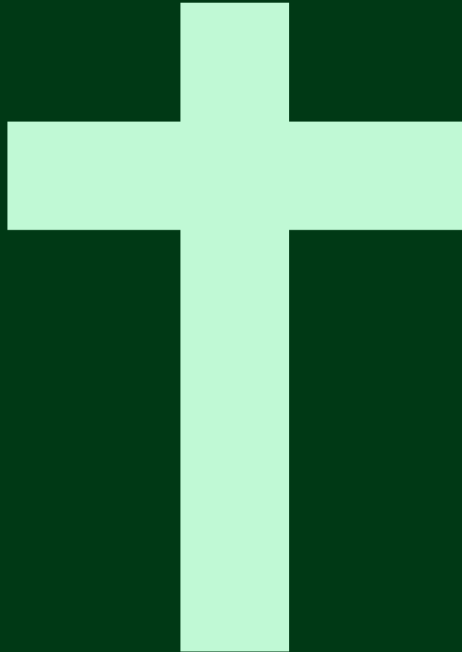

GALA Σευει

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea

GALA S_ευ_ει
Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf

Contents

Zenεze	1
Εgezode	59
Leevi	107
Gaalu Σεβει	139
Το Σεβει Velesiει	188
Zozuwe	232
Tukpogaleve Nuiti	260
Lute	290
1 Samiyεle	294
2 Samiyεle	332
Tεnε Faalaaliiti	364
Misee	408
Naquume	418
A6akuke	423
Sofoni	429
Azee	435
Zakali	438
Malasi	452
Kεεwotiiti	456

Zenze Fai Kpein Tɔɔzeizu

Sɛvɛi ɔɛ nui: Moize vɛ.

Sɛvɛi nii zu vai ma bɔɛ ungi: faiti kpein tɔɔzeizu.

Sɛvɛi nii ɔɛ ziegi: kona waagila unnaani puulɔɔlu (1 450), ɛ zeeli kona waagila unnaani puugɔ (1 410) vɔ, aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ.

Zenze ɔa ga kɔɔɛaniiti kpein tɔɔzeizu ma zɛvɛi. E la kpelani nɔ ga ɛ geegɔɔlɔgi ta zɔɔiti kɔɔɛ vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kɔɔɛ vai. Kele toɔa nuɔuseiti ta-vaiti tɔɔzei vɛlei wosu, ɛ ti yɔɔɔzu ɔɔlibai lɔɔzei vɛlei le.

Gaagwɛsu mɔungi ɛ li puugɔ maazu ɔɔlagi (11) zu: eteai nii de yɛnvuzu su, ɔa zoo ɔale ɛ naa nɔ-fai ɔaagɔ? Bɛ ɔa ɛ ga nui? Nui losuɛ ɔa ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti yɔɔɔzu ɔɔlibaiti ti ɔɔlogolosu? Leeni ɔa a ɔɛ ga zaɔui, nii pagai, ɛ lo naama vai va?

Gaazaɔaɔi naati ka ti wosu zaagaza. Naati ma ka Zenze zɛvɛi ɔɔlazuvɛ ma mɔungi gooɔaavotegi veezu, ɛ lo ti va: zunui ta anzanui, GALA nɔ-kɔɔɛaniiti saama (gaagwɛsu mɔungi ɛ zeeli felegɔi vɔ), ti yɔɔɔzulevɛ vai ta GALA (gaagwɛsu savagɔ), Kayɛn ta Abɛle ta-vai (gaagwɛsu naanigɔ), Nowe nɔ-foloi, undaavili tona wolai ma ziegi zu (gaagwɛsu lɔzita ɛ li taavuuɔi vɔ), woɔiti supu voloi nuiti ta-zangaso vɛlei lo siegi zu (gaagwɛsu puugɔ maazu ɔɔla (11)).

E zo gaagwɛsu puugɔ maazu felegɔi (12) ma, eyɛsu ɛ li puulɔɔlugɔi (50) zu, ta bosu ti dɛɛ eɔvɛlei GALA ge vaa la ga kizɔgi nuɔuseiti pɔ, ta ɛ Izelayɛle mɛmɛwolai ma mɔungiti toli nɔ-botii ma: Abalaame nii ɛ vɛɛni nɔ-kidaalevɛi ta nɔ-woomenigi maavele ma, keevɛ sienɔpɛ su ga lɔɔɔ vagɔ nu, nii nu a vɔkɔɔɔ ma.

Nɔ-doun zunui Izaake, ta Zakɔbe, nii ɛ ga nɔ-dounloin naa ɔa (gaagwɛsu 25:19--37:1 zu), ɛ daaseigi zɔɔɔni ga: «Izelayɛle.» Zozeɛfe, nii ɛ ga Zakɔbe nɔ-doun zunui ta, koizeizu felegɔi ma ɔɛwolai, naa ɔa faiti kpein saamavɛ, toɔa ɛ vaani ga Zakɔbe, ta nɔ-doin zɔɔiti ɛ vɛɛ ta-vɛɛyɛgeɛiti ba, ga ti li, ti zɛi Ezipete yooi zu.

Zenze zɛvɛi ɔa dɛɛ ga kalagi, ɛ vilɛ naa va, nii GALA ge kea. E tɔɔzeivɛ ga boga ga GALA ka ɛ eteai bɛɛa, naa ɔa ɛ kulazu keɛma ga GALA bɔɔɔvɛ, keɛle nii a ke ti pɛ ti ɔɔlo GALA bɛ.

Sɛvɛi ɔa wooi ɔaabelazu ga GALA nɔ-minazegɛ gooi ɛ boga ga: toɔa yeeyɛ nɔ-nuɔuseiti ba ɔɔ. E zo tɔɔzeizu ɛ li gaabelazu, GALA ka ɛ ga sɛvɛi nii zu vaa ɔiin golai: toɔa bɔɔɔ ɔɔlazuvɛ keɛma, ɛ ɔa tukpɔi ɔaalevɛ, toɔa losu nɔ-nuɔuseiti tuɔɔ, ɛ ɔa bɔ ti va, toɔa ɛ nɔ-nuɔuseiti ta-etea zɛi ɔɛvɛle bɛɛzu. Ma woɔaavote pagɔi ɔa ga: GALA bɛɛi ɔa ba ga: nu la tɔun da, ɛ la nɔ-minazegɛgiti da, nu nɔ-devɛiti so, ta nɔ-tɔgiti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LɔɔZEI VELEI

(1:1--11:32)

Geegɔɔlɔgi ta zɔɔi bɛɛ vai

¹ Tɔɔzeizu mɔunpa GALA ge geegɔɔlɔgi ta zɔɔi bɛɛni. ² Kevele ɔɔla ge la ɔɛni zɔɔi va, supakai ɔɛni de. Kpidii vɛɛni zɛ wolai ɔa. GALA Zɛnvui ɔɛni levetevesu zɛi ɔa.

³ GALA ge ɔɛni ma: «Wozakalagi ɔɔla.» Wozakalagi ma ge ɔɔla. ⁴ GALA ge kaani ga wozakalagi vage. GALA ge wozakalagi ta kpidii yeegaaɔwɛni. ⁵ GALA ge wozakalagi laasei pɛɛni ga foloi, ɛ kpidii laasei pɛɛ ga kuai. Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa ɔɛni ga folo mɔungi.

⁶ GALA ge ɔɛni ma: «Zɔɔɔzu ɔɛ zɛiɛti ba, ɛ zɛiɛti zeeɔaagwɛ ta zɛiɛti.» ⁷ GALA ge zɔɔɔzu ɔɛɛni zɛiɛti ba, niiti ti bu vɛlei, ta niiti ti maazu vɛlei. Naa ɔɛɛni ɔana nɔ. ⁸ GALA ge zɔɔɔzuvɛ laasei pɛɛni ga geegɔɔlɔgi. Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa ɔɛni ga foloi vɛɛɛi.

⁹ GALA ge ɣeni ma: «Ziɛti ti geeɣɔlɔgi wu, naati ti ɣaale ba ada ɣila, ada vɔɔi ɣula kelema.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁰ GALA ge ma vɔɔi laasei pɛeni ga zooi. Ziɛti ti ɣaaleai ba, é naati daasei pɛɛ ga kpolodɛiti. GALA ge kaani ga naa vage. ¹¹ Naa volu GALA ge ɣeni ma: «Zooi pɔnɔba aniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹² Zooi pɔnɔba aniiti kulani, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa vage. ¹³ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi zavasiɛi.

¹⁴ GALA ge ɣeni ma: «Wozakalagiti ti ɣe geezuve geei ɣaave, ti foloi ta kuai yeeɣaagwe. Naati ti ɣe ga poogiti, é lo siegiti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ ti ɣe ga wozakalagiti geei ɣaave, ti eteai zuɣala.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁶ GALA ge wozakala gola felegɔiti kɔɔɛni, ma wola gelei da zeɪ foloi unda, ma go gelei da zeɪ kuai unda. E somideɣaiti balaa kɔɔɛni. ¹⁷ GALA ge ti zeɪeni geei ɣaave ga ti da eteai zuɣala, ¹⁸ ti zeɪ foloi ta kuai unda, ti wozakalagiti ta kpidii yeeɣaagwe. GALA ge kaani ga naa vage. ¹⁹ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi naanisiɛi.

²⁰ GALA ge ɣeni ma: «Ziɛ wu ani vuluiti ti wola mɔin ziɛti bu, wɔniiti ti da ɣove geezuve, zooi maazu.» ²¹ GALA ge kpolodɛ wu zua wolaiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta zenvu anii ma ziiti kpein, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, niiti ti levetevesu ziɛti bu. E wɔniiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage. ²² GALA ge tuya looni ti ve, é ɣe ma: «À buɣu, wo mɔin, wo kpolodɛiti buulaave, wɔniiti ti mɔin eteai zu.» ²³ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lɔlusɛi.

²⁴ GALA ge ɣeni ma: «Zooi fuluaniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kɔkɔpɔ ganiiti, ta dɔbɔ zuaiti, eɣevelei ti ɣilagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ²⁵ GALA ge dɔbɔ zuaiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, toganiiti eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta kɔkɔpɔ ganiiti pɛ, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage.

²⁶ GALA ge ɣeni ma: «Ade nubusei bɛɛ ga ade-maaniinigi, é ɣe ga de-vaagfulabai, é zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta toganiiti, ta eteai pɛ, ta aniiti kpein ti bɔkposu zooi ma.»

²⁷ GALA ge nubusei bɛɛni ga tɔ bɔɣɔi maaniinigi, é kɔɔɛni ga GALA maaniinigi. E zunui ta anzanui bɛɛni.

²⁸ GALA ge tuya looni ti ve, é ɣe ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave, wo maagɔlo. A zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta suai kpein é yenvuzu zooi ɣa.» ²⁹ GALA ge ɣeni ma: «Wele, tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, zooi ɣa ná pɛ, gè naa vea wo ve, ta gului nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, naa ɣa ɣe ga wo-laamianigi. ³⁰ Gè tufa undui vea ga daamianigi zou ɣa zuaiti pɛ bɛ, ta wɔniiti, ta nii kpein é bɔkposu zooi ma, nii nɔpɛ zenvu viilei su.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ³¹ GALA ge kaani ga nii kpein é kɔɔɛni, ti wola vage. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lɔzitasɛi.

2

¹ Pele ɣana geeɣɔlɔgi bɛɛ vai bɛni la ta zooi, ta ti zu aniiti kpein. ² Foloi lɔfelasiɛi, GALA kpegai ma ga ná-botii ɣaabela, é loogɔni ná-botii pɛ ba, nii é kɛeni. ³ GALA ge tuya looni foloi lɔfelasiɛi ve, é make bɔɣɔ ve, tɔzei naama voloi é loogɔni, é lo ná-botii pɛ ba, aniiti kɔɔɛni vai zu é kɛeni.

Eteai ta nubusei ti bɛɛ velei yɔɣɔzulɛ vai

⁴ Geeɣɔlɔgi ta zooi ti-lɔzeigi ɣa é ga nii, siegi zu ti bɛɛni la.

Siegi zu ɣooɣɔ GALAGI zooi ta geeɣɔlɔgi bɛɛni la, ⁵ dɔbɔ ɣila kpalaa ge la ɣeni de eteai zu, tufa ɣila kpalaa ge la ɣeni de vɔnɔni, mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI la ɣeni de tona vuuni zooi ma, nu la ɣeni de ná neɣelɛin, é va da boti ɣe zooi ma. ⁶ Kele bumugi ɣeni wuzegezu, é da zooi ma yebe. ⁷ ɣooɣɔ GALAGI zooi ma vɔlɔi zegeni, é kɔɔɛni ga zunui, é zenvu viilei vu sokpayegɛiti su, zunui ɣe ga zenvu su anii.

⁸ Naa volu Goofo GALAGI kpelei leveni Eden yooi zu, folo fulazu velei. E zunui vileni su, nii é kpeteai. ⁹ E gului ma zii kpein pɔnɔni zooi ga, ti vetege maaneai, ti-ma waaiti neai. Zenvu wului gɛni loni kpelei zaamaɔe, naa vee gului va, nii é faa vagɔi ta faa nɔi yɔfozuzufwee pelei leezu.

¹⁰ Zie wolai gɛni fulazu Eden yooi zu, é da vu kpelei ma. Kulaai ma ná va, gaafweeni su ga ma beke naanigo. ¹¹ Ma mɔungi laaseigi gɛni ga Pison, naa ga kakufakugai Gavila yooi ná pe su. Zanugi ga da ga zooi naa zu, ¹² zanugi nii pagai. Nu ga da gulu mana maku neenegi balaa ga ná, daa ga bedeliwume, ta kotu zongo baagi, daa ga wonikese. ¹³ Felesiei laaseigi gɛni ga Giyon, naa ga kakufakugai Kuse yooi ná pe su. ¹⁴ Savasiei laaseigi gɛni ga Tigele, naa ga é yeizu Asuul laai zu folo fulazu velei. Zie wolai naanisiei ga é ga Ufelate.

¹⁵ Goofo GALAGI zunui zegeni, é pile Eden kpelei zu, ga é tii ge ná, ta é make. ¹⁶ E devei nii veeni zunui ya, é ge ma: «Da zoo é guluiti kpein ma waaiti ta mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷ kele nii é faa vagɔi ta faa nɔi yɔfozuzufwee pelei leezu, mina naama waai ta mi, mazɔɔo voloi da naa ta miina la, da za.»

¹⁸ Goofo GALAGI gɛni ma: «É la vani ga zunui gila ko ye de. Nà kpɔba nu vago betezu be.» ¹⁹ Goofo GALAGI dɔbo zuaiti ta wɔniiti kpeteni ga pɔbi. E vaani ga tiye zunui vɔ, é pɛte, velei a ti-laaseigiti pɛe la, naa ga a ke ti kpein ti daaseigi zɔɔo, nii zunui a pɛe ti va. ²⁰ Zunui daaseigiti pɛeni toganii pe ba, ta wɔniiti, ta dɔbo zuaiti kpein. Kele zunui la gɛni kpɔba nu vago zɔɔoni. ²¹ Goofo GALAGI niimɛni wolai lɔni zunui gaazu, é ni. E kaka gaegi gila segeni, é ma zuai laafulu pogi zu. ²² Goofo GALAGI anzanui beteni ga naama gaka gaegi, nii é segeni, é kula zunui fakai zu, é vaani la zunui vɔ.

²³ Zunui gɛni ma:

«Niizu nii ga é ga kaei, nii é ga mà gaei,
kpusei nii é ga kpusei.
Daaseigi ga vee ga anzanui,
mazɔɔo kulave zunui zu.»

²⁴ Naa ga é ba, zunui ga zefɛ keefɛ ta dee va, é gili anzai va, ti ge ga kpuse gila. ²⁵ Zunui ta anzai ti felego ti gabei gɛni de, kele ti la gɛni unfesu bofo gaazu.

3

Nui loo vai kotoi zu

¹ Kaalii gelegelega gɛni de, é leve dɔbo zuaiti kpein ba, niiti Goofo GALAGI ti beteni. E gɛni anzanui ma: «GALA ge bogɛ nei ga gite, ga wo mina guluiti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

² Anzanui kaalii woofaavoteni, é ge ma: «Gá zoo gi kpelei zu wuluiti ma waai mi. ³ Kele nii é ga gului é loni kpelei zaamaɔe, naa ma waai, GALA ge gɛni ma: «A mina ta mi, wo mina vɔofu ba, naa ga a ke wo mina za.» »

⁴ Kaalii gɛni anzanui ma: «Wo la zaa jɛgelein! ⁵ Kele GALA ge kwɛɛ ga foloi nɔpe wo ta miizu la, wo-gaazuɔeti ta zefɛ ma, wa ge ege GALA, wa faa vagɔi ta faa nɔi yɔfozuzufwee.»

⁶ Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti pɛte ga maaneve, ta page ga nu mi, fizoge ga é kelegelegi ve nu ya. E ma waai ta gulani, é mi. Naa volu é ta veeni sinigi ya, nii é gɛni koba, naa balaa ge miini. ⁷ Ti felego ti-gaazuɔeti ti zegeni ma. Ti kwɛɛni ga ti gabei ve. Ti koolefoole gului ma laaiti dagani, ti gili bofo ma.

⁸ Kpɔko leileigi, ti Goofo GALAGI lugi menini, é da ziezie kpelei zu. Zunui ta anzai ti boofuni poun Goofo GALAGI va kpele zu wuluiti saama. ⁹ Goofo GALAGI zunui lolini, é ge ma: «Mini ga é ná?»

¹⁰ E goofaavoteni, é ge ma: «Gè è-lugi menige kpelei zu. Dùave, mazɔɔo kabei ve, naa ga é kea gè boofua.» ¹¹ Goofo GALAGI gɛni ma: «Be ga keai é ma, è gabei ve? E gulu waai naa ta mia baa, nii gè gɛni è ma, mina ta mi?»

¹² Zunui gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zie wòoma, naa ɗa é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa ɗeai?» E gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Kaalii ɗa é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni kaalii ma:
«Tei è naa ɗea, gè è ɗotoa,
toganiiti kpein ta ɗɔɔ zuaiti saama.
Da ɗa bokpo è-ɗogi ma,
è ɗa pɔɔi mi, è-zii ma voloi pe su.

¹⁵ Nà kpaai lo wo yɔɗɔzu wa anzanui,
naa ɗa ɗe mavofodai ta ɗɔɔi ti zɔɗɔzu.
Nɔɔi ɗa ɗungi maawana,
ɗun ɗa kɔɗo libiligi maawana.»

¹⁶ E ɗeni anzanui ma:
«Nà ta la ɗa-bɔɔi ma, kogi a ɗena è ma,
ɗa ɔɔ pe, ɗa va dointi sɔɔ.
E yiima vai ɗa è meen è-zinigi wɔ pelei,
toɗa zeì è unda.»

¹⁷ E ɗeni zunui ma:
«Tei è woiloga è-anzai wooi ma,
è gulu waai mi, nii gè ɗeni è mina mi,
zooi ɗa ɗoto è maavele ma.
Kenì è zuvikèi ɗula, è ɔɔ pe,
é va leɗa è-laamianigi zɔɔ, è-zii ma voloi pe su.

¹⁸ Toɗa ɗaingiti pɔɔ è laalɔɗma.
Da zooi ɗa lufaiti miizu.

¹⁹ Da è-laamianigi zɔɔ,
kele kenì fɔɔi ɗula è-lovalave,
eyesu è ɗale ma zooi wu,
ve è zegeni ná.
Mazɔɔ è ɓeteve ga pɔɔi,
ɗa ɗale ma pɔɔi zu.»

²⁰ Adama anzai laasei peeni ga Eve,* mazɔɔ toɗa é ɗeni ga nu vuluiti kpein ti-lee.

²¹ Ɔooɗɔ GALAGI sua ɗɔɔi ɓeteni ga seɗei Adama ta anzai ve, é too ti ɗɔba.

²² Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni ma: «Peɗe, zunui ɗea eɗe ade taɗila, faa vagɔi ta faa ɗɔi yɔɗɔzuɗweɗe fai zu. Ade pele leve tuɗɔ niina, é mina yeemaale, é va zenvu wului ma waai ɗula, a va mi, a va ye vulua ɗooɗɔ.» ²³ Ɔooɗɔ GALAGI zunui ɗulani Eden kpelei va, ga é ɗa zooi woli, ve kulaai ná. ²⁴ E Adama ɓeai ma, geezuɗeelaiti ti-laaseigi ga seelubein, é naati toni Eden kpelei zu folo ɗulazu velei, ta boɗa zɔkpɔi nii abui ba, é ɗa lati, ti ɗa zenvu wului ma velei make.

4

Kayenni ta Aɓele ta-vai

¹ Zunui anzai Eve laani volu, naa kogi zeɗe, é sɔɔ ga Kayen, é ɗeni ma: «Gè zunu zɔɔga ga Ɔooɗɔ GALAGI ná-kpɔbai maavele.» ² Naa volu, é deɗei Aɓele zɔɔni. Aɓele ɗeni ga baala make nui, Kayen ɗe ga tii ɗee nui. ³ Yeeɗeɗalal ta laawu, Kayen vaani ga zooi va lɔɔgi tanigaa, é ke ga veɓanii Ɔooɗɔ GALAGI ve. ⁴ Aɓele ɓalaagi vaani ga ná-baala kpulugi ma yiwo mɔungi tanigaa, é ti-ma zuai vasuɓeti kula ga zalaɗai. Ɔooɗɔ GALAGI yeezeini Aɓele

* **3:20** Eve: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «zenvu.»

ta ná-vebeanii wu ga pagɔ. ⁵ Kεε é la ɣeni yeezeini Kayen ta ná-vebeanii wu. Kayen wola yiiɣaawanani, gaazuɣili.

⁶ Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «Lee vaa zu è yiiɣaawanaai, è ɣaazuɣili? ⁷ Gaaɣalage ga ni da faa vagɔi ɣεna, da ɣaazuve wuzεge, kεε ni da faa ɣɔi ɣεna, kotoi ɣa laani da-velεlave. Ziima vai ɣa ɣε ga é zeɪ è unda, kεε dɔun, vɔni ma.»

⁸ Kayen bɔeni deɣei Aβele vɔ, tei ti ɣeni dɔbɔi zu, Kayen valani Aβele va, é paa. ⁹ Naa voluma, Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «È-leɣei Aβele ɣa mini?» E gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Gè la kwεε. Nà ɣa gè ga deɣei make nui baa?» ¹⁰ Naa ɣeni ma: «Lee ɣa è keai? E-leɣei ma ɣamai bain gooi ɣa zeelizu mà, é zeɣe zooi ma. ¹¹ Niizu è ɣotove zooi ɣa, nii é laalaoga, é è-leɣei ma ɣamai bɔle, è paai. ¹² Siεgi zu è boti ɣεεzu la zooi ma, é la mɔ ná-kulanuma vea è ya. Da ɣε ga pela nu, è da leveteve eteai zu.»

¹³ Kayen ɣeni Ɔooɣɔ GALAGI ma: «Nà-faa ɣɔi ma bakɔi wola wuiwe ga gè va zie bu. ¹⁴ Wεε, da kpèezu za tii ɣεε yooi ma, gè maagooza, gè lɔɔɣu è va. Nà ɣε ga pela nu, gè da leveteve eteai zu. Ni nu a kàana, toɣa pàa.»

¹⁵ Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kayen vaana, Kayen nɔnɔi voto ka ɣula naama nui ma, ná zeizu ɣε lɔfela.» Ɔooɣɔ GALAGI poogi veeni Kayen va ga nu nɔpe ka kaana, é mina paa. ¹⁶ Naa volu, Kayen maagoozani Ɔooɣɔ GALAGI va, é li, é zeɪ Nɔde yooi zu, Eden folo ɣulazu velei.

Kayen mavofodai

¹⁷ Kayen anzai laani volu, naa kogi zeɣe, é Ɔeenɔke zɔlɔɔ. E taai loni, é ná-doun zunui laaseigi veε ba. ¹⁸ Ɔeenɔke lɪlade zɔlɔɔni, lɪlade Meɣuyaye le zɔlɔɔ, Meɣuyaye le Metusaye le zɔlɔɔ, Metusaye le Leemeke zɔlɔɔ.

¹⁹ Leemeke anza felegɔ zeini. Gilagi laaseigi ɣeni ga Ada, zɔi laaseigi ɣε ga Sila. ²⁰ Ada Yaβale zɔlɔɔni. Tɔ ɣa é ga naati ti-mεmεwolai, niiti ti zeini seɣe ɣotaiti bu, ti da toganiiti make. ²¹ Deɣei laaseigi ɣeni ga Yubale. Tɔ ɣa é ga naati kpein ti-mεmεwolai, niiti ti kɔnigi ɣεinsu, ti da koolei ve. ²² Sila βalaagi Tuβale-Kayen zɔlɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga kɔlu bɔigi ta kɔlu aniiti kpein gain nui. Tuβale-Kayen deɣe anzanui ɣeni ga Naama.

²³ Leemeke ɣeni anzaiti ma:

«Ada ta Sila, à woilo ɣɔoi ma,
Leemeke anzaiti, à woilo ga pagɔ ɣɔoi ma.
Gè zunui vaani màawana vai zu,
ta zunu lounɣoi nà-palai vaa zu.

²⁴ Potokulai a ɣεna Kayen ma, ná zeizu ɣε lɔfela,
Leemeke nɔnɔi zeizu ɣa ɣε ga puulɔfela (70).»

Sete zɔlɔɔ fai

²⁵ Adama anzai laani volu mɔnɔ, naa kogi zeɣe, é doun zunu zɔlɔɔ, é daasei peε ga Sete, mazɔlɔɔ é ɣε ma: «GALA ge doun zunu ɣili fea zèa Aβele votogi zu, nii Kayen paani.»

²⁶ Sete doun zunu zɔlɔɔni βalaa, é daasei peε ga Enɔse. Názuve ɣa ti tɔzeini la ga Ɔooɣɔ GALAGI valia.

5

*E zo Adama mavofodai ma,
é li Nowe nɔnɔi vɔ
(1 Dɔlɔ Sevei 1:1-4)*

¹ Adama mavofodai ma zevei ɣa. Siεgi zu GALA ge nui βeteni la, é kpeteni ga GALA baaɣulabai. ² E zunui βeteni ta anzanui, é tuya looni ti ve, é ti-laasei peε ga nuβusei, ti βete voloi nɔ.

³ Adama ná-konagi ɣεai ma ga ungila puusavagɔ (130), é doun zunu zɔlɔɔni, nii é ɣeni ga baaɣulabai, ta maaniinigi, é daasei peeni ga Sete. ⁴ Sete zɔlɔɔga voluma, Adama kona

undɔsava (800) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ⁵ Adama zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puusavago (930), naa volu ɛ zaani.

⁶ Sete nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila dɔɔlugo (105), ɛ Enɔse zɔɔɔni. ⁷ Enɔse zɔɔɔga voluma, Sete kona undɔsava kona dɔfela (807) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ⁸ Sete zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puugo maazu felego (912), naa volu ɛ zaani.

⁹ Enɔse nɔ-konagi ɔɛai ma ga puutaavuugo (90), ɛ Keenan zɔɔɔni. ¹⁰ Keenan zɔɔɔga voluma, Enɔse kona undɔsava puugo maazu lɔɔlugo (815) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹¹ Enɔse zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo kona dɔɔlugo (905), naa volu ɛ zaani.

¹² Keenan nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔfela (70), ɛ Maɔalaleyɛle zɔɔɔni. ¹³ Maɔalaleyɛle zɔɔɔga voluma, Keenan kona undɔsava puunaanigo (840) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹⁴ Keenan zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo kona puugo (910), naa volu ɛ zaani.

¹⁵ Maɔalaleyɛle nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔzita maazu lɔɔlugo (65), ɛ Yeelɛde zɔɔɔni. ¹⁶ Yeelɛde zɔɔɔga voluma, Maɔalaleyɛle kona undɔsava puusavago (830) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹⁷ Maɔalaleyɛle zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona undɔsava untaavuu maazu lɔɔlugo (895), naa volu ɛ zaani.

¹⁸ Yeelɛde nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔzita maazu felego (162), ɛ Geenɔke zɔɔɔni. ¹⁹ Geenɔke zɔɔɔga voluma, Yeelɛde kona undɔsava (800) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²⁰ Yeelɛde zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puulɔzita maazu felego (962), naa volu ɛ zaani.

²¹ Geenɔke nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔzita maazu felego (62), ɛ Matuzalɛme zɔɔɔni. ²² Matuzalɛme zɔɔɔga voluma, Geenɔke kona unsavago (300) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²³ Geenɔke zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona unsavago puulɔzita maazu lɔɔlugo (365). ²⁴ Geenɔke zieni ga GALA ziimai, ɛ la ɔeni yenɛ nɔ, tɔɔzei GALA ge seɔeni.

²⁵ Matuzalɛme nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔsava maazu lɔfela (187), ɛ Leemɛke zɔɔɔni. ²⁶ Leemɛke zɔɔɔga voluma, Matuzalɛme kona undɔfela puulɔsava maazu felego (782) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²⁷ Matuzalɛme zii ma voloi kpein ge ɔeni ga untaavuugo puulɔzita maazu taavuugo (969), naa volu ɛ zaani.

²⁸ Leemɛke nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔsava maazu felego (182), ɛ doun zunui ɔila sɔɔɔni. ²⁹ E daasei pɛɛni ga Nowe.* E ɔeni ma: «Nii ɔa ade ɔaanɛɛɛ ada-wotiiti ta ada-ɔɔɔiti kpein faa zu, ɛ zɔɔɔsu zɔɔi va, nii ɔɔɔɔ GALAGI foovoai.» ³⁰ Nowe zɔɔɔga voluma, Leemɛke kona undɔlugo puutaavuu maazu lɔɔlugo (595) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ³¹ Leemɛke zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona undɔfela puulɔfela maazu lɔfela (777), naa volu ɛ zaani.

³² Nowe nɔ-konagi ɔɛai ma ga undɔlugo (500), ɛ Sɛme ta Same ta Zafɛteni sɔɔɔni.

6

Nuiti mɔin vai

¹ Siɛgi zu nuiti ti tɔɔzeini la ga mɔinda zɔɔi ɔa, ti doun anzanuiti sɔɔɔni, ² GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti page, ti tanigaani seɔeni, ti ti ɔɛ ga ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yiimazɛɔeni ga tiye. ³ Nɔzu ɔa ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma la: «Nɔ-zɛnvui la yeɔa nubusei zu ɔɔ, mazɔɔɔ nui ɔa ga saa ani nɔ, sii ma voloi ɔa ɔɛ ga kona ungila puufelego (120) nɔ.» ⁴ Kooza nuiti ti ɔeni eteai zu naama zɛgiti su. Uele nɔ ɔana ɛ ɔeni la, GALA doun zunuiti pileɔa voluma nuiti ti-loun anzanuiti polu. Naati ti dointi sɔɔɔni ti vɛ, naama nu wolaiti ka ti-lɔɔɔ ɔulani wɔɔwɔɔɔ zu.

* **5:29** Nowe: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «gaanɛɛɛni.»

⁵ Gooḡo GALAGI kaani ga nuḡuseiti ta-vaa ḡoi wola wəəlɔni zooi ḡa, ti-yiimave ma ḡisiɛiti ti ḡeni losu nɔ faa ḡoi va folo-o-folo. ⁶ Gooḡo GALAGI yiigoloḡoloni nuḡusei βete vai zu, é pile zooi ḡa, gola ḡaazuḡilini. ⁷ E ḡeni ma: «Nà nuḡusei ma zuwu ḡaalevezu zooi ḡa, nui nii gè kpetɛai, naa veɛ toganiiti ba, ta kpokpo ganiiti, ta wəniiti, mazɔlɔ ziiḡoloḡologe ga leeni vaa zu gè ti βeteai.» ⁸ Kele Nowe zaalai zɔlɔni Gooḡo GALAGI ḡaazu.

Nowe nd-fai

⁹ Nowe mavofodai vete. Nowe ḡeni ga telebo nu ta sɔle nu ná-siegi zu nuḡuseiti saama. Nowe ḡeni ziezɔ ga GALA ziiɛi. ¹⁰ Nowe doun zunu savagɔ zɔlɔni: Seme, ta Same, naa veɛ Zafete va.

¹¹ Eteai ḡoloḡoloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eteai veteni, é ka ga é ḡoloḡologa, mazɔlɔ nuḡuseiti kpein ti zie velei ḡoloḡoloni eteai zu.

¹³ GALA ge ḡeni Nowe ma: «Gè devea ga gè kpetɛanii kpein sii ḡaabeli, mazɔlɔ nuiti ti eteai laavega ga toomai. Naa ḡa é ba, nà ti undaavilisu zooi ḡa. ¹⁴ Keingi βete ga gulu vagɔi. Da teveleve su ga pele goiti, è managi zie koozuvɛ ta poluvɛ. ¹⁵ Wele velei da ke la: keingi zakpai ḡa ḡe ga metele unḡila puulɔlugɔ (150), kogi ḡe ga metele vuufelegɔ maazu lɔlugɔ (25), ta gaalɔgai ḡe ga metele puugɔ maazu lɔlugɔ (15). ¹⁶ Da fiile zosuvɛ ḡe ba maazuve kavagi wu, é ḡaku ma, nii tieḡoi a ḡe ga metele valisaamai lieḡoi. Da daave ḡula kakamave. Da sangasoi lo suve, ma velei ḡe βoḡo maazu ga savagɔ. ¹⁷ Nɔun nà, nà vaazu ga zieve golai zooi ḡa, ga é fuluaniiti kpein koloḡolo, niiti kpein ti zooi ḡa, ti undaa ḡa vili. ¹⁸ Kele nà nà-minazefegi ḡeezu de yɔḡozu, da le keingi zu, da-o, è-loun zunuiti-yo, é veɛ è-anzai ta è-loun anzaiti ba. ¹⁹ Da suai ma zii velefelegi le keingi zu balaa, ga è ti-ma vului make ḡoba. Da ke ga ma zine ḡila ta ma zaa ḡila. ²⁰ Ma zine ta ma zaa, ma zii ḡilagilagi ḡa va è vɔ be, wəniiti su, toganiiti balaa su, ta aniiti kpein ti βokposu zooi ma, ga ti pe ti yenvui make. ²¹ Da daamianigiti kpein seḡe, è make ḡoba, naa ḡa a ke é ḡe ga daamianigi è ve ta tiya balaa be.» ²² Naa ḡa Nowe keeni. E naati kpein keeni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

7

Nowe leɛ vai keingi zu ta zieve golai vaa vai

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Nowe ma: «Le keingi zu, da-o, da-veleyeḡei-yo, mazɔlɔ gè è veteḡe ga telebo nu niima yeeḡeḡalai zu nuḡuseiti saama. ² Suai niiti ti ḡadegai, da ma zii ḡilagilagi zeḡe, ma zine lɔfela, ta ma zaa lɔfela, kele suai niiti ti ḡozɔai, da naama zii ḡe ga ma zine ta ma zaa nɔ. ³ Wəniiti balaa, da ma zii ḡilagilagi zeḡe, ma zine lɔfela, ta ma zaa lɔfela, naa ḡa a ke è ti-ma zuwui make eteai zu ná pe. ⁴ Mazɔlɔ é yega ga folo lɔfela, gè tonai vu eteai zu, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, fuluaniiti kpein gè ti βeteai, gè ti-ma zuwu ḡaaleve zooi ḡa.» ⁵ Nowe naa kpein keeni, nii Gooḡo GALAGI ma levei veeni zea.

⁶ Nowe kona undɔzita (600) zɔlɔni niina, siegi zu zieve golai vaani la eteai zu. ⁷ Nowe leeni keingi zu ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti ḡizo zieve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti ḡadegai, ta niiti ti ḡozɔai, naa veɛ wəniiti kpein ba, ta suai niiti kpein ti βokposu zooi ma, ⁹ ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi vɔ be ga felefelegi, ma zine ḡila ta ma zaa ḡila, eḡevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰ Folu lɔfela vɔluma, zieve golai eteai maabɔleni.

¹¹ Nowe zii ma ḡona undɔzitai (600), ma alu felesieɛi, ma volo puugɔ maazu lɔfelasiɛi (17) ma, naama voloi zooi wu de wolaiti ma deungiti kpein daaleveni, ta geegɔlɔgi ma velelaveti balaa daalaoni. ¹² Tonai tɔzeini ga vua eteai zu, eyesu folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40). ¹³ Naama voloi βoḡoi nɔ ḡa Noweni ti leeni la keingi zu, tɔun be, Seme ve, Same ve, ta Zafete, é βɔ anzai va ta ná-doun anza savagɔiti, ¹⁴ naa veɛ dɔbɔ zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti βokposu zooi ma, é βɔ wəniiti kpein ba, ta kove

ganiiti kpein. ¹⁵ Anii vului ma ziiti kpein, ma zine ma zaa, ti baani ga felefelegi Nowe vɔ be, ga ti le keingi zu. ¹⁶ Ti gɪlagilagi leeni ma zine ma zaa, ti ma ziiti kevelei, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa volu Gɔɔgɔ GALAGI daafuluni ma.

¹⁷ Zieve golai yeni leezu, e ke ga folo vuunaanigɔ (40) eteai zu. Ziei veni, e keingi wuzegɛ zooi maazu. ¹⁸ Ziei veni, e wola le su eteai zu. Keingi gɛni zizu ziei ga. ¹⁹ Ziei gɛni leezu su nɔ, eyesu e gize gaagoozagiti pe maabɔle geegɔlogi wu eteai zu na pe. ²⁰ Ziei leeni gizeiti maazu ga metele lɔfela gɛgala, ti pe maalɔguni. ²¹ Nii kpein e gɛni ga fuluanii eteai zu, ti pe ti zaani, wɔniiti, toganiiti, dɔbɔ zuaiti, nii kpein e gɛni bokposu, ta nubusei kpein. ²² Nii kpein e gɛni yenvuzu zou vɔɔi ma, naa pe ge zaani. ²³ GALA ge fuluanii kpein suwugaaleveni zooi ga: nubusei ta suaiti, naa ve kepkpo ganiiti ta wɔniiti ba. Nowe nɔ ga e yeni na, ta niiti ti gɛni ba keingi zu.

²⁴ Zievegi yeni eteai zu eyesu folo ungila folo vuulɔlugɔ (150).

8

Nowe gɪla vai keingi zu

¹ GALA ge gɪzeni Nowe zu, ta dɔbɔ zuaiti pe, ta toganiiti ti gɛni ba keingi zu. GALA ge fiilei leveni eteai zu, zievegi tɔzeini ga maa da yei. ² Zooi wu deungiti ta geegɔlogi ma vɛlavɛti daafuluni, tonai teve. ³ Ziei maa gɛni yeizu vaa, e da zegɛ zooi ma, maalɔni folo ungila folo vuulɔlugɔ (150) laawu. ⁴ Alu dɔfelasiei ma volo puugɔ maazu lɔfelasiei (17) ma, keingi loni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵ Ziei gɛni ba maa da yei, eyesu alugi vuusiei. Naama alugi ma volo mɔungi, gizeiti tɔungiti ti gɪlani kelɛma.

⁶ Folo vuunaanigɔ (40) levegai ma, Nowe fenɛtelei laalaoni, nii e kpeteni keingi va. ⁷ E kalawɔnii vileni, naa gɪla, e da li, e da gaagale ma, na zeizu ge mɔinmɔin. E na maabɔnni, eyesu ziei vɔ zooi ga. ⁸ Naa volu e poopogi balaa vile, ga e pete, ni ziei maayeida zooi ga. ⁹ Kelɛ poopogi la gɛni zeizu zɔlɔni, e galeni ma pɔ be keingi zu, mazɔlɔ ziei gɛni zooi ma na pe. Nowe yeegulani, e so, e te bɔgɔ ma keingi zu. ¹⁰ E folo lɔfela gɪligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e yeebeni poopogi va, e gɪla keingi zu. ¹¹ Kpɔkɔmaɛ, poopogi galeni ma, e va pɔ be. Pete, wolive wului gaalaagi gila ge gɛni dakulugi ga. Nowe kwɛeni naazu ga ziei maalɔida gɛni de niina zooi ga. ¹² E folo lɔfela gɪligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e poopogi vileni. Kelɛ naa la mɔ gɛni galeni ma volu pɔ be.

¹³ Nowe zii ma gɔna undɔzita maazu gɪlagi (601) ma alu mɔungi ma volo mɔungi, ziei vɔni zooi ga. Nowe keingi lakulugi zegeni da. E wɛleni, e ka ga zooi gaave vɔni niina. ¹⁴ Alugi velesiei ma volo vuufelegɔ maazu lɔfelasiei (27) ma, zooi vɔni niina kpaankpaan.

¹⁵ GALA ge bɔeni Nowe vɔ, e ge ma: ¹⁶ «Gɪla keingi zu, wa e-anzai, wa e-loun zunuiti, ta e-loun anzaiti. ¹⁷ Fuluanii ma zii kpein kula, niiti ti e goba: wɔniiti, suaiti, ta kpkpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti buɔu, ti mɔin na.» ¹⁸ Nowe gɪlani keingi zu, ta na-doun zunuiti, ta anzai, ta na-doun anzaiti. ¹⁹ Suai ma zii gɪlagilagi kpein ge gɪlani keingi zu, ani niiti ti bokposu, wɔniiti ta nii kpein e vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zalaɔa gɪlazuve beteni Gɔɔgɔ GALAGI ve. E ta zegeni suaiti su, niiti ti padegai, ta wɔniiti su, niiti ti padegai, e ti ge ga gala zalaɔai, zalaɔa gɪlazuve. ²¹ Gɔɔgɔ GALAGI zalaɔai naama maku neɛnɛgi menigai ma, e boni yiimaɛ, e ge ma: «Gɛ la mɔ eteai gotoa nui maavele ma, anɛ balaa nui yiimaɛ ma gɪsɛiti togɛ faa nɔi va, e lɔzei ma loungo ziegi zu ma. Gɛ la mɔ fuluanii kpein kologologa, egevelei ge keai la.

²² Ni nɔ eteai ga de na,
anii vaza fai ta teve vai,
diegi ta kɔlei,
fogoi ta samai,
foloi ta kpidii,

naati ti la bega ηεγελειν.»

9

GALA ná-minazefegi Nowe ve

¹ GALA ge tuya looni Nowe ve ta ná-doun zunuiti, é gfeni ti ma: «À bufu, wo moin, wo eteai laave. ² Fuluaniiiti kpein ta lua wo va, ti zasu da bali, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li wóniiti pò, ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti pe feeve wo ya. ³ Gè fuluaniiiti kpein fea wo ve ga daamianigi. Egevelei gè tufa letèi veai la wo ve, gè ti pe fea wo ve gjana. ⁴ Anee naa ve, à mina suai mi, ma jamai va ye su, naa ga é ga zenvui. ⁵ A sugwee balaa ga wo-ma jamai ga é ga wo-yenvui, nà maagaazaqabo. Nà maagaazaqabo naa ma, nii nape a nu jamai vu, é gfeni ga suai, baa é gfeni ga nui. Nà nui gfilagilagi gaazaqa keefeloin ma jamai ma.

⁶ Zoi a nu nama vu,

tò balaa nu gili ka ma jamai vu,

mazobò GALA ge nui beteve

ga maaniinigi gvele.

⁷ Woun wa, à bufu, wo moin eteai zu.»

⁸ GALA ge bdeni Nowe vò ta ná-doun zunuiti, é gfe ti ma: ⁹ «Wεε, gè minazefea wo ve, wa wo-mavofodai, ¹⁰ naa vee nii kpein ba é vulua wo goba, wóniiti, toganiiti, ta dóbò zuaiti, wa niiti kpein wo gfulaai keingi zu vòoma, ti vaazu yenvuzu eteai zu. ¹¹ Gè minazefea wo ve ga: fuluanii pe undaa la mò viliga ga zieve golai, zieve gola la mò gfa ná, é va eteai gologolo.»

¹² GALA ge gfeni ma mənò: «Nii ga é ga minazefegi ma voogi eyesu gò, gè keezu ade yògòzu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti yenvuzu wo goba. ¹³ Gè nà-kpazamanamanagi zeida tonabiingi zu, tofa gfe ga minazefegi ma voogi gi yògòzu gá eteai. ¹⁴ Siégi zu gè tonabiingiti gaaleezu ba la, é zεε zooi maazu, kpazamanamanagi a gfulana kelema tonabiingi zu, ¹⁵ nà gize nà-minazefegi zu, é ade yògòzu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Ziei la mò vega, é va fuluanii kpein kologolo. ¹⁶ Kpazamanamanagi ga gfe tonabiingi zu, nà welena ba, nà gize gòogò minazefegi zu, nii é gi yògòzu gá fuluaniiiti kpein ti eteai zu.» ¹⁷ GALA ge gfeni Nowe ma mənò: «Naa ga é ga minazefegi ma voogi, nii gè kea gi yògòzu gá fuluaniiiti kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu savagòiti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti gfulani keingi zu, ti gfeni ga niiti: Seme, Same, ta Zafete. Kanaan keefε gfeni ga Same. ¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu savagòiti, ti-mavofodai ga é eteai laavegai.

²⁰ Nowe gfeni ga tii gfe nu moungi, nii é leezen belei leveni. ²¹ E ma lòi boleni, naa so, é la ga gabei ná-sege gótai wu. ²² Same, nii é ga Kanaan keefε, naa keefε gabei gani, é liini eteave, é bo dieni felegò ma. ²³ Seme ta Zafete ti tookòba wolai zefeni, ti pee gòma, ti zie ga volu velei, ti pee ti-gfe ma, kabei lòofu. Tei ti voluavega gfeni de, ti la gfeni ti-gfe gabei gani ηεγελειν.

²⁴ Siégi zu Nowe wuunni da, é gfula ná-dòzodai zu, é naa menini, nii ná-doun zunu gaabelagi keeni la, ²⁵ é zεba é gfe ma: «Kanaan gótovè! Tofa gfe ga keefεleaiti ta-luòiti tònò ma luòì!» ²⁶ Naa volu é gfeni ma: «Mamagi ga Gòogò GALAGI ve, Seme ná-GALAGI, Kanaan ga gfe ga Seme ná-duòì! ²⁷ GALA ge Zafete zeizuve maawòlò, é zei Seme ná-sege gótaiti bu, Kanaan ga gfe ga ná-duòì!»

²⁸ Zieve golai voluma, Nowe keeni ga kona unsavagò puulòlugò (350). ²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge gfeni ga kona untaavuugò puulòlugò (950), naa volu é zaani.

10

Ziiti tɔɔzei velei (1 Dɔɔ Sevei 1:5-23)

¹ Zieve golai levega voluma, Nowe ná-doun zunuiti, Seme, Same ta Zafete, ti dointi sɔɔɔni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ɣeni ga:

² Zafete mavofodaiti ti ɣeni ga: Gɔmɛɛl, Magɔge, Madayi, Yavan, Tubale, Meesɛke, ta Tilase. ³ Gɔmɛɛl mavofodaiti ti ɣeni ga: Asekeenaze, Lifate, ta Tɔgaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ɣeni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta Dɔdanime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zie zaama yooiti su, ta zielave yooiti. Ti vazage zooiti su, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ɣeni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ɣeni ga: Seba, Gavila, Sabeta, Layema, ta Sabeteeka. Layema mavofodaiti ti ɣeni ga: Saɔa ta Dedan.

⁸ Kuse Nimelɔde zɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga zebɛsu nu wola mɔungi zooi ɣa. ⁹ E ɣeni ga doso wola ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, naa ɣa é ba, a da wo da ga: «Doso wolai ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, eɣe Nimelɔde.» ¹⁰ Ná-masadai ma laa wola mɔungiti ti ɣeni ga Babeleni ta Eleke, naa veɛ Akade va, ta Kalenee, niiti ti Sineyaal yooi zu. ¹¹ Naama yooi voluma, Nimelɔde liini Asiili yooi zu, é Ninive laa wolai lo, ta Leɣɔɔɔte-Iil, ta Kala, ¹² naa veɛ Leesɛn va, nii é Ninive ta taa wolai Kala ti yɔɔɔzuve.

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ɣeni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Leɣaɔe nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafetɔɔl nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaai ti zu).

¹⁵ Kanaan ná-doun zunu mɔungi é sɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga Sidɔn, naa volu gelei ɣe ga ɔete. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ɣeni ga: Yeebuse nuiti, Amɔɔl nuiti, Gilegase nuiti, ¹⁷ Geeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta Gamate nuiti. Naa voluma Kanaan nuiti ta-velɛyɛgeiti ti vazani. ¹⁹ Kanaan nuiti ta-you ɣweɣi liini eyɛsu Sidɔn, Geelaal letema velei, eyɛsu é zeeli Gaza, ta Sɔdɔme velei, é veɛ Gɔmɔɔl velei va, é li Adema ta Sebɔyime, eyɛsu é gaabela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ Seme doun zunuiti balaa sɔɔɔni, toɣa é ɣeni ga Eɔeɛl lointi kpein ti-mɛmɛwolai, Zafete nɔnɔ liei. ²² Seme mavofodaiti ti ɣeni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ɣeni ga: Use, Gule, Geetɛɛl, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela zɔɔɔni, ta Seela Eɔeɛl zɔɔɔni. ²⁵ Eɔeɛl zunu loun felegɔ zɔɔɔni: Gilagi laaseigi ɣeni ga Peleɣe, tɔɔzei ná-siegi zu ɣa zooi ɣa nuɔuseiti zeeɣaagweɛni la, ta keɛɣɛloin laaseigi ɣeni ga Yɔketan. ²⁶ Yɔketan mavofodaiti ti ɣeni ga: Alemɔdade, Seeleefe, Gasaalemavete, Yeela, ²⁷ Gadɔlame, Uzale, Dikela, ²⁸ Wɔɔbale, Abimayele, Saɔa, ²⁹ Wɔɔfil, Gavila, ta Yɔbaɔe. Niima nuiti pe ti ɣeni ga Yɔketan mavofodaiti. ³⁰ Ti zeini Meesa ta Sefaal ɣize yooi yɔɔɔzu, nii é folo ɣulazu velei. ³¹ Seme mavofodaiti kana, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

³² Nowe ná-doun zunuiti ta-velɛyɛgeiti keveleiti kana, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti saama. Tiya ɣa ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai eteai zu zieve golai levega voluma.

11

Nubusei ɣaka fai Babele

¹ Eteai pe ge ɣeni zii woo ɣilagi wosu, ti ɣeni bɔezu ga woo ɣilagi. ² Ti zegeni ga folo ɣulazu velei, ti nɛmɛ wola ɣila kaani Sineyaal yooi zu, miná ɣa ti zeini ná. ³ Ti ɣeni bɔɔɔ ma: «Ade li, ade bilikiiti doɣa, ade ti ɣala abui zu.» Bilikii ɣeni ti ve ga peɣe lo kɔtui, ti da sei ga managi. ⁴ Ti ɣeni bɔɔɔ ma mɔnɔ: «Ade li, de taai ta lo bɔɔɔ ve, ta peɣe ɣaagɔozagi nii nɔungi a zeii geei va. Ade bɔɔɔ lɔɔɔ ɣula, naa ɣa a ke ade mina vaza zooi ɣa ná pe.»

⁵ Gooḡo GALAGI yeini taai vetesu ta pele gaaḡoozagi, nii nuiti ti ḡeni tosu. ⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Wele, ta ga zii ḡilagi nḡ, woo ḡilagi nḡ ḡa é ti-la. Ni ta tḡzeina ḡani, ani nḡpe ge la mḡ pele besaga ti luḡḡ naa ḡee vai zu, nii a ḡe ti ḡisu. ⁷ Ade yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa ḡa a ke, ti mina bḡḡḡ laawooiti meni.»

⁸ Gooḡo GALAGI ti zuvazani, ti maagḡooza ná va, ti li eteai zu ná pe. Ti looḡoni taai lo fai va. ⁹ Naa ḡa é keai taai naa laasei peai ga Babelé,* mazḡḡḡ miná ḡa Gooḡo GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná ḡa Gooḡo GALAGI ti zuvazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

*Meme wolaiti daaseigiti é zo Seme ma,
é zeeli Abalame ma
(1 Dḡḡ Sevei 1:24-27)*

¹⁰ Seme mavofodai ḡaa: Zieve golai lebegai ma, é ḡe ga kona felegḡ, Seme ná-konagi ḡeni ga unḡila (100), é Aalepakesade zḡḡḡni. ¹¹ Aalepakesade zḡḡḡga voluma, Seme kona undḡḡlugḡ (500) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

¹² Aalepakesade ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ maazu lḡḡlugḡ (35), é Seela zḡḡḡni. ¹³ Seela zḡḡḡga voluma, Aalepakesade kona unnaanigḡ kona savagḡ (403) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

¹⁴ Seela ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ (30), é Eḡeel zḡḡḡni. ¹⁵ Eḡeel zḡḡḡga voluma, Seela kona unnaanigḡ kona savagḡ (403) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

¹⁶ Eḡeel ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ maazu naanigḡ (34), é Peeleḡe zḡḡḡni. ¹⁷ Peeleḡe zḡḡḡga voluma, Eḡeel kona unnaanigḡ puusavagḡ (430) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

¹⁸ Peeleḡe ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ (30), é Leyu zḡḡḡni. ¹⁹ Leyu zḡḡḡga voluma, Peeleḡe kona unfelegḡ kona taavuugḡ (209) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

²⁰ Leyu ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ maazu felegḡ (32), é Seluge zḡḡḡni. ²¹ Seluge zḡḡḡga voluma, Leyu kona unfelegḡ kona dḡfela (207) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

²² Seluge ná-konagi ḡeai ma ga puusavagḡ (30), é Naḡḡḡḡ zḡḡḡni. ²³ Naḡḡḡḡ zḡḡḡga voluma, Seluge kona unfelegḡ (200) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

²⁴ Naḡḡḡḡ ná-konagi ḡeai ma ga puufelegḡ maazu taavuugḡ (29), é Teela zḡḡḡni. ²⁵ Teela zḡḡḡga voluma, Naḡḡḡḡ kona unḡila puugḡ maazu taavuugḡ (119) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zḡḡḡni.

²⁶ Teela ná-konagi ḡeai ma ga puulḡfela (70), é Abalameni sḡḡḡni ta Naḡḡḡḡ ta Galan.

²⁷ Teela mavofodai ḡaa: Teela Abalameni sḡḡḡni ta Naḡḡḡḡ, ta Galan. Galan Lḡte zḡḡḡni.

²⁸ Galan zaani keeḡḡ Teela luḡḡ, sḡḡḡ zḡḡḡ zu, ve ná ga Uul, Kaledée yooi zu. ²⁹ Abalame ta Naḡḡḡḡ ti anzaiti seini. Abalame anzai laaseigi ḡeni ga Salayi. Naḡḡḡḡ anzai laaseigi ḡe ga Mileka. Mileka ta Yisekani ti-ḡee ḡeni ga Galan. ³⁰ Salayi maaloni, doun la ḡeni be jeeḡlein. ³¹ Teela ná-doun zunui Abalame zeeḡeni, ta ná-doun loin Lḡte, Galan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin Abalame anzai. Ti ḡulani vḡḡma Uul va Kaledée yooi zu, ti li Kanaan yooi zu vele. Ti zeelini Galan, ti zei ná.

³² Teela zii ma voloi kpein ge ḡeni ga kona unfelegḡ kona dḡḡlugḡ (205), naa volu Teela zaani Galan.

ABALAME NA-FAI

12

(12:1--25:18)

* 11:9 Babelé: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «faazupui.»

Abalame loli fai

¹ Goofo GALAGI feni Abalame ma: «Zegfe da-yooi zu, da-wolodai zu, è gfula è-gfe velei wu, li zooi naa zu, ve gè ná lèezu ga de.

² Nà vaazu zii wola gfulazu è zu, nà tuya loo è ve, gè è-laaseigi wòlo.

Nà tuya loo zòiti be ga è maavele.

³ Nà tuya loo naati be, niiti ta tuya loo è ve, nà naati foovo, niiti ta è voovo, etea veyefei kpein ka tuyai zòlo è maavele ma.»

⁴ Abalame liini, egevelei Goofo GALAGI boni ma la, Lote vileni polu. Abalame ná-konagi feni ga puulafela maazu loolugo (75), siegi zu è gfulani la Galan taai va. ⁵ Abalame anzai Salayi zegeni ta Lote, nii é feni ga dege loin, é ve zeafolegiti kpein ba, ta botigfe nuiti, é ti zòlooni Galan. Ti wuzefeni, ti li Kanaan yooi zu. Ti zeelii ma Kanaan yooi zu, ⁶ Abalame ná zubizeni, eyesu é li adave ná laaseigi ga Sikeme, eyesu é zeeli Molee, sene gului va be. Kanaan nuiti ka ti feni naama yooi zu názu.

⁷ Goofo GALAGI gfulani keléma Abalame ve, é gfe ma: «Nà zooi nii veezu è-mavofodai ya.» Abalame zalaqa gfulazuve beteni ná Goofo GALAGI ve, nii é gfulani be keléma. ⁸ Naa volu, é zegeni ná, é li ga gize yooi zu velei, Beetele folo gfulazu velei. E ná-sege gotai loni Beetele folo liizu velei ti yofozuve ta Ayi, nii é folo gfulazu velei. E zalaqa gfulazuve beteni ná Goofo GALAGI ve, é woogula Goofo GALAGI ma. ⁹ Abalame feni liizu bekre ga lekpeave nu yeezazu velei.

*Abalame yeegefala go gfe vai**Ezipete yooi zu*

¹⁰ Pului looni zooi zu, Abalame yeini Ezipete ga é lago zeí ná, mazòlo pului wola wòlooni zooi zu. ¹¹ Siegi zu é feni vaazu maabufazu la Ezipete va, é feni anzai Salayi ma: «Wele, gè kwèe da ga anzanui nii pagai. ¹² Siegi zu Ezipete nuiti ti è gfaazu la, ta gfe ma: «Anzai ve!» Ta pàa, ti è ye vulua. ¹³ Da gfe ti ma mu, da ga bàazeelai, naa gfa a ke ti sò ga pagò è maavele ma, zènvui ye zèa è-zaalai zu.»

¹⁴ Siegi zu Abalame zeelini la Ezipete yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai wola vage. ¹⁵ Falafoñ ná-nu wolaiti ti kaai ma, ti maamuseni Falafoñ gfaazu. Ti liini ga anzanui masagi ná-pelei wu. ¹⁶ E Abalame zoni ga pagò anzanui maavele ma. Abalame togani goiti ta togani wolaiti sòlooni, naa ve soovalegiti ba, ta botigfe zunuiti ta botigfe anzanuiti, ta soovale saaiti ta jomeiti.

¹⁷ Kele Goofo GALAGI maanofò vaa wolaiti peeni Falafoñ ta ná-peleyefei va, Salayi maavele ma, nii é ga Abalame anzai. ¹⁸ Falafoñ zeba é Abalame loli, é gfe ma: «Leeni gfa è keai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai ve? ¹⁹ Lee vaa zu è gfaai mà: «Bàazeelai ve?» Naa gfa é keai gè segeai ga ànza. E-anzai gfa niina, segena, è li!»

²⁰ Falafoñ devei veeni ná-nuiti zea ga ti ze ná, é li, ta anzai, é ve naati kpein ba, ti feni ga nòno.

13*Abalame fale ma vai**Kanaan yooi zu*

¹ Abalame zegeni Ezipete yooi zu, é le volu Kanaan yooi zu, lekpeave nu yeezazuve, toun be-o, anzai ve-o, ta niiti kpein ti feni ga nòno. Lote feni ba. ² Abalame wola beteni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³ E yeni lèezu bekre, é zo lekpeave nu yeezazuve yooi zu, eyesu é li Beetele, ve ná-sege gotai feni ná mounpa, Beetele ta Ayi ti yofozuve, ⁴ ve é zalaqa gfulazuve loni ná mounpa. Miná gfa Abalame woogfulani ná, Goofo GALAGI ma.

*Abalame ta dege loin Lote
ti vali fai ma*

⁵ Lote, nii é gɛni Abalame maazaasu, baalagiti ti gɛni zea balaa, naa vɛɛ boliiti ba, ta nikaɛiti, ta sege gɔtaiti, ⁶ zoi la gɛni kula gɛa ti va, ga ti va zeɛi ada gɛla, mazɔɔ ti-yeagɔligiti ti wola mɔinni gola, ti la bɛna zoi ti va zeɛi ada gɛla. ⁷ Naa volu balaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti gɛni zeini ma yooi zu naama ziegi zu. Kpɔɛi leveni Abalame ná-togani make nuiti zɔgɔzu ta Lote ná-togani make nuiti.

⁸ Abalame gɛni Lote ma: «Nà è maanɛɛɛzu, maagaali mina gɛ de yɔgɔzu da de, baa ná-togani make nuiti ta dɔnɔiti zɔgɔzu. Mazɔɔ da ga keɛgɛlointi. ⁹ Zoi kpein ka è gɛkala. De gaagwɛɛna ma mu, ni da liina ga nu gɔvɛzu velei, ná li ga nu yeezazu velei, ni da liina ga nu yeezazu velei, ná li ga nu gɔvɛzu velei.»

¹⁰ Lote gaazuwuzegɛni, é wɛɛ, é Zuludɛn nɛmɛ wolai gɛ, nii zɛbɛa gɛni de nɛgɛɛin. Gɔgɔ GALAGI gɛɛzu é va Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl gɔlogɔlo, ná gɛni ege Gɔgɔ GALAGI ná-kpelei, eyɛsu é zeeli Sɔwaal, kulaai ga Ezipete yooi gɛvele. ¹¹ Lote yiimazegɛni ga Zuludɛn ma nɛmɛ wolai kpein, é liini ga folo gɛlazu velei. Ule gɛna ti felegɔ ti gaagwɛɛni ma la. ¹² Abalame zeini Kanaan yooi zu, Lote zeɛi nɛmɛ zu laaiti su, é ná-sege gɔtaiti toni Sɔdɔme letema velei. ¹³ Sɔdɔme nuiti ti wola zurɔuni, ti gɛni ga kotoba nu wolaiti Gɔgɔ GALAGI laalɔgɔma.

*Gɔgɔ GALAGI ná-minazegɛgi
Abalame vɛ*

¹⁴ Gɔgɔ GALAGI bɔɛni Abalame vɔ, Lote zɛgea vɔluma polu, é gɛ ma: «Adavɛ è ná loni, gaazuwuzegɛ, è wɛɛ, nu gɔvɛzu velei ta nu yeezazu velei, folo gɛlazu velei ta folo liizu velei. ¹⁵ Mazɔɔ, zoi nii kpein è pɛɛsu, ná vaazu feezu è vɛ, wa è-mavofodai, eyɛsu gɔ. ¹⁶ Nà è-mavofodai gɛ ege zoi ma vufiligi, nii nu la zooga é va gaalu, ege pelegi nu la zooga la é va zoi ma vufiligi gaalu. ¹⁷ Wuzegɛna vɛ, è zoi zubize, è zie sakpai ta kogi ma, mazɔɔ ná vaazu feezu è vɛ.»

¹⁸ Abalame ná-sege gɔtaiti segeni, é li, é zeɛi Mamelee ná-sɛne guluiti bu, Gɛɛbɛlɔn gɔbavɛ. E zalaɔa gɛlazuve loni ná Gɔgɔ GALAGI vɛ.

14

Abalame Lote unɔɔ fai

¹ Naama ziegi zu, Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ta Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl, ta Gɔyime masagi Tideyale, ² yeeta naati ti kɔɔi vɛɛni Sɔdɔme masagi Beela va ta Gɔmɔɔl masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineyabe, ta Sebɔyime masagi Seemeyebɛɛl, ta Beela masagi (taai naa laa gɛ ga balaa Sɔwaal). ³ Naati kpein ti gɛlaɛɛni ba Sidime nɛmɛ wolai zu, nii maaɔɔlegai za ga Kpoloɔ Wanai. ⁴ Kona puugɔ maazu felegɔ (12) laawu, ti gɔloa gɛni de Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl vɛ, keɛɛ kona puugɔ maazu zavasieɛi (13) ma, ti bakani.

⁵ Kona puugɔ maazu naanisieɛi (14) ma, Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl ta masagiti ti gɛni polu, ti vaani, ti zobo sɔɔɔ Leefa mavofodaiti ma Asetelɔte-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti Game, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ ta Gɔɔl nuiti ti ta-gizeiti su Seyiil, eyɛsu é zeeli Palan sɛne guluiti pɔ bɛ, nii é tevbai gɔbavɛ. ⁷ Naa volu, ti gɛleni ma, ti li En-Misepate, nii é ga Kadese, ti zobo sɔɔɔni Amaleke nuiti ma, ta-yooi ná pɛ su, é vɛɛ Amɔɔl nuiti ba, ti gɛni zeini Gasason-Tamaal.

⁸ Názuve gɛ Sɔdɔme masagi, ta Gɔmɔɔl masagi, ta Adema masagi, ta Sebɔyime masagi, ta Beela masagi nii é ga Sɔwaal, naati ti kɔɔi gɛvele bɛɛni la ti laalɔgɔma Sidime nɛmɛ wolai zu. ⁹ Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl, ta Gɔyime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ti gɛni ga masa naanigɔ, dɔɔlugɔi laalɔgɔma. ¹⁰ Mana zɛgei wola mɔinni Sidime nɛmɛi zu, Sɔdɔme masagi ta Gɔmɔɔl vele geleiti ti gɛni

velazu, ti da li, ti da loo zegei naati su. Mɔtaiti ti velani, ti li gizei ma. ¹¹ Niiti ti zobogi zɔlɔni, naati ka ti Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl naavoloiti kpein seɣeni, ta daamiani makegaiti, naa volu ti li. ¹² Ti Aɔalame dege loin Lɔte ta kɔligiti soni, ti li ga tiye, mazɔlɔ Lɔte ɣeni zeini Sɔdɔme.

¹³ Pela nu ɣila ge vaani, é daazeeli Ebulu nui Aɔalame ma, nii é ɣeni zeini Amɔɔl nui Mamelee ná-sene guluiti saama. Mamelee ɣeni ga Esekɔleni ta Anɛɛl ti-ɣɛɛloin, niiti ti minazegeni Aɔalame ve. ¹⁴ Aɔalame mɛnigai ma ga dege loin zogɛ, é ná-botigɛ nu unsavagɔ nu puugɔ maazu lɔsava (318) maaɣilini, niiti ti zuzeeliai kɔɔɣɔ vai ma, ti zɔlɔɔgai ná-pelei wu, naati ti vileni masagiti polu, eyɛsu ti zeeli Dan. ¹⁵ E ná-botigɛ nuiti balini su, é sili nuiti so kpidi. E zobo sɔlɔni ti ma, é ye ti volu, ti zeeli Gɔɔa, nii é Damase ɣovezu vele. ¹⁶ E ɣaleni ma ga kɔzɔganiiti kpein. E ɣaleni ma balaa ga dege loin Lɔte, ta zeaɣɔligiti, ta anzanuiti balaa, ta kɔɔ luɔiti.

¹⁷ Naa voluma, Aɔalame ɣaleni ma, é zobogi zɔlɔɔgai ma Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl ma, ta masagiti ti ɣeni polu. Sɔdɔme masagi ɣulani, é daaɣomi Savee nɛmɛi zu, nii é ga Masa Nɛmɛi.

¹⁸ Mɛlekizeedeke, Salɛme masagi vaani ga bului ta dɔɔi. E ɣeni ga GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa ná-zalaɣa ɣula nui. ¹⁹ E tuya looni Aɔalame ve, é ɣɛ ma: «GALA ge tuya loo Aɔalame ve, GALAGI nii é Anii-Pɛ-Unda, é geeɣɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛai! ²⁰ Mamagi ɣa GALA bɛ, nii é Anii-Pɛ-Unda, nii é vaa bu, è zobogi zɔlɔ è zili nuiti ma!» Aɔalame kɔzɔganiiti pe ma vuusiɛi veeni zea.

²¹ Sɔdɔme masagi ɣeni Aɔalame ma: «Nuiti fe zèa, è naavoloiti ta sɔɔlaiti sege ve.»

²² Aɔalame ɣeni Sɔdɔme masagi ma: «Gè ɣonaa Gɔɔɣɔ GALAGI ma, nii é Anii-Pɛ-Unda, é geeɣɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛai, ²³ nii dɔin é ga dɔnɔi, gè la ani nɔpe segea naa va, anɛɛ geze ɣaali ɣilagi ɔaa savala galu ɣilagi, naa ɣa a ke è mina ɣɛ ma: «Gè Aɔalame ɣɛɛve ga kpetɛ nu.» ²⁴ Gè la ani nɔpe makɛsu nà bɔɣɔi bɛ, keni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati tɔnɔi, niiti gi ɣɛa siɛi zu, Anɛɛl ta Esekɔle ta Mamelee, naati ta tɔnɔ zege.»

15

GALA ná-minazegɛgi Aɔalame ta mavofodai ve

¹ Naama vaiti poluma, Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Aɔalame vɔ segi zu, é ɣɛ ma: «Aɔalame, mina lua nɛgelein, nà ɣa gè ga è make nui, ɔa-ɣulanumai ɣa wɔlɔ.» ² Aɔalame gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Màliɣii, Gɔɔɣɔ GALAGI, lee ɣa è feezu zèa? Tɔɔzei doun la zèa, nà-pelei wu vogani zege nui ɣa é ga Eliyezɛɛl, Damase nui.» ³ E ta laani ma mɔnɔ, é ɣɛ ma: «È la mavofoda bɛtɛni, zɔi sɔlɔɔgai nà-pelei wu, naa ɣa é ɣɛɛzu ga nà-pogani sege nui.» ⁴ Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni pɔ, é ɣɛ ma: «Ba-o, naa laade, é va ɣɛ ɣɛɛzu ga ɔa-vogani zege nui, keke keni zɔi é ɣulazu è ɣoozu, naa ɣa a ɣɛ ga ɔa-vogani zege nui.» ⁵ Naa volu GALA ge ɣulani la eteave ná-sege ɣotai voluve, é ɣɛ ma: «Geeɣɔlɔgi ɣaave vete, è somideɣaiti gaalu, ni ɔa zoo è ti ɣaalu.» E ɣeni ma mɔnɔ: «Zekana è-mavofodaiti tieɣɔi a ɣɛ la.» ⁶ Aɔalame laani Gɔɔɣɔ GALAGI la, naa naa leveni bɛ ga telebodai.

⁷ E ɣeni ma: «Nà ɣa gè ga Gɔɔɣɔ GALAGI, nii é è ɣula Uul taazuve Kaledɛe yooi zu, gè niima yooi ve è ya ga dɔnɔ.» ⁸ Aɔalame gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Màliɣii, Gɔɔɣɔ GALAGI, nà kwɛɛ ɣale ɣiteɣite ga nà sɔlɔɔsu?»

⁹ GALA ge ɣeni ma: «Li, è kona savagɔ nike beai zo, ta kona savagɔ woli zaai, ta kona savagɔ vaala sine wolai, è kpɔ kpumagoi va, ta poopogi, è ti ɣula ga zalaɣai.» ¹⁰ Aɔalame naama zuaiti kpein seɣeni, é ti valivali su, é ma zɛveiti gaavote ɔɔɣɔ ma, ma nɛkpɛ ga fele, keke é la ɣeni wɔniiti balivalini su. ¹¹ Sua mii wɔniiti ti ɣeni vuuzu ti-ma vuomaiti ma, keke Aɔalame ti bɛɛni.

¹² Foloi liizuve, niimɛni wolai leveni ga Aɔalame, dualuagi so, kpidi ɔɔii veɛ ma. ¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Aɔalame ma: «Sugwɛɛ ga è-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zɔɔi taɣili

su, ta gɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɲɔu kona unnaanigɔ (400) laawu. ¹⁴ Kεε ná zii naa lukpɔɔfaaleve, nii ta duɔlai gɛ zeezu, naa voluma, naavolo wolaiti ta ye tiya, ti gula zeezu. ¹⁵ Dɔun da, da li è-mεmεwolani pɔ ziileigi zu, è maa gɔ gɔlu, è vɔlɔzafaga voluma, undaanεi zu. ¹⁶ E-mavofodai ma yamanii naanisiei gɔ va volu ve, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-vaagfaaza golai laa la de zeelini.»

¹⁷ Siεgi zu foloi liini la, kpidi bɔii veeni, digii nii é duului gɔlazu, ta sɔmɔgi é zosu, naati ti leveni sua gaaɔwεaiti zɔɔɔzuve. ¹⁸ Naama yee ná, Gɔɔɔɔ GALAGI minazegeni Aɔalame ve, é gɛ ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai ve, é zo Ezipete de wolai ma, é zeeli zie wolai Ufelate ma, ¹⁹ Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kademɔn nuiti, ²⁰ Gεte nuiti, Feeleeze nuiti, Leefa mavofodaiti, ²¹ Amɔɔl nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yeebuse nuiti.»

16

Agaal ná-fai ta Isemayele zɔɔɔ fai

¹ Aɔalame anzai Salayi la gɛni doun zɔɔɔni be ɲεgelein. Kεε duɔ anzanui ta gɛni zea, daaseigi gɛni ga Agaal, é gɛni ga Ezipete yooi zu nu. ² E gɛni Aɔalame ma: «È kaa ga Gɔɔɔɔ GALAGI la vaani bu ga gè doun zɔɔɔ. Li, è vile ná-duɔ anzanui volu, tanisu ná doun zunu zɔɔɔ ga maavele.» Aɔalame zieni ga anzai Salayi ná-tεε gooi. ³ Aɔalame anzai Salayi ná-duɔ anzanui, Ezipete nui Agaal zegeni, é fe sinigi Aɔalame ya ga anza. Aɔalame zeini niina Kanaan yooi zu, é kε ná ga kona puugɔ. ⁴ E vileni Agaal volu, naa kogi zegε. Siεgi zu é bɔɔɔ gɔai ma ga kogi gɔ ma, é gɛni beɛɛlala weɛi wosu ná-duɔ deei va.

⁵ Salayi gɛni Aɔalame ma: «Poomugi é zeelizu mà, da gɔ è unma gɔsɔ ve. Nà bɔɔɔi gɔ gè ná-duɔ anzanui zegεa, gè da è volu, siεgi zu é kaa la ga kogi gɔ ma, é da beɛɛlala weɛi wo ga ze. Gɔɔɔɔ GALAGI gɛ ga tukpɔɔfaaleve nui de yɔɔɔzu.» ⁶ Aɔalame Salayi woogfaavoteni, é gɛ ma: «Da-luɔ anzanui gɔ è yeezu. So, eɔεvelei neai la è ve.» Salayi zεba é da sopele ɲɔu, eyεsu naa vela ba.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeɛlai kaani zieungi gɔbave tevebai zu, nii é Suul velei zu. ⁸ E gɛni ma: «Saliyi ná-duɔ anzanui Agaal, mini gɔ è zegεai ná, mini gɔ è liizu ná?» E googfaavoteni, é gɛ ma: «Nà velazu ná-duɔ deei Salayi va.» ⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeɛlai gɛni ma: «Gale ma da-luɔ deei vɔ be, è bɔɔɔ unmaayei be.» ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeɛlai gɛni ma mɔnɔ: «Nà è-mavofodai mɔinzɔ, toɔa mɔin gola, nu nɔpe ge la zooga é va gaalu.» ¹¹ E gɛni ma mɔnɔ: «Weɛ, da doun zɔɔɔsu, toɔa gɛ ga zunu loun. Da daasei peε ga Isemayele,* mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI è woomenini da-goozuviligi zu. ¹² Toɔa gɛ ga dɔɔɔi zu zoovalegi, toɔa gɛ εε pe daalɔɔma, εε pe ge gɛ daalɔɔma, toɔa zegε keεɔɛlointi pe ba, é zeɛ ye.»

¹³ Agaal bɔɔɔ gɔaazafani, é gɛ ma: «Gè GALA bɔɔɔi gɔaave nei baa, nii é nɔn kaazu?» Gɔɔɔɔ GALAGI nii é bɔɔni tɔun pɔ, é naa laasei peeni ga Ata-Ele-Lɔyi.† ¹⁴ Naa gɔ é ba, ma gɔlɔyegei laasei peai ga, Lafayi-Lɔyi gɔlɔyegei,‡ Toɔa Kadεseni ta Beelεde zɔɔɔzuve.

¹⁵ Agaal doun zunu zɔɔɔni Aɔalame ve, naa daasei peeni ga Isemayele. ¹⁶ Aɔalame ná-konagi gɛni ga puulɔsava maazu lɔzita (86), siεgi zu Agaal Isemayele zɔɔɔni la be.

17

Minazegεgi ma voogi

* **16:11** Isemayele: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «GALA ge mεnigε.» † **16:13** Ata-Ele-Lɔyi: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «da ga GALAGI nii é kazu.» ‡ **16:14** Lafayi-Lɔyi gɔlɔyegei: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «nii é vulua, é da kà, naa ná-kɔlɔyegei.»

¹ Aḅalame ná-konagi ǵeai ma ga puutaavuu maazu taavuu (99), Ǵooǵo GALAGI ǵulani be kelema, é ǵe ma: «Nà ǵa gè ga GALA Zebèi-Pe-Maliǵii. Da-eteai zie gàazu ga pagò, zelilomazu mina ǵe é va. ² Nà minazeǵezu è ve, nà è-mavofodai moinzu gola.»

³ Aḅalame maaveeni, é nòkò zooi ma, GALA ge ǵeni bəezu pò, é ǵe ma: ⁴ «Wele, nà-minazeǵegi ǵaa, gè keezu è ve: da ǵeezu ga zii moinmoinḅaa ti-ǵee. ⁵ Za volumna, è la mò loliga ga Aḅalame,* kele è-laaseigi ǵa ǵe ga Aḅalaame,† mazòlò nà è ǵeezu ga zii moinmoinḅaa ti-ǵee. ⁶ Nà è-mavofodai ǵaawòlò gola, da ǵe ga zii moinmoin tòzeizu, masagiti ta ǵula è-mavofodai zu. ⁷ Nà nà-minazeǵegi zo è letema eyesu ǵò, nà ke ǵana nò è-mavofodai kpein be. Niima minazeǵegi maavele ma, nà ǵe ga da-GALAGI, ta è-mavofodai nò nò è zeǵea volumna ná. ⁸ Nà Kanaan yooi kpein fe è ve, da-o, è-mavofodaiti-yo, ve è ná ga seikòǵoma nui niizu. Toǵa ǵe ga wò nò eyesu ǵò. Nà ǵe ga è-mavofodai ná-GALAGI.»

⁹ GALA ge ǵeni Aḅalaame ma mò nò: «Dòun, da nà-minazeǵegiti make, wa è-mavofodaiti kpein. ¹⁰ Nà-minazeǵegi ǵa é ga nii, nii wa so kpaan ade yòǵòzu, da-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo zaama, ti lati pelevolu. ¹¹ Wa-latipelevolui ǵa ǵe ga minazeǵegi ma voogi ade yòǵòzu. ¹² Zunuiti kpein ta ǵe wo zaama, wa da ti lati pelevolu foloi ləsavasiéi ma, é ǵe ǵana wo-mavofodaiti kpein su, é zòlòni pelei wu, ǵaa é ǵeyani ga walii, weein é ga duai, niiti ti la ga è-mavofoda. ¹³ Ti pe, zeeǵaagweezu la ba, ta lati pelevolu, é zòlòni da-velei wu, ǵaa é ǵeyani ga da-walii, nà-minazeǵegi ma voogi ǵa ǵe wo-busei ma zuai va. Naa ǵa é ga ǵooǵo minazeǵegi. ¹⁴ Zunui nii é la latini pelevolu kpusei zu, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, tòzei é nà-minazeǵegi ǵoloǵologa.»

¹⁵ GALA ge ǵeni Aḅalaame ma: «È la mò è-anzai Salayi loliga ga Salayi, kele daaseigi ǵa ǵe ga Sala. ¹⁶ Nà tuya loo be, nà doun zunu ve è ya ga toun maavele, nà tuya loozu be, toǵa ǵe ga zii moinmoinḅaa ti-lee, nubuseiti ma moinmoinḅaa ta-masagiti ta ǵula toun su.»

¹⁷ Aḅalaame maaveeni, é nòkò zooi ma, é ǵeei wo, é ǵe yiimaave: «Doun zunu ǵa zòlò nei zunu va, nii é kona unḅila (100) keai na? Ta ànzai Sala é kona vuutaavuuǵò (90) ǵeai na, naa ǵa zoo é doun zòlò ǵaa?» ¹⁸ Aḅalaame ǵeni GALA ma: «Nii gè falizu è ma, naa ǵa é ga Isemayele ǵula su, è make ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ǵeni ma: «Ba-o, è-anzai Sala ǵa doun zunu zòlòsu è ve, da daasei pee ga Izaake. Nà-minazeǵegi ǵa ǵe ga ǵooǵo faa, gi yòǵòzu gá tò, ta gi yòǵòzu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemayele letemazu, gè da-vali wooi menige ná-faa zu. Ungo, nà tuya loo be. Toǵa buǵu, nà mavofodai ǵaawòlò gola. Masa puugò maazu felegò (12) ǵa ǵula toun su, toǵa ǵe ga zii wola ma memewolai. ²¹ Kele nà nà-minazeǵegi ǵe gi yòǵòzu gá Izaake, doun zunui nii Sala sòlòsu è ve, niima yeeǵeǵalai nò zu, konagi nii é vaazu.» ²² Siéi zu GALA ge beni la ga bəe Aḅalaame vò, é zegeni ná, é li.

²³ Aḅalaame ná-doun zunui Isemayele zegeni, ta nii kpein é zòlòni ná-pelei wu, ta nii kpein é ǵeyani ga walii, zunuiti kpein ná-pele wu nuiti saama, é ti latini pelevolu naama voloi, eǵevelei GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ Aḅalaame ná-konagi ǵeni ga puutaavuu maazu taavuu (99), siéi zu é latini da pelevolu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemayele ná-konagi ǵeni ga puugò maazu savagò (13) niina, siéi zu é latini da pelevolu. ²⁶ Aḅalaame ta ná-doun zunui Isemayele ti latini pelevolu naama voloi nò zu. ²⁷ Zenò ǵana é ǵeni la ga ná-pele wu zunuiti kpein, niiti ti zòlòni ná-pelei wu, ta weinti ti ǵeyani ga walii, ti pe ti latini pelevolu ta tiye.

18

Izaake zòlò fai laazeeli vai

* **17:5** Aḅalame: daaseigi nii ti maaḅuǵaai va ta «ǵeeǵei unfemai be.» † **17:5** Aḅalaame: daaseigi nii ti maaḅuǵaai va ta «nu moinmoin keeǵe.»

¹ Gooḡo GALAGI ḡulani kelema Abalaame ve Mamelee ná-sene guluiti kobave. Abalaame ḡeni zeini ná-seḡe ḡotai laave. Folo kpaai ḡeni de. ² E ḡaazuwuzegeni, é wele. E zunu savagḡiti kaani loni, ti lago maagḡoozaai ba. E ti ḡaai ma, é zo ná-seḡe ḡotai laave, é bizeni, é ti laaḡomi, é maaveeni, é nḡkḡo zḡoi ma. ³ E ḡeni ti ma: «Màliḡii, nà è maanenezu, nèi gè ga da-wotiḡe nui, nii gè zaalai zḡḡḡe è ḡaazu, mina leve, è va maagḡooza bà. ⁴ A va bu ga gè va ga ziei tago, wo ḡḡḡiti maagba, wo lago looḡo gulu wolai tei bu. ⁵ Nà liizu, gè va ga bulu go wo vḡ, wo zebḡe zḡḡḡ volu, naa volu wa li niina, naa ḡa a ke wo mina leve ḡana nḡ pḡ be, nèi gè ga wa-wotiḡe nui.» Ti gooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, ke, eḡevelei è bogai la.»

⁶ Abalaame liini gaamago nḡ ná-seḡe ḡotai wu, é ḡe Sala ma: «Suvile, è kḡḡo ganii ḡe savagḡo zeḡe bulu vukḡi zu, è gaayḡ, è bulu velleḡḡiti kḡḡe.» ⁷ Abalaame bizeni ná-togani bulugi vḡ be, é nike yivoi yḡbugi zeḡe nii pagai, é fe botiḡe nui ta ya, naa suvile ga kḡḡe. ⁸ E nike niimi de ma wulḡi ta nḡnḡi zegeni, é pḡe nike yivoi va, ti kevele beḡeni, é vaa la ti vḡ. E loni ti ḡoba tḡ ḡḡḡi, gulu wolai wu, ti ḡeai ma laamiizu.

⁹ Naa volu ti ḡeni ma: «Mini ḡa è-anzai Sala ná?» E ti woḡaavoteni, é ḡe ti ma: «Toḡa ve seḡe ḡotai wu.» ¹⁰ Gila ge ḡeni ma: «Konagi nii é vaazu, niima yeeḡḡalalai zu, nà vaazu volu è vḡ be, è-anzai Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.»

Sala yeni poluve seḡe ḡotai wu, é niima woḡiti meni. ¹¹ Abalaame ta Sala ti vḡḡzaḡaga ḡeni de niina, ti kona mḡinmḡin kula. Sala budeni niina doun zḡḡḡ siḡi maazu. ¹² Sala ḡeai woni ḡoozu, é ḡe ma: «Niizu gè vḡḡzaḡaga, zini pele wu wḡin ḡa ḡe mà mḡnḡ baa? Màliḡii balaa vḡḡzaḡaga.»

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Lee vaa zu Sala ḡeai wogai, é da ḡe: «Gaama ve nei baa, ga nà doun zunu zḡḡḡsu, nḡiḡi pḡḡzaḡagai na?» ¹⁴ Faa ḡa ná nei baa, nii Gooḡo GALAGI la zooga keezu? Konagi nii é vaazu, niima yeeḡḡalalai nḡ zu, nà vaazu volu è vḡ be, Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.» ¹⁵ Sala luani, é zeei wo, é ḡe ma: «Gè la ḡeai woni.» Kele Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ga ḡite, è ḡeai woge.»

Abalaame ná-GALA fali vai

Sḡḡome ve

¹⁶ Zunuiti ti wuzegeni ga ti li, ti wele ga Sḡḡome vele. Abalaame ti vuuni ga pele, é vali ti ma. ¹⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Gè la naa loḡfuzu Abalaame va, nii gè vaazu keezu. ¹⁸ Zii wolai nii zeeḡaabaai, toḡa ḡeezu ga naa memewola. Eteai zu zii kḡein ka tuyai zḡḡḡ maavele ma. ¹⁹ Mazḡḡḡ gè yiimazeḡeve la, nii a ke, é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti Gooḡo GALAGI yiimai ḡe, ti ye saledai ta telebodai ḡeezu, naa ḡa a ke gè minazeḡḡiti daazeeli, niiti gè ti woni be.»

²⁰ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Sḡḡome ta Gḡmḡḡ ti maalḡḡ be woḡi zuwḡḡḡa, ta-ḡotoi baagḡo gola. ²¹ Naa ḡa é ba, nà yeizu, gè peḡe, ni ti ḡeeve eḡevelei ma woḡi vaa la, é zeeli mà, baa ni é la ḡana, nà kwḡḡ.»

²² Zunui naati ti liini ga Sḡḡome vele, siḡi zu Abalaame ḡeni loni la de Gooḡo GALAGI ḡaazu. ²³ Abalaame maabufani ba, é ḡe ma: «Da telebo nui ḡḡ nu ḡḡi va, è ti undaavili baa? ²⁴ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡa taai zu, da naati balaa undaavilisu, è la taai zuvaayeḡa telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) maavele ma, ti ti zaama? ²⁵ E la zooga è va naa ḡe! E la telebo nui ta nu ḡḡi zoga ga ḡevele, è va telebo nui ḡḡ faa ḡḡi ḡe nui va, è va ti vaa! E la zooga è va naa ḡe! Deḡi è eteai kḡein tukḡḡḡalevezu, è la telebodai ḡea baa?» ²⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ni nà telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaana Sḡḡome taazuve, nà taai kḡein suvaaye ti maavele ma.»

²⁷ Abalaame kḡḡeḡi zegeni volu, é ḡe ma: «Wele, nà zoosu gè ḡḡe Màliḡii vḡ, nèi gè ga pḡḡi nḡ, ta zuvui. ²⁸ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaagḡaavoola ga dḡḡḡḡ, dḡḡḡḡ vai zu, da taai kḡein sugologolo baa?» Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Gè la taai zugologologa, ni nà telebo nu vuunaanigḡ maazu loḡḡḡ (45) ḡaana ná.»

²⁹ Aḅalaame kpɔɛi zɛgɛni ʋolu mɔnɔ, ɛ ɔɛ ma: «Tanisu telebo nu ʋuunaanigɔ (40) nɔ ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la sugolɔɔɔloga naama nu ʋuunaanigɔi (40) maavele ma.»

³⁰ Aḅalaame ɔɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɔaawana, tɔɔzei nà ɔilizu faa ɔilagi ʋa. Tanisu telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Ni nà telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɔaana nɔ, gè la taai zugolɔɔɔloga.»

³¹ Aḅalaame ɔɛni ma: «Wele, nà zoosu gè ɔɔɛ Màligii ʋɔ. Tanisu telebo nu ʋuufelegɔ (20) ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la taai zugolɔɔɔloga nu ʋuufelegɔi (20) maavele ma.»

³² Aḅalaame ɔɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɔaawana, gè la mɔ kpɔɛ ɔili nɔɔɛ bosu, ɛ ɔula nii ʋolu. Tanisu telebo nu puugɔ ɔa ɔɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la Sɔɔɔme zugolɔɔɔloga naama nu puugɔiti maavele ma.» ³³ Siɛgi zu ti ɔeni la ga yeɔɛ ta Aḅalaame, Gɔɔɔɔ GALAGI liini. Aḅalaame ɔalaagi ɔaleni ma seizuɛ.

19

Sɔɔɔme ta Gɔmɔɔl ɔolɔɔɔlo fai

¹ Geezuɔeela felegɔiti ti zɛgɛni Sɔɔɔme kpɔkɔmavɛ. Lɔte ɔɛni zeini Sɔɔɔme taa zigɔidavɛ. Siɛgi zu Lɔte ti ɔaani la, ɛ wuzegɛni, ɛ ti laaɔɔmi, ɛ maavɛɛni, ɛ nɔkɔ zooi ma. ² E ɔɛni ti ma: «Nà wo maanɛɛɛɛzu, màligiiti, à ɔale ma, wo ni nà-pelei wu, nɛi gè ga wa-wotigɛ nui. Wa zoo wo wo-ɔɔɔɔiti maagba nɔ, wo ni piin, sobui wo wuzegɛ, wo ɔa li wo-liizu velei.» Ti ɔɛni ma: «Ba-o, gá niizu koi zaamavɛ nɔ.» ³ Kele Lɔte ɔilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li ná-pelei wu. E daamianigi ɔɛteni ti ʋɛ, ɛ pɛɛ ɔului ʋa, nii leɛ la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti ʋa la, Sɔɔɔme taazuɛ zu nuiti kpein ti ʋaani, ti ɔaku pelei ma, zunuiti kpein ti ʋaani, ɛ zo zunu loungoiti ma, ɛ li keɔwolaiti pɔ, ti pɛ negelein ti ʋaani nɔ. ⁵ Ti Lɔte lolini, ti ɔɛ ma: «Zunuiti ta mini, niiti ti ʋaai è ʋɔ be kpidi? Ti ɔula, ɛ ʋa ga tiye gi ʋɔ, gi ɔɛɛɛ ɔula ga tiye.»

⁶ Lɔte ɔulani pelelavɛ, ɛ daaɔulu ga ʋolu velei. ⁷ E ɔɛni ti ma: «Ba, kɛɛleaiti, nà wo maanɛɛɛɛzu, à mina faa ni ɔɛ. ⁸ A woilo, dɔun anzanu felegɔiti ti ná, ti la ʋɔɔ zunu vaa ɔwɛɛ. Nà ʋaazu ga naati wo ʋɔ eteavɛ, wo naa ɔɛ ga tiye, nii nɛai wo ʋɛ. Kele à mina ʋɔɔɔɔ zunu niiti ba, tɔɔzei ti ʋaavɛ, ti laazuɛ nà-pelei wu.»

⁹ Ti ɔɛni ma: «Zegɛ leɛ ʋɛ!» Ti ɔɛni ma mɔnɔ: «Dei è ga seikɔɔɔma nu nɔ, è ʋaai, ɔa pɔ è ɔɛ ga tukpɔɔaaleɛ nu! Be nɔ, nii gi keɛzu ga ɔɛ, naa ɔa ni ɔun tɔnɔi ʋa.» Ti Lɔte ɔakpani ga ni ɔuda, ti maabugani kpogi ʋa, ga ti koloɔlo. ¹⁰ Zunu felegɔiti ti ɔɛni Lɔte ʋɔ be, ti soni, ti mɛɛn pelei wu, ti pelei laaɔulu. ¹¹ Ti yeeziɛni nuiti gaazu, niiti ti ɔɛni loni pelelavɛ, ti ɔaazuɔole, ɛ zo zunu loungoiti ma, ɛ li keɔwolaiti pɔ, naa ɔa ɛ keɛni ti la mɔ ɔɛni pelelavɛ ɔaazu.

¹² Zunu felegɔiti ti ɔɛni Lɔte ma: «Begele ɔa ɛ è ya ʋɛ mɔnɔ? E-nɛkoiti, è-loun zunuiti, è-loun anzanuiti, nii kpein ɛ ga ɔnɔ taazuɛ ʋɛ, ti pɛ kula niima adavɛ ʋa. ¹³ Mazɔɔɔ gá ga ʋa niima laai ɔolɔɔɔlosu, tɔɔzei maalɔɔ ɔɛ woɔi wɔɔɔɔɔ, ɛ zeelizu Gɔɔɔɔ GALAGI ma. Naa ɔa ɛ ba, Gɔɔɔɔ GALAGI gi levege ga gi taai tɛi koloɔlo.»

¹⁴ Lɔte ɔulani, ɛ li, ɛ ɔɔɛ naati pɔ, niiti ti ná-doun anzanuiti maazoni, ɛ ɔɛ ti ma: «À wuzegɛ, wo ɔula niima adavɛ ʋa, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔana ʋa taai ɔolɔɔɔlosu!» Kele naati ti naama woɔiti kaani ga neɛvɛ faa nɔ.

¹⁵ Geelaalao siɛgi zu, geezuɔeelaite ti ɔilini Lɔte ma, ti ɔa ɔɛ ma: «Wuzegɛ, è-anzai zegɛ ta è-loun anzanu felegɔiti niiti ti ʋɛ, naa ɔa a ke è undaa mina vili taai ná-undaaɔiligi zu.»

¹⁶ Tɛi ɛ ɔɛni nɛkesu, zunu felegɔiti ti soni zeei ʋa, tɔun be-o, anzai ʋe-o, ta ná-doun anzanu felegɔiti be-o, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni pɔ ga ɛ ɔaa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti ye taa ʋoluɛ. ¹⁷ Ti ɔulaai ma taai ʋa, geezuɔeelaite gila ge ɔɛni ma: «Bize, è è-yɛnvui ɔizo! Mina wele ʋolu, mina lo nɛmɛi zu ada nɔɔɛ! Uela, ɛ le gizei ma, ni ɔa pɔ ga è undaa mina vili.»

18 Lote gɛni ma: «Ba-o, m̀aliqii! 19 Ǹei g̀e ga da-wotiqe nui, g̀e zaalai zolɔɔge ̀e g̀aazu, ̀e g̀eeve ga nu vago wola b̀e, ̀e z̀envui g̀izo fai zu. G̀e la zooga g̀e va vela, g̀e va le gize ma, na g̀e g̀e za, ̀undaavili. 20 Welɛ, taai t̄i tago maaɓuɗawe, ga g̀e bize g̀e zeeli n̄a. D̄iɓve, na zoo g̀e vela, g̀e li n̄a, z̀envui g̀izo! Taai naa la loini ɓaa?» 21 Geezuɗeelai gɛni ma: «Welɛ, g̀e vaa naa wu, ga g̀e ke ̀e ve ga faaɓɔɗɔ, g̀e la taai t̄ona koloɗologa, nii ̀e n̄a-fai wosu. 22 Suvile, ̀e vela, ̀e li n̄a, mazɔɔ g̀e la zooga g̀e va faa n̄ɔpe ke, eyesu ̀e zeeli n̄a.» Naa g̀a ̀e kea, ti taai naa laasei p̄eai ga Sɔwaal.*

23 Folo t̄ee z̄iegi zu g̀a Lote zeelini la Sɔwaal. 24 N̄azu g̀a Ḡoɗɔ GALAGI timini abui vuuni la Sɔdome ta Ḡmɔɔl, ege tonai, ̀e g̀ulazu geezuve. 25 E taai naati koloɗoloni, naa veɛ maaɗoolii ma n̄emei kpein ba, ta ma nuɓuseiti, naa veɛ siinziin ganigiti ba. 26 Lote anzai weleni ga volu velei, ̀e voteni ga kpolo z̄iḡigi.

27 Abalaame wuzegeni ga sobuzobui, ga ̀e li naama adave, ve ̀e gɛni loni n̄a Ḡoɗɔ GALAGI g̀aazu. 28 E g̀aazuzieni Sɔdome ta Ḡmɔɔl letema velei, ta n̄emei maaɗoolii ma yooi kpein su, p̄ete, ̀e duului g̀aani, ̀e da wuzegɛ zooi ma, ege abu zulugi ma luului.

29 Siɛgi zu GALA ge n̄eme zu laaiti suɗologoloni la, ̀e g̀izeni Abalaame zu, ̀e Lote g̀ula faaɓaagi zaama, nii ̀e taaiti tokani da, ve Lote gɛni zeini n̄a.

Lote ta n̄a-doun anzanuiti ta-vai

30 Lote zegeni Sɔwaal, ̀e li, ̀e ze gize ma, ta n̄a-doun anzanu feleḡiti, mazɔɔ ̀e luani ga ̀e mina ye Sɔwaal. E zeini pugi zu ta n̄a-doun anzanu feleḡiti. 31 Yeeta, nu ḡite gelei gɛni loungo gelei ma: «De-ḡee volɔzaɗaga, zunu la zou yɔɗɔzuve ve, nii a vile de volu, egevelei de g̀ula de ka la etea. 32 De li, de d̄ɔɔi vu de-ḡee la. De la koba, naa g̀a a ke, de-ḡee mavofodai g̀e n̄a.» 33 Ti d̄ɔɔi vuuni ti-ḡee la kpidii naa, nu ḡite gelei liini, ̀e la keɛge ḡoba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegɛ la.

34 Naa volu zobui, nu ḡite gɛni loungo gelei ma: «Welɛ, d̄aave k̄ee ḡoba kp̄ok̄o n̄a. De d̄ɔɔi vu da m̄onɔ za kp̄ok̄o, ̀e li, ̀e la koba, naa g̀a a ke de-ḡee mavofodai g̀e n̄a.» 35 Ti d̄ɔɔi vuuni ti-ḡee la m̄onɔ kp̄ok̄o t̄ona. Loungo gelei liini, ̀e la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegɛ la.

36 Lote n̄a-doun anzanu feleḡiti ti kogi zegeni ti-ḡee va. 37 Nu ḡite gelei doun zunu zolɔɔni, ̀e daasei p̄ee ga Moabe.† Zaaɗaza toɗa ̀e ga Moabe nuiti ti-m̄em̄wolai. 38 Loungo gelei ɓalaagi doun zunu zolɔɔni, ̀e daasei p̄ee ga Bene-Ami.‡ Zaaɗaza toɗa ̀e ga Am̄on nuiti ti-m̄em̄wolai.

20

Abalaame lii vai Geelaal

Abimeelɛke vɔ be

1 Abalaame zegeni niima yooi zu, ̀e li ga lekpeɓave nu yeezazu velei, ̀e zeini Kad̄seni zɔɗɔzuve ta Suul, ̀e lago zeini Geelaal. 2 Abalaame a la gɛna ɓɔea, ̀e lo anzai Sala va, ̀e gɛni ḡeezu ma: «Toɗa ga ɓaazeelai.» Geelaal masagi Abimeelɛke Sala zegeni. 3 Naazu, GALA ge g̀ulani keɛma segi zu Abimeelɛke ve kpidii, ̀e g̀e ma: «Welɛ, da vaazu zaazu, t̄ozei anzanui naa n̄a-faa zu, nii ̀e segeai, mazɔɔ zini ka be.»

4 Abimeelɛke la gɛni de daani volu, ̀e gooḡaavoteni, ̀e g̀e: «M̀aliqii, da sɔbalala nuiti paa ɓaa? 5 Sinigi ɓɔɗɔi lei keai m̄a: «B̄aazeelai ve?» Ta anzanui ɓɔɗɔi ɓalaa bogɛ ga: «D̄iei ve?» G̀e keɛve kisie vagoi zu, ta sɔbalalai zu.»

6 GALA ge gɛni ma segi zu: «G̀e kw̄ee g̀e ̀e keɛve zii vagoi zu, naa g̀a ̀e kea g̀e pele ɓesagai ̀e luɗɔ ga ̀e mina koto g̀e d̄aalɔɗoma. Naa g̀a ̀e ba, g̀e la vaani bu ga ̀e va da volu. 7 Niizu zunui nii anzai ve zea, mazɔɔ toɗa ga GALA goo wo nui. Toɗa maan̄eɛni wo ̀e ve, da ye vulua. Keɛ ni ̀e la teveni p̄o, suɗw̄ee ga da za, da-o, da-nuɓuseiti-yo.»

* 19:22 Sɔwaal: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «d̄aii.» † 19:37 Moabe: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «nii kulaai keɛge zu.» ‡ 19:38 Bene-Ami: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «d̄etoɔi n̄a-doun zunui.»

⁸ Aḃimeeleke wuzegeni sobuzobui, é ná-botigé nu wolaiti toli, é naama vaiti pɛ bo ti ma, ti wola luani. ⁹ Aḃimeeleke Aḃalaame balaa tolini, é gɛ ma: «Lee ɔa è keai ga giye? Kotoi begele ɔa gè keai è laalɔɔma, nà-o, nà-masadai-o, è gi laai kotoi nii zu? E zie velei é lo nɔun ba, nu maa la neeni ga é va naa gɛ.» ¹⁰ Aḃimeeleke gɛni Aḃalaame ma: «Leeni ɔa é gɛa è gisu, è niima vai gɛai?»

¹¹ Aḃalaame goɔfaavoteni, é gɛ ma: «Gè gɛni gɛsiesu, gè da gɛ bɔɔɔ ma, zefema nɔpe ge la ba, ta vaazu pàazu ànzai vai zu, tɔzei GALA gaazuluaba gila kpalaa ge la niima yooi zu. ¹² Gaama ve, toɔa ga bàazeelai, é ga kèe ná-doun anzanui, keke dèe ná-doun anzanu laade. Toɔa ga ànzai. ¹³ Siegi zu GALA ge kèeni la ga tevetevu nu, gè gɛla kèe ná-peleyegɛi wu, gè gɛni Sala ma: «Ue nɔpe de liizu ná, keni è da màalobo, è da gɛ ti ma: Dɛi ve.» »

¹⁴ Aḃimeeleke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nikɛiti, é ti ve Aḃalaame ya, é pɛe botigé zunuiti ba, ta botigé anzanuiti. E anzai Sala balaa teveni pɔ. ¹⁵ E gɛni ma: «Nà-zooi laalaoge è luɔɔ, ze ve nɔpe ná neezu è ve.» ¹⁶ E gɛni Sala ma: «Gè wali gaei waagila (1 000) fea è-liɛ ya, é gɛ ga poogi ga è la ga sɔba nu niima vaiti su, è-maagoolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷ Aḃalaame GALA falini. GALA ge Aḃimeeleke gɛdɛni, ta anzai, ta ná-botigé anzanuiti, ti zooni ti da dointi sɔlɔ volu. ¹⁸ Mazɔlɔ Gɔɔɔ GALAGI Aḃimeeleke ná-peleyegɛi wu anzanuiti pɛ keeni ga doun zɔlɔtala nuiti, Aḃalaame anzai Sala ná-faa zu.

21

Izaake zɔlɔ fai

¹ Gɔɔɔ GALAGI Sala maawɔinɔani, é naa laazeelini be, nii é minazegeni la. ² Aḃalaame vɔlɔzaɔagai ma, anzai Sala kogi zegeni, é doun zunu zɔlɔ be, naa gɛeni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³ Doun zunui nii Sala sɔlɔni be, Aḃalaame daasei pɛeni ga Izaake.* ⁴ Aḃalaame ná-doun zunui Izaake latini pelevolu, sɔlɔ foloi lɔsavasiei ma, egɛvelei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵ Aḃalaame ná-konagi gɛni ga ungila (100), siegi zu ná-doun zunui Izaake zɔlɔni da.

⁶ Sala gɛni ma: «GALA ge zobo fea ga gè neei wo ga koozunɛi, nu-o-nu nii a nii menina, naa ɔa da nee nɔ kpaain.» ⁷ E gɛni ma: «Be ɔa a la gɛ Aḃalaame ma, Sala ɔa niimi ve dounɔa ya? Tama gè zunu loun zɔlɔga be pɔlɔzaɔa siegi zu.»

Aḃalaame Agaal ta ná-doun zunui

Isemayeleni kpɛ vai

⁸ Doungoi wɔlɔni, Sala daagɛla niimii va. Aḃalaame feti wolai gɛlani naama voloi. ⁹ Ezipete anzanui Agaal ná-doun zunui é sɔlɔni Aḃalaame va, Sala naa gɛani, é da neei wo. ¹⁰ Sala gɛni Aḃalaame ma: «Duɔ anzanui nii be ta ná-doun zunui, mazɔlɔ niima luɔ anzanui ná-doun zunui ti la bɔga poganii ma, ta doun zunui Izaake.»

¹¹ Niima wooi wanani Aḃalaame ma gola, ná-doun zunui maavele ma. ¹² Keke GALA ge gɛni Aḃalaame ma: «Mina nii wana bɔɔɔ ma da-luɔ anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa pɛ ke Sala ve, nii é bosu è ma. Mazɔlɔ Izaake ɔa è-mavofodai a gɛla su. ¹³ Anɛe naa ve, ná da-luɔ anzanui ná-doun zunui gɛ ga zii ta memɛwola, mazɔlɔ tɔ balaa gɛlavɛ è zu.»

¹⁴ Poluma zobui, Aḃalaame wuzegeni ga sobuzobui, é bului zɛge ta kɔlɔ woolei ziei su, é sele Agaal baki ba, é zunu loungoi balaa ve zea, é vali ma. E liini, é levetevu Beel-Seeba tevbai zu. ¹⁵ Siegi zu kɔlɔ woolei zu dɛi beni da, é zunu loungoi yɛni laani gulu goi ta wu, ¹⁶ é li, é ze tɔ gila goozama, ná tago maagoozaai nɔ fɛn, mazɔlɔ é gɛni gɛezu ma: «Gàazu la yesu doin va, é va da za.» E zeini tɔ gila goozama, é da balakpala, é da wɔlɔ.

¹⁷ GALA ge zunu loungoi wooi menini, GALA ná-geezuɔelai yɛni geezuvɛ, é Agaal loli, é gɛ ma: «Agaal, leeni ɔa é è ya? Mina lua, mazɔlɔ ve è doungoi yɛgai ná, GALA ge

* **21:3** Izaake: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «toɔa neezu.»

goomenige ná. ¹⁸ Wuzefé, è zunu loungoi zefé, è gaanεεε. Mazóló ná zii wola βεtezú ba.» ¹⁹ GALA ge gaazuzefeni ma, é kólóyeféi gá, é li, é kóló woolei laave ga ziei, é ta ve zunu loungoi ya, é bóle.

²⁰ GALA ge gfeni zunu loungoi va, é da wóló. E zeini tevebai zu, é gfeni ga kilé pili nu vagó. ²¹ E zeini Palan tevebai zu. Dee anzanui ta gfaizieni be, é sei, naa gfeni ga Ezipete yooi zu nu.

Abalaame ná-minazeféi Abimeeleke ve

²² Naama ziegi nó zu, Abimeeleke ná-kóogfulubai Pikóle vileni polu, ti va, ti Abalaame gá, é gfe ma: «GALA ka naa pe subεtezú, nii è keezu. ²³ Gona bè niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, baa dòinti, baa màvofodaiti, keke da ye da-woofegfiladai gílagi nó volu ndun be, ta niima yooi nii è lago zeizu su, egevelei gè gfa la è ve.» ²⁴ Abalaame gfeni ma: «Gè konai naa woga.» ²⁵ E baazafani Abimeeleke ma kólóyeféi ná-fai zu, nii naa ná-botigé nuiti ti sefeni ga zeeffaabaai. ²⁶ Abimeeleke googfaavoteni, é gfe ma: «Gè la kwεε be gá é naa gfa. Da bógoi è la gfeni naa woni mà, za gá gè meniga da.» ²⁷ Abalaame baalagi tanigaa zefeni, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Abimeeleke ve, ti felegó pe ti minazeféi gfeni bógo ve. ²⁸ Abalaame baala zivo zaa lofela makeni ye ma bulugi zu. ²⁹ Abimeeleke gfeni Abalaame ma: «Leeni vaa zu è niima vaala zivo zaa lofelaiti makegai ye?» ³⁰ E googfaavoteni, é gfe ma: «Yeezei baala zivo zaa lofelai niiti bu, gè feezu è ya, naa gá gfe bè ga zeele wooi ga ná gá gè niima gólóyeféi waa.» ³¹ Naa gá é ba, ti naama adave laaseigi veeni la ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazefé kólóyeféi»), tózei miná gá ti felegó ti minazefeni ná bógo ve. ³² Ti minazefeni bógo ve Beel-Seeba. Naa voluma Abimeeleke wuzefeni ta ná-kóogfulubai Pikóle, ti gale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. ³³ Abalaame gului ta ziinni Beel-Seeba, nii ti gεezu ma tamalise, náve gá é Góogó GALAGI valini ná, GALA nii é ná eyesu gó. ³⁴ E lebini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

22

Abalaame zúgógó fai

¹ Niima vaiti pe poluma, GALA ge Abalaame zúgógóni, é gfe ma: «Abalaame!» Naa googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gaa!» ² GALA ge gfe ma: «È-loun zunu gíla kpegi Izaake zefé, nii è neai ve, è li Moliya yooi zu, è kula ga gala zalağai gizei naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ Abalaame wuzefeni ga sobuzobui, é ná-soovalegi gfasgíli, é ná-botigé nu felegó zefeni ta ná-doun zunui Izaake. E kovii valivalini gala zalağai vaa ma, é li naama adave, ve GALA ge yeeloni ná va. ⁴ Foloi zavasiei ma, Abalaame gaazuwuzefeni, é naama adave gá goozama. ⁵ E gfeni ná-botigé nuiti ma: «À ye ve soovalegi goba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi nókó GALA bu, naa voluma gi va wo goba.»

⁶ Abalaame gala zalağai ma góvii zefeni, é ná-doun zunui Izaake laale bu, é abui ta bogai zefé. Ti felegó ti da zie vóoma, ti da li. ⁷ Izaake bóeni keεgfe Abalaame vó, é gfe ma: «Kéε!» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gaa, dòun zunu.» Izaake gfe ma: «Abui ta koviiiti kaa, keke mini gá baala zivoi ná, gala zalağai vaa zu?» ⁸ Abalaame googfaavoteni, é gfe ma: «Dòun zunu, GALA bóogógoi gá va ga baala zivoi, gala zalağai vaa zu.» Ti felegó ti gfeni ziezu vóoma, ti da li.

⁹ Ti zeeliai ma naama adave, ve GALA ge ná leeni, Abalaame zalağa gúlazuve βeteni, é kovii la maazu ga pagó. E ná-doun zunui Izaake yeeiti ta kóogóiti sugílini, é da zalağa gúlazuve kovii maazu. ¹⁰ Naa voluma Abalaame bogai zefeni ga é ná-doun zunui gódaaleve. ¹¹ Gaamago nó, Góogó GALAGI ná-geezugeelai yeni geezuvε, é toli, é gfe ma: «Abalaame! Abalaame!» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gá!» ¹² Geezugeelai gfeni ma: «Mina yeevóogú zunu loungoi va, è va faa nópe ke la. Mazóló gè kwεeni niina ga da luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu gíla kpegi.» ¹³ Abalaame gaazuwuzefeni, é baala sine wolai gá voluve, minéiti sogai dóbó goi zu, é bata. E baala sine wolai zoni, é kula ga gala

zalaɗai ná-doun zunui ɔotogi zu. ¹⁴ Aɓalaame naama adaɓe laasei pɛeni ga Adɔnayi-Yiileyee (nii poluɓe ga «Gooɗo GALAGI nii é nu ɗulazu faa zu»). Naa ɗa é ba, zaaɗaza ti ɗeezu ná ma: «Gooɗo GALAGI ná-gizei ma, ɗa ɗula su.»

¹⁵ Gooɗo GALAGI ná-geezuɗeelai yeni geezuɓe, é Aɓalaame loli ná zeizu velesiei, ¹⁶ é ɗe ma: «Gooɗo GALAGI laawooi ɗaa: ná ɗonazu ná ɓoɗo ma, tei è naa ɗea, è la kòmani ga è-loun zunu ɗila kpegi, ¹⁷ ná tuya loozu è ɓe, gè è-mavofodai ɗaawɔɔɓ, eɗe pelegi somideɗaiti ti mɔindai la geezuɓe, ta eɗe naɗaegi nii é kpoloɗei ɗobave. E-mavofodai ɗa zobo sɔɓo sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zɔɓo è-mavofodai maavele ma, tɔzei è gòoi zoge.»

¹⁹ Aɓalaame ɗaleni ma ná-botigɗe nuiti pɔ pelei, naa ɓolu ti ɓileni pelei ma, ti ɗa li ɓɔɔma Beel-Seeɓa. Miná ɗa Aɓalaame ɗeni zeini ná.

²⁰ Naama vaiti pɛ poluma, Aɓalaame menini ga, Mileka ɓalaagi doun zunua zɔɓoni keɗɗeloin Naɗɔɓ ɓe. ²¹ Use ɗa é ga ná-doun mɔungi, naa deɗeiti ti ɗe ga Buze, ta Kemuwele nii é ga Alame keɗɗe, ²² Keeseede, Gazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuwele. ²³ Betuwele ɗa é Eleɓeka zɔɓoni. Naama loun ɓaɓaiti ka Mileka ti zɔɓoni Aɓalaame keɗɗeloin Naɗɔɓ ɓe. ²⁴ Anza ɗiligi nii é la ɗeni vuluni ga zai ɗevele, nii daaseigi ɗeni ga Leyuma, naa dointi sɔɓoni, ti-laaseigiti ti ɗeni ga: Teeba, Gaɗame, Taɗase, ta Maaka.

23

Sala zaa vai

¹ Sala zii ma voloi kpein ge ɗeni ga kona ungila puufele maazu ɓofela (127). ² E zaani Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. Aɓalaame ná-saa vai ɗeeni, é ma wɔɓi wo. ³ Naa ɓolu Aɓalaame wuzegeni, é anzai ma ɓoomai ye laani, é li, é ɓɔe Gete nuiti pɔ, ⁴ é ɗe ti ma: «Nà ga weein, gè zeini wo zaama. A maɗfulu bosu ve zèa, gè ànzai maɗfulu, nii saai.»

⁵ Gete nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: ⁶ «Woilo gi-woo ma, mɔliɗii. GALA ge è ɗeeɓe ga nu wola gi zaama. E-anzai maɗfulu gá-ɗabayegɗeiti ma ɓagɔi zu. Gi tanɔɓe ge la è ɗoma ga ná-kabayegɗe ve vaa è ya è-anzai maɗfulu vai zu.»

⁷ Aɓalaame wuzegeni, é maavɛe zou nuiti ɓe, Gete mavofodaiti. ⁸ E ɓɔe ti ɓo, é ɗe ti ma: «Ni wo vaa bu ga gè ànzai maɗfulu, à Sɔɗaal ná-doun zunui Efelon maanɛɛɛ ɓè, ⁹ ga é Makepeela ɓugi ve zèa, toɗa nɔnɔ ɓe, nii é ná-kpala kpelamaɓe. E ze zèa ga songɔ ɗitei nɔ wo ɗaazu, naa ɗa a ke é ɗe zèa ga maɗfulu bosuɓe.»

¹⁰ Efelon ɗeni zeini Gete nuiti saama. E Aɓalaame woɗaavoteni Gete nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ɗeni leezu taazu ga sigida velei. ¹¹ E ɗe ma: «Ba-o, mɔliɗii, woilo mà! Gè ná-kpalagi vea è ɓe, ta pugi nii é ná. Gè fea è ɓe ga faanɛɛ, ná-nubuseiti gaazu, ga è è-anzai maɗfulu ná.» ¹² Aɓalaame maavɛeni zou nuiti ɓe. ¹³ E Efelon woɗaavoteni, nii a ke ti pɛ ti gooi meni, é ɗeni ma: «Woilo deɛ gòoi ma, ɗa ɓalaagi. Va bu gè kpalagi zɔngɔi ve è ya. Yeezei bu ɓè, ná ànzai maɗfulu ná niina.»

¹⁴ Efelon Aɓalaame woɗaavoteni, é ɗe ma: ¹⁵ «Mɔliɗii, woilo gòoi ma, leeni ɗa a ɗe ga naa de yɔɗɔzu da de, zooi naa vaa zu nii songɔi ga wali ɗae unnaanigɔ (400)? E-anzai maɗfulu ná.» ¹⁶ Aɓalaame vaani naa wu, nii Efelon boni, é wali ɗaei ɗaaluni, nii naa boni ma Gete nuiti gaazu, é lo wali ɗae unnaanigɔi (400) ɓa, eɗevelei falibogi laave ɗeni la yaaɗoiti zea.

¹⁷ Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letemaɓe, kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kwɛpelemaɓe maɗoolii zu, ¹⁸ naati pɛ ti ɗeeni niina ga Aɓalaame nɔnɔ, Gete nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti ɗeni leezu taazu ga sigida velei. ¹⁹ Naa vɔluma Aɓalaame anzai Sala maɗfuluni Makepeela ɓalagi ma ɓugi zu, Mamelee letema velei, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. ²⁰ Kpalagi ta pugi nii é ná, ti ɗeni ga Aɓalaame nɔnɔ, naa ɗe ga kabamaɓe, é geyani Gete nuiti ma.

24

Izaaké anza zéi vai

¹ Abalaame wola wólózaɗaga ɗeni de na, ta Góogó GALAGI tuya looni be faiti kpein su.

² Abalaame ná-botifé zunui lolini, nii pólózaɗagai é leve ti pe ba ná-pelei wu. Toɗa é ɗeni zeafóligiti kpein unda, é da make. E ɗeni naa ma: «Yeelo kpàlai wu, ³ da ɗonazu bè Góogó GALAGI ɗaazu, geefólogi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza ɗaiziaa dòn zunui ve Kanaan anzalopoi saama, ve gè zeini ná. ⁴ Kele da liizu ná-zooi zu, ná-bolodai zu, è anza zege ná dòn zunui Izaaké ve.»

⁵ Botifé zunui gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pòlu, é va va niima yooi tei su, keni mu gè li ga è-loun zunui zooi naa zu, ve è ɗulaai ná baa?» ⁶ Abalaame gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Dama, è mina li ga dòn zunui ná. ⁷ Góogó GALAGI, é ga geefólogi ma GALAGI, nii é kùla kèe velei wu, ta kèe ná-zooi va, nii é bœeni pò, é ɗonani bè, ga toɗa zooi nii ve màvofodai ya, tó bœoi ɗa ná-geezuɗeelai leve è luɗó, è anza zege ná dòn zunui ve. ⁸ Ni anzanui la pò, é va vile è volu, da vie naazu konai vaa zu, nii è bogai bè. Kele ane naa ve, mina li ná nò ga dòn zunui.» ⁹ Botifé nui yeei lœni maliɗii Abalaame balai wu, é ɗona be ga toɗa ná-deveiti so.

¹⁰ Botifé nui nœme puugo zegeni maliɗii ná-nœmeiti saama, é liini ga maliɗii yeafóligi ma zii mœinmœin. E wuzegeni, é li Meezopotami, Naɗɗol ná-taazuve. ¹¹ Seelai ma ná, é nœmeiti pileni niibiɗa taa voluve zieyefei ɗobave, kpækœmauve ma ziegi zu, yegefɗalai zu nii anzanuiti ta da ɗula la, ti li zie zaɗazuve. ¹² Naa volu é ɗeni ma: «Góogó GALAGI, maliɗii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è da-woofɗɗiladai ɗula kelema maliɗii Abalaame ve za, ga gè ɗomi ga naa, nii gè gaiziezu. ¹³ Nà ɗa, gè loni ve zieungi ɗobave, taa nuiti ti-loun anzanuiti ta vaazu ɗulazu ga ti va ti ziei zaɗa. ¹⁴ Anzalopoi nœpe gè ɗeezu ma: «Nà è maanœœœzu, da-ɗe liɗii yei lee, gè bœle,» a gooɗaavotena ga: «Bœle, ná zie veezu balaa nœmeiti zea, ti bœle,» naa ɗe ga naama anzanui, nii è devea da-wotifé nui Izaaké ve. Nà kwœe ga naa maavele ga è da-woofɗɗiladai ɗula kelema maliɗii ve.»

¹⁵ E ɗeezu é be ga bœe, Elebeka vaani, ná-zie liɗii zeini kœma. E ɗeni ga Betuwele ná-doun anzanui, Abalaame keefɗeloin Naɗɗol ta anza Mileka ti-lounloin. ¹⁶ E ɗeni ga anzalopoi nii gola vani gola, kpea ɗeni de na, zunui nœpe ge la ɗeni kwœe. E yeini zieungi zu, é ná-zie liɗii laave, é le volu.

¹⁷ Botifé nui bizeni, é daaɗomi, é ɗe ma: «Nà è maanœœœzu, da-ɗe liɗii zu ɗei ta ve zèa, gè bœle.» ¹⁸ E gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Bœle, maliɗii!» E ná-zie liɗii maayeini gaazuvilei zu, é ziei ve zea, é bœle. ¹⁹ Siɗi zu é beni la ga ziei ve zea ga é bœle, é ɗeni ma: «Nà vaazu ziei zaɗazu balaa da-nœmeiti be, eyesu ti bœle gola ga pagó.» ²⁰ E ɗaazuvileni, é ná-zie liɗii zuwo toganiiti ta-bœle wosuve, é bizeni zieyefei vò be mœnò, é ziei zaɗa nœmeiti kpein be. ²¹ Zunui la ɗeni faa nœpe boni, é ɗeni nò bœoi ɗaazaɗasu, é da wele, ni Góogó GALAGI ɗa ná-siei nœœzu, baa ni é la nœœzu.

²² Siɗi zu nœmeiti ti beni la ga bœle, zunui zanu balaɗae gila seɗeni, nii bunɗi a la ɗe ga galamu lœzita, ta zanu bala felegó ti ɗilagilagi wunɗi ga galamu ungila (100) keɗala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti ló yeefóɗaveti. ²³ E ɗeni ma: «Be ná-doun anzanu ɗa é ga ɗe? Bo ɗee mà, ná è maanœœœzu. Gá laazu zóló nei è-ɗee ná-pelei wu, ga gi ni ná?» ²⁴ Elebeka gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Mileka ta Naɗɗol ti-loun zunui.» ²⁵ E ɗeni ma mœnò: «Suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ɗa gi vò be ga bœlaa, nu laazuve ɗa ná balaa.»

²⁶ Zunui nœkœni Góogó GALAGI wu, ²⁷ é ɗe ma: «Mamagi ɗa Góogó GALAGI ve, maliɗii Abalaame ná-GALAGI, nii é la beni ná-nubœɗɗilalí va ta ná-woofɗɗiladai maliɗii letegi! Ná-siei nii zu, Góogó GALAGI lia ga ze maliɗii keefɗelointi ta-velei wu.»

²⁸ Anzalopoi bizeni, é li dee vò be, é naama vaiti kpein suɗula ma. ²⁹ Elebeka ɗiei ta ɗeni ná, daaseigi ga Laban. Laban bizeni, é ɗula eteave, é li zunui vò be zieungi ɗoba. ³⁰ E

balagaegi gjaani, ta balaiti baazeelai Elebeka yeedodaveti, é naa kpein menini, nii zunui boni ma. E vaani zunui tei pɔ be, nii é gjeni loni jɔmeiti kobave, zieungi goba. ³¹ E gjeni ma: «Da, dei Goofo GALAGI tuya loai è ve! Lee vaa zu è yesu eteave? Gè pelei wu gjevele beta, ta adave ve jɔmeiti ta gje ná.»

³² Botigje nui læni pelei wu, Laban jɔmeiti daayeni, é suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ve ti ya, é ziei ve zunui ya ga ti gɔgɔiti maagba ta maaza nui. ³³ Naa volu ti daamianigi veeni zea. Kεε é gjeni ma: «Gè la daami wosu pe, keni ná naa wona, nii é bè ga gè bo.» Laban gje ma: «Uoluvaawona.»

³⁴ E gjeni ma: «Nà ga Abalaame ná-botigje nui. ³⁵ Goofo GALAGI tuya loove gola màligii ve, é gjea ga zebesu nu. Goofo GALAGI baalagiti feeve zea, boliiti ta nikεiti, walii ta zanugi, botigje zunui ta botigje anzanuiti, jɔmeiti ta soovalegiti. ³⁶ Màligii anzai Sala vɔvɔzagagai ma, é zunui loun zɔvɔge màligii ve. E sɔvɔ ganiiti kpein feeve doun zunui naa ya. ³⁷ Màligii gjeni mà: «Gonana, é gje mà, è la anzanu zεgea doun zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, niiti gè zeini ti zaama ta-yooi zu. ³⁸ Kεε da liizu kεε veleyejei wu, nà-bolodai zu, miná gja da anzai zεge ná doun zunui ve.» ³⁹ Gè gjeni màligii ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pɔlu.» ⁴⁰ E gɔoɔaavoteni, é gje mà: «Goofo GALAGI nii gè ziaa gaazu ga pagɔ, naa gja ná-geezujeelai vile è volu, toɔa da-ziei nee, da anzai zεge doun zunui ve nà-bolodai zu, kεε veleyejei wu. ⁴¹ Siεgi zu è liizu la nà-bolodai zu, ni ta gjele, ti la anzalopo veeni è ya, da vie minazεgegi vaa zu, è bosu bè.»

⁴² «Sèeliai ma zieungi ma, kεεve ma: «Goofo GALAGI, màligii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è nà-siei nee, nii gè ma gani. ⁴³ Nà gja gè loni zieungi gɔbave, anzalopoi nii é vaazu ga é ziei zaɔa, nii ná gje ma é ná-zie ligii zu dei tago ve zèa, gè bɔɔle. ⁴⁴ Ni a gɔoɔaavotena ga: Bɔɔle da bɔɔi, nà zoo balaa gè ziei zaɔa da-jɔmeiti be, naama anzalopoi gje ga anzanui naa, nii Goofo GALAGI devea màligii ná-doun zunui ve.» ⁴⁵ Gè gjezu gè be ga bɔe zɔimave, Elebeka gjanu é vaazu, ná-zie ligii zeini kɔma, é yei zieungi zu, é ziei zaɔa. Kεεve ma: «Nà è maanenezu, ziei ve zèa, gè bɔɔle.» ⁴⁶ E gjaazuvileve ga é ná-zie ligii maayei, nii é gjeni zeini kɔma, é gje mà: «Bɔle, nà ziei veezu balaa da-jɔmeiti zea, ti bɔɔle.» Gè bɔle, é ta ve jɔmeiti zea, ti bɔɔle balaa. ⁴⁷ Gè gaazaɔage, gè gje ma: «Be ná-doun anzanu gja ga de?» E gɔoɔaavotegje ga: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Naɔɔɔl ta Mileka ti-lounloin.» Gè balagaegi loove sokpai va, gè balaiti dɔ zeeiti ba. ⁴⁸ Naa voluma, gè maaveve, gè nɔkɔ Goofo GALAGI wu, gè Goofo GALAGI mama, nii é ga màligii Abalaame ná-GALAGI, nii é loga tũgũ woogefiladai zu, naa gja a ke gè màligii keefeloin ná-dounloin zεge ná-doun zunui ve. ⁴⁹ Niizu, ni wa nuɔɔɔl gjezu ta woogefiladai màligii ve, à naa wo mà, ni mɔnɔ naa laade, wo naa balaa bo mà, gè li ada gili.»

⁵⁰ Laban ta Betuwele ti gɔoɔaavoteni, ti gje ma: «Niima vai zεgeve Goofo GALAGI vɔ, gi la zooga gi va bɔe é vɔ ga taali gili. ⁵¹ Elebeka vete, é è gakala, sege, è lii la, é gje ga è-màligii ná-doun zunui anzai, egevelei Goofo GALAGI bogai la.»

⁵² Siεgi zu Abalaame ná-botigje zunui ti-wooiti menini da, é nɔkɔni zooi ma Goofo GALAGI gjaazu. ⁵³ Botigje zunui wali zɔɔlaiti kulani ta zanu sɔɔlaiti, ta segeiti, é ti ve Elebeka ya, é faane wolaiti keeni die ve ta dee balaagi. ⁵⁴ Naa voluma, tɔ-o, maaza nui-tyo, ti daamii woni, ti bɔɔle, ti ni ná.

Sobui, siεgi zu ti wuzεgjeni la, botigje zunui gjeni ma: «À yeebe bà niina, gè gjele ma màligii vɔ be.» ⁵⁵ Elebeka die ta deeni ti gjeni ma: «Bede anzalopoi ye gi va yeedεgala laawu, folo puugɔ gjeɔala, naa volu wa li niina.» ⁵⁶ Kεε é ti woogaaavoteni, é gje ma: «À mina mà volo li, tɔzei Goofo GALAGI nà-siei nea. A yeebe bà, gè li, gè gjele ma màligii vɔ be.» ⁵⁷ Ti gjeni ma: «Ade anzalopoi lolina, ade gaazaɔa tɔ bɔɔi.» ⁵⁸ Ti Elebeka lolini, ti gje ma: «Da pɔ wo li, wa zunui nii?» E ti woogaaavoteni, é gje ma: «Ungo, gá li.»

⁵⁹ Ti vaani bu ga ti-vaazeelai Elebeka li ta anzanui nii é gjeni sosu, ta Abalaame ná-botigje zunui, é veé ná-nuiti ba, ti gjeni polu. ⁶⁰ Ti tuya looni Elebeka ve, ti gje ma:

«Dɛi ɛ ga gi-vaazeelai, da ɣɛ ga waawaagiti ti-lee!
E-mavofodai zobo sɔlɔɔ silinjɔɣɔiti ma faan!»

⁶¹ Eleɛka wuzegeni ta ná-botigɛ anzanu loungoiti, ti zeɪ nɔmɛiti kɔma, ti vilɛ zunui volu, ti da li. Botigɛ zunui Eleɛka zegeni, ɛ lii la.

⁶² Izaake vaani, ɛ zeɣe Laɣayi-Lɔyi ɣɔlɔyegɛi vɔ be, lekɛmave nu yeezazuve yooi zu. ⁶³ Kpɔkɔmave ta, Izaake ɣulani, ɛ da ziezɛ dɔbɔi zu, ɛ ɣaazuwuzegeni, ɛ wɛɛ, ɛ nɔmɛiti kaa, ti da va. ⁶⁴ Eleɛka ɣaazuwuzegeni balaa, ɛ Izaake ɣa, ɛ zeɣe nɔmɛi ɣɔma, ɛ vilɛ. ⁶⁵ E ɣeni botigɛ zunui ma: «Be ɣa ɛ ga zunui tɛi, ɛ dɔbɔi zu, ɛ vaazu ade laaɣomisu?» Botigɛ zunui gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Màligii ve.» Gaamago nɔ, ɛ ná-bazai vɛɛni ɣaazu. ⁶⁶ Botigɛ zunui faiti kpein boni Izaake ma, niiti ɛ ti ɣɛɛni. ⁶⁷ Naa volu, Izaake loni Eleɛka luɣɔ, ɛ lii la dee Sala ná-seɣe ɣotai wu. E Eleɛka zegeni, naa ɣɛ ga anzai, ɛ nɛɛni ve. Pele ɣana Izaake gaanɛɛni zɔlɔɔni da, balaga vɔluma dee ma.

25

*Aɔalaame zaa vai
ta mavofodai ɛ sɔlɔɔni Ketula va
(1 Dɔlɔ Sevei 1:32-33)*

¹ Aɔalaame anzai ta zegeni mɔnɔ, nii daaseigi ɣeni ga Ketula. ² Dointi ɛ ti zɔlɔɔni be ti-laaseigiti ti ɣeni ga: Zimelan, Yɔkesan, Medan, Madiyan, Yiseɔake, ta Sua. ³ Yɔkesan Saɔa ta Dedanni sɔlɔɔni. Dedan mavofodaiti ti ɣeni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. ⁴ Madiyan mavofodaiti ti ɣeni ga: Efa, Efɛɛl, ɣeenɔke, Aɔida, ta Eledaa. Niima nuiti pɛ ti ɣeni ga Ketula mavofodaiti.

⁵ Aɔalaame yeaɣɔligiti kpein feeni Izaake ya. ⁶ Anza ɣiligiti niiti ti la ɣeni vuluni ga zɔiti kevele, ɛ vɛɛaniiti feeni ti-loun zunuiti be. Keai ma vulua de, ɛ ti leveni folo ɣulazu velei, ɛ ti maagooza ná-doun zunui Izaake va.

⁷ Aɔalaame zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila kona vuulɔfela maazu lɔɔlu (175). ⁸ Aɔalaame yii looni, ɛ zaani pɔlɔzaɣaga vɔluma undaanɛi zu, ɛ leɔbini gola sii zuɣooza, naa volu ɛ liini memɛwolani pɔ, ti zaai. ⁹ Ná-doun zunuiti Izaake ta Isemayeɛle ti maagɔluni Makepeela vugi zu, Efelon ná-kpalagi zu, ɣete nui Sɔɣaal ná-doun zunui, Mamelee letemave. ¹⁰ Naama balagi ɣa Aɔalaame geyani ɣete nuiti ma. Miná ɣa Aɔalaameni ta anzai Sala ti maagɔluni ná. ¹¹ Aɔalaame zaa vɔluma, GALA ge tuya looni ná-doun zunui Izaake ve, ɛ ɣeni zeini Laɣayi-Lɔyi ɣɔlɔyegɛi ɣɔbave.

*Isemayeɛle mavofodai
(1 Dɔlɔ Sevei 1:28-31)*

¹² Aɔalaame ná-doun zunui Isemayeɛle mavofodai ɣaa, tɔ ɣa Agaal, Ezipete anzanui ɛ ga Sala ná-duɔ anzanui sɔlɔɔni Aɔalaame ve. ¹³ Isemayeɛle ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la: Neɔayɔte, Isemayeɛle ná-doun zunu mɔungi, ta Keedaal, Adebeyele, Miɔesame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ ɣadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemayeɛle ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, eɣevelei ta-ɣwɛpelegiti ta ti vuu veleiti ti la. Kundiɣi puugɔ maazu felegɔiti (12) kaa, ti ɣeni ta-nubuseiti unda. ¹⁷ Isemayeɛle zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puusavagɔ maazu lɔfela (137). Zii looni, ɛ za, ɛ li memɛwolani pɔ ti zaai. ¹⁸ Isemayeɛle mavofodaiti ti zeini, ɛ zo ɣavila, eyɛsu ɛ zeeli Suul, Ezipete yooi letema velei, nu da ɣena lia ga Asiili velei. Ti zegeni ti-ɣɛɛlointi pɛ ba, ti zeɪ ye.

ZAKɔBE NA-FAI

(25:19--36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ Aɔalaame ná-doun zunui Izaake mavofodai ɣaa: Izaake keɛɣɛ ɣeni ga Aɔalaame. ²⁰ Izaake ná-konagi ɣeni ga puunaanigɔ (40), siɛgi zu ɛ Laɔan baazeelai Eleɛka zegeni

la ga anzai, Alame nui Betuwele ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake Góogó GALAGI maanɛnɛni anzai ná-faa zu, mazóóó é ɣeni ga doun zóóótala nu. Góogó GALAGI googaaɔoteni, anzai Elebeka kogi zegeni. ²² Dointi ti ɣeni zigazu bógó va koozu, é ɣeni ma: «Leeni ɣa é ɣɛɛzu ga ze?» E liini, é Góogó GALAGI ɣaazaɣa. ²³ Góogó GALAGI ɣeni ma: «Zii felegó ɣa é è ɣoozu, nuɔuseiti ma zii felegó ɣa ɣaagwɛɛzu, ta ɣena zóóóga, ti ɣula é ɣoozu. Gilagi zɛbei ɣa wóóó é leve zóóó va, nu ɣitei ɣa ló lounɣoi yeezu.»

²⁴ Doun zóóó foloi zeelii ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ɣeni koozu. ²⁵ Ma mǎungi é vaani, maaɔóikpóini, deɣai ɣe ma eɣe sua ɣóóó. Ti daaseigi vɛɛni ga Ezawu.* ²⁶ Naa voluma, deɣei zóóóni, zeei Ezawu ɣóóó libiligi zogai. Ti daaseigi vɛɛni ga Zakóóe.† Kona vuulózita (60) ɣa Izaake kɛɛni kpein, ti zóóó siɛgi zu.

Ezawu doun mǎun tosuve vóódi vai *Zakóóe ma*

²⁷ Doun zunu felegó niiti ti kulasui woni. Ezawu ɣeni ga dosoi zeeletagai, ta dóóó zii nui, keɛ Zakóóe ɣeni ga zunui ná-fai ɣaaleidai, é nɛɛni be ga é ye nǎ seɣe ɣótaiti bu. ²⁸ Izaake Ezawu nɛɛni ve, tóóózei dóóó zuai nɛɛni be. Keɛ Elebeka Zakóóe nɛɛni ve.

²⁹ Foloi ta, Zakóóe ɣeai ma tógó bóóózu, Ezawu zegeni dóóó zu, gola bóóóai. ³⁰ Ezawu ɣeni Zakóóe ma: «Tógó bóóó kpóóó nii ta ve zèa, gè mi, mazóóó kpóóóve gola.» Naa ɣa é kɛɛni ti Edóóe‡ laaseigi vɛɛni la Ezawu va. ³¹ Zakóóe googaaɔoteni, é ɣe ma: «Da-loun mǎun tosuve vóódi mà de.» ³² Ezawu ɣeni ma: «Weɛ, nà ga va zaazu ga pului, naama loun mǎun tosuve ɣa leeni ɣe bè?» ³³ Zakóóe ɣeni ma: «Gónana de bè.» Ezawu ɣonani be, é ná-doun mǎun tosuve vóódi Zakóóe ma. ³⁴ Názu ɣa Zakóóe bului ta tógó bóóóiti feeni la Ezawu ya. E daamii woni, é bóóóle. Naa volu é wuzegeni, é li. Zekana Ezawu doun mǎun tosuve vɛɛvɛɛni da.

26

Izaake ta Abimeelke ta-vai

¹ Pului taɣili ge looni zooi zu, é ɣula zóóó volu, é looni Abalaame ná-siɛgi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi Abimeelke va be. ² Góogó GALAGI ɣulani be keɛma, é ɣe ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, keɛ ze zooi naa zu, nii gè deɛzu ga de. ³ Yeegɛɣala ɣe niima yooi zu. Nà ye é va, gè tuya loo è ve, mazóóó nà niima you yóóózuɔeti kpein feeze è ve, wa è-mavofodai. Nà nà-minazegɛgi zo kpaan, nii gè kɛɛni è-ɣe Abalaame ve. ⁴ Nà è-mavofodai mǎin su, eɣe geegóóógi ma zomideɣaiti, nà niima you yóóózuɔeti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai zóóó è-mavofodai maavele ma. ⁵ Tóóózei Abalaame góóó zoni, é nà-deveiti so, ta tɛnɛgiti gè ti woni la, ta nà-tógiti.» ⁶ Naa ɣa é kɛɛni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷ Siɛgi zu naama adave nuiti ti ɣeni gaazaɣagi wosu da, é lo anzai va, é ɣeni ɣɛɛzu ti ma: «Bàazeelai ve.» E ɣeni luazu ga a ɣeena anzai ve, náve nuiti ti mina paa Elebeka ná-faa zu, tóóózei gola vani. ⁸ Tei ná-sei yeegɛɣalai zu ɣeni ɣoozazu náve, foloi ta ɣeni de Filiseti nuiti ta-masagi Abimeelke wɛɛni fenɛtɛɛi la, é Izaake ɣa ta anzai Elebeka, ti da zeevoegi ɣe. ⁹ Abimeelke Izaake lolini, é ɣe ma: «Gaamai zu, è-anzai ve! Lee vaa zu è ɣeni ma: «Bàazeelai ve?» » Izaake googaaɔoteni, é ɣe ma: «Kpóóóve ɣana, nii a ke gè mina za maavele zu.» ¹⁰ Abimeelke ɣeni ma: «Lee ɣa è keai ga giye? Ná tago nǎ ɣea de nuɔuseiti saama, zunui taɣila ge va la ga è-anzai, è ɣea vaazu gi ɣɛɛzu ga sóóóa nuiti.» ¹¹ Abimeelke niima levei veeni nuɔuseiti kpein zea ga: «Nu nǎpe a faa ɣou ɣeena ga zunui tei baa anzai, ta naama nui vaa.»

* **25:25** Ezawu: daaseigi nii ti maaɔógaai va ta «deɣaleɣagi.» † **25:26** Zakóóe: daaseigi nii ti maaɔógaai va ta «tibiligi» baa «yaavai ɣe.» ‡ **25:30** Edóóe: daaseigi nii ti maaɔógaai va ta «ma bóóógi.»

¹² Izaake tii gɛni zooi naa zu, ɛ bɛtɛ, ɛ ma vɛɛda ungilagi (100) zɔɔɔni naama gɔnagi, mazɔɔɔ Gɔɔgɔ GALAGI tuya looni bɛ. ¹³ Zunui nii bɛtɛni, ɛ gɛni liizu nɔ ga bɛtɛa, eyɛsu ɛ gɛ ga kpɛtɛ nu wola. ¹⁴ Togani bulugiti ti gɛni zea, nikɛiti, baalagiti, boliiti, ta botigɛ nu mɔinmɔingiti. Filiseti nuiti ti gɛni toloi gɔlazu la. ¹⁵ Kɔɔyɛgɛiti kpein kɛɛgɛ Abalaame nɔ-botigɛ nuiti ti ti wɔɔni nɔ-siɛgi zu, ti naati daaveni ga pɔɔɔi. ¹⁶ Abimeelɛke gɛni Izaake ma: «Liina, ɛ zɛgɛ gi vɔ bɛ, mazɔɔɔ ɛ yɛɛgaaɔa, ɛ leve gi va.»

¹⁷ Izaake zɛgɛni nɔ, ɛ li, ɛ vuuzuvɛ gɛ ga Geelaal nɛmɛi zu, minɔ gɛ ɛ zeini nɔ. ¹⁸ Izaake zɛyɛgɛiti bɔɔni vɔlu ga niinɛ, niiti ti wɔɔni kɛɛgɛ Abalaame nɔ-siɛgi zu, niiti Filiseti nuiti ti ti laaveni Abalaame nɔ-saai vɔluma. E naama laaseigiti nɔ vɛɛni ti va, niiti kɛɛgɛ ti vɛɛni ti va. ¹⁹ Izaake nɔ-botigɛ nuiti ti ta wɔɔni mɔnɔ nɛmɛi zu, ti zɛɛngi gɛani nɔ. ²⁰ Baala makɛ nuiti ti gɛni Geelaal, ti kpɔɛi vɛɛni Izaake nɔ-baala makɛ nuiti ba, ti gɛ ma: «Ziɛi gɛ ga gɔnɔ!» E zɛyɛgɛi laasei pɛɛni ga Esɛke (nii poluvɛ ga «maagɛalii»), tɔɔzei ti kpɔɛi vɛɛni ba zɛyɛgɛi nɔ-faa zu. ²¹ Nɔ-botigɛ nuiti ti zɛyɛgɛ gɛli bɔɔni, nii ti sakpeni mɔnɔ nɔ-faa zu, ɛ daasei pɛɛni ga Sitena (nii poluvɛ ga «sakpegi»). ²² E zɛgɛni minɔ, ɛ li, ɛ zɛyɛgɛi tagɛli bɔ, niigi kpɔɛ vaa la gɛni wuzɛgɛni, ɛ va lo ba. E naa laasei pɛɛni ga Legɔɔɔte (nii poluvɛ ga «suwɔɔɔa»), mazɔɔɔ ɛ gɛni ma: «Niizu, Gɔɔgɔ GALAGI suwɔɔɔa gi vɛ, gi undaa gɛ nɛɛ zooi zu niina.»

²³ E zɛgɛni nɔ, ɛ lɛ ga Beel-Seeɔa vɛle. ²⁴ Gɔɔgɔ GALAGI gɔlani bɛ kɛɛma naama bidii, ɛ gɛ ma: «Nɔ gɛ gɛ ga ɛ-gɛɛ Abalaame nɔ-GALAGI. Mina lua, mazɔɔɔ nɔ ɛ va. Nɔ tuya loozu ɛ vɛ, gɛ ɛ-mavofodai mɔinzu su nɔ-botigɛ nui Abalaame maavele ma.» ²⁵ Izaake zalaɔa gɔlazu vɛ loni nɔvɛ, ɛ woogɔla Gɔɔgɔ GALAGI ma. E nɔ-segɛ gɔtai loni nɔ balaa. Nɔ-botigɛ nuiti ti zɛyɛgɛ gɛla bɔɔni nɔ.

²⁶ Abimeelɛke vaani pɔ bɛ, ɛ zɛgɛ Geelaal, ta nɔ-tɛnɛ bo nui Aguzate, ta Pikɔle, nii ɛ gɛni ga nɔ-kɔɔgɔ gɛundigɛi. ²⁷ Izaake gɛni ti ma: «Lee vaa zu wo vaazu pɔ, tama wo da wɔinzeɛgɛ, wo da kpɛ wo vɔ bɛti?» ²⁸ Ti googɛavoteni, ti gɛ ma: «Gɔ pɛtɛsu ga Gɔɔgɔ GALAGI gɛ ɛ va. Naa gɛ ɛ ba, gi gɛɛzu, minazɛgɛgi gɛ ade yɔgɔzu, gɔ-o, da-o, ade minazɛgɛ bɔgɔ vɛ. ²⁹ Da gɔnazu ga ɛ la faa nɔu nɔpɛ kɛa ga giye, ɛgɛvɛlei gi la ɛ zopele nɔuni la nɛgɛɛɛin, kɛni faa vagɔi nɔ gɛ gi kɛa ɛ vɛ, gi ɛ yɛni nɔ, ɛ li ziileigi zu. Dɛi ɛ tuyai zɔɔɔgai Gɔɔgɔ GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii gɛvɛle bɛtɛni ti vɛ. Ti laamiini, ti bɔɔle. ³¹ Ti wuzɛgɛni sobuzobui, ti gɔna bɔgɔ vɛ. Naa vɔlu Izaake valini ti ma, ti li ziileigi zu.

³² Naama voloi nɔ zu, Izaake nɔ-botigɛ nuiti ti vaani, ti vɔluvaawo ma, ɛ lo kɔɔyɛgɛi va, ti gɛni bɔɔzu, ti gɛ ma: «Gi ziɛi gɛave.» ³³ Izaake daasei pɛɛni ga Siɔa (nii poluvɛ ga «minazɛgɛgi»). Naa gɛ ɛ ba, ti taai laasei pɛai ga Beel-Seeɔa (nii poluvɛ ga «minazɛgɛ kɔɔyɛgɛi»), eyɛsu zaaɔa.

Ezawu nɔ-vulu gɛɛ vaiti

³⁴ Ezawu nɔ-konagi gɛai ma ga puunaanigɔ (40), ɛ Gɛte nui Beeli nɔ-doun anzanui Zudite zɛgɛni ga anza, ta Gɛte nui Elon nɔ-doun anzanui Basemate. ³⁵ Ti felegɔ pɛ ti gɛni Izaake ta Elebɛkani ziibɔɔzu ti gɔozu.

27

Tuyai lati fai ɛ gɛ ga Zakɔɔe nɔnɔ

¹ Izaake gɛni vɔɔzaɔasɔ, gaazuvɛti maa gɛni bidizu, ɛ la mɔ gɛni wozagɛazu nɛgɛɛɛin. E nɔ-doun zunu mɔngi Ezawu lolini, ɛ gɛ ma: «Dɔun zunu!» Naa googɛavoteni, ɛ gɛ ma: «Nɔ gaa!» ² Izaake gɛni ma: «Nɔ gaa, gɛ vɔɔzaɔagaa, gɛ la zaa volo gɛwɛɛ. ³ Da-losɔ zɔɔlaiti ti ga da-mɛɛn vuu bɔɔi, ta da-gɛɛgiti, ti zɛgɛna, ɛ li dɔɔɔi zu, ɛ sua gɛziɛ bɛ. ⁴ Daamiani nɛɛnɛ kpɛtɛ bɛ, ɛgɛvɛlei nɛai la bɛ, ɛ vaa la pɔ, gɛ mi, naa gɛ a kɛ gɛ tuya loo ɛ vɛ pɛ, gɛ va leɔa za.»

⁵ Elebɛka gɛni naa mɛnisu, nii Izaake gɛni bosu nɔ-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini dɔɔɔi zu sua gɛziɛzuvɛ, ɛ va vaa la. ⁶ Elebɛka gɛni nɔ-doun zunui Zakɔɔe ma: «Wɛɛ, gɛ

è-ḡee woomenige, é da bɔe è-lie Ezawu vɔ, é ḡe ma: ⁷ «Va bè ga sua, è daamiani neene kpete bè, nii nà mi, nà tuya loozu è ve ḡooḡo GALAGI ḡaazu pe, gè va leḡa za.» ⁸ Woilo dee ḡooi ma, dònun zunu, nii gè bosu è ma, è naa nɔ ḡe. ⁹ Li bè togani bulugi zaama, è boli yivo vago felego zo, è vaa la, nà ti betezu è-ḡee ve ga daamiani neeneḡi, eḡevelei neai la be. ¹⁰ E lii la è-ḡee vɔ, é mi, nii a ke é tuya loo è ve pe, é va leḡa za.»

¹¹ Zakobe dee woodaavoteni, é ḡe ma: «Ungo, kee diE Ezawu ḡa ga degaleḡa nu, nònun nà, gè la ga naama nu. ¹² Tanisu kee ḡa yeeveepe ba, nà ḡe gaazu ga woya nu, náma su, nà foovooi maaloli bɔḡo ma, tuyai votogi zu.» ¹³ Dee ḡeni ma: «Dònun zunu, naama voovooi ye ga ze! Woilo nɔ ḡooi ma, è li, è va ga tiye pɔ.»

¹⁴ Zakobe liini, é ti zeḡe, é va ga tiye dee vɔ. Naa daaḡolii woni, eḡevelei neai la keeḡe ve. ¹⁵ Naa volu, Elebeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu ná-seḡeiti seḡeni, niiti ti wola vaga ḡeni de, ti ḡeni pelei wu, é ti loo ná-doun zunui lounḡo gelei Zakobe ḡoba. ¹⁶ E zeeiti ta kɔḡi maavelevele ga boli yivoi ma ḡobiti, tɔzei deḡai la ḡeni náti ma. ¹⁷ Daamiani neeneḡi ta bului niiti é ti beteni, é naati feeni ná-doun zunui Zakobe ya.

¹⁸ Naa liini keeḡe vɔ be, é ḡe ma: «Kèe!» Izaake ḡe ma: «Nà ḡaa! Be ḡa é ga de, dònun zunu?» ¹⁹ Zakobe keeḡe woodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu mɔungi. Gè naa ḡea, nii è bogai mà. Nà è maaneḡezu, wuzeḡe, è ze, è nà-sua betei mi, naa ḡa a ke è tuya loo bè.» ²⁰ Izaake ḡeni ná-doun zunui ma: «È keeve ḡale, dònun zunu, è suai ta zɔbɔḡai gaamanɔ?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI da-ḡALAGI ḡa é vaa la pɔ.»

²¹ Izaake ḡeni Zakobe ma: «Maabuḡa lee bà, dònun zunu, gè yeevɔḡu è va, gè ḡe kwee, ni da ga dònun zunui Ezawu, baa ni é la ga toun.» ²² Zakobe maabuḡani keeḡe Izaake va, naa yeeveepe ba, é ḡe ma: «Kpɔe velei ḡa ga Zakobe bɔe velei, kee zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ E la ḡeni ḡweesu ḡaani ba, tɔzei deḡai ḡeni zeeiti ma, eḡe diE Ezawu yeeiti. E tuya looni be. ²⁴ E gaazaḡani de, é ḡe ma: «Da ḡa nei è ga dònun zunui Ezawu baa?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ve.»

²⁵ Izaake ḡeni ma: «Dònun zunu, da-zuai ta veena zèa, naa ḡa a ke gè mi, gè tuya loo è ve.» Zakobe feeni zea, é mi, é va pɔ ga dɔɔi balaa, é kpɔle. ²⁶ Naa volu keeḡe Izaake ḡeni ma: «Dònun zunu, maabuḡa bà, è nèene ga daave komagai.» ²⁷ Zakobe maabuḡani ba, é neene ga daave komagai. Izaake ná-seḡeiti makugi menini. Naa voluma, é tuya looni be, é ḡe ma:

«Ungo, dònun zunui makugi ḡeeve eḡe kpalagi makugi,
nii ḡooḡo GALAGI tuya loai be.

²⁸ GALA ge geegɔlɔḡi ma nɔdai ve è ya,
ta zoi ma ḡulanumai,
é moloji ta dɔɔi ve ga mɔinda.

²⁹ Nubuseiti ti ḡolo è ve,
ziiti ti boti ḡe è ve.
E ḡe ga è-ḡeeleaiti ti-maliḡii,
è-leelointi ti boti ḡe è ve.
Zoi a è voovo, naa ḡa voovo,
zoi a tuya loo è ve, tuya ḡa naa ve.»

³⁰ Izaake beni nɔ ga tuya loo Zakobe ve, Zakobe zeeḡezuve nɔ feya keeḡe Izaake vɔ be, diE Ezawu da unkula, é zeḡe doso zie bosuve. ³¹ Tɔ balaagi é daamiani neeneḡi ḡevele beteni, é vaa la keeḡe vɔ be, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, wuzegena, è è-loun zunui ná-suai ta mi, naa ḡa a ke è tuya loo bè.» ³² Kèeḡe Izaake ḡe ma: «Be ḡa é ga de?» E goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga è-loun zunu mɔungi Ezawu.» ³³ Izaake ḡeni wola unga wuulee, é da wola bali, é ḡe ma: «Be ḡa ga naa deḡemu, nii é suai zogai, é vaa la pɔ? Gè ti pe ta miai, è ḡeezu è va, gè tuya loa be. Toḡa tuyai zɔbɔ.»

³⁴ Sieḡi zu Ezawu keeḡe woointi menini da, é bainni ga woo wola, é ziiḡaawana beei wola looni, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, tuya loo bè, nà balaagi!» ³⁵ Izaake ḡeni ma: «È-leḡei vaa ve ga

yaavai, é da-luyai zege.» ³⁶ Ezawu gfeni ma: «Tei daaseigi veai ga Zakobe, naa ga é yàavaai la ná zeizu ge fele baa? E ná-doun moun tosuvé zegea, é vaa mənə niizu, é ná-tuyai zege!» E gfeni keege ma: «È la tuyai ta makeni bè baa?»

³⁷ Izaake gfeni Ezawu ma: «Wele, gè seida ga è-maligi, gè keegelointi kpein kea ga ná-botige nuiti, gè moloji ta ddoi vea zea. Lee ga degemu ná zoo gè ke è ve, doun zunu?»

³⁸ Ezawu keege woogaaivoteni, é ge ma: «Naama luya gilagi nɔ ga é è ya baa, kèè? Ná balaa tuya loo bè, kèè!» Ezawu tɔzeini ga bainga, é da wɔlɔ. ³⁹ Keege Izaake googaaivoteni, é ge ma:

«Pete, è-zeizuve ga vala zoi ma gfulanumai ma,
ta geegolɔgi ma nɔdagi ma.

⁴⁰ Da-wofa zɔkpɔi ga a ge ga è-gɔnɔ gaizie anii,
da ge ga è-geeloin ná-botige nui,
kele da gena zieziaga bɔgɔ yeema,
da ná-unbawului galegale, è kula bɔgɔ gɔba.»

Zakobe vela vai

⁴¹ Ezawu Zakobe woinzegefeni, tɔzei tuyai va keege boni be, é da ge yiimave: «Kèè zaa voloi maa gana bufa, ná dègei Zakobe vaa naama yeei.» ⁴² Ti Elebeka ná-doun zunu mɔngi Ezawu woiti boni ma. E ná-doun zunui loungo gelei Zakobe lolini, é ge ma: «Wele, è-lie Ezawu ga geezu é potokulai ge, é è vaa. ⁴³ Woilo gooi ma niizu, doun zunu! Wuzege, è vela, è li dié Laban vɔ be Galan yooi zu. ⁴⁴ E ye koba yeegegala laawu, eyesu è-lie yiimaalei. ⁴⁵ Siegi zu è-lie ná-ziiɔaawanai budezu la è maazu, é yeema naa ma, nii è keai la, ná è gaagale ma naazu niina. Leeni vaa zu ná vala wo felegɔ ma vɔɔma, folo gilagi zu?»

⁴⁶ Elebeka gfeni Izaake ma: «Zenvui woinzegefa mà, Gete ná-doun anzanui niiti ta-vaa zu. Ni Zakobe balaa ka zoi niizu anzanui ta zegená, zenvui ga bè ga leeni názu?»

28

¹ Izaake Zakobe lolini, é tuya loo be, é devei nii ve zea, é ge ma: «Mina anzanu zege Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuzegena, è li Padan-Alame è-lee keege Betuwele vɔ be, è anza gɔizie è-geke Laban ná-doun anzanuiti saama, è sei. ³ GALA Zebéi-Pé-Maligi tuya loo è ve, é è ge ga kpuɔ nu, da ga ga nuɔuse mɔinmɔin memewola. ⁴ E Abalaame ná-tuyai ve è ya, é ve è-mavofodai va, nii a ke zoi è zeini su ga seikɔɔma nui, è naa zɔlɔ, zoi nii GALA ge feeni Abalaame ya!» ⁵ Izaake Zakobe leveni ga è li Padan-Alame, Alame nui Betuwele ná-doun zunui Laban vɔ be, Zakobe ta Ezawu ti-lee Elebeka diei.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuya looni Zakobe ve, é teve Padan-Alame ga é anza zege ná. E menini balaa ga keai ma tuya loozu be, é devei nii veeni zea ga: «Mina anza zege Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ E kwɛeni balaa ga Zakobe gɔloni keege ta dee ve, é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaagaaani ga Kanaan anzanu lointi maayo ge la gfeni keege Izaake ve. ⁹ Ezawu liini Abalaame ná-doun zunui Isemayele vɔ be. E Isemayele ná-doun anzanui Magalate zegeni ga anzai, nii é ga Nebayote baazeelai, zɔɔma anzaiti poluma ti gfeni zea.

Zakobe ná-segi, é boni Beetele

¹⁰ Zakobe zegeni Beel-Seeba, é li Galan. ¹¹ E zeelini adave ta, ve é niini ná, mazɔlɔ folo liini niina. E náve gɔtui ta zegeni, é da unbu, é niini naama adave. ¹² Ná-segi zu, é kabagi gaani loni zoi ma, nɔngi zeidai geei va. Pete, GALA ná-geezugeelaiti ti gfeni leezu, ti da yeei kabagi naa zu. ¹³ Pete, Gɔogɔ GALAGI gfeni loni kabagi unsuve, é ge ma: «Ná ga Gɔogɔ GALAGI, è-ge Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zoi nii è laani ma, ná feezu è ve, wa è-mavofodai. ¹⁴ E-mavofodai ga ge ege zoi ma vufiligi, ná-zoi zu ga baagɔ, é zo folo gɔlazu vele, é li folo liizu vele, é zo nu gɔvezu vele, é li nu yeezazu vele. Eteai ma veléyegaiti kpein ta tuyai zɔlɔ è maavele ma, ta è-mavofodai maavele ma. ¹⁵ Wele, ná

bofoi na è va, na è make, ve kpein è liizu ná, na vaazu ga de volu niima yooi zu, mazoloo gè la gèlea è va jẹgẹlẹin, eyesu naa kpein daazeeli, nii gè boga è ma.»

¹⁶ Zakobe wuunni, é gɔla ná-niimenii zu, é gɛ ma: «Gaamazu Goofo GALAGI gɔ niima adave, ndun gè la gɛa sugwɛɛ!» ¹⁷ E luani, é gɛ ma: «Aɛ, niima adave maayikive! Uɛ gɔ ná ga GALA ná-pɛlei, geegɔlogi ma vɛlɛlave ve.» ¹⁸ Zakobe wuzegeni ga sobuzobui, kɔtui nii é daani unbu, é naa zegeni, é gaalo ga gɛzesui, é gulɔi vu unsuve. ¹⁹ E naama adave laasei pɛeni ga Beetele (nii poluve ga «GALA ná-pɛlei»), kɛkɛ taai naa laaseigi gɛni ga Luze mɔungi zu. ²⁰ Zakobe minazegeni, é gɛ ma: «Ni GALA ka yɛna bà, é màkɛ siei nii zu, gè bosu, ni a daamianigiti ta sefɛiti feena zèa, ²¹ ta ni na gɛlɛna ma kɛɛ vɛlei wu ziileigi zu, Goofo GALAGI gɔ gɛ ga ná-GALAGI naazu. ²² Kɔtui nii gè gaalogai ga gɛzesui, naa gɔ gɛ ga GALA ná-pɛlei. Nii kpein è feezu zèa, na naama vuusiei ve è ve.»

29

Zakobe zeeli vai Laban vɔ be

¹ Zakobe siei lozeini volu, é li folo gɔlazu vɛlei yooi zu. ² E wɛleni yeeta, é kɔbyegei gɔ dɔboi zu, pɛtɛ, togani bulu seizu savago gɛni ná, ti da loogo, mazoloo naama gɔbyegei gɔ togani bulugiti ti gɛni boolezu la. Kɔtu wolai gɔ é gɛni ga kɔbyegei lakulugi. ³ Siegi zu togani bulugiti kpein ti bɛna gaaɛ ba la ná, ti bɛna kɔtui gɛlikili, ti sege zɛyegei laave, ta la ziei veena togani bulugiti zea, ti kɔtui la daazuve zɛyegei la.

⁴ Zakobe gɛni togani make nuiti ma: «Kɛɛleaiti, mini nu gɔ ga woye?» Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Gá ga Galan nuiti.» ⁵ E gɛni ti ma: «Wo Laban gɔwɛɛ nɛi baa, nii é ga Naɟɔl ná-doun zunui?» Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Uun, gi kwɛɛ.» ⁶ E gɛni ti ma: «Kɛdɛgɛ nɛi baa?» Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Kɛdɛgɛ, wɛɛ nuu, ná-doun anzanui Lasele va, é vaazu ga togani goiti.» ⁷ Zakobe gɛni ma: «Wɛɛ, foloi wɔɔlave de, yeeɟɟɟala la ga nii, ga nu togani bulugiti gaale ba. A ziei ve togani goiti zea, naa volu, wo li ga tiye ga ti daami wo.» ⁸ Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Gi la zooga, keni togani bulugi kpein gaa gɔ lɛɛna ba, názu gɔ gá da kɔtui gɛlikili da, é zɛge zɛyegei laave, gi ziei ve togani goiti zea.»

⁹ E yɛni nɔ boezu de ti vɔ, Lasele da unkula ga kɛɛɟɛ ná-togani goiti, mazoloo é gɛni ga togani make nui. ¹⁰ Siegi zu Zakobe kɛkɛ Laban ná-doun anzanui Lasele gɛani la, ta Laban ná-togani bulugi, é maaɔufani ba, é kɔtui gɛlikili, é sege zɛyegei laave, é ziei ve kɛkɛ Laban ná-togani bulugi ya. ¹¹ Naa volu, Zakobe Lasele nɛɛɛni ga daave komagai, é woogɟula, é wɔɔ. ¹² Zakobe boni Lasele ma ga toɟa ga kɛɛɟɛ ná-nu, é ga Elebeka ná-doun zunui. Lasele bizeni, é li, é bo kɛɛɟɛ ma.

¹³ Laban baazeelai ná-doun zunui Zakobe vaa vai ma wooi menini nɔ feya, é bizeni, é daaɟomi, é velevele da, é nɛɛɛ. E loni tuɟɔ, é lii la ná-pɛlei wu. Faiti ti zieni, Zakobe naati kpein gaalɛni la. ¹⁴ Laban gɛni ma naazu: «Gaamazu, da ga màvofoda boɟboɟɟɟi.» Zakobe alu gila kɛɛni Laban vɔ be.

Zakobe Lea ta Lasele vulu vai

¹⁵ Naa volumna, Laban gɛni Zakobe ma: «Nà-nui gɔ ga de, da yɛsu boti gɛɛzu bè gɔna nɔ baa? Nii a gɛ ga è-zalai, naa lɛ ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun felego gɛni Laban ya. Ma mɔungi laaseigi gɛni ga Lea, lounge gelei laaseigi gɛ ga Lasele. ¹⁷ Lea la gɛni wola vɛni, kɛkɛ Lasele wola vaga gɛni de. ¹⁸ Lasele maayo ge gɛni Zakobe ve. E gɛni Laban ma: «Nà boti gɛ è ve ga kona dɔfela, è-loun anzanui lounge gelei ná-faa zu.» ¹⁹ Laban gɛni ma: «Yɛ pò bɛ, nɛɛve bè ga gè fe è ya, gè va ve liizu feezu zunu gɛli zea.» ²⁰ Vele gɔna Zakobe boti gɛɛni la kona dɔfela zu Lasele ná-faa zu, kɛkɛ ti gɛni gaazu, eɟɟ foloi tanigaani nɔ, tɔzei maayo ge gɛni be.

²¹ Naa volu Zakobe gɛni Laban ma: «Ànzai veena zèa, mazoloo ná-botigɛ voloi laazeelia, na pɔ ga gè vilɛ polu.» ²² Laban náve nuiti kpein gaalɛni ba, ti daamii gɔozunɛɛi wo. ²³ Kpɔkɔi zeeliai ma, é ná-doun anzanui Lea zegeni, é lii la Zakobe vɔ, naa vilɛni polu.

24 Laβan botiḡe anzanui Zilepa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa ḡe ga ná-botiḡe anzanui.

25 Ma ḡeelaalaogai ma, Zakóbe da wεε, é Lea ḡa, é ḡe Laβan ma: «Lee ḡa é keai ga ze? Lasele ná-faa ḡa gè boti ḡeai ma è vó be. Lee vaa zu è yàavaai?» 26 Laβan ḡeni ma: «Naa la da ga ḡea gi vó be pólomazu, ga è loungoi ve zini be, nu ḡitei luḡó. 27 A dóḡóḡi ḡaabela wa nii, ná zóí balaa ve è ya, è botii ḡe mánó pò be kona dófela ḡiligaa laawu.»

28 Zakóbe vaani bu, ti dóḡóḡi ḡaabela ta Lea. Naa volu Laβan ná-doun anzanui Lasele zegeni, é fe Zakóbe ya ga anza. 29 Laβan botiḡe anzanui Bileḡa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lasele ya ga ná-botiḡe anzanui. 30 Zakóbe Lasele balaa daani volu, nii gola neeni be, é leve Lea va. E botii ḡeeni mánó Laβan vó be kona dófela ḡiligaa laawu.

Zakóbe ná-dointi sáló fai

31 Tei ḡóḡó GALAGI kaani ga tiba la ḡeni Lea va, é naa ḡeeni ga kpuḡu nu, Lasele ma ge ḡeni ga doun zólótala nu. 32 Lea kogi zegeni, é zunu loun zóló. E daasei pεeni ga Luβen,* tózei é ḡeni ma: «ḡóḡó GALAGI ná-bóḡómaayei veteḡa, sḡinigi ḡa nεεve niina niizu.» 33 E kogi zegeni mánó, é zunu loun zóló, é ḡe ma: «ḡóḡó GALAGI menige ga tiba la bà, é nii balaa fea bè.» E naa laasei pεeni ga Simiyón.† 34 E kogi zegeni mánó, é zunu loun zóló, é ḡe ma: «Sḡinigi ḡa ḡili bà niina niizu, mazóló gè zunu loun savagó zólóga be.» Naa ḡa é keeni ti daasei pεeni ga Leevi.‡ 35 E kogi zegeni mánó, é zunu loun zóló, é ḡe ma: «Nà ḡóḡó GALAGI lebizu niina niizu.» Naa ḡa é keeni, é daasei pεeni ga Zuda.§ E βeni niina doun zólógi va.

30

1 Tei Lasele kaani ga é la doun zólósu Zakóbe ve, é toloi ḡulani ga baazeelai, é da ḡe Zakóbe ma: «Dounḡa ve bè, ni naa laade, keeni gè za!» 2 Zakóbe yiḡaawanani Lasele ma, é ḡe ma: «Nà ḡa gè GALA potogi zu baa, é pele levezu da-loun zólógi luḡó?» 3 Lasele ḡeni ma: «Nà-botiḡe anzanui Bileḡa vete, vilena naa volu, é doun zóló kóḡó ma, toun maavele ma gè doun zóló, ná balaa.» 4 E ná-botiḡe anzanui Bileḡa zegeni, é fe be ga anza. Zakóbe vileni naa volu. 5 Bileḡa kogi zegeni, é doun zunu zóló Zakóbe ve. 6 Lasele ḡeni ma: «GALA ge ná-gaamai vea zèa, é ḡóoi meniga, ná balaagi, é doun zunu vea bè.» Naa ḡa é ba, é daasei pεeni ga Dan.* 7 Lasele ná-botiḡe anzanui Bileḡa kogi zegeni mánó, é doun zunui velesiei zóló Zakóbe ve. 8 Lasele ḡeni ma: «Gè ḡepi baabaa kóa bàazeelai laalóḡóma, gè zobo sólóḡe.» E daasei pεeni ga Nefetali.†

9 Lea kaai ma ga é bega doun zólógi va, é ná-botiḡe anzanui Zilepa zegeni, é fe Zakóbe ya ga anza. 10 Lea ná-botiḡe anzanui Zilepa doun zunu zólóni Zakóbe ve. 11 Lea ḡeni ma: «Niima undaane ḡa lee!» E daasei pεeni ga Gade.‡ 12 Lea ná-botiḡe anzanui Zilepa doun zunui velesiei zólóni Zakóbe ve. 13 Lea ḡeni ma: «Ga-o, kóozunεa! Uun, anzalopoiti ta ḡe mà kóozunεε nui.» E daasei pεeni ga Aseel.§

14 Luβen ḡulani moloi é ga beleegi, naa leve ziegi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelagólegi, é naati kaani kpalagiti su, é ti zegeni, é va ga tiye dee Lea vó. Lasele ḡe Lea ma: «Nà è maanεnεzu ga è loun zunui ná-mandelagólegi* ta ve zèa.» 15 Naa ḡóḡaavoteni, é ḡe ma: «Faa go ḡana nei baa, ga è sḡinigi zeḡea, è va li mánó doun zunui ná-ani waaiti seḡezu?» Lasele ḡeni ma: «Kii baa! Zakóbe ḡa la è ḡoba za bidii, è-loun zunui ná-mandelagólegiti ma vaa zu.»

* 29:32 Luβen: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «à doun zunui vete.» † 29:33 Simiyón: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «menige.» ‡ 29:34 Leevi: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «ḡilibai.» § 29:35 Zuda: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «lebiyai.» * 30:6 Dan: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «gaamai ve.» † 30:8 Nefetali: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «ḡepii.» ‡ 30:11 Gade: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «undaaneεi.» § 30:13 Aseel: daaseigi nii ti maaḡuḡaai va ta «kóozunεεve.» * 30:14 mandelagólegi: Tanigaa ta-ḡisiei zu, siinziin gani naa ḡa da ḡe ga zaḡu anzanui kogi zeḡe.

¹⁶ Kpəkai Zakobe ɣɛai ma vaazu, é zɛɣe kpalagavɛ, Lea ɣulani, é daaɣomi, é ɣɛ ma: «Pè bɛ ɣa é vaazu ná za bidii, mazɔɔ gè è ɣɛyavɛ ga doun zunui ná-mandelagɔɔlegiti, è maazɔɔ fai zu.» E niini pɔ bɛ naama bidii. ¹⁷ GALA ge Lea woɣaavoteni, é kogi zɛɣe, é doun zunui ɔɔlusiei zɔɔ Zakobe vɛ. ¹⁸ Lea ɣeni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, tɔɔzei gè nà-botigɛ anzanui veeni sinigi ya.» E daasei pɛɛni ga Isakaal.† ¹⁹ Lea kogi zɛɣeni mɔnɔ, é doun zunui ɔɔzitasiei zɔɔ Zakobe vɛ. ²⁰ Lea ɣɛ ma: «GALA ge vɛɛani vago vea bè niizu, sinigi ɣa vaazu zeizu pè, mazɔɔ gè doun zunu ɔɔzita zɔɔga bɛ.» E daasei pɛɛni ga Zabulɔn.‡ ²¹ Naa vɔlu é doun anzanu zɔɔni, nii é daasei pɛɛni ga Dina.

²² GALA ge ɣitooni Lasele zu, é gooɣaavote, é ke ga kpuɣu nu. ²³ E kogi zɛɣeni, é doun zunu zɔɔni, é ɣɛ ma: «GALA ge nà-unfegi zɛɣea mà.» ²⁴ E daasei pɛɛni ga Zozefe.§ E GALA falini, é ɔa ɣɛ ma: «Gooɣo GALAGI doun zunu ɣila kpɔ ba bè!»

Zakobe bɛɛ vai toganii zu

²⁵ Siegi zu Lasele Zozefe zɔɔni da, Zakobe ɣeni Laban ma: «Bena bà, gè ɣale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. ²⁶ Anzaiti feena zèa, ta dɔinti, niiti gè botii ɣea è vɛ ti-ma vaa zu, gè va gè li, mazɔɔ è kwɛɛ ɔa ɔɔɣoi botii niiti gè ti ɣea è vɛ.» ²⁷ Laban ɣeni ma: «Ni ɔa keena, woilo gò ma. Nà-galagiti ti dɛvɛ ga ze ga Gooɣo GALAGI tuya loovɛ bè, ɔun è maavele ma. ²⁸ E-zalai le ga ze, nà feezu è ya.»

²⁹ Zakobe ɣeni ma: «È kwɛɛ ɔa ɔɔɣoi, eɣɛvelei gè botii ɣɛai la è vɛ, vɛlei ɔa-logani bulugi ɣɛai la zèa. ³⁰ Mazɔɔ nii goi é ɣeni è ya, aisa gè va va è vɔ bɛ, naa wola ɣaawɔɔɔa. Gooɣo GALAGI tuya loa è vɛ, kaite kòɣoi vile folo ma è vɔ bɛ. Niizu, siegi bɛgele ɣa nà botii ɣɛɛ la nà-pɛlei vɛ?» ³¹ Laban ɣeni ma: «Leeni ɣa nà fe è ya?» Zakobe gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «È la ani nɔpɛ feezu zèa. Ni ɔa vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà ɔa-logani bulugi ɣonɔkula mɔnɔ, gè makɛ. ³² Nà ziezɔ za ɔa-logani bulugi zaama. Gè naati pu yɛ, toganiiti saama, nii kpein pɔnɛai, ta ti vɔdapodagai, ta baala zivoi nii kpein teidai, gè ke ɣana nɔ boliiti saama, nii kpein podapodagai ta ti vɔnɛai. Naati ka ta ɣɛ ga sàlai. ³³ Nà-ladalai ɣa gooɣaavotegi vɛ bè lina, siegi zu è vaazu la, è sàlai ɣa. Nii kpein é la vɔnɛni, ɔaa é la vɔdapodani, boliiti su, ta ti la leini baala zivoiti su, naa ta a ɣaana zèa, naati ti unmauvɛ.» ³⁴ Laban ɣeni ma: «È ɣɛ ɣana, eɣɛvelei è bogai la.»

³⁵ Naama volo ná nɔ, Laban boli zinɛiti puuni yɛ, niiti ti vɔnɛni ta ti vɔdapodagai, ta boli zaaiti ti vɔnɛai, ti vɔdapodagai, niiti kpein kolezu ɣeni ti va, ta niiti kpein ti leidai baala zivoiti su. E naati kalivaani ná-doun zunuiti ma. ³⁶ Naa vɔlu é folo savagɔ ɣɛɣala zie wosu yeni ti yɔɣɔzu ta Zakobe, nii é ɣeni Laban ná-togani bulugi mɔtai ɣonɔkulazu, é ɔa makɛ.

³⁷ Gului niiti ti ga pɛpɛle ta amande ta pelatanegiti, Zakobe naati ma beke undui tanigaani teveni, é maɣɔɔlogi naa tanigaa ɣula ma, naa ɣa a ke ma ɣolegi naa tanigaa ti ɣula keɛma. ³⁸ Naa vɔlu, gulu bekegi niiti é maɣɔɔlogi ɣulani ti ma, é ti zɛɣeni, é ti vilepile kpɔɔle wosuɔvɛ, ti ɣɛ toganiiti gaazu, ti vaazu ɔɔɔlezu, niiti ti ɔɔɔgai, ti ɔa ka, ta vaana ɔɔɔlezu. ³⁹ Toganii nii kpein kpɔɔgai, ti ɣeni levesu gulu bekegiti kakalavɛ, ti bɛna yivoiti pu, ti vɔnɛai, ɔaa ti vɔdapodagai. ⁴⁰ Zakobe ɣeni togani yivoiti zeeɣaɣwɛɛzu, keɛ é togani bulugi mɔtai vuuni, ti ɔa wɛɛ Laban ná-togani bulugi va, niiti ti vɔnɛai, ta nii kpein teidai. Pele ɣana Zakobe ná-togani bulugi vuuni la ɔɔɣo ma yɛ, é la ti ɔni su ta Laban ná-togani bulugi. ⁴¹ Siɛnɔpɛ su toganiiti ti maanɛai, ti ɣeni pɛɛpolui wosu da, Zakobe ɣeni gulu bekegiti pileɛsu kpɔɔle wosuɔvɛti, toganiiti gaazu, nii a ke ti ɔɔɔgai ɔa leve gulu bekegiti kakalavɛ. ⁴² Siegi zu toganiiti ta la ɣanana la, é la ɣeni gulu bekegiti pileɛsu, naa ɣa a ke, niiti ti ɣanaai, naati ti ɣɛ ga Laban nɔnɔiti, niiti ma ti maanɛai, naati ti ɣɛ ga Zakobe nɔnɔiti. ⁴³ Zakobe ná-kpɛtei tanɔ ɣa é ɣeni laazu ma. E togani goiti sɔɔni ga mɔinda, ta botigɛ anzanuiti, naa vɛɛ botigɛ zunuiti ba, ta ɣomeiti, ta soovalegiti.

† 30:18 Isakaal: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.» ‡ 30:20 Zabulɔn: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «sei.» § 30:24 Zozefe: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «é ta ɔa ba.»

31

Zakabe gale ma vai Kanaan yooi zu

¹ Zakabe Laban ná-doun zunuiti goomenini, ti da gfe ma: «Nii kpein é gfea ga gi-gfee nɔnɔi, Zakabe naati segea, gi-gfee gɔligi ga é niima betei zɔlɔɔgai su.» ² Zakabe Laban gaazuve veteni, é la mɔ gfeni gfeni, egfevelei é gfeni la mɔungi zu. ³ Názu ga Gɔɔɔ GALAGI gfeni la Zakabe ma: «Gale ma è-memewolani ta-yooi zu, da-velayegfei wu, ná gfe è va.»

⁴ Zakabe Laseleni ta Lea lolini, ga ti va dɔɔɔi zu, ve é gfeni ná, ná-togani bulugi goba. ⁵ E gfeni ti ma: «Nà kaazu ga wo-gfee gaazuve la mɔ ga egfevelei é gfea la nɔun tetema mɔungi, kele kèè ná-GALAGI yegfe nɔun ba. ⁶ Wa bɔɔɔgoi wo kwɛeni ga gè botii gfeni wo-gfee ve ga sùvikèi kpein. ⁷ Kele wo-gfee yaavai gfeni ga ze, é sàlai valiboni ná zeizu gfe puu. GALA ge la gfeni vaani bu, é va faa ɲu gfe ga ze. ⁸ Siegi zu é gfeni gfezu la mà: «Ma vodapodagiti ta gfe ga è-zalai,» toganiiti ti bena pu ga ma yivoiti ti vodapodagai. Ta siegi zu a la gfeni la mà: «Ma vɔnegiti ta gfe ga è-zalai,» toganiiti kpein ti bena sɔlɔɔga ma yivo vɔnegiti. ⁹ GALA ka é wo-gfee ná-togani bulugi gfulani zea, é fe bè.»

¹⁰ «Siegi zu toganiiti ti gfeni veezu la bɔɔɔ volu, gè gaazuwuzegfeni, segi zu gè kaani ga boli zineiti ti gfeni veezu ma zaaiti polu, ti vɔneni, ti vodapodage. ¹¹ GALA ná-geezugeelai gfeni mà segi zu: «Zakabe.» Gè googaaavoteni, gè gfe ma: «Nà gaa.» ¹² E gfe mà: «Gaazu wuzegfe, è wɛɛ, boli zineiti kpein ti veezu ma zaaiti polu, ti vɔnɛve, ti vodapodage, mazɔlɔ gè naa kpein kaa, nii Laban keai ga de. ¹³ Nà ga gè ga Beetele GALAGI, ve è gulɔi zieni ná kɔtui ma, è gaalɔ ga gizesui, ve è minazegfeni ná bè. Niizuve wuzegfena, gfula niima yooi va, è gale ma è zɔlɔ zɔoi zu.» »

¹⁴ Lasele ta Lea ti googaaavoteni, ti gfe ma: «Leeni ga é gi ve mɔnɔ ga gɔnɔ baa pogani gi-gfee ná-pelei wu? ¹⁵ E la gi zoni nɔ egfe wɛɛn anzanuiti baa? Tɔɔzei é gi vɔdia, é gi-zɔngɔi mi. ¹⁶ Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi-gfee ya, ta ga gɔnɔ gá gi-lointi. Degemu, niizu, naa kpein ke, nii GALA ge boga è ma.»

¹⁷ Zakabe wuzegfeni, é ná-dointi ta anzaiti te, é ti zei ɲɔmeiti kɔma. ¹⁸ E liini ga ná-togani bulugi kpein, ta kɔligiti é ti zɔlɔɔni, togani bulugi é gfeni zea, é ti zɔlɔɔni Padan-Alame. E wuzegfeni, é li keegfe Izaake vɔ be, Kanaan yooi zu.

¹⁹ Názuve ga Laban liini la ná-baalagiti maalegaiti tevezu. Lasele keegfe ná-pele wu zaleiti unmani. ²⁰ Zekana Zakabe Alame nui Laban yaavani la, é la faa nɔpe boni ma, é da vela. ²¹ E velani ga naa kpein, nii é gfeni ga nɔnɔ. E liini, é zie wolai Ufelate bude, naa volu é leteni Galaade gize yooi vɔ pelei ma.

Laban ta Zakabe ti yɔɔɔzumɛni vai

²² Foloi zavasièi ma ti daazeelini Laban ma ga Zakabe vela. ²³ E pele wu nuiti sefeni, ti vile Zakabe volu, folo lɔfela laawu ti da zie. Ti kɔɔɔzumɛnni Galaade gize yooi zu. ²⁴ Kele GALA ge gfulani kelema kpidii segi zu Alame nui Laban ve, é gfe ma: «Dama, mina bɔɛ Zakabe vɔ ga ɲuudá.»

²⁵ Laban zeelini Zakabe ma. Zakabe ná-sege gɔtai loni gize yooi zu. Laban vee ná-pele wu nuiti ba, ti tɔnɔi loni balaa Galaade gize yooi zu. ²⁶ Laban gfeni Zakabe ma naazu: «Lee ga è keai? Lee vaa zu è yàavaai, è liizu ga dɔun anzanuiti, egfe ta gfe ga duɔiti, ti zogai kɔɔi zu? ²⁷ Leeni vaa zu è velaai dɔɔɔfuzu, è nɔun yaava, è la tɔni gisu lago pa? Nà la be è va, è li koozunɛi zu, guye woiti saama, ta tamadegiti, ta kɔnigiti gooiti. ²⁸ E la zèni ná, gè va dɔunlointi ta dɔun anzanuiti neene ga daave komagai! Gimalala vaa ga è keai niima gele zu. ²⁹ Zobogi ga bè, gè faa ɲu gfe ga woye, kele wo-gfee ná-GALAGI gfeni mà wogi bidii: «Dama, mina bɔɛ Zakabe vɔ ga ɲuudá.» ³⁰ Niizu è lia niina, tɔɔzei è-gfee velelè ga wɔin gfea è ma, kele lee vaa zu è ná-galagiti unmaai?»

³¹ Zakóbe Laban woogaaavoteni, é gɛ ma: «Dualuagi ɔa é ɔeni sù, gè da ɔisie ga tanisu da vaazu è-loun anzanuiti kulazu zèa ga zeeɔaabaai! ³² Kele nui nɔpɛgi è vaazu da-ɔalagiti kaazu zea, naa la mɔ zenvui ta woga! Adaveti pɛ fɛɔfɛfɛɔfɛle da-vele wu nuiti gaazu, è naa zege, nii é ga dɔnɔi.» Zakóbe la ɔeni suɔwɛɛ ga Lasele ti unmani.

³³ Laban leeni Zakóbe ná-sege ɔotai wu, ta Lea ná-sege ɔotai, ta botiɔɛ anzanu felegɔiti ta-zege ɔotai wu, é la ani nɔpɛ kaani. E ɔulani Lea vɔ be, é le Lasele ná-sege ɔotai wu. ³⁴ Lasele pɛle wu zaleiti segeni, é ti la nɔmɛi ná-kpɔkpɔgi wu, é ze maazu. Laban weleni sege ɔotai kpein bu, é la ani nɔpɛ kaani. ³⁵ Lasele ɔeni keɛɔɛ ma: «Màliɔii, mina yiiɔaawana, ni gè la zooni gè va wuzegɛ dɔun è ɔakala, mazɔlɔɔ nii a da gɛ ga anzanuiti pɔlmazu, naa ɔa é bà.» E pɛle wu zaleiti gaizieni, é la ti ɔaani nɛgelein.

³⁶ Zakóbe yiiɔaawanani, é kpɔɛi laale Laban wu. E ɔeni ma: «Nama ba vai begele ɔa gè keai, nà-kotoi ɔa ga begele, è vilɛsu pɔlu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷ Siɛgi zu è nà-kasɔiti kpein fɛɔfɛfɛɔfɛleni la, leeni ɔa è kaai ga da-vele wu zɔɔlai? Dɛɛ leɛ nà-pɛle wu nuiti ta da-vele wu nuiti gaazu, ti gɛ ga de zuvaa wo nui. ³⁸ Wele kona vuufelegɔ (20) ɔa gè keeni è vɔ be, da-vaala saaiti ta da-woli zaaiti ta ɔo ge la zegeni ma, gè la da-logani bulugi ma vaala sineiti ta miini. ³⁹ Gè la vaani è vɔ ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai ɔenina nɔ bà. Nii ta la unma zèa, foloi baa kpidi, è ɔeni naama sɔngɔi ɔulazu zèa. ⁴⁰ Diegi ɔeni zeizu mà, é da kpɔlɔ foloi, kɔlei ɔeni vaazu mà kpidi, niimɛni nɔpɛ gè la ɔeni bosu. ⁴¹ Kona vuufelegɔ (20) ɔa gè keai da-vele wu, gè botii ɔeeni è ve ga kona puugɔ maazu naanigɔ (14) è-loun anzanu felegɔiti ta-vaa zu, gè ke da-logani bulugi make fai zu ga kona dɔzita, è sàlai valiboni ná zeizu gɛ puu. ⁴² Ni kèɛ ná-GALAGI la ɔeni vaani, é va lo bè, Abalaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è bena zè ɔana, gè ɔale ma ga zeapakai. Kele GALA ge nà-kpɔlɔi ɔaani, ta nà-botii ɔevelei, é zaamazu logi wo de yɔɔɔzu, wogi bidii.»

⁴³ Laban Zakóbe woogaaavoteni, é gɛ ma: «Anzanu lointi ta ga nɔun doun anzanuiti, doin niiti ta ga nɔun dointi, niima logani bulugi ɔa ga nà-togani bulugi, nii kpein è kaazu, naa ɔa ga nɔnɔ. Leeni ɔa nà zoo gè ke za doun anzanuiti be, ta ti-lointi, ti ti zɔlɔɔgai? ⁴⁴ Niizu de minazegɛgi wo bɔɔɔ vɛ, nà-o, da-o, naa gɛ ga zeelei de yɔɔɔzu de felegɔ.»

⁴⁵ Zakóbe kɔtu ɔila segeni, é gaalɔ. ⁴⁶ Zakóbe ɔeni ná-pɛle wu nuiti ma: «À kɔtuiti zɛvɛ.» Ti kɔtuiti gaalɛni ba, ti ma zidigi lo. Ti daamii woni návɛ, kɔtu zidigi ɔobavɛ. ⁴⁷ Laban daasei pɛɛni ga Yegaal-Saɔaduta, Zakóbe ma ge daasei pɛɛ ga Galeede.* ⁴⁸ Laban ɔeni ma: «Niima ɔɔtu zidigi ɔɛa ga zeelei de yɔɔɔzu za.» Naa ɔa é ba, ti daaseigi vɛɛni ga Galeede. ⁴⁹ Ta da toli balaa ga Misepa,† tɔzei Laban ɔeni ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI da wele de ma, nà-o, da-o, siɛgi zu de ɔaazuzegɛzu la bɔɔɔ va de felegɔ. ⁵⁰ Ni da doun anzanuiti sopele nɔuna, ni da anza ɔiligaa zegeni mɔnɔ, nu laade é va gɛ lɔɔzu de yɔɔɔzu, kele dama, GALA ka é ɔɛɛzu de yɔɔɔzu ga zeelei.» ⁵¹ Laban ɔeni Zakóbe ma: «Wele kɔtu zidigi va ta kɔtu ɔaalɔgai, niiti gè ti logai de yɔɔɔzu. ⁵² Kɔtu zidigi nii ta kɔtu ɔaalɔgai nii ta ga zeeleiti, ga eyɛsu pɛ gè la budɛa ti maazu, gè va li è vɔ pelei, gè va faa nɔu gɛ ga de, ta eyɛsu pɛ è la budɛa ti maazu, è va va pɔ pelei, è va faa nɔu gɛ ga ze. ⁵³ Abalaame ta Naɔɔl ta-GALAGI, ti-ɔɛɛ ná-GALAGI gɛ ga tukpɔɔaaleve nui de yɔɔɔzu.» Zakóbe ɔonani GALAGI naa ma, nii Izaake ɔeni luazu ba.

⁵⁴ Naa volu Zakóbe zalaɔai ɔulani gizei ma, é keɛɔɛleaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti ni gizei ma.

32

¹ Laban wuzegeni ga sobuzobui, é ná-dounlointi ta ná-doun anzanuiti nɛɛɛ, é tuya loo ti vɛ. Naa volu é ɔale ma, é li zeizuvɛ.

* **31:47** Alame wooi zu, Yegaal-Saɔaduta voluvɛ ɔa ga «zeele woo ɔɔtu zidigi,» eɔvelei é la ga Galeede Ebulu wooi zu.

† **31:49** Misepa: daaseigi ti maabɔɔaai va ta «gwɛlɛma wosuvɛ.»

Zakobe gvele bete vai ga ti gomi ta Ezawu

² Zakobe vileni pelei zu, é da li. GALA ná-geezugeelaiti ti vaani, ti daagomi. ³ Zakobe ti gaa ma, é geni ma: «GALA ná-koolagjai gja!» E naama adave laasei peeni ga Maganayime (nii poluve ga «koolaga felegai»).

⁴ Zakobe keelaiti teveni lufo die Ezawu ma, Seyiil yooi zu, Edome govii zu. ⁵ E devei nii veeni ti ya, é ge ti ma: «Wele nii ga wa bo maligii Ezawu ma: «Pele ga da-wotige nui Zakobe boezu la: Ge zeini Laban vo be, zenge na eyesu niizu zeeli. ⁶ Nikeiti ta zea, ta soovalegiti, ta baalagiti, ta botige zunuiti, ta botige anzanuiti. Ge keelaiti tevege ga ti naama wooi laazeeli é ma, maligii, naa ga a ke ge zaalai zoloo é gaazu.» »

⁷ Keelaiti ti galeni ma Zakobe vo be, ti ge ma: «Gi liive è-lie Ezawu vo be, ta vaazu é laagomisu, ta zunu unnaanigo (400).» ⁸ Zakobe wola luani, zii da zoolé. Nuiti ti geni polu, é naati balini su ga seizu felego, é ve baalagiti ba, ta nikeiti, ta jomeiti. ⁹ E geni ma: «Ni Ezawu a vaana, é seizu gilagi zo, zoi é yesu ná, naa ga zoo é vela.»

¹⁰ Naa voluma Zakobe maanenei woni, é ge ma: «Kee Abalaame ná-GALAGI, ta kee Izaake ná-GALAGI, Goofo GALAGI, dei é geni ma: «Galena ma da-yooi zu, da-veleyegei wu, na faa vago gvele betezu é ve.» ¹¹ Ge la kulani su, ge va nubogolai kpein soloo, ta woogefiladai kpein nii é kea ndun tetema, nei ge ga da-wotige nui, mazoloo kai ma Zuluden tei kpudezu, na-tukpoi no ga é geni zea, kele niizu, na niina nubuse vobe zeizu felego unda. ¹² Na é maanenezu, kizo, é kula die Ezawu ya. Mazoloo na luazu ga é mina va, é va paa, ga doun deeti ta dointi. ¹³ Da ma, é geni ma: «Na faa vago gvele betezu é ve, ge è-mavofodai ge ege kpolodei goba jagaege, é wola moin su, nu la zooga é va gaalu.» »

¹⁴ Naama adave tona ka Zakobe niini ná. Nii é vaani la ga koligi, é naa ta zegeni ba ga bog maazoloogi, é teve die Ezawu vo: ¹⁵ boli zaa unfelego (200) ta boli zine vuufelego (20), baala saa unfelego (200) ta baala sine wola vuufelego (20), ¹⁶ jome zaa vuusavago (30), é ve ti-yivoiti ba, ti geni niimii bolezu, nika zaa vuunaanigo (30) ta nika zine puugo (10), soovale saa vuufelego (30) ta soovale sine puugo (10). ¹⁷ E ti galivaani ná-botige nuiti ma, togani bulugi yeeagaawa geni de su kpeke. E geni ná-botige nuiti ma: «À leve tugo, wo zogozu ge togani bulugi gilagilagi va.» ¹⁸ E niima levei veeni ma mungi ya, ga: «Siegi zu die Ezawu wo laagomisu da, é wo gaaza ga: «Da ga be ná-nu? Mini ga é liizu ná?» A gena ma: «Be nono ga ga togani bulugi, nii é fakala?» ¹⁹ da googaavote ga: «Da-wotige nui Zakobe nono ve, é tevege maligii Ezawu ma ga sabai. Wele to bogogoi va, é vaazu gi volu velei.» »

²⁰ Naama leve gilagi no ga é feeni felesiei ya, ta savasiei, ta naati kpein niiti ti vileni togani bulugiti polu, é ge ti ma: «Dele gana wa boe la Ezawu vo, siegi zu wa gomina da. ²¹ Wa geezu ma balaa: «Wele, da-wotige nui Zakobe va, é vaazu gi volu velei.» » Mazoloo é geni geezu ma: «Na ziileizu ga bog maazoloo gani, nii é liizu tugo, naa volu na gaazuve vete niina, tanisu toga yeezei bu ga pagoo.» ²² Bog maazoloo ganiiti ti liini tugo velei, to bogoi niini kotai wu naama bidii. ²³ E wuzegeni naama bidii no, é li ga anza felegiti, ta botige anzanu felegiti, ta ná-doun puugo maazu gilagiti (11), é bude zie wolai Yaboke maalevesuve. ²⁴ E ti zegeni, é ti bude zie wolai maazu, nii kpein é geni ga nono, é naa pe kpudeni.

Zakobe ná-jepi go vai

²⁵ Zakobe gila ko yeni ná. Ti kooni naazu ta zunui ta, eyesu geelaalao. ²⁶ Zunui kaai ma ga é la zizu Zakobe wu, é dogani kpala gaei losuve kpofo gaei va. Kpala gaei zieni su kpofo gaei losuve, siegi zu ti geni jepii goozu la. ²⁷ Zunui geni Zakobe ma: «Bena ba, ge li, mazoloo woza gana gala.» Zakobe googaavoteni, é ge ma: «Ge la besu é va pe, é va li, ni é la tuya looni be.» ²⁸ Zunui geni ma: «È-laaseigi ga ga lee?» E googaavoteni, é ge ma:

«Zakobe.» ²⁹ Zunui gɛni ma mɔnɔ: «È-laaseigi la mɔ ga Zakobe, kɛɛ toɔa na ga Izelaye,* mazɔɔ è nɛpii ɔa GALA daalɔɔma, ta nuiti, è pile sɔɔɔga.» ³⁰ Zakobe gaazaɔani, é gɛ ma: «Nà è maanɛɛɛzu, è-laaseigi lɛ ga ze.» E gooɔaavoteni ga: «Leeni vaa zu è dāaseigi maaɔaazaɔabosu?» E tuya looni bɛ nāve nɔ.

³¹ Zakobe naama adave laasei pɛɛni ga Penuwele,† mazɔɔ é gɛni ma: «Gè GALA kaave ga ɔaazuni ta ɔaazu, zènvui ɔizo.» ³² Foloi lɛɛni niina, siɛgi zu é gɛni levesu la Penuwele va. Zakobe gɛni lekpuzu, é da yei balai ma fifi. ³³ Naa ɔa é ba, zaɔɔa, Izelaye nuiti ti la da ga sua natai mia, nii é kpalai zu, é lɛɛzu kpogɔi ɔaei lodazuve, mazɔɔ Zakobe loɔani natai va, é kpala ɔaei lodazuve.

33

Zakobe ta diɛ Ezawu ti yɔɔɔzuɔɛ vai

¹ Zakobe ɔaazuwuzegɛni, é wɛɛ, é Ezawu ɔa, é da va, zunu unnaanigɔ (400) polu. E dointi gaɔɔwɛɛni Leani zɔɔɔzu ta Lasele ta botiɔɛ anzanu felegɔiti. ² E botiɔɛ anzanuiti ta ti-lointi toni velelave ti untuɔ, naa volu Lea ta ná-dointi, gaabelasu gɛ ga Lasele ta Zozefe. ³ Tɔ bɔɔɔi leveni ti luɔɔ velei, é nɔkɔni zooli ma ná zeizu gɛ lofela, eyɛsu é zeeli diɛ Ezawu ɔobave. ⁴ Ezawu bizeni, é daɔɔomi, é velevele ga kɔgi, é nɛɛɛ. Ti felegɔ ti tɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Naa volu, Ezawu ɔaazuwuzegɛni, é anzanuiti ka ta dointi, é gɛ ma: «Bɛni kanu ti è yeema loni munu?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu da-wotiɔɛ nui ya.» ⁶ Botiɔɛ anzanuiti ti maaɔɔani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti nɔkɔ. ⁷ Lea ta ná-dointi ti maaɔɔani balaa, ti nɔkɔ. Naa volu Zozefe ta Lasele ti maaɔɔani, ti nɔkɔ.

⁸ Ezawu gɛni ma: «Leeni ɔa è kɛɛzu ga nuuma vɛɛiti, gi ɔomigai ga tiye?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Gè è zabave, naa ɔa a kɛ, gè zaalai zɔɔɔ mɔliɔii è ɔaazu.» ⁹ Ezawu gɛ ma: «Anii vooovave zèa, kèeloun, dɔnɔi kpein make.» ¹⁰ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Ba-o, nà è maanɛɛɛzu, ni gè zaalai zɔɔɔgɛ è ɔaazu, nà-soloo ganii zo. Mazɔɔ gwɛɛve è-ɔaazuve va, eɔvelei nu a wɛɛ la GALA gaazuve va, tama è yeezeive bù ga pagɔ. ¹¹ Deɔɔemu, nà-soloo ganii zo, nii feai è ve, tɔzei GALA ge zaalaiti daavege bè, gè la valani ani nɔpe ma.» E ɔilini Ezawu ma, eyɛsu naa yeezei bu.

¹² Ezawu gɛ ma: «Ade liina, ade vilena pelei zu. Nà liizu è luɔɔ.» ¹³ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Mɔliɔii kwɛɛ ga doungoiti ta-vai baave, ta togani yiivoiti ti niimii bɔlezu. Ni nu a bɔina ti la, folo ɔila su ga ti zie vai, togani bulugi kpein undaa ɔa vili. ¹⁴ Mɔliɔii lo velela nɔun tuɔɔ, nèi gè ga ná-botiɔɛ nui. Nɔun nà, nà vilesu ti volu, gi da li vaa, é zoloo togani bulugi ná-siei ma, nii é kàkala, ta é zoloo doungoiti ta-ziei ma, eyɛsu gè zeeli mɔliɔii vɔ bɛ Seyiil.» ¹⁵ Ezawu gɛ ma: «Nà pɔ tɔun gè nà-nubuseiti gilazuve ye è va.» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Lee vaa zu naa a gɛ? Gè zaalai zɔɔɔ nɔ mɔliɔii ɔaazu!»

¹⁶ Naama volo ná nɔ, Ezawu ɔaleni ma ga Seyiil vele. ¹⁷ Kɛɛ Zakobe liini Sukɔte, é pelei loni bɔɔɔ ve, é kotaiti to ná-togani bulugiti bɛ. Naa ɔa é ba, adave ná laasei pɛai la ga Sukɔte (nii poluve ga «kotaiti»).

¹⁸ Zakobe zeɔeai ma Padan-Alame, é zeelini ga pagɔ Sikeme taazuve, Kanaan yooi zu. E zeini taa loave. ¹⁹ Uɛ é ná-seɔe ɔotai loni ná, é naama you buɔai ɔeyani Sikeme kɛɔɔe ɔamɔɔ ná-doun zunuiti ma, ga wali ɔae ungi (100). ²⁰ Miná ɔa é zalaɔa ɔulazuve beteni ná, nii é daasei pɛɛni ga Ele-Elɔɔee-Izelaye (nii poluve ga «GALA ka ga Izelaye ná-GALAGI»).

* **32:29** Izelaye: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «toɔa nɛpii ɔɔɔzu GALA daalɔɔma.» † **32:31** Penuwele: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «GALA gaazuve.»

34

*Kpɔɛ wola leve vai,
é lo Dina va*

¹ Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é sɔ̀bɔ̀ni Zakɔ̀be va, naa ɔ̀a é ɔ̀fulani zooi zu anzanu lointi pɛtɛ fai ma. ² Zou ɔ̀undigii Geeve nui ɔ̀amɔ̀l ná-doun zunui Sikeme kaani, é vala ba, é ma bea zeɔ̀. ³ E ɔ̀ilini Zakɔ̀be ná-doun anzanui Dina va ga zii pɛ. Anzalopoi nɛɛni bɛ, é bɔ̀eni naa vɔ̀ ga é kigi lati. ⁴ Sikeme ɔ̀eni keɛɔ̀ ɔ̀amɔ̀l ma: «Anzalopoi nii ɔ̀aizie bè ga anza.»

⁵ Zakɔ̀be mɛnigai ma ga é baagɔ̀lavɛ ná-doun anzanui Dina ma, tɛi ná-doun zunuiti ti ɔ̀eni dɔ̀bɔ̀i zu ga ná-togani bulugi, é maagɔ̀ni kpɔ̀, eyɛsu ti va. ⁶ Sikeme keɛɔ̀ ɔ̀amɔ̀l liini, é bɔ̀ɛ Zakɔ̀be vɔ̀. ⁷ Naa laa yɔ̀ɔ̀zu, Zakɔ̀be ná-doun zunuiti ti vaani, ti zeɔ̀ dɔ̀bɔ̀i zu. Ti mɛnigai ma, ti yiiɔ̀aawanani, ti yiiɔ̀gula, tɔ̀zei Sikeme kɔ̀zɔ̀ba vai ɔ̀ɛni Izelayele nuiti saama, daa vai zu ga Zakɔ̀be ná-doun anzanui, nii maa la nɛɛni ga é va ɔ̀. ⁸ ɔ̀amɔ̀l bɔ̀eni ti vɔ̀, é ɔ̀ ti ma: «Wo-loun anzanui wola nɛɛvɛ dɔ̀un zunui Sikeme vɛ, ná wo maanɛɛnzɔ̀ ga wo fe bɛ niina ga anza. ⁹ A ɔ̀li gi va vulu vai zu, wo ɔ̀a wo-loun anzanuiti fe gi vɛ, wo ɔ̀a ɔ̀nɔ̀iti seɔ̀. ¹⁰ Wa zeɔ̀ gi zaama, zooi laa ɔ̀a lao wo luɔ̀ ga wo zeɔ̀ ná, wo wa-wotii ɔ̀ su, wo ná tanigaa ɔ̀eya bɔ̀ɔ̀ vɛ.»

¹¹ Sikeme ɔ̀eni anzanu loungoi keɛɔ̀ ta dieni ma: «À niima vaabɔ̀ɔ̀i ɔ̀ bè, ná naa ve wo ya, nii wa bona ga ɔ̀ fe. ¹² A kàkala la ga vulu anii, nii bɔ̀ɔ̀bai, ta faabɔ̀ɔ̀ ani mɔ̀inmɔ̀in, ná naa ve, nii wa bo mà, keɛ à va bu ga anzalopoi ɔ̀ ga ànza.»

¹³ Zakɔ̀be ná-doun zunuiti ti Sikeme ta keɛɔ̀ ɔ̀amɔ̀l woɔ̀faavoteni ga keɛɔ̀le, tɔ̀zei é baagɔ̀lani ti-vaazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ɔ̀eni ti ma: «Faa ɔ̀ana, nii gi la zooga gi va ke, ga gi gi-vaazeelai ve zunu vɛ, nii é la latini pɛlvolu, mazɔ̀ɔ̀ toɔ̀a ɔ̀ ga baagɔ̀lama vaa gi vɛ. ¹⁵ Gá va niima vai wu, keɛ keni wa ɔ̀ena ga gi ɔ̀vele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati pɛlvolu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti seɔ̀ vɛ, gá zeɔ̀ wo zaama, ade ɔ̀ ga nuɔ̀se ɔ̀ila. ¹⁷ Keɛ ni wo la vaani tatipɛlvolu vai wu, gi bogai, gá gi-vaazeelai zeɔ̀, gi li.»

¹⁸ ɔ̀amɔ̀l ta Sikeme ti yeezeini naama woɔ̀ti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu loungoi la ɔ̀eni suɔ̀oozani, é naama vai ɔ̀, nii ti boni, mazɔ̀ɔ̀ é ɔ̀eni Zakɔ̀be ná-doun anzanui vɔ̀. Toɔ̀a ti ɔ̀eni woilosu goo ma gola keɛɔ̀ vɛlei wu. ²⁰ ɔ̀amɔ̀l ta ná-doun zunui Sikeme ti liini taa ziiɔ̀davɛ, ti bɔ̀ɛ ɔ̀ani ta-laazu nuiti pɔ̀, ²¹ ti ɔ̀ ma: «Nui niiti ta ga ziiɛi bea ade letegi, de va bu, ti zeɔ̀ zooi zu, ti ɔ̀a suɔ̀ani ɔ̀aizie, wɛɛ zooi zuwɔ̀lavɛ ta-vaa zu, naati kpein nɔ̀. Da ti-loun anzanuiti sei, de dɔ̀nɔ̀iti fe ti ya. ²² Keɛ zunui naati ti la vaa bu, ti va zeɔ̀ ade zaama, de va ɔ̀ ga nuɔ̀se ɔ̀ila, keni ade zaama zunui kpein ge lati pɛlvolu, eɔ̀velei tiya bɔ̀ɔ̀i ti la, ti latigai da pɛlvolu. ²³ Ta-logani bulugiti, ti-yeaɔ̀ligiti ta ta-loganiiti kpein ti la ɔ̀ea ga dɔ̀nɔ̀ baa? Ade yeezei nɔ̀ ta-leveli wu, nii a ke ti ye ade va.» ²⁴ Niiti kpein ti ɔ̀eni taa ziiɔ̀davɛ, ti ɔ̀amɔ̀l ta ná-doun zunui Sikeme woɔ̀i mɛni, ti yeezeini ti-woɔ̀i wu. Taazuɛ zunuiti kpein ti latini pɛlvolu.

²⁵ Foloi zavasiɛi ma, siɛgi zu ti ɔ̀eni tabai zu la, Zakɔ̀be ná-doun zunui felegɔ̀iti Simiyɔ̀n ta Leevi, Dina diɛiti, ti ta-woɔ̀a zɔ̀kpɔ̀iti seɔ̀ni, ti loo taai zu, vɛ ziiɛigi ɔ̀eni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti ɔ̀amɔ̀l ta Sikemɛni balaa paani ga boɔ̀a zɔ̀kpɔ̀i, ti lɛ, ti Dina ɔ̀ula Sikeme ná-pɛlei wu, ti ɔ̀ula ná va. ²⁷ Zakɔ̀be ná-doun zunui zɔ̀iti ti vaani, ti nu voomaiti zeagɔ̀ligiti seɔ̀, ti taazuɛ zɔ̀laiti seɔ̀, tɔ̀zei ti baagɔ̀lani ti-vaazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti seɔ̀ni, é vɛɛ soovalegiti ba, nii kpein nɔ̀ é ɔ̀eni taazuɛ, ta balaɔ̀aiti su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ɔ̀eni pɛɛiti bu, ti naati kpein seɔ̀ni.

³⁰ Zakɔ̀be ɔ̀eni naazu Simiyɔ̀n ta Leevi ma: «Wa kpɔ̀ɔ̀zu, wo màayoseɔ̀ zooi zu nuɔ̀seiti bɛ, niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nuɔ̀se go nɔ̀ ɔ̀a é zèa, ta

vaazu gaalezu ba daalɔɔma, ti kɔɔi ve ba, ti kɔɔfɔlo, nà-o, nà-peleyejei-yo.» ³¹ Ti goɔgaavoteni, ti ge ma: «Lee vaa zu gá gi-vaazeelai ye ná, ti so ege kologolo anzanu?»

35

Zakobe zeje vai Sikeme, é le Beetele

¹ GALA ge geni Zakobe ma: «Wuzefe, è le Beetele, è zei ná. Da zalaɔa gulazuve ta bete ná GALAGI ve, nii é gulani è ve kelema, siegi zu è geni velazu la è-liE Ezawu va.» ² Zakobe geni ná-peleyeje wu nuiti ma, ta niiti kpein ti geni ba: «À kɔɔɔ ganigiti kula bɔɔɔ zaama, wo bɔɔɔ nade, wo wa-zejeiti maavalibo. ³ Ada wuzefezu, ade le Beetele. Nà zalaɔa gulazuve betezu GALA be náve, nii é gɔɔgaavoteni, siegi zu gè geni la kpalai zu, é geni bà nà-siei zu, kèai ma pelei zu, gè da li.» ⁴ Ti kɔɔɔ ganigiti kpein feeni Zakobe ya, niiti ti geni ti ya, ta goizu anigiti ti geni ti woizu. Zakobe zejei wɔɔni, é ti vu su, é pɔɔi vu ti ma sene gului wu, Sikeme ɔɔbave. ⁵ Naa voluma, ti zegeni ná, ti li. GALA ge dualuagi lɔɔni ná maagoolii zu laaiti nubuseiti su, nu nɔpe ge la mɔ geni Zakobe ná-doun zunuiti saɔalaboni.

⁶ Zakobe zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa ɔa é ga Beetele, ta ná-siepoluiti kpein. ⁷ E zalaɔa gulazuve beteni ná, é naama adave laasei peeni ga Ele-Beetele (nii poluve ga «Beetele GALAGI»), mazɔɔ miná ɔa GALA ge gulani be ná kelema, siegi zu é geni velazu la diE Ezawu va.

⁸ Deebola, anzanui nii é geni ga Elebeka zo nui, naa zaani. Ti maagfuluni Beetele, sene gului wu. Ti ná laasei peeni ga: «Gɔɔ wo sene gului.»

⁹ GALA ge gulani mɔnɔ kelema Zakobe ve, siegi zu é vaani la, é zeje Padan-Alame, é tuya loo be. ¹⁰ GALA ge geni ma: «È-laaseigi ɔa ga Zakobe, kele è la mɔ loli ga Zakobe laaseigi, è-laaseigi ɔa ge ga Izelayele.» E daasei peeni ga Izelayele. ¹¹ GALA ge geni ma: «Nà ga GALA Zebai-Pe-Maliɔii. Buɔu, è ɔaawɔɔ, ziiti ta zii mɔinmɔin ka ɔula è zu, masagaa ta ɔula è ɔoozu. ¹² Zooi naa gè feeni Abalaame ve ta Izaake, nà naa veezu è ve, wa è-mavofodai.»

¹³ Naa volu GALA ge wuzegeni, é zeje koba, naama adave ve é geni bɔezu pɔ ná. ¹⁴ Zakobe kɔtui gaalɔni, ve GALA ge bɔeni pɔ ná, é puya zalaɔai vuuni maazu, ta é gulɔi vu ma. ¹⁵ Zakobe naama adave laasei peeni ga Beetele, ve GALA ge bɔeni pɔ ná.

Benzamen zɔɔ fai ta Lasele zaa vai

¹⁶ Zakobe ta ná-nuiti ti zegeni Beetele. Aisa ti va zeeli Efelata, ti lago maagoozaa geni de de ná va, eyesu Lasele da doin zɔɔ. Ná-doun zɔɔ fai baani. ¹⁷ Doun zɔɔ koozuwanai ma ziegi zu, maavie bo anzanui geni ma: «Mina lua, è doun zunu zɔɔga mɔnɔ.» ¹⁸ Kele zii loozuve, é va za, é daasei peeni ga Bene-Wɔni (nii poluve ga «màanɔɔ loun zunui»), kele keeɔge daasei peeni ga Benzamen (nii poluve ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹ Lasele zaani, ti maagfulu Efelata pelei zu, naa ɔa é ga Beteleyeme. ²⁰ Zakobe kɔtu zigigi loni ná-kabai ma ga ɔizesui. Zaaɔa ta ɔeezu ma, «Lasele ná-kabama ɔizesu ɔɔtui.»

²¹ Izelayele wuzegeni, é li, é ná-sege ɔotai lo Migedale-Edel volu velei. ²² Siegi zu Izelayele geni zeini la naama yooi zu, Luben liini, é la ga Bileɔa, keeɔge anza ɔiligi nii é la geni vuluni ga zɔi ɔevele. Izelayele ma wooi menini.

Zakobe ná-doun zunuiti tieɔi geni ga puugɔ maazu fele (12). ²³ Lea ná-doun zunuiti ti geni ga: Luben, Zakobe ná-doun zunu mɔungi, ta Simiyɔn, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Zabulɔn. ²⁴ Lasele ná-doun zunuiti ti geni ga: Zozefe ta Benzamen. ²⁵ Lasele ná-botige anzanui Bileɔa ná-doun zunuiti ti geni ga: Dan ta Nefetali. ²⁶ Lea ná-botige anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti geni ga: Gade ta Aseel. Zakobe ná-doun zunuiti kana, é ti zɔɔni Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zakabe galeni ma, é va keεge Izaake vɔ be, Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aaleba, daasei peai ga Geebelon, ve Abalaameni ta Izaake ti seikogomai geni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge geni ga kona ungi la kona vuulsava (180). ²⁹ Naa volu zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai. E vɔlɔzafani, sii zufoosa. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zakabe ga ti maagfuluni.

36

Ezawu mavofodai

(1 Dɔlɔ Sevei 1:34-37)

¹ Ezawu nii é ga Edome mavofodai ga. ² Ezawu anzanu savago zegeni, é sei, Kanaan anzanu lointi saama: Ada, Elon Gete nui ná-doun anzanui, Wɔgɔlibama, Ana ná-doun anzanui, Sibeyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemaye ná-doun anzanui, Nebayote baazeelai. ⁴ Ada Elifaze zɔbɔni Ezawu ve, Basemate Leyuwele zɔbɔ be. ⁵ Wɔgɔlibama Yeyuse zɔbɔ, ta Yalame, ta Kɔla. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti zɔbɔni Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti segeni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-pɛle wu nuiti kpein, ta ná-togani bulugiti, ta ná-toganii kpein, naavoloi kpein é zɔbɔni Kanaan yooi zu, é li, é ze ze zou gɔli su, é maagooza degei Zakabe va. ⁷ Tɔzei naavoloi wola gaawɔlɔni, ti la bena zoo zeizu vɔɔma ada gɔla, ta zooi zu, ve ti seikogomai geni ná, naa la mɔ bena kula ge ti va, tɔzei ta-logani bulugiti faa va. ⁸ Zekana Ezawu zeini la Seyiil gize yooi zu. Ezawu ga é ga Edome.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai gaa: Edome nuiti ti-memewolai, é geni Seyiil gize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti geni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuwele, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun zunuiti ti geni ga: Teeman, Wɔmaal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza gɔligi geni ga Timena, nii é la geni vuluni ga zɔi gɛvele, naa doun zunui zɔbɔni be ga Amaleke. Ezawu anzai Ada ná-dounlointi kana. ¹³ Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: Naqate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁴ Ezawu anzai Wɔgɔlibama, é ga Ana ná-doun anzanui, Sibeyon ná-dounloin, naa ga é Yeyuse zɔbɔni be, ta Yalame, ta Kɔla.

¹⁵ Bolodama gundiḡiiti kaa, ti gɔlani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun mɔngi Elifaze, ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Teeman, kundiḡii Wɔmaal, kundiḡii Sefo, kundiḡii Kenaze, ¹⁶ kundiḡii Kɔla, kundiḡii Gayetame, ta kundiḡii Amaleke. Elifaze nɔnɔ ma wolodama gundiḡiiti kana Edome yooi zu. Ada ná-dounlointi kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Naqate, kundiḡii Zeela, kundiḡii Sama ta kundiḡii Miza. Leyuwele nɔnɔ ma wolodama gundiḡiiti kana Edome yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁸ Ezawu anzai Wɔgɔlibama ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Yeyuse, kundiḡii Yalame, ta kundiḡii Kɔla. Ana ná-doun anzanui Wɔgɔlibama, Ezawu anzai nɔnɔ ma wolodama gundiḡiiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Edome ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama gundiḡiiti.

Gɔl nui Seyiil mavofodaiti

(1 Dɔlɔ Sevei 1:38-42)

²⁰ Gɔl nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti geni ga sei nu mɔngiti zooi zu: Lotan, Sɔbale, Sibeyon, Ana, ²¹ Dison, Eseel, ta Disan. Naati ka ti ga Gɔl nuiti ta-wolodama gundiḡiiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Edome yooi zu. ²² Lotan mavofodaiti ti geni ga: Gɔli ta Geemame. Lotan baazeelai laaseigi geni ga: Timena. ²³ Sɔbale mavofodaiti ti geni ga: Alevan, Manaqate, Ebale, Sefo ta Wɔname. ²⁴ Sibeyon ná-doun zunuiti ti geni ga: Aya ta Ana. Ana tei ka é zieungi gaani tevebai zu, nii kpadiai, siegi zu é geni daamianigi veezu la keεge ná-soovalegiti ze, é da ti make. ²⁵ Ana ná-dointi ti geni ga: ná-doun zunui Dison ta ná-doun

anzanui Wɔɔɔlibama. ²⁶ Dison ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Gɛmedan, Eseban, Yitelan ta Kelan. ²⁷ Eseel ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Bilegan, Zaavan ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Use ta Alan. ²⁹ Gɔɔɔl nuiti ta-wolodama ɔundiɔiiti ti ɔeni ga: kundiɔii Lɔtan, kundiɔii Sɔɔale, kundiɔii Sibeyon, kundiɔii Ana, ³⁰ kundiɔii Dison, kundiɔii Eseel ta kundiɔii Disan. Tiya ɔa ti ɔeni ga Gɔɔɔl nuiti ta-wolodama ɔundiɔiiti Seyiil yooi zu.

Edome masagiti

(1 Dɔɔɔl Sɛveɪ 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti masadai ɔeeni Edome yooi unda, aisa masa ge va zeɪ Izelayele unda. ³² Beyɔɔl ná-doun zunui Beela masadai ɔeeni Edome unda, ná-taai laaseigi ɔeni ga Dinaɔa. ³³ Beela zaai ma, Bɔsela nui Zeela ná-doun zunui Yɔɔaɔe masadai ɔeeni potogi zu. ³⁴ Yɔɔaɔe zaai ma, Teeman nuiti ta-you zu nui Gusame masadai ɔeeni potogi zu. ³⁵ Gusame zaai ma, Bedade ná-doun zunui Gadade masadai ɔeeni potogi zu. Tɔun ka é vɔnini Madiyan nuiti ma Moaɔe yooi zu. Ná-taai laaseigi ɔeni ga Avite. ³⁶ Gadade zaai ma, Maseleeka nui Samela masadai ɔeeni potogi zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai ɔeeni potogi zu. E ɔeni ga Leɔɔɔɔte taa wolai zunui, zie wolai laave. ³⁸ Sayile zaai ma, Akeɔɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan masadai ɔeeni potogi zu. ³⁹ Akeɔɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan zaai ma, Gadaal masadai ɔeeni potogi zu. Ná-taai laaseigi ɔeni ga Pau. Anzai laaseigi ɔeni ga Meɔetaɔeyele, Mateleede ná-doun anzanui, é ga Meezaɔaɔe ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama ɔundiɔiiti daaseigiti kaa, eɔevelei ti-zeizuveti ti la, ta eɔevelei ti-laaseigiti ti la: Timena, Aleva, Yeteete, ⁴¹ Wɔɔɔlibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Miɔesaal, ⁴³ Magediyele, ta Iilame. Edome ɔundiɔiiti kana, eɔevelei ti-zeizuveti ti la, zooi zu nii ti sɔɔɔni. Ezawu ɔa é ga Edome memewolai.

ZOZEFE NA-FAI

37

(37:1--50:26)

Zozefe ná-segiti

¹ Zakɔɔe zeini Kanaan yooi zu, ve keeɔe seikɔɔmai ɔeni ná. ² Zakɔɔe ná-pelɔyɔɔe ná-fai vete. Zozefe kona puugɔ maazu lɔfela (17) ɔulaai ma, ti ɔeni togani bulugi makesu ta dieni keeɔe anzai Bilega ná-doun zunuiti ta Zilepa ná-doun zunuiti. Zozefe ɔeni ti maalɔzu, é ɔa ti zie vele ɔa ti ti-ɔee ma. ³ Zozefe neeni Izelayele ve, é leve zɔɔma lointi ba, mazɔɔ é naa zɔɔni pɔɔzaɔa siegi zu. E sege vɔne papa feeni be. ⁴ Dieni ti kaani ga neeve ti-ɔee ve, é leve ti kpein ba. Ti wɔnzegeni, ti la ɔeni zosu ti va bɔe pɔ ga neeneɔi.

⁵ Zozefe segi ta woni, é ɔa li, é suɔula dieni ma, naati ti wɔnzegeni mɔnɔ volu. ⁶ E ɔeni ti ma: «À woilo segi naa ma, nii gè bogai! ⁷ Gè ade ɔaani, de ɔa moloɔi ɔili ba kpalagave. Nà-molo ɔilii wuzegeni, é lo, wɔnɔ ma molo ɔiliiti ti ɔoolini ma, ti ɔa nɔkɔ bu.» ⁸ Dieni ti ɔeni ma: «Da kaazu ga ɔa ɔeezu ga masagi, è zeɪ gi unda, è ɔa gi leve?» Ti wɔnzegeni mɔnɔ sese, ná-segiti ta daawooiti maavele ma.

⁹ E segi taɔili boni mɔnɔ, nii é suɔulani dieni ma. E ɔeni ti ma: «Gè segi ta woge mɔnɔ. Gè foloi ɔaani, ta alugi, ta somideɔa puugɔ maazu ɔilagiti (11), ti vaani, ti nɔkɔ bù kàkalave.»

¹⁰ E suɔulani keeɔe ta dieni ma, naa zeli lo ma, é ɔe ma: «Segi naa voluve ɔa ga lee, nii è bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-lieni, gi kpein gá vaazu, gi nɔkɔ è wu?» ¹¹ Dieni ti ɔeni toloi ɔulazu la, kee keeɔe naama vaiti makeni ɔigi zu.

Zozefe vɔdi vai

¹² Zozefe dieni ti liini Sikeme lugiti su vele, ga ti ti-ɔee ná-togani bulugi make. ¹³ Izelayele ɔeni Zozefe ma: «Nà pɔ gè è leve è-lieni pɔ be, ti togani bulugi makesuve Sikeme.» E goodaavoteni, é ɔe ma: «Kèe, nà ɔaa.» ¹⁴ Izelayele ɔeni ma: «Li, è è-lieni pete, ni ti ɔedegɛ,

ta ni faa nɔpɛ ge la toganiiti ba, ɛ ɟale ma, ɛ va ga ti-maawoo vagɔi pɔ.» E Zozefe leveni ɟana, ɛ zefe Geebelɔn nɛmɛi zu, ɛ li Sikeme vele zɔli.

¹⁵ Ti ɟomini ta zunui ta, ɛ da dieni ɟaizie dɔbɔi zu. E gaazaɟani, ɛ ɟɛ ma: «Leeni ɟa ɛ ɟaiziezu?» ¹⁶ Zozefe gooɟaavoteni, ɛ ɟɛ ma: «Nà dɛni ɟaiziezu. Nà ɛ maanɛɛɛzu, ná lɛ ga ze, vɛ dɛni ti togani bulugi makesu ná.» ¹⁷ Zunui ɟɛni ma: «Ti zeɟevɛ, ti li, tɔzei ɟɛ mɛnini, ti da ɟɛ: «Ade li Dɔtan.» » Zozefe vileni dieni kɔɟɔ vɔgi va, ɛ da li, ɛ ti ɟa Dɔtan.

¹⁸ Ti kaai ma ɟoozama, kɛɛzu ɛ maabuɟa ti va, ti yaavai ɟilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ɟɛni bɔɟɔ ma: «Se bo nui vɛɛ, ɛ vaazu. ²⁰ A va, ade paa, de pili zeɟeɟaɟai taɟila su. Ada ɟɛ ma nɔ sua vilei ta ɟa ɛ sogai, da pɛɛ naazu velegi ná-segiti ti vaazu ɟɛɛzu la.»

²¹ Siɛgi zu Luβɛn naa mɛnini la, ɛ Zozefe maaloboni, ɛ ɟɛni pɔ, ɛ kula ti ya. E ɟɛni ti ma: «Ade mina zɛnvui ɟula zea.» ²² Luβɛn ɟɛni ti ma mɔnɔ: «À mina ɟamai vu! A seɟe, wo pili zeɟeɟaɟai nii zu, ɛ tevebai zu, kɛɛ à mina yeeloo ma.» E ɟɛni ɟisiezɔ ga ɛ kizo, nii a kɛ ɛ gaɟale ma, ɛ li kɛɛɟɛ vɔ bɛ.

²³ Siɛgi zu Zozefe zeelini la dieni pɔ bɛ, ti ná-seɟe vɔnɛgi ɟulani ma. ²⁴ Ti soni, ti seɟe, ti pili zeɟeɟaɟai bogi zu, nii supakai ɟɛni de, zie nɔpɛ ge la ɟɛni su.

²⁵ Ti zeini naa voluma, ti da daamii wo. Ti ɟaazuwuzɛɟeni, ti wɛɛ, ti Isemayɛle nuiti ma vɛbɛi ɟa, ti da va, ti zeɟe Galaade, ta-ɟɔmɛiti kasɔɟiliai ga gulu mana maku nɛɛnɛgi ma aniiti, ti ɟɛni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná nɔ, Zuda ɟɛ kɛɛɟɛleaiti ma: «Lee ɟulanuma ɟa da sɔbɔ, da de-leɟɛi vaana, de ma ɟamai lɔɟu? ²⁷ Ade li, de pɔdi Isemayɛle nuiti ma, de mina yeevɔɟu ba, mazɔbɔ de-leɟɛi ɟa ga de-ma ɟamai ta!» Kɛɛɟɛleaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaaɟoiti ti ɟɛni zeɟezu Madiyan, naati tevesuvɛ, ti Zozefe mɛɛnni, ti tɛ, ti kula zeɟeɟaɟai zu, ti pɔdini Isemayɛle nuiti ma ga wali ɟae vuufelegɔ (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Siɛgi zu Luβɛn vaani la volu zeɟeɟaɟai laavɛ, Zozefe la mɔ ɟɛni su. E ɟɔba zeɟeiti balini ga, iɟɔ ge leve. ³⁰ E ɟaleni ma kɛɛɟɛleaiti pɔ bɛ, ɛ ɟɛ ti ma: «Doungoi la mɔ ná! Leeni ɟa ná kɛ?» ³¹ Ti Zozefe ná-seɟɛi zeɟeni, ti boli zinɛi ɟɔdaalevɛ, ti dɔ ma ɟamai wu. ³² Ti ná-seɟe vɔnɛgi leveni ti-ɟɛɛ ma, ti ɟɛ ma: «Wɛɛ nii ɟa gi kaai! Pɛɛ, ni è-loun zunui ná-seɟɛi laade.» ³³ Zakɔbɛ kwɛɛni, ɛ ɟɛ ma: «Dɔn zunui ná-seɟɛi vɛ! Sua vilei ta soga! Zozefe valivalia ga!» ³⁴ Zakɔbɛ ná-seɟeiti balini ga, ɛ zaamaɟili ga saa wɔlɔ wo seɟɛi, ɛ folo mɔinmɔin kɛɛni ná-doun zunui ná-saa wɔlɔi ɟa. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti vaani gaanɛɛɛzu, kɛɛ ɛ la ɟɛni yeezeini gaanɛɛɛ nɔpɛ bu. E ɟɛni ɟɛɛzu ti ma: «Nà yesu wɔlɔzu, eyesu ɟɛ yei dɔn zunui vɔ bɛ ɟɔvɛalaazu!» E ɟɛni ba nɔ, ɛ da wɔlɔ ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nuiti ti Zozefe vɔdini Ezipete yooi zu Pɔtifaal ma, Falaɟɔn ná-kundiɟi zeidai ta, masagi make nuiti ta-ɟundiɟi.

38

Zuda ta Tamaal ta-vai

¹ Naama ziegi zu, Zuda zeɟeni kɛɛɟɛleaiti ba, ɛ li, ɛ zeɛ Adulame zunui ta vɔ bɛ, nii daaseigi ɟɛni ga Giila. ² Návɛ Zuda Kanaan anzalopoi ta ɟaani, nii kɛɛɟɛ laaseigi ɟɛni ga Sua. E seɟeni ga anza, ɛ vile polu. ³ E kogi zeɟeni, ɛ doun zunu zɔbɔ bɛ. E daasei pɛɛni ga ɛɛl. ⁴ E kogi zeɟeni mɔnɔ, ɛ doun zunu zɔbɔ, ɛ daasei pɛɛ ga Wɔnan. ⁵ E doun zunui zavasiɛi zɔbɔni volu, ɛ daasei pɛɛ ga Seela. Zuda ɟɛni Keziβɛ siɛgi zu anzai sɔbɔni da.

⁶ Zuda anzanui ta zeɟeni ná-doun zunu mɔungɛ ɛɛl vɛ, daaseigi ɟɛni ga Tamaal. ⁷ ɛɛl ɟɛni ga nu ɟɔu ɟɔɟɔ GALAGI ɟaazu. ɟɔɟɔ GALAGI paani. ⁸ Zuda ɟɛni naazu Wɔnan ma: «Li, ɛ vile è-liɛ anzai volu, è-nimɔɟɔi vɛ, sei, ɛ pɔnɔ to è-liɛ va.» ⁹ Kɛɛ Wɔnan kwɛɛni ga naama lointi ti la ɟɛɛzu ga tɔun nɔnɔ. Naa ɟa ɛ ba, a la ɟɛna βɛɛa diɛ anzai ma, ɛ ɟɛni gaabelazu ga ɛ ma ɛɛi vu zooi ma, nii a kɛ ɛ mina mavofoda zɔbɔ diɛ vɛ. ¹⁰ Nii ɛ ɟɛni

kεεzu, naa wola n̄ouni Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, naa t̄o balaa paani. ¹¹ Zuda ḡeni naazu ná-doun anzai Tamaal ma: «Yena ga poanzai è-ḡee velei wu, eyesu d̄oun zunui Seela w̄ōlo.» E ḡeni b̄ōezu ḡana ga Seela mina za ga dieni k̄evele. Tamaal liini, é z̄ei k̄eeḡe velei wu.

¹² Suḡoozani folo m̄oinm̄oingaa ti leve naa ma, Sua ná-doun anzanui, é ga Zuda anzai, naa zaani. Siegi zu Zuda ná-ḡōlo wo foloiti ti leveni da, é leeni ga Timena vele ta b̄ōlai ḡiila, Adulame nui, ná-baalagiti maaleḡa levezuve. ¹³ Ti ḡeni Tamaal ma: «Wele, è-ḡeem̄ōin ḡa leezu Timena, ná-baalagiti maaleḡa levezuve.» ¹⁴ E ná-poanza z̄eḡeiti puuni, é seḡei veleveleni b̄ōḡo ma, é b̄ōḡo ḡaazumaal̄ōḡu, é le, é z̄ei Enayime nu leezuve Timena velei zu. Maz̄ōlo é p̄eteni ga Seela w̄ōl̄oni niina, k̄ele ti la ḡeni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵ Zuda Tamaal ḡaani ga koloḡolo anzanui ta ve, maz̄ōlo é ḡaazuve maal̄ōḡuni. ¹⁶ E maaḡufani ba pele ḡobave, é ḡe ma: «Va bu, ḡè la ga de.» Maz̄ōlo é la ḡeni k̄weeni ga ná-doun anzai ve. Naa ḡeni ma: «Leeni ḡa da fe z̄ea, da vilena p̄olu?» ¹⁷ E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà boli yivo ḡila teve è ma, é ḡula nà-togani bulugi zu.» Naa ḡeni ma: «Z̄è ḡa bu, k̄ele da kp̄ounma ve z̄ea, eyesu è teve.» ¹⁸ E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Leeni ḡa nà fe è ya ga kp̄ounmai?» E ḡeni ma: «Nii da da yeevoze da aniiti ba, naa ve z̄ea, ta da-ḡalui, é veḡ da-lukp̄oi va.» Naa volu é vileni polu, naa kogi z̄eḡeni. ¹⁹ E wuz̄eḡeni, é li, é ná-seḡei vu, nii é ḡaazumaal̄ōḡuni la, é ná-poanza z̄eḡeiti seḡeni.

²⁰ Zuda boli yivoi leveni b̄ōlai Adulame nui v̄o ga é lii la, é kp̄ounma aniiti kula anzanui ya. K̄ele é la ḡeni anzanui ḡaani m̄ōn̄o. ²¹ E náve nuiti gaazaḡani, é ḡe ti ma: «Mini ḡa koloḡolo anzanui ná, nii é ḡeni losu pele ḡobave Enayime?» Ti gooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Koloḡolo anzanu la de niima ada ȳoḡōzuve.» ²² E ḡaleni ma, é li, é ḡe Zuda ma: «ḡè la kaani, náve nuiti ti ḡeeve m̄a: «Koloḡolo anzanu la de ná ȳoḡōzuve neḡelein.» » ²³ Zuda ḡeni ma naazu: «É make naa va, nii é z̄ea, de mina b̄ōḡo l̄o neḡḡulasu zu. Wele, n̄oun ḡè boli yivoi nii levega p̄o, k̄ele é la kaani.»

²⁴ Alu savaḡo ḡeḡala levegai ma, ti vaani, ti ḡe Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal koloḡologi ḡea, t̄o v̄ōlo kogi ḡa ma, koloḡologi maavele ma.» Zuda ḡe ma: «À ḡula la, é ḡala.» ²⁵ Ti ḡeai ma ḡulazu la eteave, é nu leveni k̄eem̄ōin ma, é bo ma ga: «Zunui nii po ge ga niima ḡoḡigiti, naa ḡa ná-kogi m̄a. Nà è maan̄eenezu, ti v̄ete de, be ḡa n̄ōn̄o ga anii, nii nu a da yeevoze da aniiti ba, ta ḡalui, ta tukp̄oi niiti?» ²⁶ Zuda ti ḡaai ma, é ti ḡweeni, é ḡe ma: «T̄oun s̄oleḡe, é leve n̄oun ba, é naa ḡeeve, t̄ōzei ba ga, ḡè la vaani bu, é va z̄ei d̄oun zunui Seela ve.» E la m̄o ḡeni k̄eeni, é va laa la.

²⁷ Ná-doun z̄ōlo siegi zeeliai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ḡeni koozu. ²⁸ Doun z̄ōlo yeeḡeḡalai zeeliai ma be, ḡilagi yeei ḡulani k̄el̄ema. Maavie bo anzanui soni, é geze b̄ōigi ḡili z̄eei va, é ḡe ma: «Niima gelei ḡa é ḡulazu m̄ounpa.» ²⁹ K̄ele é yeei l̄ōḡuni m̄ōn̄o, b̄ōlai ḡula etea m̄ounpa. Maavie bo anzanui ḡeni ma: «È ḡulave ga z̄eeḡaabaai!» Ti daasei p̄eeni ga Peel̄ese (nii poluve ga «kulazuve»). ³⁰ Naa voluma b̄ōlai z̄ōl̄oni, nii geze b̄ōigi ḡilini z̄eei va. Ti naa laasei p̄eeni ga Zeela.*

39

Zozefe ḡee vai P̄otifaal v̄o be

¹ Ti yeini ga Zozefe Ezipete yooi zu. Ezipete nui P̄otifaal, masagi Falaḡon make nuiti ta-ḡundiḡii, naa ḡa é Zozefe ḡeyani Isemayele nuiti ma. ² Ḡooḡo GALAGI ḡeni Zozefe va, naa maavele ma, é ḡeni undaan̄ei z̄ōl̄osu naa kp̄ein su, nii é b̄ena ke. E ḡeni maliḡii Ezipete nui ná-pelei wu. ³ Naa p̄eteni ga Ḡooḡo GALAGI ḡa t̄oun ba, nii n̄opegi é ḡeni k̄eezu, Ḡooḡo GALAGI ḡeni naa b̄etezu zeema. ⁴ Zozefe zaalai z̄ōl̄oni maliḡii ḡaazu, é d̄ōni ná-botii zu, é sei ná-pelei unda. Nii kp̄ein é ḡeni z̄ea, é naati kalivaani ma. ⁵ E zo naama volōi ma, P̄otifaal seidai ma ná-pelei unda, ta nii kp̄ein é ḡeni z̄ea, Ḡooḡo GALAGI tuȳa looni Ezipete

* 38:30 Zeela: daaseigi nii ti maaḡufaai va ta «ma b̄oi s̄ōs̄ogi é volōzu.»

nui Põtifaal ná-pelei ve, Zozefe maavele ma. Góogó GALAGI ná-tuyai gñeni zeagólígiti kpein ba, é gñeni ga pelei wu, baa kpalagaveti. ⁶ Niiti kpein ti gñeni ga zeagóli, é ti yeni Zozefe yeezu, é la mǎ gñeni faa gñili kɛɛzu, keni é ná-daamianigi zefe nǎ.

Zozefe gñeni ga zaalamai gola vagai. ⁷ Naama vaiti pɛɛ poluma, Zozefe maligñii anzai gaaazufulani ba, é gñe ma: «Laa ga ze.» ⁸ E gñeleni, é gñe maligñii anzai ma: «Pelei wu vai leve ga kǎgǎ felegǎ, mǎligñii la faa nǎpɛ kwɛɛ ta zu, é ti pɛ zɛgɛ zèè zu. ⁹ E la wǎǎlǎni nǎun ba niima vɛlei wu, é la tǎ seini faa nǎpɛ ma, keni da nǎ, tǎzɛi da ga anzai. Nà naama vaa jǎu wolai gñɛɛzu gǎle, gè koto zefe GALA daalǎgǎma?» ¹⁰ Folo-o-folo é gñeni bǎizu Zozefe la, é da faa gñilagi nǎ wo ma, kɛɛ naa la gñeni woilosu ta ma, é gñeleni ná-dakoba vai va, ga a va vile polu.

¹¹ Foloji ta, Zozefe vaani, é lɛ pelei wu, ga é ná-botii gñe. Nu nǎpɛ ge la gñeni ná, pelei wu nuiti su. ¹² E soni ná-segei va, é gñe ma: «Laa ga ze!» Zozefe ná-segei yeni zea, é vɛla, é gǎla etea vɛlei. ¹³ Siɛgi zu é kaani la ga naa ná-segei yɛga zea, é vɛla, é li ga etea vɛlei, ¹⁴ é ná-pele wu nuiti tolini, é gñe ti ma: «Sinigi vaa ga Ebulu nui ade vǎ, é da baaǎgǎla ade ma. Paave pǎ, é gñe é la ga ze, keni kpǎingai. ¹⁵ Siɛgi zu é kaai la ga gè woogǎla ga kpeei, é ná-segei yɛgɛ vuuni kǎbave, é vɛla, é li ga etea vɛlei.»

¹⁶ E Zozefe ná-segei yeni gǎbave, eyɛsu sinigi vaa pelei wu. ¹⁷ E faa gñilagi nǎ woni ma, é gñe ma: «Ebulu nui é ga duɔi, nii è vaai la ade vǎ, paave pǎ ga é baaǎgǎla mǎ. ¹⁸ Kɛɛ tɛi gè woogǎlaai ga kpeei, é ná-segei yɛgɛ kǎbave, é vɛla, é li ga etea vɛlei.» ¹⁹ Kpegai ma ga anzai bǎɛ wooiti mɛni, é da gñe ma: «Wɛlɛna, naa gǎ da-luɔi kɛa,» Zozefe maligñii wola yiiǎaawanani. ²⁰ E Zozefe zoni, é pili kasoi gǎ, ve masagi ná-kasogǎ nuiti ti makɛni ná. Miná gǎ Zozefe gñeni ná kasoi gǎ.

Zozefe gñe vai kasoi gǎ

²¹ Góogó GALAGI gñeni Zozefe va, é woogɛǎfiladai gñe bɛ, nii a kɛ naa zaalai zǎlǎ kaso gñundigñii ya. ²² Kaso gñundigñii kasogǎ nui zǎiti kpein kalivaani Zozefe ma. Faa nǎpɛ ge la gñeni gñɛɛzu tǎun polu. ²³ Kaso gñundigñii la mǎ gñeni wɛɛzu naama vai tanǎpɛ ma, nii é gñeni gñɛɛzu Zozefe yeezu, mazǎlǎ Góogó GALAGI gñeni ba. E vaani bu, naa pɛ subɛtɛ, nii é gñeni kɛɛzu.

40

Falaǎn ná-botigɛ gñundigñi felegǎiti ta-zegiti

¹ Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Falaǎn ná-kpǎleǎle gani wotigɛ nuiti ta-gñundigñii ta ná-daaǎgǎli wotigɛ nuiti ta-gñundigñii ti baaǎgǎni ti-maligñii, Ezipete masagi ma. ² Falaǎn yiiǎfulani niima gñundigñi felegǎiti daalǎgǎma, kpǎleǎle gani wotigɛ nuiti ta-gñundigñii ta daaǎgǎli wotigɛ nuiti ta-gñundigñii. ³ E ti vilini kasoi gǎ, masagi makɛ nuiti ta-gñundigñii ná-pelei wu, ve Zozefe makɛga gñeni de ná. ⁴ Naa ti gǎlivaani Zozefe ma, ga é da wɛɛ ti ma. Ti yɛgɛǎǎlai ta gñeni kasoi gǎ sɛ.

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kpǎleǎle gani gñundigñii ta ná-daaǎgǎli gñundigñii, ti gñeni kasoi gǎ, ti felegǎ pɛ ti segi woni, ɛsɛni ta nǎnǎ ma zɛgi, poluve gñeni ti gñilagilagi va. ⁶ Naa vɛluma zobui, Zozefe vaai ma ti vǎ bɛ, é wɛɛni ti va, ti pɛ ti gǎazuǎǎli. ⁷ E Falaǎn ná-botigɛ gñundigñiiti gaazaǎgani, ti gñeni tǎun ba maligñii ná-pelei wu kasoi gǎ, é gñe ti ma: «Lee vaa zu za wo-gaaazuɛti jǎudai?» ⁸ Ti googǎavoteni, ti gñe ma: «Gi segi wogɛ, kɛɛ nu nǎpɛ ge la ná, nii a poluve wo gi ma.» Zozefe gñeni ti ma: «GALA tɛi a zoo é segiti poluve ti bo baa? A wa-zegiti sugǎla lɛɛ mǎ.»

⁹ Kpǎleǎle gani gñundigñii laalǎni ná-segi zu, é sugǎla Zozefe ma, é gñe ma: «Nà-segi zu, wɛɛ, ansaǎgǎ tǎkulugi gñeni kǎkalavɛ. ¹⁰ Ansaǎgǎ tǎkulugi naama bɛke savagǎ gñeni ba. Siɛgi zu é lɛtɛni la, ma vuai gǎlani, ta ma gǎpǎgiti ti leezen bǎigi ve. ¹¹ Falaǎn ná-kpǎle wǎwǎi

ɣeni zèa zoni, gè leezɛinti seɣeni, gè ti luba Falaɣɔn ná-kpɔɔle wɔwɔi zu, gè kpɔɔle wɔwɔi ve Falaɣɔn ya.»

¹² Zozefe ɣeni tɔun ma: «Poluwe ɣaa: ma beke savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹³ Folo savagɔ a levena, Falaɣɔn ɣa dɔungi wuzegɛ, é è ɣaaɣale ma da-wotii zu. Da ná-kpɔɔle wɔwɔi zeizu zeezaamave, eɣevelei è ɣeni keezu la, siegi zu è ɣeni la ga ná-kpɔɔleɔle ganiiti ma ɣundiɣii. ¹⁴ Kele nà è maanɛɛnezɔ, ɣize sù, siegi zu è undaanɛezɔ la, nuɔɔɣɔla ɣe bè, è nà-faa vago wo Falaɣɔn ma, nii a ke é kùla niima ɣasoi ɣa. ¹⁵ Mazɔɔɔ ti kùlave Ebulu nuiti ta-yooi zu ga zeeɣaabaai, ve balaagi gè la faa nɔu nɔpe keeni, nii nà vili kasoɣa ma vaa zu.»

¹⁶ Siegi zu daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii kaani la ga Zozefe segi volu vago woge, é ɣeni ma: «Nà balaa gè segi ta woge, bulu ɔɔɔ savagɔ ɣeni zeini ùnma. ¹⁷ Kpɔɔlɔgi nii gaadɔozaa ɣeni de, daamianigi ma zii kpein ge ɣeni su Falaɣɔn ve, kele wɔniiti ti ɣeni miizu kpɔɔlɔgi zu, é zeini ùnma.»

¹⁸ Zozefe gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Poluwe ɣaa: kpɔɔɔ savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹⁹ Folo savagɔ a levena, Falaɣɔn ɣa dɔungi leve è va, é è zele gului va, wɔniiti ta è-ma zuai mi.»

²⁰ Foloi zavasiei ma, Falaɣɔn zɔɔɔ fai ma ɣoozunɛ yeei, é daamii nɛɛɛ wolai βeteni, é fe ná-botigɛ nuiti kpein be. Ná-botigɛ nuiti gaazu, é kpɔɔleɔle gani wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii ɣulani, ta daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii. ²¹ E kpɔɔleɔle gani ɣundiɣii vileni mɔnɔ ná-botii ma, é da kpɔɔle wɔwɔi ze Falaɣɔn yeezaama. ²² Kele é daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii zeleni gului va. Faiti pe ti vileni su, eɣevelei nɔ Zozefe ta-zegiti poluɔeti boni la. ²³ Kele kpɔɔleɔle gani wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii la ɣeni ɣizeni Zozefe zu, é yeemani ma.

41

Masagi Falaɣɔn ná-segiti

¹ Kona felegɔ levegai ma, Falaɣɔn segi ta woni. Peɛ: é ɣeni zie wolai Nile ɣobave. ² E nike zaa lɔfela ɣaani, ti wola vagai, ti lɔɔai. Ti leeni, ti ɣula zie wolai wu, ti da daamii wo tufa letɛi zu, zie ɣobave. ³ Nike zaa lɔfela ɣiligaa ti ɣulani zie wolai wu zɔiti poluma, ti nɔudai, ti ɣana, ti lo ti ɣobave, zie wolai laave. ⁴ Nike zaaiti ti nɔudai ta ti ɣanaai, naati ti nike zaa lɔfelaiti miini, niiti ti vagai, ti lɔɔai. Falaɣɔn wuunni.

⁵ E niini volu, é segi velesiei wo. E weleni, é anii ɣɔɔɔ dɔfela ɣa, ti ɣezɛai, ti vagai, ti vɔnɔgai ma lɔkulu gilagi va. ⁶ Naa voluma, ani ɣɔɔɔ dɔfela ɣiligaa ti vɔnɔni zɔiti poluma, ti booveai, ti vooloai ga folo ɣulazu vele viilei. ⁷ Ani ɣɔɔɔgiti ti booveai, naati ti ani ɣɔɔɔ dɔfela vagoiti kpɔɔleni, niiti ti ɣezɛai, ti laavegai. Falaɣɔn wuunni, é gaadɔ ga é ɣea segi zu.

⁸ Sobui, Falaɣɔn ɣeni unga wuulee, é Ezipete molikulagiti ta ma ɣima nuiti kpein tolini, é segiti suɣula ti ma. Kele nu nɔpe ge la ɣeni zooni, é va ti voluwo Falaɣɔn ma. ⁹ Kpɔɔleɔle gani wotiɣe ɣundiɣii kpɔɔei zegeni, é ɣe Falaɣɔn ma: «Kigi loa nà-faaɣaazagi zu za. ¹⁰ Yeeta ɣeni de, Falaɣɔn yiɣaawanani ná-botigɛ nuiti ma, é nɔun pilini kasoi ɣa masagi make nuiti ta-ɣundiɣii ná-pelei wu, nà-o, daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii-yo. ¹¹ Kpidi ɣilagi zu, gi felegɔ pe gi segiti boni, poluwe ɣeni ti va. ¹² Ebulu zunu loungoi ta ɣeni gi va náve, masagi make nuiti ta-ɣundiɣii ná-duɔi, gi gá-zegiti suɣulani ma, é ese nɔnɔ voluwoni ma. ¹³ Ti pe ti vileni su nɔ, eɣevelei é polu woni gi ma la. Falaɣɔn pileni volu nà-botii ma, é daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii zele gului va.»

Zozefe Falaɣɔn ná-segiti poluwe wo fai

¹⁴ Falaɣɔn Zozefe lolini, ti kulani kasoi ɣa ga gaazuvilei. E nɔungi woni, é ná-segeiti maavalibo, é li Falaɣɔn vɔ be. ¹⁵ Falaɣɔn ɣeni Zozefe ma: «Gè se bogɛ, nu nɔpe ge la zooni poluwe wosu, kele gè menigɛ ga da da segi voluwe wo, ni nu a suɣulana è ma.» ¹⁶ Zozefe Falaɣɔn woɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà laade, kele GALA ka a gooɣaavote pagɔi ve Falaɣɔn ya.»

maavele ma, ti loogoni gaalu fai va, tɔzei nu la mɔ ɣeni zoosu é va gaalu, tiegi latevega ɣeni de.

Zozefe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu ɣona mɔunpangi yeeluɣɔ, Won ná-zalaɣa ɣula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun felegɔ zɔbɔni Zozefe ve. ⁵¹ Zozefe doun mɔungi laasei pɛeni ga Manasee,* mazɔbɔ é ɣeni ma: «GALA ge zèema nà-kpɔbɔiti kpein ma, ta kèe ná-pelɛyɛɣei kpein ma.» ⁵² E felesiɛi laasei pɛeni ga Efelayime.† E ɣeni ma: «Mazɔbɔ GALA ge kèa ga kpufu nu, zooi naa zu, ve gè ziiɔbɔi zɔbɔni ná.»

Pului

⁵³ Kona dɔfelai niiti aniiti ti wola bɛteni su Ezipete yooi zu, naati ti leveni. ⁵⁴ Kona dɔfela vuluiti ti tɔzeini ga vaa, eɣevelei Zozefe boni la. Pului looni zooi kpein su, keɛ daamianigi ɣeni Ezipete yooi pɛ su. ⁵⁵ Siɛgi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nuɔuseiti ti bena kpeei loo Falagɔn woizu ga ti daamianigi zɔbɔ. Falagɔn ɣeni Ezipete nui kpein ma: «À li Zozefe vɔ be, nii é bosu wo ma, wo naa ɣe.» ⁵⁶ Pului looni zooi kpein su. Zozefe daamiani makesuɔeti kpein daalaoni, é da moloi vɔdi Ezipete nuiti ma. Pului ɣeni liizu ga bɔida Ezipete yooi zu. ⁵⁷ Nui ɣeni zegezu zooi kpein su, ti da va Ezipete, Zozefe vɔ be, ga ti moloi ɣeya, mazɔbɔ pului wola bɔini zooi kpein su.

42

Zozefe keɛɣeleaiti ti vaa laa mɔungi

Ezipete yooi zu

¹ Zakɔbe kaai ma ga moloi ɣa Ezipete yooi zu, é ɣeni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo welezu bɔɣɔ va wo ɣilagilagi? ² Gè menige ga moloi ɣa Ezipete yooi zu. A yei, wo ta ɣeya ná ade ve, nii a ke ade ye vulua, ade mina za.»

³ Zozefe keɛɣeloun puugɔiti ti yeini Ezipete yooi zu molo ɣeyazuve. ⁴ Zakɔbe la ɣeni Zozefe deɣei Benzamen vileni ti volu, é ɣeni luazu ga faa ɲu mina ɣe la. ⁵ Izelayele ná-doun zunuiti ti ɣeni zɔiti saama, niiti ti yeini molo ɣeyazuve, mazɔbɔ pului bɔini Kanaan yooi zu.

Zozefe keɛɣeleaiti poluɣula vai

⁶ Zozefe ɣa é ɣeni devei wosu zooi zu ná kpein. Tɔ ɣa é ɣeni moloi vɔdizu nuɔusei kpein ma. Zozefe keɛɣeleaiti ti vaani, ti nɔkɔ bu, ti unpile zooi ma. ⁷ Zozefe keɛɣeleaiti kaani. E ti ɣweeni, keɛ é bɔɣɔ ɣeeni, eɣe é la ti ɣwee. E la ɣeni bɔeni ti vɔ fɔn, é ɣeni ti ma: «Mini ɣa wo zeɣeai ná?» Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Gá zegezu Kanaan yooi zu, gi vaave daamiani geyazu.»

⁸ Zozefe keɛɣeleaiti kweeni, keɛ tiya mu ti la ɣeni tɔun kweeni. ⁹ Zozefe ɣigi looni segiti su, é boni, é vile ti va. E ɣeni ti ma: «Wa ga nenegiti! Wo vaave ga wo zooi ná-zobotalazuɔeti sumɔ.» ¹⁰ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Ba-o, màliɣii, ɣei gi ga da-wotigɛ nuiti, gi vaave nɔ ga gi molo ɣeya. ¹¹ Gi kpein gá nɔ ga zunu ɣila kpegi ná-doun zunuiti, gá ga sɔbelama nuiti, da-wotigɛ nuiti gi la ga nenegaa nɔ.» ¹² E ɣeni ti ma: «Kpele-o, wo vaave zooi ná-zobotalazuɔeti sumɔsu nɔ.»

¹³ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Da-wotigɛ nuiti gá ga keɛɣeloun puugɔ maazu felegɔ (12), zunu ɣila kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa yege gi-ɣee vɔ be za, gila ge ɣeni ná, naa la mɔ vulua.» ¹⁴ Zozefe ɣeni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè ɣe, wa ga nenegiti. ¹⁵ Wele, velegi gè vaazu wo voluɣulazu la. Nà ɣonazu Falagɔn ma, nii é vulua, wo la ɣulazuve ɲegelein, ni wo-leɣei la vaani ve. ¹⁶ Wo zaama, à gila teve, é li, é va ga wo-leɣei. Wa ma, wo ye kasoi ɣa eyesu wo bɔe woiti poluɣula, nà kwee ni gaamai ɣa

* **41:51** Manasee: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «é nu yeemazu.» † **41:52** Efelayime: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «kpufui.»

wo bosu. Ni naa laade, gè gónaa Falaḡon ma, nii é vulua, wa ga nenegiti.» ¹⁷ E ti kpein dɔɔni ɔɔma kasoi ḡa folo savagɔ laawu.

¹⁸ Foloi zavasiɛi ma, Zozefe ḡeni ti ma: «Nɔun nà luazu GALA ba. Nii gè bosu wo ma, à naa ḡe, wa zenvui wo. ¹⁹ Ni wa ga sɔbelama nuiti, wo-ḡeɛloin ta ye kasoi ḡa, ɔe wo ná, wɔun, wo li ga moloi, wo wa-ɔeɛyeḡeiti kɔnɔkula la, ²⁰ naa ɔolu wo ɔa pɔ ga wo-leḡei, naa ḡa a ke wa-ɔɔɛiti poluḡula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa ḡe.

²¹ Ti ḡeni ḡeɛzu ɔɔḡɔ ma: «Ungo, ade ḡeɛɔe ga sɔba nu de-leḡei letegi, mazɔɔɔ de ná-ziizoolɛi ḡaani, siɛgi zu é ḡeni de maanɛɛɛzu la, de la ḡeni woiloni ma nɛḡeɛɛin! Naa ḡa é kea niima maanɔḡɔ vai zeelia ade ma la.» ²² Lubɛn kpɔɛi zɛḡeni, é ḡe ti ma: «Gè la ḡeni bosu wo ma ɔaa, ga: «A mina nama ḡula gaazu vaa ḡe ga dounḡoi nii?» Keɛ wo la ḡeni woiloni ḡɔɔ ma nɛḡeɛɛin. Ma nɔmai ḡa niizu maḡaazaḡa ge wosu de ma.» ²³ Ti la ḡeni suḡwɛɛ ga Zozefe ḡa gaḡaazu, mazɔɔɔ é ɔena daawooleve nui ḡe ti yɔḡɔzu.

²⁴ Zozefe maḡɔozani ti ɔa, é li, é lo, é da wɔɔɔ. E ɔaani ɔolu, é ɔɔe ti ɔɔ, é Simiyɔn ḡulani ti zaama, é gili ti ḡaazu. ²⁵ Zozefe deveni ga ti ta-ɔɔɔiti daave ga moloi, ti ɛɛ ná-walii la ná-ɔɔɔi zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa ḡa ti keɛni. ²⁶ Ti ta-zoovaleḡiti kasɔḡilini ga moloi, ti li.

²⁷ Ti taḡila ge ná-molo ɔɔɔi laalaoni ga é daamianigi ve ná-soovaleḡi ya, ɔe ti niini ná, é wɛɛni, é ná-walii ḡa ná-ɔɔɔi laaɔe. ²⁸ E ḡeni keɛḡeɛleaiti ma: «Nà-walii ḡaḡaḡeḡe ma ɔolu, wɛɛɛ leɛ ba ná-ɔɔɔi zu!» Ti ḡoozuwilini, ti da lua, ti da ḡe ɔɔḡɔ ma: «Leeni ḡa GALA ge kea ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti-ḡeɛ Zakɔɔe ɔɔ ɔe, Kanaan yooi zu. Ti naa kpein suḡulani ma, nii é ḡeni ga tiye. ³⁰ Ti ḡeni ma: «Zunui nii é ga zooli maliḡii, kpɔɔe gi ɔɔ ga nɔuda, é gi zogɛ, eḡe ḡa ḡe ga nenegiti. ³¹ Gi ḡeɛɔe ma: «Gá ga sɔbelama nuiti, gi la ga nenegaa. ³² Gá ga keɛḡeloun puugɔ maazu felegɔ (12), gi pɛɛ ga keɛḡei ma. Gilagi la mɔ ná, dounḡo gelei ḡa gi-ḡeɛ ɔɔ ɔe za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zooli maliḡii, keɛɔe gi ma: «Pɛɛ ɔeɛi ná kwɛɛ da ga wa ga sɔbelama nuiti. A wo-ḡeɛloin gila ze kɔba. A daamianigi zɛḡe wa-ɔeɛyeḡeiti faa ma. Tɔɔzei pului ɔɔɔe. ³⁴ A li, wo ɔa ga wo-leḡei pɔ. Nà kwɛɛ ga naa maavele ga wo la ga nenegaa, keɛ wa ga sɔbelama nuiti. Nà wo-ḡeɛloin ve wo ya, wa zoo wo ziezie zooli zu, maḡili la ḡea wo ma.» »

³⁵ Siɛgi zu ti ta-ɔɔɔiti suwoni da, ɛɛ ná-wali ɔuun ge ḡeni laani ná-ɔɔɔi zu. Tiya-o, ti-ḡeɛ-o, ti wɛɛni, ti ta-wali ɔuungi ḡa, eɛɛsu ti da lua. ³⁶ Ti-ḡeɛ Zakɔɔe ḡeni ti ma: «Wa ɔalasu dɔinti ma! Zozefe la mɔ ná, Simiyɔn la mɔ ná mɔnɔ, wa ga Benzamɛn zɛḡe mɔnɔ, wo lii la! Nà nɔ ḡa naa kpein ge yeɛsu ga ze.»

³⁷ Lubɛn ḡeni keɛḡe ma: «Da dɔun zunui felegɔiti paa, ni gè la ḡaleni ma è ɔɔ ga Benzamɛn. Kaliva mà, nà ḡale ma la, gè ɔaa la è ɔɔ.» ³⁸ Zakɔɔe ḡeni ma: «Ba-o! Wo la lia ɔɔma pɛ wa dɔun zunui, mazɔɔɔ die zunui zaa, tɔ ḡila kpe nɔ ḡa é zèa niina. Ni faa nɔu a maazɔɔɔna siɛi zu, wo la ɔaazu bosu, wa nɔundɛḡa ḡoleḡiti zeizu ḡɔvɛalaazu soolɛi zu.»

43

Zakɔɔe vaa vai Benzamɛn lii vai wu

¹ Pului ḡeni liizu ga wola ɔɔida zooli zu. ² Siɛgi zu ti ɔeni la ga moloi mi, nii ti zɛḡeni la Ezipete yooi zu, Zakɔɔe ḡeni ná-doun zunuiti ma: «À ḡale ma, wo li, wo daamianigi tago ḡeya ade ɔe.»

³ Zuda goḡaavoteni, é ḡe ma: «Zunui naa boni, é maabakpa, ga: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-leḡei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» ⁴ Ni da yeeɔena gi-leḡei ɔa, gi li ɔɔma, ḡa li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti geya è ɔe. ⁵ Keɛ ni è la pɔ, è ɔa teɔe, gi la kea, gi ɔa yei pɛ, mazɔɔɔ zunui naa ḡeɛɔe gi ma: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-leḡei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» »

⁶ Izelayele ɣeni ma: «Lee vaa ɲou mu kana wo keai ga ze, wa ɣena lia ɣeezu zunui naa ma, wo-ɣeeloɲ taɣili kana mɔnɔ?» ⁷ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Zunui naa gi ɣaazaɣage ga feɣelefeɣelegi gá-vaiti ma, ta gá-veleyeɣe vaiti, é ɣe ma: «Wo-ɣee ɣa de vulua baa? Keeɣeloun ɣili ka wo ve?» Gá ma, gi gooɣaavotegi veeni naati pe su, gá la zoo ɣale gi kwee ga toɣa ɣe gi ma: «A li, wo va ga wo-leɣe zunui?» »

⁸ Zuda ɣeni keeɣe Izelayele ma: «Doungoi ye ná, é li pò, naa ɣa a ke, gi wuzeɣe, gi li, ada zoo de zenvui wo, ade mina za, da-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹ Nà ɣa gè ga zeelagai, ga nà baazu toun maazu, da maɣaazaɣabo mà, ni gè la vaani la volu è vò, gè va pile è ɣakala si, gè ɣe è ya ga sɔba nu eyesu ɣò. ¹⁰ Ni gi la ɣeni lebini eyesu niizu zeeli, é ga gi zie ná zeizu ɣe ɣeɣala fele.»

¹¹ Ti-ɣee Izelayele ɣeni ti ma: «Tei é ɣea ɣana, à nii ɣeena mu. A zooi ma zɔlɔɔ gani vagɔiti seɣena, wo ti vu wa-bɔlɔiti su, wo lii la ga sabalivai zunui naa vò, gulo maku neeneɣi tago, ta kɔin gulo tago, ta gulu mana maku neeneɣi, ta miilegi, ta gulu waai ma ɣezɛiti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti. ¹² A walii ma veeda felegɔi zeɣe, wo ɣale ma ga walii ti daani wa-bɔlɔiti daave, tanisu kaka faa nɔ ɣeni de. ¹³ A wo-leɣe zunui zeɣe, wo wuzeɣe, wo ɣale ma zunui naa vò be. ¹⁴ GALA Zebɛi-Pɛ-Maliɣii zaalai ve wo ya zunui naa ɣaazu, é va bu, é yeebe wo-ɣeeloɲ zoi va, ta Benzamen, ga ti ɣale ma wo vò. Nɔun nà, ni nà valasu dɔinti ma, gè vala ti ma!» ¹⁵ Ti sabalivai zeɣeni, ti walii ma veeda felegɔiti seɣe ya, ti li ga Benzamen balaa. Ti yeini Ezipete yooi zu, ti li, ti bɔɣò le ga Zozefe.

Zozefe keeɣeleaiti suzo fai ga pagò

¹⁶ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa ti va, é ɣe ná-naavolo unda nui ma: «Nui niiti te ná-pelei wu, suai ta vaa, è kpete, è daamii ɣevele beɣe, mazɔlɔɔ niima nuiti ta vaazu laamiizu pò be folo gaalɔgai ma.» ¹⁷ Zunui naama vaiti kpein keeni, niiti Zozefe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zozefe ná-pelei wu. ¹⁸ Ti luani siegi zu ti liini ga tiye la Zozefe ná-pelei wu, ti ɣeni ma: «Walii vaa ve, é ɣeni ada-bɔlɔiti su zoizu. Naa ɣa ti liizu ga adeye ma, ti vala ade va ga maabaai, ti de ɣe ga duɔiti, ti da-zoovalegiti seɣe.» ¹⁹ Ti maabuɣaai ma Zozefe ná-naavolo unda nui va, ti bɔeni pò nu leezuve pelelave. ²⁰ Ti ɣeni ma: «Gi maavaaye, maliɣii! Gi vaa ná zeizu ɣe ɣila, ga gi daamianigiti geya. ²¹ Siegi zu gi zeeliai ma ve maaneeni ga gi ɲi ná kpidii, gi gá-bɔlɔiti daalaoni, ese ge weleni, é ná-walii ɣa ná-bɔlɔi laave, é ɣeni nɔ kpein ga walii naa lieɣi, gi pɔdii looni la. Gi vaave la volu. ²² Gi vaave balaa ga wali ɣiligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi la kwee be ɣa é gá-walii laani gá-bɔlɔiti su.»

²³ Naavolo unda nui ti woɣaavoteni, é ɣe ma: «À yiilei, wo mina lua! Wa-GALAGI ve, wo-ɣee ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa-bɔlɔiti su. Wa-walii zeelini zèa.» Naa volu é yeebeni Simiyɔn va, é lii la ti vò. ²⁴ E ti leeni Zozefe ná-pelei wu, é va ga zie ti vò, ti ɣɔɣɔiti maagba. E daamianigi veeni balaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵ Ti ɣeni sabalivaiti kevele beɣezu, ti da Zozefe maaboun, é ɣeezu é va folo gaalɔgai ma, mazɔlɔɔ é woni ti ma ga ta daami wosu vòma ta tiye.

²⁶ Siegi zu Zozefe vaani la ná-pelei wu, ti sabalivai veeni zea, nii é yeni ti ya, ti vaa la, ti nɔkɔni bu zooi ma. ²⁷ E ti ɣaazaɣani velei ti ɣevelei la, é ɣe ti ma: «Wo-ɣee ma vɔlɔzaɣagi, nii wo ná-fai woni, keɣeɣe? Toɣa de vulua?» ²⁸ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Da-wotigɛ nui gi-ɣee ɣeɣeɣe, toɣa de vulua.» Ti maaveeni, ti nɔkɔ bu. ²⁹ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa, nii é ɣeni ga deɣei, dee ná-doun zunui. E gaazaɣagi woni, é ɣe ma: «Wo-leɣe zunu ɣaabelagi ɣaa, nii wo ná-fai woni mà?» E ɣeni naa ma: «GALA ge è ɣaazumaawɔingɔ, doun zunu!» ³⁰ Zozefe ɣulani ga suvile, mazɔlɔɔ deɣei ɣaa vai zu be, naa keeni wuulee, gɔlɔ wɔin soni. E leeni daa velei wu, é wɔlɔ. ³¹ Naa volu é ɣaazuve gbani, é ɣula ná. E ɣaabaani é bɔɣò zuzo, é ɣeni ma: «À va ga daamianigi.»

³² Ti Zozefe nɔnɔi veeni zea ye, keeɣeleaiti tɔnɔi ɣe ye, Ezipete nuiti ti ɣeni laamiizu pò be, naati balaa tɔnɔ veeni ti ya ye, mazɔlɔɔ Ezipete nuiti ti la ɣeni kea, ti va laami vòma ta Ebulu nuiti, ti ɣaazu kɔzɔba va ɣeni ga naa. ³³ Zozefe keeɣeleaiti ti zeini gaazu ga ti

zɔlɔ pelei, é zo ma mɔungi ma, é li ma ɟaabelagi vɔ. Ti ɟeni wɛɛzu bɔɟɔ va, ti laavɔai, ti ɟilagilagi. ³⁴ Zozefe daamianigiti teveni ti vɔ, niiti ti ɟeni ná-tabalii ɟa. Benzamen ɟeni sɔlɔsu, ná zeizu ɟe lɔlu, é leve zɔiti ba. Ti bɔleni, ti ɟoozunɛ ta tiye.

44

Unma vai ye fai ga Benzamen

¹ Zozefe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é ɟe ma: «Niima zunuiti ta-bɔlɔiti daave ga daamianigiti, eɟevelei ta zie bu la, é ese ná-wali la ná-bɔlɔi la. ² Nà-kpɔle wɔwɔi, nii é ga walii, ɟa naa la loungo gelei ná-bɔlɔi la, é pɛɛ ná-molo zɔngɔi va.» Pɛɛ ungi Zozefe ná-deveiti kɛɛni.

³ Sobui, geelaalaogai ma, ti yeebeni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li. ⁴ Ti ɟulaai ma taai va, ti maa la ɟeni de ɟoozani, Zozefe ɟeni ná-naavolo unda nui ma: «Wuzɛɟe, li, é vile nui niiti polu. Siegi zu è ti ɟɔɟɔzu mɛnsu da, ɟa ɟe ti ma: «Lee vaa zu wo faa vagoi zuloozu ga faa nɔi? ⁵ Leeni vaa zu wo mɔligii ná-kpɔle wɔwɔi unmaai, nii a ɟa bɔle su, é ɟa seɟe, é adɔi bɛɛ la velela vele vai zu? Faa nɔu wola ɟana wo keai ga ná.» »

⁶ Pɛɛ ungi ti ɟɔɟɔzumɛɛnni, é bɔɛ ti vɔ, eɟevelei nɔ mɔligii boni la ma. ⁷ Ti goɔɟaavoteni, ti ɟe ma: «Leeni vaa zu mɔligii bɔɛzu ɟana ga naama zii? Da-wotigɛ nuiti ti la de naama ɟisie nɔpɛ boni ga ti naa ɟeɟala vaa nɔu ɟe! ⁸ Walii gi kaani gá-bɔlɔiti daave, gi vaave ga naa volu è vɔ, gi zeɟe la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li mɔnɔ walii baa mu zanu unmazu è-mɔligii ná-pelei wu. ⁹ Da-wotigɛ nuiti gi zaama, zɔi nɔpɛ kpɔle wɔwɔi ɟulazu zeevo su, naama nui ɟa za, giya bɔɟɔi gá ɟe ga mɔligii ná-duɔiti!» ¹⁰ Pɛɛ ungi ɟeni ti ma: «Naa zolooga eɟevelei wo bogai la. Zɔi nɔpɛ a ɟula zeevo su, naama nui ɟa ɟe ga ná-duɔi, naazu wɔun, wa ɟe ga sɔbalala nuiti.»

¹¹ Ese ge ɟaazuvileni, é ná-bɔlɔi vile zɔoi ma, é daalao. ¹² Pɛɛ ungi ta-bɔlɔiti suveeleni, é tɔzeini ti-ma bakologi va, é gaabela ti-ma loungoi ma. Kpɔle wɔwɔi ɟaani Benzamen ná-bɔlɔi zu. ¹³ Ti ta-zeɟeiti balini ga, ese ge ná-soovale kasɔɟili volu, ti ɟale ma taazu.

¹⁴ Zuda ta kɛɛɟeleaiti ti zeelini Zozefe ná-pelei wu, naa ɟeni de ná-pelei wu, ti nɔkɔni bu zɔoi ma. ¹⁵ Zozefe ɟeni ti ma: «Leeni vaa ɟa wo keai ga nii? Wo la kwɛɛni baa, ga zunui eɟevelei gè la, gè ungaiziei wo, é lo velela vele vaiti ba?» ¹⁶ Zuda goɔɟaavoteni, é ɟe ma: «Lee ɟa gá bo mɔligii ma? Gá bɔɛ ɟale? Gá bɔɟɔ maalobo ɟale? GALA ge da-wotigɛ nuiti ta-vaɟaazagi ɟula kelɛma. Giya ɟaa, gi ɟea ga mɔligii ná-duɔiti, giya-o, zɔi kpɔle wɔwɔi ɟaai zea-o.» ¹⁷ Keɛ Zozefe ɟeni ma: «Gè ɟizo naa ma, gè va naa ɟeɟala vaa ɟe! Nui nii kpɔle wɔwɔi ɟaai zea, naa ɟa a ɟe ga ná-duɔi. Keɛ wɔun, à li wo-ɟɛɛ vɔ ziileigi zu.»

¹⁸ Zuda maaɟufani Zozefe va, é ɟe ma: «Mɔligii, soma, è va bu da-wotigɛ nui bɔɛ è vɔ, naa mina ɟe ga da-yiiɟaawana vaa wola da-wotigɛ zunui laalɔɟoma, mazɔlɔ è ɟɛɛve eɟe Falagɔn. ¹⁹ Mɔunpa, mɔligii da-wotigɛ nuiti gaazaɟani, é ɟe gi ma: «Kɛɛɟe ɟa wo ve nei, baa wo-ɟɛɛloin taɟili?» ²⁰ Gi mɔligii woɟaavote ga, gi-ɟɛɛ ma vɔlɔzaɟagi ɟa ná, ta gi-leɟe zunu ɟilagi, nii é sɔlɔɟai pɔlɔzaɟagai ma, naa diei zaa. Nii ɟila kpe ka zɛgai dee ya, kɛɛɟe gola nei ve. ²¹ E ɟeni da-wotigɛ nuiti gi ma: «A li, wo vaa la pɔ, gè ka ga ɟaazuve ná bɔɟɔi.» ²² Gi mɔligii woɟaavoteni ga, zunu loungoi la zooga é va zeɟe kɛɛɟe va, nii naa laade, kɛɛɟe ɟa za. ²³ E ɟeni da-wotigɛ nuiti gi ma: «Ni wo-leɟei la yeni wo volu, wo va va, wo la mɔ ɟaazulaa gáazuve ma pɛ.» ²⁴ Siegi zu gi leai ma la mɔ volu da-wotigɛ nui gi-ɟɛɛ vɔ bɛ, gi mɔligii woɔiti boni ma.

²⁵ «Siegi zu gi-ɟɛɛ ɟeni ma la: «A ɟale ma, wo li, wo daamianigi ta ɟeya ade ve,» ²⁶ gi goɔɟaavoteni, gi ɟe ma: «Gi la zooga ɟalesu ma ná, kɛni ni gi-leɟe zunui ɟa gi va, gá yei naazu, mazɔlɔ ni gi-leɟe zunui la gi va, gi la zooga gi va ɟaazula zunui naa ɟaazuve ma.»

²⁷ Da-wotigɛ nui gi-ɟɛɛ ɟeni gi ma: «Wo kwɛɛni ga ànzai Lasele doun zunu felegɔ zɔlɔni bè. ²⁸ Gilagi ɟulani zèa, ná ɟisiezɔ ga, ɟiteɟitegi zu, dɔbɔ zuai ta ɟa é soni, é balivali ga, tɔzei gè la mɔ ɟeni kaani eyesu zaɟaza. ²⁹ Wa niima gelei zeɟena mɔnɔ, wo lii la, wo maɟooza la bà, faa nɔu a ɟɛɛna la, wa nɔundɛɟa ɟolegi yeizu gɔvealaazu soolei zu.»

³⁰ «Niizu, ni nà ɗalena ma da-wotigɛ nui kɛɛ ʋɔ bɛ, zunu loungoi la yɛni gi ʋolu, gi ʋa li, ta nii ti ɗilii bɔɗɔ ʋa, ³¹ toɗa za. Da-wotigɛ nuiti gá ɗɛ ga sɔba nuiti, ni gá da-wotigɛ nui gi-ɗɛɛ nɔundeɗa ɗolegi yeina ɗɔvealaazu soolei zu. ³² E ɓude naa maazu, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè yeelaani doungoi ná-fai ɗa. Gè ɗeni kɛɛ ma: «Ni gè la ʋaani la ʋolu è ʋɔ, nà ɗɛ ga sɔba nu è letema eyesu ɗɔ.»

³³ «Màliɗii, nà è maanɛɛɛzu, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, nà yɛ zunu loungoi ʋotogi zu, gè ɗɛ ga màliɗii ná-duɔi, zunu loungoiti ti li ta dieni. ³⁴ Nà zoo lɛɛzu ɗale kɛɛ ʋɔ bɛ, ni zunu loungoi la liini pòlu? Ee! Gè mina nimizai ɗa, nii é ʋaazu zeelizu kɛɛ ma!»

45

Zozefe bɔɗɔ lɛɛ vai ga keɛɗeleaiti

¹ Zozefe la mɔ ɗeni ziɛni ná wu, é ʋa bɔɗɔ zuzo naati kpein gaazu, ti ɗeni loni maɗoolii zu. E woɗulani, é ɗɛ ma: «À nuiti kpein kula!» Nu nɔpɛ ge la ɗeni yɛni Zozefe ɗoba, siɛgi zu é ɗeni bɔɗɔ lɛɛzu la ga keɛɗeleaiti. ² E wola woɗulani ga ɗɔɔi, eyesu Ezipete nuiti ti mɛni, ma wooi zeelini Falaɗɔn ná-peleyeɗei ma.

³ Zozefe ɗeni keɛɗeleaiti ma: «Nà ga Zozefe! Kɛɛ ɗa nei de vulua?» Kɛɛ keɛɗeleaiti ti la ɗeni zooni ti ʋa tɔun gooɗaavote, mazɔɔɔ ti ɗeni luazu ba, ti zasu da ɓali gaazu. ⁴ Zozefe ɗeni keɛɗeleaiti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à maabuɗa bà.» Ti maabuɗani ba. E ɗeni ti ma: «Nà ɗa gè ga Zozefe, wo-ɗɛɛloin, nii wo pɔdini, ti ʋaa la Ezipete yooi zu. ⁵ Niizu, naa mina ɗɛ wo ʋɛ ga ziiɓɔɔ ʋaa, naa mina wo yiiɗaawana ga tei wo pɔdini. Pàaʋe ʋɛ, nu yenvui make vai ɗa é kea GALA ge tɛʋe ʋɛ wo luɗɔ. ⁶ Mazɔɔɔ kona felegɔ ɗaa na, pului loai zooi zu, kona dɔɔlugɔ ɗa de ná ʋolu, wozawoli la ɗɛa, ɓaa molo leʋe ʋaa. ⁷ GALA ge tɛʋege wɔun wo luɗɔ, nii a ke wo yɛ vulua zooi ɗa, wo-yenvui make, naa ɗɛ ga kpɔba ʋaa wola. ⁸ Naa ɗa é ba, wa laade, wo ʋa tɛʋe ʋɛ, kɛɛ GALA be. E sɛiʋe ga Falaɗɔn keɛɗɛ, é kè ga ná-pelei maliɗii, é kɛɛʋe ga Ezipete yooi kpein ma ɗundiɗi wolai.

⁹ «À ɗale ma fala, wo li kɛɛ ɗoba. Wa ɗɛ ma: «E-loun zunui Zozefe ɗa é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge sɛiɗa ga Ezipete yooi kpein maliɗii. Suvile, è ʋa pò bɛ! ¹⁰ Da ʋaazu zeizu ɗɔsɛn yooi zu, è ɗɛ kɔbaʋe, da-o, è-loun zunui-ɔ, è lounlonti-ɔ, wa da-ʋaalagiti, ta da-nikeiti, é ʋɛɛ nii kpein ba, é ga è-ɗɔligiti. ¹¹ Miná ɗa nà è-maavai pɛ ke ná, naa ɗa a ke è la ʋala ga ani nɔpɛ ma, da-o, da-ʋeleyeɗei-ɔ, ta nii kpein é ga ɗɔnɔi, mazɔɔɔ kona dɔɔlugɔ ʋului ɗa de ʋaazu.»

¹² «Wa bɔɗɔi wo kaa ga ɗaazuʋe, deɗei Benzamɛn ɓalaa kaa ga ɗaazuʋe, ga nà bɔɗɔgoi ɗa gè ɓɔɛzu wo ʋɔ. ¹³ Gaazu unfegi kpein é bɛ Ezipete yooi zu, à li, wo naa zuɗula kɛɛ ma, nii kpein wo kaa ga ɗaazu, wo naa wo ma. A suvile, wo ʋaa ga kɛɛ ʋɛ.»

¹⁴ Naa ʋolu, é yeevilini deɗe zunui Benzamɛn ɗɔgi zu, é wɔɔ. Benzamɛn yee yɛni kɔgi ʋa, é da wɔɔ. ¹⁵ E keɛɗeleaiti kpein nɛɛnɛni ɓalaa, é da wɔɔ. Naa ʋoluma, keɛɗeleaiti ti yɛpɛni tɔun pɔ.

Falaɗɔn Zakɔɓe loli fai Ezipete yooi zu

¹⁶ Zozefe keɛɗeleaiti paa vai ma wooi vazani Falaɗɔn ná-pelei wu. Naa nɛɛni Falaɗɔn ʋɛ ta ná-botigɛ nu wolaiti. ¹⁷ Falaɗɔn ɗeni Zozefe ma: «Gɛ è-ɗɛɛleaiti ma: «A wa-loganiiti kasɔɗili, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo-ɗɛɛ zeɗe ta wa-ʋeleyeɗe wu nubusɛiti, naa ʋolu wo ɗale ma, wo ʋa pò bɛ. Nà zooi ʋasʋɛti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zooi ná-kulanuma ʋagɔiti sɔɔɔ, wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è ɗɛ ti ma: «A wotoloiti seɗe Ezipete yooi zu, wo-lonti bɛ ta wo-anzaiti. Wa wo-ɗɛɛ ɓalaa seɗe, wo ʋa. ²⁰ Wo-yii mina ɗologolo wo-ɗɔligiti faa zu, mazɔɔɔ anii ʋagɔiti ti Ezipete yooi zu, naati ta ɗɛ ga wɔnɔ.» »

²¹ Izelayeɛ ná-dointi ti keɛni ɗana nɔ. Zozefe wotoloiti feeni ti ya, eɗɛʋelei Falaɗɔn ná-devei ɗeni la. E daamianigiti feeni ti ya ɓalaa, nii ta mi pelei zu. ²² E seɗe niineɛ veeni ti ɗilagilagi ya. E wali ɗae unsavagɔ (300) veeni Benzamɛn ya, ta seɗe niineɛ ɔɔlugɔ. ²³ E

soovale sine puugo leveni keefɛ ma, ti ɟasɔɟiliai ga Ezipete anii vapagiti, ta soovale saa puugo ti ɟasɔɟiliai ga moloi, ta bului, ta daamianigiti keefɛ ná-sie vai zu. ²⁴ Naa volu, é yeebeni keefɛleaiti ba, ti li, é ɟɛ ti ma: «À mina bɔɛ pelei zu.»

²⁵ Ti ɟaleni ma, ti zɛɟɛ Ezipete yooi zu, ti ɛ Kanaan yooi zu ti-ɟɛɛ Zakɔbe vɔ be. ²⁶ Ti ɟɛni ma: «Zozɛfe ɟa de vulua, toɟa é Ezipete yooi kpein unda.» Kɛɛ Zakɔbe ɟaalɛini nɔ tɔɔn, mazɔɔ é la ɟɛni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zozɛfe ti woni ti ma. Zakɔbe wotoloiti kaani, niiti Zozɛfe ti leveni seɟɛ vai zu. Názu ɟa ti-ɟɛɛ Zakɔbe yiilɛini la bɔɟɔ ma. ²⁸ Izelayɛle ɟɛni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zozɛfe ɟa de vulua! Nà liizu, ɟɛ pɛɛ, aisa gè va za.»

46

Zakɔbe yei vai Ezipete yooi zu

¹ Izelayɛle vilɛni pelei zu, é da li, é vɛɛ naati kpein ba, ti ɟɛni ga nɔnɔi. Siegi zu é zeelini la Beel-Seeba, é zalaɟaiti kulani keefɛ Izaake ná-GALAGI vɛ. ² GALA ge bɔɛni Izelayɛle vɔ kulakɛɛmaiti su kpiddi naa. E tolini, é ɟɛ ma: «Zakɔbe! Zakɔbe!» Izelayɛle gooɟaavoteni, é ɟɛni ma: «Nà ɟaa!» ³ GALA ge ɟɛni ma: «Nà ga GALA, è-ɟɛɛ ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, mazɔɔ návɛ ɟa gè è ɟɛɛzu ná ga zii wola. ⁴ Nà bɔɟɔi ɟa gè yesu è va, de yei Ezipete yooi zu, nà bɔɟɔi nɔ ɟa mɔnɔ gè vaazu ɛɛzu ga de, gè è ɟɟula návɛ. Da zaana, Zozɛfe ɟa é vaazu è-ɟaazuvɛti pɛɛzu ma ga tɔ bɔɟɔi zeei.»

⁵ Zakɔbe zɛɟɛni Beel-Seeba. Izelayɛle ná-doun zunuiti ti ti-ɟɛɛ Zakɔbe zɛɟɛni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti ɛ wotoloiti su, niiti Falaɟɔn ti leveni ga ti ti zɛɟɛ ti zu. ⁶ Ti ta-logani bulugiti seɟɛni balaa, ta ti-yeaɟɔligiti kpein, ti ti zɔɔɔni Kanaan yooi zu. Pele ɟana Zakɔbe zeelini la Ezipete yooi zu, é vɛɛ ná-pɛɛyɛɟɛi kpein ba. ⁷ E liini ga ná-pɛɛyɛɟɛi kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

Zakɔbe ná-pɛɛyɛɟɛi, nii é yeini Ezipete yooi zu

⁸ Izelayɛle ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zakɔbe ta ná-doun zunuiti.

Zakɔbe ná-doun zunu mɔungɛ, é sɔɔɔni, daaseigi ɟɛni ga Luβɛn. ⁹ Luβɛn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ƒɛenɔke, Palu, ƒɛselon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiyɔn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Yemuwele, Yamin, Wɔɟade, Yakin, Sɔɟaal, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ƒɛɛleson, Keɟate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ƒɛɛl, Wɔnan, Seela, Peelɛse, ta Zeela. Kɛɛ ƒɛɛl ta Wɔnanni ti zaani Kanaan yooi zu. Peelɛse nɔnɔ ma loun zunuiti ti ɟɛni ga: ƒɛselon ta ƒamule.

¹³ Isakaal ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Tɔla, Puva, Yɔbe, ta Simelon.

¹⁴ Zaɔulɔn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Seelɛde, Elon, ta Yaaleyɛle.

¹⁵ Zunu lointi kana Lea ti zɔɔɔni Zakɔbe vɛ Padan-Alame, é vɛɛ ti-loun anzanui Dina va. Ti-vofodaiti pɛ ti ɟɛni ga nu vuusava maazu sava (33).

¹⁶ Gade ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Sifiyon, ƒagi, Suni, Eɛɛbon, Eli, Alɔdi, ta Aleeli.

¹⁷ Aɛɛɛl ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti-vaazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ƒɛɛbɛɛl ta Malekiyɛle.

¹⁸ Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɟɔzu ta Zilepa, botiɟɛ anzanui nii Laβan feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti pɛ ti ɟɛni ga nu puugo maazu lɔzita (16).

¹⁹ Zakɔbe anzai Lasele ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Zozɛfe ta Benzamɛn.

²⁰ Won ná-zalaɟa ɟɟula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate doun felegɔ zɔɔɔni Zozɛfe vɛ Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

²¹ Benzamen ná-doun zunuiti ti g̃eni ga: Beela, Beekεel, Asebele, Geela, Naaman, Eyi, Lase, Mupime, Gupime, ta Aalede.

²² Zakabe mavofodaiti kana ti yɔgɔzu ta Lasele. Ti pe ti g̃eni ga nu puugɔ maazu naani (14).

²³ Dan ná-doun zunui g̃eni ga: G̃usime.

²⁴ Nefetali ná-doun zunuiti ti g̃eni ga: Yaaseyele, Guni, Yeeseel, ta Sileeme.

²⁵ Zakabe mavofodaiti kana ti yɔgɔzu ta Bilega, botige anzanui Laban feeni ná-doun anzanui Lasele ya. Ti pe ti g̃eni ga nu lofela.

²⁶ Nuiti ti yeni Zakabe va, ti va Ezipete yooi zu, ti g̃ulaai toun su, ti kpein kpɔga g̃eni ga nu vuulɔzita maazu lɔzita (66), Zakabe ná-doun zunuiti ti-anzaiti ti la naama gaalugi zu.

²⁷ Zozefe ná-doun zunuiti ti zɔbɔni Ezipete yooi zu: nu felegɔ. Zakabe ná-pelɛyefei ma nuɔusei liegɔi é yeini Ezipete yooi zu, é g̃eni ga nu vuulɔfela (70).

Zakabe zeizu g̃ula vai

Gɔsen yooi zu

²⁸ Zakabe Zuda leveni luɔɔ velei Zozefe va be, é bo ma ga é daagomi Gɔsen. Ti zeeliai ma Gɔsen yooi zu, ²⁹ Zozefe ná-wotoloi g̃evele beteni, é le su, é li Gɔsen, keeg̃e Izelayele laagomisu. E kaai ma nɔ feya, é vele ga kɔgi, é lebi wɔlɔzu zeei naa g̃ɔgi va. ³⁰ Izelayele g̃eni Zozefe ma: «Nà zoo zaazu niina, tɔzei gè è-g̃aazuve g̃aa, da de vulua!»

³¹ Zozefe g̃eni keeg̃eleaiti ma, ta keeg̃e ná-pelɛyefei: «Nà liizu, gè Falaɔn loo g̃isu, gè g̃e ma: «Kèeleaiti ta kèe veleyefei, niiti ti g̃ea Kanaan yooi zu, ti va, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani make nuiti, mazɔlɔ togani lo nuiti be, ti vaave ga ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nikeiti, ta nii kpein é ga ti-g̃oligiti.» ³³ Siegi zu Falaɔn a wo lolina da, é g̃e wo ma: «Begele ga wa da ke?» ³⁴ wa goog̃aavote ga: «Da-wotige nuiti gá ga togani lo nuiti, é tɔzei gi-ma loungo yeei ma, eyesu niizu, giya-o, gi-memewolani-yo.» Naa g̃evele ma, toga vaazu bu, wo ze Gɔsen yooi zu, mazɔlɔ togani lo nuiti belɛzegeve Ezipete nuiti be.»

47

Lebiyai Zakabe ná-pelɛyefei sɔbɔni

¹ Zozefe liini, é Falaɔn loo g̃isu, é g̃e ma: «Kèe ta kèeleaiti ti vaa, ti zefɛ Kanaan yooi zu, é vele ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga tɔnoi. Peɛ, ti lia Gɔsen yooi zu.» ² E nu lɔlugɔ zefeni keeg̃eleaiti su, é li, é ti le ga Falaɔn. ³ Falaɔn Zozefe keeg̃eleaiti gaazaɔani, é g̃e ti ma: «Wa-wotii ga ga begele?» Ti Falaɔn woog̃aavoteni, ti g̃e ma: «Da-wotige nuiti gá ga togani lo nuiti, eg̃evelei gi-memewolani ti g̃eni la.» ⁴ Ti g̃eni mɔnɔ Falaɔn ma: «Gi vaave lago zeizu zooi zu, tɔzei daamiani ge la mɔ da-wotige nuiti ta-logani bulugiti zea, mazɔlɔ pului wola bɔive Kanaan yooi zu. Va bu, da-wotige zunuiti gi ze Gɔsen yooi zu.»

⁵ Falaɔn g̃eni Zozefe ma: «È-g̃ee ta è-g̃eeleaiti paave è g̃oba. ⁶ Ezipete yooi ga è yeema. È-g̃ee ta è-g̃eeleaiti sei zooi vasuve. Ti ze Gɔsen yooi zu. Ni è kwεε ga sɔbelama zunua ta ti zaama, ti ze nà-togani bulugiti unda.»

⁷ Zozefe vaani ga keeg̃e Zakabe, é deɛ ga Falaɔn. Zakabe tuya looni Falaɔn ve. ⁸ Falaɔn g̃eni Zakabe ma: «È-zii ma voloi ma g̃onagiti ti g̃ea ga dielegɔ?» ⁹ Zakabe Falaɔn woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Sii ma voloi ma g̃onagiti ti g̃eai sieziɛgi zu, ta ga kona ungila puusava (130). Sii ma voloi ma g̃onagiti ti la mɔinni, ti jɔuve, ti la zeelini jɛgelein memewolani ti-zii ma voloi ma g̃onagiti su, tɔnɔ ma ziezie voloiti.» ¹⁰ Zakabe tuya looni mɔnɔ Falaɔn ve, é zefɛ naa va be, é li.

¹¹ Zozefe keeg̃e ta keeg̃eleaiti seizu g̃ulani, é naa ta veeni ti ya ga tɔnɔ Ezipete yooi zu, zooi vasuve, Lamesese yooi zu, eg̃evelei Falaɔn ma levei veeni la zea. ¹² Zozefe keeg̃e ta keeg̃eleaiti kɔnɔkulani, é ti laazɔbo, ta keeg̃e ná-pelɛyefei kpein, eg̃evelei dointi tiegɔi g̃eni la.

*Zozefe ná-botii gvelei
pului ma zięgi zu*

¹³ Daamiani ge la mō gēni zōoi zu ná kpein, mazōlō pului wola bōini. Nuḅuseiti ti gānani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maavele ma. ¹⁴ Zozefe walii kpein gaaleeni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloi volu vele zu ti gēni geyazu. E naama walii lēni Falaḡōn ná-pēlei wu. ¹⁵ Sięgi zu walii benii da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti vaani Zozefe vō bē, ti gē ma: «Daamianigi ve gi ya! Keni nō gi za è gāazu, tōzei walii bēga?» ¹⁶ Zozefe gēni ma: «Ni wali la mō ná, à wa-loganiiti fe, nà daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷ Ti gēni vaazu ga ta-loganiiti Zozefe vō. Zozefe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nikeiti, ta ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalegiti. E daamianigi veeni ti ya gāna naama gōnagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸ Sięgi zu naama gōnagi leveni da, ti vaani pō bē poluma gōnagi, ti gē ma: «Gi la dōḡfuzu nēgelein mālīḡii va ga walii bēga gi ya, ta gi vaa ga togani bulugi mālīḡii vō, naa bēga, é yēga gi ma nō ga gi vaa ga gi-ḅuseiti ta gá-yooiti, gi fe mālīḡii ya. ¹⁹ Lee vaa zu gá li zaazu è gāazu, giya-o, gá-yooiti-yo? Gi veeena gá-yooiti ba, è gi gēya daamianigi vōtogiti su, gá gē ga Falaḡōn ná-duḡiti, giya-o, gá-yooiti-yo. Nii balaa gá faza, naa ve gi ya, naa gā a kē gi yē vulua, gi mina za, gá-yooiti gaa nākai mina yē.»

²⁰ Zozefe Ezipete yooi kpein geyani Falaḡōn vē, mazōlō Ezipete nuiti ti ta-ḅalagiti pōdini, ti ḡilagilagi, tōzei pului bōini ti la. Zōoi gēni ga Falaḡōn vōgi. ²¹ E nuḅuseiti gaaleeni ba, é ti vū taa wolaiti su Ezipete ḡwēpelemaveti, é zo zōla vele, é li zōla vele. ²² Kēle é la gēni zalaḡa ḡula nuiti ta-yooi gēyani, tōzei Falaḡōn tō seini zalaḡa ḡula nuiti ta-vaa zu. Ti-ḡōnōgi gēni ga nii Falaḡōn gēni feezu ti ya. Naa gā é ba, ti la gēni ta-yooiti pōdini nēgelein.

²³ Zozefe gēni nuḅuseiti ma: «Gè wo gēyave za Falaḡōn vē, wo vee wa-yooiti ba. Ani zuwui vete, wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo leve zięgi zu, wa seizu lōlusiei ve Falaḡōn ya, seizu naanisiei zōiti ti gē ga wōnō, é gē ga kpalagiti ba zuwui, é wo gōnōkula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti wa-veleyeḡeiti bu.» ²⁵ Ti gēni ma: «Da gā è gi-yenvui yēga gi ya, mazōlō gi zaalai zōlōḡe mālīḡii è gāazu, gá gē ga Falaḡōn ná-duḡiti.» ²⁶ Zozefe naa gēni ga tōgi Ezipete yooi kpein su, naa yēge ma zaḡgaza, Ezipete yooiti ma zōlō ganii zeizu lōlusiei gā ga Falaḡōn nōnō. Keni nō zalaḡa ḡula nuiti ta-yooiti ka ti la ga Falaḡōn nōnō.

Zakōbe zii ma gōna gaabelagiti

²⁷ Izelayele nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, Gōsen yooi zu. Ti bōḡō zōlōni, ti ḅuḡu, ti wola gāawōlō. ²⁸ Zakōbe kona puugō maazu lōfela gēni Ezipete yooi zu. Zakōbe zii ma voloi kpein ge gēni ga kona ungila puunaani maazu lōfela (147).

²⁹ Sięgi zu saa voloi maabuḡani la, é ná-doun zunui Zozefe lolini, é gē ma: «Ni dā va bu, é faabōḡō gē bē, nà è maanēnēzu, yeei lō kpālai wu, è minazeḡe bē, è nēbeii ḡula kēlema bē, ta woḡēḡiladai, ga è la màaḡulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Sięgi zu gē liizu la mēmewolani pō, ti zaai, dā kula Ezipete yooi va, è li ga ze, è màaḡulu ta-ḡabayḡei zu.» Zozefe goḡaavoteni, é gē ma: «Nà kē gāna, eḡvelei è bogai la.» ³¹ Izelayele gēni ma: «Gōna bē.» Zozefe gōnani bē. Naa volu Izelayele nōkōni ná-betei unbuave.

48

*Zakōbe tuya loo vai
Zozefe ná-doun zunu felegōiti bē*

¹ Naama vaiti poluma, ti vaani, ti gē Zozefe ma: «Wēle, è-gēe gā zeeḅezu.» E ná-doun zunu felegōiti seḡeni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti liini, ti daazeeli Zakōbe ma ga: «È-loun zunui Zozefe gā vaazu è vō bē.» Izelayele zuvikeiti kpein gaaleeni ba, é wuzeḡe, é zeii ná-betei zu. ³ Zakōbe gēni Zozefe ma: «GALA Zēbeii-Pē-Mālīḡii ḡulani bē kēlema Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni bē. ⁴ E gēni mā: «Nà è ḡēezu ga kpuḡu nu, gē è gāawōlō, gē

è gɛ ga zii mɔ̃nmɔ̃n. Nà niima yooi ve è-mavofodai ve, dɔ̃un dɔ̃ zɛgɛna ná, toɟa gɛ gɔ̃ ga è-mavofodai nɔ̃nɔ̃.»⁵ Doun zunu felegɔ̃iti ti zɔ̃lɔ̃ɔ̃gai è ve Ezipete yooi zu, aisa gè va va è vɔ̃ bɛ, Efelayime ta Manasee, naati ta gɛ ga nɔ̃nɔ̃iti, eɟɛvelei nɔ̃ Luβɛn ta Simiyɔ̃nni ti la zèa.⁶ Kɛɛ, dointi è ti zɔ̃lɔ̃ɔ̃ga niiti poluma, naati ta gɛ ga dɔ̃nɔ̃iti. Ta tɔ̃nɔ̃ ma vɔ̃gani zɔ̃lɔ̃ ti-lieni ta-yooi zu.⁷ Mazɔ̃lɔ̃ gè gɛni gɛlesu ma, gè dɔ̃ zɛgɛ Padan-Alame, Lasele zaani pelei zu kòbavɛ, Kanaan yooi zu, ná maa la gɛni gɔ̃ozani gola Efelata va. Miná gɛ gè maagɔ̃fuluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu balaa ga Beteleyɛme.)

⁸ Izelayele wɛɛni Zozefe ná-doun zunuiti ba, é gɛ ma: «Bɛni ka ga niiti?»⁹ Zozefe kɛɛgɛ woogaaɔ̃oteni, é gɛ ma: «Dɔ̃un zunuiti kana, GALA ge ti vea zèa ve.» Izelayele gɛni ma: «Nà è maanɛnɛzu, ti maabuɟa lɛɛ bà, ga gè tuya loo ti ve.»

¹⁰ Izelayele gɛazuvɛti maabidini pɔ̃lɔ̃zɔ̃ɟagi maavele ma, é la mɔ̃ gɛni wozaɟaazu fɔ̃n. Zozefe ti zɛgɛni, é ti maabuɟa ba. Izelayele laavɛni ti-gomagaɔ̃vɛti, é ti nɛnɛ.¹¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Gè la gɛni gɛsiɛzu ga nà è-gɛazuvɛ gɛ vɔ̃lu mɔ̃nɔ̃, kɛɛ wɛɛ, GALA ge vaa bu vɔ̃lɔ̃ gè gɛazula è-lointi ma.»

¹² Zozefe ná-doun felegɔ̃iti kulani kɛɛgɛ niibiiti zɔ̃ɟɔ̃zu, é nɔ̃kɔ̃ zooi ma.¹³ Naa vɔ̃luma Zozefe ti felegɔ̃ pɛ seɟeni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelayele gɔ̃vɛzu velei, é Manasee zo ga gɔ̃vɛi, é naa lo ga Izelayele yeezazu velei, é ti maabuɟa ba.¹⁴ Kɛɛ Izelayele zeezai maalenɛ, é pɛɛ Efelayime unma, nii é gɛni ga lounɟoi, é gɔ̃vɛzu vele yeei wuzɛgɛ, é pɛɛ Manasee unma. E zeeiti gaavɔ̃lani ba, anɛɛ ni Manasee gɛ é gɛni ga doun mɔ̃ngi.

¹⁵ E tuya looni Zozefe ve, é gɛ ma:
«GALAGI niigi kɛɛ Abalaame ta kɛɛ Izaake ti ziɛni gaazu,
GALAGI nii togai tɔ̃gɔ̃ sɛi ma voloi pɛ su eyɛsu za,
¹⁶ geezuɟeelai nii é kizoga faa nɔ̃i kpein ma,
naa tuya loo niima zunu lounɟoiti bɛ.
Ti dɔ̃ ti loli ga dàaseigi, ta kɛɛni daaseigi, Abalaame ta Izaake,
ti wola gɛawɔ̃lɔ̃ zooi zu ná pɛ.»

¹⁷ Zozefe kaani ga kɛɛgɛ gɛ yeezai laazu Efelayime unma, naa la gɛni nɛnɛni bɛ. E kɛɛgɛ yeei zoni ga é seɟe Efelayime unma, é lii la Manasee unma velei.¹⁸ Zozefe gɛni kɛɛgɛ ma: «Mina kɛ gɛna kɛɛ, mazɔ̃lɔ̃ nii ma gelei gɛ é ga doun mɔ̃ngi. E-yeezai la nɔ̃ngi ma.»

¹⁹ Kɛɛgɛ gɛɛni, é gɛ ma: «Gè kwɛɛ, dɔ̃un zunu, gè suɟwɛɛ. Tɔ̃ balaagi toɟa vaazu gɛɛzu ga nuβusɛ mɔ̃nmɔ̃n, gaawɔ̃lɔ̃. Kɛɛ deɟe zunui gɛ wɔ̃lɔ̃zu, é leve tɔ̃un ba, mavofodaiti ta gɛ ga zii wola.»²⁰ Naama volo ná, é tuya looni ti felegɔ̃ ve, é gɛ ma: «Izelayele nuβusɛiti ta wo-laaseigi wo ta-luyai zu, ti gɛ ma: «GALA ge è gɛ ga Efelayime ta Manasee gɛvele.» » Zekana é Efelayime leveni da Manasee luɟɔ̃.

²¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Sàa yeei gɛna va zeelizu, wɛɛ GALA ka gɛɛzu wo va, toɟa wo gɛagale ma, é li ga woye, wo-mɛmɛwolani ta-yooi zu.²² Nɔ̃un nà, nà Sikeme yooi zɛgɛzu, gè da dɔ̃nɔ̃i ma, é leve è-gɛɛlointi tɔ̃nɔ̃i va, nii gè kulani Amɔ̃l nuiti zea, ga nà-boɟa zɔ̃kpɔ̃i, ta nà-kilɛgi.»

49

Zakɔ̃be tuya loo vai ná-doun zunu puugɔ̃ maazu felegɔ̃iti (12) bɛ

¹ Zakɔ̃be ná-doun zunuiti tolini, é gɛ ti ma: «À gɛale ba, gè faiti bo wo ma, niiti ti vaazu gɛɛzu ga woye velela velei.»

² A gɛale ba, wo woilo mà ga pagɔ̃, Zakɔ̃be ná-doun zunuiti!
A woilo wo-gɛɛ Izelayele wooi ma!

³ Luβɛn, dɔ̃ gɛ è ga dɔ̃un mɔ̃ngi,
nà-zɛbei ta sùvikɛi ma mɔ̃ngiti,

è-losuve wòlɔbai ti pɛ ba,
 è-zɛbei wòlɔbai ti pɛ ba.
 4 E yeeɣaaɓaai eɣe zievegi,
 è la mɔ nu ɣitela losuve zɔlɔɔga,
 mazɔlɔ è leɛve è-ɣee laa vetei zu,
 è nà-betei ɣɔzɔve è leɛ vai zu ná.

5 Simiyɔn ta Leevi ta ga keɛɣelointi,
 ta-woɣa zɔkpɔiti ta ga tooma aniiti.
 6 Zii mina ɔɔpɛɛ ta-yaava vai va neɣelein,
 nà-kisieɪ mina ɣili ta-ɣaalebai va!
 Mazɔlɔ ti nu vaani ta-yiigulagi zu,
 ti nikeiti kɔɣɔɔolu nataiti teveni ta-unsuɔi zu.
 7 Ta-yiigulagi ɣotove, mazɔlɔ gola nɔuve,
 ta-yiibadii ɣotove!
 Nà ti ɣaaɣwe Zakɔbe nɔnɔiti saama,
 nà ti vaza Izelayele zaama.

8 Zuda, ɗa ɣa è-ɣeeɔinti ti vaazu è maamusɛzu.
 E-yeeɪ ɣa ɣe è zili nuiti kɔ poluve.
 E-ɣee ná-doun zunuiti ta ɣe nɔkɔsu è wu.
 9 Zuda, doun zunu, ɗa ga zala zine goi,
 nii é zeɣezu paa wosuve!
 E niibiiti pɛɛ su, é veɛ, eɣe zalai,
 eɣe zala zaai, ɓe ɣa a zoo é buzeɣe pɛɛzuve?
 10 Kundigilai ma lukpɔi la ɣulaa Zuda veleyeɣei va pɛ,
 anɛɛ tɔgi maazuɓaa nui ná-poogi la ɣulaa kɔɣɔ yɔɣɔzuveti,
 eyesu nii tukpɔi ga nɔnɔ naama nui va,
 nuiti ti ɣolo be.
 11 Toɣa ná-soovalegi ɣili leezen lɔkulugi va,
 é ná-soovale saai ma yivoi ɣili ma lɔkulu pagɔi va.
 Toɣa ná-seɣei gba dɔɔ ɗei wu,
 é ná-seɣe maazu zeɣei gba leezɛin ma namai wu.
 12 Gaazuɣɛzeiti kpɔive su ga dɔɔi,
 nɔnɔi niigaiti koleve.

13 Zabuɓɔn ɣa zeɪ Kpoloɗe Wolai ɣobave yooiti su,
 toɣa zeɪ zieleave, ɓatoiti tosuve,
 ná-zou ɣwepelemaɔveti ta zeeli Sidɔn yooi ɔɔ pelei.

14 Isakaal ɣa ga soovale sineɪ suɓaai,
 é laani togani make zasa felegɔiti zɔɣɔzuve.
 15 E ɗa ka ga ná-dooɣo bosuve vage,
 zooi wola vage.
 E ɗa ɓili kasɔi wu,
 é ɗa ɓɔɣɔ lɔ duɔlai ma wotii zu.

16 Dan ɣa ná-nuɓuseiti tukpɔɣaaleve,
 eɣe Izelayele ná-bolodai gila.
 17 Dan ɣa ɣeezu pelei zu ga kaalii,
 é ɣe ga pɛɛɣaalii pele goi zu,

é sooi ni kɔ́ɔ libiligi va,
soo ɔ́ma nui loo daazei.

¹⁸ Ee, Ɔ́oɔɔ GALAGI, kítogε ɔ́a-ɔ́izo fai va!

¹⁹ Toosu nuiti ta va Gade laalɔ́ɔma,
kele toɔa wuzede, é laale ti wu, é ti ziga ga ɔ́ɔɔi.

²⁰ Aseel ná-zooi zu ɔ́a daamianigi a ɔ́e ná ga bɔ́ɔa.
Toɔa masa daamiani pagɔ́i kpein kula.

²¹ Nefetali ɔ́a ga dopai, é bɔ́ɔ yeema, é ɔ́a vili,
é ɔ́a zivo vagɔ́iti pu.

²² Zozefe ɔ́a ga gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai,
gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai, é zieungi ɔ́obave.
Ma bekegiti buzeɔ́ve, ti zele sigigi maazu.

²³ Ti baafogε ma, ti kilɔ́giti pili ma.
Kile pili nuiti ti ɔ́eni ga tɔ́un sili nuiti.

²⁴ Kele é ná-kilɔ́gi zogε kpaan tɔ́ bɔ́ɔi,
zeeiti sulogε ga Zakɔ́be ná-Zεbe-Su-Ɔ́ALAGI yeeiti,
nii é ga Izelayele make nui ta ná-fasai.

²⁵ E-ɔ́εε ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga ɔ́a-bɔ́ba nui,
GALA Zεbei-Pε-Maliɔ́ii, nii a tuya loo è ve,
ɔ́a tuyaiti sɔ́ɔ, ti zεɔ́zu maazuve geegɔ́lɔ́gi zu,
ta tuyaiti ti ɔ́ulazu zie bomaυε zooi wu,
ta doun mɔ́inmɔ́ingiti ta togani bulugiti.

²⁶ E-ɔ́εε ná-tuyaiti zεɔ́aaavaυε,
ti leve sɔ́ɔ nuiti tɔ́nɔ́iti ba,
eyesu é zeeli ɔ́oɔɔ gizeiti kwεgi.
Tuyai naati ti yei Zozefe unma,
é yei, é la keεɔ́lɔ́inti ta-ɔ́undigii losaamaυε!

²⁷ Benzamen ɔ́a ga zuluɔ́ui, nii é anii valizu ga,
sobui é ná-ani zogai mi,
kpɔ́kɔ́i, é kɔ́zoganii ɔ́aagwe.

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelayele ná-boloda puugɔ́ maazu felegɔ́iti (12), pele ɔ́ana ti-ɔ́εε
naama bɔ́ɔiti boni la ti ma, é ɔ́a tuya loo ti ve. E tuya looni ti ve, εεε gilagilagi ta nɔ́nɔ́ ma
luyai.

Zakɔ́be zaa vai

²⁹ Naa volu é nii ma levei veeni ti ya ga: «Nà ga va liizu kèeni pɔ́, ti zaai. Wa màaɔ́fulu
mèmewolani kobave, pugi zu, é Ɔ́ete nui Efelon ná-kpalagi zu, ³⁰ Makepeela balagi ma
vugi zu, Mamelee ɔ́obave, Kanaan yooi zu. Kpalagi naa ɔ́a Abalaame geyani Ɔ́ete nui
Efelon ma, é ɔ́e be ga maɔ́fulu bosuve. ³¹ Ná nɔ́ ɔ́a ti Abalaame ta anzai Sala maɔ́fuluni
ná. Ná nɔ́ ɔ́a ti Izaake ta anzai Elebeka maɔ́fuluni ná. Ná nɔ́ ɔ́a gè Lea maɔ́fuluni ná.
³² Kpalagi ta pugi é ɔ́eni su, ti ɔ́eyaa ɔ́eni de Ɔ́ete nuiti ma.»

³³ Siegi zu Zakɔ́be beni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani volu betei zu, zii
looni, é za, é li mèmewolani pɔ́ ti zaai.

50

Zakabe maafulu vai

¹ Zozefe gɔzini keɛɛɛ ɔaazuve ma. E wɔlɔni ma, ɛ neɛne ga daave komagai. ² Naa volu Zozefe devei veeni dɔɔtɔlɔiti zea, niiti ti ɔeni ga nɔ-botigɛ nuiti, ga ti keɛɛɛ ɔevele beɛe fɔn. Dɔɔtɔlɔiti ti Izelayele ma vɔomai vɔɔni, ti da gulɔ maku neɛneɛgi ɔɔfɔ ma. ³ Keni ta la ke ga folo vuunaanigɔ (40), yeeɛɛɛɛɛɛɛ naa ɔa maanɛɛni, ɛ ɔe, poomai da vɔ, gulɔi da ɔɔfɔ ma. Ezipete nuiti ti nɔ-wɔlɔi woni folo vuulɔfela (70) laawu.

⁴ Siegi zu saa wɔlɔi ma voloiti ti leveni da, Zozefe liini, ɛ bɔe Falaɔɔn nɔ-koizuve nuiti ɔɔ, ɛ ɔe ti ma: «Ni wa va bu, wo faabɔɔɔ ɔe bɛ, nɔ wo maanɛɛnezu ga wo li, wo niima wooiti bo Falaɔɔn ma: ⁵ «Kɛe ɔeni gɛ ɔona be, ɛ ɔeni mɔ: Nɔ ga va zaazu. Da maaɔulu kabayeɛɛi zu, nii gɛ bɔɔni Kanaan yooi zu. Nɔ ɔɔ gɛ le nɔ, gɛ kɛe maaɔulu, naa volu, nɔ ɔalesu ma, gɛ va.» » ⁶ Falaɔɔn gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Le, ɛ ɛ-ɔee maaɔulu, eɛvelei ɛ ɔonani la tɔun be.»

⁷ Zozefe leɛni ga ɛ keɛɛɛ maaɔulu, Falaɔɔn nɔ-botigɛ nuiti kpein ti vilɛni polu, ta nɔ-koizu ɔewolaiti, ta Ezipete yooi zu ɔewolaiti kpein, ⁸ ta Zozefe nɔ-peleyeɛɛi kpein, keɛɛɛleaiti, ta keɛɛɛ nɔ-peleyeɛɛi, doungoiti nɔ ɔa ti ti yeni Gɔsen yooi zu, ɛ veɛ ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta soo nuiti ti ɔeni Zozefe volu balaagi, naa ɔa ɛ keɛni bebei wola laabaɔɔni. ¹⁰ Ti zeelini Atade molo loɔazuve, nii ɛ zie wolai Zuluden volu velei, ti ma maaɔulu bo fai wɔlɔni, ti maawui. Zozefe keɛɛɛ leɛni, ɛ ke ga folo lafela, ɛ da keɛɛɛ zaa wɔlɔi wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ɔeni zeini zooi zu, ti ɔidaani saa vai naa ɔevelei wu, nii ɛ ɔeeɛni Atade molo loɔazuve, ti ɔeni ma: «Saa wɔlɔ biin ka ga nii kpaai Ezipete nuiti ma.» Naa ɔa ɛ ba, ti naama molo loɔazuve laasei peɛni ga Aɛele-Miselayime.* Adave nɔ ɔa zie wolai Zuluden volu velei. ¹² Veɛ ɔana Zakabe nɔ-doun zunuiti ti ti-ɔee nɔ-deveiti keɛni la. ¹³ Nɔ-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maaɔuluni Makepeela balagi ma vugi zu, nii Aɛalaame geyani Gete nui Efelon ma, ga ɛ ɔe ga nɔnɔ ma maaɔulu bosuve, Mamelee ɔobave. ¹⁴ Zozefe begai ma ga keɛɛɛ maaɔulu, ɛ ɔaleni ma Ezipete, ta keɛɛɛleaiti, ta niiti kpein ti leɛni vɔɔma keɛɛɛ maaɔuluzuve.

Inɛinegi ɔee vai

Zozefe keɛɛɛleaiti ba

¹⁵ Zozefe keɛɛɛleaiti ti kaai ma ga ti-ɔee zaa, ti ɔeni ma: «Ni sei Zozefe a ɔena, ɛ ɔe ga ade zili nu, faa ɔɔi kpein de keɛni la, ɛ ti vɔtokula ade ma!» ¹⁶ Ti keela wooi leveni Zozefe ma, ti ɔe ma: «Aisa ɛ-ɔee va za, ɛ niima levei veeni, ɛ ɔe ma: ¹⁷ «Wa bɔe Zozefe vɔ ɔani ga: Nɔ ɛ maanɛɛnezu, ɛ-ɔeeleaiti ta-ɔamaba vai zuvaaye, ta ta-ɔotoi, mazɔlɔ ti faa ɔɔi ɔeeve ga de.» Gɔ ɛ maanɛɛnezu, ɛ-ɔee nɔ-GALAGI nɔ-botigɛ nuiti gɔ-ɔotoi zuvaaye niizu!» Zozefe wɔlɔni, siegi zu ti bɔeni ɔɔ la ɔana. ¹⁸ Keɛɛɛlointi ti vaani tiya bɔɔi, ti la kɔɔwu, ti ɔe ma: «Giya ɔaa, gɔ ga da-wotigɛ nuiti.» ¹⁹ Zozefe ɔeni ti ma: «À mina lua, nɔ ɔa gɛ GALA potogi zu baa? ²⁰ Wo ɔisieni ga wo faa ɔɔu ɔe ga ze, keɛ GALA ge naa valiboni, ɛ ke ga faa vago, ga naa laazeeli, nii ɛ ɔeezu za, naa ɔa a ke nuɔuse mɔinmɔin zenvui ɔizo. ²¹ Niizu, deɔemu à mina mɔ lua, nɔ wo-maavaiti pe keɛzu, ta wo-lointi tɔnɔi.» E ti ɔaanɛɛni, kɔe velei ma ti vɔ ga pagɔ.

Zozefe zaa vai

²² Zozefe zeini Ezipete, ta nɔ-peleyeɛɛi. E yeni vulua, nɔ-konagi ɔe ga ungiɔ puugo (110). ²³ Zozefe Efelayime mavofodaiti kaani, eyɛsu ɛ zavagi ɔa. Manasee nɔ-doun zunui Makiil nɔ-doun zunuiti ti zɔlɔni balaa kɔɔ ma. ²⁴ Zozefe ɔeni keɛɛɛleaiti ma: «Nɔ ga va zaazu. Keɛ GALA ka vaazu wo ɔulazu niima yooi tei su, ɛ li ga woye mɔnɔ zooi naa zu, nii ɛ ma minazegɛi woni, ɛ ma ɔona wo Aɛalaame ve, ta Izaake, ta Zakabe.» ²⁵ Zozefe ɔeni Izelayele lointi ma: «Keni wo ɔona, GALA ka vaazu wo maalobosu, zegema nɔpe ge la ba,

* **50:11** Aɛele-Miselayime: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «Ezipete nuiti ta-zaa wɔlɔ vai.»

wa le ga mà gfaeiti, wo ti maagooza ve va.» ²⁶ Zozefe ná-konagi gfaei ma ga ungila puugo (110), é zaani. Ti ma voo mai vɔɔni, ti da gulo maku neɛnɛgi ɲɔfɔ ma, ti da pooma gesui zu Ezipete yooi zu.

Egezode

Sɛvɛi nii laaseigi ɔa ga: Egezode

Poluvɛ ɔa ga: Gula

Toɔa Izelayɛle nuiti kula vai wosu Ezipete yooi va, vɛ ti ɔeni nà Zozɛfe nɔnɔ ma ziɛgi zu, ti yɛni nà, GALA ge tuya loo ti vɛ, ti wola buɔɔ. Kɛɛ masa niine ɔili ge zeini Ezipete nuiti unda, nii é la ɔeni faa nɔpɛ kwɛɛ, é va vile Zozɛfe va. E tɔzeini ga ti bɔlɔa, é ti zo ga duɔiti.

Gaafwɛsu 20:2 zu, nii é Egezode zɛvɛi zaamaɔvɛ, GALA ge bogɛ Izelayɛle nuiti ma, é ɔɛ ti ma: «Nà ɔa gè ga è-Maliɔii, ɔa-GALAGI, nà ɔa gè è ɔula Ezipete yooi va, vɛ è ɔeni nà duɔlai zu.»

Wooi naati ti puuzu felegɔi zu, ta Egezode zɛvɛi ma bɔɛ ungi ɔulazu kɛɛma, ta suvaa biin golai, ga GALA ka é ga: Ná-nubuseiti unɔɔ GALAGI.

Naa volu, ma puuzu ɔilagi nɔ ɔa é ga: «Tɔ puugɔiti» ma lɔzeigi, GALA ná-nɛɛbɛi maavele ma, é Izelayɛle nuiti unɔɔga, toɔa pɔ niina ga naati ti ta-nɛɛbɛi ɔula kɛɛma tɔun bɛ, ga ti ɔa ná-tɔgiti so.

Izelayɛle nuiti ti begai ma ga zeizu zɔlɔ ga pagɔ Ezipete yooi zu, ti buɔuni, ti ɔɛ ga nuɔuse mɔinmɔin kona mɔinmɔin daawu, (Zɛɛze 45:17 é li 20; ta 47:11), kɛɛ ti bɔɔɔ vɛtɛni ga ti lɔa duɔlai zu Ezipete masa niine yeezu.

GALA ge la ɔeni yɛni nɔ wɛɛzu Izelayɛle nuiti ba ta-bɔlɔi zu, ti ɔeni su, é va ɔɛ ti ɔulazu su.

E yimazɛɔeni ga ti taɔila, daa ga: Moize, ga é ɔɛ ga ta-lotugɔi, naa volu GALA ge ti maaloboni ná zeizu ɔɛ mɔinmɔin ga ná-zɛɔaabaai.

E bɔini Ezipete nuiti da, eyɛsu Izelayɛle nuiti ti ɔula ti ya duɔlai zu, ti bɔɔɔ yeemalai zɔlɔ, ti li ta-yooi zu (1:1--15:21).

GALA kpegai ma ga lo ti luɔɔ, é ti makɛ, eyɛsu ti ɔɛ ga Sinayi gizei ma leveba wolai maazuɔude, (15:22--18:27). GALA ge Izelayɛle ɔɛni ga ná-nubusei, naama minazɛɔɛgi maavele ma, é kɛɛni Izelayɛle vɛ Sinayi gizei ma, ta ná-tɔgiti é dɛni ga tiye (19:1--24:18).

Eyɛsu Moize ɔa kalagiti sɔlɔ, niiti ti losu GALA seizu padegai ma zɛɔɛ vɛɛi lo fai va, (25:1--31:18) Izelayɛle nuiti ti liini mɔnɔ GALA baaɔulaba ɔɛɛzu bɔɔɔ vɛ, ti zanugi ɔɛɛ ga niki yivoi ɔɛvɛɛi, naa ɔa é vaani ga GALA ná-ziiɔaawana wolai ti laalɔɔma (32:1--34:35).

Sɛvɛi ɔa wooi ɔaabelazu ga GALA seizu padegai ma zɛɔɛ vɛɛi lo fai, vɛ GALA a ɔa va, é ɔula kɛɛma ti vɛ ná (35:1--40:38).

GALA GE IZELAYɛLE NUITI KULA VAI EZIPE TE YOOI VA

(1:1--15:21)

*Izelayɛle nuiti dɔɔ vai duɔlai zu
Ezipete yooi zu*

¹ Izelayɛle ná-doun zunuiti kaa, ti yɛni Zakɔbɛ volu, ti va Ezipete yooi zu, ɛɛ ta ná-pɛɛyɛɔɛi: ² Luβɛn, Simiyɔn, Leevi ta Zuda, ³ Isakaal, Zabulɔn ta Bɛnzamɛn, ⁴ Dan, Nɛfetali, Gade ta Aɛɛl. ⁵ Zakɔbɛ mavofodaiti tieɔi ɔeni ga nu vuulɔfɛla (70). Zozɛfe ɔeni niina Ezipete yooi zu.

⁶ Zozɛfe zaani, kɛɛɔɛɛɛi kpein balaa, ta ti-ma ɔɛɔalamaiti kpein. ⁷ Izelayɛle nuiti ti buɔuni, ti mɔin, ti ɔaawɔlɔ, ti ɔa ɔɛ nɔ ga zobobɛ nuiti. Zooi zulaaveni ga tiye.

⁸ Masa niine zeini Ezipete yooi unda, nii é la ɔeni Zozɛfe ɔwɛɛ. ⁹ E ɔeni ná-nubuseiti ma: «À wɛɛ, Izelayɛle nubuseiti ti mɔinda de va, ti-zɛbɛi wɔlɔ dɔnɔi va. ¹⁰ Ade li, de bɔɔɔ lɛ ga da ga keɛɔɛle nuiti ta-vaa zu. De peɛ ɔɛsa ta-buɔɔ vai luɔɔ, mazɔlɔ ni kɔɔ a vaana, ti mina ɔɔ de wɔinzeɔɛ nuiti ba, ti va de zakpe, ti va ɔula zooi va naa volu.»

¹¹ Názu gá ti gweléma nuiti seini la Izelayele nuiti unda, ti da ti bɔlɔ ga boti baagiti, ti gɛni feezu ti ya ga maabaai. Pele gána ti taa wolaiti toni da Falaɣɔn vɛ, niiti ti ga Pitɔme ta Lamesese, anii makesuɔeti. ¹² Kɛɛ toun ta la gɛna ti bɔlɔzu, ti maa bɛna mɔin nɔ, ti gaa da wɔlɔ, eyɛsu Ezipete nuiti ti ti wɔinzege. ¹³ Ezipete nuiti ti Izelayele nuiti gola zopele jɔuni, ti vɛɛ ti unga ga duɔla baabaagi. ¹⁴ Ti eteai baani ti ma ga boti baabaagiti ti gɛni kɛɛzu, pɔlɔ gaaɔ faiti, biliki loɣa vaiti, ta kpalaga wotiiti kpein, nii nɔ da gɛ ma wotii kpein, ti ti pɛ daani ti unma ga maabaai.

¹⁵ Ezipete masagi bɔɛni Ebulu nuiti ta-maavie bo anzanuiti pɔ, gilagi laaseigi gɛni ga, Sifela, zɔi gɛ ga Pua, ¹⁶ é gɛ ti ma: «Siɛgi zu wo maaviegi wosu da Ebulu anzanuiti pɔ bɛ, ni zunu loun vɛ, à naa vaa. Ni anzanu loun vɛ, à naa yɛ ná, é yɛ vulua.»

¹⁷ Kɛɛ maavie bo anzanuiti ti gɛni luazu GALA ba, ti la gɛni kɛɛni, eɣevelei Ezipete masagi boni la, ti gɛni doun zunuiti zɛsu vulua. ¹⁸ Ezipete masagi maavie bo anzanuiti tolini, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo naa gɛɛzu, wo da doun zunuiti zɛ vulua?» ¹⁹ Maavie bo anzanuiti ti Falaɣɔn woogaaɔvoteni, ti gɛ ma: «Ebulu nuiti ti-anzaiti ti la ga Ezipete anzanuiti kɛvele, ti zuloge, ta doin zɔlɔsu pɛ, maavie bo anzanui mu ge va zeeli ná.»

²⁰ GALA ge tuya looni maavie bo anzanuiti bɛ. Nuɔuseiti maamɔinni, ti-zɛbɛi wɔlɔ. ²¹ Tei maavie bo anzanuiti ti luani GALA ba, GALA ge ti-mavofodai gaaɔwɔlɔ. ²² Názu gá Falaɣɔn niima levei veeni la ná-nuɔusei kpein zea ga: «Zunu lointi kpein ta zɔlɔ, wa naati pili ya zɛ wolai Nile wu, kɛɛ anzanu lointi kpein wa naati zɛ vulua.»

2

Moize zɔlɔ fai ta ná-doungo zɛgi

¹ Leevi ná-pɛɛyegei wu zunui ta liini, é anzanui ta zege ná-bolodai zu, é sei ga anza. ² Naama anzanui kogi zɛgɛni, é doun zunu zɔlɔ. E kaani ga doungoi vage, é seɣeni, é dɔɔɣu alu savago laawu. ³ Tei é la mɔ gɛni zooga é va dɔɔɣu, é temu bɔlɔgi zɛgɛni, é managi zɛ ba. Naa vɔlu é doungoi zɛgɛni, é da su, é li, é sei seeligiti saama zɛ wolai Nile gɔbavɛ. ⁴ Doungoi diɛ anzanui liini, é lo gɔozama tago, nii a kɛ é kwɛɛ, nii é vaazu gɛɛzu la.

⁵ Falaɣɔn ná-doun anzanui yeini zɛ wolai Nile vɔ pelei ga é maagba, ta ná-botigɛ anzanuiti, ti gɛni zɛziɛsu zɛ wolai Nile laavɛ. E wɛleni, é temu bɔlɔgi gá seeligiti saama, é ná-botigɛ anzanui leveni ga é li, é sege. ⁶ E daalaoni, é doungoi gá laani su. Zunu loungoi gɛni de, é da wɔlɔ. Naa maawɔin soni, é gɛ ma: «Ebulu nuiti ti-loin ta gaa.»

⁷ Doungoi diɛ anzanui gɛni Falaɣɔn ná-doun anzanui ma: «Nà zoo nɛi gè li, gè doun gulasu anzanui ta loli é vɛ, Ebulu anzanuiti saama, naa gá a kɛ é da niimii ve doungoi nii ya é vɛ?» ⁸ Falaɣɔn ná-doun anzanui googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Li!» Anzanu loungoi liini, é doungoi dee loli. ⁹ Falaɣɔn ná-doun anzanui gɛni ma: «Li bè ga doungoi nii, è da niimii ve zea, nà vaazu è zalazu.» Anzanui doungoi zɛgɛni, é kula su. ¹⁰ Siɛgi zu doungoi wɔlɔni la, é liini la Falaɣɔn ná-doun anzanui vɔ. Naa seɣeni, é kɛ ga ná-doun zunu. E daasei pɛɛni ga Moize,* mazɔlɔ é gɛni ma: «Gè kulavɛ zɛi gá.»

Moize vela vai, é li Madiyan

¹¹ Naama zɛgi zu, Moize wɔlɔbai ma, é liini ná-nuɔuseiti pɔ bɛ, é wɛleni, é naati ta-woti baagiti pɛtɛ. E Ezipete nui ta gaaani, é da kɛɛɣeloin Ebulu nui ta loɣa. ¹² E wɛleni gɔba, é kaai ma ga nu nɔpɛ ge la gɛni ná, é Ezipete zunui zoni, é paa, é dɔɔɣu naɣaegi zu. ¹³ E gɛlani naa vɔluma zobui, pɛtɛ, Ebulu zunu felegɔ gɛni ná, ti da kɔ. Zɔi é la gɛni veeni, é gɛni naa ma: «Lee vaa zu è gɛɛloin loɣazu?» ¹⁴ E googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Bɛ gá é è zeida ga kundigii ta tukpɔgaaleve nui gi unda? Da gɛsiɛzu ga è paa, eɣevelei è Ezipete nui vaani

* **2:10** Moize: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «kula.»

la?» Moize luani, é gɛ ɓɔɔɓ ma: «Gaamazu fai nii gɔwɛɛge na.» ¹⁵ Falaɓɓon naa menini, nii é gɛeni, é gɛni pɔ ga é Moize vaa.

Kele Moize velani Falaɓɓon va, é li poun, é ze Madiyan yooi zu. Keai ma zɛyegɛi ta gɔbavɛ, ¹⁶ anzanu loun lofela ti vaani zɛ zaɓazuɛ. Ti gɛni ga Madiyan zalaɓa gɔla nui ná-doun anzanuiti. Ti toganiiti ta-ɓɔɔle wosuvɛti daaveni, ti ti-gɛɛ ná-togani bulugiti kɔ. ¹⁷ Kele togani make nuiti ti vaani, ti ti ɓɛ. Moize wuzegɛni, é ti maalobo, é ta-logani bulugiti kɔ. ¹⁸ Siɛgi zu ti gɛleni ma la ti-gɛɛ Leyuwɛle vɔ ɓɛ, naa ti gaaazaɓani, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo vaai fala za?» ¹⁹ Ti googaaɓoteni, ti gɛ ma: «Ezipete zunui ta gɛ é gi maalobogai, é gi gɔla togani make nuiti zea, é zɛi zaɓavɛ vɔɔ gi vɛ, é togani bulugi gɔ.» ²⁰ E gɛni ná-doun anzanuiti ma: «Mini gɛ é ná? Lee vaa zu wo zunui naa yɛgai mu? A tolina, é daamianigi ta mi.»

²¹ Moize yeezeini bu ga é ze zunui naa vɔ ɓɛ, naa ma ge ná-doun anzanui Seefɔla zɛgɛ, é fe ɓɛ ga anza. ²² E doun zunu zɔɔɔni. Moize daasei pɛeni ga Gɛɛlesome (nii poluve ga «seikɔɓɔmai»), mazɔɔ é gɛni ma: «Nà ga seikɔɓɔma nui, gè zeini zou gɛli su.»

GALA ge Izelayele nuiti kpain gooi meni fai

²³ Suɓoozaai ma, Ezipete masagi zaani. Izelayele nuɓuseiti ti gɛni ɓalasu nɔ de duɔlai zu, ti gɛni kpeei loozu. Kpeei ti gɛni toozu duɔlai zu, naa zeelini GALA ma. ²⁴ GALA ge ti ɓala gooi menini. GALA ge gɛzɛni ná-minazɛgɛgi zu, é boni Abalaame vɛ, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔɔbe va. ²⁵ GALA ge wɛleni Izelayele nuɓuseiti ba, ti maawɔin so.

3

Moize loli fai GALA ɓɛ

¹ Moize gɛni nekoi Zeetelo ná-togani bulugi makesu, nii é gɛni ga zalaɓa gɔla nui Madiyan yooi zu. E liini ga togani bulugi teɓɓɓai volu velei, eyɛsu é li GALA ná-gizei ma, Gɔɔɔɔbe. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɓɛelai gɔlani ɓɛ kelɛma abuzogi zaama, kpɔvɔ goi zaamavɛ. Moize wɛleni, pɛte, abui soni kpɔvɔ goi va ná kpein, kele kpɔvɔ goi la gɛni gɛlazɔ jɛgɛɛɛin. ³ Moize gɛni ma: «Nà latisu, gè li, gè niima laavɔɔ vaa wolai gɛ, lee vaa zu kpɔvɔ goi la gɛlazɔ jɛgɛɛɛin.» ⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI kaani ga toɓa na lati ga é ná gɛ. GALA ge yɛni kpɔvɔ goi zaamavɛ, é toli, é gɛ ma: «Moize! Moize!» E googaaɓoteni, é gɛ ma: «Nà gaa!» ⁵ GALA ge gɛni ma: «Mina maaɓuɓa vɛ va, ɗa-zavalagiti kula gɔɔɔa, mazɔɔɔ adavɛ vɛ è loni ná, zou vɛ gè maɓɓɛ vɛai ba.» ⁶ E gɛni ma volu: «Nà gɛ gè ga è-gɛɛ ná-GALAGI, ta è-mɛmɛwolani Abalaame, Izaake, ta Zakɔɔbe ta-GALAGI.» Moize gaaazuɛ loɔɓuni, mazɔɔɔ é gɛni luazu ga é mina wɛɛ GALA ba.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè nà-nuɓuseiti ta-ɓɔɔɔi gaa Ezipete yooi zu, gè ta-ɓɛɛ wooi meniga, ti toozu ta-wɛɛma nuiti zea, gè ta-ɓɔɔɔi gɔwɛɛ. ⁸ Gè vaa ga gè ti unɓɔɔ, gè ti gɔla Ezipete nuiti zea, gè ɛ ga tiye zou vagɔi zu, suwɔɔɔɔai, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔvɔai ná, zooi nii Kanaan nuiti ti zeini su, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁹ Niizu Izelayele nuɓuseiti ta-ɓɛɛ wooiti ti zeelia mà, gè nimizai gɛ, nii Ezipete nuiti ti seizu ti ma. ¹⁰ Naa gɛ é ba, nà è levesu Falaɓɓon vɔ ɓɛ, è nà-nuɓusei Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.»

¹¹ Moize gɛni GALA ma: «ɓɛ gɛ é ga ze, gè liizu Falaɓɓon vɔ ɓɛ, ga gè Izelayele nuɓuseiti kula Ezipete yooi va?» ¹² GALA ge gɛni ma: «Nà gɛ è va, wɛɛ nii é gɛɛzu ga poogi ga nà gɛ gè è levesu: Siɛgi zu ɗa nuɓuseiti kulana la Ezipete yooi va, wa nɔkɔ bù gizei nii ma.»

¹³ Moize gɛni GALA ma: «Nà liizu Izelayele nuɓuseiti pɔ ɓɛ, gè gɛ ti ma: «Wo-mɛmɛwolani ta-GALAGI tɛvɛgɛ wo vɔ ɓɛ.» Kele ni ta gaaazaɓana ga «daasei ka lee?» Nà ti woogaaɓote gɛle?»

¹⁴ GALA ge gɛni Moize ma: «Nà ga naa, nii é ná.» E gɛni ma mɔnɔ: «Pele gɛ ɗa Izelayele nuiti googaaɓote da: «Zai é lolisu ga: Nà ná, naa gɛ é tɛvɛgai wo vɔ ɓɛ.» ¹⁵ GALA ge gɛni

Moize ma mənə: «Da bəe ɟani Izelayele nuiti pə: «Gooɟo GALAGI, é ga wo-memewolani Abalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI ɟa é tēvegai wo və be.» Dàaseigi ɟana eyesu ɟo, pele ɟana gè pə ga ti da woɟula mà la, yeeɟɟalaiti pɛ su. ¹⁶ Li, è Izelayele ɟewolaiti gaale ba, è ɟe ti ma: «Gooɟo GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI ɟulave bè kelema, nii é ga Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake, ta Zakəbe. E ɟe ma: Gè wɛɛa wo ma, gè naa ɟaa gaamazu, nii ti daazu wo ma Ezipete yooi zu. ¹⁷ Gè devea ga nà vaazu lɛɛzu ga woye, gè wo ɟula Ezipete yooi va, vɛ wo ná kpəɔi zu, gè li ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta Gɛte nuiti, ta Aməɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, vɛ nənəi ta kəin guləi vooɔaai ná.» ¹⁸ Ta woilo è-woo ma. Da-o, Izelayele ɟewolaiti-yo, wa li Ezipete masagi və be, wo ɟe ma: «Gooɟo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI vaave gi və. Va bu niizu, gi folo savagə zɛ wo tevebai zu, ga gi li, gi zalaɟaiti kula Gooɟo GALAGI vɛ, é ga gá-GALAGI.» ¹⁹ Gè kwɛɛni ga Ezipete masagi la vaazu yeebesu wo va, wo va li, ni naa la ɟɛɛni ga zeemaɓai. ²⁰ Nà yeemaalesu, gè Ezipete yooi loɟa ga maabɛɛ vai ma ziiti kpein, gè vaazu kɛɛzu ti zaama. Naa vɔluma, toɟa vaazu yeebesu wo va, wo li. ²¹ Nà fai ta ɟe, nii a ke niima nuɓuseiti ti ɟaazu unfe sɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu. Siegi zu wo vaazu liizu la, wo la lia ga yeaɲaka ɲegɛɛin. ²² Izelayele anzanui ɟilagilagi ɟa wali anɲakaiti, ta zanu anɲakaiti, ta seɟeiti fali seɲoɟoɔi ma, ta naama anzanui ma, nii é ná-peleɪ wu, wo wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti maagili la. Wa ti ɟula Ezipete nuiti zea, wo ti maavo.»

4

GALA ge ná-zɛbeɪ ɟula vai kelema

Moize vɛ

¹ Moize gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Ti la vaazu laazu dà, ti la woiloga gəoi ma. Kele ta vaazu ɟɛɛzu mà: «Gooɟo GALAGI la ɟulani è vɛ kelema.» » ² Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Lee ɟa é zoni è ya?» E gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Tukpəi vɛ.» ³ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Pili ya zooi ma.» E pilini ya zooi ma, naa latini, é ɟe ga kaalii. Moize vɛlani ba. ⁴ Gooɟo GALAGI ɟɛni Moize ma: «Yeemaale, è so wəɔngi va.» E yeemaaleni, é so, naa latini, é ɟe vɔlu ga tukpəi zea. ⁵ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Da naa ɟe, naa ɟa a ke, ti la da ga Gooɟo GALAGI, ti-memewolani ta-GALAGI ɟulave kelema è vɛ, nii é ga Abalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI.»

⁶ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma mənə: «Yeevɛɛ è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni ɟakai zu. Naa vɔlu é seɟeni ná, pɛɛ, geei ɟulani zeei maave pɛ, koleai eɟe kobe kolegi. ⁷ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Yeei vɛɛ vɔlu è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni vɔlu kakai zu. Naa vɔlu é yeei zɛɟeni ɟakai zu, é latini, é ɟe vɔlu ga kəɔgi ɟevelei. ⁸ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Ni ti la laani è la, ti la ɟisəɔɔni poogi ma məungi ma, ta la poogi velesiei la. ⁹ Ni balaa ti la laani poo felegəi naati da, ti la woiloni è-wooi ma, da zɛ wɔlai Nile ma ɟei ta zeɟe, è pu ya zooi ma. Ziei è vaazu seɟezu zɛ wɔlai Nile ɟa, naa ɟa lati, é ɟe ga ɲamai zooi ma.»

¹⁰ Moize ɟɛni Gooɟo GALAGI ma: «Ee, Məliɟii, gè la ga zunui nii daaɟəɔɔi, naa ma ge la təzeini bà wogi, baa veleina, anɛɛ voloi naa è təzeida la ga bəea pə, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, mazəɔɔ dāave ta nɛgi ti ɟilivɛ.» ¹¹ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Be ɟa é nu vului laave bɛɛa? Be ɟa a da nui ɟe ga bəbɔi, baa goizuɔɔɔ nu, baa é ke ga wozagaa nu, baa gaazuɟole nu? Nà nə laade baa, nɛi gè ga Gooɟo GALAGI? ¹² Liina deɟemu ɟani, nà bəɟoɔi ɟa gè ɟɛɛzu è va, da ɟena bəea, nii è vaazu bosu, nà è ɟala ga naa.» ¹³ Moize ɟɛni ma: «Ee, Məliɟii, nu ɟili teve, nii è pə è teve.»

¹⁴ Gooɟo GALAGI yiiɟaawanani Moize ma, é ɟe ma: «È-liɛ Aaləɔ, Leevi nui, ɟa ná. Gè kwɛɛ ga daaɟəɔɔvɛ. Wɛɛ tə bəɟoɔgo va, é vaazu è laaɟomisu. Siegi zu é è ɟaazu la, gola ɟoozu ɟa nɛɛ, ga ziimave pɛ. ¹⁵ Da bəe pə, è woiti pu da. Nəun nà, nà ɟe wo va, wa ɟena bəea, nà wo ɟala ga naa, nii wa ke. ¹⁶ Toɟa bəe è vɛ nuɓuseiti pə, é ɟe ga è-laave, dəun da ɟe GALA tosvɛ təun be. ¹⁷ Tukpəi nii zɛɟe ya, nii è vaazu poogiti kɛɛzu la.»

*Moize gale fai ma
Ezipete yooi zu*

¹⁸ Moize galeni ma, é li nekoi Zeetelo vɔ bɛ, é gɛni naa ma: «Nà pɔ gè li kèeleaiti pɔ bɛ, niiti ti Ezipete yooi zu, gè pɛtɛ ni ta dɛ vulua.» Zeetelo gɛni ma: «Li ziileigi zu.»

¹⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma Madiyan yooi zu: «Gale ma, è li Ezipete yooi zu, mazɔlɔ niiti kpein ti gɛa pɔ ti è vaa, naati ti zaa.» ²⁰ Moize anzai ta ná-doun zunuiti segeni, é ti zei soovale sinei gɔma, ti pele zo, ti da li Ezipete yooi zu. Moize GALA ná-tukpɔi zegeni ya.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Da galena ma Ezipete yooi zu, keni è maabɛle vaiti kpein kɛ Falaɔɔn gaazu, nii gè ma zobogi veai è ya. Nɔun nà, nà vaazu kigi baazu, é la vaazu yeebesu nubuseiti ba, ti va li. ²² Da gɛɛzu Falaɔɔn ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi gaa: Izelayele gɛ ga dɔun zunu mɔungi. ²³ Gè bo è ma: Be dɔun zunui va, é li, é boti gɛ bè. Ni è la gɛ kɛeni, è va be ba, é va li, nà è-loun zunu mɔungi undaavili.» »

²⁴ Siegi zu Moize gɛni siei ma la, é gɛlani adave ta, vɛ é niini ná, Gɔɔɔɔ GALAGI daaɔomini, é gɛni pɔ ga é paa. ²⁵ Seefɔla dodo gɔtui zegeni, é ná-doun zunui ná-zunu anii ma gɔlɔ yɔkpɔgi levega, é fɔɔɔɔ Moize kɔligi va, é gɛ ma: «Da bè ga zinigi gè sɔlɔɔgai ga namai.» ²⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI zeni ná. Názu gɛ anzanui gɛni ma la: «Zinigi sɔlɔɔgai ga namai,» tatipɛɛvolui maavele ma.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Aalɔn ma: «Li tevebai zu, è Moize laaɔomi.» Aalɔn liini, é Moize laaɔomini GALA ná-gizei ma, é nɛnɛ. ²⁸ Moize wooi kpein dɛeni ga Aalɔn, nii Gɔɔɔɔ GALAGI teveni pɔ, ta poogiti kpein é deveni ga é kɛ. ²⁹ Moize ta Aalɔn ti liini, ti Izelayele gɛwolaiti kpein gaale ba. ³⁰ Aalɔn voluvaawoni ga naama vaiti kpein, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti woni Moize ma. E poogiti kɛeni nubuseiti gaazu. ³¹ Nubuseiti ti laani da. Ti kwɛɛgai ma ga Gɔɔɔɔ GALAGI vaave Izelayele nuiti pɔ, ga é wɛɛ ti ma, é ta-maanɔɔi gɛ, ti bɔɔmaayeini, ti nɔkɔ bu.

5

*Moize ta Aalɔn ti lii laa mɔungi
Falaɔɔn vɔ bɛ*

¹ Naama vaiti tevegai ma, Moize ta Aalɔn ti liini Falaɔɔn vɔ bɛ, ti gɛ ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gaa: «Be ná-nubuseiti ba, ti li, ti fetii gɛla tevebai zu daaseigi lebi vaa ma.» » ² Falaɔɔn ti woogaavoteni, é gɛ ti ma: «Bɛ gɛ é ga Gɔɔɔɔ GALAGI, ga gè gɔlo bɛ, gè be Izelayele nuiti ba, ti li? Gè la Gɔɔɔɔ GALAGI gɛwɛɛ, gè la yeebega Izelayele nuiti ba pɛ, ti va li.» ³ Ti gɛni ma: «Eɔulu nuiti ta-GALAGI gɛlavɛ keɛma gi vɛ. Va bu gi folo savagɔ zie wo tevebai zu, gi li, gi zalaɔaiti kula gá-GALAGI, Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, naa gɛ a kɛ, é mina va seebɛ wola vɛɛzu gi va, baa a va kɔɔ vɛɛ gi va.» ⁴ Ezipete masagi gɛni ti ma: «Moize ta Aalɔn, leeni vaa zu wo nubuseiti segezu ta-wotiiti ma? A gale ma, wo wa-wotiiti kɛ.» ⁵ Falaɔɔn gɛni ma: «Niizu, niima nubuseiti ti mɔinda zoi zu, wa ta-wotiiti sugologolosu!»

*Falaɔɔn ta bɔ fai
Izelayele nuiti ta-wotii va*

⁶ Naama voloi nɔ, Falaɔɔn niima levei veeni nubuseiti ta-wɛɛma nuiti zea, ta ta-wotiige gundigɛiti, é gɛ ti ma: ⁷ «À mina mɔ tufa ve nubuseiti zea, egevelei é gɛa gɛɛzu la mɔungi zu, ga ti va bilikii loɔa, ti da li niina, tiya bɔɔi ti da tufai yeve. ⁸ Anɛɛ naa vɛ, bilikii liegɔi ti gɛa doɔazu mɔungi zu, wa naa nɔ la ti gɛkala. A mina ta gɛla naa la ga tago balaa, mazɔlɔ ta ga dɔɔve nuiti, naa gɛ é kɛɛzu, ti kpeei loozu, ti da gɛ: «Be gi va, gi li, gi zalaɔaiti kula gá-GALAGI vɛ.» ⁹ A nui niiti kasɔgili ga botii, ti-un ka ye naa ma, ti mina woilo zɛɛ bɔɛzuguɛlaiti ma.»

¹⁰ Nubuseiti ta-wɛɛma nuiti, ta ta-wotiige gundigɛiti ti liini, ti gɛ nubuseiti ma: «Falaɔɔn wooi gaa: «Gè la mɔ tufa veezu wo ya. ¹¹ Wa bɔɔi, à li, wo tufai gɛaizie bɔɔi vɛ, vɛ nɔpɛ wa

ka ná. Anεε naa ve, tanεpe ge la gfulazu wa-wotii la.» ¹² Nuβuseiti ti vazani Ezipete yooi zu ná pe, ti da tufa unkpulugiti zεve tufai votogi zu. ¹³ Ta-welema nuiti ti gfeni bεizu ti la, ti da gfe: «A wa-volo gila kuβui be, ege no siegi zu tufai gfeni la wo ya.» ¹⁴ Ti gfeni Izelayele nuiti ta-wotigε gundigfiiti dogazu, niiti Falagɔn ná-gwelema nuiti ti ti zeini ti unda. Ti gfeni gεezu ti ma: «Lee vaa zu wo la beni ga wogi ta za bilikii liegɔi loɔa, daai wo gakala, egevelei é laani la wo gakala mɔungi zu?»

¹⁵ Izelayele nuiti ta-wotigε gundigfiiti ti liini, ti baazaɔa Falagɔn ma, ti gfe ma: «Lee vaa zu è gi zosu gani, gei gi ga da-wotigε nuiti? ¹⁶ Ti la mɔ tufa veezu gi ya, gei gi ga da-wotigε nuiti, ti da gfe gi ma: «A bilikiiti dogai!» Gei gi ga da-wotigε nuiti, ta gi loɔazu, tama da-nuβuseiti ka ti faaɔaazagi gεai.» ¹⁷ Falagɔn ti woɔaavoteni, é gfe ma: «Wa ga dɔɔve nuiti, dɔɔve nu wolaiti! Naa gɔa é keezu, wo gεezu ma: «Be gi va, gi li, gi zalagaiti kula Gɔogɔ GALAGI ve.» ¹⁸ Niizu, à li, wa-woti gεezuve, nu la mɔ tufa veezu wo ya negelein, kele wa bilikii liegɔi no ve, nii wo gfeni feezu.»

¹⁹ Izelayele nuiti ta-wotigε gundigfiiti ti kaani ga ta ti maanɔɔzu no seεe, ti da gfe ma: «Wo la tanεpe kulazu bilikii liegɔi la, nii é veezu folo-o-folo.» ²⁰ Ti gfulazuve Falagɔn vɔ be, ti zeelini Moize ta Aalɔn vɔ be, naati ti gfeni ti maaβunsu. ²¹ Ti gfeni ti ma: «Gɔogɔ GALAGI gɔa wo gɔazu, toɔa wo lukpɔaaleve! Wo gi maayogi zegea Falagɔn ta ná-botigε nuiti be. Wo boɔa zɔkpɔi laa ti-yeezaamave, ga ti gi vaa la.»

²² Moize gɔaleni ma Gɔogɔ GALAGI vɔ be, é gfe ma: «Maliɔii, lee vaa zu é faa nɔi gɔa ga niima nuβuseiti? Lee vaa zu è tεvegai? ²³ Kaipa gè liini Falagɔn vɔ be, gè bɔe pɔ è-laaseigi zu, toɔa faa nɔi gεezu no ga niima nuβuseiti, da ma, è la da-nuβuseiti unmɔɔni pe, è va ti gfula zea.»

6

GALA ge Izelayele nuiti unmɔɔ fai laazeeli vai

¹ Gɔogɔ GALAGI gfeni Moize ma: «Da vaazu petesu niizu, nii gè vaazu keezu ga Falagɔn. Nà-zeeɔaaba wolai maavele gɔa é vaazu besu la Izelayele nuiti ba, ti li, toɔa ti bεezu, é ti gfula ná-zooi va.»

² GALA ge bɔeni mɔnɔ Moize vɔ, é gfe ma: «Nɔn nà, nà ga Gɔogɔ GALAGI. ³ Gè gfulani kelema Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakɔbe, ga GALA Zεbei-Pε-Maliɔii, kele gè la gfeni bɔogɔ leeni ga tiye ga dāaseigi gɔa ga Gɔogɔ GALAGI. ⁴ Gè minazegeni ti ve, ga nà Kanaan yooi veezu ti ve, zooi naa, nii ti su ga seikɔɔma nuiti. ⁵ Nɔn nà, gè Izelayele nuiti kpala gooi menige, niiti ti ga Ezipete nuiti ta-luɔiti. Gè gizege nà-minazegegi zu. ⁶ Naa gɔa é ba, gfe Izelayele nuiti ma: «Nà ga Gɔogɔ GALAGI, nà wo viesu, gè wo gfula boti baagi laawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. Nà wo unmɔɔsu, wo gfula duɔlai zu, nii wo su ti ya. Nà wo unmɔɔsu ga nà-zeeɔaabaai, naa gɔa gfe ga tukpɔaaleve wolai ti laalɔɔma. ⁷ Nà wo zegezu, wo gfe ga nà-nuβuseiti, nà gfe ga wa-GALAGI. Wa sugwee ga nà gɔa gè ga Gɔogɔ GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo unmɔɔsu, é wo gfula boti baagiti daawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. ⁸ Nà leezu ga woye zooi naa zu, nii gè ma gɔnai woni ga nà fe Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe. Nɔn nà, nà feezu wo ya, é gfe ga wɔnɔ. Nà Gɔogɔ GALAGI ve.»

⁹ Moize naama woiti boni Izelayele nuiti ma, kele naati ti la gfeni woiloni goo ma, mazɔlɔ ti gfeni iɔteve wolai zu, duɔla baabaai golai maavele ma, nii ti gfeni su.

¹⁰ Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gfe ma: ¹¹ «Li, è bɔe Falagɔn vɔ, Ezipete masagi, é be Izelayele nuiti ba, ti li, ti gfula ná-zooi va.» ¹² Moize Gɔogɔ GALAGI woɔaavoteni, é gfe ma: «Izelayele nuiti ti la woiloni gɔoi ma. Falagɔn gɔa zoo gale woilosu gɔo ma, nèi kpɔela baai?»

¹³ Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, é deveiti fe ti ya, é vile Izelayele nuiti ba ta Ezipete masagi Falagɔn, Izelayele nuiti kula vai zu Ezipete yooi va.

Moize ta Aalón ti-memewolaiti

¹⁴ Izelayele nuiti ta-veléyeyeféiti ma gúndiqíiti ti gfeni ga: Izelayele ná-doun zunu mǎungi é zǎbǎni, daa ga Luβen. Naa ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Geenǎke, Palu, Géselon, ta Kaalemi. Luβen nǎnǎ ma veléyeyeféiti kana.

¹⁵ Simiyǎn ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Yemuwéle, Yamin, Wǎgfade, Yakin, Sǎgfaal, ta Sayile, Kanaan anzanui ná-doun zunui. Simiyǎn ná-peleyeyeféiti kana.

¹⁶ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ti-mavofodaiti ti la: Geeleson, Keqate, ta Melali. Leevi zii ma gfonagiti ti gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

¹⁷ Geeleson ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Líβeni ta Simeyi, ta ta-veléyeyeféiti. ¹⁸ Keqate ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Amelame, Yiseqfaal, Geebelǎn, ta Uziyele. Keqate zii ma gfonagiti ti gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu savagǎ (133). ¹⁹ Melali ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Maali ta Musi. Naati ka ti ga Leevi ná-peleyeyeféiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la.

²⁰ Amelame nazai Yǎkeeβede zeini ga anza, naa doun zunuiti sǎbǎni βe: Aalón ta Moize. Amelame zii ma voloi kpein ge gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

²¹ Yiseqfaal ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Kǎlee, Neefegge, ta Zikeli. ²² Uziyele ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Mikayele, Elesafan, ta Siteli.

²³ Aalón Naason baazeelai Eliseeβa zeini ga anza, nii é ga Aminadaβe ná-doun anzanui, naa doun zunuiti sǎbǎni βe: Nadaβe, Aβiyu, Eleazaal, ta Itamaal.

²⁴ Kǎlee ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Asiil, Elekana, ta Aβiazafe. Kǎlee ná-doun zunuiti ta-veléyeyeféiti kana.

²⁵ Aalón ná-doun zunui Eleazaal, Putiyele ná-doun anzanui zeini ga anza, naa doun zunu zǎbǎni βe, é daasei pǎeni ga Finease. Naati ka ti ga Leevi lóinti ta-veléyeyeféiti ma gúndiqíiti, egevelei ta-veléyeyeféiti ti la.

²⁶ Aalón ta Moize naati ka Gǎogǎ GALAGI gfeni ti ma: «À li, wo Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va, wo ti zeí kpasu ga pagǎ.» ²⁷ Moize ta Aalón gfa ti liini, ti bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, ga ti Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.

Gǎogǎ GALAGI ná-minazefegi niine vai Moize ve

²⁸ Siegi zu Gǎogǎ GALAGI bǎeni la Moize vǎ, Ezipete yooi zu, ²⁹ é gfeni ma: «Nǎ ga Gǎogǎ GALAGI. Li, è bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, naama vaiti kpein bo ma, nii gè bosu è ma.»

³⁰ Kǎle Moize Gǎogǎ GALAGI woogfaavoteni, é gfe ma: «Nǎn nǎ gfa kpǎela baai, Falagǎn gfa woilo gale gǎo ma?»

7

¹ Gǎogǎ GALAGI gfeni Moize ma: «Wéle, nǎ è losu GALA tosuve Falagǎn ve, è-lié Aalón gfe ga è laavaawo nui. ² Dǎun, da naati kpein bo, nii gè vaazu è levezu ma. E-lié Aalón gfa lati, é ti wo volu Falagǎn ma, ga é βe Izelayele nuiti ba, ti gfula ná-zooi va. ³ Nǎ ma, nǎn, nǎ Falagǎn gígi baazu, nǎ nǎ-poogiti ta nǎ-laavǎǎ vaiti ke, ná zeizu gfe mǎinmǎin Ezipete yooi zu. ⁴ Kǎle Falagǎn la vaazu woilosu wo-wooi ma. Názuve, nǎ yeeveezu Ezipete yooi ma, gè nǎ-nu βulugiti kula Ezipete yooi va, nǎ-nuβuseiti ti ga Izelayele nuiti, ga tukpǎgfaaleve wolai maavele. ⁵ Ezipete nuiti ta vaazu kwǎesu naazu ga, nǎ ga Gǎogǎ GALAGI, siegi zu gè vaazu yeemaalesu da Ezipete yooi maazu, gè Izelayele nuiti kula ti zaama.»

⁶ Moize ta Aalón ti naa gfeni, egevelei nǎ kpein Gǎogǎ GALAGI devei veeni la ti ya. ⁷ Moize ná-konagi gfeni niina ga puulǎsava (80), Aalón ná-konagi gfe ga puulǎsava maazu savagǎ (83), siegi zu ti liini la, ti bǎe Falagǎn vǎ.

Aalón ná-tukpǎi lati fai, é gfe ga kaalii

⁸ Gǎogǎ GALAGI gfeni Moize ta Aalón ma: ⁹ «Ni Falagǎn a bǎena wo vǎ, é gfe wo ma: «A laavǎǎ vǎa gila ke,» da gfe Aalón ma: «Da-lukpǎi zefge, è pili Falagǎn gakala zooi ma.» Toqfa gfe ga kaalii.» ¹⁰ Moize ta Aalón ti liini Falagǎn vǎ βe, ti naa gfeni, nii Gǎogǎ GALAGI valini la ti

ma. Aalɔn ná-tukpɔi vilini zooi ma Falaɔɔn ɔakala ta ná-botigɛ nu wolaiti, naa latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹¹ Kɛɛ Falaɔɔn molikulagiti tolini, ta zoɔɔiti. Tiya balaa, ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. ¹² Ti kpein ti ta-lukpɔiti pilini zooi ma, naati ti latini, ti ɔɛ ga kaaliiti. Kɛɛ Aalɔn ná-tukpɔi ta-lukpɔiti kpɔleni. ¹³ Falaɔɔn ɔigi baani, é la ɔɛni woiloni Moizeni ta Aalɔn wooi ma pɛ, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la.

Maanɔɔ mɔungi:

Ziɛ lati fai, é ɔɛ ga namai

¹⁴ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Falaɔɔn ɔigi baa, é la kɛɛzu, é va be nuɔuseiti ba, ti va li. ¹⁵ Li Falaɔɔn vɔ be sobui nɔ, toɔa ɔulazu, é da li ziɛ wolai Nile laave. Tukpɔi zo ya, nii é latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹⁶ Da ɔɛɛzu Falaɔɔn ma: «ɔɔɔɔ GALAGI, Ebulu nuiti ta-ɔALAGI, tɛveɛ é vɔ be ga gè bo é ma ga è be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi tevebai zu. Kɛɛ dɔun, zaɔɔaza é la de kɛɛni. ¹⁷ ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: «Da vaazu kwɛɛsu nii maavele ma, ga toɔa ga ɔɔɔɔ GALAGI. Nà vaazu ziɛ wolai Nile loɔazu ga tukpɔi é zoni zèa, toɔa vaazu latisu, é ɔɛ ga namai. ¹⁸ Kaleiti kpein ti ziɛ wolai Nile wu, ta za, ziɛ wolai Nile makugi ɔa ɔula, Ezipete nuiti ta ɔaaɔa wafuun ga ti ziɛ wolai Nile ta bɔle.» » ¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «ɔɛ Aalɔn ma: «Da-lukpɔi zeɔe, é yeemaale Ezipete nuiti ta-dɛiti ma: ta-dɛ wolaiti, ta-ma bekegiti, ta-boigiti, ta ta-dɛ yeɔe goiti. Ta ɔɛ ga namai, namai ɔa ɔɛ Ezipete yooi kpein su, gulu anijakaiti su ta kɔtu anijakaiti.» »

²⁰ Moize ta Aalɔn ti naa ɔɛni, nii ɔɔɔɔ GALAGI valini la ti ma. E tukpɔi wuzɛɔeni, é ziɛ wolai Nile loɔa Falaɔɔn ɔaazu, ta ná-botigɛ nu wolaiti gaazu, Nile dɛi kpein ge latini ga namai. ²¹ Kaleiti ti zaani ziɛ wolai Nile wu. Ziɛ wolai Nile makugi ɔulani, Ezipete nuiti ti la mɔ ɔɛni zoosu ti va ziɛ wolai Nile bɔle. Namai ɔɛni Ezipete yooi kpein su. ²² Kɛɛ Ezipete molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Falaɔɔn ɔigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la. ²³ Falaɔɔn ɔaleni ma, é li ná-masa pelei wu, é la vɔɔ ɔisɔɔni niima vai ma neɔeɛin.

²⁴ Ezipete nuiti kpein ti zeɔeiti bɔni ziɛ wolai Nile maɔɔoolii zu, ga ti kpɔɔlede zɔɔɔ, mazɔɔ ti la ɔɛni zoosu ti va ziɛ wolai Nile ta bɔle. ²⁵ ɔɔɔɔ GALAGI ziɛ wolai Nile ɔologologai ma, é kɛɛni su ga folo lofela.

Maanɔɔi velesiɛi:

Zɔɔɔgiti ti zooi maabɔɔle fai

²⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Li Falaɔɔn vɔ be, é ɔɛ ma: «ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi. ²⁷ Ni é la ɔɛ kɛɛni, é va be ti va, ti va li, nà vaazu da-yooi kpein sugologolosu ga zɔɔɔgiti. ²⁸ Ziɛ wolai Nile wuulaa ɔa ve ga zɔɔɔgiti, ta ɔula bu, ti le da-masa pelei wu, ti lo è laa velei wu, ta da-vetei zu, ti le da-wotigɛ nuiti ta-veleiti bu, ta da-nuɔuseiti pɔ beti, ta vu da-bulu mɔ zeɔeiti su, ta da-bulu vukɔ ɔaayɔ anijakaiti su. ²⁹ Zɔɔɔgiti ta le wo ma, wa da-nuɔuseiti, ta da-wotigɛ nuiti kpein.» »

8

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «ɔɛ Aalɔn ma: «Yeemaale ga da-lukpɔi ziɛ wolaiti ma, ta ma bekegiti, ta kpɔigiti, zɔɔɔgiti ti le Ezipete yooi ɔa.» » ² Aalɔn yeemaaleni Ezipete dɛiti ma. Zɔɔɔgiti ti leɛni, ti Ezipete yooi maabɔɔle. ³ Kɛɛ molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Ti zɔɔɔgiti puuni balaagi Ezipete yooi ɔa.

⁴ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɔɛ ti ma: «À ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛ, naa ɔa a kɛ é zɔɔɔgiti maɔɔoza gi va ga nà-nuɔuseiti. Nà besu wa-nuɔuseiti ba, ti li, ti zalaɔaiti kula ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.» ⁵ Moize ɔɛni Falaɔɔn ma: «Masagi, va bu da bɔɔɔi è kui le ga ze, yeei gè vaazu ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛzu la è vɛ, wa da-wotigɛ nuiti, ta da-nuɔuseiti, nii a kɛ é zɔɔɔgiti maɔɔoza è va, ta da-veleiti? Taɔila kpalaa ge la yeɔa ná, kɛni ziɛ wolai Nile nɔ wu.» ⁶ Falaɔɔn ɔoɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Lina nɔ.» Moize ɔɛni ma: «Toɔa ɔɛ ɔana, eɔɛvelei é

faliai la, naa ɔa a ke, è kwεε ga gala kili ge la ɔulani ga Ɔooɔɔ GALAGI, gá-ƆALAGI. ⁷ Zɔɔɔgiti ta maafooza è va, ta da-veleiti, ta da-wotigε nuiti, ta da-nubuseiti, taɔila kpalaa ge la yega ná, keni zie wolai Nile nɔ wu.»

⁸ Moize ta Aalɔn ti zegeni Falaɔɔn vɔ be, Moize wooɔulani Ɔooɔɔ GALAGI ma, zɔɔɔgiti ta-vaa zu, niiti é ti leveni Falaɔɔn laalɔɔma. ⁹ Ɔooɔɔ GALAGI naa ɔεeni, nii Moize falini ma. Zɔɔɔgiti ti zaani peleiti bu, ta koizuveti, ta dɔbɔiti su. ¹⁰ Ti ti ɔaalεeni ba kpifɔkpifɔ, makugi ɔeni ɔulazu zooi zu ná pe. ¹¹ Kele Falaɔɔn kaai ma ga faiti ti zolooga, é bɔɔɔ ɔikpaani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔεevelei Ɔooɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi zavasiei:

Sosoligiti

¹² Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Ɔε Aalɔn ma: «Da-lukpɔi maale, è zooi ma vufiligi loɔa. Toɔa latisu ga sosoligiti Ezipete yooi zu ná kpein.» » ¹³ Zekana ti keeni la. Aalɔn yeemaaleni ga ná-tukpɔi, é zooi ma vufiligi loɔa la. E ɔeni ga sosoligiti, é vu nuiti ma, ta suaiti. Zooi ma vufiligi kpein ge ɔeni ga sosoligiti, Ezipete yooi kpein su. ¹⁴ Molikulagiti ti ta-zoɔolaiti kpein keeni, ga ti va sosoligiti kula, kele ti la ɔeni zooni. Sosoligiti ti vuuni nuiti ma ta suaiti. ¹⁵ Názu ɔa molikulagiti ti ɔeni la Falaɔɔn ma: «GALA bɔɔɔi yee vɔgi ve!» Kele Falaɔɔn ɔigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔεevelei Ɔooɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi naanisiei:

Dεgiti puu vai

¹⁶ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Wuzεge ga sobuzobui, è li, è lo Falaɔɔn ɔakala, siegi zu é ɔulazu la ga é li ziauve, da ɔε ma: «Ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nubuseiti ba, ti li, naa ɔa a ke ti dεbi. ¹⁷ Ni è la beni ná-nubuseiti ba, ti va li, ná vaazu è laalɔɔma ga dεgiti ti laabadiiai, wa da-wotigε nuiti, ta da-nubuseiti, naa veε da-veleiti ba. Ezipete nuiti ta-veleiti buulaa ɔa ve ga dεgiti, ta zooi balaa laa ɔa ve. ¹⁸ Kele naama volo ná, ná zeeɔaaɔwεεzu ɔε Ɔasen yooi va, ve ná-nubuseiti ti zeini ná, dεgiti ti la ɔεa miná ɔεεlein, naa ɔa a ke è kwεε ga ná ga Ɔooɔɔ GALAGI, ná naama yooi zu. ¹⁹ Ná zeeɔaaɔwεεzu ɔεεzu ná-nubuseiti ta da-nubuseiti ba. Laavɔ vai ma vooɔi naa ɔa ɔula kelema lina.» » ²⁰ Ɔooɔɔ GALAGI keeni ɔana. Dεgiti ti laabadiiai, naati ma bulugi vaani Falaɔɔn ná-masa pelei wu, ta ná-botigε nuiti ta-veleiti bu, ta Ezipete yooi kpein su. Zooi ɔologɔloni dεgiti zea.

²¹ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɔε ti ma: «À li, wo zalaɔaiti kula wa-ƆALAGI ve zooi zu.» ²² Moize gooɔaavoteni, é ɔε ma: «É la zolooni lago pa ga é ɔε ɔana, mazɔɔɔ gá vaazu zalaɔaiti kulazu Ɔooɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, ti ga kɔzɔba aniiti Ezipete nuiti be. Ni gá zalaɔaiti kulana Ezipete nuiti gaazu, ti ga kɔzɔba aniiti ti ve, ti la gi zɔa ga kɔtui baa? ²³ Gá folo savagɔ zie wosu tevebai zu, gi zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, eɔεevelei é bogai la gi ma.» ²⁴ Falaɔɔn ɔε ma: «Nɔun ná, ná yeebesu wo va, wo li tevebai zu, wo zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, wa-ƆALAGI. Kele wa ɔena lia, à mina maafooza. A maanεnei wo bè.» ²⁵ Moize gooɔaavoteni, é ɔε ma: «Peεe, ná ga ɔula è vɔ be, ná Ɔooɔɔ GALAGI maanεnezu è ve. Lina, dεgiti ta maafooza Falaɔɔn va, ta ná-botigε nuiti, ta ná-nubuseiti, kele Falaɔɔn mina ye gi yaavazu, é va be yeebesu nubuseiti ba, ti va li, ti va zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve.» ²⁶ Moize ɔulani Falaɔɔn vɔ be, é Ɔooɔɔ GALAGI maanεne. ²⁷ Ɔooɔɔ GALAGI keeni eɔεevelei Moize falini la ma, dεgiti ti maafoozani Falaɔɔn va, ta ná-botigε nuiti, ta ná-nubuseiti. Gila kpalaa ge la ɔeni yeni ná. ²⁸ Kele niizu mɔnɔ, Falaɔɔn bɔɔɔ ɔigi baani, é la yeebeni nubuseiti ba, ti va li.

9

Maanɔɔɔi laɔlusiei:

Dɔɔ zeebei veε vai suaiti ba

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon ʋa be, e ḡe ma: «Gooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ² Ni e la ḡe keeni, e ʋa be ti ʋa, ti ʋa li, ḡa ti zona, ³ Gooḡo GALAGI yeei ḡa ḡe ḡa-loganiiti daalḡḡoma, niiti ti dḡḡḡiti su, sooiti, ta soovalegiti, ta ḡḡmeiti, ta nikiiti, ta baalagiti, ta boliiti. Toḡa ḡe ga ḡḡḡi, e wola ḡḡ. ⁴ Kele Gooḡo GALAGI ḡa zeeḡaaḡweezu ḡe Izelayele ná-toganiiti ba ta Ezipete nuiti ta-loganiiti. Niiti ti ga Izelayele nuiti tḡḡi, gila kpalaa ge la zaa ti ʋa.» ⁵ Gooḡo GALAGI kui levea ba, e ḡe: «Lina, Gooḡo GALAGI ḡa naa ḡe zooli zu.»

⁶ Gooḡo GALAGI keeni ḡana nḡ, poluma voloi. Ezipete nuiti ta-loganiiti kpein ti zaani, kele sua ḡila kpalaa ge la ḡeni zaani Izelayele nuiti ta-loganiiti su. ⁷ Falaḡon keelai leveni ga ti gaazaḡagiti bo, peḡe, Izelayele ná-toganiiti gila kpalaa ge la ḡeni zaani. Falaḡon ḡigi baani, e la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti ʋa li.

Maanḡḡi lḡzitasiei:

*Divologiti ti lo fai
nuiti ta suaiti ba*

⁸ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ta Aalḡn ma: «À yeelaave ga diḡi losuḡe ma yuḡui, Moize fobe geezu ʋelei Falaḡon ḡaazu. ⁹ Toḡa ḡe ga fufiligi, e ʋee Ezipete yooi pe ma, e ḡe ga divologi, e lo nuiti ta suaiti ba, e ḡula ti ma, Ezipete yooi zu ná pe.» ¹⁰ Ti fuului ma yuḡui zeeḡeni, ti li, ti lo Falaḡon ḡakala. Moize fḡbeni geezu ʋelei, e ḡeni ga divologiti, keai ga kula ma anii nuiti ta suaiti ma. ¹¹ Molikulagiti ti la ḡeni zooni ti ʋa ʋa Moize ḡakala, tḡzei divologiti ba, mazḡḡḡ divologiti ti ḡeni molikulagiti ba, eeḡevelei e ḡeni la Ezipete nuiti kpein ba. ¹² Gooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni woiloni Moizeni ta Aalḡn wooi ma, eeḡevelei Gooḡo GALAGI bogai la Moize ma.

Maanḡḡi lḡfelasiei:

Sakḡtuiti puu vai

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Wuzeeḡe ga sobuzobui, e li, e lo Falaḡon ḡakala. Da ḡeezu ma: «Gooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ¹⁴ Mazḡḡḡ niizu, nà ʋaazu ga maanḡḡḡ vaiiti kpein ḡa ḡḡḡi e laalḡḡoma, ta ḡa-wotiḡe nuiti daalḡḡoma, ta ḡa-nuḡuseiti daalḡḡoma, naa ḡa a ke, e kwee ga keḡala nḡpe ge la ná eteai zu ná kpein. ¹⁵ Ni ge yeemaaleni, ge e loḡa ga saai, ḡa-o, ḡa-nuḡuseiti-yo, e ga wo ḡeelea etea. ¹⁶ Kele ge e yeeḡe vulua, naa ḡa a ke, e nà-zeeḡi ḡa, ta ti dāaseigi wo eteai zu ná pe. ¹⁷ Da ba, e ḡa pele ḡesa nà-nuḡuseiti dii vai luḡḡ. ¹⁸ Naa ḡa e ba, lina, niima lelei ma, nà sakḡtui ʋuuzu zeeḡaaba, nii keḡala nḡpe ge la de ḡeeni Ezipete yooi zu, e zo naa beḡe volo ma, eyesu niizu. ¹⁹ Deḡemu, ḡa-loganiiti makesu beḡena ga pagḡ, ta nii kpein e ga ḡḡḡ, e e ya eteave. Sakḡtui ḡa ʋaazu ʋuuzu nuiti kpein ma ta suaiti, niiti ti ʋaazu yesu eteave, ti la lḡḡuni peḡeiti bu, naati ta za.»

²⁰ Falaḡon ná-botiḡe nuiti saama, niiti ti luani Gooḡo GALAGI laawooi ʋa, naati ti ta-wotiḡe nuiti ta ta-loganiiti teeni peḡeiti bu ga gaazuvilei. ²¹ Kele niiti ti la ḡeni Gooḡo GALAGI laawooi lḡni yiima, ti ʋa ke ḡaazu ma ga faa, naati ti ta-wotiḡe nuiti ta ta-loganiiti zeni eteave.

²² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeemaale geeḡḡḡḡ ʋa pelei, sakḡtui ʋu Ezipete yooi kpein su nuiti ma, ta suaiti, ta tufaiti kpein dḡḡḡiti su, Ezipete yooi zu.» ²³ Moize ná-tukḡḡi leteni geeḡḡḡḡ ʋa pelei. Gooḡo GALAGI tona kpune tugi leveni, ta sakḡtui, geeḡadei yeini eteai zu. Gooḡo GALAGI sakḡtui ʋuuni Ezipete yooi zu. ²⁴ Sakḡtui ʋuuni, mainmain ḡeni saḡazu, geeḡadei ḡa loo sakḡtuiti saama, gola yeeḡaabaani, keḡala la de ḡeeni Ezipete yooi zu, kaipa e ḡeeni ga ḡḡḡ you. ²⁵ Sakḡtui ʋuuni, e zeelini Ezipete yooi kpein ma ga ḡḡḡ, nii kpein e ḡeni eteave, e zo nuiti ma, e zeeli suaiti ma. Sakḡtui ʋuuni tufaiti kpein ma dḡḡḡiti su, e guluiti suḡḡḡḡḡḡḡḡ dḡḡḡiti su. ²⁶ Keni nḡ ʋe Izelayele nuiti ti ḡeni ná, Gḡsen yooi zu, miná ḡa sakḡtui la ḡeni zeelini ná.

²⁷ Falaḡon Moizeni ta Aalón lolini, é ḡe ti ma: «Gè kotoi ḡea niizu. Góoḡo GALAGI ḡa solegai, nà-o, nà-nubuseiti-yo, gi la ʋeeni. ²⁸ A Góoḡo GALAGI maanɛɛnɛna, nii a ke tona kpunɛ tugi mina mɔ ḡula, ta sakɔtui mina mɔ ʋu. Nà besu wo ʋa, wo li, nu la mɔ yeeviliga wo zu mɔnɔ.» ²⁹ Moize ḡeni ma: «Siɛgi zu gè ḡulazu la taai ʋa, nà zeeiti tɛɛzu Góoḡo GALAGI ma. Tona kpunɛ tugi maa ḡa leve, ta sakɔtui, naa ḡa a ke è kwɛɛ ga Góoḡo GALAGI ḡa po ge ga eteai. ³⁰ Kele gè kwɛɛ ga da-o, da-wotiḡe nuiti-yo, wo la de luazu Góoḡo GALAGI ʋa.»

³¹ (Gezei ta wɔlezegi ti ḡoloḡoloni, tɔzei wɔlezegi ḡulaa ḡeni de su ga niine, gezei ʋaa ḡeni de ga niine. ³² Beleegi ta epotelegi ti la ḡeni ḡoloḡoloni, tɔzei ti nekege.)

³³ Moize ḡulani Falaḡon ʋɔ be, é li taa ʋoluʋe, é yeeiti tɛɛni Góoḡo GALAGI ma, tona kpunɛ gooi ta sakɔtuiti maaleʋeni, tonai la mɔ ḡeni ʋuuni zooi ma. ³⁴ Falaḡon kaai ma ga tonai, ta sakɔtui, ta tona kpunɛ gooit maaleʋea, é ḡeni nɔ ba, é da kotoi ḡe, é bɔḡo ḡigi baani, tɔ-o, ná-botiḡe nuiti-yo. ³⁵ Falaḡon ḡigi baani, é la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti ʋa li, eḡʋelei nɔ Góoḡo GALAGI puuni la Moize la, é bo.

10

Maanḡoɔi lɔsavasiei: Kotogiti puu vai

¹ Góoḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon ʋɔ be, mazɔlɔ nà ḡa gè kigi baai, ta ná-botiḡe nuiti zii, nii a ke gè nà-poogiti kula kelema ti zaama. ² Toḡa balaa ga è sugula è-lointi ma, ta ti-lointi, pelei gè Ezipete nuiti sogai da, ta poogi ma ziiti gè ti ḡulaa kelema ti zaama. Wa kwɛɛ naa maavele ma ga nà ga Góoḡo GALAGI.»

³ Moize ta Aalón ti liini Falaḡon ʋɔ be, ti ḡe ma: «Góoḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: «Da yɛsu ḡɛɛzu eyɛsu siɛgi bɛgele zu, ga è la bɔḡo unmaayeiḡa bɛ? Be nà-nubuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dɛbi. ⁴ Mazɔlɔ ni è la ḡe keeni, è ʋa be nà-nubuseiti ba, ti ʋa li, wɛɛ, nà ʋaazu lina ga kotogiti da-yooi zu. ⁵ Ta zooi maaɔole, nu la zooga é ʋa zooi ḡa, ti anii mɔtaiti mi nii é ná, nii sakɔtui zegai wo ya, guluiti kpein ti bɛtɛzu wo ʋe dɔbɔiti su, ta naati kpein miizu. ⁶ Ta da-ʋeleiti buulaave, ta da-wotiḡe nuiti kpein ta-ʋeleiti, ta Ezipete nuiti kpein ta-ʋeleiti. E-ḡɛni, ta è-ḡɛni ti-ḡɛni ti la ḡeni naa ḡeḡala ḡaani, kaipa ti ḡulani, ti da yɛnvu zooi nii zu, eyɛsu niima voloi.» Moize ʋoluʋeni, é ḡula Falaḡon ʋɔ be.

⁷ Falaḡon ná-botiḡe nuiti ti ḡeni ma: «Zunui nii ḡa ḡɛɛzu ga balii ḡale ade ʋe, eyɛsu siɛ kpegele zu? Bena nui niiti ba, ti li, ti Góoḡo GALAGI lɛbi, ta-GALAGI. E la de sugwɛɛ baa ga Ezipete undaa ḡana ʋili?» ⁸ Ti ʋaani ʋolu ga Moize ta Aalón Falaḡon ʋɔ be, naa ḡe ti ma: «À li, wo Góoḡo GALAGI lɛbi. Kele beni ka ti liizu?» ⁹ Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Gá liizu ga gá-nu niineiti ta gá-nu ʋɔlɔiti, gá liizu ga gi-loun zunuiti ta gi-loun anzanuiti, é ʋɛɛ gá-logani goiti ta ma wolaiti ba, mazɔlɔ keni gi fetii ḡula Góoḡo GALAGI lɛbi ʋaa ma.» ¹⁰ Falaḡon ḡeni ti ma: «Góoḡo GALAGI yɛ wo ʋa, ni nà bena wo ʋa, wo li, wa-o, wo lointi-yo! A dama ga bɔḡo, tɔzei maanḡoɔi ḡa wo ḡaizieu! ¹¹ Kele é la ḡɛɛzu ḡana! Zunuiti à li, wo Góoḡo GALAGI lɛbi, mazɔlɔ naa ḡa wo maagaazaḡaboni!» Ti ti bɛɛni Falaḡon ʋɔ be.

¹² Góoḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale Ezipete yooi maazu, nii a ke kotogiti ti ʋa, ti ʋu Ezipete yooi zu, ti zooi ḡa lufaiti kpein mi, nii kpein sakɔtui zegai.» ¹³ Moize ná-tukpɔi maalen Ezipete yooi maazu, Góoḡo GALAGI ʋaani ga folo ḡulazu ʋele viilei zooi zu, naama voloi pɛ ta ma bidii pɛ. Sobui, folo ḡulazu viilei ʋaani ga kotogiti. ¹⁴ Kotogiti ti lɛni Ezipete yooi kpein ga, ti ʋuuni Ezipete yooi ḡa adave pɛ, naa wola bɔini, é leve mɔungi ʋa, koto ge la de mɔinni ḡana, keḡala la mɔ ḡea ʋelela ʋelei eyɛsu ḡo. ¹⁵ Ti zooi maave kpein seḡeni, zooi maaɔidini. Ti tufai kpein miini zooi ḡa, ta gulu waaiti kpein, nii kpein sakɔtui zeni ná. Daa undu ḡila kpalaa ge la ḡeni yɛni guluiti ga, anɛ tufaiti balaa dɔbɔiti su, Ezipete yooi kpein su.

16 Falaḡon Moizeni ta Aalɔn lolini ga gaazuvilei, é ḡe ti ma: «Gè koto ḡea Ḣooḡo GALAGI laalḡoma, wa-GALAGI, ta wo laalḡoma. 17 Kele nà-kotoi zuvaaye na, niima gelei nɔ zu. Ḣooḡo GALAGI maanene bè, wa-GALAGI, nii a ke é saa maanḡoi nii maḡooza bà niizu.» 18 Moize ḡulani Falaḡon vɔ be, é Ḣooḡo GALAGI maanene. 19 Ḣooḡo GALAGI vaani ga folo liizu vele viilei, gola yeeḡaabaai, é li ga kotogiti, é ti vili Seeli Kpolodei wu. Kotogi gila kpalaa ge la ḡeni yeni Ezipete yooi ná tanope. 20 Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

Maanḡoi laavuusi:

Kpidii veE vai Ezipete yooi ma

21 Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale geeḡolḡi vɔ pelei, kpidii veE Ezipete yooi zu, kpidii nu yeei a vooḡu ba.» 22 Moize yeei maalenii geeḡolḡi vɔ pelei, kpidii veE Ezipete yooi zu ná pe, nii gola ḡaaḡiligai, naa ḡeeni folo savago laawu. 23 Nu la ḡeni bɔla ḡaazu, nu nape ge la ḡeni zeeḡeni zeizuve folo savago laawu. Kele wozakalagi ḡeni adaveti pe, ve Izelayele nuiti ti ḡeni náti.

24 Falaḡon Moize lolini, é ḡe ma: «À li, wo Ḣooḡo GALAGI lebi. Wo-lointi ta zoo ti vile wo volu, keni wa-logani goiti ta ma wolaiti nɔ ḡa wa ti ye ve.» 25 Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Keni è gá-loganiiti ze gi ya, nii a ke gi zalaḡaiti ta gala zalaḡaiti kula Ḣooḡo GALAGI ve. 26 Gá liizu ga gá-logani bulugiti, ma voloka gila kpalaa ge la yega, mazɔɔ toḡa gi ta zeeḡe, gi Ḣooḡo GALAGI lebi la, gá-GALAGI. Eyesi gi zeeli ná, gi la kwee, nii lieḡoi gá kula ga zalaḡai Ḣooḡo GALAGI lebi vai ma.» 27 Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni keeni, é va be ti va, ti va li.

28 Falaḡon ḡeni Moize ma: «Gula pɔ be! Dama ga bḡo, è va gàazuve ḡa mɔnɔ, mazɔɔ voloi da gàazuve vetɛ da, da za.» 29 Moize ḡeni ma: «È boga! Gè la mɔ è-ḡaazuve ḡaa pe.»

11

Maanḡo ḡaabelagi

ma wooi wo fai

1 Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Nà vaazu ga maanḡo ḡaabelagi Falaḡon vɔ ta Ezipete yooi. Naa a ḡeena, toḡa besu wo va, wo ḡula ve va. Sieḡi zu é besu la wo va ga wo li, toḡa wo be ve tete. 2 Bɔe nubuseiti pɔ ga, zunui ḡilagilagi ta anzanui ḡilagilagi wali anijakaiti ta zanu anijakaiti fali seijḡoi ma.» 3 Ḣooḡo GALAGI keeni ḡana, eyesu nubuseiti ti ḡaazu unfe sɔɔ Ezipete nuiti gaazu, Moize bḡoi ḡeni ga nui nii unfemai ḡeni veezu be gola Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-botigɛ nuiti zea, ta nubuseiti pe.

4 Moize ḡeni: «Ḣooḡo GALAGI wooi ḡaa: «Kua zaamai ma yeeḡeḡalai, nà vaazu, gè leve Ezipete yooi zu. 5 Doun zunu mɔungi kpein ka za Ezipete yooi zu, Falaḡon é zeini masa kpɔkpɔgi ḡa, é zo naa ná-doun zunu mɔungi ma, eyesu é zeeli botigɛ anzanui ná-doun zunu mɔungi ma, nii é moloi zigazu, eyesu é zeeli toganiiti ti-yivo zine mɔungiti kpein ma. 6 Kpee wola ḡa loo Ezipete yooi kpein su, nii keḡala la de ḡeeni kaipa, ta keḡala la mɔ ḡea pe. 7 Kele Izelayele nuiti pɔ be, nu la ḡite balaa gile bɔzɔ woomeniga nu ma, ba mu sua ma, naa ḡa a ke wo kwee ga Ḣooḡo GALAGI zḡoḡu ḡeeve Ezipete va ta Izelayele.» 8 Naazu, da-wotigɛ nuiti kpein ta va, ti nɔkɔ bù, ti ḡe ma: «Gula ve va, wa nubuseiti pe, niiti ti è volu!» Naa volumna nà ḡula, gè li.» Moize ḡulani Falaḡon vɔ be ga ziiḡaawana wolai.

9 Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Falaḡon la woiloga wo-woo ma, naa ḡa a ke gè nà-maaḡele vaiti ke ga mɔinda Ezipete yooi zu.» 10 Moize ta Aalɔn ti naama maaḡele vaiti kpein keeni Falaḡon ḡaazu, kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, é la beni Izelayele nuiti ba, ti va li, ti va ḡula ná-zooi va.

12

Pake fetii lɔzei velei

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni Moize ta Aalɔn ma, Ezipete yooi zu: ² «Niima alugi ɔa ɔe wo ve ga alugiti ma mɔungi, toɔa ɔeezu wo ve ga konagi ma alu mɔungi. ³ A ɔe Izelayele vɛbei ma: «Niima alugi ma volo puugɔi ma, peleyeɔe ɔila baala zivo ɔila, ɔaa koi ɔila baala zivo ɔila, naa ɔa wa kula. ⁴ Ni peleyeɔe loive baala zivoi ma, wa seɔe ti ve ta kobave gelei, eɔevelei nuiti tieɔi la, wa baala zivoi naa ɔaaɔwe ga nii nu ɔilagilagi a zoo ɛ mi. ⁵ Toɔa ɔe ga baala zivoi, nii neevuzu la ba, ɛ ga ma zinei, ɛ kona gila kulaai. Wa zoo wo baala zivoi ɔaa boli yivoi zeɔe. ⁶ Wa make, wo ɔa peɛ eyesu alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14), Izelayele vɛbei kpein ka ti ɔɔdaaleve kpɔkɔi. ⁷ Wa ma ɔamai zo, wo ta zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, ve a mi nɔ. ⁸ Naama ɔidii nɔ, wa ma zuai mi, mɔgai abui ɔa. Wa mi ta bului nii leve la su, ta tufa wanaiti. ⁹ A mina ma undu mi, ɔaa wo va gili ziei wu, keɛ toɔa mɔ abui ɔa, nɔungi vee ma beɔaiti ba ta koozu aniiti. ¹⁰ A mina tanɔpe ze nɔ sobu va zeeli. Ni ta a yena nɔ sobui zeeli, wa naa ɔala. ¹¹ Weɛ velei wa mi la: saamaɔiligi ɔa ɔe wo zaama, wa-zavalagiti ti ɔe wo-ɔɔɔɔiti ga, wa-lukpɔi ɔe zoni wo ya. Wa mi ga gaazuvile. Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-Pakegi ve. ¹² Naama ɔidii, nɔ ziezu Ezipete yooi zu, ge Ezipete yooi zu loun zunu mɔungiti kpein paa, ɛ zo nuiti ma, ɛ li toganiiti pɔ. Nɔ Ezipete yooi nɔ-galagiti kpein tukpɔaaleve. Nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI. ¹³ ɔamai ɔa ɔe ga poogi wo ve peleti ma, ve wa ɔe nɔ. Nɔ ɔamai ɔaana, nɔ buɛ wo maazu, maanɔɔ la zeelia wo ma, nii a wo ɔoloɔolo, siegi zu ge vaazu Ezipete yooi loɔazu la.

Bului nii leve la su, naama vetii

¹⁴ « Naama voloi ɔa ɔe wo ve ga ɔizesui, wa ma ɔoozunɛei wo Gɔɔɔɔ GALAGI lebi vaa ma, ɛ ɔe ga ɔɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁵ Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo mɔungi ma, wa levei ɔula wa-veleiti bu tete, mazɔɔ, nu nɔpe a bului miina, nii levei su, ɛ zo folo mɔungi ma, ɛ li folo lofelasiei vɔ, naa be ka leve Izelayele va. ¹⁶ Folo mɔungi, wa gaaleba ɔadegai wo, ɔofelasiei wa gaaleba ɔadegai wo. Nu nɔpe ge la boti nɔpe kea naama voloiti su. Wa zoo nɔ wo nu ɔilagilagi nɔ-daamianigi beɛ. ¹⁷ Bului nii leve la su, wa naama veti voloi make, mazɔɔ naama voloi ɔɔɔɔi nɔ ɔa ge wa-nu bulugiti kulazu la Ezipete yooi va, wa naama voloi make, ɛ ɔe ga ɔɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁸ Alugi ma mɔungi, ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma ɔɔkɔi, wa buluiti mi nii leve la su, eyesu folo vuufelegɔ maazu ɔilasiei (21) ma ɔɔkɔi. ¹⁹ Folo lofela laawu, leve nɔpe ge mina ɔa wa-veleiti bu, mazɔɔ nu nɔpe a bulu miina levei su, naa be ka leve Izelayele vɛbei va, ɛ ɔeni ga seikɔɔma nu ɔaa zou loun. ²⁰ A mina bulu mi nii levei su. Adaveti kpein wo zeini nɔti, wa buluiti mi nii leve la su. »

Maanɔɔi vuusiei: Doun mɔungiti saa vai

²¹ Moize Izelayele ɔewolaiti kpein tolini, ɛ ɔe ti ma: «À li, wo togani goi zeɔe wa-veleyeɔeiti be, wo paa Pakegi vaa zu. ²² Wa ɔizɔpe tufa ɔifɔgi zeɔe, wo ɔɔ ɔamai wu, nii ɛ ɔeezu kokoi zu, wa kokoi zu ɔamai zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti. Wo tanɔpe ge mina ɔula nɔ-pelei wu eyesu sobui zeeli. ²³ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI vaazu ziezu la Ezipete yooi zu, ga ɛ paai wo, a ɔamai ɔaana daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa buɛ kpogi maazuve, ɛ la bega faa zuɔoloɔolo geezuɔeelai va, ɛ va le wa-veleiti bu, ɛ va wo vaa.

²⁴ «Wa niima vai make kpaan ɔɔɔɔ ve ta wo-lointi be eɔe tɔgi eyesu ɔɔ. ²⁵ Siegi zu wo leezu la zoi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI feezu wo ve, eɔevelei nɔ-minazefegi la, wa make niima vai ma. ²⁶ Siegi zu wo-lointi ta ɔena la wo ma: «Niima vai voluve ɔa wo ve ga begele?», ²⁷ wa gooɔaavotegi ve, wo ɔe ma: «Pakegi ma zalaɔai ve, Gɔɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, nii ɛ buɛni

Izelayele nuiti ta-veleiti maazu Ezipete yooi zu, siégi zu é Ezipete nuiti paani la, é ada-veleiti make.» » Nuɓuseiti ti maayeini, ti náko. ²⁸ Izelayele nuiti ti liini, ti naa gɛ, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ta Aalɔn ya.

²⁹ Kua zaamai, Gooɔɔ GALAGI doun zunu mɔungiti kpein paani Ezipete yooi zu, é zo Ezipete masagi Falaɔɔn ná-doun zunu mɔungi ma, é li kasoɔa nui ɔɔ, naa ná-doun zunu mɔungi, ta toganiiti ti-yiɔo zine mɔungiti kpein. ³⁰ Falaɔɔn wuzegeni kpidii, tɔ ve, ná-botigɛ nuiti kpein be, ta Ezipete nuiti kpein. Kpee wolaiti ti looni Ezipete yooi zu ná kpein, mazɔɔɔ pɛɛ gila kpalaa ge la gɛni ná, ve nu la zaani ná.

³¹ Naama bidii nɔ zu, Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é gɛ ti ma: «À wuzegɛ, wo gɛla nà-nuɓuseiti saama, wa Izelayele nuiti. A li, wo Gooɔɔ GALAGI lɛbi, egevelei wo boni la. ³² A wa-logani goiti sege, ta wa-logani wolaiti, egevelei wo boni la. A li, à tuya loo nà balaa bɛ.» ³³ Ezipete nuiti ti gɛni ɔɔzu nuɓuseiti da, ti balani ga ti gɛla zooi va, mazɔɔɔ ti gɛni gɛɛzu ma: «Gi kpein gi undaa gana vili.»

³⁴ Nuɓuseiti ti liini ga ta-bulu vukɔ gaaɔɔgai, nii é la gɛni de ɔokoloni. Ti bulu vukɔ gaaɔɔ anijakaiti maaveleveleni ta-zegɛiti su, ti ti la gɔmaveti. ³⁵ Izelayele nuiti ti naa gɛni, nii Moize boni ti ma: ti wali anijakaiti falini Ezipete nuiti ma, ta zanu anijakaiti, ta segeiti. ³⁶ Gooɔɔ GALAGI keeni gana eyesu nuɓuseiti ti gaaazu unfe sɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu: nii ti falini ti ma, ti naa veeni ti ya. Ti naati kulani Ezipete nuiti zea, ti ti maavo.

Izelayele nuiti kula vai

Ezipete yooi va

³⁷ Izelayele nuiti ti zegɛni Lamesese, ti li Sukɔte. Zunuiti ti gɛni ziezɔ gɔɔɔa, naati ti gɛni ga nu waaundɔzita (600 000) gɛgɛla, doungoiti ta anzanuiti ti la naama gaaɔɔɔ zu. ³⁸ Nui ma zii laalitaaligi kpein ge vilɛni ti volu, toganii wola mɔinni ti ya, ma goiti ta ma wolaiti. ³⁹ Ti bulu velevɛgiti mɔni, nii leve la su, ga bulu vukɔ gaaɔɔgai, ti zegɛni la Ezipete yooi zu, é la gɛni ɔokoloni, mazɔɔɔ ti ti ɔɛni Ezipete yooi zu, ti la bɛna nekɛ, ta ti la gɛni zooga daamiani kpetɛzu ɔɔɔ ve, nii ta mi velela velei.

⁴⁰ Yeeɔɔgalai liegɔi Izelayele nuiti ti keeni Ezipete yooi zu, naa gɛni ga kona unnaanigɔ kona vuusavagɔ (430). ⁴¹ Kona unnaanigɔ kona vuusavagɔi (430), naama gona pileɔa voloi nɔ gɛ, Gooɔɔ GALAGI ná-nuɓuse bulugiti kpein ti gɛlani la Ezipete yooi va. ⁴² Yeei Gooɔɔ GALAGI ti gɛlani la Ezipete yooi va, é niigaazuɔgai gɛni naama bidii. Izelayele nuiti ta ti-mavofodaiti kpein balaa, keeni ti niigaazuɔgai gɛ naama bidii, Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai ma.

Tɔgi é lo Pakegi gɛla vai va

⁴³ Gooɔɔ GALAGI gɛni Moize ta Aalɔn ma: «Wɛɛ tɔgi va, Pakegi ma vaa zu: Wɛɛn gɛla kpalaa mina ma anii ta mi. ⁴⁴ Duɔi kpein nii geyaai ga walii, ta tatigai pelevolu, toɔa zoo é ta mi. ⁴⁵ Seikɔɔma nui ta botigɛ nui é zalazu, naati ti mina ta mi. ⁴⁶ Wa mi pelei nɔ wu. A mina gɛla ga ma zuai tanɔpe pelei va. A mina ma gaei tanɔpe gale. ⁴⁷ Izelayele vebei kpein ka Pake fetii gɛla. ⁴⁸ Ni wɛɛn é zeini wo gɔɔɔma, naa gɛ pɔ é Pake fetii gɛla Gooɔɔ GALAGI ve, keeni zunu kpein é ná-pelei wu, ti lati pelevolu, naazu toɔa va, é fetii gɛla. Toɔa gɛ naazu ege zou loun, keɛ tatipelevolulala nu nɔpe ge mina ta mi. ⁴⁹ Tɔ gilagi naa nɔ gɛ é zeizu zou loin ma, ta seikɔɔma nui.»

⁵⁰ Izelayele nuiti ti keeni gana nɔ, egevelei Gooɔɔ GALAGI devei veeni la Moize ta Aalɔn ya. ⁵¹ Naama voloi ɔɔɔi nɔ gɛ, Gooɔɔ GALAGI Izelayele nuiti kulani la Ezipete yooi va, egevelei ti-ma bulugiti ti zeini la kpasu ga pagɔ.

13

Devei é lo Pakegi

ta doun mɔungiti ta-vai va

¹ Gooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ² «Doun zunu mɔungi kpein fe bɛ, niiti ta zɔlɔ Izelayele nuiti saama, nuɓuseiti ta toganiiti. Ma mɔungi kpein Izelayele nuiti pɔ be, ta ga nɔnɔ.»

³ Moize ɔeni nuɓuseiti ma: «À ɔize naama voloi zu, yeei wo ɔulani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI ná-zeeɔaabaai ɔa ɛ wo ɔulani la. Nu mina bului mi nii levɛi su. ⁴ Wa ɔulazu za Ezipete yooi va, molo ɔulasu alugi ma, wo li. ⁵ Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta Gete nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, nii ɛ ma ɔonai woni wo-mɛmɛwolani be ga ɛ fe wo vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vooɔaai ná, wa niima lebiyai ve Gooḡo GALAGI vɛ, niima alugi bɔɔɔi nɔ ma. ⁶ Folo lɔfela laawu, wa ɔe buluiti miizu nii levɛ la su. Folo lɔfelasiei ma, fetii ɔa ɔe Gooḡo GALAGI lebi vaa ma. ⁷ Wa buluiti mi folo lɔfela laawu, nii levɛ la su. Bului nii levɛi su, naa mina ɔa wo-zeizuvɛ, nu mina levɛ ɔa wo vɔ be wa-yooi ɔa ná pɛ.»

⁸ «Naama voloi zu, wa suɔula wo-loun zunui ma ga: «Toɔa ga naama vai, nii Gooḡo GALAGI keeni bɛ, siegi zu gɛ ɔulani la Ezipete yooi va.» ⁹ Toɔa ɔe wo vɛ wo-yeei va ga poogi, ta tookisui wo-lovalavɛ, naa ɔa a ke Gooḡo GALAGI ná-tɔgi ɔe wo-laavɛ, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI wo ɔulavɛ Ezipete yooi va ga ná-zeeɔaabaai. ¹⁰ Wa niima levei zo, wo ke ma yeeɔeɔalal ma kona-o-kona.»

¹¹ «Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, eɔevɛlei ɛ ma ɔonai woni la wo vɛ, ta wo-mɛmɛwolani be, ga toɔa vaazu feezu wo vɛ, ¹² wa doun zunu mɔungi kpein fe Gooḡo GALAGI vɛ, anɛɛ toganiiti ti-yivoi ma mɔungiti ti sɔlɔsu, ma zineiti ta ga Gooḡo GALAGI nɔnɔ. ¹³ Wa soovale zivo mɔungi kpein unɔɔ ga baala zivoi. Ni wo la unɔɔni, wa kɔtɔɔavɛ wolo. Wa doun zunu mɔungi kpein unɔɔ, wo-loun zunuiti saama. ¹⁴ Siegi zu wo-loun zunuiti ti wo ɔaazaɔasu la lina ɔa lina, ga: «Naa voluvɛ ɔa ga begele?», wa gooɔaavote ga: «Gooḡo GALAGI ná-zeeɔaabaai maavele ɔa ɛ ade ɔulani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu. ¹⁵ Tei Falagɔn ɔeni ɔelezu ga kikpaai, ga ɛ mina be ade va, de va li, Gooḡo GALAGI doun zunu mɔungi kpein paani Ezipete yooi zu, ɛ zo nuiti ti-loun zunu mɔungiti ma, ɛ li suaiti ti-ma yivo zine mɔungiti pɔ. Naa ɔa ɛ keezu, ade ma zine mɔungiti kpein kulazu la ga zalaɔai Gooḡo GALAGI vɛ, ta de doun zunu mɔungiti kpein unɔɔsu la.» ¹⁶ Toɔa ɔe eɔe poogi wo-yeei va, ta wo-lovalavɛ, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI ade ɔulani Ezipete yooi va ga ná-zeeɔaabaai.»

Seeli Kpoloɔei maazubude vai Izelayele nuiti be

¹⁷ Siegi zu Falagɔn beni la nuɓuseiti ba ga ti li, GALA ge la ɔeni liini ga tiye Filiseti nuiti ta-yooi zu vɛle, anɛɛ ni naa wola maaɔufani, mazɔlɔ GALA ge ɔeni ɔeezu ma: «Nuɓuseiti ti iɔa ka leve, ti ɔale ma Ezipete yooi zu, ta ɔena kɔi ɔaa.» ¹⁸ Kele GALA ge ti ɔaaɔaleni ma, ɛ li ga tiye ga teɔebai zu vɛlei, Seeli Kpoloɔei vɔ pelei. Izelayele nuiti ti ɔulani Ezipete yooi va, ti ɔasɔɔiliali ga pagɔ.

¹⁹ Moize Zozefe ma ɔaeiti seɔeni ya, mazɔlɔ Zozefe ɔeni Izelayele ná-doun zunuiti ma: «À ɔonana, wo ɔe, GALA ka vaazu bɔsu wo va, wa le ga mà ɔaeiti ya, wo ti maagooza vɛ va.»

²⁰ Ti zegeni Sukɔte, ti li, ti vu Etame teɔebai laavɛ. ²¹ Gooḡo GALAGI ɔeni liizu ti luɔɔ foloi tonabiingi zu, ɛ lo ti luɔɔ pelei zu, ta kpidi ɛ lo ti luɔɔ ga abuzogi, ɛ ti maagala, naa ɔa a ke ti zie folo vɛɛ kpidi va. ²² Tonaabiingi la ɔeni zegezu nuɓuseiti tuɔɔ foloi laawu, abuzogi balaa la ɔeni zegezu ti luɔɔ kpidi laawu.

14

Falagɔn ná-kɔvɛbeiti pile fai Izelayele nuiti polu

¹ Góogó GALAGI bəeni Moize wə, é gɛ ma: ² «Bəe Izelayele nuiti pə ga ti gale ma, ti wu Pi-Gaḡilote gʻakalawɛ, Migedole ta kpolodɛi ti yəgʻozuwɛ, Baale-Sefon letemawɛ. Naama adawɛ letemawɛ gʻa wa wu ná, kpolodɛi gʻobawɛ. ³ Falaḡon gʻa waazu gʻɛɛzu ma: «Izelayele nuiti ti loa ya zooi zu, tevebai ti maabɔlega.» ⁴ Nà Falaḡon gʻigi baazu, toḡa waazu wilesu ti wolu, keke nà waazu lebiyai zəbɔsu ga Falaḡon ta ná-kəwɛbɛi maawe. Ezipete nuiti ta kwɛɛ ga nà ga Góogó GALAGI.» Izelayele nuiti ti kɛeni gʻana nɔ.

⁵ E woni Ezipete masagi ma ga Izelayele nuɓuseiti ti wela. Názu gʻa Falaḡon ná-kisiei ta ná-botigɛ nuiti ta-gʻisiei latini la, é lo nuɓuseiti ta-vai wa. Ti gʻeni ma: «Leeni gʻa ade kɛai, ga de be fai Izelayele nuɓuseiti ba, ti li, da-wotiiti ti la mɔ gʻɛa?» ⁶ Falaḡon ná-wotoloi gʻɛwele bɛtɛni, é ná-kəwɛbɛi wile wolu. ⁷ E wotolo biin gola undɔzita (600) zɛgɛni ta Ezipete wotoloiti kpein, kəwɔgʻo nuiti ti gʻeni ti zu ga nu zawasawagi. ⁸ Góogó GALAGI Ezipete masagi Falaḡon gʻigi baani, Falaḡon wile Izelayele nuiti polu. Izelayele nuiti ti gʻulani ga zɛbɛi. ⁹ Ezipete nuiti ti wileni ti wolu, sooiti kpein, ta Falaḡon ná-wotoloiti, ta ná-soo bize zalawusuiti, ta ná-kəwɔbɛi, ti zeelini ti ma, názu ti wuuni kpolodɛi gʻobawɛ, Pi-Gaḡilote wele, Baale-Sefon letemawɛ.

¹⁰ Falaḡon gʻeni maabuḡazu ti wa. Izelayele nuiti ti gʻaazuwuzɛgɛni, wɛɛ Ezipete nuiti ba, ti waazu ti wolu welei. Izelayele nuiti ti wola luani, ti kpeei looni, ti woogʻula Góogó GALAGI ma. ¹¹ Ti gʻeni Moize ma: «Kabayegɛa ti la Ezipete yooi zu baa, é waazu ga giye ga gi za tevebai zu? Lee gʻa é kɛai ga giye, é gʻulazu ga giye Ezipete yooi wa? ¹² Naa laade gi bɛna bo é ma Ezipete yooi zu baa ga: «Gi ye ná, gi botii gʻɛ Ezipete nuiti bɛ?» Mazəbɔ fizəgɛ gi ma ga gi botii gʻɛ Ezipete nuiti bɛ, é leve gi zaa vai wa tevebai zu.» ¹³ Moize nuɓuseiti googʻaawoteni, é gʻɛ ti ma: «À mina lua. A ye zeini wɛ, wo wɛɛ, welei Góogó GALAGI waazu wo gʻizosu la za. Mazəbɔ Ezipete nuiti wo ti gʻaazu za, wo la mɔ ti gʻaa eyɛsu pɛ. ¹⁴ Góogó GALAGI gʻa kəwɔ gʻo wo wɛ. Wəun, à ná lei təən.»

¹⁵ Góogó GALAGI gʻeni Moize ma: «Lee vaa zu é woogʻulazu mà ga kpeei? Bəe Izelayele nuiti pə, ga ti da nɔ li. ¹⁶ Dəun, da-lukpɔi wuzegɛ, yeemaale kpolodɛi ma, é bali su. Izelayele nuiti ta ləwɔzu kpolodɛi zaamawɛ ga gʻogʻo vəai. ¹⁷ Nəun nà, nà waazu Ezipete nuiti kigi baazu, ga ti wile ti wolu. Nà waazu lebiyai zəbɔsu Falaḡon ta ná-kəwɔbɛi ná-faa zu, ta ná-wotoloiti, ta ná-soo bize zalawusuiti. ¹⁸ Ezipete nuiti ta kwɛɛ ga nà ga Góogó GALAGI, siɛgi zu Falaḡon ta ná-wotoloiti ta ná-soo bize zalawusuiti, ta nà-lebiyai gʻulana la keɛma.»

¹⁹ GALA ná-geezuḡɛelai nii é gʻeni liizu Izelayele wɛbɛi luḡo, naa leweni ga ti wolu welei. Tonaḡiingi zɛgɛni balaa ti gʻakala welei, é li, é lo ti wolu welei. ²⁰ E loni Ezipete nuiti ta-wɛbɛi ta Izelayele nuiti ta-wɛbɛi ti zəgʻozuwɛ. Tonaḡiingi gʻeni ga kpidi bəii gilazu welei wɛ, ta é da wozagʻala kpidii zu zəla welei wɛ. Ti la gʻeni maabuḡani bəgʻo wa jɛgɛɛin kpidii.

²¹ Názu gʻa Moize yeemaaleni la kpolodɛi ma, Góogó GALAGI kpolodɛi gʻaagʻaleni ma kpidii jɛgɛɛin ga folo gʻulazu wele wiɛi, nii gola yeeḡaaḡaa. E kpolodɛi wəni, ziei wali su. ²² Izelayele nuiti ti ləni kpolodɛi zaamawɛ ga ti-gʻogʻo vəai. Ziei gʻaaleeni ba, é gʻɛ ga siḡigi ti-yeezazuwɛ ta ti-gʻuwɛzuwɛ. ²³ Ezipete nuiti ti wileni ti wolu kpolodɛi zaamawɛ ga Falaḡon ná-sooiti kpein, ta ná-wotoloiti, naa wɛɛ ná-soo bize zalawusuiti ba. ²⁴ Ma gʻeelaalaosuwɛ sobui, Góogó GALAGI yeni abuzogi ta tonaḡiingi letemawɛ, é wɛleni Ezipete nuiti ma bulugi wa, é Ezipete nu bulugiti kɛ wuulee. ²⁵ E ta-wotoloiti kəḡiti kulani ba, ti zie vai baa. Ezipete nuiti ti gʻeni ma naazu: «Ade wela Izelayele nuiti ba, mazəbɔ Góogó GALAGI gʻa kəwɔ gʻo zu ti wɛ de laaləḡma.»

²⁶ Góogó GALAGI gʻeni Moize ma: «Yeei maale kpolodɛi ma, ziei gʻa gʻaagʻalesu ma Ezipete nuiti ma, ta ta-wotoloiti, ta ta-zoo bize nuiti.» ²⁷ Moize yeemaaleni kpolodɛi ma. Sobui zeelizuwɛ, kpolodɛi waani daazuwɛ wolu. Ezipete nuiti ti bizeni maabuḡazuwɛ ti wa, keke Góogó GALAGI Ezipete nuiti tooni kpolodɛi zaamawɛ. ²⁸ Ziei gʻaagʻaleni ma, é wotoloiti maabɔle, ta soo bize zalawusuiti, ta Falaḡon ná-kəwɔbɛi kpein. Niiti ti ləni kpolodɛi zaamawɛ Izelayele nuiti polu welei, gila kpala ge la gʻeni gʻulani. ²⁹ Keke Izelayele nuiti

ti zieni ga gɔgɔa vɔɔiti kpolodei zaamave. Ziei gjaaleeni ba ege sigigi, ti-yeezazuve ta ti-gɔvezu.

³⁰ Naama voloi Gɔɔgɔ GALAGI Izelayele gizoni, é kula Ezipete nuiti zea. Izelayele Ezipete nuiti ma voomaiti kaani laani kpolodei laave. ³¹ Izelayele Gɔɔgɔ GALAGI ná-zeeɣaabaai gjaani, é keeni Ezipete nuiti daalɔgɔma. Nuɔuseiti ti luani Gɔɔgɔ GALAGI va. Ti gɔdaaleveni Gɔɔgɔ GALAGI ma, ta ná-botigɛ nui Moize.

15

Unmɔɔ guyei

¹ Názuve, Moize ta Izelayele nuiti ti niima wuyei looni Gɔɔgɔ GALAGI ve, ti gɛ ma:

«Nà guyei loozu Gɔɔgɔ GALAGI ve, mazɔɔ é ná-fɔnifaamai gɔlave kelema, é sooi ta kpize nui viliga kpolodei wu.

² Gɔɔgɔ GALAGI gja ga sùvikɛi ta nà-maamuse wuyeyiti ma ungi, toɣa é ga nà-kizogi.

Toɣa ga nà-GALAGI, nà bɔɔɔ.

Toɣa ga kèe ná-GALAGI, nà maamusezu.

³ Gɔɔgɔ GALAGI gja ga kɔɔgɔfulubai.

Daaseigi gja ga Gɔɔgɔ GALAGI.

⁴ E Falagɔn ná-wotoloiti ta ná-kɔɔɔgi viliga kpolodei wu,

ná-kɔɔgɔfuluba gɛzeiti maabɔɔlega Seeli Kpolodei wu.

⁵ Zie lakpatakpagiti ti ti maabɔɔleni,

ti yeini ziei ɔomaveti ege kɔtui.

⁶ Ee, Gɔɔgɔ GALAGI, è-yeezai maayikiɔve ga suvikɛi.

Ee, Gɔɔgɔ GALAGI, è-yeezai gja é è zili nui gjaayɔni.

⁷ Ee, è gjaazu unfegi wɔɔɔve!

Da naati tokasu, niiti ti wuzegɛzu è laalɔgɔma,

ɔa yeebesu ɔa-yiiɣaawana wolai va,

é ti gja ege kpakui.

⁸ Ziei ma zigigiti ti loni ga è-zokpa zu viileiti maavele.

Ziei gjaaleeni ba ege sigigi,

paliiti ti ɔaani kpe kpolodei zaamave.

⁹ Sili nui gɛni gɛɛzu ma: «Nà vile ti volu, gè ti zo.

Nà ta-naavoloi gjaagwe, gè ta mi.

Nà boɣa zɔkpɔi mɛɛn, gè yeei ve ti ma.»

¹⁰ E laavuuvuuni, kpolodei ti maabɔɔleni.

Ti gɛni loozu ege kena kpui ziei wu, ti wola yeeɣaabaai.

¹¹ Ee, Gɔɔgɔ GALAGI, be gja é ga è gɛvele galagiti saama?

Be gja é ga è gɛvele, maayikiai ɔadedai zu,

gjaazu unfegi be, maamusei zoloogai ma,

é laavɔɔ vaiti keɛzu?

¹² E yeezai maalenɔ,

zooi gi beɛ nuiti kpɔle.

¹³ Nuɔuseiti é ti unmɔɔni, è loni naati tuɣɔ ga ɔa-woogɛgiladai,

ɔa losu ti luɣɔ ga è-zuvikɛi, è li ga tiye è-zeizu ɔadegai.

¹⁴ Nuɔuseiti ti mɛnini, ti zuɔali,

dualuagi Filiseti nuiti soga.

¹⁵ Edɔme gundigiti sasu gja ɔalizu,

sasubalii Moabe gɔɔgɔfulubaiti soni,

Kanaan ze wo nuiti ɔɔzulevea.

¹⁶ Maalua vai ta dualuagiti ta zeeli ti ma.

E-yeelokoi ná-bòlòlì maavele ma, ta g̃eezu ga òbòbòiti eḡe kòtui, ee, G̃ooḡò GALAGI, eyesu da-nubuseiti ti leve, da-nubuseiti è ti ḡeyaai.

¹⁷ Da liizu ga tiye, è ti zeì da-ḡizeì ma,

ee, G̃ooḡò GALAGI, adave è ná òetea ga è-zeizuve, ee, Malig̃ii, seizu òadegai, nii è-yeeiti ti kpeteni.

¹⁸ G̃ooḡò GALAGI ḡa masadai ḡeezu eyesu ḡò.»

¹⁹ Mazòlò Falag̃on ná-sooiti, ta ná-wotoloiti ta ná-soo òize zalabusuiti ti lòni kpoloḡei zaamave. G̃ooḡò GALAGI kpoloḡei ḡaag̃ale ma ti ma, keḡe Izelayele nuiti ti zieni ga ḡḡḡa vòò kpoloḡei zaamave.

²⁰ Miliyame é ga GALA goo wo anzanui, Aalòn baazeelai, tamadegi zeg̃eni. Anzanuiti kpein ti vileni polu ga tamadegiti, ti da kuai wo. ²¹ Miliyame ḡeni g̃uyei laazosu, é da ḡe ma:

«À g̃uyei loo G̃ooḡò GALAGI ve, mazòlò é ná-bòlòlìlai ḡula keḡema, é sooi ta kpize nui viliga kpoloḡei wu.»

IZELAYELE NUITI TA-ZIÈI TEUEBAI ZU

(15:22--18:27)

Mala òei vò be

²² Moize liini ga Izelayele nuiti, ti zeḡe Seeli Kpoloḡei vò be. Ti Suul teuebai zu velei zeg̃eni, ti zieni teuebai zu ga folo savagò, ti la ḡeni zie ḡaani òeg̃elèin.

²³ Ti zeelini Mala, keḡe ti la ḡeni zooni, ti va Mala òei ta òole, tòzei é wanani. Naa ḡa é keeni, naama laaseigi vèeni ba ga Mala (nii poluve ga «wanave»). ²⁴ Nubuseiti ti zeliì loni Moize ma, ti ḡe ma: «Leeni ḡa ḡá kpòle?» ²⁵ Moize woḡfulani G̃ooḡò GALAGI ma. G̃ooḡò GALAGI gului ta lèeni la. E ma buḡai ta vilini ziei wu, ziei nèeni.

Miná ḡa G̃ooḡò GALAGI tḡgiti ta deveiti feeni ná-nubuseiti zea ná. Miná ḡa é ti voluḡfulani ná. ²⁶ E ḡeni ma: «Ni wa woilona ḡòo ma ga pagò, nèi ḡè ga G̃ooḡò GALAGI wa-G̃ALAGI, ni wa naa ḡeena, nii solegai ḡàazu, ni wa woilona nà-deveiti ma, ta ni wa nà-tḡgiti kpein sona, ḡè la seeḡeiti taḡila kpalaa pèa wo va, nii ḡè pèeni Ezipete nuiti ba, mazòlò nà ga G̃ooḡò GALAGI, nii é wo ḡedesu.»

²⁷ Ti zeelini Elime, ve ziejun puugò maazu felegò (12) ḡeni ná, ta òò wulu vuulòfela (70). Ti vuuni miná zielave.

16

Manegi ta kakalogiti

¹ Izelayele vèbei kpein ge zeg̃eni Elime, ti li, ti zeeli Sin teuebai zu, nii é Elime ta Sinayi ti yḡḡzuvè, folo puugò maazu lòlusiei (15) ma, alugi velesiei ma, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va. ² Izelayele vèbei kpein ge zeliì loni Moize ta Aalòn ma teuebai zu. ³ Izelayele nuiti ti ḡeni ti ma: «Leeni vaa zu gi la zaani G̃ooḡò GALAGI yeezu Ezipete yooi zu, siḡi zu gi ḡeni la sua liḡiiti koba, siḡi zu gi ḡeni la bului miizu, gi yiḡò kpe? Keḡe wo vaave ga giye teuebai niizu ga wo bebei nii kpein paa ga pului.»

⁴ G̃ooḡò GALAGI ḡeni Moize ma: «Nà vaazu bului vuuzu, é zeḡe geezuve. Nubuseiti ta vaazu ḡulazu, ti da zève folo-o-folo nii lieḡi a kula ḡe, naa ḡa a ke ḡè ti voluḡfula, ḡè pète ni ta zie ga nà-tḡgi, òaa ni ti la ziaa la. ⁵ Folo lòzitasiei, siḡi zu ti naa ḡevele òetezu la, nii ti vaazu la, nii ta da zève folo-o-folo, toḡa ḡe ga ná zeizu felegò.»

⁶ Moize ta Aalòn ti ḡeni Izelayele nuiti ma: «Za kpòkòì, wa vaazu kwèesu ga G̃ooḡò GALAGI ḡa é wo ḡula Ezipete yooi va. ⁷ Sobu, wa G̃ooḡò GALAGI ná-lèbiyai ḡa, tòzei é wa-yelilomaiti mènigè, wo keai G̃ooḡò GALAGI laalòḡma. Mazòlò ḡá ga leeni, wo zeliì losu gi ma?» ⁸ Moize ḡeni ma: «G̃ooḡò GALAGI ḡa suai veezu wo ya za kpòkòì, wo mi, sobui é

bului ve wo ya, wo mi, wo yiḡo. Gooḡo GALAGI zelilomaiti menige, wo ti ḡeai daaloḡoma, mazoloo gá ga begele? Giya lei wa-yelilomaiti ti va ḡe ḡeezu gi laaloḡoma, Gooḡo GALAGI ḡa ti ḡeezu daaloḡoma.»

⁹ Moize ḡeni Aalón ma: «Bo Izelayele vebai ma, ga ti maabuḡa Gooḡo GALAGI va, mazoloo é ta-yelilomaiti menige.» ¹⁰ Siegi zu Aalón ḡeni bœezu la Izelayele vebai kpein pə, ti ḡaavoteni ga tevbai və pelei, pete, Gooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡulani keḡema tonabiingi zu.

¹¹ Gooḡo GALAGI bœeni Moize və, é ḡe ma: ¹² «Gè Izelayele nuiti ta-yelilomaiti menige. ḡe ti ma: «Kpəkəi wa suai miizu, sobui wa yiḡo ga bului, wa vaazu kwæesu ga ná ga Gooḡo GALAGI, wa-GALAGI.» »

¹³ Kpəkəi, wəniiti ti vaani, ti-ma zii ḡeai eḡe kakalogi, ti ti-vuuzuve maabidi. Sobui, nədagi ḡeni vœeni ti-vuuzuve maagoolii zu. ¹⁴ Siegi zu naama nədagi jœelēni la, ani goi ta ḡeni tevbai zu eḡe ani waa, eḡe kobe kolegi ma buun goiti, é zoi ma. ¹⁵ Izelayele nuiti ti wēni ba, ti ḡe bəḡo ma ti ḡilagilagi: «Leeni ḡa ga nii?» Mazoloo ti la ḡeni kwæe, nii é ḡeni de. Moize ḡeni ti ma: «Bului ve Gooḡo GALAGI fea wo ya ga daamianigi. ¹⁶ Pete nii Gooḡo GALAGI deveai: Eḡe ḡilagilagi naa yeve, nii a zoloo ga ná-daamianigi, kəḡo ganii jœ gila nu ḡila, eḡevelei wa-nuiti tieḡoi la. Eḡe ge ta zeḡe naati bē, niiti ti ná-seḡe ḡotai wu.»

¹⁷ Izelayele nuiti ti kœeni ḡana. Tanigaa ti zœveni ga gola, tanigaa ma ti zœve ga tago. ¹⁸ Ti ḡeni kəḡosu kəḡo gani zu, zoi é ḡeni zœvezu ga mœinda, é la ḡeni vœvazu naa ya, zoi ma é ḡeni tago nœ yevezu, naa la ḡeni valasu. Eḡe ge ḡeni zœvezu, é zoloo nœ ná-daamianigi ma.

¹⁹ Moize ḡeni ti ma: «Nu nœpe ge mina ta ye ná, é va yesu sobui.» ²⁰ Nui tanigaani ti la ḡeni woiloni Moize woo ma, ti ta yēni ná eyesu sobui. Keḡe koegiti ti vuuni su, naa makugi ḡulani. Moize yiḡaawanani naama nuiti ma. ²¹ Sobu ḡilagila, eḡe ge ḡeni naa yevezu, nii a zoloo ga ná-daamianigi. Siegi zu foloi ma liegi a la vaana la, gaa ḡeni wuunsu.

²² Foloi lœzitasiei, ti ḡeni daamianigi zeizu felegoi yevezu, wœmœel zu felego nu ḡila. Bœbei ma ḡundiḡiiti kpein ti vaani, ti suḡula Moize ma. ²³ Moize ḡeni ti ma: «Naa ḡa Gooḡo GALAGI bogai, lina ḡa ga dooḡo folo jadegai Gooḡo GALAGI ve. A naa mœ, nii é wo ya ga wo mœ. A naa bœb, nii é wo ya ga wo kpœb, mœtai nii kpein é yesu, wo naa make eyesu sobu.» ²⁴ Ti zēni ná eyesu sobui, eḡevelei Moize devei veeni la. Naa maku ge la ḡeni ḡulani, ta koegaa ti la ḡeni vuuni su jœgelein. ²⁵ Moize ḡeni ma: «À mi za, mazoloo dooḡo foloi ve Gooḡo GALAGI ve. Za, wo la ta ḡaa adave tanœpe eteave. ²⁶ Folo lœzita laawu, wa ḡe zœvezu, keḡe foloi lœfelasiei ḡa ga dooḡo foloi, ta la ḡea ná, naama yeei.»

²⁷ Foloi lœfelasiei ma, nubusei tanigaani ti ḡulani ga ti ta yeve, keḡe ti la ḡeni ta ḡaani. ²⁸ Názu ḡa Gooḡo GALAGI ḡeni la Moize ma: «Eyesu sie kpegele zu ḡa wo yesu ḡelezu la ná-deveiti ta ná-tḡiti so fai va? ²⁹ A kwæe ga Gooḡo GALAGI dooḡo foloi veeve wo ya, naa ḡa é ba, folo lœzitasiei ma, toḡa folo felego laamianigi veezu wo ya. Eḡe ge ye zeizuve, nu mina zeḡe zeizuve folo lœfelasiei ma.» ³⁰ Nubuseiti ti dooḡo foloi maajœeni, ti looḡo folo lœfelasiei ma.

³¹ Izelayele vœleyeḡei naama laamianigi laaseigi vœeni ga manegi. E ḡulani ga kœliandelegi ma ḡaei, é ḡoleni, é nœe ga gatoi ḡevelei, nii kœin ḡuloi ba. ³² Moize ḡeni ma: «Wele nii Gooḡo GALAGI devea: A kəḡo ganii zu ḡila make manegi zu, wo-mavofodaiti bē, lina ḡa lina, naa ḡa a ke ti bului ḡa, nii gè feeni wo ya, wo mi tevbai zu, siegi zu wo ḡulani la Ezipete yooi va.» ³³ Moize ḡeni Aalón ma: «Digii zeḡe, è kəḡo ganii jœ ḡila pu su manegi zu, è sei Gooḡo GALAGI ḡaazu, naa ḡa a ke é make wo-mavofodaiti bē lina ḡa lina.» ³⁴ Eḡevelei devei la, Gooḡo GALAGI feeni Moize ya, Aalón seini zeele woo zœvei ma ḡesui ḡakalave, naa ḡa a ke, é make. ³⁵ Izelayele nuiti ti manegi miini kona vuunaanigœ (40) laawu, eyesu ti zeeli zoi naa zu, ve nua ti ḡeni zeini ná. Ti manegi miini, eyesu ti zeeli Kanaan yooi ḡwœgi ma.

³⁶ (Nu ḡilagilagi ḡœnœgi ḡeni ga kəḡo ganii zu ḡila. Kəḡo ganii nii daaseigi ga wœmœelegi, naa ḡa ga eḡagi ma ḡaagwœsu puḡoi.)

17

*Ziei g'ula vai G'ool'ebe vasai va
(Gaalu Sevei 20:1-13)*

¹ Izelayele vebai kpein ge zefeni Sin tevbai zu, egevelei G'oo'go GALAGI ná-devei feni la, é vile ta-zie vai va, ti liini, ti vu Lefidime. Ue nubuseiti ti la feni zie zol'oni ná, ti va b'ole.

² Názu g'a nubuseiti ti wuzefeni la Moize laal'of'oma. Ti g'e ma: «À ziei ve gi ya, gi b'ole.» Moize ti woofaavoteni, é g'e ti ma: «Leeni vaa zu wo wuzefezu dàal'of'oma? Leeni vaa zu wo G'oo'go GALAGI zu'of'osu?» ³ Nubuseiti ti feni ná, kp'ole w'oin da b'oi ti la, ti da zeli lo Moize ma. Ti feni g'eezu ma: «Lee vaa zu è gi g'ulaai Ezipete yooi va, ga è gi vaa ga kp'ole w'oin, giya-o, gi-lointi-yo, ta gá-loganiiti-yo?» ⁴ Moize woofulani G'oo'go GALAGI ma, é g'e ma: «Leeni g'a ná ke, é lo niima nubuseiti ba? Ná tago n'ó ve, ti va ti s'ò ga k'otui.»

⁵ G'oo'go GALAGI feni Moize ma: «Leve nubuseiti kakala velei, è Izelayele g'ewolai tanigaani sege, da-lukp'oi balaa sege, nii è zie wolai Nile lofani la, è li lu'of' velei. ⁶ W'ele, ná liizu, gè lo è lu'of' G'ool'ebe g'otui ma, da k'otui lo'fa, ziei g'a g'ula ba, nubuseiti ta b'ole.» Zekana Moize keeni la, Izelayele g'ewolaiti gaazu. ⁷ E naama adave laasei p'eeni ga Masa ta Meeli'ba (niiti ti-voluveti ga «suf'of'gi» ta «maag'alii»), t'ozei Izelayele nuiti ti maag'alii g'eeni ná, ti G'oo'go GALAGI zu'of'of', ti da g'e ma: «G'oo'go GALAGI g'a ade zaama nei, baa é la ná?»

Izelayele nuiti ti pile s'ol'ò fai

Amaleke nuiti ma

⁸ Amaleke nuiti ti vaani, ti k'oi vee Izelayele nuiti ba Lefidime. ⁹ Moize feni Zozuwe ma: «Yimazef' ga zunui tanigaa ade ve, wo li, wo vala Amaleke nuiti ba. Lina, ná liizu, gè lo gize unmave, GALA ná-tukp'oi zoni z'èa.» ¹⁰ Zozuwe naa g'eeni, nii Moize boni ma, ga é Amaleke zakpe. Moize vee Aal'ón va, ta Guul ti leeni gize unmave. ¹¹ Siegi zu Moize a la yeei wuzef'ena la, Izelayele feni pile s'ol'òsu, kele siegi zu a la yeei yeina la, Amaleke feni pile s'ol'òsu. ¹² Tei Moize yeeiti sub'ol'ni, ti k'otui zefeni, ti da bu, é zei maazu. Aal'ón ta Guul ti zeeiti soni, gilagi lo kakamave, zoi lo z'òla velei, zeeiti maalegai yeni de kpaan eyesu foloi da. ¹³ Zozuwe pile s'ol'òni Amaleke ma ta ná-nubuseiti, ga bo'fa z'okp'oi g'aligi.

¹⁴ G'oo'go GALAGI feni Moize ma: «Niima vaiti seve sevei zu, é g'e ga g'izesu vaa, è bo Zozuwe ma ga, ná Amaleke ma zuwui g'aalevezu gee'of'ol'gi wu, nu la m'ò g'isiaa ti zu.»

¹⁵ Moize zala'fa g'ulazuve ta loni, é daasei p'eeni ga: «G'oo'go GALAGI g'a ga ná-dal'apoi.» ¹⁶ E feni ma: «T'ozei nui ta yeei wuzef'ea G'oo'go GALAGI ná-masa kp'okp'ogi laal'of'oma, G'oo'go GALAGI ná-k'oi g'a g'e Amaleke laal'of'oma, yee'g'falaiti pe su.»

18

*Moize nekoi Zeetelo
ná-daalima vai*

¹ Moize nekoi Zeetelo, Madiyan zala'fa g'ula nui, naa kpein menini, nii GALA ge keeni Moize ve ta ná-nubusei Izelayele nuiti, naa g'a é feni ga G'oo'go GALAGI Izelayele nuiti kula vai Ezipete va. ² Moize nekoi Zeetelo Moize anzai Seef'ola zefeni, nii Moize yeebeni ba, é li kee'ge v'ò be volu, ³ ta ná-doun zunu feleg'oit' balaa, gilagi laaseigi feni ga Geelesome (nii poluve ga «seik'of'mai»), maz'ol'ò Moize feni ma: «Nà ga seik'of'oma nui, gè zeini zou g'ili su.» ⁴ Zoi laaseigi feni ga Eliyez'el (nii poluve ga «ná-GALAGI b'oge bà»), maz'ol'ò é feni ma: «K'èe ná-GALAGI b'oge bà, é ùnm'ò, é k'ula Falaf'ón ná-bo'fa z'okp'oi ya.»

⁵ Moize nekoi Zeetelo liini tevbai zu ga Moize ná-doun zunuiti ta anzai, ve é feni vuuni ná, GALA ná-gizei g'oba. ⁶ E wooleveni Moize ma, é g'e ma: «N'òun nà, è-nekoi Zeetelo, p'aa've è v'ò be, ga è-anzai, é vee ná-doun zunu feleg'oit' ba.» ⁷ Moize g'ulani é nekoi laag'omi, é n'òk'ò bu, é neene ga daave komagai. Ti b'of'of' gaaza'fani ta-g'edeyaiti ma vaa ma, naa volu ti leeni Moize ná-sege g'otai wu. ⁸ Moize naa kpein suf'ulani nekoi ma, nii G'oo'go GALAGI

kɛɛni ga Falaɣɔn ta Ezipete yooi Izelayele ná-faa zu, kpɔɔiti kpein ti zeelini ti ma pelei zu, ta velei Ɔɔɔɔ GALAGI ti ɣulani la ti zu. ⁹ Zeetelo ɣoozunɛɛni faa vagɔi kpein ma vaa zu Ɔɔɔɔ GALAGI kɛɛni Izelayele nuiti bɛ, ta eɣɛvelei é ti unmoɔni la, é ti ɣula Ezipete nuiti zea. ¹⁰ Zeetelo ɣɛni ma: «Mamagi ɣa Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, nii é wo ɣula Ezipete nuiti zea, ta Falaɣɔn ya, nii é nuɔuseiti kula Ezipete nuiti ta-zobogi ya! ¹¹ Gè kwɛɛga niizu ga Ɔɔɔɔ GALAGI wɔɔɔvɛ, é leve galagiti kpein ba, é naa ɣulani keɛma, siɛgi zu Ezipete nuiti ti ɣɛni gaazumaavɔɔ vaiti kɛɛzu la ga Izelayele nuiti.» ¹² Moize nɛkoi Zeetelo gala zalaɣai ta zalaɣaiti kulani GALA bɛ. Aalɔn ta Izelayele ɣɛwolaiti kpein ti naama laamii woni vɔɔma ta Moize nɛkoi, GALA gaazu.

¹³ Poluma zobui, Moize zeini ga é nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaaleve. Nuɔuseiti ti loni Moize ɣakala, é zo sobui ma, eyesu kpɔkɔi zeeli. ¹⁴ Nii kpein Moize kɛɛni nuɔuseiti bɛ, nɛkoi naa ɣaani, é ɣɛ ma: «Lee ɣa é kɛɛzu niima nuɔuseiti bɛ? Lee vaa zu è zeizu da ɣila, nuɔuseiti kpein ti loni è ɣakala, é zo sobui ma, eyesu kpɔkɔi zeeli?» ¹⁵ Moize nɛkoi woɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Toɣa ga nuɔuseiti ka ti vaazu pɔ ga ti GALA gaazaɣa. ¹⁶ Siɛgi zu fai ta ɣɛɛzu la ti ya, ta vaazu pɔ, gè tukpɔi ɣaaleve ti yɔɣɔzu, gè GALA ná-deveiti ta ná-tɔgiti dɛɛ.»

¹⁷ Moize nɛkoi ɣɛni ma: «Nii è kɛɛzu, naa la vani. ¹⁸ Da bɔɣɔ suvikei besu fala, ta niima nuɔusei balaa é è va, mazɔɔ fai nii wuiɔvɛ è-zebei ma. Da ɣila è la zooga è va kɛ. ¹⁹ Niizu, woilona ɣɔoi ma, nà è lenɛsu, GALA ge ɣɛ è va! Ɔɛ ga nuɔuseiti gaazuɔvɛ GALA koba, da bɔɣɔi è li ga nuɔuseiti ta-vaiti GALA pɔ. ²⁰ Deveiti ta tɔgiti gaale ga tiye, pelei le ga tiye, nii maanɛai ti vile ba, ta kɛɛwotii nii maanɛai ti kɛ. ²¹ Yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti nuɔuseiti kpein saama, ti luazu GALA ba, zunuiti ti ɣiliai gaamai va, ti lobɛanii wɔinzeɣezu, è ti zeɣe, è ti zeɪ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɔiti, ta nu vuupuu kundigɔiti. ²² Ti da nuɔuseiti ta-lukpɔi ɣaaleve siɛnɔpɛ, ti va ga faa biingiti è vɔ, tiya bɔɣɔiti ti faa goiti ma lukpɔi ɣaaleve. Ta ɣula da-ɣasɔi ma, wo seɣe vɔɔma. ²³ Ni da naa ɣɛɛna, GALA ge deveiti fe è ya, da zoo è zie bu ga pagɔ, niima nuɔuseiti kpein ta zeeli ziileigi zu ti vɔ bɛ.»

²⁴ Moize woiloni nɛkoi wooi ma, é naa kpein kɛɛni, nii naa boni ma. ²⁵ Moize yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti, Izelayele nuiti kpein saama, é ti zeɪ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɔiti, ta nu vuupuu kundigɔiti. ²⁶ Ti ɣɛni nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaalevezu siɛnɔpɛ, ti ɣɛni vaazu ga faa biin golaiti Moize vɔ bɛ, tiya bɔɣɔi ti bɛna fai mɔtaiti ma lukpɔi ɣaaleve.

²⁷ Moize bɛni nɛkoi va, é li, naa liini ná-zooi zu.

GALA NA-MINAZEGE IZELAYELE NUITI Bɛ

19

(19:1–24:18)

Izelayele zeeli vai

Sinayi gizei vɔ bɛ tevebai zu

¹ Alugi zavasiɛi ma, ti ɣula vɔluma Ezipete yooi va, Izelayele nuiti ti zeelini Sinayi tevebai zu naama voloi. ² Ti zegeni Lefidime, ti liini, ti zeeli Sinayi tevebai zu, ti vuuni tevebai zu. Izelayele vuuni miná, gizei ɣakalavɛ.

³ Moize lɛɛni GALA pɔ pelei, Ɔɔɔɔ GALAGI tolini gizei unmaɔvɛ, é ɣɛ ma: «Wɛɛ, nii ɣa da bo Zakɔbɛ ná-peleyeɣeɣe ma, è daazeeli Izelayele nuiti ma. ⁴ Wa bɔɣɔgoi wo naa ɣaani, nii gè kɛɛni ga Ezipete nuiti, gè wo zegeni koɣe ɣovɛgiti su, gè va ga woye pɔ pelei. ⁵ Niizu, ni wa woilona ɣɔoi ma, ni wa makɛna ná-minazegɛgi ma, wa ɣɛ ga nɔnɔ ɣiteɣitegiti, nuɔuseiti kpein saama. Anɛɛ ni eteai kpein ka ga nɔnɔ, ⁶ wɔun wa, wa ɣɛ bè ga zalaɣa ɣula zii, nii padɛgai.» Wooiti kana da ti wo Izelayele nuiti ma.»

⁷ Moize liini, é nubuseiti ta-gɛwolaiti toli, é wooi nii kpein daani ti ve, egevelei Gooɔɔ GALAGI devei veeni la zea. ⁸ Nubuseiti kpein ti zolooni faa gila ma, ti gɛ ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔɔ GALAGI bogai.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Gooɔɔ GALAGI ma. ⁹ Gooɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Wɛɛ, nà vaazu è vɔ tonabiin gaagɛligi zu, naa ga a ke, siegi zu gè bɔezu la è vɔ, nubuseiti ti meni, ti la è la gɔ.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Gooɔɔ GALAGI ma.

GALA kula vai keɛma
Sinayi gizei ma

¹⁰ Gooɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Li nubuseiti pɔ be, è ti jɔde za ta lina, ti ta-zegɛiti gba. ¹¹ Ti gɛvele bɛɛai gɛle foloi zavasiei ma, mazɔɔ foloi zavasiei ma, Gooɔɔ GALAGI ga vaazu yeizu nubuseiti kpein gaazu, Sinayi gizei ma. ¹² Da nubuseiti kwɛsuve leve ba gizei maagoolii zu, è gɛ ma: «A dama, wo mina le gizei ma, wo mina vɔɔɔɔ dakɔɔgave va. Nu nɔpe a vɔɔɔɔna gizei va, ta naama nui vaa. ¹³ Nu la yeevɔɔɔɔba ba, keɛ toɔɔa zɔɔ ga kɔtui, baa ti bɔ ga mɛɛinti, é gɛni ga sua, baa nu, é la yega vulua jɛgɛɛin.» Siegi zu baala sine minei ma vuvugi a veena la, tanigaa ta le gizei ma názu.»

¹⁴ Moize yeini nubuseiti pɔ pelei, é zɛge gizei ma, é nubuseiti jadeni. Naati ti ta-zegɛiti gbani. ¹⁵ E gɛni nubuseiti ma: «À gɛvele bɛɛ folo savagɔ laawu. A mina maabuɔa anzanu gila kpalaa ba.»

¹⁶ Foloi zavasiei, ma zobui, tonai kpuneni, mainmainti ti da saɔa, ta tonabiin gaagɛligai gɛni gizei ma, puvu gooi wola gɛlani. Nubuseiti kpein ti gɛni zeini ti-vuuzuve, ti tɔzeini ga sasubalii, dualuagi maavele ma. ¹⁷ Moize nubuseiti kulani ti-vuuzuve, ti GALA daagomi. Ti liini, ti lo gizei gɔɔɔave. ¹⁸ Sinayi gizei kpein ge gɛni ga duulu letele, tɔzei Gooɔɔ GALAGI yeini ná, abui zaama. Naama luului gɛni gɛlazu ege abu zulugi zu luului, gizei kpein ge gɛni balizu ga zeeɔaabaai. ¹⁹ Puvu gooi gɛni leezu, tugi da zizi. Moize gɛni bɔezu, GALA ge gɛni gooɔaavotesu ga woo wola. ²⁰ Zekana Gooɔɔ GALAGI yeini la Sinayi gizei ma, gize losaamave. Moize leeni ná.

²¹ Gooɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Yei, è nubuseiti kwɛteve, ta mina bude, é va va Gooɔɔ GALAGI vɔ pelei, faazubɛɛwo faa ma, ma mainmain undaa mina va vilisu ti zaama. ²² Zalaɔa gɛla nuiti bɔɔɔi ti maabuɔazu Gooɔɔ GALAGI va, ti bɔɔɔɔ jɔde, Gooɔɔ GALAGI mina va ta zɛgezu ti va.» ²³ Moize gɛni Gooɔɔ GALAGI ma: «Nubuseiti ti la zooga ti va le Sinayi gizei ma, mazɔɔ è gi lenegɛ ga gi kwɛgi la gizei maagoolii zu, maajɛi veɛ ba.» ²⁴ Gooɔɔ GALAGI gɛni ma: «Li, è yei, da leezu volu wa Aalɔn. Keɛ zalaɔa gɛla nuiti ta nubuseiti ti mina bude jɛgɛɛin, ti va le Gooɔɔ GALAGI vɔ be, nii a ke saa mina va loozu ti zaama.» ²⁵ Moize yeini nubuseiti pɔ be, é bɔɛ ti vɔ.

20

GALA ná-to puugɔiti
(To Sevei Velesei 5:6-21)

¹ GALA ge niima woiti kpein boni, é gɛ ma: ² Nà ga Gooɔɔ GALAGI, da-GALAGI, nii é è gɛlani Ezipete yooi va, duɔla velei wu.

³ Gala kiligaa ti mina gɛ è ve nɔnɔnɔ polu.

⁴ Mina ani maaniini saɔa bɔɔɔ ve jɛgɛɛin, ta ani nɔpe baaɔulaba, niiti ti geeɔɔɔɔɔ zu, baa niiti ti zooi ma, baa niiti ti zieiti bu zooi wu. ⁵ Mina nɔkɔ ti wu jɛgɛɛin, mina ti lebi jɛgɛɛin, mazɔɔ nà, Gooɔɔ GALAGI, da-GALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a da gɛɛɛɛiti ta-vaa jɔi votokula ti-lointi ma, eyɛsu é zeeli yamanii zavasiei ta naanisiei ma, niiti ti maayosegezu ve. ⁶ Keɛ nà da woogɛɛɛɛɛɛɛ gɛ, eyɛsu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati be, niiti ti nɛɛzu ve, ta ti nà-deveiti sosu.

⁷ Mina Gooḡo GALAGI, da-GALAGI laaseigi wo fuun negelein, mazaloo Gooḡo GALAGI ḡa naama nui leve ga saba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

⁸ Gize dooḡo foloi zu, è maane. ⁹ Da botii ḡe folo ləzitai zu, è da-wotii kpein ke. ¹⁰ Kele folo ləfelasiei ḡa ga Gooḡo GALAGI, da-GALAGI, ná-dooḡo foloi. Mina boti nape ke ma, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, da-wotigē zunuiti-yo, da-wotigē anzanuiti-yo, da-logania-o, ta weinti niiti ti zeini è ḡoḡoma. ¹¹ Mazaloo folo ləzita laawu Gooḡo GALAGI geeḡolagi beteni, ta zoi, ta kpoloḡei, ta ti zu aniiti kpein, é looḡoni foloi ləfelasiei ma. Naa ḡa é ba, Gooḡo GALAGI tuya looni dooḡo foloi ma, é make boḡo ve.

¹² E-ḡee ləbi ta è-lee, naa ḡa a ke è-zii ma voloiti suḡooza, naama yooi zu nii Gooḡo GALAGI, da-GALAGI feezu è ve.

¹³ Mina nu vaa negelein.

¹⁴ Mina weenzie bo negelein.

¹⁵ Mina unma wo negelein.

¹⁶ Mina zee zeele woo wo negelein è-zeiḡoḡoi laalḡoma.

¹⁷ Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡoḡoi ná-pelei va. Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡoḡoi anzai va, baa ná-botigē zunui, baa ná-botigē anzanui, baa ná-nikei, baa ná-soovalegi, baa ani nape é ga è-zeiḡoḡoi nənə.

Moize, GALA daa vaa wo nui

(Tə Sevei Velesiei 5:23-33)

¹⁸ Nuḡuseiti kpein ti tona kpune tugiti menini, ti mainmainti kaa, ti puuugi wooi meni, ti gizei ḡa abuzogi ba. Nuḡuseiti ti naati kaai ma, ti zasubalini, ti lo ḡoozama. ¹⁹ Ti ḡeni Moize ma: «Da boḡoi è da boe gi və, ḡa woilo ma, kele GALA ge mina boe gi və, ḡa va za.»

²⁰ Moize ḡeni nuḡuseiti ma: «À mina lua, mazaloo GALA paave ga é wo voluḡula, naa ḡa a ke, wo lua ba, wo mina koto ḡe.» ²¹ Nuḡuseiti ti ḡeni loni ḡoozama. Kele Moize maabuḡani tonabiingi va, ve GALA ge ḡeni ná.

Təgi é lo zalaḡa ḡulazuve va

²² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: Uele ḡa da boe la Izelayele nuiti pə: Wo petege ga zège geeḡolagi zu, gè boe wo və. ²³ A mina galagaa bete boḡo ve ga walii baa zanugiti, wo va ti vokoḡo m̄. A mina naa ta ḡe boḡo ve negelein. ²⁴ Wa zalaḡa ḡulazuve lo bè ga pəloi, nii wa gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kula maazu, ga wa-vaalagiti ta wa-nikeiti. Ue nape gè ḡulazu ná kelema, ná va wo və be, ga gè tuya loo wo ve. ²⁵ Ni wa zalaḡa ḡulazuve lona bè ga kətui, à mina to ga kətu zaḡaai, mazaloo wa wa-zəlaiti peena kətui va, wa kəzə. ²⁶ A mina ná-zalaḡa ḡulazuve lo, wo va nu leezuve bete ba, nu a ḡena lea ga, kabei mina ḡula kelema.

21

Təgiti é lo duoi ba

Ebulu nuiti saama

(Leevi Nuiti 25:39-46;

Tə Sevei Velesiei 15:12-18)

¹ Təgiti pete, da dee ga tiye: ² Ni wa Ebulu nui ta ḡeyana ga duoi, toḡa botii ḡe kona dəzita laawu, kele dəfelasiei, toḡa ḡula, é wəloyai zəloo, é mina ani nape sala. ³ Ni tə ḡila ka é vaani, tə ḡila ka a li, ni anza ḡeeve zea, ta li ta anzai. ⁴ Ni maliḡii ḡa é anzai veeni zea, é doun zunuiti ta doun anzanuiti sələo, anzanui ta ná-dointi ta ḡe ga maliḡii nənə, tə ḡila ka a li názu. ⁵ Ni duoi a ḡena ma: «Maliḡii neeve bè, ta ànzai ta dointi balaa, gè la pə gè va ḡe boḡo yeema,» ⁶ naazu maliḡii ḡa lii la GALA kakala, é maabuḡa pelelave va, baa daamasagi va. Maliḡii ḡa goii wə ga kəlu ḡaazoḡagi. Duoi ḡa ye ná-botii zu ḡo.

⁷ Siegi zu zunui ta a ná-doun anzanui vədina la, ga é ḡe ga duoi, é la ḡula duolai zu, eḡevelei zunuiti ta ḡula la. ⁸ Ni wəin a zəḡena maliḡii ma, nii é ḡea deveni ga é seḡe ga anza, toḡa ze ná, nu ḡili ge unməo, kele zobo ge la ḡea zea ga é va pədi zii ḡili ma, a naa

ɣɛna é ɣɛa ga yaava nu anzanui letema. ⁹ Ni a devena ga é fulu ná-doun zunui ve, toɣa ke be, eɣevelei soloogai la anzanu lointi ma. ¹⁰ Ni a anza ɣili seɣena, é la ta ɣula ma mɔungi ná-daamianigi la, ta ná-seɣei, ta é la ɣɛlea naa ná-dakobai va. ¹¹ Ni é la ɣɛ naama vaa savagɔiti keeni be, toɣa zoo é li, é mina ani nɔpe sala.

*Tɔgiti é lo doɣa vai
ta nu maawana vaiti ba*

¹² Zɔi nɔpe a nu loɣana, é za, ta naama nui vaa. ¹³ Ni é la woya beɛeni tuɣɔ, ni GALA ge kea é ɣɛ zea ga tevezea vaa, ná ada beɛɛzu wo ve, ve a vela, é li, é loɣu ná. ¹⁴ Kele siegi zu nu a gaagilina la ma, é wuzegɛ seɣnɔɣɔi laalɔɣɔma, é kelegɛle nɔi ɣɛ ga é paa, anɛɛ ni diive, é loɣu ná-zalaɣa ɣulazuve, wa kula naa va, wo paa.

¹⁵ Zɔi nɔpe a keegɛ loɣa, ɓaa dee, ta naama nui vaa.

¹⁶ Zɔi nɔpe a nubuse unma, é pɔdi, ɓaa é make ya, ta naama nui vaa.

¹⁷ Zɔi nɔpe é keegɛ ɓaa dee ɣotozu, ta naama nui vaa.

¹⁸ Siegi zu nua ti ɓɛɛzu la, gila ge seɣnɔɣɔi zɔɔ ga kɔtui, ɓaa é doɣa ga zeeɓuin, ni é la ɣɛeni ga saa vaa, kele naa ma ge la ga seeɓei, ¹⁹ ni toɣa zoo é ná-tukpɔi zege, é ziezie eteave, zɔi é doɣai wogai, faa la mɔ ɣɛa naa va, kele ná-botii koloɣologai ma, toɣa naa zala, é lati, é naa zale, eyesu é ɣɛde.

²⁰ Siegi zu zunui ta ná-duɔi loɣazu la ga tukpɔi, zunu ɓaa anzanu, eyesu duɔi za zea, ta potokula ma.

²¹ Ni a yena vulua folo ɣila, ɓaa felegɔ, ti la potokulaa ma, mazɔlɔɔ ná-walii ve.

²² Ni zunua ta ɓɛna, ti ziga anzanui ta va kogi ma, é doin zɔlɔɔ, faaɓa kili ge la sɔlɔɔni, ta alamanii zala nii anza zinigi deɛzu, ta sala faawo bo nuiti kakala. ²³ Kele ni faaɓa ka ɣulana su, zenvui voto ka ɣɛ ga zenvui, ²⁴ nu ɣaazuɣɛzɛgi voto ka ɣɛ ga nu ɣaazuɣɛzɛgi, nu niiga voto ka ɣɛ ga nu niiga, nu yeei voto ka ɣɛ ga nu yeei, nu ɣɔɣɔi voto ka ɣɛ ga nu ɣɔɣɔi, ²⁵ abu valai voto ka ɣɛ ga abu valai, maawanai voto ka ɣɛ ga maawanai, maabologi voto ka ɣɛ ga maabologi.

²⁶ Ni zunui ta a ná-duɔi loɣana gaazuɣɛzɛgi gilagi va, é ɣɛni ga zunu ɓaa anzanu, é naa vala gaazuɣɛzɛgi ma, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, gaazuɣɛzɛgi zalai ɣana. ²⁷ Ni a ná-duɔi niigai ɣila kulana da, é ɣɛni ga zunu ɓaa anzanu, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, niigai zalai ɣana.

²⁸ Ni nikei a nu zigana ga minei, zunu ɓaa anzanu, naa za, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui, nu mina ma zuai mi pa. Nike nui la mɔ faa zɔlɔɔga. ²⁹ Kele ni kaite, nikei ɣɛve ba, é da nuiti sigɔ ga minei, ti da nike nui lenɛ, é la welezu ma, siegi zu a zunu ɓaa anzanu vaana la, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui, é za. Ta nike nui ɓalaagi vaa. ³⁰ Ni ta zenvui unɔɔ salai levena ma, toɣa naa kpein sala, nii a leve ma. ³¹ Siegi zu nikei a zunu loun ɓaa anzanu loun zigana la, naama loɣi nɔ ɣa a zie. ³² Kele siegi zu nikei a duɔi zigana la, zunu ɓaa anzanu, wali ɣae vuusavagɔ (30) ɣa a zo duɔ keegɛi ya, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui.

Tɔgiti é lo nu ɣɔligiti ba

³³ Ni zunui ta a zieyegɛi laalaogai yena de, ɓaa ni zunui ta a zieyegɛi ta wɔɔna, é la daaɣuluni, nikei loo su, ɓaa soovalegi, ³⁴ zieyegɛ nui ɣa toganii lieɣɔi ma walii zala kee nui ma, sua vooɔmai ɣa ɣɛ ga tɔun nɔnɔ.

³⁵ Ni nui ta ná-nike zine a nui taɣili ná-nike zine zigana ga mineiti, naa za, ta nike zinei vɔdi, nii é vulua, ti walii ɣaagwe va, ti lati, ti nike vooɔmai balaa gaagwe va. ³⁶ Kele ni kwɛɛge ga nikei é taɣili paai, keeve sigai wosu, ma nui la weleni ma ɣegɛlein, ma nui ɣa potogi leve ga nikei nɔ, nike vooɔmai ɣɛ ga nɔnɔ.

³⁷ Ni nui ta a nike ɓaa baala unmana, ni a kɔdaalevena, ɓaa é pɔdi, toɣa nike zine loɔlugɔ ve nike ɣilagi votogi zu, ta baala naanigɔ baalagi votogi zu.

22

¹ Ni unma nui a zona unma wosuve ga maabaai, nu doḡa, é za, ti la ḡea ga sɔba nu jεgεlein, tɔun tetema saa vai zu. ² Keε ni foloi a tεena, ta ḡe ga sɔba nu tɔun tetemazu paa vai zu.

Unma nui kpein ka naa ɔotogi ve, nii é unmaai. Ni ani la zea, ta pɔdi ná-unma vai zu.

³ Ni nii é unmaai, niki baa soovalegi, baa baalagi, naa ḡa de vulua zea, toḡa naa ɔotogi ve ga ma vεedai.

⁴ Ni zunui ta a faa zuḡologolo keena kpalagi ta zu, baa kpelei ta zu, é be ná-toganiiti ba, ti daami wo seinjɔḡɔi ná-kpalagi zu, toḡa ma vaa zu belei ḡe ga ná-kpalagi zu ani ɔagɔi, baa ná-leezen belei zu ani ɔagɔi.

⁵ Ni abui a levena, é so dɔbɔi va, moloi nii daa ga belee, é so naama ḡilii va, baa nii é ma baḡai ḡa, baa é kpalagi ḡala, zɔi é abui loga, naa ḡa naama vai beεe ga é potogi ve.

⁶ Ni nui ta a walii baa ani ḡiligaa ḡalivaana nui ta ma ga é make, ni ta ti unmana naa ná-pelei wu, unma nui ḡa ma vεedai ḡaḡale ma, ni ta sona. ⁷ Ni unma nui la zoni, peε nui ḡa lo GALA gaazu, é deε ga é la yeezeelini seinjɔḡɔi ḡɔligi ma. ⁸ Maḡaali vaa kpein, é lo niki vaa va, baa soovale faa, baa baala faa, baa seḡe vaa, baa tooya ani vaa, nii nu a ḡe ma: «Nii ve,» naama nu zeizu felegɔiti ta-vai laa ḡa zeeli GALA ma. Zɔi GALA ka peelalana, naa ḡa seinjɔḡɔi nɔnɔi ḡaḡale ma ga ma vεedai.

⁹ Ni nui ta a soovale, baa niki, baa baalagi, baa togani nɔpe feena nui ta ya ga é make ba, suai zεba é za, baa nata ḡale ba, baa é jεεε, nu nɔpe ge la kaani, ¹⁰ konai ḡa wo Ḣɔḡɔ GALAGI laaseigi zu ti felegɔ yɔḡɔzu, zɔi é suai makegai, naa ḡa bo ga é la yeevεeni seinjɔḡɔi ḡɔligi va. Togani nui ḡa yeezei konai naa wu, zɔi la ani nɔpe gaḡalega ma jεgεlein. ¹¹ Keε ni suai unmauve pɔ be, toḡa potogi ve ma nu ya. ¹² Ni suai valivaliive ga, toḡa deε, é ḡe ga zeele wooi, é la mɔ naa voto fea, nii balivaliai ga.

¹³ Ni nui ta a togani ziingaona seinjɔḡɔi ma, nata ḡale suai naa va, baa é za, ma nui ḡaazu la ná, toḡa potogi ve. ¹⁴ Ni ma nui ḡa ná, poto ge la vea. Ni suai zala vaa ḡεεε de, sala zɔngɔi ḡa kula ḡe.

Pelei nu a GALA debi la ta nubuseiti

¹⁵ Ni zunui ta a anzalopo beai ta neenesona, nii maa la de zoni, é la koba, toḡa fulu naavoloi ḡula, é seḡe ga anza. ¹⁶ Ni doun keεḡei a ḡelena, é va fe zea, nii anzalopoti ta da vulu la, toḡa naa lieḡɔi zala ga walii.

¹⁷ A mina mɔta anzanui ye ná, é va ye vulua.

¹⁸ Nu-o-nu a la ga suai, ta naama nui vaa.

¹⁹ Zɔi a zalaḡaa ḡula gala kiligaa ve, é ḡula Ḣɔḡɔ GALAGI ḡila kpe polu, naa undaa ḡa vili.

²⁰ A mina seikɔḡɔma nui zo pele jɔu jεgεlein, wo va suziḡa, mazɔlɔ wo ḡeni ga seikɔḡɔma nuiti Ezipete yooi zu.

²¹ A mina poanzai baa podoin yiiɔlɔ vaa ḡe jεgεlein. ²² Ni wa ti yiiɔlɔna, ti woḡula mà ga kpeei, nà ti bain gooi mɛni. ²³ Nà wola yiiḡaawana wo laalɔḡɔma, nà wo vaa ga kɔɔi, wo-anzaiti ta ḡe ga poanzaiti, ta wo-lointi ti ḡe ga podointi.

²⁴ Ni wa wali ḡuye vεena nà-nubuseiti ta ma, mɔne nui é wo ɔɔ be, à mina ḡe be eḡe kuye vεε nu, wo mina talama maaloli ma jεgεlein. ²⁵ Ni wa wo-zeinjɔḡɔi ná-seḡei zegena ga kpɔunmai, wa fe zea, aisa foloi va li. ²⁶ Mazɔlɔ ná-seḡe ḡilagi ve, é pεεzu ɔɔḡɔ ma. Ni naa a ḡulana zea, lee ḡa a pεε ɔɔḡɔ ma? A woḡulana mà ga kpeei, nà gooi mɛni, mazɔlɔ nà da nu maawɔinḡa.

²⁷ A mina GALA koto, wo mina woo jɔu wo wa-nubuseiti ta-ḡundiḡii ma.

²⁸ Wo maanεεε, wo va bè ga wa-molo levea mɔungiti, wo ke ga zalaḡai, ta wa-leezen de mɔungiti.

Wa wo-loun zunu m̄ungi ve z̄ea. ²⁹ Zekana wa ke la wa-logani wolai ta wa-logani goiti ta-vaa zu. Ma m̄ungi ḡa ye dee va folo l̄fela zu. Foloji l̄savasīi, wa fe z̄ea.

³⁰ Wa ḡe b̄e ga nu j̄adegaiti. A mina sua mi, nii balivaliai ga d̄ob̄oi zu. Wa naa vili ya gileiti bu.

23

T̄ogi é lo telebodai ḡee vai va

¹ A mina ti ḡe woo vaza. A mina b̄o nu j̄ou va, wo va z̄ee zeele woo wo. ² A mina vile b̄eb̄ei volu ga wo va faa j̄ou ḡe. Ni wo loliḡe ga wo zeele wooi ve, à mina lo naati polu, niiti ti m̄indai, wo va telebodai maave. ³ A mina lo m̄one nui volu ná-faawogi zu.

⁴ Ni wa ḡomina ga wo zili nui ná-nikei b̄aa ná-soovalegi toai ya, keni wo vaa la p̄o. ⁵ Nui é wo w̄ainze ḡezu, wa ná-soovalegi ḡaana, toai ná-kas̄oi wu, wa ma, wa in̄ēnesu ga daayei vai, wa v̄ee ba, wo daayei.

⁶ A mina m̄one nui ná-gaamai maave ná-tukp̄oi zu. ⁷ Keni wo b̄eteve z̄ee b̄oe wo fai va. A mina s̄abalala nui vaa ta telebo nui. Maz̄l̄o ḡe la s̄aba nui v̄ete ḡa e ḡe telebo nui. ⁸ A mina lob̄eani zo, maz̄l̄o lob̄eaniiti ta da naati gaazuḡole, niiti ti ḡaazuz̄e ḡeai ma, ta ti telebo nuiti kp̄ae woiti maave.

⁹ A mina seik̄o ḡoma nui maan̄o ḡo. Wo kw̄ēeni wa b̄o ḡoi nii seik̄o ḡoma nui a da suzo, maz̄l̄o wo ḡeni ga seik̄o ḡoma nuiti Ezipete yooi zu.

T̄ogiti é lo konagiti ba ta doo ḡo foloi

¹⁰ Kona d̄ozita laawu, wa ani zuwui vaza wa-yooi ma, wo ba l̄n̄ogi z̄l̄o. ¹¹ K̄ēe wa yee b̄e ba, wo z̄e ḡana n̄o, kona d̄ofelas̄īi, é naa ḡe doo ḡogi zu. M̄one nuiti ti wa-nub̄usēiti saama, naati ti naa mi, nii ta ka, ta d̄ob̄o zuaiti ti naa mi, nii é ȳesu. Wa ke ḡana ga waleez̄en b̄elei, ta wa-wolive wuluiti.

¹² Folo l̄ozita laawu, wa wa-wotii ḡe. K̄ēe folo l̄ofelas̄īi, wa loo ḡo, naa ḡa a ke wa-wotiḡe n̄ikēiti ta wa-zoovalegiti ti loo ḡo, ta wa-lūoiti ta seik̄o ḡoma nuiti ti lago loo ḡo.

¹³ A naa kpein so, nii ḡe bogai wo ma. A mina gala kiligaa laasei bo j̄e ḡēlein, nu mina ta m̄eni j̄e ḡēlein, é va ḡula wo-laave.

Konagi zu v̄eti wola savaḡoiti

(Egezode 34:18-26;

T̄o S̄ev̄ei V̄eles̄īi 16:1-17)

¹⁴ Ná zeizu ḡa ḡe sava konagi zu, wo da fetiiti kula d̄aaseigi l̄ebi vai zu. ¹⁵ Bului nii l̄eve la su, wa naama v̄etii make. Folo l̄fela laawu, naama z̄iegi deveai molo ḡulasu alugi ma, wa bului mi, nii l̄eve la su, e ḡevelei ḡe ma levei veai la wo ya, maz̄l̄o naama alugi ma ḡa wo ḡulani la Ezipete yooi va. Nu n̄ape ge mina ḡula k̄ēlema ḡazu ga yeapaka. ¹⁶ Wa molo m̄o v̄etii make, wa-wotii zul̄n̄o m̄ungiti, nii wa faza kpalagave. Wa molo leve v̄etii make kona ḡaabelagi zu, siegi zu wo b̄esu la ga wa-wotii zul̄n̄o ḡi ḡaale ba. ¹⁷ Ná zeizu ḡa ḡe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ḡula k̄ēlema ḡazu, n̄ēi ḡe ga wo-Mali ḡii Ḡoo ḡo GALAGI.

¹⁸ Bului nii l̄evei su, à mina naa b̄o suai va, wo va kula ga n̄a-zala ḡai. A mina n̄a-fetii ma zala ḡai ma wul̄oi make kpidii laawu, é va ȳesu sobu va zeeli. ¹⁹ Wa va ga wa-yooi va l̄n̄o m̄ungiti Ḡoo ḡo GALAGI, wa-ḠALAGI ná-pelei wu.

A mina boli yivoi ḡili ga dee ná-jiimi d̄ei.

Kanaan yooi z̄l̄o fai ma minaz̄e ḡe gi

²⁰ N̄oun n̄a, n̄a geezuḡe lai ta levesu wo lu ḡo, é wo make pelei zu, é wo laazeeli naama adave, ḡe ná b̄ete ai. ²¹ A dama, wo b̄o ḡo zo gaazu, wo ḡolo gooi v̄e. A mina z̄iib̄o l̄o vaa ḡe, t̄ozei é la wa-ḡotoiti suvaaȳega, maz̄l̄o d̄aaseigi ḡa t̄oun ba. ²² K̄ēe ni wa ḡolona gooi

ve, ta ni wa naa kpein keena, nii gè bosu wo ma, nà gɛ ga wo zili nuiti sili nui, ta wo maayosege nuiti maayosege nui.

²³ Nà-geezugeelai gɛ lo wo luɔ, é li ga woye Amool nuiti pɔ be, ta Gete nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta nà ti-ma zuwui gaaleve. ²⁴ A mina nɔkɔ ta-galagiti bu, wo mina ti lebi. A mina vokɔɔ naama nubuseiti ma ti zie vele zu. Kele wa ti gologolo, wo ta-zale gɔɔ gɔtuiti kpezegele. ²⁵ Wa dèbi, nɛi gè ga Gooɔ GALAGI wa-GALAGI. Nà tuya loo wa-laamianigi ma, ta wa-bɔɔle dei. Nà seebei gɛla wo zaama, gè maagooza wo va. ²⁶ Anzanu la gɛa wa-yooi zu, nii kogi a zege ma, baa doun zɔɔtala anzanu. Nà wo-zii ma gɔnagi zuɔooza.

²⁷ Aisa wo va zeeli, nà dualuagi vu zoi zu nuiti su. Nà nubuseiti kpein daavili, gè ti zege pelei zu wo luɔ, niiti wa zeeli ti vɔ be. Nà wo zili nuiti kpein kpe, ti vela wo va. ²⁸ Nà kaogiti tevesu wo luɔ, ta Geeve nuiti kpe, ta Kanaan nuiti, ta Gete nuiti, ti maagooza wo va. ²⁹ Gè la vaazu ti beezu kona gila su, ti va maagooza wo va, naa gɛ a ke, zoi zu, nakai mina ye, dɔɔ zuaiti ti mina mɔin wo laalɔɔma. ³⁰ Nà ti beezu vaavaa, ti maagooza wo va, eyesu wo da wola mɔin, wo zoo wo zoi zɔɔ ga wɔnɔ.

³¹ Nà wa-gwepemaveti daazu, é zo Seeli Kpolodei ma, é zeeli Kpolode Wolai ma, ta é zo tevebai ma, é zeeli zie wolai ma. Mazɔɔ nà zoi gɛ nuiti dɔɔzu wo yeezu, wa ti be luɔ. ³² A mina minazege ke yɔɔzu wa tiye, baa wa ta-galagiti. ³³ Ti mina ze wa-yooi zu, naa gɛ a ke ti mina wo lɔ kotoi zu dɔalɔɔma, mazɔɔ wa ta-galagiti dɛbi, naa gɛ gɛ ga balii wo ve.

24

Minazegegi ma woolaamai

¹ GALA ge gɛni Moize ma: «Le Gooɔ GALAGI vɔ be, da bɔɔi wa Aalɔn, ta Nadaɔe ta Aɔiyu, ta Izelayele gɛwola vɔɔ vuulɔfela (70), wo ye goozama, wo nɔkɔ. ² Da gila kpe nɔ gɛ da maabuɔa Gooɔ GALAGI va. Zɔiti ti mina maabuɔa ba, nubuseiti ti mina ye é volu, ti va le.» ³ Moize vaani, é Gooɔ GALAGI woiti kpein bo nubuseiti ma, ta tɔgiti kpein. Nubuseiti kpein ti googaaavotegi veeni ga woo gila, ti gɛ ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔ GALAGI boga.» ⁴ Moize Gooɔ GALAGI woiti kpein seveni. Naa volu é wuzegeni ga sobuzobui, é zalaɔa gɛlazuve lo gizei gɔɔaave, é kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) pileni ga gɛzesui Izelayele ná-boloda puugɔ maazu felegɔiti (12) faa zu. ⁵ E Izelayele zinipoiti teveni, ga ti gala zalaɔaiti kula Gooɔ GALAGI ve, ta ti nike zineiti kula ga ziilei zalaɔaiti. ⁶ Moize jamai ma lukpegi zegeni, é pu kokoiti su, é ma lukpegi zai zegeni, é pili zalaɔa gɛlazuve ma. ⁷ E minazegegi ma zɛvei zegeni, é kala nubuseiti gaazu. Ti gɛni ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔ GALAGI boga, gá golo gooiti be.» ⁸ Moize jamai zegeni, é faza nubuseiti ma, é gɛ: «Nii gɛ é ga jamai nii é minazegegi maabakpasu, nii Gooɔ GALAGI kea wo yɔɔzu, egɛvelei niima bɔɔiti kpein ti la.»

Moize leɛ vai Sinayi gizei ma

⁹ Moizeni ti leeni gizei ma ta Aalɔn, ta Nadaɔe, ta Aɔiyu, é veɛ Izelayele gɛwola vɔɔ vuulɔfela (70) va. ¹⁰ Ti Izelayele ná-GALAGI gaani, kɔɔiti bu gɛai egɛ kɔtui nii daaseigi ga safilegi, kpiiniai egɛ geegɔɔlɔgi. ¹¹ Gooɔ GALAGI la gɛni faa nɔu nɔpe keeni ga Izelayele nu biingiti. Ti GALA kaani, naa volu ti daamii woni, ti bɔɔle.

¹² Gooɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Le pɔ be gizei ma, è ye ná. Nà kɔtu gɔkologiti feezu è ya: tɔgi ta deveiti gè ti zɛveai Izelayele nuiti be, ti gɛla fai zu.» ¹³ Moize wuzegeni, ta Zozuwe, nii é ga ná-botigɛ nui, Moize leeni GALA ná-gizei ma. ¹⁴ E gɛni kewolaiti ma: «À gi maaboun ve, eyesu gi gale ma volu wo vɔ be. Wele, Aalɔn ta Guul ta yesu wo va ve, ni faagaaɔfulaba a gɛna ta ya, toɔa bo ti ma.» ¹⁵ Moize leeni gizei ma, tonabiingi veeni

gizei ma. ¹⁶ Góogó GALAGI ná-łebiyai yeini, é vee Sinayi gizei ma, tonabiingi veeni ma folo łozita laawu. Foloi łofelasiei, Góogó GALAGI Moize lolini tonabiingi zaamaue. ¹⁷ Góogó GALAGI ná-łebiyai gėvelei gėni Izelayele nuiti gaazu, ege abuzogi gize unmaue. ¹⁸ Moize łoni tonabiingi zaama, é le gizei ma. Moize keeni gizei ma ga folo uuunaanigó (40) ta kpidi uuunaanigó (40).

GALA NA-SEGĖ VELE NADEGAI LO FAI MA LEVEITI

25

(25:1--31:18)

*Sege vele padegai
ma vebaniiti
(Egezode 35:4-9)*

¹ Góogó GALAGI bəeni Moize vó, é gė ma: ² Bo Izelayele nuiti ma, ti va pò ga vebaniiti. Wa so, é gıla nui kpein zea, nii faanee gıgi bə. ³ Wele vebanii va, nii wa so, é gıla ti ya: zanugi, ta walii, ta kolu bəigi, ⁴ ta geze biinii, ta ma bəigi, ta ma bəi səsəgi, ta geze vagəi kpaliai, ta boli leğai, ⁵ ta baala sine gıłbıti, ti loai ga ma bəigi, ta nuni gıłbıti, ta akasia wului, ⁶ ta fitina wulbi, ta tufa maku neenegiti ti ga siema wulo padegai ta ani maku neenegi ve, ⁷ ta kótu zongó baagi nii daaseigi ga wənikese, ta kótu zongó baa kiligiti zalağa gıla zefei ma vaa zu, ta ma gakazu zefei. ⁸ Ta seizu padegai lo bə, nà zeı ti zaama. ⁹ Wa ti kpein ke ga sege vele padegai gızavi pelei, é gė ga səlai kpein kazavi pelei, nii gə vaazu deezu ga de.

*Kesui
(Egezode 37:1-9)*

¹⁰ Ta kesui bete ga akasia wului. Sakpai gı gė ga metele gıla taata, kogi gė ga metele gıagwesui, ta səlgi gė ga metele gıagwesui. ¹¹ Da zanu kitei zie koozuve ta poluve, é daabegi gė ga zanugi, é gaku ma. ¹² Da zanugi gıawun, é bala naanigıiti kpete be, é ti vili goizu naanigıiti ba, bala felegó gilazu veleı ta bala felegó zóla veleı. ¹³ Da gulu zókpıiti kpete ga akasia wului, é zanugi zie ti ma. ¹⁴ Da gulu zókpıiti dó balaiti su, kesui gıakamaveti, ti kesui va, kesui da zefei ga tiye. ¹⁵ Gulu zókpıiti ta ye kesui ná-balaiti su, ti mina gıla ná. ¹⁶ Zeele woo zevi gə feezu é ya, da da kesui zu. ¹⁷ Da kesui lakulugi bete ga zanu kitei. Sakpai gı gė ga metele gıla taata, kogi gı gė ga metele gıagwesui. ¹⁸ Geezugela felegıiti ti laaseigi ga seelubein, da naati kpete ga zanu doğai, é ti vile kesui lakulugi laabe felegıiti ga. ¹⁹ Da seelubein gila kpete daabegi gılazuve gı, seelubein gila daabegi zóla veleı gı. Da seelubein felegıiti ta kesui lakulugi bete ga ani gıla nó. ²⁰ Seelubeinti ta ti-govegiti suvie maazuve, ti kesui lakulugi maalóğı ga ti-govegiti, ta gıavote bóğ ma. Seelubeinti ta gıavote kesui lakulugi ma. ²¹ Zeele woo zevi gə feezu é ya, da da kesui zu. Da kesui laagılu. ²² Miná gı ná gė gılazı ná kelema é ve, kesui lakulugi maazuve seelubein felegıiti zóğızuve. Ná gı gə vaazu bəezu ná é vó, é lo nà-deveiti kpein ba, Izelayele nuiti faa zu.

*Bului nii feai GALA be,
naa ma labalii
(Egezode 37:10-16)*

²³ Da tabalii bete ga akasia wului. Sakpai gı gė ga metele gıla, kogi gė ga metele lukpegi, səlgi gė ga metele gıagwesui. ²⁴ Da zanu kitei zie ma, é daabegi bete ga zanugi, é gaku ma. ²⁵ Da kakamaveti kpete ga nu yeave liegıi gėğala, é naa laabegi balaa kpete ga zanugi, é gaku ma. ²⁶ Da zanu bala naanigıiti to goizu naanigıiti ba, ti gė kóğ naanigıiti tetegi. ²⁷ Balaiti ta gė kakamaveti ba, gulu zókpıiti ta lo ti zu, tabalii zefei vai zu. ²⁸ Da gulu zókpıiti

kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma, ti gɛ ga tabalii zege aniiti. ²⁹ Da digiiti kpete, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, naa vee ziawoiti ta kokoiti ba. Da ti gɛ ga zanu kitei. ³⁰ Da buluiti da tabalii ɣa, niiti ti veai bè, ti gɛ ná gàazu yeenope.

Fitina zeizuve
(Egezode 37:17-24)

³¹ Da fitina zeii anii bete ga zanu kitei doɣaai. Ti pe ti gɛ ga ani ɣila: koɣoi, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti ti ɣulaai ga gulu vuai. ³² Fitina zeii anii ma beke dozitaiti ta ɣula kakamaveti, ma beke savago ɣa gɛezu kakamave gilazuve, ta ma beke savago gɛ kakamave zoola velei. ³³ Maagili zolai ɣa gɛ sava ma beke dozitai ɣilagilagi pe ba, ti ɣulaai ga amandegi ma vuai. ³⁴ Maagili zoola naanigo ɣa gɛ fitina zeii anii ma wului va, ti ɣulaai ga amandegi ma vuai. ³⁵ Maagili zolai gila ka gɛ ma beke felefelegiti todazuve. ³⁶ Fitina zeii anii ɣa gɛ ga zanu kitei doɣaai. Baalobazuveti pe ti gɛ ga ani ɣila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti. ³⁷ Da ná-fitina lofelaiti kpete, ti zeizu maazuve, nii a ke é da wozagala gaazu. ³⁸ Ná-salava zo soolaiti ta ná-salava zege aninakaiti, ta gɛ ga zanu kitei. ³⁹ Da kilo vuusavago (30) zege zanu kitei zu, è kpete ga fitina zeii anii ta ma zoolaiti kpein. ⁴⁰ Dama, è ke ga naama ɣazavigi no, nii é leeni ga de gizei ma.

26

Sege vele nadegai ma landaiti
ta ma vee mazegefi
(Egezode 36:8-19)

¹ Da sege vele nadegai bete ga tanda puugo, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ² Tanda ɣilagi zakpai ɣa gɛ ga metele puugo maazu naanigo (14), kogi gɛ ga metele felego. Koɣoi ɣa gɛ ga ani ɣila no tandaiti kpein faa zu. ³ Tanda loolugoitii ta zeii boɣo la, zo loolugoitii balaa ta zeii boɣo la. ⁴ Da galu biiniiti giligili tandai ma bosu mounge laamave. Da ke ɣana no ga tandai ma bosu velesiei laamave. ⁵ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mounge laamave va, è galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu velesiei laamave va. Naama ɣaluiti ta zoloo boɣo ma ga felefele. ⁶ Da zanu kala puuloolugo (50) bete, è tandai ma bosuiti giligili boɣo va ga tiye. Sege vele nadegai ɣa gɛ ga ani ɣila kpe no.

⁷ Da boli leɣa landa puugo maazu ɣila (11) kpete, ti vee sege vele nadegai ɣoma. ⁸ Tanda ɣilagi zakpai ɣa gɛ ga metele puugo maazu loolugo (15), kogi gɛ ga metele felego. Koɣoi ɣa gɛ ga ani ɣila no tanda puugo maazu ɣilagiti (11) be. ⁹ Da tanda loolugoitii giligili boɣo va, ta è zo lozitaiti giligili boɣo va. Da tandai lozitasiei vee su fele sege velei laave. ¹⁰ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mounge laamave, da galu vuuloolugo (50) balaa giligili tandai ma bosu velesiei laamave. ¹¹ Da kolu boi kala puuloolugo (50) bete, è kalagiti do galuiti unsu. Da tanda ma bosuiti sei boɣo la ɣana, ti gɛ ga ani ɣila no. ¹² Sege velei ma landaiti ta vaazu voovazu ma ga ta tukpe, naa ɣa yei, é vu ga sege vele nadegai volu velei. ¹³ Metele ɣaagwesui é yesu kakamave gilazu velei, ta metele ɣaagwesui é yesu zoola velei, niiti ti yesu volu sege velei zakpai ma, naati ka ti yeizu sege vele nadegai ɣakama felegoitii, ti vee ma. ¹⁴ Da baala sine ɣoloitii kpete ga peemazegefi, toai ga ma boigi, sege velei vaa zu, è nuni ɣoloitii ma vee mazegefi vee maazu.

Sege vele nadegai
ma bedegiti
(Egezode 36:20-38)

¹⁵ Da kpedegiti kpete sege vele nadegai ve ga akasia wulu zeveti, ti loobado sege velei zuzo fai zu. ¹⁶ Kpedegi zoligoi ɣa gɛ ga metele loolugo, kogi gɛ ga metele ɣaagwesui. ¹⁷ Kpedegi ɣilagilagi pe kpadzuvu ɣaa ɣa zoba ma wulu zevu felegoi va. Zekana da ke la sege vele nadegai ma bedegiti kpein ba. ¹⁸ Da kpede vuufelego (20) bete sege vele nadegai ve, ti gɛezu

nu yeezazu velei. ¹⁹ Da dabu uuunaanigõiti (40) kpɛtɛ ga walii, ti va la kpɛdɛ uuufelegõiti (20) gilagilagi wu, kpadõzu felegõiti bɛ. ²⁰ Da kpɛdɛ uuufelegõ (20) bɛtɛ balaa sege vele nadegai vɛ, nu ɣɔvɛzu velei. ²¹ Da dabu uuunaanigõiti (40) kpɛtɛ balaa ga walii, ti va la kpɛdɛ uuufelegõiti (20) gilagilagi wu, kpadõzu felegõiti bɛ. ²² Da kpɛdɛ dõzita bɛtɛ sege vele nadegai bogavɛ, folo liizu velei. ²³ Da kpɛdɛ felegõ bɛtɛ sege vele nadegai ma zoko felegõiti bɛ, ti kpogavɛ. ²⁴ Ta ɣili kpɛdɛgi zõiti ba, ɛ zo buuvɛ, ɛ zeeli bala mɔungi ma ungvɛ. Uele ɣana a ɣɛ la ga ti felegõ, ti vilɛgai soko felegõiti su. ²⁵ Kpɛdɛ dõsava ɣa naazu, ɛ ɣɛɛzu sege vele nadegai bogavɛ, ɛ vɛɛ ta-labu puugõ maazu lõzitaiti (16) ba, ti bɛtɛai ga walii, kpɛdɛ gila dabu felegõ.

²⁶ Da gulu zõkpõ lõluggõ bɛtɛ kpɛdɛgiti bɛ ga akasia wului, ti besa sege vele nadegai ɣakamavɛ ɣilagi, ²⁷ ta gulu zõkpõ lõluggõ sege vele nadegai ɣakamavɛ zõla vele ma bɛdɛgiti bɛ, ta gulu zõkpõ lõluggõ sege vele nadegai bogavɛ ma bɛdɛgiti bɛ, folo liizu velei. ²⁸ Zaamazulu wulu zõkpõ ɣa kpɛdɛgiti maalevɛ, ɛ zo kwɛgi ma, ɛ li zõla velei. ²⁹ Da zanugi zie kpɛdɛgiti ma. Da ta-valaiti kpɛtɛ ga zanugi, ga gulu zõkpõiti ti lõ ti zu. Da zanugi zie naama wulu zõkpõiti ma. ³⁰ Da sege vele nadegai lo, eɣevɛlei ma ɣazavigi lɛni la ga de gizei ma.

Sege vele nadegai ma zɛge zuɣooza golai

³¹ Da sege zuɣooza golai bɛtɛ ga geze biinii, ta ma bõigi, ta ma bõi sõsõgi, ta geze vagõi kpaliai. Da suvu ga seelubɛinti ma votoi. ³² Toɣa zɛɛ ga zanu kalagiti ti tõkpala naanigõiti ba, ti bɛtɛai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma, ti badõai dabu naanigõiti ma, niiti ti bɛtɛai ga walii. ³³ Da sege zuɣooza golai zɛɛ kalagiti buuvɛ. Sege zuɣooza golai ɣoozu vele, miná ɣa da zeele woo ɣesui lɛ ná. Sege zuɣooza golai ɣa ɣɛ wo vɛ ga ada nadegai ta ada nadega wolai ti yeeɣaagwɛɛzuvɛ. ³⁴ Da zeele woo ɣesui laagulu, ada nadega wolai vɔ bɛ. ³⁵ Da tabalii vilɛ sege zuɣooza golai ɣakalavɛ, sege vele nadegai wu, lekɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ. Fitina zei anii ɣɛ tabalii letemavɛ, lekɛmavɛ nu yeezazuvɛ.

³⁶ Da sege zuɣooza golai taɣili kpɛtɛ sege vele laavɛ ga geze biinii, ta ma bõigi, ta ma bõi sõsõgi, ta geze vagõi kpaliai, ɛ ɣɛ ga sege zuvuai. ³⁷ Toɣa zɛɛ ga zanu kalagiti ti tõkpala lõluggõiti ba, ti bɛtɛai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma. Da kõlu bõigi ɣaawun, ɛ ɣɛ ti vɛ ga ta-labu lõluggõiti.

27

Zalaɣa ɣulazuvɛ (Egezode 38:1-7)

¹ Da zalaɣa ɣulazuvɛ bɛtɛ ga akasia wului. Sakpai ɣa ɣɛ ga metɛɛ felegõ ta tukɛ (2,5), kogi ɣɛ ga metɛɛ felegõ ta tukɛ (2,5). Zalaɣa ɣulazuvɛ ɣa ɣɛ ga seki naanigi, sõligõ ɣɛ ga metɛɛ ɣila ta tukɛ (1,5). ² Da minɛiti kpɛtɛ goizu naanigõiti ba, ma minɛiti ta bõ ba, ti ɣɛ ga ani ɣila nɔ. Da kõlu bõigi zie ti ma. ³ Da anijakaiti kpɛtɛ zuvuvi zo fai zu, ta peluuti, ta kokoiti, ta sua zõ mite wolaiti, ta abu zɛge aniiti. Da sõlai naati kɛin kpɛtɛ ga kõlu bõigi. ⁴ Da kõlu velɛai bɛtɛ ga kõlu bõigi zalaɣa ɣulazuvɛ. Da kõlu bõi balaiti to kõlu velɛai va, goizu naanigõiti su. ⁵ Da pile zalaɣa ɣulazuvɛ lakõlogavɛ wu, ɛ zo buuvɛ, eyesu ɛ zeeli zalaɣa ɣulazuvɛ zõligõ zaamavɛ. ⁶ Da gulu zõkpõiti kpɛtɛ zalaɣa ɣulazuvɛ vɛ, ga akasia wului, ɛ kõlu bõigi zie ti ma. ⁷ Gulu zõkpõiti ta lõ balaiti su. Gulu zõkpõ naati ta ɣɛ zalaɣa ɣulazuvɛ ɣakama felegõiti, siegi zu a ɣɛna va zɛgezu la. ⁸ Da zalaɣa ɣulazuvɛ bɛtɛ ga gulu zɛvɛiti, zɛɣɛi ɣɛ koozu. Toɣa ɣɛ eɣevɛlei ɛ lɛni la ga de gizei ma.

Sege vele nadegai ma ɣoizuvɛ (Egezode 38:9-20)

⁹ Da sege vele padegai ma goizuve bete. Lekpemeve nu yeezazuve, maazasa ga segei é ga geze vagoi kpaliai. Sasai zakpai de ga metele vuuloolugo (50) naama dakama mounsi.
¹⁰ Tokpala vuufelegoiti (20) ta lo dabu vuufelegoiti (20) ga, ti betei ga kolu boigi. Tokpalaiti ma galagiti ta ti zele koluiti ta de ga walii. ¹¹ Lekpemeve nu govezuve, sasai zakpai da de miná balaa ga metele vuuloolugo (50), naa de ga segei, ta tokpala vuufelegoiti (20), ta ta-labu vuufelegoiti (20), ti ga kolu boigi. Tokpalaiti ma galagiti ta ti zele koluiti ta de ga walii.
¹² Folo liizu velei, sasai dogi da de ga metele vuufelego maazu loolugo (25), naa de ga segei, ta ta-lokpala puugo ta ta-labu puugoiti. ¹³ Folo gulazu velei, sasai dogi da de ga metele vuufelego maazu loolugo (25). ¹⁴ Nu leezuve gobave gilazuve, sasai da de ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa de ga segei, ta tokpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁵ Nu leezuve gobave zoola velei, sasai da de miná ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa de ga segei, ta tokpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁶ Sasai laave vaa zu, sege zugoza golai da de ga metele puugo, é ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai, suuai, ta tokpala naanigo, ta ta-labu naanigoiti. ¹⁷ Sasai ma lokpalaiti ma galagiti ta ti zele koluiti kpein ta de ga walii. Ta-labuiti kpein ta de ga kolu boigi. ¹⁸ Sasai zakpai da de ga metele vuuloolugo (50), kogi de ga puufelego maazu loolugo (25), soligoi de ga metele felego ta tukpe (2,5). Segeiti ta de ga geze vagoi kpaliai, ta dabuiti ta de ga kolu boigi. ¹⁹ Soolai kpein deveai sege vele padegai ma wotii vaa ma, ta suzo koluiti kpein, ta sasai zuzo koluiti kpein ta de ga kolu boigi.

*Deveiti é lo seizu padegai
 ná-fitinaiti ba*

(Leevi Nuiti 24:1-4)

²⁰ Da devei ve Izelayele nuiti zea, ga ti va è vo ga wolive wulo vagoi, kpetei fitinai vaa zu, naa da a ke wo yeeye fitinaiti ba, yeenope ti mina za. ²¹ GALA daagomi sege velei wu, sege zugoza golai dakalave, nii é zeele woo gesui dakalave. Miná da Aalon ta ná-doun zunuiti ta sei ná, fitinaiti ti zo, é zo kpakoi ma, eyesu geelaalao, Goofo GALAGI gaazu. Tofa ga gofo tigi Izelayele nuiti ti-mavofodaiti kpein be, ti maanei, ti so.

28

*Zalaqa gula zefeiti
 (Egezode 39:1-7)*

¹ Da è-lie Aalon maabuqa bofo va, ta ná-doun zunuiti, ti zefe Izelayele nuiti saama, ga è ti ve bè, ná-boti vai zu, é ga zalaqa gula vai, Aalon ta ná-doun zunuiti, Nadahe ta Abiyu, ta Elezaal ta Itamaal. ² Da zalaqa gula zefeiti kpete è-lie Aalon ve, ti de ga tosuve ta ná-lebiyai ma voogi. ³ Da boe naati kpein po, ti ga jeliqi nuiti, niiti ge ti laavegai ga gima yenvui, ta Aalon ná-segeiti kpete, naa da a ke é ve bè, é ná-zalaqa gula wotii de. ⁴ Wele segeiti ba, ta ti bete: kakazu zefe gila, zalaqa gula zefe gila, tookoba wola gila, sefewuzefe gila nii suuai, boolo gila, ta saamaqili gila. Ta zalaqa gula zefe padegaiti kpete è-lie Aalon ta ná-doun zunuiti be, naa da a ke ti ná-zalaqa gula wotii de. ⁵ Ta zanugi zefe ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai.

Zalaqa gula zefei

⁶ Ta zalaqa gula zefei bete ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Ta suvu ga zanu galui. ⁷ Ta kpakiga zefe felegoiti kpete, ti ze zalaqa gula zefei gaabelasu felegoiti da. ⁸ Zalaqa gula zefei ma lokoi da bete ga ma zii no. Tofa de ga zanugi, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Ta de ga ani gila ta zalaqa gula zefei.

⁹ Kotu zongo baagi nii daaseigi ga wonikese, da naa felego zefe, è Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve ti ma, ¹⁰ ti-laasei dozita da zeye kotu gilagi ma, zoma laasei dozitaiti ti de kotui velesiei ma, egevelei ti zobo pelei la. ¹¹ Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti

seve kɔtu felegɔiti ma, egevelei nu a da kɔtui zaɓa la, ege zeevozeba aniiti. Da ti bata ti-lɔɔzuɓeti ba, ti ga zanugi. ¹² Da ti ɗili zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefei ba, ti ɗe ga Izelayele ná-doun zunuiti ta-ɗizesui, nii Aalɔn segezu baki felegɔiti ga, ga ti-laaseigi Ɔooɗo GALAGI ɗaazu. ¹³ Da dɔɔzuɓeti felego bete ga zanugi. ¹⁴ Da zanu galu felegɔiti fele, e ti lo dɔɔzuɓeti ba.

Kakazu zefei
(Egezode 39:8-21)

¹⁵ Da kakazu zefei bete, nii deveiti ti zefezu la, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Da suvu ga zanu galui, ga zalaɓa ɗula zefei ɗevelei. ¹⁶ Kakazu zefei ɗa veɛ su fele, e ɗe ga seki naanigi. Sakpai ɗe ga zeelo gila, kogi ɗe ga zeelo gila. ¹⁷ Da kɔtu zongo baagiti nekpe ba, ma nekpe naanigoi zu: ma nekpe mɔungi zu, saaledoane gila, tɔpaze gila, ta emelode gila, ¹⁸ ma nekpei velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ɗila, ¹⁹ ma nekpei zavasiei zu, wɔpale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ²⁰ ma nekpei naanisiei zu, kelizolite gila, wɔnikese gila, ta zasepe gila. Naama ɗotu zongo baagiti ta bata ti-lɔɔzuɓeti ba, ti ga zanugi. ²¹ Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve kɔtu puugo maazu felegɔiti (12) ma, egevelei nu a da kɔtui zaɓa la, ege zeevozeba aniiti. Boloda puugo maazu felegɔiti (12) daaseigiti ta ɗe ti ma, kɔtu ɗila, gila daasei, kɔtu ɗila, gila daasei. ²² Da zanu galuiti to kakazu zefei va, ti veleai ga zanu kitei. ²³ Da zanu balaɗae felegɔiti kpete, e ti lo kakazu zefei woizu felegɔiti ba. ²⁴ Da zanu galu felegɔiti to balaɗae felegɔiti ba, kakazu zefei woizu felegɔiti. ²⁵ Da zanu galu felegɔiti sokpaiti to dɔɔzuɓeti felego va, niiti ti ɗiliai zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefe felegɔiti ba, nii a ke kakazu zefei ye velelave. ²⁶ Da zanu balaɗae felego bete mɔno, e ti lo kakazu zefei woizu felego zɔiti ba, koozu velei, ná veɛzu zalaɓa ɗula zefei ma. ²⁷ Da zanu balaɗae felego ɗiligaa bete, e ti lo zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefe felegɔiti ba, buuve, velela velei, ti-lodazuve ɗobave, zalaɓa ɗula zefei ma lokoi maazu. ²⁸ Kakazu zefei ná-balaɗaegiti ta ɗili zalaɓa ɗula zefei ná-balaɗaegiti ba, ga galu biinii, naa ɗa a ke, kakazu zefei ɗe zalaɓa ɗula zefei ma lokoi maazu, ti yeeɗaa mina ɗwe ta zalaɓa ɗula zefei.

²⁹ Siegi zu Aalɔn leɛzu la ada nadegai, Izelayele ná-doun zunuiti daaseigi ɗa ɗe ziilave, seveai kakazu zefei ma, nii deveiti ti zefezu la, ga e ma ɗizesui make yeenɔpe Ɔooɗo GALAGI ɗaazu. ³⁰ Anii niiti ti-laaseigi ga wuulimegi ta tumimegi, naati pu kakazu zefei zu, nii deveiti ti zefezu la, ti ɗeezu Aalɔn yiilave, siegi zu e leɛzu la Ɔooɗo GALAGI ɗaazu. Uele ɗana Aalɔn a peɛ la yiilave yeenɔpe, nii a ke e ɗe Ɔooɗo GALAGI yiima vai ɗwee, e lo Izelayele nuiti ba.

Zalaɓa ɗula zefei zɔiti
(Egezode 39:22-31)

³¹ Da zalaɓa ɗula zefei ma lookɔba wolai ɗe ga geze biinii, ³² da koteve zaamazuve, nɔungi da lo ná, e daɗfale e ɗaku ma ga sege veleai taɗili, naa ɗa a ke e mina vali ga. ³³ Gului nii daa ga gelenadegi, da naama waai ma votoi ɗili daamave, e ɗaku ma ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, zanu tala koiti ti ɗe ti yooɗzuɓeti, ³⁴ zanu tala ko ɗila, gelenade gila, zanu tala ko ɗila, gelenade gila, naa ɗaku tookɔba wolai laamave ma. ³⁵ Aalɔn ɗa boɗo maaɗili la, e da botii ɗe, tala koiti gooi ɗa ɗe menisu, siegi zu e leɛzu la ada nadegai, Ɔooɗo GALAGI ɗaazu, ta siegi zu e ɗulazu la ná, e la zaa názu.

³⁶ Da zanu kitei ma zeeve goi bete, e sevei ɗe ma ga: «Feai Ɔooɗo GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazaɓa la. ³⁷ Da gili boɗoɗi va ga galu biinii, kakala velei. ³⁸ Toɗa ɗe Aalɔn lovalave yeenɔpe, siegi zu e losu la gaazu, nei ge ga Ɔooɗo GALAGI. Naa maavele ma, na yeezei Izelayele nuiti ta-veɛani nadegaiti bu, anee ni ta faaɗaazagiti keɛzu, ta ɗena ti vea zèa.

³⁹ Segewuzefei ta boɗoɗi bete ga geze vagoi, e saamaɗiligi bete, e suvu.

⁴⁰ Da sefewuzefeiti kpete Aalɔn ná-doun zunuiti be, e saamaɣiligiti kpete ti ve, e bɔɔlogiti kpete ti ve, ti ge ga ti-losuve ta ta-lebiyai ma voogi. ⁴¹ Da e-lie Aalɔn ta ná-doun zunuiti maagili la. Da gulɔi zie ti ma, e ti ve be, e ti jade, naa ga a ke ti na-zalaɣa gula wotii ge. ⁴² Da vele kpuɣagi beta ti ve ga gezei, e ti-maɣnakaiti doogɔ, toɣa zo ti-zaamave, e yei ti-balaiti ma. ⁴³ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ti le boɣɔ ma, siegi zu ti leezu la GALA daaɣomi sege vele wu, baa siegi zu ti maaɣuɣazu la zalaɣa gulazuve va, ti va botii ge ada jadegai, naazu ti la gea ga soba nua neglein, ta ti la zaa. Naa ga ge ga doogɔ togi Aalɔn ve ta mavofodaiti kpein be.

29

Zalaɣa gula nuiti fee vai GALA be (Leevi nuiti 8:1-36)

¹ Wele, nii da ke, Aalɔn ta ná-dointi fee vai zu be, naa ga a ke ti na-zalaɣa gula wotii ge. Nike zine bokpa gila sege, ta baala sine felego, neevuzu mina ge ti va, ² ta bului nii leve la su, ta bulu velevelegiti leve la su, gaayogai ga gulɔi, ta bulu leveiti, leve la su, gulɔi vuai ma, e ti beta ga bulu vuko vagɔi. ³ Da ti vu kpɔlo gila su, e va ga tiye kpɔlogi naa zu, e ti le, da gena nike zinei ta baala sine felegɔiti kulaa ga zalaɣai. ⁴ Da li ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti GALA daaɣomi sege vele laave, e ti maagba ga ziei. ⁵ Da segeiti sege, e Aalɔn maagili ga sefewuzefei, ta tookɔba wolai, ta zalaɣa gula zefei, ta kakazu zefei, e saamaɣili ga zalaɣa gula zefei ma lokoi. ⁶ Da bɔɔlogi lo nɔungi va, e zanu seve goi gili kakalave, nii e ga fee vai ma voogi GALA be. ⁷ E siema wulo jadegai zefei, e ta vu nɔungi zu, e ta zie ma. ⁸ Da va ga ná-doun zunuiti, e ti maagili ga sefewuzefeiti. ⁹ Da ti zaamaɣili ga saamaɣiligiti, e bɔɔlogiti do tɔungiti ba. Ta na-zalaɣa gula wotii ge, togi gana eyesu go. Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti fe be.

¹⁰ Da va ga nike zine bokpaga GALA daaɣomi sege vele gakalave, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti-yeeiti pee nike zinei unmave. ¹¹ Da nike zinei godaaleve Gooɣo GALAGI gaazu, GALA daaɣomi sege vele laave. ¹² Da nike zinei ma jamai zefei, e ta zie zalaɣa gulazuve ma mineiti ma ga e-yeebɔgai. Da jamai motai vu ya zalaɣa gulazuve goɣɔave. ¹³ Da ma wulɔi kpein sege, nii felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mooin vasuve, ta ma loɣo felegɔiti ma, ta gulɔi e ti maave neglein, da naa gala zalaɣa gulazuve. ¹⁴ Kele da nike zinei motai gala wo-vuuzuve voluve: ma zuai, ta ma goɣo, naa ve ma booiti ba. Toɣa ga koto gba zalaɣai.

¹⁵ Da baala sinei taɣila sege, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmave. ¹⁶ Da baala sinei godaaleve, e ma jamai zefei, e pili zalaɣa gulazuve ma, e gaku ma kpoo. ¹⁷ Da baala sinei leveleve, e kpulukpulu, e koozu zɔlaiti ta koɣɔiti gba, e ti la kpulukpulugai ta ma ungi ma. ¹⁸ Da baala sinei pe gala zalaɣa gulazuve. Toɣa ga gala zalaɣai Gooɣo GALAGI ve, zalaɣai ve, nii abui galazu, makugi neai Gooɣo GALAGI ve.

¹⁹ Da zoma vaala sinei zefei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmave. ²⁰ Da baala sinei godaaleve, e ma jamai ta zefei, e sie Aalɔn yeezazu vele woi yɔkpɔgi ma, ta ná-doun zunuiti zeezazu vele woi yɔkpɔgiti ma, ta ti-yeezazu yeezinekpogiti ma, ta ti-yeezazu goɣozinekpogiti ma. Da jamai motai vili zalaɣa gulazuve ma, e gaku ma kpoo. ²¹ Da jamai ta zefei, nii a ge zalaɣa gulazuve, ta siema wulo jadegai ta, e ti vaza Aalɔn ta ná-segeiti ma, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zefei ba. Pele gana da Aalɔnni fe la be, ta ná-segeiti, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zefei ba.

²² Da baala sinei ma wulɔi zefei, ta ma wɔngi, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mooin vasuve, ta ma loɣo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, ta zeezazu balai, mazɔɔ toɣa ga ti ze vai ma vaala sinei. ²³ Bului leve la su, naama boɣo, nii seidai Gooɣo GALAGI gakala, da bulu gila sege naama boɣo zu, ta bulu velevele gila gulɔi ba, ta bulu levele gila. ²⁴ Da ti kpein pu Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu, ti ti latege vai ma voogi

ɔɛ Ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. ²⁵ Naa ɔoluma, ɔa ti ɔɔula niina ti ya,   ti ɔɔala zalaɔa ɔulazuve, gala zalaɔai maazu. Toɔa ga zalaɔai, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve.

²⁶ Da Aal n zeɔ vai ma vaala sineɔ ma ɔekegi zeɔe,   dateɔe vai ma ɔoogi ɔe Ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. Naa ɔa ɔe ga ɔ n i. ²⁷ Da ti zeɔ vai ma vaala sineɔ ma ɔekegi zeɔe ba ta ma balai, niiti ti ɔɔula ga dateɔe vai ma ɔoogi, ti zeɔe ba Aal n ve ta n -doun zunuiti. ²⁸ Ta ɔe ga Aal n ta n -doun zunuiti t n , naa ɔa ɔe ga ɔooɔɔ t gi, nii Izelayele nuiti ta so, maz l  vebeanii ɔana seɔe ba Izelayele nuiti ta-yiileɔ zalaɔaiti su. Naa ɔa ɔe ga Ɔooɔɔ GALAGI n n .

²⁹ Aal n a zaana, n -zalaɔa ɔɔula zeɔeiti ta ɔe ga n -doun zunuiti t n , ta ti loo ɔba, siegi zu ti gulo ɔadegai ziez  la ti ma, ti zeɔ vai zu. ³⁰ N -doun zunuiti su, nii a ɔe potogi zu, zalaɔa ɔɔula vai zu, naa ɔa too ɔba folo l fela laawu, siegi zu   ɔeezu leezu la GALA daaɔomi seɔe velei wu, ga   botii ɔe ada ɔadegai.

³¹ Da ti zeɔ vai ma vaala sineɔ zeɔe,   ma zuai ɔili ada ɔadegai ta. ³² Baala sineɔ ma zuai ta bului a ɔe kp l gi zu, Aal n ta n -doun zunuiti ti mi, GALA daaɔomi seɔe velei laave. ³³ Nii keai ga koto gba anii, ta naa mi ɔana, naa ɔa a ke ti ve b , ta ti ti zeɔ. Nu ɔili n pe ge la ta mia, maz l  ti ɔadeg . ³⁴ Ni ti zeɔ vai ma zalaɔa zuai ba ma bului ta ɔa yena n  eyesu sobui, nu la m  mia ɔeg lein, maz l  ti ɔadeg . Nii   yesu, ɔa naa ɔala.

³⁵ Da zie ga deveiti kpein, g  ti vea   ya Aal n ta n -doun zunuiti ta-vaa zu. Da folo l fela ɔe ti zeɔ vai zu. ³⁶ Folo-o-folo, ɔa nike zine ɔila kula ga zalaɔai koto gba vai zu. Da zalaɔa ɔulazuve ɔade ga naama ɔoto gba vai,   guloɔ zie ma ga   ɔade. ³⁷ Folo l fela laawu, ɔa koto gba vaiti ke zalaɔa ɔulazuve,   ɔade, zalaɔa ɔulazuve wola ɔa ɔade. Nii kpein a v oɔu zalaɔa ɔulazuve va, naa ɔa ɔade.

*Gala zalaɔai,
nii a ɔe ɔulazu folo-o-folo
(Gaalu Sevei 28:1-8)*

³⁸ Folo-o-folo, ɔa ɔa kona gila baala sine feleg  ɔɔula ga zalaɔai zalaɔa ɔulazuve. ³⁹ Da baala zivoi ɔilagi ɔɔula ga zalaɔai sobui,   z ma vaala zivoi ɔɔula ga zalaɔai kp k i. ⁴⁰ Da baala zivo m ungi ɔɔula ga zalaɔai,   peɛ bulu vuk  vaɔi kilo savag  va, gaay gai ga wolive wulo vaɔi ma litele ɔila ta tukpe (1,5), naa veɛ d oi litele ɔila ta tukpe (1,5) ba. ⁴¹ Da baala zivoi velesieɔ ɔɔula ga zalaɔai kp k i,   peɛ vebeani ɔila ba, ta puya zalaɔai, eɔevelei sobu gelei la. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ⁴² Toɔa ɔe ga gala zalaɔai, wo-mavofodaiti kpein ta ɔe kulazu folo-o-folo, g azu, nei g  ga Ɔooɔɔ GALAGI, GALA daaɔomi seɔe velei laave, min  ɔa n  ɔe ɔulazu n  keɔema wo ve, g  ɔa b e   v . ⁴³ Min  ɔa n  ɔe ɔulazu n  keɔema Izelayele nuiti be, naama adave ɔa ɔade ga n -lebiyai. ⁴⁴ N  GALA daaɔomi seɔe velei ta zalaɔa ɔulazuve ɔade. N  Aal n ta n -doun zunuiti ɔade, ti ɔa n -zalaɔa ɔɔula wotii ɔe. ⁴⁵ N  zeɔ Izelayele nuiti saama, g  ɔe ga ta-GALAGI. ⁴⁶ Ta kw e ga n  ga Ɔooɔɔ GALAGI, ta-GALAGI, nii   ti ɔulani Ezipete yooi va, n  zeɔ ti zaama. N  ga Ɔooɔɔ GALAGI, ta-GALAGI.

30

*Ani maku neenegiti
ma zalaɔa ɔulazuve
(Egezode 37:25-28)*

¹ Da zalaɔa ɔulazuve gila kpete ani maku neenegiti gala vai zu. Da kpete ga akasia wului. ² Toɔa ɔe ga seki naanigi, sakpai ɔe ga meteɔe valisui, kogi ɔe ga meteɔe valisui, s lig i ɔe ga meteɔe ɔila. Ma mineiti ti ɔeezu ba, ta ɔe ga ani ɔila. ³ Da zanu kitei zie ma, gaave, ta kakamaveiti,   ɔaku ma, ta ma mineiti ma n  pe. Da daabegi beɔe ga zanugi,   ɔaku n  pe ma. ⁴ Da zanu bala feleg  lo ba daabegi wuve, kakama feleg iti, gulu z kp iti ti ɔa l  ti zu, seɔe vai zu. ⁵ Da gulu z kp iti kpete ga akasia wului,   zanugi zie ti ma. ⁶ Da zalaɔa ɔulazuve lo seɔe zuɔooza golai ɔakalave, nii   zeele woo ɔesui ɔakalave, kesui lakulugi

ɔaazu letemaue, nii é zeele woo zεvei maazuue, ve nà ɔe ɔulazu keɛma ná è ve. ⁷ Miná ɔa Aalɔn a ɔa ani maku neɛnɛgiti gala ná. Toɔa ɔe ta ɔalazu sobu-o-sobu, siegi zu a ɔe fitinaiti kevele beɛezu la. ⁸ Aalɔn ɔa ɔe ta ɔalazu kpɔkɔi, siegi zu a ɔe fitinaiti kevele beɛezu la. Ani maku neɛnɛgi ve, a ɔe ɔalazu yeenɔpe ɔooɔo GALAGI ɔaazu, wo-mavofodaiti kpein su. ⁹ A mina ani maku neɛnɛ ma zii ɔili kula ga zalaɔa, zalaɔa ɔulazuue, anɛɛ gala zalaɔa ɔili be, ɔaa vebɛani ɔili. A mina puya zalaɔa ɔila kpala pu ya ná. ¹⁰ Aalɔn ɔa ɔa koto gba vaiti ke zalaɔa ɔulazuue minɛiti maazu, naa ɔe ɔila kona-o-kona. Toɔa ke ga koto gba zuai ma namai, naa ɔe ɔila kona-o-kona, wo-mavofodaiti kpein su. Zalaɔa ɔulazuue naa ɔa ɔe ga faa ɔadega wola ɔooɔo GALAGI ɔaazu.

Seizu ɔadegai ma mulu ɔula vai

¹¹ ɔooɔo GALAGI ɔɔeni Moize uɔ, é ɔe ma: ¹² «Siegi zu è Izelayele nuiti gaalusu da, ti ɔilagilagi ta ɔooɔo unɔɔo ganii zala ɔooɔo GALAGI ma, naa ɔa ɔe gaalugi ma ziegi zu, naa ɔa a ke maanɔoɔo mina zeeli wo ma. ¹³ Niiti kpein ti ɔaalusu, naati ta vaazu wali ɔaei galamu ɔzita veezu, eɔevelei seizu ɔadegai ma wali ɔaei la. Naa ɔe ga vebɛanii, é zεge ba ɔooɔo GALAGI ve. ¹⁴ Nu-o-nu é ɔeezu gaalugi zu, é zo kona uuufelego (20) ma, é le zeemaazu, naa ɔa vebɛanii zala, nii é veezu ɔooɔo GALAGI ve. ¹⁵ Naavolo nui la salaa, é va uoova ma, mɔne nui balaa la salaa, é va yei bu. Vebɛani ve, é veezu ɔooɔo GALAGI ve, ga ti ɔooɔo unɔɔo. ¹⁶ Da unɔɔo walii ɔula Izelayele nuiti zea, è ɔo GALA daaɔomi sege velei ma wotii zu. Toɔa ɔe ga kizεsu vaa Izelayele nuiti be ɔooɔo GALAGI ɔaazu, nuɔuseiti unɔɔo fai zu.»

Maagba anɔnakai (Egezode 38:8)

¹⁷ ɔooɔo GALAGI ɔɔeni Moize uɔ, é ɔe ma: ¹⁸ «Da maagba anɔnakai beɛ ga kɔlu ɔoigi, ná-seiga anii balaa ɔa ɔe ga kɔlu ɔoigi, maagba vaiti su. Da pile GALA daaɔomi sege velei ta zalaɔa ɔulazuue ti yooɔzuue, è ziei uɔ su. ¹⁹ Naa ɔa Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ɔe yeeiti ta ɔooɔoiti maagbazu la. ²⁰ Siegi zu ti leezu la GALA daaɔomi sege velei wu, ta ɔooɔo maagba ga naama ɔei, naa ɔa a ke ti mina za, ta siegi zu ti maabuɔazu la zalaɔa ɔulazuue va, ga ti botii ɔe, ti zalaɔaiti gala ga abui ɔooɔo GALAGI ve. ²¹ Ta ti-yeeiti ta ti-ɔooɔoiti maagba, naa ɔa a ke ti mina za. Naa ɔa ɔe ga ɔooɔo tɔgi, Aalɔn ve ta ná-doun zunuiti, ta ti-mavofodaiti kpein be.»

Gulo ɔadegai ta ma maku neɛnɛ kelei

²² ɔooɔo GALAGI ɔɔeni Moize uɔ, é ɔe ma: ²³ «Da ani maku neɛnɛ papagiti sege: miile gulo maku neɛnɛgi kilo ɔzita, ta sinamome maku neɛnɛgi kilo savago, ta seeli maku neɛnɛgi kilo savago, ²⁴ ta kasegi kilo ɔzita, eɔevelei seizu ɔadegai ma ɔooɔoiti la, ta wolive wuloi litelɛ ɔzita. ²⁵ Da naa ɔe ga siema wulo ɔadegai, eɔevelei gulo maku neɛnɛ kpɛɛ nui a ɔa kpɛɛ la. Naa ɔa é ɔeezu ga siema wulo ɔadegai.

²⁶ «Naa ɔa ɔa ta zie GALA daaɔomi sege velei ma, ta zeele woo ɔesui, ²⁷ ta tabalii ta ná-sɔolaiti, ta fitina ze anii, ta ná-sɔolaiti, ta ani maku neɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuue, ²⁸ ta è sie gala zalaɔaiti kulazuue ta ná-sɔolaiti kpein ma, ta maagba anɔnakai, é veɛ ná-seiga anii va. ²⁹ Da niima aniiti kpein fe bè, ti wola ɔa ɔade, nii kpein a vooɔu ti va, naa ɔa ɔade. ³⁰ Da gulo ɔadegai zie Aalɔn ta ná-doun zunuiti ma, è ti ve bè, naa ɔa a ke ti ná-zalaɔa ɔula wotii ɔe.

³¹ «Da ɔo Izelayele nuiti pɔ, è ɔe ti ma: «Naa ɔa ɔe bè ga siema wulo ɔadegai, wo-mavofodaiti kpein su. ³² Nu mina ta zie busei ma, ɔegelein. A mina ma zii beɛ ga kevele. ɔadegɛ, wa ɔa pɛɛ ga ɔade ganii. ³³ Nu-o-nu a ma zii beɛna, ɔaa é ta zie nu ɔili ma, é la ga zalaɔa ɔula nu, naa be ka leve ná-nuɔuseiti ba.» »

Ani maku nɛɛnɛgi

³⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Ani maku nɛɛnɛgi naati seɔe, ti ɔe tie: setaketegi, ta wɔnikesegi, ta galebanumegi, ta gulu mana maku nɛɛnɛgi. ³⁵ Da naa ɔe ga ani maku nɛɛnɛgi, supuai, eɔeɛvelei gulo maku nɛɛnɛ kpete nui a da kpete la, kpoloi ɔe ba. Toɔa ɔe ga ma ɔitei, eɔade. ³⁶ Da ke ga ma vukɔi, e sei zeele woo ɔesui ɔakalave, GALA daaɔomi seɔe vɛlei wu, ve na ɔe ɔulazu keɛma na e ve. Toɔa ɔe wo ve ga anii gola ɔadegai. ³⁷ A mina ani maku nɛɛnɛ kpete bɔɔɔ ve ɔeɔelein ga nii ɔeɛvele, siema vaa zu. Wa ɔete ga ani ve ɔadegai, makeɔai Gɔɔɔɔ GALAGI ɔila kpe na ve. ³⁸ Nu naɔe a naa ɔeɔala beɛna, ga e da maku, naa be ka leve na-nubuseiti ba.»

31

Seɔe vɛle ɔadegai ma ɔeɛliɔi nuiti

(Egezode 35:30--36:1)

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize va, e ɔe ma: ² «Wɛɛ, ge yiimazeɔeɛve ga Besaleyɛle, nii e ga Uli na-doun zunui, Guul na-dounloin, Zuda na-bolodai zu. ³ Ge daavege ga GALA Zenvui, ta ɔimalai, ta keɔeɔelegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu, ⁴ e zoo faiti kazavisu, e zanugi beɛe, ta walii, ta kɔlu bɔigi, ⁵ e kɔtu zɔngɔ baagiti saɔa, e ti ɔekpe ti-lɔɔzuɛti, e gului zaɔa, e botii ma zii kpein ke. ⁶ Ge kɔba nu vɛɛve ba, nii e ga Wɔɔɔliyaɔe, Ayizamake na-doun zunui, e ɔula Dan na-bolodai zu. Ge keɔeɔelegi vuuve naati kpein ziimave, niiti ti zoogai faa la, ga ti naa kpein ke, nii ge e leveai ma, ⁷ e zo GALA daaɔomi seɔe vɛlei ma, e li zeele woo ɔesui va, ta dakulugi, ta seɔe vɛlei ma zɔɔlaiti kpein, ⁸ ta tabalii ta na-sɔɔlaiti, ta fitinai zeii anii e ga zanu kitei, ta na-sɔɔlaiti kpein, ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuve, ⁹ ta gala zalaɔaiti kulazuve ta na-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta na-seiga anii, ¹⁰ ta botiɔe zeɔeiti, niiti ti ga zalaɔa ɔula nui Aalɔn na-zalaɔa ɔula zeɔeiti, ta na-doun zunuiti ta-zeɔeiti zalaɔa ɔulazuve ma woti vai ma, ¹¹ ta siema wulo ɔadegai, ta ada ɔadegai ma ani maku nɛɛnɛgi. Ta naa kpein ke, eɔeɛvelei ge deveai la.»

Dooɔo foloi

¹² Gɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize va, e ɔe ma: ¹³ «Bɔe Izelayɛle nuiti va, e ɔe ti ma: «Wa na-dooɔo foloiti maɔe, mazɔɔ naa ɔa a ɔe ndun na, ta wa, ade yɔɔzu, wo-mavofodaiti kpein saama, e ɔe ga poogi, nii nu a kwɛe la ga na ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii e wo ɔadesu. ¹⁴ Wa dooɔo foloi maɔe, mazɔɔ toɔa ɔe wo ve ga faa ɔadegai. Zoi a kɔzɔna, ta naama nui vaa. Nu naɔe a boti ɔeena naama voloi ma, naa be ka leve na-nubuseiti ba, e ɔula ti zaama. ¹⁵ Folo lɔzita laawu, nu ɔa boti ɔe, keɛ foloi lɔfelasiɛi ɔa ɔe ga dooɔo foloi, feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. Zoi naɔe a boti ɔeena dooɔo foloi, ta naama nui vaa. ¹⁶ Izelayɛle nuiti ta dooɔo foloi maɔe, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, e ɔe ga ɔɔɔɔ minazeɔeɔe. ¹⁷ Toɔa ɔe ga poogi, na-o, Izelayɛle nuiti-yo, gi yɔɔzu, eyɛsu ɔɔ, mazɔɔ folo lɔzita laawu, Gɔɔɔɔ GALAGI geɔɔɔlɔgi ta zoi beɛni. Folo lɔfelasiɛi e beni na-botii va, e looɔo.» »

Tɔgi ma ɔtu ɔokologiti

¹⁸ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI beni la ga bɔe Moize va Sinayi gizei ma, e zeele woo ɔokolo felegoiti feeni zea, kɔtu ɔokologiti, GALA ge seɛve ɔeai ti ma ga to bɔɔi zeebeɔai.

**MINAZEGE GI GOLOGOLO FAI
TA NIINE VAI**

32

(32:1--34:35)

*Nike yivoi maaniinigi bete vai
ga zanugi*

(Tɔ Sevei Velesiɛi 9:6-29)

¹ Nuɓuseiti ti kaai ma ga Moize lebiga, é la yeini, é va zeɓe gizei ma fala, ti ɗaalɛni ba Aalɔn maaɗoolii zu, ti ɗe ma: «Wuzegena, è galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔɔ Moize nii, zunui tei é gi ɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwɛɛ nii keai la.» ² Aalɔn ɗeni ti ma: «À zanu goizu anigiti kula wo-anzaiti goizuveti, ta wo-loun zunuiti goizuveti, ta wo-loun anzanuiti goizuveti, wo va ga tiye pò.» ³ Nuɓuseiti kpein ti zanu goizu anigiti kulani woizuveti, ti va ga tiye Aalɔn vɔ. ⁴ E yeezeini zanugi wu, ti feeni zea. E gaawuunni, é pu zanu kpete ɗokologi zu, é kpete ga nike yivoi maaniinigi. Naa volu, ti ɗeni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo ɗulaai Ezipete yooi va.» ⁵ Siɛgi zu Aalɔn miná ɗaani la, é zalaɗa ɗulazuve ta beteni nike yivoi maaniinigi ve. E woɗulani, é ɗe ma: «Feti wola ɗa ɗe ga lina ɓooɗo GALAGI lebi vai ma!» ⁶ Ma ɗeelaalaogai ma, ti wuzegeni ga sobuzobui, ti gala zalaɗaiti ta ziilei zalaɗaiti kula. Nuɓuseiti ti zeini, ti daamii ta kpɔlei wo. Naa volu, ti wuzegeni, ti da ɗaɗo.

⁷ ɓooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: «Yei, è li, mazɔɔ da-nuɓuseiti, è ti ɗulani Ezipete yooi va, ti ɓooɗo ɗɔzɔa. ⁸ Ti zeɓea gaamago nɔ naama velei va, nii gè deai ga tiye. Ti nike yivoi maaniinigi betea ɓooɗo ve, ga zanu gaawuungai, ti nɔkɔ bu, ti zalaɗaiti kula be, ti ɗeni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo ɗulaai Ezipete yooi va.» » ⁹ ɓooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: «Nà kaazu ga niima nuɓuseiti ta ga nuɓuseiti ti zuvɔai. ¹⁰ Niizu, zè deɛ ná! Nà-ziiɗaawanai ɗa vaazu ti laalɗoma, nà ti-ma zuwui ɗaalevezu, kele nà è ɗeezu ga zii wola.»

¹¹ Moize ná-GALAGI maanɛɛneni, ɓooɗo GALAGI, é ɗe ma: «Ee, ɓooɗo GALAGI, lee vaa zu da yiiɗaawanai vaazu da-nuɓuseiti daalɗoma, niiti è ti ɗulaai Ezipete yooi va, ga da-zebe wolai, ta zeeɗaabaai? ¹² Ni da naa ɗeena, Ezipete nuiti ta ɗe ma: «Ti maanɗo vai ɗa é ti ɗulaai ma, ga é ti vaa gizeiti su, é ti-ma zuwu ɗaaleve eteai zu.» Da-yiiɗaawana wolai ye ná, è mina faa ɗu ɗe ga da-nuɓuseiti. ¹³ Gize Abalaame zu, ta Izaake, ta Izelayele, da-wotiɗe nuiti, niiti è ɗonani ɓooɗo ma ti ve ga: «Nà wo-mavofodai mɔin eɗe geegɔlɔgi ma zomideɗaiti, zooi nii kpein gè ɓeezu ná-faa zu, ga nà fe wo-mavofodai ya, ta sɔɔ, é ye ti ya ɗo.» » ¹⁴ ɓooɗo GALAGI zegeni faa ɗai volu, nii é ɗeni pɔ é ke ga ná-nuɓuseiti.

Moize ná-ziiɗaawanai

¹⁵ Moize yeini, é zeɓe gizei ma, zeele woo ɗokolo felegɔiti ti zoni zea, sevei ɗeɛni ti-ɗakama felegɔiti, ti zeɓeni zɔɔla vele ta zɔɔla vele. ¹⁶ GALA ka é kokologiti kpeteni, GALA ná-seve ɗeai ɗa é ɗeni ti ma, pɔɛai kokologiti ma.

¹⁷ Zozuwe nuɓuseiti gooi menini, ti da zɔngɔ, é ɗe Moize ma: «Kɔɔ bee wooi ɗa nuiti puuzuve.» ¹⁸ E gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Pile sɔɔɔ nua ta-bee woo laade, pile sɔɔɔtala nua ta-bee woo laade, guye woo ɗa gè menisu.»

¹⁹ Tei é ɗeni maabuɗazu ti-vuuzuve va, é nike yivoi ɗaani, nuiti ti ɗeni kuai wosu. Moize wola yiiɗaawanani. E kɔtu ɗokologiti pilini zooi ma, é ti wolowolo gize ɗɔɗaave. ²⁰ E nike yivoi zegeni, nii ti kpeteni, é gala. E fukɔni, é ke ga fufiligi, é ma vukoi vaza ziei ɗa, é to Izelayele nuiti da, ti kpɔle.

²¹ Moize ɗeni Aalɔn ma: «Leeni ɗa nuɓuseiti ti keai ga de, è ti yegai ná, ti niima ɗoto wolai ɗe?» ²² Aalɔn gooɗaavoteni ga: «Màliɗii, ná-ziiɗaawanai mina wɔɔɔ. Da ɓooɗo è niima nuɓuseiti kwɛɛ, faa ɗai ɗa ti polu. ²³ Ti ɗeni mà: «Galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔɔ Moize nii, zunui tei é gi ɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwɛɛ nii keai la.» ²⁴ Gè ɗeni ti ma: «Niiti zanugi ti ya, ti kula ɓooɗo ma.» Ti feeni zèa, gè pilini abui zu, niima nike yivoi ɗulani su.»

²⁵ Moize peteni ga nuɓuseiti ti lɔni faazupui zu, Aalɔn ti yenii faazupui naa zu, eyesu ti ɓooɗo lɔ ti maayoseɗe nuiti ta-ɗeɗɗulasui zu. ²⁶ Moize loni ti-vuuzuve ma velelave, é ɗe ti

ma: «À va pò, wòiti wo ga Góogó GALAGI nánòiti!» Leevi ná-bolodamaiti kpein ti gjaalɛni ba koba. ²⁷ E ɣeni ti ma: «Góogó GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gja: «Wo gɔlagilagi ná-boɣa zòkpò la goba, à leveteve nuiti puuzuve, wo lati naa ma, é zo zòma velelavɛ, é li zòla velei, ɛse gilagilagi keɛɣeloun vaa, ɓaa bòolai, ɓaa ná-nui.» » ²⁸ Leevi nuiti ti keeni, eɣevelei Moize boni la, zunu waasavagó (3 000) ɣɛɣala gja é zaani nuɓuseiti saama naama voloi. ²⁹ Moize ɣeni ma: «Za, wo vea Góogó GALAGI ve, mazòlò wo gɔlagilagi la inɛineni ná-doun zunui ɓaa keɛɣeloin gɔla vai zu ga zalaɣai, nii a ke é tuyai yei wo ma za voloi.»

Moize ná-GALA maanɛɛnei

³⁰ Poluma zobui, Moize ɣeni nuɓuseiti ma: «Wo koto wola ɣeeve. Nà vaazu lɛezu niizu Góogó GALAGI vò be. Tanisu nà wa-ɣotoi ma zuvaayɛgi zòlò.» ³¹ Moize ɣaleni ma Góogó GALAGI vò be, é ɣe ma: «Ee! Niima nuɓuseiti ti koto wola ɣeeve. Ti zanugi betevɛ bòɣó ve ga galagi. ³² Soma kae, è ta-ɣotoi zuvaayɛ! Ni naa laade, nà è maanɛɛɛzu, dàaseigi gjaava, é gɔla da-zɛvei zu, è keai.» ³³ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Zòí é kotoi ɣeai dàalòɣoma, naa gja nà dàaseigi gjaava, é gɔla nà-sevei zu. ³⁴ Li niizuve, è li ga nuɓuseiti, ve gè ná lɛeni ga de. Wɛɛ, nà-geezugeelai gja lo è luɣó. Keɛ nà-potokula voloi, ta ta-ɣotoiti suboloi gɔmò.» ³⁵ Góogó GALAGI nuɓuseiti doɣani, tòzei nike yivoi va, nii ti ɣeni Aalɔn ma, é kpetɛ ti ve.

33

Siei wuzegɛ vai volu

¹ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Li, zegɛ ve, da-o, nuɓuseiti-yo, niiti è ti gɔla Ezipete yooi va. Le zooli vò pelei, nii gè ma minazegeni ga nà feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakòbe, gè ɣe ma: «Nà feezu è-mavofodai ya.» ² Nà geezugeelai ta levesu è luɣó, nà Kanaan nuiti kpɛɛzu è luɣó, ta Amòl nuiti, ta Gɛte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ³ Le naama yooi zu, ve nòni ta kòin guloi vòovaai ná. Keɛ ade la lɛezu vòoma, gè mina wo undaavili pelei zu, mazòlò wa ga suvò nuɓuseiti.»

⁴ Siegi zu nuɓuseiti ti naama bòe nòiti menini da, ti gjaalɛni. Nu nòpe ge la ɣeni bòɣó maagɔlini ga ná-sòla vagó. ⁵ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Gɛ Izelayele nuiti ma: «Wa ga nuɓuseiti ti zuvòai. Ni gè lɛeni wo zaama yeedɛɣala go laawu, nà la wo undaavili. Niizu, à wa-maagɔli zòla vagòiti kula bòɣó ma, nà petɛ, nii gè vaazu keɛzu wo ve.» » ⁶ Izelayele nuiti ti maagoozaai ma Gòolebe gizei va, ti la mò ɣeni ta-maagɔli zòla vagòiti toozu gòba.

GALA daagomi sege velei

⁷ Ta la ti-vuuzuve betena, Moize bena sege vele ɲadegai zegɛ, é to ti-vuuzuve voluve, tago maagooza. E daasei pɛeni ga GALA daagomi sege velei. Nu-o-nu nii é ɣeni pò ga é Góogó GALAGI gjaazaɣa, naa ɣeni gɔlazú, é li GALA daagomi sege velei vò pelei, nii é ɣeni ti-vuuzuve volu velei. ⁸ Siegi zu Moize ɣeni liizu la sege vele ɲadegai wu, nuɓusei kpein ge ɣeni wuzegɛzu, ɛse ge ɣeni losu ná-sege velei laave, é gjaazulo Moize va, eyesu é le sege vele ɲadegai wu. ⁹ Siegi zu Moize ɣeni lɛezu la sege vele ɲadegai wu, tonabiingi ɣeni yeizu, é lo sege vele ɲadegai laave, Góogó GALAGI ɣeni bòɛzu Moize vò. ¹⁰ Nuɓusei kpein ge ɣeni tonabiingi gjaazu, é da lo sege vele ɲadegai laave, naazu nuɓusei kpein ge bena wuzegɛ, é ye ná-sege velei laave, é nòkò GALA bu. ¹¹ Góogó GALAGI ɣeni bòɛzu Moize vò gjaazuni ta gjaazu, eɣevelei nu a da bòe la bòla vò. Naa volu Moize bena gjae ma ti-vuuzuve, keɛ ná-botigɛ zunu loungoi Zozuwe, Nun ná-doun zunui la ɣeni zegɛzu sege vele ɲadegai gjoozu velei.

Góogó GALAGI gɔla vai keɛma

Moize ve

¹² Moize ɣeni Góogó GALAGI ma: «Wɛɛ, è ɣeeve mà: «Lo niima nuɓuseiti tuɣó, è le ga tiye,» da ma, è la naama nui lɛeni ga ze, nii gá li, é màaza! Anɛɛ naa ve, è ɣeni mà: «Gè è ɣwɛɛ ga è-laaseigi, è zaalai zòlòɣe gjaazu.» ¹³ Niizu, ni gè zaalai zòlòɣe é gjaazu, da-veleiti

dεεna ga ze, naazu nà è ɣwεε, gè zaalai zɔlɔɔ è ɣaazu mɔnɔ. Wεε, zii tɛi ka ga ɔa-nubusei.»
 14 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà losu è luɣɔ, nà bɔɣɔi. Nà dooɣo feezu è υε.»

15 Moize ɣeni ma: «Ni ɔa bɔɣɔi è la losu gi luɣɔ, mina gi zεɣε υε. 16 Toɣa ɣwεε ɣale ga gaama, ga gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, nɔn nà-o, ɔa-nubuseiti-yo? Siegi zu laade, ade ziezɔ la υɔɔma, ta siegi zu nà-o, ɔa-nubuseiti-yo, zɔɣɔzu ɣεεzu la gi va ga nubuseiti kpein ti eteai zu?» 17 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Nà naa ɣε, nii è maɣaazaɣaboga mà, mazɔlɔɔ è zaalai zɔlɔɔɣε gàazu, gè è ɣwεε ga è-laaseigi.»

18 Moize ɣeni ma: «Soma kae, è ɔa-lebiyai ε ga ze!» 19 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà levesu è ɣakalave, gè nà-padai kpein dεε ga ɔe, gè dàaseigi ε ga ɔe, nii é ga Ɔɔɔɔ GALAGI. Nà zaalai la naa ma, nii gè pɔ gè zaalai la ma. Nà maawɔingai ɣε naa υε, nii gè pɔ gè maawɔingai ɣε bε.» 20 E ɣeni ma mɔnɔ: «È la zooga è va gàazuυε ɣa, mazɔlɔɔ nui la zooga kàazu, é va ye vulua.» 21 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣε ma: «Wεε adave ta va, kɔbave, ɔa lo fasai ma. 22 Siegi zu nà-lebiyai levesu ɔa, nà è lɔɔzu fasa yeɣei ta zu, gè è maalɔɔɣu ga zèei, eyesu gè leve. 23 Naa υolu, nà yee ɣaɣale ma niina, ɔa pòlu velei ɣa, keε gàazuυε la zooga ɣaazu.»

34

Tɔgi ma ɣokolo niineiti saɣa vai (Tɔ Sevei Velesiei 10:1-5)

1 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Kɔtu ɣokolo felegɔ zaɣa ga ma mɔungiti kevele. Nà wooiti seυezu naama ɣɔtu ɣokologiti ma, wooi niiti ti ɣeni ma mɔungiti ma, niiti è ti wolowoloni. 2 Sobuzobui, ɣεvele βete, sobui nɔ, è ε Sinayi gizei ma, ɔa losu náυε kàkala, gizei unmaυε. 3 Nu nɔpε ge mina υile è υolu, wo va ε. Nu nɔpε ge mina bɔɣɔ ε gizei ma ná tanɔpε. Toganii ma go ɔaa ma wola mina ɔalaa daami wo gizei ma, ma lugi zu kpein.»

4 Moize kɔtu ɣokolo felegɔi zaɣani, eɣεvelei ma mɔungiti ti ɣeni la. Moize wuzegeni sobuzobui, é ε Sinayi gizei ma, eɣεvelei Ɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la zea, é kɔtu ɣokolo felegɔiti seɣeni ya.

5 Ɔɔɔɔ GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo ná kobave, é Ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi leeni. 6 Ɔɔɔɔ GALAGI leveni kakalave, é woogulani, é ɣε: «Ɔɔɔɔ GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI, maawɔingai GALAGI, nii é zaalai veezu, zii la ɣula fala, kpeɔai nubɔɣɔlai ta woogɣiladaɔi zu, 7 é woogɣiladaɔi ɣεεzu, eyesu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, é faa nɔi zuvaayesu, ta tɔ koloɣologiti, ta kotoi, keε é la sɔba nui zoga ga sɔbalala nu, a ɔa ɣεɣɣeiti ta-vaa nɔi υotokula ti-lointi ma, ta ti-lounlointi ma, eyesu é zeeli yamani zavasiεi ta naanisiei ma.»

8 Moize zυvileni ga maavea zooi ma, é nɔkɔ. 9 E ɣeni ma: «Màligii, ni gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, ɣε gi zaama. Anεε ni suvɔɔ nubuseiti be, gá-vaa nɔiti suvaayε, ta gá-ɣotoiti, gi zεɣε, è gi ɣε ga ɔnɔ.»

Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazεɣegi (Egezode 23:14-19; Tɔ Sevei Velesiei 10:1-5; 16:1-17)

10 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà bɔɣɔ nà minazεɣegi ɣεεzu wo υε. Nà laavɔɔ vaiti keεzu ɔa-nubuseiti kpein gaazu, niiti ti ta la ɔe ɣεeni eteai zu ná tanɔpε, ziiti kpein saama. Nubuseiti kpein wo zeini ti zaama, ta Ɔɔɔɔ GALAGI ná-kεεwotii ɣa, kεεwotii nii maaluaai, nii nà ke ga è maavele.

11 «À dama ga devei gè feezu wo ya za. Nà vaazu Amɔɔl nuiti kpeεzu wo luɣɔ, ta Kanaan nuiti, ta Ɔεte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Ɔeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. 12 A dama, wo mina minazεɣε ke zooi zu nubuseiti bε, υε wo vaazu zeizu ná, naa ɣa a ke, ti mina ɣε ga balii wo

zaama. ¹³ Kele, keni wo ta-zalaḡa ḡulazuḡeti golo, wo ta-zale ḡoo ḡotuiti kpezeḡele, wo ta-zale ḡoo wuluiti teḡe ga. ¹⁴ A mina noko gala kili bu, mazolo na, nei ge ga Gooḡo GALAGI, daaseigi ḡa ga <nii toloi.> Na ga tolo GALAGI.

¹⁵ «À mina minazeḡe ke zoi zu nubuseiti be, naa ḡa a ke, ta kologologi ḡena ta ta-ḡalagiti, ti ti ḡo ga zalaḡaiti, ti mina wo loli, wo va ta mi. ¹⁶ A mina ti-loun anzanuiti seḡe wo-loun zunuiti be, ti-loun anzanuiti ta kologologi ḡena ta ta-ḡalagiti, ti mina wo-loun zunuiti maalele ga ti va da naa ta ḡe.

¹⁷ «À mina kolui ḡaawun, wo va kpete boḡo ve ga galagi.

¹⁸ «Bului nii leve la su, wa naama vetii make, folo lofela laawu, molo ḡulasu ziegi ma yeḡeḡalai zu, teḡeai ba, wa buluiti mi nii leve la su, eḡevelei ge devei veeni la wo ya, mazolo molo ḡulasu alugi ma ḡa wo ḡulani la Ezipete yooi zu.

¹⁹ «Doun moongi kpein ka ga nono, ane toganii ma yivo moongi ma zinei, e ḡeni ga nike yivo, baa baala zivo. ²⁰ Wa soovale zivo moongi unmo ga baala zivoi. Ni wo la unmo, wa kotogave wolo. Wa zunu loun moongi kpein unmo. Nu nape ge mina ḡula kelema gaazu ga yeḡaka.

²¹ «Wa botii ḡe folo lozita laawu, wo looḡo folo lofelasiei, ane wozawoli ta molo leve ziegi zu ve.

²² «Wa doḡoiti ma vetii ḡula, ga molo e ga beleegi ma mo moongi, ta molo leve vetii konagi a bena. ²³ Na zeizu ḡa ḡe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ḡula kelema Maligii gaazu, Gooḡo GALAGI, Izelayele na-GALAGI. ²⁴ Mazolo na ziiti kpezu wo luḡo, na wa-ḡwepelemaveti boḡo zu. Nu nape gaazu la ḡulaa wa-yooi va, siegi zu wo lezu la ga wo ḡula kelema Gooḡo GALAGI, wa-GALAGI gaazu, na zeizu ḡa ḡe sava konagi zu.

²⁵ «Bului nii levei su, a mina naa bo suai va, wo va kula ga na-zalaḡai. A mina Pakegi na-fetii ma zalaḡai make kpidii laawu, e va yesu sobu va zeeli.

²⁶ «Wa va ga wa-yooi va lon moungiti Gooḡo GALAGI wa-GALAGI na-pelei wu.

«À mina boli yivoi ḡili ga dee na-niimi dei.»

²⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Wooi niiti seve, mazolo minazeḡegi ge kezu e ve, ta Izelayele ve, toḡa zoloosu niima woiti ma.» ²⁸ Moize keni Gooḡo GALAGI ḡoba nave ga folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). E la daami woni, ta e la zie boleni. E minazeḡe gooti seveni kokologiti ma, ti ga to puugoi ma woiti.

Moize gaazuve volo vai

²⁹ Moize yeini, e zeḡe Sinayi gizei ma, zeele woo ḡokolo felegoiti ti ḡeni zea, zeizuve e zeḡe gizei ma. E la ḡeni kwee ga gaazuve ḡeni volozu, tozei ti yepeni ta Gooḡo GALAGI. ³⁰ Aalon ta Izelayele nuiti kpein ti weleni Moize va, pete, gaazuve ḡeni volozu, ti ḡeni luazu ga ti va maabuga ba. ³¹ Moize ti lolini. Aalon ta beḡeiti ta-ḡundigii kpein ti vaani po be, e boleni ti vo. ³² Naa voluma, Izelayele nuiti kpein ti maabugani ba. E deveiti kpein feeni ti ya, niiti e ti zoloni Gooḡo GALAGI ya, Sinayi gizei ma. ³³ Siegi zu Moize beni la ga boe ti vo, e seḡe veeni gaazu. ³⁴ Siegi zu Moize a la ḡena lea la Gooḡo GALAGI vo be, ga e boe po, e ḡeni seḡe ḡulazu gaazu, yesu e ḡula. Siegi zu a la ḡulana la, e ḡeni naa wosu Izelayele nuiti ma, nii e ga devei e veeni zea. ³⁵ Izelayele nuiti ti ḡeni wezu Moize gaazuve, ti kaani ga gaazuve ḡeni volozu, Moize ḡeni seḡe vezu gaazu volu, yesu e le, e boe Gooḡo GALAGI vo.

GALA NA-SEGE ULE NADEGAI LO FAI

35

(35:1–40:38)

Deveiti e lo dooḡo foloi va

¹ Moize Izelayele vebɛi kpein tolini, ɛ ɔɛ ti ma: «À pɛtɛ, faiti Ɔooɔɔ GALAGI ti leveai ga ti ɔɛ: ² Folo lɔzita laawu, nu ɔa boti ɔɛ, keke folo lɔfelasiei ɔa ɔɛ ga dooɔɔ foloi, feai Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. Zɔi nɔpɛ a boti ɔɛna naama voloi, ta naama nui vaa. ³ A mina abu ɔaazo dooɔɔ foloi, wo-zeizuvɛ tanɔpɛ.»

*Seɔe vɛɛ nadegai
ma vɛɛaniiti
(Egezode 25:1-9)*

⁴ Moize ɔɛni Izelayele vebɛi kpein pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: «Wɛɛ, nii ɔa Ɔooɔɔ GALAGI deveai: ⁵ A vɛɛanii zeɔe wo-ɔɔligiti ba, Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. Nu nɔpɛ faanɛɛ ɔɔigi bɛ, naa ɔa va ga vɛɛanii nii Ɔooɔɔ GALAGI vɛ: zanugi, ta walii, ta kɔlu ɔɔigi, ⁶ ta geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai, ta boli leɔai, ⁷ ta baala sinɛ ɔɔɔiti, ti loai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɔɔɔiti, ta akasia wului, ⁸ ta fitina wulɔi, ta tufa maku nɛɛnɛgiti ti ga siɛma wulɔ nadegai, ta ani maku nɛɛnɛgi vɛ, ⁹ ta kɔtu zɔngɔ ɔaagi nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zɔngɔ ɔaa kiligiti zalaɔa ɔula zeɔei ma vaa zu, ta ma ɔakazu zeɔei.

*Seɔe vɛɛ nadegai
ma zɔɔlaiti
(Egezode 39:32-43)*

¹⁰ «Wo zaama, niiti kpein ti zoogai faa la, nɛɛliɔi vai zu, ti va, ti naa ɔɛ, nii Ɔooɔɔ GALAGI deveai: ¹¹ seɔe vɛɛ nadegai, ta nɔ-seɔe vɛɛi, ta ma vɛɛmazeɔei, ta ma ɔalagiti, ta ma ɔɛɛgiti, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-tɔkpalaityi, ta nɔ-dabuityi, ¹² ta kesui ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ta seɔe zuɔooza golai, ¹³ ta taɔalii, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-sɔɔlaiti kpein, ta buluityi ti veai GALA bɛ, ¹⁴ ta fitina zeɔi anii, ta nɔ-sɔɔlaiti, ta nɔ-fitinaityi, ta gulɔi fitinai vaa zu, ¹⁵ ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuvɛ, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgi, ta pɛɛlavɛ ma zeɔe zuɔooza golai, nu lɛzuvɛ seɔe vɛɛ nadegai wu, ¹⁶ ta gala zalaɔaiti kulazuvɛ, ta kɔlu vɛɛai ɛ ga kɔlu ɔɔigi, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta nɔ-seiga anii, ¹⁷ ta kooi ma zasai ma zeɔeiti, ma lɔkpalaityi, ta ma labuityi, ta sasai laavɛ ma zeɔe zuɔooza golai, ¹⁸ ta seɔe vɛɛ nadegai zuzo kɔluityi, ta kooi ma zasai zuzo kɔluityi, ta ta-ɔaluityi, ¹⁹ ta zalaɔa ɔula zeɔeiti ada nadegai vaa ma, zalaɔa ɔula nui Aalɔn nɔ-seɔeiti, ta nɔ-doun zunuityi ta-zeɔeiti zalaɔa ɔulazuvɛ ma wotiiti faa zu.»

Izelayele nuiti ta-veɛaniiti

²⁰ Izelayele vebɛi kpein ge zeɔeni Moize vɔ bɛ. ²¹ Niiti kpein ɛ ɔɛtɛni ti yiima, faanɛɛ ɔɔigi ɔɛni ti vɛ, ti vaani ga vɛɛanii Ɔooɔɔ GALAGI vɛ, GALA daaɔomi seɔe vɛɛi ma wotii ma vaa zu, nɔ-botii kpein faa zu, ta zalaɔa ɔula zeɔeiti faa zu. ²² Zunuityi ti vaani, anzanuityi ɔalaa, nu-o-nu nii faanɛɛ ɔɔigi a la ɔɛ bɛ, naati ti ɔɛni vaazu ga kɔbu aniiti, goizu anigiti, balaɔaegiti, ta balaiti, ta zanu ganiiti ma zii kpein. ɛɛ ge zanu vɛɛanii veeni Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. ²³ Niiti kpein seɔeiti ti ɔɛni ti ya, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi, ta boli leɔai, ta baala sinɛ ɔɔɔiti toai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɔɔɔiti, ti vaani ga tiye. ²⁴ Niiti kpein walii ta kɔlu ɔɔigi ma vɛɛanii ɔɛni ti ya, naati ti vaani ga tiye Ɔooɔɔ GALAGI vɔ. Niiti kpein akasia wului ɔɛni ti ya, a zoo ɔɛtɛzu ma vaa ma, ti vaani ga tiye. ²⁵ Anzanui niiti kpein ti zooni faa la, naati ti gezei ɔalini ga yei, ti vaani ga gezei nii ti kpalini, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁶ Anzanui niiti kpein ti-yii ɔɛvele ɔɛtɛni ga pagɔ, ti zoogai faa la, naati ti boli leɔai ɔalini. ²⁷ Nuɔuseiti ta-ɔundigiti ti vaani ga kɔtu zɔngɔ ɔaagi, nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zɔngɔ ɔaa kiligiti, zalaɔa ɔula zeɔei ma vaa zu, ta ma ɔakazu zeɔei. ²⁸ Ti vaani ga tufa maku nɛɛnɛgiti ta gulɔi, fitinai nɔ-fai zu, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgiti kpɛtɛ vai zu. ²⁹ Izelayele nuiti kpein, zunuityi ta anzanuityi, niiti faanɛɛ ɔɔigi ɔɛni ti vɛ, ga ti va ga ani Ɔooɔɔ GALAGI vɔ, nɔ-botiiti faa zu ɛ ma levei veeni Moize ya, naati ti vaani ga vɛɛaniiti Ɔooɔɔ GALAGI vɔ.

*Sege vεε nadegai
ma jεεliqi nuiti
(Egezode 31:1-11)*

³⁰ Moize qeni Izelayεle nuiti ma: «À wεε, Gooqo GALAGI yeeloge Besaleyεle va, nii ε ga Uli nά-doun zunui, Guul nά-dounloin, Zuda nά-bolodai zu. ³¹ GALA ge daavege ga GALA Zenvui, ta qimalai, ta kelegelegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu: ³² ε zoo faiti kazaavisu, ε zanugi βεε, ta walii, ta kolu boigi, ³³ ε kotu zongō baagiti saqa, ε ti jεkpe ti-lōozuβeti, ε gului zaqa, ta ε jεεliqi wotii ma zii kpein ke. ³⁴ E kalagi ma vεεanii veeve be, zekana balaa ε keai la Wōqoliyaβe ve, Ayizamake nά-doun zunui, Dan nά-bolodai zu. ³⁵ E ti laavege ga qimalai, ga ti botii ma ziiti kpein ke, nii ε qeni ga jεεliqi vai, ta faa niine laaqula vai, ta sege zuvu vai ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sōsōgi, ta geze vagoi kpaliai, ta sege vεε vai. Ti zoogai jεεliqi vai ma zii kpein da, ta faa niine laaqula vai ma zii kpein.

36

¹ «Besaleyεle ta Wōqoliyaβe, ta zunuiti kpein ti zooni faa la, niiti Gooqo GALAGI qimalai ta kelegelegi vuuni ti-yiimave, ti zoo ti botii qe, egevelei seizu nadegai naama wotii kpein ga qe la, ti looni botii zu, egevelei Gooqo GALAGI ma levei veeni la.»

² Moize Besaleyεle ta Wōqoliyaβe lolini, ta zunuiti kpein qigi qeni ti ma, niiti Gooqo GALAGI kelegelegi vuuni ti-yiimave, niiti kpein ti-qigiti kevele βeteni ga ti qolo botiiti keε vai zu. ³ Ti vεεaniiti kpein seqeni Moize qaazu, niiti Izelayεle nuiti ti daani qisu, ti vaa la, naa qa a ke, seizu nadegai ma wotii qe. Sobu-o-sobu, nuiti ti qeni vaazu ga vεεaniiti Moize vō be mōnō. ⁴ Nāzu qa jεεliqi nuiti kpein ti qeni seizu nadegai ma wotii qeezu, ti qilagilagi ti botiiti zeni nά la, niiti ti qeni ti qeezu, ⁵ ti vaani, ti qe Moize ma: «Nubuseiti ta wola vaazu la, ε vuova botiiti keε vai ma, nii Gooqo GALAGI deveai ga ε qe.» ⁶ Moize devei woni ga ti sezei wo ti-vuuzuve, ga: «Nu nōpe, zunu baa anzanu, ta mina mō vεεani qevele βεε seizu nadegai vaa zu.» Zekana ti pele leveni la nubuseiti tuqō, ti va va ga ta. ⁷ Sōlaiti ti ti βeteni, ti kula qeeni, ε vuova botii kpein ma, ε qeni qeezu.

*Sege vεε nadegai
ma landaiti
ta ma vεεmazedεiti kpeε vai
(Egezode 26:1-14)*

⁸ Zunuiti saama, niiti kpein ti zoogai faa la, jεεliqi vai zu, ti sege vεε nadegai βeteni ga tanda puugō, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sōsōgi. Ti suvuni ga seelubeinti ma votoi. ⁹ Tanda qilagi zakpai qeni ga meteε puugō maazu naanigō (14), kogi qe ga meteε felegō. Kōqōgi qeni ga ani qila nō tandaiti kpein faa zu. ¹⁰ Ti tanda loolugōiti seini boqō la, ti zō loolugōiti balaa sei boqō la. ¹¹ Ti galu biiniiti qilifilini tandai ma bōsu mōungi laamave. Ti keeni qana nō ga tandai ma bōsu velesiei laamave. ¹² Ti galu vuuloogō (50) qilifilini tandai ma bōsu mōungi laamave va, ti galu vuuloogō (50) qilifili tandai ma bōsu velesiei laamave va. Naama qaluiti ti zolooni boqō ma ga felefele. ¹³ Ti zanu kala puuloogō (50) βeteni, ti tandai ma bōsuiiti qilifili boqō va ga tiye. Sege vεε nadegai qeni ga ani qila kpe nō.

¹⁴ Ti boli leqa landa puugō maazu qila (11) kpeeni, ti ti vεε sege vεε nadegai qōma. ¹⁵ Tanda qilagi zakpai qeni ga meteε puugō maazu loolugō (15), kogi qe ga meteε felegō. Kōqōgi qeni ga ani qila nō tanda puugō maazu qilagiti (11) be. ¹⁶ Ti tanda loolugōiti qilifilini boqō va, ta ti zō lozaiti qilifili boqō va. ¹⁷ Ti galu vuuloogō (50) qilifilini tandai ma bōsu mōungi laamave, ti galu vuuloogō (50) balaa qilifili tandai ma bōsu velesiei laamave. ¹⁸ Ti kolu boi kala puuloogō (50) βeteni, naa qa a ke tandai ma bōsuiiti ti ze da ga tiye, ti

ḡe ga ani ḡila nɔ. ¹⁹ Ti baala sine ḡɔlɔiti kpeteni ga pɛemazeḡei, toai ga ma bɔigi, seḡe vɛlei vɛ, ti nuni ḡɔlɔiti ma vɛemazeḡei vɛe maazu.

*Seḡe vɛle nadegai
ma bɛdɛgiti kpetɛ vai
(Egezode 26:15-37)*

²⁰ Ti kpedɛgiti kpeteni seḡe vɛle nadegai vɛ ga akasia wulu zɛvɛiti. Ti lɔɔbadɔni seḡe vɛlei zuzo fai zu. ²¹ Kpedɛgi zɔligɔi ḡeni ga metɛle lɔlugɔ, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ²² Kpedɛgi ḡilagilagi pɛ kpadɔzuvɛ ḡaazobani ma wulu zɛvɛ felegɔi va. Zekana ti kɛeni la seḡe vɛle nadegai ma bɛdɛgiti kpein ba. ²³ Ti kpedɛ vuufelegɔ (20) bɛteni seḡe vɛle nadegai vɛ, ti ḡeni nu yeezazu vɛlei. ²⁴ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni ga walii, ti va la kpedɛ vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁵ Ti kpedɛ vuufelegɔ (20) bɛteni balaa seḡe vɛle nadegai vɛ, nu ḡovɛzu vɛlei. ²⁶ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni balaa ga walii, ti va la kpedɛ vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁷ Ti kpedɛ dɔzita bɛteni seḡe vɛle nadegai bogavɛ, folo liizu vɛlei. ²⁸ Ti kpedɛ felegɔ bɛteni seḡe vɛle nadegai ma zoko felegɔiti bɛ, ti kpogavɛ. ²⁹ Ti ḡilini kpedɛgi zɔiti ba, ɛ zo buuvɛ, ɛ zeeli bala mɔungi ma unḡavɛ. Vɛle ḡana ɛ ḡeni la ga ti felegɔ, ti vilɛgai soko felegɔiti su. ³⁰ Kpedɛ dɔsava ḡa naazu, ɛ ḡeni seḡe vɛle nadegai bogavɛ, ɛ vɛe ta-labu puugɔ maazu lɔzitaiti (16) ba, ti bɛtɛai ga walii, kpedɛ gila dabu felegɔ.

³¹ Ti gulu zɔkpɔ lɔlugɔ bɛteni kpedɛgiti bɛ ga akasia wului, ti bɛsa seḡe vɛle nadegai ḡakamavɛ ḡilagi, ³² ta gulu zɔkpɔ lɔlugɔ seḡe vɛle nadegai ḡakamavɛ zɔla vɛlei ma bɛdɛgiti bɛ, ta gulu zɔkpɔ lɔlugɔ seḡe vɛle nadegai bogavɛ ma bɛdɛgiti bɛ, folo liizu vɛlei. ³³ Ti zaamazulu wulu zɔkpɔ bɛteni, ga ɛ kpedɛgiti maalevɛ, ɛ zo kwɛgi ma, ɛ li zɔla vɛlei. ³⁴ Ti zanugi zieni kpedɛgiti ma. Ti ta-valaiti kpeteni ga zanugi, ga gulu zɔkpɔiti ti ḡa lɔ ti zu. Ti zanugi zieni naama wulu zɔkpɔiti ma.

³⁵ Ti seḡe zuḡooza golai bɛteni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Ti suvuni ga seelubɛinti ma votoi. ³⁶ Ti akasia wulu lɔkpala naanigɔ bɛteni bɛ, ti zanugi zie ti ma. Zanu kalagiti ti ḡeni ti va. Ti walii ḡaawuunni, ti kpetɛ ga ma labu naanigɔiti. ³⁷ Ti seḡe zuḡooza golai taḡili kpeteni seḡe vɛlei laavɛ, ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ɛ ḡeni ga seḡe zuvuai. ³⁸ Ti nɔ-tɔkpala lɔlugɔiti ta ta-ḡalagiti kpeteni. Ti zanugi zieni ti-unsuvɛti ma, ta ti ti zele kɔluiti kpetɛ ga zanugi. Ta-labu lɔlugɔi ḡeni ga kɔlu bɔigi.

37

*Kesui bɛtɛ vai
(Egezode 25:10-22)*

¹ Besaleyɛle kesui bɛteni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga metɛle ḡila taata, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui, sɔligɔi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ² E zanu kitei zieni koozuvɛ ta poluvɛ, ɛ dakɔlɔgi ḡe ga zanugi, ɛ ḡaku ma. ³ E zanugi ḡaawuunni, ɛ bala naanigɔiti kpetɛ bɛ. E ti vilini goizu naanigɔiti ba, bala felegɔ ḡilazu vɛlei ta bala felegɔ zɔla vɛlei. ⁴ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi zie ti ma. ⁵ E gulu zɔkpɔiti dɔɔni balaiti su, kesui ḡakamavɛti, kesui zɛḡe vai zu. ⁶ E kesui lakulugi bɛteni ga zanu kitei. Sakpai ḡeni ga metɛle ḡila taata, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ⁷ E seelubɛin felegɔiti kpeteni ga zanu doḡai, kesui lakulugi laabe felegɔiti ga. ⁸ Seelubɛin ḡilagi ḡeni daabegi ḡilazuvɛ ḡa, seelubɛin ḡilagi ḡe daabegi zɔla vɛlei ḡa. E seelubɛin felegɔiti ta kesui lakulugi bɛteni ga ani ḡila nɔ. ⁹ Seelubɛinti ti ti-ḡovɛgiti suvieni maazuvɛ, ti kesui lakulugi maalɔḡu ga ti-ḡovɛgiti, ti ḡaavote bɔḡɔ ma. Seelubɛinti ti ḡaavoteni kesui lakulugi ma.

*Tabalii bɛtɛ vai
(Egezode 25:23-30)*

¹⁰ E tabalii beteni ga akasia wului. Sakpai gjeni ga metele gila, kogi ge ga metele lukpegi, soligoi ge ga metele gaaawesui. ¹¹ E zanu kitei zienu ma, e daabegi bete ga zanugi, e gaku ma. ¹² E kakamaleti kpete ga nu yeawe liegoi gsegala, e naa laabegi bete balaa ga zanugi, e gaku ma. ¹³ E zanugi gaaawuunni, e ke ga balaiti tabalii ve. E ti loni goizu naanigoiti ba, kogo naanigoiti tetegi. ¹⁴ Balaiti ti gjeni kakamaleti ba, gulu zokpaiti ti loni ti zu, tabalii zefe vai zu. ¹⁵ E gulu zokpaiti kpeteni ga akasia wului, e zanugi zienu ti ma, ti ge ga tabalii zefe aniiti. ¹⁶ E anijakaiti kpeteni ga nu da ti ze tabalii ga: digiiti, ta tazaiti, puya zalaagai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. E ti beteni ga zanu kitei.

Fitina ze anii bete vai
(Egezode 25:31-40)

¹⁷ E fitina ze anii beteni ga zanu kitei dogaa. Ti pe ti gjeni ga ani gila: kogo, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maaqli zolaiti ti gulaai ga gulu vuai. ¹⁸ Fitina ze anii ma beke dozitaiti ti gulari kakamaleti, ma beke savago gjeni kakamaleti gilazuve, ta ma beke savago ge kakamaleti zola vele. ¹⁹ Maaqli zolai gjeni sava ma beke dozitai gilagilagi pe ba, ti gulaai ga amandegi ma vuai. ²⁰ Maaqli zola naanigo gjeni fitina ze anii ma wului va, ti gulaai ga amandegi ma vuai. ²¹ Maaqli zolai gila ge gjeni ma beke felefelegiti todazuve. ²² Fitina ze anii gjeni ga zanu kitei dogaa. Baalobazuve pe ti gjeni ga ani gila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maaqli zolaiti. ²³ E na-fitina lofelaiti kpeteni, ta na-salava zo solaiti, ta na-salava zefe anijakaiti, ti pe ti ga zanu kitei. ²⁴ Kilo vuusavago (30) ga e segeni zanu kitei zu, fitina ze anii, ta ma zolaiti kpein kpete vai zu.

Ani maku neenegi
ma zalaaga gulazuve bete vai
(Egezode 30:1-5)

²⁵ E ani maku neenegiti ma zalaaga gulazuve beteni ga akasia wului. E gjeni ga seki naanigi, sakpai ge ga metele valisui, kogi ge ga metele valisui, soligoi ge ga metele gila. Ma mineiti ti gjeni ba, ti ge ga ani gila. ²⁶ E zanu kitei zienu gaawe, ta kakamaleti, e kaku ma, ta ma mineiti ma. E daabegi beteni ga zanugi, e kaku ma. ²⁷ E zanu bala felego loni ba, daabegi wuve, kakama felegoiti, gulu zokpaiti ti da lo ti zu, sege vai zu. ²⁸ E gulu zokpaiti kpeteni ga akasia wului, e zanugi zie ti ma.

Siema wulo beteni vai
(Egezode 30:22-38)

²⁹ E siema wulo padegai beteni, ta ani maku neenegiti, egevelei gul maku neene kpete nui a da kpete la.

38

Gala zalaagaiti kulazuve bete vai
(Egezode 27:1-8)

¹ E gala zalaagaiti kulazuve beteni ga akasia wului. Sakpai gjeni ga metele felego ta tukpe (2,5), kogi ge ga metele felego ta tukpe (2,5). E gjeni ga seki naanigi, soligoi ge ga metele gila ta tukpe (1,5). ² E mineiti kpeteni goizu naanigoiti ba, ma mineiti ti bo ba, ti ge ga ani gila no. E kolu boigi zienu ti ma. ³ E zalaaga gulazuve ma zolaiti kpein kpeteni: zuvu zo anijakaiti, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zoo mite wolaiti, ta abu zefe aniiti. E solai naati kpein kpeteni ga kolu boigi. ⁴ E kolu veleai beteni ga kolu boigi zalaaga gulazuve. E pileni zalaaga gulazuve lakolagave wu, e zo buuve, eyesu e zeeli zalaaga gulazuve zoligoi zaamave. ⁵ E kolu boi balaiti kpeteni, e ti lo kolu veleai va, goizu naanigoiti su, gulu zokpaiti ti va da lo su. ⁶ E gulu zokpaiti kpeteni ga akasia wului, e kolu boigi zie ti ma. ⁷ E gulu zokpaiti dooni balaiti su, zalaaga gulazuve gakaleti, ti ge ga sege aniiti. E zalaaga gulazuve beteni ga gulu zeveti, e zefe ge koozu.

Maagba aninakai bεε vai
(Egezode 30:17-21)

⁸ Anzanuiti niiti ti ɣeni botii ɣεεzu GALA daaɣfomi seɣe velei laave, naati ti vaani ga ta-ɣolu ɔɔi petegiti. Naati ka é ti bεteni ga maagba aninakai, é ɣeni ga kolu ɔɔigi. Ná-seiga anii balaa ɣeni ga kolu ɔɔigi.

Seɣe velei nadegai
ma ɣoizuve bεε vai
(Egezode 27:9-19)

⁹ E koizuve bεteni. Nu yeezazu velei, seɣei é ga geze vagɔi kpaliai ɣa é ɣeni ná ga sasai. Sasai zakpai ɣeni ga metele vuuloolugo (50). ¹⁰ Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ti looni dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele koluiti ti ɣeni ga walii. ¹¹ Lekpemaave nu ɣovezuve, sasai zakpai ɣeni miná balaa ga metele vuuloolugo (50), naa ɣe ga seɣei, ta tɔkpala vuufelegɔ (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele koluiti ti ɣeni ga walii. ¹² Folo liizu velei, sasai ɣogi ɣeni ga metele vuufelegɔ maazu lolugo (25), naa ɣe ga seɣei, ta ta-lɔkpala puugɔiti ta ta-labu puugɔiti. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele koluiti ti ɣeni ga walii. ¹³ Folo ɣulazu velei, sasai ɣogi ɣeni ga metele vuufelegɔ maazu lolugo (25). ¹⁴ Nu leezuve ɣobave ɣilazuve, sasai ɣeni ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa ɣe ga seɣei, ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁵ Nu leezuve ɣobave zɔla velei, sasai ɣeni miná ga metele lofela ta tukpe (7,5), ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁶ Seɣei niiti kpein ti ɣeni ga sasai, naati ti ɣeni ga geze vagɔi kpaliai. ¹⁷ Tɔkpalaiti ma labuiti ti ɣeni ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti, ta ti zele koluiti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni veeni ti-unsuɔeti ma.

¹⁸ Sasai laave ma zeɣe zuɣooza golai zuvua ɣeni de ga geze biinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Sakpai ɣeni ga metele puugo. Soligɔi ɣeni ga metele felegɔ ta tukpe (2,5), eɣevelei sasai ma zeɣei la. ¹⁹ Sasai laave ma lɔkpala naanigɔiti ma labu naanigɔiti ti ɣeni ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti, ta ti zele koluiti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni veeni ti-unsuɔeti ma. ²⁰ Seɣe velei nadegai zuzo koluiti kpein, ta sasai zuzo koluiti kpein ti ɣeni ga kolu ɔɔigi.

Seɣe velei nadegai lo ganiiti
gaalu fai

²¹ Seɣe velei nadegai lo ganiiti ma ɣaalugi vete, seɣe velei nii zeele woo ɣesui ɣeni bu, é loni Moize ná-devei wu, ga Leevi nuiti ta-ɣaabaai, Itamaal ná-totugolai zu, zalaɣa ɣula nui Aalon ná-doun zunui. ²² Uli ná-doun zunui Besaleyete, Guul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu, é naa kpein keeni, nii ɣooɣo GALAGI ma levei veeni Moize ya. ²³ Wɔɣoliyaɔe, naa ɣeni polu, é ga Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu, nii é ɣeni ga ɣeeligɔi nui, faa niine laaɣula nui, ta seɣe zuvu nui ga geze biinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai.

²⁴ Zanugi lieɣi nii é looni seizu nadegai ma wotiiti kpein su, é ɣeni ga kilo waagila (1 000) keɣala, eɣevelei seizu nadegai ma ɣooɣo la. ²⁵ Nubuseiti ti ɣaaluni, naati ta-walii ɣeni ga kilo waasavago unnaani puunaanigo (3 440) ɣeɣala, eɣevelei seizu nadegai ma ɣooɣo la. ²⁶ Nu ɣilagilagi ɣeni wali ɣaei ma vali saamai veezu, eɣevelei seizu nadegai ma wali ɣaei la. Zunu ɣilagilagi naa ɣeeni, niiti kpein ti ɣaaluni, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, naa ɣa é ɣeni ga zunu waaundɔzita maazu savago undoolu puuloolugo (603 550). ²⁷ Walii kilo waasavago unnaani puufelegɔ (3 420), naa ɣa gaawuunni, é ɣe ga seizu nadegai ma labuiti, ta seɣe zuɣooza golai ma labuiti. Dabuiti ti bεtai ga walii nii, naati ti ɣeni ga ungila (100). ²⁸ Walii kilo vuufelegɔi (20) mɔtai zɔiti, naati ka é ti ɣaawuunni. E kalagiti ta sele koluiti kpeteni la tɔkpalaiti be, ta é ti-unsuɔeti pee la. ²⁹ Kolu ɔɔigi é ɣeni ga veɔanii, é ɣeni ga kilo waafelegɔ unnaanigo puufele maazu ɣila (2 421) keɣala. ³⁰ Ti GALA daaɣfomi seɣe velei laave ma labuiti kpeteni ga naama ɣolu ɔɔigi, ta

zalaḡa ḡulazuve, ta ná-kòlu vɛɛai, ta zalaḡa ḡulazuve ná-sòlaiti kpein, ³¹ ta koi ma zasai ma labuiti kpein, ta sasai laave ma labuiti, ta seḡe vɛɛ naḡegai zuzo kòluiti kpein, ta sasai zuzo kòluiti.

39

Zalaḡa ḡula zeḡeiti kpɛɛ vai (Egezode 28:1-14)

¹ Gezei niiti ti loai ga ma biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, naa ḡa ti kpɛɛni ga zalaḡa ḡula wotii ḡe zeḡeiti ada naḡegai ma vaa ma. Ti ti bɛɛni ga zalaḡa ḡula zeḡe naḡegaiti Aabn vɛ, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

² Ti zalaḡa ḡula zeḡe bɛɛni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui. ³ Ti zanugi ma seḡegiti sumaaleni, ti teveleve eḡe galui, ti gezei zuvu ga zanu galui, geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. ⁴ Ti kpakiga zeḡeiti kpɛɛni ba, ti zeini zalaḡa ḡula zeḡe ḡaabelasu felegɔiti da. ⁵ Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi bɛɛni ga ma zii nɔ, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. E ḡeni ga zanugi, ta geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti ḡeni ga ani ḡila ta zalaḡa ḡula zeḡe. ⁶ Ti kɔtu zɔngɔ baa felegɔiti kpatani ti-lòzuvɛti ba, ti ga zanugi, kɔtui nii daaseigi ga wɔnikese, niiti Izelayeɛ ná-doun zunuiti daaseigiti ti zɛvɛni ti ma, eḡevelei nu a ḡa kɔtui zaḡa la, eḡe zeevɔzeba anii. ⁷ Ti ti ḡilini zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, ti ḡe ga Izelayeɛ ná-doun zunuiti ta-ḡizɛsui, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kakazu zeḡe bɛɛ vai (Egezode 28:15-30)

⁸ Ti kakazu zeḡe bɛɛni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui, ga zalaḡa ḡula zeḡe ḡevelei. ⁹ Kakazu zeḡe vɛɛni su fele, é ḡe ga seki naanigi. Sakpai ḡeni ga zeelo gila, kogi ḡe ga zeelo gila. ¹⁰ Ti kɔtu zɔngɔ baagiti nekpɛni ba, ma nekpɛ naanigɔi zu: ma nekpɛ mɔungi zu, saaledoane gila, tɔpaze gila, ta emelode gila, ¹¹ ma nekpɛi velesieɛi zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ḡila, ¹² ma nekpɛi zavasieɛi zu, wɔpale gila, agate gila, ta ameeɛisete gila, ¹³ ma nekpɛi naanisieɛi zu, kelizɔlite gila, wɔnikese gila, ta zasepe gila. Niima ḡɔtu zɔngɔ baagiti ti batani ti-lòzuvɛti ba, ti ga zanugi. ¹⁴ Ti Izelayeɛ ná-doun zunuiti daaseigiti seɛvɛni kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) ma, eḡevelei nu a ḡa kɔtui zaḡa la, eḡe zeevɔzeba aniiti. Boloda puugɔ maazu felegɔiti (12) daaseigiti ti ḡeni ti ma, kɔtu ḡila, gila daasei, kɔtu ḡila, gila daasei.

¹⁵ Ti zanu galu felegɔiti toni kakazu zeḡe va, ti vɛɛai ga zanu kitei. ¹⁶ Ti zanu dɔɔzuvɛ felegɔiti kpɛɛni ta zanu balaḡae felegɔiti. Ti balaḡae felegɔiti toni kakazu zeḡe woizu felegɔiti ba. ¹⁷ Ti zanu galu felegɔiti toni balaḡae felegɔiti ba, kakazu zeḡe woizu felegɔiti. ¹⁸ Ti zanu galu felegɔiti sokpaiti toni dɔɔzuvɛti felegɔi va, niiti ti ḡiliai zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, nii a ke kakazu zeḡe ye velelavɛ. ¹⁹ Ti zanu balaḡae felegɔi bɛɛni mɔnɔ, ti ti lo kakazu zeḡe woizu felegɔi zɔiti ba, koozu velei, ná vɛɛzu zalaḡa ḡula zeḡe ma. ²⁰ Ti zanu balaḡae felegɔi ḡili kpɛɛni, ti ti lo zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, buuvɛ, velela velei, ti-lodazuvɛ ḡobavɛ, zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu. ²¹ Ti kakazu zeḡe ná-balaḡaegiti ḡilini zalaḡa ḡula zeḡe ná-balaḡaegiti ba, ga galu biinii, naa ḡa a ke kakazu zeḡe ḡe zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu, ti yeeḡaa mina ḡwɛ ta zalaḡa ḡula zeḡe. E ḡeni, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zalaḡa ḡula zeḡe zɔiti kpɛɛ vai (Egezode 28:31-43)

²² Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lookɔba wolai bɛɛni, feɛai neḡeɛin nɔ ga geze biinii. ²³ Tookɔba wolai naa ḡo tevezuvɛ ḡeni saamavɛ, daaḡaleai é ḡaku ma ga seḡe taḡili, naa ḡa a ke é mina vali ga. ²⁴ Gului nii daa ga gelenadeḡi, naama waai ma votoi ḡa ti ḡilini

tookɔba wolai laamave, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. ²⁵ Ti zanu kitei ma lala koiti kpeteni, ti ti gili gelenadegiti zɔɔzuveti, é faku tookɔba wolai laamave, gelenadegiti zɔɔzuveti, ²⁶ tala ko gila, gelenade gila, tala ko gila, gelenade gila, é faku tookɔba wolai laamave ma, botii ma vaa zu, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²⁷ Ti sefewuzedeiti kpeteni Aalɔn ta ná-doun zunuiti be, ga geze vagɔi, ²⁸ ta boɔlogiti ga geze vagɔi, ta vele kpuɔagiti ga geze vagɔi kpaliai, ²⁹ ta saamaɔiligiti ga geze vagɔi kpaliai, é ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, suvuai. Ti naa pe kpeteni, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁰ Ti zanu kitei ma zeye goi beteni masa boɔɔɔnadegai va, ti seveni ga: «Feai Gooɔɔ GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazaɔa la. ³¹ Ti galu biinii lo ba, nii a ke ti gili boɔlogi va, maazuve, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

*Sege vele nadegai
ma wotii be fai
(Egezode 35:10-19)*

³² Uele gana sege vele nadegai ma wotii kpein ge beni la, GALA daaɔgomi sege vele. Izelayele nuiti ti naa kpein keeni, nii Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya, ti keeni gana na. ³³ Ti vaani ga sege vele nadegai Moize vo: ná-sege vele, ta ná-sɔɔlaiti kpein, kalagiti, kpedegiti, gulu zɔkpɔiti, tɔkpalaɔiti, ta dabuiti, ³⁴ ta baala sine gɔɔɔi ma veemazegei toai ga ma boigi, ta nuni gɔɔɔiti ma veemazegei, ta sege zuɔooza golai, ³⁵ ta zeele woo gɔsui ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ³⁶ ta tabalii, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA be, ³⁷ ta fitina zeii anii é ga zanu kitei, ta ná-fitinaɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta fitinaɔi ná-gulɔi, ³⁸ ta zalaɔa gɔɔɔzuvu nii zanugi zieni maave, ta siema wulo nadegai, ta ani maku neenegi, ta sege zuɔooza golai é nu leezuve sege vele wu, ³⁹ ta zalaɔa gɔɔɔzuvu é ga kɔlu boigi, ta kɔlu veleai é ga kɔlu boigi, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anɔpakai ta ná-seiga anii, ⁴⁰ ta kooi ma zasai ma zedeiti, ta ma lɔkpalaɔiti, ta ma labuiti, ta sasai laave ma zede zuɔooza golai, ta ná-galuiti, ta ná-suzo kɔluiti, ta sege vele nadegai wu wotiɔe zɔɔlaiti kpein, GALA daaɔgomi sege vele vaa zu, ⁴¹ ta zalaɔa gɔɔɔ zedeiti ada nadegai vaa ma, zalaɔa gɔɔɔ nui Aalɔn ná-segeiti, ta ná-doun zunuiti ta-zedeiti zalaɔa gɔɔɔzuvu ma wotiiti faa zu.

⁴² Izelayele nuiti ti naama wotiiti kpein keeni, é zoloo ma, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴³ Moize botii kpein fegelefegele. E kaani ga ti keeve, egevelei Gooɔɔ GALAGI deveni la. Názu ga Moize tuya looni la ti ve.

40

*Sege vele nadegai lo fai
ta fee vai GALA be*

¹ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é ge ma: ² «Alu mɔungi ma volo mɔungi, da sege vele nadegai lo, GALA daaɔgomi sege vele. ³ Da zeele woo gɔsui zeii bu, è maalɔɔɔɔ ga sege zuɔooza golai. ⁴ Da va ga tabalii, è ná-sɔɔlaiti sei ga. Da va ga fitina zeii anii, è fitinaɔiti kevele bete. ⁵ Da ani maku neenegi ma zalaɔa gɔɔɔzuvu vile, nii zanugi zieni maave, zeele woo gɔsui gɔkalave. Da sege zuɔooza golai zele nu leezuve sege vele nadegai wu. ⁶ Da gala zalaɔaɔiti kulazuvu vile sege vele nadegai gɔkalave, GALA daaɔgomi sege vele. ⁷ Da maagba anɔpakai zeii GALA daaɔgomi sege vele ta zalaɔa gɔɔɔzuvu ti yɔɔzuvu, è ziei vu su. ⁸ Da kooi ma zasai lo, é maagooli ná pe, è sege zuɔooza golai zele sasai laave.

⁹ «Da siema wulo nadegai zede, è ta zie sege vele nadegai ma, ta nii kpein a ge ná, è ti nade, ta ná-anɔpakaiti kpein. Toɔa nade. ¹⁰ Da gulo nadegai zie gala zalaɔaɔiti kulazuvu ma, ta ná-sɔɔlaiti. Da zalaɔa gɔɔɔzuvu ve bè, naa ga a ke, zalaɔa gɔɔɔzuvu wola nade. ¹¹ Da gulo nadegai zie maagba anɔpakai ma, è ve ná-seiga anii va, è nade.

¹² «Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti maabuɔa nu lɛɛzuvɛ va, GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi ɔakalavɛ, ɛ ti maagba ga ziei. ¹³ Da Aalɔn maaɔili ga zalaɔa ɔula zɛɔeiti. Da gulo ɔadegai zie ma, ɛ fe bɛ, ɛ zalaɔa ɔula losuvɛ ma wotii ɔɛ bɛ. ¹⁴ Da va ga ná-doun zunuiti, ɛ seɔewuzɛɔei loo ti ɔɔba. ¹⁵ Da gulo ɔadegai zie ti ma, eɔɛvelei ɛ guloi ziezɛ la ti-ɔɛ ma, naa ɔa a ke ti ná-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ. Guloi a ziena ti ma, naa maavele ma, zalaɔa ɔula vai ma losuvɛ ɔa ɔɛ ti ya, ti-mavofodaiti kpein su.»

¹⁶ Moize naa kpein keeni, nii ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni zea. Zekana ɛ keeni la. ¹⁷ Konagi velesiei ma alu mɔungi ma volo mɔungi ɔa seɔe vɛlɛ ɔadegai loni la. ¹⁸ Moize seɔe vɛlɛ ɔadegai loni, ɛ ma labuiti kpeɛ, ɛ ma bɛɔegiti pile, ɛ gulu zɔkpɔiti dɔ ti zu, ɛ tɔkpalaiti to. ¹⁹ E tandai zuvieni, ɛ pɛɛ seɔe vɛlɛ ɔadegai ma. E pɛɛmazɛɔei vɛɛni maazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁰ E zeele woo ɔokolo felegɔi zɛɔeni, ɛ ti la kesui zu. E gulu zɔkpɔiti dɔɔni kesui ma valaiti su. E kesui lakulugi zeini kesui la. ²¹ E liini ga kesui seɔe vɛlɛ ɔadegai wu. E seɔe zuɔooza golai zelɛni, nii a ke ɛ zeele woo ɔesui maalɔɔɔ, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²² E tabalii vilɛni GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi wu, nu ɔvɛzu vɛlei, seɔe zuɔooza golai ɔakalavɛ. ²³ E buluiti puuni ga ga pagɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁴ E fitina zɛi anii vilɛni GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi wu, nu yeezazu vɛlei, tabalii letemavɛ. ²⁵ E ma vitinaiti kevele bɛɛni, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁶ E zalaɔa ɔulazuvɛ vilɛni, nii zanugi zieni maavɛ, GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi wu, seɔe zuɔooza golai ɔakalavɛ. ²⁷ E ani maku neɛɛgiti galani ga, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁸ E seɔe zuɔooza golai zelɛni nu lɛɛzuvɛ seɔe vɛlɛ ɔadegai wu. ²⁹ E gala zalaɔaiti kulazuvɛ vilɛni seɔe vɛlɛ ɔadegai ɔakalavɛ, GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi. E gala zalaɔai ɔulani ná ta vɛɛaniiti, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ E maagba anijakai zeini GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi ta zalaɔa ɔulazuvɛ ti yɔɔzuvɛ. E ziei vuuni su maagba vaiti su. ³¹ Moize ta Aalɔnni, ta ná-doun zunuiti, ti ɔɔɔɔiti ta ti-yeeiti maagbani návɛ. ³² Ta la ɔɛna lɛa GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi wu, baa ti va maabuɔa zalaɔa ɔulazuvɛ va, ti ɔɛni bɔɔɔ maagbazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³³ E koi ma zasai loni seɔe vɛlɛ ɔadegai ta zalaɔa ɔulazuvɛ maagoolii zu, ɛ seɔe zuɔooza golai zelɛ sasai laavɛ. Zekana Moize bɛni da ga botii ɔɛ.

ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai (Gaalɛ Sɛvɛi 9:15-23)

³⁴ Tonaɔiingi vɛɛni GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai seɔe vɛlɛ ɔadegai wuulaaveni. ³⁵ Moize la mɔ ɔɛni zoosu ɛ va lɛ GALA daaɔfomi seɔe vɛlɛi wu, mazɔɔɔ tonaɔiingi ɔɛni vɛɛni ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai ɔɛni nɔ seɔe vɛlɛ ɔadegai laavesu ɔɔ. ³⁶ Siɛɔi zu tonaɔiingi ɔɛni wuzɛɔezɛ la, ɛ zɛɔe seɔe vɛlɛ ɔadegai maazu, názu ɔa Izelayɛle nuiti ti bɛna siei wo da, ti zɛɔe ti-vuuzuvɛ. ³⁷ Ni tonaɔiingi la dɛ wuzɛɔeni maazu, ti la ɔɛni liizu, eyɛsu voloi a la wuzɛɔena la. ³⁸ Mazɔɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ná-tonaɔiingi ɔɛni seɔe vɛlɛ ɔadegai maazu foloi, kelɛ kpidii, abui ɔɛni zosu tonaɔiingi zu, Izelayɛle nuiti kpein ti ɔɛni kaazu kpezekele. Zekana ɛ ɔɛni ɔɛɛzu la ta-zie yeeɔɔɔɔalɛi kpein su.

Leevi Nuiti Ta-Zεvεi

Puuzu mɔungɪ ɟa dεεzu ga GALA ka yεsu GALA daaɟomi seɟe vεlei wu, ɛ Moize loli, ɛ ɔɔε pɔ. Sεvεi naati kpein su, GALA ka tɔgiti ta deveiti ma mɔinmɔin feezu Moize ya, Izelayεle nuiti ta-vaa zu, minazεɟεgi ɟε ba ga zɔi nɔpε a zιε ga tiye toɟa zεnvui wo (18:5, bogε Wɔl. 10:5).

Ti pε su, GALA ka Izelayεle nuiti kalasu ga vεlei ta faaɟaazagiti maala la, ti nεε GALA bε, ti ɔɔ faa ma, nii a ɟε seɟe vεlei ɟε ga komi bosuve ɟiteɟitegi.

Keni niiti ti zalaɟaiti kulazu, ti kε eɟεvεlei deveiti ti la (1:1--7:38).

Unfemai ve zalaɟa ɟula nuiti bε, ti luva vεlei ɟε ga lebiya vaa (8:1--10:20).

Ni toɟa zoo ɟεεzu, nuɔusei ɟilagilagi βeteve kpusei zu ɟɔzɔba vaiti ba (11:1--16:34).

Ta zεnvu zuɟologologi, ta kala nɔiti kpein (17:1--27:34).

Nade GALAGI, nεεβε GALAGI, zεnvu su GALAGI, ɟa pɔ ɛ nά-nuɔuseiti pɔɔpεε nά-nadedai va (19:2), naa ɟa a kε ti li ga zεnvu vai ta nεεβε vai, ti daazeeli.

Naama ɟisiei zu, ɛ devei nii woni Izelayεle nuiti ma, nii Yesu ɔalaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ɟilagilagi maanεεve ɛ sejnɔɟi nεε ve, eɟε tɔ ɔɔɟi» (19:18, Mat. 22:39).

Tɔgi naati ta ɟulazu niima yeeɟεɟalai zu zεve ɟala nuiti filiba, keλε toɟa kidaaleve nuiti toozu ɟisu folo-o-folo, ɛ maabakpa, ga woiti kpein ta nεεβε ɔɔfaamai GALA pɔ, toɟa ga zεnvu su vai nii nuɔusei βεdei ba.

TɔGITI E UILE ZALAGAITI BA

(1:1--7:38)

Gala zalaɟaiti

¹ Ɔɔɔɟɔ GALAGI Moize lolini, ɛ ɔɔε pɔ GALA daaɟomi seɟe vεlei wu, ɛ ɟε ma: ² «ɔɔε Izelayεle nuiti pɔ, ɛ ɟε ti ma: Siεgi zu nui ta veβeanii veezu la Ɔɔɔɟɔ GALAGI ve, toɟa seɟe toɟanii ma wolaiti ɔaa ma goiti saama. ³ Ni nά-veβeanii ɟa ga toɟani wolai, ɛ ga gala zalaɟai, toɟa ma zinei ta ve, nεεvuzu mina ɟε ba. Toɟa kula GALA daaɟomi seɟe vεlei laave, ga Ɔɔɔɟɔ GALAGI daazo. ⁴ Toɟa yeevεε gala zalaɟa loganii unmauve, naa ɟa nεε Ɔɔɔɟɔ GALAGI ve, ga ɛ ɟε tɔun bε ga koto gba vai. ⁵ Toɟa nικε zinei ɟɔdaaleve Ɔɔɔɟɔ GALAGI ɟaazu. Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma nɔmai λε ga Ɔɔɔɟɔ GALAGI, ti pili zalaɟa ɟulazuve ma, ɛ ɟaku ma kpoloo, ɛ GALA daaɟomi seɟe vεlei laave. ⁶ Toɟa gala zalaɟa loganii ɟɔɔɔ, ɛ teveleve, ɛ kpulukpulu. ⁷ Zalaɟa ɟula nui Aalɔn nά-doun zunuiti ta abui la zalaɟa ɟulazuve, ti kovii vu abui ɟa. ⁸ Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɔulukpulugiti, ta ma ungi, ta ma wulɔiti da kovii maazu, zalaɟa ɟulazuve abui ɟa. ⁹ Toɟa koozu zɔɔlaiti ta kɔɟɔiti gba ga ziei. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti kpein gala zalaɟa ɟulazuve. Gala zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi nεai Ɔɔɔɟɔ GALAGI ve.

¹⁰ «Ni nά-veβeanii a ɟεna ga gala zalaɟai, ɛ ga toɟani goi, baala zivoiti ɔaa boli yivoiti, toɟa ma zinei ɟula ga zalaɟai, nεεvuzu mina ɟε ba. ¹¹ Toɟa kɔdaaleve zalaɟa ɟulazuve ɟɔvεzuve, Ɔɔɔɟɔ GALAGI ɟaazu. Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma nɔmai vili zalaɟa ɟulazuve ma, ɛ ɟaku ma kpoloo. ¹² Toɟa teveleve, ɛ kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wulɔi. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti la kovii maazu, puai abui ɟa, zalaɟa ɟulazuve. ¹³ Toɟa koozu zɔɔlaiti, ta ma ɟɔɟɔiti gba ga ziei. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti kpein kula ga zalaɟai, ɛ gala, zalaɟa ɟulazuve. Gala zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi nεai Ɔɔɔɟɔ GALAGI ve.

¹⁴ «Ni nά-veβeanii Ɔɔɔɟɔ GALAGI ve, a ɟεna ga gala zalaɟai, ɛ ga wɔnii, toɟa va ga kpumagoi ɔaa poopo kpokpagi. ¹⁵ Zalaɟa ɟula nui ɟa va ga wɔnii zalaɟa ɟulazuve. Toɟa nɔungɪ volo ba, ɛ gala, zalaɟa ɟulazuve. Toɟa ma nɔmai leda zalaɟa ɟulazuve laamave. ¹⁶ Toɟa ma ɟɔzɔgi ta su aniiti kula su, ɛ ti vili ya zalaɟa ɟulazuve ɟɔbave, folo ɟulazu vεlei,

zuu vilisuve. ¹⁷ Tođa wəni laavali kovegiti zəđəzuvu, kɛɛ é mina teve su. Zalađa ɟula nui ɟa wəni ɟala zalađa ɟulazuvu, kovii maazu, puai abui ɟa. Gala zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve.

2

Vebəaniiti ti ga ma vukəi

¹ «Siegi zu nui ta vebəani veezu la Ǿođo GALAGI ve, ná-vebəanii ɟa ɟe ga ani vukə vagoi. Tođa guləi vu ma, é ani maku nəenegi ɓə ba. ² Tođa vaa la zalađa ɟula nuiti pə, Aalən ná-doun zunuiti. Zalađa ɟula nui ɟa zeeɲe gila sege ani vukəi zu, nii guləi vuai ma, é ɓə ani maku nəenegi kpein ba, é gala, zalađa ɟulazuvu ga ɟizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve. ³ Nii é yesu vebəanii volu, naa ɟa ɟe ga Aalən ta ná-doun zunuiti tənə. Tođa ga anii ɲadega wola zalađa aniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve.

⁴ «Ni vebəani ve, nii é məsu fuului zu, é ɟe ga bulu velevɛgiti lɛve la su, é kpete ga bulu vukə vagoi, gaayogai ga guləi, ɓaa bulu lɛveiti lɛve la su, guləi vuai ma.

⁵ «Ni vebəani ve, nii é ɟeesu kəlui maazu, tođa ɟe ga bulu vukə vagoi lɛve la su, gaayogai ga guləi. ⁶ Tođa ɟaleɟale, é bulukpulu, guləi vu maazu. Tođa ga vebəanii.

⁷ «Ni vebəani ve, nii é ɟeesu kəlu liɟii ma, tođa ɟe ga bulu vukə vagoi, gaayogai ga guləi.

⁸ «Ta va ga vebəanii Ǿođo GALAGI və, nii kpeteai ga naama aniiti. Tođa ve zalađa ɟula nui ya, é vaa la zalađa ɟulazuvu. ⁹ Nii maanəai, é ɟula ga ɟizesui, zalađa ɟula nui naa zege ba, é gala, zalađa ɟulazuvu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve. ¹⁰ Nii é yesu vebəanii volu, naa ɟa ɟe ga Aalən ta ná-doun zunuiti tənə. Tođa ga anii ɲadega wola zalađa aniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve.

¹¹ «Vebəanii tanəpe wo ɟeezu feezu Ǿođo GALAGI ve, ta la ɓetea ga lɛvei, mazələ wo la ani nəpe gala, nii lɛvei a ɟe su, ɓaa kəin guləi, vebəaniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve. ¹² Wa zoo wo ta ɟula Ǿođo GALAGI ve, ga zooi va lənə məungiti ma vebəanii, kɛɛ é mina ɟala zalađa ɟulazuvu, ege vebəanii makugi nəai.

¹³ «Wa kpoloi vu wa-vebəaniiti kpein ba. Kpoloi mina vala wa-vebəanii zu, wa-GALAGI ná-minazegegi ma vooigi ve. Keni kpoloi vu wa-vebəaniiti kpein ba.

¹⁴ «Ni wa zooi va lənə məungiti ma vebəanii veena Ǿođo GALAGI ve, wa ani ɟəpə niinɛiti gee de, naa volu wo ti wolowolo, ma vukəi ɟula. ¹⁵ Wa guləi vu ma, ta ani maku nəenegi. Vebəani ve. ¹⁶ Zalađa ɟula nui ɟa ma vukəi ɟilazuvu ɟala, ta guləi, é vee ani maku nəenegi kpein ba, é ɟe ga ɟizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, Ǿođo GALAGI ve.

3

Ziilei zalađaiti

¹ «Ni nui ta ná-vebəanii a ɟena ga ziilei zalađai, ni tođa ga togani wolai, tođa ma zinɛi ɓaa ma zaai ɟula, nəevuzu mina ɟe ba, Ǿođo GALAGI ɟaazu. ² Tođa yeevee zalađa loganii unmauve, é kədaaleve GALA daaɟomi sege velei laave. Zalađa ɟula nuiti, Aalən ná-doun zunuiti, ta ma ɲamai vili zalađa ɟulazuvu ma, é ɟaku ma kpoloo. ³ Naama yiilei zalađai zu, nii a kula ba ga zalađai, é ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve, naa ɟa é ga: ma wuləi felevelegai koozu zəɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁴ ta ma ləɟə felegəiti, ta ma wuləi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamaləkaeiti ma, ta ma məoin vasuve, a kula ma ləɟəiti kobave. ⁵ Aalən ná-doun zunuiti ta naa vee gala zalađai va, nii a ɟe kovii maazu, ti gala zalađa ɟulazuvu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve.

⁶ «Ni tođa ziilei zalađai ɟulazu Ǿođo GALAGI ve, ga togani goi ta, tođa ma zinɛi ɓaa ma zaai ɟula, nəevuzu mina ɟe ba. ⁷ Ni baala zivoi ɟa a kula ga zalađai, tođa vaa la Ǿođo GALAGI ɟaazu. ⁸ Tođa yeevee zalađa loganii unmauve, é kədaaleve GALA daaɟomi sege

velei laave. Aalɔn ná-doun zunuiti ta ma ɲamai vili zalaɟa ɟulazuve ma, é ɟaku ma kpoloo. ⁹Naama yiilei zalaɟai zu, nii a kula ba ga zalaɟai, é ɟalazu abui ɟa, Ɔooɟo GALAGI ve, naa ɟa é ga: ma wulɔi, ta wɔɔngi kpein, a kula saamalɔkaei va, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁰ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹¹Zalaɟa ɟula nui ɟa naa ɟala zalaɟa ɟulazuve. Daamiani zalaɟai ve, nii abui galazu, Ɔooɟo GALAGI ve.

¹²«Ni ná-vebeanii a ɟena ga bolii, toɟa kula Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ¹³Toɟa yeevee zalaɟa loganii unmauve, é kɔdaaleve GALA daaɟomi seɟe velei laave. Aalɔn ná-doun zunuiti ta ma ɲamai vili zalaɟa ɟulazuve ma, é ɟaku ma kpoloo. ¹⁴Nii a kula ba ga zalaɟai, é ɟalazu abui ɟa, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, naa ɟa é ga: ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁵ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹⁶Zalaɟa ɟula nui ɟa naa ɟala zalaɟa ɟulazuve. Daamiani zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi neai. Ma wulɔi kpein ka ga Ɔooɟo GALAGI nɔnɔi.

¹⁷«Nii ɟa ga ɟooɟo tɔgi wo-mavofodaiti kpein be, ve nɔpe wa zeí ná: Wo la sua wulɔi ta ɲamai mia pe.»

4

Koto gba zalaɟaiti

¹Ɔooɟo GALAGI ɔɔeni Moize vɔ, é ɟe ma: ²«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɟe ti ma: Siɛgi zu nui ta kotoi ɟeezu la, é la keeni ga gaagilimai, Ɔooɟo GALAGI ná-devei ta laalɔɟoma, é fai ta ɟe, nii maa la neeni ga é va ɟe, ³ni zalaɟa ɟula nui ve, gulɔ ɲadegai ziaai ma, é nubuseiti ke ga sɔba nu, ná-kotoi é keai naa maavele ma, toɟa nike zine bokpaga ɟula ga zalaɟai, nii neevuzu la ba, Ɔooɟo GALAGI ve, é ɟe ga koto gba zalaɟai. ⁴Toɟa va ga nike zinei GALA daaɟomi seɟe velei laave, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, é yeevee nike zinei unmauve, é kɔdaaleve Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ⁵Zalaɟa ɟula nui gulɔi ziaai ma, naa ɟa nike zinei ma ɲamai ta zeɟe, é lii la GALA daaɟomi seɟe velei wu, ⁶toɟa yeebeɟai lɔ ɲamai wu, é ɲamai vaza daa ɟe lɔfela, seizu ɲadegai ma zeɟe zuɟooza golai letemave, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ⁷Zalaɟa ɟula nui ɟa ɲamai ta zie ani maku neenɛgiti ma zalaɟa ɟulazuve ma mineiti ma, nii é Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, GALA daaɟomi seɟe velei wu. Toɟa nike zinei ma ɲamai mɔtai vu ya gala zalaɟaiti kulazuve ɟɔɟɔave, nii é GALA daaɟomi seɟe velei laave. ⁸Toɟa koto gba nike zinei ma wulɔi kpein kula: ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁹ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹⁰Zalaɟa ɟula nui ɟa tobazuve naati kula, eɟevelei ti ɟulazu la ziilei zalaɟa nike zinei va, é ti ɟala, gala zalaɟaiti kulazuve. ¹¹Kele nike zinei ma ɟɔlɔi, ta ma zuai kpein, é vee nɔngi va, ta kɔɟiti, ta ma ɟoozu zɔɔlaiti, ta ma ɔooiti, ¹²woo zuɔuɟa su, nii kpein zɛgai voluzu nike zinei va, toɟa li ga naa ti-vuuzuve voluve, ada ɲadegai ta, zuvu vilisuve, é gala abui ɟa, kovii maazu. Toɟa gala zuvu vilisuve.

¹³«Ni Izelayele vebɛi kpein ka é kotoi ɟea, ti la gaagilini ma, ti la sugweeni, ti naa ɟe Ɔooɟo GALAGI ná-tɔgi taɟila daalɔɟoma, fai nii ti maa la neeni ga ti va ke ɲegelein, ti ɔooɟo ɟe ɟana ga sɔba nu, ¹⁴kotoi ti keai, naa a ɟulana kele zu, bebei ɟa nike zine bokpa gila kula ga koto gba zalaɟai, ta vaa la GALA daaɟomi seɟe velei laave. ¹⁵Izelayele ɟewolaiti ta yeevee nike zinei unmauve, ti kɔdaaleve Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ¹⁶Zalaɟa ɟula nui nii gulɔi ziaai ma, naa ɟa li ga nike zinei ma ɲamai ta GALA daaɟomi seɟe velei wu, ¹⁷toɟa yeebeɟai lɔ ɲamai wu, é faza, ná zeizu ɟe lɔfela Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, seɟe zuɟooza golai letemave. ¹⁸Toɟa ɲamai ta zie zalaɟa ɟulazuve ma mineiti su, nii é Ɔooɟo GALAGI ɟaazu GALA daaɟomi seɟe velei wu, ta toɟa ɲamai mɔtai vu ya gala zalaɟaiti kulazuve ɟɔɟɔave, nii é GALA daaɟomi seɟe velei laave. ¹⁹Toɟa nike zinei ma wulɔi kpein kula, é gala, zalaɟa ɟulazuve. ²⁰Toɟa nike

zinei naa ɗe, eɗevelei nɔ koto gba nika zinei ɗeezu la. Toɗa ke ɗana nɔ. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la ti ve, suvaa ɗa ye ti ve. ²¹ Toɗa li ga nika zinei ti-uuuzuve voluve, e gala, eɗevelei e nika zine mɔungi ɗalani la. Koto gba zalaɗai ɗana bebei na-faa zu.

²² «Siegi zu kundigii ta a kotoi ɗeena la, e la gaaɗilini ma, e ke na-GALAGI, Ɔooɗo GALAGI na-devei ta laalɗoma, e fai ta ɗe, nii maa la neeni ga e va ɗe, e boɗo ɗe ɗana ga sɔba nu, ²³ a na-kotoi ɗweena, nii e keai, toɗa boli zinei ɗula ga zalaɗai, nii neevuzu la ba. ²⁴ Toɗa yeevee boli zinei unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve, Ɔooɗo GALAGI ɗaazu. Koto gba zalaɗai ve. ²⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba zalaɗai ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, toɗa jamai motai vu ya gala zalaɗaiti kulazuve ɗɗɗaube. ²⁶ Toɗa ma wulɔi kpein gala zalaɗa ɗulazuve, eɗevelei ziilei zalaɗai ma wulɔi la. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la kundigii naa ve, na-kotoi vaa zu, suvaa ɗa ye be.

²⁷ «Ni nui ta ve, nubuseiti saama, e kotoi ɗeai, e la gaaɗilini ma, e naa ɗe Ɔooɗo GALAGI na-togiti ta laalɗoma, e fai ta ɗe, nii maa la neeni ga e va ɗe negelein, e boɗo ɗe ga sɔba nu ɗana, ²⁸ a na-kotoi ɗweena, e keai, toɗa boli zaai ɗula ga zalaɗai, nii neevuzu la ba, kotoi vaa zu nii e keai. ²⁹ Toɗa yeevee koto gba loganii unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve. ³⁰ Zalaɗa ɗula nui ɗa sui ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, e jamai motai vu ya zalaɗa ɗulazuve ɗɗɗaube. ³¹ Toɗa ma wulɔi kpein kula, eɗevelei ziilei zalaɗai ma wulɔi ɗulazu la, e gala, zalaɗa ɗulazuve, toɗa ɗe ga ani maku neeneɗi Ɔooɗo GALAGI ve. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la be, suvaa ɗa ye be.

³² «Ni sɔba nui a vaana ga baalagi ga koto gba zalaɗai, toɗa ɗe ga ma zaai, nii neevuzu la ba. ³³ Toɗa yeevee koto gba zalaɗa loganii unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve. ³⁴ Zalaɗa ɗula nui ɗa sui ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, e jamai motai vu ya zalaɗa ɗulazuve ɗɗɗaube. ³⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa ma wulɔi kpein kula, eɗevelei ziilei zalaɗa vaala gulɔi ɗulazu la, e gala, zalaɗa ɗulazuve, naa vee gala zalaɗai zɔiti ba, ti ɗalazu Ɔooɗo GALAGI ve. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la zunui naa ve, na-kotoi vaa zu e keai, suvaa ɗa ye be.

5

Kotoi niiti ti zuvaayesu ga koto gba zalaɗai

¹ «Ni nui ta a faa ɗaana, ɓaa e faa meni, naa volu e toligi meni ga zeeleiti ti va, keke e la keeni, nii e kwee, e va naama zeele wooi wo, na-faagaaza golai ma ɗasɔi ɗa la unma.

² «Siegi zu nui ta vooɗuzu la kooɗa anii ta va, e la suɗwee, kooɗa zuai ta ma voomai, e ɗeni ga doo zua, ɓaa toganii ta, ɓaa kpokpo ganii, to boɗo ɗa ɗoo, e ɗe ga sɔba nu.

³ «Ni a vooɗuna nui ta ma zii nope ba, kooɗai, nii a zoo to balaa koozu, a suɗweena no feya, toɗa ɗe ga sɔba nu naazu.

⁴ «Ni nui ta a boena soleyai zu, e ɗona ga toɗa faa no ɗeezu ɓaa faa vagɔi, e la ɗidaani bu, a suɗweena no feya, toɗa ɗe ga sɔba nu naazu.

⁵ «Deɗemu, zoi e ɗeezu ga sɔba nu niima vaiti gila su, toɗa la zo ga ga na-kotoi. ⁶ Naa voluma na-kotoi vaa zu e keai, toɗa va ga baala saa ɗila ɓaa boli zaa ɗila, e ɗe ga koto gba zalaɗai, faazuɓete vai zu Ɔooɗo GALAGI letema. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la be, na-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zalaɗai

⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai zobo da, ɓaa boli zaai, na-kotoi vaa zu e keai, toɗa va ga kpumago felego, ɓaa poopoo kpokpa felego, faazuɓete vai zu Ɔooɗo GALAGI letema. Gilagi ɗe ga koto gba zalaɗai, zoi ɗe ga gala zalaɗai. ⁸ Toɗa va ga tiye zalaɗa ɗula nui vo, naa ɗa naa ɗula ga zalaɗai mounpa, nii maaneai e ɗe ga koto gba zalaɗai. Zalaɗa ɗula nui ɗa kogi

vee ga, kee é mina nõungi gfula ga. ⁹ Tođa ma jamai ta vaza zalađa gfulazuve laamave, é jamai mətai leda zalađa gfulazuve đđđəave. Koto gba zalađai ve. ¹⁰ Tođa zəoma wəni đe ga gala zalađai, eđevelei deveai la tđgi zu. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, suvaa đa ye be.

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago felegə zələə da, ɓaa poopə kpokpa felegə, tođa va ga vebeanii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo savagə bulu vukə vagoi zu. E mina gulə vu ma jəgelein, ta é mina ani maku neene pee ba ɓalaa, mazələə tođa ga koto gba zalađai.

¹² Tođa vaa la zalađa gfula nui və. Zalađa gfula nui đa zeeje gila seđe ga đizesui, é gala, zalađa gfulazuve, naa vee zalađai zəiti ba, ti đalazu Gəogə GALAGI ve. Koto gba zalađai ve.

¹³ Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, é lo naama vaiti tađila ba, suvaa đa ye be. Nii a ye voluzu, naa đa đe ga zalađa gfula nui nənə, eđevelei a da đe la ga vebeanii ma zalađai.»

Faazuɓete zalađai

¹⁴ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ¹⁵ «Siegi zu nui ta đeezu la ga ladalala nu, é kotoi đe, é la gaafilini ma, é make aniiti ba ɓəđə ve, niiti ti veai Gəogə GALAGI ve, tođa baala sinei zeđe, nii neevuzu la ba, é kula ga faazuɓete zalađai Gəogə GALAGI ve, ná-kotoi vaa zu, eđevelei səngəi la, é lo seizu jadegai ma wali vaiti kevelei va. Faazuɓete zalađai ve. ¹⁶ Tođa fe zalađa gfula nui ya, é pee anii ná zeizu ɓəlugəi đilazuve va, nii feai GALA be. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be ga baala sinei, nii kulaai ga faazuɓete zalađai, suvaa đa ye be.

¹⁷ «Ni nui ta a koto đeena, é la suđwee, é naa đe Gəogə GALAGI ná-devei gila daaləđəma, fai niiti maa la neeni, ti va đe jəgelein, tođa ɓəđə đe ga səba nu, ná-faađaa za golai ma đasəi đa la unma. ¹⁸ Tođa va ga baala sinei, nii neevuzu la ba, é fe zalađa gfula nu ya, ga faazuɓete zalađai, é seđe togani bulugi zaama, eđevelei səngəi la. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be, ná-kotoi vaa zu é keai, é la suđwee, suvaa đa ye be. ¹⁹ Faazuɓete zalađai ve, zunui naa ɓəđə đeeni điteđite su ga səba nu Gəogə GALAGI letemazu.»

²⁰ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ²¹ «Siegi zu nui ta koto đeezu la, é đe ga ladalala nu Gəogə GALAGI letemazu, é zeei wo seinjəđəi ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é make, anii unmaai, ɓaa ta gfulaai su ga yaavai, ²² ɓaa é laamaɓa ga tooya anii đaa vai, ɓaa é zee đonai wo, é lo kotoi tanəpe ba, nubusei a zoo keezu, ²³ siegi zu a kotoi đeena la đana, é ɓəđə đe ga səba nu, anii nii é unma, ɓaa é ta gfula su ga yaavai, tođa naa votogi ve, ɓaa anii é đalivaani ma, ɓaa anii toai ya, é ka, ²⁴ ɓaa anii-yo-anii nii é zee đonai wosu, é lo ba. Tođa gaavəni gəi ve, é seizu ɓəlusieđi đilazuve đila pee ba, é teve anii kee nui və, naama voloi nə ma, yeei é ná-faa zəɓete zalađai gfulazu la. ²⁵ Tođa va zalađa gfula nui və ga ná-faa zəɓete zalađai, ná-kotoi vaa zu, Gəogə GALAGI đaa zu, ga baala sinei nii neevuzu la ba, é gfula togani bulugi zu, eđevelei səngəi la. ²⁶ Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be Gəogə GALAGI đaa zu, suvaa đa ye be, é đeni ga faađaa zagi ma zii nəpe, é ɓəđə đeai su ga səba nu.»

6

Gala zalađaiti ta vebeanii ma ləgiti

¹ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ² «Niima levei ve Aalən ta ná-doun zunuiti zea, é đe ti ma: Gala zalađai ma ləgi đaa: Gala zalađai đa ye zalađa gfulazuve ma lutui zu, kpidii jəgelein eyesu sobui, zalađa gfulazuve ma abui đa ye sosu. ³ Sobui, zalađa gfula nui đa ná-seđei loo đəba, é vele kpudagi le ɓəđə ma, niiti ti ga gezei. Tođa zuvui gfula, nii abui kulaai gala zalađai đalazuve, tođa sei zalađa gfulazuve gəba. ⁴ Naa voluma tođa ná-seđeiti pu, é tađiligaa loo, ga é li ga zuvui ti-vuuzuve voluue, ada jadegai ta zu. ⁵ Abui đa ye sosu zalađa gfulazuve, é mina za jəgelein. Sobu-o-sobu, zalađa gfula nui đa abui lo kovii va, é

gala zalaḡai βete, é ziilei zalaḡaiti ma wulɔi ḡala. ⁶ Abui ḡa ye sosu ḡo zalaḡa ḡulazuve, é mina za.

⁷ «Veβanii ma lɔgi ḡaa: Aalɔn ná-doun zunuiti ta kula Ḣooḡo GALAGI ḡaazu, zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ⁸ Zalaḡa ḡula nui ḡa zeeɲe gila seḡe ani vukɔi zu, nii gulɔi vuai ma, é peɲe ani maku neɲeɲgi kpein ba. Toḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuve ga ḡizesui, makugi neai Ḣooḡo GALAGI ve. ⁹ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta veβanii mɔtai mi. Ta mi ada ḡadegai ta, GALA daaḡomi seḡe velei ma ḡoizuve, keke leve mina ḡe ba. ¹⁰ Nu mina leve vu ma, é va mɔ da. Tɔnɔi ḡana ḡe feai ti ve ná-veβaniiti su, ti ḡalazu abui ḡa. Ani ve gola ḡadegai, eḡe koto gba zalaḡai ba faazuβete zalaḡai. ¹¹ Zunui kpein ka ta mi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama. Tɔgi ḡana wo-mavofodaiti kpein be eyesu ḡo, é lo veβaniiti ba, ti ḡalazu Ḣooḡo GALAGI ve. Nu-o-nu a vɔɔḡu ba, naa ḡa ḡade.»

¹² Ḣooḡo GALAGI βɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ¹³ «Wele veβanii va, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta fe Ḣooḡo GALAGI ve, foloi ta gulo ḡadegai ziena la ti ma: kilo savagɔ bulu vukɔ vagɔi zu, gilazuve sobui, gilazuve kpɔkɔi, eḡe folo-o-folo veβanii. ¹⁴ Bulu vukɔi ḡa ḡaayɔ ga gulɔi, é la gee kɔlui maazu. Da geegai ta tevevevai ḡula ga zalaḡai, makugi neai Ḣooḡo GALAGI ve. ¹⁵ Zalaḡa ḡula nui niigi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama, gulo ḡadegai a zie ma ga é zeipotogi zu, naa balaa ḡa veβanii naa ḡula. Ḣooḡo tɔgi ve. Toḡa ḡala ḡegelein Ḣooḡo GALAGI ḡaazu. ¹⁶ Zalaḡa ḡula nui ná-zalaḡai kpein ka ḡala ḡegelein, tanɔpe ge la mia.»

Koto gba zalaḡai

¹⁷ Ḣooḡo GALAGI βɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ¹⁸ «Bɔe Aalɔn vɔ ta ná-doun zunuiti, è ḡe ti ma: Koto gba zalaḡai ma lɔgi vete. Adave gala zalaḡai ḡɔdaalevezu ná, miná ḡa koto gba zalaḡa zuai ḡɔdaalevezu ná, Ḣooḡo GALAGI ḡaazu. Ani ve gola ḡadegai. ¹⁹ Zalaḡa ḡula nui é koto gba zalaḡai ḡulazu, naa ḡa mi. Toḡa mi ada ḡadegai ta, GALA daaḡomi seḡe velei ma ḡoizuve. ²⁰ Nu-o-nu a vɔɔḡu ma zuai va, naa ḡa ḡade. Ni ma ḡamai a vazana seḡe ma, ve fazagai ná ma, miná ḡa gba ada ḡadegai ta. ²¹ Pɔlɔ liḡii a ḡili su, naa ḡa wolo. Ni kɔlu βɔi diḡii ḡa a ḡili su, su ḡa bale, é gba ziei wu. ²² Zunui kpein é ga zalaḡa ḡula nui, naa pe ka ta mi. Ani ve gola ḡadegai. ²³ Keke nu la zalaḡa zua nɔpe mia, nii ma ḡamai a va GALA daaḡomi seḡe velei wu, ga koto gba vai va ḡe ada ḡadegai. Ma zuai ḡa ḡala.

7

Faazuβete zalaḡai

¹ «Wele faazuβete zalaḡa lɔgi va: Ani ve gola ḡadegai. ² Adave ti gala zalaḡai ḡɔdaalevezu ná, miná ḡa faazuβete zalaḡa zuai ḡɔdaalevezu ná. Ma ḡamai ḡa vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoo. ³ Ta ma wulɔi kpein kula: ma wɔngi, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ⁴ ta ma lɔḡo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veɲzu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔḡoiti kobave. ⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuve. Faazuβete zalaḡai ve, nii abui galazu, Ḣooḡo GALAGI ve. ⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zalaḡa ḡula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada ḡadegai ta. Ani ve gola ḡadegai.

⁷ «Toḡa ḡe ḡana faazuβete zalaḡai vaa zu, eḡevelei nɔ é la koto gba zalaḡai vaa zu. Tɔgi naa ḡa ga faa ḡila nɔ zalaḡa felegɔi naati faa zu, ma zuai ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui nɔnɔ, nii é kotoi gbazu. ⁸ Zalaḡa ḡula nui é vaazu gala zalaḡai ḡulazu, nui ta ve, nɔnɔi ḡa ḡe ga gala zalaḡai ma ḡɔlɔgi, nii é kulaai ga zalaḡai. ⁹ Veβanii kpein mɔgai fuului zu, ba anii ḡee kɔlu liḡii ma, ba anii ḡee kɔlui maazu, naa ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui nɔnɔ, nii é kulaai. ¹⁰ Veβanii kpein gaayɔgai ga gulɔi, ba ma vɔɔi, naa ḡa ḡe ga Aalɔn ná-doun zunuiti kpein tɔnɔ, ti ḡilagilagi pe.

Ziilei zalaḡai

¹¹ «Ziilei zalaḡai ma lɔgi vete, nii nu a kula Ḣooḡo GALAGI ve: ¹² Ni nui ta a ziilei zalaḡai ḡulana ga mama fee zalaḡai, toḡa kula ga bulu velevelegiti leve la su, gaayɔgai ga gulɔi, é veɲ

bulu lævɛi va, nii lɛvɛ la su, gulɔi vuai ma, ta bulu vɛlɛvɛlɛgiti, kpɛtɛai ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi. ¹³ Toɣa bului ɣula balaa, nii lɛvɛi su, é pɛɛ ná-ziilei zalaɣai va, mama fee vai zu. ¹⁴ Veɛɛani ɣilagilagi tago ɣa ɣula ma Ɔooɣɔ GALAGI vɛ. Naa volu ta ɣɛ ga zalaɣa ɣula nui nɔnɔ, nii é ziilei zalaɣai ma ɣamai viliai. ¹⁵ Ziilei zalaɣa zuai ɣa mi, naama voloi nɔ é ɣulazu la mama fee vai zu. Nu mina tanɔpɛ zɛ sobu va zeeli.

¹⁶ «Ni nui ta a zalaɣa ɣulana minazeɣe daazeeli vaa zu, ɓaa veɛɛanii vaa zu é daai ɣisu, ma zuai ɣa mi, naama voloi nɔ é kulazu la, nii a yɛ voluzu, naa ɣa mi poluma zobui. ¹⁷ Nii é yesu ga zalaɣa zuai mɔtai foloi zavasiei, naa ɣa ɣala. ¹⁸ Ni nu a naama yiilei zalaɣa zuai ta miina foloi zavasiei, zalaɣai laa la mɔ zoga, é la faa vaa naa ma, nii é kula. Toɣa ɣɛ ga anii kɔzɔai, nu-o-nu a ta miina, ná-faagaaaza golai ma ɣasɔi ɣa la unma.

¹⁹ «Ma zuai fɔɔɣuai kɔzɔba anii ta va, nu mina naa mi ɣegelein. Ma zuai ɣa ɣala.

«Nui niiti kpein ti la ɣɔzɔni tɔgi letemazu, naati ta zoo ti ziilei zalaɣa zuai ta mi. ²⁰ Kele nui nii kɔzɔai tɔgi letemazu, naa a ziilei zalaɣa zuai ta miina, é ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɓe ka lɛvɛ ná-nubuseiti ba. ²¹ Zɔi a vɔɔɣuna anii ta va, nii kɔzɔai, nubusei kɔzɔai, ɓaa suai kɔzɔai, ɓaa ani nɔpɛ é ga kɔzɔba anii, é ziilei zalaɣa zuai mi, é ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɓe ka lɛvɛ ná-nubuseiti ba.»

Tɔgi é lo sua wulɔi ta ɣamai mii vai va

²² Ɔooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɣɛ ma: ²³ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɣɛ ti ma: A mina nike, ɓaa baala, ɓaa boli wulɔi mi ɣegelein. ²⁴ Suai saai ɓɔɣɔ vɛ, ɓaa dɔɔɔ zuai ta paai, naama wulɔi ɣa zoo é ɣɛ ga wo-maavai ta ɣɛɛ anii nɔ, kele wo la mia ɣegelein. ²⁵ Zɔi a suai ma wulɔi ta mi, é ɣulazu ga zalaɣai, é ɣalazu abui ɣa Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, naama nui ɓe ka lɛvɛ ná-nubuseiti ba. ²⁶ Vɛ nɔpɛ wa ɣɛ ná, à mina ɣamai mi, wɔnii nɔnɔi, ɓaa suai nɔnɔi. ²⁷ Zɔi nɔpɛ a ɣamai mi, ma zii nɔpɛ, naama nui ɓe ka lɛvɛ ná-nubuseiti ba.»

Zalaɣa ɣula nuiti ti-laamiizuvɛ

²⁸ Ɔooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɣɛ ma: ²⁹ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɣɛ ti ma: Zɔi a ná-ziilei zalaɣai ɣula Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, toɣa Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi zeɣe ba. ³⁰ Zalaɣai nii maaneai é ɣala abui ɣa, Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, toɣa va ga naa ɓɔɣɔ vɛ, ma wulɔi, ta ma ɣekegi, é ti lateɣɛ vai ma vooɣi ɣɛ Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu. ³¹ Zalaɣa ɣula nui ɣa ma wulɔi ɣala zalaɣa ɣulazuvɛ. Ma ɣekegi ɣa ɣɛ ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti tɔnɔ. ³² Wa-yiilei zalaɣaiti ka, wa ma yeezazu balai ve zalaɣa ɣula nui ya. ³³ Aalɔn ná-doun zunuiti su, zɔi a ziilei zalaɣai ma ɣamai ta ma wulɔi ɣulana, naa ɣa ma yeezazu balai zɔlɔ, é ɣɛ ga nɔnɔ. ³⁴ Mazɔlɔ ziilei zalaɣaiti su, nii Izelayele nuiti ti kulazu, ma ɣekegi ta ma balai niiti ta da ɣula ga dateɣɛ vai ma vooɣi, nà ti zeɣe, gè ti ve zalaɣa ɣula nui Aalɔn ya ta ná-doun zunuiti zea, ga ɣooɣɔ tɔgi Izelayele nuiti ta so.»

³⁵ Daamiizuvɛ ɣana, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti sɔlɔsu, zalaɣaiti su ti ɣalaai abui ɣa, Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, é zo naama voloi ma, yeei ti læzu la ga ti zalaɣa ɣula wotii ɣɛ. ³⁶ Naa ɣa Ɔooɣɔ GALAGI Izelayele nuiti devezu la, ga é ve ti ya, é zo naama voloi ma, yeei gulo ɣadegai ziaa la ti ma. Toɣa ɣɛ ga ɣooɣɔ tɔgi ti-mavofodaiti kpein bɛ.

³⁷ Gala zalaɣai ma lɔgiti kana, ta veɛɛanii, ta koto gba zalaɣai, ta faazuɓɛtɛ zalaɣai, ta nu zeii vai ma zalaɣai, ta ziilei zalaɣai. ³⁸ Ɔooɣɔ GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi é devei veeni la Izelayele nuiti zea, ga ti ta-veɛɛanii ve Ɔooɣɔ GALAGI vɛ Sinayi tevebai zu.

**ZALAGA ƆULA NU MƆUNGITI
FEE VAI GALA Bɛ**

8

(8:1--10:20)

*Aalɔn ta ná-doun zunuiti
fee vai GALA bɛ
(Egezode 29:1-37)*

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize uɔ, é gɛ ma: ² «Aalɔn zege ta ná-doun zunuiti uɔɔma, ta zalaɔa ɔɔla zegeiti, ta siɛma wulɔ ɔadegai, ta koto gba niki zinei, ta baala sine felegɔiti, ta bului leve la su, naama bɔɔɔgi. ³ Bɛbɛi kpein toli GALA daaɔomi sege velei laave.» ⁴ Moize naa gɛɛni, nii Gɔɔɔɔ GALAGI deveni ga é ke. E bɛbɛi gaaɛɛni ba GALA daaɔomi sege velei laave.

⁵ Moize gɛni bɛbɛi ma: «À pɛɛɛ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI deveai ga é gɛ.» ⁶ Moize vaani ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti, é ti maagba ga ziei. ⁷ E sege wuzegɛi looni Aalɔn ɔɔba, é saamaɔɔili ga saamaɔɔiligi. E tookɔba wolai looni kɔba, é zalaɔa ɔɔla zegei loo maazu, é gili ga zalaɔa ɔɔla zegei ma lokoi. ⁸ E kakazu zegei vilini kɔbu, é wuulimegi ta tumimegi uɔ kakazu zegei zu. ⁹ E bɔɔɔɔgi looni nɔungi va, é zanu seve goi ɔɔili kakalave, nii é ga fee vai ma uoogi GALA bɛ, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

¹⁰ Moize siɛma wulɔ ɔadegai zɛgeni, é siɛ sege vele ɔadegai ma, ta aniiti kpein ti gɛni ná, vele ɔana é ti veeni la GALA bɛ. ¹¹ E faza daa gɛɛni lofela zalaɔa ɔɔlazuve ma. E gulɔi zieni zalaɔa ɔɔlazuve ma, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta ná-seiga anii, naa ɔa a ke é ti ve GALA bɛ. ¹² E siɛma wulɔ ɔadegai uɔuuni Aalɔn nɔungi zu, é ta zie ma, nii a ke é fe GALA bɛ. ¹³ Moize vaani ga Aalɔn ná-doun zunuiti, é ti maagɔili ga sege wuzegɛiti, é ti zaamaɔɔili ga saamaɔɔiligiti, é bɔɔɔɔgiti dɔ ti unba, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

¹⁴ E vaani ga koto gba niki zinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni koto gba niki zinei unmauve. ¹⁵ Moize kɔdaaleveni, é ɔamai zege, é ta zie ga yeebɛɔai zalaɔa ɔɔlazuve ma minɛiti ma, é zalaɔa ɔɔlazuve ɔade. E ɔamai mɔtai uɔuuni ya, zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔave, é ɔade ga koto gba vai da gɛ ná. ¹⁶ E ma wulɔi kpein segeni, nii felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma loɔɔ felegɔiti, é bɔ ti-ma wulɔiti ba, é naa ɔalani zalaɔa ɔɔlazuve. ¹⁷ Kele é niki zinei mɔtai ɔalani ti-uuzuve voluve, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea: ma zuai, ta ma ɔɔɔɔi, naa veɛ ma booiti ba.

¹⁸ E vaani ga gala zalaɔai ma vaala sinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni baala sinei unmauve. ¹⁹ Moize kɔdaaleveni, é ma ɔamai vili zalaɔa ɔɔlazuve ma, é ɔaku ma kpoo. ²⁰ E baala sinei leveleveni, é kpulukpulu. E ma ungi ɔalani, ta ma bulukpulgiti, naa veɛ ma wulɔi va. ²¹ E koozu zɔɔlaiti gbani ga ziei, ta kɔɔɔiti. E baala sinei pɛ galani zalaɔa ɔɔlazuve. Gala zalaɔai gɛni de, zalaɔai nii abui galaai, makugi neai Gɔɔɔɔ GALAGI ve, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²² E vaani ga zɔɔma vaala sinei, ti ze vai ma vaala sinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni baala sinei unmauve. ²³ Moize baala sinei ɔɔdaaleveni, é ma ɔamai ta zege, é siɛ Aalɔn yeezazu vele woi yɔkpɔgi ma, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, ta zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi ma. ²⁴ E vaani ga Aalɔn ná-doun zunuiti, é ɔamai zie ti-yeezazu velei woi yɔkpɔgiti ma, ta ti-yeezazu yeezinekpotogiti, ta ti-yeezazu ɔɔɔɔzinekpotogiti. E ɔamai mɔtai vilini zalaɔa ɔɔlazuve ma, é ɔaku ma kpoo. ²⁵ E ma wulɔi zɛgeni, ta ma wɔɔngi, ta ma wulɔi kpein felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma loɔɔ felegɔiti, é bɔ ti-ma wulɔi va, ta zeezazu balai. ²⁶ Bului leve la su, naama bɔɔɔgi, nii seidai Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala, é bulu ɔila segeni naama bɔɔɔgi zu, ta bulu velevele gila gulɔi ba, ta bulu leveve ɔila, é ti uɔuuni zalaɔa zuai ma wulɔi ma, ta ma yeezazu balai ma. ²⁷ E naama aniiti kpein puuni Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea waa, ga ti ti latege vai ma uoogi gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI gaaazu. ²⁸ Naa volu, Moize ti ɔalani ti ya, é ti ɔala, zalaɔa ɔɔlazuve, gala zalaɔai maazu. Ti ze vai ma zalaɔai gɛni de, zalaɔai nii abui galaai, makugi neai Gɔɔɔɔ GALAGI ve.

²⁹ Moize ti zeí vai ma vaala sinei ma ðekegi zegeni, é dateðe vai ma voogi ðe Gooðo GALAGI ðaazu. Moize nonoi ðeni ga naa, eðevelei Gooðo GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ Moize siema wulo ðadegai ta zegeni, ta ðamai ta, nii é ðeni zalaða ðulazuve. E ti vaza Aalón ta ná-segeiti ma, naa veve Aalón ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba. E Aalón veeni GALA be, ta ná-segeiti, naa veve ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba.

³¹ Moize ðeni Aalón ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ðili GALA daagomi sege velei laave. Miná ða wa mi ná, é veve bului va, nii é wo zeí vai ma bológi zu, eðevelei ge deveni la, ge ðe ma: «Aalón ta ná-doun zunuiti ta mi.» ³² Suai ta bului mótai é yesu, wa naa ðala. ³³ Wa ye GALA daagomi sege velei laave eyesu folo lofela, wo mina zege ná, eyesu wo zeí voloi liegi laazeeli, mazoloo folo lofela ða é ðeezu ga wo zeí voloi. ³⁴ Nii keai za, Gooðo GALAGI deveve ga naa ðe wo ve ga koto gba vai. ³⁵ Wa yesu deðemu GALA daagomi sege velei laave folo lofela, folo veve kpidi va, wa Gooðo GALAGI ná-deveiti so, naa ða a ke wo mina za, mazoloo naa ða ma levei veeni zèa.» ³⁶ Aalón ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein keeni, nii Gooðo GALAGI ma levei veeni ga Moize maavele.

9

Aalón ta ná-doun zunuiti ti loo vai botii zu

¹ Foloi losavasiei ma, Moize Aalón ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelayele ðewolaiti, ² é ðe Aalón ma: «Nike yivo zine ðila sege koto gba zalaða vai zu, ta baala sine ðila gala zalaða vai zu, neevuzu mina ðe tanope ba, è ti lo Gooðo GALAGI ðaazu. ³ Da boe Izelayele nuiti po, è ðe ti ma: «A boli zine ðila sege koto gba zalaðai vaa zu, ta nike yivo ðila, ta baala zivo ðila, kona gila keleiti, neevuzu mina ðe ti va, gala zalaðai vaa zu, ⁴ ta nike zine ðila, ta baala sine ðila ziilei zalaðai vaa zu, naa ða a ke, ti ðula ga zalaðai Gooðo GALAGI ðaazu, ta vebeanii, nii é ga ani vukoi, gaayogai ga guloi. Mazoloo za Gooðo GALAGI ða ðulazu kelema wo ve.» »

⁵ Nii Moize deveni, ti vaani ga naa GALA daagomi sege velei laave. Bebei kpein ge maabuðani ná va, ti lo Gooðo GALAGI ðaazu. ⁶ Moize ðeni ma: «Wa naa ðe, nii Gooðo GALAGI deveai, Gooðo GALAGI ná-lebiyai ða vaazu ðulazu kelema wo ve.» ⁷ Moize ðeni Aalón ma: «Maabuða zalaða ðulazuve va. Da-ðotoi gba zalaðai ðula, ta da-ðala zalaðai, è koto gba vai ðe boðo ve, ta nuðuseiti be. Nuðuseiti ta-vebeanii ðula, è koto gba vai ðe ti ve, eðevelei Gooðo GALAGI deveni la.»

⁸ Aalón maabuðani zalaða ðulazuve va, é nike yivoi ðodaaleve to boðoi ná-kotoi gba vai zu. ⁹ Aalón ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea. E yeebeðai looni ðamai wu, é ta zie zalaða ðulazuve ma mineiti ma. E ðamai mótai vuuni ya zalaða ðulazuve ðoðoave. ¹⁰ E ma wuloi ðalani zalaða ðulazuve, ta ma loðiti, ta koto gba zalaða zuai ma moin vasuve, eðevelei Gooðo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Kele é ma zuai ta ma ðolgi ðalani abui ða, ti-vuuzuve voluve.

¹² Aalón gala zalaða loganii ðodaaleveni. Ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea, é pili zalaða ðulazuve ma, é ðaku ma kpoloo. ¹³ Ti gala zalaðai veeni zea, teveleveai, é bulukpulu, é veve ma ungi va, é ti ðala zalaða ðulazuve. ¹⁴ E koozu zolaiti ta koðiti gbani, é ti ðala zalaða ðulazuve, gala zalaðai maazu.

¹⁵ Naa volu, é nuðuseiti ta-zalaðai ðulani. E boli zinei zegeni nuðuseiti ta-ðoto gba zalaðai, é kodaaleve, é kula koto gba vai zu, eðevelei zalaða zua mungi ðeni la. ¹⁶ E gala zalaðai ðulani, eðevelei deveai la togi zu. ¹⁷ E vebeanii ðulani, é zeeje gila sege su, é naa ðala zalaða ðulazuve. Naa la booni gala zalaðai va, nii kulaai sobui.

¹⁸ E nike zinei ðodaaleveni, ta baala sinei ga ziilei zalaðai, nuðuseiti faa zu. Aalón ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea, é pili zalaða ðulazuve ma, é ðaku ma kpoloo. ¹⁹ Ti nike zinei ta baala sinei ma wuloi veeni zea: ma wongi, ta ma wuloi é koozu zolaiti maavelevelegai, ta ma loðiti, ta ma moin vasuve. ²⁰ Ti ma wuloi puuni ma ðekegiti su,

é ma wuloi gála zalaḡa ḡulazuve. ²¹ Aalón ma ḡekegiti ta zeezazu balai zegeni, é ti lateḡe vai ma voogi ḡe ḡooḡo GALAGI ḡaazu, eḡevelei Moize ma levei veeni la.

²² Aalón yeeiti tēni geezu nuḡuseiti pɔ pelei, é tuya loo ti ve. Kpegai ma ga koto gba zalaḡai ḡula, ta gala zalaḡai, naa veē ziilei zalaḡai va, é zegeni zalaḡa ḡulazuve, é yei.

²³ Moize ta Aalón ti lēni GALA daaḡomi seḡe vellei wu. Siegi zu ti ḡulani la ná, ti tuya looni nuḡuseiti be. ḡooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡulani kelema nuḡuseiti kpein be. ²⁴ Abui ḡulani ḡooḡo GALAGI vɔ be, é gala zalaḡai ḡala, ta ma wulɔiti, niiti ti ḡeni zalaḡa ḡulazuve. Nuḡuseiti kpein ti kaani. Ti kpeeti tooni ga koozunēi, ti nɔkɔ.

10

Aalón ná-doun zunu felegɔiti

saa vai

¹ Aalón ná-doun zunuiti Nadabe ta Aḡiyu ti ta-ani maku nēne gala ligiiti seḡeni, ti abulekaiti pu ti zu, ti ani maku nēneḡi vu maazu. Naazu ti vaani ga abu ḡiligi ḡooḡo GALAGI ḡaazu, niigi GALA ge la ḡeni ma leve veeni. ² Gaamago nɔ, abui ḡulani ḡooḡo GALAGI vɔ be, é ti ḡala. Ti zaani ḡooḡo GALAGI ḡakala.

³ Moize ḡeni Aalón ma: «Naa ḡa ḡooḡo GALAGI boni, siegi zu é ḡeni la: «Niiti ti maaḡuḡazu bà, keni ti unfe nà-ḡadedai ma. Nà lebiyai zɔlɔ nuḡuseiti kpein gaazu.» » Aalón maaḡeni kpɔ.

⁴ Moize Mikayele lolini ta Elesafan, Uziyele ná-doun zunuiti, nii é ga Aalón keeḡe keeḡeloin, é ḡe ti ma: «À maaḡuḡa bà, wo wo-ḡeeloḡiti seḡe, wo li ga tiye ade-vuuzuve voluve, wo ti maaḡooza seizu ḡadegai va.» ⁵ Ti maaḡuḡani ba, ti ti zegē ta-zegewuzegēiti su, ti li ga tiye ti-vuuzuve voluve, eḡevelei Moize boni la.

⁶ Moize ḡeni Aalón ma, ta Elezaal, ta Itamaal, Aalón ná-doun zunuiti: «À mina wɔundegaiti ze yaḡaba, wo mina wa-zegēiti bali ga, saa wɔlɔ vai zu, naa ḡa a ke, wo mina za, wo va GALA ná-ziiḡaawanai maaloli bebei kpein ma. A wo-ḡeeloḡiti Izelayele velayegēiti kpein ze ná, ti wɔlɔ naati ta-vaa zu, niiti ḡooḡo GALAGI ti ḡalaai ga abui, nii é gaazogai. ⁷ A mina zegē GALA daaḡomi seḡe vellei laave, naa ḡa a ke wo mina za, mazɔlɔ ḡooḡo GALAGI ná-siema wulɔ ḡadegai ḡa wo ma.» Ti naa ḡeni, nii Moize bogai.

Devei tanigaani,

é lo zalaḡa ḡula nuiti ba

⁸ ḡooḡo GALAGI bɔeni Aalón vɔ, é ḡe ma: ⁹ «Mina dɔɔ bɔle, baa kpɔleḡɔle ani nɔpe, nii a nu ḡaazulati, ḡa-o, è-loun zunuiti-yo, siegi zu wa ḡe lēzu la GALA daaḡomi seḡe vellei wu, naa ḡa a ke wo mina za. Naa ḡa ḡe ga ḡooḡo tɔgi wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁰ Mazɔlɔ keni wo zoo zeeḡaagwēezu ḡwēesu ani ḡadegai ta ḡadetala gelei va, ta nii kɔzɔai ta nii é la ḡɔzɔni. ¹¹ A Izelayele nuiti kala ga tɔgi kpein, nii ḡooḡo GALAGI feeni ti ya ga Moize maavele.»

¹² Moize ḡeni Aalón ma, ta doun zunu felegɔiti ti yeni zea, Elezaal ta Itamaal: «À vebēanii mɔtai zegē, nii é la ḡalani abui ḡa ḡooḡo GALAGI ḡaazu. A mi zalaḡa ḡulazuve ḡobave, leve mina ḡe ba, mazɔlɔ ani ve ḡadegai. ¹³ Wa mi ada ḡadegai ta, naa ḡa é ga wo-laamiizuve, wa è-loun zunuiti, zalaḡa aniiti saama, ti ḡalazu abui ḡa ḡooḡo GALAGI ḡaazu, mazɔlɔ devei ḡa naa, é veeni zèa. ¹⁴ Ma ḡekegi ta ma balai niiti ti ḡula ga dateḡe vai ma voogi, wa naati mi ada ḡadegai ta, ḡa-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è vɔ be, mazɔlɔ ti veeve wo ve, ga é leve doun è ve, wa è-loun zunuiti, Izelayele nuiti ta-yiilei zalaḡaiti su. ¹⁵ E ḡula gulɔiti polu, ti maanēai ti ḡala, Izelayele nuiti ta va ga ma ḡekegi ta ma balai. Ti ḡulaai ma ga dateḡe vai ma voogi, ta ḡe ga dɔnɔ, wa è-loun zunuiti, ti è va, ḡooḡo tɔgi ḡa ḡe ga ná, eḡevelei ḡooḡo GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zinēi ḡaizieni, keke galaa ḡeni de niina. E yiiḡaawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aalón ná-doun zunuiti ti yeni ná, é ḡe ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo

la koto gba zalaḡa zuai miini ada naḡegai ta? Toḡa ga anii gola naḡegai, Ḣooḡo GALAGI feai wo ve, naa ḡa a ke wo bebei ná-faagazagi zeḡe, naa ḡa a ke wo ná-kotoi gba be Ḣooḡo GALAGI ḡaazu. ¹⁸ Wele, wo la liini ga zalaḡa zuai ma namai seizu naḡegai ḡoozuve. Wo maaneeni, wo zalaḡai ma zuai mi ada naḡegai ta, eḡevelei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aalòn ḡeni Moize ma: «Wele, ti ta-ḡoto gba zalaḡai ḡulaa za, ta ta-ḡala zalaḡai Ḣooḡo GALAGI ḡaazu. E suḡweeni so, nii keai ga ze. Ni za gè ḡea koto gba zalaḡai miini, naa a la ḡe ga faa vago Ḣooḡo GALAGI ḡaazu baa?» ²⁰ Moize naama woiti menini, é yeezei ti wu.

KỌZỌBA VAI TA NADE FAITI

11

(11:1–16:34)

*Sua naḡegaiti
ta kọzọba geleiti*

(Tọ Sevei Velesei 14:3-21)

¹ Ḣooḡo GALAGI bọeni Moize vọ ta Aalòn, é ḡe ti ma: ² «À bọe Izelayele nuiti pọ, wo ḡe ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, wele niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii pe mi, nii polokagi ḡaavaliai, é miizu, é da te volu. ⁴ Kele niiti wo la ti mia, ane ni ti-volokagi ḡaavalive, baa ti miizu, ti da te volu, naati ta ga niiti: naḡe, ane ni toḡa miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini. Wa deve ga kọzọve. ⁵ Fasa wolii balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kọzọve. ⁶ Zabeii balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kọzọve. ⁷ Boigi balaa, polokagi ḡaavalive, kele é la miizu, é va da te volu, wa deve ga kọzọve. ⁸ A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vọḡu ti-ma voomai ta va. Wa ti leve ga ti ḡọzọve.

⁹ «Zie wu zuaiti kpein su, wele niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi ti va, ta maagala ti ma, ti zieiti bu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹⁰ Kele wa naati deve ga ti ḡọzọve, niiti kpein ma woeke ge la ti va, baa maagala la ti ma, ti kpein saama, ti yenvuzu ziei wu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti ḡọzọve. A mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma voomai leve ga ti ḡọzọve. ¹² Wa naati kpein deve ga ti ḡọzọve wo ḡaazu, niiti ti zieiti bu, ma woeke ge la ti va, maagala la ti ma.

¹³ «Waniiti saama, wele niiti ka wa ti leve ga ti ḡọzọve, nu la ti mia: duai ma zii pe, koḡei ma zii pe, ¹⁴ seevei ma zii pe, ¹⁵ kalawonii ma zii pe, ¹⁶ sizigoii ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁷ kpolode laave wonii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wonii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta zegbelutugi, ta devei.

²⁰ «Fuluani goi kpein kovegi ba, é da zie ḡoḡoiti ga, wa naati deve ga ti ḡọzọve wo ḡaazu. ²¹ Kele fuluaniiti kpein saama, ti ḡovesu, ti da zie ḡoḡoiti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti-begaiti ti ti-ḡoḡozapalagiti maazuve, ti da vili zooi ma. ²² Pete nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazinegi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani zọiti deve ga ti ḡọzọve, niiti ti ḡovesu, ta kọḡoi ti va.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo ḡọzọ, nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, naa ḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma voomai ta zeḡe, keni é ná-seḡeiti gba. Kọzọai ḡa ye de, eyesu kpọkọi. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga kọzọve, nii polokagi ba kele kọḡoi ḡaa la valini, baa é la miizu, é va da te. Nu-o-nu a vọḡu ta va, toḡa ḡọzọ. ²⁷ Wa naati kpein deve ga ti ḡọzọve, niiti ti-ḡoḡoi naani, ti ziezu ti-ḡoḡozapalagiti ga. Nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, toḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma voomai ta zeḡe, keni é ná-seḡeiti gba. Kọzọai ḡa ye de, eyesu kpọkọi. Wa ti leve ga ti ḡọzọve.

²⁹ «Pete, sua goiti saama, ti bokposu zooi ma, niiti wa ti leve ga ti ḡọzọve, naati ta ga: inegi ma zii pe, ³⁰ ta zeeḡoi, ta kooloi ma zii pe. ³¹ Wa ti leve ga ti ḡọzọve, sua goiti saama. Nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, toḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ³² Sọla kpein, ti-ma voomai ta a vọḡu ba, naa ḡa ḡọzọ: gulu anijakai, baa seḡei, baa kọb, baa bọb, baa anijaka kpein nu a bede ḡula su. Keni é gba ga ziei, kele kọzọai ḡa ye de eyesu kpọkọi zeeli, naa volu toḡa

nade niina. ³³ Ni ti-ma uoomai a loona pɔlɔ ligii zu, su anii ɔa ɔɔzɔ, wa anijakai naa wolo. ³⁴ Daamiani kpein a ɔe ga nu mi, ni pɔlɔ ligii naa zu dei ta a uuuna ma, naa ɔa ɔɔzɔ. Ni ti-ma uoomai a loona anijakai nɔpe su, kpɔle ani kpein, nii a ɔe su, naa ɔa ɔɔzɔ. ³⁵ Sɔla kpein, ti-ma uoomai ta a vɔɔɔu ba, naa ɔa ɔɔzɔ. Ni a ɔena ga fuului ɔaa abu laazuuɔeti, wa ti ɔoloɔolo. Ti ɔɔzɔuɔe, wa ti leve ga ti ɔɔzɔuɔe. ³⁶ Ni a ɔena ga zieungi ɔaa zie makesuɔeti, naati ti la ɔɔzɔa, ti nadeɔai ɔa ye de, keɔe zɔi nɔpe a vɔɔɔu ti-ma uoomai ta va, naa ɔa ɔɔzɔ. ³⁷ Ti-ma uoomai ta a loona ani zuwu ma, nii e vazasu, naa nadeɔai ɔa ye de. ³⁸ Keɔe ni nu a ziei uuuna ani zuwui ma, ta ti-ma uoomai ta loo ani zuwui naa ma, wa deve ga kɔzɔuɔe.

³⁹ «Suaiti ti ɔeezu wo uɔe ga daamianigi, naa ta a zaana, zɔi a vɔɔɔu ma uoomai va, toɔa ɔɔzɔ eyɔsu kpɔkɔi zeeli. ⁴⁰ Zɔi a ma zua uoomai ta mi, keni e nɔ-seɔeiti gba. Kɔzɔai ɔa ye de, eyɔsu kpɔkɔi. Zɔi a ma uoomai zeɔe, keni e nɔ-seɔeiti gba. Kɔzɔai ɔa ye de, eyɔsu kpɔkɔi.

⁴¹ «Wa sua goi naati kpein deve ga ti ɔɔzɔuɔe, niiti ti ɔokposu zooi ma. Nu mina ta mi nɔeɔeɔe. ⁴² A mina sua goi naa tanɔpe mi nɔeɔeɔe, niiti ti ɔokposu zooi ma, anee niiti ti ɔokposu ɔogi ma, anee niiti ti ziezu ɔɔɔɔ naanigɔiti ga, ɔaa ɔɔɔɔ mɔinmɔingiti ga, mazɔlɔɔ wa ti leve ga ti ɔɔzɔuɔe. ⁴³ A mina ɔɔɔɔ ɔɔzɔ ga naama zuaiti ti ɔokposu. A mina ɔɔɔɔ ɔe ga nadeɔala nu ga ti maavele. ⁴⁴ Mazɔlɔɔ nɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ɔALAGI. A ɔɔɔɔ nade, wa nade, mazɔlɔɔ nɔun nadeɔe. A mina ɔɔɔɔ ɔɔzɔ ga naama zua goiti, ti ɔokposu zooi ma. ⁴⁵ Mazɔlɔɔ nɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI, nii e wo ɔula Ezipete yooi va, ga ge ɔe ga wa-ɔALAGI. A nade, mazɔlɔɔ nɔun nadeɔe.»

⁴⁶ Tɔgi ɔana, e uile suaiti ta-vai va, ta wɔniiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti yenvuzu zieiti bu, ta fuluaniiti ti ɔokposu zooi ma, ⁴⁷ naa ɔa a ke wo zɔɔɔzu ɔweɔe ani nadeɔaiti ba, ta niiti ti ɔɔzɔai, suai nu a mi, ta suai nu la mia.

12

Anzanui a doin zɔlɔna, naa nade fai

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize uɔ, e ɔe ma: ² «Bɔe Izelayeɔe nuiti pɔ, e ɔe ti ma: Siegi zu anzanui a kogi zɔena la, e doun zunu zɔlɔɔ, toɔa ɔɔzɔ folo lɔfela laawu. Toɔa ɔɔzɔ eɔe nɔ-alu kaa ziegi ma yeeɔeɔalal. ³ Foloi lɔsavasiɔi ma, dounɔi ɔa lati pɔleuolu. ⁴ Toɔa ye de mɔnɔ ɔɔɔɔ nadesu folo uuusavagɔ maazu savagɔ (33) laawu, nɔ-namai vaa zu, e mina vɔɔɔu ani nadeɔa ɔila kpala ba, e mina li seizu nadeɔai, eyɔsu nɔ-nade foloiti daazeeli.

⁵ «Ni a anzanu loun zɔlɔna, kɔzɔai ɔa ye de ɔɔɔɔ felegɔ laawu, eɔe nɔ-alu kaa ziegi ma yeeɔeɔalal. Toɔa ye ɔɔɔɔ nadesu folo uuulɔzita maazu lɔzita (66) laawu.

⁶ «Siegi zu nɔ-nade foloiti daazeelizu la, zunu loin nɔ-faa zu, ɔaa anzanu loin nɔ-faa zu, toɔa va ga kona gila baala zivoi zalaɔa ɔula nui uɔ, GALA daaɔomi seɔe uɔeɔi laave, ga e ke ga gala zalaɔai, ta poopɔ kpokpa gila, ɔaa kpumago ɔila, e ke ga koto gba zalaɔai. ⁷ Zalaɔa ɔula nui ɔa ti ɔula ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, e koto gba vai ɔe be. Toɔa nade naama nama ɔula ba vai ma keai la. Tɔgi ɔana anzanui nɔ-faa zu, nii e zunu loin zɔlɔɔsu, ɔaa anzanu loin. ⁸ Ni ani la nu ya, a baala zivoi zɔlɔɔ da, toɔa kpumago felegɔ zeɔe, ɔaa poopɔ kpokpa felegɔ, gilagi ɔa ɔe ga gala zalaɔai, zɔi ɔe ga koto gba zalaɔai. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe be, toɔa nade.»

13

Tɔgiti e lo kulama zeeɔeiti ba

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize ta Aalɔn uɔ, e ɔe ti ma: ² «Siegi zu nui ta ɔɔlɔgi maabokolosu da, ɔaa pɔvɔɔɔlɔi ɔe ma, ɔaa geɔeɔeɔe, nii e ɔeezu ga kulama zeeɔe kɔlɔgi ma, ta lii la zalaɔa ɔula nui Aalɔn uɔ, ɔaa nɔ-doun zunui taɔila pɔ. ³ Zalaɔa ɔula nui ɔa seeɔe ɔevele uɔe, nii kulaai kɔlɔgi ma. Ni ma leɔai ɔoleve su, e yei, sugooza kɔlɔgi va, toɔa ga kulama zeeɔe ma zii ta. Zalaɔa ɔula nui ɔa kevele uɔe, e deɔe ga nui naa ɔɔzɔuɔe. ⁴ Ni ani ɔolekolegi

é kólógi ma, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai la ǵoleni, zalaǵa ǵula nui ǵa naama nui le pelei wu, é daaǵulu ma, é ye ná folo lófela laawu. ⁵ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei la ǵe liini luǵoma, ta é la vazani kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa te pelei wu mǎnǎ ná zeizu velesiei, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ⁶ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete, ná zeizu velesiei foloi lófelasiei ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa nadege, povoǵuloi ve. Toǵa ná-seǵeiti gba, toǵa nade. ⁷ Kele ni povoǵuloi a vazana kólógi ma, é boǵo lea voluma ga zalaǵa ǵula nui, naa dee ga nadege, toǵa boǵo le ga zalaǵa ǵula nui ná zeizu velesiei. ⁸ Naa ǵa kevele vete. Ni povoǵuloi vazage kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve.

⁹ «Siǵi zu kulama zeebei ma zii ta ǵeezu la nui ta va, ta lii la zalaǵa ǵula nui vo. ¹⁰ Naa ǵa kevele vete. Ni kólógi maaǒokologe, é ǵole, ta maaǒokolosuve ma leǵai ǵole, ta ma zua letegi bokolo su, ¹¹ kulama zeebei ve é naama nui ǵólógi wu. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove, é la tea pele wu, é va daaǵulu ma, mazǎlǎ kǎzove. ¹² Ni kulama zeebei a ǵulana ma, é kólógi maazeǵe, é zo nǎungi ma, eyesu é zeeli kǎǵiti ma, veti zalaǵa ǵula nui ǵaazulosu naati ba, ¹³ naa ǵa kevele vete. Ni a kaana ga kulama zeebei kólógi maave pe seǵea, toǵa dee ga nui nii seebei ba, nadege, tǎzei maave ǵolea neǵelein, nadege. ¹⁴ Kele voloi ta ma zua letegi ǵaa la tǎun ba, toǵa ǵǎz. ¹⁵ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni a ma zua letegi ǵaana, toǵa dee ga kǎzove. Ma zua letegi ǵǎzove, kulama zeebei ma zii ta ve. ¹⁶ Ni ma zua letegi a valibona, é ǵole, toǵa li zalaǵa ǵula nui vo be. ¹⁷ Naa ǵa kevele vete. Ni kólógi maaǵolea, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui nii seebei ba, nadege.

¹⁸ «Siǵi zu divologi losu la nui ta va, divologi zeǵe ba, é ǵede, ¹⁹ ve divologi ǵeni ná, ani budǎ ǵole ga ǵulana ná, ǵaa ani ǵolegi maaǒoikpǎigai, naama nui ǵa boǵo le ga zalaǵa ǵula nui. ²⁰ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni seebei yeive, suǵooza kólógi va, ta ma leǵai ǵole, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve, nii kulaai divologi zu. ²¹ Kele ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai va ǵole, toǵa nui naa le pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ²² Ni seebei a vazana kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²³ Kele ni seebei a yena ada ǵilagi nǎ, é la vazani maave, toǵa ga divologi ma vilii. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nadege.

²⁴ «Siǵi zu abui nui ta maaǵalazu la, ǵeleǵele kolegi ǵula galazuve vogi zu, ǵaa koleai maaǒoikpǎi, ²⁵ zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni ma leǵai a ǵolena ǵeleǵelegi zu, é yei suǵooza kólógi va, kulama zeebei ve, nii kulaai gala vilii zu. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁶ Kele ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai va ǵole, toǵa nui naa le pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ²⁷ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei vazaga kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁸ Kele ni seebei a yena ada ǵilagi nǎ, é la vazani kólógi ma, suzasaga, gala vilii maaǒokologi nǎ ve, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nadege, mazǎlǎ gala vilii ve.

²⁹ «Siǵi zu seebei ǵeezu la zunui ta ǵaa anzanui ta nǎungi zu, ǵaa nekpei va, ³⁰ zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete. Ni zeive, suǵooza kólógi va, ma leǵai ma ǒoikpǎigi ǵa su, pelevelegai, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵǎzove. Ǵeleǵelegi ve, kulama zeebei ma zii ta ve é nǎungi zu, ǵaa é nekpei va. ³¹ Ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵa vaǵo la ná, toǵa te pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ³² Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lófelasiei ma. Ni ma leǵai ma ǒoikpǎi ge la su neǵelein, seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kólógi va, ³³ zǎi seebei ma, naa ǵa nǎungi wo ta kpei, kele é la miná woga, ve seebei ná. Zalaǵa ǵula nui ǵa te pelei wu mǎnǎ ná zeizu velesiei, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ³⁴ Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kólógi va, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nadege. Toǵa ná-seǵeiti gba, toǵa nade. ³⁵ Kele ni seebei a vazana kólógi ma, deai

voluma ga jadede, ³⁶ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei vazage kōlogi ma, zalaḡa ḡula nui la mō wēlea ga ma leḡa bōikpōi faa, kōzove. ³⁷ Ni seebei la liini luḡōma gaazu, ma leḡa vagoiti ti vōnōga, seebei ḡedega, é jadede. Zalaḡa ḡula nui ḡa dēe ga jadede.

³⁸ «Siegi zu geleḡele kolegiti ti ḡulazu la zunui ta baa anzanui ta maave, ³⁹ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni geleḡeleḡi ḡaaḡolekolege, seebei ve, é la jōuni, nui naa jadede.

⁴⁰ «Siegi zu zunui ta ḡeezu ná la, undeḡa la unma, toḡa ga kpaana nui, jadede. ⁴¹ Ni undeḡa la unma tosaamave, é va tovāla velei, kpaana nui ve kakala velei, jadede. ⁴² Kele ni seebei koleai maaḡōikpōi naa ḡa kpaanagi zu, kakala velei baa polu velei, kulama zeebei ḡana, kulaai kpaanagi zu. ⁴³ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei bōkolege, é ḡole, maaḡōikpōi kpaanagi zu, polu velei baa kakala velei, kulaai ga kulama zeebei kōlogi ma, ⁴⁴ kulama zeebei ma zii ta ve, kōzove. Zalaḡa ḡula nui ḡa dēe ga kōzove. Nōungi zu ḡa seebei ná.

⁴⁵ «Seebe nui ḡa ná-seḡei vali ga, é too ḡōba, é nōundeḡaiti ze yaḡaba, é daave maalōḡu, é ḡa kpeei loo, é ḡa ḡe: «Kōzove! Kōzove!» ⁴⁶ Eyesi seebei be ba, toḡa ye kōzoyai zu. Tōzei kōzove, tō ḡila ka a ze yē, seizuve ḡa ḡe ga ti-vuuzuve voluve.

Fuinfuingiti maaḡili zōlaiti ma

⁴⁷ «Siegi zu fuinfuingi vogi a ḡena la seḡei zu, baala deḡa zeḡei zu, baa geze zeḡei zu, ⁴⁸ baa fele zeḡei zu, baa kōlo zeḡei ta va, baa kōlo zōlai tanōpe ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi vogi a biinkpiinna baa é bōikpōi seḡei zu, baa kōloi zu, fuinfuingi ve, maanēai é le ga zalaḡa ḡula nui. ⁵⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Toḡa naama anii le pelei wu, é daaḡulu ma folo lōfela laawu. ⁵¹ Toḡa kevele vete foloi lōfelasiē ma. Ni fuinfuingi vogi a vazana seḡei zu, baa kōloi ma, toḡa ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa ḡōzove. ⁵² Toḡa seḡei ḡala, baa kōloi, niigi fuinfuingi vogi ba, mazōlo fuinfuingi ve, é sumiizu. Toḡa ḡala.

⁵³ «Kele ni zalaḡa ḡula nui a kaana ga fuinfuingi vogi la vazani seḡei zu, baa kōloi, ⁵⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi veai ba. Toḡa te pelei wu, é daaḡulu ma ná zeizu velesiē folo lōfela laawu. ⁵⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa fuinfuingi naa vete, anii naa gbaai voluma. Ni fuinfuingi vogi la zeḡeni ḡevele ma, anēe ni é la vazani, anii naa ḡōzove. Toḡa ḡala, anēe ni fuinfuingi ḡa gaazu vagoi baa gaazu jōi ma. ⁵⁶ Ni a kaana ga fuinfuingi vogi ḡaazasaga, anii naa gbaai voluma, toḡa ná leve seḡei va, baa kōloi. ⁵⁷ Ni fuinfuingi vogi a ḡulana mōnō kelema seḡei ma, baa kōloi, fuinfuingi ve, é sumiizu. Nii fuinfuingi veai ba, naa ḡa ḡala. ⁵⁸ Seḡei baa kōloi nii gbaai, fuinfuingi vogi zeḡe ba, naa ḡa gba volu ná zeizu velesiē, toḡa jadede.»

⁵⁹ Tōḡi ḡana, é vile ani nōpe ba, nii maave vuinfuinsu, é ḡeni ga baala deḡa zeḡei, baa geze zeḡei, baa fele zeḡei, baa kōlo zeḡei, baa kōlo zōlai tanōpe, pelegi a ḡwēe da ni jadede, baa ni kōzove.

14

Tōḡi é lo kulama zeebei ma jadede fai va

¹ ḡōḡō GALAGI bōeni Moize vō, é ḡe ma: ² «Wēle pelegi tōḡi a ḡe la, é vile kulama zeebe nui va, ná-jade foloi vaa zu. Ta vaa la zalaḡa ḡula nui vō. ³ Toḡa ḡula ti-vuuzuve va, é kulama zeebe nui ḡevele vete. Ni kulama zeebe nui ḡedega, ⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti wōni felegō zeḡe, ti vulua, ti jadede, ta sēdele gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, ná-jade fai zu. ⁵ Toḡa devei ve ga ti wōnii gila kōdaaleve pōlo liḡii maazu, daavegai ga zieungi zu de. ⁶ Toḡa wōni vului zeḡe, ta sēdele gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, é ti lo wōnii ḡōdaaleveai ma jama wu. ⁷ Toḡa faza daa ḡe lōfela naa ma, nii kulama zeebei ḡea ma, maanēai ga é jadede. Naa volu toḡa dēe ga jadede, é yeebe wōni vului va, é li dōbōi zu.

⁸ «Zai é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa ná-segeiti gba, é bɔɔɔ maaleɔai kpein bo, a maagbana ziei wu, toɔa nade. Naa volu toɔa zoo é le ti-vuuzuve, keke é la zeida ná-sege ɔotai wu, eyesu folo lɔfela leve. ⁹ Folo lɔfelasiéi, toɔa maaleɔai kpein bo mɔnɔ, nɔungi ta kpɛléi, ta gaazu ɔɔ poluɔeti. Toɔa ná-segeiti gba, é buséi maagba ga ziei, toɔa nade niina.

¹⁰ «Foloi lɔsavasiéi, toɔa baala zivo zine felegɔiti sege, niiti neevuzu la ti va, ta kona gila baala saai, nii neevuzu la ba, ta bulu vukɔ vagoi kilo taavugɔ, nii gaayogai ga gulɔi, ta gulɔi litelé ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui nii é nade fai ɔeezu, naa ɔa zunui ɔula kelema, nii é bɔɔɔ nadesu, ta naama aniiti kpein ɔooɔo GALAGI ɔaazu, GALA daagomi sege vɛléi laave. ¹² Zalaɔa ɔula nui ɔa baala zivo zineiti gila sege, é kula ga faazubete zalaɔai, é vee gulɔi litelé ɔaagwesui va. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹³ Toɔa baala zivoi ɔɔdaaleve, ve ta ɔa koto gba zalaɔa zuaiti kɔdaaleve ná, ta gala zalaɔaiti, ada nadegai ta, mazɔlɔ faazubete zalaɔai ma zuai ɔa ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, eɔevelei koto gba zalaɔai ma zuai la, ani ve gola nadegai. ¹⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔa zuai ma namai ta zege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi va. ¹⁵ Toɔa gulɔi ta zege, é pu ɔovezu yeei ɔa. ¹⁶ Toɔa yeebeɔai lɔ gulɔi wu, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lɔfela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁷ Toɔa gulɔi ta zege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi va, ve faazubete zalaɔa zuai ma namai ziaai ná. ¹⁸ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zege, zegai zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe tɔun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁹ Naa volumna, toɔa koto gba zalaɔai ɔula, é koto gba vai ɔe naa ve, nii é bɔɔɔ nadesu ná-kɔzɔba vai ma. Naa volu toɔa gala zalaɔa loganii ɔɔdaaleve. ²⁰ Toɔa gala zalaɔai ta vebeanii ɔula zalaɔa ɔulazuve. Toɔa koto gba vai ɔe zunui naa ve, naa ɔa nade.

*Nadedai é lo bala nui va,
nii kulama zeebe ba*

²¹ «Ni toɔa ga bala nui, ná-sɔlɔgiti ti la kula ɔea su, toɔa baala zivo zine ɔila nɔ zege, nii a ɔula ga faazubete zalaɔai, é datɔe vai ma voogi ɔe, koto gba vai ɔe la tɔun be. Toɔa bulu vukɔ vagoi kilo savago zege, gaayogai ga gulɔi, ta gulɔi litelé ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ²² Toɔa kpumago felegɔ zege balaa, baa poopoo kpokpa felegɔ, eɔevelei ná-sɔlɔgiti ti la. Gilagi ɔe ga koto gba zalaɔai, zoi ɔe ga gala zalaɔai. ²³ Folo lɔsavasiéi, toɔa va ga naama aniiti kpein zalaɔa ɔula nui vɔ, GALA daagomi sege vɛléi laave, ɔooɔo GALAGI ɔaazu, ná-nade fai zu. ²⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔai ma vaala zivoi zege ta gulɔi. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁵ Toɔa faazubete zalaɔai ma vaala zivoi ɔɔdaaleve. Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔa zuai ma namai ta zege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi va. ²⁶ Toɔa gulɔi ta vu ɔovezu yeei ɔa. ²⁷ Toɔa yeebeɔai lɔ gulɔi ɔa, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lɔfela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁸ Toɔa gulɔi ta zege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi va, ve faazubete zalaɔa zuai ma namai ziaai ná. ²⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zege, zegai zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe tɔun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ³⁰ Naa volu toɔa kpumagoiti gila kula ga zalaɔai, baa poopoo kpokpagiti gila, nii é zooga é sɔlɔ, ³¹ gilagi ɔa ɔe ga koto gba zalaɔai, zoi ɔe ga gala zalaɔai, é vee vebeanii va. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu, naama nui ve, nii é bɔɔɔ nadesu.»

³² Nadedai ma lɔgi ɔana, naama nui vaa zu, nii kulama zeebe ba, tama sɔlɔgiti ti la kula ɔea su.

Fuinfuin pelei nade fai

³³ ƆooƆo GALAGI ɔɔeni Moize ɔɔ ta Aalɔn, ɛ Ɔe ti ma: ³⁴ «Siegi zu wo loɔzu la Kanaan yooi zu, nii gɛ feezu wo ya ga wɔnɔ, ni nà fuinfuingi ɔɔena pelei ta va, zooi zu wo sɔlɔsu, ³⁵ zoi nɔnɔ ga pelei, naa Ɔa li, ɛ daazeeli zalaƆa Ɔula nui ma, ɛ Ɔe ma: «Nà fuinfuingi ɔɔgi ɔɔɛsu nà-pelei va.» ³⁶ Aisa zalaƆa Ɔula nui va ɛ, ɛ va ná Ɔevele ɔɔɛ, toƆa devei ve ga ti pelei zuwo, naa Ɔa a ɛ, bu anii pe ge mina leve ga ti Ɔɔzɔɔɛ. Naa ɔɔluma zalaƆa Ɔula nui Ɔa ɛ pelei wu, ɛ ná Ɔevele ɔɔɛ.

³⁷ «ToƆa fuinfuingi ɔɔgi Ɔevele ɔɔɛ. Ni a kaana ga naa ɔɔgi Ɔa pelei va ga zefezegefegiti subeingai, ɔɔa ti maabɔikpɔigai, ti wɔai pelei zu sugooza, ³⁸ toƆa Ɔula pelei wu, ɛ lo daave, ɛ daaƆulu, ɛ ɛ ga folo lofela. ³⁹ ZalaƆa Ɔula nui Ɔa Ɔale ma ná, foloi lofelasiɛi ma. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazage pelei ma, ⁴⁰ toƆa deve ga ti kɔtui naati kula ná, niiti ti vuinfuingai, ti ti vili ya ti-ɔuuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴¹ ToƆa pelei Ɔoozuve kpein foɔn, fufiligi kpein ti kpalesu, ta naa vili ya ti-ɔuuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴² Ta kɔtuiti maaleve ga ma niine Ɔiligaa, ti pɔbi zefe, ti pelei zie.

⁴³ «Ni fuinfuingi ɔɔgi a ƆaaƆalena ma, ɛ Ɔula pelei Ɔoozuve ma, kɔtuiti kulaa ɔɔluma ná, maavɔin, ta pelei zie volu, ⁴⁴ zalaƆa Ɔula nui Ɔa Ɔale ma ná volu. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazage pelei Ɔoozuve, fuinfuingi ɔɔ, ɛ sumiizu. Pelei Ɔɔzɔɔɛ. ⁴⁵ Ta pelei wolo, ti ma Ɔɔtuiti seƆe, ta guluiti, ta sie ɔɔloiti kpein, ti li ga tiye ti-ɔuuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴⁶ Zoi a ɛ pelei wu, siegi kpein su daaƆulugai la, naa Ɔa Ɔɔzɔ eyɛsu kpɔkɔi. ⁴⁷ Zoi a Ɔe laani pelei naa wu, naa Ɔa ná-seƆeiti gba. Zoi a laamiina pelei naa wu, naa ɔɔalaa Ɔa ná-seƆeiti gba.

⁴⁸ «Ni zalaƆa Ɔula nui nii ɛ Ɔalegai ma pelei wu, naa a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi la vazani, pelei ziaa ɔɔluma, toƆa deɛ ga pelei naɔege, mazɔlɔo fuinfuingi bega. ⁴⁹ Pelei naɔe fai zu, toƆa wɔni felegɔ zefe, ta seɔele gulu buƆai, ta geze ɔɔi sɔsɔgi ta Ɔizɔɔpe tufa biƆgi. ⁵⁰ ToƆa wɔni gila kɔdaaleve pɔlɔ liƆii maazu, daavegai ga zieungi zu ɔɔi. ⁵¹ ToƆa seɔele gulu buƆai zefe, ta Ɔizɔɔpe tufa biƆgi, ta geze ɔɔi sɔsɔgi, ta wɔni vului, ɛ ti lo wɔni Ɔɔdaaleveai ma namai wu, ɛ faza daa Ɔe lofela pelei wu. ⁵² Zekana a pelei naɔe da, ga wɔnii ma namai, ɛ ɔɔe zieungi zu ɔɔi va, ta wɔni vului, naa ɔɔe seɔele gulu buƆai ta Ɔizɔɔpe tufa biƆgi va, ta geze ɔɔi sɔsɔgi. ⁵³ ToƆa yeebe wɔni vului va, ɛ li ti-ɔuuzuve ɔɔlube, ɔɔɔi zu. Zekana a koto gba vai Ɔe la pelei ɔɔ. Pelei Ɔa naɔe.»

⁵⁴ ToƆi Ɔana kulama zeebeɛi kpein faa zu, ta geɛƆeɛe faiti, ⁵⁵ ta fuinfuingi ɛ Ɔulazu seƆeiti su, ɔɔa peɛiiti ma, ⁵⁶ ta ada ɔɔokolo ba vaiti, ta pɔɔoƆulɔiti, ta geɛƆeɛegiti, ⁵⁷ ɛ kalagi wo, siegi zu anii Ɔɔzɔai la, ta siegi zu naɔegai la. ToƆi Ɔana kulama zeebeɛi vaa zu.

15

Zunui ná-naɔetala vai

¹ ƆooƆo GALAGI ɔɔeni Moize ta Aalɔn ɔɔ, ɛ Ɔe ti ma: ² «À ɔɔe Izelayeɛe nuiti pɔ, wo Ɔe ti ma: Zunu nɔpe kalana kolegi ba, kɔzɔɔɛ naa maavele ma. ³ Ná-kalana kolegi maavele Ɔa kɔzɔai la, ɛ Ɔeni Ɔulazu kpusei va, ɔɔa suzo pa de, kɔzɔɔɛ. ⁴ Bete nɔpe a la su, naa Ɔɔzɔɔɛ, ta ani nɔpe a zeɛ ma, naa Ɔa Ɔɔzɔ. ⁵ Zoi a vɔɔƆu ná-betei va, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ⁶ Zoi a zeina ani ma, niigi ɛ Ɔea zeini ma, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ⁷ Zoi a vɔɔƆu kpusei va, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ⁸ A laaɔeɛi ɔɔuna nu ma, nii naɔegai, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ⁹ Seima ani nɔpe a zeɛ ma togani Ɔoma, naa Ɔa Ɔɔzɔ. ¹⁰ Zoi a vɔɔƆu ani nɔpe ba, nii ɛ Ɔea tɔun bu, naa Ɔɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. Zoi a naama anii ta zefena, keni ɛ ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ¹¹ Nu-o-nu nii kalana kolegi ba, ɛ la yeagbani, a vɔɔƆuna nu va, keni naama nui ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. ¹² Pɔlɔ liƆii kpein tɔun ka vɔɔƆuna ba, keni naa wolo, gulu aninakai kpein ka gba zieɛi wu.

¹³ «Siegi zu ná-kalana kolegi a ɔɔena la, toƆa folo lofela Ɔaalu ná-naɔe fai zu, ɛ ná-seƆeiti gba, ɛ maagba ga zieungi zu ɔɔi. Naa volu toƆa naɔe. ¹⁴ Folu loɔvasiɛi ma, toƆa kpumago

felego zege, baa poopoo kpokpa felego, e li Goofo GALAGI gakala, GALA daagomi sege veleri laave, e ti ve zalafo gula nui ya. ¹⁵ Naa ga gilagi ge ga koto gba zalafoi, e zoi ge ga gala zalafoi, e koto gba vai ge toun be Goofo GALAGI gaazu, na-kalana kolegi vaa zu.

¹⁶ «Zunui nii maagologolosu, keni e busai kpein gba. Kozoi ga ye de, eyesu kpokoi. ¹⁷ Segei kpein, ta koloi kpein a vu ti ma, naati ta gba ziei wu. Ti gozoi ga ye de, eyesu kpokoi.

¹⁸ «Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti gilagilagi. Ti gozoi ga ye de, eyesu kpokoi.

Anzanui na-jadetala vai

¹⁹ «Anzanui nii namai gulazu ba, tozei na-alugi ga e kaazu, toga ye na-jadetalai zu folo lofela laawu. Nu-o-nu a voofo ba, naa gozoi ga ye de, eyesu kpokoi. ²⁰ Bete nape a la su na-jadetala ziegi zu, naa ga gozo. Ani nape a zei ma, naa ga gozo. ²¹ Nu-o-nu nii a voofo na-betei va, keni naa na-segeiti gba, e maagba. Kozoi ga ye de, eyesu kpokoi. ²² Nu-o-nu nii a voofo anii ta va, nii e gea zeini ma, keni naa na-segeiti gba, e maagba. Kozoi ga ye de, eyesu kpokoi. ²³ Ni anii ga betei ga, baa ve seidai na, zoi a voofo ba, kozoi ga ye de, eyesu kpokoi. ²⁴ Ni zunu a laana ga anzanui naa, na-kozo vea toun ba. Kozoi ga ye de, folo lofela laawu. Bete nape a la su, naa ga gozo.

²⁵ «Anzanui nii namai a ye gulazu ba folo moimoin daawu, e gula na-alu kaa yeedefala zoloogaiti polu, baa namai lebi gulazu ba, e leve polomai va, kozoi ga ye de, na-nama vu ziegi kpein su, egevelei no na-alu kaa yeedefalai la. ²⁶ Bete nape a la su, naama nama gula ziegi laawu, naa ga gozo ege na-alu kaa vetei, ani nape nii a zeina ma, naa ga gozo, ege na-alu kaa ziegi zu no. ²⁷ Nu-o-nu a voofo ba, naa ga gozo, keni e na-segeiti gba, e maagba. Kozoi ga ye de, eyesu kpokoi.

²⁸ «Siegi zu e jadesu la na-nama vui ma, toga foloi gaalu ga dofela. Naati poluma, toga jade. ²⁹ Foloi lasavasi ma, toga kpumago felego zege, baa poopoo kpokpa felego, e li ga tiye zalafo gula nui vo, GALA daagomi sege veleri laave. ³⁰ Zalafo gula nui ga gilagi gula ga koto gba zalafoi, e zoi ge ga gala zalafoi. Zalafo gula nui ga koto gba vai ge be Goofo GALAGI gaazu, nama vui ma vaa zu, nii e gea kozozu.

³¹ «Wa Izelayele nuiti maagfoza faiti kpein ba, ta ti gozo, naa ga a ke ti mina za ta-gozo vaiti su, ni ta na-sege velle jadegai gozona, nii e ti zaama.»

³² Togi gana naama zunui ve, nii kalana kolegi ba, baa maagologologai, e gozo, ³³ baa anzanui, nii kozoi ga na-alu kaa namai, baa zunui, baa anzanui, nii namai gulazu ba, baa zunui, nii e laazu anzanui goba, kozoi.

16

Togi e lo koto gba vai va konagi zu

¹ Goofo GALAGI boeni Moize vo, Aalon na-doun zunu felegoiti saa volumna, niiti ti bofo leeni ga Goofo GALAGI. ² Goofo GALAGI geni Moize ma: «Boe e-li Aalon vo, naa ga a ke, e mina da le yeenape ada jadega wolai, sege zufoza golai voluve, kesui lakulugi gakalave, nii e minazege kesui la, naa ga a ke e mina za, mazobo na gulazu kelema tonabiingi zu kesui lakulugi maazuve.

³ «Pete velegi Aalon a zoo leezu la ada jadega wolai: Toga nike zine bokpa gila sege ga koto gba zalafoi, ta baala sine gila ga gala zalafoi. ⁴ Toga sefewuzege jadegai loo goba, e ga gezei, e ma vele kpufofi le bofo ma, e zaamafli ga geze zaamafli, e ma woolagi lo unba. Zalafo gula zefeti kana, niiti a bofo maafli ga tiye, e maagba volumna. ⁵ Toga boli zine felego gula Izelayele vebai ya ga koto gba zalafoi, ta baala sine gila ga gala zalafoi.

⁶ «Aalon ga koto gba vai ge ga na-nike zinei, toga na-kotoi gba ta na-peleyegei. ⁷ Toga boli zine felegoiti sege, e va ga tiye Goofo GALAGI gakala, GALA daagomi sege veleri laave.

⁸ Aalon ga kpakutoomai ge ga boli zine felegoiti, gilagi ge ga Goofo GALAGI nonoi, gilagi ge

ga nii kotoi yesu da, é lii la. ⁹ Aalɔn ɔa boli zinei maabuɔa va, niigi kpakui loozu ma Gooɔɔ GALAGI ve, é naa ɔula ga koto gba zalaɔai. ¹⁰ Boli zinei niigi kpakui loozu ma, ga kotoi ye da, é lii la, naa ma vului ɔa vile Gooɔɔ GALAGI ɔakala, naa ɔa a ke, é koto gba vai ɔe, ta yeebe ba, é li tevebai zu, kotoi ye da.

¹¹ «Aalɔn ɔa koto gba vai ɔe ga ná-nike zinei. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei. Toɔa ná-koto gba nike zinei ɔɔdaaleve. ¹² Toɔa ani maku neene gala liɔii ta zeɔe, daavegai ga abulekaiti, seɔeai zalaɔa ɔulazuve Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, ta é zeeɔe felego zeɔe ani maku neeneɔi ma vukoi zu. Toɔa li ga naama aniiti seɔe zuɔooza golai voluve. ¹³ Toɔa ani maku neeneɔi vu abui ɔa Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, naa ɔa a ke ani maku neeneɔi ma luului kesui lakulugi maalooɔu, nii é zeele woo ɔesui maazu, naazu é la mo za pe. ¹⁴ Toɔa nike zinei ma ɔamai zeɔe, é faza ga yeebeɔai kesui lakulugi ɔakala velei, folo ɔulazu velei, é ɔamai vaza ga yeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, kesui lakulugi ɔakala velei. ¹⁵ Toɔa koto gba woli zinei ɔɔdaaleve nuɔuseiti be, é li ga ma ɔamai seɔe zuɔooza golai volu velei. Uelei no é keai la ga nike zinei ma ɔamai, zekana no a kee la ga naa ma ɔamai, toɔa faza kesui lakulugi ma ta kakala velei.

¹⁶ «Uele ɔana a koto gba vai ɔe la ada ɔadega wolai ve Izelayele nuiti ta-ɔoɔba vaiti faa zu, ta ta-lo kologogiti kpein maavele zu, ti kotoi ɔeai ga ti maavele. Toɔa ke ɔana no GALA daaɔomi seɔe velei ve, mazoo toɔa koɔba nuɔuseiti saama. ¹⁷ Nu nope ge la ye ga GALA daaɔomi seɔe velei wu, siegi zu é leezu la ga é koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai, eyesu é ɔula ná. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei, ta Izelayele vebei kpein be.

¹⁸ «A ɔena ɔulaa, toɔa li zalaɔa ɔulazuve, nii é Gooɔɔ GALAGI ɔakala, é koto gba vai ɔe, zalaɔa ɔulazuve ve, é nike zinei ta boli zinei ma ɔamai zeɔe, é sie zalaɔa ɔulazuve mineiti ma, maagoolii pe su. ¹⁹ Toɔa ɔamai vaza ga zeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, zalaɔa ɔulazuve ma. Toɔa kole, é ɔade, Izelayele nuiti ta-ɔoɔba vaiti faa zu.

²⁰ «Siegi zu é besu da ga koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve, toɔa boli zinei ma vului maabuɔa va. ²¹ Aalɔn ɔa yee felegoiti pee boli zinei ma vului unmave, é la zo ga maazu ga Izelayele nuiti ta-vaa ɔoiti kpein, ta ta-lo kologogiti kpein, niiti ti kotoi ɔea ga ti maavele. Toɔa ti la boli zinei unma, naa volu, é kpe, é li tevebai zu, zunu ɔila ge bo ba, nii kevele beɔeai. ²² Ta-vaa ɔoiti ta ye boli zinei va, ti kpe, é li tevebai zu, é li zoi naa zu, ve ná ɔakai.

²³ «Aalɔn ɔa le GALA daaɔomi seɔe velei wu, é geze zeɔeiti kula, niiti é ɔea ti looni teezuve ada ɔadega wolai. Toɔa ti la ná. ²⁴ Toɔa maagba ada ɔadegai ta, é ná-seɔeiti seɔe volu. Naa volu toɔa ɔula, é ná-gala zalaɔai ɔula, ta nuɔuseiti ta-ɔala zalaɔai, é koto gba vai ɔe boɔɔ ve, ta nuɔuseiti be. ²⁵ Toɔa koto gba zuai ma wuloi ɔala zalaɔa ɔulazuve.

²⁶ «Zoi a bolii be, nii kotoi yeɔai da, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba, naa voluma toɔa le niina ti-vuuzuve. ²⁷ Koto gba zalaɔai ma nike zinei ta koto gba woli zinei niiti ti ti-ma ɔamai zeɔeai, ti vaa la ada ɔadega wolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti-vuuzuve voluve, ti ma ɔoiti gala abui ɔa, ta ma zuai, ta ma booiti. ²⁸ Zoi a gala, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba. Naa volu toɔa le niina ti-vuuzuve.

²⁹ «Nii ɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi, alugi lofelasiei ma volo puugoi ma, wa zugi zo, wo la boti nope kea, é ɔeni ga zou loun, ɔaa weein nii é ga seikoɔoma nui wo zaama. ³⁰ Mazoo naama volo ná, ta koto gba vai ɔe wo ve, naa ɔa a ke wo ɔade. Wa ɔade wa-ɔotoiti kpein faa zu, Gooɔɔ GALAGI ɔaazu. ³¹ Toɔa ɔe wo ve ga dooɔo folo wolai, wa zugi zo. Toɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi.

³² «Koto gba vai ɔa ɔe zalaɔa ɔula nui ya, nii guloi ziaai ma, feai be ga é vile keeɔe votogi zu zalaɔa ɔula vai zu. Toɔa boɔɔ maagili ga zalaɔa ɔula zeɔeiti, ti ga gezei. ³³ Toɔa koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve. Toɔa koto gba vai ɔe balaa zalaɔa ɔula nuiti be, ta nuɔuseiti kpein be.

³⁴Toḡa ɣe wo ve ga ɣooḡo tḡgi, koto gba vai ɣa ɣe, naa ɣe ɣila kona-o-kona, Izelayele nuiti ta-ɣotoiti kpein faa zu.»

Naa ɣeɛni, nii ɣooḡo GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-NADEDAI

17

(17:1--27:34)

Zalaḡa ɣulazu ɣila kpegi

¹ ɣooḡo GALAGI boeni Moize vo, é ɣe ma: ² «Boe Aalɔn vo, ta ná-doun zunuiti, ta Izelayele nuiti kpein, é ɣe ti ma: Wele, nii ɣa ɣooḡo GALAGI deveai:

³ «Ni Izelayele nui ta a nikelɛi baa baalagi, baa bolii ɣoɔaalevena ga zalaḡai ti-voovuve, baa ti-voovuve voluve, ⁴ é la liini la GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é va ke ga vebeanii ɣooḡo GALAGI ve ná-seḡe veleɛi naɔdeɛi ɣakalave, naama nui ɣa ɣe ga soɔba nu, tɔzei é ɣamai vua. Kpe ka leve ná-nuɔuseiti ba, é ɣula ti zaama. ⁵ Naa ɣa a ke, Izelayele nuiti ti mina mɔ ta-zalaḡa aniiti kula doɔoiti su, kele ti da va ga tiye zalaḡa ɣula nui vo, ɣooḡo GALAGI ɣakala GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é ti ɣula ga zalaḡai ɣooḡo GALAGI ve, ga ziilei zalaḡaiti. ⁶ Zalaḡa ɣula nui ɣa ma ɣamai vaza ɣooḡo GALAGI ná-zalaḡa ɣulazuve ma, GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é ma wuloi ɣala, nii makugi a nee ɣooḡo GALAGI ve. ⁷ Ti la mɔ ta-zalaḡaiti kulaa ze ɣalagiti be, niiti ti-vaagɣulabaiti ti ga boli zineiti, niiti ti ɣea boḡo ɣoɔzu ga tiye. Toḡa ɣe ga ɣooḡo tḡgi ti ve, ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸ «Da ɣe ti ma mɔno: Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a gala zalaḡai ɣulana, baa zalaḡai taḡili, ⁹ é la liini la GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é va kula ga zalaḡai ɣooḡo GALAGI ve, naama nui be ka leve ná-nuɔuseiti ba.

Tḡgi é lo ɣama mii vai va

¹⁰ «Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a ɣamai ma zii tanɔpe miina, ná voluave naama nui va, nii é ɣamai miizu, ná naama nui beteve balaa ná-nuɔuseiti ba, é ɣula ti zaama. ¹¹ Mazoɔo ɣamai ɣa é ga kpeteanii kpein zenvui. Ge feeve wo ya, ga wo koto gba vai ɣe la zalaḡa ɣulazuve, wo-yenvuiti faa zu, mazoɔo tei é ga zenvui ma voogi, naa maavele ɣa ɣamai a kotoi gba la. ¹² Naa ɣa é ba, ge boge Izelayele nuiti ma ga, nu nɔpe ge mina ɣamai mi wo zaama, anee seikɔḡoma nui ve, é mina ɣamai mi. ¹³ Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a sua zona doɔo zie su, baa wɔnii, nii nu a mi, toḡa ma ɣamai vo zooi ma, é fufiligi vo gaazu. ¹⁴ Mazoɔo kpeteanii kpein, ni nɔ toḡa vulua, zenvui ɣa ma ɣamai zu. Naa ɣa é ba, ge boge Izelayele nuiti ma ga, wo la kpusei tanɔpe ma ɣamai mia, mazoɔo kpeteanii kpein zenvui ɣa ná-ɣamai zu, nu nɔpe a ta miina, naa be ka leve Izelayele nuɔuseiti ba.

¹⁵ «Nu nɔpe, é ɣeni zou loun zu, baa seikɔḡoma nuiti su, a sua miina saai boḡo ve, baa balivaliai ga, toḡa ná-seḡeiti gba, é maagba. Koɔoai ɣa ye de, eyesu kpoɔo. Naa volu, toḡa naɔde. ¹⁶ Ni é la ná-seḡeiti gbani, é va maagba, ná-faaḡaaza golai ma ɣasoi ɣa la unma.»

18

Daa koba vai ma maḡeei tanigaani

¹ ɣooḡo GALAGI boeni Moize vo, é ɣe ma: ² «Boe Izelayele nuiti po, é ɣe ti ma: Ná ga ɣooḡo GALAGI, wa-ɣALAGI. ³ A mina naa ɣe, nii é ɣeezu Ezipete yooi zu, ve wo ɣeni zeini ná. A mina naa ɣe, nii é ɣeezu Kanaan yooi zu, ve ge liizu ga woye ná. A mina vile ta-lɔgiti polu. ⁴ A ɣolo ná-deveiti be, wo make ná-tɔgiti ma, wo vile ti volu. Ná ga ɣooḡo GALAGI, wa-ɣALAGI. ⁵ A ɣolo ná-tɔgiti be, ta ná-deveiti, nui nii a ziena ga tiye, naa ɣa zenvui wo naa maavele ma. Ná ga ɣooḡo GALAGI.

⁶ «Wo tanɔpɛ ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai bɔɔɔ va. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee goba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛ unfe faa. Toɔa ɔɛ balaa ga è-lee unfe faa, mazɔɔ è-lee ve.

⁸ «Mina la è-ɔɛ anzai taɔili koba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛ unfe faa.

⁹ «Mina la è-vaazeelai goba, è-ɔɛ ná-doun anzanui ve, baa è-lee ná-doun anzanui, anɛ ni kulavɛ su pɛɛyɛɛi taɔili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, baa è-loun anzanui ná-doun anzanui, mazɔɔ ɔa-unfe faa ve, ɔa bɔɔi.

¹¹ «Mina la ga è-ɔɛ anzai taɔili ná-doun anzanui. Toɔa ga è-ɔɛ ná-doun anzanui. Toɔa ga è-vaazeelai.

¹² «Mina la ga è-ɔɛ vaazeelai. Toɔa ga è-ɔɛ ná-nu ɔiteɔitegi.

¹³ «Mina la ga è-lee diɛ baa deɔe anzanu, mazɔɔ è-lee ná-nu ɔiteɔitegi ve.

¹⁴ «Mina la ga è-ɔɛ diɛ baa deɔe zunui anzai, mazɔɔ toɔa ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. Toɔa ɔɛ ga è-loin unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è-ɔɛloin anzai. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛloin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. E la ná-doun zunui ná-doun anzanui zeɔe, baa ná-doun anzanui nɔnɔ ma loun anzanui, mazɔɔ ta ga ná-nu ɔiteɔitegiti, naa ɔa ga faa ɔɔu wola.

¹⁸ «Ni è-anzai ɔa de vulua, mina diɛ baa deɔe anzanui ta zeɔe ga è-anza. Da toloi lɔ ti yɔɔɔzu.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa ziegi zu, nii é tɔun kɔɔɔzu.

²⁰ «Mina la ga è-zeiɔɔi anzai, ɔa bɔɔɔ ɔɔɔ la.

²¹ «Mina è-loin tanɔpɛ kula ga zalaɔa, é va ɔala kɔɔɔ ganigi ve daa ga Mɔlɔke, deɔi vaa ma, è la ɔa-GALAGI lɔɔi ɔolɔɔloga. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

²² «Mina la ga zunui, eɔeɔeɔi nu a laa la ga anzanui. Naa ɔa ga kɔɔɔba vaa.

²³ «Mina la ga sua, è va bɔɔɔ ɔɔɔ. Anzanu mina la sua goba. Baaɔulama vaa ve.

²⁴ «À mina bɔɔɔ ɔɔɔ ga naama zie veɔe tanɔpɛ, mazɔɔ ziiti gè ti bɛɛzu wo luɔɔ, naati ti bɔɔɔ ɔɔɔve ga naama zie veɔe kpein. ²⁵ Zooi kpein ge ɔɔɔ, gè ti maɔɔlo ta-vaɔa ga golaiti faa zu, zooi unpiliga ga ná-nubuseiti.

²⁶ «Wɔun wa, wa ɔolo ná-tɔgiti bɛ, ta ná-deveiti, wo mina naama ɔɔɔba vai tanɔpɛ kɛ, é ɔeni ga zou loun, baa seikɔɔma nui, nii é wo zaama. ²⁷ Mazɔɔ kɔɔɔba vaiti kpein kana, zooi zu nubuseiti ti ɔeni kɛɛzu, niiti ti ɔeni zeini zooi ɔa mɔungi wo luɔɔ, zooi ɔɔɔ. ²⁸ Naa a ɔena, zooi la mɔ unpiliga ga woye, tɔzei wa-ɔɔɔba vaiti ba, eɔeɔeɔi é unpilini la ga ziiti, ti ɔeni wɔun wo luɔɔ náve. ²⁹ Mazɔɔ niiti kpein ti vaazu naa ɔeɔala ɔɔɔba vaiti ta ɔɛɛzu, ti ɔe ka leve ta-nubuseiti ba, ti ɔula ti zaama.

³⁰ «Wa ɔolo ná-deveiti bɛ, naa ɔa a kɛ, wo la mɔ naama vaa ɔɔu wolaiti tanɔpɛ kɛa, nii é ɔeni ɔɛɛzu wo luɔɔ, wo la bɔɔɔ ɔɔɔa ga naa ta. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

19

A ɔade, mazɔɔ ɔadeɔe

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Bɔɛ Izelayeɔe veɔe kpein ɔɔ, è ɔe ti ma: A ɔade, mazɔɔ ɔadeɔe, nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

³ «Eɛɛ gilagilagi ɔa unfe dee ta kɛɛɔe ma, é ná-dooɔɔ foloiti maɔe. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁴ «À mina ɔaavote kɔɔɔ ganigiti ma. A mina galagaa bɛte bɔɔɔ ve ga kɔlu ɔaawuungi. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁵ «Siegi zu wa ziilei zalaɔai ɔulana la Gɔɔɔɔ GALAGI ve, wa kɛ, nii a kɛ é daazo. ⁶ Ma zuai ɔa mi foloi wo kulazu la ga zalaɔai, baa poluma zobui. Nii é yesu ná eyɛsu foloi zavasiɛi, naa ɔa ɔala. ⁷ Foloi zavasiɛi, ni nu a ta miina, toɔa ɔe ga anii kɔɔɔai, zalaɔai laa la mɔ zoga.

⁸ Zai a ta miina, ná-faaɗaaza golai ma ɗasɔi ɗa la unma, mazɔɔ toɗa naa ɗɔzɔzu, nii feai Ƴooɗɔ GALAGI ɔɛ, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba.

⁹ «Siɛgi zu wo moloi levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamaɔɛ ye ná, wo mina ná leve, wo mina ɗale ma posuyɛɛɛi ma. ¹⁰ A mina ani ɗɔpɔgiti kula balaa, niiti ti yeɗai wa-leezen belei zu. A mina ma waaiti zɛɛɛ, niiti ti loozu. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikɔɗoma nuiti. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

¹¹ «À mina unma wo. A mina zɛɛ wo, baa wo ɔa woya beɛɛ, wo ɗilagilagi wo-zeijnɔɗi laalɔɗoma. ¹² A mina zɛɛ ɗona wo dàaseigi zu, mazɔɔ wa wa-ƳALAGI lɔɗi ɗologolo. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹³ «À mina wo-zeijnɔɗi maanɔɗɔ vaa ɗɛ, wo mina unma wo. A mina ɗata nu ná-sala wali ma, é ɔa yesu poluma zobui. ¹⁴ A mina goizuɔɔɔ nui ɗoto, wo mina ani nɔɓɛ kpesa gaazuɗole nui luɗɔ, nii a ɗɔɗɔziɗa ba, keɛ wa ɗɛ ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁵ «À mina telebotala vaa nɔɓɛ ke tukpɔɗaaleveiti su. A mina topolu ɗɛ bala nui baa nu wolai ɔɛ. Keɛ wa wo-zeijnɔɗi lukpɔɗaaleve ga soledai. ¹⁶ A mina lɔɗɔ ɗɔu vaa ɔɛɛ wa-nubuseiti ta ɔa. A mina zɛɛ zeele woo wo wo-zeijnɔɗi laalɔɗoma, a ɗɛ ga saa zaɓu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁷ «À mina wo-ɗɛɛloin wɔinzeɗe wo-yiimaɔɛ. A dama, wa ɗɛna zeli loga wo-ɗɛɛloin ma, wo mina koto la ɔɗɔ unma tɔun ná-faa zu. ¹⁸ A mina nɔnɔ ɔotokula vaa ɗɛ, wo mina faa ze yiima wa-nubuseiti ta laalɔɗoma. Wa wo-zeijnɔɗi nɛɛ ɔɛ, eɗɛ wa ɔɗɔi. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁹ «Wa ɗolo nà-deveiti be. A mina sua ma zii felegɔ ɔu ɔɗɔ ma, ti ɔa pɛɛpolu wo. A mina ani zuwu zii felegɔ woli wa-balagi ɔa. A mina seɗe loo ɗɔba feɛai ga gezei ma zii felegɔ.

²⁰ «Siɛgi zu zunui ta a laana ga duɔ anzanui ta, nii maazogai zunu ɗili be, é la unmaɔni, é la ɔɗɔ yeema, ta faa zuɗologologi beɛɛ, keɛ ti la ti ɔa, mazɔɔ anzanui naa la ɔɗɔ yeema.

²¹ Zunui ɗa ɔa ga baala sine ɗila, Ƴooɗɔ GALAGI ɔɔ, ga ná-faa zuɔɛɛ zalaɗai GALA daaɗomi seɗe ɔɛɛi laaɔɛ. ²² Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba vai ɗɛ tɔun be, Ƴooɗɔ GALAGI ɗakala, ná-kotoi vaa zu é keai, é ke ga baala sinei, é kulazu ga faazuɔɛɛ zalaɗai, kotoi naa é keai, suvaa ɗa ye be.

²³ «Siɛgi zu wo liizu la zooi ná zu, wa bena ga gwaa wului ma zii pɛ siin, wa ti-ma waaiti pɛɛɛ kona savagɔ laawu ga ti ɗɔzɔɔɛ, à mina ta mi ɗɛɗɛɛin. ²⁴ Konagi naanisiɛi ma, wa ti-ma waaiti kpein fe Ƴooɗɔ GALAGI ná-maamuse vaa zu. ²⁵ Konagi laɔlusieɛi ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa ɗɛɛna, wa-ɗulanumai ɗa li ga wɔɔɔa. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

²⁶ «À mina sua nɔɓɛ mi, nii ɗamai su. A mina ɔɗɔ lɔ zoɗɔ vaa zu, ta ungaizie vaa nɔɓɛ. ²⁷ A mina wɔungiti buuwo, wo mina wo-ɔakalagiti bo. ²⁸ A mina wen dɔ wo-ɗɔlɔgi ma gɔɔɛ ɔɛ, wo mina pɔɔpale lɔ ɔɗɔ ma. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

²⁹ «À mina wo-loun anzanui ɗaazu unfe seɗe ga wo ɔa dɔ koloɗologi zu, galagi tanɔɓɛ deɓi vaa ma, naa ɗa a ke zooi zu nubuseiti ti mina lɔ koloɗologi zu, ná zulaa a ɔa ve ga kɔzɔba vai. ³⁰ Wa nà-dooɗɔ foloiti maɗɛ, wo unfe seizu ɗadegai ma. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

³¹ «À mina li, wo ɔa gɔɔɛ laawooleve nuiti gaazaɗa, baa niiti gɔɔɛiti ti ɔɛɛɛɛ ɔɛɛɛɛ vaiti bosu ti ma. A mina ti ɗaizie, wo mina ɔɗɔ ɗɔzɔ ga tiye. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

³² «Wa wuzɛɗe un kolegiti kpein be, wo keɔwola ɔɔɔi leɓi. Wa lua wa-ƳALAGI ɔa. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

³³ «Ni seikɔɗoma nui ta a ɔaana wo zaama wa-yooi zu, à mina suziɗa. ³⁴ Wa seikɔɗoma nui zo ga pagɔ, eɗɛ pelegi wo zou loin zosu da. Wa nɛɛ ɔɛ eɗɛ wa ɔɗɔi. Mazɔɔ wo ɗɛni ga seikɔɗoma nuiti Ezipete yooi zu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

³⁵ «À mina telebotala vaa ɣɛ, tukpɔɣaaleveiti su, anɛɛ kɔɣɔgiti su, ɓaa aniiti sɔligɔiti su, ɓaa aniiti buɲɛgiti su. ³⁶ Kɛni wa-ɣɔɣɔ ganiiti ti zɔle, bui velei zoloo. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo ɣulani Ezipete yooi va. ³⁷ Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-tɔgiti, wo ti makɛ, wo zie ga tiye. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI.»

20

Kotoiti ma zalai

¹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɓɛni Moize va, é ɣɛ ma: ² «Ɔɛ Izelayele nuiti ma: Nu-o-nu é ɣɛni Izelayele nuiti saama, ɓaa seikɔɣoma nu, nii a ná-doin ta ɣulana ga zalaɣa salei ve, daa ga Mɔlɔke, ta naama nui vaa. Zoi zu nuɓuseiti ta sɔ ga kɔtui, é za. ³ Nɔn nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nuɓuseiti ba, tɔzei ba é ná-doin ta levege salei Mɔlɔke va, é sèizu ɲadegai ɣɔzɔve, é dàasei ɲadegai ɣologolo. ⁴ Ni Izelayele nuiti ta gilina ba, ti ɣaazuve ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta levegai salei Mɔlɔke va, ni ti la paani, ⁵ nɔn, nà voluave ma nui va, ta ná-peleyeɣei, nà kpeteve ná-nuɓuseiti ba, é veɛ naati kpein ba, niiti ti kɔɣɔ gani kɔɔ vai ɣɛɛzu, eɣevelei é keɛzu la salei Mɔlɔke ve.

⁶ «Ni nui ta a liina, é ɣɔve laawooleve nuiti gaazaɣa, ɓaa niiti ɣɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, nii é ga kɔɣɔ gani kɔɔ vai ma zii, nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nuɓuseiti ba. ⁷ A ɓɔɣɔ ɲade, wa ɲade, mazɔɔ nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI. ⁸ A nà-deveiti makɛ, wo zie ga tiye. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, nii é wo ɲadesu.

⁹ «Zoi nɔpe é keɛɣɛ ɓaa dee ɣotozu, ta naama nui vaa, tɔzei é keɛɣɛ ɓaa dee ɣotoa, ma ɲamai ɣa la tɔ ɓɔɣɔ unma.

¹⁰ «Siegi zu zunui ta a wɛɛnzie bona la ga seijɔɣɔi ta anza, wa wɛɛnzie nuiti felegɔ pe paa.

¹¹ «Ni zunui ta a laana ga keɛɣɛ anzai, é keɛɣɛ ɣaazu unfe segea, wa naama zunui ta naama anzanuiti paa. Ti-ma ɲamai ɣa la ti unma. ¹² Ni zunui ta a laana ga ná-doun anzai, wa ti felegɔi pe paa. Ti unfetala vai ɣea, ti-ma ɲamai ɣa la ti unma.

¹³ «Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti kɔzɔba vai ɣea, wa ti vaa. Ti-ma ɲamai ɣa la ti unma.

¹⁴ «Ni zunui ta a anzanui ta dee zɛɣena, é ti felegɔ ze ga anza, naa ɣa ga faa ɲɔu wola. Ta ti savagɔ ɣala, naa ɣa a ke faa ɲɔu wolai naa mina ye wo zaama.

¹⁵ «Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa vaa, wo suai ɓalaa paa. ¹⁶ Ni anzanui ta a maabuɣana suai ta va, é la koba, wa anzanui vaa, wo suai vaa. Ta ti pe paa, ti-ma ɲamai ɣa la ti unma.

¹⁷ «Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, keɛɣɛ ná-doun anzanui, ɓaa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é ɓɔɣɔ unfega. Unfetala vaa wola ɣana, ti be ka leve ta-nuɓuseiti ba, naa ɣa ɣɛ ta-nuiti pe gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faaɣaaza golai ma ɣasɔi ɣa la unma.

¹⁸ «Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi ɣaai, ti felegɔ pe ti be ka leve ta-nuɓuseiti ba, mazɔɔ ti ná-alugi ma ɲamai ɣaa.

¹⁹ «À mina la ga wo-lee die ɓaa deɣe anzanui ta, ɓaa wo-ɣɛɛ ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ɣiteɣitegi ta, ta-vaagaaza golai ma ɣasɔi ɣa la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga keɛɣɛ die ɓaa deɣe zunui ta anza, é zunui naa ɣaazu unfe segea. Ti felegɔ ta ta-ɣotoi ma ɣasɔi zeɣe, ta za ɣana nɔ, ti la doun zɔɔɔga.

²¹ «Ni zunui ta a keɛloin anzai zeina, kɔzɔba vaa ɣana, é keɛɣɛloin unfega, ti la doun zɔɔɔga.

²² «Wa makɛ nà-deveiti ma, ta nà-tɔgiti, wo ti zo kpaan, naa ɣa a ke zoi ve gè vaazu liizu ga woye ná, ga wo ze ná, é la unpiliga ga woye. ²³ A mina zie ga zii naati ta-luvai, niiti gè vaazu ti ɓɛɛzu wo luɣɔ, mazɔɔ ti naama ɣɛɛwotiiti kpein keɛve, naa velezeɣe bɛ. ²⁴ Gè boga wo ma: Wa ɣa wo ta-yooi zɔɔɔsu, nà feezu wo ve ga wɔnɔ, zoi ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi voovaai ná. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo yeedaaɣwea, wa zɔɔma ziiti.

²⁵ Wa zɔɔɔzu ɔɛ kɔzɔba zuaiti ta sua ɲadegaiti ba, ta kɔzɔba wɔniiti ta wɔni ɲadegaiti ba, naa ɔa a ke wo mina bɔɔɔ ɔɛ ga kɔzɔba vea, ga suaiti, ɔaa wɔniiti, ɔaa ga naati kpein, niiti ti bokposu zɔoi ma. Gè ti yeeɔaafwɛa, ta suai zɔiti, nii a ke wo kwɛɛ ga ti ɔɔzɔɛ.

²⁶ «À ɲade nɔn bɛ, mazɔɔɔ ɲadegɛ, nɔn nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, gè wo yeeɔaafwɛɛɛɛ wa zɔɔma ziiti, naa ɔa a ke, wo ɔɛ ga nɔnɔiti.

²⁷ «Zunui ɔaa anzanui nii é ga gɔvɛ laawooleve nui, ɔaa nii gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ma, wa sɔ ga kɔtui, é za. Ma ɲamai ɔa la unma.»

21

Deveiti é lo zalaɔa ɔula nuiti ba

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Bɔɛ zalaɔa ɔula nuiti pɔ, Aalɔn ná-doun zunuiti, è ɔɛ ti ma: Zalaɔa ɔula nui la bɔɔɔ ɔɔzɔa ná-nubuseiti saama gɔvɛ maavele ma. ² E ɔula ná-nu ɔiteɔitegiti polu, dee, ɔaa keɛɔɔ, ɔaa ná-doun zunui, ɔaa ná-doun anzanui, ɔaa keɛɔɔloin, ³ ɔaa ná-seelai, nii é la de zeini zunu vɛ. Toɔa zɔo é bɔɔɔ ɔɔzɔ ná-seelai naa vɛ, tɔɔzei naa ɔa ná-peleyeɔei wu, é la de leɛni zunu ɔili ná-pele wu. ⁴ Toɔa ga kundigii ná-nubuseiti saama, é la bɔɔɔ ɔɔzɔa, é va lɔɔɔi ɔologɔlo.

⁵ «Ni saa ɔa lona zalaɔa ɔula nuiti ma, ti la kpaana pɛa tɔungu zu, ti la ɔakalagiti boga, ti la pɔɔpale laa bɔɔɔ ma. ⁶ Ta ɲade ta-GALAGI vɛ, ti mina ta-GALAGI lɔɔɔi ɔologɔlo, mazɔɔɔ ta zalaɔaiti kulazu Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, ná-daamianigi vɛ é ɔalazu abui ɔa. Ti maanɛɛvɛ, ti ɲade. ⁷ Ti la kologɔlo anzanu zeida, ɔaa nii tɔɔɔi ɔologɔlogai. Ti la anzanu zeida, nii sinigi ɔɔleai ba, mazɔɔɔ zalaɔa ɔula nui ɲadegɛ ná-GALAGI vɛ. ⁸ Wa pɛte ga ɲade nu, mazɔɔɔ toɔa é daamianigi ɔulazu ga zalaɔai wa-GALAGI vɛ. Toɔa ɔɛ ga ɲade nu wo vɛ, mazɔɔɔ nɔn ɲadegɛ, nɛi gè ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɲadesu. ⁹ Ni zalaɔa ɔula nui ná-doun anzanui a lɔɔɔi ɔologɔlona ga é lo kologɔlogi zu, toɔa keɛɔɔ lɔɔɔi ɔologɔlosu, ta gala, é za.

¹⁰ «Zalaɔa ɔula nui nii kundigilai zea, keɛɔɔlointi maazu, nii gulo ɲadegai ziaai ma, ta nii zalaɔa ɔula zɛɔeiti toai kɔba, é la nɔundɛgaiti zɛga yaɔaba, ta é la ná-seɔeiti balia ga. ¹¹ E la lia pooma ɔoba, é la bɔɔɔ ɔɔzɔa, anɛɛ ni keɛɔɔ a zaana, ɔaa dee. ¹² E la ɔula seizu ɲadegai va, naa ɔa a ke é mina seizu ɲadegai ɔɔzɔ, mazɔɔɔ feeve bè ga nà-siɛma wulo ɲadegai maavele. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

¹³ «Zalaɔa ɔula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁴ E la poanza zeida, ɔaa anzanui nii sinigi ɔɔleai ba, ɔaa kologɔlo anzanu, ɔaa nii tɔɔɔi ɔologɔlogai, keɛɛ anzanui a ɔɛ seizu, keɛni é ɔɛ ga ná-bolodai zu anzalopo beai, é la de zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁵ Zalaɔa ɔula nui naa la mavofodai lɔɔɔ ɔologɔloga ná-bolodai zaama, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é tɔn ɲadesu.»

¹⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹⁷ «Bɔɛ Aalɔn vɔ, è ɔɛ ma: E-mavofodai zu zunui tanɔpɛ, nii nɛɛvuzulu ba, naa mina maabuɔa ga é ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ¹⁸ Zunui tanɔpɛ, nii nɛɛvuzulu a ɔɛ ba, naa la maabuɔaa ná va: gaazugole nu, ɔaa meɔɔle nu, ɔaa nii sokpai maavegai, ɔaa baalobazuvɛ ta zɛɔeai kevele ma, ¹⁹ ɔaa zunui ta, nii kɔɔɔi ɔaleai, ɔaa zeei, ²⁰ ɔaa zunui ta, nii gɔɔɔi polu, ɔaa é ga kutui, ɔaa gaazu wana nu, ɔaa dɔɔɔi ma, ɔaa kulama zeeɔei ba, ɔaa nii pɔɔɔɔɔɔɔɔ woloai. ²¹ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn mavofodai zu, zunui tanɔpɛ nii nɛɛvuzulu ba, naa mina maabuɔa ga é va zalaɔaiti kula, ti ɔalazu abui ɔa. Tei nɛɛvuzuvɛ ba, é mina maabuɔa, é va ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ²² Toɔa zɔo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola ɲadegai, ta ani ɲadegaiti. ²³ Keɛɛ é la lia seɔe zuɔooza golai vɔ pelei, ta é la maabuɔaa zalaɔa ɔulazuvɛ va, mazɔɔɔ nɛɛvuzuvɛ ɔa ba. E la nà-ada ɲadegai ɔɔzɔa ta ma zɔɔlaiti, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é ti ɲadesu.»

²⁴ Moize naama woiti daazeelini Aalɔn ma ta ná-doun zunuiti, é vɛɛ Izelayele nuiti kpein ba.

22

Maagnei é lo zalağa aniiti fai va

¹ Ƣooḡo GALAGI ɓɔeni Moize ɔɔ, é ɣe ma: ² «Aalɔn ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maagne, é lo veɓeani ɲadegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti ɣulazu bè, naa ɣa a ke ti mina dàasei ɲadegai ɣolooḡo. Nà ga Ƣooḡo GALAGI.

³ «Ƣe ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu nɔpe kɔzɔai a ye de, é maabuğa veɓeani ɲadegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti veezu bè, naama nui ɣa ɓe, é zeɣe gàazu. Nà ga Ƣooḡo GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aalɔn mavofodai zu, kulama zeeɓei a ɣe ba, ɓaa kalajna kolegi, naa la veɓeani ɲadegaiti ta mia, eyesu é ɓe ga ɲade. Zekana é la ga zɔi a vɔɔɣuna nui ta va, kɔzɔai ga poomai, ɓaa é ɓooḡo maafolooḡogai. ⁵ Zɔi a vɔɔɣuna kpokpo ganii ta va, é kɔzɔi maazɔɔɔ, ɓaa nu vului ta, nii kɔzɔba anii ma zii tanɔpe a vɛena ba, é ɣoozɔ ga naa, ⁶ zɔi a vɔɔɣuna ta va, naa ɣa ye kɔzɔyai zu eyesu kpɔkɔi, é la veɓeani ɲadegaiti ta mia, keni é maagba. ⁷ Foloi a ɓena ga da, toɣa ɲade, naa volu toɣa zoo niina é veɓeani ɲadegaiti ta mi, mazɔɔɔ ná-daamianigi ve. ⁸ E la sua voooma mia, ɓaa nii balivaliai ga, nii a ke é mina ɓooḡo ɣoozɔ ga naa. Nà ga Ƣooḡo GALAGI.

⁹ «Zalağa ɣula nuiti ta nà-deveiti make, naa ɣa a ke ti mina koloḡo, koto va la ti unma, ti mina va zaazu. Nà ga Ƣooḡo GALAGI, nii é ti ɲadesu.

¹⁰ «Izelayele nu nɔpe ge mina veɓeani ɲadegai ta mi, ni é la ga zalağa ɣula nu. Anɛɛ zalağa ɣula nui ma wɛɛin ta ná-botigɛ nui, ti la veɓeani ɲadegai ta mia. ¹¹ Kele duɔi nii zalağa ɣula nui geyaa, naa ɣa zoo é ta mi, ta nii ɓalaagi sɔɔɔgai ná-pelei wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zalağa ɣula nui ná-doun anzanui, sinigi la ga zalağa ɣula nu, naa la naa ta mia, nii segeai veɓeani ɲadegaiti ba. ¹³ Kele zalağa ɣula nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai, ɓaa nii sinigi ɣeleai ba, é la doun zɔɔɔni, ta nii é vaazu ɣalesu ma, é ye keɛɣe ná-pelei wu, eɣevelei é ɣeni ná la, ná-nu niinelai zu, naa ɣa zoo é keɛɣe ná-daamianigiti ta mi. Nu nɔpe ge la ta mia, ni é la ga zalağa ɣula nu.

¹⁴ «Ni nui ta a veɓeani ɲadegai miina, ki ge la ba, toɣa veɓeanii lieɣi naa ve zalağa ɣula nui ya, é ta vɛɛ ba ga gaagwɛsu loolugɔi zeizu ɣilagi. ¹⁵ Zalağa ɣula nuiti ti mina Izelayele nuiti ta-veɓeani ɲadegaiti kɔzɔ, nii naati ti segezu ba Ƣooḡo GALAGI ve. ¹⁶ Ni naati ta ta-veɓeani ɲadegaiti miina, ta ta-vaagaaza golai la ɓooḡo unma, ti ɣe ga sɔba nuiti, mazɔɔɔ nà ga Ƣooḡo GALAGI, nii é ti ɲadesu.»

Suai niiti ta zoo ɣulazu ga zalağai

¹⁷ Ƣooḡo GALAGI ɓɔeni Moize ɔɔ, é ɣe ma: ¹⁸ «Bɔɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti pɔ, naa vɛɛ Izelayele nuiti kpein ba, è ɣe ti ma: Nu kpein é ga Izelayele nu, ɓaa ti ga seikooḡoma nu Izelayele yooi zu, niiti ta gala zalağai ɣula Ƣooḡo GALAGI ve, minazeɣe daazeeli vaa zu, ɓaa veɓeanii vaa zu ti daai ɣisu, ¹⁹ nii a ke daazo, toɣa va ga togani zine ɣila, nii nɛɛvuzu la ba, é kula nikeiti saama, ɓaa baalagiti, ɓaa boliiti. ²⁰ A mina ani nɔpe kula ga zalağai, nii nɛɛvuzu a ɣe ba, mazɔɔɔ daa la zoga wo ve. ²¹ Ni zunui ta a toganii ma wolai ɓaa ma goi ta ɣulana ga ziilei zalağai, é ɣeni ga minazeɣe daazeeli vai, ɓaa é ɣeni ga veɓeanii nii é daai ɣisu, nɛɛvuzu mina ɣe zalağa anii va, naa ɣa a ke daazo. Nɛɛvuzu nɔpe ge mina ɣe ba. ²² A mina sua nɔpe kula ga zalağai Ƣooḡo GALAGI ve, nii gaazuɣoleai, ɓaa maaleɣefɛgai, ɓaa koliiti ti ba, ɓaa kavai ɣulaai ma, ɓaa geɣeɣeɣe ɣulaai ma. A mina naa ɣala zalağa ɣulazuve Ƣooḡo GALAGI ve. ²³ Nike zinei ɓaa baala zivoi nii baalobazuve ta ɣoozaai, ɓaa ta buğa, wa zoo wo naa ɣula ga zalağai ɓaa veɓeanii, nii wo daai ɣisu, kele naa ɣeɣala zuai ma zalağai la daazoga minazeɣe daazeeli vaa zu. ²⁴ A mina sua ɣula ga zalağai Ƣooḡo GALAGI ve, nii pɔɔɣezɛɣain woloai, ɓaa kulaai su, ɓaa teveai ga. A mina naa ta ɣe ga zalağa wa-yooi zu. ²⁵ A mina suai naa ma zii tanɔpe geya wɛɛn ma, wo va kula wa-GALAGI ve ga zalağai. Mazɔɔɔ ti maaleɣefɛge, nɛɛvuzuve ɣa ba, daa la zoga wo ve.»

²⁶ Ḑooḑo GALAGI ḑoeni Moize uo, e ḑe ma: ²⁷ «Siegi zu niki a zolona da, ḑaa baalagi, ḑaa bolii, toḑa ye ma leei va, e ke ga folo lofela. E zo folo losavasiei ma, eyesu zoo ma voloiti, a ḑulana ga zalaḑai, nii abui galazu Ḑooḑo GALAGI ue, daa ḑa zo. ²⁸ A mina togani leei ta ma yivoi vaa uo ma folo ḑila no. ²⁹ Wa ḑena mama fee zalaḑai ḑulaa Ḑooḑo GALAGI ue, wa kula vele beḑe, nii a ke daazo. ³⁰ Wa ti pe mi ma voloi no ma, wo la ta ye ga na, e va yesu sobui va zeeli. Na ga Ḑooḑo GALAGI.

³¹ «Wa na-deveiti so, wo zie ga tiye. Na ga Ḑooḑo GALAGI.

³² «A mina daasei ḑadegai ḑologolo, na-ḑadedai ḑa maamusei zoloo Izelayele nuiti saama. Noun na Ḑooḑo GALAGI, nii e wo ḑadesu, ³³ nei ge wo ḑulaa Ezipete yooi va, ga ge ḑe ga wa-GALAGI. Na ga Ḑooḑo GALAGI.»

23

Feti voloiti

¹ Ḑooḑo GALAGI ḑoeni Moize uo, e ḑe ma: ² «Boe Izelayele nuiti po, e ḑe ti ma: Feti voloi ḑa ga niiti, wo maanei wo ti ḑula, ti ga na-feti voloiti. Naati ma vaa zu, wa nuḑuseiti toli, ti gaaleba ḑadegai wo.

³ «Ese ka na-boti ḑe folo lozita laawu, keḑe foloi lofelasiei ḑa ga dooḑo foloi, gaaleba ḑadegai ḑa wo ma. Wo la boti nope kea naama voloi. Dooḑo foloi ḑa ḑe de Ḑooḑo GALAGI lebi vai ma, ue nope wa ze na.

⁴ «Wele Ḑooḑo GALAGI na-feti volo ḑiligi tanigaa va, niiti wo maanei wo nuḑuseiti toli ma, ti gaaleba ḑadegai wo naama ḑuiti ma, ti logai.

*Pakegi ta bului leve la su,
naati ma vetii
(Gaalu Sevei 28:16-25)*

⁵ «Alu moungi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma bokoi, kpidii a veena, naa ḑa e ga Ḑooḑo GALAGI na-Pakegi. ⁶ Alugi naa ma volo puugo maazu lolusiei (15), naa ḑa ḑe ga bului nii leve la su, naa ma vetii, Ḑooḑo GALAGI lebi vai ma. Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. ⁷ Folo moungi, wa gaaleba ḑadegai wo, wo la boti nope kea, eḑevelei wa da ke la. ⁸ Folo lofela laawu, wa zalaḑai ḑula, nii abui galazu, Ḑooḑo GALAGI ue. Folo lofelasiei ma, wa nuḑuseiti toli, wo gaaleba ḑadegai wo, wo la boti nope kea, eḑevelei wa da ke la.»

*Zooi va lono mounngiti
ma vetii*

⁹ Ḑooḑo GALAGI ḑoeni Moize uo, e ḑe ma: ¹⁰ «Boe Izelayele nuiti po, e ḑe ti ma: Siegi zu wo vaazu lozu la zooi zu, nii ge feezu wo ya, wa molo levea moungi zu. ¹¹ Dooḑo foloi voluma zobui, zalaḑa ḑula nui ḑa molo ḑilii lateḑe vai ma uoogi ḑe, Ḑooḑo GALAGI ḑakala, naa ḑa a ke daazo wo ue. ¹² Voloi wo vaazu molo ḑilii lateḑe vai ma uoogi ḑeezu la, wa kona gila baala sinei zo, nii neevuzu la ba, wo kula ga gala zalaḑai Ḑooḑo GALAGI ue. ¹³ Wa bulu vuko vagoi kilo lozita ve ba, gaayogai ga guloi, eḑe vebeanii galaai abui ḑa, makugi nei Ḑooḑo GALAGI ue, ta puya zalaḑai liteḑe ḑila ta tukpe (1,5) dooi zu. ¹⁴ Aisa naama voloi va zeeli, wo vaazu ma ga vebeanii wa-GALAGI uo, a mina bulu mi, ḑaa ani ḑopo geega, ḑaa molo niinei. Naa ḑa ga ḑooḑo togi wo-mavofodaiti kpein be, ue nope wa ze na.

*Pantekote voloi
(Gaalu Sevei 28:26-31)*

¹⁵ «Wa dooḑo ḑaalu ga dofela, e zo dooḑo foloi voluma voloi ma, yeei wo vaazu la ga molo ḑili, wo dateḑe ma. ¹⁶ E zo dooḑo foloi ma voloi ma, wa folo uuloolugo (50) ḑaalu, wo molo niinei ma vebeanii ḑili kevele beḑe Ḑooḑo GALAGI ue. ¹⁷ Wa va ga bulu felego, wo

zeđe la wo-zeizuvε, wo ti lateđe, ti ɢilagilagi ɢa βεte ga bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita, ti mɔ ga lεvei. Naati ta ga zooi va lɔnɔ mɔungiti Ɔooɢɔ GALAGI υε. ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zivo lɔfela ɢula ga zalaɢai, nεεvuzu mina ɢe ti va, ta nike zine βokpa gila ta baala sine felegɔ, ti ɢula ga gala zalaɢai, ε υεε ta-veβanii va, ta ta-vuya zalaɢai. Zalaɢai υε, nii abui galazu, makugi nεai Ɔooɢɔ GALAGI υε. ¹⁹ Wa boli zinei ɢula ga koto gba zalaɢai, ta kona gila baala sine felegɔ, wo kula ga ziilei zalaɢai. ²⁰ Zalaɢa ɢula nui ɢa ti lateđe vai ma υoogi ɢe, Ɔooɢɔ GALAGI ɢakala, ε υεε zooi va lɔnɔ mɔungiti ma bului va, ε υεε baala zivo felegaiti ba. Ta zeđe, ti ve Ɔooɢɔ GALAGI υε, ti ɢe ga zalaɢa ɢula nui nɔnɔi. ²¹ Naama voloi nɔ, wa nuβuseiti toli, ti gaaleba ɢadegai wo. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɢa ke la. Naa ɢa ɢe ga ɢooɢɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein βε, υε nɔpe wa zeɪ nɔ.

²² «Siεgi zu wo moloi levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamave ye nɔ, wo mina nɔ leve, wo mina ɢale ma posuyεvei ma. Wa naa ye nɔ bala nuiti βε, ta seikɔɢɔma nuiti. Nɔ ga Ɔooɢɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

Puvu fεε vetii

(Gaalυ Σεvei 29:1-6)

²³ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize υɔ, ε ɢe ma: ²⁴ «βɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε ɢe ti ma: Alugi lɔfelasiei ma volo mɔungi ma, toɢa ɢe ga dooɢɔ folo wola wo υε, wo ɢitoo sɔ, wa puugiti fe, wo gaaleba ɢadegai wo. ²⁵ Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɢa ke la. Wa zalaɢai ɢula, nii abui galazu, Ɔooɢɔ GALAGI υε.»

Koto gba voloi

(Gaalυ Σεvei 29:7-11)

²⁶ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize υɔ, ε ɢe ma: ²⁷ «Alugi lɔfelasiei ma volo puugɔi ma, naa ɢa ɢe ga koto gba voloi. Wa gaaleba ɢadegai wo, wo zugi zo, wo zalaɢai ɢula, nii abui galazu, Ɔooɢɔ GALAGI υε. ²⁸ Wo la boti nɔpe kea naama voloi, mazɔlɔ koto gba voloi υε, yeei koto gba vai maanεai ε ɢe la wo υε, Ɔooɢɔ GALAGI ɢaazu, wa-ƆALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii ε la zugi zoni naama voloi, naa βε ka leve nɔ-nuβuseiti ba. ³⁰ Nu nɔpe a boti ɢεena naama voloi, nɔ undaavili nɔ-nuβuseiti saama. ³¹ Wo la boti nɔpe kea. Naa ɢa ɢe ga ɢooɢɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein βε, υε nɔpe wo zeizu nɔ. ³² Toɢa ɢe wo υε ga dooɢɔ folo wolai, wa zugi zo. E zo alugi ma volo laavuusiei ma βɔkɔi ma, ε li poluma zobui ma βɔkɔi υɔ, keni wo looɢɔ.»

Kota lo fetii

(Gaalυ Σεvei 29:12-39)

³³ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize υɔ, ε ɢe ma: ³⁴ «βɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε ɢe ti ma: Ma alugi lɔfelasiei nɔ ma volo puugɔ maazu lɔlusiei (15) ma, naa ɢa ɢe ga kota vetii Ɔooɢɔ GALAGI υε, folo lɔfela laawu. ³⁵ Folo mɔungi, gaaleba ɢadegai ɢa wo. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɢa ke la. ³⁶ Folo lɔfela laawu, folo-o-folo wa gala zalaɢai gila kula, Ɔooɢɔ GALAGI υε. Foloji lɔsavasiei, wa gaaleba ɢadegai wo, wo gala zalaɢaiti kula Ɔooɢɔ GALAGI υε. Toɢa ɢe ga gaaleba ɢadegai GALA dεbi vai ma. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɢa ke la.

³⁷ «Feti voloiti kana, Ɔooɢɔ GALAGI lεbi vai ma, niiti wo maanεai wo nuβuseiti toli ti ma, ti gaaleba ɢadegai wo. Ti zalaɢaiti kula, ti ɢalazu abui ɢa, ta veβaniiti, ta zalaɢaiti, ta puya zalaɢaiti, ε zoloo foloi ɢilagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa Ɔooɢɔ GALAGI nɔ-dooɢɔ foloiti maape, wo ti la wa-veβaniiti maazu, ta wa-minazefegiti, ta wa-veβaniiti kpein wo ti laai ɢisu, niiti wo ti veezu Ɔooɢɔ GALAGI υε.

³⁹ «Alu dɔfelasiei ma volo puugɔ maazu lɔlusiei (15) ma, siεgi zu wo zooi zu ani waaiti kulazu la, wa fetii ɢula Ɔooɢɔ GALAGI lεbi vai ma. Wa naa ɢe folo lɔfela laawu. Folo mɔungi ɢa ɢe ga dooɢɔgi, dɔsavasiei balaa ɢe ga dooɢɔgi. ⁴⁰ Folo mɔungi, wa gulu vagɔiti ma waai zeđe, ta dɔɔ laagiti, ta gulu βekegiti, ti ɢaabiiliai, ta ziele ɢulu βekegiti. Wa

ḡoozunε Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, wa-ḠALAGI, wo naa ḡε folo lɔfela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa fetii naa ḡula Ḡooḡo GALAGI lɛbi vai ma, folo lɔfela laawu. Toḡa ga ḡooḡo tɔgi wo-mavofodaiti kpein bε. Wa ḡε kulazu alu dɔfelasiεi ma. ⁴² Wa zei kotaiti bu folo lɔfela laawu. Izelayεle yooi zu, zou louti kpein ta zei kotaiti bu, ⁴³ naa ḡa a kε, wo-mavofodaiti ti kwεε ga ḡε Izelayεle nuiti seini kotaiti bu, ḡε ti ḡulaai ma Ezipete yooi va. Nà ga Ḡooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.»

⁴⁴ Uele ḡana Moize kalagiti feeni la Izelayεle nuiti zea, é vile Ḡooḡo GALAGI ná-feti voloiti ba.

24

*Deveiti
é lo seizu ḡadegai ná-fitinaiti ba
(Egezɔde 27:20-21)*

¹ Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡε ma: ² «Devei ve Izelayεle nuiti zea, ga ti va é vɔ ga wolive wulɔ vɔḡɔi, kpeṽai fitinai vaa zu, naa ḡa a kε wo yeeye fitinaiti ba, yeenɔpe ti mina za. ³ GALA daaḡomi seḡe vεlei wu, seḡe zuḡooza golai ḡakalavε, nii é zeele woo ḡesui ḡakalavε, miná ḡa Aalɔn a sei ná, fitinaiti ti so, é zo kpɔkɔi ma, eyesu geelaalao, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga ḡooḡo tɔgi, wo-mavofodaiti kpein bε. ⁴ Toḡa fitinaiti kεvele bεṽe, fitina zei anii ḡa, é ga zanu kitei, ti da zo yeenɔpe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu.

Bului é ḡeni veezu GALA bε

⁵ «Da bulu vukɔ vɔḡɔi zeḡe, è bulu puuḡo maazu felegɔ (12) bεṽe, bului ḡilagilagi ḡa ḡε ga kilo lɔzita. ⁶ Da ti ḡεvele bεṽe zanu kitei ma labalii ḡa, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, ga seizu felegɔ. ⁷ Da ani maku nεεεε kitei ta vɔ seizu ḡilagilagi ma. Naa vɔlu da ani maku nεεεε kitei ḡala Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, bului vɔtɔgi zu, eḡe ḡizesui. ⁸ Dooḡo foloi ḡilagilagi, ta da bului naati kεvele bεṽe yeenɔpe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga minazegεgi é yesu ná ḡo, Izelayεle nuiti ta-vaa zu. ⁹ Bului naati ta ḡε ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti tɔnɔ, ta ti mi ada ḡadegai ta, mazɔlɔ toḡa ḡε ti vε ga vεṽani ḡadega wolai, naati saama, niiti ti ḡalazu, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga ḡooḡo tɔgi.»

*Woo ḡɔu wo nuiti
ta nu vaa nuiti so pelei*

¹⁰ Yeeta, Izelayεle anzanu ḡila ta Ezipete zunu ḡila, ti-loun zunui vaani Izelayεle nuiti saama. Kpɔei leveni ti-vuuzuvε, Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui ta Izelayεle zunui ta ti yɔḡɔzu. ¹¹ Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui woo ḡɔiti boni GALA daalɔḡoma, é koto. Ti vaani la Moize vɔ. Dee laaseigi ḡeni ga Selɔmite, Dibeli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹² Ti makeni ga pagɔ, eyesu deve zɔlɔ Ḡooḡo GALAGI ya.

¹³ Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡε ma: ¹⁴ «À woo ḡɔu wo nui ḡula wo-vuuzuvε va. Niiti kpein ti gooi mɛnigai, naati ti yeeiti pεε unma, naa vɔluma bebei kpein ge sɔ ga kɔtui, é za. ¹⁵ Da bɔe Izelayεle nuiti pɔ ga, nu-o-nu a ná-GALAGI ḡotona, naama nui ḡa ná-kotoi ma ḡasɔi zeḡe. ¹⁶ Zɔi nɔpe a woo ḡɔu wona Ḡooḡo GALAGI laaseigi laalɔḡoma, ta naama nui vaa, bebei kpein ka sɔ ga kɔtui, é za, é ḡeni ga seikɔḡoma nu baa zou loun, tɔzei é woo ḡɔi woga GALA daaseigi laalɔḡoma.

¹⁷ «Zɔi a nu vaana, ta naama nui vaa. ¹⁸ Zɔi a sua vaana, toḡa potɔgi ve ga suai ta. Zenvui vɔto ka ḡε ga zenvui. ¹⁹ Ni nui ta a seijɔḡɔi maawanana, toḡa ḡε la, eḡεvelei tɔ bɔḡɔi é kεa la ga zɔi. ²⁰ Nii a nu ḡaei ḡale, naama nui ḡaei ḡa ḡale, nu ḡaazuḡεzεgi vɔto ka ḡε ga nu ḡaazuḡεzεgi, nu niiga vɔto ka ḡε ga nu niiga. Ta naama maawanai ḡεḡalai ḡε ga naa, nii é kεa ga zɔi. ²¹ Zɔi a sua vaana, toḡa potɔgi ve. Kεε zɔi a nu vaana, ta naama nui vaa.

²² «Tɔ ḡilagi nɔ ḡa seidai wo ma, seikɔḡoma nu vεε zou loun va, mazɔlɔ nà ga Ḡooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.»

²³ Moize bœeni Izelayele nuiti pɔ. Ti woo ɲɔu wo nui ɣulani ti-uuuzuve va, ti sɔ ga kɔtuiti, é za. Izelayele nuiti ti kœeni ɣana, eɣevelei Ǵooǵo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

25

Zooi ná-dooǵo konagi (Tɔ Sevei Velesiei 15:1-11)

¹ Ǵooǵo GALAGI bœeni Moize uɔ Sinayi gizei ma, é ɣe ma: ² «Bœ Izelayele nuiti pɔ, é ɣe ti ma: Siegi zu wo uazu leezu la zooi naa zu, gè feezu wo ve, wa da zooi ye ná, é da looǵo yeedeɣalai tanigaa zu, naa ɣa ɣe Ǵooǵo GALAGI ná-lebiyai vaa ma. ³ Kona dɔzita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa-balagiti su. Kona dɔzita laawu, wa wa-leezen beleiti subete ga pagɔ, wo gaawaai ɣula. ⁴ Kœe kona dɔfelasiei, dooǵogi ɣa ve zooi ya, dooǵogi ɣa ɣe Ǵooǵo GALAGI lebi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa-balagiti ba. Wo la wa-leezen beleiti subetea. ⁵ Wo la molo ɣɔɣɔɔolu levea, wo mina leezen ɣula kpelei zu, nii su la bœeni. Naa ɣa ɣe ga dooǵogi ɲeɣelein zooi ve. ⁶ Zooi ná-dooǵogi zaala zu, wa ɣonagi zɔlɔ, woun wa, wa-wotige zunuiti, ta wa-wotige anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta wœen é zeini wo ɣɔɣɔma, ⁷ ta wa-loganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zooi va lonagi kpein ka ɣe ga daamianigi.

Bɔɣyeema ta unmoɔ konagi

⁸ «Wa dooǵo kona dɔfela ɣaalu, kona dɔfela zeizu lɔfela, naa ɣa é ga kona uuunaanigo maazu taavuugo (49). ⁹ Alu dɔfelasiei ma voloi uuusiei ma, wa puuugi ve, gooɣula, koto gba voloi, wa puuugi ve wa-yooi kpein su. ¹⁰ Wa kona uuulɔlusiei (50) naa leve ga kona ɲadegai, wo bɔɣyeema laazeeli zooi zu ze wo nuiti kpein ma. Toɣa ɣe wo ve ga bɔɣyeema ɣonagi, ese gilagilagi ná-zooi ɣa ɣaaɣale ma pɔ, ta ese ka ɣale ma ná-peleyeɣei wu. ¹¹ Kona uuulɔlusiei (50) ɣa ɣe wo ve ga bɔɣyeema ɣonagi: wo la ani zuwu vazaga, wo mina molo ɣɔɣɔɔolu leve, wo mina leezen ɣula kpelei zu, nii su la bœeni. ¹² Mazɔlɔ bɔɣyeema ɣonagi ve. Wa deve ga ɲadegɛ. Anii niiti ti uɔnɔsu bɔɣɔ ve kpalagi zu, wa naati mi.

¹³ «Bɔɣyeema ɣonagi naa zu, ese gilagilagi ná-zooi ɣa ɣaaɣale ma pɔ. ¹⁴ Ni wa zou uɔdina, baa wo geya Izelayele nui ta ma, à mina tooma vaa ɣe. ¹⁵ Wa zou uɔdi zɔngɔi baa geya zɔngɔi ɣweteve, é tɔzei bɔɣyeema ɣona gaabelagi ma, konagi lieɣɔi tevegai, ta molo levei lieɣɔi a ɣe, aisa bɔɣyeema ɣonagi va zeeli. ¹⁶ Konagi ta a ɣena laa ta ma, wa sɔngɔi ta la ma, konagi ma ge la ɣe de moinni, wo ta ɣula sɔngɔi la. Mazɔlɔ molo leve laa lieɣɔi ɣa, é pɔdizu wo ma. ¹⁷ Wo tanɔpe ge mina loo seɲɔɣɔi ma. Wa lua wa-ǴALAGI va, mazɔlɔ nà ga Ǵooǵo GALAGI, wa-ǴALAGI.

¹⁸ «À nà-tɔgiti so, ta nà-deveiti, wo ti make, wo zie ga tiye, wa ze zooi zu ziileigi zu. ¹⁹ Zooi ɣa ná-kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yiɣo, wo ze ziileigi zu. ²⁰ Ni wa ɣena ma: «Leeni ɣa gá mi konagi lɔfelasiei, mazɔlɔ gi la tii ɣœeni, gi la uazu ani zuwu ma lonɔ kulazu?» ²¹ Nà, nà-tuyai loo wo ve, konagi lɔzitasiei, nii a kona savago molo levei lieɣɔi ve wo ya. ²² Wa tii ɣe konagi lɔsavasiei ma, ta wa molo uɔlɔmai mi, eyesu molo levea niinei zeeli, wa ɣe ma uɔlɔmai miizu.

Poganiiti unmoɔ fai

²³ «Zooi la uɔdia, é va yesu ɣɔ, mazɔlɔ zooi ɣa ga nɔnɔ, wa pɔ be ga wœinti, eɣe nuiti ti vaai zeizu zooi zu yeedeɣala go laawu. ²⁴ Zooi zu ná kpein, ve wo uazu zeizu ná, é ɣe ga wɔnɔ, wa tɔgi ze, é zobogi veezu ese pe be ga é ná-zooi unmoɔ.

²⁵ «Ni Izelayele nui ta a ɣena zeapakalai zu, é ná-zooi ta uɔdi, nii maaneai ga é lo unmoɔ fai ɣa, é ga ná-nu ɣiteɣitegi, naa ɣa va, é naa unmoɔ, nii keeloin pɔdia. ²⁶ Ni nui ta ɣa ná, nu la zea, maaneai ga é lo unmoɔ fai ɣa be, ni a ani zɔlɔna bɔɣɔ ve, nii a ná-unmoɔ fai ɣe la, ²⁷ toɣa tɔzei ga konagiti gaaluga, é zo pɔdi voloi ma, é naa uotogi ve, nii é laazu maazu

geya nui ve, ná-zooi gaaɗale ma pɔ. ²⁸ Ni é la ani zɔɔni, a potogi leve da, zooi gɗa ye geya nui yeezu, eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli. Toɗa gaaɗale ma, é gɗe zeezu, é gɗe ga nɔnɔ názu.

²⁹ «Ni nui ta a daa velei vɔdina taai ta zu, maalatigai ga sigigi, toɗa zoo é unmoɔ kona gila daawu, é zo pɔdi voloi ma. Ná-unmoɔ fai gɗa lebisu ga kona gila nɔ. ³⁰ Kele pelei naa togai taai ta zu, maalatigai ga sigigi, ni naa la unmoɔni kona gilagi gɗeezu é pile da, toɗa gɗe ga geya nui nɔnɔ niina eyesu gɗo, ta nɔnɔ mavofodai, ti la mɔ tevega, anee bɔɗɗoyeema gɗonagi a zeelina. ³¹ Peleiti ti taaiti su, sigi ge la ti ma, naati ta leve, egɗevelei zooi ma logiti ti la. Pɔdi nui gɗa zoo é unmoɔ, ni naa laade pelei gɗa leve ma nui vɔ bɔɗɗoyeema gɗonagi.

³² «Nii é ga Leevi nuiti ta-veleiti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nuiti ta zoo ti unmoɔ fai gɗe eyesu gɗo. ³³ Zoi a pelei ta geyana Leevi nu ma taai zu, toɗa gɗula pelei naa wu, pɔdiai ma, bɔɗɗoyeema gɗonagi ma. Mazɔɔ Leevi nuiti ta-veleiti ta-laaiti su, ta ga ta-voganii Izelayele nuiti saama. ³⁴ Kpalagiti ti ta-laaiti maaɗoolii zu, naati maa la neeni, ti va vɔdi, mazɔɔ tiya gɗa ta-voganii ve eyesu gɗo.

*Tɔgi é lo bala nuiti
maaɗuyeyi ba*

³⁵ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeɗɗaka nu wo gɗoba, aniiti balagai zea, wa yeezei bu, egɗevelei wo keezu la weinti baa seikɔɗoma nuiti be, naa gɗa a ke é zenvui wo wo gɗoba. ³⁶ A mina talama maaloli ma, baa kulanumai, wa lua wa-GALAGI va, wo-gɗeloin zenvui wo wo gɗoba. ³⁷ A mina kuye ve ga wa-walii, wo va ta la ma. Wo la wa-laamianigi vea zea ga lɔɗgi, wo va ta la ma. ³⁸ Nà ga Gɔoɗo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo gɗula Ezipete yooi va, ga é Kanaan yooi ve wo ya, naa gɗa a ke gè gɗe ga wa-GALAGI.

*Tɔgi é lo
nubuseiti unmoɔ fai va*

(Egezode 21:2-6;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

³⁹ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeɗɗaka nu wo gɗoba, é bɔɗo vɔdi wo ma, à mina duɔla wotii la unma. ⁴⁰ Toɗa gɗe wo vɔ be, egɗe nui é botii gɗeezu, wo da sala, é gɗe egɗe seikɔɗoma yeedɗgala go nɔ zu. Toɗa ye wa-wotii laawu eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli. ⁴¹ Toɗa zege názu wo vɔ be, tɔ-o, ná-dointi-yo, é gale ma ná-bolodai zu, keegɗe voganii zaama. ⁴² Mazɔɔ nà-botigɗe nuiti be, gè ti gɗulaai Ezipete yooi va, ti la vɔdia, egɗevelei duɔiti ta vɔdi la. ⁴³ E la zeida unda ga maaɓa, kele wa lua wa-GALAGI va.

⁴⁴ «Ziiti ti wo-maaɗoolii zu, naati saama gɗa wa duɔ zunui baa duɔ anzanui zegena, ti gɗe ga wɔnɔ, tiya gɗa wa duɔiti geya ti zu. ⁴⁵ Niiti ti vaai zeizu wo zaama, yeedɗgala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta ti-mavofodaiti. Ta gɗe ga wɔnɔ. ⁴⁶ Wa ti ye ná, wa zegena ná, ti gɗe ga pogani wo-loun zunuiti be, ti gɗe ga tɔnɔ. Wa zoo wo ti make, ti gɗe ga duɔiti eyesu gɗo. Kele wo-gɗelointi tetemazu, ti ga Izelayele nuiti, wo tanɔpe ge mina ze keegɗeloin unga ga maaɓa.

⁴⁷ «Ni ween baa seikɔɗoma nu, a gɗena ga kpete nui, Izelayele nui ta gɗe ga zeɗɗaka nu koba, ni a bɔɗo vɔdina ween naa ma, baa seikɔɗoma nui naa ma, baa ween ná-bolodai zu nui ta ma, ⁴⁸ unmoɔgi ma zobogi maaneeve é gɗe be, anee ni é bega ga bɔɗo vɔdi. Keegɗeloin ta gɗa zoo é unmoɔ. ⁴⁹ Keegɗe die baa dege zunui ta, baa naa ná-doun zunui ta, baa ná-nu gitegitegi ta, é ná-bolodai zu, naa gɗa zoo é unmoɔ. Baa ni sɔɔ gani gɗa ná, nii zeelaai ma, toɗa bɔɗo unmoɔ. ⁵⁰ Ta geya nui ta konagi gaaɗu, é zo pɔdi voloi ma, é zeeli bɔɗɗoyeema gɗonagi ma. Unmoɔ salai gɗa leve, é zoloo nui ná-folo gɗila wotigɗe zalai ma, naa gɗa gaalusu, é zoloo konagi lieɗi ma. ⁵¹ Ni konagi wola mɔinve de, ná-unmoɔ fai zu, toɗa letemave ma walii gɗula, nii zunui naa geyai la. ⁵² Ni kona mɔinmɔin ge la mɔ yeni, eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli, toɗa gaalugi gɗe, é letemave ma walii gaaɗale ma, ná-unmoɔ fai zu, é zoloo naama gɗonagiti ma. ⁵³ Toɗa gɗe maligii vɔ be egɗe botigɗe nu, é da zalai zege konagi laawu. Naa la zeida unda, é va sopele jɔu ga maaɓa. ⁵⁴ Ni é la unmoɔni ga naama velei tanɔpe,

toɣa ye ná, eyesu bɔɣɔyeema ɣonagi zeeli, é ɣe bɔɣɔ yeema, tɔ-o, dointi-yo. ⁵⁵ Mazɔlɔɔ Izelayele nuiti ta ga botiɣe nuiti bɛ, tɔzei gè ti ɣulani Ezipete yooi va. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

26

Tuyaiti

(Tɔ Sevei Velesiei 7:12-24;

28:1-14)

¹ «À mina kɔɔɣɔ ganigiti kpete bɔɣɔ ve. A mina vololiba vile, ɓaa sale ɣɔɔ ɣɔtu. A mina kɔtui tanɔpe saɣa, wo va da nɔkɔ bu wa-yooi zu, mazɔlɔɔ nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.

² «Wa nà-dooɣo foloiti maape, wo unfe sèizu ɲadegai ma. Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI.

³ «Ni wa ziena ga nà-deveiti, wo ɣolo nà-tɔgiti bɛ, ni wa ti zona, ⁴ nà tonaiti fe wo ya ma yeedɣeɣalai ma, zooi ɣa ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵ Wa ye ɣɔ moloji loɣazu, eyesu dɔɔ bɛte yeedɣeɣalai zeeli, wo ye ɣɔ dɔɔ bɛte vai ɣeezu, eyesu ani zuwu vaza yeedɣeɣalai zeeli. Wa daamianigi zɔlɔɔ ga mɔinda, wo ze ga pagɔ ziileigi zu, wa-yooi zu. ⁶ Nà ziileigi lɔ zooi zu, wa ɲiimenii wo, faa nɔpe ge la wo ɓɔlɔa. Nà sua vileiti kpein kula wa-yooi va, kɔɔ la ɣɔa wa-yooi zu. ⁷ Wa vile wo zili nuiti polu, wo zobo sɔlɔɔ ti ma ga wa-woɣa zɔkpɔi, ti loo. ⁸ Wo zaama, nu lɔɔlugɔ ɣa pile sɔlɔɔ nu ungila (100) ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuugɔ (10 000) bɛ. Wa-woɣa zɔkpɔi ɣa ɣe wo zili nuiti toozu bu. ⁹ Nà yeeye wo va, gè wo ɣe ga kpuɣu nu, wo wola mɔin. Nà nà-minazegɣegi make kpaan wo ve. ¹⁰ Wa molo vɔlɔmai mi, wo mɔtai likpi vɔlɔ, nii a ke wo ma niinei vuuzu zɔlɔɔ. ¹¹ Nà sèizuve bɛte wo zaama, gè la mɔ ɣelea wo va pe. ¹² Nà zie wo zaama, gè ɣe ga wa-ƆALAGI, wo ɣe ga nà-nuɓuseiti. ¹³ Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo ɣulani Ezipete yooi va, é wo ɣula duɔlai zu. Gè wa-unbawuluiti galeɣaleni, wo zie unbuzegɣei zu.

Foovooiti

(Tɔ Sevei Velesiei 28:15-68)

¹⁴ «Kɛle ni wo la woiloni ɣɔɔ ma, wo va zie ga devei niiti kpein, ¹⁵ ni wa nà-deveiti wɔinzeɣena, wo ɣele nà-tɔgiti ba, wo la zieni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minazegɣegi ɣologolo, ¹⁶ à wele velegi gè vaazu wo zosu da: Nà ziiɓɔlɔi lɔ wo zaama, kɔsɔ kolegi ta kɔlɔkpadimai da wo zo, ti da wo-ɣaazuɓeti maaɓidi, ta da ɣula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuiti faza fuun nɔ, mazɔlɔɔ wo zili nuiti ta wa-molo leveaiti seɣe. ¹⁷ Nà ɣale ma wo laalɔɣɔma, wo-ɣɔɔɲɔɣɔiti ta zobo sɔlɔɔ wo ma. Niiti ti wo wɔinzeɣezu, naati ta ze wo unda. Wa vɛla, anɛɛ ni nu la vileni wo vɔlu, é va da wo bɛ.

¹⁸ «Ni naa pe poluma, wo la woiloni ɣɔɔ ma, nà wo maɣolo ná zeizu ɣe lɔfela wa-ɣotoiti faa zu. ¹⁹ Nà wa-wasogi ma zebei ɣologolosu, geezuve ɣa ɓaa wo ma eɣe kɔlui, wa-yooi ɣe eɣe kɔlu ɓɔigi. ²⁰ Wo-zuvikɛi ɣa ɓe, é ɣula wo ya fuun, wa-yooi la mɔ ná-kulanumaiti fea, zooi ɣa wuluiti ti la mɔ waa.

²¹ «Ni wa ɣelɛna, wo la keeni, wo va woilo ɣɔɔ ma, nà wo loɣa ná zeizu ɣe lɔfela, eɣevelei wa-ɣotoiti ti la. ²² Nà dɔɓɔ zuaiti teve wo laalɔɣɔma, ti wo-lointi paa, ti wa-loganiiti suwuɣaaleve, ti wo maalɔi, wa-veleiti ta vaazu ɣeezu ga tevebaiti.

²³ «Ni, anɛɛ naa ve, wo la vaani bu, gè va wo maɣolo, wa sàkpɛna, ²⁴ nà ɓalaa, nà wo zakpe, gè wo loɣa ná zeizu ɣe lɔfela mɔnɔ, wa-ɣotoiti faa zu. ²⁵ Nà kɔɔiti teve wo laalɔɣɔma, tɔzei wo minazegɣegi ɣologologa. Wa ɣaalɛna ba wa-laaiti su, gè ɔɔfɔ zeeɓɛi lɔ wo zaama, wa lɔ wo zili nuiti zeezu. ²⁶ Siegi zu gè wo valasu la wo-ɣɔnɔgi ma, anzanu puugɔ ɣa ɓului mɔ fuulu ɣila su, ti vaa la wo vɔ, gaa a ɣwɛɛna, wa daami wo, wo la yiɣoa.

²⁷ «Ni, anɛɛ naa ve, wo la woiloni ɣɔɔ ma, wa sàkpɛna, ²⁸ nà ɓalaa, nà wo zakpe ga ziiɣaawanai, gè wo loɣa ná zeizu ɣe lɔfela mɔnɔ, wa-ɣotoiti faa zu. ²⁹ Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰ Nà wa-zalaɣa ɣula adaveti kologolo, ta wa-ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɣa ɣulazuɓeti, gè wo-ma vooimaiti pu wa-ɣɔɔɣɔ ganigiti

ma uoomaiti ma, nà gɛlɛ wo va. ³¹ Nà wa-laaiti kɛ ga tevebai, gè wa-ada ɲadegaiti faza, wa-zalaɗa maku nɛɛnɛgiti ti la mɔ ziiɛida. ³² Nà bɔɗɔi, nà zoi zuɗoɗoɗo, wo zili nuiti ti vaai, ti zeɪ ná, naati koozu ɗa vili, ti laavɔ. ³³ Nà wo vaza ziiti saama, gè vile wo volu ga boɗa zɔkpɔi. Wa-yooi zu ɗa ɗoɗoɗo, wa-laaiti ta ɗɛ ga tevebai.

³⁴ «Naazu zoi ɗa dooɗo sɔɔ, siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, wa ɗɛɛzu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zoi ɗa looɗo názu. ³⁵ Siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, toɗa dooɗogi zɔɔ, nii é la ɗɛa sɔɔsu wa-looɗo konagiti su, siɛgi zu wo zeini la ná.

³⁶ «Wo zaama, niiti ti ɗɛɛzu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga dualuagi. Daai é ɲiikpisi, naa lugi ɗa ti maalua. Ta vela, eɗevelei nu a da vela la sili nui ná-boɗa zɔkpɔi va. Ta loo, anɛɛ ni nu la vileni ti volu. ³⁷ Ta bunɛsu bɔɗɔ ma, eɗevelei nu a ɗɛ la boɗa zɔkpɔi ɗakala, anɛɛ ni nu la vileni ti volu. Wo la ungalɔga wo zili nuiti kakala. ³⁸ Wo undaa ɗa vili zii ɗiligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi ɗa wo maaɓili. ³⁹ Niiti ta ye vulua wo zaama, naati ta bɔɗɔ undaavili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaɗaaza golaiti ta ti-mɛmɛwolani ta-vaɗaaza golaiti faa zu.

Gɔɗɔ GALAGI ɗa ná-minazɛɗɛgi makɛ kpaan

⁴⁰ «Ta la zɔ ga, ga ta-vaɗaaza golaiti, ta ti-mɛmɛwolani ta-vaɗaaza golaiti, é lo wooveledaiti ba, ti ti ɗɛɛni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹ naa ɗa é kea gè ti zakpeni, gè li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta bɔɗɔmaayeina, ta ti ta-vaɗaaza golai ma ɗuyei zala, ⁴² nà ɗize ná-minazɛɗɛgi zu, gi yɔɗɔzu gá ti-mɛmɛwolani, Zakɔbe, Izaake, ta Aɓalaame, nà ɗize balaa zoi zu. ⁴³ Mazɔɔ ta ɗula zoi va, naa ɗa dooɗo sɔɔ názu, siɛgi zu é gaaleɪ zu la, ti maɗoozaai ba. Ta ta-vaɗaaza golai ma ɗuyei zala, tɔzei ti ɗɛleni ná-deveiti ta ná-tɔgiti ba. ⁴⁴ Kele siɛgi zu ti ɗɛɛzu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, gè la ɗɛlea ti va ɲegelein, gè la ti-ma zuwu ɗaalevea, gè la ná-minazɛɗɛgi ɗoɗoɗoɗo ti letemazu, mazɔɔ nà ga Gɔɗɔ GALAGI, ta-GALAGI. ⁴⁵ Nà ɗizesu ná-minazɛɗɛ mɔungi zu ti-mɛmɛwolani tetemazu, niiti gè ti ɗulani la Ezipete yooi va, ziiti gaazu, ga gè ɗɛ ga ta-GALAGI. Nà ga Gɔɗɔ GALAGI.»

⁴⁶ Kalagiti kana, ta deveiti, ta tɔgiti, niiti Gɔɗɔ GALAGI ti zeini, ti yɔɗɔzu ta Izelayele nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maavele.

27

Minazɛɗɛ daazeeli zɔngɔi

¹ Gɔɗɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɗɛ ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é ɗɛ ti ma: Ni nui ta a minazɛɗɛna ga é nui ta ɗɛ ga Gɔɗɔ GALAGI nɔnɔ, toɗa ná-minazɛɗɛgi laazeeli ga sɔngɔi, ³ a lona zunui ta va, nii é kona vuufelegɔ (20) zɔɔga, eyɛsu é zeeli kona vuulɔzita (60) ma, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuulɔlugɔ (50), é zoloo seizu ɲadegai ma walii ma. ⁴ Ni anzanu ve, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuusavagɔ (30). ⁵ Zunu loungoi, é zo kona dɔɔlugɔ ma, é li kona vuufelegɔ (20) vɔ, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuufelegɔ (20), anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ. ⁶ E zo alu gila ma, é li kona dɔɔlugɔ vɔ, zunu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae lɔɔlugɔ, anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae savagɔ. ⁷ E zo kona vuulɔzita (60) ma, é le zeemaazu, zunui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ maazu lɔɔlugɔ (15), ta anzanui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ. ⁸ Ni zɔi é minazɛɗɛgi ɗɛai, naa ɗa ga zeɲaka nu, é la zooga é va sɔngɔi zala, toɗa va ga zɔi nii é kalivaai, é dɛɛ ga zalaɗa ɗula nui. Naa ɗa deve, é soloo ná-sɔɔgi ɗevelei ma.

⁹ «Ni nu a minazɛɗɛna ga é suai ta ve Gɔɗɔ GALAGI ve, nii a zoo ɗulazu ga zalaɗa, naa veeve Gɔɗɔ GALAGI ve. ¹⁰ Nu la maavaliboga, nu la ma vagɔi votogi ɗɛa ga ma ɲɔi, ɓaa ma ɲɔi votogi ɗɛ ga ma vagɔi. Ni nu a suai votogi ɗɛɛna ga taɗili, ti felegɔ ta ve Gɔɗɔ GALAGI ve.

¹¹ «Ni nu a minazegena ga é sua gɔzɔai ta ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii é la zooga gɔlazu ga zalaɔa, toɔa le ga zalaɔa gɔla nui, ¹² naa ga sɔngɔi leve, é zoloo pa pelei baɔa nɔu velei ma, ná-devei ga ta yeezei bu. ¹³ Ni fee nui ga pɔ é unmoɔ, toɔa ta la ma ga dɔɔlugɔi zeizu gɔlagi.

¹⁴ «Ni nui ta wɔinve ga é ná-pelei ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, é ke ga nɔnɔ, zalaɔa gɔla nui ga sɔngɔi leve, é zoloo ná-pagi baɔa ná-nɔi ma, ta yeezei naa wu, sɔngɔi nɔpe é devezu. ¹⁵ Ni zɔi nii é feai, toɔa pɔ é unmoɔ, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwɛsu lɔɔlugɔi gɔlazuve la sɔngɔi ma, naa ga gɛ ga nɔnɔ volu ga niine.

¹⁶ «Ni nui ta a ná-kpalagi veena Gɔɔɔɔ GALAGI ve, sɔngɔi lieɔi ga gɔwee, é zoloo ani zuwui lieɔi ma, nii a vaza ba, wali gae vuulɔɔlugɔ (50) moloi é ga wɔɔlezegi naama gɔilo unsavago (300). ¹⁷ Ni a ná-kpalagi veena bɔɔɔyeema gɔnagi lɔɔzeigi, ta va sɔngɔi lieɔi wu. ¹⁸ Ni toɔa ná-kpalagi ve bɔɔɔyeema gɔnagi a levena, zalaɔa gɔla nui ga sɔngɔi gaaalu, é zoloo konagi lieɔi ma, nii zegai ná, eyɛsu bɔɔɔyeema gɔnagi zɔi zeeli, ta ta gɔla sɔngɔi lieɔi la. ¹⁹ Ni kpala nui ga pɔ é ná-kpalagi unmoɔ, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwɛsu lɔɔlugɔi gɔlazuve ve ba, egevelei zalaɔa gɔla nui a gɔida la sɔngɔi lieɔi wu, toɔa kpalagi zɛge volu. ²⁰ Ni é la kpalagi unmoɔni, é vɔdi zunui taɔili ma, zobo ge la mɔ ná, é va unmoɔ, ²¹ bɔɔɔyeema gɔnagi a zeelina, kpalagi naa ga gɛ ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, é gɛ ga zalaɔa gɔla nui nɔnɔ, ege kpalagi nii feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve eyɛsu gɔ.

²² «Ni nui ta a kpalagi veena Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii é geyaai, é la veeni ná-poganiiti ba, ²³ zalaɔa gɔla nui ga gɔida sɔngɔi lieɔi wu, é zoloo konagi lieɔi ma, a ye ná, eyɛsu bɔɔɔyeema gɔnagi zɔi zeeli. Zou vee nui ga naama walii lieɔi zala, naama voloi nɔ yeei deveai la, mazɔɔ kpalagi veeve Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ²⁴ Kele bɔɔɔyeema gɔnagi ma, kpalagi ga gaaɔgale ma naa ma, nii é geyani ma, nii zɔoi bɔɔɔi gɛa zea ga poganii.

²⁵ «Sɔngɔi kpein ka wo é zoloo seizu nɔdegai ma walii ma, nii ma gae gɔlagi wunɛgi ga galamu puugɔi.

²⁶ «Nu nɔpe ge la zooga é va ná-togani ma yivo mɔungi ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, mazɔɔ ma mɔungi kpein ka niina ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔi, é gɛni ga togani goiti baɔa ma wolaiti ti-ma yivoiti. ²⁷ Ni toɔa gɛ ga sua gɔzɔai ta, é la gɔlaa ga zalaɔa, toɔa unmoɔ, egevelei sɔngɔi la, é sɔngɔi ma gaaɔwɛsu lɔɔlugɔi gɔlazuve zɛge, é pe ba. Ni é la unmoɔni, toɔa vɔdi, egevelei sɔngɔi la.

²⁸ «Naa voluma, nii kpein nu a kona Gɔɔɔɔ GALAGI ma, kɔligaa zaama ti ga nɔnɔi, naa la zooga vɔdizu, baɔa é va unmoɔ, é gɛni ga nu vului, baɔa toganii, baɔa kpalagi é ga zeaɔɔligi. Nii kpein a gɔna Gɔɔɔɔ GALAGI ma, naa ga gɛ ga nɔnɔ ta anii gola nɔdegai. ²⁹ Anɛ ni nuɔusei ve a kona, nu la zooga é va unmoɔ, ta naama nui vaa.

³⁰ «Zooi ná-puusieiti, é gɛni ga zooi va lɔnɔgiti, baɔa guluiti gaawaaiti, ta ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, ani ve feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ³¹ Ni nui ta ga pɔ é ná-puusiei ma anii ta unmoɔ, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwɛsu lɔɔlugɔi gɔlazuve zɛge, é pe ba. ³² Puusie vai, nii é vilesu nikeiti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a levena puu, tukpɔi wu, puusiei ga ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ³³ Togani nui la zooga é va ziimazegɛ ke, ma vagoi ta ma nɔi zu. Nu la ta maavaliboga ga taɔili. Ni nu a ta vɔtogi gɛena ga taɔili, ti felegɔ ta gɛ ga ani nɔdegai, ti la zooga unmoɔsu.»

³⁴ Deveiti kana Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya, Izelayele nuiti ta vaa ma, Sinayi gizei ma.

Gaalu Sevei

Sevei nii laaseigi veeve ga gaalu sevei, tōzei toḡa Izelayele nuiti gaalu fai wosu ná zeizu mōin. Izelayele nuiti kpegai ma ga tōgiti kpein sōlō, GALA ge feeni ti ya Sinayi gizei ma, ti ḡeni ḡevele βetezu ga ti vile pelei zu, nii é liizu zooi zu, nii GALA ge ma minazegeni Izelayele nuiti be (1:1--10:10). Ta-ziei ḡa de liizu ga tiye Kadese-Baalenea, nu lōozuve βōḡai zooi ná zu.

Kele ti luani ga ti lee vai zooi ná zu, keni mu naazu ti kona vuunaanigō (40) ḡe tevbai zu, ti ḡale ma, ti li volu ga lekpeima velei nu yeezazuve, nii a ke ti Moabe yooi maazōlō gaabelasu, ti kaku sie ḡoozagiti bo, kpolodēi vō pelei folo ḡulazu velei (10:11--21:35).

Gaagwesu gaabelagiti ta faiti ma ziiti deezu, niiti ti βogi zedai Moabe yooi va. Miná ḡa Izelayele a zoo é lō ga ná velei Kanaan yooi zu (22:1--36:13).

Sevei nii ḡa vilesu Egezode ta Leevi nuiti ta-zvevi ti polu, é GALA ná-nubuseiti kevelei le, ta-nubuselai zu, ve lada vai ta ineine faiti ti ná, ta iḡōdōi ta iḡotevei, ta bōlōi ta unmaayei. Toḡa GALA ná-woogēḡiladai leezu balaa, nii é la latiga, é va ḡe ga ma ḡou, ná-nubuseiti tetema, woogēḡiladai nii é la ná-to kpaangi ta ná-telebodai zegēa ma.

Moize ḡa tosuve ná baai Maligii ta ná-nubuseiti zōḡozu, GALA ná-faiti maabakpa fai, toḡa ga naama ḡeelai, ta nii neebe ḡilibalai su, toḡa losu toun kakala balaa, é ḡe ga maalobo nui, nii é la bōlōa woovele nubuseiti ta-vaa zu.

IZELAYELE NUITI KEAI MA SINAYI TEVBAI ZU

(1:1--10:10)

Izelayele nuiti gaalu faa mōungi

¹ ḡōoḡō GALAGI βōeni Moize vō Sinayi tevbai zu, GALA daagōmi seḡe velei wu, alugi velesiei ma volo mōungi ma, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va, ma ḡonagi velesiei. E ḡeni ma:
² «À Izelayele nubuseiti kpein gaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, wo zunuiti kpein gaalu, ³ é zo kona vuufelegō (20) ma, é le zeemaazu, nii dōin seeliai kōoḡō vai ma Izelayele nuiti saama. Wa Aalōn, wa ti ḡaalu ga kōovebei ḡevelei.

⁴ «Zunu ḡilagila ka ḡe wo va, é ḡula bolodai ḡilagilagi zu, zunui nii a ḡe ga peleyeḡe ḡundigii. ⁵ Wele zunuiti daaseigiti ba, niiti ta βō wo va:

Luβen vō be, Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui,

⁶ Simiyōn vō be, Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui,

⁷ Zuda vō be, Naason, Aminadaβe ná-doun zunui,

⁸ Isakaal vō be, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui,

⁹ Zaβulōn vō be, Eliabe, Geelon ná-doun zunui,

¹⁰ Zozefe ná-doun zunuiti pō be,

Efelayime vō be, Elisama, Amiyude ná-doun zunui,

Manasee vō be, Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui,

¹¹ Benzamen vō be, Aβidan, Gideyōni ná-doun zunui,

¹² Dan vō be, Ayiyeeel, Amisadayi ná-doun zunui,

¹³ Aseeel vō be, Pagiyele, Wōkelan ná-doun zunui,

¹⁴ Gade vō be, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui,

¹⁵ Nefetali vō be, Ayila, Enan ná-doun zunui.»

¹⁶ Naati ka ti ḡeni ga nubuseiti gaazuveti, ti ti lolini. Ti ḡeni ga ta-wolodamaiti ta-lotuḡiti. Tiya ḡa ti ḡeni balaa ga Izelayele ḡōbōgi ma ḡundigiiiti.

¹⁷ Moize ta Aalōn ti zunui niiti kḡōni βōḡō va, niiti ziimazegēgi ḡeni ga tiye ga ti-laaseigiti. ¹⁸ Ti nubuseiti pe gaaleeni ba, alugi velesiei ma volo mōungi ma. Ti Izelayele nuiti kpein gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. Ti zunuiti daaseigiti

seveni ga gilagila, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, ¹⁹ egevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Zekana Moize ta-gaalugi woni da Sinayi tevebai zu.

²⁰ Luḡen, Izelayele ná-doun zunu mungi, mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ²¹ Luḡen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuunaani maazu lozita undoolugo (46 500).

²² Simiyon mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ²³ Simiyon ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuuloolu maazu taavuu unsavago (59 300).

²⁴ Gade mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ²⁵ Gade ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuunaani maazu loolu undozita puuloolu (45 650).

²⁶ Zuda mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ²⁷ Zuda ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuulofela maazu naani undozita (74 600).

²⁸ Isakaal mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ²⁹ Isakaal ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuuloolu maazu naani unnaani (54 400).

³⁰ Zaḡulon mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³¹ Zaḡulon ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuuloolu maazu lofela unnaani (57 400).

³² Zozefe ná-doun zunui Efelayime mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³³ Efelayime ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuunaani undoolu (40 500).

³⁴ Manasee mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³⁵ Manasee ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuusava maazu fele unfelego (32 200).

³⁶ Benzamen mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³⁷ Benzamen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuusava maazu loolu unnaanigo (35 400).

³⁸ Dan mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³⁹ Dan ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuulozita maazu fele undofela (62 700).

⁴⁰ Aseel mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ⁴¹ Aseel ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuunaani maazu gila undoolugo (41 500).

⁴² Nefetali mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ⁴³ Nefetali ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gjeni ga zunu waavuuloolu maazu sava unnaanigo (53 400).

⁴⁴ Naati tiegöi ða Moizeni ta Aalön ti gaaluni. Zunu puugö maazu felegöiti (12) niiti ti ðeni ga Izelayele woloda ðundigüiti, naati ti böni ti va. ⁴⁵ Izelayele nuiti saama, niiti kpein ti ti ðaaluni, eðevelei ta-veleyeðeiti ti la, é zo kona vuufelegö (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave, ⁴⁶ ti ðeni ga zunu waaundözita zunu waasavagö undölu puulölu (603 550).

Leevi nuiti ta-vai

⁴⁷ Leevi nuiti ta-wolodai zu, ti-ðee veleyeðeiti bu, ti ðaa la ðeni luni ti zaama. ⁴⁸ Góogö GALAGI böeni Moize vo, é ðe ma: ⁴⁹ «Mina Leevi nuiti ta-wolodamaiti gaalu, mina ti ðaalu Izelayele nuiti saama ðeglein. ⁵⁰ Sege vele ðadegai, nii zeele woo ðesui bu, naa ma wotii ve Leevi nuiti zea, ta ma zöolaiti kpein, ta nii kpein é ga naama vai. Ta sege vele zeege, ta ná-söolaiti kpein, ti ná-botii ðe, ti vu sege vele ðadegai maagoolii zu. ⁵¹ Siegi zu sege vele ðadegai a ðena zeege la losuve, é va li ada ðili, Leevi nuiti ta kulakula ba, ti to volu ga niine, ve ta ðe zeizu ná. Zöi nape a maabufana ná va, nii é la ga Leevi ná-bolodai zu nui ta, ta naama nui vaa. ⁵² Izelayele nuiti ta vu ti-vuuzuve ti ðilagilagi, ná-bolodai ná-poogi ðobave. ⁵³ Kee Leevi nuiti ta vu sege vele ðadegai maagoolii zu, nii zeele woo ðesui bu, naa ða a ke ná-ziiðaanai mina vuka Izelayele vebai ma. Leevi nuiti ta ðe sege vele ðadegai makesu.»

⁵⁴ Izelayele nuiti ti ðoloni, ti deveiti kpein so, niiti Góogö GALAGI ti veeni Moize ya.

2

Izelayele nuiti puu vele

¹ Góogö GALAGI böeni Moize ta Aalön vo, é ðe ti ma: ² «Izelayele nuiti ti ðilagilagi ða vu ná-bolodai ná-poogi ðobave, ta-veleyeðeiti ta-voogi wu. Ta vu GALA daagömi sege vele letema, ta maagoolii zu.

³ «Zuda ná-bolodai ða vu folo ðulazu vele, ná-poogi wu, ga ná-köbögiti kevelei. Ná-kundiðii ða ðe ga Naason, Aminadaðe ná-doun zunui. ⁴ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuulöfela maazu naani undözita (74 600). ⁵ Isakaal ná-bolodai ða vu kobave. Ná-kundiðii ða ðe ga Netaneyele, Suaal ná-doun zunui. ⁶ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuulölu maazu naani unnaanigö (54 400). ⁷ Zabulön ná-bolodai ða vu zöla vele. Ná-kundiðii ða ðe ga Eliaðe, Geelon ná-doun zunui. ⁸ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuulölu maazu löfela unnaanigö (57 400). ⁹ Zuda ná-köbögiti ti-liegöi ða ðe ga zunu waaungila puulösaava maazu lözita unnaanigö (186 400). Naati ka ta lo siei ma vele la.

¹⁰ «Lubén ná-bolodai ða vu nu yeezazu vele, ná-poogi wu, ga ná-köbögiti kevelei. Ná-kundiðii ða ðe ga Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui. ¹¹ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuunaani maazu lözita undölugö (46 500). ¹² Simiyön ná-bolodai ða vu kobave. Ná-kundiðii ða ðe ga Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui. ¹³ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuulölu maazu taavuu unsavagö (59 300). ¹⁴ Gade ná-bolodai ða vu zöla vele. Ná-kundiðii ða ðe ga Eliazafe, Leyuwele ná-doun zunui. ¹⁵ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuunaani maazu lölu undözita puulölugö (45 650). ¹⁶ Lubén ná-köbögiti ti-liegöi ða ðe ga zunu waaungila puulölu maazu ðila unnaani puulölugö (151 450). Naati ka ta ðe velelaiti poluve sie wo fai zu.

¹⁷ «Naa voluma, Leevi nuiti ta vile ti volu ga GALA daagömi sege vele, sie wo fai zu. Ta ðe köbö felegö möungiti ta köbö felegö ðaablagiti zöðözu. Velei ti vu vele la, pele ðana ta lii la, ese ge ye losu, ti ðilagilagi, ta ta-voogiti.

¹⁸ «Efelayime ná-bolodai ða vu folo liizu vele, ná-poogi wu, ga ná-köbögiti kevelei. Ná-kundiðii ða ðe ga Elisama, Amiyude ná-doun zunui. ¹⁹ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu waavuunaani undölugö (40 500). ²⁰ Manasee ná-bolodai ða vu kobave. Ná-kundiðii ða ðe ga Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui. ²¹ Ná-köbögi liegöi ða ðe ga zunu

waavuusava maazu fele unfelego (32 200). ²² Benzamen ná-bolodai ga vu zoola velei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Abidan, Gideyoni ná-doun zunui. ²³ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuusava maazu loolu unnaanigo (35 400). ²⁴ Efelayime ná-kooɔɔgiti ti-liegoi ga gɛ ga zunu waaungila maazu losava ungila (108 100). Naati ka ta gɛ liizu togi zavasiei zu.

²⁵ Dan ná-bolodai ga vu nu gɔvezu velei, ná-poogi wu, ga ná-kooɔɔgiti kevelei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Ayiyeeɛɛl, Amisadayi ná-doun zunui. ²⁶ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuulozita maazu felego undofela (62 700). ²⁷ Aseɛl ná-bolodai ga vu kobave. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Pagiyele, Wəkəlan ná-doun zunui. ²⁸ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuunaani maazu gila undolugɔ (41 500). ²⁹ Nefetali ná-bolodai ga vu zoola velei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Ayila, Enan ná-doun zunui. ³⁰ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuuloolu maazu sava unnaanigo (53 400). ³¹ Dan ná-kooɔɔgiti ti-liegoi ga gɛ ga zunu waaungila puuloolugɔ maazu lofela undozita (157 600). Naati ka ta li ga gaabelagi ta ta-voogiti.»

³² Izelayele nuɓuseiti ti ti gaaluni ga peleyeɛɛi, ta ta-gooɔɔgiti kevelei, ti-liegoi gɛni ga zunu waaundozita zunu waasavago undoolu puuloolugɔ (603 550). ³³ Leevi nuiti gaa la gɛni luni Izelayele nui zoiti saama, eɛvelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁴ Izelayele nuiti ti zieni ga deveiti pe, eɛvelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Naa ga é keeni, ti gɛni vuuzu ta-voogi goɔa. Ta gɛna ziaa, ti lo ga ta-woloda velei, ta peleyeɛɛ velei.

3

Aalɔn ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Aalɔn ta Moize ti-mavofodai vete, siegi zu Gooɔɔ GALAGI boeni la Moize vo Sinayi gize ma.

² Aalɔn ná-doun zunuiti daaseigiti kaa: ma mɔngi laaseigi gɛni ga Nadaɓe, naa volumai Aɓiyu ta Elezaal, ta Itamaal. ³ Ti gɛni ga zalaɔa gɔla nuiti, gulo naɓegai zieni ti ma, zobogi ve ti ya, ga ti zalaɔa gɔla wotii gɛ. ⁴ Kele Nadaɓe ta Aɓiyu ti zaani Gooɔɔ GALAGI gaazu Sinayi teɓebai zu, toozei ti vaani ga abu gɔligi. Ti la gɛni dounɔa zoloni. Elezaal ta Itamaal ti zalaɔa gɔla wotii gɛni, ti-gɛɛ Aalɔn da wele ti ma.

Leevi nuiti keɛ vai zalaɔa gɔla nuiti ta-wotii zu

⁵ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é gɛ ma: ⁶ «Da ga Leevi mavofodai, è ma nuɓuseiti pu zalaɔa gɔla nui Aalɔn yeema, ga ti da bo ba. ⁷ Ta gɛɛzu ná-botii zu, ta nuɓuseiti ta-wotii, GALA daaɔomi seɛ velei gɔkala, ti ti-losuɓeti kpein ke, ti daazeeli, é lo seɛ vele naɓegai va. ⁸ Ti gaaba GALA daaɔomi seɛ velei wu zolaiti ma, ti ti make, ti gɛ Izelayele nuiti ta-wotii zu, ti ti-losuɓe kpein ke, ti daazeeli, é lo seɛ vele naɓegai vai va. ⁹ Da Leevi nuiti fe Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea. Ta veezu be naɓeglein, ti gɛ ga Izelayele nuiti gaazuɓe. ¹⁰ Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti sei, ti zalaɔa gɔla wotii gɛ. Zoi noɓe a maabuɔana seɛ vele naɓegai va, nii é la ga ta-veleyeɛɛi wu nui ta, ta naama nui vaa.»

¹¹ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é gɛ ma: ¹² «Wele, gè yiimazeɛɛa ga Leevi nuiti, Izelayele nuiti saama, doun zunu mɔngiti kpein potogi zu, Izelayele anzanuiti ti-loun mɔngiti. Ta ga nɔnɔiti. ¹³ Doun zunu mɔngi kpein ka ga nɔnɔ, é zo naama voloi ma, yeei gè Ezipete yooi zu loun zunu mɔngiti paani la, gè Izelayele loun zunu mɔngiti makeni boɔo ve, é zo nuiti ti-lointi ma, é li suaiti ti-yivoiti po. Ta ga nɔnɔ. Na ga Gooɔɔ GALAGI.»

Leevi nuiti gaalu fai

¹⁴ Gooɔɔ GALAGI devei veeni Moize ya, Sinayi teɓebai zu, é gɛ ma: ¹⁵ «Leevi mavofodaiti gaalu, eɛvelei ta-veleyeɛɛi ti la, ta ta-wolodamaiti. Da zunuiti kpein gaalu, é zo alu gila

ma, é le zeemaazu.» ¹⁶ Moize ti ghaaluni Góogó GALAGI ná-devei zu, egevelei é ma levei zólóni da.

¹⁷ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti ti gjeni ga: Geleson, Kefate ta Melali. ¹⁸ Geleson ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Libeni ta Simeyi. ¹⁹ Kefate ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Amelame, Yisefaal, Geebelon, ta Uziyele. ²⁰ Melali ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Maali ta Musi. Leevi ná-bolodamaiti kana, egevelei ta-velयेgeiti ti la.

²¹ Geleson mavofodaiti ti gjeni ga Libeni ná-bolodamaiti ta Simeyi nónaiti. ²² Ti-liegó gjeni ga zunu waadofela undólugó (7 500), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ²³ Geleson ná-bolodamaiti ti-vuuzuve gjeni ga sege vele padegai volu vele, folo liizu vele. ²⁴ Geleson ná-bolodamaiti ta-gundiḡii gjeni ga Eliazafe, Layele ná-doun zunui. ²⁵ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele vaalobazuve niiti ma: sege vele padegai, ta ma veemazegēi, ta sege zugoza golai, nii é GALA daagomi sege vele laave, ²⁶ ta koi ma zasai laave ma zege zugoza golai, ta sasai ma zēgeiti, nii é sege vele padegai ta zalaḡa ḡulazuve maagoolii zu, é ve ta-galuiti ba. Tiya ḡa ti-gasó gjeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba.

²⁷ Kefate mavofodaiti ti gjeni ga Amelame ná-bolodamaiti, ta Yisefaal nónaiti, naa ve Geebelon ta Uziyele tónaiti ba. ²⁸ Ti-liegó gjeni ga zunu waadósava undózita (8 600), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti pe ka ti gjeni seizu padegai ma wotii zu. ²⁹ Kefate ná-bolodamaiti ti-vuuzuve gjeni ga nu yeezazu vele sege vele padegai ḡilazuve. ³⁰ Kefate ná-bolodamaiti ta-velयेgeiti ta-gundiḡii gjeni ga Elisafan, Uziyele ná-doun zunui. ³¹ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele ma zólai niiti ma: minazegē kesui, ta tabalii, ta fitina zei anii, ta zalaḡa ḡulazuve, ta seizu padegai ma zólaiti kpein, niiti botii gjeni gēezu ga tiye, ta sege zugoza golai. Tiya ḡa ti-gasó gjeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba. ³² Leevi nuiti ta-gundiḡi wolai gjeni ga Elezaal, zalaḡa ḡula nui Aalon ná-doun zunui. Toḡa é gjeni welezu Leevi nuiti ma, niiti ti gjeni seizu padegai ma wotii zu.

³³ Melali mavofodaiti ti gjeni ga Maali ná-bolodamaiti ta Musi nónaiti. ³⁴ Ti-liegó gjeni ga zunu waadózita unfelegó (6 200), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ³⁵ Melali ná-bolodamaiti ta-velयेgeiti ta-gundiḡii gjeni ga Suliyele, Aḡiyayile ná-doun zunui. Ti-vuuzuve gjeni ga sege vele padegai ḡilazu vele nu ḡovezuve. ³⁶ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele vaalobazuve niiti ma: sege vele padegai ma bedegiti, ta ma wulu zókpóiti, ta ma lópkalaiti, ta ta-labuiti, ta ta-zólaiti kpein niiti botii gjeni gēezu ga tiye, ³⁷ ta tókpalaiti ti gjeni ga koi ma zasai, é ḡooli ma, é ve ta-labuiti ba, ta ti zuzo kóluiti, ta ta-galuiti.

³⁸ Moize-o, Aalon ta ná-doun zunuiti-yo, ti vuuni sege vele padegai gákalave, folo ḡulazu vele, GALA daagomi sege vele laave. Ti gjeni seizu padegai ma wotii gēezu Izelayele nuiti daaseigi zu. Zoi nópe a la maaḡufana ná va, ta naama nui vaa.

³⁹ Leevi nuiti kpein, niiti Moizeni ta Aalon ti ti ghaaluni, zunuiti, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, egevelei Góogó GALAGI ná-devei gjeni la, é lo peleyegeiti ba, ti gjeni ga zunu waavuufele maazu felegó (22 000).

Doun mǎungiti unmǎo fai

⁴⁰ Góogó GALAGI gjeni Moize ma: «Doun zunu mǎungiti kpein gaalu Izelayele nuiti saama, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, é ti-laaseigiti seve. ⁴¹ Da Leevi nuiti fe bē, Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti potogi zu. Nà ga Góogó GALAGI. Leevi nuiti ta-loganiiti ta ḡe ga nónó, Izelayele nuiti ta-logani zine mǎungiti potogi zu.» ⁴² Moize doun zunu mǎungiti kpein gaaluni Izelayele nuiti saama, egevelei Góogó GALAGI ma levei veeni la zea. ⁴³ Doun zunu mǎungiti kpein gaaluni, é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti-liegó gjeni ga waavuufele maazu fele unfele puulofela maazu savagó (22 273).

⁴⁴ Góogó GALAGI ḡóeni Moize vó, é ḡe ma: ⁴⁵ «Leevi nuiti fe bē, Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti potogi zu, ta Leevi nuiti ta-loganiiti, Izelayele nuiti ta-loganiiti potogi zu. Leevi

nuiti ta gɛ ga nɔnɔ. Nà ga Gɔɔgɔ GALAGI. ⁴⁶ Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti, zunu unfele puulɔfela maazu savago (273) unmoɔ fai zu, nii daai ma, ti yɔgɔzu ma ta Leevi nuiti, ⁴⁷ naa ga ga da wali gae lɔludɔɔlu kula ti gɪlagilagi unmoɔ fai zu. Wali gaei naa zoloo seizu ɲadegai ma walii ma, nii buɲegi ga galamu puugo. ⁴⁸ Da walii naa ve Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, ga naati unmoɔ ganii, niiti ti-liegɔi a leve Leevi nuiti tiegɔi va.» ⁴⁹ Moize unmoɔgi ma walii zoni, é gɪla naati zea, niiti ti-liegɔi buɔeni Leevi nuiti maazu, ti unmoɔgai, ⁵⁰ é walii zoni, é gɪla Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti zea, é gɛ ga wali gaei waagila unsava puulɔzita maazu lɔɔlugɔ (1 365), egevelei seizu ɲadegai ma walii la. ⁵¹ Moize unmoɔgi ma walii veeni Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, é zoloo Gɔɔgɔ GALAGI ná-devei ma, egevelei Gɔɔgɔ GALAGI Moize bɔgɔi leveni la.

4

Kegate ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, é gɛ ti ma: ² «Kegate mavofodaiti gaalu, Leevi ná-doun zunuiti saama, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ³ é zo kona vuusavago (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) vɔ, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daagomi sege velei ma wotii ta gɛɛ vai ma.

⁴ «Kegate mavofodaiti ta-wotii vete, ta gɛ keezu GALA daagomi sege velei wu: ada ɲadega wolai ma gasɔi ga gɛ ti unma. ⁵ Siegi zu ta gɛ liizu la, ti zege ti-vuuzuve, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta sege zuɔooza golai gɪla, ti zeele woo gɛsui maavelevele la, ⁶ nuni gɔɔi vee ma, ti sege biinii vee maazu, naa volu ti kesui zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁷ «Ta sege biinii vee tabalii ma, nii bului laazu ga GALA be, ti digiiti sei maazu, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. Buluiti ti veai GALA be, naati ta ye ná tabalii ga. ⁸ Ta pɛemazege bɔi sɔsɔgi vee ma aniiti ma, naa volu ti nuni gɔɔi velevele ti ma, naa volu ti tabalii zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁹ «Ta sege biinii zege, ti felevele fitina zei anii ma, wozagaɣa fai zu, ta ná-fitinaiti, ta ná-salava zo sɔɔlaiti, ta ná-salava zege anɲakaiti, ta ná-gulɔ anɲakaiti, ná-botii gɛɛ vai ma. ¹⁰ Ta ti maavelevele, ta ná-sɔɔlaiti kpein, nuni gɔɔi zu, ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹¹ «Ta pɛemazege biinii vee zalaɣa gɪlazuve ma, nii zanugi ziɛni maave, ti maavelevele ga nuni gɔɔi, naa volu ti sege wulu zɔkpɔiti to ba. ¹² Ta anɲakaiti kpein sege, niiti ti botii gɛɛzu ga tiye seizu ɲadegai zu, ti ti vu sege biinii zu, ti ti maavelevele ga nuni gɔɔi, naa volu ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹³ «Ta zalaɣa gɪlazuve ma yuvui gɪla su, ti pɛemazege bɔigi vee niina gaazu, ¹⁴ naa ga ti sɔɔlaiti kpein puuzu maazu, niiti ti ga ná-botigɛ aniiti: abu zege aniiti, sua zɔɔ mite wolaiti, peluiti, ta kokoiti. Naa vɔluma ta nuni gɔɔi vee ti pe maazu, ti sege wulu zɔkpɔiti to ba.

¹⁵ «Siegi zu Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti besu la ga seizu ɲadegai ta sɔɔlaiti maavelevele, ti lii ziegi zu, ti va zege vuuzuve, Kegate ná-nuiti ta va niina, ti ti zege. Kele ti mina yeevɔɔgu ada ɲadegai ma anii ta va, ti va za. Kegate mavofodaiti tosuve gana, GALA daagomi sege velei ná-fai zu.

¹⁶ «Zalaɣa gɪla nui Aalɔn ná-doun zunui Elezaal losuve ga ga, é da wele fitinai ná-gulɔi ma ta ani maku neɛnɛgi, ta veɛanii é gɪlazu folo-o-folo, ta siɛma wulɔ ɲadegai. Toɣa sege vele ɲadegai ma welema vai kpein ke, ta bu anii kpein, ta seizu ɲadegai, é vee ma zɔɔlaiti kpein ba.»

¹⁷ Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, é gɛ ti ma: ¹⁸ «À mina va bu ga Kegate nuiti ta-wolodai ma veleyegeiti ma zuwu gaaleve Leevi nuiti saama. ¹⁹ Wele pelegi maanɛai wo ke la ti ve, nii a ke ti zenvui wo, ti mina za: Siegi zu ti vaazu la ani ɲadegaiti pɔ be, dei é ga Aalɔn, wa è-loun zunuiti, wa le, wo ese tosuve lee la, nii maanɛai é ke. ²⁰ Kegate nuiti ti maa la neɛni, ti va le ada ɲadegai eyesu pe, naa vete faa zu, anɛ yeegeɣala go nɔ laawu, ti va za.»

Geelesome nuiti ta-wotii

²¹ Gooḡo GALAGI b̄eni Moize ū, é ḡe ma: ²² «Geeleson mavofodai ḡaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ²³ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma. ²⁴ Wele nii ḡa é ḡeezu ga Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti tosuve, nii ta ke, ta nii ta seḡe: ²⁵ ta da seḡe vele ḡadegai ma landaiti seḡe, ta GALA daaḡomi seḡe velei, ta ma veemazeḡeiti, ta nuni ḡl̄oi é veezu ti maazu, ta seḡe zuḡooza golai é GALA daaḡomi seḡe velei laave, ²⁶ ta koi ma zasai, nii é seḡe vele ḡadegai ta zalaḡa ḡulazuve maḡoolii zu, ta sasai laave ma zeḡe zuḡooza golai, é vee ta-ḡaluiti ba, ta naama zoolaiti kpein. Ta botii kpein ke, nii togai naa va. ²⁷ Geeleson mavofodaiti ta ta-wotii kpein ke Aal̄n ta ná-doun zunuiti ta-levei wu, ti naama ḡaso zeḡe, nii maan̄ai ti seḡe, ti ti-losuve laazeeli. ²⁸ Pele ḡana Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, é lo GALA daaḡomi seḡe velei vai va. Ta ke, ti daazeeli zalaḡa ḡula nui Aal̄n ná-doun zunui Itamaal ná-devei wu.

Melali nuiti ta-wotii

²⁹ «Da Melali mavofodaiti gaalu balaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ³⁰ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma.

³¹ «Wele, nii ḡa maan̄ai ga ti da seḡe, GALA daaḡomi seḡe velei ma zoolaiti su: seḡe vele ḡadegai ma b̄ed̄egiti, ta ma wulu z̄okp̄oiti, ta ma l̄okpalaiti, ta ma labuiti, ³² ta t̄okpalaiti ti ḡeni ga koi ma zasai, é ḡooli ma, é vee ta-labuiti ba, ta ti zuzo koluiti, ta ta-ḡaluiti, ta soolai nii kpein fiz̄ogai ti loda vai zu. Wa ese ná-soola lee la, nii a ḡe seḡezu. ³³ Pele ḡana Melali nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, ta ti-losuve, é lo GALA daaḡomi seḡe velei vai va. Naa ḡa ta ḡe keezu Itamaal yeezu, nii é ga zalaḡa ḡula nui Aal̄n ná-doun zunui.»

Leevi nuiti gaalu fai, niiti ti ḡeni botii zu

³⁴ Moize ta Aal̄n ta nuḡuseiti ta-ḡundiḡiiti ti Keḡate mavofodaiti gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁵ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma. ³⁶ Nii gaaluni ta-wolodamaiti su, naa ḡeni ga zunu waafeleḡo und̄ofela puulooluḡo (2 750). ³⁷ Keḡate ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe velei wu. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁸ Geeleson mavofodaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁹ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁰ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, naa ḡeni ga zunu waafeleḡo und̄ozita puusavaḡo (2 630). ⁴¹ Geeleson ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe velei wu. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la ti ya.

⁴² Melali ná-bolodamaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴³ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁴ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, naa ḡeni ga zunu waasavaḡo unfeleḡo (3 200). ⁴⁵ Melali ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

⁴⁶ Leevi nuiti, Moize ta Aal̄n ta Izelaye nuiti ta-ḡundiḡiiti ti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴⁷ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁸ ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waad̄sava und̄ooluḡo puul̄sava (8 580). ⁴⁹ Gooḡo GALAGI ḡa é devei veeni ga ti ti ḡaalu, Moize ese ná-boti leeni la, nii maan̄ai é ke, ta kas̄oi nii maan̄ai é seḡe, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

5

Tɔgi é lo ɲade fai va

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ² «Devei ve Izelayele nuiti zea ga ti naati kpein kula bɔɔɔ zaama ti-vuuzuve, niiti ti ɔɔzɔai ga gee zeebei, ɔaa kalaja kolegi, ɔaa ti vɔɔɔɔai poomai ta va. ³ E ɔɛni ga zunu ɔaa anzanu, wa ti ɔɔla wo-vuuzuve va, ti mina wo-vuuzuve ɔɔzɔ, ve gè zeini ná wo zaama.» ⁴ Izelayele nuiti ti woɔzogi ɔɛni, ti naama nuiti kpein kulani ti-vuuzuve va, ti li ná voluve, eɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Unmai ma vaazubetei

⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ⁶ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɔɛ ti ma: Ni zunu ɔaa anzanu a ɔaaɔona nui ta ma, toɔa ɔɛ ga ladalala nu Gɔɔɔɔ GALAGI letema, keni é leve ga sɔba nu. ⁷ Toɔa la zɔ ga ga kotoi é keai. Toɔa ma anii ɔaaɔale ma naa vɔ, nii é ɔaaɔogai ma, é kpɔ ba ga ma gaafwesu lɔlugɔi zeizu ɔilagi. ⁸ Ni nui nii kpaafɔmai wogai la, naa za, tama ná-pogani zeɔe nu la ná, nii faazubetei a wo zeezaama, aniiti kpein ta ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, naa ɔa ga zalaɔa ɔɔla nui ɔa ta ve zea, é ɔɔ baala sinɛi va, é ga koto gba zalaɔai sɔba nui ve. ⁹ Veɛani ɲadegai kpein Izelayele nuiti ta kula, faanɛɛ gelei nii a zeɔe ba, é ve zalaɔa ɔɔla nui ya, naa ɔa ɔɛ ga naa nɔnɔ. ¹⁰ Nii nui feezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, naa ɔa ve zalaɔa ɔɔla nui ya, nii nui a fe zalaɔa ɔɔla nui ya, naa nɔnɔ ɔana.»

Tolo vai é vile anzanui va

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɔɛ ti ma: Wele nii maɛnai wo ke, ni anzanui ta a sinigi yaavana, é ɔɛ be ga ladalala nu. ¹³ Ni zunu ɔili ka laana la, sinigi la ɔoleni ma, tɔɔzei é ɔɔɔ ɔɔzɔve dɔɔɔfuzu, zeele la ná, a zeele woo wo daalɔɔma, tama é la zoni ná keezuve, ¹⁴ siɛgi zu tolo ɔigi ɔɛɛzu la sinigi ve, é zoovi anzai ma, é ɔɛni ga ɔite vaa ɔaa zɛɛ, ¹⁵ toɔa vaa la zalaɔa ɔɔla nui vɔ be, moloii nii é ga wɔlezegei, toɔa naama ɔɛzei kilo savagɔ zeɔe, é ke be ga zalaɔai, é mina gulɔ vu ma, é mina ani maku nɛɛɛ pu ma, mazɔɔ toɔa ga tolo zalaɔai, veɛanii nii é faaɔaaza golai ma vai loozu nu ɔisu.

¹⁶ «Zalaɔa ɔɔla nui ɔa maaɔuga ga anzanui seizu ɲadegai va, é lo Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ¹⁷ Toɔa zie ɲadegai zaɔa pɔɔ ligi zu, é seɔe vele ɲadegai ma vufiligi yeve, é pu su. ¹⁸ Toɔa anzanui ɔaalɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, é nɔungi vie, é veɛanii ve zea, nii é ná-faaɔaazagi ma ɔizesui wosu, naa ɔa é ga tolo zalaɔai, kele zalaɔa ɔɔla nui ɔɔɔi ɔa foovoo de wanai zo ya. ¹⁹ Toɔa ɔɛ anzanui ma: «Da ɔonazu ga: Ni zunu ɔili ge la de laani ga de, è la de ɔɔɔ ɔɔzɔni, è va è-zinigi yaava, kaipa è zeini be, naazu foovoo de wanai nii mina faa ɲɔu nɔpe ke ga de. ²⁰ Kele tama, è zeidai ma zini be, ni è è-zinigi yaava, è ɔɔɔ ɔɔzɔ, è la zunu ɔili koba, ²¹ da ɔonazu, è yeezei niima voovooiti bu: Gɔɔɔɔ GALAGI è-balaiti fɔ, é è-ɔogi le da, eyesu da-nubuseiti ta ɔena foovoo loa, ti pokɔɔ è ma. ²² Foovoo dei tei ge lɔ è ɔoozu, é è-ɔogi le da, é è-balaiti fɔ!» Anzanui ɔa gooɔaavote, é ɔɛ ma: «Ungo, é ɔɛ ɔana!»

²³ «Zalaɔa ɔɔla nui ɔa foovoo vai niiti seve sevei zu, é gba zie wanai wu. ²⁴ Toɔa zie wanai naa lo anzanui la, nii é ga foovoo dei, é kpɔle, é yei koozu. ²⁵ Aisa naa va ɔɛ, zalaɔa ɔɔla nui ɔa tolo zalaɔai zeɔe anzanui ya, é dateɔe vai ma voogi ɔɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, naa volu é vaa la zalaɔa ɔɔlazuve. ²⁶ Zalaɔa ɔɔla nui ɔa zeeɛ gila seɔe ba, é make ga ɔizesui, é gala, zalaɔa ɔɔlazuve, naa voluma, é ziei ve anzanui ya, é kpɔle. ²⁷ Ni gaama ve ga é ɔɔɔ ɔɔzɔve, é ɔɛ ga ladalala nui sinigi ve, foovoo dei ɔa yei koozuve, é naa wona, kogi le da, kpalaiti ta vɔ, eyesu ná-nubuseiti ta ɔena foovoo loa, ti pokɔɔ ma. ²⁸ Kele ni anzanui la ɔɔɔ ɔɔzɔni, ni ɲadegɛ, faa ɲɔu nɔpe ge la ɔɛa la, toɔa zoo é dounɔa zɔɔɔ volu.

²⁹ «Naa ɔa é ga tɔgi é vile tolo vai va, siɛgi zu anzanui é zini be, é sinigi yaavazu la, é ɔɔɔ ɔɔzɔ, ³⁰ ɔaa ni tolo yii a lɔna zunui ta yiima, é zoovi anzai ma koloɔolo fai zu. Toɔa ɔɔla la Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. Zalaɔa ɔɔla nui ɔa naa ɔɛ, nii kpein seveai tɔgi zu. ³¹ Anzazinigi ɔa ɔɛ ga sɔbalala nu naazu, anzanui ná-faaɔaaza golai ma ɔasɔi ɔa la tɔ ɔɔɔi unma.»

6

*Nuiti ti bɔɔɔ ɔalivaazu**Gɔɔɔ GALAGI ma*

¹ Gɔɔɔ GALAGI bɔɔɔni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Bɔɔ Izelayele nuiti pɔ, è ɔe ti ma: Siɛgi zu zunui ta, baa anzanui ta bɔɔɔ ɔalivaazu la Gɔɔɔ GALAGI vɛ, é bɔɔɔ ɔalivaa minazefegi wo, ³ keni é bɔɔɔ zo, é mina dɔɔ bɔle, baa kpɔɔle ani nɔpe a nu ɔaazulati, é mina dɔɔ laba bɔle, anɛɛ kpɔɔle ani labai ta ma zii nɔpe nii a nu zo, é mina leezɛin ma ɔei ta bɔle, é mina leezɛin ta mi, ma undui baa ma vɔɔi. ⁴ Eyɛsu kalivaa ziiɛgi bɛ, é mina leezɛin vaalobazuve tanɔpe mi, é zo ma ɔaei ma, é li ma ɔɔɔ pɔ.

⁵ «Naama yeeɔeɔalalai kpein daawu, niiti kalivaai ti zu Gɔɔɔ GALAGI ma, nɔungi mina wo, eyɛsu naama yeeɔeɔalalaiti daazeeli, toɔa ɔade niina, é nɔundeɔai ta kpeleiti ze ná.

⁶ «Yeeɔeɔalalai kpein daawu, é deveai ga é bɔɔɔ ɔaliva Gɔɔɔ GALAGI ma, é mina maabuɔa nu vɔoma va. ⁷ É mina bɔɔɔ ɔɔɔɔ tɔgi letemazu, keɛɔe vɛ, baa dee, baa keɛɔeloun zunu vɛ, baa baazeela vɛ, ni naa ta a zaana, mazɔɔɔ ná-kalivaa vai GALA ma, naama vɔogi ɔa unmauve. ⁸ Kalivaa ziiɛgi kpein daawu, toɔa ga nu ɔadegai Gɔɔɔ GALAGI vɛ.

⁹ «Ni nui ta a zaana koba kpaun, nɔungi é kalivaai, naa ɔɔɔɔ, toɔa nɔungi wo ta kpelei, folo lɔfelasiei ma, ná-ɔade foloi. ¹⁰ Foloi lɔsavasiei, toɔa li ga kpumago felegɔ baa poopo kpokpa felegɔ zalaɔa ɔula nui vɔ, GALA daaɔomi seɔe vɛlei laave. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gila kula ga koto gba zalaɔai, é zɔi ɔe ga gala zalaɔai, kotoi keai ga é yeevɔɔɔu poomai va, naa gbaai ɔana. Naama voloi nɔ zu, toɔa nɔungi ɔaliva mɔnɔ ga niine. ¹² Toɔa bɔɔɔ ɔaliva volu ga niine Gɔɔɔ GALAGI ma, ná-kalivaa yeeɔeɔalalaiti faa zu é ɔea deveni. Toɔa kona gila baala sinei ɔula ga faazuβete zalaɔai. Foloiti ti levegai, é mina mɔ naati gaalu, tɔzei ná-kalivaa voloiti ti ɔɔɔɔni.

¹³ «Tɔgi vete é vile bɔɔɔ ɔalivaa vai va: foloi ná-kalivaa vai βesu la, naama voloi ta vaa la GALA daaɔomi seɔe vɛlei laave. ¹⁴ Toɔa ná-zalaɔai ɔula Gɔɔɔ GALAGI vɛ: kona gila baala sine ɔila, nii nɛɛvuzulu ba, naa ɔa ɔe ga gala zalaɔai, ta kona gila baala saa ɔila, nii nɛɛvuzulu ba, naa ɔa ɔe ga koto gba zalaɔai, ta baala sine wolai, nii nɛɛvuzulu ba, naa ɔa ɔe ga ziiɛi zalaɔai. ¹⁵ Bului leve la su, toɔa va balaa ga naama bɔɔɔgi: bului kpɛɛai ga bulu vukɔ vɔgɔi, gaayɔgai ga gulɔi, ta bulu leɛveiti leve la su, gulɔi vuai ma, é bɔ ta-veβaniiti ba, ta ta-ɔuya zalaɔaiti. ¹⁶ Zalaɔa ɔula nui ɔa va ga ti pe Gɔɔɔ GALAGI ɔakala, é ná-koto gba zalaɔai ɔula, ta ná-gala zalaɔai. ¹⁷ Toɔa baala sine wolai ɔula ga ziiɛi zalaɔai Gɔɔɔ GALAGI vɛ, ta bului leve la su, naama bɔɔɔgi, é kpɔ ná-veβanii va ta ná-puya zalaɔai. ¹⁸ Nui kalivaai, naa ɔa nɔungi wo, GALA daaɔomi seɔe vɛlei laave. Toɔa nɔundeɔai zeɔe ta kpelei, é ti vili abui ɔa, nii é ziiɛi zalaɔai wu. ¹⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa baala sine wolai ma βakigi zeɔe, nii giliai, ta bulu ɔila leve la su, ta bulu leɛve ɔila leve la su, é fe nui naa ya, nii é bɔɔɔ ɔalivaai, naa a βena ga nɔungi wo. ²⁰ Naa volu, zalaɔa ɔula nui ɔa ti lateɔe vai ma vɔogi ɔe Gɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Daamianigi naati ɔadegɛ, ta ɔe ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, é bɔ ma ɔekegi ta ma balai va, niiti ti ɔula ga dateɔe vai ma vɔogi. Naa ɔea vɔluma, nii é bɔɔɔ ɔalivaai, naa ɔa zoo é dɔɔi bɔle niina.

²¹ «Tɔgi ɔana é vile naama nui va, nii é bɔɔɔ ɔalivaazu, é minazefegi ɔeai, nii maaneai é kula ga zalaɔai Gɔɔɔ GALAGI vɛ kalivaa vai zu, gaalu ge la naa va, nii a ɔe ga faaneɛi ma zobogi bɛ ga é ke. Toɔa ke eɔevelei a minazeɔe la, é bɔ naa va, nii tɔgi bogai, é vile nui ɔalivaa vai va.»

Tuyai loo velei

²² Gɔɔɔ GALAGI bɔɔɔni Moize vɔ, é ɔe ma: ²³ «Bɔɔ Aalɔn ta ná-doun zunuiti pɔ, è ɔe ti ma: <Wɛle, vele ɔa wa ɔe tuyai loozu la Izelayele nuiti bɛ, wa ɔe ti ma:

²⁴ Gɔɔɔ GALAGI tuyai loo wo vɛ, é wo make!

²⁵ Gɔɔɔ GALAGI yeezei wo wu ga pagɔ!

E zaalai la wo ma!

²⁶ Gooḡo GALAGI wele wo ma!

E ziileigi ve wo ve!»

²⁷ Zekana ta woofula la mà, Izelayele nuiti ta-vaa zu, nòun nà, nà tuya loo ti ve.»

7

Botii ləzei vai

sefe vele padegai wu

¹ Yeei Moize beni da ga sefe vele padegai lo, é gulo padegai zienu ma, é fe GALA be. E keeni gana no ga ma zoolaiti, naa ve zalaḡa ḡulazuve va, ta ma zoolaiti. ² Peleyeḡe ḡundiḡiiti, ti ga bolodaiti ta-ḡundiḡiiti ti maaḡuḡani. Teiti ti loni gaalugi untuḡo. ³ Ti vaani ga vebeaniiti Gooḡo GALAGI ve: wotolo ləzita ti maazuveai, ta nike puuḡo maazu felego (12), kundiḡi felego wotolo ḡila, nike ḡilagila. Ti vaani ga tiye sefe vele padegai laave.

⁴ Gooḡo GALAGI beeni Moize va, é ḡe ma: ⁵ «Ta-vebeaniiti so. Wotoloi niiti, ta niki niiti, ta lo GALA daaḡomi sefe velei ma wotii zu. Da kaliva Leevi nuiti ma, eḡevelei ti ḡilagilagi ta-wotii beḡema vai la.» ⁶ Moize yeezeini wotoloi bu, ta nikiiti, é ti ḡaaḡwe Leevi nuiti ba. ⁷ E wotolo felego zeḡeni, ta nike naanigə, é fe Geelson ná-nuiti zea, eḡevelei ta-wotii beḡema vai ḡeni la. ⁸ E wotolo naanigə ta nike ləsava ve Melali ná-nuiti zea, təzei botii lieḡo va, ti ḡeni keezu Itamaal yeezu, zalaḡa ḡula nui Aalən ná-doun zunui. ⁹ E la ḡeni ta veeni Keḡate ná-nuiti zea, mazəlo naati ka ani padegaiti ma ḡasəi ḡeni ti unma, keeni ti bena ti zeḡe ḡoma.

Zalaḡa ḡulazuve laalao fai

ma vebeaniiti

¹⁰ Kundiḡiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti, voloi ti zalaḡa ḡulazuve veeni la GALA be, ti daalao, ti gulo padegai zie ma. Kundiḡiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ¹¹ Názu ḡa Gooḡo GALAGI ḡeni la Moize ma: «Kundiḡiiti ti va ga ta-vebeaniiti, ti ḡilagilagi pe, nu ḡila, folo ḡila, zalaḡa ḡulazuve laalao fai zu.»

¹² Folo məungi, Naason, Aminadaḡe ná-doun zunui vaani, é ná-vebeanii le. Naa ḡa é ḡeni ga Zuda mavofodai nənəi. ¹³ E vaani ga tazai, é ga walii, buḡeḡi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡeḡi ga galamu undəsaava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felego pe daavega ḡeni de ga bulu vukə vaḡəi, gaayəḡai ga guləi, é va ḡe ga vebeanii, ¹⁴ ta zanu anijaka ḡila, buḡeḡi ga galamu ungila puuḡo (110), daaveḡai ga ani maku neeḡeḡi. ¹⁵ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ¹⁶ ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ¹⁷ ta nike felego, ta baala sine wola ləlugə, ta boli zine ləlugə, ta kona gila baala sine ləlugə, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Aminadaḡe ná-doun zunui Naason ná-vebeanii ḡeni ga naa.

¹⁸ Foloi velesiəi, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui, Isakaal mavofodaiti ta-ḡundiḡiiti vaani, é ná-vebeanii le. ¹⁹ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡeḡi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡeḡi ga galamu undəsaava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felego pe daavega ḡeni de ga bulu vukə vaḡəi, gaayəḡai ga guləi, é va ḡe ga vebeanii, ²⁰ ta zanu anijaka ḡila, buḡeḡi ga galamu ungila puuḡo (110), daaveḡai ga ani maku neeḡeḡi. ²¹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ²² ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ²³ ta nike felego, ta baala sine wola ləlugə, ta boli zine ləlugə, ta kona gila baala sine ləlugə, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-vebeanii ḡeni ga naa.

²⁴ Foloi zavasieḡi, Eliaḡe, Geelon ná-doun zunui, Zaḡulən mavofodaiti ta-ḡundiḡiiti vaani, é ná-vebeanii le. ²⁵ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡeḡi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡeḡi ga galamu undəsaava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felego pe daavega ḡeni de ga bulu vukə vaḡəi, gaayəḡai ga guləi, é va ḡe ga

vebeanii, ²⁶ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ²⁷ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ²⁸ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ²⁹ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Geelon na-doun zunui Eliaɓe na-vebeanii gɛni ga naa.

³⁰ Foloji naanisiɛi, Elisuul, Sedeyuul na-doun zunui, Luβen mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ³¹ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ³² ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ³³ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ³⁴ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ³⁵ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Sedeyuul na-doun zunui Elisuul na-vebeanii gɛni ga naa.

³⁶ Foloji loolusiɛi, Selumiyele, Sulisadayi na-doun zunui, Simiyon mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ³⁷ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ³⁸ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ³⁹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁴⁰ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁴¹ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Sulisadayi na-doun zunui Selumiyele na-vebeanii gɛni ga naa.

⁴² Foloji lozitasiei, Eliazafe, Deyuwele na-doun zunui, Gade mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁴³ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁴⁴ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁴⁵ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁴⁶ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁴⁷ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Deyuwele na-doun zunui Eliazafe na-vebeanii gɛni ga naa.

⁴⁸ Foloji lofelasiɛi, Elisama, Amiyude na-doun zunui, Efelayime mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁴⁹ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁵⁰ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁵¹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁵² ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁵³ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Amiyude na-doun zunui Elisama na-vebeanii gɛni ga naa.

⁵⁴ Foloji losavasiɛi, Gameliyele, Peedaasuul na-doun zunui, Manasee mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁵⁵ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁵⁶ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁵⁷ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁵⁸ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁵⁹ ta

nikε felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Peedaasuul na-doun zunui Gameliyεle na-vebeanii deɗeni ga naa.

⁶⁰ Foloi laavuusiεi, Aɗidan, Gideyoni na-doun zunui, Benzamen mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁶¹ E deɗeni ga tazai, ε ga walii, buɗεgi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗεgi ga galamu undosava (800), eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi deɗeni deɗεzu la, ti felego pe daavega deɗeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de deɗeni ga vebeanii, ⁶² ta zanu aninaka gila, buɗεgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɗεgi. ⁶³ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁶⁴ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁶⁵ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Gideyoni na-doun zunui Aɗidan na-vebeanii deɗeni ga naa.

⁶⁶ Foloi vuusiεi, Ayiyezeel, Amisadayi na-doun zunui, Dan mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁶⁷ E deɗeni ga tazai, ε ga walii, buɗεgi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗεgi ga galamu undosava (800), eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi deɗeni deɗεzu la, ti felego pe daavega deɗeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de deɗeni ga vebeanii, ⁶⁸ ta zanu aninaka gila, buɗεgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɗεgi. ⁶⁹ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁷⁰ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁷¹ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Amisadayi na-doun zunui Ayiyezeel na-vebeanii deɗeni ga naa.

⁷² Folo puugo maazu gilasiei (11), Pagiyεle, Wokelan na-doun zunui Aseel mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁷³ E deɗeni ga tazai, ε ga walii, buɗεgi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗεgi ga galamu undosava (800), eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi deɗeni deɗεzu la, ti felego pe daavega deɗeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de deɗeni ga vebeanii, ⁷⁴ ta zanu aninaka gila, buɗεgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɗεgi. ⁷⁵ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁷⁶ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁷⁷ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Wokelan na-doun zunui Pagiyεle na-vebeanii deɗeni ga naa.

⁷⁸ Folo puugo maazu velesiei (12), Ayila, Enan na-doun zunui, Nefetali mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁷⁹ E deɗeni ga tazai, ε ga walii, buɗεgi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗεgi ga galamu undosava (800), eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi deɗeni deɗεzu la, ti felego pe daavega deɗeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de deɗeni ga vebeanii, ⁸⁰ ta zanu aninaka gila, buɗεgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɗεgi. ⁸¹ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁸² ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁸³ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Enan na-doun zunui Ayila na-vebeanii deɗeni ga naa.

⁸⁴ Voloi ti zalaɗa gɗulazuve lateɗeni la Gooɗo GALAGI ma, ti gulo ɗadegai zie ma, kundigiiti ta-vebeaniiti ti deɗeni ga: wali laza puugo maazu fele (12), wali goko puugo maazu fele (12), zanu aninaka puugo maazu fele (12). ⁸⁵ Wali lazaɗi gɗilagilagi wuɗεgi deɗeni ga kilo gila ta tukpe (1,5), wali goko gɗilagilagi deɗeni ga galamu undosava (800), nii ti kulani, ti pe ge deɗeni ga kilo vuufele maazu lofela ta tukpe (27,5) walii zu, eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi la. ⁸⁶ Zanu aninakai gɗilagilagi wuɗεgi deɗeni ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɗεgi, nii ti kulani, naa kpein ge deɗeni ga galamu waagila unsavago (1 300) zanugi zu, eɗεvelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗgi la. ⁸⁷ Nii ti vaani la ga gala zalaɗai, naa deɗeni ga: nika zine puugo maazu fele (12), baala sine wola puugo maazu fele (12), kona gila baala sine puugo maazu fele (12), ε veε vebeaniiti ba, ti deɗeni peɗεzu ti va. Ti vaani balaa ga boli zine puugo maazu fele (12), koto gba zalaɗai vai zu. ⁸⁸ Ziilei zalaɗai ma vai zu, nii ti

kulani, naa gɛni ga: nɪkɛ zɪnɛ vuufɛle maazu naanigɔ (24), baala sɪnɛ wola vuulɔzita (60), boli zɪnɛ vuulɔzita (60), ta kona gɪla baala sɪnɛ vuulɔzita (60). Vɛbɛaniiti kɛni ga naati, ti gɪlani zalaɟa gɪlazuvɛ laalaosuvɛ, ti bɛgai ma ga fe GALA bɛ, ti gulo ɲadɛgai zɪɛ ma.

⁸⁹ Siɛgi zu Moize gɛni lɛɛzu la GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, ga ɛ va bɔɛ Gɔɔɟɔ GALAGI vɔ, ɛ gɛni wooi mɛnisu, ɛ da bɔɛ pɔ, ɛ zɛɟɛ kesui lakulugi maazuvɛ seelubɛin felegɔiti zɔɟɔzuvɛ, ti zɛidai zeele woo gɛsui maazu. E gɛni bɔɛzu pɔ.

8

Fitinaiti sei vɛlɛi ti-zeizuvɛti

¹ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ² «Bɔɛ Aalɔn vɔ, ɛ gɛ ma: Siɛgi zu ɛ fitina lɔfelaiti seizu la ti-zeizuvɛti, da ti zɛi ga pagɔ, nii a kɛ ti-ma zezei da gɪla fitina zɛi anii gɪkala, vɛlela vɛlɛi.»

³ Aalɔn kɛɛni gɪana. E fitinaiti seini, fitina zɛi anii gɪa vɛlela vɛlɛi, ɛgɛvɛlɛi Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴ Pɛtɛ vɛlɛi fitina zɛi anii bɛtɛni la, ɛ gɛni ga zanu doɟai, ɛ zo kɔɟɔi ma, ɛ lɛ ma wulu vuaiti pɔ. Ti fitina zɛi anii bɛtɛni, ɛ zoloo naama gɪzavɪgi ma, nii Gɔɔɟɔ GALAGI dɛɛni ga Moize.

Leevi nuiti fee vai GALA bɛ

⁵ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ⁶ «Leevi nuiti seɟɛ Izelayɛle nuiti saama, ɛ ti ɲade. ⁷ Wɛlɛ vɛlegi da ti ɲade da. Da zɛi vaza ti ma, nii ɛ ga ɲade dɛi, ti kpekai zɛɟɛ, ti ti-busei maavu pɛ bo da, ti ta-zɛɟɛiti gba. Tɔgi letemazu ti ɲadɛgai gɪana. ⁸ Ta nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa gɪla seɟɛ, ɛ vɛɛ vɛbɛanii va, nii soloogai ma, naa gɪa ɛ ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga guli. Dɔun da nɪkɛ zɪnɛ bɔkpagi vɛlesɛi zɛɟɛ, ɛ gɛ ga koto gba zalaɟai. ⁹ Da li ga Leevi nuiti GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi laavu, ɛ Izelayɛle nuɔusɛiti kpein toli. ¹⁰ Da Leevi nuiti maabuɟa Gɔɔɟɔ GALAGI va, Izelayɛle nuiti ti yɛi la ti ma. ¹¹ Aalɔn gɪa Leevi nuiti fe nɔn bɛ, Gɔɔɟɔ GALAGI, Izelayɛle nuiti bɛ, ta lɔ niina nà-botii zu. ¹² Leevi nuiti ta yɛi vɛɛ nɪkɛ zɪnɛ felegɔiti unmauve. Da ti gɪla ga zalaɟai, gilagi gɛ ga koto gba zalaɟai, zɔi gɛ ga gala zalaɟai, naa gɪa a kɛ koto gba zalaɟai gɪla Leevi nuiti bɛ, ɛgɛvɛlɛi tɔgi la. ¹³ Da Leevi nuiti to Aalɔn ta ná-doun zunuiti kakala, ɛ ti ve Gɔɔɟɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Pele gɪana, da Leevi nuiti sei la yɛ, Izelayɛle nuiti saama, ta gɛ ga nɔnɔiti. ¹⁵ E zo názu ma niina, ta lɔ botii zu, ti da kɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu.

«Maanɛvɛ ɛ Leevi nuiti ɲade, ɛ ti ve bè gɪana. ¹⁶ Mazɔlɔ ti vɛvɛ bè ɲɛgɛlɛin Izelayɛle nuiti saama, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. Gè Leevi nuiti seɟɛvɛ ga nɔnɔiti. ¹⁷ Mazɔlɔ doun zunu mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, Izelayɛle nuiti saama, nuiti ti-lointi, ta suaiti ti-ma yivoiti. Voloi gè doun zunu mɔungiti paani la Ezipete yooi zu, naama yɛi gɪa gè ti makɛni la bɔɟɔ vɛ. ¹⁸ Gè Leevi nuiti seɟɛvɛ, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. ¹⁹ Gè ti vɛvɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti bɛ Izelayɛle nuiti saama, ga ti Izelayɛle nuiti ta-wotii gɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, ta botii gɛ ti ya, koto gba vai zu. Naazu faa ɲɔu la gɛa ga Izelayɛle nuiti, mazɔlɔ ti la maabuɟazu seizu ɲadɛgai va.»

²⁰ Moize ta Aalɔn, ta Izelayɛle nu vɛbɛi kpein, ti naa gɛɛni Leevi nuiti ta-vaa zu, nii kpein Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya, ɛ vilɛ ti va. ²¹ Leevi nuiti ti bɔɟɔ ɲadeni, ti ta-zɛɟɛiti gba. Aalɔn ti veeni Gɔɔɟɔ GALAGI vɛ, ɛ tɔgi ma ɲade fai laazeeli koto gba vai zu ti vɛ, nii a kɛ ti ɲade. ²² Naa voluma, Leevi nuiti ti lɔni botii zu, GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu. Ti kɛɛni ta-vaa zu, ɛgɛvɛlɛi nɔ Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Leevi nuiti ta-wotifɛ gɔnagi liegɔi

²³ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni mɔnɔ Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ²⁴ «Leevi nuiti ti kona vuufɛlegɔ maazu lɔlugɔi (25) zɔlɔɟai, ɛyɛsu ɛ lɛ zeemaazu, ta lɔ botii zu, ti da kɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu. ²⁵ Zɔi a kona vuulɔlugɔ (50) zɔlɔna, naa ná-botii gɪa gɪwɛ niina, ɛ la mɔ botii gɛa.

²⁶ Toɔa zoo é da bo keɛɛɛleaiti ba GALA daaɔomi seɛe velei wu, naati ta-wotiiti su, keɛe to boɔɔi la mo botii gea. Pele gana da Leevi nuiti ta-boti vaiti so da.»

9

Pake fetii gɔla vai tevebai zu

¹ Konagi velesiei ma alu maungi ma, ti gɔla voluma Ezipete yooi va, Gooɔɔ GALAGI boeni Moize bo, Sinayi gizei ma levebai zu. E geni ma: ² «Kenii Izelayele nuiti ti Pake fetii gɔla ma gu logai ma. ³ Wa ma vetii gɔla niima alugi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpokoi. Wa ma vetii gɔla, egevelei no deveiti ta toɔgiti feai la, é lo ba.»

⁴ Moize boeni Izelayele nuiti po ga ti Pake fetii gɔla. ⁵ Ti ma vetii gɔlani Sinayi tevebai zu, alu maungi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpokoi, ti ke no kpein, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Nuiti ti la nadeni, é va zoloo toɔgi ma

⁶ Nui tanigaani ti geni na, ti la zooni ti va Pake fetii ta gɔla, tozei ti boɔɔ gɔzoni ga ti voogɔ vai poomai ta va. Ti liini ma volo na no Moize bo be ta Aalon, ⁷ ti ge ma: «Toɔgi maavele ma gi boɔɔ gɔzove, tozei gi voogɔve poomai va. Leeni vaa zu gi maa la neeni, gi va va ga gávebeanii, gi va fe Gooɔɔ GALAGI ve booma, ga Izelayele nui zoiti, ma gu logai ma?» ⁸ Moize geni ti ma: «À maaboun ve, ge li, ge woilo Gooɔɔ GALAGI wooi ma, nii é bosu wa-vaa zu.»

⁹ Gooɔɔ GALAGI geni Moize ma: ¹⁰ «Boe Izelayele nuiti po, é ge ti ma: Ni nui ta a gena na wo zaama, niizu baa yegegalaiti su ti vaazu, a boɔɔ gɔzona toɔgi letemazu, tozei foogɔve poomai ta va, baa é sie ma goozama, toɔa zoo no é Pake fetii gɔla Gooɔɔ GALAGI lebi vai ma. ¹¹ Alugi velesiei ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpokoi ga ta Pake fetii gɔla la, ti baala zivoi mi, ta bului nii leve la su, ti pee tufa wanaiti ba. ¹² Ti mina tanope ze sobu va zeeli, ti mina ma faei tanope gale. Ta zie egevelei deveiti ti la, é lo Pakegi va. ¹³ Kele zoi nape nadegai toɔgi letemazu, é la sie ma, é Pake feti vai ge ga faalakobai, naa be ka leve na-nubuseiti ba, na-faaɔaazagi ma gasai ga la unma, tozei é la na-vebeanii veeni Gooɔɔ GALAGI ve ma gu ma. ¹⁴ Ni weein ta ga zeini wo zaama, é po é Gooɔɔ GALAGI na-Pake fetii gɔla, toɔa zie egevelei Pakegi ma logi la ta ma leveiti. Seikogoma nu ve zou nu va, niima lo gila kpe no ga a ze ti ma.»

Tonabiingi nii é geni ga poogi ga GALA ka ti zaama (Egezode 40:34-38)

¹⁵ Voloi sege vele nadegai gaaloni da, nii zeele woo gesui geni bu, tonabiingi veeni ma. Kpokoi, eyesu sobui, é geni sege vele nadegai ma ege abuzogi. ¹⁶ E geni gana no yeenope su: Foloji, tonabiingi geni veezu sege velei ma, kpidii ma ziegi zu, é geni gulazu ege abuzogi. ¹⁷ Siegi zu tonabiingi geni wuzegezu la, é zege sege velei maazu, nazu ga Izelayele nuiti ti bena lii la, ve a la lona na, ti vu miná. ¹⁸ Gooɔɔ GALAGI na-devei ga Izelayele nuiti ti bena zege la ti-vuuzuve, a la na-devei veena, ti vu mono. Ni no tonabiingi ga de veeni sege vele nadegai ma, ti la geni zegezu na. ¹⁹ Ane tonabiingi a la lebi pa sege vele nadegai maazu sugooza, Izelayele nuiti ti geni golozu Gooɔɔ GALAGI wooi ve, ti la geni liizu. ²⁰ Tanisu tonabiingi geni foloi tanigaani no geezu sege vele nadegai maazuve, sienope su, ti geni no Gooɔɔ GALAGI na-devei maabounsu, ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzege ti-vuuzuve. ²¹ Tanisu balaa tonabiingi bena ye adave ta no kpokoi eyesu geelaalao, baa é ke no ga folo gila, kpidi gila, é bena wuzege no feya, Izelayele nuiti ti wuzege ti-vuuzuve. ²² Ni a la yena sege vele nadegai ma, é ke ga folo felego, baa alu gila, baa é wola lebi sugooza, Izelayele nuiti ti la geni ti-vuuzuve valibosu, eyesu tonabiingi wuzege. ²³ Gooɔɔ GALAGI bena devei

ve pe, Izelayele nuiti ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzege ti-vuuzuve. Ti gjeni ti-losuveli kpein keezu, ti golo Goofo GALAGI ná-deveiti be, egevelei é devei veeni la Moize ya.

10

Puvu felegoiti ti beteni ga wali

¹ Goofo GALAGI bœeni Moize vo, é ge ma: ² «Puvu felego bete ga wali lofai. Ta ge è ya, è da bebei loli da, é ge ga poogi nuiti be sie wo fai zu, wa gena zegea wo-vuuzuve. ³ Ta puvu felegoiti fena vœma, bebei kpein ka maafo è vo be, GALA daagomi sege veleri laave. ⁴ Ni ta puvu gilagi no vœna, Izelayele gundigiti, bolodama gundigiti no ga, ta maafo è vo be. ⁵ Siegi zu wo feezu la ga goo gaabaingai, niiti ti vuuni folo gulazu veleri, naati ta wuzege, ti siei lozei. ⁶ Siegi zu wo feezu la ga goo gaabaingai, ná zeizu velesiei, niiti ti vuuni nu yeezazu veleri, naati ta wuzege, ti siei lozei. Puvu goo gaabaingai ga ge ga sie wo fai ma voogi. ⁷ Wa da fe balaa bebei loli fai ma, keke názu wo la puugi vea ga goo gaa va bain.

⁸ «Zalafa gula nuiti ti ga Aalon mavofodaiti, naati gila no ga ta da puugiti fe. Naa ga ge ga gofo tœgi, wo-mavofodaiti kpein be.

⁹ «Siegi zu wa gena la wa-yooi zu, wa gena lia kœmave wo zili nuiti daalœfo, ti laale wo wu, wa puugi ve, wo goo gaabain, naazu ná gize wo zu, nei ge ga Goofo GALAGI wa-GALAGI. Ná wo unmœ, ge wo gula wo zili nuiti zea. ¹⁰ Wa puugi ve, wa-foozunee voloiti, ta wa-volo wolaiti, ta alugi ma volo mœungiti, siegi zu wo gala zalafaiti kulazu la, ta ziilei zalafaiti. Toja ge ga zabui, wa-GALAGI gize wo zu. Ná ga Goofo GALAGI, wa-GALAGI.»

SIË E ZO SINAYI GIZEI MA, E ZEELI MOABE GWËPELEMAUË

(10:11--21:35)

Izelayele nuiti sege vai Sinayi gizei vo be

¹¹ Konagi velesiei, ma alugi velesiei ma volo vuufelego (20) ma, tonabiingi zegeni sege velle padegai maazu, nii zeele woo gesui gjeni bu. ¹² Izelayele nuiti ti zegeni Sinayi tevebai zu, ti li, egevelei devei veeni la, é vile ta-zie vai va. Tonabiingi loni Palan tevebai zu. ¹³ Ma mœun ge gjeni ga nii ti va zege ti-vuuzuve, egevelei Goofo GALAGI ná-deveiti gjeni la, nii ti solœni Moize ya.

¹⁴ Nu bulugi nii gaalai ba Zuda ná-poogi wu, naa mœunpa ka é vileni pelei ma. Zuda mavofodaiti ta-nu bulugiti ti gjeni Aminadae ná-doun zunui Naason ná-deveiti bu.

¹⁵ Isakaal mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-deveiti bu.

¹⁶ Zaabulon mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Geelon ná-doun zunui Eliae ná-deveiti bu.

¹⁷ Naa voluma, ti sege velle padegai gulakulani ba, Geelson mavofodaiti ta Melali mavofodaiti ti sege, ti vile pelei ma.

¹⁸ Naa volu, nu bulugi nii gaalai ba Luœen ná-poogi wu, naa vileni pelei ma. Luœen mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-deveiti bu. ¹⁹ Simiyœn mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Sulisadayi ná-doun zunui mavofodai Selumiyele ná-deveiti bu. ²⁰ Gade mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Deyuwele ná-doun zunui Eliazafe ná-deveiti bu.

²¹ Naa volu, Kegate mavofodaiti ti ada padegai ma zœolaiti segeni, ti vile pelei ma. Leevi nui zoiti ti gjeni sege velle padegai vepeezu ba, ti to, aisa Kegate nuiti ti va va.

²² Naa volu, nu bulugi nii gaalai ba Efelayime ná-poogi wu, naa vileni pelei ma. Efelayime mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-deveiti bu. ²³ Manasee mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyele ná-deveiti bu. ²⁴ Benzamen mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Gideyœni ná-doun zunui Abidan ná-deveiti bu.

²⁵ Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Dan ná-poogi wu, naa ɣeni ga voluzui, é vilɛ pelei ma. Dan mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Amisadayi ná-doun zunui Ayiyezeel ná-deveiti bu. ²⁶ Aseel mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Wɔkelan ná-doun zunui Pagiyele ná-deveiti bu. ²⁷ Nɛfetali mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Enan ná-doun zunui Ayila ná-deveiti bu.

²⁸ Izelayele nuiti ta-nu bulugiti ta-zeikpasui ɣeni ga ná, siegi zu ta la ɣena siei woga da, ti va zeɣe ti-vuuzuve.

Ti zeɣe vai Sinayi

²⁹ Moize ɣeni nɛkoi, Madiyan nui Leyuwele ná-doun zunui Ɔɔbaɓe ma: «Gá ga li zooi naa zu, nii Ɔɔoɣɔ GALAGI minazeɣeni la gi ve, ga toɣa fe gi ve. Ua, ade li, da ɣe gaane zu, mazɔɔɔ Ɔɔoɣɔ GALAGI minazeɣeni ga toɣa faa vago ɣe Izelayele ve.» ³⁰ Ɔɔbaɓe ɣeni ma: «Gè la vilɛsu è volu. Ziimai ɣa ga gè ɣale ma nà-zooi zu, nà-nubuseiti pɔ be.» ³¹ Moize ɣilini ma, é ɣe ma: «Nà è maanɛɛɛzu, mina zeɣe gi volu, mazɔɔɔ è tevebai nii zugwɛe gola, ta adaveti gá zoo gi vu ná, da ɣe gi ve ga totuɣɔi. ³² Ni da gi maazaana, da ɔnɔ zɔɔɔ naama ani vagoiti kpein su, nii Ɔɔoɣɔ GALAGI vaazu ti veezu gi ve.»

³³ Izelayele nuiti ti liini, ti zeɣe Ɔɔoɣɔ GALAGI ná-gizei ma, ti folo savago ziei woni. Naama volo savagoiti daawu, Ɔɔoɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣeni loni ti luɣɔ, é da ada ɣaizie ti ve, ve ta looɣɔ ná. ³⁴ Siegi zu ta la zɛɣena la ti-vuuzuve, Ɔɔoɣɔ GALAGI ná-tonabiingi ɣeni zelesu ti maazu foloi.

³⁵ Minazeɣe kesui lii la ɣilagila, Moize ɣeni GALA falii ɣɛɛzu, é da ɣe: «Wuzeɣe Ɔɔoɣɔ GALAGI, è zili nuiti ti vaza, niiti ti è wɔnzɛɣezu, naati ti vela è va!» ³⁶ Siegi zu ta la zeina la, é ɣeni ɣɛɛzu ma: «Ua volu Ɔɔoɣɔ GALAGI, da-nubuse bulu mɔinmɔingiti saama, ti ga Izelayele nuiti!»

11

Izelayele nuiti ta-unsuyeli lo fai

¹ Foloi ta, nubuseiti ti unsuyelii loni, ti daazeeli Ɔɔoɣɔ GALAGI ma. Siegi zu Ɔɔoɣɔ GALAGI naa mɛnini da, é yiiɣaawanani. Ɔɔoɣɔ GALAGI ná-abui soni ti-vuuzuve, é naa ɣobave ɣala. ² Nubuseiti ti woɣfulani Moize ma, naa Ɔɔoɣɔ GALAGI maanɛɛɛ, abui za. ³ Ti naama adave laasei pɛɛni ga Tabeyela (nii poluve ga «ada ɣalai»), mazɔɔɔ ná ɣa Ɔɔoɣɔ GALAGI ná-abui soni ná ti-vuuzuve.

Bɛɛi suai maaloli fai

⁴ Nu ɣiligiti ti ɣeni ga wɛɛinti Izelayele nuiti saama, naati ti-yiimave laaveni ga gaazuɣulapɔ vaiti. Názu ɣa Izelayele nuiti ti tɔzeini la ga kpeei loa, ti da ɣe: «Ni gá la zoo gi da sua zɔɔɔ, gi mi! ⁵ Gá ɣitoozu kalei zu, gi ɣeni miizu Ezipete yooi zu, geya la ba, ta kilikamaiti, ta paseteɣegiti, ta yava laa kpaazagiti, ta yava baazagiti, ta yava veleveɣegiti! ⁶ Niizu gá ga ɣana. Gi valage anii kpein ma, keni nɔ manegi, yeenɔpe nɔ manegi!»

⁷ Manegi ma ɣazavigi ɣeni eɣe kɔliandelegi ma ɣaei, gaazuve ɣe eɣe gulu mana maku nɛɛɛɛgi, daaseigi ga bedeliwume. ⁸ Nubuseiti ti bɛna ɣula, ti vaza, ti da zɛve, ti da golowolo ga daamiani siɣa ɣɔtui, baa ti siɣa kodai zu, ti gili diɣii zu, ti ke ga bulu veleveɣegi. Ná-nɛɛi ɣeai eɣe bulu veleveɣegi gulɔi ba. ⁹ E ɣeni vuuzu kpidiu ti-vuuzuve, ta nɔdai.

¹⁰ Pɛɛyɛɣei ɣilagilagi vuuni ná-seɣe ɣotai laave, é da kpeei loo. Moize nubuseiti gooi mɛnini, ti da wɔɔ. Ɔɔoɣɔ GALAGI wola yiiɣaawanani. Moize wola ɣaazuɣilini. ¹¹ E ɣeni Ɔɔoɣɔ GALAGI ma: «Lee vaa nɔu ɣa è kɛɛzu ga ze, nɛi gè ga da-wotiɣe nui? Lee vaa zu gè la zaalai zɔɔɔni è ɣaazu? Da zoo ɣale è niima nubuseiti kpein ta-ɣasɔi la nɔn unma? ¹² Nà ɣa gè niima nubuseiti kpein sɔɔɔga baa? Nà ɣa gè ti vilɛga etea baa, è ɣɛɛzu mà: «Ti vɛɛ yii la, eɣevelei doun deei a da ná-niimiɔɔlegi zo la,» gè naa ɣe eyɛsu gi zeeli naama yooi zu, nii è ma minazeɣe boni ti-mɛmɛwolani be, ga da feezu ti ya? ¹³ Mini ɣa nà suai zɔɔɔna, gè va gaagwɛ niima nubuseiti kpein ba, ti wɔɔɔzu kɔba, ti da ɣe ma: «Suai ve gi ya, gi mi!»

14 Gè la zooga, nà gila ko, gè va niima nuḅuseiti kpein ta-ḡasoi zeḡe. Gola wuiwe mà! 15 Ni da pɔ è zaalai la mà, zènvui zeḡe, aisa è va sò ḡani, gè mina nà-maanɔḡoi ḡa!»

Kundiḡi vuulḡelaiti (70) pɛɛ vai

Moize va

16 Ḣooḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Zunu vuulḡela (70) ḡaale ba bè, è ti ḡula Izelayeḡe ḡundiḡiiti saama, zunui niiti è ti ḡwɛɛ ga ta ga sɔbelama nua, nuḅuseiti ta-ḡundiḡiiti. Va ga tiye GALA daaḡomi seḡe vɛlei laave, wo lo ná vɔɔma, wa tiye. 17 Nà yeizu ná, gè bɔɛ è vɔ, nà ta zeḡe zènvui naa va, nii é è va, gè fe ti ya, naa ḡa a ke, wo niima nuḅuseiti ta-ḡasoi zeḡe vɔɔma, da gila è mina mɔ seḡe. 18 Da ḡe nuḅuseiti ma: «A bɔḡḡ ḡade lina voloi vaa zu, wa vaazu suai miizu, tɔzei wo wɔlɔve Ḣooḡḡ GALAGI woizu ga: Ee, ni gá la zoo gi sua mi! Gi ḡea gaane zu Ezipete yooi zu! Naa ḡa é ba, Ḣooḡḡ GALAGI ḡa vaazu suai veezu wo ya, wo mi. 19 Wa vaazu miizu ḡḡ, é la nɔ ga folo ḡila faa, baa folo felegɔ, baa folo lɔɔlugɔ, baa folo puugɔ, baa folo vuufelegɔ (20). 20 Kele wa yesu miizu eyesu alu gila, eyesu é ḡula wo-zokpai zu, unpili wɔin da wo zo. Mazɔlɔ wo Ḣooḡḡ GALAGI vɛleviliga, nii é wo zaama, wo wɔlɔa gaazu, wo ḡe ma: Leeni vaa zu deḡemu gi zeḡeai Ezipete yooi zu?» »

21 Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Niima nuḅuseiti gè ti zaama, gá ga zunu waaundɔzita (600 000), è minazeḡe naati bɛ ga ta suai mi alu gila daawu ḡeḡeḡin! 22 Ta baalagiti paa ti vɛ, ta nikɛiti, é va kula ḡe ti va? Anɛɛ ni nu ḡa kpolodei wu ḡaleiti kpein kpeɛzu ti vɛ, toḡa kula ḡe nei?»

23 Ḣooḡḡ GALAGI gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Ḣooḡḡ GALAGI yee ḡa wola buḡa baa? Su la mɔ ḡoozani, da naa ḡa, ni ḡite vɛ, baa zɛɛ vɛ, ga ni nii nà bo, toḡa da vile su.»

GALA Zènvui yei vai

kundiḡi vuulḡelaiti (70) ma

24 Moize ḡulani, é Ḣooḡḡ GALAGI laawooi wo nuḅuseiti ma. Naa vɔlu, é zunu vuulḡelaiti (70) gaaleeni ba, ta-ḡundiḡiiti saama, é ti lo seḡe vɛlei maagoolii zu. 25 Ḣooḡḡ GALAGI yeini tonabiingi zu, é bɔɛ pɔ. Zènvui nii é ḡeni Moize va, é ta zɛḡeni naa va, é fe kundiḡi vuulḡelaiti (70) zea. Siɛgi zu zènvui yeini la ti ma, ti tɔzeini ga bɔɛa eḡe GALA goo wo nua, kele ti la ḡeni lebini ga.

26 Zènvui yeini balaa zunu felegɔ ma ti-vuuzuvɛ, gilagi laaseigi ḡeni ga Eledade, zɔi laaseigi ḡe ga Meedade. Zènvui yeini ti ma, mazɔlɔ ti-laaseigi zɛvɛni zunu vuulḡelaiti (70) saama, kele ti la ḡeni zɛḡeni ti-vuuzuvɛ, ti va li seḡe vɛlei vɔ bɛ. Ti tɔzeini ga bɔɛa eḡe GALA goo wo nua. 27 Zunu loungoi ta bizeni, é li, é bo Moize ma, é ḡe ma: «Eledade ta Meedade ta GALA ná-kulakɛɛma vaiti bosu ade-vuuzuvɛ.» 28 Nun ná-doun zunui Zozuwe, nii é ḡeni ga Moize ná-kpɔba nui, é zo ná-doungo ziegi zu ma, naa ḡeni ma: «Màliḡii, Moize, pele leve ti luḡḡ, ti bɛ naa ḡeɛzu!» 29 Moize ḡeni ma: «Da mà lolo ḡulazu? Ḣooḡḡ GALAGI ná-Zènvui yei Izelayeḡe nuḅuseiti pɛ ma, ti ḡe ga GALA goo wo nuiti!» 30 Moize ta Izelayeḡe ḡundiḡiiti ti ḡaleni ma ti-vuuzuvɛ.

Kakalogiti

31 Ḣooḡḡ GALAGI fiilei leveni kpolodei ḡa, é va ga kakalogiti, ti vu ti-vuuzuvɛ maagoolii zu, é ḡaku ná ma ga folo ḡila sie lieḡḡ. Ti zooni maabidini, eyesu é le ga meteḡe ḡila sɔliḡḡ. 32 Nuḅuseiti ti loni ḡḡḡma naama voloi, ta ma bidii kpein, ta mɔnɔ poluma voloi ḡeḡeḡin, ti da kakalogiti so. Nu nɔpɛ ge la ḡeni seḡeni, é va yei kilo waasavagɔ (3 000) zeeḡḡḡwu. Ti ti zuvieni, ti da fɔ ti-vuuzuvɛ maagoolii kpein su. 33 Suai naa yeini nɔ ti-laave, ti la de numani, eyesu Ḣooḡḡ GALAGI yiiḡaawana ti ma, é maanɔḡoi vɛɛ nuḅuseiti ba. 34 Ti naama adave laaseigi vɛɛni ga Kibelɔte-Ḣataava (nii poluvɛ ga «gaazuḡulapɔ ḡabayeḡeiti»), mazɔlɔ miná ḡa ti naati ma mɔinmɔin maagooluni ná, niiti daamii vai ma ḡaazuḡulapɔi ti zoni.

35 Nuḅuseiti ti siei lɔzeini, ti zeḡe Kibelɔte-Ḣataava, ti va Ḣaseelɔte, ti vu miná.

12

Miliyame ta Aalɔn ti vaa vai Moize ma

¹ Moize Kuse anzanui ta zefeni ga anza. Miliyame ta Aalɔn ti feni vaazu ma. ² Ti feni ma: «Moize gila nɔ lei Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔi pɔ! Kpɔɔɔɔe gá balaagi gi vɔ!» Gɔɔɔɔ GALAGI ti-wooi menini. ³ Tama Moize feni ga bɔɔɔɔmaayei nu gola, é leve nui pɛ ba eteai zu. ⁴ Gaamago nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI Moize lolini, naa vɛɛ Aalɔn va, ta Miliyame, é fɛ ti ma: «À gɔmi, wo savagɔ, GALA daagɔmi sege vɛɛi vɔ bɛ.» Ti liini ná. ⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo sege vɛɛi laavɛ maazuve. E Aalɔn ta Miliyamɛni tolini. Ti felegɔ ti vaani. ⁶ E feni ti ma: «À woilo, nii é bɛ, gɛ bo wo ma! Siegi zu GALA goo wo nu a fɛna la wo zaama, ná, Gɔɔɔɔ GALAGI, ná da bɔɔɔɔ lɛɛ la kulakɛɛmai zu, gɛ bɔɔɔ pɔ segi zu. ⁷ Kɛɛ é la fana ga ná-botifɛ nui Moize, nii é ga lada nui ná-pɛɛwu vai kpɛin su. ⁸ Ná da bɔɔɔ pɔ ga wooi koleai, faa zúbidi laade, gɛ bɔɔɔ lɛɛ la, é ká. Lee vaa zu wo la luani, wo da va ná-botifɛ nui Moize ma?»

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani ti laalɔɔma, é li. ¹⁰ Tonaabiingi zefeni nɔ feya sege vɛɛi maazuve, geei vɛɛ Miliyame ma mɛɛ, koleai eɔɛ kobe kolegi. Aalɔn wɛɛni ba, é ka ga é fɛa ga gee nu. ¹¹ Aalɔn feni Moize ma: «Soma málifii, è mina gá-gɔtoi ma gasɔi la gi unma, gi kɛai gɛmalalai zu! ¹² Ee, de-vaazeelai mina fɛ eɔɛ doin saai, é va zɔɔɔ, nii kpusei ta luulaai, aisa é va zɔɔɔ.»

¹³ Moize woɔɔɔɔɔɔ GALAGI ma, é fɛ ma: «Ee, GALA, ná è maanɛɛɛɛɛɛɛɛ, kɛɛɛ!»

¹⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI feni Moize ma: «Ni kɛɛɔɔ a la feni laadei vuuni gaazuve, é la bena ye ma unfegi zu, eyesu folo lɔfela? A kpɛ, é gɔla wo-vuuzuvɛ va, é kɛ su ga folo lɔfela, naa voluma, wa yeezei bu niina, é va wo zaama.»

¹⁵ Miliyame gɔɔɔɔɔɔ ti-vuuzuvɛ va, é kɛ ga folo lɔfela. Nuɔuseiti ti yeini ti-vuuzuvɛ, eyesu é va, é lɔ ti zaama mɔnɔ. ¹⁶ Naa voluma, ti zefeni Gaseelɔte, ti li, ti vu Palan tevebai zu.

13

Kanaan yooi zuvɛɛ fai (Tɔ Sevei Veesiɛi 1:19-33)

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔni Moize vɔ, é fɛ ma: ² «Zunuiti teve, ti Kanaan yooi zuvɛɛ, gɛ feezu Izelayɛle nuiti bɛ. Yeelo nu gila ba, bolodai gɛlagilagi zu, segeai kundigiti saama.»

³ Moize Gɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni, é zunuiti teveni, ti zege Palan tevebai zu. Izelayɛle nuiti ta-gundigiti ti feni ga tiye.

⁴ Ti-laaseigiti ti feni ga:

Luɔɔɔ ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Samua, Zakuul ná-doun zunui.

⁵ Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Safate, Gɔli ná-doun zunui.

⁶ Zuda ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Kalɛɔe, Yefunee ná-doun zunui.

⁷ Isakaal ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Yigale, Zozɛfe ná-doun zunui.

⁸ Efelayime ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Gɔsea, Nun ná-doun zunui.

⁹ Benzamɛn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Paleti, Lafu ná-doun zunui.

¹⁰ Zabulɔn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Gadiyɛle, Sɔdi ná-doun zunui.

¹¹ Zozɛfe ná-bolodai ta Manasee, tɔnɔi feni ga: Gadi, Susi ná-doun zunui.

¹² Dan ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Amiyɛle, Gemali ná-doun zunui.

¹³ Asɛɛl ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Setuul, Mikayɛle ná-doun zunui.

¹⁴ Nɛfetali ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Naabi, Vɔfesi ná-doun zunui.

¹⁵ Gade ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Geyuwɛle, Maki ná-doun zunui.

¹⁶ Zunuiti daaseigiti kana, niiti Moize ti leveni ga ti Kanaan yooi zuvɛɛ. Moize Nun ná-doun zunui Gɔsea laasei pɛɛni ga Zozuwe.

¹⁷ Moize ti levegai ma ga ti Kanaan yooi zuvete, é gfeni ti ma: «À leve ga lekpehave nu yeezavu yooi zu vele, wo zeeli gize yooi vɔ pelei, ¹⁸ wo gɔda zooi ná-fai wu. Wo ka vele é la, ta nuiti ti zeini ná, wo ti vete ni ti zuloge, baa ni zebe la ti ya, ni ti moivre, baa ni ti la moinni. ¹⁹ Wo zooi vete, ve ti zeini ná, ni page, baa ni jɔuve, ta-laa wolaiti ta gale, ni sigigi ga ti ma, baa ni é la ti ma, ²⁰ ani bete you ve, baa ani la beta ga, gulua ta ga, baa ti la ná? A yiilɔ! A zooi zu wulu waai tanigaa zege.»

E gfeni ga leezen waa mɔungi ma yeedgalai.

²¹ Zunui naati ti liini, ti zooi zuvete, é tɔzei Sin tevbai zu eyesu Legɔbe, Lebo-Gamate gɔbave. ²² Ti leeni lekpehave nu yeezavu yooi zu, ti zeeli Geebelɔn. Ayiman ta Seesayi ta Talemayi nuiti ti zeini ná, Anake mavofodaiti. Geebelɔn laai loni, é ke ga kona dɔfela aisa Soan va lo, nii é Ezipete yooi zu. ²³ Ti zeelii ma Esekole nemai zu, ti leezen ansagɔgi ma beke gila teveni ba, nii leezen gɔpɔgi gfeni zelani ba. Bui vele ma, ti dɔni gului ga, nu felegɔ da goma, ti sege. Ti gelenade wului ma waaiti segeni balaa, ta koolegɔogiti. ²⁴ Ti naama adave laasei pɛeni ga Esekole nemai (nii poluve ga «anii gɔpɔgi ma nemai»), tɔzei leezen gɔpɔgi va, Izelayele nuiti ti teveni ná. ²⁵ Ti galeni ma, ti zege zooi vetesuve, folo vuunaanigɔ (40) ga ti keeni.

Nene puugɔ maazu felegɔiti (12) ta-voluvaawo gooi

²⁶ Ti vaani, ti Moize ga, ta Aalɔn, ta Izelayele vɛbei kpein, Palan tevbai zu Kadese. Ti voluvaawo ti ma ga nii kpein ti kaani, ti zooi zu wulu waaiti de ga tiye. ²⁷ Wele poluvaawo gooi va, ti boni Moize ma: «Gi zeelini zooi naa zu, ve é gi leveni ná. Gaama zu, zou ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná, naa wulu waaiti pɛte. ²⁸ Kele-o, nuiti ti zeini ná, ti wola zubaave. Taaiti bɔɔlɔve, sigigi ti ma. Gi Anake mavofodaiti balaa pɛtege ná. ²⁹ Amaleke nuiti ta zeini nu yeezavu vele. Gete nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta Amɔɔl nuiti ta zeini gize yooi zu. Kanaan nuiti ta zeini Kpolode Wolai laave, ta Zuluden nemai zu.»

³⁰ Názu ga Kalebe gaaabaani la ga é nuɔuseiti gaaɛ, niiti ti tɔzeini niina ga wuzegɛa Moize laalɔgoma. E gfeni ti ma: «Ade li ná! Ada vɔni zooi ma, de sege. Mazɔɔ ma gaaabaai ga ade ya.»

³¹ Kele zunuiti ti gfeni ga ná-siepoluiti, naati ti gfeni gɛezu ma: «Ma zobo ge la ade ve, de va laale nuuma nuɔuseiti bu, mazɔɔ ti zubaave de va.» ³² Ti tɔzeini Izelayele nuiti gaazu ga zooi naa ná-fai zuvalaga, nii ti liini ti ka, ti gfeni ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toga ga zooi nii é naati paazu, niiti ti vaazu, ti ze ga. Nuiti kpein gi ti gaaai ná, ta ga nu goozagiti. ³³ Gi kooza nuiti kaave ná balaa, Anake mavofodaiti, nu goozagiti ma zuwuzui. Gi gɛa ti goba, é gɛ gi gaazu, ege gá gɛ ga kotogiti nɔ, tiya balaa, ti gaazu, gi gfeni ege kotogaa nɔ!»

14

Izelayele nuiti kpaka fai

¹ Izelayele nuɔuseiti kpein ti kpeei looni, ti nii wɔɔzu naama bidii. ² Ti unsuyelii loni Moize ta Aalɔn laalɔgoma. Nuɔuseiti kpein ti gfeni ti ma: «Ni sugila gi zaani Ezipete yooi zu, baa tevbai zu! ³ Leeni vaa zu Gɔogɔ GALAGI pɔ ga é va ga giye niima yooi zu, ti va gi vaa ga kɔi, gi-anzaiti, ta gi-lointi, ti va gɛ ga gi zili nuiti daamianigi? E la gɛa gi ve ga faa vago baa, ga gi gale ma Ezipete yooi zu?» ⁴ Ti gɔlagilagiti ti gfeni gɛezu bɔgɔ ma: «Ade yeelo kundigɔ gila ba, de gale ma Ezipete yooi zu!»

⁵ Moize ta Aalɔn ti looni zooi ma, ti laave Izelayele nuɔuseiti kpein gaazu, ti gaaɛai ba. ⁶ Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nu felegɔi naati, ti gfeni zɔiti ba, tɛiti ti liini zooi zuvetsu, ti felegɔ ti ta-zegeiti balini ga, ⁷ ti gɛ Izelayele nuɔuseiti kpein ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toga ga zou vago wola. ⁸ Ni Gɔogɔ GALAGI ga ade ve, toga ade lɔ zooi naa zu, é fe de ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná. ⁹ Toga nɔ ga, à mina wuzegɛ Gɔogɔ GALAGI laalɔgoma. A mina lua zooi naa zu nuiti ba, mazɔɔ ta gɛezu nɔ

ga ade-góno, niinigi é gëa ti makësu, naa maagfooza ti va, tama Góogó GALAGI gá ade va. Defëmu, à mina lua ti va pa!»

¹⁰ Nubuseiti kpein ti gëni gëezu, ti ti zóo ga kótui, ti ti vaa, kelë gaamanó Góogó GALAGI ná-
lebiyai gfulani kelëma Izelayele nuiti bë GALA daagómi sege vëlei maazu. ¹¹ Góogó GALAGI
gëni Moize ma: «Niima nubuseiti ta yesu bèlevilisu eyesu siëgi bëgele zu? Ta yesu gëlezu ga
ti mina la dà, eyesu siëgi bëgele zu? Anëe gè poo gola moinmoin këa ti zaama. ¹² Nà dfo
zeebei vëezu ti va, gè ti-ma zuwu gaaleve, naa volu nà zii bëtezu, é gfula è zu, nii sèbei a
wólo, ta é moin Izelayele va!»

¹³ Moize Góogó GALAGI woogaaivoteni, é gë ma: «Ezipete nuiti ti kwëe ga dá gá è niima
nubuseiti kula ta-yooi va ga dá-zëbei. ¹⁴ Ti bogë niima you zu nuiti kpein ma. Ti menigë
ga dá, Góogó GALAGI, dá niima nubuseiti saama, dá bógó lëezu kpezekele. Ti menigë ga
dá-lonabiingi gá zelëni ti maazu, dá losu ti lugó foloi tonabiingi zu, ta kpidii abuzogi zu.
¹⁵ Ni dá niima nubusei kpein paana ege nu gila, zooiti ti è-gëevaiti ma woomëniiga, è ti gëai,
naati ta vaazu gëezu ma: ¹⁶ «Góogó GALAGI la bëna zobo sólo, é va li ga nubusei teiti zooi
naa zu, nii é ma gona woni ga é fe ti ya, naa gá é këai é ti vaa tevebai zu.» ¹⁷ Niizu Màligii,
nà è maanënezü, dá-zobogi gfula kelëma ga zëbei pë, egevelei è boni la gi ma ga: ¹⁸ «Góogó
GALAGI yii la dá ga gfula fala, kpetëve woogëgiladai zu, toga dá faagaaaza golai zuvaayë ta
to kologologi. Kelë é la dá ga saba nui levea ga sabalala nu, toga doun këëgëiti ta-vaagaaaza
golai zala ti-lointi ma, eyesu yamani zavasiei baa naanisiei.» ¹⁹ Nà è maanënezü, niima
nubuseiti suvaayë ga ta-vaagaaaza golai, dá-woogëgiladai maavele ma, egevelei nò è niima
nubuseiti suvaayësu da, è zo ti gfula voloi ma Ezipete yooi va, é zeeli za ma.»

²⁰ Góogó GALAGI gëni ma: «Gè ti maavaayëga, egevelei è falia la. ²¹ Kelë egevelei gè vulua
la ga gite, nèi gè ga Góogó GALAGI, ná-lebiyai eteai pë daavegai, gè gónaa ga: ²² Nui niiti
ti ná-lebiyai gëani, ta poo golaiti gè ti gëni Ezipete yooi zu, ta tevebai zu, ti sügógó daa
gëa puu, ti la gólóni bè, ²³ ti tagila kpalaa, ti la zooi naa gaa, nii gè ma minazëgë boni,
gè góna su ti-mëmëwolani bë. Teiti kpein ti bèleviligai, tagila kpalaa ge la lëa ná. ²⁴ Kelë
ná-botigë nui Kalëbë, gí kili ka é gëni naa vë, këvë bè ga woogëgila nu eyesu gó. Naa gá é
ba, ná lë ga naa, ma yooi zu, vë é liini ná, mavofodaiti ta naa zólo. ²⁵ Tëi Amalëke nuiti ta
Kanaan nuiti ti zeini nëmëi zu, lina sobu nò, wa nuiti gaagalesu ma tevebai zu, wo li ga
Seeli Kpolodëi vó pelei.»

²⁶ Góogó GALAGI gëni Moize ta Aalón ma: ²⁷ «Nà niima nubusei jöiti zësu ná, ti dá
unsuyëlii lo dàalógóma, eyesu yeelë? Mazólo gè Izelayele nuiti ta-unsuyëliiti menigë, ti
tosu dàalógóma. ²⁸ Gë ti ma: «Góogó GALAGI wooi gaa: Egevelei gè vulua la ga gite, ná
wo zosu, egevelei wo woöiti bogai la góizu. ²⁹ Wa za tevebai tëi su, wo-ma vóomaiti ti
la ná. Wóiti döin ti wo gaaluni, é zo kona vóufelegó (20) ma, é lë zeemaazu, mazólo wo
unsuyëlii logë dàalógóma, ³⁰ wo la mólóa zooi naa zu, nii gè ma minazëgëgi woni, gè góna
ga wa zeiga, keni Kalëbë, Yefunee ná-doun zunui, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui. ³¹ Kelë
wo-lointi, wo gëni gëezu ma ta gë ga wo zili nuiti daamiani, ná liizu ga tiye ma yooi zu,
ta zooi naa gwëe, nii wo bëleviligai. ³² Kelë woun, wa zaazu tevebai tëi su. ³³ Wo-lointi ta
gëezu ga teveteve nuiti, kona vóunaanigó (40) laawu. Ta wa-woovaladai ma zalai zólo
gana, nii wo këa ga ze, eyesu wo pë wo za tevebai zu. ³⁴ Folo vóunaanigó (40) gá wo kënë
zooi zuvëtesuvë, tama, wa wa-vaagaaaza golai ma zalai zólo kona vóunaanigó (40) laawu,
kona gila, folo gílagi votogi zu. Wa kwëe naazu ga wa gëlena bà, wa bala. ³⁵ Nà, Góogó
GALAGI, ná gá kpëai. Ungo, zekana gè vaazu niima nubusei jöiti sosu da, ti gíliiai va, ti
wuzëgë dàalógóma. Ta jëelëzu tevebai tëi su, ti za ná.»

³⁶ Zunuiti Moize ti leveni ga ti zooi zuvëte, ti galegai ma ma, ti nuiti unsuleveni, ti
unsuyëlii lo dàalógóma, ga zooi zu vaiti suvala pelei. ³⁷ Góogó GALAGI zunui naati
dogani, ti za, tózei ti zooi ná-fai zuvalani. ³⁸ Zunuiti ti liini zooi zuvëtesu, ti pë ti zaani,

kɛni Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui, naati nɔ ɔa ti yɛni vulua.

*Woozotala niinɛi
(Tɔ Sevei Velesiɛi 1:41-46)*

³⁹ Siɛgi zu Moize Ɔooɔɔ GALAGI laawooi woni da Izelayɛle nuiti ma, nuɔuseiti gola ɔaaleini. ⁴⁰ Poluma zobui, ti wuzɛɛɛni ga sobuzobui, ti le gize yooi ɔɔ pelei, ti ɔɛ ma: «Gi koto ɔɛa, kele ɔa ga le, ve Ɔooɔɔ GALAGI ɔɔɛai, ɛ vile ná va.»

⁴¹ Moize ɔɛni ti ma: «Leeni vaa zu wo zɛɛɛzu Ɔooɔɔ GALAGI wooi volu? Wo la zobo solɔɔga! ⁴² A mina le, mazɔɔɔ Ɔooɔɔ GALAGI la wo zaama. Wo zili nuiti ti mina wo vaa fuun. ⁴³ Mazɔɔɔ wa Amaleke nuiti kaazu luɔɔ, ta Kanaan nuiti, wa ɔɔɔɔ vaa. Uelei wo voluavegai da Ɔooɔɔ GALAGI va, ɛ la mɔ ɔɛa wo va.»

⁴⁴ Ti daani mɛɛ, kɛni ti leeni gize yooi ɔɔ pelei, kele Ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɛɛ kesui la ɔɛni liini, ta Moize ɔalaa, ti va ɔɔɔɔ ti-vuuzuve va. ⁴⁵ Amaleke nuiti ta Kanaan nuiti ti ɔɛni vuuni gize yooi zu, naati ti yeini, ti Izelayɛle nuiti sakpe, ti ti ɔɔɔɔɔɔ, ti vile ti volu, eyɛsu ti li, ve ná laaseigi ga Ɔooɔɔɔ.

15

*Tɔgi ɛ lo vɛɛaniiti ba,
ta puya zalaɔaiti*

¹ Ɔooɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize ɔɔ, ɛ ɔɛ ma: ² «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: Siɛgi zu wo zeelizu la zooi naa zu, gɛ vaazu feezu wo ve ga wo zeí ná, ³ wa ɔɛna pɔ wo zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, nii abui galazu, gala zalaɔai, ɔaa minazeɛɛ daazeeli zalaɔai, ɔaa vɛɛaniiti nui daai ɔɔsu, ɔaa zalaɔai nii ɛ vilesu wa-GALA fai ma vɛti voloi ta va, wa ke ga níkei, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, nii ɛ ɔalazu, makugi nɛai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ⁴ Wa vɛɛaniiti kpɔ zalaɔa zua ɔɔilagilagi pɛ ba. Wa bulu vukɔ vagoi kilo savago ɔɔ ba, gaayɔgai ga gulɔi litɛle ɔɔla ta tukpɛ (1,5), ⁵ ta puya zalaɔai ɔɛ ga ɔɔɔi litɛle ɔɔla ta tukpɛ (1,5), ni zalaɔa zuai ɔa ga baala zivoi. ⁶ Ni baala sine wolai ve, wa vɛɛaniiti ɔɛ ga bulu vukɔ vagoi kilo ɔɔzita, gaayɔgai ga gulɔi litɛle felegɔ, ⁷ ta puya zalaɔai ɔɛ ga ɔɔɔi litɛle felegɔ. Naama zalaɔaiti makugi ɔa nɛɛ Ɔooɔɔ GALAGI ve. ⁸ Ni níke zine ɔa wo kulazu ga zalaɔai Ɔooɔɔ GALAGI ve, ɛ ɔɛ ga gala zalaɔai, ɔaa minazeɛɛ daazeeli zalaɔai, ɔaa ɛ ɔɛ ga ziilei zalaɔai, ⁹ wa bulu vukɔ vagoi kilo taaɔuugɔ ɔɔ ba ga vɛɛaniiti, gaayɔgai ga gulɔi litɛle savago, ¹⁰ ta puya zalaɔai ɔɛ ga ɔɔɔi litɛle savago. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔooɔɔ GALAGI ve.

¹¹ «Pele ɔana wo maɛɛai wo níke zine zalaɔai ɔɔla la, ɔaa baala sinei, ɔaa baala sine yivoi, ɔaa boli yivoi. ¹² Toganii mɔin va vele-o-vele, vɛɛaniiti ɔa veɛ ti ɔɔilagilagi va. ¹³ Izelayɛle nu ɔɔɔɔɔgi kpein maɛɛve ɛ naama lɔgi zo, a ɔɛna zalaɔai ɔɔlaa, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ¹⁴ Tɔ gilagi naa nɔ ɔa a zeí nuɔusei pɛ ma, ga faa ɔɔla nɔ anɛɛ wɛɛin ɛ ga seikɔɔɔma nui, ɔaa ná-peleyeɛɛi wo zaama wo-mavofodaiti kpein su, ni ta pɔ ti zalaɔa ɔɔla, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ¹⁵ Nuɔusei pɛ ka tɔgi naa zo, ga faa ɔɔla nɔ toɔa la ɛɛɛ ɔɔilagilagi pɛ ma, Izelayɛle nu veɛ seikɔɔɔma nu va. Naa ɔa ɔɛ ga ɔɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein bɛ, ta seikɔɔɔma nui, Ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. ¹⁶ Tɔ gilagi, ta deve ɔɔilagi nɔ ɔa a ɔɛ ná wo pɛ bɛ, wa seikɔɔɔma nui.»

Bulu mɔungiti ma vɛɛaniiti

¹⁷ Ɔooɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: ¹⁸ «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: Siɛgi zu wo zeelizu la zooi zu, ve gɛ losu wo luɔɔ, wo li ná, ¹⁹ wo ma you zu bului miizu, wa gilazu zeɛɛ ba ga vɛɛaniiti Ɔooɔɔ GALAGI ve. ²⁰ Siɛgi zu wo bului mɔsu da, wa ma mɔungi zeɛɛ ba, wo kula bɛ ga zalaɔai, eɛvelei wa ɔa molo niineí nɔnɔi zeɛɛ ba la. ²¹ Vɛɛaniiti ɔana, wa fe Ɔooɔɔ GALAGI ve, ɛ ɔɔla wa-vuului ná-botii ɔɛa mɔungi zu, wo-mavofodaiti kpein su.»

Tevezea g̃otoi ma zalaƒai

²² «Ni wa koto ƒeena, wo la gaaƒilini ma, wo la togi niiti kpein soni, niiti G̃ooƒo GALAGI ti veai Moize ya, ²³ é zo naama voloi ma G̃ooƒo GALAGI deveiti feeni la, eyesu é li wo-mavofodaiti p̃o velela velei, ²⁴ ni faaƒaazagi a ƒeena, é la ƒeeni ga gaaƒilima, é ƒe ga nuɓuseiti kw̃etala zu vaa, nuɓusei kpein ka nike zine bokpa gila kula ga zalaƒai, makugi neai G̃ooƒo GALAGI ve, é bo vebeanii va, ta puya zalaƒai, eƒevelei deveai la togi zu, ta boli zinei, nii a ƒe ga koto gba zalaƒai. ²⁵ Zalaƒa ƒula nui ƒa kotoi gba Izelayele nuɓuseiti kpein be, suvaa ƒa ye ti ve, tozei faaƒaazagi ve, ti keai, ti la gaaƒilini ma. Siegi zu ti vaazu la ga ta-zalaƒai, nii abui galazu, G̃ooƒo GALAGI ve, ta koto gba zalaƒai G̃ooƒo GALAGI ƒaazu, tozei ta-vaafaaazagi vaa va, ti keai, ti la gaaƒilini ma, ²⁶ suvaa ƒa ye Izelayele nuɓuseiti kpein be, ta seik̃oƒoma nuiti, maz̃o nuɓuseiti ti naama vaafaaazagi ƒeeve, ti la gaaƒilini ma.

²⁷ «Ni nu ƒila kpe no ve, é kotoi ƒeai, é la gaaƒilini ma, toƒa kona gila boli zaai ƒula ga koto gba zalaƒai. ²⁸ Zalaƒa ƒula nui ƒa kotoi gba G̃ooƒo GALAGI ƒaazu, nui naa ve, nii é kotoi ƒeai, é la gaaƒilini ma. Siegi zu é kotoi gbazu la be, naa zuvaa ƒa ye be. ²⁹ Siegi zu nu a koto ƒeena la, nii é la gaaƒilini ma, to gilagi nii no ƒa a ze nui pe ma, Izelayele nuiti ti ga zou lointi, ta seik̃oƒoma nuiti.

³⁰ «K̃ele nu-o-nu, nii a gaaƒili ma, é kotoi ƒe, Izelayele nui, é ga zou loin, ɓaa seik̃oƒoma nui, é G̃ooƒo GALAGI laƒo ƒoloƒologa, kpe ka leve ná-nuɓuseiti ba, é ƒula ti zaama. ³¹ E GALA daawooi veleviliga, é ná-deveiti koloƒolo, keni kpe ge leve ná-nuiti ba. Ná-faaƒaaza golai ma ƒasoi ƒa la unma.»

Dooƒo foloi zo fai

³² Tei Izelayele nuiti ti ƒeni tevebai zu, ti zunui ta ƒaani, é ɗa kovii ƒale dooƒo foloi. ³³ Teiti ti soni ná, ti vaani la Moize ṽo ta Aal̃n, ta nuɓuseiti kpein p̃o. ³⁴ Ti mak̃eni ma ga pag̃o, tozei faa ñpe ge la ƒeni de leveni, é va vile naa va, nii a zoo é ƒe la. ³⁵ G̃ooƒo GALAGI ƒeni Moize ma: «Ta naama zunui vaa. Wa lii la wo-vuuzuve voluve, nuɓusei kpein ge so ga k̃otui.» ³⁶ Názu ƒa nuɓuseiti ti ƒulani la la, ti-vuuzuve voluve, ti so ga k̃otui, eyesu é za, eƒevelei G̃ooƒo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Geze yiizayiizagi ma levei

³⁷ G̃ooƒo GALAGI ƒeni Moize ma: ³⁸ «Bo Izelayele nuiti ma ga, tiya-o, ti-mavofodaitiyo, ti geze yiizayiizagi lo ta-veek̃oma zefeiti goizuve, ta geze ƒaali biinii. ³⁹ Siegi zu wo geze yiizayiizagiti kaazu la, wa ƒize G̃ooƒo GALAGI ná-deveiti su, wo ɗa ke, wo la boƒo ƒakaga, wo va vile wo yiima vaiti polu, ta wa-ƒaazuƒulap̃oiti, niiti ti wo lozu woovaladai zu. ⁴⁰ Naazu wa ƒize ná-deveiti kpein su, wo ƒolo ti ve. Wa ɓade wa-GALAGI ve. ⁴¹ Nà ga G̃ooƒo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ƒulaai Ezipete yooi va, ga é ƒe ga wa-GALAGI. Ungo, nà ga G̃ooƒo GALAGI, wa-GALAGI.»

16

K̃lee ɓaka fai

¹ K̃lee, Yiseƒaal ná-doun zunui, Keƒate ná-peleyeƒei wu, Leevi ná-bolodai zu zunui ta ƒeni de, é Luβen ná-bolodai zu zunu savago veeni boƒo va, Datan ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, ta Won, Peelte ná-doun zunui, ² ti wuzegeni Moize laal̃oƒoma, ti Izelayele nuiti nu unfeleg̃o puul̃oƒugo (250) veeni boƒo va, niiti ti ƒeni ga nuɓuseiti ta-ƒundig̃iiti, ti ƒeni ga ɓalaa nuiti tene nuiti maaɓogiti su, ti ga nuiti unfemai ti ve. ³ Ti ƒaal̃eni ba Moize ta Aal̃nni daal̃oƒoma, ti ƒe ti ma: «É kula ƒea! Nuɓusei kpein ka ɓadegai, G̃ooƒo GALAGI ƒa ade pe ba. Zobogi begele ƒa é wo ya, ga wo ze G̃ooƒo GALAGI ná-bebei ƒa nii?»

⁴ Siegi zu Moize naama yelilomaiti menini da, é laaveeni zooi ma. ⁵ Naa volu é boeni K̃lee ṽo, ta polu nuiti, é ƒe ma: «Lina sobu, G̃ooƒo GALAGI ƒa naa le, nii é ga ñño ta nii

ɲadegai, a zoo maabuɖazu ba, nii é yiimazeɖezu la. ⁶ Wɛɛ nii wo vaazu kɛɛzu, Kɔlee ta polu nuiti kpein ta ani maku nɛɛɛ gala liɖiiti seɖe, ⁷ ti ti laave ga abulekaiti, ti ani maku nɛɛɛgi vu ga, Gɔoɖɔ GALAGI ɖaazu. Nii Gɔoɖɔ GALAGI a yiimazeɖe la, naa ɖa ɲadegai. E kula ɖɛa, Leevi ma zuwuzuiti!»

⁸ Moize ɖɛni Kɔlee ma mɔnɔ: «À woilo gòoi ma ga pagɔ, Leevi nuiti! ⁹ Naa ɖa wo ɖaazu ga faa go ɔaa, ga Izelayɛle ná-GALAGI yiimazeɖe ga woye ye, Izelayɛle nuɔuseiti saama, é zobo fe wo ve, wo maabuɖa ba, wo da botii ɖɛ Gɔoɖɔ GALAGI ná-seɖe veɛ ɲadegai wu, wo lo nuɔuseiti untuɖɔ, wo botii ɖɛ toun be? ¹⁰ E ma zobogi veeve wo ve ga wo da maabuɖa ba, wa è-ɖɛɛleaiti, Leevi nuiti. Naa ɖa wo zalaɖa ɖula nui losuve ɖaiziezu mɔnɔ? ¹¹ Naa ɖa é kea da-o, da-nuiti-yo, wo gilia ba, wo wuzede Gɔoɖɔ GALAGI laalɔɖoma! Mazɔɔ Aalɔn ɖa ga be, wo va ɖɛ unsuyelii losu daalɔɖoma?»

¹² Moize nu leveni ga ti Datan loli ta Aɓilame, Eliabe ná-doun zunuiti. Keɛ ti ɖɛni ma: «Gi la liizu! ¹³ E gi ɖula zou vaɔi va, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná, é va ga giye tevebai zu ga gi za, faa go ɖana ɔaa? Da ɖɛɛzu mɔnɔ, è zeɛ gi unda ɔaa? ¹⁴ E la vaani ga giye zou zu, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná! E la kpalagaa veeni gi ya, ɔaa kpelea ga gɔnɔ. Da niima nuiti kpein kaazu ga gaazuɖole nuiti? Ba-o, gi la liizu pe!» ¹⁵ Moize wola yiigaawanani, é ɖɛ Gɔoɖɔ GALAGI ma: «Mina yeezei ta-veɛanii wu! Gè la ta-ɖɔli nɔpe kulani zea, folo ɖila ɔalaa, anɛɛ soovale gila pa, gè la de faa ɲɔu ɖɛɛni ga taɖila ɔalaa!»

¹⁶ Moize ɖɛni Kɔlee ma: «Da-o, è volu nuiti-yo, é ɔɔ Aalɔn va, à ɖula keɛma lina Gɔoɖɔ GALAGI ɖakala. ¹⁷ Wo ɖilagilagi, ani maku nɛɛɛ gala liɖii zeɖe, è ani maku nɛɛɛgi vu su, è va Gɔoɖɔ GALAGI ɖakala. Wa va ga ani maku nɛɛɛ gala liɖi unfelegɔ puulɔlugɔ (250), da-o, Aalɔn-o, wo ɖilagilagi ɖa nɔnɔi zo ya.»

¹⁸ Ti ɖilagilagi, ti ta-ani maku nɛɛɛ gala liɖii zeɖeni, ti abulekaiti pu su, ti ani maku nɛɛɛgi vu ga. Ti pe ti loni GALA daaɖomi seɖe veɛi laave, Moize ɔalaaɖi ta Aalɔn. ¹⁹ Kɔlee bebei ɖaalɛni ba ti laalɔɖoma GALA daaɖomi seɖe veɛi laave.

Naazu, Gɔoɖɔ GALAGI ná-lebiyai ɖulani keɛma bebei kpein be. ²⁰ Gɔoɖɔ GALAGI ɖɛni Moize ta Aalɔn ma: ²¹ «À ɖula niima nuɔuseiti saama, nà ti undaavilisu ɖaniɖanigi nɔ!» ²² Keɛ Moize ta Aalɔn ti laaveɛni zooi ma, ti maanɛɛni wo, ti ɖɛ ma: «Ee, GALA! GALAGI nii deve kpetaniiti kpein zenvui ma, da vaazu bebei kpein sosu ga nu ɖilagi ná-kotoi?»

²³ Gɔoɖɔ GALAGI ɖɛni Moize ma: ²⁴ «Bɔɛ nuɔuseiti pɔ, è devei ve ti ya ga ti maaɖooza Kɔlee ta Datan ta Aɓilameni ta-zeɖe ɖotaiti ba.»

²⁵ Moize wuzegeni zooi ma. Izelayɛle ɖundigii ti vileni polu, ti li Datan ta Aɓilame vu be. ²⁶ E ɖɛni nuɔuseiti ma: «À maaɖooza kotoba nui teiti ta-zeɖe ɖotaiti ba. A mina vuɔɖu ti-yeaɖɔligi tanɔpe ba, ni wo la wɔinni, wo undaa va vili ta-ɖotoiti faa zu!» ²⁷ Naazu, ti maaɖoozani Kɔlee ta Datan ta Aɓilameni ta-zeɖe ɖotaiti ba.

Datan ta Aɓilame ti ɖulani, ti lo ta-zeɖe ɖotaiti daave, ta ti-anzaiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun lointi. ²⁸ Moize ɖɛni ma: «Nii ɖa wa kwɛɛ da ga Gɔoɖɔ GALAGI ɖa é tèvega, ga gè kɛɛwotii niiti ke, gè la faa nɔpe kɛɛzu ɔoɖɔ ve ɖana nɔ. ²⁹ Ni niima nuɔuseiti ta zaana ga nu zaa vele nɔ, eɖevelei deveai la nuɔusei ma ga é za, naazu Gɔoɖɔ GALAGI laade é va vali mà, é va tève. ³⁰ Keɛ ni Gɔoɖɔ GALAGI a fai ta ɖɛɛna, nii keɖala la de ɖɛɛni, ni zooi a laalaona, é ti ɔɔle ta ti-yeaɖɔligiti kpein, ti ma vului yei gɔvealaazu, wa kwɛɛ naazu ga nui niiti ti ɲɛɖfulave Gɔoɖɔ GALAGI zu.»

³¹ Moize beni nɔ ga woo ɖaabela, zooi valini ga Datan ta Aɓilameni kɔɖowu. ³² Zooi laalaoni, é ti ɔɔle, ta ta-veɛyegeiti, ta Kɔlee ná-nuiti, ta ti-ɖɔligiti. ³³ Naama nuiti ti yeini gɔvealaazu ga ti ma vului, ta tɔnɔiti kpein. Zooi laaɖuluni ti ma volu. Pele ɖana ti ɖaalani da, nuɔuseiti saama. ³⁴ Ta-bee wooi menigai ma, Izelayɛle nuiti kpein ti ɖɛni loni ná maaɖoolii zu, ti bizeni, ti da kpeei loo, ti ɖɛ ma: «Ade bize, zooi mina ade ɔɔle, ada ɔalaa!»

³⁵ Abui gʻulani Gʻooḡḡ GALAGI ʋə bɛ, é zunu unfelegə puuləlugəiti (250) gala, niiti ani maku nɛɛnɛgi ɣɛni ti ya.

17

Bɛ ɣa a zoo é maabuɣa GALA ba?

¹ Gʻooḡḡ GALAGI ɔɔɛni Moize ʋə, é ɣɛ ma: ² «Bəɛ Elezaal ʋə, zalaɣa ɣula nui Aalɔn ná-doun zunui, bo ma ga é ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti kula abui zu, é abulekaiti pu ya ɣoozama, mazəɔɔ diɣii naati ti ɲadega. ³ Nui niiti, ti zaai ta-ɣotoi maavele ma, à ta-ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti seɣe, wo ti loɣa, wo ti bɛtɛ ga kəlu ɔɔi sɛpɛgiti, nii a ʋɛɛ zalaɣa ɣulazuve ma. Diɣii naati ti ɲadega, mazəɔɔ ti ʋaave ga tiye pə. Ta ɣɛ ga poogi Izelaye nui ti bɛ.»

⁴ Zalaɣa ɣula nui Elezaal ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti seɣeni, niiti ti ga kəlu ɔɔigi, zunui niiti ti ʋaani ga tiye, abui naati galani. Ti ti loɣani, ti ti ɣɛ ga ma zɛpɛgiti, ti pɛɛ zalaɣa ɣulazuve ma. ⁵ Naa ɣa é ga ɣizɛsui Izelaye nui ti bɛ, ga nu nɔpɛ nii é la ga Aalɔn mavofodai, maa la nɛɛni, é ʋa maabuɣa Gʻooḡḡ GALAGI ʋa, é ʋa ani maku nɛɛnɛ kula ga zalaɣai gaazu, a ʋa ɣɛ eɣɛ Kəlee ta ná-nuɔuseiti, eɣɛvelei Gʻooḡḡ GALAGI devei veeni la Moize ya ga é bo ma.

Nuɔuseiti ti zeli lo fai Moize ta Aalɔn ma

⁶ Poluma zobui Izelaye nuɔuseiti kpein ti ɣɛni zeli losu Moize ta Aalɔn ma, ti ɣɛ ma: «Wo Gʻooḡḡ GALAGI ná-nuɔuseiti paave!» ⁷ Ti maabɔni ba Moize ta Aalɔn maagoolii zu. Ti ɣɛai ma latisu GALA daagomi seɣe ʋɛlei ʋə pelei, pɛtɛ, tonabiingi ʋɛɛni ma, Gʻooḡḡ GALAGI ná-lebiyai ɣulani keɛma. ⁸ Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daagomi seɣe ʋɛlei laave. ⁹ Gʻooḡḡ GALAGI ɣɛni Moize ma: ¹⁰ «À ɣula bebei tɛi saama, nà ti-ma zuwu ɣaalevezu ɣani nɔ.» Ti laaveɛni zooi ma. ¹¹ Naa ʋolu Moize ɣɛni Aalɔn ma: «Da-ani maku nɛɛnɛ gala liɣii zɛɣe fala, abulekaiti seɣe zalaɣa ɣulazuve, è pu su, è ani maku nɛɛnɛgi ʋu ga. Suvile, è lii la nuɔuseiti pə bɛ, è koto gba vai ɣɛ, mazəɔɔ Gʻooḡḡ GALAGI ná-ziiɣaawanai lokolevea, niizu maanəɣi təzeida.»

¹² Aalɔn naa ɣɛɛni, nii Moize boni ma. E ani maku nɛɛnɛ gala liɣii zɛɣeni, é ɔizɛ, é li nuɔuseiti saama. Naazu maanəɣi təzeini niina ga zeelia nuɔuseiti ma. E ani maku nɛɛnɛgiti galani, é koto gba vai ɣɛ nuɔuseiti bɛ. ¹³ E loni nui saama, niiti ti zaa ɣɛni de na, ta niiti ti ɣɛni vulua, maanəɣi benii. ¹⁴ Nui lieɣi é zaani naama maanəɣi zu, é ɣɛni ga nu waapuugə maazu naanigə undəfela (14 700), é ɣula niiti polu, ti undaavilini Kəlee ná-fai zu. ¹⁵ Aalɔn ɣaleni ma Moize ʋə bɛ GALA daagomi seɣe ʋɛlei laave, siɛgi zu maanəɣi benii la.

Aalɔn ná-tukpəi

¹⁶ Gʻooḡḡ GALAGI ɔɔɛni Moize ʋə, é ɣɛ ma: ¹⁷ «Devei ve Izelaye nui ti zea, ga bolodama ɣundiɣii ɣilagilagi tukpəi ɣila fe è ya. Tukpə puugə maazu felegə (12) ɣa bolodama ɣundiɣiiti ta fe è ya. E ti ɣilagilagi laaseigi zɛve ɛsɛ nɔnɔ ma. ¹⁸ Da Aalɔn laaseigi zɛve Leevi ná-bolodai ná-tukpəi ma, mazəɔɔ bolodama ɣundiɣi ɣilagilagi ná-tukpəi ɣa ɣɛ ná. ¹⁹ Da ti la GALA daagomi seɣe ʋɛlei wu, zeele woo ɣesui ɣakalave, ʋɛ ada ɣɛ ɣomisu ná. ²⁰ Zunui nii gè yiimazeɣezu la, naa ná-tukpəi ɣa ʋəɔnɔ ba, naa ɣa a ke gè Izelaye nui ti ta-unsuyelii bɛ, nii ti bosu ɣoizu yeenəpɛ wo laaləɣma.»

²¹ Moize naama leveiti feeni Izelaye nui ti zea. Bolodama ɣundiɣiiti ɣilagilagi tukpəi ɣilagila feeni zea, é ɣɛ ga tukpə puugə maazu felegə (12). Aalɔn ná-tukpəi ɣɛni tənɔiti saama. ²² Moize ti laani Gʻooḡḡ GALAGI ɣaazu, seɣe ʋɛlei wu, nii zeele woo ɣesui ɣɛni bu.

²³ Poluma zobui, Moize lɛɛni seɣe ʋɛlei wu. E kaani ga Aalɔn ná-tukpəi, nii é laani Leevi ná-bolodai laaseigi zu, é ʋəɔnɔni ba, fuləɔiti gaavuye, gulu waai é ga amandegi, naa ma

ɓɔigi ɗeni ba. ²⁴ Moize tukpɔi kpein seɗeni ɔlu seɗe ɔlei wu, Ɔooɗɔ GALAGI ɗaazu, ɛ li, ɛ dɛɛ ga Izelayele nuiti. Ti naa ɗaani nii keai, ɛɛ ge nɔ-tukpɔ zɛɗeni.

²⁵ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: «Aalɔn nɔ-tukpɔi la ɔlu zeele woo ɗesui ɗakalawe. Toɗa makesu nɔ eɗe poogi niiti be, ta ɗe ti baaka, naa ɗa a ke ɛ ti ɓeteɓe unsuyeli lo fai va gaazu, ti va za.» ²⁶ Moize keeni ɗana. E Ɔooɗɔ GALAGI wooi zoni, eɗeɓelei naa deveni la.

²⁷ Izelayele nuiti ti ɗeni Moize ma: «Wɛɛ, gi loa ya, gá zaazu ɗeɗelein! ²⁸ Nu-o-nu a maabuɗa Ɔooɗɔ GALAGI nɔ-seɗe ɔlei va, naa ɗa zaazu! Zekana gi pe gi gaabelazu la?»

18

Zalaɗa ɗula nuiti ta Leevi nuiti tosuɓe

¹ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Aalɔn ma: «Da-o, ɛ-loun zunuiti-yo, ta ɛ-ɗeɛ mavofodaiti, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗeezu seizu ɗadegai laalɗɔma, ma ɗasɔi ɗa la wo unma. Da-o, ɛ-loun zunuiti-yo, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗeezu, wa-zalaɗa ɗula wotii ma ziegi zu, wa ɗa naama ɗasɔi a la wo unma. ² E-ɗeɛleaiti maabuɗa ɓɔɗɔ va, Leevi nɔ-bolodai, ɛ-ɗeɛ nɔ-bolodai, ti ɗili ɛ va, ti ɓɔ ɛ va, wa ɛ-loun zunuiti wo ɗe botii zu seɗe ɔlei wu, nii zeele woo ɗesui bu. ³ Ta da-leveli zo, ti da seɗe ɔlei kpein make, keɛ ti la maabuɗaa seizu ɗadegai ma zɔɔlaiti ba, anɛɛ zalaɗa ɗulazuɓe balaa, wa va lia zaazu, tiya-o, wa-o. ⁴ Ta ɗe wo va, da-wotii zu, ta ɗe GALA daaɗomi seɗe ɔlei wu wotii kpein su, ti da botii pe ke, nii maanɛai ga ti ke. Keɛ nu ɗili nɔpe ge la maabuɗaa wo va. ⁵ Wa ɗa seizu ɗadegai ma ɗasɔi a ɗe wo unma, ta zalaɗa ɗulazuɓe, nɔ-ziiɗaawanai loko la levea naazu, ɛ va yei Izelayele nuiti daalɗɔma. ⁶ A wɛɛ, ge yiimazɛɗeni ga wo-ɗeɛleaiti, Leevi nuiti, Izelayele nui zɔiti saama, ta ga nɔnɔi, ge ti veeɓe wo ya ga ti GALA daaɗomi seɗe ɔlei ma wotii ɗe. ⁷ Dɔun da Aalɔn, wa ɛ-mavofodaiti, wa wa-zalaɗa ɗula wotii ɗe, naa kpein su nii ɛ ɔlesu zalaɗa ɗulazuɓe va, ta nii ɛ ada ɗadega wolai, seɗe zuɗooza golai ɔluɓe, wo-ɗasɔi ɗana. Ge wa-zalaɗa ɗula wotii veeɓe wo ɓe ga faanɛi. Zɔi nɔpe a maabuɗana nɔ va, ga wo ɗeɓele, ta naama nui vaa.»

Zalaɗa ɗula nuiti ti-laamiizuɓe

⁸ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Aalɔn ma: «Woilo, nii dɔin Izelayele nuiti ti kulazu veɓani ɗadegaiti ba, nɔ ɓɔɗɔi ge naa make fai ɗaliva ɛ ma. Ge fea ɛ ɓe, wa ɛ-mavofodaiti, wɔnɔi ɗa nɔ, naa ɗa ɗe ga ɗooɗɔ tɔgi. ⁹ Wɛɛ nii a ɗe ga wɔnɔi veɓani ɗadegaiti su, nii ɛ ga nɔnɔi, naa a zɛɗena ba, ɛ ɗala: nii dɔin Izelayele nuiti ti keɛzu be ga veɓaniiti moloi zu, ta koto gba zalaɗaiti, ta nɔ-faa zuɓete zalaɗaiti, ti ɔazu ga tiye pɔ. Naama ani ɗadega wolaiti ta ɗe ga dɔnɔ, wa ɛ-loun zunuiti. ¹⁰ Wa ti mi ada ɗadegai ta. Zunuiti nɔ ɗa ta mi. Ta ɗe ga ani ɗadega wolaiti wo ɓe.

¹¹ «É ɓude naa maazu, veɓanii niiti Izelayele nuiti ti feezu be, da naa ɗilazuɓe zɛɗe. Ge naa kpein fea ɛ ɓe, wa ɛ-loun zunuiti, ta ɛ-loun anzanuiti, naa ɗa ga ɗooɗɔ tɔgi. Nuiti kpein ta ɗe da-ɔlei wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi. ¹² Zooi va lɔnɔ mɔungiti ti feezu be, ge naati balaa fea wo ɓe, naa ɗa ɛ ga gulɔi, ta dɔɔ niinei, ta moloi, ¹³ zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein ti ɔazu la Ɔooɗɔ GALAGI ɔɔ. Nuiti kpein ta ɗe da-ɔlei wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi.

¹⁴ «Nii kpein Izelayele nuiti ta konana ma ga nɔnɔi, naa ɗea balaa ga wɔnɔ. ¹⁵ Doun mɔungiti, ta togani mɔungiti, ta ti ve Ɔooɗɔ GALAGI ɓe, naati ta ɗe ga dɔnɔ. Keni ɛ doun zunu mɔungiti unmaɔ, ɛ togani yiɔo zine mɔungiti balaa unmaɔ, nii ɛ la zooga ɛ va ɗula ga zalaɗa. ¹⁶ Zunu loin unmaɔ gani ɗa ɗula, a alu gila sɔlɔna, sɔngɔi ɗa ɗe ga wali ɗae lɔɔluga, seizu ɗadegai ma valibogi zu, naama wali ɗaei ɗilagi ɗa ga galamu puuga. ¹⁷ Keɛ mina va bu, ti va nike yiɔo mɔungiti unmaɔ, ɓaa baala yiɔo mɔungiti, ɓaa boli yiɔo mɔungiti, ta ga zalaɗa ani ɗadegaiti. Wa ti-ma ɗamai vaza zalaɗa ɗulazuɓe ma, wo ti-ma wulɔi ɗula ga zalaɗai, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɗɔ GALAGI ɓe. ¹⁸ Ti-ma zuai ɗa ɗe ga dɔnɔ,

egɛvelei zalaɗa zuaiti ta ɗa ɗe la, ma ɗekegi ta ma balai é ga zeezazu velei, niiti ti ɗula ga dateɗe vai ma uoogi. ¹⁹ Ani ɗadegaiti kpein Izelayele nuiti ti seɗezu ba Ɔooɗo GALAGI ɓe ta-veɓaniiti su, gè naati fea wo ɓe, ɗa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, naa ɗa ga ɗooɗo tɔgi. Toɗa ga minazefegi é la ɗologologa ta é la valiboga, wo yooɗu wa Ɔooɗo GALAGI ta è-mavofodaiti.»

²⁰ Ɔooɗo GALAGI ɗeni Aalɓn ma: «È la zou zolɔɔga, ga è ɓooɗo gele, Izelayele yooi zu, ɗonɔ nɔpe ge la ɗea ná, ti zaama. Nà ɗa gè ga ɗonɔi ta ɗa-ɓetei Izelayele nuiti saama.

Leevi nuiti ti-laamiizuve

²¹ «Puusiei nii kpein Izelayele nuiti ti kulazu, gè naa vea Leevi nuiti ɓe ga tɔnɔ, botii vaa zu ti keezu, nii ti keezu GALA daaɗomi seɗe velei wu. ²² Izelayele nuiti ti la mɔ maabuɗaa GALA daaɗomi seɗe velei va, ti va koto zefɛ, ti va za. ²³ Leevi nuiti nɔ ɗa ta ɗe GALA daaɗomi seɗe velei wu wotiiti keezu, ni faaɗaaza gola ɗa ɗeena ná, tiya ɗa ma ɗasoi a la ti unma. Toɗa ɗe ga ɗooɗo tɔgi, wo-mavofodaiti kpein ɓe. Ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama, ²⁴ mazolɔɔ nà puusiei kpein feezu Leevi nuiti ɓe ga tɔnɔ, nii Izelayele nuiti ti kulazu Ɔooɗo GALAGI ɓe. Naa ɗa é kea, gè boni ti ma ga ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama.»

Leevi nuiti ta-vuusiei

²⁵ Ɔooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: ²⁶ «Bo Leevi nuiti ma ga: «Siegi zu Izelayele nuiti ti vaazu ga puusieiti wo uɔ, gè feezu wo ya ga wɔnɔ, wa puusiei ɗula ba ga veɓanii Ɔooɗo GALAGI ɓe, naa ɗa é ɗeezu ga puusiei ma vuusiei. ²⁷ Wɔnɔ ma ɗuladai naa ɗa levezu ga, egɛvelei naa la, nii é ɗulazu molo loɗazuve ta ɗoo ɓetezuve. ²⁸ Pele ɗana wa ta ɗula da la, wa balaagi, é ɗe ga veɓanii Ɔooɗo GALAGI ɓe, é ɗula puusiei kpein ba, wo solɔɔsu Izelayele nuiti zea. Wa fe zalaɗa ɗula nui Aalɓn ya, é ɗe ga zalaɗai Ɔooɗo GALAGI ɓe. ²⁹ Faaneɛi kpein wo solɔɔsu, wa veɓanii zefɛ ba Ɔooɗo GALAGI ɓe, wa ma vagɔi zefɛ ba, é ɗe ga ma vagɔ ɗadegai seɗeai ba ye.»

³⁰ «Da ɗe ti ma mɔnɔ: «Wa ma vagɔi ɗulana ba, mɔtai ɗa ɗe wo ɓe, Leevi nuiti, egɛvelei naa la, nii é ɗulazu molo loɗazuve ta ɗoo ɓetezuve. ³¹ Wa mi, ɓe nɔpe ná neai wo ɓe, wa wa-veleyeɗeiti, mazolɔɔ wo-zalai ɗana, botii kpein faa zu nii wo keezu GALA daaɗomi seɗe velei wu. ³² Wo la faaɗaaza nɔpe kea ga naa, tɔzei wo ma vagɔi zefɛve ba bè. Naazu wo la Izelayele nuiti ta-veɓanii ɗadegaiti kɔzɔa ɗegelein, wo va za.»

19

Nade dei ná-fai

¹ Ɔooɗo GALAGI ɓeni Moize ta Aalɓn uɔ, é ɗe ti ma: ² «Peɗe, devei nii ɗa é Ɔooɗo GALAGI ná-tɔgi zu: A bo Izelayele nuiti ma, ti va ga nike zaa ɓooɗo, nii neevuzu la ba, ɓaa maa va leɗeɗe, nii é la de wozawolini. ³ Wa fe zalaɗa ɗula nui Eleazaal ya. Naa balaagi ɗa lii la wo-uuzuve voluve, ti kɔdaaleve gaazu. ⁴ Toɗa ma ɗamai ta zo, é yeeɓeɗai lo bu, é faza ná zeizu ɗe lofela GALA daaɗomi seɗe velei letema velei. ⁵ Naa volu, ta nike zaai naa ɗala gaazu: ma ɗolɔi, naa ɓee ma zuai va, ta ma ɗamai, naa ɓee ma ɓooiti pe ba. ⁶ Naa volu, zalaɗa ɗula nui ɗa seɗele gulu buɗai zefɛ, ta ɗizɔɔpe tufa ɓifooɗo, ta geze ɓooi sɔsɔgi, é ti vili abuzogi zaamaɓe, ɓe nike zaa ɓooɗo ɗalazu ná. ⁷ Naa pe poluma, zalaɗa ɗula nui ɗa ná-seɗeiti gba, é ɓooɗo maagba, aisa é va ɗale ma wo-uuzuve, anee naa ɓe, kɔzɔai ɗa ye de tɔgi letemazu eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁸ Zoi balaagi a nike zaai ɗala, naa ɗa ná-seɗeiti gba, é ɓooɗo maagba, kɔzɔai ɗa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁹ Zunu ɗila nii ɗadegai tɔgi letemazu, naa ɗa nike zaai ma yuɓui ɗaale ba, é lii la wo-uuzuve volu velei, é pu ada ɗadegai ta, ɓe a make ná Izelayele nuɓuseiti ɓe, ɗade dei ɓete vai zu, koto gba vai zu. ¹⁰ Zoi a nike zaai ma yuɓui ɗaale ba, naa balaa ɗa ná-seɗeiti gba, kɔzɔai ɗa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. Izelayele nuiti ta seikooɗoma nuiti, ta tɔgi nii zo eyesu ɗo.

¹¹ «Nu-o-nu a vɔɔɔɔ nu vɔɔɔɔ va, kɔzɔai ɔa ye de, tɔgi letemazu, folo lɔfela laawu. ¹² Ni a bɔɔɔɔ nadena foloɪ zavasiɪ ta dɔfelasiɪ, ga niima dɛi, toɔa nade. Ni naa la ɔɛni, kɔzɔai ɔa ye de. ¹³ Nu-o-nu nii a vɔɔɔɔ nu vɔɔɔɔ va, ɛ la bɔɔɔɔ nade fai ɔɛni, toɔa ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-seɔe vɛɛ nadeɔai ɔɔzɔzu. Naama nui ɔe ka leve Izelayɛle nuiti ba. Tɔɔzei nade dɛi la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

¹⁴ «Tɔgi vɛɛɛ, nii maanɛai ga wo so: Ni nu a zaana seɔe ɔotai wu, niiti kpein ti lɛɛzu nɔ, ta niiti kpein ti ɔɛni nɔ, ti ɔɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu. ¹⁵ Aninakai kpein daalaogai, dakulu ge la vɛɛni da, naa ɔa ɔɔzɔ. ¹⁶ Ni nu a vɔɔɔɔɔna nu vɔɔɔɔ va dɔɔɔɔ zu, nu paa, ɔaa ɛ za bɔɔɔ vɛ, ɔaa ɛ vɔɔɔɔ nu ɔaɛi ɔaa kabai va, kɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu.

¹⁷ «Nii a ke ɛ nade, ta nike zaai ma yuvui zɛɔe, nii kulaai ga zalaɔai, ɛ ɔala, koto gba vai zu, ti pu aninakai zu, ti zɛɛngi zu dɛi vu ma. ¹⁸ Zunui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa ɔɔzɔɔpe tufa bɪfɔgi gila seɔe, ɛ dɔ zɛi wu, ɛ ta vaza seɔe ɔotai wu, vɛ nui ta zaai nɔ, ta aninakaɪti ma, ta nuiti kpein ma ti ɔɛni nɔ. Toɔa ke ɔana nɔ naama nui vɛ, nii fɔɔɔɔɔai nu ɔaɛiti ba, ɔaa nu vɔɔɔɔai va, nii nui ta paai, ɔaa saai bɔɔɔ vɛ, ɔaa nii fɔɔɔɔɔai kabai va. ¹⁹ Nui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa a zɛi vaza zɔi ma nii kɔzɔai. Toɔa naa ɔe foloɪ zavasiɪ ta dɔfelasiɪ ma. Folo lɔfelasiɪ, zunui kɔzɔai, naa ɔa nɔ-seɔeɪti gba, ɛ bɔɔɔ maagba. Kpɔkɔi, toɔa nade.

²⁰ «Keɛ ni zunui nii kɔzɔai, ɛ la bɔɔɔ nadeni, kpe ka leve Izelayɛle nuiti ba, mazɔɔ toɔa ɔɔɔɔ GALAGI zeizu nadeɔai ɔɔzɔzu. Tɔɔzei nade dɛi la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

²¹ «Izelayɛle nuiti ta niima lɔgi zo eyesu ɔɔ. Zɔi a nade dɛi vazana, naa ɔa nɔ-seɔeɪti gba. Zɔi a vɔɔɔɔna naama dɛi va, naa ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi zeeli. ²² Zunui kɔzɔai, anii kpein a vɔɔɔɔ ba, naati ta ɔɔzɔ, nu-o-nu a vɔɔɔɔ nui va, nii kɔzɔai, tɔ bɔɔɔi ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi.»

20

Miliyame zaa vai ta Meeliɔa dɛi (Egezɔde 17:1-7)

¹ Konagi ma alu mɔngi, Izelayɛle nuɔuseiti ti zeelini Sin teɔebai zu, ti vu Kadese. Minɔ ɔa Miliyame zaani nɔ, ti maagulu nɔ.

² Zɛ la ɔɛni nɔ. Nuɔuseiti ti ɔaaleɛni ba Moize ta Aalɔn laalɔɔma. ³ Ti kpɔɔi vɛɛni Moize va, ti ɔe ma: «Ee, ni gɔ la ɔɛni zaani, siɛgi zu gi-ɔeɛleaiti ti ɔɛni zaazu la, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu! ⁴ Leeni vaa zu wo vaai ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-nuɔuseiti niima levebai zu, gi za gɔ gɔ-loganiiti? ⁵ Leeni vaa zu wo zɛɔeai ga giye Ezipete yooi zu, wo va ga giye niima adave nimizai zu? Nu la zooga ɛ va ani nɔpe sin vɛ. Nu la kooleɔoole gulu ɔaazu vɛ, ɔaa kpelei, ɔaa gelenade gului. Zɛ vɔɔ ɔa ɛ la nɔ, nu va ɔɔɔ.»

⁶ Moize ta Aalɔn ti maagɔozani beɔeɪ va, ti li GALA daagɔmi seɔe vɛɛi laave, nɔve ɔa ti looni nɔ, ti laaveɛ zɔoi ma. Nɔzu ɔa ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-lɛbiyai ɔulani la ti vɛ keɛma. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁸ «Da-lukpɔi zɛɔe, wa ɛ-liɛ Aalɔn, wo nuɔuseiti gaale ba. Wa ɔɔe fasa ɔɔtui vɔ ti ɔaazu, ɛ zɛi ve. Da zɛi ɔulazu fasa ɔɔtui naa va, ɛ fe nuɔuseiti zea, ti ɔɔɔ ta ta-loganiiti.»

⁹ Moize liini, ɛ nɔ-tukpɔi zɛɔe ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔeɔveɛi naama levei veeni la zea. ¹⁰ Moize ta Aalɔn ti beɔeɪ lolini fasa ɔɔtui vɔ be, nii ɛ lɛni ga tiye. Moize ɔɛni ti ma: «À woilo, wɔiti wo ga kololala nuiti! Wo laave da ɔaa, ga gɔ zoo gi zɛi ɔula fasa ɔɔtui tei ba wo vɛ?» ¹¹ Moize yeewuzɛɔeni, ɛ fasa ɔɔtui lɔɔa la ɔe fele ga nɔ-tukpɔi. Zɛi ɔulani ga ɔɔɔɔ. Nuɔuseiti ta toganiiti ti zooni ti ɔɔɔ.

¹² Keɛ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ta Aalɔn ma: «Tɔɔzei wo la laani dɔ, wo va nɔ-nadedai wɔɔɔ Izelayɛle nuiti gaazu, naa maavele ma, wa la mɔ de, wa lo niima vɛɔeɪ luɔɔ, wo va lii la naama yooi zu, nii gɛ feezu ti vɛ.»

¹³ Meeliḃa ḃeiti kana, Meeliḃa laaseigi ḡa é ga «sakpegi.» Ná ḡa Izelayele nuiti ti kpḗi veeni ná Gḡoḡo GALAGI va. Ná ḡa mḗnḡ é ná-ḗbiyai ḡulani ná keḗma ti ve.

Edḡme masagi ḡḗḗ vai

Izelayele leve fai va ná-zooi zu

¹⁴ Moize keelaiti teveni, ti zeḡe Kadese, ti li Edḡme masagi vḡ be. Ti ḡeni ma: «È-ḡḗḗloin Izelayele ḡḗ, è kpḗḗiti kpein kwεε, nii gi sḗḗḡgai. ¹⁵ Kaite gi-mεmεwolani ti liini Ezipete yooi zu, gi zeini ná kona mḗnmḗin daawu. Keḗ Ezipete nuiti ti gi zopele ḡḡuni, eḡvelei ti gi-mεmεwolani sopele ḡḡuni la. ¹⁶ Gi ḃainni Gḡoḡo GALAGI woizu, é gi woomeni. E ná-geezuḡeelai leveni, é gi ḡula Ezipete yooi va. Niizu ḡá Kadese, taai nii é vuuni ḃa-yooi ma ḡwεpelemave. ¹⁷ Va bu, gi leve ḃa-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, ḃaa kpelea, gi la wa-ḡḗḗyeḡe ḃḗḗlezu. ḡá vilésu nḡ pele wolai nḡ ma, gi la zeḡezu ba, gi va li ga yeezazu vele, ḃaa ḡḡvezu vele, eyesu gi ḃa-yooi maazuḃude.»

¹⁸ Edḡme masagi ḡooḡaavoteni, é ḡḗ ma: «Wo la levesu ná-zooi zu. Ni naa laade, ná kḗi ve wo va.»

¹⁹ Izelayele ḡeelaityi ti ḡeni ma: «ḡá ziezu nḡ ga pele wolai, ni ḡá ḃa-ḃḗi ta ḃḗlena, ḡá ḡaloganiityi, ḡá sḗḡḡi ve è ya. Gi la faa ḡili nḡpe maḡaazaḡabosu è ma, keni nḡ è va bu, gi zie ḡḡḡa, gi leve ḃa-yooi zu.»

²⁰ Masagi ti woḡaavoteni, é ḡḗ ti ma: «Wo la levesu ve!»

Edḡme nuiti ti Izelayele laaḡomini ga kḗḃḡi, ti wola mḗin, ti wola yeeḡaḃaa, ²¹ ti pele besa ti luḡḡ, ti va leve ta-yooi zu, naa ḡa é keni Izelayele nuiti ti liini la ga pele ḡili.

Aalḡn zaa vai

²² Izelayele nuḃuseityi kpein ti zeḡeni Kadese, ti zeeli Gḡḗ gizei ma. ²³ Gḡoḡo GALAGI ḃḗeni Moize ta Aalḡn vḡ, Gḡḗ gizei ma, Edḡme yooi ma ḡwεpelemave, é ḡḗ ti ma: ²⁴ «Aalḡn ḡana va liizu mεmεwolani pḡ, ti zaai. E la lḗzu zooi naa zu, nii ḡḗ vaazu feezu Izelayele nuiti zea, mazḗḗ wo woozotalai ḡḗeni ga ná-deveityi, Meeliḃa ḃḗi ná-faa zu. ²⁵ Aalḡn zeḡe ta ná-doun zunui Elezaal, è ḗ ga tiye Gḡḗ gizei ma. ²⁶ Da Aalḡn ná-zalaḡa ḡula zeḡeityi kula kḗba, è ti loo ná-doun zunui Elezaal ḡḡba. Naazu Aalḡn ḡa li niina mεmεwolani pḡ, toḡa za miná.»

²⁷ Moize naa ḡḗeni, nii Gḡoḡo GALAGI deveni la. Ti savagḡ, ti ḗeni Gḡḗ gizei ma, nuḃuseityi gaazu. ²⁸ Moize Aalḡn ná-seḡeityi kulani kḗba, é ti loo ná-doun zunui Elezaal ḡḡba. Aalḡn zaani ná, gize unmave. Moize ta Elezaal ti yeini, ti zeḡe gize unmave. ²⁹ Izelayele nuḃuseityi kpein ti suḡwεeni ga Aalḡn zaa. Nuḃuseityi kpein ti ná-wḗḃi woni folo vuusavagḡ (30) laawu.

21

Izelayele nuiti ti zobo sḗḗ fai

Kanaan nuiti ma

¹ Masagi Alade, Kanaan nui, é ḡeni zeini ḗkpεmave nu yeezazuve yooi zu, é mḗnini ga Izelayele nuiti ta levesu ga Atalime vele. E laaleni ti wu, é tanigaa zo ti zaama ga duḡi.

² Izelayele nuiti ti minazeḡeni Gḡoḡo GALAGI ve, ti ḡḗ ma: «Ni ḃa niima nuḃuseityi ḃḗna gi yeezu, ḡá ta-laaiti kpein koloḡolo metu.» ³ Gḡoḡo GALAGI Izelayele nuiti gooi zoni, é zobogi ve ti ve, ti pile sḗḗ Kanaan nuiti ma. Izelayele nuiti ti ti zuwuḡaaleveni, ti ta-laaiti koloḡolo. Ti naama adave laaseigi veeni ga Gḡḗlema (nii poluve ga «é ḡologologa»).

Kaali ḡḗiti ta-vai

⁴ Izelayele nuiti ti zeḡeni Gḡḗ gizei ma, ti li ga Seeli Kpoloḃḗi vḡ pelei, nii a ke ti Edḡme yooi maala. Keḗ nuḃuseityi iḡḡ ge leveni pelei zu. ⁵ Ti tḗzeini ga ḃḗea GALA daalḡḡma ta Moize, ti ḃa ḡḗ ma: «Lee vaa zu wo gi ḡulaai Ezipete yooi va, wo va ga giye, gi va za tevebai zu? Mazḗḗ ḃulu la ná, zie la ná, niima maanḡḡ laamianigi wḗnzḡḡa gi ma!»

⁶ Názu ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI kaali ɔaiti teveni la nuɔuseiti daalɔɔma, ti da ti ɔi. Izelayele nuɔusei zaani ga gola. ⁷ Nuɔuseiti ti vaani, ti Moize ɔa, ti ɔe ma: «Gi kotoi ɔeeni, siegi zu gi ɔea la Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma ta da ɔɔɔi. Niizu, soma e Gɔɔɔɔ GALAGI maanene, e kaali teiti kula gi ma!» Moize maanenei woni nuɔuseiti be.

⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, e ɔe ma: «Kaalii beɛ ga kɔlui, e sele gulu ɔoozagi va. Zai nɔpe kaali a ɔiina, e ɔaazuwuzefe, e wele kaalii tɔna ba, naa la zaa.» ⁹ Moize kaalii beɛni ga kɔlu ɔɔigi, e sele gulu ɔoozagi va. E zo názu ma, nu nɔpe kaalii a la ɔiina, e ɔaazuwuzefe, e wele kaalii va, e ga kɔlu ɔɔigi, naa la mɔ ɔeni za.

Minazefe zoi ma ɔwepelemave

¹⁰ Naa voluma, Izelayele nuiti ti zefeni ti-vuuzuve, ti li, ti vu Wɔɔɔte. ¹¹ Ti zefeni miná, ti li Iye-Aɔalime, nii e tevebai zu, gaavotegai Moabe yooi ma, folo ɔulazu velei. ¹² Naa voluma, ti liini, ti vu Zeelɛde nemei zu, ¹³ naa volu ti liini, ti vu zie wolai Aalenɔn volu velei, ziei naa ɔa e yeizu tevebai zu, e da ɔula Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, e ga kwepelegi Moabe yooi ta Amɔɔl nuiti ta-yooi yɔɔzu. ¹⁴ Naa ɔa e ba, boge e ɔole, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-kɔɔ vaiti ma zɛve zu ga: «Waɔeɛe nii e Sufa, ta ma bekegiti, ta Aalenɔn, ¹⁵ e ɔɔ ma bekegiti ba, ti yeizu Aal taai vɔ pelei, tiya ɔa ti ga Moabe ɔwepelegiti.»

¹⁶ Ti zefeni miná, ti li Beel. Kɔɔyeɔei naa ná-fai ɔa e keeni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti gaale ba, ná ziei veezu ti ya.» ¹⁷ Izelayele nuiti ti niima wuyei looni, ti ɔe ma:

«Ziei ɔula kɔɔyeɔei zu, e le!

A maamusei wo!

¹⁸ A kɔɔyeɔei vete,

nii kundigiti ti ɔɔni,

nii nu wolaiti ti ɔɔni

ga ta-lukpɔi ta ta-ɔakɔiti.»

Ti zefeni tevebai zu, ti li Matana, ¹⁹ ti li Naɔaliyele, ta Bamɔte. ²⁰ Ti liini nemei zu, nii e Moabe yooi zu, gizei nii daaseigi ga Pizega, naa unmave, ve ná zɛɔgai tevebai maazu.

Izelayele pile sɔɔɔ fai masagi

Sifon ma ta masagi Wɔge

(Tɔ Sevei Velese 2:26--3:11)

²¹ Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sifon ma, ti ɔe ma: ²² «Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, ɔaa kpelea, gi la wa-ɔɔɔyeɔe de ɔɔlezu. Gá vilɛsu nɔ pele wolai nɔ ma, eyɛsu gi da-yooi maazuɔude.»

²³ Anee naa ve, Sifon ɔeleni, e la beni ti va, ti va zie ná-zooi zu. E ná-kɔɔɔɔ nuiti pe gaalɛni ba, e li Izelayele nuiti daalɔɔma tevebai zu, e kɔɔi veɛ ti va Yaɔase. ²⁴ Kele Izelayele nuiti ti vɔnini ma, ti ná-zooi pe seɔe, e zo zie wolai Aalenɔn ma, nu yeezazu velei, e li zie wolai Yaɔake vɔ pelei, nu ɔvɛzuve, eyɛsu e li Amɔn nuiti ta-ɔwepelemave, folo ɔulazu velei, ná makega ɔeni de kpekpe. ²⁵ Izelayele Amɔɔl nuiti ta-laaiti kpein soni, e ze ti zu, Geɛseɔon taai la ma mee, ta maɔfoolii zu geleiti pe. ²⁶ Mazɔɔɔ Geɛseɔon ɔeni ga taa wola, ve Amɔɔl nuiti ta-masagi Sifon ɔeni zeini ná, e zo naama ziegi zu ma, e kɔɔi veeni la Moabe masagi va, e zoi kpein seɔeni, e zeeli zie wolai Aalenɔn ma. ²⁷ Naa ɔa e ba, faaɔwe nuiti ti boni la, ti ɔe ma:

«À va Geɛseɔon!

Sifon ná-taai lo volu,

e lo volu!

²⁸ Mazɔɔɔ abui ɔa vukazu, e da ɔula Geɛseɔon,

abuzogi vazaga, e da ɔula Sifon ná-taazuve,

e Aal ɔala Moabe yooi zu,

ta Aalenɔn ada ɔaɔɔoozagiti maligiti.

²⁹ Maanogɔi ɔa è ve, Moabe!
E loa ya, Kemose ná-nubusei!
E-loun zunuiti ti vela.
E-loun anzanuiti ti ɔea ga
Amool nuiti ta-masagi ná-duɔiti,
ungo, Sigon masagi.

³⁰ Gi gá-mεinti pilini Amool nuiti ma!
Niizu zooli pe ge ɔologologa,
é zo Gesebon, eyesu é zeeli Dibon.
Eyesu é li Nofa, é li ɔite Meedeɔa,
gi ti kpein kologoloni!»

³¹ Zekana Izelayele nuiti ti zeini la Amool nuiti ta-yooi zu. ³² Moize zou zuvete nuiti teveni, ti li, ti Yazael taai vete. Taaiti kpein ti ɔeni ba, Izelayele nuiti ti naati soni, ti Amool nuiti kpe ná.

Izelayele nuiti ti pile sɔlɔ fai

Basan masagi Woge ma

³³ Naa volu ti latini, ti li ga Basan vele. Basan masagi Woge ɔulani, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein, ti ti laaɔomi, ti va kooi ve ti va Edeleyi. ³⁴ ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Mina lua toun ba, mazoloo ge ɔa è yeezu, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein, é ve ná-zooi va. Da so, eɔevelei é Amool nuiti ta-masagi Sigon zoni da, nii é ɔeni zeini Gesebon.»

³⁵ Izelayele nuiti ti Woge vaani ta ná-doun zunuiti, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein. Nu ɔila kpalaa ge la ɔulani. Ti ná-zooi zoni.

IZELAYELE NUITI KEAI MA MOABE NEMEI ZU

22

(22:1–36:13)

Balaame ta Balake ta-vai

¹ Izelayele nuiti ti liini mɔnɔ, ti vu Moabe nemei zu zie wolai Zuluden folo ɔulazu velei, Zeeliko letemave. ² Sipool ná-doun zunui Balake naa kpein kaani, nii Izelayele keeni ga Amool nuiti. ³ Moabe nuiti ti wola luani nubuseiti moin vai va. Moabe nuiti sasubalini Izelayele nuiti tuɔɔ. ⁴ Ti ɔooɔɔ ɔaani ta Madiyan nuiti ta-ɔundiɔiiti, ti ɔe naati ma: «Niima vee wolai ɔa vaazu, ti zooli ta maɔoolii kpein kologolo, eɔevelei nikiiti ta da tufaiti gaamii la ɔooɔi su.» Naama ziegi zu Sipool ná-doun zunui Balake ɔeni masadai ɔeezu Moabe yooi unda. ⁵ E keelaiti teveni Beyool ná-doun zunui Balaame ma Petool, zie wolai Ufelate ɔobave, zooli naa ɔa é zolooni su, é ɔe naa ma: «Wele nubuseiti kulave Ezipete! Ti vazaga adave pe, ti zeida ná-zooli letemave. ⁶ Niizu ná è maanenɛzu ga è va. Niima nubuseiti foovo bè, mazoloo ti-zeebi woolove nɔnɔi va. Tanisu ná zoo naazu ge vala ti va, ge vɔni ti ma, ge ti ɔe, ti ɔula zooli va. Mazoloo ge kwee, zoi da tuya loo be, tuyai ɔa naa ve, zoi da foovo, naa voovoo.»

⁷ Moabe ɔewolaiti ta Madiyan ɔewolaiti ti liini ga lobeanii, ungaizie vai zu, ti va fe Balaame ya. Ti zeelini Balaame vɔ be, ti Balake laawooi wo ma. ⁸ Balaame ti woɔɔaavoteni, é ɔe ma: «À ye ve za kpɔkɔi. Lina, ná ná-ɔooɔaavotegi ve wo ya, eɔevelei ɔooɔɔ GALAGI a ɔee la pɔ.» Moabe ɔundiɔiiti ti jiini pɔ be.

⁹ GALA ge vaani Balaame vɔ be, é gaazaɔa, é ɔe ma: «Nui begele ɔa ga niiti ti è vɔ be?»

¹⁰ Balaame ɔooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nuiti be Sipool ná-doun zunui Balake, Moabe masagi ti levegai, ga ti ɔe ma: ¹¹ «Nubuseiti ti ɔulaai Ezipete yooi va, niizu ti vea zooli zu mee. Ua, è ti voovo bè, tanisu ná zoo naazu ge ti zakpe, ge ti ɔe.» ¹² Kee GALA ge ɔeni Balaame ma: «Mina vile ti volu, wo va li. E la niima nubuseiti foovoa, mazoloo tuyai ɔa ti ma.»

¹³ Poluma zobui, Balaame liini, é gɛ kundigɛiti ma, niiti Balake ti leveni: «À gɛle ma wawooi zu, mazɔɔ Gooɔɔ GALAGI la yeezeini bu ga gè vile wo volu.»

¹⁴ Moabe zou zu gɛndigɛiti ti wuzegeni, ti gɛle ma Balake vɔ be, ti gɛni ma: «Balaame la keeni, é va vile gi volu, gi va va.»

¹⁵ Balake kundigɛi gɛligaa leveni, ti mɔin gola, é leve ma mɔungi va, ta unfemai veezu ti ve, é leve mɔun keleiti ba. ¹⁶ Ti vaani Balaame vɔ be, ti gɛ ma: «Sipɔɔl ná-doun zunui Balake gɛ: «Soma, è mina gɛle, è va è bɔ bà. ¹⁷ Nà è wola wɔɔɔ, nà naa pe ke, nii da maagaazaɔɔfabo mà. Kele keni è va, è nubusei teiti foovo bè.» »

¹⁸ Balaame Balake ná-botigɛ nuiti googaavoteni, é gɛ ti ma: «Anɛɛ ni Balake gɛ vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la Gooɔɔ GALAGI, ná-GALAGI ná-devei tanɔpe kologologa, ma wola, baa ma go. ¹⁹ Kele tama, wa balaa, à ye ve za kpɔkɔi. Nà pɔ gè naa gɛwee, nii Gooɔɔ GALAGI gɛ pɔ é fai ta wo mà de.» ²⁰ Kpidii GALA ge vaani, é gɛ Balaame ma: «Ni niima zunuiti ti vaa è lolisu, à li wa tiye. Kele mina faa nɔpe ke, keni nii nà bona è ma.» ²¹ Balaame wuzegeni sobui, é ná-soovale saai maagɛli, ti li ta Moabe gɛndigɛiti.

Geezugɛelai pele leve vai

Balaame luɔ

²² GALA ge yigaaawanani sie vai naa zu. Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai loni pelei zu, é besa tuɔɔ. Balaame gɛni ná-soovale saai gɔma, ná-botigɛ nu felegɔ vilegai polu. ²³ Soovale saai geezugɛelai gɛani, boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu, é loni pele zaamaue. E zegeni pelei va, é li ga dɔɔɔi zu vele. Balaame tɔzeini ga doɔaa, é vaa la pelei zu.

²⁴ Geezugɛelai liini, é lo goozama pele zokogi zu, leezen beleiti zɔɔɔzu, kɔtu zidigi zɔɔla vele, é zɔɔla vele. ²⁵ Soovale saai Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai gɛani, é ziga kɔtu zidigi va, é Balaame gɔɔɔi bata kɔtu zidigi va. Naa balaa tɔzeini ga doɔaa.

²⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai leveni ti va mɔnɔ, é li, é lo pele boɔɔlogi zu, ve nu la zooga é va leve ná, ga nu yeezazu vele, baa nu gɔvezu vele. ²⁷ Siegi zu soovale saai kaani la, é veeni zooi ma, Balaame wu. Balaame yigaaawanani, é tɔzei ga sulooaa ga ná-tukpɔi. ²⁸ Gooɔɔ GALAGI soovale saai laave vieni, é bɔe Balaame vɔ, é gɛ ma: «Leeni gɛ gè keai ga de, è dɔɔa ná zeizu gɛa sava?» ²⁹ Balaame googaavoteni, é gɛ ma: «Mazɔɔ è neɔɔfulave sù. Ee, ni boɔa zɔkpɔ gɛni zèa, gè gɛa è vaazu gɛni nɔ!» ³⁰ Soovale saai googaavoteni, é gɛ ma: «Nà laade gè va gɛ ga da-zoovale saai, nii da da ze kɔma yeenɔpe? Zekaa nei nà da è zo da pɔɔmazu baa?» E googaavoteni, é gɛ ma: «Ba!»

³¹ Gaamago nɔ, Gooɔɔ GALAGI Balaame gaazuve zegeni ma, é Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai gɛ, é loni pele zaamaue, ná-boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu. Balaame vileni niibiga, é nɔkɔ, é unpilɛ zooi ma. ³² Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai gɛni ma: «Leeni vaa zu è da-zoovale saai loɔaa ná zeizu gɛ sava? Nà gɛ pàai, gè pele leve è luɔɔ, mazɔɔɔ siei nii è tɔzeidai, undaavili pelei ve. ³³ Soovale saai kàave, é màala ná zeizu gɛ sava. Ni é la gɛni màalaani, é ga gè è vaa, gè tɔun ze vulua.»

³⁴ Balaame gɛni Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai ma: «Gè gaazave, mazɔɔɔ gè la gɛa kwɛɛ ga da loni tuɔɔ pelei zu. Ni siei nii wanave è ma, gè gɛle ma.» ³⁵ Gooɔɔ GALAGI ná-geezugɛelai gɛni ma: «À li wa zunui teiti, kele keni nɔ è da woo gɛlagi nɔ wo, nii nà bo è ma.» Balaame ta kundigɛiti Balake ti leveni, ti vileni pelei zu, ti da li.

³⁶ Siegi zu Balake menini da ga Balaame vaa, é liini, é daagomi Moabe taa wolai zu, nii é zou gɛwɛmave gɔbave, zie wolai Aalenɔn gɔbave. ³⁷ Balake Balaame gaazaɔɔani, é gɛ ma: «Gè la keela mɔungiti teveni baa, ga è va? Leeni vaa zu è la vaani gaamago nɔ pɔ be? E gɛni gɛsiezɔu ga gè la zooga gè va è wɔɔɔ?» ³⁸ Balaame Balake woogaavoteni, é gɛ ma: «Wɛle, gè vaa è vɔ be. Da kaazu niina ga nà zoo bɔezɔ è vɔ bɔɔɔ ve gɛna nɔ? Wooi nii GALA ka pu dà, naa nɔ gɛ nà bo è ma.»

³⁹ Balaame vileni Balake volu, ti li Kiliyate-Gutesote. ⁴⁰ Balake nikeiti ta baalagiti kulani ga zalaɣai, é Balaame nonoi leve ma, ta kundigiiti ti yeni polu, ti va.

*Balaame tuya loo vai
Izelayele nuiti be*

⁴¹ Poluma zobui, Balake vaani, é Balaame laagomi, ti le Bamote-Baale, ve é geni Izelayele nubusei gilazuve gaazu ná.

23

¹ Balaame geni Balake ma: «Zalaɣa gulazu lofela lo bè ve, è nike zine lofela ta baala sine lofela gevele bete bè ve.» ² Balake naa geni, nii Balaame boni. Balake ta Balaame ti nike zine gila ta baala sine gila kulani ga zalaɣai, zalaɣa gulazuve gilagilagi. ³ Balaame geni Balake ma: «Gaalɔ, è lo da-gala zalaɣai goba. Nà maagoozazu, tanisu Gooɣɔ GALAGI ɣa vaazu é daagomi. Nà naama wooi laazeeli è ma, nii a kula keɛma bè.» E liini gizei ta ma, nii gulu la ma. ⁴ GALA ge gulani keɛma Balaame ve, naa geni ma: «Gè zalaɣa gulazu lofela loge, gè nike zinei ta baala sinei gulave ga zalaɣai, zalaɣa gulazuve gilagilagi.»

⁵ Gooɣɔ GALAGI wooi vuuni Balaame la, é ge ma: «Gale ma Balake vo be, è boe po ɣani.»

⁶ Balaame ɣaleni ma Balake vo be, nii é geni ná-gala zalaɣai goba, ta Moabe fundigiiti.

⁷ Balaame faalaalii nii woni, é ge ma:

«Moabe masagi Balake zegeve ga ze
Siili yooi zu gizeiti su.

E ge mà: «Ua, è Zakobe mavofodai voovo bè!

Ua, è da-yiigaawanai yei Izelayele laalɣoma!»

⁸ Nà naa voovoozu ɣale, nii GALA ge la foovooni?

Nà yigula ɣale nubuseiti ma, siegi zu Gooɣɔ GALAGI yii la gulani la?

⁹ Nà yesu fasa gizeiti unmave, gè pete,

nà yena gizeiti unmave, gè pete,

nubuse ve é zeizu ye,

zɔɣɔzu ɣa ti va ta zii zoiti.

¹⁰ Be ɣa a zoo é Zakobe mavofodai ma vebai gaalu,

baa é Izelayele nu bulugi gaalu?

Gè za, egevelei soɛ nui zaa velei la.

Gàabela velei ge ga nonoi gevelei.»

¹¹ Balake geni Balaame ma: «Leeni ɣa è kea ga ze? Gè è zegeve ga è sili nuiti foovo, wele da ba, è da tuya loo ti ve!» ¹² E geni ma: «Nà gena boea, gè la naa woga baa, nii Gooɣɔ GALAGI pua dà?»

Balaame ná-tuyai velesi

¹³ Balake ge ma: «Ua pò be, de li ada tagili, ve da ti ɣa ná. Da ti gilazuve nɔ ɣa, è la ti pe kaa, miná ɣa da ti voovo ná nɔn be.»

¹⁴ E liini la Sofime kpalagave, Pizega gizei unmave, é zalaɣa gulazu lofela lo, é nike zine gila ta baala sine gila kula ga zalaɣai, ti gilagilagi maazu. ¹⁵ Balaame geni ma: «Lo ve da-gala zalaɣai goba, gè li munu, gè Gooɣɔ GALAGI laagomi.»

¹⁶ Gooɣɔ GALAGI gulani keɛma Balaame ve, é wooi vu da, é ge ma: «Gale ma Balake vo be, è boe po ɣani.» ¹⁷ Balaame ɣaleni ma Balake vo be, naa geni loni ná-gala zalaɣai gobave, ta Moabe fundigiiti. Balake geni ma: «Leeni ɣa Gooɣɔ GALAGI bogai?»

¹⁸ Balaame faalaalii nii woni, é ge ma:

«Balake wuzegé, è woilo!

Sipool ná-doun zunui, woilo gooi ma!

¹⁹ GALA ge la ga nubusei, é va zeei wo,

baa nu vulu, é va zegé kpœ wooi va.

Nii é bogai, é la naa gɛa ɓaa?

Toɗa woo wo, é la su vai gɛa?

²⁰ Wɛɛ, gè devei zɔɔga ga gè tuya loo,

GALA ge tuya loa, gè la segezu ma.

²¹ E la telebotala vaa gɛaani Zakɔbe va,

é la saletala vaa gɛaani Izelayele nuɓuseiti ba.

Gɔɔɗɗ GALAGI, é ga ná-GALAGI, naa gɛa tɔun polu,

toɗa masadai ma ɗoozunɛɛi zɔɔ ti vɔ be.

²² GALA ge ti ɗulani Ezipete yooi va,

suvikɛi ɗulavɛ ga tegui zuvikɛi ti vɛ.

²³ Zogolai la ga faa nɔpɛ Zakɔbe mavofodai gɛazu,

ɓaa adɔbɛɛ vai Izelayele laalɗɗma.

Yeeɗɛɗala vagoi ma, toɗa da wo Zakɔbe ta Izelayele ma,

nii kpein GALA ge keɛzu.

²⁴ Niima nuɓuseiti ta wuzegezu eɗɛ zalai,

toɗa gɛaalsu eɗɛ zalai,

é da ná-sua zogai mi,

é da ná-sua zogai ma namai ɓɔle,

naa vɔluma gɛa niina a da laa la.»

²⁵ Balake gɛni Balaame ma: «Ni è la ti voovooni, mina tuya loo ti vɛ, ga tago ɓalaa.»

²⁶ Balaame gooɗaavoteni, é gɛ ma: «Gè la boni è ma ɓaa ga nà naati kpein nɔ gɛ, nii Gɔɔɗɗ GALAGI bosu?»

Balaame ná-tuyai zavasiɛi

²⁷ Balake gɛni Balaame ma: «Oa deɗɛmu, nà liizu ga de adavɛ taɗili, tanisu GALA ka petɛ názu ga da nuɓusei niiti foovo nɔun be. ²⁸ Balake liini ga Balaame Peyɔɔl gizei unmaɓɛ, nii é zelɛni teɓɓai maazu. ²⁹ Balaame gɛni Balake ma: «Zalaɗa ɗulazu ɓɓɓɓɓ lo bɛ, è nɛɛ zine ɓɓɓɓɓ ta baala sine ɓɓɓɓɓ gɛvele ɓɓɓɓɓ bɛ vɛ.» ³⁰ Balake naa gɛɛni, nii Balaame boni. E nɛɛ zine ɗila ta baala sine ɗila kulani ga zalaɗai, zalaɗa ɗulazuvɛ ɗilagilagi.

24

¹ Balaame petɛni ga nɛɛvɛ Gɔɔɗɗ GALAGI vɛ ga tuyai loo Izelayele vɛ, é la mɔ gɛni liini kulakɛɛma ɗili gaizɛzu, eɗɛ pelegi é gɛni keɛzu la zɔɔma zɛgiti su, kɛɛ é gɛazu latini teɓɓai letema velei. ² E gɛazuwuzegɛni, é Izelayele gɛa vuuni, eɗɛvelei ná-bolodaiti ti la. Názu gɛa GALA Zenvui yeini la tɔun ma. ³ Balaame faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi gɛa,

zunui nii gaazuzegɛai ma, ná-keela wooi gɛa,

⁴ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi gɛa,

é Zeɓɛi-Pɛ-Maliɗii ná-kulakɛɛmai gɛazu,

siegi zu é loozu la suɗili, gaazuzegɛ ma:

⁵ Ee Zakɔbe, da-zegɛ ɗotaiti wola vagɛ,

ta è-niizuvɛti ɓalaa, Izelayele!

⁶ Ti da yei ga zuviega eɗɛ laasamagiti,

eɗɛ kpeleiti, ti zie ɗobavɛ,

eɗɛ alɔwɛ gului, Maliɗii siingai,

eɗɛ sɛdele gului, ti zɛlavɛ.

⁷ Ziei gɛa yeizu, é da ɗula seizuvɛ,

zie mɔinmɔingiti ta ná-ani zuwuiti fae.

Ná-masagi gɛa zobogi zɔɔ Agage ma,

ná-masadai zeɓɛi gɛa wɔɔɓ.

⁸ GALA ge kulavɛ Ezipete yooi va,

teḡui zεbei ḡεḡalai ḡa é zea,
toḡa zobo sɔlɔɔ ziiti ma, ti ga sili nuiti,
é ti-ma ḡaeiti golowolo,
é ti zɔ ga ná-mεεinti.

⁹ Toḡa bili, é υεε eḡe zala zinεi,
eḡevelei zala zaai la,
βε ḡa a kata ga é wuzeḡe?

Nui nii a tuya loo è υε, tuya ḡa naa υε,
nui nii a è voovo, foovooi ḡa naa zo.»

¹⁰ Balake yiiḡaawanani Balaame ma, é yealoḡani, é ḡeni Balaame ma: «Gè è loligε ga è va,
è sili nuiti foovo, wεε, ná zeizu ḡea sava, è da tuya loo ti υε. ¹¹ Tεi é ḡea ḡana, liina da-yooi
zu! Gè boni ga nà faanεε mɔinmɔin ke è υε, keε ḡooḡo GALAGI è valagε faanεεiti sɔlɔɔ fai
ma.»

*Balaame GALA ná-kulakεlemaiti bo fai
Izelayele ná-faa zu*

¹² Balaame Balake woḡaavoteni, é ḡe ma: «Gè bɔeni ḡani keelaiti pɔ, è ti leveni mà:
¹³ «Anεε ni Balake ḡa vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pεei laavegai, é fe zèa, gè la
zooga faa nɔpe keεzu ga ma vago, baa ma pɔu, ḡooḡo GALAGI ná-devei laalɔḡoma. Nà naa
nɔ wo, nii ḡooḡo GALAGI a bo mà.» ¹⁴ Niizu nà ga li nà-nuḡuseiti pɔ. Ua, nà naa lεεzu ga de,
nii Izelayele nuḡuseiti ti vaazu keεzu ga da-nuḡuseiti, yeεḡeḡalaiti su ti vaazu.» ¹⁵ Balaame
faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:

«Beyɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi ḡaa,
zunui nii gaazuzεḡeai ma, ná-keela wooi ḡaa,

¹⁶ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi ḡaa,
nii é Anii-Pε-Unda ná-faaḡwεḡiti feai zea,
é Zebei-Pε-Maliḡii ná-kulakεlemai ḡaazu,
siεḡi zu é loozu la suḡili, gaazuzεḡe ma:

¹⁷ Nà pεtesu, keε niizu laade de,
nà sumɔsu, keε maa la de buḡani,
velela velel, somideḡai ta ḡa ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu,
masadai ma lukpɔi ḡa ḡe Izelayele zaama,
nii a ḡe Moabe nuiti goizu loḡazu,
toḡa Sete ná-doun zunuiti kpein doḡa tɔungi zu.

¹⁸ Toḡa Edɔme yooi zo, é ḡe ga nɔnɔ,
sili nuiti su, Seyiil yooi ḡa zo,
Izelayele ḡa ná-zeeḡaabaai le.

¹⁹ Nui nii é ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu, naa ḡa masadai ḡe,
toḡa naati undaavili, niiti ti velazu, ti ḡula taaiti ba.»

*Balaame Izelayele zili nuiti
koloḡolo fai wo fai*

²⁰ Balaame Amaleke ḡaani. E faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:
«Amaleke ḡa é ga ziiti pε ti-ma mɔungi.
Keε gaabelasu, toḡa ḡologolosu.»

²¹ E Ken nuiti kaani. E faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:
«È-zeizuυε logε kpe,
è-laḡagi logε fasa ḡizei ma.

²² Keε Ken nuiti ta ḡe ga abui laamianigi.

Gaabelasu, Asuul nuiti ta li ga woye, ti wo ḡe ga kasoḡa nuiti.»

²³ Gaabelasu, é faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:

«Ee, maanogɔi nii é vaazu! Be ɔa a ye vulua GALA ná-keewotii luɔɔ?»

²⁴ Kele keingiti ti ziei ɔa, ti vaazu, ti zege Kitime, ta Asuul nuiti maanogɔ, ti Eɔeel nuiti maanogɔ.

To balaa toɔa liizu undaaviligi zu.»

²⁵ Balaame liini, é ɔale ma ná-zooi zu. Balake balaagi liini ga vo pelei.

25

Izelayele nuiti ti bogɔ loo vai

kooɔɔ gani koo vaiti su

¹ Izelayele nuiti ti zeini Sitime. Nuɔuseiti ti toozeini ga bogɔ loo kologologi zu, ta Moabe anzanu lointi. ² Naati ti ti lolini ga ti zalaɔai ɔula ta-ɔalagiti be. Nuɔuseiti ti vaani bu, ti zalaɔa laamii wo, ti noko naati ta-ɔalagiti bu. ³ Ti voopeeni naati ta-ɔalagi Baale-Peyool lebi vai va. Naama vai Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani ti laalooɔma. ⁴ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti kpein gaale ba, é ta-ɔundigiti sele guluiti ba, foloi ɔa, gaazu, naa ɔa a ke na-ziiɔaawanai zege Izelayele maala.» ⁵ Moize ɔeni Izelayele lukpooɔaaleve nuiti ma: «Wo ɔilagilagi ná-nuiti paa, niiti ti voopei Baale-Peyool lebi vai va.»

⁶ Zunu ɔila ge ɔeni Izelayele nuiti saama, é vaani ga Madiyan anzanu ɔila keeɔelointi saama, Moize ta Izelayele vebai kpein gaazu, naazu naati ti da wolo, GALA daaɔomi sege vebai laave. ⁷ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease naama vai ɔaai ma, é wuzefeni bebai zaama, é kpein zege, ⁸ é vile Izelayele zunui volu ná-sege ɔotai wu, é ti felego pe so vooɔma, kpein zunui volokula, é anzanui zo kobuve. Naazu nimiza vai beni Izelayele nuiti saama. ⁹ Nu waavuufelego maazu naanigo (24 000) ɔa é zaani nimizai naa zu.

¹⁰ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é ɔe ma: ¹¹ «Zalaɔa ɔula nui, Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease ɔa é na-ziiɔaawanai zegea Izelayele nuiti maala, na-ziiɔooli ɔa é ma ti zaama, naa ɔa é kea, nei ge ga GALAGI, na po ga ti na ɔila no debi, na-ziiɔaawanai zu, ge la mo Izelayele nuiti ma zuwu ɔaaleveni. ¹² Naa ɔa é ba, da ɔe ma: «Gè minazefegi ɔea toun be, nii a ɔe ga ziileigi ma ungi. ¹³ Toɔa ɔe ga toun nono, ta mavofodaiti. Zalaɔa ɔula wotii ɔa ɔe ga tono, yeedeɔalagai pe su, toozei é ná-ziiɔooli ɔulave kelema ná-GALAGI ve, é koto gba vai ɔeeve Izelayele nuiti ta-vaa zu.»

¹⁴ Izelayele zunui ti paani ta Madiyan anzanui vooɔma, daaseigi ɔeni ga Zimeli, Salu ná-doun zunui. E ɔeni ga Simiyon ná-peleyeɔe ɔundigii ta. ¹⁵ Madiyan anzanui nii ti paani, daaseigi ɔeni ga Kozebi, keeɔe laaseigi ɔeni ga Suul, nii é ɔeni ga bolodama moimoin ma ɔundigii, kulaai bolodai gila su Madiyan yooi zu.

¹⁶ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é ɔe ma: ¹⁷ «Vala Madiyan nuiti ba, é ti-ma zuwu ɔaaleve. ¹⁸ Mazolo ti ɔeni ga wo zili nuiti, ti laavegai ga kelegele noi, Peyool ná-fai zu, ta Kozebi, nii é ɔeni ga Madiyan ɔundigii ta ná-doun anzanui, nii é zaani, Peyool ná-nimiza voloi.»

Izelayele nuiti gaalu daa velesi

¹⁹ Nimiza vai naa levega voluma,

26

¹ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal ma, nii é ga Aalɔn ná-doun zunui: ² «À Izelayele vebai kpein gaalu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, eevelei ta-veleyeɔeiti ti la, Izelayele nuiti kpein su, niiti ta zoo ti li kooave.» ³ Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal, ti boeni ti vo Moabe nemai zu, Zuluden ɔobave, Zeeliko letemave, ti ɔe ma: ⁴ «Ada vaazu gaalugi wosu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, eevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Izelayele nuɔuseiti pete, niiti ti ɔulani Ezipete yooi va:

⁵ Izelayele nii daa ga Zakabe, ná-doun zunu mǎungi é sǎlǎni, daaseigi gfeni ga Luβen. Luβen ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti, ti gfeni ga: Geenoke mavofodaiti, Palu mavofodaiti, ⁶ Gselon mavofodaiti, ta Kaalemi mavofodaiti. ⁷ Luβen mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuunaani maazu savagǎ undǎfela puusavagǎ (43 730). ⁸ Palu ná-doun zunui gfeni ga Eliabe. ⁹ Naa gǎ é gfeni ga Nemuwele keegǎ, ta Datan, ta Abilame. Datan naa, ta Abilame ti gfeni ga kundigǎiti bebǎi untugǎ, ti wuzegfeni Moize ta Aalǎn laalǎgǎma, ta Kǎlee ná-nu βulugiti, siegi zu ti wuzegfeni la Gǎogǎ GALAGI laalǎgǎma. ¹⁰ Zoi laavalini, é ti maalǎgǎ, ta Kǎlee, siegi zu ná-nu βulugiti ti zaani la, ta siegi zu abui zunu unfelegǎ puulǎlugǎ (250) gǎalani la. Ti gfeni nubusǎiti bǎ ga kizǎsu vai. ¹¹ Kelǎ Kǎlee ná-doun zunuiti ti la gfeni zaani.

¹² Simiyǎn ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Nemuwele mavofodaiti, Yamin mavofodaiti, Yakin mavofodaiti, ¹³ Zeela mavofodaiti, ta Sayile mavofodaiti. ¹⁴ Simiyǎn mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuufele maazu fele unfelegǎ (22 200).

¹⁵ Gade ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Sefon mavofodaiti, Gǎgi mavofodaiti, Suni mavofodaiti, ¹⁶ Wǎzeni mavofodaiti, Eli mavofodaiti, ¹⁷ Alǎde mavofodaiti, ta Aleeli mavofodaiti. ¹⁸ Gade mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuunaanigǎ undǎlugǎ (40 500).

¹⁹ Zuda ná-doun zunuiti ti gfeni ga Eel ta Wǎnan. Eel ta Wǎnan ti zaani Kanaan yoi zu. ²⁰ Zuda ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Seela mavofodaiti, Peelǎse mavofodaiti, ta Zeela mavofodaiti. ²¹ Peelǎse ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti gfeni ga: Gselon mavofodaiti ta Gamule mavofodaiti. ²² Zuda mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuulǎfela maazu lǎzita undǎlugǎ (76 500).

²³ Isakaal ná-doun zunuiti, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ti gfeni ga: Tǎla mavofodaiti, Puva mavofodaiti, ²⁴ Yasube mavofodaiti, ta Simelon mavofodaiti. ²⁵ Isakaal mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuulǎzita maazu naani unsavagǎ (64 300).

²⁶ Zaβulǎn ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Seelǎde mavofodaiti, Elon mavofodaiti, ta Yaaleyǎle mavofodaiti. ²⁷ Zaβulǎn mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuulǎzita undǎlugǎ (60 500).

²⁸ Zozǎfe ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Manasee ta Efelayime. ²⁹ Manasee ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti gfeni ga: Makiil mavofodaiti, Galaade mavofodaiti, nii é gfeni ga Makiil ná-doun zunui. ³⁰ Galaade ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti gfeni ga: Yeezǎel mavofodaiti, Geeleke mavofodaiti, ³¹ Aseliyǎle mavofodaiti, Sikǎme mavofodaiti, ³² Semida mavofodaiti, ta Geeǎel mavofodaiti. ³³ Geeǎel ná-doun zunui Selǎfǎgade la gfeni doun zunua zǎlǎni, kelǎ é doun anzanuiti sǎlǎni, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, Gǎgela, Mileka ta Tiilesa. ³⁴ Manasee mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuulǎlugǎ maazu felegǎ undǎfela (52 700).

³⁵ Efelayime ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Suteela mavofodaiti, Beekǎel mavofodaiti, ta Taǎan mavofodaiti. ³⁶ Suteela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti gfeni ga: Elan mavofodaiti. ³⁷ Efelayime mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuusavagǎ maazu felegǎ undǎlugǎ (32 500). Zozǎfe ná-doun zunuiti kana, egevelei ti-mavofodaiti ti la.

³⁸ Benzamǎn ná-doun zunuiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Beela mavofodaiti, Asebele mavofodaiti, Ayilame mavofodaiti, ³⁹ Sufame mavofodaiti, ta Gufame mavofodaiti. ⁴⁰ Beela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti gfeni ga: Aalǎde mavofodaiti ta Naaman mavofodaiti. ⁴¹ Benzamǎn mavofodaiti tiegǎi gfeni ga zunu waavuunaani maazu lǎlugǎ undǎzita (45 600).

⁴² Dan ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Suḡame mavofodaiti. ⁴³ Suḡame mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuulɔzita maazu naanigɔ unnaanigɔ (64 400).

⁴⁴ Aseel ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Yimena mavofodaiti, Yisevi mavofodaiti, ta Belia mavofodaiti. ⁴⁵ Belia ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ḡeni ga: Geebeel mavofodaiti ta Malekiyele mavofodaiti. ⁴⁶ Anzanu loun ḡeni Aseel ya, daaseigi ḡeni ga Seela. ⁴⁷ Aseel mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuulɔlugɔ maazu savagɔ unnaanigɔ (53 400).

⁴⁸ Nefetali ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Yaaseyele mavofodaiti, Guni mavofodaiti, ⁴⁹ Yeesel mavofodaiti, ta Sileeme mavofodaiti. ⁵⁰ Nefetali mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuunaanigɔ maazu lɔlugɔ unnaanigɔ (45 400).

⁵¹ Izelayele nuiti tieḡoi ḡeni ga zunu waaunderzita maazu ḡila undɔfela puusavagɔ (601 730).

Zooi ḡaaḡwe vai

⁵² Ḡooḡɔ GALAGI bɔeni Moize uɔ, é ḡe ma: ⁵³ «Zooi ḡaaḡwe bolodaiti ba, é zoloo nuiti tieḡoi ma. ⁵⁴ Bolodaiti ti mɔindai, da zooi ve ti ya ga bɔlɔa, niiti ti lɔidai, è zooi tago ve ti ya. Eɛe gilagilagi ná-zooi ḡa ve zea, é zoloo ti-liegɔi ma. ⁵⁵ Kele zooi ḡaa ḡa ḡwe ga kpakutoomai. Ta ti zɔlɔ ga tɔnɔ, eḡevelei ti-ḡeeni ta-wolodaiti daaseigi la. ⁵⁶ Zooi ḡaa ḡa ḡwe ga kpakutoomai, naati zɔḡɔzu, niiti ti wola mɔindai, ta niiti ti wola la mɔinni.»

Leevi nuiti gaalu daa velesi

⁵⁷ Leevi nuiti, ti ḡaaluni, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Geeleson mavofodaiti, Keḡate mavofodaiti, ta Melali mavofodaiti. ⁵⁸ Leevi mavofodaiti ti ḡeni ga: Liḡeni mavofodaiti, Geebelɔn mavofodaiti, Maali mavofodaiti, Musi mavofodaiti, ta Kɔlee mavofodaiti. Keḡate Amelame zɔlɔni. ⁵⁹ Amelame anzai laaseigi ḡeni ga Yɔkeebede, Leevi ná-doun anzanui, nii é zɔlɔni Leevi ve Ezipete yooi zu. E dounda zɔlɔni Amelame ve ga Aalɔn ta Moize, ta Miliyame, nii é ḡeni ga ti-vaazeelai. ⁶⁰ Niiti ti zɔlɔni Aalɔn ve ti ḡeni ga Nadaḡe, Aḡiyu, naa ve Eleazaal va, ta Itamaal. ⁶¹ Nadaḡe ta Aḡiyu ti zaani, naa ḡeni siegi zu ti vaani la ga abu ḡiligi Ḡooḡɔ GALAGI ḡakala.

⁶² Niiti ti ḡaaluni, zunuiti kpein é zo alu gila ma, é le zeemaazu, zunuiti ta zunu lointi, ti ḡeni ga zunu waafelegɔ maazu savagɔ (23 000). Ti la ḡeni ti veeni Izelayele nuiti ba, ti va ti ḡaalu, mazɔlɔ zou la ḡeni veeni ti ya Izelayele nuiti saama.

Gaalugi unseizuve

⁶³ Naati ka Moize ta Eleazaal ti ti ḡaaluni Moaḡe nemeiti su, Zuluden ḡobave, Zeeliko letemave. ⁶⁴ Niiti kpein Moize ta zalaḡa ḡula nui Aalɔn ti ti ḡaaluni Sinayi tevebai zu, naa ta nɔpe ge la mɔ ḡeni niiti saama. ⁶⁵ Mazɔlɔ Ḡooḡɔ GALAGI ḡeni ti ma: «Ta zaazu tevebai zu.» Gila kpalaa ge la ḡeni yeni vulua, é ḡula Yefunee ná-doun zunui Kalébe volu, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe.

27

Tɔgi é lo anzanuiti ta-vogani zeḡe vaiti ba

¹ Anzanu loun lɔlugɔ ḡeni ná, ti-laaseigi ga: Maala, Noa, Ḡogela, Mileka, ta Tiilesa. Ti-ḡee laaseigi ḡeni ga Selɔfegade, Geebeel ná-doun zunui. Keegde wolani ti ḡeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee, ta Zozefe. Anzanu naati ka ti vaani, ² ti lo Moize ḡakala, ta Eleazaal, ta kundijiti, ta bebe kpein, GALA daaḡomi seḡe velei laave, ti ḡe ma: ³ «Gi-ḡee zaave tevebai zu, kele é la ḡeni naati ta-bɔgi zu, niiti ti wuzegeni Ḡooḡɔ GALAGI laalɔḡoma, Kɔlee ná-nu

bulugiti, keɛ é zaani ga kpɔɔɔ ɔtooi maavele, doun zunu la ɔeni zea. ⁴ Leeni vaa zu gi-ɔɛ laaseigi a ɔula ná-bolodai zaama, tɔzei doun zunu valagi maavele ma? Gi-vɔɔda ve, gi-ɔɛ keɛɔɔlointi saama.»

⁵ Moize liini ga ti-maavai ɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ⁷ «Gaamai ɔa Selɔɔɔɔɔ ná-doun anzanuiti ti bosu. Da zooi ve ti ya, é ɔe ga tɔnɔi, ti-ɔɛ keɛɔɔlointi saama. Tiya ɔa ɔa ti-ɔɛ nɔnɔi leve ti vɔ. ⁸ Da bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɔe ti ma: Siɛgi zu zunui ta zaazu la, é la doun zunu yeni, wa ná-poganii ve ná-doun anzanui ya. ⁹ Ni doun anzanu la zea, wa ná-poganii ve keɛɔɔlointi zea. ¹⁰ Ni keɛɔɔlointi ti la be, wa ná-poganii ve keɛɔɔ keɛɔɔlointi zea. ¹¹ Ni keɛɔɔlointi ti la keɛɔɔ ve, wa ná-poganii leve ná-nu ɔiteɔitegi ta vɔ bolodai zu, naa ɔa a ye zea. Toɔa ɔe ga devei ta tɔgi Izelayele nuiti be, eɔvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

*Zozuwe ɔe vai ga Moize votogi
(Tɔ Sevei Velesiɛ 31:1-8)*

¹² ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Le Abalime ɔizei nii ma, è wele zooi va, gè feezu Izelayele nuiti be. ¹³ Da welezu ba, keɛ ɔa balaagi ɔa zaazu, è li è-memewolani pɔ, ti zaai, eɔvelei è-ɔeɔloin Aalɔn zaani la, é li memewolani pɔ ti zaai. ¹⁴ Mazɔɔ wo ɔeeve ga kololala nuiti ná-devei laalɔɔma, Sin tevebai zu, siɛgi zu bebei zu nuɔuseiti ti maɔaalii ɔeni la, ti kpɔe veɛ bɔ. Wo la ɔeni ná-padedai maawuini nuɔuseiti gaazu, é lo ziei vai va, ti ɔeni maalolisu.» (Naa ɔeni ga Meeliɔa ɔe ná-fai é ɔeni Kadese, Sin tevebai zu.)

¹⁵ Moize bɔeni ɔɔɔɔ GALAGI vɔ, é ɔe ma: ¹⁶ «ɔɔɔɔ GALAGI é ga kpusei kpein ta-zenvuiti ta-GALAGI, ɔa bɔɔi yimazeɔe ga nu, è sei bebei unda, é ɔe ga kundigii, ¹⁷ nui nii a ɔe losu ti untuɔ kɔɔɔzuveti, é ɔa li ga tiye, é ɔa va ga tiye, nii a ke ɔɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti ti mina ɔe eɔvelei baalagiti ti la, ti make nu la ná.»

¹⁸ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nun ná-doun zunui Zozuwe zeɔe, zunu ve nii zenvui zeini su, ɔa yeela ma. ¹⁹ Da lii la, è sei zalaɔa ɔula nui Elezaal ɔakala, ta bebei kpein, è deveiti fe zea ti ɔaazu. ²⁰ Da ɔa-ɔundigilai ma zobogi ta ve zea, naa ɔa a ke Izelayele vebei ɔolo be. ²¹ Toɔa ze zalaɔa ɔula nui Elezaal ɔakala, naa ɔa ɔa gaazaɔa tɔun be, ga anii nii daaseigi ga wuulimegi. Nii nɔpe a bona, vele ɔana Zozuwe ta Izelayele nuɔuseiti ta ta-ɔɔɔɔ vaiti so da.»

²² Moize keeni, eɔvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. E Zozuwe zeini zalaɔa ɔula nui Elezaal ɔakala, ta bebei kpein. ²³ E yeeti daani ma, é deveiti fe zea, eɔvelei ɔɔɔɔ GALAGI boni la ma.

28

*Tɔgi é lo zalaɔaiti ba
(Egezɔde 29:38-46)*

¹ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Niima levei laazeeli Izelayele nuiti ma, è ɔe ti ma: Wa dama kpe, wo nɔnɔ ma veɔanii ve, yeɔɔɔɔa vagoi zu, é ga ná-zalaɔaiti, daamianigiti ti ɔalazu abui ɔa, ti be ga ani maku neai. ³ Da ɔe ti ma: Folo-o-folo, wa kona gila baala sine felegɔ ɔula, nii neevuzu la ba, ɔɔɔɔ GALAGI ve ga gala zalaɔai, nii abui galazu. ⁴ Da baala zivo ɔilagi ɔula ga zalaɔai sobui, è zɔɔma vaala zivoi ɔula kpɔkɔi, ⁵ naa veɛ veɔanii va, nii é ga bulu vukɔ vagoi kilo savago, gaayɔgai ga wolive wulo vagoi litele ɔila ta tukpe (1,5). ⁶ Gala zalaɔai ɔana, folo-o-folo, nii é ɔeezu ɔulazu, eɔvelei devei la Sinayi ɔize ma. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁷ Wa puya zalaɔai bɔ baala zivo mɔungi va, ga dɔɔ baagi litele ɔila ta tukpe (1,5), ada padegai zu ɔa wa puya zalaɔai naa ɔula ná, ga dɔɔ baagi ɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁸ Baala zivoi velesiɛi ɔa ɔula ga zalaɔai kpɔkɔi, veɔanii ta puya zalaɔai, niiti ti bɔgai sobu gelei va, naa ma ziiti nɔ bɔ ba. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ve.»

Doofo foloi ma zalaɗaiti

⁹ «Doofo foloi, wa baala zivo felego ɗula ga zalaɗai, niiti ti kona gila no ɗea, neevuzu nape ge la ba, e vebanii vu ma ga bulu vuko vagoi kilo lɔzita, gaayogai ga guloi, puya zalaɗai vu ma. ¹⁰ Wa gala zalaɗai naa ɗula doofo foloi ɗilagilagi. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai.

Alugi laaɗulazuve ma zalaɗai

¹¹ «Alugi laaɗulazuve, wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai Goofo GALAGI ve, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va. ¹² Wa vebanii vee gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lɔzita baala sinei ve, ¹³ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. Gala zalaɗai ve, zalaɗai nii abui galazu, makugi neai Goofo GALAGI ve. ¹⁴ Puya zalaɗaiti ta ɗeezu ga dooi litele savago, e vee nike zine ɗilagi va, litele felego vee baala sinei va, ta litele ɗila ta tukpe (1,5) ge vee baala zivoi va. Gala zalaɗaiti kana, ta ɗe ɗulazu alugi laaɗulazuve, alu-o-alu, konagi zu. ¹⁵ Wa boli zinei ɗula balaa ga koto gba zalaɗai Goofo GALAGI ve. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai.

*Pakegi ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:5-14)*

¹⁶ «Alu mɔngi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ɗa ɗeezu ga Goofo GALAGI na-Pakegi.

¹⁷ «Alugi naa ma volo puugo maazu loolusiei (15) ɗa fetii loozeizu ma. Bului nii leve la su, naa ɗa wa ɗe miizu eyesu folo lofela. ¹⁸ Folo mɔngi, wa gaaleba ɗadegai wo, wo la boti nape kea, eɗevelei wa da ke la, ¹⁹ wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai Goofo GALAGI ve, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va. ²⁰ Wa vebanii vee gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lɔzita baala sinei ve, ²¹ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. ²² Wa boli zine ɗila kula ga koto gba zalaɗai, naa ɗa a ke koto gba vai ɗe wo ve. ²³ Naati kpein ta laazu gala zalaɗai maazu, e ɗulazu sobu-o-sobu. ²⁴ Folo-o-folo, folo lofela laawu, wa naama laamianigiti kula, nii abui galazu, makugi neai Goofo GALAGI ve. Wa ti ɗula ga zalaɗai, e bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai. ²⁵ Foloi lofelasiei, wa gaaleba ɗadegai wo, wo la boti nape kea, eɗevelei wa da ke la.

*Pantekote voloi ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:15-22)*

²⁶ «Zooi va lonɔ mɔngiti ma ɗoozunee voloi, wo vaazu vebanii veezu la Goofo GALAGI ve, ga ani niineiti, doofoiti ma vetii, wa gaaleba ɗadegai wo, wo la boti nape kea, eɗevelei wa da ke la. ²⁷ Wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, makugi neai Goofo GALAGI ve. ²⁸ Wa vebanii vee gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lɔzita baala sinei ve, ²⁹ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. ³⁰ Wa boli zinei ɗula balaa, naa ɗa a ke koto gba vai ɗe wo ve. ³¹ Wa suai niiti kula, neevuzu mina ɗe ti va, ta ta-vuya zalaɗaiti. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-vebanii.

29*Puvu fee vetii ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:23-25)*

¹ «Alugi lofelasiei ma volo mɔngi, wa gaaleba ɗadegai wo. Wo la boti nape kea, eɗevelei wa da ke la. Toɗa ɗe wo ve ga puvu fee yeei. ² Wa nike zine bokpa gila kula ga gala zalaɗai, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va, makugi neai Goofo GALAGI ve. ³ Wa vebanii vee gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai

ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zɪnɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ⁴ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ⁵ Wa boli zɪnɛ ɖɪla kula ga koto gba zalaɖai, naa ɖa a kɛ koto gba vai ɖɛ wo vɛ. ⁶ Naama zalaɖaiti ta bɔ gala zalaɖaiti ba, niiti ti ɖulazu alu-o-alu ta folo-o-folo, ta ta-veɓaniiti, ta ta-vuya zalaɖaiti, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu ta-vaa zu. Zalaɖaiti be, niiti abui ti ɖalazu, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ.

Koto gba voloi ma zalaɖaiti
(Leevi Nuiti 23:26-32)

⁷ «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugɔi ma, wa gaalɛba ɲadegai wo. Wa zugi zo, wo la boti nɔpɛ kɛa. ⁸ Wa nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa gila kula ga gala zalaɖai, ta baala sinɛ ɖɪla, ta kona gila baala sinɛ lɔfelaiti, nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ. ⁹ Wa veɓanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vɔgɔi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zɪnɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ¹⁰ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹¹ Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ koto gba zalaɖai va, nii ɛ ɖulazu koto gba voloi, ta gala zalaɖai, nii ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta ta-vuya zalaɖaiti.

Kota lo fetii ma zalaɖaiti
(Leevi Nuiti 23:33-44)

¹² «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, wa gaalɛba ɲadegai wo, wo la boti nɔpɛ kɛa, eɖɛvelei wa ɖa kɛ la. Wa fetii ɖula Gɔɔɖɔ GALAGI lɛbi vai ma, wa naa ɖɛ folo lɔfela laawu. ¹³ Wa nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa puugɔ maazu savagɔ (13) ɖula ga gala zalaɖai, ta boli zɪnɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Wa veɓanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vɔgɔi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zɪnɛi ɖilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi ɖilagilagi vɛ, ¹⁵ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹⁶ Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

¹⁷ «Foloi velesiɛi ma, wa nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa puugɔ maazu felegɔ (12) ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ¹⁸ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ¹⁹ Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁰ «Foloi zavasiɛi ma, wa nɪkɛ zɪnɛ puugɔ maazu ɖɪla (11) kula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²¹ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²² Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²³ «Foloi naanisiɛi ma, wa nɪkɛ zɪnɛ puugɔ ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁴ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁵ Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁶ «Foloi lɔlusisiɛi ma, wa nɪkɛ zɪnɛ taavuugɔ ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁷ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁸ Wa boli zɪnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁹ «Foloi lɔzitasisiɛi ma, wa nɪkɛ zɪnɛ lɔsava ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ³⁰ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu.

³¹ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³² «Foloi ɓofelasiei ma, wa nike zine ɓofela g̃ula ga zalaɗai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puugɔ maazu naanigɔ (14), neɓvuzu mina g̃e ti va. ³³ Wa veɓaniiti ta puya zalaɗaiti pɛɛ zalaɗa zuaiti ba, kaɗɗogi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɗevelei deveai la tɔgi zu.

³⁴ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³⁵ «Foloi ɓosavasiiei ma, wa GALA debi g̃aalebai wo. Naama voloi, wo la boti naɓe kea, eɗevelei wa da ke la. ³⁶ Wa nike zine g̃ila kula ga gala zalaɗai, baala sine g̃ila, ta kona gila baala sine ɓofela, neɓvuzu mina g̃e ti va, makugi neai G̃ooɗɔ GALAGI ve. ³⁷ Wa veɓaniiti ta puya zalaɗaiti pɛɛ zalaɗa zuaiti ba, kaɗɗogi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɗevelei deveai la tɔgi zu. ³⁸ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³⁹ «Naa g̃a wa ke G̃ooɗɔ GALAGI ve, wa-veɓi voloiti su, é g̃ula wa-veɓaniiti polu, wo ti laai g̃isu, ta wa-minazege daazeeli zalaɗaiti, ti ga wa-g̃ala zalaɗaiti, ta wa-veɓaniiti, ta wa-vuya zalaɗaiti, ta wa-yiilei zalaɗaiti.»

30

¹ Moize devei naati kpein boni Izelayele nuiti ma, niiti G̃ooɗɔ GALAGI ti veeni zea.

Tɔgi é lo minazefegiti ba

² Moize ɓɔeni Izelayele nuiti ma wolodama g̃undig̃iiti pɔ, é g̃eni ti ma: «Devei veɓe, nii G̃ooɗɔ GALAGI feai: ³ Siɛgi zu zunui ta minazefezu la G̃ooɗɔ GALAGI ve, ɓaa é konai wo, é vile fai ta va, nii é pɔ ga é ke, é la mɔ daawooi zefea ma. Toɗa naa kpein ke, niiti ti g̃ulaai da, é bo.

⁴ «Ni anzalopoi ta, nii é keɛge ná-pelei wu de, a minazefeg̃e keena G̃ooɗɔ GALAGI ve, é ɓooɗɔ g̃ili ga naa, ⁵ ni keɛge a ná-minazefeg̃e fai ta ná-kona vai zuɗweena, é ɓooɗɔ g̃iliai la, ni keɛge a maafena kpɔ, é la faa woni tɔun tetegi, ná-minazefeg̃e ta ná-konaiti kpein ta ye ma, niiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye. ⁶ Kele ni keɛge la yeezeini bu, yeei nɔ é faa g̃weegai la su, minazefeg̃e ta konai kpein é ɓooɗɔ g̃iliai la, naati ti la mɔ yega ma. G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye, mazɔɔ keɛge la yeezeini ti wu.

⁷ «Ni toɗa zini be, é minazefeg̃e g̃eai na, ɓaa é ɓooɗɔ g̃iliai na, ga kpɔei ta nii kulaai na da, é bo, ⁸ ta sinigi a faa g̃weena su, é maafeg̃e kpɔ tɔun tetegi voloi nɔ é faa g̃weegai la su, ná-minazefeg̃e ta ye ma, ta konaiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye, ta ye ma. ⁹ Kele ni sinigi la yeezeini bu, voloi nɔ é suɗweesu da, é minazefeg̃e g̃aava, nii é keai, ta kpɔei kulaai daave, niiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye, G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye.

¹⁰ «Poanzai, ɓaa anzanui ti g̃elɛai ba, minazefeg̃e naa a bo, ɓaa konai naɓe kulaai daave, nii é ɓooɗɔ g̃ilizu la, g̃iliai g̃a ye de.

¹¹ «Anzanui nii é zini be, naa a minazefeg̃e g̃eena, ɓaa é ɓooɗɔ g̃ili ga konai ta, ¹² sinigi a faa g̃weena su, é maafeg̃e kpɔ, é la yeeɗulani bu, é va g̃ele, ná-minazefeg̃e kpein ta ye ma, ta kona wooi naɓe é ɓooɗɔ g̃iliai la. ¹³ Kele ni sinigi a g̃elɛna, voloi nɔ é suɗweesu da, ná-minazefeg̃e kpein ta kona wooi kpein é lo tɔ ɓooɗɔi va, ɓaa daawooi va, naati ti la yega ma. Sinigi ti g̃aavaa, G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye. ¹⁴ Sinigi g̃a zoo é ti ye ma, ɓaa é minazefeg̃e kpein kologolo, ɓaa konai kpein nii a zoo g̃elezu la anii ta va. ¹⁵ Ni sinigi la g̃elɛni, a maafena kpɔ eyesu poluma zobui zeeli, anzai g̃a g̃ili minazefeg̃e kpein su, ta kona woiti kpein su, é ti woga. E vaa bu ga é ti make, tɔzei é maafeg̃e kpɔ, é la faa woni, foloi é meniga da. ¹⁶ Kele ni toɗa ti zefeg̃e ma, foloi tanigaani tevega voluma, kpega voluma ga suɗwee, toɗa anzai ná-faaɗaaza golai ma g̃asɔi zefeg̃e.»

¹⁷ Tɔgiti kana, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya, é vile zunui ta anzai ti yɔɔɔɔzuvɛ va, doun keɛɛɛ ta ná-doun anzanui ti yɔɔɔɔzuvɛ va, siɛgi zu é ga nu niinei, é keɛɛ ná-pɛlei wu dɛ.

31

Pilɛ sɔlɔ fai Madiyan nuiti ma

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ² «Izelayele nuiti tɔnɔi vɔtokula Madiyan nuiti ma, naa vɔlu, da li niina è-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai.»

³ Moize bɔɛni nuɔuseiti pɔ, é ɔɛ ti ma: «À zunui tanigaani maagili ga kɔɔɔɔ zɔɔlaiti wo zaama, ti li Madiyan nuiti daalɔɔɔma, naa ɔa a ke, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-potokulai laazeeli Madiyan nuiti ma. ⁴ Bolodai ɔilagilagi zu, wa zunu waagila (1 000) kula ti zaama, wo ti leve kɔɔmavɛ.»

⁵ Ti ziimazegɛgi woni Izelayele nuɔuseiti saama, bolodai ɔilagilagi zu, zunu waagilagila (1 000), ti-liegɔi ɔɛni ga zunu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) ti maagiliai kɔɔɔɔ vai ma. ⁶ Moize ti leveni kɔɔmavɛ, é Finease vɛɛ ti va, zalaɔa ɔula nui Elezaal ná-doun zunui, naa ɔa é ɔɛni seizu ɔadegai ma zɔɔlaiti segezu, ta puugiti é va da poogiti dɛɛ la.

⁷ Ti kɔɔɔɔ zɔɔlaiti segeni, ti li Madiyan nuiti daalɔɔɔma, eɔɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la Moize ya. Ti zunuiti kpein paani, ⁸ é bɔ Madiyan nuiti ta-masa dɔɔlugɔ va, ti ga: Evi, Leekɛme, Suul, Guul, ta Leeɔa. Ti Beyɔl ná-doun zunui Balaame balaagi vaani ga boɔa zɔkpɔi. ⁹ Izelayele nuiti ti Madiyan anzanuiti ta ti-lointi soni ga duɔiti, ti li ga tiye. Ti ta-zuaiti soni, ta ta-logani bulugiti kpein, é vɛɛ ti-yeaɔɔligi kpein ba. ¹⁰ Ti abui loni ta-laaiti kpein ba, vɛti ti ɔɛni zeini ná, ta ti-vuuzuvɛti kpein. ¹¹ Ti liini ga aniiti kpein ti ti zoni kɔɔmavɛ, nuiti ti vɛɛ toganiiti ba. ¹² Ti liini ga duɔiti, ta kɔɔzɔganiiti, ta kɔɔi zu aniiti Moize vɔ, ta zalaɔa ɔula nui Elezaal, ta Izelayele vɛbei, naati ti ɔɛni vuuni Moaɔe nɛmɛi zu, Zuludɛn ɔɔbavɛ, Zeeliko letemavɛ.

Kɔɔɔɔ nuiti ɔade fai

¹³ Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal ta bebei ná-kundiɔiti kpein ti wuzegeni, ti li, ti laaɔomisuvɛ, ti-vuuzuvɛ vɔlu velei. ¹⁴ Moize yiigaawanani kɔɔɔɔlubaaiti ma, nu waagilagila kundiɔiti, ta nu ungilagila kundiɔiti, niiti ti vaani, ti zege kɔɔmavɛ. ¹⁵ Moize ti ɔaazaɔani, é ɔɛ ti ma: «Lee vaa zu wo niima anzanuiti kpein zegai vulua? ¹⁶ A ɔiɛ su ga, tiya ɔa ti Balaame ná-tɛɛ gooi zoni, ti Izelayele nuiti dɔ woɔvaladai zu, Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma, Peyɔl ná-fai zu, naa ɔa é vaani ga maanɔɔɔi Gɔɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti saama. ¹⁷ Niizu niina, à zunu loungoiti kpein paa, wo anzanui kpein paa, niiti ti zunu vaa ɔwɛɛgai na. ¹⁸ Anzanu loungoiti, niiti ti la dɛ zunu laakoba vaa ɔwɛɛ, naati nɔ ɔa wa ti ye ná, wo ti make bɔɔɔ vɛ.

¹⁹ «Wɔun wa, à li, wo vu ada ɔila ade-vuuzuvɛ vɔluvɛ, wo ye ná folo lɔfela laawu, wɔiti wo nu vaai, baa wo vɔɔɔɔ pooma va, wa bɔɔɔ ɔade foloi zavasiei, ta foloi lɔfelasiei, wa-o, wa-luɔiti-yo. ²⁰ Wa segeiti kpein ɔade balaagi, sɔɔla kpein kɔɔɔɔ ga kɔɔi, baa boli leɔa zɛgei kpein, ta anɔnaka kpein é ga gului.»

²¹ Zalaɔa ɔula nui Elezaal bɔɛni kɔɔɔɔ nuiti pɔ, ti zegeni kɔɔmavɛ, é ɔɛ ti ma: «À wele faazeikpasui va, é tɔgi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veai Moize ya: ²² zanugi, walii, kɔlu bɔigi, kɔlui, foɔɔgi, ta bɔbɔgi, ²³ anii kpein nii a zoo lɔɔzu abui ɔa, é la ɔala, wa naa lɔ abui ɔa, é ɔade. Naa vɔlu, wa ti lɔ balaa zie ɔadegai wu. Kele, sɔɔla kpein é la zooga lɔɔzu abui ɔa, wa naati dɔ nɔ zie ɔadegai wu. ²⁴ Wa wa-zegɛiti gba, foloi lɔfelasiei, wa ɔade niina, naa vɔluma, wa zoo lɔɔzu ade-vuuzuvɛ.»

Kɔɔzɔganiiti gaagwɛɛ vai

²⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: ²⁶ «Zalaɔa ɔula nui Elezaal zege, é vɛɛ è va, ta nuɔuseiti ta-vɛɛyegɛiti ma ɔundiɔiti, wo kɔɔzɔganiiti gaalu, duɔiti ta toganiiti. ²⁷ Da kɔɔzɔganiiti

naati gaafwe su fele, ma vali saamai ve koofo nuiti zea, ma vali saamai ve nuusei zaiti kpein zea. ²⁸ Nii e deezu ga koofo nuiti tonoi, vebanii ga zege ba, e de ga Goofo GALAGI nonoi, nu gila ka zege nu undoolugoi (500) zaama, togani gila ka zege togani undoolugoi (500) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama. ²⁹ Ma vali saamai nii feai ti ya, da seje naa va, e fe zalaqa gula nui Elezaal ya, e de ga vebanii sejeai ba Goofo GALAGI ve. ³⁰ Ma vali saamai nii e deezu ga Izelayele nuiti tonoi, da nu gila seje nu uuloolugoi (50) zaama, e togani gila seje togani uuloolugoi (50) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama, e ti ve Leevi nuiti zea, niiti Goofo GALAGI na-sege vele padegai make fai galivaai ti ma.»

³¹ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti keeni, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³² Koozoganiiti niiti koofo nuiti ti vaani la, naa geni ga: baalagi ta bolii waaundozita waa-uulofela maazu lolu (675 000), ³³ nika waa-uulofela maazu felego (72 000), ³⁴ soovale waa-uulozita maazu gila (61 000), ³⁵ anzanu loungoi niiti ti la geni de zunu laakoba vaa gwee, naati ti geni ga nu waa-uusavago maazu felego (32 000).

³⁶ Ma vali saamai nii e geni ga koofo nuiti tonoi, tiegoi geni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa-uusavago maazu lofela undoolu (337 500), ³⁷ naa ga undozita puulofela maazu lolugoi (675) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI nonoi, ³⁸ nika waa-uusavago maazu lozitai (36 000), naa ga puulofela maazu felegoi (72) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI nonoi, ³⁹ soovale waa-uusavago undoolugoi (30 500), naa ga puulozita maazu gilagi (61) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI nonoi, ⁴⁰ nuuse wapuugo maazu lozitai (16 000), naa ga nu uusavago maazu felegoi (32) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI nonoi. ⁴¹ Vebanii kpein e geni ga Goofo GALAGI nonoi, Moize naa zegeni, e pu zalaqa gula nui Elezaal yeezu, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

⁴² Ma vali saamai e geni ga Izelayele nuuseiti tonoi, nii Moize puuni ye, koofo nuiti tonoi voluma, ⁴³ naa geni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa-uusavago maazu lofela undoolu (337 500), ⁴⁴ nika waa-uusavago maazu lozita (36 000), ⁴⁵ soovale waa-uusavago undoolu (30 500), ⁴⁶ nuuse wapuugo maazu lozita (16 000).

⁴⁷ Ma vali saamai e geni ga Izelayele nuiti tonoi, Moize nu gilagilagi zegeni nu uulooludoolugi (50) kpein ba, e togani gilagilagi gula togani uulooludoolugi (50) kpein saama, e ti ve Leevi nuiti zea, niiti ti Goofo GALAGI na-sege vele padegai makesu, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

Faanee wuugwee fai ma vebaniiti

⁴⁸ Koozogiti deve gundigiti, waagilagila kundigiti, ta nu ungilagila kundigiti, naati ti vaani naazu, ⁴⁹ ti de Moize ma: «Gei gi ga da-wotige nuiti, gi koofo nuiti gaaluga, niiti ti gea ga leveiti bu, ti gaavonige, zunu gila kpala ge la yeni na volu gi zaama. ⁵⁰ Gi gilagilagi ga vaazu ga zanu soolaiti Goofo GALAGI vo, ti de ga vebaniiti, nii gi ka, zanu balaiti, yolofaiti, balaqaegiti, goizu anigiti, ta kovu ansaiti, e de ga koto gba anii togi letemazu, gi-ooseiti faazu, Goofo GALAGI gaazu.»

⁵¹ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti yeezini naama soolaiti bu, ti ti veeni ti ya, ti betai ga zanugi. ⁵² Zanugi kpein nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila kundigiti ti gaaluni Goofo GALAGI ve, buyegi geni ga kilo ungila puulosaava maazu naanigo (184). ⁵³ Koofo nuiti ese ge na-koozoganiiti zegeni bofo ve. ⁵⁴ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti zanugi zegeni, nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila (kundigiti zea, ti lii la GALA daafomi seje vele wu, e de ga gizesui Izelayele nuiti be, Goofo GALAGI gaazu.

32

*Galaade yooi vee vai**Gade ta Luβen mavofodaiti zea**(Tɔ Sevei Velesie 3:12-22)*

¹ Togani bulu golai ɣeni Luβen mavofodaiti ta Gade mavofodaiti zea. Ti kaani ga Yazεel yooi ta Galaade yooi ta ga ada vago toganiiti to fai zu. ² Ti vaani, ti zeeli Moize ma, ta zalaɣa ɣula nui Eleazaal, ta nuβuseiti ta-ɣundigiiti, ti ɣe ti ma: ³ «Taaiti ti ga, Atalote, Diβon, Yazεel, Nimela, ɢeseβon, Elealee, Sebame, Neeβo ta Beyon, ⁴ zooi nii ɢooɣɔ GALAGI feai Izelayele ve, toɣa ga zooi pagai togani lo fai ma. Tama, toganii wola mɔinve gi ya ɣei gi ga da-wotiɣe nuiti.» ⁵ Ti ɣeni ma: «Ni gi zaalai zɔɔɔge e ɣaazu, yeezei bu, e zooi nii ve gi ya, ɣei gi ga da-wotiɣe nuiti. Mina gi bude ga Zuludεn volu velei.»

⁶ Moize bolodama felegɔi niiti gooɣaavoteni, e ɣe ti ma: «Wa pɔ wo ye ve, wo-ɣeelointi ta ɣεena lia kɔɔmave, naa ɣa ɣe ɣale? ⁷ Lee vaa zu wo pɔ Izelayele nuiti iɣoteve ti leε vai zu zooi zu, nii ɢooɣɔ GALAGI feezu ti ya? ⁸ Zekana kpein nɔ wo-ɣεeni ti keeni la, siegi zu ge ti leveni la, ti zeɣe Kadese-Baalenea, ti li, ti zooi vete. ⁹ Ti leeni, ti zeeli Esekale nemai zu, ti begai ma ga zooi vete, ti Izelayele nuiti iɣoteveni ga ti mina li zooi zu, nii ɢooɣɔ GALAGI feezu ti ya. ¹⁰ ɢooɣɔ GALAGI yiiɣaawanani naama voloi, e ɣona, e ɣe ma: ¹¹ «Zunui niiti ti ɣulaai Ezipete yooi va, e zo kona vuufelegɔ (20) ma, e le zeemaazu, naati ti la ɣaazulaa zooi ma, nii ge ma ɣona woga ga na feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakabe, mazɔɔɔ ti la vileni gooi volu, ti va ɣolo be, ¹² e ɣula Kalebe volu, Yefunee na-doun zunui, nii e ga Keenize nui, ta Nun na-doun zunui Zozuwe, niiti ti vileni ɢooɣɔ GALAGI laawooi volu, ti ɣolo be.»

¹³ «ɢooɣɔ GALAGI yiiɣaawanani Izelayele nuiti ma, e ti levetevete tevbai zu kona vuunaanigɔ (40) laawu, eyesu naama yamanii kpein ge zeɣe na, niiti ti ɢooɣɔ GALAGI wanama vai ɣεeni. ¹⁴ Wele, wa ɣa wo wo-ɣεeni tosuvete zeɣe, eɣevelei wo la ga kotoba nuiti ti zɔɔɔgai, wo ɢooɣɔ GALAGI na-ziiɣaawanai ɣaalεezu ba Izelayele laalɔɣoma. ¹⁵ Mazɔɔɔ ni wo la ɣe keeni, wo va ɣolo tɔun be, toɣa Izelayele ye nɔ tevbai zu, wa ɣe ga zabui wo niima nuβusei kpein undaavili.»

¹⁶ Ti Moize woɣaavoteni, ti ɣe ma: «Ba-o, ga sasaiti nɔ losu ve, ga-logani bulugiti faa zu, gi taaiti to ga-veleyeɣeiti be. ¹⁷ ɢoun gi letegi, ga ɔɔɣɔ maaɣili ga kooɣɔ zɔɔlaiti gaazuvilei zu, gi lo Izelayele nuiti untuɣɔ, eyesu gi lo ga tiye naama adave, ve na veai ti ya. Ga-veleyeɣeiti gila nɔ ɣa ta ɣe yesu taaiti su, siɣigiti ti ti ma, nii a ke ti maalooɣu zooi zu nuβuseiti ba. ¹⁸ Gi la ɣalega ma ga-veleiti bu, eyesu Izelayele nuiti gilagilagiti ti tɔnɔ ma yooiti sɔɔɔ. ¹⁹ Kele gi la mɔ zou zɔɔɔga Zuludεn volu velei, anee na maaɣooza va, tɔzei gi ɣɔnɔ ma yooi zɔɔɔga Zuludεn ɣakamave folo ɣulazu velei.»

²⁰ Moize ɣeni ti ma: «Ni wa minazeɣe gooi naa laazeelina, ni wa ɔɔɣɔ maaɣilina ga wo kooi ɣɔ ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, ²¹ ni wa-ɣooɣɔ nuiti kpein ta ɔɔɣɔ maaɣili, ti Zuludεn bude, ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, eyesu e sili nuiti kpein kpe ɣaazu, ²² ni wa ɣale ma, siegi zu nɔ zooi maaɣolozu la ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, faa la mɔ ɣea wo va, wa vie naazu ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, ta Izelayele letegi. Naazu, niima ada yɔɣɔzuvete ɣa ɣe ga wɔnɔ ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu. ²³ Kele ni wo la ɣe keeni ɣana, wo koto ɣea ɢooɣɔ GALAGI laalɔɣoma. A suɣwee ga wa-ɣotoi ɣa wo ɣɔɣɔzumεn! ²⁴ A taaiti to wa-veleyeɣeiti be, wo sasaiti to wa-logani bulugiti be. Nii e ɣulaa wo-la, wo bo, a zie ga naa.»

²⁵ Gade mavofodaiti ta Luβen mavofodaiti ti ɣeni Moize ma: «Da-wotiɣe nuiti ga ke, eɣevelei maliɣii devei wogai la. ²⁶ Gi-lointi, gi-anzaiti, ga-loganiiti, ta ga-logani bulugiti ta ye Galaade taaiti su. ²⁷ ɢei gi ga da-wotiɣe zunuiti, gi pe gi maaɣiliai ga kooɣɔ zɔɔlaiti, ga Zuludεn bude, gi kooi ɣɔ ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, eɣevelei maliɣii bosu da.»

²⁸ Moize devei veeni ta-vaa zu zalaḡa ḡula nui Elezaal ya, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é vee Izelayele wolodama veleyeḡe ḡundigiiiti ba. ²⁹ E ḡeni ti ma: «Ni wa Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti, wa Zuluden maazuḡudena vooḡa, ti maagiliai ga kooḡo zoolaiti, ti kooi ḡo ḡooḡo GALAGI ḡaazu, eyesu zooi maagolo wo ve, wa Galaade yooi ve ti ya ga tano. ³⁰ Kele ni ti la Zuluden budeni, ti ḡevele betei va ḡe de, ga wo kooi ḡo vooḡa, ta zeii wo zaama Kanaan yooi zu.»

³¹ Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti ti gooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Gá naa ḡe, nii ḡooḡo GALAGI bogai gi ma, gei gi ga da-wotiḡe nuiti. ³² Gá bude, gi maagiliai ga kooḡo zoolaiti, ḡooḡo GALAGI ḡaazu, Kanaan yooi zu, kele gá ḡonoi ma yooi zoloo Zuluden ḡakala velei.»

³³ Amool nuiti ta-masagi Sigon, ta Basan nuiti ta-masagi Woge, Moize naati ta-masadai ta ta-yooiti feeni Gade mavofodaiti zea, ta Luḡen mavofodaiti, é vee Manasee ná-bolodai ḡilazuve va, nii é ga Zozefe ná-doun zunui, é vee ta-laaiti ba, ta ma yooiti ti ḡeni ti va.

³⁴ Taai niiti Gade mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: Diḡon, Atalote, Aloweel, ³⁵ Atelote-Sofan, Yazeel, Yogebeḡa, ³⁶ Bete-Nimela, ta Bete-Galan, taaiti siḡigi ti ma. Ti sasaiti toni togani bulugiti faa zu.

³⁷ Taai niiti Luḡen mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: ḡeseḡon, Elealee, ta Kiliyatayime, ³⁸ Neeḡo, ta Baale-Meyon, naati ti-laaseigi valiboni, ta Sibema. Ti daaseigiti peeni taaiti ba, niiti ti ti loni.

³⁹ Makiil mavofodaiti, nii é ga Manasee ná-doun zunui, naati ti liini Galaade laalḡoma, ti voni ma, ti zobo soloo Amool nuiti ma, ti ḡeni zeini ná, ti ti zeḡe. ⁴⁰ Moize Galaade yooi veeni ti ya, ti zeini ná. ⁴¹ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa wuzegeni, é li, é balaḡaiti so, é ti-laasei peeni ga Yayiil ná-taaiti. ⁴² Noba laaleeni Kenate wu, é so, ta taaiti ti ḡilini ba, é to bḡḡoi daaseigi vee ti va.

33

Izelayele nuiti tevesuḡeti

¹ Peleiti pete Izelayele nuiti ti leveni da, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va, ti zeidai kpasu, Moize ta Aalḡn ti loni ti luḡo. ² Moize ti-vuuzuveḡeti ta ti-ziezuveḡeti seveni, eḡevelei ḡooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la.

³ Alu mounḡi ma volo puuḡo maazu loolugoi (15) ma, Pakegi volumna zobui, ti liini, ti zeḡe Lamesese. Izelayele nuiti ti ḡulani bḡḡo yeema zooi va, Ezipete nuiti kpein gaazu ḡeni ti va. ⁴ Ezipete nuiti ti ḡeni ti-loun zunu mounḡiti maaguluzu, niiti ḡooḡo GALAGI ti vaani. Tukpḡoi ḡana é daaleeni ta-ḡalagiti bu.

⁵ Izelayele nuiti ti zegeni Lamesese, ti li, ti vu Sukote. ⁶ Ti zegeni Sukote, ti li, ti vu Etame, nii é tevebai ḡaabelazuve. ⁷ Ti zegeni Etame, ti ḡaagale ma ga vogi Pi-ḡaḡilote vele, Baale-Sefon folo ḡulazu velei, ti li, ti vu Migedole letemave. ⁸ Ti zegeni Pi-ḡaḡilote, ti leve Seeli Kpolodei zaamave, tevebai vo pelei. Ti folo savago zie woni Etame tevebai zu, ti li, ti vu Mala. ⁹ Ti zegeni Mala, ti zeeli Elime, ve zie un puuḡo maazu felego (12) ḡeni ná, ta doo wulu vuulofela (70), miná ḡa ti vuuni ná. ¹⁰ Ti zegeni Elime, ti li, ti vu Seeli Kpolodei ḡobave. ¹¹ Ti zegeni Seeli Kpolodei ḡobave, ti li, ti vu Sin tevebai zu. ¹² Ti zegeni Sin tevebai zu, ti li, ti vu Dofeka. ¹³ Ti zegeni Dofeka, ti li, ti vu Aluse. ¹⁴ Ti zegeni Aluse, ti li, ti vu Lefidime, ve nuḡuseiti ti la ḡeni zie zolooni ná ga ti va boole.

¹⁵ Ti zegeni Lefidime, ti li, ti vu Sinayi tevebai zu. ¹⁶ Ti zegeni Sinayi tevebai zu, ti li, ti vu Kibelote-Gataava. ¹⁷ Ti zegeni Kibelote-Gataava, ti li, ti vu Gaseelote. ¹⁸ Ti zegeni Gaseelote, ti li, ti vu Litema. ¹⁹ Ti zegeni Litema, ti li, ti vu Limon-Peelese. ²⁰ Ti zegeni Limon-Peelese, ti li, ti vu Liḡena. ²¹ Ti zegeni Liḡena, ti li, ti vu Lisa. ²² Ti zegeni Lisa, ti li, ti vu Keḡeelata. ²³ Ti zegeni Keḡeelata, ti li, ti vu Safael gizei ma. ²⁴ Ti zegeni Safael gizei ma, ti li, ti vu Galada. ²⁵ Ti zegeni Galada, ti li, ti vu Makeelote. ²⁶ Ti zegeni Makeelote, ti li, ti vu Tafate.

27 Ti zegeni Taḡate, ti li, ti vu Tala. 28 Ti zegeni Tala, ti li, ti vu Miteka. 29 Ti zegeni Miteka, ti li, ti vu Gasemona. 30 Ti zegeni Gasemona, ti li, ti vu Moseelote. 31 Ti zegeni Moseelote, ti li, ti vu Benee-Yaakan. 32 Ti zegeni Benee-Yaakan, ti li, ti vu Gool-Gidegade. 33 Ti zegeni Gool-Gidegade, ti li, ti vu Yotebata. 34 Ti zegeni Yotebata, ti li, ti vu Abelona. 35 Ti zegeni Abelona, ti li, ti vu Esiyon-Geebeel. 36 Ti zegeni Esiyon-Geebeel, ti li, ti vu Sin tevebai zu, toḡa é ga Kadese. 37 Ti zegeni Kadese, ti li, ti vu Gool gizei ma, Edome yooi ḡwemave.

38 Eḡevelei Gooḡo GALAGI ná-devei woni da, zalaḡa ḡula nui Aalón læeni Gool gizei ma, é za, Izelayele nuiti kulaai ma Ezipete yooi va ma ḡonagi vuunaanisiiei (40) ma, alugi loolusiiei ma volo mounḡi ma. 39 Aalón ná-konagi ḡeni ga kona ungila kona vuufele maazu savagó (123), sieḡi zu é zaani la Gool gizei ma.

40 Názu ḡa Alade masagi, Kanaan yooi zu nui, nii é ḡeni zeini zooi unda lekpeḡemave nu yeezazuve, naa menini da ga Izelayele nuiti ta vaazu.

41 Ti zegeni Gool gizei ma, ti li, ti vu Salemona. 42 Ti zegeni Salemona, ti li, ti vu Punon. 43 Ti zegeni Punon, ti li, ti vu Wóḡote. 44 Ti zegeni Wóḡote, ti li, ti vu Iye-Aḡalime, Moabe kwepemave. 45 Ti zegeni Iye-Aḡalime, ti li, ti vu Diḡon-Gade. 46 Ti zegeni Diḡon-Gade, ti li, ti vu Alemon-Diḡelatayime. 47 Ti zegeni Alemon-Diḡelatayime, ti li, ti vu Aḡalime gizeiti zoḡozuḡe, Neeḡo gizei ḡakalave. 48 Ti zegeni Aḡalime gizeiti ma, ti li, ti vu Moabe nemei zu, Zuludén ḡobave, Zeeliko letemave. 49 Ti vuuni Zuludén ḡobave, é zo Bete-ḡayesiḡote, é li Aḡele-Sitime, Moabe nemeiiti su.

Kanaan yooi zo fai ma levei

50 Gooḡo GALAGI bəeni Moize va, Moabe nemeiiti su Zuludén ḡobave, Zeeliko letemave, 51 é ḡe ma: «Bəe Izelayele nuiti pə, é ḡe ti ma: Sieḡi zu wo Zuludén buḡezu la, wo lo Kanaan yooi zu, 52 wa zooi zu nuiti kpein kpe luḡo, wo ta-ḡooḡo ganigiti kpein koloḡolo, ti ti beteai ga kətui, wo ta-vololibaiti kpein koloḡolo, ti beteai ga kolui gaawuungai, wo ta-zalaḡa ḡula adaveti kpein koloḡolo. 53 Wa zooi zeḡe ga wəno, wo zei ná, mazoloo ḡe zooi vea wo ya, é ḡe ga wəno. 54 Wa zooi ḡaagwe va, wa ke ga kpakutoomai, eḡevelei wa-wolodamaiti ti la. Niiti ti moinḡai, wa ta-yooi wəlo, wo fe ti ya, niiti ti la moinni, wa ta-yooi ve ti ya, keḡe gola mina wəlo. Eḡe ka naa zoloo, nii a ve zea ga kpakutoomai, wa ti zeḡe ga wəno, eḡevelei wo-ḡeeni ta-wolodamaiti ti la. 55 Keḡe ni wo la zooi zu nuiti kpeeni luḡo, ti zaama, niiti wa ti ye ná, ta ḡeezu ga ḡaingi, ti da vu wo-ḡaazuḡeti, ta ani ḡaazobagiti ti da wo-ḡo kakamaveti kpota, ta ḡe ga wo zili nuiti zooi naa zu, ve wo vaazu zeizu ná. 56 Názu ḡa ná wo zo da, eḡevelei ḡe deveni la ga ḡe ti zo da.»

34

Kanaan yooi ma ḡwepelagiti

1 Gooḡo GALAGI bəeni Moize va, é ḡe ma: 2 «Devei nii ve Izelayele nuiti zea, é ḡe ti ma: Sieḡi zu wo vaazu læezu la Kanaan yooi zu, weḡe zooi va, nii é vaazu veezu wo ya ga wəno, Kanaan yooi, é vee ná-kwepelagiti ba. 3 Lekpeḡemave nu yeezazuve, wa-you ḡwēgi loo ḡa zei Sin tevebai zu, é le ga Edome yooi zakpai. Folo ḡulazu velei, wo-ḡwēgi sogai lekpeḡemave nu yeezazuve, naa ḡa liizu, é lo Kpolode Wanai va, 4 wo-ḡwēgi zu ḡa bilisu gize yoḡozuḡe Akelaḡime, lekpeḡemave nu yeezazuve, é leve ga Sin vele, é zeeli Kadese-Baalenea, lekpeḡemave nu yeezazuve. E li ga Gasaal-Adaal vele, é leve ga Asemon vele, 5 é zo Asemon, é lati, é li, é zeeli Ezipete ḡotudēi ma, é vile Kpolode Wolai va.

6 «Wa-ḡwepemave é folo liizu velei, naa ḡa ḡe ga Kpolode Wolai.

7 «Weḡe nii é ḡeezu ga wa-ḡwepemave lekpeḡemave nu ḡovezuve, é zo Kpolode Wolai ma, wa kwēgi la, eyesu é zeeli Gool gizei ma. 8 Wa ḡwēgi la, é zo Gool gizei ma, é li Leḡo-ḡamate, é vile Sedade va, 9 é zo miná, é li ga Zifelon vele, é li, é vile Gasaal-Enan va. Lekpeḡemave nu ḡovezu vele ḡwepelagiti ḡana.

¹⁰ «Wa g̃wεpelemaυε leve ba folo g̃ulazu velei, é zo G̃asaal-Enan, é li Sefame vele, ¹¹ é zo miná, é yei Libela, Ayen folo g̃ulazu velei, kwεpelemaυε g̃a yeizu, é vile Kineelεte bolodεi va, folo g̃ulazu velei, ¹² é yei m̃oño ga zie wolai Zuludεn, é vile Kpolodε Wanai va. Wa-yooi g̃wεgiti kana.»

¹³ Moize Izelayεle nuiti kalani ga niima vaiti, é g̃ε ti ma: «Zooi g̃ana nii wo vaazu gaa g̃wεεzu ga kpakutoomai, G̃oo g̃o GALAGI devea ga é ve boloda taavuugoi ta ma lukpεgi ya. ¹⁴ Maz̃ob̃o Luβen nuiti ta-wolodamaiti, e g̃εvelei ta-veleye g̃eiti ti la, ti ta-yooiti se g̃ea, ta Gade nuiti ta-wolodamaiti balaa, e g̃εvelei ta-veleye g̃eiti ti la, Manasee ná-bolodai g̃ilazuve balaagi ná-zooi ze g̃ea. ¹⁵ Boloda felegoi naati ta boloda lukpεgi, ti t̃añoi ze g̃ea Zuludεn volu velei, Zeeliko letemaυε, folo g̃ulazu velei.»

Seikpasui é lo zooi g̃aa g̃wεε vai va

¹⁶ G̃oo g̃o GALAGI b̃oeni Moize υ̃o, é g̃ε ma: ¹⁷ «Wεε zunuiti daaseigiti ba, ti vaazu zooi g̃aa g̃wεεzu wo ỹo g̃zu: zala g̃a g̃ula nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui é ga Zozuwe. ¹⁸ Wa bolodama g̃undi g̃ii g̃ilagilagi ze g̃e ga ti zooi g̃aa g̃wεε. ¹⁹ Naama zunuiti daaseigiti ta ga:

Zuda ná-bolodai zu, Yefunee ná-doun zunui Kalεbe,

²⁰ Simiỹoñ ñoñoi, Amiyude ná-doun zunui Samiyεle,

²¹ Benzameñ ñoñoi, Kiselon ná-doun zunui Elidade,

²² Dan ñoñoi, Ỹogeli ná-doun zunui Buki é ga kundig̃ii,

²³ Zozεfe mavofodaiti su,

Manasee ñoñoi, kundig̃ii G̃aniyεle, Ef̃ode ná-doun zunui,

²⁴ Efelayime ñoñoi, kundig̃ii Kemuwεle, Sifetan ná-doun zunui,

²⁵ Zaβul̃oñ ñoñoi, kundig̃ii Elisafan, Paalenake ná-doun zunui,

²⁶ Isakaal ñoñoi, kundig̃ii Paletiyεle, Azan ná-doun zunui,

²⁷ Aseel ñoñoi, kundig̃ii Ayiyude, Sel̃omi ná-doun zunui,

²⁸ Nefetali ñoñoi, kundig̃ii Peda g̃εle, Amiyude ná-doun zunui.»

²⁹ Naati ka G̃oo g̃o GALAGI devei veeni ti ya, ga ti Kanaan yooi g̃aa g̃wεε Izelayεle nuiti z̃o g̃zu.

35

Leevi nuiti ta-laaiti

¹ G̃oo g̃o GALAGI b̃oeni Moize υ̃o, Moabe nεmεiti su, Zuludεn g̃obavε, Zeeliko letemaυε. ² E g̃eni ma: «Devei ve Izelayεle nuiti zea, ga ti va bu, ti taai tanigaa ve Leevi nuiti zea ta-yooi zu, nii ti s̃ol̃og̃ai ga t̃oño, υ̃eti ta zoo ti ze i náti. Wa náti maag̃ooliiti fe Leevi nuiti zea. ³ Naama laaiti ta g̃ε ga ti-zeizuvε. Ti-maag̃ooliiti su g̃ε ga ta-logani losuveti, ti-yea g̃oligiti ti g̃ε ná, ta ta-logani βulugiti. ⁴ Taaiti maag̃ooliiti su, niiti wo ti veezu Leevi nuiti zea, zooi g̃a g̃ε ba, é g̃aku ma ga mεtele und̃oolug̃o (500), é t̃ozei sig̃igiti ma, é li polu velei maag̃oolii kpein su. ⁵ Wa k̃o g̃o, wo kwεgi la taa volu velei, ga mεtele waagila (1 000), é g̃aku ma kpoloo, taai g̃a g̃ε zaamazuvε. Vele g̃ana zooi a g̃ε la, ta-laaiti maag̃oolii zu. ⁶ Wa yeelo taa l̃ozita va, wo fe Leevi nuiti bε, ti g̃ε ga maavela wosuvε, nui niiti ti nu vaazu, ti la gaag̃ilini ma, ta zoo ti vela, ti li ná, é vεε taa vuunaanig̃o maazu feleg̃o (42) g̃iligaa va. ⁷ Taaiti wo vaazu ti veezu Leevi nuiti bε, tieg̃oi g̃a g̃ε ga puunaanig̃o maazu l̃osava (48), é vεε ti-maag̃oolii ma-yooiti ba, ti g̃ilagilagi pε. ⁸ Taaiti wo vaazu ti ze g̃ezu Izelayεle nuiti ta-yooiti su, m̃oiñda g̃a g̃ula naati zea, niiti gola ti ya, tago ño g̃a a g̃ula naati zea, niiti é la m̃oiñni ti ya. Bolodai g̃ilagilagi g̃a ná-taai ta ve Leevi nuiti bε, e g̃εvelei a zoloo da s̃ol̃og̃i ma, é vaazu bosu.»

*Maavela laaiti**(Tɔ Sevei Velesiε 4:41-43;**19:1-13;**Zozuwε 20:1-9)*

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, ε gε ma: ¹⁰ «Bɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε gε ti ma: Siegi zu wo Zuludεn budεzu la, wo lε Kanaan yooi zu, ¹¹ wa yeelo taai tanigaani ba, ta gε wo vε ga maavela laaiti, ni nu a nu vaana, ε la gaagilini ma, ε vela, ε li nά. ¹² Naama laaiti ta gε wo vε ga maavela laaiti, namai votokula nui va, naa gα a ke nu vaa nui mina za, aisa ε va gɔla kelema nubuseiti gaazu, nά-tukpɔi gαa va leve. ¹³ Wa yeelo taa lɔzita va, ti gε ga maavela laaiti, ¹⁴ wa taa savagɔ ve Zuludεn volu vele, wo taa savagɔ ve Kanaan yooi zu. Naati ta gεεzu ga maavela laaiti. ¹⁵ Naama laa lɔzitaiti ta gεεzu ga maavela laaiti Izelayεle nuiti bε, ta wεεinti, naa vεε seikɔɔɔma nuiti ba, nu-o-nu nii a nu vaana, ε la gaagilini ma, minά gα a vela, ε li nά.

¹⁶ «Ni zunui ta a seijɔɔɔi loɔana ga kɔlu ani, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁷ Ni a sɔɔna ga kɔtu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁸ Ni a doɔana ga gulu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁹ Namai votokula nui gα nu vaa nui naa vaa, siegi zu ε maazɔɔsu da. ²⁰ Ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va ga wɔinzeɔfemai, baa ε ani zeɔe, ε pili ma ga kisie jɔi, saa vaa gɔla su, ²¹ baa ni a doɔana ga yeei, sili vaa zu, saa vaa gɔla su, toɔa ga nu vaa nu, ta paa. Namai votokula nui naa gα nu vaa nui naa vaa, siegi zu ε yeezeelizu la ma.

²² «Kεε ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va, ε la gaagilini ma, ε la daani gisu, baa ε anii ta vili ma, ε la daani gisu, ²³ baa ε la naa gαazu, eyesu ε kɔtui loo ma, naa volu gε ga saai, ε la ga silijɔɔɔ, ε la faa jɔu bεtezu daalɔɔma, ²⁴ nubuseiti ta tukpɔgaaleve, ε zoloo tɔgi ma, nu vaa nui ta namai votokula nuiti zɔɔɔzu. ²⁵ Nubuseiti ta nu vaa nui gizo, ti kula namai votokula nui ya. Nubuseiti ta gaagale ma maavela laai zu, vε pelaai, ε li nά. Toɔa ye nά eyesu zalaɔa gɔla gundiɔi wolai, nii gulɔ jadegai ziaai ma, naa za.

²⁶ «Ni nu vaa nui a budεna maavela laai ma gfwegiti maazu, vε pelaai, ε li nά, ²⁷ ni ta gɔmina ta namai votokula nui taa voluve, naa paa, ε la gεa ga sɔba nu, nu vaa vaa zu. ²⁸ Mazɔɔɔ, nu vaa nui maanεεve, ε ye maavela laai zu, eyesu zalaɔa gɔla gundiɔi wolai za. Zalaɔa gɔla gundiɔi wolai zaa voluma, nu vaa nui gα zoo ε gale ma nά-poganii unda.

²⁹ «Deveiti kana wo ma vaa zu, wo-mavofodaiti kpein su, vε nɔpe wa ze nά. ³⁰ Ni nui ta a nu loɔana, ε za, ta nu vaa nui vaa, zeeleiti gooi ma. Kεε zeele gila ge la kula gεa, peelalai va ve nui ya ga ti paa.

³¹ «À mina yeezei walii wu, nu vaa nui yenvui vaa zu, nii maanεai ga ε za, mazɔɔɔ keni ti naama nui vaa. ³² A mina yeezei walii wu, wo va pelei ve zea, ε va gɔla maavela laai va, ε va gale ma nά-zooi zu, aisa zalaɔa gɔla gundiɔi wolai va za. ³³ A mina zooi gɔzɔ, vε wo vaazu zeizu nά, mazɔɔɔ namai gα dα zooi gɔzɔ. Koto gba vaa la gεa namai nά-faa zu nii puai, keni naama nui namai, nii ε namai vuai. ³⁴ Wo la zooi naa gɔzɔa, vε wo vaazu zeizu nά, vε nά balaagi gε vaazu zeizu nά, mazɔɔɔ nά ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii ε zeini Izelayεle nuiti saama.»

36*Tɔgi ε lo**pεleyeɔeiti ta-you vaiti ba*

¹ Pεleyeɔe gundiɔiiti ti gɔlaai Galaade nά-bolodai zu, Makiil nά-doun zunui, Manasee nά-doun zunui, Zozεfe nά-doun zunuiti ta-wolodamaiti saama, ti vaani Moize vɔ bε, ti bɔε pɔ, ta Izelayεle nuiti ta-vεleyeɔe gundiɔiiti, ² ti gε ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni mαliɔii ya, ga ε zooi gαagfwε Izelayεle nuiti ba ga kpakutoomai. Naa voluma, mαliɔii devei zɔɔɔni Gɔɔɔɔ GALAGI ya, ga ε gi-gεeloin Selɔfεɔade nά-poganii ve nά-doun anzanuiti zea. ³ Ni

ta vuluna Izelayele nuiti ta-wolodamai taḡili ma, ta-voḡanii ḡa zeḡe gi-memewolani ta-voḡanii va, é vee bolodai naa, ná-poganii va, nii ti ḡiliai ba, naa maavele ma, ta ḡa ḡulazu poganii la, nii gaagweai gi va ga kpakutoomai. ⁴ Bəḡbyeema ḡonagi a zeelina Izelayele nuiti be, ta-voḡanii ḡa vee bolodai naa nənəi va, nii ti ḡilizu ba, toḡa zeḡe ḡá-wolodai nənə ma gelei va.»

⁵ Moize Ḣooḡo GALAGI ná-deveiti daazeelini Izelayele nuiti ma, é ḡe ti ma: «Zozefe mavofodaiti ta-wolodai ḡa gaamai wosu. ⁶ Peḡe nii Ḣooḡo GALAGI deveai Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ma: Ta zeḡi naama nuiti be, niiti ta ḡe ti vo, ni no ta zeḡi ti-ḡeeni ta-wolodai zu. ⁷ Izelayele yooi zu, poganii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta zu, é va li bolodai zəi zu, kee Izelayele nui ḡilagilagi ḡa ḡili keeḡeni ta-wolodai ma voḡanii va. ⁸ Anzanu loin ḡilagilagi kpein poganii a ḡe zea, Izelayele nuiti ta-wolodaiti su, keeni naa zeḡi zini be, keeḡe ná-bolodai zu, naa ḡa a ke Izelayele nuiti ḡilagilagiti ti ti-memewolani ta-voḡanii zəo. ⁹ Poganii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta va, é va li bolodai taḡili su, kee Izelayele nuiti ta-wolodaiti ta ḡili ti ḡilagilagi ta-voḡanii va.»

¹⁰ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti keeni, eḡevelei Ḣooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti ga Maala, Tiilesa, Ḣəḡela, Mileka ta Noa, ti zeḡi ti-ḡe keeḡelointi ti-loun zunuiti be, ¹² ti zeḡi Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti be, ta-voḡaniiti ti yeḡi ti-ḡeeni ta-wolodai zu.

¹³ Deveiti ta təḡiti kana, niiti Ḣooḡo GALAGI feeni Izelayele nuiti zea, ga Moize maavele, Moaəe neməi zu, Zuluden ḡobaue, Zeeliko letemaue.

Tò Sevei Velesiei **Sevei lozeizuve ma woo mʉngiti**

Gaalu Sevei ɣaabelazuve ɣa dɛɛzu ga adeye, ga Izelayele nuiti ti zeelia zou ɣwɛmave, ti lo vai ve niina minazeɣe zoi zu. Tò Sevei Velesiei é vilesu polu, Moize boe la ɣeni su sava Izelayele nuiti pɔ (1:1--4:43; 4:44--28:68; 28:69--30:20). Moize ti looni ɣisu ga GALA ná-keɛwotiiti, ná-nɛɛbei zu, nii kwɛ ge la ba, é keɛni ná-nubusɛiti tetegi: é minazeɣe bo ti ve, é lo ti luɣɔ kona vuunaanigɔ (40) laawu tevebai zu, é ti make ti zili nuiti ti la ziɛni ti wu, é ná-deveiti ta ná-minazeɣegiti fe ti ya.

Anɛɛ naa ve, é la no ga faiti ti ɣɛai, ɔaa tɔgi é veeni naa ɣwɛɛ fai no volu. Kele Moize ɣa boezu eɣe tenebo nui, nii zɛbei ba, é ti loli ga ti ɣize ti-Maliɣii ná-wooɣɛɣiladai zu, ti lo naa ma, ti GALA kitei ná-kpɔfaamai ɣaizie. «Woilo, Izelayele! ɣooɣɔ GALAGI da-ɣALAGI ɣa é ga GALA gila kpegi. Da ɣooɣɔ GALAGI da-ɣALAGI nɛɛ ve ga è-yii pɛ, ta è-yɛnvui pɛ, ta è-zuvikɛi pɛ» (6:4-5, bogɛ Mat 22:37 zu). Niima wooi ɣa keai ga dɔlɔgi lozeizuve Izelayele nuiti bɛ, é lo kidaaleve velei va, ta folo-o-folo ɣALA fali vai.

Sevei nii ma ɣaagwɛsu naanigɔi ma ɣaabelagiti, felegɔi ɣa koozuɣele boei wosu, ta kizɛsu vaa felegɔ: mʉunpa maamuse wuyei é lolisu ga «Moize ná-guyei» (gaagwɛsu 32), ta tuyai Moize tooni Izelayele woloda puugɔ maazu felegɔiti (12) bɛ (gaagwɛsu 33), naa volu, ve ná dɛɛzu velei ziimazeɣegi ɣeni la ga Zozuwe, é lo Moize votogi zu, é va li ga Izelayele minazeɣe zoi zu (gaagwɛsu 31), ta Moize ná-saa vai (gaagwɛsu 34).

Tò Sevei Velesiei tei su vaa wolai ɣa ga, «Tò sevei,» nii é ɣaani GALA sei velei wu Zeeluzalɛme, masagi Zoziase ná-masadai ma ziɛgi zu (2Ma 22), naa ɣa é ɣeni ga faiti falibo fai lozeigi GALA pelei ma, nii masa niinei tɔozeini. Su wooi ɣa ɣalasu seve moinmoin su minazeɣe pɔlɔi zu (Masagiti, Zeeleemi), eyɛsu é zeeli minazeɣe niinei zu (Mat 4:4, 7, 10; Mak 12:32).

Niiti ti kalasu niizu, ta mʉun keleiti, Tò Sevei Velesiei ɣa dɛɛzu ga undaanɛɛi nii nubusɛi pɛ ge gaiziezu, keɛni nu ɣolo GALA bɛ pɛ, nii é ga Kizo Nui ta Unmɔɔ Nui, é va leɣa sɔlɔɔ, fai pɛ su.

MOIZE NA-KPɔEZUGʉLA MʉUNGI

(1:1--4:44)

¹ Sevei nii ɣa woiti bosu, niiti Moize ti laazeelini Izelayele nuiti kpein ma, Zuludɛn folo ɣulazu velei, tevebai zu, pɛtu nɛmɛi zu Sufe letemave. Nɛmɛi naa ɣa Palanni zɔɣɔzuve ta taa naanigɔi zɔiti: Tɔfele ta Laban, naa veɛ ɣaseelɔte ta Di-Zaɣabe va. ² (Folo puugɔ maazu ɣila (11) siɛ ɣa é ná, é zo ɣooɛbe gizei ma, é va ga Seyiil ɣizei ma velei, é zeeli Kadɛse-Baalenea.) ³ Kona vuunaanisiɛi (40) ma alu puugɔ maazu ɣilagi (11) ma volo mʉungi ma, ti ɣula volumna Ezipete yooi va, Moize boeni Izelayele nuiti pɔ, eɣevelei ɣooɣɔ GALAGI devei veeni la zea ta-vaa zu. ⁴ Naa ɣɛɛni, siɛgi zu é beni da ga voni Amɔɔl nuiti ta-masagi Siɣon ma, nii ná-taa wolai ɣeni ga ɣeseɓon, ta Basan masagi Wɔge, nii é ɣeni zeini Asetalɔte ta Edeleyi.

⁵ Zuludɛn volu velei, Moabe yooi zu, miná ɣa Moize tɔozeini ná ga tɔgi nii yɔɣɔzulea ga tiye, é ɣɛ ti ma:

⁶ ɣooɣɔ GALAGI da-ɣALAGI boeni de vɔ ɣooɛbe gizei ma, é ɣɛ ma: «Wo wola lebigɛ zeini gizei nii vɔ bɛ. ⁷ A latina, wo li Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu, ta ná maaɣooliiti su, ve Kanaan nuiti ti zeini ná, Zuludɛn ma vetu nɛmɛi zu, ta gizeiti ma, naa veɛ zieleve ma nɛmɛi zu va, ta lekɛmave nu yeezazuve, ta Kpolodɛ Wolai ɣobaveti, eyɛsu é zeeli Liɓan ɣizeiti ma, ta zie wolai Ufelate ma. ⁸ A pɛte, gè zoi tei fea wo ve. A li, wo zoi naa zɛɣe ga wɔnɔ, nii nɔun ná ɣooɣɔ GALAGI gè ma ɣona woni wo-mɛmɛwolani bɛ, Abalaame, ta Izaake, naa veɛ Zakɔbe va, ga gè fe ti ve, ta ti-mavofodaiti, ta zɛgena ná.»

*Moize tukpɔɔfaaleve nuiti sei vai
(Egezoɔde 18:13-27)*

⁹ Moize ɔɣeni ma mɔnɔ: naama ziegi zu, gɛ bɔɛni wo vɔ ɔfani, ga: «Gè la zooga, nà ɔɣila, gɛ va lo wo luɔɔ. ¹⁰ Ɔɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, wo maamɔinda, za wo mɔinda eɔɣe geegɔlɔgi ma zomideɣaiti. ¹¹ Ɔɔoɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, ta bɔ wo va ná zeizu ɔɣe ga waagila (1 000), é tuya loo wo vɛ, eɣeɛvelei é minazegeni la! ¹² Nà ɔɣila, nà wa-ɔɣasɔi zɛɣe ɔɣale, gɛ wa-vaiti gaagɔla ba, ta wa-bɔɛ vaiti? ¹³ A yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ɔɣima nuiti, ti ɣeleɣeleɣai, ta lɔɔɔ vagoi ti va, gɛ ti zeɪ wo unda.» ¹⁴ Wo gɔoɔɔaavoteni, wo ɔɣe mà: «Nii è ɔɣisiaa su ga è kɛ, naa ɔɣa ga faa vago.» ¹⁵ Gè wa-wolodama ɔɣundiɣiiti seɣeni, ɔɣima nuiti, lɔɔɔ vagoi ti va. Gè tanigaa zeɪ wo unda ga nu waagilagila kundigɣiiti, nu ungilagila kundigɣiiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɣiiti, ta nu vuupuu kundigɣiiti. Gè zɔiti kɛ ga faaɔɔaɔɣulaba nuiti wa-wolodaiti su. ¹⁶ Gè devei veeni naama ziegi zu, walukpɔɔfaaleve nuiti zea, gɛ ɔɣe ti ma: «À woilo wo-ɔɣeɛleaiti goo ma, wo ti lukpɔɔfaaleve ti yɔɔɔzu vaiti su, ta ti-ɔɣeɛleaiti, ta wɛɛinti, ga telebodai. ¹⁷ A mina zeelɔɔzɔɔzu ɔɣe nuiti su, wa woilo mɔnɛ nuiti goo ma, ta zobobe nuiti. A mina lua nu nɔɣe ba, mazɔɔɔ GALA ka po ge ga tukpɔɔfaaleve vai. Ni fai ta a baana wo ya gola, wa vaa la pɔ bɛ, gɛ gaagɔla ba.» ¹⁸ Pele ɔɣana naama ziegi zu gɛ devei veeni la, ga nii kpein wa kɛ.

*Kpakagi é ɔɣɛni Kadɛse
(Gaalɔ Sevei 13:1-33;
14:20-45)*

¹⁹ Ade zɛɣeni Ɔɔɔɛbe gizeɪ vɔ bɛ, de zie teveba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Amɔɔl nuiti ta-ɔɣize yooi zu velei, eɣeɛvelei Ɔɔoɔɔ GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kadɛse-Baalenea. ²⁰ Gè ɔɣeni wo ma: «Wo zeelia Amɔɔl nuiti ta-ɔɣize yooi zu, nii Ɔɔoɔɔ GALAGI da-ƆALAGI fea de vɛ. ²¹ Pɛtɛ, Ɔɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI zooi laa wo ɔɣakala. A lɛ, wo seɣe ga wɔnɔ, eɣeɛvelei Ɔɔoɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma. A mina lua. A mina bali.»

²² Wo pɛ wo maabuɣani bà, wo ɔɣe mà: «Ade zunui tanigaa leve, ti zooi zuvɛtɛ, ti va, ti voluvaawo ade ma, pelei da zie la, taaiti vɛ da li ná, ti naati dɛɛ.» ²³ Wo ɔɣisu vai naa nɛɛni bè. Naa ɔɣa é kɛɛni, gɛ yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) va wo zaama, boloda ɔɣila, zunu ɔɣila. ²⁴ Ti liini, ti lɛ ga gize yooi vɔ pelei, eyɛsu ti li Esekɔle nɛmɛi zu, ti náti sumɔni. ²⁵ Ti vaani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti dɛɛ ga adeye, ti voluvaawo, ti ɔɣe ma: «Zou vago vɛ, nii Ɔɔoɔɔ GALAGI da-ƆALAGI feezu de vɛ.»

²⁶ Kɛɛ wo la kɛɛni, wo va lɛ. Wo bakani wa-ƆALAGI Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-devei laalɔɔɔma. ²⁷ Wo bɔɛni unsu wa-zɛɣe ɔɣotaiti bu, wo ɔɣe ma: «Tɛi ade wɔinzeɣea Ɔɔoɔɔ GALAGI ma, naa ɔɣa é de ɔɣulaai la Ezipete yooi va, é va de lɔ Amɔɔl nuiti zeezu, ti de undaavili. ²⁸ Mini ɔɣa ade liizu ná? Ade-ɔɣeɛleaiti ti de iɣɔtevea, ti ɔɣe ma: «Nubusea vɛ ti wola mɔindai, ti wola ɔɣoozakoozagai ade va, taaiti be ti wola wɔɔɔɔai, sigɣi ti ma, é zeɪ geeɪ va, gi Anake mavofodaiti kaave ná ɔɣite.» »

²⁹ Gè ɔɣeni wo ma: «À mina bali. A mina lua ti va. ³⁰ Ɔɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, nii é loni wo luɔɔ, tɔ bɔɔɔi ɔɣa a kɔɔi ɔɣ wo vɛ, eɣeɛvelei é kɛɛni la wo vɛ, wo ɔɣaazu, Ezipete yooi zu, ³¹ naa volu tevebai zu, wo kaani miná, Ɔɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo zɛɣeni, eɣeɛvelei zunui a da ná-doun zunui zɛɣe la, pelei kpein su, eyɛsu wo zeeli niima adave.» ³² Anɛɛ naa vɛ, wo la ɔɣeni laani Ɔɔoɔɔ GALAGI la, wa-ƆALAGI, ³³ nii é ɔɣeni losu wo luɔɔ pelei zu, ga é wo-vuuzu ɔɣaizie, é ɔɣeni losu wo luɔɔ kpidiɪ abuzogi zu, é pelei lɛ ga woye, nii wo ziezu la, foloi é lo wo luɔɔ tonabiingi zu.

³⁴ Ɔɔoɔɔ GALAGI wo ɔɣisu vai ɔɣwɛɛni, é yiiɔaawana, é minazɛɣe ɔɣani: ³⁵ «Niima yamanii zu nubuse ɣɔiti taɣila kpalaa ge la zooi naa ɔɣaa, nii gɛ ma ɔɣona woga ga gɛ fe wo-mɛmɛwolani zea, ³⁶ kɛni Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui, tɔ ɔɣa a ka. Nà zooi naa ve zea, nii siaai su, ta ná-doun zunuiti, tɔɔzeɪ sieve ga zɣimai.»

³⁷ Góogó GALAGI yijaawanani mà balaa wa-vaa zu, é gɛ mà: «Da balaagi, è la mɔ lea ná. ³⁸ Kɛɛ Nun ná-doun zunui Zozuwe, da-bɔba nui, naa ɔa le ná. Naa iɔɔɔ, mazɔɔ toɔa é ɔazu losu Izelaye nui tuɔɔ zoi zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo ɔeni ɔɛɛzu ma ta ɔe ga wo zili nui daamiani, ta wo-loun zunui, niiti ti la faa ɔagɔi ta faa ɔɔi yɔɔɔzuɔwɛɛ za, naati ka ti leɛzu ná, naati ka gè feezu ti ɔe, ti seɔe ga tɔnɔ. ⁴⁰ Kɛɛ wɔun, à ɔale ma, wo li ɔolu teɔebai zu, Seeli Kpolodei ɔɔ pelei.»

⁴¹ Wo gòɔɔaavoteni, wo ɔe mà: «Gi koto ɔea Góogó GALAGI laalɔɔma. Gá leɛzu, gi kɔɔi ɔɔ, eɔeɔvelei Góogó GALAGI gá-GALAGI devei vea la gi ya.» Wo ɔilagilagi wo wa-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti seɔeni, wo ka ga faa go, wo leɛ vai gize yooi zu. ⁴² Kɛɛ Góogó GALAGI ɔeni mà: «Gɛ ti ma: A mina le, ta à mina kɔɔ ɔɔ, mazɔɔ gè la wo zaama ɔeɔeɔin, wo zili nui ta wo ɔolɔɔlo nɔ fuun.» ⁴³ Anɛɛ naa ɔe, gè ɔɔɔni ga ɔɔɔa wo ɔɔ, wo la woiloni, wo bakani Góogó GALAGI ya, wo leɛni ga goizuɔɔɔi gize yooi zu. ⁴⁴ Názu ɔa Amɔɔl nui ti zeini gize yooi zu, ti ɔulani, ti wo laaɔomi, ti ɔile wo ɔolu eɔe kɔingiti, ti laale wo wu, é zo Seyiil lugi zu, eyɛsu é zeeli Góɔlema.

⁴⁵ Wo ɔalegai ma ma, wo wɔɔni Góogó GALAGI ɔakala, kɛɛ Góogó GALAGI la ɔeni woiloni wo-wooi ma, é woizuɔɔɔni. ⁴⁶ Naa ɔa é kɛɛni wo yeni Kadese, wo wola lebi ná.

2

Edame ta Moabe ta Amɔn yooiti maazubude vai

¹ Ade latini, de li ga teɔebai zu ɔe, de Seeli Kpolodei ma ɔeɔeɔi zo, eɔeɔvelei Góogó GALAGI boni mà la. Ade folo mɔinmɔin kɛɛni, de ɔa lati Seyiil ɔize yooi ma.

² Góogó GALAGI ɔeni mà: ³ «Wo lebiga latisu gize yooi tei ma. A latina ga lekpemave nu ɔɔɔɔ ɔeɔeɔi. ⁴ Devei nii ve nuɔɔɔeiti zea, ga wa ɔazu leɔeɔeɔ wo-ɔeɔeɔeiti Ezawu ná-doun zunui ta-ɔwɛpelemave, ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo ɔa, kɛɛ à dama ga ɔɔɔɔ. ⁵ A mina laale ti wu, mazɔɔ gè la wo-ɔɔɔɔ losu nɔɔe feezu ta-yooi zu, tɔɔzei gè Seyiil ɔize yooi veeɔe Ezawu ɔe ga nɔnɔ. ⁶ Wa daamianigi zɔɔɔ ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, anɛɛ ziei wa ɔe kpɔlezu, wa ɔɔɔɔ ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Mazɔɔ Góogó GALAGI wa-GALAGI tuya looɔe wo ɔe, wo-yeavaiti ɔe su, gwɛleɔe wo ma wa-ziei zu, teɔeba wolai nii zu. Kona ɔuunaanigɔ (40) ɔa Góogó GALAGI wa-GALAGI ɔa wo ɔa, wo la ɔalani ani nɔɔe ma.

⁸ Ade-ɔeɔeɔeiti Ezawu ná-doun zunui ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti yeni ɔoozama, de leɔe ti ɔa, de lago maagoozani Zuluden ma ɔetu nɛmɛi zu ɔeɔeɔi ɔa, ta Elate, ta Esiyon-Geeɔeɔ. Naa ɔolu, ade latini, de li ga Moabe teɔebai zu ɔeɔeɔi.

⁹ Góogó GALAGI ɔeni mà: «À mina laale Moabe nui bu, wo mina kɔɔ ɔeɔeɔe ti ɔa, mazɔɔ gè la ada nɔɔe feezu wo ya ná-zoi zu, Lɔte ná-doun zunui ka gè Aal yooi veai ti ya ga tɔnɔ.»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ɔeni zeini ná mɔungɔ, ma nuɔɔɔeiti ti wɔɔɔni, ti wola mɔin, ti ɔoozakooza eɔe Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya balaagi ti ɔeni ti ɔeɔeɔe eɔe Leefa mavofodaiti, ɔeɔe nɔ Anake mavofodaiti ti la, kɛɛ Moabe nui ti ɔeni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² Góɔl nui ka ti ɔeni zeini Seyiil, Ezawu ná-doun zunui ti ti zoni, ti ti-ma zuwu ɔaaleɔe luɔɔ, ti ze ti-ɔotogi zu, eɔeɔvelei Izelaye kɛɛni la zoi naa zu, nii é zea, nii Góogó GALAGI feeni zea.)

¹³ Góogó GALAGI ɔeni ma mɔnɔ: «À wuzegena niizu, wo Zeelɔde ɔɔtudei buɔe.» Názu ɔa ade Zeelɔde ɔɔtudei buɔeni la. ¹⁴ Yeegɔgalai ade kɛɛni, de ɔa zie, é zo Kadese-Baalenea, é li Zeelɔde ɔɔtudei maazubude voloi ɔɔ, é ɔeni ga kona ɔuusava maazu lɔsava (38), eyɛsu zunui ti zeelini kɔɔɔɔ vai ma, naati kpɛin ti ɔeɔeɔe de zaama, eɔeɔvelei Góogó GALAGI ma ɔonai woni la ti ɔe. ¹⁵ Góogó GALAGI ɔɔɔɔi ɔeni ti laalɔɔma, é ɔa ti ɔaa, eyɛsu ti ɔeɔeɔe de zaama.

¹⁶ Siɛgi zu kɔɔɔɔ nuiti kpein ti ɲɛlɛni la nuɓuseiti saama ga ti za, ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: ¹⁸ «Wa Moabe ɔwɛpelemave maazubudezu za, wo leve ga Aal taai ɔɔba velei, ¹⁹ wa vaazu maabuɔɔazu Amɔn nuiti ba. A mina laale ti wu, wo mina kɔɔ vɛɛ ti va, mazɔɔɔ gɛ la ada nɔpɛ feezu wo ya Amɔn nuiti ta-yooi zu, Lɔte nɔ-doun zunuiti ka gɛ naa veai ti ya ga tɔnɔ.»

²⁰ (Naama adave leveni ga Leefa mavofodaiti ta-yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ɔɛni zeini nɔ mɔungi, Amɔn nuiti ti ɔɛni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti ɔɛni ga nuɓuseiti ti wɔɔɔni, ti wola mɔin, ti ɔɔzakooza eɔɛ Anake mavofodaiti. Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɔɔɔɔɔɔni Amɔn nuiti, naati ti ti zo, ti ze ti-ɔɔtogi zu. ²² Ule ɔana Gɔɔɔɔ GALAGI keɛni la Edɔme nuiti be, ti ga Ezawu mavofodaiti, niiti ti zeini Seyiil, siɛgi zu ɛ Gɔɔɔ nuiti kɔɔɔɔɔni la, naati ti ta-yooi zoni, ti ze nɔ ti-ɔɔtogi zu, eyɛsu zaaɔɔza. ²³ Avi nuiti ti zeini taa goiti su, eyɛsu ɛ zeeli Gaza, Kafetɔɔ nuiti ti vaani, ti naati kɔɔɔɔɔ, ti ze ti-ɔɔtogi zu.)

²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ ma: «À wuzɛɔɔ, wo pele zo, wo zɛ wolai Aalenɔn buɔɔ. Wɛɛ, gɛ Gɛseɔn masagi Siɔn Amɔɔ nui la wo yeezu, ta nɔ-zooi. A tɔɔzei ga kɔɔi vɛɛ ba, wo nɔ-zooi zeɔɔ ga wɔnɔ. ²⁵ Za, nɔ tɔɔzeizu ga wo-vaaluabai la nuɓuseiti kpein su, niiti ti zeini geɔɔɔɔɔ wu, ta lua wo va. Siɛgi zu ti wo-maawooi mɛnisu da, ta baɔi, ti ɔɛ nɔ unga wuulee wo luɔɔ.»

Gɛseɔn masagi Siɔn nɔ-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:21-30)

²⁶ De yeɛni Kedeemɔte tevebai zu, gɛ keelaiti teve Gɛseɔn masagi Siɔn ma, ga ziɔɔi kpɔɔiti. Gɛ boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi leve da-yooi zu. Gɔ leve su ga pele zakpai nɔ, gi la zeɔɔzu ba, gi va li ga yeezazu vele, baɔ ɔvɛzu vele. ²⁸ Daamiani kpein gɔ mi, da ti ɔɔdi gi ma, zɛi nii kpein gɔ kpɔɔle, da ti ɔɔdi gi ma, gɔ leve su nɔ nɔ ɔɔɔɔ. ²⁹ Naa ɔa Ezawu nɔ-doun zunuiti ti keɛni gi vɛ, niiti ti zeini Seyiil, zenɔ ɔana Moabe nuiti ti keɛni la gi vɛ, niiti ti zeini Aal taazuve. Va bu gi leve, eyɛsu gi Zuludɛn maazubude, gi la zooi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gɔ-GALAGI feezu gi vɛ.» ³⁰ Keɛ Gɛseɔn masagi Siɔn la ɔɛni keɛni, ɛ va va bu, ade va leve pɔ be, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI kigi baani, ɛ ɔaazumaavɔ, nii a ke ɛ la wo yeezu, eɔɔvelei wo pɛtesu la za.

³¹ Naa vɔluma, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Wɛɛ, gɛ tɔɔzeida ga gɛ Siɔn ta nɔ-zooi la wo yeezu. A tɔɔzei ga nɔ-zooi zeɔɔ ga wɔnɔ.» ³² Siɔn ɔɔɔni ga nɔ-kɔɔɔɔgi pɛ, ti laale ade wu, ti kɔɔi vɛɛ ade va Yaɔase. ³³ Gɔɔɔɔ GALAGI ada-GALAGI dɔɔni de yeezu, de zobogi zɔɔɔni ma, ta nɔ-doun zunuiti, ta nɔ-nuɓuseiti pɛ. ³⁴ Naama zɛgi zu, ade nɔ-taaiti kpein soni da, de ti ɔɔɔɔɔ. Ade nuɓuseiti suwuɔaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta dɔungoiti, gila kpalaɔ ge la ɔɔɔni. ³⁵ Toganiiti nɔ ɔa ade ti makɛni ɔɔɔ vɛ, ta kɔɔzɔganiiti, ade ti yeveɛni taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶ E zo Alɔwɛɛl, zɛ wolai Aalenɔn ɔɔmave, ta taai naa nii ɛ nɛmɛi zu, eyɛsu ɛ zeeli Galaade, taa nɔpɛ ge la ɔɛni nɔ, nii ade la vɔnini ma, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ti pɛ dɔɔni de yeezu. ³⁷ Keɛ wo la ɔɛni maabuɔɔni Amɔn nuiti ta-yooi va, anɛɛ zɛ wolai Yaɔɔke ɔɔmave, ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama adaveɛti tanɔpɛ, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni ade ya ga de baɔ ti maazu.

3

Basan masagi Wɔge nɔ-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:31-35)

¹ Ade latini, de li ga Basan vele. Basan masagi Wɔge ɔɔɔni, ta nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ti ade laaɔɔmi, ti va kɔɔi vɛɛ ade va Edeleyi. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Mina lua tɔun ba, mazɔɔɔ gɛ dɔa ɛ yeezu, ta nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ɛ vɛɛ nɔ-zooi va. Da so, eɔɔvelei ɛ Amɔɔ nuiti ta-masagi Siɔn zoni da, nii ɛ ɔɛni zeini Gɛseɔn.» ³ Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI Basan masagi Wɔge laɔni ade yeezu, ɛ ba nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein ba. De ti pɛ paani. Nu gila kpalaɔ ge la ɔɔɔni. ⁴ Nɔzu ɔa de nɔ-taaiti pɛ soni da, taa vɔvɔɔzita (60) ɔa ɛ ɔɛni Aaleɔɔbe yooi

maaɖoolii zu, niiti Wɔge ɖeni masadai ɖɛɛzu ti unda, Basan yooi zu. Taa ɖila kpalaa ge la ɖeni yɛni, nii de la ɖeni soni. ⁵ Naama laa wolaiti toga ɖeni de gola, sigɖi gaagɔozagiti ti ti ma, ta kɔlu bogiti nu ti loozu. Taaiti ti ɖeni ná balaa, ti mɔindai, niiti sigɖi ge la ɖeni ti ma. ⁶ Ade taai naati pɛ kologoloni, eɖɛvelei de keeni la ga Gɛseɓon masagi, Sigon, nɔnɔiti. Ade nuɓuseiti pɛ suwuɖaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti. ⁷ Kɛɛ ade toganiiti soni ɓɔɖɔ vɛ, ta kɔɔzoganiiti niiti ti ɖeni taai naati su.

⁸ Zekana, naama zɛgi zu, ade adavɛ náti kulani la Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔiti zea, zooi nii é Zuludɛn volu vɛlei, é zo zɛ wolai Aalenɔn ma, eyɛsu é zeeli Gɛɛlemɔn gizei ma. ⁹ (Sidɔn nuiti ti Gɛɛlemɔn gizei laasei pɛɛvɛ ga, Siliyɔn, Amɔɔl nuiti ti daasei pɛɛ ga Seniil.) ¹⁰ Ade zooi kpein soni, niiti ti ɖeni Basan masagi Wɔge ná-masadai zu: gize nɛmɛ zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa vɛɛ Basan yooi va, eyɛsu é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹ (Basan masagi Wɔge ɖila kpe ka é yɛni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma ɖesui kpetɛai ga kɔtui, naa ɖa de Laba, Amɔn nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai ɖa ga mɛtɛɛ naanigɔ, kogi ɖɛ ga mɛtɛɛ felegɔ.)

Zuludɛn folo ɖilazu vɛle yooi ɖaaɖwɛɛ vai

(Gaalɔ Sɛvɛi 32:1-42)

¹² Naama zɛgi zu, ade ɓeni ga zooi naati kpein so. Luɓɛn ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka gè zooi naa veeni ti ya, nii é Alɔwɛɛl letemavɛ lɛkpɛma nu ɖɔvɛzuvɛ, zɛ wolai Aalenɔn ma, ta Galaade ɖize yooi ɖilazuvɛ, é ɓɔ ná-taaiti ba. ¹³ Manasee ná-bolodai ɖilazuvɛ ɖa gè Galaade yooi mɔtai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii Wɔge ɖeni masadai ɖɛɛzu unda. (Aaleɖɔɓe maaɖoolii kpein, é ɓɔ Basan kpein ba, naa ɖa é ɖeni lolisu ga Leefa mavofodaiti ta-yooi. ¹⁴ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa ɖa é Aaleɖɔɓe yooi kpein seɖeni, eyɛsu é zeeli Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɖwɛpelemavɛ, é daaseigi vɛɛni Basan laaiti ba, zaɖaɖa ta lolisu ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵ Gè Galaade yooi veeni Makiil vɛ. ¹⁶ Gè Galaade ɖilazuvɛ veeni Luɓɛn nuiti bɛ, ta Gade nuiti, eyɛsu é zeeli zɛ wolai Aalenɔn ma, toɖa é ga kwɛpelegi, eyɛsu é zeeli zɛ wolai Yaɓɔke ma, Amɔn nuiti ta-ɖwɛpelemavɛ. ¹⁷ Folo liizu ɖwɛpelemavɛ ɖeni ga Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi, é zo Kineelɛte va, é zeeli Kpolodɛ Wanai ma. Folo ɖilazu ɖwɛpelemavɛ ɖeni ga Pizega ɖize ɖɔɖɔavɛ.

¹⁸ Naama zɛgi zu, gè niima levei veeni wo ya, ga: «Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI niima yooi vea wo vɛ, nii a kɛ é ɖɛ ga wɔnɔ. Wɔiti kpein wo ga zunuiti, wa da ɓɔɖɔ maaɖili ga kɔɔɖɔ zɔɔlaiti, wo leve wo-ɖɛɛleaiti tuɖɔ, Izelayɛle nuiti. ¹⁹ Wo-anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti nɔ ɖa ta yɛ ná, naama laaiti su gè ti veai wo ya. (Wa-loganiiti mɔinvɛ, gè naa zuɖwɛɛ.) ²⁰ Wa ɓɔ wo-ɖɛɛleaiti ba, eyɛsu Gɔɔɖɔ GALAGI dooɖɔ fe ti vɛ, eɖɛvelei é keai la wo vɛ, tiya balaagi ti zooi zɔɔɔ ga tɔnɔ, nii Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu tiya Zuludɛn volu vɛlei. Názu ɖa wa ɖale ma la wa-yooiti su, niiti gè ti veai wo ya.

²¹ Naama zɛgi zu, gè devei veeni Zozuwe ya, gè ɖɛ ma: «È-ɖaazuvɛ naa kpein kaani, nii Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI keeni ga masa felegɔiti, pele ɖana Gɔɔɖɔ GALAGI a kɛ la ga masadai kpein, vɛ è vaazu levesu ná. ²² A mina lua ti va, mazɔɔɔ Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɓɔɖɔi ɖa é kɔɔi ɖɔɔzu wo vɛ.»

Moize la ɛa Kana minazeɖe zooi zu

²³ Naama zɛgi zu, gè Gɔɔɖɔ GALAGI maanɛɛnɛni, gè ɖɛ ma: ²⁴ «Màligii, Gɔɔɖɔ GALAGI, è tɔɔzeida ga è wɔɔɔ vɛlei ta è-zɛɓi ɛa ga ze, nɛi gè ga ɖa-wotiɖɛ zunui, mazɔɔɔ galagi ɓɛgele ɖa é geegɔɔɔ zu, ɓaa zooi ma, nii a zoo é vɔkɔɖɔ ɖa-ɖɛɛwotiiti ma, ta ɖa-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maanɛɛnɛzu ga è va bu, gè Zuludɛn maazubude, gè zou vagoi naa ɖa, nii é zɔɔla vɛlei, naama ɖize you vagoi, ta Liban.» ²⁶ Kɛɛ Gɔɔɖɔ GALAGI yiiɖaawanani mà wa-vaa zu, é la mɔ ɖeni pɔ ga é va gɔɔmɛni. E ɖeni mà: «É kula ɖɛa! Mina mɔ ɓɔɛ pɔ ga naama vai ta. ²⁷ Lɛ Pizega gize ma, è ɖaazuzɛ, folo liizu vɛlei, ta lɛkpɛma vɛlei nu ɖɔvɛzuvɛ, ta nu

yeezazuwe, ta folo ɖulazu velei, è pɛte ga ɖaazuwe, mazɔɔ è la Zuludɛn nii maazuɔudɛa pɛ. ²⁸ Deveiti fe Zozuwe ya, è iɔɔɔ, è sebelɔ, mazɔɔ toɖa é losu niima nuɔuseiti tuɖɔ, é zoi nii ve tiya ga tɔnɔ, nii è vaazu pɛtesu.» ²⁹ Ade yɛni nɛmɛi zu, Bete-Peyɔɔ letemave.

4

Nu ɖolo vai GALA ná-tɔgiti be

¹ Niizu, Izelayɛle nuɔuseiti, à woilo tɔgiti ta deveiti ma, gè wo ɖalasu da. A ti zo, wo make ti ma, naa ɖa a ke wo zɛnvui wo, wo zoi zɔɔ ga wɔnɔ, nii Ɔoɔɖɔ GALAGI, womeɛwɔlani ta-GALAGI feezu wo ve. ² A mina ta veɛ devei naa va, nii gè feezu wo ya, à mina tanɔpe seɖe ba. Wa ɖolo Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti be, velei gè feezu la wo ya. ³ Wo-ɖaazuwe naa ɖaani, nii Ɔoɔɖɔ GALAGI keeni, é lo Baale-Peyɔɔ va. Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI naati kpein undaavilini wo zaama, niiti ti vɔɔpɛɛni Baale-Peyɔɔ lebi vai va. ⁴ Woiti wo ɖilini Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI va, wo pɛ wa vulua za.

⁵ Wo suɖweɛ ga gè wo ɖalage ga tɔgiti, ta deveiti, eɖevelei Ɔoɔɖɔ GALAGI ná-GALAGI ma levei veeni la zèa, naa ɖa a ke wo so, wo make naama yooi zu, ve wo vaazu leɛzu ná, wo sɔɔ ga wɔnɔ. ⁶ A so, wo make, naa ɖa a wo ɖe ga ɖima nuiti, ta keɖeɖe nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti meni, ti ɖe ma: «Zii wolai nii ɖa ga ɖima nu, ti ɖeɖeɖe.» ⁷ Zii beɖe ɖa é ná, anɛɛ zou wolaiti saama, nii ná-galagiti maabuɖaai ba, eɖevelei Ɔoɔɖɔ GALAGI da-GALAGI maabuɖaai la de va, siɛgi zu de woɔɖulazu la ma? ⁸ Zii wolai beɖe ɖa é ná, nii tɔgiti ta deveiti ti zea, ti zɔlegai, eɖevelei niima lɔgi la, gè feezu wo ya za?

Kulakɛmaiti ti veai Sinayi gizei ma

⁹ Kele à dama ga bɔɖɔ, wo baa wo-yɛnvui maazu, wo-zii ma voloi pɛ su, wa va yeema naama vaiti ma, niiti ti ɖɛɛni wo ɖaazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina ɖula wo ɖisu. A ti le ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ A mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖakala, Ɔɔɔɛbe gizei ma, siɛgi zu Ɔoɔɖɔ GALAGI ɖeni mà la: «Niima nuɔuseiti gaale ba kàkalave, gè dàawooi le ga tiye, naa ɖa a ke ti tɔzei ga lua bà, ti-zii ma voloi pɛ su eteai zu, ti ti-lointi kala da.» ¹¹ Wo maabuɖani gizei va, wo lo kɔɖave. Abui soni gizei va, eɛsu é le geezuwe. Kpidii veeni, ta tonabiingi, ta bumugi. ¹² Ɔoɔɖɔ GALAGI bɔɛni abui zaamave wo vɔ. Wo kpɔe woiti menini, kele wo la ɖeni gaazuwe ɖaani, wooi nɔ ɖa é ɖeni ná. ¹³ E ná-minazefegi ɖulani keɛma wo ve, nii é wo leveni ga wo so, naa ɖa é ga tɔ puugɔiti. Naa volu é ti zɛveni kɔtu ɖokolo felegɔiti ma. ¹⁴ Naama zisgi zu, Ɔoɔɖɔ GALAGI devei veeni zèa, ga gè wo ɖala ga deveiti ta tɔgiti, naa ɖa a ke, wo ti zo, wo da zis ga tiye zoi naa zu, nii wo vaazu leɛzu su, wo seɖe, é ɖe wo ve ga wɔnɔ.

Kɔɔɖɔ ganigiti kɔɔ vai maɔɔɛ vai

¹⁵ Tɔzei wo la ɖeni nu nɔpe gaazu ɖaani, voloi Ɔoɔɖɔ GALAGI ɖeni bɔɛzu la wo vɔ, abui zaamave, Ɔɔɔɛbe gizei ma, à dama ga bɔɖɔ, ¹⁶ wo mina bɔɖɔ yaava, wo va kɔɔɖɔ ganigi ta beɛte bɔɖɔ ve, é va ɖe ga anii tanɔpe baɔɖulaba, zunu ɖevele, baa anzanui, ¹⁷ baa suai ta ɖevele, nii é vulua eteai zu, baa wɔnii, nii é ɖovesu geezuwe, ¹⁸ baa suai ta ɖevele, nii é bokposu zoi ma, baa kalei ta ɖevele, nii é ziei wu zoi wu. ¹⁹ A mina ungi wuzefɛ, wo va wele geezuwe, wo va foloi vete, ta alugi, ta somideɖaiti, ta niiti kpein ti volozu geezuwe, wo va nɔkɔ ti wu, wo va da ti lebi. Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI naama vai yege nuɔusei zɔiti zea, zoi ma geɖɔɔlɔgi wu ná pɛ. ²⁰ Kele wɔun, Ɔoɔɖɔ GALAGI liini, é wo ɖaizie, é wo volo abu zulugi naa zu, nii é ɖeni ga Ezipete yooi, é wo ɖe ga ná-nuɔuseiti, wo ɖe ga nɔnɔiti, eɖevelei wo la za.

²¹ Ɔoɔɖɔ GALAGI yiiɖaawanani mà wa-vaa zu, é ɖona, é ɖe, gè la Zuludɛn maazuɔudɛa, gè va lo zou vɔgɔi zu, nii Ɔoɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wɔnɔ. ²² Nɔnɔ nà, nà

zaazu deǵɛmu niima yooi zu, gɛ la Zuludɛn maazubudɛa jɛgɛlɛin, kɛlɛ wɔun, wa kpudɛzu, wo zou vagoi naa zɛǵɛ ga wɔnɔ. ²³ A dama, wo mina yeema minazɛǵɛgi ma, nii Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI sɛǵɛni wo vɛ, wo va kɔoǵɔ ganigi ta bɛtɛ bɔǵɔ vɛ, ɛ va ǵɛ ga anii tanɔpɛ baaǵulaba, nii a ǵɛ Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti daalɔǵɔma. ²⁴ Mazɔlɔɔ Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI ǵɛvɛvɛ ɛǵɛ abui, nii ɛ anii pɛ galazu, GALAGI nii toloi.

²⁵ Siɛgi zu wo dointi sɔlɔɔsu da, ta dounlointi, wo lɛbi zeini zooi zu, wa ǵakana, wo kɔoǵɔ ganigi ta bɛtɛ ga ani nɔpɛ baaǵulaba, wo wa-GALAGI Gɔoǵɔ GALAGI wanama vai ǵɛɛni, wo ziiǵaawana, ²⁶ gɛ geɛǵɔlɔgi ta zooi zoga za ga zeeleiti wo laalɔǵɔma, kulafiliba zaa baungi ǵa zeeli wo ma, wo jɛɛɛ zooi ǵa, wo vaazu sɔlɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuludɛn budɛna, wo-zii zu la ǵoozaa ná, mazɔlɔɔ wa ǵoloǵolo jɛgɛlɛin. ²⁷ Gɔoǵɔ GALAGI ǵa wo vaza nubuseiti saama, wo wola ǵaaǵalɔi zii ǵiligiti saama, vɛ Gɔoǵɔ GALAGI a li ga woye ná. ²⁸ Miná, wa ǵɛ gala kiligiti dɛbɪzu, nii nubusei yeei kpɛtɛai ga gului baa kɔtui, ɛ la zooga ɛ va wozǵa, baa ɛ va faa mɛni, baa ɛ va daami wo, baa ɛ va ani maku mɛni. ²⁹ Miná ǵa balaagi wo vaazu Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI ǵaizɛzu ná volu, wa ka, ni wa ǵaizɛna ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ. ³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa-ǵidaaviligiti su. Naama zɛǵiti su ti vaazu, wa ǵale ma Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI vɔ, wo ǵolo gooi vɛ. ³¹ Mazɔlɔɔ Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI ǵa ga maawɔinǵaa GALAGI, ɛ la ǵɛlɛa wo va, ɛ la wo ǵoloǵologa, ɛ la yeema minazɛǵɛgi ma, nii ɛ ma ǵonai woni wo-mɛmɛwolani bɛ.

Gɔoǵɔ GALAGI ǵila kpe nɔ ǵa ɛ ga GALAGI

³² A ǵigaizɛ lɛɛ su, fai niiti kpein ti ǵɛai, aisa wo va zɔlɔɔ, kaipa GALA ge nubusei bɛtɛni, ɛ kula etea, ɛ zo gee bela, ɛ li zɔla vɛle, fai nii kɛǵala la dɛ ǵɛɛni ga laavɔɔ vai, ta ǵɛa baa? Nu nii ǵɛǵala vaa mɛniga baa? ³³ Nubuse galagi ta laawoo mɛniga nei baa, ɛ da bɔɛ abui zaamavɛ, ɛ la zaani, ɛǵɛvɛlei kɛai la ga woye? ³⁴ Galagi bɛgele ǵa ɛ lia ná-nubuseiti ǵaizɛzu, zii ǵiligiti saama, ga voluǵulaiti, ta laavɔɔ vaiti, naa vɛɛ maabɛle vaiti ba, ɛ kɔoi ǵɔ ga yeei, ɛ maalua vaiti kɛ, ɛǵɛvɛlei Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI kɛɛni la wo vɛ, Ezipete yooi zu, wo-ǵaazuvɛ naa ǵa? ³⁵ E naa kpein dɛɛni ga woye, wo ǵɛ kwɛɛ ga Gɔoǵɔ GALAGI ǵa ɛ ga GALA, taǵili nɔpɛ ge la ná tɔun polu. ³⁶ Daawooi zɛǵɛni geɛzu vɛ, wo mɛni, ɛ wo ǵala, ɛ ná-abu wolai lɛ ga woye zooi ma. Wo daawooiti mɛnini, ɛ ǵula abui zaamavɛ. ³⁷ Tɔɔzei ɛ wo-mɛmɛwolani nɛɛni vɛ, ɛ yiimazɛǵɛ ga ti-mavofodaiti, ta ye ná ti volu vɛlei, naa ǵa ɛ kɛa, tɔ bɔǵɔi wo ǵula Ezipete yooi va, ga ná-zɛbɛ wolai, ³⁸ ɛ ziiti kpɛ wo luǵɔ, ti wola wɔlɔɔi, ti zuba wo va, ɛ wo lɔ ta-yooi zu, ɛ fe wo ya ga wɔnɔ, ɛǵɛvɛlei wo pɛtɛsu da za. ³⁹ A suǵwɛɛ deǵɛmu za, wo make ǵɔ wo-yiimavɛ, ga Gɔoǵɔ GALAGI ǵa ɛ ga GALA gila kpegi, geɛzu vɛ ta zooi ma, taǵili nɔpɛ ge la ná tɔun polu. ⁴⁰ Wa ná-tǵigiti so, wo ti make, ta ná-deveiti, gɛ ti veezu wo ya za, naa ǵa a kɛ, wo undaanɛ, wa wo-lointi ti yɛsu ná wa zaana, wo-zii zuǵooza zooi naa zu, nii Gɔoǵɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ eyɛsu ǵɔ.

Maavela wo taa savagɔiti

⁴¹ Moize yeeloni taa savagɔ va Zuludɛn folo ǵulazu vɛlei, ⁴² ti ǵɛ ga maavela laai naama nui vɛ, nii ɛ la ǵaaǵilini ma, ɛ nu va, ɛ la wɔinzeǵɛni pɔlɔma, nu vaa nui ǵa vɛla, ɛ li taai naa gila su, zɛnvui ǵa ye zea. ⁴³ Luɔɛn ná-bolodamaiti tɔnɔi ǵɛni ga Beesɛɛl, nii ɛ ǵɛni tɛvɛbai zu gize nɛmɛi ma, Gade nuiti tɔnɔi ǵɛni ga Lamɔte, Galaade yooi zu, Manasee nuiti balaa tɔnɔi ǵɛ ga Gɔlan, Basan yooi zu.

MOIZE NA-KPɔɛZUGULAI VELESIEI

(4:45--11:32)

⁴⁴ Tɔgi vɛtɛ Moize dɛɛni ga Izelayɛle nuiti. ⁴⁵ Ti ǵɛni ga deveiti, ta tǵigiti, ta kala gooiti ɛ ti veeni Izelayɛle nuiti zea, ti ǵulaai ma Ezipete yooi va. ⁴⁶ Naa ǵɛɛni Zuludɛn volu vɛlei, nɛmɛi zu, Bɛtɛ-Peyɔl letemavɛ, Amɔl nuiti ta-masagi Siǵon ná-zooi zu, nii ɛ ǵɛni zeini Ǵɛsɛbɔn, nii Moize ta Izelayɛle nuiti ti kɔoi vɛɛni ba, ti vɔni ma, ti ǵulaai ma Ezipete yooi

va. ⁴⁷ Ti ná-zooi zɛɣeni ga tɔnɔ, ta Basan masagi Wɔge ná-zooi. Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi naati ti ɣeni Zuludɛn volu vɛlei, folo ɣulazu vɛlei. ⁴⁸ Izelayɛle zeini ná kpein, é zo Alɔwɛɛl, zɛ wolai Aalenɔn ɣomavɛ, é zeeli Siyon gizei ma, nii é ga ɢɛɛlemɔn, ⁴⁹ é ɔ Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi kpein ba, Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, é zeeli Kpolodɛ Wanai ma, Pizega ɣizei ɣɔɣɔavɛ.

5

Tɔ Puugɔiti

(Egeɔɔde 20:1-17)

¹ Moize Izelayɛle nuiti pɛ tolini, é ɣɛ ti ma: A woilo, Izelayɛle nuɓuseiti, deveiti ta tɔgiti kaa, gɛ feezu wo ya za. A ti ɣala, wo ti zo, wo ɔa ti ɣɛ. ² ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI minazɛɣɛ boni de vɛ, ɢɔɔɛbe gizei ma. ³ E la ga de-mɛmɛwolani gila nɔ ɣa ɢɔɔɣɔ GALAGI minazɛɣeni ti vɛ, kɛɛ dea ɓalaa, dɛi pɛ de vɛ za, de vulua. ⁴ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɔɛni wo vɔ, ɣaazuni ta ɣaazu, gizei ma, abui zaama. ⁵ Naama zɛgi zu, gɛ loni wo yɔɣɔzu, wa ɢɔɔɣɔ GALAGI, gɛ daawooi laazeeli wo ma. Mazɔɔ wo luani abui va, wo la ɣeni lɛni gizei ma. Pɛtɛ nii é boni, é ɣeni: ⁶ «Nà ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI, nii é è ɣulani Ezipete yooi va, duɔla vɛɛi wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina ɣɛ è vɛ nɔn polu.

⁸ «Mina ani maaniini saɣa ɔɔɣɔ vɛ ɲɛɣɛɛɛin, ga anii tanɔpɛ baagɣulaba, niiti ti geɣɣɔɔgi zu, ɓaa niiti ti zooi ma, ɓaa zɛiti bu zooi wu. ⁹ Mina nɔkɔ ti wu ɲɛɣɛɛɛin, mina ti lɛbi ɲɛɣɛɛɛin, mazɔɔ nà, ɢɔɔɣɔ GALAGI, da-ɢALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a ɔa ɣɛɣɛɛiti ta-vaa ɲɔi vɔtokula ti-lointi ma, eyɛsu é zeeli yamanii zavaɛsɛi ta naanisɛi ma, niiti ti màayoseɣɛzu vɛ. ¹⁰ Kɛɛ nà ɔa woɣɣɣiladai ɣɛ, eyɛsu é zeeli yamani waagilasɛi (1 000) ma, naati bɛ, niiti ti nɛɛzu vɛ, ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI laaseigi wo fuun ɲɛɣɛɛɛin, mazɔɔ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣa naama nui leve ga sɔba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Dooɣɔ foloi leve ga maɲɛɛba voloi, eɣɛvɛɛi ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ Da botii ɣɛ folo lɔzitai zu, è ɔa-wotii kpein kɛ. ¹⁴ Kɛɛ folo lɔfelasɛi ɣa ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ná-dooɣɔ foloi. Mina boti nɔpɛ kɛ ma, ɔa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ zunuiti-yo, ɔa-wotigɛ anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ nɛkɛiti-yo, ɔa-zoovalɛgiti-yo, anɛɛ ɔa-logania kpein, anɛɛ wɛɛinti niiti ti zeini è ɣɔɣɔma, naa ɣa a kɛ, ɔa-wotigɛ zunuiti ta ɔa-wotigɛ anzanuiti ti la looɣo ga è ɣɛvɛɛ. ¹⁵ Da ɣize su ga è ɣeni ga duɔi Ezipete yooi zu, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ɣa è è ɣulani ná ga ná-zɛɣaabaai. Naa ɣa é ba, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI è levea ga è dooɣɔ foloi maɲɛɛ.

¹⁶ «È-ɣɛɛ lɛbi ta è-lee, eɣɛvɛɛi ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veeni la è ya, naa ɣa a kɛ è-zii ma voloiti suɣooza, è ɔa-eteai zɛ undaanɛi zu, naama yooi zu nii ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI feezu è vɛ.

¹⁷ «Mina nu vaa ɲɛɣɛɛɛin.

¹⁸ «Mina wɛɛnzɛ bo ɲɛɣɛɛɛin.

¹⁹ «Mina unma wo ɲɛɣɛɛɛin.

²⁰ «Mina zɛɛ zeele woo wo ɲɛɣɛɛɛin è-zeiɲɔɣɔi laalɔɣɔma.

²¹ «Mina ɣaazuɣula ɲɛɣɛɛɛin è-zeiɲɔɣɔi anzai va. Mina ɣaazuɣula è-zeiɲɔɣɔi ná-pɛɛi va, anɛɛ ná-kpalagi, ɓaa ná-botigɛ zunui, ɓaa ná-botigɛ anzanui, ɓaa ná-nɛkɛi, ɓaa ná-soovalegi, ɓaa ani nɔpɛ é ga è-zeiɲɔɣɔi nɔnɔ.»

²² Wooiti kana, ɢɔɔɣɔ GALAGI ti woni wa-nuɓuseiti ma, é woɣɣula la gizei ma, abui zaamavɛ, tonabiingi zu, ta ɓumugi, é la tanɔpɛ daani ma. E ti zɛvɛni kɔtu ɣokolo felegɔiti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui

(Egeɔɔde 20:18-21)

²³ Wo wooi menigai ma, nii é ɣeni ɣulazu kpidii zu, tama abui gizei va, wo vaani pɔ̀ be, wa wa-wolodama ɣundiɣiiti kpein, ta wa-ɣewolaiti, ²⁴ wo ɣeni: «Wεε, Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI ná-ɔbiyai ɔa ga giye, ta ná-bɔɔɔi ɣevelei, gi gooi meniga abui zaama, za gi kwεεga ga GALA ka zoo é bɔe nui ɔɔ, naa zoo é ye ná, é ye vulua. ²⁵ Keε niizu, lee vaa zu ɣá li bɔɣɔ bɔzu saai zu? Mazɔɔo abu wolai nii ɣa gi undaavili. Ni ɣá yena Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI wooi menisu, ɣá za. ²⁶ Nu ɣila balaa ka ná nei eteai zu, nii é zenvu su ƆALAGI wooi meniga ga gi ɣevele, é ɔa bɔe abui zaama, é ye vulua, é la zaani? ²⁷ Li ɔa bɔɣɔi, è woilo naa kpein ma, nii Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI bosu, naa ɔolu è ti wo gi ma, ɣá woilo ma, gi ke.»

²⁸ Ɔooɣɔ GALAGI wo-wooitɔ menini, wo ɣeai ma bɔezu pɔ̀, é ɣe mɔ̀: «Gè niima nubuseiti daawooitɔ meniga, ti bogai è ma, ɣè vaa bu. ²⁹ Ni nɔ ta la kevele ɔagɔi naati makena, ti lua bà ti-yiimave, ti ná-deveiti so yeenɔpe, nii a ke tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaanε eyesu ɣɔ! ³⁰ Li, è ɣe ti ma, ti ɣale ma ta-zeɣe ɣotaiti bu. ³¹ Keε ɔɔun, ɔa yesu bà ɔe, ná deveiti, ta tɔgiti, ta faliiiti bosu è ma, nii ɔa ti ɣala ɔa, ti so, ti ɔa ke zoi naa zu, nii ɣè feezu ti ɔe ga tɔnɔ.»

³² Nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma levei vea wo ya, wa naa zo, wo ɔa ke, à mina zeɣe gila kpalaa ba. ³³ Wa zie ga pelei naa nɔ neɣeɔin, nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo leveai ma, naa ɣa a ke wo ɔa-eteai zie undaanεi zu, wo-zii zuɣooza, zoi naa zu, nii wo sɔɔɔsu ga wɔnɔ.

6

*A wa-ƆALAGI neε ɔe,
wo ná-deveiti so*

¹ A wεε deveiti ba, ta tɔgiti, ta faliiiti, nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔeveni ga ɣè wo ɣala ɔa, nii a ke wo so, wo ɔa ke, zoi naa zu wo bɔzu su, wo seɣe ga wɔnɔ, ² wo lua Ɔooɣɔ GALAGI ɔa, wa-ƆALAGI, wo ɣolo wo-zii ma voloi pe su ná-deveiti be, ta ná-tɔgiti, ɣè ti veai wo ya. Ta ga wɔnɔ, wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa ɣa a ke wo-zii zuɣooza. ³ Naa ɣa é ba, Izelayeɔe nubuseiti, à woilo ti ma, wo ɣaaɔa wo ɣolo ti ɔe, wo ti ɣe, nii a ke wo undaanε, wo wola mɔin naama yooi zu, ɔe nɔnɔi ta kɔin ɣulɔi ɔoɔvaai ná, eɣevelei Ɔooɣɔ GALAGI, wo-mεmεwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma.

⁴ A woilo, Izelayeɔe nubuseiti! Ɔooɣɔ GALAGI ada-ƆALAGI ɣa é ga GALA gila kpegi. ⁵ Da Ɔooɣɔ GALAGI ɔa-ƆALAGI neε ɔe ga è-yii pe, è-yenvui pe, ta è-zuvikei pe. ⁶ Wooi niiti ɣè ti veezu è ya za, ta ɣe è-yiimave. ⁷ E-lointi kala ga tiye, è yepe la ti ma, ɔa ɣena zeini ɔa-velei wu, ta ɔa ɣena ziaa pelei zu, ɔa ɣena laa, ta ɔa wuzegena. ⁸ Ti ɣe ga poogi, ti ɔe è-yeei va, ti ɣe ga poogi è-lovalave. ⁹ Da seve ɔa-velei ma laamasagi ma, ta ɔa-laa zigɣidave ma.

*Izelayeɔe maa la neεnεni,
é ɔa yeema ná-GALAGI ma*

¹⁰ Siegi zu Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI leezu la ga woye zoi naa zu, nii é ma ɣonai woni wo-mεmεwolani be, Abalaame, ta Izaake, naa veε Zakɔbe va, ga é fe wo ɔe, ta taa wolaiti ti ɔagai, niiti wo la ti lɔni, ¹¹ peɔiti ti laaveɣai ga ani ɔagɔiti, wa laade wo ɔa naati pu ti wu, kɔɔyeɣeiti ti wɔai, wa laade wo ɔa ti wɔ, leezen beɔeiti, ta wolive wuluiti, wa laade wo ɔa ti zin, ¹² siegi zu wo laamiizu la, wo yiɣɔ, à dama ga bɔɣɔ, wa ɔa yeema Ɔooɣɔ GALAGI ma, nii é wo ɣulaai Ezipete yooi va, ɔula velei wu. ¹³ A lua Ɔooɣɔ GALAGI ɔa, wa-ƆALAGI, tɔ ɣila kpe ka wa ɔebi, wo ɣona daaseigi zu. ¹⁴ A mina ɔɔpeε gala kiligiti ta-vaa ɔa, nubuseiti ti wo-maaɣoolii zu ta-ɣalagiti, ¹⁵ mazɔɔo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa wo zaama, ga GALAGI nii toloai. Toɣa yiɣaawana wo laalɔɣɔma, é wo-ma zuwu ɣaaleve eteai zu.

¹⁶ A mina Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI zuɣɔɣɔ, eɣevelei wo keeni la Masa. ¹⁷ Keε à ɣolo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-deveiti ta ná-tɔgiti be, ta faliiiti è ti woni wo ma. ¹⁸ Wa naa ɣe, nii Ɔooɣɔ GALAGI devezu ga sɔɔeɣe, ta page, naa ɣa a ke wo undaanε, wo zoo wo zou

vagɔi zɔlɔɔ ga wɔnɔ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔona woni wo-mɛmɛwolani bɛ, ¹⁹ ɛ wo zili nuiti kpein kpɛ wo luɔɔ, eɣɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI boni la.

²⁰ Siegi zu, velela velei, wo-loun zunuiti ti wo ɔaazaɔasɔ da ga: «Lee vaa zu Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI kala gooi niiti, ta deveiti, ta tɔgiti feai wo ya?», ²¹ wa ti woɔɔaavote ga: «Gi ɔeni ga duɔiti Falagɔn ya Ezipete yooi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani nɔ ga nɔ-zɛbɛi. ²² E laavɔɔ vaiti keeni gi ɔaazu, ta poo golaiti, nii ɛ ɔeni ga Ezipete yooi nimiza vai, ɛ ɔeni Falagɔn ta nɔ-pɛɛyeɣei kpein daalɔɔɔma. ²³ Kele ɔoun, ɛ gi ɔulani nɔ va, ɛ va ga giye ve, ɛ zooi ve gi ve, nii ɛ ma minazɛɣegi woni, ɛ ɔona gi-mɛmɛwolani bɛ. ²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni ade ya, ga de tɔgi teiti so, de ke, de lua Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI va, naa ɔa a ke de undaanɛ eyɛsu ɔɔ, ɛ de-yɛnvui make, eɣɛvelei ɛ keezu la zaagaza. ²⁵ Adoun de letema, toɔa ga telebo faa, ni da Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI nɔ-deveiti sona, de make, eɣɛvelei ɛ boni la de ma.»

7

Kanaan nuiti ta ta-ɔɔɔɔ ganigiti (Egezoɔe 34:11-16)

¹ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu la ga woye, zooi naa zu wo seɣezu ga wɔnɔ, ɛ ziiti kpein kpɛ wo luɔɔ, Gɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, zii lɔfela ti mɔindai, ti-zɛbɛi wɔɔɔ wɔnɔi va, ² a ti lɔna wo yeezu, wa zobo sɔlɔna ti ma, wa ti zuwuɔaaleve. A mina minazɛɣe nɔpɛ ke ti ve, à mina ti maawɔingɔ. ³ A mina vulu ɔɔɔ ma wa nuɔusei naati. A mina wo-loun anzanu ve ti-loun zunu ve, wo mina ti-loun anzanu zɛɣe wo-loun zunu ve. ⁴ Ni naa laade, ta wo-lointi seɣezu Gɔɔɔɔ GALAGI va, ti da gala kiligiti dɛbi. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo laalɔɔɔma, ɛ wo-ma zuwu ɔaaleve gaamago nɔ. ⁵ Welɛ velei wa ti zo da: Wa ta-zalaɔa ɔulazuɔeti golo, wo ta-zale ɔɔɔ ɔɔtuiti kpezɛɣele, wo ta-zale ɔɔɔ wuluiti teve ga, wo ta-ɔɔɔɔ ganigiti gala. ⁶ Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti naɔegai Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve. E yiiamazɛɣeni ga woye ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɔe ga nuɔuseiti ti wola vizɔgai.

Maliɔii nɔ-woɔɔɔɔɔladai nɔ-minazɛɣe fai zu

⁷ E la ga wo mɔin ɔa bogai zɔɔma nuɔuseiti ba, naa ɔa ɛ keai, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔiliai la wo va, ɛ yiiamazɛɣe ga woye, mazɔlɔɔ wɔun ka wo lɔidai nuɔuseiti kpein saama. ⁸ Kele tɔzei Gɔɔɔɔ GALAGI wo neɛve ve, tɔzei toɔa pɔ ga ɛ nɔ-minazɛɣe konai laazeeli, nii ɛ boni wo-mɛmɛwolani ma, naa ɔa ɛ kea, ɛ wo ɔula ga nɔ-zeeɔaabaai duɔla velei wu, ɛ wo ɔula Ezipete masagi Falagɔn ya. ⁹ A suɔwɛɛ deɣemu ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ɛ ga gaama GALA gila kpegi. Woɔɔɔɔɔ GALAGI, ɛ nɔ-minazɛɣegi ta nɔ-woɔɔɔɔɔladai makeɔsu eyɛsu ɛ zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati bɛ, niiti ti neɛzu ve, ta ti nɔ-deveiti sosu. ¹⁰ Kele toɔa da naati sala gaamago nɔ, ɛ zoloo ta-ɔeɛwotiiti ma, niiti ti maayoseɣezu, ɛ ti undaavili. Toɔa naama nui zala gaamago nɔ, nii ɛ maayoseɣezu, ɛ zoloo nɔ-keɛwotii ma. ¹¹ Wa deveiti so mu, ta tɔgiti, ta kala gooiti, wo ti make, niiti gɛ ti veezu wo ya za, wo da zie ga tiye.

Tuyai ɛ koloi zu (Tɔ Sevei Velesiei 28:1-14)

¹² Ni nɔ wa ye woilosu tɔgiti ma, wo ti zo, wo zie ga tiye, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa nɔ-minazɛɣegi ta nɔ-woɔɔɔɔɔladai make wo ve, eɣɛvelei ɛ ɔonani la wo-mɛmɛwolani bɛ. ¹³ Toɔa wo neɛ ve, ɛ tuya loo wo ve, ɛ wo maamɔin, ɛ doun mɔinmɔin fe wo ya. Toɔa tuya loo wo ve zooi va lɔnɔgiti ma: wa-moloi ɛ ga beleeɣi, ta wa-lɔɔ ɔɔigi, ta wa-wulɔi, ɛ wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpuɔu vai maawɔɔɔ zooi zu, velei ɛ minazɛɣeni la, ɛ ɔona wo-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe wo ya. ¹⁴ Wa-luyai ɔa wɔɔɔ ziiti kpein tɔnɔi va. Zunu

ɓaa anzanu la ɗɛa wo zaama ga doun zɔɓɔtala nu, wa-logani ɓulugi zu, gila kpala ge la ɗɛa ti zaama ga zivo vuulala gele. ¹⁵ Gooɗɔ GALAGI ɗa seeɓe nɔiti kpude wo maazu, ɛ la naama ɗɔfɔ nɔi tanɔpe pɛa wo va, niiti ti zeelini Ezipete yooi ma, wo naa zuɗwɛɛ, keɛ toɗa ti leve naati ma, niiti ti wo maayoseɗezu ve.

¹⁶ Wa nuɓusei kpein suwuɗaaleve, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti ɓɔzu wo yeezu, ta maawɔin mina wo zo. A mina ta-ɗalagiti deɓi, toɗa ɗe ga balii wo ve.

Maliɗii ɗa ga na-nuɓuseiti make nui

¹⁷ Wa ɗisɛzu tanisu ga: «Zii niiti mɔinve gi va, ga ti zoo ɗale?» ¹⁸ A mina lua ti va. A ɗitoo naa zu nɔ, nii Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI keeni ga Falagɔn, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹ voluɗula wolaiti wo-ɗaazuve ti ɗaani, poogiti, ta laavɔo vaa wolaiti, Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-zeegaaɓaai, ɛ wo ɗulani la Ezipete yooi va. Ule nɔ ɗana Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI a naama nuɓuseiti kpein so da, niiti wo luazu ti va. ²⁰ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa kaogiti teve ti laalɗɔma, eyesu ti naati kpein paa, niiti ti yesu na, ti ɓɔɗuzu wo va. ²¹ Wo zasu mina ɓali ti ɗaazu, mazɔɓɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo zaama, GALAGI ve, ɓɔɓɔai, ta maayikiai. ²² Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa zii naati kpe wo luɗɔ vaavaa, wo la zooga wo va ti-ma zuwu ɗaaleve gaamago nɔ, naa ɗa a ke, ɗɔɓɔ zuaiti ti mina mɔin, ti va wuzeɗe wo laalɗɔma. ²³ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa niima nuɓuseiti ɗɔ wo yeezu, ti ɗe unga wuulee, eyesu ti undaavili. ²⁴ Toɗa ta-masagiti ɗɔ wo yeezu, wa ti-laaseigi ɗaava geegɗɔlɔgi wu zooi ma, taɗila kpala ge la loga wo luɗɔ, eyesu wo ti pe koloɗolo. ²⁵ Ta-ɗalagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. A mina ɗaazuɗula wali va ɓaa zanugi, nii ɛ zelɛni ti va. A mina ta zeɗe ve, a va ɗe wo ve ga balii, mazɔɓɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti woinzeɗe. ²⁶ A mina ɛ ga kɔzɔba ani wa-veleiti bu, wo va ɗɔzɔ ga tɔun kevele. A naama anii ɗoloɗolo, wo ɗɛle ba, wo deve ga kɔzɔba anii, mazɔɓɔ tɔgi ɗa ma.

8

Izelayele maagɔlo vai tevebai zu

¹ Deveiti kpein ge ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zie ga tiye, naa ɗa a ke wo zenvui wo, wo maamɔin, wo zooi naa zeɗe ga wɔnɔ, nii Gooɗɔ GALAGI ma ɗona woni wo-memɛwolani be. ² A ɗize peleiti kpein su, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI wo zieni ga tiye kona vuunaanigɔ (40) laawu, tevebai zu, ɛ baladai ɛ ga woye, ɛ wo voluɗula. E naa ɗeɛni, nii a ke ɛ wo ɗoozu vaa ɗitei ɗwɛɛ, ni wa ɗolo na-deveiti be, ɓaa ni wa ɗɛle. ³ Ungo, ɛ vaani bu, wo baladai ɗwɛɛ, ta pului, ɛ wo laamianigi ve ga manegi, nii wo la ɗeni kwɛɛ, wo-memɛwolani ɓalaa ti la ɗeni kwɛɛ. Naa maavele ma, ɛ ɗeni pɔ ɛ wo ɗala ga nui la zenvui woga ga daamianigi nɔ, keɛ keni ɓalaa ga woiti pe maavele ti ɗulazu Gooɗɔ GALAGI la. ⁴ Wa-zeɗe la ɗeni zaɗani wo ɗɔba, wo-ɗɔɗɔ la veni wo wu, naama ɗona vuunaanigɔ (40) laawu. ⁵ A sugwɛɛ wo-yiimave ga Gooɗɔ GALAGI ɗa wo maagɔlozu, eɗevelei zunui na-doin maagɔlozu la. ⁶ A Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-deveiti so mu, wo zie ga na-peleiti, wo lua ba.

Suɗɔɗgiti ta wo minazeɗe zooi zu

⁷ Mazɔɓɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo ɓɔzu zou vaɗɔi zu, zooi nii ziei mɔindai su, zieungiti ta zou deiti ti laani nemɛiti su, ta ti ɗulazu gizeiti ba. ⁸ Zou ve, nii moloiti kpein ti beɗezu ga, ti-laa ga belee ta wɔlezegi, ta leezen belei, ta kooleɗoole gului, ta gelenade gului, ta wolive wului, ta koin gulɔi, ⁹ ve wo la kpala laamii woga na, zou ve wo la valaga ani nɔpe ma na, kɔlui ɗa ma vasaiti su, wa zoo wo kɔlu ɓɔigi ɗula ma ɗizeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yiɗo, wa Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI mama zou vaɗɔi vaa zu, nii ɛ feai wo ya.

¹¹ A dama, wo mina yeema Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ma, wo va ɓe na-deveiti sosu, ta na-fali woiti, ta na-tɔgiti, niiti ge ti veezu wo ya za. ¹² Siɛgi zu wo daami wosu la,

wo yiɔ, siɛgi zu wo pɛɛ vɔgɔiti tosu da, wo ɔa ni ti wu, ¹³ siɛgi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti mɔinzu la, walii ta zanugi mɔin wo ya, wo-yeaɔɔligi kpein ge mɔin, ¹⁴ à dama, wo yiilaa mina ve ga wasogi, wo va yeema Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, duola vɛɛi wu. ¹⁵ E loni wo luɔɔ, wo zie teveba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali nɔiti, ta akuɔɔtɔkaaliiti, ada vɔɔi, zie la ná, miná ɔa é ziei ɔulani ná fasai va. ¹⁶ Tevebai naa zu, é wo ɔonɔkulani ga manegi, nii wo-memewolani ti la ɔeni kwɛɛ. E naa pɛ keeni, nii a ke é zeɔnakalai ɛ ga woye, é wo voluɔɔgula, naa voluma é faanɛɛ ɔɛ wo vɛ. ¹⁷ A dama, wo mina ɔɛ ma wo-yiimave: «Nà bɔɔɔi nà-zobogi ta nà-zɛbei ɔa gè niima naavoloiti sɔɔɔgai da.» ¹⁸ Wa ɔize Gooɔɔ GALAGI zu, wa-GALAGI, mazɔɔɔ toɔa é zobogi vea wo vɛ, wo naama naavoloiti sɔɔɔ, eɔvelei é dɛɛzu la za mɔnɔ, ga ná-minazɛɔgegi maavele, nii é ma ɔonai woni wo-memewolani bɛ.

¹⁹ Ni gaama wa yeemana Gooɔɔ GALAGI ma, wa-GALAGI, wo vile gala kiligiti polu, wo ɔa ti ɛbi, wo ɔa nɔkɔ ti wu, nà dɛɛzu ga woye za, ga wo undaa ɔa vili. ²⁰ Ungo, wo undaa ɔa vili, eɔvelei Gooɔɔ GALAGI ziiti undaavilisu da wo luɔɔ, ni wo la woiloni Gooɔɔ GALAGI wooi ma, wa-GALAGI.

9

Izelaye le nuiti ta-ɔololalai

¹ A woilo, Izelaye le nuɔuseiti! Wa ga va Zuludɛn maazuɔudɛzu za, wo li, wo ziiti kpe, ti wɔɔɔvɛ wo va, ti-zɛbei wɔɔɔ wɔnɔi va, ta taa wolaiti su, sigi ti ma, é ze geei va, ² ta ga nuɔuseiti ti wɔɔɔbai, ti wola ɔoozakooza, Anake mavofodaiti, wo ti ɔwɛɛ, wo ti-maawoo menini ga: «Bɛ ɔa a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³ A suɔwɛɛ volu za, ga Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI bɔɔɔi ɔa losu wo luɔɔ eɔɛ abui nii é galai wosu. Toɔa niima nuɔuseiti koloɔlo, é ti unmaayei wo vɛ, wa zobo sɔɔɔ ti ma, wo ti undaavili gaamago nɔ, eɔvelei Gooɔɔ GALAGI boni la wo ma.

⁴ Siɛgi zu Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti bɛɛzu la wo luɔɔ, à mina bo wo-yiimave: «Ada-zɔledai vɛ, é keɛzu Gooɔɔ GALAGI zooi veezu la de ya, ga adɔnɔ.» Mazɔɔɔ zii niiti ta-vaa nɔi ɔa Gooɔɔ GALAGI ti bɛɛzu la wo luɔɔ. ⁵ E la ga wo leleboge, ɔaa wo zɔlegɛ wo-yiimave, naa ɔa é keɛzu wo vaazu ta-yooi zɔɔɔsu da ga wɔnɔ, keɛ zii naati ta-vaa nɔi ɔa é kea, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI, ti bɛɛzu la wo luɔɔ, é daawooi laazeeli, nii é ma ɔona woni wo-memewolani bɛ, Aɔalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. ⁶ A suɔwɛɛ deɔɔmu ga, é la ga wo leleboge, naa ɔa é keɛzu, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI niima you vɔgɔi veezu la wo ya, ga wɔnɔ, mazɔɔɔ wa ga nuɔuseiti ti zuvɔai.

Nuɔuseiti ta-vaaɔaazagi é lo nike yivoi va

⁷ A ɔize su, wo mina yeema, vɛlegi wo ɔeni Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI yiiɔaawana vaiti keɛzu la tevebai zu. E zo wo ɔula voloi ma Ezipete, eyɛsu wo zeeli adave tɛi, wo ɔeni wuzɛɔgezu Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma. ⁸ Wo Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Gooɔɔbe gizei ma, é yiiɔaawanani, wɔin ɔeni ma ga é wo-ma zuwu ɔaaleve. ⁹ Siɛgi zu gè ɛɛni la gizei ma, ga gè minazɛɔge kɔtu ɔokologiti seɔe, minazɛɔgegi nii Gooɔɔ GALAGI keeni wo yɔɔɔzu wa tiye, gè yeni náve, eyɛsu folo vuunaanigɔ ta kpidi vuunaanigɔ (40), gè la daami woni, gè la bɔɔleni. ¹⁰ Gooɔɔ GALAGI kɔtu ɔokolo felegɔiti feeni zɛa, GALA ge ti zɛvɛai ga yeebeɔai, ti zooloo woiti kpein ma, é ti woni wo ma gizei ma, abui zaamave, gaaleba voloi.

¹¹ Folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, Gooɔɔ GALAGI minazɛɔge kɔtu ɔokolo felegɔiti feeni zɛa. ¹² E ɔeni mà: «Wuzɛɔge, é yei gaamanɔ, é zɛɔge gizei ma, mazɔɔɔ ɔa-nuɔuseiti, é logai ti luɔɔ, é ti ɔula Ezipete yooi va, ti koto wola ɔɛa. Ti zɛɔgea pelei va fala, nii gè deveni ga ti zie la. Ti kolu ɔaawuungai bɛtɛa ga kooɔɔ ganigi.»

¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ m̀a: «Gè niima nuɔuseiti pɛtɛga, ti zuvɔɔvɛ. ¹⁴ Be bà, gè ti-ma zuwu ɔaalevɛ, gè ti-laaseigi bale, é ɔula geegɔɔlɔgi wu. Zii niiti ta-zobogi wɔɔɔbɔi, ti wola m̀aindai, ti leve niiti ba, ǹa è ɔɛ ga naati ti-ɔɛɛ.»

¹⁵ Gè yeini, gè zeɔe gizei ma, minazeɔe kokolo felegɔiti ti zoni z̀ea, abui ɔa so gizei va. ¹⁶ Gè wɛɛni, pɛtɛ, wo kotoi ɔɛɛni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI laalɔɔɔma. Wo nɛkɛ yivoi ɔɛtɛni ga kɔlu ɔaawuungi. Wo zɛɔeni gaamago nɔ naama vɛlei va, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ǹa-fai zɛvɛni. ¹⁷ Gè kokolo felegɔiti soni ga yee felegɔi, gè ti vili zoi ma, ti wolowolo wo ɔaazu.

¹⁸ Naa vɔluma gè laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, gè yeini ǹa, eɔvɛlei nɔ é ɔɔni la m̀aungi, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40), gè la daami woni, gè la ɔɔɔɔni, tɔɔzei koto wolai va, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛɛni, wo ziiɔaawana. ¹⁹ Mazɔɔɔ gè luani ziiɔaawanai naa va, ziiɔulagi nii Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni su wo laalɔɔɔma, é ɔɔni pɔ ga é wo-ma zuwu ɔaalevɛ. Kɛɛ ǹazu m̀anɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI gɔɔɔaavoteni.

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI wola yiiɔaawanani Aalɔn ma balaa, é ɔɔni pɔ ga é undaavili. Gè maanɛɛɛni Aalɔn balaa vɛ naama zɛgi zu. ²¹ Nii é ɔɔni ga wa-ɔotoi ɔɛ ungi, nɛkɛ yivoi naa wo kpɛtɛni, gè galani, gè fukɔ, gè kɛ ga fufiligi, gè ma vukɔi vili kɔtudei ɔa, nii é yeizu gizei ma.

Nubuseiti ta-vaaɔaaza kiligiti

²² Wo Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani m̀anɔ Tabeyela, ta Masa, ta Kibelɔte-Gataava. ²³ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wo leveni la ga wo zeɔe Kadɛse-Baalenea, é ɔɛ wo ma: «À lɛ, wo zoi zeɔe ga wɔnɔ, nii gè feezu wo ya,» wo woozotalai ɔɛɛni ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI, wo la ɔɔni laani tɔun da, wo la ɔɔni woiloni goo ma. ²⁴ Kaipa gè wo ɔwɛɛni, wo la ɔɔloni Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

²⁵ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni ɔɛɛzu la, é wo-ma zuwu ɔaalevɛ, gè laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, gè yeini ǹa eyɛsu folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40). ²⁶ Gè falini, gè ɔɛ ma: «M̀aligii, Gɔɔɔɔ GALAGI, mina ɔa-nubuseiti ma zuwu ɔaalevɛ, ɔɔnɔiti è ti unmɔɔgai ga ɔa-zobogi, è kulaai Ezipete yooi va ga è-yeei ǹa-zɛbɛi. ²⁷ Gize ɔa-wotidɛ nuiti su, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. Mina niima nubuseiti so ga ti-zɔ nɔi, ta ta-vaa nɔi, ta ta-ɔotoi maavele! ²⁸ Ni naa laade, zoi nii è gi ɔulaai su, naama nubuseiti ta ɔɛ ma: Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɔulaɛ Ezipete yooi zu, é va ti vaa tevbai zu, tɔɔzei zobo ge la ɔɔni bɛ, é va li ga tiye zoi naa zu, nii é ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga ɔa-nubuseiti, ɔɔnɔiti, niiti è ti ɔulaai ga ɔa-zobo golai, ta ɔa-yeɔaabaai.»

10

GALA ge ǹa-nubuseiti maavaayɛ fai (Egezɔde 34:1-10)

¹ Naama zɛgi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni m̀a: «Kɔtu ɔokolo felegɔ zaɔa ga ma m̀aungiti kɛvɛle, è lɛ pɔ bɛ, gizei ma, è kesui ɔɛtɛ balaa ga gului. ² Ǹa wooiti sɛvɛzu naama ɔtu ɔokologiti ma, wooi niiti ti ɔɔni ma m̀aungiti ma, niiti è ti wolowoloni, ɔa ti la kesui zu.»

³ Gè kesui ɔɛtɛni ga akasia wului, gè kɔtu ɔokolo felegɔi zaɔani, eɔvɛlei ma m̀aungiti ti ɔɔni la, gè lɛni gizei ma, kokolo felegɔiti ti zoni z̀ea. ⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI sɛvɛi ɔɛɛni kokolo niinɛiti ma ga ma m̀aungiti kɛvɛlei, tɔ puugɔiti é ti veeni wo ya gizei ma abui zaamaɛ, voloi wo ɔaalɛni ba la. E feeni z̀ea. ⁵ Gè ɔaleni ma, gè gizei yei, gè kokologiti daani kesui zu, nii gè kpɛtɛni. Ti yeɛ laani su, eɔvɛlei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la z̀ea.

⁶ (Izelayɛle nuiti ti zɛɔeni Beelɔte-Benee-Yaakan, ti li M̀oseela. Miná ɔa Aalɔn zaani ǹa, ti maɔgulu. Ǹa-doun zunui Eleazaal zeini potogi zu ga zalaɔa ɔula ɔundigɔ wolai. ⁷ Ti zɛɔeni miná, ti li Gudɛɔɔda, ti zeɔe miná, ti li Yɔtɛbata, zoi vɛ zɛi wola m̀aindai ǹa.

⁸ Naama zɛgi zu ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaazɛɔeni la ga Leevi ǹa-bolodai, ga ti ɔa Gɔɔɔɔ

GALAGI ná-minazeɛfe kesui zeɛfe, ti lo kakala, nii a ke ti ná-botii ɛfe, ti tuya loo nuɓuseiti be daaseigi zu, naa ɛa ti keɛzu zaafaza. ⁹ Naa ɛa é ba, Leevi nuiti ti la tɔnɔ zɔlɔni la zooi zu ti-ɛɛleaiti saama: Ɔɔɔɔ GALAGI ɛa é ga tɔnɔi, eɛvelei Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè yɛni gizei ma, eɛvelei é ɛɛni la ma mɔngi, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40). Ɔɔɔɔ GALAGI gɔɔfaavoteni mɔnɔ niizu, é zeɛfe wo undaavili fai volu. ¹¹ E ɛɛni mà: «Wuzɛfe, li, è lo niima nuɓuseiti tuɔɔ. Ti li zooi naa zu, ti seɛfe ga tɔnɔ, nii gè ɛɛnani ti-mɛmɛwolani be ga ná fe ti ya.»

*Tɔgi é lo nɛɛbei
ta kolo ma vai va*

¹² Niizu Izelayɛle nuɓuseiti, leeni ɛa Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI pɔ ga wo ke be? Toɛa nɔ ga wo lua ba, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo nɛɛ ve, wo dɛbi ga wo-yii pe, ta wo-yɛnvui pe, ¹³ wo Ɔɔɔɔ GALAGI ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti, gè ti veezu wo ya za, naa ɛa a ke wo undaane.

¹⁴ Wɛɛ, geeɛɔlɔ seɛbeɛ golai maafɔozaai, naa ɛa ga Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɔnɔ, naa veɛ zooi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ Anɛɛ naa ve, wo-mɛmɛwolani nɔ ɛa Ɔɔɔɔ GALAGI ɛɛlini ti va, wo ti nɛɛ ve, ti voluma, wa ve wo ga ti-mavofodaiti, wa ɛa é yimazeɛfe ga woye ziiti saama, eɛvelei wo kaazu la za. ¹⁶ A valibo mu wo-yiimave, wo mina ɛɛgi baa ga Ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma. ¹⁷ Mazɔlɔ Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɛa é ga GALAGI nii é galagiti unga, maligiti ti-Maligiti, GALAGI nii bɔlɔai, zeeɛaabaai, maayiki, é la zeelɔzɔɔzu ɛɛɛzu, é la lobɛani zoga, ¹⁸ é telebodai ɛɛɛzu podoin ve, ta poanzai, seikɔɔma nui nɛai be, é kɔnɔgi ta seɛfe veezu zea. ¹⁹ A seikɔɔma nui nɛɛ ve, mazɔlɔ wo ɛɛni ga seikɔɔma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ A lua Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI va, wo da dɛbi, wo ɛɛli tɔ ɛɛla kpe nɔ va, wa ɛɛna ɛɛnaa, wo ɛɛna daaseigi zu. ²¹ Tɔ ɛa é ga wa-maamusei ma ungi, toɛa ga wa-ƆALAGI, toɛa é keɛwoti wolaiti kea wo ve, ti maayikiai, wo-ɛaazuve ti ɛa. ²² Wo-mɛmɛwolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ɛɛni ga nu vuulɔfela (70), niizu Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo ɛɛa ga maamɔin nu, eɛvelei geeɛɔlɔgi ɛaave zomideɛaiti ti la.

11

*A Ɔɔɔɔ GALAGI nɛɛ ve,
wo ɛɛlo ná-deveiti be*

¹ Wa Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ ve, wo ná-deveiti so yeenɔpe, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooti, ta ná-fali woiti. ² Wo la ga wo-lointi kevele, niiti ti la niima vaiti kwɛɛ, ti la ti ɛaani, woi wo ná za, wo naa ɛwɛɛ, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wo ɛalani da, bɔlɔ velei, ná-zeeɛaabaai, ta ná-zɛbei, ³ laavɔ vuogiti, ta keɛwotiiti é ti laazeelini Ezipete yooi zu, Falagɔn laalɔɔma, Ezipete masagi, ta ná-zooi kpein daalɔɔma, ⁴ nii é keɛni ga Ezipete ɛɛɔɔɔ nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, velei é Seeli Kpolodɛi ɛaɛaleni ma la, é vu ti ma, siegi zu ti ɛɛni wo zaɛalabosu la, é ti maalɔɔɔni, ti ɛɛɛ ɛɛɛɛɛɛ. ⁵ Wo naa kpein kwɛɛ, nii é keɛni wo ve tevebai zu, eyɛsu wo va zeeli niima adave, ⁶ velei é Datan zoni da, ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, Lubɛn ná-bolodai zu, siegi zu zooi laalaoni da ti ɛɛɔɔwu, é ti maafulu ta ta-veɛyɛɛfeiti, ta ta-zeɛfe ɛɛtaiti, ta niiti kpein ti ɛɛni loni ti volu, Izelayɛle nuiti saama. ⁷ Mazɔlɔ wo keɛwoti wolai naa kpein kaani, nii Ɔɔɔɔ GALAGI keɛni.

⁸ Naa ɛa é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a ke wo zɛbei zɔlɔ, wo li, wo zooi zo, ve wo liizu, wo ná zeɛfe ga wɔnɔ, ⁹ wo-zii zu ɛa ɛɛoza zooi naa zu, nii Ɔɔɔɔ GALAGI ma ɛɛnai woni wo-mɛmɛwolani be, ta ti-mavofodaiti, zooi ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná. ¹⁰ Mazɔlɔ zooi nii wo liizu, wo seɛfe ga wɔnɔ, é la ga Ezipete yooi ɛvele, ve wo ɛɛlaai ná. Miná wa la ani zuwui vazana, keɛni wo bɛna kɔ, eɛɛ guulu kpelei. ¹¹ Zooi nii wo levesu, wo li, wo seɛfe ga wɔnɔ, toɛa ga zooi nii gizeiti ti su ta nɛmɛiti, é yeɛɛzu ga tona dɛi é zeɛfezu

geezuve. ¹² Zou ve nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI daazɔbosu, ɛ ɔaaba ma, ɛ zo konagi ma volo mɔungi ma, ɛ li ma ɔaabelagi vɔ.

¹³ Ni wa ɔolona deveiti be, gɛ ti veezu wo ya za, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo da lebi ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe, ¹⁴ toɔa tonai vu wa-yooi zu, siegi zu maanɛi ɛ vu la, sama gelei ta foɔo gelei, wa wa-moloi ɔaale ba, nii ɛ ga beleegi, ta wa-lɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ¹⁵ toɔa tufa vagɔiti pu wa-lɔɔɔi zu, wa-loganiiti daamii vai zu, wa daami wo, wo yiɔo.

¹⁶ Wa dama ga bɔɔɔ, wo mina bɔɔɔ ye nɔ, wo va ɔaka, wo va li ga gala kiligiti pɔ pelei, wo va ti lebi, wo va nɔkɔ ti wu. ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo ma, ɛ geegɔlɔgi laaɔfulu, tona la vu, zoi la aniiti pɔnɔga, wo undaa ɔa vili gaamanɔ zou vagɔi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI fea wo ve.

¹⁸ Tɔgi niiti gɛ ti veezu, wa ti zeeve wo-yiimave, ti ɔe wo ɔisu, ti ɔili wo-yeeiti ba ege poogi, poogi ɔe wo-loualave va. ¹⁹ A wo-lointi kala ga tiye, wo yepe la ti ma, wa ɔena zeini wa-velei wu, ta wa ɔena ziaa pelei zu, wa ɔena laa, ta wa wuzegena. ²⁰ Wa ti zeeve wa-velei ma laamasagi ma, ta wa-laa zigɔdave ma. ²¹ Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su ɔa ɔooza, ege geegɔlɔgiti siiti, niiti ti zeegei zoi maazu, naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔona woni wo-memewolani be, ga ɛ fe ti ya.

²² Mazɔlɔ ni wa ɔolona devei niiti pe be, gɛ feezu wo ya ga wo make, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo zie ga pelei kpein ɛ wo ɔalaga da, wo ɔili tɔ ɔilagi va, ²³ toɔa zii niiti kpein kpe wo luɔo, wa ziiti ta-yooi zege ga wɔnɔ, niiti ti mɔindai wo va, zebɛi ti va ti leve wo va. ²⁴ Adave kpein wo ɔɔɔɔlosu nɔ ma, minɔ ɔa ɔe ga wɔnɔ, wa-ɔwepelemave ɔa zeeli Liban tevebai ma, ta zie wolai Ufelate, eyesu ɛ zeeli folo liizu vele bolodei ma. ²⁵ Nu nɔpe ge la zooga ɛ va wo zakpe, egevelei ɛ boni la wo ma, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa dualuagi lɔ nuiti su wo luɔo, ti zasu da bali, zoi kpein su ve wo levesu nɔ.

Tuyai ta foovooi

²⁶ Gɛ tuyai ta foovooi zeida wo luɔo za, wo yiimazege: ²⁷ wa tuyai zɔlɔ, ni wa ɔolona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, gɛ feezu wo ya za, ²⁸ wa foovooi zɔlɔ, ni wo la ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, ni wa zegena pelei va, gɛ ma levei veezu wo ya za, wo ɔili gala kiligiti ba, niiti wo la ti ɔwee.

²⁹ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI liizu la ga woye zoi naa zu, ve wo nɔ zegezu ga wɔnɔ, wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo Ebale gizei ma. ³⁰ Naama ɔize felegɔiti pe ta Zuluden volu velei, pelei nii ɛ folo liizu velei naa voluve, Kanaan nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuluden ma vetu nemɛi zu, Gilegale letemave, Mɔlee sene gului, naati kobave. ³¹ Mazɔlɔ wa ga va Zuluden buɔezu, wo li, wo zoi zo, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa sege ga wɔnɔ, wo ze nɔ. ³² Wa dama, wo ɔolo deveiti be ta tɔgiti, gɛ ti veezu wo ya za.

TɔGITI TA DEVEITI

12

(12:1–26:19)

¹ Wele tɔgiti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo da zie ga tiye wo-zii ma voloi pe su, zoi naa zu, Gɔɔɔɔ GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI feezu wo ve, ga wo sege ga wɔnɔ.

GALA falizuve ɔe ɔila nɔ

² Wa naama adaveiti pe kpezegɛle, ve zii naati wo vaazu ti beezu, ti ɔeni ta-ɔalagiti debizu nɔ, gize ɔaagoozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu. ³ Wa ta-zalaɔa ɔulazuveti toka, wo ta-zale ɔɔ ɔɔtuiti kpezegɛle, wo ta-zale ɔɔ wuluiti gala, wo ta-ɔɔɔɔ ganigiti galeɔale, ti ga ta-ɔalagiti, wo ti-laaseigi bale, ɛ ɔula adave nɔti, ɛ nee. ⁴ A mina ti ɔee woti naama zii ta ɔe ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI. ⁵ Kele Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa yiimazegezu ga

adauve ta, wo-mavofodaiti kpein saama, ve ná a gɛ ga seizuve, miná gɛ wa li ná, wo da nɔkɔ bu. ⁶ Miná gɛ wa gala zalaɣaiti kula ná, ta zalaɣaiti, ta puusieiti, ta ɣuladaiti, ta minazeɣe daazeeli zalaɣaiti, ta vebɛaniiti wo daai ɣisu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti. ⁷ Miná gɛ balaa wa daami wo ná, Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ɣaazu, wa-o, wa-veleyeɣeiti-yo, wo ɣoozune naama ani vagoi pe faa zu a gɛ wo ya, niiti Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo ve ti zu.

⁸ A mina faiti ke, eɣevelei ade keezu la za ve, ese ka naa ɣeezu nɔ, nii pagai gaazu. ⁹ Tɔzei wo la de zeelini dooɣɔ bosuve, ta zoi zu, nii Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ. ¹⁰ Wa ga va Zuluden maazuɓudezu, wo ze zoi zu, nii Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, toɣa dooɣɔgi ve wo ya, é wo ɣula wo zili nuiti kpein zea, ti wo-maagoolii zu, wa ze zoi naa zu ziileigi zu. ¹¹ Adauve gɛ gɛ miná, nii Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazeɣe ga ná, ve daaseigi a ye ná va. Miná gɛ wa naati kpein kula ná, niiti gè wo levezu ti ma, wa-ɣala zalaɣaiti, ta wa-zalaɣaiti, ta wa-uuusieiti, ta wa-ɣuladaiti, ta vebɛaniiti wo minazeɣezu ga tiye Gooɣɔ GALAGI ve. ¹² Wa ɣoozune Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ɣaazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotiɣe zunuiti, ta wa-wotiɣe anzanuiti, naa vee Leevi nuiti ba, ti zeini wa-laaiti su, mazɔlɔ naati ti la zou nɔpe sɔlɔni wo zaama.

¹³ A dama ga bɔɣɔ, wo mina wa-ɣala zalaɣaiti kula adauve tanɔpe nɔ, wa ná gɛ, ¹⁴ keɛ wa wa-ɣala zalaɣaiti kula naama adauve, ve Gooɣɔ GALAGI a yeelo ná va, wa-wolodai ta zu, miná gɛ wa naa kpein ke ná, nii gè wo levezu ma. ¹⁵ Anee naa ve, siegi zu wɔin a wo zo da, wa zoo wo toganii ta vaa, wo ma zuai mi, é zoloo tuyai ma, nii Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI bosu wo ve, ve nɔpe wa ze ná. Nui nii kɔzɔai, baa nii ɲadegai, ta zoo ti ta mi, eɣe nɔ velei nu dopa zuai baa goe suai miizu la. ¹⁶ A mina nɔ ɲamai mi, keɛ wa pu ya zoi ma eɣe ziei.

¹⁷ A mina wa-moloi ma uuusiei mi wo-zeizuve, ta wa-lɔ niinei, ta wa-wulɔi, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivoiti, anee minazeɣe ganii gila kpalaa, baa wa-vebɛaniiti wo daai ɣisu, ta wa-ɣuladaiti. ¹⁸ Wa gɛ nɔ Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ɣaazu, naama adauve, ve é yeelosu ná va, miná gɛ wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotiɣe zunuiti, ta wa-wotiɣe anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa ɣoozune Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ɣaazu, wa-wotii ma lɔnɔgiti kpein su. ¹⁹ A mina yeema Leevi nuiti ma, eyesu pe wo-zii ma voloi pe su, wa-yooi zu.

²⁰ Siegi zu Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuwɔlɔzu la, eɣevelei é minazeɣeni la wo ve, ni sua wɔin a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a ne wo ve. ²¹ Ni adauve Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi gɛ ná, ná maagoozave wo va, wa-loganiiti Gooɣɔ GALAGI feezu wo ve, wa zoo wo ta zeɣe ma wolaiti su, baa ma goiti su, wo paa, eɣevelei gè devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, ve wo zeini ná, eɣevelei wo pɔ la. ²² Wa mi, eɣevelei nu a da dopa zuai baa goe suai mi la, nui kɔzɔai, baa nii ɲadegai, naa felegɔ pe ka zoo é ta mi. ²³ A dama nɔ, wo mina ɲamai mi, mazɔlɔ ɲamai gɛ é ga zenvui, à mina zenvui bɔ suai va, wo va mi. ²⁴ A mina ta mi ɲegelein, wa pu ya zoi ma eɣe ziei. ²⁵ A mina mi, naa gɛ a ke wo undaanɛ, wa wo-mavofodaiti, tɔzei wo naa ɣea, nii solegai Gooɣɔ GALAGI ɣaazu.

²⁶ Keɛ wa-loganiiti wo ti veezu GALA be, ta minazeɣe daazeeli zalaɣaiti, wa li ga naati naama adauve, ve Gooɣɔ GALAGI yeelosu ná va. ²⁷ Wa gala zalaɣaiti kula, suai vee ma ɲamai va, Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuve. Wa-zalaɣai zɔiti ma ɲamai gɛ vaza Gooɣɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuve, wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸ A ɣize devei niiti kpein su, gè feezu wo ya, à ɣolo ti pe be. Naazu wo undaa gɛ ne, wa wo-mavofodaiti, tɔzei nii pagai, é zɔle Gooɣɔ GALAGI ɣaazu, wa naa ɣeezu.

*Nu mina vokɔɣɔ
Kanaan nuiti ma*

²⁹ Siēgi zu Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ziiti ma zuwu ḡaalevezu la wo luḡo, niiti wo liizu ti vo be, wo ti zo, siēgi zu wo ti beezu la, wo ze ta-yooi zu, ³⁰ à dama ga boḡo, wo mina ḡo ga ta-valii, wo va vokḡo ti ma, ti undaaviliga voluma wo luḡo. A mina voope ta-ḡalagiti ta vaa va, wo va gaazaḡa bo ga: «Nuḡusei niiti ti ḡeni ta-ḡalagiti debizu ḡale? Gá pḡ gá balaagi gi ke ga ti ḡevele.» ³¹ Wo ḡevelei mina ḡe ḡana Gooḡo GALAGI wa-GALAGI letema. Mazoḡo zii naati ti ḡeni fai ma zii pe keezu, niiti ti Gooḡo GALAGI ḡaazu ga koḡoba vaiti, ti woin la ma. Ti yeni liizu la, ti da ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zalaḡai ta-ḡalagiti be.

13

¹ Wa ḡolo devei kpein be, nii gè feezu wo ya, wo make, à mina tanope da ma, à mina tanope seḡe ba.

*Kooḡo gani koo nuiti maḡolo vai
Izelayele nuiti saama*

² Tanisu GALA goo wo nui ta ḡa wuzeḡe wo zaama, baa kulakelēma ḡaa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laavo, é maabele vai ta le ga woye. ³ Ni poogi baa maabele vai é bogai, naa laa a zeelina, é ḡe wo ma: «Ade li, de vile gala kiligiti polu, de ti lebi,» tama wo la galagi naati kwēe, ⁴ à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, baa kulakelēma ḡaa nui naa wooi ma, mazoḡo Gooḡo GALAGI wa-GALAGI seḡeve ga é wo voluḡula la, nii a ke é kwēe ni neeve wo ve, gaamai zu, ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡila kpe no ḡa wa vile polu, wo lua ba, wo ḡolo ná-deveiti be, wo woilo goo ma, wo debi, wo ḡili toun ba. ⁶ Maanēve ga ti GALA goo wo nui naa vaa, baa kulakelēma ḡaa nui naa, mazoḡo kpeve ga nuiti ti kololalai ḡe Gooḡo GALAGI wa-GALAGI laaloḡoma, nii é wo ḡulani Ezipete yooi zu, é wo ḡula duḡa velei wu, mazoḡo é ḡeni pḡ ga é wo zeḡe pelei va, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni ga wo zie la. Wa faa nḡi loḡula ḡana boḡo zaama.

Wo wḡala mina wo ḡaka

⁷ Ni è-ḡeḡoin, è-lee ná-doun zunui, baa è-loun zunui, baa è-loun anzanui, baa è yiima anzai, baa è-wḡalai neai è ve, naa ta a suḡoḡona doḡḡuzu ga é è le ga, é ḡe è ma: «De li, de gala kiligiti debi,» tama da-o, è-memewolani-yo, wo la ḡeni galagi naati kwēe, ⁸ galagiti ti wēen nuḡuseiti saama, ti buḡama, baa ḡoozama, ti zeini, é zo zou bela ga, é li zou bela ga, ⁹ mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maawoinḡa, mina maazasa, mina ná-kakagi loḡu. ¹⁰ E maanēve ga è paa. Yeewuzeḡe daaloḡoma mounpa, ga è paa, naa voluma, nuḡuseiti ti bo è va. ¹¹ Da so ga kotui, é za, tḡozei woin ḡea ma ga é è zeḡe Gooḡo GALAGI va, da-GALAGI, nii é è ḡulani Ezipete yooi va, duḡa velei wu. ¹² Izelayele nuiti kpein ta meni, ti lua, nu nḡe ge la mḡ naama ḡewoti nḡi ma zii ta ḡea wo zaama.

*Kololala nuiti maḡolo vai
Izelayele nuiti saama*

¹³ Ni wa menina taai taḡila ná-faa zu, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI feai wo ve ga wo ze su, ¹⁴ nu pakaiti kulave wa-nuḡuseiti boḡoi no zaama, ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti debi,» tama wo la ḡeni galagi naati kwēe, ¹⁵ wa naa wuuzumo, wo ḡida bu, wo nuiti gaazaḡa ga pagḡo. Ni fai naa ḡa ga gaama, daazu ḡa ve nei, naama vaa nḡu wolai ḡeeve nei wo zaama, ¹⁶ wa taa nuiti kpein paa ga boḡa zḡkpḡi, ta toganiiti. Wa koloḡolo ta su anii kpein. ¹⁷ Wa koozoganii kpein gaale ba zaamazuve, wo taai ḡala neḡeḡein, é ve ná-koozoganii va ga zalaḡai Gooḡo GALAGI ve. Adave ná ḡa ḡe ga ve ná ḡoloḡologai, taai la mḡ loga volu eyesu pe. ¹⁸ A mina anii naa tanope seḡe, nii maape veai ba, naa ḡa a ke, Gooḡo GALAGI ná-ziiḡaawanai ḡaayei, é wo maawoinḡa, é wo maamoin, eḡevelei é ma ḡonai woni la wo-memewolani be, ¹⁹ wa woilona Gooḡo GALAGI wa-GALAGI woo ma, wo ḡolo ná-deveiti be, gè ti veezu wo ya za, wo naa ḡe, nii soḡegai Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡaazu.

14

*Fai niiti tɔgi zeidai ti ma,
é lo saa vai va*

¹ Wa ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-dointi. Saai a loona, à mina wɛn ɔaa pɔlɔpale lɔ ɔɔɔɔ ma, ɔaa wo va wɔungɔ ɔbuye wo-lovala velei ga saa wɔlɔi ma ɔoogi. ² Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve, Gɔɔɔɔ GALAGI yiimizegeve ga woye, é wo ɔula ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɔe ga nɔnɔ ye.

*Sua ɔadegaiti ta ɔadetala geleiti
(Leevi Nuiti 11:1-47)*

³ A mina kɔzɔba ani nɔpe mi. ⁴ A wɛle suai niiti ka wa zoo ti miizu: niki, baalagi, ta bolii, ⁵ dopai ma zii pe, goegi ma zii pe, gize wolii, dɔɔɔ vaalagi, dɔɔɔ wolii, ⁶ suai nii kpein polokagi ɔaavaliai, é miizu, é ɔa te volu. ⁷ Kele niiti wo la ti mia, anee ni ti-volokagi ɔaavalive, ɔaa ti miizu, ti ɔa te volu, naati ta ga niiti: ɔamei, zabei, ta fasa wolii, anee ni ta miizu, ti ɔa te volu, kele ti-volokagi ɔaa la valini. Wa ti leve ga ti ɔɔzɔve. ⁸ Boigi ɔalaa, polokagi ɔaavalive, kele é la miizu, é va ɔa te volu, wa deve ga kɔzɔve. A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vɔɔɔɔ ti-ma ɔoomai ta va.

⁹ Zie wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa ɔa ga, niiti ma woekegi ti va, ta maɔɔalai ti ma. ¹⁰ Kele à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti va, ɔaa maɔɔala la ti ma, wa naati deve ga ti ɔɔzɔve.

¹¹ Wa zoo wo wɔni ɔadegai kpein mi. ¹² Kele wɛle niiti wo la zooga wo va ti mi: ɔuai ma zii pe, kɔɔei ma zii pe, ¹³ seevei ma zii pe, ¹⁴ ta kalawɔnii ma zii pe, ¹⁵ sizigo ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpoloɔe laave wɔnii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wɔnii ma zii tanigaa, ta zɛgbelutugi, ta devei.

¹⁹ Fuluani goi kpein kovegi ba, wa naati deve ga ti ɔɔzɔve, à mina naati mi. ²⁰ Kele wa zoo wo naati mi, niiti ti ɔovesu, ta ti ɔadegai.

²¹ A mina sua mi, nii saai ɔɔɔ ve. Wa zoo wo fe seikɔɔma nui ta ya, é wo ɔɔ be, ga é mi, ɔaa wo pɔdi wɛin ta ma. Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai wa-GALAGI ve.

A mina boli yivoi ɔili ga dee ná-niimi dei.

Puusie ɔula vai ma lɔgi

²² Kona-o-kona wa wa-ɔalagi zu aniiti kpein ma ɔuusiei zege ba. ²³ Wa mi Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, naama aɔave, ve daaseigi a zeí ná, é ɔeni ga wa-moloi ma ɔuusiei, ta dɔɔ niinei nɔnɔi, ta gulɔi nɔnɔi, é ve wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti ba, naa ɔa a ke wo lua Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI va eyesu ɔɔ, wo-zii ma voloi pe su. ²⁴ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loozu la wo ve, é ɔoova gola, tanisu wo la zooga wo va lii la, ve Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ɔe ná, tɔzei ná maɔooza vai va, ²⁵ wa puusiei ɔɔdi, wo ma walii zege, wo lii la naama aɔave, ve Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii wɔin wo ma, toganii ma wolaiti ta ma goiti, ta dɔɔi, ta kpolɔle ganiiti ta nu ɔaazulati, nii nɔpe neai wo ve, wo daami wo ná, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, wo ɔoozune, wa-o, wa-veleyegeiti-yo.

²⁷ A mina yeema Leevi nuiti ma, ta ɔe wo zaama, mazɔlɔɔ ti la ada nɔpe ɔɔlɔni zooi zu ga tɔnɔ ga wo ɔevele. ²⁸ Kona zavasaɔagi ma, wa konagi zavasiie ma ɔuusiei zege wa-ɔalagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazuve. ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada nɔpe ɔɔlɔni zooi zu ga tɔnɔ, naati ta va, ta seikɔɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wa-laazuve, ti daami wo, ti yigo. Naazu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ɔe ti ɔezu.

15

*Kuyeiti suvaaye konagiti
(Leevi Nuiti 25:1-7)*

¹ Konagi lofelasieiti kpein ma, wa kuyeiti suvaaye. ² Wele kuyeiti suvaaye pelei va: Siegi zu kuyei zuvaaye konagi ma zezei wosu da, Goofo GALAGI lɛbi vai ma, nu kpein ɛ kuyei veai seɪnɔfoi ma, ɛ ga zou loin ga tɔun kevele, ɛ mina ani nɔpe maaloli ma. ³ Wa zoo wo boi weeinti da ga ti ta-guyeyiti sala, kele wa wo-zeɪnɔfoiti, zou lointi tɔnɔi ye nɔ, wo mina ani nɔpe maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la neeni ga bala nu va ge wo zaama, mazɔbo Goofo GALAGI wa-GALAGI ga pɔ ga ɛ tuyai loo wo ve, ɛ vooɔa, zooi naa zu, nii ɛ feezu wo ve ga wɔnɔ, ⁵ ni nɔ wa woilo Goofo GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti ge ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo da zie ga tiye. ⁶ Mazɔbo Goofo GALAGI wa-GALAGI ga tuya loo wo ve, egevelei ɛ minazegeni la. Naazu wa da wali guyeyi ve zou gɪligaa ma, wo la loɔo boga eyesu pe. Wa ze zii mɔinmɔin unda, kele tanɔpe ge la zeida wo unda.

⁷ Ni wo-zeɪnɔfoi, zou loin ta a loɔna baladai zu, naama yooi zu nii Goofo GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, a mina gaazumaavo be, wo va be kuyei veezu ma. ⁸ Kele wa naa ve ma ga kuyei, nii a kula kpede ma vai zu negelɛin. ⁹ A dama, kisie nɔi mina lo wo-yiimave, wo va ge ma: «Konagi lofelasiei maaɔuɔa, kuyeiti suvaaye konagi,» naa maavele ma, wo gaazu nɔi lo wo-zeɪnɔfoi zou loin va, ɛ ga bala nui, wo la ani nɔpe fea zea. Mazɔbo toga baazaga ga wo-lofo Goofo GALAGI ma, wa ge ga sɔba nu. ¹⁰ A kuyei ve ma, wo fe zea ga koozunɛi. A mina ke ga bala vaa. Naa a gɛena, Goofo GALAGI ga tuya loo wa-woti geai kpein ma, ta wa-woti gɛezuveti kpein. ¹¹ Bala nuiti ta ge nɔ fo wo zaama zooi zu, naa ga ɛ ba, ge wo levea ga wo ge ga faane ge nu, wo yeavie gola wo-zeɪnɔfoi zou lointi be, ta maanɔfo nuiti, ta bala nuiti ti zooi zu.

*Duɔiti kula vai duɔlai zu
(Egezode 21:1-11;
Leevi Nuiti 25:39-46)*

¹² Ni wo-geeloin Ebulu nui ta, zunu baa anzanu, a bofo vɔdina wo ma, toga botii ge wo ve kona dozita laawu. Kele konagi lofelasiei ma, wa fie, ɛ zefe wo vɔ be, ɛ li. ¹³ Siegi zu wo fiesu la, ga ɛ ge bofo yeema, ɛ zefe wo vɔ be, ɛ li, a mina be ba, ɛ va li ga yeapaka. ¹⁴ Wa faane ge be, ɛ zoloo tuyai ma, nii Goofo GALAGI wa-GALAGI toa wo ve, wo sege wa-logani goiti ba, ta wa-moloi ɛ ga beleegi, ta wa-loi. ¹⁵ A gɪze su ga wa bofoi wo gɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, Goofo GALAGI wa-GALAGI ga ɛ wo unmoɔni. Naa ga ɛ keezu, ge niima levei veezu la wo ya za.

¹⁶ Ni wa-luɔi a gɛna, ɛ la pɔ ɛ zefe wo vɔ be, tɔzei ɛ gɪlia wo va, wa wa-veleyegei, toga gaane zu wo vɔ be, ¹⁷ naazu wa kolu gaazobagi zefe, wo goii ve wa-bogi va, wo bo. Naazu toga ge ga wa-wotige nui eyesu fo. Wa ke gɛna nɔ ga wa-wotige anzanui.

¹⁸ Naa mina ge wo ve ga faaba, duɔ vie fai zu wo ve, ɛ va li bofo yeema, ɛ zefe wo vɔ be, mazɔbo ɛ botii gea wo ve kona dozita laawu, ɛ botii gea wo ve, nii a ge ga sala zefe nui nɔnɔi zeizu felego gevele. Goofo GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo ve, naa kpein su, nii wo keezu.

¹⁹ Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti, ti ga ma zineiti, a naati fe Goofo GALAGI wa-GALAGI ve. A mina boti ge ga wa-nikeiti ma yivo mɔungi. A mina wa-vaalagiti ma yivo mɔungiti maalegai leve. ²⁰ Wa-o, wa-veleyegeiti-yo, wa da mi konagi leve daa gɪlagila, Goofo GALAGI wa-GALAGI gaazu, naama adave, ve ɛ yeelosu nɔ va. ²¹ Ni neevuzu ga ba, ni toga lekpuzu, baa gaazugolea ve, baa neevuzu wola gɪli ge ge ba, a mina naa gula ga zalaɔa Goofo GALAGI wa-GALAGI ve. ²² Wa mi, ve wo zeini nɔ, nui nii koɔɔai, baa nii nadagai, naati seizu felegoiti pe ta zoo ti ta mi, egevelei nɔ nu a da dopai baa goegi mi la. ²³ Kele a mina ma jamai mi eyesu pe. Wa pu ya zooi ma, ege ziei.

16

Pake fetii (Egezode 12:1-20)

¹ A ɣaaɔa, molo ɣulasu alugi ma, wo Pake fetii ɣula Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma, mazɔlɔ naama alugi ma bidii ta ɣa Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo ɣulani la Ezipete yooi va. ² Wa niki ɣula ga Pake zalaɣai, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve a yeelo ná va, ga daaseigi ɣe ná. ³ Bului levei su, à mina naa ɔo Pake daamianigi va, wo va mi, keke folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Ziizoolɔ bului naa ɣa wo ɣitoo su ga wo zɛɣeni Ezipete yooi zu ga gaazuvilei. Naa maavele ma, wo-zii ma voloi pe su, wo-ɣi ka ye wo zɛɣe voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴ Naama volo lɔfelai kpein daawu, maa la neeni nu va levei vo gila kpalaa ka wo-zeizuve wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é ɣulazu ga zalaɣai folo mɔungi ma ɔɔkɔi, nu mina tanɔpe make, é va yesu sobui va zeeli. ⁵ Wo la zooga wo va Pakegi ma zalaɣa zuai vaa taaiti pe nɔ zu, niiti Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizuve. ⁶ Keni nɔ ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va, ga daaseigi ɣe ná, miná ɣa wa Pake zalaɣai ɣula ná. Wa zalaɣa zuai ɣɔdaaleve foloi daa ziegi zu, siegi zu wo wuzɛɣeni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai ɣili, wo mi naama adave, ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-zɛɣe ɣotaiti bu. ⁸ Folo lɔzita laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo lɔfelasiei, wa maaɔo naɣegai wo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma. A mina boti nɔpe ke naama volo ná.

Pantekote voloi ma vetii (Egezode 34:22; Leevi Nuiti 23:15-21)

⁹ Wa dɔɔɣɔi ɣaalu ga dɔfela. Wa gaalu fai lɔzei, siegi zu moloji é ga beleegi, wa naa leve vai lɔzeina la, wo wɔlɔtai lɔ su nɔ feya. ¹⁰ Naa volu, wa dɔɔɣɔiti ma vetii ɣula Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma. Wa veɔaniiti fe be, wo daai ɣisu, é zoloo tuyai ma, nii wa-ƆALAGI a too wo ve. ¹¹ Wa ɣoozunɛ Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɣe zunuiti, wa wa-wotiɣe anzanuiti, wa Leevi nuiti ta ɣe zeini wa-laaiti su, ta seikɔɣɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta ɣe wo zaama, naama adave, ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ɣe ná. ¹² Wa ɣize su ga wo ɣeni ga duɔiti Ezipete yooi zu. Wa ɣaaɔa, wo devei teiti so, wo zie ga tiye.

Kota lo fetii (Leevi Nuiti 23:33-43)

¹³ Siegi zu wo besu la ga moloji loɣa, nii é ga beleegi, ta dɔɔ beɛe vai, wa kota vetii ɣula, wa naa ɣe folo lɔfela laawu. ¹⁴ Wa ɣe koozunɛi zu, wo ɔa fetii ɣula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɣe zunuiti, wa wa-wotiɣe anzanuiti, é veɛ Leevi nuiti ba, ta seikɔɣɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo lɔfela ɣa wa ke fetii ɣa Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve é yeelosu ná va, tɔzei toɣa vaazu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa ke, naa ɣa a ke, wo ɣe koozunɛi zu, nii kwe ge la ba.

¹⁶ Ná zeizu ɣa ɣe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ɣula keɛema Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazu, naama adave, ve a yeelo ná va: bului nii leve la su naama vetii zu, ta dɔɔɣɔiti ma vetii zu, ta kota vetii zu. Nu nɔpe ge mina ɣula keɛema Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu ga yeapaka. ¹⁷ Keke eɛe gilagilagi ɣa va ga gala kɔɔi, é zoloo ná-sɔlɔɔgi ma, eɣevelei Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI tuya loa be la.

Tukpɔɣaaleve nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ve, wa tukpɔɔaaleve nuiti sei naati, ta kundifiiti wa-wolodaiti su, ti da nubuseiti tukpɔɔaaleve ga telebodai. ¹⁹ A mina tukpɔɔi maave, à mina zeelɔzɔɔzɔzɔ ɔɔ, à mina lobeani zo, wo va yaava, mazɔɔ lobeanii ɔɔ da ɔɔma nuiti gaazugole, é sɔbalala nuiti ta-vai maave. ²⁰ A ɔɔaaba, wo tukpɔɔaaleve ga soledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zie, wo zoi zeɔe ga wɔnɔ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve.

Faiti tɔɔi zeidai ti ma

²¹ A mina sale ɔɔ wului ta lo zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔbave, nii wo vaazu kpetezu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve. ²² A mina sale ɔɔ ɔɔtu ɔɔaalo naa ɔɔbave, mazɔɔ naama ɔɔewotii ma ziiti wɔnzegove Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma.

17

¹ A mina sua ɔɔla ga zalaɔa Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve, nii neevuzuve tanɔpe ge ba, é ɔɔni ga nikei, ɔɔa baalagi, ɔɔa bolii, mazɔɔ toɔa ɔɔ ga kɔzɔba ani Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve.

² Tanisu taaiti Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ve, zunui ta, ɔɔa anzanui ta ɔɔ ɔɔ ta zu, é da wa-GALAGI Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɔ, é ná-minazefegi ɔɔloɔlo, ³ é li, é da gala kiligiti dɔbi, é da nɔkɔ ti wu, é da nɔkɔ foloi wu, ta alugi, ɔɔa somideɔaiti kpein, nii é devei laalɔɔma nii gè feeni. ⁴ Wa ma woo menina feya, wo ɔɔve faa ɔɔ su, à ná wola wuube ga pagɔ. Ni gaama ve, fai naa ɔɔleve, faa ɔɔi naa ɔɔeve Izelayele nuiti saama, ⁵ nu ɔɔi naa, é ɔɔni ga zunu ɔɔa anzanu, wa vaa la nu leezuve taazuve, wo sɔ ga kɔtuiti, é za. ⁶ Nii maanai é za, zeele felegɔ ɔɔa savagɔ ná-zeele wooi ɔɔa wa lo ma, wo paa, zeele ɔɔla ná-zeele woo la kula ɔɔa su. ⁷ Zeeleiti ta ɔɔ ga ma mɔungi ti kɔtuiti pili ma, paa vai zu, nubusei mɔaiti ta ɔɔ ti va niina. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔɔ zaama ɔɔana.

Faabaagiti ka ti-ma lukpɔi ɔɔa a leve GALA seizuve

⁸ Ni fai ta a vaana, é vile nu vaa vaa va, ɔɔa kpɔe vaa, ɔɔa nu maawana vaa, ɔɔa faa ta, nii kpaai, wa li ga naa, ve Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ⁹ Wa li, wo zalaɔa ɔɔla nuiti, Leevi nuiti pete, ta tukpɔɔaaleve nui é ná. Wa ti ɔɔazaɔa, ti tukpɔɔi ɔɔaaleve wo ve. ¹⁰ Wa ke ɔɔana, eɔevelei ta tukpɔɔi ɔɔaaleve la wo ve, ve Gɔɔɔɔ GALAGI yeelosu ná va. Wa ɔɔaaba, wo zie ga naa, nii ta wo ɔɔla da. ¹¹ Wa zie ga tɔ gooi, ta wo ɔɔla da, ta tukpɔɔi naa ti gaalevezu, wo mina zeɔe ta-levei gila kpala ba. ¹² Ni nui ta a ɔɔlena ga ná-wasogi maavele, é la woiloni zalaɔa ɔɔla nui wooi ma, nii é Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-botii zu, ɔɔa tukpɔɔaaleve nui é ná, zunui naa ɔɔa za. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔana Izelayele nuiti saama. ¹³ Nubuseiti ta menina, dualuagi ɔɔa ti kpein so, nu nɔpe ge la mɔ waso fai naa ma zii ta ɔɔa.

Masadai

¹⁴ Siegi zu wo leezu la naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, wo seɔe ga wɔnɔ, wo zei su, tanisu wa vaazu ɔɔezu ma: «Ade masa sei ɔɔɔ unda, eɔevelei zii zɔiti ti la, ti de-maagoolii zu.» ¹⁵ Wa masagi naa zei ɔɔɔ unda, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazeɔe la. Zou loin ta ɔɔa wa seɔe, wo sei ɔɔɔ unda, wo la zooga wo va yeelo ween va ga wa-masagi. ¹⁶ Masagi naa mina sooi wola mɔin ɔɔɔ ya, é mina nubuseiti teve Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo mɔinda ɔɔya ná. Mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni wo ma: «À mina mɔ ɔɔale ma, wo va zie ga pelei ná.» ¹⁷ Anzai mina mɔin, kigi a va vote, a va zeɔe GALA ba. E mina walii wola ɔɔale ba, ɔɔa zanugi.

¹⁸ Siegi zu a zeina la masa kpɔkpɔgi ɔɔa, toɔa tɔ sevei zeve ɔɔɔ ve, sevei ta zu, toɔa bo zalaɔa ɔɔla nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹ Naama zevei mina ɔɔla zea, é da kala

sii ma voloi pɛ su, naa ɔa a kɛ ɛ Ɔooɔɔ GALAGI nά-GALAGI ɔaazuluaba vai maaɔɔli, ɛ tɔ gooiti kpein so, ta deveiti, ɛ ɔa zɛ ga tiye,²⁰ naa ɔa a kɛ, ɛ mina vili kibɔɔlɔmai zu, ɛ va waso zou nuiti ma, ɛ va zɛɔe devei gila kpalaa ba, nii a kɛ, sii zuɔooza nά-masadaɪ zu, ta mavofodaiti, Izelayɛle nuiti saama.

18

Zalaɔa ɔula nui

Leevi nuiti daamiizu

¹ Zalaɔa ɔula nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai zɔiti kpein, ti la zou nɔpɛ sɔlɔɔga ga tɔnɔ, eɔɛvelei Izelayɛle nui zɔiti ti la. Ta ti-ɔnɔgi zɔlɔɔ gala zalaɔaiti su, ta ani vaɔɔi kpein niiti ti veezu Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. ² Zou la ɔɛa ti ya ga tɔnɔ, zou lointi saama. Ɔooɔɔ GALAGI ɔa ɛ ga tɔnɔi, eɔɛvelei tɔ bɔɔɔi boni la wo ma.

³ Wɛɛ, vɛ nά a ɔɛ ga zalaɔa ɔula nuiti daamiizu, nuɔuseiti ta fe ti ya, niiti ta nikɛi ɔula ga zalaɔai, ɔaa baalagi, ta ma ɔakigi ve zalaɔa ɔula nuiti zea, ta ma ɔalɔiti, ta ma ɔuɔɛgi.

⁴ Wa zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein fe ti ya, ga moloi nii ɛ ga ɔeɛegi, ta dɔɔ niinei, ta gulɔi, ta baala deɔa mɔungiti wa teve wa-vaalagiti ma. ⁵ Mazɔlɔɔ wa-wolodamaiti saama, Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI yiimazeɔe vɛ ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, ɛ ti lo seizu ɔadegai ma wotii untuɔɔ daaseigi vaa zu eyɛsu ɔɔ.

⁶ Siɛgi zu Leevi nui ta zɛɔezu la Izelayɛle laai ta zu, vɛ ɛ ɔɛni zeini nά, tɔɔzei wɔinve ga ɛ li vɛ Ɔooɔɔ GALAGI yeelogai nά va, ⁷ ɛ ɔa botii ɔɛ, Ɔooɔɔ GALAGI, nά-GALAGI laaseigi zu, eɔɛvelei nɔ keɛɔɛleaiti, Leevi nui zɔiti ti losu da Ɔooɔɔ GALAGI ɔakala. ⁸ Toɔa nɔnɔ ma laamianigi zɔlɔɔ, ɛ zoloo naati tɔnɔi lieɔi ma, naa la ɔoni pogani va lɔnɔgi va, ɛ ɔɔdizu, nii ɛ sɔlɔɔni keɛɔɛni zea.

Zɛɛ ɔala goo wo nuiti ta-vai

⁹ Siɛgi zu wo lɛɛzu la zooi naa zu, nii Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo vɛ, à mina vɔkɔɔɔ keɛwoti ɔɔi naati ma, niiti zooi naa zu nuɔuseiti ti ti ɔɛɛzu. ¹⁰ Nu nɔpɛ ge mina ɔɛ wo zaama, nii a nά-doun zunui ɔaa nά-doun anzanui ɔula ga zalaɔai, ɛ va gala abui ɔa. Nu nɔpɛ ge mina ungaizɛ vaa ɔɛ, ɔaa adɔɔɛ vaa, ɔaa zoɔo vaa, ɔaa mɔta vaa, ¹¹ ɔaa foovoo vaa, ɔaa zɛnvu ɔaazaɔa faa, ɔaa sale vili ma vaa, ɔaa ɔvɛ ɔaazaɔa faa. ¹² Mazɔlɔɔ niiti ti naama vaiti keɛzu, naati wɔinzeɔe vɛ Ɔooɔɔ GALAGI ma, tɔɔzei zooi nii wo vaazu lɔɔzu su, nuiti ti zeini nά, naati ti bɔɔɔ veeni naama vaiti zea, naa ɔa ɛ keɛzu Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔa ti ɔɛɛzu wo luɔɔ. ¹³ Wɔun wo letegi, à bɔɔɔ ve Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI vɛ, peelalazu mina ɔɛ wo va. ¹⁴ Mazɔlɔɔ zii naati wo vaazu ti ɔɛɛzu, ta ɔa woilo adɔɔɛ nuiti gooi ma, ta ungaizɛ nuiti, keɛ wɔun wa, Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI la ɔɔ ga wo va naa ma zii tanɔpɛ ke.

GALA goo wo nu ɔiteiti

¹⁵ Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔa GALA goo wo nui ta wuzɛɔezu wo vɛ ga nɔun kevele, wo-ɔɛɛleaiti saama. A woilo goo ma. ¹⁶ Naa zolooge naa ma, nii wo maaɔaazaɔaboni Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma, voloi wo ɔaalɛni ba la Ɔɔlɛɔe gizeɪ ma, wo ɔɛni ma: «Gi la mɔ ɔɔ ga gi va Ɔooɔɔ GALAGI gά-ƆALAGI wooi mɛni, gi la mɔ ɔɔ gi va niima abu wolai ɔa. Gi la ɔɔ gi va za.» ¹⁷ Ɔooɔɔ GALAGI ɔɛni mά naazu: «Gè vaa naa wu, nii ti bosu ɔani. ¹⁸ Nά GALA goo wo nui ta wuzɛɔezu ti vɛ, ti-ɔɛɛleaiti saama, ga ɛ ɔɛvele. Nά dāawooi vu da, toɔa naa kpein bo ti ma, nii nά deve ma. ¹⁹ Ni nui ta a ɔɛlɛna, ga ɛ mina woilo naa ma, nii ɛ bosu dāaseigi zu, nά bɔɔɔi, nά su ɔolo ve zea. ²⁰ Keɛ ni gala goo wo nui ta a ɔɛna dāaseigi zu ga gaazumaanɛi, ɛ wooi ta wo, nii gè la deveni ga ɛ bo, ɔaa ɛ ɔɔe gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa ɔa za.»

²¹ Tanisu, wa bɔɔɔ ɔaazaɔasu, ga: «Gά wooi naa ɔwɛɛ ɔale, nii ɛ la zɛɔeni Ɔooɔɔ GALAGI vɔ?» ²² Siɛgi zu gala goo wo nui ɔɔɛzu la Ɔooɔɔ GALAGI laaseigi zu, gooi la vɛlɛni su, naa

la gɛɛni, nii é bogai, Góogɔ GALAGI laade é va naama wooi wo. Gaazulei nɔ gɔa gala goo wo nui naa, a naa wo da. A mina va bu, é va wo laavɔ.

19

Maavela laaiti

(Gaalu Sevei 35:9-34;

Zozuwe 20:1-9)

¹ Siɛgi zu Góogɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu ziiti kpɛɛzu la, niiti é pɔ é ta-yooi ve wo ya, siɛgi zu wo ti bɛɛzu la, wo ze ta-laaiti su, ta ta-velɛiti bu, ² wa taa savagɔ yɛ ná yɛ zooi zu, nii Góogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ. ³ Wa peleiti to ti va, nii a kɛ nu vaa nui da laoguzu gɔaizie ná, wa zooi valisu ga savagɔ, nii Góogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ.

⁴ Wɛɛ velei nu vaa nui maanɛai la, é bɔgɔ maavela la, taai naati gila su, zɛnvui va gɔzo: ni é seijnɔgɔi vaavɛ, é la gaaɣilini ma, naa ná-wɔnzegɛma gɔ ge la gɛa kisu kaipa. ⁵ A gɛna nɔ ga tanisu ti li ta bɔlai dɔbɔi zu, gulu levezuɛ, a yɛna gului vɔsu, zoovɛi gɔla ma ungi gɔa, é bɔlai zaɣa, é za. Zunui naa gɔa zoo é vɛla, é li taai naati gila su, zɛnvui gɔzo, ⁶ naa gɔa a kɛ, namai vɔtokula nui mina lia vilesu polu, ná-ziiɣaawana wolai zu, é va so, ni siɛ gɔoza ka a wo, é va zeeli taai naa ma, a va paa, tama zunui naa maa la nɛɛni, é va za. Wɔnzegɛma vaa la gɛa ti yɔgɔzu kaipa ta seijnɔgɔi, é paai. ⁷ Naa gɔa é ba, gè devei vea wo ya, ga wo yeelo taa savagɔ va bɔgɔ vɛ yɛ.

⁸ Ni Góogɔ GALAGI wa-GALAGI a wa-yooi zuwɔɔɔna, eɣɛvelei é minazegɛni wɔmɛmɛwolani bɛ, é zooi kpein fe wo ya, nii é minazegɛa ga é fe wo ya, ⁹ ni nɔ wa devei niiti so, wo da zie ga tiye, nii gè feezu wo ya za, wo Góogɔ GALAGI wa-GALAGI nɛɛ vɛ, wo zie sienɔpɛ su ga ná-pelei, wa taa savagɔ la taa savagɔi niiti ma bɔgɔ vɛ, ¹⁰ naa gɔa a kɛ, nu la sɔbalala nu vaa, ma namai va vu zooi nii zu, nii Góogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, nu vaa nama gɔtoi la gɛa wo va naazu.

¹¹ Kɛɛ ni wɔnzegɛmai gɔa nui ta gɔisu seijnɔgɔi laalɔgɔma, é da gaavɛɛɛ, é so, é doɣa, naa za, é vɛla, é li, é ze naama laai taɣila su, ¹² ná-taazu gɛwolaiti ta nu leve kalama, a vaana, ti fe namai puai, naa vɔtokula nui ya, naa gɔa a kɛ é za. ¹³ A mina maawɔingɔ, wa Izelayɛle nade gɔana sɔbalala nui namai ma puai, wa gɛ gaanɛi zu.

Kwɛmavɛ ma maagɛɛ

ta zɛɛ zeele vai

¹⁴ Siɛgi zu wo zeizu la zooi naa zu, Góogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, à mina kwɛ ma gɔtui zɛgɛ daazuɛ, nii é wɔ-zɛijnɔgɔi gɛwɛgi lɛɛzu, nii nu mɔungiti ti daani, ti vaai ma.

¹⁵ Zeele gɔilagi ná-zeele wooi la zoga nu gɔilagi laalɔgɔma, é va lo ná-faaɣaazagi va, baa ná-faa jɔi, baa kotoi tanɔpɛ nu a kɛ. Fai pɛ gaa gɔa gɔla ba nɔ, ga zeele felegɔ baa zeele savagɔ ná-zeele wooi maavele. ¹⁶ Ni zɛɛ zeelei a zɛɛi vɛɛna nui ta ma, faa jɔi ta ma vaa zu, ¹⁷ nu felegɔiti ti zakpegai, naati ta va Góogɔ GALAGI gɔakala, zalaɣa gɔla nuiti ta tukpɔɣaaleve nuiti kakala, niiti ti botii zu naama ziegi zu. ¹⁸ Tukpɔɣaaleve nuiti ta naa wuuɔɛ ga pagɔ gola. Ni ta kaana ga zeelei zɛɛi woni, zɛɛ zeele wooi nɔ gɔa é boni kɛɛgɛloin laalɔgɔma, ¹⁹ naazu wa naa gɛ la, nii é wɔinni ga é gɛ ga kɛɛgɛloin. Uɛle gɔana wa faa jɔi gɔla la bɔgɔ zaama. ²⁰ Zɔiti ta menina, ta lua, nu nɔpɛ ge la mɔ naa gɛgɔla vaa jɔi ta gɛa wo zaama. ²¹ A mina maawɔingɔ gɛ, devei gɔa gɛ ga: Zɛnvui vɔto ka gɛ ga zɛnvui, nu gɔazuɣɛzɛgi vɔto ka gɛ ga nu gɔazuɣɛzɛgi, nu niiga vɔto ka gɛ ga nu niiga, nu yɛɛi vɔto ka gɛ ga nu yɛɛi, nu gɔgɔi vɔto ka gɛ ga nu gɔgɔi.

20

Kɔɔgɔ vai ma lɔgiti

¹ Siégi zu wo liizu la koomave wo zili nuiti daalofoma, wo sooiti ka, ta koofo wotoloiti, ta koofo nuiti, ti mindai wo va, à mina lua ti va. Mazoloo Goofo GALAGI wa-GALAGI nii é wo gfulani Ezipete yooi va, naa ga wo va. ² Wa gena fevele beta ga wo va kooi lozei, zalaqa gula nui ga maabuqa wo va, é bae koofo nuiti po. ³ Toqa fe ma: «À woilo ma, Izelayele nuiti! Wo vaa za, ga wo kooi fo wo zili nuiti daalofoma. A mina ipoteve wo-yiimave. A mina lua, wo zasu mina bali, wo-gigi mina zupu ti gaazu. ⁴ Mazoloo Goofo GALAGI wa-GALAGI ga losu wo lufo, é kooi fo wo ve wo zili nuiti daalofoma, naa ga a ke é wo gizo.»

⁵ Naa voluma, kundigiti ta bae koofo nuiti po, ti fe ti ma: «Nui ta ga wo zaama nei baa, nii é pele logai, é la de niineni? E gale ma ná-taazu, a va za koomave, nu gili ge va niine mounpa. ⁶ Nui ta ga wo zaama nei, nii é leezen belei leveai, é la de ma waa mounge gfulani? E gale ma ná-taazu, a va za koomave, nu gili ge va ná-leezen belei ma waa mounge gula. ⁷ Nui ta ga wo zaama nei, nii é anzanui ta maazogai, é la de fuluni? E gale ma ná-taazu, a va za koomave, tafili ge va ná-anzanu maazogai ze.» ⁸ Kundigiti ta bae koofo nuiti po mono, ti fe ti ma: «Nui ta ga wo zaama nei, nii é luazu, ipotevai? E gale ma ná-taazu, a va keefeleaiti ipoteve ga bofo fevele.» ⁹ Siégi zu kundigiti ti besu da ga bae koofo nuiti po, ta kundigiti sei niina nu bulugiti unda.

¹⁰ Siégi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti bofo ve wo ya, koofo vaa mina fe ba. ¹¹ Ni ta vaana wo gisu vai wu, ti taai laalao wo ve, ta-nubuseiti kpein ta fe ga wawotife nuiti, ti fe ga wa-luaiti. ¹² Ta felena wo gisu vai va, ti kooi laale wo wu, wa lati taai ma, wo sei kele su. ¹³ Goofo GALAGI wa-GALAGI ga do wo yeezu, wa zunuiti kpein paa ga boqa zokpoi. ¹⁴ Kele anzanuiti, ta doungoiti, ta toganiiti, ta koozoganiiiti wa ka taazuve, wa naati kpein sege bofo ve. Koozoganiiiti wa ti gula wo zili nuiti zea, wa naa zege, Goofo GALAGI wa-GALAGI ga é naa veezu wo ve. ¹⁵ Zekana wa ke la ga naama laaiti kpein ti maagoozaai wo va, niiti ti la boni naama yooi va, nii wo zeini su. ¹⁶ Kele naama laaiti ma nubuseiti, niiti Goofo GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é fe wo ve ga wono, nii kpein é yenvuzu ná, à mina tanope ze vulua. ¹⁷ Wa niiti kpein suwugaaleve, niiti ti ga Gete nuiti, ta Amool nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, egevelei Goofo GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya, ¹⁸ naa ga a ke, ti mina wo gala ga tagologolo keewotiiti ti keezu, ta-galagiti debi vai zu, wo va ta fe ti fevele, wo va kotoi fe Goofo GALAGI wa-GALAGI laalofoma.

¹⁹ Siégi zu wo taai zeizu la kele su, sugooza, aisa wo va so, à mina zoove ve maagoolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, kele à mina ti vo. Mazoloo dobozu wului la ga nubusei, nii wa li kooi loozu ma. ²⁰ Gului niiti ti la gwaa woga, nu va ma waai mi, naati no ga wa zoo wo ti vo. Wa zoo wo ti zege, ti fe ga gului, wo koofo zolaiti kpete ga tiye taai naa laalofoma, nii wo maalatigai, wo ze ma, é kooi gozu wo laalofoma, eyesu é loo bu.

21

*Ni ta nu vaana,
nu la paa nui gwεε*

¹ Zooi nii Goofo GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wono, ni ta nui ta vaana ná, wo ma vooimai ga doboi zu, wo la nu vaa nui gwεeni, ² wa-gundigiti ta wa-lukpogaaleve nuiti ta li naama adave, ti ná yofozuve gofo, é zo poomai vo be va, é zeeli maagoolii ma laaiti su, ³ ti fe kwεε nii maabuqaai. Naama laai ma gundigiti ta nike zaa yivoi zege, nii é la de botii feeni, unbawulu la de vilini unba. ⁴ Ta lii la kotudei ta vo be, nii é la da ga vaa eyesu fo, ve nu la de wozawolini ná, baa nu va ani vaza ná. Miná ga ta nike yivoi ma zaai bobogave wolo ná, kotudei wu.

⁵ Názuve ga zalaqa gula nuiti, Leevi nuiti ta maabuqa la ná va, mazoloo tiya ga Goofo GALAGI wa-GALAGI yiimazegeai ga tiye, ga ti fe ná-botii zu, ti da tuyai loo daaseigi zu.

Tiya ɔa ti maanɛai, ti kpɔɛ vaiti gaafula ba, ta doɔa vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶ Naa volu, kundigiiti ti taai naa zu, nii dɛai ga maabuɔaɛvɛ poomai va, ta yagba nɛ zaa yivoi maazu, nii kpɔɔɔaɛvɛ woloai kɔtuɔɛi wu. ⁷ Ti ɔɛ ma: «Gi-yeeiti ti la ɔɛni ga, nui nii ma nama vu nua, gi ɔaazuɛ la faa nɔpɛ kaani, ɛ va lo ba, gá ɔɛ su ga zeele. ⁸ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, da-nubuseiti maavaayɛ, Izelayɛle nuiti, ɛ ti unmaɔgai. Mina sɔbalala nu vaa vai ma ɔasɔi la ti unma.» Pele ɔana namai puai ma ɔoto gba vai a ɔɛ la ti vɛ. ⁹ Wa sɔbalala nu vaa vai ma ɔasɔi zeɔɛ ɔɔɔ unma ɔana, tɔɔzei wo naa ɔɛa, nii sɔlegai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu.

Duɔ anzanuiti ta-vai

¹⁰ Siɛgi zu wo liizu la, wo kɔɔi loo wo zili nuiti ma, Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti lo wo yeezu, niiti wo ti ɔɛɛzu ga duɔiti, tanisu ti zaama, ¹¹ wo zaama ta a duɔ anzanu vaɔɔ ta ɔana, wɔin so, ɛ pɔ ga ɛ zeɛ be ga anza. ¹² Toɔa lii la ná-pelei wu. Anzanui ɔa nɔungi buye, ta ɛ zeezaingiti vɛvɛ. ¹³ Toɔa ná-duɔ zeɔɛi vu, nii ɛ ɔɛni kɔba. Toɔa zeɛ sinigi ná-pelei wu, ɛ wɔlɔ keɛɔɛ ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a levena, toɔa vile polu niina, ɛ ɔɛ ga sinigi, naa ɔɛ ga anzai. ¹⁴ Su a ɔoozana, wɔin a zeɔɛna zunui ma, toɔa be ba, ɛ li vɛ ná nɛai be. Zunui la zooga ɛ va pɔdi, ɔaa ɛ va dɔ duɔla zu, tɔɔzei ɛ laa koba, ti ɔɔ faa ma.

Doun zunu mɔungiti tosuɛ

¹⁵ Ni anza felegɔ a ɔɛna zunui ta ya, tanisu toɔa gilagi nɛɛ vɛ, ɛ leve zɔi va. Ni ti felegɔ ta dointi sɔlɔna be, tanisu doun zunu mɔungi ɔɛ ga anzanui naa nɔnɔi, nii gola la ziimani. ¹⁶ A ɔɛna pogani ɔaafwɛa ná-doun zunuiti zɔɔɔzu, ɛ la zooga ɛ va doun mɔun tosuɛ vɛ anzanui naa ná-doun zunui ya, nii gola nɛai be, ɛ va kula naa ná-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa ɔa ɛ ga doun mɔungi. ¹⁷ Keni anzanui naa gola la nɛeni be, ɛ ná-doun zunui ɔwɛɛ ga doun zunu mɔungi, ɛ pogani ma vɛɛda felegɔi vɛ zea, zeafɔligi kpein su. Mazɔlɔɔ doun zunui naa ɔa ɛ ga suvikei ma mɔungi, doun mɔun tosuɛ ɔa ga tɔun nɔnɔ.

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸ Ni zunui ta ɔa ná, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazule, ɛ la ɔloni keɛɔɛ ta dee vɛ, ni ta maafɔlona, keɛɛ ɛ la ɔloni, ¹⁹ keɛɔɛ ta dee ta so, ti lii la taa ɔundigiiti pɔ be, taa zigidaɛvɛ. ²⁰ Ta ɔɛ kundigiiti ma: «Gi-loun zunui vɛvɛ, kpakagai, gaazule, ɛ la ɔloni gi vɛ, ɛ ɔɛa ga koloɔolo nu, ta dɔɔ ɔɔle nu.» ²¹ Ná-taazu zunuiti kpein ta sɔ ga kɔtui, ɛ za. Wa faa ɔai lɔɔɔɔ ɔana ɔɔɔ zaama. Izelayɛle nuiti kpein ta ma wooi menina, ta lua.

Nu zelegai ma voomai ná-fai

²² Ni zunui ta a faa ɔai ta ɔɛɛna, soloogai ga ɛ za, wo seɛ gului va, ²³ ma voomai maa la nɛeni ɛ va kpidii ɔɛ zɛleni gului va. Wa maafulu ma yeei nɔ, mazɔlɔɔ nii selegai gului va, naa ɔa ga foovooi GALA gaazu. A mina zɔoi ɔɔzɔ, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ.

22

A lua wo-wɔlɔlɔi kɔligiti ba

¹ Wa wo-ɔɛeloin ná-nɛi ɔaa ná-baalagi ɔana, toai ya, à mina gaazumaavɔɔ ɔɛ, keni wo lii la pɔ. ² Ni wo la zeini ada gila wa wo-ɔɛeloin naa, maafoozavɛ wo va, ɔaa wo la kwɛeni, à li ga toganii wa-vɛlei wu, wo make ba wa-vɛlei wu, eyesu ɛ maafaaazafabo, názu wa fe zea. ³ Zekana wa ke la ga ná-soovalegi, ɔaa ná-segei, ɔaa ani nɔpɛ nɔ wo-ɔɛeloin a toona ya, wo ka, à mina gaazumaavɔɔ vaa ɔɛ la. ⁴ Ni wa wo-ɔɛeloin ná-soovalegi ɔana, ɔaa ná-nɛi, toai pelei zu, à mina ɔaazumaavɔ, wo va leve ba, wa ɔɔ ba, wo buzeɔɛ.

Tɔgiti ɛ lo faa mɔinmɔin ba

⁵ Anzanu mina zunu zeɔɛ loo ɔɔba, zunu mina anzanu zeɔɛ loo ɔɔba, niiti kpein ti naama vai ɔɛɛzu, naati ta ga etea ɔologolo nuiti Ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu.

⁶ Ni wa wɔni laɣa kaana pelei zu, é gului zu, ɓaa zooi ma, ma leei vɛeni ma ɣainti ma, ɓaa ma yiivoiti, à mina ma leei ta ma yiivoiti kpɔsu, wo va ti zeɣe. ⁷ A ɓe ma leei va, é ɣove, é li. Wa zoo wo ma yiivoiti seɣe. Wa ziena ɣana, wo undaa ɣa nee, wo-zii zuɣooza.

⁸ Ni wa pelee niine lona, kɔmauve ɣaanemeai, keni wo sasai lo pelee ɣomave, é ɣaku ma, nu a va ɣula ná, é va loo, a zaana, ma loɣɔ a va vee wo va.

⁹ A mina ani ɣiligaa zin wa-leezen ɓelei zu, ni naa laade, nii nɔpe a zɔɔɔna ná, leezainti, ta ani waai zɔiti, tɔgi ɣa ɣe ti ma. ¹⁰ A mina nike zinei ta soovale sinei ɓosu, wo va ti lo unbawulu ɣilagi wu, ti va wozai woli wo ve. ¹¹ A mina seɣe loo ɣɔba, nii felei zupuai ga baala deɣai ta gezei.

¹² Seɣei nii wo felevelesu ɓɔɣɔ ma, wa geze yiizayizagi lo goizu naanigɔiti ba.

Vulu vai ma maagne tanigaani

¹³ Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti ɓo faa ma, naa volumna, naa wɔinzeɣe ma, ¹⁴ é zee vaiti kpɛte anzanui laaloɣɔma, é kisie ɲoi wo, é lo ba, é ɣe ma: «Gè la ɣeni ma ɓea zɛɣeni, gè fuluai ma, gè vile polu,» ¹⁵ naazu, anzanui keeɣe ta dee ta ma ɓea voogi zeɣe, ti lii la taa ɣundiɣiiti pɔ taa zigɣidave, ti-zeizuve. ¹⁶ Keeɣe ɣa ɣe ti ma: «Gè dɔun anzanui veeni zunui tɛi ɓe ga vului, kee é maɓoa, ¹⁷ é tɔzeida ga maɓoa, ga weenzi nu ve, é la ma ɓea zɛɣeni. Kee poogi vete, nii é deezu ga dɔun anzanui ma ɓeai ɣeni de.» Ta maazaa kpidii ma lasuzeɣei zuvie taa ɣundiɣiiti gaazu, nii ɲamai vazagai su. ¹⁸ Taa ɣundiɣiiti ta zunui naa zo, ti faa la ma, ¹⁹ tɔzei é Izelayele anzanu ɓeai ta maɓoa, keni ti alamanii loo ma, ga wali ɣaei ungila (100), é fe anzanu loungoi keeɣe ya. Toɣa ye zea ga anzai eysesu saai, ma zobo nɔpe ge la mɔ ɣea ɓe, é va ɣele ba.

²⁰ Keele tama, ni keeve ga gaama, anzanu loungoi ná-kpea vai ma voogi la ɣaani, ²¹ ta anzanu loungoi ɣula, ti to keeɣe ná-pelelave, ná-taazuiti ta so ga kɔtui, é za, tɔzei é etea ɣologolo faa ɣea Izelayele nuiti saama, é kologologi ɣe, keai ma keeɣe ná-pelei wu. Pele ɣana wa faa ɲoi looɣula la ɓɔɣɔ zaama, nii é wo ɣɔzɔzu.

Dakoba vaiti maagne ti va

²² Ni ta zunui ta zona, é da la ga anzanui é zini ɓe, ta ti felegɔ pe paa, zunui ta anzanui. Wa faa ɲoi looɣula ɣana Izelayele nuiti saama.

²³ Ni anzalopoi ta maazoge zunui ta ve, ta ɣomina ta zunui taɣili taazuve, é la koba, ²⁴ wa li ga ti felegɔ taa zigɣidave, wo ti zɔɔ ga kɔtui, ti za. Anzanu loungoi ɣa za, tɔzei é la kpee looni, anee ni taazuve ve, zunui ɣa za, tɔzei é ɓaagɣulaa seɲɔɣɔi anzai ma. Wa faa ɲoi looɣula ɣana ɓɔɣɔ zaama. ²⁵ Ni dɔɔɔi zu ɣa zunui ɣomigai ná ga anzanu loungoi, nii maazogai, ni a sona, é la koba, zunui é dakobai wogai, naa ɣila nɔ ɣa a za. ²⁶ A mina faa nɔpe ke ga anzalopoi, mazɔɔ é la faaɣaaza faa nɔpe keeni, nii soloogai saai ma. E ɓɔɣɔ ɣaani faaɓaagi laawu nɔ, eɣevelei zunu a vala la seɲɔɣɔi va, é paa. ²⁷ Anzalopoi maazogai, zunui ɣomigai da dɔɔɔi zu, é kpeei loove, kee nu la vaani, é va ɓo ba.

²⁸ Ni zunui ta anzalopoi ta ta ɣomina, nii nu la de maazoni, é so zee va, é laa la, ti ti zo ná, ²⁹ zunui daai la, naa ɣa wali ɣae vuulɔlugɔ (50) ve doun keeɣe ya, toɣa seɣe, é ɣe ga anza, tɔzei toɣa é ma ɓea zɛɣeai. Keele é la pilega, sii ma voloi pe su.

23

¹ Nu nɔpe ge la keeɣe anzai tanɔpe seida ga anza, é mina ɓaagɣula keeɣe ma ɣana.

Nui niiti maanai ga ti ɣula maaɓɔgi zaama

² Zunu nɔpe nii pɔɔɣezɛɣain woloai, ɓaa seɛɣagai, naa la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu.

³ Ween loun la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu, anee ti-mavofodai vuusiei ve, é la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu.

⁴ Amɔn nuiti ta Moabe nuiti ti la laa Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu, anɛ ti-mavofodai vuusɛi vɛ, ɛ la laa Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu. ⁵ E ɔɔ ɔana eyɛsu ɔɔ, tɔzɛi wo ɔulazuve Ezipete yooi va, ti la ɔɔni vaani wo vɔ pelei zu ga bulu baa zie, keɛ ti Beyɔɔl nɔ-doun zunui Balaame lɛni ga wo laalɔɔma, nii ɛ ɔɔni Petɔɔl, Meezɔpɔtami yooi zu, ga ɛ wo voovo. ⁶ Keɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI la ɔɔni keɛni, ɛ va woilo Balaame wooi ma, ɛ foovooi latini wo vɛ ga tuyai, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI wo nɛvɛ vɛ. ⁷ Wa-eteai pɛ su, ɔ mina yiizoolɛ ga ta-yiilei faa, baa ta-undaanɛ vaa.

⁸ A mina Edome nuiti wɔnzɛɔɔ, mazɔɔɔ wo-ɔɛɛlɔinti be, ɔ mina Ezipete nuiti wɔnzɛɔɔ, mazɔɔɔ wo ɔɔni ga seikɔɔma nuiti ta-yooi zu, ⁹ doun zunuiti ti ti zɔɔsu ti-mavofodai zavasɛi zu, naati ta zoo ti la Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu.

Kɔɔɔɔ nuiti puuzuvɛ nade fai

¹⁰ Siɛgi zu wo liizu la kɔɔmavɛ wo zili nuiti daalɔɔma, wa wa-ɔɔɔɔɔɔɔɔ vuuna, ɔ dama, wo mina faa nɔpɛ ke, a wo ɔɔzɔ. ¹¹ Ni zunui ta a ɔɔna nɔ, ɛ ɔɔzɔ tɔgi letemazu, maagɔɔɔɔɔɔ kpidii, toɔa ɔɔla wo-vuuzuvɛ va, ɛ mina lɛ nɔ ga foloi. ¹² Kpɔkɔ voloi, toɔa maagba, foloi a daana, toɔa zoo niina ɛ la volu wo-vuuzuvɛ.

¹³ Wa adavɛ ta leve ba wo-vuuzuvɛ voluvɛ, etevɛ, minɔ ɔa wa ɔɔ liizu nɔ dɔɔzɔ. ¹⁴ Kɔɔɔɔ nui ɔɔilagilagi ɔa sɔɔlai ta make nɔ-kasɔi zu, siɛgi zu maagɔɔɔɔ da, toɔa zɛɔɔi wɔ, naa volu a bɛna, ɛ nɔ-kpooi maagɔɔɔ. ¹⁵ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ziezu wo-vuuzuvɛ, ɛ da wo make, ɛ zobogi vɛ wo vɛ, wo pile sɔɔɔ wo zili nuiti ma. Wo-vuuzuvɛ kpein maanɛvɛ, ɛ nade, GALA ge mina faa zolootala nɔpɛ ka wo zaama, nii a ɔɔ ga zaɔu, ɛ voluave wo va.

Tɔgi ɛ lo duɔiti ba

¹⁶ Duɔi a velana, ɛ zɛɔɔ maligii vɔ bɛ, ɛ va, ɛ laɔɔ wo vɔ bɛ, ɔ mina gaagale ma volu maligii vɔ bɛ. ¹⁷ Toɔa ye wo zaama wa-yooi zu, vɛ nɔ a nɛ bɛ, wa-laai ta zu, vɛ a ɔɔ nɔ gaanɛ zu. A mina suziɔa.

Walii nui sɔɔsu koloɔɔɔɔ zu

¹⁸ Koloɔɔɔ anzanu nɔpɛ baa koloɔɔɔ zunu nɔpɛ ge mina ɔɔ Izelayɛle nuiti saama, galagi tanɔpɛ dɛbi vaa ma. ¹⁹ Anzanui baa zunui a koloɔɔɔɔ ɔɔna, ti sala, ɔ mina va ga ma walii tanɔpɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-pelei wu, minazɛɔɔ daazeeli vaa zu. Mazɔɔɔ ti felegɔ pɛ ti maayo ge la Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ.

Kuyɛi maalamai ba

²⁰ A mina wo-ɔɛɛlɔin ɔata ga ɛ maalamai la walii ma, baa daamianigi ma, baa ani nɔpɛ ma, nii nu a seɔɔ ga ɛ ta la ma. ²¹ Wa zoo wo wɛn ɔata ga ɛ maalamai la ma, keɛ ɔ mina maalama ɔula wo-ɔɛɛlɔin ya, naa ɔa a ke Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo vɛ, wo-yeavaiti kpein su, zooi naa zu, nii wo liizu wo seɔɔ ga wɔnɔ.

Minazɛɔɔ faiti

²² Wa minazɛɔɔ bona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, ɔ mina suɔooza, wo daazeeli. Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ma ɔuyɛi bɛ wo ma, wa koto zɛɔɔ ga naa. ²³ Ni wa bɔɔɔ zona, wo la minazɛɔɔ boni, wo la koto ɔɔni. ²⁴ Keɛ minazɛɔɔ goo a ɔulana wo-laave, wo bo, keɛni wo so, wo daazeeli Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, eɔvɛlei wo kulaa la yiima, wo boga wo-laave.

Siɛ vɛlei zu laamii

²⁵ Ni wa laɔna wo-zɛiɔɔɔi nɔ-leezɛn belei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yiɔo, keɛ ɔ mina ta vu wa-anɔɔka zu, wo va lii la. ²⁶ Ni wa laɔna wo-zɛiɔɔɔi nɔ-kpalagi zu, moloi ɛ ga beleeɔi, wa zoo wo ma ɔɔpɔgi ta ɔaavolososo ga yei, keɛ ɔ mina wɔɔɔɔ la wo-zɛiɔɔɔi nɔ-moloi zu, wo va ta leve.

24

Vulu zaa vai

¹ Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti ye liizu la, wɔnzɛgɛ ma, tɔzɛi ɛ fai ta ɣa naa va, nii ɛ la nɛɛni bɛ, toɣa vulu zaa zɛvɛi bɛtɛ, ɛ fe zea, ɛ pile, ɛ ɣula nɔ-pɛlɛi wu, ² naa a zɛɣɛna pɔ bɛ, ɛ li, ɛ zɛi vɔlu zunu ɣili bɛ, ³ ni wɔin a zɛɣɛna naama zunui ma, ɛ vulu zaa zɛvɛi bɛtɛ, ɛ fe zea, ɛ kula nɔ-pɛlɛi wu, baa zunu ɣaabelagi nɔ, nii ɛ ɣɛa seini, naa za, ⁴ zunu mɔungi ɛ pilɛni, naa la mɔ zooga ɛ va sei ga anza, kɔzɔa vɔluma, mazɔbɔ naa ɣa ga fai kɔzɔai ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu. A mina zooi zulaave ga kotoi, nii ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ.

Tɔgi zeikɔbɣiti

⁵ Siɛgi zu zunui anzai zeizu la ga niine, suvaa ɣa ye ga kɔɔɣɔ vai, daaloba woti vaa la laa unma, toɣa ye nɔ-pɛlɛyɛɣɛi yeema, eyesu kona gila, anzai ɛ fuluai, ɛ naa ɣoozunɛɛ vai ɣɛ.

⁶ A mina wo-zeiɣɔɣɔi nɔ-molo ziɣa ɣodai ta etei ti felegɔ zɛɣɛ vɔɔma ga kpɔunma. A mina vɔbɔ ɣite etei ɣula zea, mazɔbɔ wa naa ɣɛɛna, kɛɛvɛ eɣɛ wa zɛnvui ɣula zea.

⁷ Ni wa zunui ta ɣaana, ɛ nu vului ta unmaai wo-ɣɛɛlɔinti Izelayɛle nuiti saama, ɛ dɔ duɔlai zu, baa ɛ pɔdi, kɛni unma nui naa za. Wa faa ɣɔi lɔɔɣula ɣana bɔɣɔ zaama.

⁸ A dama ga gee zɛɛbɛi, wo naa kpein so, wo zɛ la, nii zalaɣa ɣula nui Leevi nuiti ti wo ɣalasu da. Wa devei naati so, wo zɛ ga tiye, nii gɛ feeni ti ya. ⁹ A ɣizɛ naa zu, nii ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI kɛɛni ga Miliyame, wo ɣɛai ma siei wosu, wo ɣulaai ma Ezipete yooi va.

¹⁰ Wa kuyɛi vɛɛna wo-zeiɣɔɣɔi ma, ɔ mina lɛ nɔ-pɛlɛi wu, wo va ma bɔunma ani zɛɣɛ, ¹¹ wa kuyɛ zo nui maaɔun eteavɛ, ɛ va ga nɔ-kpɔunma anii wo vɔ eteavɛ. ¹² Ni bala nui vɛ, ɛ nɔ-seɣɛ wolai veai wo ya ga kpɔunmai, aisa wo va la, kɛni wo nɔ-kpɔunma anii ɣaagɛle ma, wo fe zea. ¹³ A mina bɛ tevesu pɔ pa, foloi a ɣɛna daa, naa ɣa a kɛ a ɣɛna laa, ɛ pɛɛ bɔɣɔ ma, ɛ tuya loo wo vɛ. ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI ɣa naama vai leve wo vɛ ga telebodai.

¹⁴ A mina tooma vaa ɣɛ ga zeɔɣɔ nui, baa maanɔɣɔ nui, wo va nɔ-folo wotii ma zalai ɣologolo, ɛ ɣɛni ga Izelayɛle nu, baa seikɔɣɔma nui nii ɛ zeini wo zaama, wa-yooi zu. ¹⁵ Kɛni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi va da, mazɔbɔ toɣa ga zeɔɣɔ nui, kpalavɛ ga zalai zɔbɔ fai. Ni naa laade, toɣa kpee loo ɢɔɔɣɔ GALAGI woizu wo laalɔɣɔma, ma gotoi ɣa la wo unma.

¹⁶ Nu la doun kɛɛɣɛiti paa ti-lɔinti ta-ɣoto ɣɛai vaa zu, nu la dointi paa ti zɔbɔ nuiti ta-ɣoto ɣɛai vaa zu. Eɛɛ gilagilagi ɣa za tɔ bɔɣɔi nɔ-kotoi vaa zu, nii ɛ kɛai.

¹⁷ A mina tukpɔɣaaleve ga zeelɔzɔɣɔzu, wo va seikɔɣɔma nui lɔ, baa podoin. A mina poanzai nɔ-seɣɛi zo ga kpɔunma. ¹⁸ A ɣizɛ su ga wo ɣɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI wo unmɔni. Naa ɣa ɛ kɛa, gɛ devei nii veezu ga wo zɛ la.

¹⁹ Siɛgi zu wo moloi levezu la wa-balagavɛ, wa yeemana molo ɣilii ta ma kpalagi zu, ɔ mina ɣale ma, wo va seɣɛ. A zɛ nɔ. Toɣa ye nɔ seikɔɣɔma nuiti bɛ, ta podointi, ta poanzaiti, naa ɣa a kɛ ɢɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo vɛ, fai kpein su wo kɛɛzu. ²⁰ Wa wolive wului ma waai loɣana ga, ɔ mina zɛ vɔgi zu, niiti ti yeɣai ma bekegiti ga, naati ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²¹ Zenɔ ɣana, siɛgi zu wo leezɛinti kulazu la, ɔ mina ɣale ma vɔgi zu, wo va ma ɣɔpɔgi mɔtaiti kula, niiti ti yeɣai ma bekegiti ba, naa ɣa ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²² A ɣizɛ su ga wo ɣɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu. Naa ɣa ɛ ba, gɛ devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zɛ la.

25

¹ Kpɔɛ a ɣɛna zunu felegɔiti zɔɣɔzu, ta li tukpɔɣaalevezuvɛ, zɔi peai, faa la ɣɛa naa va, sɔba nui vɛelala. ² Ni maanɛvɛ ga ɛ loɣa, tukpɔɣaaleve nui ɣa pɛɛ zooi ma, ɛ doɣa pee nui ɣaazu ga kpakɔ ɣɛ tieɣɔi, nii soloogai nɔ-faa ɣologologi ma. ³ Kɛɛ ɛ la loɣaa, ɛ va bɔdɛ

kpakɔ ƚɛ uuunaanigɔi (40) maazu, ti va yɛ doƒazu, ti va poova ma gola, wo va wo-ƒɛeloin ƒaazu unfe seƒe.

⁴ A mina nikelɛ laave ƒili, a ƒena moloi ƒaaliaga.

*Poanza zeɪ vai,
nii ɛ la de doun zɔbɔni*

⁵ Gɛɛƒelointi ta zeina ada ƒila, gilagi za, ɛ la doun zunu yɛni, nii saai, naa anzai la ƒula kooi va, ɛ va zeɪ nu ƒili be, keke keɛƒeloin ƒa vile polu, ɛ sei ga anza, ɛ keɛƒeloun vai laazeeli.

⁶ Doun zunu mɔungi anzanui naa sɔbɔsu, toƒa leve ga keɛƒeloin saai naa nɔ-doun zunui, naa ƒa a ke daaseigi naa mina loo ya Izelayele nuiti saama. ⁷ Ni wɔin la zunui naa ma ga ɛ va nimɔƒɔi zeɪ, anzanui ƒa li taa ƒundiƒiiti pɔ be taa zifidave, ɛ ƒɛ ti ma: «Nimɔƒɔi ƒɛleve ga ɛ mina keɛƒeloin laaseigi yɛ Izelayele nuiti saama, ɛ la pɔ ɛ va sɛi, nɛi gɛ ga nimɔƒɔi.»

⁸ Taa ƒundiƒiiti ta toli, ti bɔɛ pɔ. Ni a lona kpaan, ɛ ƒɛ: «Gɛ la pɔ gɛ va seƒe.» ⁹ nimɔƒɔi ƒa maabuƒa ba taa ƒundiƒiiti gaazu, ɛ naa nɔ-savalagi ƒula kɔƒɔ va, ɛ laadei vu gaazu. Toƒa bo, ɛ woƒula la, ɛ ƒɛ: «Zunui nii ɛ la pɔ ga keɛƒeloin nɔ-pelei ƒaa va lo, naama nui ƒa ƒɛ ga nii ƒevelei.» ¹⁰ Daaseigi ƒa vɛɛ ba Izelayele nuiti saama ga: «Zunui nii kɔƒɔa zavalagi ƒulaai kɔƒɔa, naa nɔ-pelei.»

Nɛpi lɔgi

¹¹ Siɛgi zu zunu felegɔti ti ƚɛpii ƒɔɔzu la, ni gilagi anzai a maabuƒana ti va, ɛ ƒɛ ɛ sinigi ƒula zɔi ya, naa be doƒazu, anzanui naa a yeemaalena, ɛ zunui zo tuƒɔ, ¹² wa zeei leve ba. A mina maawɔingɔa.

Zɛɛ ƒɔƒɔganiiti

¹³ Kilo ƒɔtui ma zii felegɔ mina ƒɛ wo ya wa-bɔbɔi zu, gilagi wui, zɔi wuƚɛgi veƒa. ¹⁴ Kɔƒɔganiiti ma zii felegɔ mina ƒɛ wo ya wa-velei wu, gilagi wola wɔɔbɔ, zɔi wola loi. ¹⁵ Kilo ƒɔtui ta kɔƒɔganiiti, niiti ta ƒɛ wo ya, keni ti zɔle, ti zoloo su kpein nɔ, naa ƒa a ke wo-zii zuƒooza naama yooi zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo vɛ. ¹⁶ Mazɔbɔ nu nɔpɛ ɛ ziezu ƒana, nu nɔpɛ ɛ yaava vai naa ƒɛɛzu, naa maayo ge la ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI vɛ.

Amaleke nuiti ta-vai

¹⁷ A ƒize su velei Amaleke nuiti ti wo zoni da pelei zu, wo ƒulazuve Ezipete yooi zu, ¹⁸ velei ti vileni la wo volu, ti voluzu nuiti so, fike la ƒɛni wo zu, wo bɔbɔi, tɔɔzei ti la ƒɛni luazu GALA ba. ¹⁹ Siɛgi zu ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI dooƒɔ feezu la wo vɛ, ɛ wo ƒula wo zili nuiti zea, ti wo-maagoolii zu, zooi naa zu ɛ feezu wo vɛ ga wɔnɔ, à Amaleke nuiti ma zuwu ƒaaleve geeƒɔlɔgi wu, ti-laaseigi bale, ta-ƒisiei ƚɛɛɛ. A mina yeema naa ma pa, wo ke.

26

*Minazeƒe zooi zu
wulu waa mɔungiti*

¹ Siɛgi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, siɛgi zu wo seƒezu la, wo zeɪ nɔ, ² wo ƒilagilagi ƒa ta zeƒe zooi ma lɔnɔ mɔungi va, ɛ vaazu sɔbɔsu zooi naa zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo ya, toƒa ti vu kpɔlɔgi zu, ɛ li vɛ ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI yeelosu nɔ va ga daaseigi ƒɛ nɔ. ³ Toƒa li, ɛ zalaƒa ƒula nui ƒa, nii ɛ botii zu naama ziegi zu, ɛ ƒɛ ma: «Nɔ deɛzu za ga ƒɔɔƒɔ GALAGI ɔa-ƒALAGI ga gɛ la zooi naa zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI ƒonani ade-mɛmɛwolani be nɔ-faa zu, ga ɛ fe de vɛ.» ⁴ Zalaƒa ƒula nui ƒa kpɔlɔgi ƒula zea, ɛ sei ƒɔɔƒɔ GALAGI nɔ-zalaƒa ƒulazuve ƒakalave.

⁵ Zunui ƒa bɔɛ ƒɔɔƒɔ GALAGI nɔ-GALAGI ƒaazu, ɛ ƒɛ: «Kɛwola ƒɛni ga Alame nui, siezie nu, ɛ yeini Ezipete yooi zu ga nu bulu ko nɔ, ɛ zeɪ nɔ, ti ƒɛ ga zii wola nɔ, ti zɛbe, ti wola mɔin.

⁶ Keke Ezipete nuiti ti gi zopele ƚɔuni, ti gi wɔinzeƒe, ti gi lo duɔla ba golai zu. ⁷ Nɔzu ƒa gi kpee looni la ƒɔɔƒɔ GALAGI woizu, gi-mɛmɛwolani ta-ƒALAGI. E gi bala gooiti mɛnini, ɛ

gá-maawoin gá, ta gá-bóló, ta gá-voluḡulai, ⁸ é gi ḡulani Ezipete va ga ná-zeeḡaabaai, naa ḡeni ga kiteve vaa wola Ezipete nuiti be, ta poogiti, ta laavoo vaiti. ⁹ Naa volu, é loni gi luḡó, é va ga giye niima yooi zu, é zoi nii ve gi ve ga faanee, ve nōnōi ta kōin guló vooḡaai ná. ¹⁰ Naa gá é ba, ee, Ḣooḡó GALAGI, gè vaa è vō za ga zoi ná-tōnō mōungiti, zoi nii è fea bè.» Naa vóluma, toḡa kpólógi zeí Ḣooḡó GALAGI ná-GALAGI ḡakala, é nōkō bu. ¹¹ Naa volu, wa ḡoozunε, wa Leevi nuiti, ta seikōḡoma nuiti ti wo zaama, ani vagoiti kpein su, nii Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI fea wo ve, wa wa-veleyegeiti.

Kona savagó vuusieiti

¹² Siegi zu wo besu la ga wo zóló ganiiti kpein ma vuusiei zeḡe ba, konagi zavasiei ma, puusie ḡonagi ma, wa feena Leevi nuiti zea, ta seikōḡoma nuiti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani zóló, ti mi, ti yiḡó, ve wo zeini ná, ¹³ naazu, wa nii wo Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ḡaazu, wo ḡe ma: «Nii kpein é ga ḡōnō nā-pelei wu, gè naa ḡula ná, gè fe Leevi nuiti zea, ta seikōḡoma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti, é zoloo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la ḡa-leveiti taḡila kpala koloḡoloni, ḡaa gè va yeema ta ma. ¹⁴ Gè la puusiei nii ta zegeni ba, gè va mi saa wóló wo faa zu, gè la ta zegeni ba, siegi zu kōzōa ḡeni de la, gè la ta veeni ḡōve ya. Gè Ḣooḡó GALAGI ná-GALAGI wooi zoge, gè zie ga ḡa-leveiti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵ Ye geezuvε, è ḡaazulo è-zeizu ḡadegai va, geeḡólógi unḡave, tuya loo ḡa-nubuseiti be, Izelayele nuiti, ta zoi nii è feai gi ve, eḡevelei è ma ḡonai woni la gi-memεwolani be, zoi ve nōnōi ta kōin guló vooḡaai ná.»

Minazeḡe goo ḡaabelagi

¹⁶ Za, Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ḡa ḡōezu wo vō, ga wo ná-deveiti so, ta ná-tōgiti. Wa ḡolo ti ve, wo ti zo ga yiimave pe, ta wo-yenvui pe. ¹⁷ Wo minazeḡea za Ḣooḡó GALAGI ve, ga toḡa ḡe ga wa-ḢALAGI, ta wa zie ga pelei naa, nii é dea ga woye, wo ziima vaiti ke, wo ḡolo ná-deveiti ta ná-tōgiti be, wo woilo gooi ma. ¹⁸ Ḣooḡó GALAGI letemazu, é minazeḡea wo ve za, ga wa ḡe be ga nubuseiti ti wola vizōgai, niiti ti ḡolozu ná-deveiti be. ¹⁹ Ungo, Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ḡa pō wo yeeleve ziiti pe ba, é ti ḡeteai, wo lebiyai zóló, wo-lōḡó ḡula, wo-losuvε wóló, wo ḡe ga nubuseiti ti ḡadegai be, eḡevelei é boni la.

MINAZEGE GI NIINE VAI

27

(27:1--28:68)

Tōgi zεve vai

¹ Nubuseiti ta-ḡεwolaiti ti vileni Moize volu, é tōgi veeni Izelayele nuiti zea, é ḡe ti ma: Wa deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ² Foloji wa Zuludεn budε la, wo lō zoi naa zu, nii Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI feezu wo ve, wa kōtu ḡaazagi ma zifigi ḡaale ba, wo kobegi zie ma. ³ Wa zie wolai budεna, wo tō gooi kpein seve kōtui naati ma. Wa lō ḡana naama yooi zu, nii Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI feezu wo ve, ve nōnōi ta kōin guló vooḡaai ná, eḡevelei Ḣooḡó GALAGI, wo-memεwolani ta-ḢALAGI minazegeni la wo ve. ⁴ Wa Zuludεn budεna, wa kōtu zifigi lo Ebale gizei ma, eḡevelei gè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zie ti ma. ⁵ Naama adave nō ḡa wo zalaḡa ḡulazuve losu ná Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ve, ga kōtuiti, nii kōlu ani la de vōḡuni ba. ⁶ A mina Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve lo ga kōtu zaḡaai. Wa gala zalaḡaiti kula be naama zalaḡa ḡulazuve. ⁷ Wa ziilei zalaḡaiti kula, wo naa mi náve nō, wo ḡoozunε Ḣooḡó GALAGI wa-ḢALAGI ḡaazu. ⁸ Wa niima lō gooititi kpein seve kōtu zifigi ma ga pagó, nu ḡa zoo é kala ga pagó.

⁹ Naa vóluma, zalaḡa ḡula nui Leevi nuiti ti vileni Moize volu, é ḡōeni mōnō Izelayele nuiti kpein pō, é ḡe ti ma: Izelayele nubuseiti, à maḡe kpō, wo woilo! Za, wo ḡea ga Ḣooḡó

GALAGI wa-GALAGI ná-nuɓuseiti. ¹⁰ A ɗolo deɗemu Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI laawooi ɓe. A ná-deveiti so kpaan, ta ná-togiti gè ti veezu wo ya za.

¹¹ Naama volo ná nɔ ɗa Moize niima levei veeni la nuɓuseiti zea, é ɗe ti ma: ¹² Siegi zu wo Zuluden ɓudezu la, Simiyon ná-bolodamaiti, ta Leevi nɔnɔiti, ta Zuda nɔnɔiti, ta Isakaal nɔnɔiti, ta Zozefe nɔnɔiti, ta Benzamen nɔnɔiti, ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nuɓuseiti ɓe. ¹³ Luɓen ná-bolodamaiti, ta Gade nɔnɔiti, ta Aseel nɔnɔiti, ta Zaɓulun nɔnɔiti, ta Dan nɔnɔiti, ta Nefetali nɔnɔiti, ta lo Ebale gizei ma, ti foovooi loo.

Foovooiti

¹⁴ Leevi nuiti ta kpɔei zeɗe, ti bo Izelayele nuiti ma ga woo wola, ti ɗe ma: ¹⁵ «Foovoo nu ɗa ga nui naa, nii é kooɗɗo ganigi ta ɓetezu, é pɔne, ɓaa é vololibai ɓetezu ga kɔlu ɗaawuungai, ga é to ada maalooɗuui ta zu, naa ɗeɗala ani ɓeteaiti, maayo ge la Gooɗɗo GALAGI ɓe.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é ɓaagɗulazu keeɗe ta dee ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁷ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é ti ɗwepelemave ma ɗɔtui zeɗezu daazu ta seijnɔɗɔi, é ta vili ɓɔ pelei zu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁸ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a gaazuɗole nui ɗaka.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é tukpooɗaaleve vai maavesu seikooɗoma nui laalooɗoma, ɓaa podoin, ɓaa poanzai.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁰ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga keeɗe anzai ta, mazɔɔ é ɓaagɗula keeɗe ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²¹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga suai ma zii nɔpe.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²² «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga baazeelai, keeɗe ná-doun anzanui, ɓaa dee ná-doun anzanui.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²³ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga mɔein.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁴ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é seijnɔɗɔi vaazu dɔooɗuzu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁵ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a lobeani zo, ga é sɔbalala nui vaa.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai nɔpe é la ɗe unfema veeni tɔ gooi niiti ɓe, é ti zo yooɗe, é la zieni ga tiye.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

28

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

Tɔ Sevei Velesiei 7:12-24)

¹ Ni wa ɗolona ga pagɔ Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɓe, wo ná-deveiti so, wo zie ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɗa wo ɗe ga ma mɔungi, wo wɔɔɔ ziiti kpein ba eteai zu. ² Ni wa ɗolona Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɓe, wele tuyaiti ba, é vaazu ti loozu wo ɓe: ³ Toɗa tuya loo wo ɓe taazuɓe, ta ɓalaɗai zu. ⁴ Toɗa tuya loo wo ɓe, é doun mɔinmɔin fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga ɓɔɔɔ, é wa-nikeiti gaawɔɔɔ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ⁵ Toɗa tuya loo wa-ɓalagiti ta wa-ɓaɗa liɗiiti ma. ⁶ Toɗa tuya loo wo ɓe, wa ɗena lia, ta wa ɗena vaa.

⁷ Gooɗɗo GALAGI ɗa wo zili nuiti suvaza, ta vaana laaleezu wo wu. Ta zie ga pele ɗila nɔ, ta ɗena vaa wo laalooɗoma, kee ta vela wo va, ti li ga pele lafela. ⁸ Gooɗɗo GALAGI ɗa tuya loo wo ɓe, é molo ɗotaiti daave, wo ɓooɗɔ zɔɔ wo-yeavai pe su. Ungo, Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɗa tuya loo wo ɓe zooi naa zu, nii é feezu wo ɓe.

⁹ Ni wa ɗolona Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti ɓe, wo zie ga pelei naati, é ti lea ga woye, toɗa wo ɗe ga ná-nuɓuseiti ti ɗadegai ɓe, eɗevelei é minazegeni la. ¹⁰ Eteai zu nuɓuseiti kpein ta ka ga Gooɗɗo GALAGI laaseigi ɗa wosu wo ɓe. Ta unfema ve wo ɓe.

11 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ani vaɔai kpein gaavɔni wo vɛ, zooi naa zu, nii ɛ minazɛɔɛa, ɛ ɔona ma vaa zu wo-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe wo ya: toɔa doun mɔinmɔin fe wo ya, wa-loganiiti ti buɔu, ti mɔin, ɛ daamianigi ve wo ya ga bɔɔɔa. 12 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-naavolo makɛsu vaɔai laalao wo vɛ, geezu vɛ, ɛ tonai vu wa-yooi zu ma yeeɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, ɛ tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei kɛɛzu. Wa kuyei vɛɛ zou mɔinmɔin ma, keɛ wa bɔɔɔi wo bɛɛ la ɔɛa ba ga wo kuye zeɔɛ. 13 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tosu mɔungɔ ve wo ya ziiti kpein saama, wo la ɔɛa ga ma ɔaabelaa. Wa ye loni vɛlelavɛ nɔ, wo la yeida bu, ni nɔ wa woilosu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti ma, gɛ ti veezu wo ya za, wo ɔolo ti vɛ, wo zie ga tiye, 14 wo mina zeɔɛ gila kpala ba, devei nii kpein gɛ feai wo ya za, wo mina ɔili gala kiligiti ba, wo va ti lebi.

Foovooi taɔfiligaa

(Leevi Nuiti 26:14-46)

15 Keɛ ni wo la ɔɛ ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, ni wo la ɔaabaani, wo va nɔ-deveiti ta nɔ-tɔgiti so, wo va zie ga tiye, niiti gɛ ti veezu wo ya za, weɛ foovooiti ba, ti vaazu zeelizu wo ma: 16 Toɔa wo ɔoto taazu vɛ, ta balaaɔai zu. 17 Toɔa wa-bɔɔɔgiti ta wa-baaɔa ligiiti koto. 18 Toɔa wo ɔoto, ɛ la doun mɔinmɔin fea wo ya, ɛ va daamianigi ve wo ya ga bɔɔɔa, ɛ va wa-nikeiti gaawɔɔɔ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. 19 Toɔa wo ɔoto, wa ɔɛna lia, ta wa ɔɛna vaa.

20 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeebe maanɔɔɔi va, ɛ va wo laalɔɔɔma, ta faazupui, ta wo ɔologolo fai, fai kpein su wa ɔɛ kɛɛzu, eyɛsu wo ɔologolo mɛtu, su la ɔooza wo jɛɛɛ, tɔzei wo ɔɛɛa ba, wo faa jɔiti ke.

21 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔɔɔ zeebɛi ɔili wo va, nii a wo-ma zuwu ɔaaleve zooi naa zu, nii wo vaazu sɔɔɔsu ga wɔnɔ. 22 Toɔa wo bɔɔ ga kɔsɔ kolegi, kɔɔkpadimai, ta kpɔɔbɔɔɔgiti ma zii pɛ. Toɔa ɔɔvɔgi vili wa-balagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zeebɛiti. Naama maanɔɔɔiti kpein ta vile wo volu, eyɛsu wo undaavili. 23 Geeɔɔɔɔɔɔ ɛ wo maazu vɛ, naa ɔa baa eɔɛ kɔlu bɔɔgiti, zooi wo ma, naa baa eɔɛ kɔlui. 24 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa fufiligi ta jaɔaɔgiti lebe wa-yooi zu tonai vɔtɔgiti zu, naati ka ta ɔɛ vuuzu wo ma, ti zeɔɛ geezu vɛ, eyɛsu wo-ma zuwu ɔaaleve.

25 Toɔa va bu, wo bize wo zili nuiti ba, ni wa ziena ga pele ɔila nɔ, wo da li ti laalɔɔɔma, pele lafela ɔa wa vela la ti va. Fai niiti ta ɔɛ zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. 26 Wo-ma vɔomaiti ta ɔɛ ga wɔniiti ta ɔɔɔ zuaiti daamianigi, nu nɔpɛ ge la vaa, ɛ va ti jiiikpi wo maazu.

27 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo va, eɔɛvɛlei ɛ ɔɛni la ga Ezipete nuiti, ta puzeɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta ɔɔɔɔi, ta maabelegi niiti ti la zalea. 28 Toɔa titi seebɛi vili wo ma, ta gaazuɔɔɔɔɔɔ, ta ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, 29 wo da yeevɛɛ mɛmɛ foloi, eɔɛvɛlei gaazuɔɔɔɔɔɔ nuiti ta da ke la kpidi zu. Wo-ɔɛvɛvai tanɔpɛ su la bɛɛa. Yeenɔpɛ, keni nɔ nuiti ti da loo wo ma, ti wo yeabale, nu nɔpɛ ge la bɔɔa wo va, ɛ va wo maalobo.

30 Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui taɔɔi ka naa bea. Nui ta a peɛ lona, taɔɔi ka a zeɛ naa wu. Nui ta a kpele levena, tɔ bɔɔɔi la ma waai ta mia. 31 Ta wa-nikeiti paa wo ɔaazu, keɛ wo la ma zuai tanɔpɛ mia. Ta wa-zoovalegiti unma wo ɔaazu, wo la sɔɔɔga volu jɛgeɛin. Wo zili nuiti ta wa-vaalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu nɔpɛ ge la bɔɔa wo va. 32 Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta la zii ɔiligiti zeezu, wa ɔɛ naa ɔaazu, ti wɔin da wo zo, keɛ wo la zooga wo va faa nɔpɛ ke. 33 Zii wo la kwɛɛ, naa ɔa a wa-yooi ma lonɔgiti mi, ta botii kpein wo kɛɛzu, naama lonɔgiti, nuiti ta ɔɛ nɔ loozu wo ma ɔɔ, ti da wo ɔologolo. 34 Naama vaiti ta ɔɛna ɔɛa wo ɔaazu, wo da ti ɔa, wo-ɔigiti ɔa ɔula wo ya. 35 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo-niibiiti ba, ta wo-balaiti, toɔa lo wo-busei kpein ba, ɛ zo wo-ɔɔɔɔvɛ, ɛ le wɔungɔ zu, nii ɛ la ɔɔɔɔɔ eyɛsu pɛ.

36 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo la duɔɔɔɔ zu, wa wa-masagi wa sei bɔɔɔ unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-mɛmɛwolani-yo, wo la ɔɛni kwɛɛ jɛgeɛin. Wa la gala kiligiti debi vai zu, niiti

ti ga guluiti, ta kətuiti. ³⁷ Nubuseiti kpein G̃ooḡo GALAGI a li ga woye ti ʋo be, wa-vai ḡa ti laavɔ, wo ḡe ti ʋe ga faalaalii, ti da ɲeḡfula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu m̃ainm̃ain faza wa-balagi zu, keke tago nɔ ḡa wa sɔlɔ, mazɔlɔ kotogiti ta ti pe kologolo. ³⁹ Wa leezen beleiti teve, wo boti ḡe ti zu, keke wo la dɔɔ zɔlɔga ba, wo ʋa kpɔle, wo la ma waa ḡila kpala sɔlɔga, wo ʋa kula, mazɔlɔ belekpelegiti ta ti pe mi. ⁴⁰ Wolive wului ḡa ḡe wa-yooi ḡa ná pe, keke wo la gulɔ zɔlɔga ma waai ʋa ga m̃ainda, anee nii wa ḡe siezu bɔḡo ma, mazɔlɔ wa-wolive ma ʋuai ḡa a ḡe ʋuuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔ, keke ti la ḡea ga wɔnɔ, mazɔlɔ ta ti lɔ duulai zu. ⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zoi ḡaa lufaiti.

⁴³ Seikɔḡoma nuiti ta ḡe wo zaama, ti-losuʋe ḡa li ga wɔlɔa wɔnoi ʋa, woun wa ye nɔ yeizu bu ḡo. ⁴⁴ Tiya ḡa ta ḡe kuyei ʋeezu wo ma, keke woun wo la ani nɔpe sɔlɔga, wo ʋa kuye ʋee ti ma. Ta ḡe wo luḡo, wo ḡe ga ti ʋolu ʋelei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, é ʋile wo ʋolu, é wo zo, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe, tɔzei wo la ḡolozu G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋe, wo ʋa ná-deveiti so, ta ná-tḡiti, niiti é ti veeni wo ya. ⁴⁶ Ta ḡe wo ʋe wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maabele vaiti, wa ḡisɔlɔ ga ti maavele.

⁴⁷ Tɔzei wo la botii ḡeeni G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋe ga koozuneei, wo-yiimaʋe ʋa zɔle, siegi zu anii pe ge ḡea ʋoovani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti G̃ooḡo GALAGI ti levesu wo laalḡoma, wa botii ḡe ti yeezu, pului zaama, ta kpɔle wain, wo ḡe seḡe ʋeelo zu, wo ʋala anii kpein ma, unbawului nii é ga kɔlu gelei, naa ḡa ta pili wo ḡoba, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe. ⁴⁹ G̃ooḡo GALAGI ḡa ʋa ga zii ta wo laalḡoma, é zeḡe ḡoozama, zou bela ga, nii wo la daawooi menisu, toḡa loo wo ma, eḡe koḡei a ḡe loozu ná-daamianigi ma. ⁵⁰ Toḡa ḡe ga zii ná, zunuiti ti su, ti ḡaazumaavɔai, ti la unfema vea kewola ʋɔlɔ ʋe, ti la dounḡo maawoinḡaa. ⁵¹ Ta wa-loganiiti mi, ta wa-yooi ʋa lɔnḡiti, eyesu ti wo-ma zuwu ḡaaleʋe. Wa za ga pului, mazɔlɔ ti la molo yeḡa wo ya, ɔaa dɔɔi, ɔaa gulɔi, ɔaa nikiiti, ɔaa baalagiti, ɔaa boliiti, eyesu ti wo pe wo undaavili.

⁵² Ta wa-laaiti sei keke su, eyesu sigi gaḡoozagiti wo ḡigi ti ʋa, naati ti loo bu, wa-yooi zu ná pe, ta wa-laaiti kpein sei keke su zoi zu ná pe, nii G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI feezu wo ʋe. ⁵³ Siegi pe daawu wo zeidai la keke su, wo zili nuiti ta ye ɔoizu wo la, eyesu ʋoluḡulai naa zu, wo da wo-lointi mi, unḡo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋaazu ti veezu wo ʋe. ⁵⁴ Zunui nii ná-fai wola ḡaanɔai wo zaama, naa ḡa wele keeḡeloin ʋa ga ɲouda, ta nebe anzai, ta doin niiti ta ye de zea, ⁵⁵ ga é mina ná-dointi ma zuai ta ve ti tanɔpe zea, make fai zu be ga tɔ bɔḡoi ná-daamianigi, mazɔlɔ ani nɔpe ge la mɔ zea, tɔzei ʋoluḡulai ʋa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai ʋa keke su. ⁵⁶ Anzanui nii ná-fai wola ḡaanɔai wo zaama, é la ḡeni zoosu é ʋa ḡḡoʋe ʋee zou nakai ma, naa ḡa ḡaazu ɲoi lo nebe zinigi ʋa, ta ná-doun zunui, ta ná-doun anzanui, ⁵⁷ mazɔlɔ toḡa wain ga é doun ɲegi ta doun laḡagi mi dɔḡuzu, nii é sɔlɔgai, wain galui leveai nɔ feya, tɔzei ʋoluḡulai ʋa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la tɔ gooi teiti kpein soni, ti sevei zu, wo ʋa zie ga tiye, wo ʋa naa lebi, nii lebiyai be, maayikiai, G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI, ⁵⁹ G̃ooḡo GALAGI ḡa wo loḡa ga laavɔ vai, wa wo-mavofodaiti, ga dɔfo zeebeiti taḡili wo ma, ta seebe ɲoiti taḡili wo ma. ⁶⁰ Dɔfo zeebe kpein é peeni Ezipete nuiti ba, wo ḡeni luazu ti ʋa. Toḡa naa kpein pee wo ʋa. ⁶¹ Naa ʋoluma, toḡa ʋa ga seebe ma zii pe ta dɔfo niiti ti-laasei ge la woni tɔ sevei nii zu, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe. ⁶² Wo m̃ain ʋa ga somideḡaiti tieḡo, wo wola maa ḡa loi, tɔzei wo la ḡoloni G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI laawooi ʋe. ⁶³ Eḡevelei nɔ é neeni la G̃ooḡo GALAGI ʋe ga é faanɔai ḡe wo ʋe, wo wola m̃ain, zenɔ ḡana a ne la be m̃onɔ ga é wo undaavili, wo ḡologolo, wo ḡula zoi naa ʋa, nii wo ʋaazu lɔzu su, wo sɔlɔ ga wɔnɔ.

⁶⁴ Gooḡo GALAGI ḡa wo vaza eteai zu ná pε, nuḡuseiti saama. Wa gala kiligiti deḡbi, nii wa boḡoi wo la ḡeni kwεε, baawo-mεmεwolani, galagiti ti ga gului, ta kətui. ⁶⁵ Zii naati saama, wo la ḡea gaane zu, wo la zeida ada, ve wa dooḡo soloo ná. Gooḡo GALAGI ḡa wo lo ziizoolai zu, wo ḡaazu da zoolε, iḡotevei da boi wo la, ⁶⁶ gaa nɔpe ge la ḡea wo luḡo vele vaiti ba, wa ḡe dualuagi zu, kpidi veε folo va, kito ge la ḡea wo ve wa-eteai vaa zu. ⁶⁷ Sobui a zeelina, wo da ḡe: «Ee, ni kpokoi ḡeni de!» Kpokoi wo ḡe ma: «Ee, ni sobui ḡeni de!» Toozei dualuagi maavele ma, nii wo soloo su wo-yiimave, ta naama vaiti maavele wa ḡe ti ḡaazu. ⁶⁸ Gooḡo GALAGI ḡa wo vile Ezipete velei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii ge ḡeni wo ma: «Wo la mo ka volu pε.» Miná, zinaa pε ta anzaa pε, wa boḡo ve wo zili nuiti be, ga ti wo ḡeya, wo ḡe ga duoti. Kele, nu nɔpe ge la wo ḡeyaa.

MOIZE NA-KPŌEZUGŪLA ḠAABELAGI

(28:69--30:20)

⁶⁹ Wele minazeḡe gooiti ba Gooḡo GALAGI feeni Moize ya, naa ḡe ni Izelayele ná-faa ma Moabe yooi zu, é bo minazeḡegi va, nii é boni ti ve Ḡoolεbe gizei ma.

29

*Faiti GALA ge ti ḡe ni
Izelayele nuiti be*

¹ Moize Izelayele nuiti kpein tolini, é ḡe ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa boḡoi wo-ḡaazuve, nii Gooḡo GALAGI keeni Ezipete yooi zu, ga masagi Falaḡon, ta ná-botigεe nuiti kpein, ta ná-zooi pε. ² Wo voluḡula vaa wolai ḡaani, nii é seini ti ma, wo ḡeni ga zeelei poogiti ta maabele vaiti su, é ti ḡe ni. ³ Kele zaagaza, Gooḡo GALAGI la kwεε kigi veeni wo ve, baawozagḡa ḡaazuve, baawo faa meni goiyegεi.

⁴ Toge wo luḡo tevebai zu eyesu kona vuunaanigo (40), wa-zegεe la zagani wo ḡoba, wazavala ge la zagani wo ḡoḡa. ⁵ Wo beḡe la vileni bulu mii vaa va, baawo doo bole vaa, anεε gaazulati gani nɔpe, naa ḡa a ke wo kwεε ga ná ga Gooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.

⁶ Ade zeelii ma adave tei, Ḡesebon masagi Sigon ta Basan masagi Woge, naati ti ḡulani, ti ade laagomi, ti kooi veε ade va, ade pile soloo ni ti ma. ⁷ Ade ta-yooi zoni, de fe Luḡen ná-bolodaiti zea ga tano, ta Gade ná-bolodaiti, naa veε Manasee ná-bolodai ḡilazuve va. ⁸ A ḡolo minazeḡegi tei ma woiti be, wo zie ga tiye, naa ḡa a ke wo-ḡεevaiti pε subεte.

*Minazeḡegi ḡa ga sabelama vaa
GALA gaazu*

⁹ Wa za losu Gooḡo GALAGI wa-ḠALAGI ḡaazu, wo pε, bolodama ḡundigiti, ke wolaiti, ta kundigiti, Izelayele zunuiti kpein, ¹⁰ wo-lointi, wo-anzaiti, ta seikogoma nuiti ti wo zaama wo-vuuzuve, ti gului levezu wo ve, baawo ti ziei zagazu wo ve. ¹¹ Wa za ve, ga wo lo minazeḡegi zu, nii Gooḡo GALAGI wa-ḠALAGI po é bo wo ve za, ga konaiti, ¹² naa ḡa a ke wo ḡe ga ná-nuḡuseiti, to boḡoi ḡe ga wa-ḠALAGI, eḡevelei é boni la wo ma, eḡevelei é ma ḡonai woni la wo-mεmεwolani be, Abalaame, ta Izaake, naa veε Zakobe va. ¹³ Wa ḡila no laade, Gooḡo GALAGI va ḡe niima minazeḡegi wosu wo ve, ga konaiti, ¹⁴ toḡa wosu wo ve, woiti wo loni za Gooḡo GALAGI da-ḠALAGI ḡaazu, ta zoiti balaa ti ga de-mavofodaiti ti la de zoloo ni.

Maane ḡa kooḡo gani koo vai va

¹⁵ Wo kwεε velei ade ḡeni la Ezipete yooi zu, velei ade ziiti ta-yooiti maazuḡudeni la, ve wo ziēni ná. ¹⁶ Wo kooḡo gani ḡoḡugiti kaani, ti ga gului, ta kətui, naa veε wali ḡaei va, ta zanugi. ¹⁷ Nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, zunu, baawo anzanu, baawo peleyegεe, baawo bolodai ta, nii kigi a zegεe za Gooḡo GALAGI ada-ḠALAGI va, é va li zii naati ta-ḡalagiti deḡbizu. A lua, ga nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, eḡe gului nii ma zapei ga nu vaa ani, baawo ani wana. ¹⁸ Nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, niima ḡona woiti meniga voluma, é va boḡo maamuse,

é va gɛ: «Fai pɛ ka zoloo nɔ̀un bɛ, anɛɛ ni nà vilesu kisu vaiti nɔ̀ volu.» Ni zooi nii zɛbɛai naa a maanɔ̀ɔi zɔ̀ɔna, zɔ̀i nii fɔ̀ai naa balaa gɛ ta zɔ̀ɔ. ¹⁹ Gɔ̀ɔɔ GALAGI la vaa bu, é va maavaayɛ. Kɛlɛ ná-ziiɔ̀gaawanai gɛ zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maavele ma, foovoo vaiti kpein ti zɛvɛai niima zɛvɛi tei su, naati ta la unma, toɔɔa daaseigi gaaɔa, é kula eteai zu. ²⁰ Nii a kɛ maanɔ̀ɔ, Gɔ̀ɔɔ GALAGI gɛ kpetevɛ Izelayɛle wolodamaiti kpein ba, eɔ̀velei minazegɛgi zu voovoo vaiti kpein seɔ̀vɛai la, niima lɔ̀ seɔ̀vɛi zu.

Kɔ̀ɔɔ gani kɔ̀ɔ vai ma zalai

²¹ Wo-mavofodaiti ti vaazu, wo-loun zunuiti ti wuzegɛzu, wa zegɛna ná, ta wɛɛin é vaazu, é zɛɔ̀ zou gɛli su gɔ̀ozama, ta zooi nii zu maanɔ̀ɔiti kaana, ta seebɛiti Gɔ̀ɔɔ GALAGI ti vɛai ba, ²² zooi pɛ galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é va ani nɔ̀pɛ sin ná, ani nɔ̀pɛ ge la vɔ̀nɔ̀ ga, tufa nɔ̀pɛ ge la mɔ̀ bɛtɛa ga, é gɛa ga faazupui gɛvele nii é gɛni Sɔ̀ɔme, ta Gɔ̀mɔ̀l, ta Adema, ta Sebɔ̀yime, vɛ Gɔ̀ɔɔ GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-ziiɔ̀gaawanai ta ná-ziiɔ̀fulagi zu, ²³ ziiiti kpein ta gɛ ma: «Leeni vaa zu Gɔ̀ɔɔ GALAGI niima yooi zogai gani? Leeni gɛ é ga niima yiiɔ̀gaawana wolai?» ²⁴ Ta ti woogaaɔvɔte, ti gɛ ma: «Nii gɛvɛvɛ, tɔ̀zɛi ti gɛlɛvɛ minazegɛgi va, nii ti-mɛmɛwolani ta-GALAGI Gɔ̀ɔɔ GALAGI kɛɛni ti yɔ̀ɔzu, é ti gɛlaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ Tɔ̀zɛi ti liivɛ, ti gala kiligiti dɛbi, ti nɔ̀kɔ̀ gala kiligiti bu, ti la gɛni ti gɛwɛɛ kaipa, é la veeni ti ya ga tɔ̀nɔ̀. ²⁶ Naa gɛ é kɛa, Gɔ̀ɔɔ GALAGI ná-ziiɔ̀gaawanai va zooi nii laalɔ̀ɔma, é va ga maanɔ̀ɔ vai kpein, nii seɔ̀vɛai niima lɔ̀ seɔ̀vɛi zu. ²⁷ E ti lɔ̀ɔfulani ta-yooi zu ga ná-ziiɔ̀gaawanai, ta ná-ziiɔ̀fulagi, naa vɛɛ ná-ziiimaleɔ̀vɛi va. E ti bɛ, ti li zou gɛli su, vɛ ti zeini ná dɛ za.»

²⁸ Fai niiti ti lɔ̀ɔɔuai, Gɔ̀ɔɔ GALAGI da-GALAGI gɛ é naati kwɛɛ. Kɛlɛ niiti ti gɛlaai kɛlɛma, naati ta ga adɔ̀nɔ̀, da de-lointi eyɛsu gɔ̀, naa gɛ é ga tɔ̀gi nii zu woiti, nii maanɛai, de so, de zɛ la.

30

Galema volui GALA pɔ̀

¹ Woi niiti gɛ ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta vaazu gɛɛzu. Ni wa ti zona volu ga niine wo-yiimavɛ, nubusɛiti saama, vɛ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu wo bɛɛzu, wo vaza náti, ² ni wa gɛlena ma, wo va volu Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɔ̀, ni wa woilona gooi ma, wo gɔ̀lo bɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, wa wo-lointi, nii kpein nɔ̀ gɛ feezu wo ya za, ³ naazu, Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo niine, é wo maawɔ̀ingɛ, toɔɔa wo gɛalɛ ba, é va ga woye, wo gɛla nubusɛiti saama, vɛ wo gɛa vazani ná. ⁴ Anɛɛ ni wa gɛ pela velei zu, zou bɛla ga, Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ li, é wo gɛizɛ návɛ, é wo gɛalɛ ba, ⁵ é va ga woye naama yooi zu, nii wo-mɛmɛwolani ti sɔ̀lɔ̀gai, wa seɔ̀ ga wɔ̀nɔ̀. Toɔɔa wo undaanɛ, é wo mɔ̀in, wo leɔ̀ wo-mɛmɛwolani ba. ⁶ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo valibo wo-yiimavɛ, wa wo-mavofodaiti, naa gɛ a kɛ wo nɛɛ vɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, naazu, wa zɛnvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gɛ ti zɛvɛai wo vɛ, naa gɛ zeeli wo zili nuiti ma, niiti ti wo maayoseɔ̀ɛzu, ti wo wɔ̀inzeɔ̀. ⁸ Wɔ̀un wa, wa gɛle ma, wo va tɔ̀un pɔ̀ volu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gɛ feezu wo ya za. ⁹ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ undaanɛi gɛ wo vɛ, é wo-gɛɛvɛiti kpein subɛtɛ, wo buɔ̀u ga doun mɔ̀inmɔ̀in, wa-loganiiti gola gɛawɔ̀lɔ̀, daamianigi vɔ̀vɔ̀va wo ya. Mazɔ̀lɔ̀ Gɔ̀ɔɔ GALAGI gɛ wɔ̀in ga wa-undaanɛi volu, eɔ̀velei é wɔ̀inni la ga wo-mɛmɛwolani ta-undaanɛi, ¹⁰ ni nɔ̀ wa woilo gooi ma, wo gɔ̀lo ná-tɔ̀giti bɛ, ta ná-deveiti, niiti ti zɛvɛai tɔ̀ seɔ̀vɛi nii zu, siɛgi zu wo gɛlesu ma la, wo va pɔ̀, ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ.

Tɔ̀gi gɛ nu yiimavɛ

¹¹ Deveɛ gɛ feezu wo ya za, é la baani, é va buɔ̀e wa-zɛbɛi maazu, baa maa va gɔ̀oza wo va. ¹² E la geɛgɔ̀lɔ̀gi zu, wa va gɛ ma: «Bɛ gɛ a lɛ geɛgɔ̀lɔ̀gi zu gi vɛ, é vaa la gi vɛ, é va su vai wo gi ma, naa gɛ a kɛ, gi so, gi zɛ la?» ¹³ E la kpoloɔ̀vɛi volu velei, wa va gɛ ma: «Bɛ gɛ a

ɓude gi ve kpoloɗei volu velei, é vaa la gi ve, é su vai wo gi ma, naa ɗa a ke gi so, gi zie la?»
 14 Wooi ɗa wo ɗoba nɔ, toɗa wo-laave, ta wo-yiimave, ga wo so, wo zie la.

Zenvui ta saai

15 A wele, za gè zenvui ta undaanɛei zeida wo luɗɔ, gè saai ta maanɔɗɔi ɓalaa seida wo luɗɔ. 16 Devei gè feezu wo ya za, naa ɗa é ga, wo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ ve, wo zie ga pelei, nii é dea ga woye, wo ɗolo ná-deveiti be, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooiti, naa ɗa a ke wo zenvui wo, wo main, wo tuyai zɔɓɓ Ɔooɗɔ GALAGI ya, wa-ƆALAGI, naama yooi zu, ve wo liizu ná, wo seɗe ga wɔnɔ. 17 Kele ni wo-ɗigi a zɛfena tɔun ba, ni wo la keeni, wo va ɗolo be, wa ɓoɗɔ yena ná, wo da nɔkɔ gala kiligiti bu, wo da ti lebi, 18 ná wo loozu ɗisu naa luɗɔ za ga wo undaa ɗa vili. Wo-zii zu la ɗooza naama yooi zu Zuluden volu velei, ve wo vaazu liizu ná, wo seɗe ga wɔnɔ.

19 Gè geɗɗɔlɔgi ta zooi zoga za ga zeelei wo laalɔɗɔma, ga wo yiimazeɗe zenvui ta saai ti yɔɗɔzu, tuyai ta foovooi ti yɔɗɔzu. A yiimazeɗe ga zenvui, naa ɗa a ke, wo zenvui wo, wa wo-mavofodaiti. 20 A yiimazeɗe ga wo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ ve, wo ɗolo tɔun be, wo ɗili ba ɗɔ, mazɔɓɓ toɗa é ga wo-yenvui, é wo-zii zuɗoozazu, wo va zeii zooi naa ɗa, nii é ma ɗona woni ga é fe wo-mɛmɛwolani zea, Aɓalaame, ta Izaake, naa veɛ Zakɔbe va.

MOIZE NA-FALIMAI TA SAA VAI

31

(31:1--34:12)

1 Moize ɓɛni Izelayele nuiti kpein pɔ ɗani, é ɗe ti ma: 2 «Niizu gè kona ungila puufelegɔ (120) zɔɓɓga, gè la mɔ zooga gè va lo wo luɗɔ. Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni mà, gè la Zuluden nii maazuɓudea. 3 Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɓoɗɔi ɗa lo wo luɗɔ. Zii naati ti zeini ná, toɗa naati koloɗolo wo luɗɔ, wo zoo wo ta-yooi zeɗe ga wɔnɔ. Zozuwe ɗa é losu wo untuɗɔ, eɗevelei Ɔooɗɔ GALAGI bogai la. 4 Ɔooɗɔ GALAGI ɗa ti ɗoloɗolo, eɗevelei é Amɔɔl masagiti koloɗoloni da, Sigon ta Wɔge ta ta-yooi. 5 Toɗa zobogi ve wo ve, wo vɔni zii naati ma, wa ti zo kpein nɔ, eɗevelei gè wo leveni la. 6 A yiilɔ, wo zɛbezeɗe! A mina lua, ti mina wo zasubali, mazɔɓɓ Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɓoɗɔi ɗa liizu wo volu, é la yeebega wo va, é la ɗelea wo va.»

Zozuwe vile fai Moize votogi zu

7 Naa volu, Moize Zozuwe lolini, é ɗe ma Izelayele nuiti kpein gaazu: «Yiilɔ, è zɛbezeɗe, mazɔɓɓ da ɗa è leezu ga niima nuɓuseiti naama yooi zu, nii Ɔooɗɔ GALAGI ma ɗona woni ti-mɛmɛwolani be, é va fe ti ya. Da ɗa è vaazu liizu ga tiye, ti seɗe ga tɔnɔ. 8 Ɔooɗɔ GALAGI ɓoɗɔi ɗa lo è luɗɔ, toɗa ɗe è va, é la yeebega è va, é la ɗelea è va. Mina lua ani nɔpe ba, è zasu mina ɓali.»

Tɔ sevei ɗala yeeɗeɗalaiti

9 Moize niima lɔ gooiti kpein seveni, é kaliva zalaɗa ɗula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losuve ɗeni ga ti da Ɔooɗɔ GALAGI ná-minazeɗe kesui zeɗe, ta Izelayele ɗundiɗiiti kpein. 10 E niima levei veeni ti ya, é ɗe ti ma: «Konagi lofelasiei ɗilagilagi kpein ma, kuye zuvaaye konagi laawu, kota vetii ma ziegi zu, 11 siegi zu Izelayele nuiti kpein ti vaazu la, ti lo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗakala, naama adave, ve é yeelosu ná va, wa tɔ gooi nii ɗala ná Izelayele nuiti kpein be. 12 Wa nuɓuseiti kpein gaale ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta weinti ti seikɔɗɔmai zu wo zaama, naa ɗa a ke ti pe ti tɔgi ɗala gooi meni, ti Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗaazuluabai maalele, ti niima lɔ gooiti kpein so, ti da zie la, 13 ti-lointi ɓalaa, niiti ti la kwee, naati ta meni, ti Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗaazuluabai maalele, yeenɔpe, wo-zii ma voloi pe su, naama yooi zu wo vaazu seɗezu ga wɔnɔ, wo Zuluden ɓudea voluma.»

Izelayele nuiti ta ɔe ga woovalada nuiti

¹⁴ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Wɛɛ, è-zii ɔaabelazuwe maabuɔa. Ua ga Zozuwe, wo lo GALA daaɔomi seɔe velei wu, miná ɔa gè nà-deveiti feezu zea ná.» Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daaɔomi seɔe velei wu.

¹⁵ Ɔooɔɔ GALAGI ɔulani keɛma ti ve miná, tonabiingi zu, é lo GALA daaɔomi seɔe velei laave. ¹⁶ E bɔeni Moize ɔɔ, é ɔe ma: «Wɛɛ, nágo ve na, è li è-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai. E zaa voluma, niima nuɔuseiti ta vaazu koloɔologi ɔɛɛzu ta gala kiligiti, naama yooi zu, ve ti vaazu liizu ná. Ta ɔeɛ bà, ti minazeɔeɔi ɔoloɔolo, nii gè keeni ti ve. ¹⁷ Naa maavele ma, nà yiiɔaawana ti ma naama voloi zu. Nà ɔeɛ ti va, gè voluave ti va. Naazu, nuɔuseiti ta ɔe ga zii taɔili daamiani, kpɔɔ mɔinmɔin ka zeeli ti ma, ta faaɔaagiti. Naama voloi, Izelayele nuiti ta ɔe bɔɔɔ ma: «Gaamazu, tɛi ada-GALAGI la mɔ de zaama, naa ɔa é keɛzu, niima maanɔɔiti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama ziegi zu nà voluave ti va jɛɔeɛin, faa jɔi kpein faa zu, nii ta ke, ta ɔaavotena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii zɛve niizu. Da ve Moize, Izelayele nuiti kala da, ti ɔa too, naa ɔa a ke, guyei naa ɔe bɛ ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁰ Nà liizu ga tiye zooi naa zu, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɔoovaai ná, gè minazeɔeni, gè ɔona ti-mɛmɛwolani be, ta daami wo, ti yiɔo, ta zeí ná, anii pe ge ɔoova ti ya, názu ɔa ta ɔaavote da gala kiligiti ma, ti ɔa ti lebi, ta zii ɔoloɔolo, ti nà-minazeɔeɔi ɔoloɔolo. ²¹ Siegi zu maanɔɔ mɔinmɔingi zeelizu la ti ma, ta faaɔaagi, naazu guyei nii ɔa ɔe ga zeelei ti laalɔɔma. Mazɔɔ ti-mavofodaiti ti la yeemaa, ti va be too vai va. Gè ti-yiimave ɔevelei ɔweɛ niina, aisa gè va li ga tiye zooi naa zu, nii gè minazeɔeni, gè ma ɔona wo ti ve.» ²² Naama volo ná nɔ ɔa Moize guyei naa zɛveni la, nii é Izelayele nuiti kalani da.

²³ Naa voluma, Ɔooɔɔ GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é ɔe ma: «Yiilɔ, è zɛɛzeɔe, mazɔɔ ɔa ɔa è vaazu liizu ga Izelayele nuiti naama yooi zu, nii gè minazeɔeni ma vaa zu, gè ɔona. Nɔun nà, nà ɔɛɛzu è va.»

²⁴ Siegi zu Moize ɔeni da ga tɔ gooiti kpein seve, seve ɔila su, ta la yeeni voluzu, ²⁵ é niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti ɔeni Ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui zeɔeɛzu, é ɔe ti ma: ²⁶ «À tɔ sevei nii zeɔe, wo da Ɔooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔobave. Toɔa yeɛsu ná, é ɔe ga zeelei Izelayele nuɔuseiti daalɔɔma. ²⁷ Tɔɔzei ba ga, gè kwɛɛ wa ga kololala nuiti, wo bakage. Ni za, nà vulua wo zaama, wo ɔa wuzeɔe Ɔooɔɔ GALAGI laalɔɔma, wa vaazu keɛzu ɔale, saa voluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama ɔewolaiti gaale ba maɔɔoolii zu, ta kundiiiti kpein, gè guyei ma woiti bo ti ma, nà geeɔɔɔɔ ta zooi zosu ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁹ Gè kwɛɛ, gè ɔe, saa voluma, keni nɔ wo bɔɔɔ ɔɔzɔ, wo zeɔe pelei va, nii gè ná-fai zɛvai. Naazu kpɔɔi ɔa zeeli wo ma velela velei, tɔɔzei wa Ɔooɔɔ GALAGI wanama vai ɔe, wo zie veleiti ta vaazu ná-ziiɔaawanai maalolisu wo ma.»

³⁰ Naa voluma, Moize guye woiti kpein deeni ga Izelayele nu vebei, ti ti pe menini.

32

Moize ná-guyei

¹ Ee, geeɔɔɔɔgi, woilo, nà bɔɛzu.
Da ve, ee, zooi, dàawooiti meni!

² Nà-faaɔweɔgi vu eɔe tonai,
gɔoi zie eɔe nɔɔai,
eɔe duɔui é tufa letɛi ɔa,
eɔe sabalagi é tufai ɔa.

³ Mazɔɔ nà Ɔooɔɔ GALAGI laaseigi wosu.
A ada-GALAGI maamuse!

⁴ Toɔa ga fasai, ná-keɛwotii laazeeliwe,

ná-peleiti pɛ sɔlegɛ,
woogɛɣɪla GALAGI vɛ, telebotala vaa la ziima,
toɣa telebogai, é zɔle.

⁵ Wɔun wa, tɔun tetemazu, wo yaavavɛ,
wo la mɔ ga ná-dointi,
tɔzei sɔgi ɣa wo va,
wa ga yaava nuiti, ta sɔletala nuiti.

⁶ Gɪmalala nuɔuseiti, ɣi ge la ti ma,
Gɔogɔ GALAGI zopelei ɣana wo vɛ?
Wo-ɣɛɛ laade ɔaa, wo ɔɛɛ nui?
Tɔ laade é va wo ɔɛɛ, é va wo zeɪ?

⁷ A ɣize wɔɔwɔɔ voloiti su,
wo ɣida yeegɛɣɪla ɣilagilagi ma ɣonagiti bu.
A wo zɔɔɔ nuiti gaazaɣa, ta dɛɛ ga woye.
A wa-nu vɔɔɔiti gaazaɣa, ta wo ɣala da.

⁸ Siɛgi zu nii é Anii-Pɛ-Unda, é zooi veeni la nuɔuseiti bɛ,
é nuɔuseiti gaagwɛ, ti vaza zooi ɣa,
é zooti kwɛgi la,
é zoloo GALA dointi tieɣi ma.

⁹ Gɔogɔ GALAGI nɔnɔi ɣa é ga ná-nuɔuseiti,
Zakɔbe ná-dointi ka ti ga nɔnɔ.

¹⁰ E Izelayɛle ɣaani tevɛbai zu, ná zunakai,
vɛ nu la zeini ná, kɛni suaiti kpain gooi nɔ.
E sɛsɛboni, é seɣe, é kula su,
é ɣaaba ma, eɣe gaazuleegi.

¹¹ Kɛvɛ eɣe koɣei nii paai ma yivoiti maalogazu,
é ɣovesu ná-zivoiti maazu,
é ɣovegi zuvie, é ti zeɣe,
é ti zo ga ɣovedeɣaiti, é da li ga tiye.

¹² Gɔogɔ GALAGI ɣila kpe nɔ ɣa é loni ti luɣɔ,
gala kili gila kpalaa ge la ɣɛni ɔni ba.

¹³ E lɛeni ga tiye zooi ɣaagoozazuvɛ,
é ti ɣonɔkulani ga kpalaga aniiti.
E ti ɣonɔkulani ga kɔin gulɔi, é ɣulazu fasai va,
é wolive wuluiti pɔnɔni kɔtuɣɔtu zooi zu.

¹⁴ E ti ɣonɔkulani ga nɪkɛ zaaiti ta-nɔnɔi,
ta boli zaaiti ta-nɔnɔi,
é vɛɛ baala suai ma wulɔiti ba,
ta Basan yooi zu vaala golaiti, ta ma woli zinɛiti,
ta molo vɔpɔgi é ga ɔeɛegi,
ta dɔɔ ɔi papagi.

¹⁵ Su la ɣoozani, Yesulun, nii é ga Izelayɛle,
é ɔɔɣɔ maalɔɔai ma, é ɔakani.
E wɔɔloni, é ɔakpa, gaazuvɛ da volo.
E ɣɛɛni GALAGI va, nii é tɔun kpɛɛai,
é ná-kizo fasai vɛɛvili.

¹⁶ Izelayɛle nuiti ti GALA diini toloi ma,

təzei ti gaaveeni,
ti vile gala kiligiti polu,
ti ziiḡaawanani ga ti zie vele nɔiti.

17 Ti ḡea zalaḡaiti kulazu inegiti be,
niiti ti la vɔlɔ ga gala,
niiti ti la ti ḡwee, ti ḡulaai ga niine,
niiti wo-memewolani ti la ḡeni ti lebizu.

18 Izelayele, è yeema è make vasai ma, nii è zɔlɔḡai la,
è yeema GALA ma, nii é zenvui veai è ya.

19 Siegi zu Ḡooḡo GALAGI naa ḡaani la, é yiiḡaawanani,
təzei ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti ti baagɔni ma.

20 E boni, é ḡe ma: «Nà voluavesu ti va,
fai nii é vaazu ti zɔlɔsu, nà naa vete názu.
Mazɔlɔ nuḡuseiti be, ti yaavaai,
dointi be, ti la ga woḡeḡila nu.

21 Ti kèa ga tolo nu ga naa maavele, nii é la ga gala,
ti ziiḡaawana ga kooḡo ganigiti.
Nà balaa, nà ti ḡeezu ga tolo nuiti ga naa maavele, nii é la ga zii nɔpe.
Nà ti yiiḡaawanazu ga zii ta, nii ḡi ge la ma.

22 Mazɔlɔ nà-ziiḡaawana abui soga,
toḡa galai wosu, eyesu é zeeli ḡovealaazu bogi zu,
toḡa zoi ta gaa aniiti miizu,
é soga gizeiti kpogiti ba.

23 Nà maanɔḡoi ḡiizisu ti ma,
nà nà-meeinti kpein pilisu ti ma.

24 Pului ḡa ti ḡologolo,
kɔlɔkpadimai vee ti va, dɔfɔi ti vaa.
Gè suaiti teve ti ma, ti da ti vali ga ga ti-niigai,
ta kaali nɔiti ma wanai.

25 Koi yɔḡozuḡeti, boḡa zɔkpɔi ḡa ḡe ti volu miná,
é da ti vala ti-lointi ma,
peleiti bu, dualuagi ḡa zeeli ti pe ma,
zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
ta niimiḡolegiti, ta kewola vɔlɔiti, ti pe.

26 Wɔin ḡeni mà ga gè ti pe ma zuwu ḡaaleve,
nuḡuseiti ti mina mɔ ḡisie ti zu eteai zu.

27 Kele gè luani ga ti zili nuiti ti mina neḡḡula nɔun su,
ti va ḡisie ga ta-zobogi ḡa é naa ḡea,
Ḡooḡo GALAGI laade, é va naati kpein ke.

28 Izelayele ḡa ga zii, nii balagai ḡi pagɔi ma,
ti valage kelegelegi ma.

29 Ni ti ḡeni ga ḡima nu,
ta la ḡe faiti zɔḡozuḡaazu,
ti ḡida velela vele vaiti bu.

30 Kooḡo nu ḡilagi ḡa zoo ḡale é nu waagila (1 000) kpe?
Baa nu felegɔi nɔ nu waapuugɔi (10 000) be?
Naa la be naa ḡe, ni ti make vasai la ḡeni ti vɔdini,

ni Gɔɔɔɔ GALAGI la ɔeni yeezeɔeni ti maazu.

³¹ Mazɔɔɔ ti zili nuiti ti kwɛɛ ga,
ta-ɔalagi ɛ ti makɛsu, naa la ga Izelayɛle nɔ-GALAGI ɔɛvele.

³² Ti ɔɛvɛ ɛɔɛ kpelei, nii ma zuwui zeɔɛai Sɔɔɔme,
ta ga kpelei nii seɔɛai Gɔmɔɔɔ.

Ma lɔɔɔi gwaai wanavɛ,
leezɛn belei ma waai wanavɛ.

³³ Ta-lɔɔi ɔa ga kaali wanai,
toɔa ga pɛɛɔaali wana ɔɔi.

³⁴ Kɛɛ pɛɛɛ, nɔn nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI,
nii gɛ kɛvele ɔɛɛai dɔɔɔɔɔɔ,
gɛ make ba ti laalɔɔɔma.

³⁵ Nɔ ɔa gɛ ga potokula nui, gɛ ti zala, vɛlei soloogai la ti ma,
siɛgi zu ti-ɔɔɔɔi bunɛsu la.

Mazɔɔɔ ti ɔɔɔɔɔɔ foloi maabɔɔa gola,
nii deveai ti ma, naa wola maabɔɔa.»

³⁶ Ungo, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-nuɔɔɛiti tukpɔɔaaleve ga telebodai,
toɔa nɔ-botigɛ nuiti maawɔinɔa,
siɛgi zu ɛ kwɛɛsu la ga ti-zɛbei bega,
nu la mɔ ti zaama a ɔɛ ga duɔ, ɔaa ɔɔɔɔyeema nu.

³⁷ Nɔzu, toɔa ɔɛ ma:

«Wa-yɛɛ ɔalagiti ta mini mu?

Mini ɔa fasai nɔ, nii wo ɔeni ɔitosu ba?

³⁸ Galagiti ti ɔeni wa-zalaɔa zua wulɔiti miizu,
ti ɔa wa-vuya zalaɔai ma lɔɔi ɔɔle,
ti wuzɛɔɛ lɛɛ, ti ɔɔ wo va.

Ti ɔɛ wo vɛ ga wo make anii.

³⁹ A sugwɛɛ deɔɔɔmu, ga nɔ ɔila kpe ka gɛ ga GALAGI,
taɔili ge la nɔ nɔn polu.

Nɔ ɔa nɔ ɔa paai wo,

nɔ ɔila kpe nɔ ɔa nɔ ɔa zɛnvui ve,

nɔ ɔa gɛ maawanai woni, nɔ ɔa gɛ kɛɔɔsu,

nɔ sona, nu nɔpɛ ge la zooga ɛ va kula zɛa.

⁴⁰ Mazɔɔɔ gɛ yeelɛa geezu,

gɛ dɛɛ, gɛ ɔɛ ma:

«Eɔvelei gɛ vulua la ga ɔite, eyɛsu ɔɔ,

⁴¹ gɛ nɔ-boɔa zɔkpɔi ɔaalɛa,

gɛ wuzɛɔɛa potokulai ma,

nɔ nɔnɔ vɔtokulazu maayoseɔɛ nuiti ma,

gɛ naati kpein sala, niiti ti wɔinzeɔɛai.

⁴² Sili nuiti ti-ɔamɛi ɔa nɔ-mɛɛinti so ɛɔɛ dɔɔi,

nɔ-boɔa zɔkpɔi ɔa yiɔɔ ga nuiti ma zuai,

ta nu maawanaiti ta duɔiti ti-ma ɔamɛi,

ta sili nuiti ta-ɔundigɔiti tɔungiti.» »

⁴³ Zii ɔiligiti, ɔ ɔoozunɛ nɔ-nuɔɔɛiti ma!

Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-botigɛ nuiti ti zaa vai vɔtokulazu,

toɔa potokulai ɔɛɛzu sili nuiti ma,

toɣa koto gba vai ɣɛɛzu zɔɔi vɛ, nά-nuɓuseiti bɛ.

⁴⁴ Moize ta Nun nά-doun zunui Zozuwe ti vaani, ti niima wuye wootti kpein kala nuɓuseiti bɛ, naati ti mɛnini.

Kɛni nuiti ti ɣolo

⁴⁵ Moize ɓegai ma ga niima wootti kpein bo Izelayɛle nuiti ma, ⁴⁶ ɛ ɣɛni ti ma: «À ɣize niima wootti kpein su, nii gɛ kɛɛzu ga zeele wooi wo laalɔɣɔma za. Wa wo-lointi kala ga tiye, naa ɣa a kɛ, ti ɣolo tɔgi nά-deveiti kpein bu, ti zɛ la. ⁴⁷ Mazɔɔ ɛ la ga wafuun goo wo vɛ, wa-eteai ɣa su, niima wooi maavele ma, wo-zii zu ɣa ɣooza naama yooi zu, nii wo vaazu sɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuludɛn ɓudɛna.»

Moize zaa vai wo fai

⁴⁸ Naama volo nά nɔ, ɢɔɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ⁴⁹ «Lɛ Aɓalime ɣize ɲɛkpɛiti ma, ɛ lɛ Neeɓo gizei ma, nii ɛ Moaɓe yooi zu, Zeeliko letemavɛ, ɛ Kanaan yooi vɛtɛ, nii gɛ feezu Izelayɛle nuiti bɛ ga tɔnɔ. ⁵⁰ Da zaazu gizei naa ma, nii ɛ vaazu lɛɛzu ma, ɛ li ɛ-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai, eɣɛvelei ɛ-liɛ Aalɔn zaani la ɢɔɔl gizei ma, ɛ li mɛmɛwolani pɔ ti zaai. ⁵¹ Tɔɔzei wo la ɣɛni ga lada nu bɛ Izelayɛle nuiti saama, Meeliɓa ɔɛiti pɔ bɛ, Kadɛse, Sin tevebai zu. Wo la ɣɛni vaani bu, nά-ɲadedai va ɣula kelɛma Izelayɛle nuiti gaazu. ⁵² Da yɛ ɣoozama, ɛ zɔɔi naa ɣa ga ɣaazu, nii gɛ feezu Izelayɛle nuiti bɛ, kɛɛ ɛ la lɛa nά.»

33

Moize tuyai loo vai

Izelayɛle nuiti bɛ

¹ Tuyai vɛtɛ, nii GALA nui Moize tooni Izelayɛle nuiti bɛ, aisa ɛ va za. ² E ɣɛni ma:

ɢɔɣɔ GALAGI vaavɛ, ɛ zeɣɛ Sinayi gizei ma,
 ɛ wuzɛɣɛvɛ ti vɛ, eɣɛ foloi, ɛ zeɣɛ Seyiil yooi zu,
 toɣa volozu, ɛ zo Palan ɣize ma zoligɔ,
 paavɛ, ɛ ɣula nά-geezuɣɛela ɲadegai waawaagiti saama,
 tɔ sɛvɛi ɣɛni zea, abui ba.

³ Ungo, nuɓuseiti nɛɛvɛ ɛ vɛ,
 ɔa makɛsu naati ma, niiti ti ga ɔnɔiti,
 ta vuuni ɛ ɣɔɣɔwu, ti ɔa ɛ-laawooi mɛni.

⁴ Ada-vaa ɣa ɛ tɔgi veeni la Moize ya,
 Zakɔɓe nά-nuɓuseiti ti sɔɔ ga tɔnɔ.

⁵ E ɣɛni ga masagi Yesulun unda,
 siɛgi zu nuɓuseiti ta-ɣundiɣiiti ti maaɓɔni da,
 ta Izelayɛle wolodamaiti.

⁶ Luɓɛn zii zuɣooza, ɛ mina za,
 nά-nuɓuseiti ti la mɔinni, naati yɛ nά ɣɔ.

⁷ Wɛɛ nii ɣa ɛ boni, ɛ lo Zuda va:
 Ee, ɢɔɣɔ GALAGI, woilo Zuda wooi ma.
 Lo tuɣɔ, ɛ lii la nά-nuɓuseiti pɔ.
 Zeeiti ti maalobo,
 ɔa ɓɔɣɔi ɣɛ ga nά-kpɔba nui sili nuiti daalɔɣɔma.

⁸ Leevi letegi, ɛ ɣɛni ma:
 Ee, ɢɔɣɔ GALAGI! E wuulimegi ta tumimegi veeni ɔa-lada wotiɣɛ nuiti zea, Leevi mavofodaiti,

niiti è ti volufulaai Masa,
è ti zakpe Meeliḃa ḃeiti pḃ be.

⁹ Leevi, nii é ḡeezu keeḡe ta dee ta-vaa ma:

«Gè la welezu ti va!»

Teigi é la zeelḃzḃḡzu ḡeeni ná-doun zunuiti ta keeḡelointi zḃḡzu,
keai ga woḡeḡila nu è-laawooi ḡila nḃ ve, ta ḃa-minazeḡegi.

¹⁰ Leevi nuiti ta ḃa Zakḃbe ná-nuiti kala ga ḃa-leveli,

ti Izelayele nuiti kala ga ḃa-lḡgi,

ti ani maku neenegiti gala è ve,

ti gala zalaḡai ḡula ḃa-zalaḡa ḡulazuve.

¹¹ Ee, Ḣḃḡḡ GALAGI, ta ḃḃ ta-zebei va,

è tuya loo botii kpein ma, ti keezu ga yeei.

Ti zili nuiti ta-ḡaaḃaai ḡologolo,

niiti kpein ti ti wainzeḡezu,

tanḃpe ge mina ungi wuzeḡe mḃnḃ eyesu pe.

¹² Benzamen letegi, é ḡeni ma:

Ḣḃḡḡ GALAGI neebe nui, toḡa zeini ziileigi zu toun koba,

GALA ka é makesu yeenḃpe,

toḡa zeini ná-gizeiti saama.

¹³ Zozefe letegi, é ḡeni ma:

Ḣḃḡḡ GALAGI tuya loove ná-zooi ve,

ga nḃḃa vaḡḃi é zeḡezu geezuve,

ta zou wu ḃe wolaiti,

¹⁴ ta gulu waa vaḡḃiti, foloi ti ḃḃizu,

ta gulu waai kpein neai, ti vḃnḃsu alu-o-alu,

¹⁵ ta vebeani vaḡḃiti, gize vḃḃzaḡagiti ti feezu,

ta wḃḃwḃḃi zu ḡizeiti ta-lḃnḃ vaḡḃiti.

¹⁶ Tḃnḡgi nii fizḡgai gola, é zooi laavegai.

GALA nii é ḡulani kelema kpḃvḃ goi zu,

nii abui ḡeni sosu ba, naa ná-faaneei va,

é ḡe ga masa ḃḃḃḡgi Zozefe unba, teigi ziimazeḡegi wogai da,

é ḡe ga keeḡelointi ta-ḡundiḡii.

¹⁷ Unfemai ḡa Zozefe ve!

Suzeelive eḡe nike zinei.

Mine felegḃi ḡa ba, eḡe wḃḃwḃḃ legui,

naati ka a ḃa ziiti siḡa la,

é ti laavili, é li ga tiye zou ḃela ga.

Minei gilagi ḡa é ga Efelayime nuḃuse waawaagiti,

zḃi ḡa é ga Manasee ná-nuḃuse mḃinmḃingiti.

¹⁸ Zaḃulḃn letegi, é ḡeni ma:

Zaḃulḃn, ḡoozuné ḃa-vḃḃdi loo vaiti su.

Isakaal, ḃoun zei kpe ḃa-zeḡe ḡotaiti bu.

¹⁹ Wa nuḃuseiti toli wa-ḡize ḡaaḡoozagi ma,

wa zalaḡaiti kula ga telebodai,

kpḃḃḃḃe ta zieleve naḡaegi ta ḡe ga zaḃu,

wo naavolo mḃinmḃin sḃḃḃ.

²⁰ Gade letegi, é ḡeni ma:

Maamusèi gá Góogó GALAGI vè, nii é zou wolai veezu Gade vè.
Gade gá loogósu ege zala zaai,
a dá ná-sua zogai vali ga, é so kóogiti ma, é li nòunkalagi vò.

²¹ E yiimazegeni ga ma vagoi,
vè ná makègai bè, kundiği laamiizuvè gána.
Toğa é loni nuβuseiti untugó,
é telebodai zìe, egevelei GALA ge pò la,
é zoloo faa zòlegaiti ma, ti wogai Izelayele ná-faa zu.

²² Dan letegi, é gèni ma:
Dan gá ga zala bókpagi,
nii é vilisu, é zege Basan yooi zu.

²³ Nefetali letegi, é gèni ma:
Nefetali yiğoa ga faanèi,
é Góogó GALAGI ná-tuyaiti pè sòbòga.
Ná-zooi é segezu ga nònò,
toğa zo folo gfulazu, é li lekpeṃa nu yeezazuvè.

²⁴ Aseel letegi, é gèni ma:
Aseel gá ga tuya nu, Zakóbe ná-doun zunuiti saama.
Undanè ge bè ye, keegèlointi saama,
kóogí gá ló guló wu.
²⁵ Ná-taazuvè, sòogógi ta gè ga kólui ta kòlu bòigi,
ná-kèdeyai ye zea, sii ma voloi pè su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pokóogóma la ná!
Toğa geeğólógi bótasu, é va é bò è va,
maayikiṃe, toğa tonabiingiti su.

²⁷ Góogó GALAGI gá ga nu loogóuzuvè,
toğa ga dá-bòba nui góogó zooi ma.
Toğa è zili nui bè è luğó,
é gè è ma: «Suwuğaaaleve!»

²⁸ Naazu Izelayele zeini ziileigi zu,
Zakóbe ná-dointi ta-dèungi gá gfulazu ga pagó ye,
zooi ná zu, vè moloi, é ga beleegi, naa vònòsu ná, leezen belei ná,
geezuvè dá nòdai vaza ná ma.

²⁹ Izelayele nuiti, wo undaanèvè! Beni ka ti wo gèvele,
wò wo ga nuβuseiti Góogó GALAGI ti gízogai?
Toğa ga wa-góogó zèpègi, nii é vaazu é bò wo va.
Toğa balaa ga boğa zòkpò, nii wo pilè sòbòsu da.
Wo zili nuiti ta vaana wo vò ga bòogómaayèi,
wa góogólo ta-ada gaağóozagiti kpein ma.

34

Moize zaa vai

¹ Moize zegeni Moabe nèmèi zu, é le Neebo gizei ma, Pizega unmaṃe, Zeeliko letemaṃe.
Góogó GALAGI zooi kpein dèeni la, é zo Galaade yooi zu, eyesu é zeeli Dan taai ma,
² Nefetali yooiti, ta Efelayime ta Manasee, ta Zuda yooi, é zeì folo liizu vele bòlodèi va, ³ ta
lekpeṃaṃe nu yeezazuvè yooi, ta Zeeliko nèmèi, taai nii dò wuluiti ti su, é zeeli Sòwaal.

⁴ Góogó GALAGI gfeni ma: «Zooi gána, gè minazegefeni la, gè góna Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakóbe, gè gfe ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti be.» Gè deeve ga de, è ka ga gaazuve, keke è la la ná pe.»

⁵ Miná gá Góogó GALAGI ná-botigfe nui Moize zaani ná, Moabe yooi zu, egevelei Góogó GALAGI ná-devei gfeni la. ⁶ Góogó GALAGI maagfuluni miná, nemei zu, Moabe yooi zu, Bete-Peyool letemave. Nu nape ge la ná-kabayegfei gweeni, eyesu niizu. ⁷ Moize kona ungila puufelegó (120) zolóni, siegi zu é zaani la. Gaazu maa la gfeni bidini, ta la gfeni gulani ná-zebai la. ⁸ Izelayele nuiti ti Moize ná-saa wóbi woni folo vuusavago (30) laawu, Moabe nemei zu. Naa volu, góbi ta gaaneneni é woni Moize ná-fai zu, naati gaabelani.

⁹ Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni ga gíma yenvui, mazóbo Moize yeelaani ma. E zo názu ma, Izelayele nuiti ti gfoloni be, ti zie é zoloo deveiti ma, niiti Góogó GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰ Kaipa, GALA goo wo nu la mō wuzegfeni Izelayele nuiti saama ga Moize gfevele, nii Góogó GALAGI gfeni kaazu gaazuni ta gaazu. ¹¹ Nu nape ge la vokógóga ma, poogiti ta maabele vaa wolaiti su, nii Góogó GALAGI teveni ga é ti gfe, Ezipete masagi Falagón gaazu ta ná-botigfe nu wolaiti, ta ná-nubuseiti kpein, ¹² ta zebesu gfeewotiiti ti maayikiai, niiti Moize ti gfeni Izelayele nuiti gaazu.

Zozuwe Ná-Sευει Sευει Iózeizυve ma woo mǒungiti

Zozuwe ná-sευει ǵa Kanaan yooi zo fai Iεεzu, ta Izelayele wolodamaiti sei velei zooi naa zu. Zozuwe, nii é ǵeni ga Moize υotogi, naa ǵa é loni ti luǵǵ.

Sευει nii zu vaiti ti ǵεeni, é zo kona waagila unnaanigo (1 400) ma, é li kona waagila unfelegǵ puunaanigo (1 240) zιεgi zu υǵ, aisa Yesu Kilista va zǵǵǵ. Naa kpein ge ǵεeni kona υuusaυago (30) ǵεǵala laawu (14:10).

Izelayele nuβuseiti kulaai ma Ezipete yooi zu, ti kεeni ga kona υuunaanigo (40), aisa ti va Iǵ minazeǵe zooi zu, nii é ga Kanaan yooi.

Kanaan yooi zo fai ǵεvele βεtεni ga faa saυago:

1 Kanaan yooi zo fai, (gaagǵwesu 1 é li 12 υǵ).

2 Zooi ǵaaǵwεε vai, (gaagǵwesu 13 é li 21 υǵ).

3 Zozuwe ná-eteai ǵaabelagi, (gaagǵwesu 22 é li 24 υǵ).

GALA ge zooi veeni ná-nuβuseiti zea, é ná-minazeǵegi laazeelini, nii é boni ti mεmεwolani βε, é niine ga Moize maavele.

GALA ta Izelayele nuiti zǵǵzυve, é lo Kanaan yooi vai va, faa ve bǵǵǵǵ, eǵe ti ǵula vai Ezipete yooi zu. Ti ǵula vai Ezipete yooi va, GALA bǵǵǵǵ ǵa é ti maaloboni, é kǵǵǵǵ ná-nuβuseiti βε, ti li luǵǵma pile sǵǵǵǵǵ zu.

Zooi ǵaaǵwεε vai, nii sǵǵǵǵǵǵ, ta nii é la de zǵǵǵǵǵǵ, é va ve εse gilagilagi ya, naa ǵa GALA ná-nεεβei Iεεzu, ga Izelayele nuiti pε ge bǵǵǵǵ you zǵǵǵǵ ga tǵnǵ. Naama ǵisiei ǵa de adaveiti daaseigiti kalasu la, gaagǵwesui tanigaani su (gaagǵwesu 13, 15 ta 16 zu).

Kanaan yooi zo fai, ta gaagǵwεε vai, ǵa GALA ná-woǵεǵiladai Iεεzu, ná-minazeǵegiti daazeeli vai zu, keε Zozuwe ná-sευει ǵa deεzu balaa ga keni nuβuseiti ti zεβεzeǵe. Izelayele nuiti sei vai zii ǵiligiti saama, niiti ti la GALA kwεε, naa ǵeni ga faabaagi, é ti li kidaalevelalai ma. Naa ǵa é kεeni Zozuwe nuiti gaalεni ba Sikeme, ti minazeǵe volu ga niine, naa ǵa bogai ga kpǵε ǵaabelagi gaagǵwesu 24 zu. Nuβuseiti ti minazeǵeni ga ti botii ǵε GALA βε. Izelayele nuiti, ta ta-yooi ná-faa υǵǵǵǵǵ, ma bǵεzuǵulai Iózeizυve ǵana, sienǵpε su keni Izelayele nuiti ti loo ǵisu ga ziimazeǵegi ti boni, ti Iǵ va faabaagi zu, keni ti naa laazeeli.

Zozuwe zεi vai nuβuseiti unda

¹ Ǵǵǵǵ GALAGI ná-botigε nui Moize zaa υoluma, Ǵǵǵǵ GALAGI ǵeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ma, Moize ná-kpǵaba nui: ² «Nà-botigε nui Moize zaa. Niizu, ǵεvele βεtεna, ǵa-o, niima nuβuseiti-yo, wo Zuludεn budε, wo Iǵ zooi naa zu, nii gε feezu Izelayele nuiti zea. ³ Adave nǵpε wo-ǵǵǵǵǵǵ a lona ná ma, gε miná vea wo υε, eǵεvelei gε boni la Moize ma. ⁴ Wa-yooi ǵa zo tevebai ma, eyεsu é zeeli Liban ǵizeiti ma, ta zιε wolai Ufelate, Ǵεte nuiti ta-yooi kpein ka ǵε su, é zεi Kpolodε Wolai va, folo liizu velei. ⁵ Nu nǵpε ge la loga é luǵǵ, è-zii ma voloi pε su. Nà ǵε è va, eǵεvelei gε ǵeni la Moize va, gε la yeebega è va pε, gε la ǵεlea è va jεǵεlein. ⁶ Yiilǵ, è zεβεzeǵe, mazǵǵǵ è-zaalai zu ǵa niima nuβuseiti ti zooi zǵǵǵsu da ga tǵnǵ, nii gε ma minazeǵe boni ti-mεmεwolani βε, ga nà feezu ti ya. ⁷ Keni nǵ è yiilǵ, è zεβεzeǵe ga pagǵ, è ǵolo tǵ gooi kpein βε, nii nà-botigε nui Moize sεveni è υε, è zιε la, è mina zeǵe ba, è va li ga yeeza, baa ǵǵυει, naazu da zobo sǵǵǵǵǵǵ fai kpein su, è kεεzu. ⁸ E ǵa tǵ sεvei nii ǵala, è ǵa yεpε ga su wooiti, è ǵisie ti zu folo υεε kpidi va, naa ǵa a ke è ǵolo su wooi pε βε, mazǵǵǵ názu ǵa è-ǵεεvaiti subεtεzu la, è zobo sǵǵǵǵǵǵ fai kpein su, è kεεzu. ⁹ Gε la boni è ma baa ga, yiilǵ, è zεβεzeǵe? Mina lua ani nǵpε ba, è zasu mina bali, mazǵǵǵ nà, Ǵǵǵǵ GALAGI, ǵa-ǴALAGI, nà ǵε è va, υε nǵpε è liizu ná.»

*Zuluden bude vai
ma gēvele bētei*

¹⁰ Zozuwe niima leveiti feeni nuḅuseiti ta-ḡundigīiti zea, é ḡe ti ma: ¹¹ «À zie ade-uuuzuve ná pē, wo devei ve nuḅuseiti zea, ga ti daamianigi ḡevele bēte bōḡo ve, mazóló folo savagó voluma, wa Zuluden nii budezu, wo li, wo zoi zeḡe ga wónó, nii Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI feezu.»

¹² Zozuwe bōeni Luben ná-bolodai vó, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve, é ḡe ti ma: ¹³ «À ḡize devei zu, nii Ḣóḡḡ GALAGI ná-botigē nui Moize feeni wo ya, é ḡe wo ma: «Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI zoi vea wo ya, é dooḡḡgi ve wo ya.» ¹⁴ Wo-anzaiti, ta wo-lointi, ta wa-loganiiti ta ye Zuluden voluve folo ḡulazu velei, zoi naa zu nii Moize feeni wo ya, keḡe zunuiti kpein, ti ga kōḡḡ nuiti, wa bude, wo lo wo-ḡeḡeaiti untuḡḡ kōḡmave, wo yeeve ti ve, ¹⁵ eyesu Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI dooḡḡ fe ti ve ga wo ḡevele, ti zoi naa zóló, nii é feezu ti ve. Naa voluma, wa ḡale ma niina wónó ma yoi zu, wo zei ná pē, Zuluden folo ḡulazu velei, eḡevelei Ḣóḡḡ GALAGI ná-botigē nui Moize boni la.»

¹⁶ Ti Zozuwe woḡaavoteni, ti ḡe ma: «Devei kpein è fea, gá naa kpein so, ve nōpe è gi levesu ná, gá li miná. ¹⁷ Gá ḡolo è ve, eḡevelei gi ḡoloni la Moize ve. Ḣóḡḡ GALAGI, dá-ḢALAGI ḡe è va, eḡevelei é ḡeni la Moize va. ¹⁸ Zoi nōpe a bakana da-ḡundigīlai laalōḡma, é la ḡoloni dá-leveiti kpein bē, ta naama nui vaa. Yiiló nó, è zebēzeḡe!»

2

Zeeliko zuvete fai

¹ Nun ná-doun zunui Zozuwe nēne felegó leveni dōḡfuzu, ti zeḡe Akasia nēmei zu, é ḡe ti ma: «À li, wo zoi zuvete, ta Zeeliko bōbó.» Ti liini, ti ni koloḡolo anzanui ta ná-pelei wu, nii daaseigi ḡeni ga Laḡabe.

² Ti ḡeni Zeeliko masagi ma: «Wēḡe, Izelayeḡe nuiti seelive ve kpidii, ga ti zoi zuvete.» ³ Zeeliko masagi keelai leveni Laḡabe ma, é ḡe ma: «Zunuiti fe gi ya, ti jiai dá-velei wu, mazóló zoi zuvete fai ḡa ti vaai ma.» ⁴ Keḡe anzanui zunu felegōiti seḡeni, é ti lōḡḡ, é ḡe ma: «Gaamazu, zunui naati ti vaani pò bē, keḡe ḡe la ḡeni ti-zeḡezu ḡwēe. ⁵ Sigī daave laaḡulu ziegi zu, fitilimave, ma zunuiti ti ḡulani, ti li, ḡe la kwēe, ve ti liai ná. A suvile, wo vile ti volu, wa ti ḡḡḡzumēnsu.»

⁶ Tōun é ti lēni peḡe ḡmave dooḡḡ bosuve, é ti lōḡḡ geze baku zigīgi wu, nii é kevele bēteni bōḡo ve ná-peḡe ḡmave. ⁷ Masagi ná-keelaiti ti vilēni ti volu pelei naa zu, nii é liizu Zuluden maalevesu velei. Ti ḡulani nō taai va feya, ti sigīgi laaḡulu ti volu velei.

*Laḡabe ta nēne felegōiti
ta-woolaamai*

⁸ Laḡabe lēni peḡe ḡmave dooḡḡ bosuve, é ma wēeinti ka, aisa ti va la. ⁹ E ḡeni ti ma: «Gè kwēeni ga Ḣóḡḡ GALAGI niima yoi veeve wo ve, dualuagi gi zoga, ve yōḡzuvē nuḅuseiti kpein sasu ḡa balizu wo luḡḡ. ¹⁰ Mazóló gi mēnini ga Ḣóḡḡ GALAGI Seeli Kpolodei vōni su wo luḡḡ, siegi zu wo ḡulani la Ezipete yoi va. Gi naa mēnini, velei wo Amól nuiti ta-masa felegōiti soni da, Sigōn ta Wōge, ti ḡeni masadai ḡēezu Zuluden volu velei, folo ḡulazu velei, wo ti zuwuḡaaleve ta ta-nuḅuseiti, wo ta-yoi ḡologolo. ¹¹ Gi naama vaiti mēnigai ma, gi iḡḡ ge levea. Nu nōpe zii la laa, é va lo wo luḡḡ. Tōzei Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI ḡa é ga GALA, geḡḡlōgi zu ta zoi ma. ¹² Niizu, à ḡonana bē, Ḣóḡḡ GALAGI laaseigi zu, ga faanēi ḡe keai wo ve, wa buuḡwēe, wa balaagi wo faanēe ḡe ná-peḡeḡe ve. A poogi ta ve zēa, nii ná la da. ¹³ A minazeḡe bē ga wa kēe ye vulua, ta dēe, ta kēe ná-dointi, ta tōnōiti kpein, wo la vaa bu, gi va za.» ¹⁴ Zunui niiti ti ḡeni ma: «Ni nō wo la gi maalōni, gi ḡonaa gi-yenvui ma, gá ḡe ga woḡeḡfila nu gá-minazeḡegi zu, gá ḡe ga faanēe wuuḡwēe nu è ve, siegi zu Ḣóḡḡ GALAGI zoi veezu la gi ve.»

¹⁵ Laɗaɓe ná-pelei ɗeni loni taai ma zidigi va, sidigi ɗoozuwe ɓoɗɔi ɗa é ɗeni zeini ná. Naa ɗa é keeni, é zooni é zunu felegoiti kula fenetele laawe, é ti yei ga galui. ¹⁶ E ɗeni ti ma: «À li ga gize yooi zu vele, ni naa laade, wo la ɗulaa wo ɓee nuiti zea. A ɓoɗu ná folo savago laawu, eyesu ti ɗale ma. Naa volu, wa pele zo niina.» ¹⁷ Zunu felegoiti naati ti ɗeni ma: «Wele, vele ga minazefegi a ye ma la, nii è boga ga gi ke è ve, faa la ɗea gi va: ¹⁸ Aisa gi va va zoi zu, galu ɓoigi nii ɗili fenetele laawe, nii gi ɗulaa daawe, gi vile, è è-ɗee, ta è-lee, ta è-ɗeeleaiti, ta da-veleyefei kpein gaale ba da-velei wu. ¹⁹ Nu naɓe a budena da-velei ma ɓofalagi maazu, é ɗula eteawe, naa ma namai ɗa la to ɓoɗɔi unma, faa la ɗea gi va. Kele ni ga yeevooɗuna naa taɗila kpalaa ba, niiti ti è va pele wu, naa ma namai ɗa la gi unma. ²⁰ Ni da gi maalɓona, faa la gi va, é lo konai va, gi bogai è ve.» ²¹ E ɗeni ti ma: «É ɗe, eɗevelei wa-minazefegi la!» E ɓeni ti va, ti li. E galu ɓoigi ɗilini ná-fenetele laawe.

²² Ti liini, ti zeeli gize yooi zu, ti ye ná, eyesu folo savago, eyesu ti ɗaizie nuiti ti ɗale ma. Ti ɗaizie nuiti ti ti ɗaizieni pele ɗobawe ná pe, ti la ti ɗaani. ²³ Zunu felegoiti ti yeini volu, ti zefe gize yooi zu, ti Zuluden bude. Ti zeelini Zozuwe ɓo be, Nun ná-doun zunui, ti voluvaawo ma ga nii kpein é zieni. ²⁴ Ti ɗeni Zozuwe ma: «Gaama ve, ɗooɗo GALAGI zoi kpein feeve ade ve, mazɓo zoi zu nuɓuseiti kpein sasu ɗa balizu ade luɗo.»

3

Zuluden bude vai

¹ Zozuwe wuzegeni poluma zobui, ta Izelayele nuiti kpein ti zefe ti-ɓuuzuwe Akasia nemai zu, ti li, ti ɓu Zuluden zielewe, ti ni miná, aisa ti va bude. ² Folu savago voluma, nuɓuseiti ta-ɗundigiiti ti ti-ɓuuzuwe maaɗakuni, ³ ti devei niiti fe ti ya: «Siegi zu wa zalaɗa ɗula nuiti kaana la, Leevi nuiti ti ɗooɗo GALAGI wa-ɗALAGI ná-minazefe kesui zefeai, wa zefe niina wo-ɓuuzuwe wo ná, wo vile ti volu. ⁴ Wa zooɗu ɗe ɓoɗo va wa minazefe kesui, ga kilo ɗila. A mina maaɗuɗa ba. Wa pele ɗwee naazu, nii wa zie la, mazɓo kaipa wo la de zieni ga ná vele.»

⁵ Zozuwe ɗeni nuɓuseiti ma: «À ɓoɗo nade, mazɓo lina, ɗooɗo GALAGI ɗa laavoo vaa wolaiti keezu wo zaama.» ⁶ E ɗeni zalaɗa ɗula nuiti ma: «À minazefe kesui zefe, wo lo nuɓuseiti tuɗo siei zu.» Ti minazefe kesui zegeni, ti lo nuɓuseiti tuɗo.

⁷ ɗooɗo GALAGI ɗeni Zozuwe ma: «Za no, na toozeizu ga è wooɓa Izelayele nuiti gaazu, ti kwee ga na ɗeezu è va, eɗevelei ge ɗeni la Moize va. ⁸ Devei nii ve zalaɗa ɗula nuiti zea, niiti ti minazefe kesui zefezu, ga ta zeelina Zuluden zie wolai laawe, ti-ɗoɗɔi a lona ziei wu, ti lo miná.»

⁹ Zozuwe ɓoeni Izelayele nuiti kpein ɓo, é ɗe ti ma: «À maaɗuɗa, wo woilo ɗooɗo GALAGI wa-ɗALAGI laawooiti ma. ¹⁰ Pete vele wa kwee da ga zenvu su ɗALAGI, toɗa wo zaama, toɗa Kanaan nuiti kpe wo luɗo, ta ɗete nuiti, ta Geeve nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amool nuiti, ta Yeebuse nuiti: ¹¹ Eteai pe Maligii ná-minazefe kesui ɗa Zuluden budezu wo ɗaazu. ¹² A yeelo zunu puugo maazu felego (12) va niina, Izelayele wolodaiti su, boloda ɗila, nu ɗila. ¹³ Siegi zu zalaɗa ɗula nuiti ti ɗooɗo GALAGI, eteai pe Maligii ná-minazefe kesui zefezu, naati ti-ɗoɗɔi vilesu la Zuluden wu, zie wolai ɗa levesu fele, ziei é zefezu maazu vele, naa ɗa lo, gaale ba ege sidigi.»

¹⁴ Nuɓuseiti ti ta-zefe ɗotaiti peeni su, Zuluden bude vai zu. Zalaɗa ɗula nuiti ti minazefe kesui zegeni, ti lo ti luɗo. ¹⁵ Molo leve ziegi zu ɗeni de, Zuluden a da ve yeenape, é bude ma fakegiti maazu. Siegi zu zalaɗa ɗula nuiti ti minazefe kesui zefezu la, ti-ɗoɗɔi maayeɓeni la ziei wu, ¹⁶ ziei nii é ɗeni yeizu, é da zefe maazu vele, naa zuzoni, é la mo ɗeni yeizu, é loni gaagoza ege sidigi, é li goozama, é zo Adame taai ma, é li Saaletan vele. Kele toun, buu vele, ziei nii é yeizu Kpolode Wanai ɓo pele, Zuluden ma vetu nemai zu, naa ɗeni yeizu, eyesu é vo. Nuɓuseiti ti leveni Zeeliko letemawe. ¹⁷ Zalaɗa ɗula nuiti ti ɗeni

Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui zeḑezu, ti loni Zuludɛn zie laazuve, ná vɔai. Ti yɛni loni ná kpaan, eyɛsu nuiti kpein ti leve, ti-ḑoḑo maavɔai.

4

Kizɛsu ḑotu puugɔ maazu felegɔiti (12)

¹ Nuɓuseiti kpein kpegai ma ga Zuludɛn ɓude, Ḑooḑo GALAGI ḑeni Zozuwe ma: ² «À yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) va, boloda ḑila, nu ḑila. ³ A bo ti ma, ti li, ti kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) zeḑe, Zuludɛn zie laazuve, ve zalaḑa ḑula nuiti ti ḑea loni ná, wo li ga tiye adave wo niizu ná, za bidii.»

⁴ Zozuwe zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) tolini, niiti é yeeloni ti va, Izelayele nuiti saama, boloda ḑila, nu ḑila, ⁵ é ḑe ti ma: «À leve Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui ḑakalave, wo li Zuludɛn zie laazuve, wo ḑilagilagi kɔtui ḑaizie, é da ḑoma, wo seḑe ga Izelayele wolodai lieḑo, ⁶ naa ḑa a ke, é ḑe ga poogi wo zaama. Siɛnɔpe su wo-loun zunuiti ta wo ḑaazaḑana la ga: «Niima ḑotuiti ta ga leeni wo ve?», ⁷ wa ḑe ti ma: «Zuludɛn leveni su fele Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui luḑo, siegi zu é ḑeni zie wolai ɓudezu la. Niima ḑotuiti ta ga ḑizɛsui Izelayele nuiti kpein be eyɛsu ḑo, é deɛ ga Zuludɛn leveni su fele.»

⁸ Izelayele nuiti ti naa ḑɛni, nii Zozuwe boni ti ma. Ti kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) zeḑeni Zuludɛn zie laazuve, kɔtu ḑilagila Izelayele wolodai ḑilagilagi ve, eḑevelei Ḑooḑo GALAGI deɛni la ga Zozuwe. Ti liini ga tiye ti-vuuzuve, ti ti la ná. ⁹ Zozuwe kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) ḑiligaa loni Zuludɛn zie laazuve, ve zalaḑa ḑula nuiti ti ḑeni loni ná, niiti minazeḑe kesui ḑeni ti ya. Kɔtui naati ta ná zaaḑaza.

¹⁰ Zalaḑa ḑula nuiti ti ḑeni minazeḑe kesui zeḑezu, ti yɛni loni Zuludɛn zie laazuve, eyɛsu devei nii kpein Ḑooḑo GALAGI boni Zozuwe ma, nuɓuseiti ti naati kpein ke. Zozuwe deveiti kpein keɛni, eḑevelei Moize feeni la zea. Nuɓuseiti ti ḑaazuvileni, ti leve. ¹¹ Siegi zu nuɓuseiti kpein ti leveni da zie volu velei, Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui ta zalaḑa ḑula nuiti ti leveni, ti lo nuɓuseiti untuḑo. ¹² Luɓɛn ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ḑilazuve, naati ta-zunuiti ti ḑeni ziezu Izelayele nui zɔiti tuḑo, ti maḑiliai ga kooḑo zoolaiti, eḑevelei Moize ma levei veeni la ti ya. ¹³ Kooḑo nu waavuunaanigo (40 000) ḑeḑala, ti maḑiliai ga kooḑo zoolaiti, naati ka ti liini kooḑo vai ma, Ḑooḑo GALAGI ḑaazu, Zeeliko nɛmɛi zu. ¹⁴ Naama voloi, Ḑooḑo GALAGI Zozuwe wooloni Izelayele nuiti gaazu, ti unfema veeni ná-kundigilai ve, eḑevelei no ti keɛni la Moize ve, sii ma voloi pe su.

¹⁵ Ḑooḑo GALAGI ḑeni Zozuwe ma: ¹⁶ «Devei ve zalaḑa ḑula nuiti zea, ti zeele woo ḑesui zeḑezu, ti le, ti ḑula Zuludɛn zie laazuve.» ¹⁷ Zozuwe naama levei veeni zalaḑa ḑula nuiti zea, é ḑe ti ma: «À le, wo ḑula Zuludɛn zie laazuve.» ¹⁸ Siegi zu zalaḑa ḑula nuiti, niiti ti Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui zeḑezu, ti ḑulani la zie laazuve, ti-ḑoḑo lo kakei ma, Zuludɛn dei laani su volu, é náti pe daave, é da yei, eḑevelei é ḑeni la pɔlomazu.

¹⁹ Nuɓuseiti ti Zuludɛn ɓudɛni, alu mɔungi ma volo puugɔi ma. Ti liini, ti vu Gilegale, Zeeliko ḑwepelemave, folo ḑulazu velei. ²⁰ Kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) ti ti zeḑeni Zuludɛn zie laazuve, Zozuwe naati toni Gilegale. ²¹ Naa volu é ḑeni Izelayele nuiti ma: «Ni yei ta, wo-mavofodaiti ti ti-ḑɛni gaazaḑasu da ga kɔtui niiti ta ga leeni? ²² Wa gaale ga tiye, velei Izelayele nuɓuseiti ti Zuludɛn ɓudɛni la ga ḑoḑo vɔai, ²³ mazoloo Ḑooḑo GALAGI wa-GALAGI Zuludɛn vɔoni su daazuve, eyɛsu wo leve, eḑevelei é keɛni la ga Seeli Kpolodei gi luḑo, nii a ke gi ɓude. ²⁴ E naa ḑɛni, nii a ke eteai zu nuɓuseiti kpein ti kwee velei ná-zɛbei woolai la, naa ḑa a ke wa balaagi wo lua Ḑooḑo GALAGI wa-GALAGI va, wo da debi.»

5

¹ Amɔɔl nuiti ta-masagiti kpein ti zeini Zuludɛn folo liizu velei, ta Kanaan masagiti ti zeini Kpolodɛ Wolai laavɛ, ti mɛnini ga Gɔɔɔɔ GALAGI Zuludɛn vɔɔni su Izelayɛle nuiti tugɔ, eyɛsu ti leve. Ti iɲɔ ge leveni, nu nɔpɛ zii la ɣɛni lɔɔni, ɛ va lo Izelayɛle nuiti tugɔ.

*Buzeɣe niinɛgiti
tati fai pɛlevolu*

² Naama ziegi zu nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Kɔtuiti kpɛtɛ ga boɣai, ɛ tatipelevolu vai lɔɔzei volu Izelayɛle nu niinɛi niiti ta-vaa zu.»

³ Zozuwe kɔtuiti kpɛtɛni ga boɣai, ɛ Izelayɛle nuiti tatini pɛlevolu gizei ɣɔbavɛ, Alalɔte (nii poluvɛ ga «tatipelevolui»). ⁴ Pɛtɛ, lee vaa zu Zozuwe ti latini pɛlevolu: Zunui nii kpein nɔ-konagi zeelini kɔɔɔɔ vai ma, ti ɣɔlani Ezipete yooi zu, naati pɛ ti zaani pelei zu, tevebai zu, ti ɣɔlaai ma Ezipete yooi va. ⁵ Ti pɛ ti latini pɛlevolu. Kele zunu loin kpein ɛ zɔlɔɔni pelei zu, tevebai buɔde ziegi zu, ti ɣɔlaai ma Ezipete yooi va, nu la ɣɛni naa tanɔpɛ tatini pɛlevolu. ⁶ Izelayɛle nuiti ti yeɲi ziezu tevebai zu, ɛ ɣɛ ga kona vuunaanigɔ (40), eyɛsu zunuiti, ma ɣɛɣalamaiti, niiti ti zeelini kɔɔɔɔ vai ma, ti ɣɔlazuvɛ Ezipete yooi va, naati ti za. Tɔɔzei ti la ɣɛni Gɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni. Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɔnani ga ɛ la ti yeɣa nɔ, ti va zooi naa ɣa ga ɣaazu, nii ɛ minazɛɣɛni, ɛ ɣɔna nɔ-faa zu ti-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe ade vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvɔaai nɔ. ⁷ Ti-loun zunuiti ka ɛ ti zeini ti-votogi zu. Zozuwe ti latini pɛlevolu, tɔɔzei ti la ɣɛni de latini pɛlevolu, ta-zie wo siegi zu tevebai zu.

⁸ Siegi zu ti zunuiti pɛ tatini da pɛlevolu, ti yeɲi ada ɣɔlagi, ti-vuuzuvɛ, eyɛsu ti ɣɛde. ⁹ Naa voluma, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Za, gɛ Ezipete unfegi zeɣea wo ɣaazu.»

Naa ɣa ɛ ba, adavɛ nɔ laaseigi vɛɛni ga Gilegale.* Daaseigi naa ɣa ɛ ba zaɣaza.

*Pake fetii
ta manegi be fai*

¹⁰ Siegi zu Izelayɛle nuiti ti ɣɛni vuuni la Gilegale, ti Pake fetii ɣɔlani alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma bɔkɔi, Zeeliko nɛmɛi zu. ¹¹ Poluma voloi nɔ, ti zooi va lɔnɔgi ta miini, bului nii levɛ la su, ta ani ɣae ɣeegai. ¹² Poluma voloi nɔ ɣa manegi betevɛni la vuɔ vai va, tɔɔzei ti ɣɛni zoosu ti ɣɔnɔ sɔlɔɔ ga zooi zu ziinziin ganigiti ma waaiti. Mane ge la mɔ ɣɛni nɔ Izelayɛle nuiti bɛ, ti ɣɛni niina Kanaan yooi zu ziinziin ganigiti miizu naama ɣɔnagi.

*Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii
vaa vai*

¹³ Foloi ta, Zozuwe ɣɛni Zeeliko ɣɔbavɛ, ɛ ɣaazuwuzɛɣɛni, ɛ zunui ta ɣa, ɛ loni kakalavɛ, nɔ-bɔɣa zɔkpɔi ɣɔlaai maalaɣagi zu, ɛ zoni zea. Zozuwe maabuɣani ba, ɛ gaazaɣa, ɛ ɣɛ ma: «Da ga gɔ-nui ta, baa gi zili nuiti ti ta?» ¹⁴ Zunui gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Ba-o. Nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii, unkula vele ɣa gɛ su.»

Zozuwe nɔkɔni, ɛ unpilɛ zooi ma, ɛ ɣɛ ma: «Mɔligii, nɔ ga da-wotigɛ nui, da-leveli ɣa ga bɛgeleni?» ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Da-zavalagiti kula ɣɔɣɔa, mazɔlɔ adavɛ ɛ loni nɔ, naa ɲadegɛ.» Zozuwe gooi zoni, ɛ ke ɣana.

6

*Zeeliko zo fai
Izelayɛle nuiti bɛ*

¹ Zeeliko taai laaɣuluni kpekpe, Izelayɛle nuiti maavele ma. Nu la ɣɛni lɛɛzu, nu la ɣɛni ɣɔlazu. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Wɛlɛ, gɛ Zeeliko lɔa ɛ yeezu, ta nɔ-masagi, ta nɔ-kɔɔɔɔ nu ɣɛzɛɣɛzɛgiti kpein. ³ Folo lɔzita laawu, da-o, da-ɣɔɔɔɔ nuiti-yo, folo-o-folo wa da lati taai ma, naa ɣɛ ɣɔla folo ɣɔla. ⁴ Zalaɣa ɣɔla nu lɔfela, niiti baala mine vuɔvugi

* 5:9 Gilegale: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «seɣeai.»

ti gɪlagilagi ya, naati ta lo minazege kesui luɔ. Folo lofelasiei, wa lati taai ma, ná ge lofela, zalaɔa gɪla nuiti ta puuugi ve niina. ⁵ Siegi zu nuɔuseiti ti baala sine vuuugi ve wooi menisu da suɔoozaai, ese pe ka kpeei loo uɔɔma, taai ma zidigiti ta wolo gaamago nɔ. Nuɔuseiti ta taai zo, ese ge lo ga letegi.»

⁶ Nun ná-doun zunui Zozuwe zalaɔa gɪla nuiti tolini, é ge ti ma: «À minazege kesui zega, zalaɔa gɪla nu lofela baala sine vuu dɔfela zega, ti lo Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.» ⁷ Naa vɔluma é geni nuɔuseiti ma: «À li, wo lati taai ma, kooɔ zunu gefegezegiti kpein ti lo Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.»

⁸ Nuɔuseiti ti keeni, egevelei Zozuwe devei veeni la. Zalaɔa gɪla nu lofelaiti, ti puu dɔfelaiti segeni, kpetei ga baala sine mineiti. Ti loni Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti tɔzei ga puuugi vea. Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui vileni ti volu. ⁹ Kooɔ nui tanigaa ti geni loni zalaɔa gɪla nuiti tuɔ, niiti ti geni puuugi veezu, ta kooɔ nui zɔiti ti vileni kesui volu. Ti geni ziezu puuugi wooi ma. ¹⁰ Zozuwe naama levei veeni nuɔuseiti zea, é ge ti ma: «À mina kpee loo pa, nu mina wo woomeni, woo gɪla kpalaa mina gɪla wo-laave, eyesu foloi ná devei ve la wo ya, ga wo kpeei loo. Wa woogɪla niina.» ¹¹ Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui latini taai ma, ná ge gɪla. Naa volu ti liini ti-vuuzuve, ti ni ná kpidii.

¹² Zozuwe wuzegeni ga sobuzobui. Zalaɔa gɪla nuiti ti Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui zegeni. ¹³ Zalaɔa gɪla nu lofelaiti, ti puu dɔfelaiti segeni, niiti ti betei ga baala sine mineiti, naati ti vileni pelei zu mɔnɔ, Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti da ti ve. Kooɔ nui tanigaa ti loni ti luɔ, kooɔ nui zɔiti ti vileni Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui volu. Ti geni ziezu puuugi wooi nɔ ma. ¹⁴ Ti latini taai ma, ná ge gɪla, foloi velesiei. Naa volu ti gale ma ti-vuuzuve. Ti keeni gana nɔ folo lozitari kpein su.

¹⁵ Foloi lofelasiei ma, ti wuzegeni ga gosui, ti lati taai ma, ná ge lofela gana nɔ. Naama volo gɪla kpegi nɔ ti latini taai ma ga dɔfela. ¹⁶ Dɔfelasiei ma, zalaɔa gɪla nuiti ti puuugi veeni, Zozuwe geni nuɔuseiti ma: «À kpeei loo, mazɔɔ Gooɔ GALAGI taai vea wo ve! ¹⁷ Taai ga gɪlazu ga zalaɔai Gooɔ GALAGI ve, ta su aniiti kpein. Keni kologolo anzanui Laɔabe gɪla kpe nɔ ga a ye vulua, ta niiti kpein ta ge ba ná-pelei wu, mazɔɔ toga é zunuiti dɔɔfuni, niiti ade ti leveni. ¹⁸ Kele à dama! A bɔɔ zo, wo dama ga nii maapei ba Gooɔ GALAGI ve. A mina naa tanope sege, nii maapei ba, wo va Izelayele vuuzuve lo nimizai zu, wo va maanɔɔi ve ba. ¹⁹ Walii kpein, ta zanugi, ta kɔlu bɔi sɔlaiti, ta kɔlu zɔlaiti, naa kpein feeve Gooɔ GALAGI ve. Ta vuuzu Gooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve.»

²⁰ Ti puuugi veeni. Nuɔuseiti ti menigai ma, ti kpeei looni, ti woogɪla la, sidigi woloni gaamago nɔ. Nuɔuseiti ti vilini taazuve, ese ge lo ga letegi, ti taai zo. ²¹ Ti taai zu nuɔuseiti pe suwugaaleveni, zunuiti ta anzanuiti, nu niineiti ta nu vɔlɔiti. Anee nikeiti pe ka ti ti zuwugaaleveni, ta baalagiti, ta soovalegiti.

Laɔabe ta ná-nuiti make fai

²² Zozuwe geni zunu felegɔiti ma, niiti ti zoi zuveteni: «À li kologolo anzanui ná-pelei wu, wo anzanui naa gɪla, ta nɔnɔiti kpein, egevelei wo minazegeni la be, wo gona.»

²³ Zunu felegɔiti ti liini zou zuvete fai ma, naati ti liini, ti Laɔabe gɪla, ta keege, ta dee, ta keegeleaiti, ta nɔnɔiti kpein, ti ná-nuiti pe kula. Ti baa ti maazu, ti ti vu Izelayele nuiti puuzuve voluve. ²⁴ Ti taai galani, ta nii kpein é geni ná. Keni walii, ta zanugi, ta kɔlu bɔi sɔlaiti, ta kɔlu zɔlaiti, ti naati puuni Gooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve. ²⁵ Zozuwe kologolo anzanui Laɔabe yenvui makeni, ta ná-peleyegei, ta niiti kpein ti geni ga nɔnɔ. E zeini Izelayele nuiti saama eyesu zaagaza. Mazɔɔ é keelaiti dɔɔfuni ga pagɔ, niiti Zozuwe ti leveni Zeeliko vete fai ma.

²⁶ Naama ziegi zu, Zozuwe niima gonai woni, é ge ma:
«Naama zunui ga ga foovoo nu Gooɔ GALAGI gaazu,

nii a wuzefɛ, ɛ ɔɛ ɛ Zeeliko taai lo volu.
 Ná-doun zunu mɔungi yɛnvui ɔa
 a ye buulaagi ma yefɛi wɔɔ vai zu.
 Ná-doun zunu ɔaabelagi yɛnvui ɔa
 a ye kpogiti too vai zu.»

²⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozuwe va, tɔɔɔi ɔɔɔlani zɔɔi pɛ su.

7

Akan ná-kotoi

¹ Izelayele nuiti ti woɔvalada vaa wola ɔɛni, ɛ lo aniiti ba, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI maɔɔɛi vɛɛni ti va, ga nu mina ta zefɛ. Zuda ná-bolodai zu nui ta, nii daa ga Akan, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɔedi ná-doun zunui, Zaɔedi nɔnɔ ma ɔɛɛɔɛi ɔɛni ga Zeela. Akan naa ɔa ɛ ma anii tanigaa zefɛni ɔɔɔɔ vɛ. Ɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaaawanani Izelayele nuiti ma.

² Zozuwe yɛni Zeeliko, ɛ zunuiti teve Ayi taazuve, Bete-Aven ɔɔɔave, Beetele folo ɔɔɔlazu velei, ɛ valini ti ma ga ti ma yooi zuvete. Nenɛgi naati ti liini, ti Ayi vete. ³ Ti ɔɔɔeni ma Zozuwe vɔ be, ti ɔɔɔ ma: «Nubusei kpein ge mina li, zunu waafelegɔ (2 000) ɔaa waasavagɔ (3 000) nɔ li, ta vɔni Ayi ma. Mina nubusei kpein kpɔɔ, de-zakpeɔɔɔiti ti la mɔinni.»

⁴ Naa ɔa ɛ keɛni ti kɔɔɔɔ nu waasavagɔ (3 000) leveni, ti li, ti laale taai wu, keɛ Ayi laaveaiti ti ti ɔɛni. ⁵ Ayi nuiti ti zunu vuusavagɔ maazu lɔzita (36) ɔɔɔgala vaani ti va. Ti vileni zɔiti polu, ti zefɛ nu leezuve taazuve. Ti vɔnini ti ma taai ma ɔɔɔi yeizuve, eyesu ti zeeli zanu kulazuve. Nubuseiti ti iɔɔ ge leveni, ti vala ta-zobogi pɛ ma.

⁶ Zozuwe ta Izelayele ɔɔɔwɔlaiti ti ta-zefɛiti balini ga, ti fufiligi vu tɔungiti ma, ti la zɔɔi ma Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazefɛ kesui ɔɔɔalave, ti yɛni ná, kpɔkɔi zeeli. ⁷ Zozuwe ɔɔɔni ma: «Ee, Mɔliɔii, Ɔɔɔɔ GALAGI, lee vaa zu ɛ Zuludɛn maazuɔɔɔɔɔi ga niima nubuseiti, gi lɔɔ vai ve Amɔɔɔl nuiti zeezu ɔaa, ga ti gi undaavili? Ni gi yɛni suɔɔɔla Zuludɛn zie wɔlai volu velei! ⁸ Nɔun ná, Mɔliɔii, leeni ɔa ná bo, niizu Izelayele nuiti ti velaa ti zili nuiti ba? ⁹ Kanaan nuiti ta zii zɔiti ti zeini zɔɔi zu, ta suɔɔwɛɛsu, ta gi maɔɔoolizu, ti gi-laaseigi ɔaava, ɛ ɔɔɔla zɔɔi ɔa. Naazu leeni ɔa ɛ keɛzu ga ɛ-laasei ɔɔɔai?»

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni Zozuwe ma: «Wuzefɛ! Lee vaa zu ɛ yesu laani zɔɔi ma, ɛ laaɔaɔaɔi? ¹¹ Izelayele kotoi ɔɔɔvɛ. Ti minazefɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, nii gɛ boni ti vɛ. Ti maɔɔɔɔba aniiti seɔvɛ, ti ga nɔnɔiti, ti ti unma, ti zɛɛi wo, ti dɔ ɔɔɔɔ aniiti saama. ¹² Naa ɔa ɛ ba, Izelayele nuiti ti la loga ti zili nuiti tuɔɔ, ti va zie ti wu. Ta ye velazu nɔ ɔɔ ti zili nuiti ba, mazɔɔɔ tiya ɔɔɔɔi ti ɔɔa ga maɔɔɔɔba anii. Gɛ la yesu ɔɔ ɔɔɔɔzu wo va, ni wo la naa ɔɔɔɔɔɔlɔni, nii ɛ wo zaama ga maɔɔɔɔba anii. ¹³ Wuzefɛ, ɛ nubuseiti toli, ɛ ti ɔaɔɔ. Bo ti ma ga ti ɔɔɔɔ ɔaɔɔ lina vaa ma, mazɔɔɔ wɛɛɛ nii ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI bosu: Maɔɔɔɔba anii ɔa wo zaama, Izelayele nuiti. Wo la zooga wo va zie wo zili nuiti bu, ni wo la naa ɔɔɔlani ɔɔɔɔ zaama. ¹⁴ Lina sobu, wa vaazu, wo lo gɔazu ga boloda velei. Naa volu bolodai nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naati ta ɔɔɔɔ lɛ ga koi velei. Pɛɛyefɛi nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naama zunuiti ta ɔɔɔɔ lɛ niina ga gilagila. ¹⁵ Zɔi nɔpɛ a zona ga sɔba nui, ga toɔa ɛ maɔɔɔɔba anii zefɛai, toɔa ɔɔa ta nɔnɔiti kpein, tɔɔzei ɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazefɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɛ ɔaɔɔɔa ma vaa ɔɔa Izelayele nuiti saama.»

Akan ná-kotoi ma zalai zɔɔɔɔ fai

¹⁶ Poluma zobui, Zozuwe wuzefɛni ga sobui, ɛ Izelayele nuiti toli ga boloda velei. Zuda ná-bolodai ɔa ɛ zoni. ¹⁷ E ti lolini ga koi velei. Zeela ná-koi ɔa ɛ zoni. E Zeela ná-koi lolini. Zaɔedi ná-pɛɛyefɛi ɔa ɛ zoni. ¹⁸ E naama vɛɛyefɛi lolini ga zunui ɔɔɔlilagi. Akan ɔa ɛ zoni, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɔedi ná-doun zunui, Zaɔedi nɔnɔ ma ɔɛɛɔɛi ɔɔɔni ga Zeela, Zuda ná-bolodai zu.

¹⁹ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Dòun zunu, ɛbiyai ve Ɔoɔɔɔ GALAGI ve, Izelayele ná-GALAGI, unfemai ve be, naa ɛ ga ze, nii è keai, mina dɔɔɔɔu bà.»

²⁰ Akan Zozuwe wooɣaavoteni, é ɣe ma: «Gaama ve, gè kotoi ɣeeve Ɔoɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma, Izelayele ná-GALAGI. Wele nii ɣa gè keai: ²¹ Gè seɣeungi ɣaani Babilɔne zefei, pagai gola, é kɔɔzoganiiiti saama, ta wali ɣae unfelegɔ (200), ta zanu pagai nii buɣeigi ga galamu undɔɔlugɔ (500), gàazuɣulani ti va, gè ti zefé. Ti lɔɔɣuve niina zoi wu, nà-seɣe ɣotai wu, wali ɣaei ɣa bu.»

²² Zozuwe numaa leveni Akan ná-seɣe ɣotai wu. Ti bizeni, ti li, ti aniiti dɔɔɣuai ɣa seɣe ɣotai wu, wali ɣaei laani bu. ²³ Ti ti pe kulani seɣe ɣotai wu, ti vaa la Zozuwe vɔ, ta Izelayele nuiti pe, ti ti vu Ɔoɔɔɔ GALAGI ɣakala. ²⁴ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti Zeela ná-dounloin Akan zoni, ta walii, ta seɣeungi, ta zanu kpui, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-nikeiti, ta ná-soovalegiti, ta ná-baalagiti, ta ná-seɣe ɣotai, é ɔɔ zeagɔligi kpein ba, ti li ga tiye Akɔɔl nemei zu.* ²⁵ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Lee vaa zu è maanɔɔɔi zeidai gi ma? Ɔoɔɔɔ GALAGI maanɔɔɔi ze è ma za!» Gaamanɔ Izelayele nuiti pe ti sɔɔni ga kɔtui, é za. Ti ná-nuiti pe sɔɔni ga kɔtui, ti za. Naa volu, ti ti pe gala ta zeagɔligiti. ²⁶ Naa voluma ti kɔtu zigigi loni maazu, nii é ná zaaɣaza. Ɔoɔɔɔ GALAGI yeeɣulani ná-ziiɣaawanai zu. Naa ɣa é kea naama adave laasei peai la ga Akɔɔl nemei zu, daaseigi naa ɣa é ba zaaɣaza.

8

Ayi taai zo fai

¹ Ɔoɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Mina lua, è zasu mina bali neɣelein. Kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣe, wo li, wo laale Ayi taai wu. Mazɔɔɔ gè Ayi masagi laa è yeezu, ta ná-nubuseiti kpein, ná-taai ta ná-zoi pe. ² Da Ayi zo ta ná-masagi, eɣevelei è Zeeliko ta ná-masagi zoni da. Kele niizu, niiti ta ɣe ga wɔnɔ kɔɔzoganii zu, naa ɣa ɣe ga ti-yeagɔligiti, ta ta-loganiiti. Kɔɔɔɔ nui tanigaa lɔɔɣu taa voluve.»

³ Zozuwe ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣeni, ti vile pelei ma, ti li, ti laale Ayi taai wu. Zozuwe yeeloni kɔɔɔɔ nu ɣeɣeɣeɣe waavuuɣavagɔ (30 000) va, é ti leve kpidii. ⁴ E niima levei veeni ti ya, é ɣe ma: «À li, wo lɔɔɣu taai voluve. A mina maagooza gola taai va, wo ɣevele beɣe wo pe. ⁵ Nɔun nà, gá nubuseiti ti bà, gá maabuɣazu taai va. Ayi nuiti ta ɣulana gi laagomisu, eɣevelei ti keeni la mɔungi, gá velazu ti va. ⁶ Ta ɣula, ti vile gi volu, eyesu gi ti yeeleve taai va, mazɔɔɔ ta ɣe ma: «Ta velazu gi va, eɣevelei é ɣeeni la zai zu.» ⁷ Wa ɣula dɔɔɣu velei zu, wo taai zo. Ɔoɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI dɔa wo yeezu. ⁸ Siegi zu wo vɔnisu da taai ma, wa abui lo ba. Wa ke, eɣevelei Ɔoɔɔɔ GALAGI laawooi la. A zie ga devei, nii gè fea wo ya.» ⁹ Zozuwe ti leveni, ti li, ti lɔɔɣu Beetele ni zɔɔɔzuve ta Ayi, Ayi folo liizu velei. Zozuwe yeni nubuseiti saama naama bidii.

¹⁰ Zozuwe wuzegeni sobuzobui, é ná-kɔɔɔɔ nuiti pete, naa volu é loni ti untuɔɔ, ta Izelayele ɣundigiiti, ti li Ayi laalɔɔɔma. ¹¹ Kɔɔɔɔ nuiti kpein ti vileni polu, ti yeni liizu ɣana, eyesu ti zeeli taai letemave. Ti vuuni Ayi lekpeɣemave nu ɣovezuve, nemei ɣeni ti yɔɔɔzuvu ta Ayi. ¹² Zozuwe zunu waadɔɔlugɔ (5 000) zegeni, é ti lɔɔɣu Beetele ta Ayi ti yɔɔɔzuvu, taa voluve folo liizu velei. ¹³ Kɔɔɔɔ nuiti ti zeini ti-vuuzu biingi, lekpeɣemave nu ɣovezuve. Niiti ti ɣeni ti makeɣu voluzu velei, naati ti ɣeni taa voluve folo liizu velei. Zozuwe niini naama bidii nemei zaamave.

¹⁴ Siegi zu Ayi masagi suɣweeni da, é ná-zunuiti buzegeni gaamanɔ, ti suvile, ti ɣula taai va, ti li kɔɔɔɔzuvu, ti lo Izelayele laalɔɔɔma, Zuluden ma vetu nemei letemave. Masagi ɣi ge la ɣeni ba ga ni nua lɔɔɣuve taa voluve tɔun daalɔɔɔma. ¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti keeni eɣe ta vɔni ti ma, ti vela, ti li ga teɣebai zu vele. ¹⁶ Ti taazu nubuseiti kpein tolini ga ti vile ti volu. Ti vileni Zozuwe volu, ti yeeleve taai va. ¹⁷ Nu nɔpe ge la ɣeni yeni Ayi ta

* **7:24** Akɔɔl: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «maanɔɔɔi.»

Beetele taazuᵛeti, nii é la ɣeni ɣulani, é va li Izelayele nuiti kpεεzuᵛe. Ti taa laalaogai yeni, ti vilé Izelayele nuiti polu.

¹⁸ Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Da-ᵛein maale Ayi letema vele, mazɔɔ ná dɔɔzu é yeezu.» Zozuwe kpεein maalen taai letegi. ¹⁹ Zozuwe yeemaalegai ma nɔ feya, zunuiti ti laɔɣuni, naati ti ɣulani, ti vili taai zu. Ti læni, ti so, ti abui vili ba.

²⁰ Ayi nuᵛuseiti ti weleni volu vele, ti duului ɣa, é da ɣula taai va, é da le geezuᵛe. Ti la mɔ ɣeni zobo nɔpe sɔɔni, ti va vela ga yeezazu vele ɔaa ɣɔᵛezu vele. Pele leveni ti luɣɔ ná pe, mazɔɔ Izelayele nuiti ti ɣeni velazu, ti da li ga teᵛebai zu vele, naati ti ɣaleni ma ti ɔee nuiti daalɔɣma. ²¹ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti kaai ma ga zunuiti ti laɔɣuni, naati ti ɣulaa, ti taai zo, taai ɣala luului ɣeni læzu, ti ɣaavoteni Ayi nuiti ma, ti laale ti wu. ²² Kɔɔɣɔ nui zɔiti ɔalaa, ti ɣulani taai va, ti li, ti ᵛee zɔiti ba. Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kalini. Ti zobo sɔɔni ti ma, nu ɣila kpalaa ge la ɣulani, ti la gila kpalaa zeni vulua. ²³ Kele ti Ayi masagi ma vului zoni, ti vaa la Zozuwe ᵛɔ.

²⁴ Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kpein paani, niiti ti ɣeni ɔalaɣaiti su, ta teᵛebai zu, ᵛeti ti vileni ti volu náti, ti ti pe paani ga ta-woɣa zɔkpɔiti, é zeeli ma ɣaabelagi ma. Naa voluma, Izelayele zunuiti kpein ti læni taazuᵛe, ti taazu nuᵛuseiti mɔta zuwuɣaaleᵛe. ²⁵ Uele ɣana, naama voloi, nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) undaavilini da, zunu, anzanu, nii kpein é ɣeni ga Ayi nuᵛuse. ²⁶ Zozuwe ná-kpεein maalegai yeni de, eyesu Ayi nuᵛuseiti kpein suwuɣaaleᵛe. ²⁷ Anεε naa ᵛe, Izelayele nuiti ti toganiiti ta ani ᵛagɔiti soni ga kɔɔzoganiiti, niiti ti ɣeni taazuᵛe, eɣeᵛelei Ɔooɣɔ GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya.

²⁸ Zozuwe Ayi ɣalani, é ná ɣologolo, ná ɣe ga teᵛebai eyesu ɣɔ, zekana ná la zaagaza. ²⁹ Ti Ayi masagi zeleni gului va, é yeni ná eyesu kpɔkɔi zeeli. Foloji ɣeai ma daazu, Zozuwe devei veeni ga ti ma ᵛooma yei, ti kula gului ma. Ti pilini ya nu læzuᵛe taazuᵛe, ti kɔtu zifigi ᵛuuni ma, naa ɣa ná zaagaza.

Tɔ seᵛei ɣala fai nuᵛusei kpein gaazu

³⁰ Zozuwe zalaɣa ɣulazuᵛe lɔni Eᵛale gizei ma, Ɔooɣɔ GALAGI ᵛe, Izelayele ná-GALAGI. ³¹ E toni, eɣeᵛelei Ɔooɣɔ GALAGI ná-botigε nui Moize ma levei veeni la Izelayele nuiti zea, niiti ti zeᵛeai Moize ná-tɔgi zu: zalaɣa ɣulazuᵛe nii togai ga kɔtuiti, niiti kɔlu ani la ᵛɔɔɣuni ti va. Ti gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kulani ná Ɔooɣɔ GALAGI ᵛe. ³² Tɔgi nii Moize seᵛeni, Zozuwe naa zu woiti seᵛeni kɔtuiti ma, Izelayele nuiti gaazu. ³³ Naama ziegi kpein su, Izelayele nuiti kpein, keᵛolaiti, ta kundiɣiiti, ta tukpɔɣaaleᵛe nuiti, ti ɣeni lɔni Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui maagoolii zu, Leeᵛi nuiti ti ga zalaɣa ɣula nuiti naati gaazu, teiti ti seɣezu. Seikɔɣma nuiti ta Izelayele nu ɔɔɔɔgiti, ti ɣeni ná. Ti ɣilazuᵛe ɣeni lɔni Galizime gizei letemaᵛe, ti ɣilazuᵛe ɣeni Eᵛale gizei letemaᵛe, eɣeᵛelei Moize, Ɔooɣɔ GALAGI ná-botigε nui boni la kaite, ga ti da tuyai loo la Izelayele nuᵛuseiti ɔe.

³⁴ Naa voluma, Zozuwe tɔ gooiti kpein kalani, tuya loo ɔɔeiti ta foovoo geleiti, eɣeᵛelei nɔ é ɣeni la tɔgi ma zeᵛei zu. ³⁵ Zozuwe ti pe kalani Izelayele nu ᵛeᵛeiti kpein gaazu, nii kpein nɔ Moize feeni ga devei, é la tanɔpe zeni voluzu, naa ɣeni anzaiti gaazu, ta doungeiti, ta seikɔɣma nuiti.

9

Gabaɣɔn nuiti ta-feleɣele nɔi

¹ Ma wooi zeelini masagiti kpein ma, niiti ti zeini zoiti su, niiti ti Zuluden folo liizu vele, gize yooiti su, ta Kpoloᵛe Wolai laaᵛe ma nεmεi, eyesu é zeeli Liᵛan yooi ma ɣizeiti ma. Geᵛe masagiti, ta Amɔɔl geleiti, ta Kanaan geleiti, ta Feeleeze geleiti, ta Geeᵛe geleiti, ta Yeeᵛuse geleiti, ² ti ɣaalεeni ba, ti zooloo su ga ti laale Zozuwe ta Izelayele nuiti bu.

³ Gabaɣɔn nuiti ti naa kpein mεnini, nii Zozuwe keeni ga Zeeliko ta Ayi. ⁴ Ti keleɣele nɔi ɔeteni, ti li, eɣe ta ti leve sie ma, ti ɔɔɔ zalaɣaiti peε ta-zoovalegiti kɔma, ti kɔɔ woole

vobzaɖagiti seɖe, baliai ga, ti daɖa. ⁵ Savala polomaiti ti ɖeni ti ɖoɖo, ti ti laɖagai, ti boɖo maagili ga seɖe vobomaiti. Buluiti ti ti beteni, naati ti vɔni niina, ti vuinfuin. ⁶ Ti vaani Gilegale, ti Zozuwe vete, ti boe ti vɔ ta Izelayele zunuiti, ti ɖe ma: «Gi zeɖeve ɖoozama zoi ta zu, gi va, gi wo maanenɛ ga ade minazeɖe bo yɔɖo zu.»

⁷ Izelayele zunuiti ti Geeve nui naati gooɖaavoteni, ti ɖe ti ma: «Be ɖa é kwɛɛ, ni wo la ga gi-zeinɔɖoiti ta? Niizu gi la zooga gi va minazeɖe bo wo ve.»

⁸ Ti ɖeni Zozuwe ma: «Gá pɔ gi ɖe ga da-wotigɛ nuiti.» Zozuwe ɖeni ti ma: «Be ɖa ga woye, mini ɖa wo zeɖeai ná?»

⁹ Ti gooɖaavoteni, ti ɖe ma: «Da-wotigɛ nuiti gi zeɖeve zoi ta zu, ɖoozama, gi va, tɔzei ɔooɖo GALAGI, da-GALAGI maawooi va. Gi maawooi menige, ta nii kpein é keeni Ezipete yooi zu, ¹⁰ velei é Amɔl nuiti ta-masagiti soni da, niiti ti ɖeni masadai ɖeezu Zuluden volu velei, Gesebon masagi Sigon, ta Basan masagi Wɔge, nii é ɖeni zeini Asetalote. ¹¹ Gá-ɖewolaiti, ta gá-you zu nuiti kpein ti ɖeni gi ma: «À sie ɖonogiti seɖe ya, wo li, wo Izelayele nuiti ka, wo ɖe ti ma: «Gá pɔ gi ɖe ga wa-wotigɛ nuiti. Ade minazeɖe bo yɔɖo zu.» ¹² Gá-buluiti pete, ti badia ɖeni de, siegi zu gi ti zegeni la ga sie ɖonogi, gi da ɖula gá-veleiti bu, foloi gi siei lɔzeini la, ga gi va wo vɔ be. Wele, niizu ti vɔa, ti da vuinfuin. ¹³ Niima lɔ wooleiti pete, ti ma niine ɖeeve de, gi ti laave, ti valia ga. Gá-zegeiti pete, ta gá-zavalagiti, ti pe ti vobzaɖaga, tɔzei sie ɖoozagi va.»

¹⁴ Izelayele nuiti ti ta-laamianigiti seɖeni, keɛ ti la ɖeni ɔooɖo GALAGI ɖaazagani. ¹⁵ Zozuwe ziilei fai ma minazeɖegi ɖeeni ti yɔɖo zu, é ba ti-yenvui maazu. Nubuseiti ta-ɖundigiti ti minazeɖeni, ti ɖona.

¹⁶ Folo savago levegai ma, minazeɖegi woga volumna ti ve, pete nii é ɖeeni, Izelayele nuiti ti kwɛɛni ga ti-zeinɔɖoiti be, ti ɖeni zeini ɖoba. ¹⁷ Izelayele nuiti ti zegeni ti-zeizuve, ti folo savago zie wo, ti zeeli ta-laazuveti. Naama laaiti ta ga: Gabaɖon, Kefila, Beelote, ta Kiliyate-Yeyalime. ¹⁸ Izelayele nuiti ti la ɖeni ti vaani, tɔzei konai va bebeiti ta-ɖundigiti ti boni, ɔooɖo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu. Keɛ nubuseiti ti unsuyelii loni kundigiti daalɔɖoma. ¹⁹ Kundigiti kpein ti deeni ga nubuseiti, ti ɖe ti ma: «Giya ɖa gi konai woni ti ve, ɔooɖo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu, niizu ade la zooga ade va vɔɖu ti va. ²⁰ A wele, velei ade vaazu ti zosu da, da ti yesu vulua, de mina ɔooɖo GALAGI ɖaazu nɔ lo boɖo va, tɔzei konai va, gi boni ti ve.» ²¹ Kundigiti ti ɖe ti ma: «Ta yesu vulua. Keɛ keni ti da kovii ɖale, ti da ziei zaɖa nubuseiti kpein be.» Naa ɖa é ɖeni ga kundigiti ta-levei.

²² Zozuwe Gabaɖon nuiti tolini, é ɖe ti ma: «Leeni vaa zu wo gi yaavani, wo kula eɖe wa ɖe ɖeni zeini ɖoozama, tama wo zeini gi ɖobave nɔ? ²³ Niizu, wo voovoo, wo la mɔ ɖula duɔlai zu, eyesu ɖo, wa kovii ɖale, wo da ziei zaɖa, ná-GALAGI ná-pelei wu.»

²⁴ Gabaɖon nuiti ti gooɖaavoteni, ti ɖe ma: «Gi keeni ɖana, tɔzei ti gi ɖobavaawoni, ga ɔooɖo GALAGI, da-GALAGI devei veeni ná-botigɛ nui Moize ya, ga toɖa zoi kpein feezu wo ya, é ɖe wo gaa nui kpein undaavili, wa ɖena lia ga zeida ga. Wo vaazuve, gi wola luani, é lo gi-yenvui va. Naa ɖa é keeni, gi naa ɖeeni. ²⁵ Gá niina è yeezu, gi zo, eɖevelei soloogai la è ɖaazu, nii solegai.»

²⁶ Pele ɖana Zozuwe baani la ti maazu, ga Izelayele nuiti ti mina ti vaa. ²⁷ E ti losuve ɖeeni ga ti da kovii ɖale, ti da ziei zaɖa nubuseiti be, ta ɔooɖo GALAGI ná-zalaɖa ɖulazuve, naama adave, ve é vaazu yeelosu ná va. Naa ɖa ti yegai keezu eyesu zaɖaza.

10

Kɔi é ɖoni Gabaɖon ta maaɖoolii zu

¹ Zeeluzalame masagi Adoni-Seedeke menini ga Zozuwe taai zoga, nii é ga Ayi, é kologolo metu, nii é keeni ga Zeeliko taai ta ná-masagi, naa ɖeɖalai ɖa é keeni ga Ayi ta ná-masagi. E menini balaa ga Gabaɖon nuiti ti yɔɖo zubeɛni ta Izelayele nuiti, ta zeini

ti zaama. ² E wola luani, mazɔɔ Gabaɔɔn ɔeni ga taa biin gola, eɔevelei nɔ masa taaiti ti la, ɛ wɔɔloni Ayi va, naa veɛ, zunuiti kpein ti ɔeni ga kɔɔɔ nu ɔezɛɔezɛgiti. ³ Naa ɔa ɛ keɛni, Zeeluzalɛme masagi Adɔni-Seedɛke keelaiti teveni Geebelɔn masagi ɔɔgame ma, ta Yaalemute masagi Pileyame, ta Lakise masagi Yafia, ta Egelon masagi Debiil, ga ɛ wo ti ma ga: ⁴ «À va, wo yeeve bè, ade Gabaɔɔn zakpe, tɔzei ná-nuiti ti ziilei minazɛɔegi woga yɔɔɔzu ta Zozuwe, ta Izelayele nuiti.»

⁵ Naa ɔa ɛ keɛni, Amɔɔl nuiti ta-masa dɔɔlugɔiti, ti woolaani ma, Zeeluzalɛme gelei, ta Geebelɔn gelei, ta Yaalemute gelei, ta Lakise gelei, ta Egelon gelei, ti lo ta-zalaɔusuiti untuɔɔ, ti li Gabaɔɔn laalɔɔma. Ti Gabaɔɔn zeini keɛ su, ti laale taai wu.

⁶ Gabaɔɔn nuiti ti keelaiti teveni Zozuwe ma ti-ɔuuzuve Gilegale, ti ɔe ma: «Mina ɔele da-wotiɔe nuiti gi va. Va fala, ɛ ɔɔ gi va, ɛ gi ɔizo, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-masagiti ti zeini gize yooi zu, ti yeezoga, ti va gi laalɔɔma.»

⁷ Zozuwe ta kɔɔɔ nuiti kpein ti leɛni, ti zeɔe Gilegale, ta ná-kɔɔɔ nu ɔezɛɔezɛgiti. ⁸ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zozuwe ma: «Mina lua naama masagiti ba, mazɔɔ gɛ zobogi vea ɛ ve, ɛ vɔni ti ma, ti taɔila kpalaa ge la zooga ɛ va ɛ zakpe.»

⁹ Zozuwe niini piin zizu, ɛ zo Gilegale. E ɔulani ti viliba, ɛ loo ti ma. ¹⁰ ɔɔɔɔ GALAGI ti zuvazani Izelayele nuiti tuɔɔ, kɔɔi ɔologoloni ti ya Gabaɔɔn ɔakalave. Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔni ti ma, ti vile ti volu pelei zu, ɛ leɛzu gize yɔɔɔzuve Bete-ɔolon, eyɛsu ti zeeli Azeeka ta Makeeda. ¹¹ Siɛgi zu Amɔɔl nuiti ti ɔeni velazu la Izelayele nuiti ba, ti da yei ga pelei, ɛ gize yɔɔɔzuve Bete-ɔolon, ɔɔɔɔ GALAGI sakɔtu wolai yeini ti ma, ɛ zeɔe geezuve, ɛ da ɔu ti ma, eyɛsu ɛ zeeli Azeeka. Naa nui wola vaani, ɛ leve Izelayele nuiti ta-nu vaai va ga boɔa zɔkpɔi.

¹² Naama volo ná, Zozuwe woɔɔulani ɔɔɔɔ GALAGI ma, yei ɔɔɔɔ GALAGI feeni la Izelayele nuiti be ga ti pile sɔɔɔ Amɔɔl nuiti ma. Zozuwe woɔɔulani Izelayele nuiti kpein gaazu, ɛ ɔe:

«Foloi, lo kpe Gabaɔɔn maazuve!

Alugi, lo Ayalon nemɛi maazuve!»

¹³ Foloi loni, ɛ la niikpini. Alugi balaa loni, eyɛsu nuɔuseiti ti potokulai ɔe ti zili nuiti ma. Naa zɛveɛ «Telebo nui ná-sevei» zu. Foloi loni, ɛ teai ma, ɛ la daani eyɛsu folo ɔila kpalain. ¹⁴ Folo ɔila kpalaa ge la de ɔeɛni ga naama voloi ɔevele, naa luɔɔ baa naa volumna, ga ɔɔɔɔ GALAGI va woilo nui woo ma ɔana, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ ɔeni kɔɔi ɔɔɔzu Izelayele nuiti be.

¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti ɔaleni ma ti-ɔuuzuve Gilegale.

Zozuwe masagiti paa vai

¹⁶ Masa dɔɔlugɔi naati ti velani, ti loɔɔu Makeeda, pugi zu. ¹⁷ Nui tanigaani ti Zozuwe ɔobavaawoni, ti ɔe ma: «Masa dɔɔlugɔiti dɔɔɔuve Makeeda, pugi zu.» ¹⁸ Zozuwe ɔeni ma: «À kɔtu wolaiti kilikili, wo da pugi laave, wo zunuiti sei ná, ti naa make. ¹⁹ Wɔun wa, à mina looɔɔ, à vile wo zili nuiti polu, à pele leve ti luɔɔ, ti mina le ta-laazuveiti, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti la wo yeezu.»

²⁰ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti beɛni ga yeezeeli ti ma, nágo ti va ti-ma zuwu ɔaaleve, keɛni pela geleiti nɔ, niiti ti liini ta-laaiti su, niiti siɔigi ti ma. ²¹ Naa volu, nuɔuseiti kpein gaazɔlegai vaani ga pagɔ ti-ɔuuzuve, Zozuwe ɔɔ be, Makeeda. Naa volumna, ma yooi kpein su, nu nɔpe ge la mɔ ɔeni ɔɔɛzu Izelayele nuiti daalɔɔma.

²² Zozuwe ɔeni ti ma: «À pugi laalao, wo masa dɔɔlugɔiti kula su, wo va ga tiye pɔ.»

²³ Zekana ti keɛni la, ti masa dɔɔlugɔiti kulani pugi zu, ti li ga tiye pɔ, Zeeluzalɛme masagi, Geebelɔn masagi, ta Yaalemute masagi, naa veɛ Lakise masagi va, ta Egelon masagi.

²⁴ Siɛgi zu ti masagi naati kulani la, ti va ga tiye Zozuwe ɔɔ, Zozuwe Izelayele zunuiti kpein tolini, ta kɔɔɔ nu ɔundigɔiti niiti ti ɔoni ba kɔɔɔzuve, ɛ ɔe ti ma: «À maabuɔa bà,

wo ɔ́ɔ́ɔ́lo masagi niiti kɔ́da.» Ti maabuɔ́fani ba, ti ɔ́ɔ́ɔ́lo ti-ɔ́ɔ́daveti. ²⁵ Zozuwe ɔ́eni ti ma: «À mina lua, wo zasu mina ɔ́ali. A yiilɔ́, wo zεβεζεɔ́e, mazɔ́ɔ́ vele ɔ́ana Ǿɔ́ɔ́ɔ́ GALAGI wo zili nuiti sosu da, niiti wo vaazu ti zakpesu.»

²⁶ Naa vɔ́luma, Zozuwe ti vaani, é ti zεε gulu lɔ́ɔ́lugɔ́iti ba. Ti yeni zeleni ná eyesu kpɔ́kɔ́i.

²⁷ Foloi daa zιεgi zu, Zozuwe devei veeni, ga ti ti-ma vɔ́omaiti kula guluiti ba, ti ti vili ya pugi zu, ve masagiti ti lɔ́ɔ́funi ná. Naa vɔ́luma, ti daaɔ́ulu ga kɔ́tu wolaiti. Naati ta ná zaaɔ́aza.

Zooi lekɔ́emave nu yeezazuve

zo fai

²⁸ Zozuwe Makeeda zoni naama voloi nɔ́. E taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni ta ta-masagi, é la ɔ́eni gila kpalaa zeni vulua. E Makeeda masagi zoni, eɔ́evelei é Zeeliko masagi zoni da.

²⁹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Makeeda, ti li Liβena, ti laale bu. ³⁰ Ǿɔ́ɔ́ɔ́ GALAGI taai naa ta taa masagi lɔ́ni Izelayεle nuiti zeezu. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni, ti la gila kpalaa zeni vulua. Zozuwe ma masagi zoni, eɔ́evelei é Zeeliko masagi zoni da.

³¹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Liβena, ti li Lakise. Ti seini keε su, ti laale bu.

³² Ǿɔ́ɔ́ɔ́ GALAGI Lakise lɔ́ni ti yeezu, ti naa zoni foloi velesiei. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleve, niiti ti ɔ́eni ná, eɔ́evelei ti keeni la ga Liβena. ³³ Geezεel masagi Ǿɔ́lame vaani Lakise maalobosu. Keε Zozuwe vɔ́nini ma, ta ná-nuβuseiti, é la gila kpalaa zeni vulua.

³⁴ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Lakise, ti li Egelon. Ti seini keε su, ti laale bu.

³⁵ Ti soni ma volo ɔ́ilagi nɔ́. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná. Zozuwe ná zuɔ́loɔ́loni ma yee nɔ́, eɔ́evelei é keeni la ga Lakise.

³⁶ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Egelon, ti li Ǿeeβelɔ́n, ti laale bu. ³⁷ Ti taai zoni, ti masagi ta nuβuseiti pe suwuɔ́aaleve, ta taa goiti ti ɔ́eni ba, naati su nuβuseiti, eɔ́evelei ti keeni la ga Egelon. Zozuwe taai ɔ́loɔ́loni mεtu, é la ɔ́eni nu ɔ́ila kpalaa zeni vulua.

³⁸ Naa vɔ́luma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma Deβiil vele, ti laale bu. ³⁹ Ti taai zoni, ti taa masagi zo, ta taa goiti kpein ti ɔ́eni ba. Ti nuβusei kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná, ti la gila kpalaa zeni vulua. Zozuwe Deβiil ta ná-masagi zoni, eɔ́evelei é Ǿeeβelɔ́n zoni da, ta ná-masagi, ta Liβena ta ná-masagi.

⁴⁰ Zozuwe zooi pe soni, é pile sɔ́lɔ́ni masagiti ma, ti ɔ́eni gize yooi zu, ta lekɔ́emave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleave ma nemεi, ta niiti ti ɔ́eni gize ɔ́aaɔ́oozagiti ma. E nu vului kpein suwuɔ́aaleveni, é la nuβusei ɔ́ila kpalaa zeni ná, eɔ́evelei Ǿɔ́ɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ma levei veeni la. ⁴¹ E naa yɔ́ɔ́ɔ́zuve ma yooi pe soni, é zo Kadεse-Baalnea, é zeeli Gaza, ta Ǿsεn lugi zu, é zeeli Ǿaβaɔ́n. ⁴² Kula laa ɔ́ila kpegi nɔ́ zu, é zobo sɔ́lɔ́ni masagiti kpein ma, é ta-yooiti pe so, mazɔ́ɔ́ Ǿɔ́ɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ɔ́eni kɔ́ɔ́i ɔ́ɔ́zu ná-nuβuseiti be.

⁴³ Naa vɔ́luma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma ti-vuuzuve Gilegale.

11

Kɔ́ wolai ɔ́ɔ́ vai

Meelɔ́me dei ɔ́obave

¹ Siεgi zu Ǿasɔ́l masagi Yabın menini da ga Zozuwe pile sɔ́lɔ́ge, é keelaiti teveni Madon masagi Yɔ́baβe ma, ta Simelon masagi, ta Akese masagi, ² ta naati ma ti ɔ́eni zeini gize yooi zu lekɔ́emave nu ɔ́vεzuve, ta Zuluden ma vetu nemεi zu, zιε wolai Zeeneezalεte lekɔ́emave nu yeezazuve, ta zieleave ma nemεi zu, ta folo liizu velei, Dɔ́al yooi zu. ³ E ta leveni Kanaan nuiti ma, folo ɔ́ulazu velei, ta folo liizu velei, ta Amɔ́al nuiti, ta Ǿεte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Yeebuse nuiti ti gize yooi zu, ta Ǿeeve nuiti ti Ǿeelemɔ́n gizei ɔ́ɔ́ɔ́ave, Misepa yooi zu. ⁴ Naama masagiti ta ta-ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ nuiti kpein ti ɔ́ulani. Ti ɔ́eni ga beβei nii

mɔɪndai, eɣe kpolodɛi ɣoba naɣaegi. Soo bulugi ta wotoloiti ti ɣeni ti ya, ti wola mɔɪnni gola. ⁵ Naama masagiti kpein ti yeezoni, ti li, ti-uuuzuve beɛ Meelɔme ɛi ɣobave, ga ti kɔɔi ɣɔ Izelayele laalɔɣma.

⁶ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Mina lua ti va, mazɔɔ lina, niima yeeɣɛɣalai ma, na ti lɔɔzu Izelayele nuiti zeezu, ti maawana, ti za. Da ta-zooiti kɔɣɔɔlu natai leve, e ta-wotoloiti gala.»

⁷ Zozuwe ta na-kɔɔɣɔ nuiti ti ɣulani ti viliba, ti laale ti wu Meelɔme ɛi ɣobave. ⁸ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ti lɔɔni Izelayele nuiti zeezu, ti vɔni ti ma, ti vile ti volu, eyɛsu ti zeeli Sidɔn taa wolai vɔ be, eyɛsu ti zeeli Miselefɔte-Mayime, eyɛsu ti zeeli Misepa nɛmɛi zu, folo ɣulazu velei. Ti pile sɔlɔni ti ma, eyɛsu ti la nu vulu ɣila kpalaa zeni na. ⁹ Zozuwe ti zoni, eɣevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI ma levei veeni la zea. E ta-zooiti kɔɣɔɔlu nataiti teveni, e ta-wotoloiti gala.

Masagiti ta-laaiti so fai

¹⁰ Naama ziegi zu, Zozuwe ɣalesuve ma ga vɔgi, e Ɔasɔɔ zoni, e ma masagi vaa ga boɣa zɔkpɔi. Tɔun, mɔunɣi Ɔasɔɔ ɣa e ɣeni ga masadai naati kpein ma laa wolai. ¹¹ Ti naa ɣologoloni, ti nuɔusei kpein suwuɣaaleve, nu vulu nɔpe ge la ɣeni yeni na. Ti Ɔasɔɔ ɣalani. ¹² Zozuwe masagi naati ta-laa wolaiti kpein soni balaa, e ti ɣologolo, e ma masagiti ta-tanuɔuseiti kpein suwuɣaaleve, eɣevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI na-botigɛ nui Moize ma levei veeni la. ¹³ Anɛɛ naa ve, Izelayele nuiti ti la ɣeni taa wolai taɣila kpalaa galani, niiti ti uuuni gizeiti ma, keni Ɔasɔɔ nɔ, nii Zozuwe galani. ¹⁴ Izelayele nuiti ti naavoloi kpein seɣeni bɔɣɔ ve, ta taazuve ma loganiiti, kele ti nuɔusei kpein ma zuwu ɣaaleveni, ti la nu vulu ɣila kpalaa zeni na. ¹⁵ Devei nii kpein Ɔɔɔɣɔ GALAGI feeni na-botigɛ nui Moize ya, Moize feeni ɣana nɔ Zozuwe ya, naa ma ge ti pe kɛeni ɣana nɔ. E la ɣeni devei naa tanɔpe soni ga faavalagaazu vaa.

Zooi niiti Zozuwe ti zoni

¹⁶ Zozuwe zooi kpein soni: gize yooi, ta zooi nii e lekɔemave nu yeezazuve, ta Ɔɔɛn yooi kpein, ta zieleve ma nɛmɛi kpein, ta Zuludɛn ma vetu nɛmɛi, ta gize yooi pe, ta lekɔemave nu ɣuvezuve ma nɛmɛi pe. ¹⁷ E masagiti soni, e ti vaa, e zo Ɔalake gizei, nii e Seyiil ɣobave, lekɔemave nu yeezazuve, eyɛsu e zeeli Baale-Gade, Liban vetugi zu, Ɔɛelemɔn gizei ɣɔɣɔave, lekɔemave nu ɣuvezuve. ¹⁸ Kɔɔi naa Zozuwe peeni naama masagiti ba, ti lebini ga ga gola. ¹⁹ Taa nɔpe ge la ɣeni na, niiti ti zolooni ziilei faa ma ta Izelayele nuiti, keni Ɔabaɣɔn, ve Ɔeeve nuiti ti ɣeni zeini na. Izelayele nuiti ti kɔɔi ɣɔni, ti taai pe so. ²⁰ Ti-ɣigiti kpaa vai zɛɣeni Ɔɔɔɣɔ GALAGI vɔ, ga ti kɔɔi ɣɔ Izelayele laalɔɣma, nii a ke naa ti vaa, e mina ti maawɔɪnɣa, kele keni e ti zuwuɣaaleve, eɣevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²¹ Naama ziegi nɔ zu, Zozuwe liini, e Anake mavofodaiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Ɔeebelɔn ɣizeiti ma, ta Debiil, ta Anaɔe, ta Zuda ɣize yooi zu, ta Izelayele ɣize yooi zu. E ti zuwuɣaaleveni, e ta-laa wolaiti kologolo. ²² Zii nii e ga Anake, naama nu nɔpe ge la ɣeni yeni Izelayele yooi zu neɣelein. Tanigaani ti ɣeni zeini nɔ Gaza laai zu, ta Gate, ta Asedɔde. ²³ Zozuwe zooiti pe seɣeni, eɣevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI faiti kpein boni la Moize ma. Zozuwe feeni Izelayele nuiti be ga tɔnɔ, e gaagɣe ti va, ga ti ze velei bolodaiti su. Ziileigi lɔni zooi zu, kɔɔɣɔ vai be.

12

Masagiti niiti Moize vɔnini ti ma

¹ Masagiti peɛe, niiti Izelayele nuiti ti vɔnini ti ma, Zuludɛn folo ɣulazu velei, ti ze ta-yooiti su, e zo zie wolai Aalenɔn ma, eyɛsu e zeeli Ɔɛelemɔn gizei ma, folo ɣulazu velei, Zuludɛn ma vetu nɛmɛi zu. ² Ma mɔunɣi ɣeni ga Sigon, Amɔɔl nuiti ta-masagi, nii

é ǵeni zeini Ǵesebon, ná-masadai zoni Alówæel ma, nii é zǵe wolai Aalenón ma ǵetugi laaǵe, é zeeli Galaade yooi ǵilazǵe, eyesu zǵe wolai Yaóake ǵó be, nii é ǵeni ga Amón nuiti ta-ǵwǵepelemave. ³ Zuludén ma ǵetu nǵemǵi ǵeni zea, folo ǵulazu ǵelei, ta zǵe wolai Zeenezalǵe, lekpǵemave nu ǵǵǵezǵe, é zǵe Kpolodǵe Wanai ǵa, Bete-Yesimǵe ǵobave, ta lekpǵemave nu yeezazǵe, zooi nii é Pizega ǵǵǵe ǵǵǵave.

⁴ Basan nuiti ta-masagi Wǵge, nii é ǵeni ga Leefa mavofodai ma ǵaabelagi ta, é ǵeni masadai ǵǵǵzu Asetalǵe ta Edeleyi unda. ⁵ E ǵeni masadai ǵǵǵzu Ǵǵelemón ǵǵǵe ta Saleka ta Basan yooi pǵe unda, eyesu é zǵe Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ǵwǵepelemave ǵa, ta Galaade ǵilazǵe unda, eyesu é zǵe Ǵesebon masagi Sigón ná-kwǵepelemave ǵa.

⁶ Ǵóǵǵ GALAGI ná-botǵǵe nui Moize ta Izelayǵe nuiti ti ǵónini naama masa felegǵiti ma. Moize ta-yooi veeni ga tǵnǵ Luóen ná-bolodai ya, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ǵilazǵe.

Masagiti niiti Zozuwe ǵónini ti ma

⁷ Masagiti pǵe, niiti Zozuwe ta Izelayǵe nuiti ti ǵónini ti ma Zuludén folo liizu ǵelei, é zo Baale-Gade, Lióan ǵetugi zu, é zeeli Ǵalake ǵǵǵe ma, nii buzeǵǵeai Seyiil ǵele. Zozuwe ti veeni Izelayǵe wolodaiti zea ga tǵnǵ, é gaǵǵǵe ti ǵa. ⁸ Naama yooiti ti ǵeni ǵǵǵe yooi, ta zǵelave ma nǵemǵi, ta Zuludén ma ǵetu nǵemǵi, ta ǵǵǵe wolaiti ma, ta Zudee teǵebai zu, ta lekpǵemave nu yeezazǵe yooi zu. Zooi naati ti ǵeni ga Ǵǵe nuiti ta-yooiti, ta Amóol nuiti, naa ǵǵe Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ba, ta Ǵǵeeve nuiti, ta Yǵǵǵuse nuiti. ⁹ Masagiti ti pile sólóoni ti ma, ti ǵeni ga niiti: Zeeliko masagi, Ayi masagi Beetele ǵobave, ¹⁰ Zeeluzalǵe masagi, Ǵǵebelón masagi, ¹¹ Yaalemute masagi, Lakise masagi, ¹² Egelon masagi, Ǵǵǵǵel masagi, ¹³ Deóiiil masagi, Ǵǵǵǵel masagi, ¹⁴ Ǵóǵlema masagi, Alade masagi, ¹⁵ Lióena masagi, Adulame masagi, ¹⁶ Makeeda masagi, Beetele masagi, ¹⁷ Tapua masagi, Ǵǵǵǵel masagi, ¹⁸ Afǵke masagi, Lasalon masagi, ¹⁹ Madon masagi, Ǵasóol masagi, ²⁰ Simelon-Melon masagi, Akesafe masagi, ²¹ Taanake masagi, Megido masagi, ²² Keedǵese masagi, Yǵkeneyame masagi é ǵeni Kaalemǵe, ²³ Dóol masagi é ǵeni Dóol yooi zu, Ǵǵyime masagi é ǵeni Ǵilǵale ǵobave, ²⁴ Tiilesa masagi. Masagiti tieǵǵi ǵeni ga nu ǵǵǵǵǵǵǵǵ maazu ǵǵǵa (31).

13

Zooi niiti ti la de zoni

¹ Zozuwe ǵóǵǵǵǵǵǵǵǵ niina. Ǵóǵǵǵ GALAGI ǵeni ma: «Wǵǵe, é ǵóǵǵǵǵǵǵǵǵ, tama zooi wóóǵǵǵe de ná, nii é la de zoni. ² Zooi ǵǵǵe, zǵǵai ná: Filiseti nuiti ta-yooiti kǵein, ta Gesuul nuiti ta-yooi kǵein. ³ E zo Sigóol deǵi ma, é yeizu Ezipete yooi zu ǵele, Ekelón kwǵemave lekpǵemave nu ǵǵǵezǵe, naama adave pǵe ka levezu ga Kanaan nuiti ta-yooi. Miná ǵa Filiseti nuiti ta-masada lóolǵǵiti ma laa wolaiti ti ná, Gaza, Asedǵde, Asekalón, Gate, ta Ekelón, ta Avi nuiti ta-yooi lekpǵemave nu yeezazǵe. ⁴ Kanaan yooi pǵe ka de ná balaa, maanǵai é zo, é zo Meyala ma, nii é ga Sidón nuiti tǵnǵ, eyesu é zeeli Afǵke, Amóol nuiti ta-ǵwǵepelemave, ⁵ ta Ǵǵǵǵale nuiti ta-yooi, ta Lióan kǵein, folo ǵulazu ǵelei, é zo Baale-Gade, Ǵǵelemón ǵǵǵe ǵǵǵǵave, eyesu é zeeli Leóo-Ǵamate, ⁶ nuiti kǵein ti zeini ǵǵǵe yooi zu, é zo Lióan, é zeeli Mǵesǵefǵte-Mayime, Sidón nuiti kǵein. Nà ti ǵǵǵzu Izelayǵe nuiti tuǵǵ. Naa ǵa é ba, naati kǵein fe Izelayǵe ya ga kpakutoomai, eǵǵǵǵe ǵǵe ma levei veeni la, ⁷ zooi teǵi gaǵǵǵǵǵǵǵǵ, é fe boloda taǵǵǵǵǵǵǵǵ zea, ta Manasee ná-bolodai ǵilazǵe.»

Zooi ǵaǵǵǵǵǵǵǵǵ vai Zuludén folo ǵulazu ǵelei

⁸ Manasee ná-bolodai ǵilazǵe zǵi ta Luóen ná-bolodai, ta Gade nǵnǵi, naati ti ta-yooi zólóoni. Ǵóǵǵǵ GALA ná-botǵǵe nui Moize feeni ti ya Zuludén folo ǵulazu ǵelei, ⁹ é zo Alówæel, zǵe wolai Aalenón laaǵe, eyesu é zeeli taa wolai ma, é pǵtugi zaamave, é ǵó

gize nemei kpein ba, é zo Meedeɓa, eyesu é zeeli Diɓon, ¹⁰ ta Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon, nii é ɗeni masadai ɗeezu Geseɓon, naa ná-taa wolaiti kpein, é zeeli Amɔn nuiti ta-ɗwepelemave. ¹¹ E ɓo Galaade yooi ɓalaagi va, ta Gesuul nuiti ta-yooi, ta Maakate nuiti, ta Gεelemɔn gizei, ta Basan kpein é zeeli Saleka, ¹² ta Wɔge ná-masadai kpein Basan yooi zu, nii é ɗeni ga Leefa mavofodai ma ɗaabelagi, é masadai ɗeeni Asetalɔte ta Edeleyi. Moize zobogi zɔɓɓoni niima masagiti ma, é ti ɓe ta-yooi ɗa. ¹³ Kele Izelayele nuiti ti la ɗeni Gesuul nuiti ta Maakate nuiti kpeeni, naa ɗa é kea ti zeini Izelayele nuiti saama, zaaɗaza.

¹⁴ Leevi ná-bolodai ɗila kpe ka é la ɗeni zou zɔɓɓoni ga nɔnɔ. Kele gala zalaɗaiti, ti ga Gooɗo GALAGI Izelayele ná-GALAGI nɔnɔi, naa ɗa é ga tɔnɔi, eɗevelei é woni la tɔun ma.

Luɓen ná-bolodai ná-zooi

¹⁵ Moize Luɓen ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la. ¹⁶ Zooi ti sɔɓɓoni, é zoni Alɔweel, zie wolai Aalenɔn laave, ta taa wolai é pɛtugi zaamave, gize nemei kpein ma Meedeɓa ɗobave, ¹⁷ é li Geseɓon, ta ma laa wolai kpein ti gize nemei ma: Diɓon, Bamote-Baale, Bete-Baale-Meyon, ¹⁸ Yaasa, Kedeemɔte, Meefaate, ¹⁹ Kiliyatayime, Sibema, Seelɛte-Gasaɗaal pɛtugi ma ɗizei ma, ²⁰ Bete-Peyɔɔl, Pizega ɗizei ɗɔɗɔave, ta Bete-Gayesimɔte. ²¹ Gize nemei maave laa wolai naati kpein poluma, ti Amɔɔl nuiti ta masagi Sigon ná-masadai ma yooi kpein sɔɓɓoni, nii é ɗeni masadai ɗeezu Geseɓon. Moize zobogi zɔɓɓoni Sigon ma, ta Madiyan ɗundiɗiiti, ti ɗoloni Sigon ve, ti zeini zooi zu: Evi, Leekeme, Suul, Guul, ta Leeɓa. ²² Ungaizie nui Balaame, Beyɔɔl ná-doun zunui ɗeni naati saama, niiti Izelayele nuiti ti ti vaani ga boɗa zɔkpɔi. ²³ Luɓen mavofodaiti ta-ɗwepelemave ɗeni ga Zuludɛn, ta zielave.

Luɓen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɗana, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Gade ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Moize Gade ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la. ²⁵ Nii ti sɔɓɓoni ga zooi ná ɗeni ga: Yazeeel, ta Galaade laa wolaiti kpein, ta Amɔn nuiti ta-yooi ɗilazuve, é zeeli Alɔweel, Laɓa letemave, ²⁶ é zo Geseɓon, é zeeli Lamate-Misepee, ta Betɔnime, é zo Maɗanayime, é zeeli Deɓiil ɗwepelemave, ²⁷ ta nemei zu, Bete-Galame, Bete-Nimela, Sukɔte, ta Safon, Geseɓon masagi Sigon ná-masadai ma yooi mɔtai. Naama yooi kpein é ɗeni zie wolai Zuludɛn voluve. Zuludɛn ɗeni zou ɗwepelemave, nii é folo liizu velei, eyesu é zeeli zie wolai Zeenezalɛte ɗaabelazuve, lekɛmave nu ɗovezuve.

²⁸ Gade mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɗana, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Manasee ná-bolodai ɗilazuve ná-zooi, nii é folo ɗulazu velei

²⁹ Naa voluma, Moize Manasee ná-bolodai ɗilazuve nɔnɔi veeni zea, gaaɗwe ti va, velei ta-veleyeɗeiti ti la. ³⁰ Zooi ti sɔɓɓoni, naa ɗeni ga Basan, é zo Maɗanayime, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma yooi kpein, ta Yayiil ná-taa go vuulɔzita (60), ti kpein ti vuuni ma yooi zu. ³¹ Naa voluma, ti Galaade yooi ɗilazuve zɔɓɓoni, ta Asetalɔte ta Edeleyi, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma laa wolaiti. Ti ti pe ɗaaɗwe Makiil mavofodaiti ba, Manasee ná-doun zunui, velei ta-veleyeɗeiti ti la.

³² Zooi ɗana, nii Moize feeni Moabe yooi ma nemeiti su, Zuludɛn volu velei, Zeeliko letemave, folo ɗulazu velei. ³³ Moize la ɗeni zou veeni Leevi mavofodaiti zea. Gooɗo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɗa é ga tɔnɔi, eɗevelei é boni la ti ma.

14

Kanaan yooi ɗaaɗwe vai Zuludɛn folo liizu velei

¹ Wεε nii Izelaye nuiti ti sɔlɔni ga tɔnɔ, Kanaan yooi zu, nii zalaɔa ɔfula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta boloda veleyeɔeiti ta-ɔfundigɔiti ti feeni ti ya. ² Zou ɔaagwεε vai ná, boloda taavuuɔi ta ma lukpɛgi va, naa ɔɛeni ga kpakutoomai, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ³ Mazɔlɔ Moize zooi veeni niina boloda felegɔiti ta ma lukpɛgi ya, Zuluden volu velei, folo ɔulazu velei, é la ɔɛni ta veeni Leevi nuiti zea. ⁴ Zozefe mavofodaiti ti ɔɛni ga boloda felegɔ, Manasee ta Efelayime, keɛ ti la ɔɛni zou veeni Leevi nuiti zea, keɛni nɔ ta-laaiti, ta ná maagooliiti, ta-loganiiti faa zu, ta ve ta ti-ɔligiti make ná. ⁵ Izelaye nuiti ti keɛni, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya, ti zooi ɔaagwεeni.

*Geebelɔn laai ta ma yooi
vee vai Kalebe ya*

⁶ Zuda ná-bolodamaiti ti maabuɔani Zozuwe va Gilegale. Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nii é ɔɛni ga Keenize nui, naa ɔɛni ma: «È naa ɔwεε, nii ɔoɔɔ GALAGI boni GALA nui Moize ma, nɔn nà-faa zu, ta dɔun da-vaa zu, siegi zu ade ɔɛni la Kadese-Baalenea. ⁷ Gè kona vuunaanigɔ (40) zɔlɔni niina, siegi zu ɔoɔɔ GALAGI ná-botiɔe nui Moize tɛveni la, gè zeɔe Kadese-Baalenea, gè li zooi zuveɛe fai ma. Gè voluvaawoni ma, ga sɔledai zɔimave. ⁸ Keɛ zunuiti ti ɔɛni bà, naati ti nuɔuseiti ipɔteveni. Keɛ nɔn nà, gè zieni ga woogɛɔiladai ɔoɔɔ GALAGI, nà-GALAGI ná-pelei. ⁹ Naama volo ná, Moize niima ɔonai woni, é ɔe ma: «Gaamazu, zooi nii è ziaa su, naa ɔa ɔe ga dɔnɔi, wa è-mavofodai, eyesu ɔ, tɔzei è zieve woogɛɔiladai zu ga ɔoɔɔ GALAGI, da-GALAGI ná-pelei.» ¹⁰ Niizu peɛ, é ɔea ga kona vuunaanigɔ maazu lɔlugɔ (45), siegi zu ɔoɔɔ GALAGI ɔɔeni la Moize va, Izelaye ɔeai ma siei wosu tevebai zu, é mà vului makega ga ná-minazegɛgi maavele. Za, gè kona vuulɔsava maazu lɔlugɔ (85) zɔlɔga. ¹¹ Suloɔe de, eɔe naama voloi nɔ, yeei Moize tɛveni da siei ma, zɛbei ɔa de bà kooɔ vaa zu, eɔevelei é ɔɛni bà la naama ziegi zu, nà zoo de gè da li, gè da va. ¹² Niizu, gize yooi naa ve zèa, nii ɔoɔɔ GALAGI ma minazegɛgi woni bè ma volo ná. Mazɔlɔ è menini naama voloi nɔ ga Anake mavofodaiti ta ná, taa wolaiti ta ná, sigɔiti ti ma. ɔoɔɔ GALAGI ɔe bà nɔ, nà ti be, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI boni la.»

¹³ Zozuwe tuya looni Kalebe ve, Yefunee ná-doun zunui, é Geebelɔn ve zea ga nɔnɔ. ¹⁴ Uele ɔana Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, Keenize nui, Geebelɔn zɔlɔni da ga nɔnɔ eyesu zaagaza, tɔzei é zieni ga woogɛɔiladai, ɔoɔɔ GALAGI ná-pelei zu, Izelaye ná-GALAGI. ¹⁵ Mɔungi, Geebelɔn laaseigi ɔɛni ga Kiliyate-Aaleɔa. Aaleɔa ɔɛni ga zunui nii unfemai ɔɛni be gola, Anake mavofodaiti saama.

E zo názuve ma niina, kooi beni zooi zu, ziileigi ɔɛni ná pe.

15

Zuda ná-bolodai ná-zooi

¹ Zooi nii kpakutoomai feeni Zuda ná-bolodai ma veleyeɔeiti zea, é zeelini Edɔme ɔwεpelemave Sin tevebai zu, lekpeɔmave nu yeezazuve. ² Pele ɔana, ta-ɔwεpelemave lekpeɔmave nu yeezazuve, naa liini la Kpoloɔe Wanai ɔaabelazuve, é zeilekpeɔmave nu yeezazuve yooi va, ³ é li, é too ma lekpeɔmave nu yeezazuve, gize yoɔɔzuve Akelaɔime, é leve ga Sin vele, é le lekpeɔmave nu yeezazuve Kadese-Baalenea, é leve miná ga ɔeselon vele, é le Adaal, é lati Kaalekaa vele, ⁴ é leve naa volu ga Asemon vele, é lo Ezipete ɔtɔudɛi va, kwεpelegi loni Kpoloɔe Wolai va. Naa ɔa é ga wo-ɔwεegi lekpeɔmave nu yeezazuve.

⁵ Folo ɔulazu velei, kwεpelemave ɔɛni ga Kpoloɔe Wanai, eyesu é zeilekpeɔmave ta Zuluden.

Lekpeɔmave nu ɔovezuve, kwεmave zoni kpoloɔe zuzeizuve, nii é ti loolave ta Zuluden. ⁶ E leɛni ga Bete-ɔogela vele, é leve Bete-Alaɔa, lekpeɔmave nu ɔovezuve, é lo kotui va, ti ɔeezu ma Bɔɔan, Luɔen ná-doun zunui taɔila daasei kana, ⁷ kwεpelemave liini Debiil, é

leve Akool nemei zu, é li lekpepame nu gboezu velei Gilegale, é gize yagbozube Adumime letemave, katudei vo be, lekpepame nu yeezazube. Naa volu é leve En-Seemese zieungiti po be, é too ma En-Logele. ⁸ Kwepeligi leni, é leve ga Bene-Ginome vetugi zu vele, Yeebuse nuiti ta-gizei gogbaue, nii é ga Zeeluzalame, lekpepame nu yeezazube. Kwepeligi unteleni gizei ma, nii é vuuni folo liizu velei, Ginome vetugi zu, Lefayime vetugi gaabelazube, lekpepame nu gboezube. ⁹ E zo gize unmaue, é yei, é zeeli Nefetoea deungiti ma, é li Efelon gizei ma laaiti po pelei, aisa é va li ga Baala vele, nii é ga Kiliyate-Yeyalime. ¹⁰ E zo Baala, kwepelamaue, é lati folo liizu velei, Seyiil gizeiti po pelei, é leve Dobo gizei gogbaue, lekpepame nu gboezube, naa ga é ga Kezalon, é yei Bete-Seemese, é leve Timena. ¹¹ E zegé miná, é zeeli Ekelon gize gogbaue, lekpepame nu gboezube, é va Sikelon, é leve Baala gizei vo be, é li Yabeneyele, é lo Kpolode Wolai va.

¹² Folo liizu velei ma gwemave geni ga Kpolode Wolai laave. Uele gana kwepelamaveti ti geni la, é lo zoi va, é veeni Zuda mavofodaiti zea, egevelei ta-velayegeti ti la.

*Kalébe ná-zooi zo fai bogbo ve
(Tukpogaaave Nuiti 1:10-15)*

¹³ Ti Yefunee ná-doun zunui Kalébe nonoi veeni zea Zuda mavofodaiti saama, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya: Kiliyate-Aaleba, nii é ga Geebelon. Aaleba geni ga Anake memewolai. ¹⁴ Kalébe Anake mavofodaiti kpeni: Seesayi nuiti, Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹⁵ E zegéni miná, é li é Debiil nuiti sakpe. Mungi Debiil laaseigi geni ga Kiliyate-Seefel. ¹⁶ Kalébe geni ma: «Nà doun anzanui Akesa ve naama nui ve ga anza, nii a Kiliyate-Seefel zakpe, é so.» ¹⁷ Kalébe keegeloin Kenaze ná-doun zunui Wateniyele ga é ná zoni. Kalébe ná-doun anzanui Akesa veeni be ga anza.

¹⁸ Seelias ma sinigi vo be, é deni ga naa, ga naa kpalagi ta vali keege Kalébe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zegé ná-soovalegi goma. Kalébe gaazagani, é ge ma: «Leeni ga woin é ma?» ¹⁹ E googaavoteni, é ge ma: «Faanee ge bè! Zieungaa ve bè, mazobo zoi é seida su, lekpepame nu yeezazube, naa vooe.» Kalébe zieungiti feeni be maazu velei, ta buu velei.

Zuda mavofodaiti ta-laaiti

²⁰ Zuda mavofodaiti ta-wolodai nonoi gana, egevelei ta-velayegeti ti la. ²¹ Zuda mavofodaiti ta-laaiti ti geni lekpepame nu yeezazube, Edome gwepelamaue letegi, naati ti geni ga: Kabeseyele, Edael, Yaguul, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Keedese, Gasool, Itan, ²⁴ Zife, Teelame, Bealote, ²⁵ Gasool-Gadata, Keliyote-Geselon, nii é ga Gasool, ²⁶ Amame, Sema, Molada, ²⁷ Gasaal-Gada, Gesemon, Bete-Palote, ²⁸ Gasaal-Suale, Beel-Seeba, Biziyotiya, ²⁹ Baala, Iyime, Aseme, ³⁰ Eletolade, Kezile, Goolema, ³¹ Sikelage, Mademana, Sansana, ³² Lebayote, Silegime, Ayen, ta Limon. Taa wolai liegoi geni ga taa vuufelego maazu taavuugo (29), ta ma laa goiti.

³³ Taai niiti ti geni zielave ma nemei zu, naati ti geni ga niiti: Esetawole, Soleya, Asena, ³⁴ Zanoa, En-Ganime, Tapua, Ename, ³⁵ Yaalemute, Adulame, Soko, Azeeka, ³⁶ Saalayime, Aditayime, Gedeela, ta Gedeelotayime. Taa wolai liegoi geni ga puugo maazu naanigo (14), ta ma laa goiti.

³⁷ Senan, Gadasa, Mighedale-Gade. ³⁸ Dileyan, Misepee, Yaketeyele, ³⁹ Lakise, Bosekate, Egelon, ⁴⁰ Kabon, Laamase, Kitelise, ⁴¹ Gedeelote, Bete-Dagon, Naama, ta Makeeda. Taa wolai liegoi geni ga puugo maazu lozita (16), ta ma laa goiti.

⁴² Libena, Etel, Asan ⁴³ Yifeta, Asena, Nesibe, ⁴⁴ Keyila, Akezibe, ta Maleesa. Taa wolai liegoi geni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁴⁵ Ekelon ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ⁴⁶ taa wolai nii kpein é Asedode gobave, ta ma laa goiti, Ekelon ta Kpolode Wolai ti yagbozube.

⁴⁷ Asedode ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ta Gaza ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, eyesu é zeeli Ezipete gotudei ma, é li Kpolode Wolai laave.

⁴⁸ Gize yooi ma vele geleiti ti ɣeni ga: Samiil, Yatiil, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiliyate-Sana, nii é ga Debiil, ⁵⁰ Anaɓe, Esetemo, Anime, ⁵¹ Gɔsen, Gɔlon, ta Gilo. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu ɣila (11), ta ma laa goiti.

⁵² Alaɓe, Luma, Eseyan, ⁵³ Yanume, Bete-Tapua, Afeeka, ⁵⁴ Gumeta, Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geebelɔn, ta Siyɔl. Taa wolai liegɔi ɣeni ga taavuugɔ, ta ma laa goiti.

⁵⁵ Maon, Kaalemele, Zife, Yuta, ⁵⁶ Zizeleyele, Yokedeyame, Zanoa, ⁵⁷ Kayen, Giɓea, ta Timena. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ, ta ma laa goiti.

⁵⁸ Galeɣule, Bete-Suul, Gedɔl, ⁵⁹ Maalate, Bete-Anɔte, ta Eletekon. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶⁰ Kiliyate-Baale nii é ga Kiliyate-Yeyalime, ta Laɓa. Taa wolai liegɔi ɣeni ga felegɔ, ta ma laa goiti.

⁶¹ Tevebai zu geleiti ti ɣeni ga: Bete-Alaɓa, Midin, Sekaka, ⁶² Niɓesan, Iil-Meela, ta En-Geedi. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶³ Zuda mavofodaiti ti la ɣeni zooni ti va Yeebuse nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzalɛme, naati ta de zeini ná zaaɣaza ta Zuda nuiti.

16

Zozefe mavofodai ná-zooi

¹ Zozefe mavofodai ná-zooi é sɔlɔɔni ga kpakutoomai, ma ɣwɛpelei tɔɔzeini Zuludɛn va, Zeeliko ɣɔbavɛ, folo ɣulazu vele, zieungi letemavɛ, nii é kpɔle de veezu taa nuiti zea. E zegeni miná, é le ga gize yooi zu vele, tevebai zu, é li Beetele. ² E zegeni Beetele, é li ga Luze vele, é leve Aaleke nuiti ta-ɣwɛpelemavɛ Atalɔte vele. ³ Naa volu é yeini folo liizu vele, ga Yafelte nuiti pɔ pelei, eyɛsu Bete-Gɔlon ná ɣɔɣɔwu vele, é zeeli Geezɛɛl, é lo Kpolodɛ Wolai va. ⁴ Zooi ɣana, nii é ɣeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔi, Manasee ta Efelayime.

Efelayime ná-bolodai ná-zooi

⁵ Zooi vɛtɛ, nii é veeni Efelayime mavofodaiti zea, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la: Folo ɣulazu vele, ta-ɣwɛpelemavɛ zoni Atalɔte-Adaal, é zeeli Bete-Gɔlon ná maazu vele. ⁶ E loni Kpolodɛ Wolai va, folo liizu vele. Lekpɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ, kwɛpelemavɛ liini ga Mikemetate vele, é lati ga folo ɣulazu vele, é Taanate-Silo maaleve, é li ga Yanoa vele. ⁷ Miná ɣa é yeini ná ga Atalɔte vele, ta Naalata, é lo Zeeliko va, é vile Zuludɛn va. ⁸ E zoni Tapua, é li folo liizu vele, Kana kɔtudei vɔ be, é lo Kpolodɛ Wolai va. Naa ɣa é ɣeni ga Efelayime mavofodai nɔnɔi, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la, ⁹ é ɓɔ taa wolaiti ba, ta ma laa goiti, niiti ti makeni ti vɛ, Manasee mavofodai ná-zooi zu. ¹⁰ Efelayime nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kanaan nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Geezɛɛl. Naati ta zeini ti zaama, zaaɣaza, kele Efelayime nuiti ti boti baagi kpein daani ti unma.

17

Manasee ná-bolodai ɣilazuvɛ ná-zooi, nii é folo liizu vele

¹ Zooi ta veeni Manasee mavofodai ya, toɣa é ɣeni ga Zozefe ná-doun zunu mɔungi. Makiil ɣeni ga Manasee ná-doun zunu mɔungi, é ɣɛ ga Galaade keɛɣɛ, toɣa é Galaade ta Basan yooiti sɔlɔɔni, Zuludɛn folo ɣulazu vele, mazɔlɔ é ɣeni ga kɔɔɣɔ nu wola. ² Manasee mavofodai zɔiti ti zɔiti sɔlɔɔni, Zuludɛn folo liizu vele, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la. Aɓiyɛzɛɛl mavofodaiti ti ta zɔlɔɔni, ta Geeleke mavofodaiti, ta Aseliyele mavofodaiti, ta Sikeme mavofodaiti, ta Geefɛɛl mavofodaiti, ta Semida mavofodaiti. Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti kana, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la.

³ Manasee wolodamai ta ɣeni ná, daa ga Selɔfɛɣade, doun zunu la ɣeni zea, keni nɔ anzanu lointi, ti-laasegiti kaa: Maala, Noa, Gɔgela, Mileka, ta Tiilesa. Selɔfɛɣade ɣeni ga

Geefeel ná-doun zunui. Keeḡe wolani ti ḡeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee. ⁴ Ná-doun anzanui naati ti vaani zalaḡa ḡula nui Elezaal vò be, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta kundigiti, ti ḡe ti ma: «Ḣooḡo GALAGI devei veeni Moize ya, ga é zou ve gi ya, gi-ḡee keeḡelointi saama.» Ti zou veeni ti ya, ti-ḡee keeḡelointi saama, eḡevelei Ḣooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la. ⁵ Manasee ná-bolodai zou puugò zòbòni, Galaade ta Basan yooiti ti la naama ḡaalugi zu, niiti ti Zuluden folo ḡulazu velei, ⁶ mazòbò Manasee ná-doun anzanuiti ti zou zòbòni ná-doun zunuiti saama. Galaade yooi ma ge ḡe ga Manasee ná-doun zunui zòiti tònò.

⁷ Manasee ná-kwepelemauve zoni Aseel ma, é li Mikemetate nii é Sikeme letemave, é zeḡe miná, é yei Yamin vele, En-Tapua nuiti pò be. ⁸ Tapua yooi ḡeni ga Manasee mavofodaiti tònò, keḡe Tapua taai, nii é ḡeni Manasee kwepelemauve, miná ḡeni ga Efelayime mavofodaiti tònò. ⁹ Kwepelemauve loni Kana kòtudei va nu yeezazuve. Keḡe taa wolai niiti ti ḡeni ga kòtudei volu velei nu yeezazuve, naati ti ḡeni ga Efelayime nònò, anee ni ti ti ḡeni Manasee yooi ma. Manasee ná-kwepelegi leveni kòtudei ḡoba, lekpelemauve nu ḡovezuve, é zeḡe Kpolodé Wolai va. ¹⁰ Naa ḡa é keeni, Efelayime ná-zooi liini ga lekpelemauve velei nu yeezazuve, Manasee nònò ma ge li ga lekpelemauve velei nu ḡovezuve. Kpolodé Wolai ḡeni ga kwemave, folo liizu velei. Lekpelemauve nu ḡovezuve, é zeini Aseel va, folo ḡulazu velei, é zeḡe Isakaal va.

¹¹ Manasee taa wola moinmoin sòbòni balaa Aseel ná-zooi zu ta Isakaal. Ta ga Bete-Seyan ta ma laa goiti, Yibeleyame ta ma laa goiti, é vee Dòol balaagi va, ta ná-kovi savagòiti, niiti ti ga En-Dòol, Taanake, ta Megido, ta ma nuḡuseiti pe, ta ma laa goiti pe. ¹² Anee naa ve, Manasee ná-nuiti ti la ḡeni zooni ti va taa wolai naati su nuiti so, Kanaan nuiti ti yeḡe zeini ma yooi zu. ¹³ Siḡi zu Izelayele nuiti ti zeḡe zòbòni da, ti Kanaan nuiti dònò boti baagiti kee vai zu, keḡe ti la ḡeni zooni ti va ti ḡe.

Ta bò fai Zozefe mavofodai ná-zooi va

¹⁴ Zozefe mavofodaiti ti vaani, ti baazaḡa Zozuwe ma, ti ḡe ma: «Leeni vaa zu è zooi tago nò veai gi ya, ga kpakutoomai? Tama Ḣooḡo GALAGI tuya loa gi ve gola, niizu gi wola moinda gola.» ¹⁵ Zozuwe ti woḡaavoteni, é ḡe ti ma: «Ni wo wola moinda gola, ni Efelayime ḡize yooi la mò kula ḡea wo va, à li Feeleeze nuiti ta-lòbòiti su, ta Leefa mavofodaiti, wo ná ta maazaḡa bòḡo ve.» ¹⁶ Zozefe mavofodaiti ti ḡeni ma: «Gaamai ve ḡize yooi la kulaa gi va, naa volu kòlu wotoloiti ta Kanaan nuiti zea, ti zeini petugi zu, niiti ti Bete-Seyan, ta niiti ti logai ba, ta niiti ti zeini Zizeleyele petugi zu.» ¹⁷ Zozuwe ḡeni Efelayime nuiti ta Manasee nuiti ma, ti ga Zozefe mavofodaiti: «Wa ga nuḡuseiti ti wola moin dai, wo-zeḡe wòlòba, wo la mò vòniga zou go nò ma. ¹⁸ Keḡe wa ḡize yooi zeḡe, nii dòbò ma. Wa maazaḡa, wo zeḡe ná pe. Wa Kanaan nuiti kpe, anee kòlu wotoloiti ta ti ya, zeḡe ḡe ti va.»

18

Zooi ḡaagwee vai boloda lɔfelai zòiti ba

¹ Izelayele nuiti ti zooi zogai ma, ti maḡolo, ti ḡaaleeni ba Silo. Ti GALA daagòmi seḡe velei loni ná. ² Boloda lɔfela ḡa é yeḡe Izelayele nuiti saama, niiti ti la ḡeni de tònò zòbòni.

³ Zozuwe ḡeni naazu Izelayele nuiti ma: «Yeḡeḡala lielegò ḡa de wo keezu faalakobai zu, wo va li, wo va zooi zeḡe ga wònò, nii Ḣooḡo GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI feai wo ve? ⁴ A yeelo zunu savagò va bolodai ḡilagilagi zu, nà ti levesu ada. Ta wuzegezu, ti zooi zubize, ti ta-wolodamai nònò vete, ti ná-fai zeve, ti vaa la pò be. ⁵ Ta keezu su lɔfela, ti ḡaagwee bòḡo va. Zuda ḡa yesu ná-kwepelemauve, lekpelemauve nu yeezazuve. Zozefe ná-peleyeḡe ḡa yesu ná-kwepelemauve, lekpelemauve nu ḡovezuve. ⁶ Wa zooi ḡaagweezu su lɔfela, wo va ve pò ga ma zevei. Nà kpakutoomai ḡeezu wo ve, ve nò Ḣooḡo GALAGI da-GALAGI

ɣaazu. ⁷ Kεε Leevi mavofodai la zou nɔpe sɔbɔga ga nɔnɔ wo zaama, mazɔbɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula vai ɣa é ga tɔnɔi. Nii é ga Gade ná-bolodai, ta Lubɛn ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuvε, naati ti tɔnɔi zɔbɔge na, Zuludɛn volu vεlei, folo ɣulazu vεlei, nii Moize, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-botigε nui feeni ti ya.»

⁸ Zunuiti ti yeeloni ti va ga ti zooli ɣaagfwe, naati ti pele zoni. Aisa ti va li, Zozuwe niima leveiti feeni ti ya, é ɣε ti ma: «À li, wo zie zooli zu, wo gaagfwe sevεi zu, naa volu wo ɣale ma pɔ bε. Silo vε nɔ ɣa, gε kpakutoomai ɣεεzu ná wo vε, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu.»

⁹ Zunui naati ti liini, ti zie zooli zu, ti gaagfwe sevεi zu, ti kε su lɔfela, eɣevelei taa wolaiti ti la. Ti ɣaleni ma Zozuwe vɔ bε, ti-vuuzuvε Silo. ¹⁰ Zozuwe zooli ɣaagfwεeni Izelayele nuiti ba ga kpakutoomai Silo, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, é bolodai ɣilagilagi nɔnɔi ve zea.

Benzamɛn ná-bolodai ná-zooli

¹¹ Zooli ma mɔungi kpakui looni ma, naa ɣeni ga Benzamɛn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, eɣevelei ta-vεleyeɣeiti ti la. Ná-zooli ɣwεgi ɣeni Zuda ná-bolodai ta Zozεfe mavofodaiti ta-wolodaiti zɔɣɔzuvε. ¹² Lekpɛmavε nu ɣvεzuvε, ti ɣwεgi zoni Zuludɛn va, é lε Zeeliko ɣɔbavε, lekpɛmavε nu ɣvεzuvε, é lε gize yooi zu folo liizu vεlei, é li, é vile Bete-Aven levebai va. ¹³ Kwεpelemavε leveni ga Luze vεle, nii daa ga Beetele, lekpɛmavε nu yeezazuvε, naa volu é yeini ga Atalɔte-Adaal vεle gize maazuvε, nii é Bete-Gɔlon ná ɣɔɣwu vεlei, lekpɛmavε nu yeezazuvε. ¹⁴ Folo ɣulazu vεlei, kwεpelemavε liini, é lati kpolodεi vɔ pele, é zo gizei va, nii é Bete-Gɔlon letemavε, lekpɛmavε nu yeezazuvε, é li, é lo Kiliyate-Baale va, nii é ga Kiliyate-Yeyalime, Zuda mavofodaiti ta-laa wolai. Folo liizu vεle ɣwεpelegi ɣana.

¹⁵ Lekpɛmavε nu yeezazu vεlei ma ɣwεgi zoni Kiliyate-Yeyalime va, é liini folo liizu vεlei Nεfetoa dεungiti pɔ bε, ¹⁶ miná ɣa é yeini ná gize ɣɔɣvavε, nii é zelɛni Bene-Ginɔme vεtugi maazu, Lefayime vεtugi zu, lekpɛmavε nu ɣvεzuvε. E yeini Ginɔme vεtugi zu, Yeebuse nuiti ta-ɣize ɣɔbuvε, lekpɛmavε nu yeezazuvε, eyεsu é zeeli En-Lɔgele. ¹⁷ E latini lekpeɛma vεlei nu ɣvεzuvε, é lo En-Seemεse va, naa volu é lo Gelilɔte va, gize yɔɣɔzuvε Adumime letemavε. E zo miná, é yeini kɔtɔui naa vɔ bε, nii daa ga Bɔɣan, Lubɛn ná-doun zunui taɣila daasei kana. ¹⁸ E leveni gizei ɣɔbuvε lekpɛmavε nu ɣvεzuvε, nii selegai Zuludɛn ma vεtu nεmεi maazu, é yeini pεtu nεmεi zu. ¹⁹ E liini Bete-Gɔgela ɣoba, lekpɛmavε nu ɣvεzuvε, é li, é lo Kpolodε Wanai va ga nu ɣvεzu vεlei tosvε Zuludɛn va. Lekpɛmavε nu yeezazuvε vεle ɣwεpelegi ɣana.

²⁰ Folo ɣulazu vεlei, Zuludɛn ɣa é ɣeni ga kwεmavε.

Benzamɛn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣevelei ta-vεleyeɣeiti ti la, ta ta-ɣwεpelemavεti é lati ti ma.

²¹ Benzamɛn mavofodaiti ta-laa wolaiti ti ɣeni ga niiti, eɣevelei ta-vεleyeɣeiti ti la: Zeeliko, Bete-Gɔgela, Emεke-Kεsise, ²² Bete-Alaba, Semalayime, Beetele, ²³ Avime, Pala, Wɔfela, ²⁴ Kεfaal-Amɔnayi, Wɔfeni, ta Geeba. Taa wolai lieɣɔi ɣeni ga puugɔ maazu felegɔ (12), ta ma laa goiti.

²⁵ Gabagɔn, Lama, Beelɔte, ²⁶ Misepεe, Kεfila, Mɔsa, ²⁷ Leekεme, Yiilepeyεle, Taleyala, ²⁸ Seela, Elεfe, Yeebuse, nii é ga Zeeluzalεme, Gibeate, ta Kiliyate. Taa wolai lieɣɔi ɣeni ga puugɔ maazu naanigɔ (14), ta ma laa goiti.

Benzamɛn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣevelei ta-vεleyeɣeiti ti la.

19

Simiyɔn ná-bolodai ná-zooli

¹ Zooli velesiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi, eɣevelei ta-vεleyeɣeiti ti la. Ta-yooi ɣeni Zuda nɔnɔi zaamavε. ² Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Beel-Seeba, Seeba, Mɔlada, ³ Gasaal-Suale, Bala, Asemε, ⁴ Eletɔlade, Betule, Gɔɔlema, ⁵ Sikelage,

Bete-Maalekabote, Gasaal-Suza, ⁶ Bete-Lebayote, ta Saluŋen. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu savagɔ (13), ta ma laa goiti.

⁷ Ayen, Limon, Eteel, ta Asan. Taa wolai liegɔi ɣeni ga naanigɔ, ta ma laa goiti, ⁸ ta taa goiti kpein ti naama laa wolaiti maaɣoolii zu, eyesu é zeeli Baalate-Beel, nii é ga Lamate, lekpeɱave nu yeezazuve yooi zu.

Simiyon mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ⁹ Simiyon mavofodai ná-zooi zegeni Zuda nuiti tɔnɔi va, mazɔlɔɔ Zuda mavofodaiti ta-yooi ti sɔlɔni, gola baagɔni ti ma. Naa ɣa é keeni, Zuda ná-zooi Simiyon mavofodaiti maalatini.

Zaɓulɔn ná-bolodai ná-zooi

¹⁰ Zooi zavasiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Zaɓulɔn mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. Ta-yooi ma ɣwɛpeleɱave zeelini Salide. ¹¹ E leeni folo liizu velei, Maleyala velei, é zeidi Dabeesete va, naa volu kotudei nii é yeizu Yakeneyame ɣakalave. ¹² E zo Salide, é latini folo ɣulazu velei, Kiselote-Taɓɔɔl ɣwɛpeleɱave, é vile Dabelate va, é le Yafia. ¹³ E zegeni miná, é leve folo ɣulazu velei ga Gita-Geefeel velei ta Ita-Kasin, é lo Limon va, é lati, é zeeli Neya. ¹⁴ Lekpeɱave nu ɣovezuve, kwepeleɱave latini, é li Ganaton, é lo Yifeta-Ele vetugi va. ¹⁵ E ɓɔ Katate va, ta Naɣalale, ta Simelon, ta Yideyala, ta Beteleyeme. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu felegɔ (12), ta ma laa goiti.

¹⁶ Zaɓulɔn mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Isakaal ná-bolodai ná-zooi

¹⁷ Zooi naanisei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ¹⁸ Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Yizeleyele, Kezulote, Suneme, ¹⁹ Gaɣalayime, Siyon, Anaɣalate, ²⁰ Laɓite, Kisiyon, Aɓese, ²¹ Leemete, En-Ganime, En-Gada, ta Bete-Pasese. ²² Ta-ɣwɛpeleɱave lɔni Taɓɔɔl va, Saɣasima, ta Bete-Seemese, é lo Zuludɛn va. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu lɔzita (16), ta ma laa goiti.

²³ Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Asɛel ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Zooi lɔlusiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Asɛel mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ²⁵ Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Gelekate, Gali, Beetɛn, Ake-safe, ²⁶ Alameelke, Ameade, Miseyale. Folo liizu velei ta-ɣwɛpeleɱave zeini Kaalemɛle va, ta Siɣɔɔl-Libenate. ²⁷ Naa volu, folo ɣulazu velei, é latini ga Bete-Dagon velei, é lo Zaɓulɔn yooi va, ta Yifeta-Ele vetugi, é li lekpeɱave nu ɣovezu velei, é zeeli Bete-Emɛke ta Neyiyele, é lɔni Kabule va nu ɣovezuve, ²⁸ Ebelon velei, ta Legɔɔbe, ta Gamon, ta Kana, eyesu é zeeli Sidon wolai ma. ²⁹ Kwepeleɱave lati mɔnɔ Lama velei, é lo Tiil taa wolai va siɣigi ma, Gɔza velei, é li, é lo Kpolodɛ Wolai va, ga Akezibe yooi va pelei, ³⁰ é ɓɔ Uma va, ta Afɛke, ta Legɔɔbe. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puufelegɔ maazu felegɔ (22), ta ma laa goiti.

³¹ Asɛel mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Nɛfetali ná-bolodai ná-zooi

³² Zooi lɔzitasiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Nɛfetali mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ³³ Ta-ɣwɛpeleɱave zeelini Geelɛfe zɔli, é zo Saananime sene gului, ta Adami-Neekɛbe, ta Yaɓeneyele, é zeeli Lakume, é lo Zuludɛn va. ³⁴ E latini folo liizu velei, ga Azenote-Taɓɔɔl velei, é zɛge miná, é li, é lo Gukoke va, é zeidi Zaɓulɔn yooi va ga nu yeezazu velei, é lo Asɛel yooi va folo liizu velei, ta Yɛɣuda, Zuludɛn ɣeni ga folo ɣulazu velei. ³⁵ Taa wolaiti siɣigi ɣeni ti ma, naati ti ɣeni ga: Sidime, Sɛel, Gamate, Lakate,

Kineelēte, ³⁶ Adama, Lama, Ġasool, ³⁷ Keedēse, Edeleyi, En-Ġasool, ³⁸ Yileyon, Migedale-Ele, Ġoolēme, Bete-Anate, ta Bete-Seemēse. Taa wolai liegōi ġeni ga puugō maazu taavuuġō (19), ta ma laa goiti.

³⁹ Nefetali mavofodaiti ta-wolodai nōnōi ġana, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Dan nā-bolodai nā-zooi

⁴⁰ Zooi lofelasiēi kpakui looni ma, naa ġeni ga Dan mavofodaiti ta-wolodai nōnōi, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la. ⁴¹ Ta-yooi zu laaiti ti ġeni ga niiti: Sōleya, Esetawōle, Iil-Seemēse, ⁴² Saalaḡin, Ayalon, Yitela, ⁴³ Elon, Timenata, Ekelōn, ⁴⁴ Eletekee, Ġibeton, Baalate, ⁴⁵ Yēġude, Benee-Belake, Gate-Limon, ⁴⁶ Yaalekon dēi, ta Lakon, é bō zooi va, é Zafa letemaue.

⁴⁷ Dan mavofodaiti ti valani ta-yooi ma. Dan mavofodaiti ti lēni naazu, ti kōōi ue Leesēme va. Ti vōnini taai naa ma, ti su nuḡusei pe pa ga boġa zōkpōi, ti seġe ga tōnō, ti zei nā. Ti ti-mēmewolai Dan laaseigi ueeni Leesēme va.

⁴⁸ Dan mavofodaiti ta-wolodai nōnōi ġana, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Timenate-Seela laai vee vai Zozuwe ya

⁴⁹ Siēgi zu Izelayēle nuiti ti ḡeni la ga zooi ġaaġwe bōġō va, ti kwēgiti da, ti zooi ta veeni Zozuwe ue, Nun nā-doun zunui, é ġe ga nōnōi ti zaama. ⁵⁰ Eġvelei Ġōōġō GALAGI nā-devei ġeni la, taa wolai é yiimazeġeni la, naa ġa ti feeni zea, Timenate-Seela, nii é ġeni Efelayime ġize yooi zu. E taai naa lōni volu, é zei nā.

⁵¹ Zooiti kana, niiti zalaġa ġula nui Eleazaal, ta Nun nā-doun zunui Zozuwe, ta pelēyēġe ġundiġiiti ti Izelayēle wolodaiti su, ti gaagwēeni ga kpakutoomai, Ġōōġō GALAGI ġaazu, Silo, GALA daagōmi seġe vellei laave. Pele ġana ti zooi ġaaġwe vai ġaabelani la.

20

Maavela wo taa lōzitaiti (Gaalū Sevei 35:9-34; Tō Sevei Velesi 4:41-43; 19:1-13)

¹ Ġōōġō GALAGI bōeni Zozuwe uō, é ġe ma: ² «Bōe Izelayēle nuiti pō, é ġe ti ma: <A taaiti kpeḡe bōġō ue ga maavela laaiti, nii ġe ma vai woni wo ma ga Moize maavele. ³ Nu vaa nui nii a nu vaana, é la gaagilini ma, é ga tevezea vaa nō, toġa zoo é vela, é li nā. Toġa ġe ga wo-velazuue, ḡamai votokula nui va. ⁴ Nu vaa nui ġa vela, é li ma laai taġila su, toġa lo sigidave, é nā-fai le ga taa ġundiġiiti. Naati ta yeezei bu, é ye ti uō be taazuue, ti ada ve zea, ue a ye nā. ⁵ Namai votokula nui a vilēna polu, ti la nu vaa nui vea zea. Mazōlō é la gaagilini ma, é va seiḡōġōi va, é la ġeni ga naa zili nu pōlōma zu. ⁶ Toġa ye naama laazuue, eyesu é ġula kelema nuḡuseiti gaazu, ti nā-tukpōi ġaaleve, ḡaa eyesu zalaġa ġula ġundiġi wolai, nii é botii zu naama yeeġeġalai, naa za. Naama ziegi zu ġa nu vaa nui a ġale ma la nā-pelei wu, nā-taazuue, ue é velani, é zeġe nā.»

⁷ Ti yiimazeġeni ga Keedēse, taai nii é Galilee, Nefetali ġize yooi zu, ta Sikēme, nii é Efelayime ġize yooi zu, ta Kiliyate-Aaleḡa, nii é lolisu balaa ga Geebelōn, é Zuda ġize yooi zu. ⁸ Zuluden voluue, Zeeliko folo ġulazu vellei, ti yeeloni Beesēel va, é zelēni tevebai maazu, Luḡen yooi zu, ta Lamōte, nii é Galaade, Gade yooi zu, ta Ġolan, nii é Basan, Manasee yooi zu. ⁹ Taaiti kana, ti yeeloni ti va, ti ġe ga maavela laaiti, Izelayēle nuiti be, ta seiḡōġōma nuiti ta ġe ti zaama, nu-o-nu nii a nu vaana, é la gaagilini ma, naa ġa zoo é vela, é li nā, ḡamai votokula nui la pa, aisa é va ġula kelema nuḡuseiti gaazu, nā-tukpōi ġaa va leve.

21

Leevi nuiti ta-laa wolaiti

¹ Leevi nuiti ta-velleyeḡe ḡundigiiiti ti vaani zalaḡa ḡula nui Eleazaal va be, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta Izelayele wolodai zaiti ta-velleyeḡe ḡundigiiiti, ² Silo, Kanaan yooi zu. Ti baeni ti va, ti ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI devei veeni Moize ya, ga taaiti ti ve gi ya, ga gi zei ti zu, ta ti-maaḡooliiti, ve gá-loganiiti ta ḡe laamiizu ná.» ³ Izelayele nuiti ti taai tanigaa zefeni ta-yooiti su, ta ti-maaḡooliiti, ti fe Leevi nuiti zea, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la.

⁴ Kpakutoomai zolooni maunpa su Keḡate mavofodaiti ta-velleyeḡeiti ma. Ti zaama, Leevi nuiti ti ḡeni ga zalaḡa ḡula nui Aalón mavofodaiti, naati ti taa puugḡ maazu savagḡ (13) zolooni kpakutoomai zu, niiti ti Zuda, Simiyón, ta Benzamenni ta-wolodaiti ta-yooiti su. ⁵ Keḡate mavofodai zaiti ti taa puugḡ zolooni kpakutoomai zu, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu, ta Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu.

⁶ Geeleson mavofodaiti ti taa puugḡ maazu savagḡ (13) zolooni kpakutoomai zu, Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, nii é zeini Basan yooi zu.

⁷ Melali mavofodaiti, eḡevelei ta-velleyeḡeiti ti la, ti taa puugḡ maazu felegḡ (12) zolooni Luḡen ná-bolodai ná-zooi zu, ta Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta Zaḡulón ná-bolodai ná-zooi zu.

⁸ Izelayele nuiti ti naama laaiti ta ti-maaḡooliiti feeni Leevi nuiti zea ga kpakutoomai, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Keḡate mavofodai ná-taa wolaiti

⁹ Zuda ná-bolodai ná-zooi zu, ta Simiyón ná-bolodai ná-zooi zu, taai niiti ti ti veeni naati zea, ti-laaseigiti kaa, ¹⁰ ti ḡeni ga Keḡate ná-peleyeḡeiti tónḡ, Aalón mavofodaiti saama, Leevi ná-bolodai zu. Mazolḡo tiya ḡa kpakutoomai ti zoni maunpa. ¹¹ Ti Kiliyate-Aaleḡa veeni ti ya, nii é ga Geebelón, Zuda ḡize yooi zu, ta maaḡoolii. Aaleḡa ḡeni ga Anake keeḡe. ¹² Kee kpalagiti ta taa goiti ti ḡilini ma laai va, naati ti veeni Yefunee ná-doun zunui Kalebe ya ga nónḡ. ¹³ Taai niiti ti veeni zalaḡa ḡula nui Aalón mavofodaiti zea, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Geebelón, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Liḡena, ¹⁴ Yatiil, Esetemoa, ¹⁵ Ḡolon, Deḡiil, ¹⁶ Ayen, Yuta, é vee Bete-Seemese va. Taa wola taavuugḡ ḡana, ti solooni Zudani ta Simiyón ta-wolodaiti ta-yooi zu. ¹⁷ Taai niiti ti ti zolooni Benzamen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Gaḡaḡón, ta Geeḡa, ¹⁸ é vee Anatote va, ta Alemon, taa wola naanigḡ. ¹⁹ Taa wolai lieḡoi zalaḡa ḡula nuiti Aalón mavofodaiti ti solooni, é ḡeni ga taa wola puugḡ maazu savagḡ (13), é vee ti-maaḡooliiti ba.

²⁰ Leevi nuiti ti ga Keḡate mavofodai zaiti ta-velleyeḡeiti, naati ti taa wolaiti solooni ga kpakutoomai, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu. ²¹ Taai niiti ti ti zolooni, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Sikeme, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Efelayime ḡize yooi zu, naa vee Geezeel va, ²² ta Kibesayime, é vee Bete-Ḡolon va, taa wola naanigḡ. ²³ Taai niiti ti ti zolooni Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Eletekee, ta Giḡeton, ²⁴ ta Ayalon, é vee Gate-Limon va, taa wola naanigḡ. ²⁵ Taai niiti ti ti zolooni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Taanake, é vee Gate-Limon va, taa wola felegḡ. ²⁶ Taa wolai lieḡoi Keḡate mavofodai zaiti ti solooni, é ḡeni ga taa wola puugḡ, é vee ti-maaḡooliiti ba.

Geelesome mavofodai ná-taa wolaiti

²⁷ Leevi velleyeḡeiti ti ga Geeleson mavofodaiti, taai niiti ti ti zolooni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Ḡolan, nii é Basan yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, é vee Beesetela va, taa wola felegḡ. ²⁸ Taai niiti ti ti zolooni Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Kisiyon,

ta Dabelate, ²⁹ ta Yaalemute, é vee En-Ganime va, taa wola naanigó. ³⁰ Taai niiti ti ti zóḅoni Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Misesyale, Abedon, ³¹ Ḡelekate, é vee Legóḅe va, taa wola naanigó. ³² Taai niiti ti ti zóḅoni Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Keedese, nii é Galilee yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Ḡamote-Dóḅ, é vee Kaaletan va, taa wola savagó. ³³ Taa wolai lieḡi Ḡeeleson mavofodaiti ti sóḅoni, é ḡeni ga taa wola puugó maazu savagó (13), é vee ti-maaḡooliiti ba.

Melali mavofodai ná-taa wolaiti

³⁴ Taai niiti ti ti veeni Leevi ná-peleyeḡei mótaiti zea, ti ga Melali mavofodaiti, Zaḅulon ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Yákeneyame, Kaaleta, ³⁵ ta Dimena, é vee Naḡalale va, taa wola naanigó. ³⁶ Taai niiti ti ti zóḅoni Luḅen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Beeseel, Yaasa, ³⁷ ta Kedeemote, é vee Meefaate va, taa wola naanigó. ³⁸ Taai niiti ti ti zóḅoni Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Lamote, nii é Galaade yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Maḡanayime, ³⁹ ta Ḡeseḅon, é vee Yazeeḷ va, taa wola naanigó. ⁴⁰ Taa wolai lieḡi Melali mavofodaiti ti sóḅoni kpakutoomai zu, ti ga Leevi ná-peleyeḡei mótaiti, é ḡeni ga taa wola puugó maazu felegó (12).

⁴¹ Taa wolai lieḡi Leevi nuiti ti sóḅoni, Izelayele nui zóiti saama, é ḡeni ga taa wola vuunaanigó maazu lóḡava (48), é vee ti-maaḡooliiti ba. ⁴² Taa wolai naa ḡilagilagi pe, zooi ḡeni maaḡoolii zu, pele ḡana é ḡeni la, é lo taa wolai naati kpein ba.

GALA ge ná-minazeḡegi laazeeli vai

⁴³ Uele ḡana Ḡóḡḡ GALAGI zooi kpein feeni la Izelayele nuiti be, nii é ma ḡonai woni ti-memewolani be. Ti seḡeni ga tónó, ti zei ná. ⁴⁴ GALA ge dooḡḡgi veeni ti ya ta-you ḡwemaveti pe, eḡevelei é ma ḡonai woni la ti-memewolani be. Ti zili nu nape ge la vónini ti ma, é ḅoni ti va, ti pile sóḅó ti zili nuiti kpein ma, ta la lóni ti luḡó. ⁴⁵ Faaneei kpein Ḡóḡḡ GALAGI ma minazeḡeni ga é ke Izelayele nuḅuseiti be, vele ḡana naa pe daazeelini la, tanape suḡaka la ḡeni yeni.

22

Bolodai niiti ti zeini Zuludén folo ḡilazu velei

¹ Zozuwe Luḅen zunuiti tolini ta Gade zunuiti, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ma zunuiti, ² é ḡe ti ma: «Wo naa kpein keevu, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize ma levei veeni wo ya, wo ḡolove ná-devei kpein be. ³ Wo la ḅeteveni wo-ḡeeleaiti ba sienape su, eyesu zaafaza, wo devei naa zoge, wo zie la, nii Ḡóḡḡ GALAGI wa-ḠALAGI feeni wo ya. ⁴ Niizu, Ḡóḡḡ GALAGI wa-ḠALAGI dooḡḡ fea wo-ḡeeleaiti be, eḡevelei é boni la ti ma. A pele zona, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu, wa-yooi zu, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize feeni wo ya ga wónó, Zuludén volu velei. ⁵ A dama, wo zie ga devei, wo tḡgi zo, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize feeni wo ya. A Ḡóḡḡ GALAGI wa-ḠALAGI nee ve, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo ná-deveiti so, wo zie la, wo ḡili toun ba, wo deḅi ga wo-yiimave pe, ta wo-yenvui pe.»

⁶ Zozuwe tuya looni ti ve, é ti vile, ti li ta-laaiti su. ⁷ Moize zou veeni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ya ga nónó, Basan yooi zu. Zóma lukpegi nónó ma yooi zóḅoni Zuludén folo liizu velei, ti zei ná ta ti-ḡeeleaiti. Siegi zu Zozuwe ti vileni da, ga ti li ta-zeḡe ḡotaiti bu, é tuya looni ti ve, ⁸ é ḡe ti ma: «À ḡale ma, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu ga naavolo wolaiti, ta togani bulu golaiti, ta wali moinmoin gola, ta zanugi, ta kólu óigi, ta kólui, ta seḡeiti. Wa wo-ḡeeleaiti, à kóozoganii ḡaafwe va, nii wo kulaai wo zili nuiti zea.»

⁹ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, naa veε Manasee ná-bolodai gɪlazuve va, naati ti zegeni Izelayele nuiti pɔ be Silo, Kanaan yooi zu, ti gɪale ma Galaade yooi zu, zooi nii ti solɔni ga tɔnɔ Moize ya, Gooɔɔ GALAGI ná-devei zu.

*Zalaɣa gɪlazuve,
é gɛni Zuluden volu vele*

¹⁰ Siegi zu ti zeelini la Zuluden laave, ti gɛni de Kanaan yooi zu vele, Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, ti zalaɣa gɪlazuve loni zielave, gola maayikini. ¹¹ Izelayele nui zɔiti ti menini ga Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, ti zalaɣa gɪlazuve loge Zuluden laave, Kanaan yooi zu vele, Izelayele nui zɔiti koba vele.

¹² Izelayele nui zɔiti ti menigai ma, ti kpein ti gɪaalɛni ba Silo, ti va li ga kɔɔi ti laalɔɔma. ¹³ Ti zunuiti teveni Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, Galaade yooi zu. Nuiti ti ti leveni, ta gɛni ga Finease, zalaɣa gɪla nui Elezaal ná-doun zunui, ¹⁴ kundigɪ puugɔ bɔni ba, boloda gɪla kundigɪ gɪla. Ti pe ti gɛni ga kundigɪi ta-velɛyegɛiti bu, Izelayele wolodamaiti su.

¹⁵ Ti liini Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, Galaade yooi zu, ti bɔeni ti vɔ, ti gɛ ti ma: ¹⁶ «Wele nii gɪ Gooɔɔ GALAGI ná-nubuseiti ti boga: Lee vaa zu wo woovaladai gɛezu, wo wuzegɛ Izelayele ná-GALAGI laalɔɔma? Lee vaa zu wo zegɛzu Gooɔɔ GALAGI volu niizu? Mazɔɔ wa zalaɣa gɪlazu lona bɔɔɔ ve za, wo la wuzegɛni Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma baa? ¹⁷ Ade faaɣaaza gola gɛeni Peyɔɔl, de la de beni ga ɲade naa ma zaagaza, anɛɛ nii é kpɔbi laani de ma. Naa la kulani baa? ¹⁸ Wa ga voluave za Gooɔɔ GALAGI va! Ni wa wuzegɛna za Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma, lina, zii gɪ gɪla Izelayele nubusei kpein ma. ¹⁹ Zooi nii feai wo ya ga wɔnɔ, ni naa gɔzɔve wo gɪazu, à va naama yooi zu, nii é ga Gooɔɔ GALAGI nɔnɔi, ve é seizuve betɛai ná, wo zei gi zaama. Kele à mina wuzegɛ Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma, à mina wuzegɛ gi laalɔɔma, wo va bɔɔɔ zalaɣa gɪlazu lo, é gɪla Gooɔɔ GALAGI da-GALAGI nɔnɔi volu. ²⁰ Siegi zu Zeela ná-doun zunui Akan faaɣaaza golai gɛeni la, é vile aniiti ba, niiti Gooɔɔ GALAGI maɲɛɛi veeni ti va, é ti zegeni, Izelayele nubuseiti kpein ti Gooɔɔ GALAGI ná-ziigaaawanai zɔɔni, wo naa zɔɣweε ga pagɔ. Tɔ gɪla ta gɛni de, undaa va vili ná-faa ɲɔi vaa zu.»

²¹ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, naati ti Izelayele wolodai zɔiti ta-gɪfundigɪiti googaaavoteni, ti gɛ ti ma: ²² «Gooɔɔ GALAGI, GALAGI gɛgɪla la ná, ungo GALAGI gɛgɪla la ná, Gooɔɔ GALAGI naa gɣweε! Izelayele balaa ka kwεε! Ni kpaka faa gɪ gi keai ma, baa woovalada vaa, é mina gi gɪzo za voloi! ²³ Ni gi zalaɣa gɪlazuve loge, nii a ke gi zegɛ Gooɔɔ GALAGI va, gi va da gala zalaɣaiti kula ná, ta veɛaniiti, ta ziilei zalaɣaiti, Gooɔɔ GALAGI bɔɔɔi gi zakpe! ²⁴ Kele ba-o, naa laade! Gi nii gɛεve, gi gɔozuvilini, gi da gɪsɪε ga lina gɪ lina, wo-mavofodaiti ti mina gɛ gi-mavofodaiti ma: «Lee bɔfaama gɪ é wo yɔɔɔzu, wa Gooɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI? ²⁵ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, Gooɔɔ GALAGI bɔɔɔi la Zuluden gɛeni ga kwεpelemave ade yɔɔɔzu baa? Wɔnɔ la Gooɔɔ GALAGI ná-faiti su!» Wo-mavofodaiti ta gɛ ga zaɔu, gi-mavofodaiti ti betɛve Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai va. ²⁶ Naa gɪ é keeni, gi gɛ bɔɔɔ ma: «Ade zalaɣa gɪlazuve lo.» E la ga gi va gɛ gala zalaɣa gɪlazu ná, baa zalaɣa gɪligaa, ²⁷ é gɛ nɔ ga zeele vaa ade yɔɔɔzu, ta ade-mavofodaiti zɔɔɔzu, ada zegɛna ná, gi Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai gɛ tɔ bɔɔɔi gɪazu, ga gɪ-gɪla zalaɣaiti, ta gɪ-yiilei zalaɣaiti, ta gɪ-zalaɣa gɪligiti. Nii gi pɔ ga é mina gɛ, naa gɪ ga, yeeta, wo-mavofodai mina gɛ gɔnɔi ma: «Wa-vaa la Gooɔɔ GALAGI ná-faa zu!» ²⁸ Gi gɛni ma, ni yeeta ta naama bɔei wona gi ma, baa gi-mavofodaiti ma, gɪ ti woogaaavote, gi gɛ ti ma: «A Gooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa gɪlazuve ma zii vetɛ, nii gi-mɛmɛwolani ti kpeteni, é la ga gala zalaɣaiti ti va da gɪla ná, baa zalaɣa gɪligaa, kele é gɛ ga zeelei ade yɔɔɔzu.» ²⁹ Naa maagooza gi va, gi va wuzegɛ Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma,

gi va voluave Gooḡo GALAGI va za, gi va zalaḡa ḡulazuve lo, gi va da gala zalaḡaiti kula ná, ta vebeaniiti, ta zalaḡa ḡiligiti, gi va bude Gooḡo GALAGI, gá-GALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve maazu, nii é seizuue ḡakalave.»

³⁰ Siēgi zu zalaḡa ḡula nui Finease ta kundigiiiti, ta peleyeḡe ḡundigiiiti, ti naama woozuḡula gooiti kpein menini da, nii Luḡen ná-nuiti ti boni ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti, ti yiileini. ³¹ Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ḡeni Luḡen ná-nuiti ma, ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti: «Gi kwεεga za ga Gooḡo GALAGI ḡa ade zaama, tōzei wo la woovalada vaa ḡeēni Gooḡo GALAGI laalḡḡoma. Wo la Izelayele nuiti dōni Gooḡo GALAGI yeezu, é va faa ḡou ḡe ga tiye.»

³² Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ta kundigiiiti, ti zēḡeni Luḡen ná-nuiti pō be, ta Gade ná-nuiti, Galaade yooi zu. Ti vaani Kanaan yooi zu, Izelayele nuiti pō be, ti voluvaawo. ³³ Poluvaawogi naa Izelayele nuiti ziileini, ti GALA mama, ti la mō ḡeni faa woni ga ti va li, ti va kō vεε Luḡen ná-nuiti ba, ta Gade ná-nuiti, ti va zoi naa ḡoloḡolo, nii ti zeini su. ³⁴ Luḡen ná-nuiti ta Gade ná-nuiti ti daaseigi vεēni zalaḡa ḡulazuve naa va, ga «zeelei,» mazōḡo ti ḡeni ma: «Toḡa ga zeelei ade yḡḡo zu ga Gooḡo GALAGI ḡila kpe ka é ga GALAGI.»

23

Zozuwe ná-falima woo ḡaabelagiti

¹ Kona mōinmōin ge leveni, Gooḡo GALAGI dooḡogi veai ma Izelayele nuiti zea, é ti ḡula ti zili nuiti zea, niiti ti ḡeni ti-maḡoolii zu. Zozuwe wola vōḡzaḡani niina. ² Zozuwe Izelayele nuiti kpein tolini, ta-ḡewolaiti, ta-ḡundigiiiti, ta-lukpōḡaaleve nuiti, ta-ḡōḡo nu ḡundigiiiti. E ḡeni ti ma: «Gè wola vōḡzaḡaga. ³ Wōun, wo naa kpein kaa, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI keēni ga zii ḡiligiti, wa-vaa zu. Mazōḡo Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡa é kōi ḡōni wo vε. ⁴ Welε, gè zoi veeni wo ya ga kpakutoomai, eḡevelei wa-wolodaiti ti la, zii naati ti zo fai yεgai voluzu, ta ziiti kpein gè ti-ma zuwu ḡaaleveni, é zo Zuludēn va, eyesu é zeeli Kpoloḡe Wolai ma, folo liizu velei. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ti laavili, ti maḡooza wo va, é ti be wo luḡo, wa ta-yooi zēḡe ga wōnō, eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni la wo ma.

⁶ «À ḡaaba ga zēbei pε, wo naa kpein so, wo zie la, nii seveai, Moize ná-tō sevei zu, wo mina zēḡe ba ga yeezai, baa ga ḡōvei. ⁷ A mina zupu, wa zii niiti ti yεgai wo zaama. A mina ta-ḡalagiti daasei bo. A mina ta wo wa-ḡona wo faiti su. A mina ti lebi. A mina nōkō ti wu. ⁸ Kele à ḡili Gooḡo GALAGI wa-GALAGI va, eḡevelei wo keezu la zaḡaza.

⁹ «Naazu Gooḡo GALAGI ḡa nuḡuse mōinmōingiti kpe wo luḡo, niiti ti zēbei wola wōḡbai, eyesu za zeeli, nu nōpe ge la de loni wo luḡo, é va zoo wo la. ¹⁰ Wo zaama, nu ḡilagi ḡeni nu waagilagi (1 000) beezu, mazōḡo Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡeni kōi ḡōzu wo vε, eḡevelei é boni la. ¹¹ A dama ga bōḡo gola, à Gooḡo GALAGI wa-GALAGI neε vε.

¹² «Mazōḡo ni wa voluavena tōun ba, wo ḡili ziiti ba, ti de wo zaama, wo vulu bōḡo ma wa tiye, ni wa zupuna wa tiye, ¹³ à suḡwεε ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI la yεga zii niiti kpeezu wo luḡo, kele ta ḡe wo vε ga tumōi, ta balii, ta kpakōi é wo loḡazu, ta ḡaingi é wo-ḡaazuve, eyesu wo undaavili zou vāḡōi zu, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI feeni wo vε.

¹⁴ «Nōun nà, nà ga va zaazu. Niizu à suḡwεε ga pagō wo-yiimave ta wa-ḡisiei zu, ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpōe vāḡōiti ma wooi gila kpalaa suḡaka la yēni. Ti pe daazeelive wo vε, gila kpalaa suḡaka la yēni. ¹⁵ Eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpōe vāḡōiti boni la wo ma, ti laazeeli wo vε, toḡa maanōḡo vaiti daazeeli wo laalḡḡoma, eyesu é wo-ma zuwu ḡaaleve, wo ḡula zou vāḡōi ḡa, nii é feai wo vε. ¹⁶ Ni wa minazeḡegi ḡoloḡolona, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni wo vε, wo li, wo da gala kiligiti

dɛbi, wo da nɔkɔ ti wu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo ma, toɔa wo ɔula zou vaɔi naa va, nii ɛ feai wo ve, wo undaavili.»

24

Gaalɛba ɔaabelagi ti boni Sikeme

¹ Zozuwe Izelayɛle wolodamaiti kpein gaalɛni ba Sikeme. E Izelayɛle ɔɛwolaiti tolini, ta kundigiiti, ta tukpɔɔaaleve nuiti, ta kɔɔɔɔ nu ɔundigiiti. Ti loni GALA gaazu.

² Zozuwe ɔɛni nuɔuseiti kpein ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayɛle nɔ-GALAGI wooi ɔaa: «Suɔooza gola, wo-mɛmɛwolani, Teela bɔɔbɔ, Abalaame ta Naɔɔɔni ti-ɔɛɛ, naati ti zeini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ti ɔɛni gala kiligiti dɛbizu. ³ Gɛ wo-mɛmɛwola Abalaame zegeni zie wolai Ufelate volu vele yooi zu. Gɛ zieni la Kanaan yooi zu nɔ pɛ. Gɛ mavofodai mɔinni gola, gɛ Izaake ve zea ga doun zunui. ⁴ Gɛ Zakɔbe ta Ezawu veeni Izaake ya. Gɛ Seyiil ɔize yooi veeni Ezawu ve ga nɔnɔ. Zakɔbe ta nɔ-doun zunuiti ti liini Ezipete yooi zu.

⁵ « Suɔoozaai ma, gɛ Moizeni ta Aalɔn leveni, gɛ maanɔɔɔ vaa mɔinmɔin daa Ezipete yooi ma, naa voluma gɛ wo ɔula nɔ. ⁶ Gɛ wo-mɛmɛwolani kulani Ezipete yooi va, wo zeeli kpoloɔɔi ma. Ezipete nuiti ti vilɛni wo-mɛmɛwolani polu ga wotoloiti, ta soo bize zalavusuiti, ti zeeli Seeli Kpoloɔɔi vɔ bɛ. ⁷ Wo-mɛmɛwolani ti kpeei looni ɔoizu. Gɛ kpidii lɔni wo yɔɔzu wa Ezipete nuiti, gɛ kpoloɔɔi ɔaaɔale ma, gɛ pu ti ma, ɛ ti maalɔɔɔɔ. Wo naa kpein suɔwɛɛ ga pagɔ, nii gɛ kɛni ga Ezipete nuiti. Wo yɛni zeini tevebai zu, eyɛsu suɔooza.

⁸ « Gɛ liini ga woye Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuludɛn volu vele, folo ɔulazu vele. Ti kɔɔi veeni wo va, kɛɛ gɛ zobogi veeni wo ve, wo pile sɔlɔ ti ma. Wo ta-yooi zegeni ga wɔnɔ, gɛ ti ɔoloɔloni wo luɔɔ. ⁹ Sipɔɔl nɔ-doun zunui Balake, Moabe masagi wuzegeni, ɛ Izelayɛle zakpe. E Beyɔɔl nɔ-doun zunui Balaame lolini, ga ɛ wo voovo. ¹⁰ Kɛɛ gɛ la ɔɛni kɛni, gɛ va woilo Balaame wooi ma, tuyai ɔa ɛ tooni wo ve. Gɛ wo ɔulani Balake yeezu.

¹¹ « Wo Zuludɛn maazuɔudɛni, wo va Zeeliko. Naama laa wolai zu nuiti ti wo zakpeni, gɛ zobogi ve wo ve, wo pile sɔlɔ ti ma. Pele nɔ ɔana wo sɔlɔni la Amɔɔl nuiti ma, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Gɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ¹² Gɛ kaogiti teveni wo luɔɔ, ti Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi tɛiti kpeeni wo luɔɔ, ti ti maɔooza wo va, wa-woɔa zɔkpɔi ɔaa wa-mɛɛin laade, wo va ti bɛɛ la. ¹³ Gɛ zooi veeni wo ve, nii wo la tii ɔɛni ma, ta taa wolaiti wo la ti loni, wo zeizu ti zu, ta leezen ɔeleiti, ta wolive wuluiti, niiti wo la ti ziinni, kɛɛ wo ma waaiti miizu.»

Izelayɛle nuiti ti yimazeɔe vai ga Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi vai

¹⁴ Zozuwe ɔɛni ti ma: «Niizu, ɔ lua Gɔɔɔɔ GALAGI va, wo dɛbi ga sɔledai ta woɔɔɔɔɔladai. A gala kiligiti kula bɔɔɔ zaama, niiti wo-mɛmɛwolani ti ɔɛni ti lɛbizu zie wolai Ufelate volu vele ta Ezipete yooi zu. A Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. ¹⁵ Ni ɛ la nɛni wo ve ga wo Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, ɔ yimazeɔe za ga galagi naa, nii wa dɛbi, ɔaa naati niiti wo-mɛmɛwolani ti ti lɛbini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ɔaa Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti, niiti wo zeini ta-yooi zu. Nɔ-o, nɔ-peleyeɔe-yo, gɔ Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi.»

¹⁶ Nuɔuseiti ti ɔooɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Naama ɔisiei maɔooza gi va, gi va ɔɛɛ Gɔɔɔɔ GALAGI va, gi va gala kiligiti dɛbi! ¹⁷ Mazɔlɔ Gɔɔɔɔ GALAGI, gɔ-GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani Ezipete yooi va, gɔ gi-mɛmɛwolani, zooi nii gi ɔɛni su ga duɔiti. E poo golaiti kɛni gi ɔaa, ɛ gi makɛni pelei zu, ve kpein gi zieni nɔ, ta nuɔuseiti kpein saama, niiti gi ta-yooi maazuɔudɛni. ¹⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ nuɔuseiti kpein kpeeni gi luɔɔ, ma un ge da ma mɛɛ ga Amɔɔl nuiti ti ɔɛni zeini zooi tɛi su. Gɔ balaagi, gɔ Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, mazɔlɔ toɔa ga gɔ-GALAGI.»

¹⁹ Zozuwe ɣeni nuɓuseiti ma: «Wo la zooga wo ɓa Ƴooɗɔ GALAGI leɓi, mazɔɔɔ GALAGI ɓe ɲadegai, GALAGI ɓe toloai, é la wa-lɔ koloɗologiti suvaayega, ta wa-ɗotoiti. ²⁰ Wa ɗelena ba, wo ɗa gala kiligiti ɗeɓi, toɗa ɗale ma wo laalɗɗoma, é faa ɲai ɗe ga woye. E faanɛi ɗea ɓoluma wo ɓe, toɗa wo-ma zuwu ɗaaleɓe.»

²¹ Nuɓuseiti ti Zozuwe woɗɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ba-o! Ƴooɗɔ GALAGI ɗa gá ɗeɓi.»
²² Zozuwe ɣeni ti ma: «Wo ɗea ga zeeleiti, wa ɓɔɗɔi wo laalɗɗoma, ga wa ɗa wo yiimazeɗea ga Ƴooɗɔ GALAGI, ga wo ɗeɓi.» Ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá ga ma zeeleiti.»

²³ Zozuwe ɣeni ti ma: «Ni naa ɓe, à beteɓe gala kiligiti ba, ti wo zaama, wo lati Ƴooɗɔ GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, ga wo-yiimave pe.» ²⁴ Nuɓuseiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá Ƴooɗɔ GALAGI leɓi, gá-ƳALAGI, gi ɗolo ná-deveiti be.»

Minazefegi unso fai

²⁵ Naama volo ná Sikeme, Zozuwe minazefegi unsoni nuɓuseiti be, é tɔgi ve ti ya, ta deveiti. ²⁶ Zozuwe niima vaiti kpein seɓeni GALA ná-To Seɓei zu. E kɔtu wolai zefeni, é gaalɔ sene gului wu, nii é ɣeni Ƴooɗɔ GALAGI zeizu ɲadegai. ²⁷ Zozuwe ɣeni nuɓuseiti ma: «Wele, kɔtui nii ɗa ɗeezu ga zeelei ade laalɗɗoma, mazɔɔɔ wooi kpein Ƴooɗɔ GALAGI bogai ade ma, é naati pe menige. Ungo, toɗa ɗe ga zeelei wo laalɗɗoma, ga wo mina ɗele wa-ƳALAGI ɓa.» ²⁸ Ti ɓegai ma, Zozuwe yeeɓeni nuɓuseiti ba, eɓe ge li, é zeɓi ná-poganii unda.

Zozuwe zaa vai

²⁹ Naama vaiti poluma, Nun ná-doun zunui Zozuwe, Ƴooɗɔ GALAGI ná-botige nui zaani, ná-konagi ɣeni ga kona ungila kona puugɔ (110). ³⁰ Ti maɗfuluni zoi naa zu, nii é sɔɔni ga nɔnɔ, Timenate-Seela, Efelayime ɗize yooi zu, Gaase gizei lekpeɓave nu ɗɓeɓɓe.

³¹ Izelayele nuiti ti ɣeni Ƴooɗɔ GALAGI leɓizu, Zozuwe zii ma voloi pe su, saa ɓoluma ɓalaa, keɓolai naati sii ma voloi pe su, niiti ti yeni vulua Zozuwe ná-siegi kpein su, ti naama vaa wolaiti kpein kaai, niiti Ƴooɗɔ GALAGI ti ɗeeni Izelayele ɓe.

³² Zozefe ma ɗaeiti Izelayele nuiti ti ɓaani ga tiye, ti zeɗe ga tiye Ezipete yooi zu, ti naati maɗfuluni Sikeme taazuɓe, zou goi naa zu, nii Zakɔbe geyani ga wali ɗae ungila (100), Ƴamɔɔl mavofodaiti ma, nii é ɣeni ga Sikeme keɗeɗe. Ná ɗeeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔ ma yooi ta.

³³ Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ɓalaagi zaani. Ti maɗfuluni gizei ma, nii é veeni ná-doun zunui Finease ya, Efelayime ɗize yooi zu.

Tukpɔɔfaaleve Nuiti

Ta-Zɛvɛi

Sɛvɛi lɔɔzeizuve

Faiti ti zɛvɛai Tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati toge naama vaiti ba, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, Zozuwe ɣɛai ma loni ti untuɔɔ, eyɛsu naama ɣonagiti ti be niiti ti ɣɛɛni Samiyɛle nɔ-siegi zu, aisa masadai lɔɔ va ze.

Niima vaiti ti ɣɛɛni kona waagila unsavagɔ puulɔsava (1 380) ta kona waagila puulɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuve, ɔaa kona waagila unfele puufelegɔ (1 220) ta kona waagila puulɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuve, aisa Yesu Kilista va zɔlɔɔ.

Naama laaseigi, ga tukpɔɔfaaleve nuiti, naa ɣa ga nuiti ti zobogi zɔlɔɔni GALA ɔɔɔɔi yeezu, ɛ la ga faawo bo faa ɣila nɔ, keɛ ti loni nuɔuseiti untuɔɔ faiti pe su, ti ɣɛ ga ta-ɣundiɣiti. Ti bolodamai tanigaani kula ɔalaa faaɔaagiti su.

Tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi ɣaagwɛɛve su ga faa wola savagɔ:

1) Ma mɔungi ɣa naama vaiti dɛɛzu, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, eyɛsu Zozuwe za (1:1 ɛ li 2:10).

2) Fai velesiei ɣa dɛɛzu, velegi GALA ga da nɔ-nuɔuseiti unmɔɔ da, ɛ yeelo nuiti ba, ɛ ti leve ti unmɔɔ fai naa ɣɛ (2:11 ɛ li 16:31).

3) Fai zavasiei ɣa dɛɛzu ga faazupui ɣɛni ɣɛɛzu Izelayele wolodama nuiti saama, aisa masadai va zei kpasu (gaagwɛsu 17 ɛ li 21).

Faiti kpein ti ɣɛɛni ga Izelayele nuiti, tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati ti ɣɛɛni tɔɔzei ti yɔɔɔzuve ɣɛvelei va ta GALA. Siegi zu ta la woɔvaladai ɣɛɛna la ga GALA, nuɔuseiti ti bena ti maanɔɔɔ, niiti ti zeini ti zaama, ta ti-maagoolii zu geleiti ɔalaa. Keɛ ta la ɣalena ma GALA ma, ti woɔɣula ma ga ɛ ɔɔ ti va, GALA ge ɣɛni ti unmɔɔsu. Yeenɔpe nɔ, tegai ɣɛni ti volu ga ti nɔkɔ gala kiligiti bu, niiti ti ɣɛni Kanaan yooi zu, ɔaa ti vile GALA polu ta ɔɔɔɔi ta-ɣulagaanɛɛzui vaa ma (gaagwɛsu 17 ɛ li 18), ɔaa ti yeema GALA nɔ-deveiti ma (gaagwɛsu 19 ɛ li 21). Ta la ɣɛna naa ɣɛa, undaavili pelei ɣa ti bena so, ni GALA ge la vaani, ɛ va ɔɔ ti va.

Fai zavasiei ɣa naa lɛɛzu, velei Izelayele nuiti ta la ɣɛ la, ni ta ɔɔɔɔ yeema nɔ, ti volu la zeini GALA ba. Toɣa dɛɛzu deɣemu ga, GALA nɔ-nuɔuseiti, gaazaɣagi ɣa ga, keɛni ɛ ɣwɛɛ, ga zobogi ɔɛgele ɣa ti wɔinni ti ta-eteai zie su? Soloo faa ɣa ga nɔ nei, ga ɛɛ ge nɔ-eteai zie, eɣvelei soloogai la nɔ gaazu?

*Lɛkpɛmave nu yeezazu vele wolodaiti
ta-yooi zo fai*

¹ Zozuwe zaai ma, Izelayele nuiti ti ɣɔɔɔɔ GALAGI ɣaazaɣani, ti ɣɛ ma: «Gi zaama, ɔɛ ɣa a li mɔunpa, ɛ kɔɔi veɛ Kanaan nuiti ba?»

² ɣɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni ma: «Zuda mɔunpa ka a li, gɛ zooli lɔa zeezu.»

³ Zuda nuiti ti ɣɛni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn nɔ-nuiti ma: «Ade le wo ɔɔ gi va zooli naa vaa zu, nii feai gi ya, ade Kanaan nuiti sakpe, gɔ ɔalaa gɔ vile wo volu, ade li naama yooi zu, nii feai wo ya.»

Simiyɔn nɔ-nuiti ti vileni ti volu ti li. ⁴ Zuda nuiti ti lɛɛni, ɣɔɔɔɔ GALAGI Kanaan nuiti dɔɔni ti yeezu, ta Feeleeze nuiti. Ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani naati ba Beezeke.

⁵ Ti masagi Adɔni-Beezeke ɣaani Beezeke, ti sakpeni, ti zobogi zɔlɔɔni Kanaan nuiti ma, ta Feeleeze nuiti. ⁶ Adɔni-Beezeke ɔizeni, keɛ ti vileni polu, ti so, ti zeezinekpogiti ta kɔɔzinekpogiti teveni ba. ⁷ Adɔni-Beezeke ɣɛni ma: «Masa puulɔfela (70), niiti ti ti-yeezinekpogiti, ta ti-ɣɔɔzinekpogiti teveni ba, naati ti ɣɛni daamianigi mɔtai yevezu, nii ɛ ɣɛni loozu, ɛ da ɣula nɔ-tabalii ɣa. GALA ge naa ɣɛa ga ze, nii gɛ keɛni.» Ti liini la Zeeluzalɛme, minɔ ɣa ɛ zaani nɔ.

⁸ Zuda nuiti ti laaleɛni Zeeluzalɛme wu, ti soni. Ti ma laai zu nuɓuseiti pɛ paa, ti abui lo taai va. ⁹ Naa voluma, ti liini ti kɔɔi vɛɛ Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini gize yooi zu, ta lekɛmave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleve ma nemɛi zu.

¹⁰ Zuda nuiti ti kɔɔi vɛɛni Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini Geeɓelɔn, nii daaseigi ɣeni mɔungi ga Kiliyate-Aaleɓa. Ti zobo sɔlɔni Seesayi nuiti ma, ta Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹¹ Ti zegeni miná, ti li ti Deɓiil nuiti sakpe. Mɔungi, Deɓiil laaseigi ɣeni ga Kiliyate-Seefeɛl. ¹² Kalɛbe ɣeni ma: «Nà dɔun anzanui Akesa ve naama nui vɛ ga anza, nii a Kiliyate-Seefeɛl zakpe, é so.» ¹³ Kalɛbe deɣei Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyɛle ɣa é ná zoni. Kalɛbe ná-doun anzanui Akesa veeni bɛ ga anza. ¹⁴ Seeliai ma sinigi vɔ bɛ, é dɛɛni ga naa, ga naa kpalagi ta vali keɛɣɛ Kalɛbe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zeɣe ná-soovalegi ɣɔma. Kalɛbe gaazaɣani, é ɣɛ ma: «Leeni ɣa wɔin é ma?»

¹⁵ E googaaɓoteni, é ɣɛ ma: «Faanɛɛ ɣɛ bè! Ziɛungaa ve bè, mazɔlɔɔ zooi è sèidai su, lekɛmave nu yeezazuve, naa vɔɔvɛ.» Kalɛbe ziɛungiti feeni bɛ maazu velei, ta buu velei.

¹⁶ Ken nuiti, Moize nekoi mavofodaiti, ti zegeni Zeeliko, Dɔza Taa Wolai, ta Zuda nuiti, ti li ti zeɪ nuɓuseiti saama, tevebai zu Zuda yooi zu, vɛ ná Alade lekɛmave nu yeezazuve. ¹⁷ Zuda nuiti ti ɓɔni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn ná-nuiti ba, ti li ti Kanaan nuiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Sefate. Ti nuɓuseiti kpein suwuɣaaleveni, ti taai ɣologɔlo negelein. Ti taai naa laasei pɛɛni ga Gɔlema (nii poluɓe ga «é ɣologɔloga»). ¹⁸ Zuda nuiti ti Gaza zoni balaa, ta Asekalɔn, ta Ekelɔn, ta naama laa wolaiti maagoolii ma yooiti. ¹⁹ Gɔogɔ GALAGI ɓɔɣɔi ɣeni ti va, naa ɣa é keɛni Zuda nuiti ti zoo, ti gize yooi zo. Kele ti la ɣeni zooni, ti va pɛtugi zu nuiti kɛɛ, mazɔlɔɔ naati, kɔogɔ wotoloiti ti ɣeni naati zea, nii é ga kɔlu geleiti. ²⁰ Kalɛbe Geeɓelɔn zɔlɔni, eɣevelei Moize ma levei veeni la. E Anake mavofoda savagoiti kɛɛni ná. ²¹ Benzamen mavofodai la ɣeni Yeeɓuse nuiti kɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzalɛme, naati ta dɛ zeini Zeeluzalɛme zaagaza, ta Benzamen mavofodai.

Lekɛmave nu ɣɔvɛzu vele wolodaiti ta-yooi zo fai

²² Zozɛfe mavofodai balaa liini, é laale Beetele wu, Gɔogɔ GALAGI ɣeni ti va. ²³ Ti nuiti teveni ga ti Beetele taai vɛɛɛ, nii mɔungi daaseigi ɣeni ga Luze. ²⁴ Keelaiti ti zunu ɣila kaani, é da ɣula taazuve, ti ɣeni ma: «Pele le ga giye, vɛ gá lɔ ná taazuve, gá faanɛɛ ɣɛ è vɛ.» ²⁵ Pelei ta leɛ la taazuve, é naa leɛni ga tiye. Ti taa nuiti kpein paani, kele ti zunui naa ta ná-pɛleyeɣei yɛni ná, naati ti li. ²⁶ Zunui naa liini Gɛte nuiti ta-yooi zu, é taai loni ná, é daasei pɛɛni ga Luze, daaseigi naa ɣa é ba zaagaza.

²⁷ Manasee nuiti ti la ɣeni Bete-Seyan nuiti kɛɛni, ta Taanake nuiti, ta Dɔal nuiti, ta Yiɓeleyame nuiti, ta Megido nuiti, ta ti-vaalobaiti kpein. Kanaan nui naati ti yɛni zeini ma yooi zu. ²⁸ Siɛgi zu Izelayeɛle nuiti seɓei wɔlɔni la, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da ke, kele ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

²⁹ Efelayime nuiti ti la ɣeni Kanaan nuiti kɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Geezeɛl, naati ti yɛni zeini Efelayime nuiti saama.

³⁰ Zaɓulɔn nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kitelon nuiti kɛɛ, ta Naɣalɔle nuiti. Kanaan nui naati ti yɛni zeini Zaɓulɔn nuiti saama, kele naati ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da ke.

³¹ Aseɛl nuiti ti la ɣeni Ako nuiti kɛɛni, ta Sidɔn nuiti, ta Aalabe nuiti, ta Akeziɓe nuiti, ta Geleɓa nuiti, ta Afike nuiti, ta Legɔɓe nuiti. ³² Aseɛl mavofodaiti ti zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu, mazɔlɔɔ ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

³³ Nɛfetali nuiti ti la ɣeni Bete-Seemɛse nuiti kɛɛni, ta Bete-Anate, ti yɛni zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu. Kele ti ɣeni boti baagi veezu taa wola felegai naati su nuiti zea, ti da ke.

³⁴ Amɔal nuiti, ti Dan ná-nuiti kɛɛni, ti le gize yooi zu, ti la ɣeni vaani bu ga ti yei nemɛi zu. ³⁵ Amɔal nuiti ti yɛni zeini Gaal-Geelɛse, ta Ayalon, ta Saaleɓime, kele Zozɛfe

mavofodai zɛbei ɣeni liizu ga wɔɔlɔa ti laalɔɔɔma, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da ke. ³⁶ Amɔɔl nuiti ta-ɣwɛpelemave liini gize yɔɔɔzuve Akelaɔime, ɛ zo Seela, ɛ li nɔ volu velei.

2

Izelayele nuiti ti la ɣeni ɣɛɛni ga woɔɣɛɣila nu

¹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai zɛɣeni Gilegale, ɛ va Bɔkime, ɛ ɔɔɛni Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: «Gɛ wo ɣulani Ezipete yooi va, gɛ vaani ga woye zooi naa zu, nii gɛ minazɛɣeni nɔ-faa zu, gɛ ma ɣonai wo, wo-mɛmɛwolani bɛ. Gɛ ɣeni ma: «Eyɛsu ɔɔ, gɛ la nɔ-minazɛɣɛɣi ɣolɔɣolɔga wo letema. ² Wɔun wa, wo la minazɛɣɛ boga niima yooi ma nuɔuseiti bɛ, wa ta-zalaɣa ɣulazuveti toka.» Kɛɛ wo la woiloni ɔɔoi ma. Lee vaa zu wo naa ɣɛɛni? ³ Nɔzu ɣa gɛ ɣeni la ma, gɛ la ti ɔɛɛzu wo luɔɔ, ta yɛsu wo ɣoba, ta-ɣalagiti ti ɣɛ ga baliiti wo luɔɔ.»

⁴ Siɛɣi zu Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai niima woiti boni la Izelayele nuiti ma, nuɔuseiti ti tɔɔzeini ga wɔɔlɔa. ⁵ Ti naama adave laasei pɛɛni ga Bɔkime (nii poluve ga «ɔɔlɔ nuiti»). Ti zalaɣaiti kulani nɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

Zozuwe zaa vai

⁶ Zozuwe yeeɔeni nuɔuseiti ba, Izelayele nuiti ti liini ti zooi zɛɣɛ, ti ɣilagilagi zɛi nɔ-pogani unda. ⁷ Nuɔuseiti ti ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI lɛbizu, Zozuwe zii ma voloi pɛ su, ta kɛwolai naati kpein ta-zieɣi zu, niiti ti ɣeni ma ta Zozuwɛni, ti kɛɛwoti wolaiti kpein kaani, niiti Ɔɔɔɔɔ GALAGI ti ɣɛɛni, Izelayele nɔ-faa zu.

⁸ Nun nɔ-doun zunui Zozuwe, Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-botifɛ nui zaani, siɛɣi zu nɔ-konagi ɣeni la ga unɣila puuɔ (110). ⁹ Ti maagɔluni nɔ-zooi ma, nii ɛ sɔlɔni ga nɔnɔ Timenate-Geelɛse, Efelayime ɣize yooi zu, Gaase gizei lɛkpɛmave nu ɣɔvɛzuve. ¹⁰ Ma ɣɛɣalamaiti kpein balaa ti zɛɣeni nɔ, ti za, ti li ti-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai. Ɔɛɣalama ɣili ge wuzɛɣeni naati poluma, nii ɛ la ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣwɛɛ, anɛɛ kɛɛwotii nii ɛ kɛɛni Izelayele nɔ-faa ma.

Nuɔuseiti ti ɣɛɛ vai

Ɔɔɔɔɔ GALAGI va

¹¹ Nɔzu ɣa Izelayele nuiti ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣɛɛni la, ti Baale ɣalagiti dɛbini. ¹² Ti ɣɛɛni Ɔɔɔɔɔ GALAGI va, ti-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, nii ɛ ti ɣulani Ezipete yooi va, ti vɛlɛ gala kiligiti polu, nuɔuseiti ta-ɣalagiti saama, niiti ti ti-maagɔoolii zu. Ti ɣeni nɔkɔsu ti wu, ti da Ɔɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawana. ¹³ Uele ɣana ti ɣɛɛni Ɔɔɔɔɔ GALAGI va, ti da Baaleni dɛbi ta Asetaateiti.

¹⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawanani Izelayele nuiti ma. E ɔɛni ti va, toosu nuiti ti loo ti ma, ɛ la ti maaloboni. E ti lɔni ti zili nuiti zeezu, niiti ti ɣeni ti-maagɔoolii zu, ti la zobo sɔlɔni, ti va lo ti zili nuiti daalɔɔɔma. ¹⁵ Siɛnɔpɛ su ta la liina la kɔɔmave, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni suɣolɔɣolosu ti ya, eɣɛvelei ɛ boni la ti ma, ɛ ma ɣonai wo. Uele ɣana ti lɔni la iɣɔteve wolai zu.

¹⁶ Ɔɔɔɔɔ GALAGI tukpɔɔgaaleve nuiti buzɛɣeni, niiti ti ti ɣizoni, ti ti ɣula ti zili nuiti zea, niiti ti ɣeni loozu ti ma. ¹⁷ Kɛɛ ti la ɣeni woilosu ta-lukpɔɔgaaleve nuiti gooi ma. Ti ɣeni nɔ ɔɔɔɔ ɣɔzɔzu ga gala kiligiti, ti da nɔkɔ ti wu. Ti ɣeni zɛɣɛzu gaamanɔ naama velei va, nii ti-mɛmɛwolani ti zieni la, niiti ti ɣoloni Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-devei vɛ, ti la ɣeni vɔkɔɔni naati ma, ti zie velei ɣeni yɛ. ¹⁸ Siɛnɔpɛ su Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni tukpɔɔgaaleve nui levesu da, ɛ ɣeni ɣɛɛzu naa va, ɛ ti unmɔ, ɛ ti ɣula ti zili nuiti zeezu, tukpɔɔgaaleve nui naa nɔ-yeeɣɛɣalɔai kpein su. Mazɔlɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI a la nɔ-nuɔuseiti kaana, ti da kpeei loo unbawului wu, ti zili nuiti zea, ti da ti maanɔɔ, ti maawɔin ɣeni sosu. ¹⁹ Kɛɛ siɛɣi zu tukpɔɔgaaleve nui a la zaana la, nuɔuseiti ti ɔɛna tɔɔzei ga ɔɔɔɔ ɣɔzɔa mɔnɔ, ɛ leve ti-mɛmɛwolani tɔnɔi va, ti vɛlɛ gala kiligiti polu, ti da ti lebi, ti da nɔkɔ ti wu, ti la ɣeni yeeɔesu ti-zɔ ɣɔiti ba, ta ta-ɣikpaiti.

*GALA ge Izelayele lɔɔ vai
voluɔfulai zu*

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ɔɛ ma: «Tɔɔzei niima nuɔuseiti ti nà-minazedegegi ɔolooɔloga, nii gè boni ti-memewolani be, tɔɔzei ti la ɔoloni gòoi ve, ²¹ nɔun nà, gè la mɔ zii niiti gila kpalaa kpea, teiti ti yegai ná, eyesu Zozuwe za, ²² naa ɔa a ke gè ti ɔɛ ga Izelayele voluɔfula anii, gè kwɛɛ, ni ta zie ga nà-pelei, eɔɛvelei ti-memewolani ti zieni la, ti ɔolo bè.» ²³ Gɔɔɔɔ GALAGI zii naati zeni ná, ti ze ziiileigi zu, ɛ la ɔaazuvileni ga ti bea, teiti ɛ la ɔeni ti lɔni Zozuwe yeezu.

3

¹ Ziiti pete, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti yeni zoi zu, ga ti ɔɛ ga voluɔfula anii Izelayele ve, tiya ɔa ti la ɔeni Kanaan yooi zo fai ma ɔɔi ta ɔɔni. ² Naa ɔɛ ungi ɔeni ga ɔɛɔalama niinei, ɛ wuzedegezi Izelayele nuiti saama, niiti ti la kɔɔɔɔ vaa ɔwɛɛ, naati ti kɔɔɔɔ vai maalele. ³ Gɔɔɔɔ GALAGI Filiseti nuiti ta-masada lɔlugoɔi ma nuɔuseiti zeni zoi zu, ta Kanaan nuiti kpein, ta Sidon nuiti, ta Geeve nuiti ti ɔeni zeini Liban ɔizeiti ma, ɛ zo Baale-Geelemɔn gizeiti ma, eyesu ɛ zeeli Lebo-Gamate. ⁴ Zoi naati ti ɔeni ná, Izelayele voluɔfula vai ma, ni ta ɔolo deveiti be, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni ti-memewolani zea ga Moize maavele.

⁵ Izelayele nuiti ti zeini Kanaan nuiti saama, ta Gete nuiti, ta Amɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁶ Ti zoi naati su nuiti ti-loun anzanuiti seini ga ti-anzaiti, ti ti-loun anzanuiti fe naati ti-loun zunuiti be ga ti-anzaiti, ti da ta-ɔalagiti debi.

*Wɔteniyele,
tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda*

⁷ Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni. Ti yeemani Gɔɔɔɔ GALA ma, ta GALAGI, ti li ti da nɔkɔ Baaleni bu, ta Aseelani. ⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ti ɔɔdini Meezɔpɔtami masagi Kusan-Liseyatayime ma. Ti duɔlai ɔɛeni Kusan-Liseyatayime yeezu ga kona dɔsava. ⁹ Ti kpeei looni Gɔɔɔɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu wuzedegezi Izelayele nuiti be, naa ti ɔizoni, Wɔteniyele ɔeni ga naa, nii ɛ ɔeni ga Kenaze ná-doun zunui, Kalebe degei. ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui ɔeni tɔun ba. E ɔeni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda. E liini ga kɔi Kusan-Liseyatayime laalɔɔma, Meezɔpɔtami masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi veeni be, ɛ pile sɔlɔɔ naa ma. ¹¹ Ziileigi ɔeni zoi zu ná pe, kona vuunaanigɔ (40) laawu. Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyele zaani.

*Eɔude,
tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda*

¹² Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni mɔnɔ. Naa maavele ma, Gɔɔɔɔ GALAGI Moabe masagi Egelon ipɔɔɔni, ɛ wuzedegezi Izelayele laalɔɔma. ¹³ Egelon Amɔn nuiti kɔni ɔɔɔɔ va, ta Amaleke nuiti, ti li ti laale Izelayele wu, ti zobogi zɔlɔni ma, ti kpe ti kula Zeeliko va, Dɔza Taa Wolai, ti so. ¹⁴ Izelayele nuiti ti lɔni duɔlai zu, Moabe masagi Egelon yeezu, kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu.

¹⁵ Izelayele nuiti ti kpeei looni Gɔɔɔɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu leveni ti ma ga Eɔude, Benzamen nui, Geela ná-doun zunui, nii ɛ ɔeni ga kɔve nui. Izelayele nuiti ti valini ma ga ɛ li ga maazoloo ganii Egelon ɔɔ, Moabe masagi. ¹⁶ Eɔude boɔa zɔkpɔi beteni ɔɔɔɔ ve, ga gaavelegi, ɛ ɔɛ ga zeelo felegɔ ta tukpe (2,5), ɛ gilini ná-saamaɔiligi va ná-segei wu, ga zeezazu vele kpalai ma. ¹⁷ E liini ɛ maazoloo ganii ve Egelon ya, Moabe masagi. Tama Egelon ɔeni ga zunui, nii gola wɔlɔni. ¹⁸ Siegi zu ɛ beni da ga maazoloo ganii ve zea, ɛ yeebeni zunuiti ba, ti li, teiti ti vaani ga anii naati. ¹⁹ Seelii ma kɔɔɔɔ ganigiti pɔ be, ti ga kɔtui, Gilegale ɔobave, ɛ ɔaleni ma volu, ɛ ɔɛ masagi ma: «Ee, masagi, keela woo ɔa zèa, ɛ ve, ɛ ga dɔɔɔfuzu vaa.»

Masagi devei veeni ga ti be ba, niiti kpein ti ɔɛni ná, naati pe ti ɔɛlani pelei wu. ²⁰ Názu ɔɛ Eɔɔde maabuɔani la masagi va, é ɔɛni zeini sangasoɔ wu maazuve, nii é makeni boɔɔ ve dooɔo bosuve maazuve, fiilei ɔɛ. Eɔɔde ɔɛni ma: «GALA ná-keela wooi ɔɛ é zèa, ga é wo è ma.» Masagi wuzegeni ná-kpɔkpɔɔi zu. ²¹ Eɔɔde ɔɔveɔi maalenɔi yeezazu velei, é boɔɔ zɔkpɔi mɛenni, é pu ba kogi zu. ²² Ma ungi balaa lɔni, ma mɛengi lɔa voluma, mawulɔi zieni ma mɛengi ma, é naa laaɔulu. Mazɔlɔo boɔɔ zɔkpɔi folokulani ga polu velei, é la ɔɛni mɛenni, é va kula. ²³ Eɔɔde ɔɛlani ga pele volu velei, é daaɔulu, é sɔɔɔɔi loo.

²⁴ Siɛi zu é ɔɛlani la, masagi ná-botigɛ nuiti ti liini ti naa veɛ, ti kaani ga sangasoɔ ma velelaveti daaɔuluni, sɔɔɔɔi loo. Ti ɔɛni ma: «Tanisu, toɔɔa ɔɛ latini pelei volu.» ²⁵ Ti bɔlɔni ga maaɔunga, keɛ tei é la ɔɛni sangasoɔ ma velelaveti daalaoni maazuve, ti kpakui zegeni, ti daalao, peɛ ti-maliɔii ɔɛni laani zooi ma, saai.

²⁶ Tei ti wola leɔini maaɔungɔi ɔɛ, Eɔɔde velani. Kɔɔɔɔ ganigiti ti ga kɔtui, é naati pɔ be maazuɔudeni, é vela é li Seyila. ²⁷ Seelɔi ma miná feya, é puuɔi veeni Efelayime ɔɔze yooi zu. Izelayeɛ nuiti ti yeini, ti zɛɔe ɔɔze yooi zu, é loni ti untuɔɔ.

²⁸ E ɔɛni ti ma: «À vilɛ pɔlu, mazɔlɔo, ɔɔɔɔ GALAGI Moaɔe nuiti dɔa wo yeezu, wo zili nuiti.» Ti vilɛni polu, ti Zuludɛn maalevesuveɛti so Moaɔe yooi letemave, ti la nu nɔpe zeni ná, é va zie wolai maazuɔude. ²⁹ Naama voloi, ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani Moaɔe nuiti ba, ti pe ti ga zunuiti ti zuloga, kɔɔɔɔ nu ɔɛzeɔzeɔegiti, gila kpala ge la ɔɛlani. ³⁰ Naama voloi, Moaɔe unmaayeini Izelayeɛ yeewu. Ziileiɔi lɔni zooi zu, eyɛsu kona vuulɔsava (80) laawu.

Samegaal, tukpɔɔaaleve nui Izelayeɛ unda

³¹ Tɔun poluma, Anate ná-doun zunui Samegaal ɔɛ é wuzegeni. E zunu undɔzita (600) vaani Filiseti nuiti ba, ga nɛke maaɔeɛ lukpɔi kɔlu ɔaazɔbɔgi ga. Tɔ balaa é Izelayeɛ nuɔuseiti unmɔni.

4

Deɔbɔla, tukpɔɔaaleve nui Izelayeɛ unda

¹ Eɔɔde zaa voluma, Izelayeɛ nuiti ti tɔzeini ga ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛa. ² ɔɔɔɔ GALAGI ti lɔni Kanaan masagi Yaɔin yeezu, nii é ɔɛni masadai ɔɛɛzu ɔasɔl taa wolai unda. Ná-kɔɔɔɔ ɔɔndiɔii ɔɛni ga Sisela, é ɔɛni zeini ɔalɔsete-ɔoyime. ³ Kɔlu wotolo untaavuugɔ (900) ɔɛ é ɔɛni Yaɔin ya, é Izelayeɛ nuiti gola zopele ɔuni, kona vuufelegɔ (20) laawu. Naati ti kpeɛi looni ɔɔɔɔ GALAGI woizu ga é bɔ ti va.

⁴ Naama zieɔi zu, Lapidɔte anzai Deɔbɔla, GALA goo wo anzanui, é ɔɛni ga tukpɔɔaaleve nui Izelayeɛ yooi zu. ⁵ E ɔɛni zeizu dɔo wului wu, ti daasei peɛni ga Deɔbɔla ná-dɔo wului, Lama ta Beetele ti yɔɔɔzuve, Efelayime ɔɔze yooi zu. Izelayeɛ nuiti ti ɔɛni liizu pɔ be faawo bo fai ma. ⁶ Foloi ta, é keela leveni Balake ma, Aɔinoame ná-doun zunui, Keedɛse nui, Nɛfetali yooi zu, é ɔɛ ma: «Wɛɛ, ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayeɛ ná-GALAGI devei, nii veeve é ya: «Li é zunu waapuugɔ (10 000) laasei seve, Nɛfetali ná-bolodai zu, ta Zaɔulɔn ná-bolodai, è lo ti luɔɔ, wo li Taɔɔl gizei ma. ⁷ Nà vaazu ga Yaɔin ná-kɔɔɔɔ ɔɔndiɔii Sisela è vɔ, zie wolai Kison vɔ be, ta ná-wotoloiti, ta ná-salaɔusuiti, nà ti lɔzu é yeezu.»

⁸ Balake Deɔbɔla wooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ni da vilɛ pɔlu, nà li, keɛ ni è la vilɛni pɔlu, gè la lia.»

⁹ E ɔɔɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Nà vilɛsu è volu, de li, keɛ è la leɔiya zɔlɔɔga pelei naa zu, è bɔɔɔ lɔzu su, mazɔlɔo ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ Sisela lɔzu anzanu yeezu.» Deɔbɔla vilɛni Balake volu, ti li Keedɛse. ¹⁰ Balake Nɛfetali ná-bolodai lolini Keedɛse, ta Zaɔulɔn ná-bolodai. Zunu waapuugɔ (10 000) vilɛni polu, Deɔbɔla veeni ti va, ti li.

¹¹ Ma ziegi nɔ zu, Geebeel, Ken nui, beteveni Ken nui zɔiti ba, Gɔɔaɔe mavofodaiti, Moize neko, é liini é ná-sege ɔotai lo Keedese, Saananime sene gului ɔobave.

¹² E woni Sisela ma, ga Abinoame ná-doun zunui Balake lea Taɔɔal gizei ma. ¹³ Sisela ná-salavusuiti gaaleeni ba, ta kɔlu wotolo untaavuugo (900). Ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ti liini Galɔsete-Gɔyime, zie wolai Kison vɔ be. ¹⁴ Deebola ɔeni Balake ma: «De liina! Za ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela lɔzu la è yeezu, è pile sɔlɔ ma. Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi ɔa losu è luɔɔ.» Balake loni zunu waapuugo (10 000) untuɔɔ, ti Taɔɔal gizei yei. ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela beeni ta ná-wotoloiti, ta ná-salavusuiti, é ti pe kpeeni ga boɔa zɔkpɔi Balake luɔɔ. Sisela ɔulani ná-wotoloi zu, é vile ɔɔɔa, é vela. ¹⁶ Balake vileni wotoloiti polu, ta salavusuiti, eyesu ti zeeli Galɔsete-Gɔyime, ti Sisela ná-salavusuiti kpein paani. Nu ɔila kpalaa ge la ɔeni ɔulani.

¹⁷ Sisela bizeni ɔɔɔa, é li Ken nui Ebeel anzai Yayele ná-sege ɔotai wu, mazɔlɔ ziileigi ma minazefegi ɔeni Gasɔal masagi Yabin ta Geebeel ná-peleyefei ti zɔɔzu. ¹⁸ Yayele ɔulani, é Sisela laaɔomi, é ɔe ma: «Le ve, mɔliɔii, le pɔ be. Mina lua!» E leeni ná-sege ɔotai wu, naa peemazefei veeni ma.

¹⁹ E ɔeni ma: «Soma è zie ve zèa, gè bɔɔle, kpɔɔle wɔin ɔa mà.» E kɔlɔ woolei laalaoni nɔnɔi su, é fe zea, é bɔɔle, naa volu, é sefei ve ma.

²⁰ Sisela ɔeni ma: «Li è lo sege ɔotai laave, ni nu a vaana, é è ɔaazaɔa ga: «Nu ɔa ve?», ɔa ɔe ma: «Ba-ol!» »

²¹ Sisela wola bɔlɔa ɔeni de, é jiini poun. Geebeel anzai Yayele, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔbagi ta zefeni, é pee malitɔi va, é maabuɔa ba vaavaa, é kpadɔ nɔungi va, é folokula é zoi zo, é zaani.

²² Balake yeni Sisela beezu, é va ná, Yayele ɔulani é daaɔomi, é ɔe ma: «Va gè zunui le ga de, nii è gaiziezu.» E leeni naa vɔ be, é Sisela ɔa laani zoi ma, saai, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔbagi nɔungi volokulaai.

²³ Zekana, naama volo ná, GALA ge zobogi veeni la Izelayele nuiti be, ti pile sɔlɔ Kanaan masagi Yabin ma. ²⁴ Izelayele nuiti ta-zobogi liini ga wɔlɔa, Kanaan masagi Yabin laalɔɔma, eyesu ti-ma zuwu ɔaalewe.

5

Deebola ná-guyei

¹ Naama voloi Deebola ta Abinoame ná-doun zunui Balake ti guyei looni, ti ɔe ma:

² Izelayele, ese nɔungi viege, kevele bete ga é kɔɔi ɔɔ,
nuɔuseiti ti bɔɔɔ veewe ga ti kɔɔi ɔɔ:

Gɔɔɔ GALAGI mama!

³ Masagiti, à woilo mà! Kundiɔiiti, à woilo!

Nà guyei loozu, ungo, nɔun, nà guyei loozu Gɔɔɔ GALAGI ve,
gè guyei loo Gɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, Izelayele ná-GALAGI!

⁴ Ee, Gɔɔɔ GALAGI, siegi zu è Seyiil gizei yeini la,
è vaai ma, è zefe Edome yooi zu,

zoi balini, tonabiingi yeebeni tonai va, é vu.

⁵ Gizeiti ti buseni è luɔɔ,

Sinayi gizei ná-Gɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI.

⁶ Anate ná-doun zunui Samegaal ná-siegi zu,
Yayele ná-siegi zu, peleiti kpein ti laaɔuluni,
sie wo nuiti ti ɔeni ziezu ga kaku peleiti.

⁷ Ese pe ge ɔeleni Izelayele laa wolaiti ba,
ti ɔeleni ti va,

eyesu nà, Deebola, gè wuzeɔɔ,
gè wuzeɔɔ, eɔɔ doun deei Izelayele ve.

⁸ Izelayele nuiti ti yiimazeɔɔni ga gala kiligiti,
gaamago nɔ, kɔɔi vaani ta-velelaveti.

Kɔɔɔ nui waavuunaanigɔ (40 000) ɔa é Izelayele,
kele kɔɔɔ zere gila kpalaa ge la ná, anee meen ɔila kpalaa.

⁹ Zi ɔa zoolazu Izelayele ɔundiɔiti ta-vaa zu,
ti ɔɔɔ veai nuɔuseiti saama, ga ti kɔɔi ɔɔ.

A mamagi ve ɔɔɔ GALAGI ve!

¹⁰ Wɔiti wo leezu soovale saa ɔolegiti kɔma,

wɔiti wo zeini seɔe wolaiti su,

wɔiti wo zizu peleiti su, à ɔigaizie!

¹¹ Niiti ti zieungiti kobave, ti da ziei ɔaagwe,

ta ɔɔɔ GALAGI ná-faaneeiti maamusezu,

ná-faaneeiti Izelayele ɔundiɔiti tetema,

siegi zu ɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti ti yeini la, taa wolai ma zigidaveti.

¹² Wuzeɔe Deebola, wuzeɔe!

ɔaalɔ, guye ɔila too!

Aɔinoame ná-doun zunui Balake, wuzeɔe!

Li ga da-luɔiti.

¹³ Nui mɔtai zegai zobobe nuiti su,

GALA ge feeni naati be, ga ti zeini nuɔuseiti unda,

ɔɔɔ GALAGI feeni bɛ, ga nɔun gè ɔe kɔɔ ɔundiɔiti saama!

¹⁴ Niiti ti pile ɔɔɔgai Amaleke ma, naati kulave Efelayime.

Benzamen vileni ti volu, toɔa ta-ɔɔɔ nuiti saama.

Makiil ná-peleyeɔei kundiɔiti kulani.

Zaɔulɔn ná-bolodai ma ge gaalu bo nuiti fe, ti sevei ɔe ga seve ɔe nui ná-tukpɔi.

¹⁵ Isakaal ná-kundiɔiti ti ɔeni Deebola va,

Isakaal ɔa Balake va,

ti yeini nemɛi zu.

Luɔen ná-nuiti saama, ɔɔɔɔaai woni,

kpɔezuɔulai woni, goolaama la ɔulani su.

¹⁶ Lee vaa zu è yeini loni togani make su felegɔi yɔɔɔzu,

è da woilo togani make nuiti kpain gooi ma?

Luɔen ná-nuiti saama, ɔɔɔɔaai woni,

kpɔezuɔulai woni, goolaama la ɔulani su.

¹⁷ Galaade yeini Zuluden volu velei.

Dan la zeɔeni ná-ɔatoiti koba.

Asɛel yeini zeini kpolodei laave,

é zeini kpe, ziileigi zu, ná-ɔato losuve.

¹⁸ Zaɔulɔn ɔa ga nuɔusei, nii teɔeai saai zu,

Nɛfetali balaagi, zenɔ ɔana é la, kɔɔɔzuvɛ.

¹⁹ Masagiti, ti ziliai ga giye, Kanaan masagiti,

ti kɔɔi veeni gi va Taanake, Megido deiti pɔ be,

kele ti la liini ga ani nɔpe, wali ɔaa kɔɔzogani.

²⁰ Geeɔɔɔɔ zu, somideɔaiti ti kɔɔi ɔɔni,

ti vileni ti zie veleiti ba, ti Sisela zakpe.

²¹ Zie wolai Kison ti yeveni, é yei ga tiye,

wɔlɔwɔlɔ dɛ wolai, zɛ wolai Kison.
De zɛ ga zɛbɛi!

²² Sooiti ti leveni ga kpizɛi,
ti-ɔolokagiti tugi da ɔula, ti-lugi da ɔula zoi ma.

²³ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔeni ma:
«À Meelɔze voovo! A foovo, wo ná-taai zu nuiti foovo!
Mazɔlɔ ti la vaani, ti va bɔ Ɔɔɔɔ GALAGI va,
ti va bɔ Ɔɔɔɔ GALAGI va, kɔɔɔɔ ɔundigɔiti saama!»

²⁴ Yayɛle ɔa ga tuya nu anzanuiti saama,

Ken nui Ɔeebɛɛl anzai!
Tuyai ɔa bɛ, anzanuiti saama,
niiti ti zeini seɔe ɔotaiti bu!

²⁵ Sisela zɛi valini ma,
é nɔnɔi veeni naa ya.
E nɛke niimi dɛi ma wulɔi veeni zea lɛbiya bɔɔle nakai zu.

²⁶ E gulu ɔaazobagi zoni ga yeei gilagi,
é botiɔe nuiti ta-malitoi zeɔe ga yeezai.
E Sisela loɔani ga malitoi, é naa nɔungi ɔalini su!
E tooni, é nɔungi bota.

²⁷ E zeini Yayɛle ɔɔɔɔwu,
é looni, é la.
E zeini kɔɔɔɔwu, é looni.
Uɛ é zeini ná, miná ɔa é looni ná, é zumaale, é za.

²⁸ Maazuɔe, fenɛteɛ laaɔe,
miná ɔa Sisela dee wɛɛni ná, daaɔɔ, é ɔe:
«Lee vaa zu ná-wotoloi lɛbisu, é la ɔaazu?
Lee vaa zu ná-wotoloi ti liizu vaa?»

²⁹ E ɔeni naa wosu nɔ ɔɔ,
nii ná-botiɔe ɔima anzanuiti ti boni:
³⁰ «Salavusuiti ti kɔɔzoganiiiti ka ga bɔɔlɔa,
ti da ti ɔaaɔwɛ bɔɔɔ va:
Anzalopo ɔila, baa anzalopo felegɔ,
naa ve kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi ya.
Sisela ɔa seɔe zupu ɔagɔi zɔlɔɔsu,
seɔeiti ti ɔodaai, ti zuɔuai,
seɔe zuɔua felegɔi ɔa loo zobo sɔlɔɔ nui ɔɔba.»

³¹ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, è zili nuiti undaavili ɔana!
Kɛɛ niiti ti è nɛai ɔe,
naati ti volo ga foloi ɔeevele, a ɔena toa gola!

Ziileigi lɔni zoi zu kona ɔuunaanigɔ (40) laawu.

6

Madiyan nuiti ti Izelayɛle bɔlɔ vai

¹ Izelayɛle nuiti ti Ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni mɔnɔ. Naa ti lɔni Madiyan nuiti zeezu, kona dɔfela laawu. ² Madiyan nuiti ti Izelayɛle wola bɔlɔni. Madiyan nuiti ta-vaa ɔa é kɛeni, Izelayɛle nuiti ti lɔɔɔɔɔɔɔɔti kpɛteni la gizeiti ba, ta pugiti, ta fasaiti. ³ Siegi zu Izelayɛle nuiti ta la tii ɔɛena la, Madiyan nuiti ti ɔeni lɛezu ta Amaleke nuiti, sieziɛ nuiti

ti ga folo ɔulazu vele nuiti, ti li ti laalɔɔma. ⁴ Ti vuuzuve βeteni zooi zu, ti da zooi zu ɔulanumai kpein koloɔlo, Gaza maagoolii zu. Ti la ɔeni daamiani nɔpe zesu Izelayele nuiti zea, anee baalagiti, baa nikeiti, anee soovalegiti. ⁵ Ti ɔeni vaazu ga ta-loganiiti, ta ta-zeɔe ɔotaiti, eɔe koto kpulugiti, nu la ɔeni zooga, e va ti ɔaalu, tiya-o, ta-nɔmeiti-yo, ti ɔeni vaazu zooi zu, zooi ɔoloɔlo fai ma.

⁶ Izelayele wola valani, tɔzei Madiyan nuiti ba, Izelayele nuiti ti kpeei looni ɔooɔ GALAGI woizu. ⁷ Siɛgi zu ti kpeei looni la ɔooɔ GALAGI woizu, Madiyan ná-faa zu, ⁸ e GALA goo wo nui leveni ti ma, naa ɔeni ti ma: «ɔooɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɔaa: «Gè leeni ga woye, gè wo ɔula Ezipete yooi va, gè wo ɔulani duɔlai ma velei wu. ⁹ Gè wo ɔizoni, gè wo ɔula Ezipete nuiti zea, ta niiti kpein ti ɔeni wo maanɔɔzu, gè ti be wo luɔɔ, gè ta-yooi ve wo ya. ¹⁰ Gè ɔeni wo ma: Nà ga ɔooɔ GALAGI, wa-GALAGI, à mina nɔkɔ Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti bu, niiti wo zeini ta-yooi zu. Kele wo la woiloni ɔooi ma.» »

GALA ge vali vai Zeedeyɔn ma ga e Izelayele unmɔɔ

¹¹ ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai vaani Wɔfela taazuve. E zeini sene gului wu, nii e ɔeni loni Zoase ná-zooi zu, Abiyezeel ná-peleyeɔei wu nui. Ná-doun zunui Zeedeyɔn ɔeni moloi loɔazu, dɔɔ bɔigi βetuzuve, e da dɔɔɔ Madiyan nuiti ba. ¹² ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔulani kelɛma be, e ɔeni ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa e va, kooɔ nu wolai!»

¹³ Zeedeyɔn ɔooɔaavoteni, e ɔe ma: «Ee, mɔliɔii, ni ɔooɔ GALAGI ɔa gi va, lee vaa zu niima maanɔɔ vaiti kpein ti zeizu gi ma? Poo golai naati ta mini, niiti gi-memewolani ti-ma vaiti boni gi ma, siɛgi zu ti ɔeni la gi ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa e gi ɔulani Ezipete yooi zu?» Niizu e ɔelea gi va, e gi lo Madiyan nuiti zeezu.»

¹⁴ ɔooɔ GALAGI ɔaavoteni ma, e ɔe ma: «Li ga naama zebɛi, nii e e va, da Izelayele nuiti unmɔɔ, e ti ɔula Madiyan nuiti zeezu. Nà laade baa, gè va ɔe e levesu?»

¹⁵ Kele Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ee, mɔliɔii, leeni ɔa nà Izelayele nuiti kizo da? Nà-peleyeɔei ɔa gaalbidai Manasee ná-bolodai zu, nà ɔa gè ga dounɔi kèe ná-doun zunuiti saama.»

¹⁶ ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Kele nà ɔe e va, da zobo sɔlɔɔ Madiyan nuiti ma, eɔe zunu ɔila nɔ.»

¹⁷ Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ni e zaalai laa mà, poo fe zèa, nii nà kwɛɛ da, ga Mɔliɔii, da ɔa e bɔɛzu pɔ. ¹⁸ Nà e maanɛnɛzu, mina maagooza ve va, eyesu gè va ga nà-veɛanii, gè da e ɔooɔwu.»

Naa ɔeni ma: «Nà yesu ve, eyesu e ɔale ma, e va ve.»

¹⁹ Zeedeyɔn liini e boli bokpagi βete, e bɔ bulu vukɔi kilo vuusavagɔ (30) va, e naa βeteni ga bului, nii leve la su. E suai vuuni kpɔlɔgi zu, e sua ɔei vu pɔlɔ liɔii zu, e li ga tiye pɔ sene gului wu, e sei kakala.

²⁰ GALA ná-geezuɔeelai ɔeni ma: «Suai zeɔe ta bului nii leve la su, ti la kɔtu wolai tei maazu, e sua ɔei vu ti ma.» Zeedeyɔn gooi zoni. ²¹ Tukpɔi e ɔeni ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ya, e naa zokpai loni suai va, ta bului nii leve la su. Abui soni kɔtu wolai va, e suai ɔala, ta bului nii leve la su. Naa volu, ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai jɛleni gaazu. ²² Zeedeyɔn kwɛeni ga ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ve. E kpeei looni, e ɔe: «Màanɔɔa, Mɔliɔii, ɔooɔ GALAGI! Mazɔlɔ gè ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔaa, ga ɔàazuve.»

²³ Kele ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Yiilei, mina lua, e la zaazu.»

²⁴ Zeedeyɔn zalaɔa ɔulazuve loni náve ɔooɔ GALAGI ve, e daasei pɛeni ga: «Ziilei GALAGI.» Toɔa de ná, zaagaza Wɔfela taazuve, Abiyezeel ná-peleyeɔei zaama.

Zeedeyɔn Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔlo fai

²⁵ Ma bokɔi nɔ, ɔooɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «È-ɔee ná-nike zinei zo, kona ɔofela gelei. Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔlo, nii e ga e-ɔee nɔnɔi, sale ɔoo wului e loni koba,

naa balaa ɔɔɔɔɔɔ. ²⁶ Naama ɔɔɔɔɔɔ maazuve ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ, ga pagɔ, ɔɔɔɔɔ GALAGI, ɔɔɔ-GALAGI ve. Da niki zini velesi zo, ɔɔ kula ga gala zalaɔai, sale ɔɔ wului nii ɔɔ koloɔɔɔɔ, naa ɔɔ da seɔe, ɔɔ ke ga kovii.»

²⁷ Zeedeyɔn zunu puugɔ zɔɔɔɔɔɔ naiti saama, ɔɔ naa ɔɔɔɔɔɔ nii kpein ɔɔɔɔɔ GALAGI boni ma. Kele ɔɔ la ɔɔɔɔ zooni, ɔɔ va naa ɔɔ ga foloi, keni kpidii, tɔɔzei ɔɔ ɔɔɔɔ luazu keɔɔɔɔ nɔɔ-pɔɔɔɔɔɔɔɔ va, ta taaveaiti. ²⁸ Siɔɔi zu taaveaiti ti wuzɔɔɔɔɔɔ la ga sobuzobui, ti pɔɔɔɔɔ ga Baale nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ, sale ɔɔ wului ɔɔɔɔɔɔɔɔ, niki zini ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ga gala zalaɔai zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ, naa ɔɔɔɔɔ niinei. ²⁹ Ti ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ, ti da ɔɔ: «Be ɔɔ ɔɔ naa ɔɔɔɔ?»

Siɔɔi zu ti ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ wosu da, ti ɔɔɔɔ ti ma: «Zeedeyɔn ve, Zoase nɔɔ-doun zunui, naa ɔɔ ɔɔ naa ɔɔɔɔ.»

³⁰ Gaamanɔ, taaveaiti ti ɔɔɔɔ Zoase ma: «È-loun zunui ɔɔɔɔ, keni ɔɔ za, mazɔɔɔ ɔɔ Baale nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta sale ɔɔ wului ɔɔ ɔɔɔɔ nɔɔ ɔɔɔɔ.»

³¹ Zoase maɔɔɔɔɔɔ zu nuɔɔɔɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ti ma: «Wa ɔɔ wa Baale maalogi wo be ɔɔa? Wa ɔɔ wa ɔɔ ba, wo kizo? Nu-o-nu a Baale maalobona, ta naama nui vaa, aisa lina sobu. Ni Baale ɔɔ ga gala, ɔɔ ɔɔɔɔ maalogi wo ɔɔɔɔ ve, tɔɔzei ti nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ bezeɔɔɔɔɔ.»

³² E zo naama voloi ma, ti Zeedeyɔn laasei pɔɔɔɔ ga Yelubaale (nii poluve ga «baale ɔɔɔɔ maalobo»), tɔɔzei ti ɔɔ ma: «Baale ɔɔɔɔ maalobo tɔɔn daalɔɔɔma, tɔɔzei ɔɔ nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ.»

Zeedeyɔn poogi ɔɔɔɔɔ vai

³³ Madiyan nuiti ta Amaleke nuiti, siɔɔɔɔɔɔɔɔ nuiti ti ga folo ɔɔɔɔɔɔ vele nuɔɔɔɔɔɔi, ti ɔɔɔɔɔɔ ba, ti Zuludɔn buɔe, ti li ti vu Zizeleye nɔɔɔɔ zu. ³⁴ ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔɔ-Zɔɔvui yeini Zeedeyɔn ma, ɔɔ lo su. E puuugi vɔɔɔɔ, ɔɔ Abiyeeɔɔ nɔɔ-pɔɔɔɔɔɔɔɔ lolini, ti vile polu. ³⁵ E keelaiti teveni Manasee nɔɔ-zooi zu, ti naati tolini ti vile polu. E keelaiti teveni Aseɔɔ nɔɔ pɔ, ta Zaɔɔɔɔ, ta Neɔɔɔɔ, naati ti lɔɔɔɔ ti ti laaɔɔɔi.

³⁶ Zeedeyɔn ɔɔɔɔ GALA ma: «Ni da pɔ, ɔɔ Izelaye ɔɔɔɔ ga ze, eɔɔvelei ɔɔ bogai la, ³⁷ wele, nii ɔɔ gɔ falizu ɔɔ ma, nɔ baala kɔɔɔ veɔɔ zuooi ma, molo loɔɔɔɔ. Ni nɔɔɔai a vuuna baala kɔɔɔ nɔ ma, zooi nii ɔɔ maɔɔɔɔɔɔ zu, nɔ pɔ maavɔai ye de, nɔ kwɔe gɔ ɔɔ da pɔ ɔɔ Izelaye ɔɔɔɔ ga ze, eɔɔvelei ɔɔ bogai la.»

³⁸ Vele nɔ ɔɔna ɔɔ ɔɔɔɔ la. Poluma zobui, ɔɔ wuzɔɔɔɔɔɔ ga sobuzobui, ɔɔ li ɔɔ baala kɔɔɔ luɔa, ma nɔɔɔai kokoi laaveni.

³⁹ Zeedeyɔn ɔɔɔɔ GALA ma: «Mina yiiɔaawana mɔ, gaazaɔa gila kpe nɔ ɔɔ gɔ gɔ bosu ga de, poo gaabelagi ɔɔ vile baala kɔɔɔ va, tɔ gila kpe nɔ vɔai ye de, kele nɔɔɔai zooi maave kpein zebe maɔɔɔɔɔ zu.»

⁴⁰ GALA ge naa nɔ ɔɔɔɔ mɔnɔ kpidii naa. Baala kɔɔɔ gila kpe nɔ ɔɔ ɔɔai ye de, nɔɔɔai vuuni zooi ma nɔ pɔ.

7

Zeedeyɔn ta kɔɔɔɔ nu unsavagɔiti (300)

¹ Poluma zobui, Yelubaale, nii ɔɔ ga Zeedeyɔn, ta nɔ-kɔɔɔɔɔɔ nuiti ti vilɔni pelei zu, ti liini ti vu Galɔde zieungi ɔɔɔɔɔ. Madiyan nuiti ti vuuni ti ɔɔvɔɔɔ velei, ɔɔ zo Mɔlee ɔɔɔɔ va, eyɔsu ma nɔɔɔɔ zu. ² ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ Zeedeyɔn ma: «Nuɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ, naati gola mɔɔɔ, gɔ va va bu, ti va pile sɔɔɔ Madiyan nuiti ma. Naa a ɔɔɔna, Izelaye nuiti ta waso nɔn ma, ti ɔɔɔɔ ga ti ɔɔɔɔ zebe ɔɔ ti ɔɔɔɔ unmɔɔɔɔ da. ³ Niima ɔɔɔɔɔɔ wo da-ɔɔɔɔɔɔɔ nuiti saama, ɔɔ ɔɔ ma: «Be ɔɔ ɔɔ wo zaama, ɔɔ luazu sasu da bali? E maɔɔɔɔza Galaade ɔɔɔɔ va, ɔɔ li nɔ-taazu.» » Nɔ-kɔɔɔɔɔɔ nui zunu waavuuɔfele maazu felegɔ (22 000) ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ma, ɔɔ yeini nɔ ga zunu waapuugɔ (10 000).

⁴ Kεε Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Kɔɔɔɔ nuiti gola mɔinve de. Yei ga tiye kɔtudei vɔ be, miná ɔa suweengi wosu ná. Nii ná ɔe è ma: «Nii ɔa vile è volu,» naa ɔa vile è volu. Kεε nii kpein ná ɔe è ma: «Nii mina vile è volu, wo va li,» naa mina vile è volu, wo va li.»

⁵ Zeedeyɔn yeini ga ná-zunuiti kɔtudei laave. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Nui nii kpein a laave ziei ɔa, é da kpɔle ga gilei ɔevele, naati seɔe zɔiti ba, ti vilɛsu niibiɔa, ti da bɔɔle, è ti vu ye.» ⁶ Nui niiti ti ɔeni ziei bɔlezu, ti seɔe ga yeei, ti to la, naati ti ɔeni ga zunu unsavagɔ (300). Zɔiti kpein ti vilɛni niibiɔa, ti laave ziei ɔa, ti da kpɔle.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zunu unsavagɔi (300) niiti ti ziei bɔlea ga yeei, naati ka gè wo unmoosu ga ti maavele, gè Madiyan nuiti dɔ wo yeezu. Nubusei mɔtaiti ti ɔale ma ta-veleiti bu.» ⁸ Naa volu, Zeedeyɔn Izelaye zunuiti kpein gaɔgaleni ma, εε ge li ná-seɔe ɔotai wu, é zunu unsavagɔ (300) nɔ make, naati ma ti ta-laamianigiti seɔeni, ta ta-vuugiti. Tama Madiyan nuiti ti ɔeni vuuni ti yeeɔɔɔwuve nɔ nemɛi zu.

Zeedeyɔn zili nuiti ta-ɔɔɔɔ nui ta segi wo fai

⁹ Naama ɔidi ná, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Li, è laale Madiyan nuiti bu ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, mazɔɔ gè ti lɔa è yeezu. ¹⁰ Ni da luazu ga è yei ná, à yei ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, wa da-wotigɛ nui Pula. ¹¹ Woilo, è naa meni nii ti bosu, naa ɔa è zebelo, da yei naa volu è laale ta-ɔɔɔɔɔɔ wu.» Zeedeyɔn niiti yeini ta ná-botigɛ nui Pula, naati ta-ɔɔɔɔɔɔ ma mɔungi vɔ be. ¹² Madiyan nuiti, ta Amaleke nuiti, ta folo ɔulazu vele nuiti, ti vazaga ɔeni de nemɛi zu, ti mɔin gola, eɔe kotogiti, nu la bena zoo é va ta-ɔɔɔɔɔɔ gaalu, ti mɔinni eɔe kpoloɔe ɔobave ɔaɔaegi.

¹³ Zeedeyɔn zeelii ma ná, wεε zunui ta ɔeni segi zuɔulazu bɔlai ta ma. E ɔeni ma: «Sεsuvε, wεε wɔɔlezegi ma bului gila ge ɔilikilini, é li é loo Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, seelii ma seɔe ɔotai vɔ be, é loɔani maazuve ta buuve va, é toka zooi ma.»

¹⁴ Bɔlai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ani ɔili nɔpe ta ga ná, keni Zoase ná-doun zunui Zeedeyɔn ná-bɔɔa zɔkpɔi, Izelaye zunui, nii GALA ge zobogi veai be, ga é pile sɔɔɔ Madiyan ma, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti.»

¹⁵ Siɛgi zu Zeedeyɔn segi zu wooi menini da, ta poluwo gooi, é nɔkɔni, é ɔale ma Izelaye nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, é ɔe ti ma: «À wuzεge, mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi vea wo vε, wo pile sɔɔɔ Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ nuiti ma.»

¹⁶ Zeedeyɔn zunu unsavagɔiti (300) gaɔwεeni su sava, é puuugi veeni kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi pe zea, ta pɔɔ liɔi zunakai, nii ti ɔeni sɔmɔgi ɔaazosu, ti dɔ su. ¹⁷ E ɔeni ti ma: «Wa ɔe nɔun petesu, wo da naa nɔ ɔe, nii gè keεzu. Ná zeelina nɔ feya ta-ɔɔɔɔɔɔ ɔobave, nii gè keεzu, wo naa ɔe. ¹⁸ Siɛgi zu gè puuugi vεεzu la, niiti kpein ti bà, wa puuugi vε wa balaagi ta-ɔɔɔɔɔɔ maɔoolii zu, wo ɔe ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI vε, Zeedeyɔn vε!» »

Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi vee vai Izelaye ya

¹⁹ Zeedeyɔn ta zunu ungilagiti (100) ti zeelini Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, aisa kua zaamai. Naati ti kɔɔɔɔ maabεε nuiti maavaliboni nɔ feya. Gaamago nɔ, Zeedeyɔn ta ná-nuiti ti puuugi vεeni, ti pɔɔ liɔiiti golo, niiti ti ɔeni zoni ti ya. ²⁰ Ti-zeizu savagɔiti pe ti puuugi vεeni, ti ta-vɔɔ liɔiiti golo. Ti sɔmɔgi zoni ga ti-ɔvεi, puuugi ɔe ti-yeezai ɔa, ti da fe, ti da kpeei loo, ti ɔe ma: «À sogi wo ga wa-wɔɔa zɔkpɔi Gɔɔɔɔ GALAGI vε, ta Zeedeyɔn vε!»

²¹ Ti ɔilagilagi pe ge yeni loni losuve, kɔɔɔɔɔɔ maɔoolii zu, zunuiti kpein ti velani ti ɔula kɔɔɔɔɔɔ va ga kpizeɛi, ti da kpeei loo. ²² Zunu unsavagɔi (300) ɔeai ma puuugi vεεzu, Gɔɔɔɔ GALAGI vaani bu, ga teiti ti ɔeni kɔɔɔɔɔɔ zu, ti vεε bɔɔɔ ma ga bɔɔa zɔkpɔiti. Kɔɔɔɔɔɔ zu nui mɔtaiti ti bizeni, eyesu ti li Bete-Sita, ti li ga Seleela vele, ti zeeli Aɔele-Meɔɔla taa wolai vɔ be, Tabate ɔobave.

*Izelayele ɔɔɔɔ nui zɔiti
ti vaa vai kpɔbai ma*

²³ Izelayele zunuiti ti ɔaalɛni ba, Nɛfetali geleiti, ta Aɛɛl ta Manasee geleiti, ti vilɛni Madiyan nuiti polu. ²⁴ Zeedeyɔn keelaiti tevɛni Efelayime ɔize yooi zu nɔ pɛ, ti ɔɛ ma: «À yei wo Madiyan nuiti daaɔomi, wo zɛ levesuvɛti so ti luɔɔ, eyɛsu Bɛte-Bala, ta Zuludɛn levesuvɛti.» Ti Efelayime zunuiti kpɛin tolini, ti yeini ti zɛ levesuvɛti so, eyɛsu Bɛte-Bala, ta Zuludɛn levesuvɛti. ²⁵ Ti Madiyan nuiti ta-ɔundigɔ felegɔ zoni, Wɔlɛbe ta Zeebe, ti Wɔlɛbe vaani fasai ma, daasei pɛai ga Wɔlɛbe vasai, ti Zeebe vaani dɔɔ bɔi kpɛɛzuvɛ, nii daasei pɛai ga Zeebe nɔ-dɔɔ bɔi kpɛɛzuvɛ. Ti vilɛni Madiyan nuiti polu, ti liini ga Wɔlɛbe nɔungi, ta Zeebe nɔungi, ti fe Zeedeyɔn ya, Zuludɛn volu velei, folo ɔulazu velei.

8

Efelayime nuiti ta-yiɔgaawana vai

¹ Efelayime zunuiti ti ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Leeni vaa ɔa ɛ keai ga giye? Lee vaa zu ɛ la gi lolini, ɛ liizuvɛ Madiyan nuiti sakpesu?» Ti laalɛni bu, ti bɔɛ gola.

² Zeedeyɔn ti woɔgaavoteni, ɛ ɔɛ ti ma: «Lee vaa wola ɔa gɛ keai, nii nu a pokɔɔɔna wɔnɔ ɔɛai ma? Efelayime nuiti, wo-losuvɛ wo naa ɔɛai, posuyɛvɛi naa la wɔɔɔni, ɛ va leve Abiyɛzɛɛl nɔ-pɛɛyɛɔɛi nɔnɔ ma lɔɔ bɔi kpɛɛɛi va? ³ Naa pɛ poluma, wa ɔa GALA ge Madiyan ɔundigɔiti Wɔlɛbe ta Zeebe lɔɔni wo yeezu. Lee vɔkɔɔɔma vaa ɔa gɛ keeni ga woye naazu?» Zeedeyɔn nɔ-gooɔgaavotegi ti yiilɛini, ti zɛɔɛ ziiɔgaawanai volu.

*Zobo sɔlɔɔ fai
Madiyan masagiti ma*

⁴ Zeedeyɔn zeelɛi ma Zuludɛn ma, ta zunu unsavagɔiti (300), ti maazuɔudɛni, ti wola bɔɔɔai, keɛ ti ɔɛni nɔ ti zili nuiti kpɛɛzu. ⁵ Zeedeyɔnni seelɛi ma Sukɔte taa wolai zu, ɛ ɔɛni taaveaiti ma: «Nɔ wo maanɛɛnɛzu, à bulua ve zunuiti zea, niiti ti mɔazaasu, mazɔɔɔ ti bɔɔɔa, tama nɔ dɛ Zeeba ta Salemuna bɛɛzu, niiti ti ga Madiyan masagiti.»

⁶ Sukɔte ɔundigɔiti ti gooɔgaavoteni, ti ɔɛ ma: «Leeni vaa zu gɔ daamianigi ve da-ɔɔɔɔɔ nuiti zea? E yeezɛ Zeeba ta Salemunani bu, baa ti lɔ ɛ yeezu?»

⁷ Zeedeyɔn ɔɛni ti ma: «Ni ɛ ɔɛa ɔana, siɛgi zu ɔɔɔɔ GALAGI Zeeba ta Salemuna lɔɔzu la zɛɛzu, nɔ wo zuvala ga tevɛbai zu ɔaingiti ta ɔaingi ma zii pɛ.»

⁸ Zeedeyɔn zɛɔɛni nɔ, ɛ li Penuwele, ɛ fali ɔilagi naa nɔ woni ma laaveaiti ma. Penuwele nuiti ti gooɔgaavote gilagi naa nɔ woni da, nii Sukɔte nuiti ti boni la. ⁹ E ɔɛni Penuwele nuiti ma: «Siɛgi zu kɔɔi a bɛna la, nɔ ɔalena ma ziilɛigi zu, nɔ wa-laaveaiti ta-vele ɔaagooza golai loka.»

¹⁰ Zeeba ta Salemuna ti ɔɛni Kaalekɔɔl ta ta-ɔɔɔɔɔ nuiti, ti-liegɔi ɔɛni ga zunu waapuugɔ maazu lɔɔlu (15 000). Naa nɔ ɔa ɛ yɛni ti ya, folo ɔulazu vele nuiti ta-ɔɔɔɔɔ nuiti su zunu waaungila waaɔuufelegɔ (120 000) kpɛin ge zaani, niiti ti ɔɛni kɔɔi ɔɔɔzu ga boɔa zɔkpɔi.

¹¹ Zeedeyɔn lɛɛni ga teveteve nuiti ta-velei, Nɔba folo ɔulazu velei ta Yɔgebeɔɔa, ɛ liini ɛ kɔɔlaɔɔai zakpe, nii ɛ laani bɔɔɔ la, maagɔli la ɔɛni ma. ¹² Madiyan masa felegɔiti, Zeeba ta Salemuna, ti velani. Zeedeyɔn vilɛni ti volu, ti ti zo, dualuagi lɔɔni ta-ɔɔɔɔɔ nuiti su, ti vaza.

Sukɔte ta Penuwele nuiti suloɔa vai

¹³ Zoase nɔ-doun zunui, Zeedeyɔn zɛɔɛzuvɛ kɔɔmavɛ, ɛ lɛɛni ga pelei, ɛ gize yɔɔɔzuvɛ ɔɛɛɛɛ. ¹⁴ E zunu loungoi ta zoni, Sukɔte nuiti saama, ɛ gaazaɔa, naa Sukɔte ɔundigɔiti ta keɛwolaiti daaseigi zɛvɛni, ɛ fe zea, ti ɔɛni ga zunu vɔulɔfela maazu lɔfela (77). ¹⁵ Naa volu, ɛ vaani Sukɔte nuiti pɔ bɛ, ɛ ɔɛ ti ma: «À wɛɛ Zeeba ta Salemuna va, niiti wo pɔomuni ta-vaa zu, wo da ɔɛ mɔ: «Zeeba ta Salemuna ti lɔa ɛ yeezu baa, gi va daamiani fe da-nuiti zea, niiti ti bɔɔɔai?» » ¹⁶ E Sukɔte taa ɔɛwolaiti soni, ɛ tevɛbai zu ɔaingiti kula, ta ɔaingi ma zii

pɛ, é ti zuvala da. ¹⁷ E Penuwele taaveaiti ta-vele ɔaagooza golai lokani balaa, é zunuiti paa.

¹⁸ Zeedeyɔn ɔeni Zeeba ta Salemuna ma: «Zunuiti ti ɔeni ɔale, niiti wo ti vaani Taɔɔl?»

Ti gooɔaavoteni, ti ɔe ma: «Ti ɔeni ga è ɔevele, ti ɔevelei ɔeni eɔe masa dounɔa.»

¹⁹ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Kèeleaiti kana, gi dee ma. Nà ɔonazu ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ni wo ti yeni vulua, wo la ti vaani, gè la bena wo vaa pɛ!» ²⁰ E ɔeni ná-doun zunu mɔungi Yeetɛel ma: «Wuzede, è ti vaa!» Kèle zunu loungoi la ɔeni ná-boga zɔkpɔi ɔulani su, tɔzei é ɔeni luazu, mazɔɔɔ zunu loungoi nɔ ɔeni de de.

²¹ Zeeba ta Salemuna ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Wuzede, è gi vaa da bɔɔi! Mazɔɔɔ velei zunui la, zekana ná-zɛbei la!» Zeedeyɔn wuzede, é Zeeba ta Salemuna vaa. Naa volu, é ta-ɔomɛiti kɔbu yɔɔɔɔ vagoiti seɔeni.

Zeedeyɔn ɔele vai masadai va

²² Izelayele zunuiti ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zei ga masagi gi unda, da zɛɔena ná è-loun zunui, naa volu è-lounlɔin, mazɔɔɔ è gi ɔizoga gi ɔula Madiyan nuiti zea.»

²³ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Gè la zeizu wo unda ga masa, anɛɛ dɔun zunui ve, baa dɔunlɔin. ɔooɔɔ GALAGI ɔa é zeizu wo unda ga masagi.» ²⁴ Zeedeyɔn ɔeni ti ma mɔnɔ: «Nà faa ɔila bosu wo ma ga wo ke: Wo ɔilagilagi zanu goizu anigi gila fe bè, aniiti su ti zogai kɔi zu.» Zanu goizu anigiti ti ɔeni Madiyan nuiti zea, tɔzei vele ɔana tevebai zu nuiti ti ɔeni la.

²⁵ Ti ɔeni ma: «Gá ti ve ga koozune.» Ti seɔe wolai zuvieni, eɛe ge da goizu anigi vili su, é ɔula naa zu, nii é sogai kɔi zu. ²⁶ Zanu goizu anigi Zeedeyɔn sɔɔɔni, ti pɛ buɔegi ɔeni ga kilo vuufelegɔ (20). E kɔbu yɔɔɔɔiti sɔɔɔni balaa, ta seɔe bɔi pagɔiti, niiti Madiyan masagiti ti bena too ɔɔba, ta yɔɔɔɔ vagoiti, ti ɔeni ta-ɔomɛiti kɔbu. ²⁷ Zeedeyɔn zalaɔa ɔula zedei bɛɛni la, nii é ga kakazu gele, é daani ná-taazuve, Wɔfela. Miná ɔa Izelayele nuiti ti bɔɔ ɔɔzɔni ná, tɔzei ti ɔeni nɔkɔsu bu. E ɔeni ga balii Zeedeyɔn ve ta ná-peleyeɔei.

Zeedeyɔn zaa vai

²⁸ Madiyan ɔoloni Izelayele ve, ti la mɔ ungi wuzede pɛ. Zoi zeini ziileigi zu, kona vuunaanigɔ (40) laawu Zeedeyɔn zii ma voloi pɛ su.

²⁹ Zoase ná-doun zunui Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, ɔaleni ma, é zeí ná-pelei wu.

³⁰ Zeedeyɔn doun zunu vuulɔfela (70) zɔɔni, kpɔɔ gele, mazɔɔɔ anzai wola mɔinni.

³¹ Anzai Sikeme, nii é la ɔeni vuluni ga zɔiti kevele, naa doun zunu ɔila sɔɔni be balaa, é naa laasei pɛeni ga Abimeelɛke.

³² Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zaani, kele é pɔɔzaɔagi woni undaanɛi zu. Ti maaɔuluni keɔe Zoase ná-kabayede zu, Wɔfela taazuve, nii é ɔeni ga Abiyeeɛel ná-peleyeɔei nɔni.

³³ Siɛgi zu Zeedeyɔn zaani la, Izelayele nuiti ti tɔzeini ga koloɔologi ɔea ta Baaleni, ti Baale-Belite ɔeni ga ta-ɔalagi. ³⁴ Izelayele nuiti ti la ɔeni ɔizeni ɔooɔɔ GALAGI zu, ta-ɔALAGI, nii é ti vieni, é ti ɔula ti zili nuiti kpein zeezu, niiti ti ɔeni ti-maaɔoolii zu. ³⁵ Ti la ɔeni faanɛi wuuɔweeni, ga tago nɔpe, é va lo Zeedeyɔn ná-peleyeɔei va, nii é ga Yelubaale, faa vagoi nii kpein é keeni Izelayele letema.

9

Abimeelɛke zeí vai ga masagi Sikeme

¹ Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, naa ná-doun zunui gila, nii é ga Abimeelɛke, naa ɔa é liini kekeni pɔ be Sikeme, é bɔe dee ná-peleyeɔei wu nuɔuseiti pɔ, é ɔe ti ma: ² «À Sikeme nu wolaiti gaazaɔa, wo ɔe ti ma: «Leeni ɔa fiɔɔgai wo ma, Yelubaale ná-doun zunu vuulɔfelaiti (70) ti zeí wo unda, baa nu ɔila nɔ zeí wo unda?» A ɔize su ga wo ta ɔa ga ze, ada ga nama ɔilagi.»

³ Kekeni ti liini ti naama wootti daazeeli Sikeme nu wolaiti kpein ma. Naati kpein ti gɛtoni Abimeeleke va, mazɔ́ɔ ti ɣeni ma: «Gi ta ve.» ⁴ Ti wali ɣae vuulɔ́fela (70) veeni zea, ti seɣe Baale-Belite lɛbi vɛlɛi wu. Abimeeleke nu ɲakaiti ta teveteve nuiti seɣeni ga naama walii, ti vɛlɛ polu. ⁵ Naa voluma, é liini keeɣe ná-taazuve Wɔ́fela, é keeɣe Yelubaale ná-doun zunu vuulɔ́felaiti (70) paa, é ti pe paani kɔtu ɣilagi maazu. Keni Yɔ́tame ɣila kpe, Yelubaale ná-doun zunui, nii gola lɔ́ini ti zu, naa la ɣeni zaani, tɔ́zei é lɔ́ɔ́funi. ⁶ Sikeme nu wolaiti kpein ta Bete-Milo nubuseiti kpein ti ɣaalɛeni ba, ti Abimeeleke zeɪ ga masagi, ti naa ɣeni sene gului wu Sikeme, zalaɣa ɣɔtu ɣaagoozagi ɣobave.

Yɔ́tame ná-faalaalii

⁷ Naa kpein ge woni Yɔ́tame ma. E liini é lo Galizime gizei unmauve, é ɔ́ɔeni ti vɔ́, é woogula la, é ɣe ma:

A woilo gòo ma, Sikeme nu wolaiti,
ni wa pɔ́ ga GALA ge wo woomeni!

⁸ Gulu wolaiti ti liini,
ga ti gulɔ́i zɛ masagi ma, é zeɪ ti unda.
Ti ɣeni wolive wului ma:

«Zeɪ gi unda ga masagi.»

⁹ Kele wolive wului ti woogaaɔoteni, é ɣe ti ma:

«Gè be mà waai ma wulɔ́i vee vai va baa,
nii ta da GALA ta nubuseiti deɓi la,
gè li gè ɔ́ɔɔ ɔ́ɔɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹⁰ Guluiti ti ɣeni naazu kooleɣoole gului ma:

«Ua, è zeɪ gi unda ga masagi!»

¹¹ Kele kooleɣoole gului ɣeni ti ma:

«Gè ɣele mà neɛi va, ta mà waa vagɔ́i,
gè li gè ɔ́ɔɔ ɔ́ɔɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹² Guluiti ti ɣeni leezen ansaɣɔ́gi ma:

«Ua, dɔ́un è zeɪ gi unda ga masagi.»

¹³ Kele leezen ansaɣɔ́gi ɣeni ti ma:

«Gè ɣele ná-dɔ́ɔi va,
nii é GALA ta nuiti koozunɛɛzu,
gè li gè ɔ́ɔɔ ɔ́ɔɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹⁴ Názu ɣa guluiti kpein ti ɣeni la ɣain ba wului ma:

«Ua, è zeɪ gi unda ga masagi.»

¹⁵ ɣain ba wului ti woogaaɔoteni, é ɣe ti ma:

«Ni wo-yiimai ɣana, wo gulɔ́i zɛ mà,
wo kè ga masagi wo unda,
à va wo lɔ́ɔ́ɣu mà niinigi wu.

Ni wa ɣelena, abui ɣa ɣula mà ɣaingiti su,
é Liɓan sɛdele guluiti gala.»

¹⁶ Yɔ́tame ɣeni ma mɔ́nɔ́: «Niizu deɣemu, kisie vagɔ́i ɣa wo bogai nei, ta sɔ́ledai, Abimeeleke zeɪ vai zu ga masagi? Faa vagɔ́ ɣana nei wo keai Yelubaale ná-peleyeɣei letema? Wo unfemai veeve be nei, é zoloo ná-keewoti vagɔ́iti ma, niiti é ti ɣeɛni? ¹⁷ Mazɔ́ɔ kèe kɔ́i ɣɔ́ni wo ve, é ɣikulani zenvui zu kɔ́mave, é wo ɣulani Madiyan nuiti zea.

¹⁸ Wɔ́un, wo wuzegɛa kèe ná-peleyeɣei laalɔ́ɣma za, wo ná-doun zunuiti paani, zunu vuulɔ́fela (70), kɔtu ɣilagi maazu. Wo ná-botiɣe anzanui ná-doun zunui Abimeeleke lo Sikeme ga masagi, tɔ́zei toɣa ga wo-ɣeɛloin. ¹⁹ Ni kisie vagɔ́i ɣana wo bogai za, ta sɔ́ledai, Yelubaale letema, ta ná-peleyeɣei, Abimeeleke wo yiima vai ɣe wo ve, wa balaa wo ziima

vai ɔɛ! ²⁰ Ni naa laade, abu ɔɩla ka ɔɩla Abimeeleke zu, nii a Sikeme nu wolaiti gala, ta Milo vɛleyeɔei, abu ɔɩla ka ɔɩla Sikeme nu wolaiti su, ta Bete-Milo nuiti, nii a Abimeeleke ɔɩla!»

²¹ Yɔtame vɛlani é li é lɔɔɔɔ Beel, miná ɔa é yɛni ná, é maagɔoza keɛɔɔloin Abimeeleke va.

Nuiti ti wuzɛɔe vai

Abimeeleke laalɔɔɔma Sikeme

²² Abimeeleke ɔɛni ga kundigii Izelayɛle unda kona savagɔ laawu. ²³ Naa vɔluma, GALA ge gooɔaɔaɔalala yɛnvui lɔni Abimeeleke ta Sikeme nu wolaiti zɔɔɔzu, naati ti wuzɛɔeni daalɔɔɔma, ²⁴ tɔɔzei faa nɔi va é keɛni ga Yelubaale ná-doun zunu vɔulɔfelaiti (70), naa ɔa a ke ti ma namai la Abimeeleke unma, tɔɔzei ti-ɔɛloin ve, toɔa é ti vaani, Sikeme nu wolaiti ti bɔ ba. ²⁵ Nii a ke ti zoo Abimeeleke la, Sikeme nuiti, ti nuiti seini gizeiti unmaɛ, ti ti lɔɔɔ taa wolai ɔɔbavɛ, naama zunuiti ti ɔɛni loozu nuiti ma, niiti ti ɔɛni levesu ti ɔɔbavɛ. Ma wooi woni Abimeeleke ma.

²⁶ Yeeta, Eɔede ná-doun zunui Gaale, ta keɛɔɔlointi ti ɔɛni levesu Sikeme. Sikeme nu wolaiti kpein ti laani da. ²⁷ Ti liini ta-leezen beleiti su, ti ma waaiti kula, ti ti bɛɛɛ, ti koozunɛ vɛtii ɔɩla, ti li ta-ɔalagi ná-pelei wu, ti daamii wo, ti bɔɔle, ti Abimeeleke ɔɔto. ²⁸ Eɔede ná-doun zunui Gaale ɔɛni ɔɛɛzu ma: «Bɛ ɔa é ga Abimeeleke, bɛ ɔa é ga Sikeme, gi va botii ɔɛ Abimeeleke vɛ? Yelubaale ná-doun zunui laade baa, Zɛbule laade é va ɔɛ ga ná-keelai? A botii ɔɛ Gamɔɔl zunuiti bɛ, nii é ga Sikeme keɛɔɔ. Gɔun, leeni vaa zu gá botii ɔɛ Abimeeleke vɛ? ²⁹ Ni nui ta a niima nuɔuseiti ta-ɔundigilai veena zɛa! Nà la Abimeeleke maagɔoza. Nà la ɔɛ Abimeeleke ma: «Li é ta bɔ da-zalavusuiti ba, è va è kɔɔi ɔɩ!» »

³⁰ Zɛbule taa masa golai, naa mɛnini nii Gaale boni, Eɔede ná-doun zunui, gola yiiɔaawanani. ³¹ E keelaiti teveni dɔɔɔɔzu Abimeeleke ma, é ɔɛ ma: «Wɛɛ, Eɔede ná-doun zunui Gaale, ta keɛɔɔlointi ti vaavɛ Sikeme, ti taai wuzɛɔea è laalɔɔɔma. ³² Kɛni niina è baɔa ga kuai, wa nuɔuseiti ti è va, à lɔɔɔ ti va balaɔai zu. ³³ Sobui, foloi a ɔɩlana, da wuzɛɔe è yei ti ma taa wolai zu. Siɛgi zu Gaale ta polu nuɔuseiti ta wuzɛɔena la è laalɔɔɔma, da naa ɔɛ la, nii da-zɛbɛi a zoo da.»

³⁴ Abimeeleke ta nuɔuseiti ti ɔɛni polu, ti wuzɛɔeni ga kuai, ti li ti lɔɔɔ Sikeme ɔɔbavɛ, ti bɔɔ zeini su ga naanigɔ. ³⁵ Eɔede ná-doun zunui, Gaale ɔɩlani, é lo taa zifidavɛ. Abimeeleke ta nuɔuseiti kpein ti ɔɛni polu dɔɔɔ vɛlei zu, ti ɔɩlani keɛma.

³⁶ Gaale ti ɔaani, é ɔɛ Zɛbule ma: «Wɛɛ nuɔuseiti ba, ti gizei yeizu.»

Zɛbule gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Gizeiti ma niinigi ɔa è kaazu ga numaa vɛ.»

³⁷ Gaale ɔɛni ma mɔnɔ: «Nuɔuseiti be ti yeizu zou zaamavɛ, bebɛi ɔa vaazu ga ungaizie sɛne gului ma vɛlei.»

³⁸ Zɛbule gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Da-bɔɛzuzɔɩla vagɔiti ta mini, dɛi è ɔɛni ɔɛɛzu ma: «Bɛ ɔa é ga Abimeeleke, gi va botii ɔɛ bɛ?» Nuɔuseiti ta ga naa, è ɔɛni ti vɛlɛvɛlesu? Liina niina è kɔɔi vɛɛ ba!»

³⁹ Gaale lɔni Sikeme nu wolaiti tuɔɔ, é kɔɔi vɛɛ Abimeeleke va. ⁴⁰ Abimeeleke vilɛni polu, é vɛla naa va. Nu mɔinmɔin maawanani ti za, tanigaa ti looni, aisa ti va zeeli taa zifidavɛ.

⁴¹ Abimeeleke ɔɩwɛni Aluma. Zɛbule Gaale bɛɛni ta keɛɔɔleaiti, ti la zooni ti va ye Sikeme.

Abimeeleke Sikeme ɔolɔɔlo fai

⁴² Poluma zobui, Sikeme nuɔuseiti ti ɔɩlani balaɔai zu. Naa woni Abimeeleke ma, ⁴³ é ná-kɔɔɔ nuiti seɔeni, é ti ɔaagwɛ su ga seizu savagɔ, é lɔɔɔ balaɔai zu, ti pelei bɔun. E kaai ma ga nuɔuseiti ta ɔɩlazu taa wolai zu, é wuzɛɔeni ti laalɔɔɔma, é ti zakpe. ⁴⁴ Abimeeleke ta nu zeizu lieɔi é polu, ti vazani, ti lɔni taa zifidavɛ, nu bulu felegɔiti ti vɔuni naati kpein ma, niiti ti ɔɛni balaɔai zu, ti ti zakpe. ⁴⁵ E laalɛɛni taai wu, é luva lɔni ba folo ɔɩla jɛɛɛɛin. Yɔvɛɛɛ é va leɔa taai zo, é zu nuɔuseiti pɛ paa ti ɔɛni ná. E taai lokani, é kpoloi vaza ná.

⁴⁶ Siɛgi zu Migedale-Sikeme nu wolaiti ti naa mɛnini da, ti velani ti li ti laɔɔɔ zu zɛɛɛi zu, ta-ɔalagɛ Belite nɔ-pɛɛi wu. ⁴⁷ E woni Abimeelɛke ma ga Migedale-Sikeme nu wolaiti pɛ ti ɔaalɛɛni ba. ⁴⁸ Abimeelɛke lɛɛni Salemon gizei ma, ta nuɔusɛiti ti ɔɛni polu. E zoovei zɛɛɛni, ɛ gulu bekegi levega, ɛ kula ba, ɛ da ɔɔma. Naa volu, ɛ ɔɛni polu nuɔusɛiti ma: «Wo naa ɔaa, nii gɛ keai, ɔ suvile wo ke, eɔɛvelei gɛ keai la.» ⁴⁹ Nuɔusɛiti kpein ɛɛ ge gulu beke gilagila teveni, ti vile Abimeelɛke volu. Ti liini ti gulu bekegiti pu zɛɛɛi laave, ti abui lo ba, ti naa ɔala, ta nii kpein ɛ ɔɛni nɔ. Zekana ti Migedale-Sikeme taaveaiti kpein undaavilini la, nu waagila (1 000) keɔɔala ɔɛni de, zunuiti ta anzanuiti.

Abimeelɛke zaa vai

⁵⁰ Naa voluma, Abimeelɛke liini Teeɛɛɛ. E laalɛɛni taai wu, ɛ so. ⁵¹ Pɛɛ ɔaaɔɔoza golai ɔɛni taa zaamave, ve zunuiti ta anzanuiti ti ɔɛni laɔɔɔ zu nɔ, ta taa nu wolaiti. Ti daaɔɔuluni bɔɔɔ ma, ti le kɔmave. ⁵² Abimeelɛke vaani pɛɛ ɔaaɔɔozaɔgi vɔ be, ve nɔ ɔɛni ga ti-laɔɔɔzuvɛ, ɛ laalɛɛni bu, ɛ maabuɔa pɛɛlave va, ga ɛ abui lo ba. ⁵³ Nɔzu ɔa anzanui ta molo ziga ɔɔtɔi looni la Abimeelɛke nɔungi zu, ɛ nɔunkalagɛ wolowolo. ⁵⁴ Gaamago nɔ, ɛ zunu loungei lolini, nii ɛ ɔɛni nɔ-kɔɔɔ zɔɔlai zɛɛɛzu, ɛ ɔɛ ma: «Da-woɔa zɔkpɔi ɔɔla su, ɛ pɔa, naa ɔa a ke ti mina da ga ɔɛ ma: «Anzanu ɔa ɛ paani.» » Zunu loungei bɔɔni, ɛ za. ⁵⁵ Izelayɛle zunuiti ti kaai ma ga Abimeelɛke za, ɛɛ ge liini nɔ-taazu.

⁵⁶ Uele ɔana GALA ge Abimeelɛke nɔ-faa nɔi zalani la tɔ bɔɔɔi ma, nii ɛ keɛni ga keɛɔɔ, tɔzei keɛɔɔeloun vuulɔfelaiti (70) paa vai va. ⁵⁷ GALA ge Sikeme nuiti ta-vaa nɔi vɔtokulani tiya bɔɔɔi ma. Uele ɔana Yelubaale nɔ-doun zunui Yɔtame nɔ-foovooi laazeelini la.

10

Tɔla ta Yayiil, tukpɔɔaaleve nuiti Izelayɛle unda

¹ Abimeelɛke zaa voluma, Pua nɔ-doun zunui Tɔla, nii ɛ ɔɛni ga Dodo nɔ-dounloin, Isakaal nɔ-bolodai zu nui ta, naa ɔa ɛ wuzɛɛni ga ɛ Izelayɛle unmo. E ɔɛni zeini Samiil, Efelayime ɔize yooi zu. ² E ɔɛni Izelayɛle ga tukpɔɔaaleve nui kona vuufelegɔ maazu savagɔ (23) laawu. Naa voluma ɛ zaani, ti maɔɔuluni Samiil.

³ Yayiil Galaade nui ɔa ɛ zeini potogi zu, ga tukpɔɔaaleve nui Izelayɛle unda, kona vuufelegɔ maazu felegɔ (22) laawu. ⁴ Nɔ-doun zunui ɔɛni ga puusavagɔ (30), ti ɔɛni zeizu soovale vuusavagɔiti (30) kɔma, taa vuusavagɔ (30) ɔa ɛ ɔɛni ti ya, ti ti-laaseigi veɛni ga Yayiil nɔ-taaiti, zaɔɔaza naa nɔ ɔa ɛ ti va, ta vuuni Galaade yooi zu. ⁵ Yayiil zaani, ti maɔɔuluni Kamon.

Amɔn nuiti ti Izelayɛle nuiti kpɔɔ vai

⁶ Izelayɛle nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni mɔnɔ. Ti Baaleni deɛbini, ta Asetaateiti, ta Siili nuiti ta-ɔalagiti, ta Sidɔn nuiti ta-ɔalagiti, ta Moaɔe nuiti ta-ɔalagiti, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti. Ti ɔɛɛni ɔɔɔɔ GALAGI va, ti la mɔ ɔɛni deɛbizu. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayɛle ma, ɛ ti vɔdi Filiseti nuiti ma, ta Amɔn nuiti. ⁸ E zo naama ɔonagi ma, eyɛsu kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu, ti Izelayɛle nuiti maanɔɔni, ti ti nimiza. Teiti ti ɔɛni Zuludɛn folo ɔulazu velei, Amɔl nuiti ta-yooi zu Galaade. ⁹ Amɔn nuiti ti Zuludɛn buɛni, ti kɔi veɛ Zuda va, ta Benzamɛn, ta Efelayime veɛyɛɛɛi. Izelayɛle nuiti ti ɔɛni kidaavili golai zu. ¹⁰ Izelayɛle nuiti ti baɛnni ɔɔɔɔ GALAGI woizu, ti ɔɛ ma: «Gi kotoi ɔɛa ɛ laalɔɔma, mazɔɔɔ gi ɔɛɛa ɛ va, gɔ-GALAGI, gi da Baaleni deɛbi.»

¹¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Izelayɛle nuiti ma: «E zo Ezipete nuiti ma, ɛ li Amɔl nuiti pɔ, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti, ¹² ta Sidɔn nuiti, ta Amaleke nuiti, ta Maon nuiti, naati kpein ti wo nimizani, keɛ siɛgi zu wo kpee looni la ɔɔizu, gɛ la ɔɛni wo ɔizoni, gɛ va wo ɔɔla ti ya ba? ¹³ Keɛ wa ya, wo ɔɛɛni ba, wo da gala kiligiti deɛbi. Naa ɔa ɛ ba, gɛ la mɔ wo ɔizosu mɔnɔ. ¹⁴ A li wo kpeii loo gala kiligiti goizu, niiti wo yimazeɛɛi ga tiye, ti wo ɔizo wa-maanɔɔ zɛɛgi zu!»

¹⁵ Izelayele nuiti ti ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma: «Gi kotoi ɣea, gi zo, eɣevelei è pɔ la. Kεε yiilɔ, è gi ɣizo za!» ¹⁶ Ti gala kiligiti kulani bɔɔɔ zaama, ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. Ɔɔɔɔɔ GALAGI la ɣeni vaani bu, ga Izelayele ye kpɔlɔi zu.

¹⁷ Amɔn nuiti ti ɣaalɛeni ba, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Galaade, Izelayele nuiti ti ɣaalɛeni ba balaa, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Misepa. ¹⁸ Nuɔuseiti ta Galaade ɣundiɣiiti ti bɔɔɔ ɣaazaɣani ga: «Zunui bε ɣa a laale Amɔn nuiti bu? Togɔ ɣe ga Galaade nuiti kpein ta-ɣundiɣii.»

11

Zefetee,

tukpɔgaaleve nui Izelayele unda

¹ Galaade nui Zefetee ɣeni ga kɔɔɔɔ nu wola. E ɣeni ga koloɣolo anzanui ná-doun zunui, ti yɔɔɔzu ta zunui daa ɣeni ga Galaade. ² Zunui naa bɔɔɔ anzaɔ balaa ge zunu lointi sɔlɔni. Naati ti wɔɔlɔni, ti Zefetee bɛeni pɛleyeɣei wu, ti ɣe ma: «È la pogani zɔlɔɔga gi-ɣεε ná-pɛlɛi wu, mazɔlɔ da ga anzanu ɣili ná-doun zunu.» ³ Zefetee vɛlani, é maagɔoza keeɣeleaiti ba. E liini é zεi Tɔbe yooi zu. Nu nakaiti ma bulugi vileni polu, ti da siɛpolui wo.

⁴ Yeeɣɣalalɛ tanigaa voluma, Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va. ⁵ Tɛi Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va, Galaade ɣewolaiti ti liini, ti Zefetee loli Tɔbe yooi zu. ⁶ Ti ɣeni Zefetee ma: «Va è ɣe ga gá-ɣɔɔɣulubai, ade Amɔn nuiti sakpe.»

⁷ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wo la ɣeni wɔɔnzɛɣeni baa, wo va kpè, wo kùla kèε ná-pɛleyeɣei va? Lee vaa zu wo vaazu pɔ niina, tɛi wo kidaaviligi zu baa?»

⁸ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Naa mu ka é keai gi vaai è vɔ bε vɔlu niizu, è lo gi luɣɔ, è Amɔn nuiti sakpe, è ɣe ga gá-ɣundiɣii, è bɔ Galaade nuiti kpein ba.»

⁹ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wa liina ga ze vɔlu, gè Amɔn nuiti sakpe, ni Ɔɔɔɔɔ GALAGI a ti lɔna zèezu, nà ɣa ga ɣe ga wa-ɣundiɣii.»

¹⁰ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣa ga zeelei, nii gi bosu gá zie ga è-wooi.» ¹¹ Zefetee vileni Galaade ɣewolaiti polu, ti li. Nuɔuseiti ti yeeloni ba, ti ke ga kundigii, ta kɔɔɣulubai bɔɔɔ unda. Zefetee naa kpein suɣulani, nii ti zolooni ma ta keɔwolaiti, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu Misepa.

Zefetee ná-keela wooi leve fai

Amɔn nuiti ma

¹² Zefetee keelaiti teveni Amɔn masagi ma, é ɣe ma: «Leeni ɣa é è ɣisu dàalɔɔɔma, è vaazu è da kɔɔi vɛε ná-zooi va?»

¹³ Amɔn nuiti ta-masagi keelaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Togɔ ga Izelayele ɣulazuve Ezipete yooi va, ti ná-zooi zɛɣeni, é zo zie wolai Aalenɔn va, é li zie wolai Yaɔɔke vɔ bε, é zeeli Zuludɛn ma nɛmɛi ma. A mináti fe zèa, ziileigi zu.»

¹⁴ Zefetee keelaiti teveni vɔlu ga niine Amɔn nuiti ta-masagi ma, ¹⁵ ti liini ti ɣe ma: «Zefetee bogε ga: Izelayele la Moaɔbe you zɛɣeni, baa Amɔn nuiti ta-you. ¹⁶ Tɔɔzei Izelayele lɛeni é zɛɣe Ezipete, é zieni ga teɔɔɔbaɔi zu vɛlei, eyɛsu é zeeli Seeli Kpoloɔɔi ma, é zeeli Kadεse. ¹⁷ Názu ɣa Izelayele nuiti ti keelaiti teveni la Edɔme masagi ma, ti ɣe ma: «Soma gi leve ga da-yooi zu vɛle.» Kεε Edɔme masagi la ɣeni keeni, é va woilo. Ti ta teveni balaa Moaɔbe masagi ma, naa balaa ɣɛlɛni. Izelayele nuiti ti yɛni Kadεse.

¹⁸ «Ti zieni teɔɔɔbaɔi zu, ti latini Edɔme yooi ma, ta Moaɔbe yooi, ti va ga Moaɔbe yooi folo ɣulazu vɛlei, ti vuuni zie wolai Aalenɔn vɔluve, ti la lɛeni Moaɔbe yooi zu, mazɔlɔ Aalenɔn ɣa é ga Moaɔbe you ɣwεgi.

¹⁹ «Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔl nuiti ta-masagi Sigon ma, Ɔεseɔon masagi, ti ɣe ma: «Soma, gi zie da-yooi zu, gi leve, gi li vε gi liizu ná.» ²⁰ Kεε Sigon la ɣeni wola laani Izelayele la, é va va bu ga naa va leve ná-zooi zu. E ná-nuɔuseiti kpein gaalɛeni ba, ti ti bɔun Yaɣase, ti kɔɔi vɛε ti va.

²¹ «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Sigɔn ta ná-nuɔuseiti dɔɔni Izelayele yeezu, é pile sɔlɔɔ ti ma. Izelayele zɔɔi kpein soni, ve Amɔɔl nuiti ti ɔɔni ná. ²² Ti Amɔɔl nuiti ta-yooi kpein soni, é zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu é zeeli zie wolai Yaɔɔke ma, é zo tevebai ma, é zeeli Zuludɛn ma.

²³ «Niizu niina, ni Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Amɔɔl nuiti kpea ná-nuɔuseiti Izelayele luɔɔ, da pɔ è ti bɛ ná baa? ²⁴ Nii nɔpe da-ɔalagi Kemɔse feeze è ya ga è so, è la naa zoga baa? Nii kpein Gɔɔɔɔ GALAGI, gá-GALAGI seizu gi luɔɔ ga gi seɔe, gi la naa zeɔea baa? ²⁵ E vizɔge mu Balake va baa, Sipɔɔl ná-doun zunui, Moabe masagi? E Izelayele zakpeni nei baa, baa é kɔɔ veɛni ba? ²⁶ E ɔea ga kona unsavagɔ (300) Izelayele zeini Gɛseɔon, ta Alɔweɛl, ta taaiti ti ɔɔliai ti va, ta taa wolaiti kpein ti zie wolai Aalenɔn laave. Leeni vaa zu wo la ɔɔni ti ɔɔlani ti ya naama ziegi zu? ²⁷ Nɔun ná, gè la kotoba vaa nɔpe keeni è laalɔɔma, da ɔa è faa nɔi ɔeezu ga ze, è kɔɔi veɛ vai nɔun ba. Gɔɔɔɔ GALAGI, tukpɔɔgaaleve GALAGI, ɔe za ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele nuiti ta Amɔn nuiti zɔɔɔzu!»

²⁸ Amɔn nuiti ta-masagi la ɔɔni woiloni naama woiti ma, niiti Zefetee ɔɔni ti wosu ma.

Zefetee ná-minazefegi ta ná-pile sɔlɔɔ fai

²⁹ Naazu ve, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Zefetee ma, é Galaade ta Manasee yooiti maazuɔudɛni, é leve Misepa Galaade yooi zu, seɔeai ma miná, é liini luɔɔ, é laale Amɔn nuiti bu. ³⁰ Zefetee minazefeni Gɔɔɔɔ GALAGI ve, é ɔe: «Ni gaamazu da zobo feena bè, gè pile sɔlɔɔ Amɔn nuiti ma, ³¹ ná nu mɔungi naa ve è ve, gè kula ga gala zalaɔai, nii a ɔula ná-pelei wu, é va daaɔomisɔ, ná zobo sɔlɔɔna Amɔn nuiti ma kɔɔi zu, gè ɔale ma.»

³² Zefetee leveni é li Amɔn nuiti daalɔɔma, é kɔɔi veɛ ti va, Gɔɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni zeezu. ³³ E ti wola zuɔɔolɔɔloni taa wola vuufelegɔ (20) zu, é zo Alɔweɛl, Minite vele, eyesu é zeeli Aɔele-Kelamime. Amɔn nuiti ti ɔɔloni Izelayele nuiti be.

Zefetee ná-doun anzanui ná-fai

³⁴ Zefetee ɔaleni ma volu ná-pelei wu Misepa. Wele, ná-doun anzanui ɔa é ɔulani, é daaɔomi ga tamadegiti ta kua wo faiti. Ná-doun ɔila kpegi ɔɔni de, zunu loun la ɔɔni zea, baa anzanu loun. ³⁵ E kaani nɔ feya, é ná-seɔeiti balini ga, é ɔe ma: «Ee, dɔun anzanu! E kpɔlɔa, da mɔanɔɔɔ nuiti saama! Gè minazefegɛ bogɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, gè la zeɔea ná-minazefegi volu.»

³⁶ E ɔɔni ma: «Kèe, ni è minazefegɛ boga, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, nii kulaai è laave, è bo, naa ɔe ga ze, niizu Gɔɔɔɔ GALAGI dɔnɔ vɔtokula è zili nuiti ma, Amɔn nuiti.» ³⁷ E ɔɔni keeɔe ma: «Faa ɔila ka gè falizu è ma, è ke bè, alu felegɔ ve bè, gè li ga bɔlɔlɔiti gizei ma, gi ná-kpea wɔlɔi wo.»

³⁸ Zefetee goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Li!» E valini ma ga alu felegɔ. E liini gizei ma, ta bɔlɔlɔiti, ti ná-kpea wɔlɔi wo. ³⁹ Alu felegɔi vɔluma, é ɔaleni ma keeɔe vɔ be, naama ge ná-minazefegi laazeelini la. E la ɔɔni de zunu vaa ɔwee.

Naama yeei ɔa ma lɔgi zeini la Izelayele zaama ga, ⁴⁰ kona-o-kona, Izelayele anza-lopoiti ti da li, ti wɔlɔ ga folo naanigɔ Zefetee ná-doun anzanui ná-faa zu, nii é ga Galaade nui.

12

Zii ɔɔni Efelayime ta Galaade yɔɔɔzu

¹ Efelayime wolodai ma zunuiti ti gaaleeni ba, ti Zuludɛn buɔe, ti li Safon, ti ɔɔni Zefetee ma: «Leeni vaa zu è levegai, è li, è kɔɔi veɛ Amɔn nuiti ba, è la gi lolini, gi va vile è volu? Gá pɔ gi da-velei ɔala, gi è bɔ ba, è ɔala.»

² Zefetee ti woɔɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Kpɔe wola ɔa é ɔea loni gi va gá ná-nuɔuseiti, é lo gi yɔɔɔzuve va gá Amɔn nuiti. Siegi zu gè wo lolini la, ga wo va wo bɔ bà, wo la vaani wo

va bɔ̀ bà, wo va kùla ti ya. ³ Siɛgi zu gè kaani la ga gè la zooga ɔ̀itosu wo va, gè ɔ̀ikulani zènvui zu, gè liini nà ɔ̀ila, gè Amɔ̀n nuiti sakpe. Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ni zèezu. Lee vaa zu za wo vaazu dàalɔ̀ɔ̀ma, ga wo kɔ̀ vɛɛ̀ bà?»

⁴ Efelayime nuiti ti ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu: «Wa ya, Galaade nuiti, wa ga Efelayime nuiti ti vɛlaai, ti li Manasee.» Naa ɔ̀a é kɛɛ̀ni, Zɛfeteɛ Galaade zunuiti kpein gaale ba, é kɔ̀i vɛɛ̀ Efelayime nui naati ba, ti pile sɔ̀lɔ̀ ti ma. ⁵ Galaade nuiti ti Zuludɛn maalevesuvɛti soni Efelayime letemavɛ. Pela nuiti ti ɔ̀eni zɛɔ̀ɛzu Efelayime, naa ta a la ɔ̀ena: «Nà pɔ̀ gè leve,» Galaade nuiti ti ɔ̀eni gaazaɔ̀asu, ti ɔ̀e ma: «Da ga Efelayime nuiti ta?» A la ɔ̀ena ti ma: «Ba-o,» ⁶ ti ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu ma: «Da ɔ̀e <Siɔ̀lete.> » E ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu «Ziɔ̀lete,» mazɔ̀lɔ̀ ti la ɔ̀eni zoosu ti va bo ga pagɔ̀. Naa ɔ̀a é ɔ̀eni kɛɛ̀zu, Galaade zunuiti ti ɔ̀eni ti zosu, ti da ti ɔ̀daaleve Zuludɛn maalevesuvɛ. Efelayime zunuiti ti undaavilini naama vai zu, é ɔ̀eni ga nu waavuunaani maazu fele (42 000).

⁷ Zɛfeteɛ ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀zita laawu. Naa vɔ̀luma Galaade nui Zɛfeteɛ zaani, ti maagɔ̀luni Galaade laa wolai ta zu.

Ibesan ta Elon ta Aɔ̀edon, tukpɔ̀ɔ̀aaleve nuiti

⁸ Tɔ̀un poluma, Beteleyɛme nui Ibesan ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ⁹ E doun zunu vuusavagɔ̀ (30) zɔ̀lɔ̀ni, ta doun anzanu vuusavagɔ̀ (30), é ti veeni Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti bɛ ga anzai, é anzanuiti fuluni ná-doun zunuiti bɛ, ti ɔ̀ula Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti su. E ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu, kona dɔ̀fela laawu. ¹⁰ Naa vɔ̀lu, Ibesan zaani, ti maagɔ̀lu Beteleyɛme.

¹¹ Tɔ̀un poluma, Zabulɔ̀n nui Elon ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona puugɔ̀ laawu. ¹² Saai ma, ti maagɔ̀luni Ayalon, Zabulɔ̀n yooi zu.

¹³ Tɔ̀un poluma, Aɔ̀edon, Pilaton nui ɔ̀ilele ná-doun zunui ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ¹⁴ E doun zunu vuunaanigɔ̀ (40) zɔ̀lɔ̀ni, ná-dounloin ɔ̀eni ga puusavagɔ̀ (30), ti ga zunuiti, ti pɛ ti ɔ̀eni zeizu soovale vuulɔ̀fela (70) ɔ̀ma. E ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀sava laawu. ¹⁵ Naa vɔ̀lu, Pilaton nui ɔ̀ilele ná-doun zunui Aɔ̀edon zaani, ti maagɔ̀lu Pilaton, Efelayime yooi zu, Amaleke nuiti ta-ɔ̀ize yooi zu.

13

Samesɔ̀n zɔ̀lɔ̀ fai

¹ Izelayɛle nuiti ti Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI wanama vai ɔ̀ɛɛ̀ni mɔ̀nɔ̀. Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ni Filiseti nuiti zeezu kona vuunaanigɔ̀ (40) laawu.

² Zunui ta ɔ̀eni Sɔ̀leya, Dan ná-bolodai zu, daa ɔ̀eni ga Manoa. Anzai ɔ̀eni ga doun zɔ̀lɔ̀tala nui, é la ɔ̀eni zooni é va doun zɔ̀lɔ̀. ³ Foloji ta, Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ná-geezuɔ̀elai ɔ̀ulani keɛ̀ma anza nui naa vɛ, é ɔ̀e ma: «Wɛɛ̀, da ga doun zɔ̀lɔ̀tala anzai, é la dɛ doun zɔ̀lɔ̀ni, da kogi zɛɔ̀ɛzu, keɛ̀le è doun zunu zɔ̀lɔ̀. ⁴ Niizu, dama ga bɔ̀ɔ̀, mina dɔ̀ bɔ̀le, baa ani nɔ̀pɛ a nu ɔ̀aazulati, ta è mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai. ⁵ Mazɔ̀lɔ̀ da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Doungoi naa ɔ̀a yɛsu dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu pɛ, maa la nɛɛ̀ni, é va nɔ̀ngi wo, baa kpɛɛ̀i. Toɔ̀a a tɔ̀zei ga Izelayɛle ɔ̀ula Filiseti nuiti zeezu.»

⁶ Anzanui liini ná-koizu, é ɔ̀e sinigi ma: «GALA nui ta vaave pɔ̀ bɛ, é ɔ̀ɛa ɔ̀ulani ga GALA ná-geezuɔ̀elai ta, gaamazu maayikiɔ̀vɛ. Gè la gaazaɔ̀ani ga vɛ seɔ̀ɛai ná, ta é la laasei dɛɛ̀ni ga ze. ⁷ Keɛ̀le kɛɛ̀vɛ mà: <Wɛɛ̀, da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Niizu mina dɔ̀ bɔ̀le, baa gaazulati gani, ta mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai, tɔ̀zei doungoi naa yɛɛ̀ dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu saa voloi zeeli.> »

⁸ Manoa Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI valini, é ɔ̀e ma: «Ee, Mɔ̀liɔ̀ii, GALA nui è tɛvɛni, é vaana mɔ̀nɔ̀ gi vɔ̀ bɛ, é gi ɔ̀ala ga nii maanɛai gi ke doungoi ná-fai zu, nii é zɔ̀lɔ̀su!»

⁹ GALA ge Manoa wooi menini, GALA ná-geezuɔeelai vaani mɔnɔ anzanui vɔ be, siegi zu é ɔeni zeini la kpalagave, sinigi Manoa la ɔeni ba ná. ¹⁰ E suvileni é bize, é li, é bo sinigi ma, é ɔe ma: «Wele, zunui nii é vaani pò be zɔizu, é ɔula keɔema bè mɔnɔ.»

¹¹ Manoa wuzegeni, é vile anzai volu, ti li zunui vɔ be, é ɔe naa ma: «Da ɔa nei è bɔɔai anzanui nii vɔ?»

Naa gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nà ve.»

¹² Manoa ɔeni ma: «Niizu è-laawooi a vilena su, tɔgi begele ɔa gá so doungoi ná-faa zu, leeni ɔa gá ke?»

¹³ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «È-anzai maaneve é bɔɔɔ zo naa pe su, nii gè boni ma. ¹⁴ E mina leezen ansaɔɔgi ma waai mi, é mina dɔɔ bɔle, ɔaa gaazulati gani, é mina ani nɔpe mi, nii kɔzɔai, é zie ga devei naa, eɔevelei gè boni ma la.»

¹⁵ Manoa ɔeni Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ma, naazu: «Va bu gi è zuzo, gi boli yivo ɔila kpete è ve.»

¹⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ane ni da sùzosu, gè la da-laamianigi ta mia, keɔe ni da pɔ è gala zalaɔai ɔula Gooɔɔ GALAGI ve, naa ɔe!» Manoa la ɔeni kwɔe ga Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ve.

¹⁷ E geezuɔeelai ɔaazaɔani, é ɔe ma: «È-laaseigi? Naa ɔa a ke, nii è bogai, naa laa a zeelina, gi zoo gi è wɔɔɔ.»

¹⁸ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Lee vaa zu è gàazaɔasu dàaseigi ma? Daasei be maayikiai.»

¹⁹ Manoa boli yivoi zegeni, é kpɔ vɔɔanii va, é gala zalaɔa ɔula kɔtu wolai ma Gooɔɔ GALAGI ve. Laavɔ vaa ɔeeni, siegi zu Manoa ta anzai ti ɔeni welezu la, ²⁰ abuzogi ɔeni leezu geezu velei, é da zɔe zalaɔa ɔulazuve, Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai leeni zalaɔa ɔulazuve ma abuzogi zu. Manoa ta anzai ti naa ɔaai ma, ti looni zooi ma, ti laave. ²¹ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai la mɔ ɔeni ɔulani keɔema Manoani be ta anzai. Manoa kwɔeni naazu ga Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔeni de.

²² Manoa ɔeni anzai ma: «Da zaazu ti, mazɔɔ de GALA kaa.»

²³ Anzai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ni Gooɔɔ GALAGI ɔeni pɔ ga é de vaa, é la bena da-veɔanii ta gala zalaɔai zo, é la bena naama vaiti kpein de ga deye, é la bena naama vaiti kpein bo de ma.»

²⁴ Anzanui doun zunu zɔɔɔni, é daasei pee ga Samesɔn. Doungoi wɔɔɔni, Gooɔɔ GALAGI tuya looni be. ²⁵ Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui tɔzeini ga botii ɔea la Maɔanee-Dan, Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɔzuve.

14

Samesɔn Filiseti anzanui vulu vai

¹ Foloi ta, Samesɔn yeini Timena, é Filiseti nuiti ta-anzalopoi ta ɔaani. ² E ɔalegai ma ma, é boni keeɔe ta dee ma, é ɔe ti ma: «Gè anzanui ta ɔaave Timena, Filiseti anzalopoiti saama, à li wo naa vulu bè ga anza.»

³ Keeɔe ta dee ti ɔeni ma: «Anzanu la è-ɔeeleaiti ti-loun anzanuiti saama ɔaa, ta danuɔuseiti kpein, è liizu anzanu zɔeɔe Filiseti nuiti pɔ be, naama latipeleɔvolulala nuiti?»

Samesɔn ɔeni keeɔe ma: «À naa zɔeɔe bè, mazɔɔ naa zolooge mà.»

⁴ Keeɔe ta dee ti la ɔeni kwɔe ga Gooɔɔ GALAGI ɔa é loni naama vaiti untuɔɔ, mazɔɔ naa ɔeni kpɔe ɔeɔe gaiziezu é lo Filiseti nuiti ba. Naama ziegi zu Filiseti nuiti ka ti ɔeni zeini Izelaye nuiti unda.

⁵ Samesɔn yeini Timena ta keeɔeni ta dee, ti zeelini leezen belei vɔ be, gaamago nɔ zala bokpangi ɔulani, é da zikɔ, é daagomi. ⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma, zea nakai, é zalai zoni, é bali ga, eɔevelei nu a da boli yivoi vali ga la. Keɔe é la ɔeni naa woni keeɔe ta dee ma. ⁷ E yeini é bɔe anzanui vɔ, naa ná-fai wola neeni be.

⁸ Foloi tanigaani tevegai ma, é ɔaleni ma ga é li é vului ɔe, é zefeni pelei va, é li é zalai ma uoomai veɛ. E kɔingiti kaani, ti zalai ma uoomai zu, ta kɔin gulɔi. ⁹ E ta zefeni ya, é ɔa ziɛ, é ɔa kɔmɔ pelei zu. Siɛgi zu é zeelini la keɛɔɔ ta dee uɔ be, é ta veeni ti ya, naati ti ta miini. Keɛ é la ɔeni boni ti ma ga é kɔin gulɔi ɔulani zala uoomai zu.

Samesɔn faalaalii wo fai

Filiseti nuiti ma

¹⁰ Samesɔn keɛɔɔ yeini anzanui uɔ be. Samesɔn vulu vai ma laaɔolii woni, mazɔɔ zekana nu niineiti ti ɔeni keɛzu la. ¹¹ Ti kaai ma, ti yeeloni nu uususavagɔ (30) va ga ná-siɛpoluiti, ti ɔe ba.

¹² Samesɔn ɔeni ti ma: «Nà faalaalii ta wosu wo ma. Ni wa poluwona mà, aisa fetii ma volo lɔfelai va be, nà seɔewuzeɔe uususavagɔ (30) ve wo ya, ta seɔe wola uususavagɔ (30). ¹³ Keɛ ni wo la zooni wo va poluwo mà, wa ɔa wa seɔewuzeɔe uususavagɔ (30) ve zèa, ta seɔe wola uususavagɔ (30).»

Ti ɔeni ma: «Da-vaalaalii wo, gi meni.»

¹⁴ E ɔeni ti ma:

«Nii é mii wosu, nu laamianigi ɔulave naa zu,
Nii subaai, neɛ gelei ɔulani naa zu.»

Folo savagɔ laawu, nu niineiti ti la ɔeni zooni ti va faalaalii voluwo. ¹⁵ Foloi naanisiɛi, ti ɔeni Samesɔn anzai ma: «È-zinigi neɛneso, é faalaalii voluve wo è ma, è va è bo gi ma, ni naa laade, gá è ɔalazu, ɔa-o, ɔa-veleyeɔe-yo. Wo gi lolige ga wo loo gi zu baa?»

¹⁶ Samesɔn anzai tɔzeini ga wɔɔa daalɔɔma, é ɔa ɔe: «È la nèeni ve! Wɔin la è ma! E faalaalii woga nà-zou zu nuiti ma, è la poluve leɛni ga ze!»

Keɛ é ɔeni ma: «Gè la poluwoni kèe ma, aneɛ dèe balaa, ɔa ɔa ga poluwo è ma?»

¹⁷ E ɔeni wɔɔzu goizu fetii ma volo lɔfelaiti kpein daawu, foloi lɔfelasiɛi é faalaalii voluve woni ma, mazɔɔ anzanui bɔini da. Naa liini gaamanɔ é bo ná-nubuseiti ma.

¹⁸ Foloi lɔfelasiɛi, aisa foloi va da, taazuve nu niineiti ti ɔeni Samesɔn ma: «Leeni ɔa jemigai kɔin gulɔi va, be ɔa subaai zalai va?»

E ti wooɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Ni wo la ɔeni wozai wolini ga nà-nike zaai, wo la bena gooɔaavote sɔɔɔ.»

¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini ma, é yeini Asekalon. E zunu uususavagɔ (30) vaani, é ta-zɔɔlaiti seɔeni, é seɔe wolaiti feeni naati zea, niiti ti faalaalii voluve woni. Naa volu, gola yiigaawanai ɔa é ɔaleni ma la keɛɔɔ ná-pelei wu.

²⁰ Ti Samesɔn anzai veeni zunu loungoi naa ya, nii é ɔeni ga bɔɔlai vulu vai zu.

15

Samesɔn potokulai wo fai

Filiseti nuiti ma

¹ Yeeɔɔɔɔalalai tanigaa levegai ma, moloi é ga beleeɔi, naa leve ziegi zu, Samesɔn liini laaliizu anzai ma ga boli yiivoi, é ɔa ɔe: «Nà leɛzu ànzai ná-pelei wu.» Keɛ anzai keɛɔɔ la ɔeni keeni, é va le ná.

² Naa ɔeni ma: «Gè ɔea laani da ga wɔin la è ma, gè fea è-wɔɔlai ya ga anza. Deɔe anzanui la vani, é va leve tɔun ba baa? Naa zeɔe tɔun potogi zu.»

³ Samesɔn ɔeni ti ma: «Niizu gè la mɔ ɔea ga sɔba nu Filiseti nuiti ta-vaa zu, ni nà faa ɔou ɔeena ga tiye.» ⁴ Samesɔn liini, é kove unsavagɔ (300) zo, é felefelegiti wɔɔngiti gili bɔɔɔ va, é sɔmɔgi ɔili ti-wɔɔn felegɔiti saama. ⁵ E abui loni sɔmɔgiti ba, é yeebe koveiti ba, ti vile Filiseti nuiti ta-moloiti su, nii é ga beleeɔi, ma ɔiliiti ta ma mɔɔiti ti ɔala, ta wolive beleiti.

⁶ Filiseti nuiti ti ɔeni ma: «Be ɔa é niima vai ɔeai?»

Ti ɔɔni ti ma: «Samesɔn ve, Timena nui nekoi, tɔɔzei naa anzai zedjeve, é fe bɔɔlai ya ga anza.» Filiseti nuiti ti liini, ti anzanui naa ɔɔala, ta keɔɔɔɔ.

⁷ Samesɔn ɔɔni ti ma: «Zekana wo keɔzu la ɔɔaa? Gè la mɔ looɔɔɔga eyɔsu gè nɔnɔ ɔɔotokula wo ma.» ⁸ E laaleɔni ti wu, é ti zuloɔani gola. Naa ɔɔolu, é li é zai Etame pugi zu.

Samesɔn vee vai Filiseti nuiti zea

⁹ Filiseti nuiti ti liini ti ɔɔu Zuda yooi zu, ti vaza Leyi vele. ¹⁰ Zuda nuiti ti gaazaɔɔagi woni, ti ɔɔe ma: «Lee vaa zu wo leai gi laaloɔɔma?»

Ti ɔɔni ti ma: «Gi vaave ga gi Samesɔn ɔɔili, gi naa ɔɔotokula, nii é keai ga giye.»

¹¹ Naa ɔɔa é keeni, Zuda yooi zu zunu waasaɔɔaɔɔ (3 000) liini Etame pugi zu, ti ɔɔe Samesɔn ma: «È la suɔwɔɔe ɔɔaa ga Filiseti nuiti ta zeini ade unda? Leeni ɔɔa é keai ga giye?»

E ti woɔɔaavoteni, é ɔɔe ti ma: «Gè ti zogɔe, eɔɔvelei ti sɔɔgai la.»

¹² Ti ɔɔni ma: «Gi vaave gi è ɔɔili, naa ɔɔolu gi è ve Filiseti nuiti zea.»

Samesɔn ɔɔni ti ma: «À ɔɔona bè, ga wo la paa wa ɔɔɔɔi.»

¹³ Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔe ma: «Ba-o, gá pɔ nɔ ga gi è ɔɔili, gi è leve ti ɔɔu, keɔe gi la è vaazu.» Ti gilini ga galu niine felegɔ, ti kula pugi zu. ¹⁴ Siɔgi zu ti zeelini la Leyi, Filiseti nuiti ti kpeei looni ga koozunɔe, ti daaɔomi. Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma gaamanɔ. Galuiti ti ɔɔni zee va, naati ti ɔɔni eɔɔe gezei, nii abui galaai, gili ɔɔaluiti pɔe ti ɔɔuuni ya, ti ɔɔula zee va. ¹⁵ E soovalegi nekpe ɔɔae niinei ɔɔaani, é yeemaaleni, é seɔe, é zunu waagila (1 000) paani ga naa.

¹⁶ Samesɔn ɔɔni ma:

«Gè poomaiti gaale ba
ga soovale nekpe ɔɔae gilagi,
ungo gè zunu waagila (1 000) paa,
ga soovale nekpe ɔɔae gilagi.»

¹⁷ Siɔgi zu é beni la ga ɔɔe, é soovale nekpe ɔɔaegi vilini ya. Ti naama adave laasei pɔeni ga Lamate-Leyi.

¹⁸ Kpɔɔle wɔin wola ɔɔini da, é woɔɔulani Gooɔɔ GALAGI ma, é ɔɔe: «Da ɔɔa é kizo faa wolai nii ɔɔeai ga zèei, nèi gè ga da-wotige nui, niizu na ga za ga kpɔɔle wɔin, na ga loo tatipeleɔolulala nuiti zeezaama?» ¹⁹ Gaamanɔ, GALA ge kɔtui ma yeɔe laalaoni, nii é Leyi, ziei ɔɔulani ná, Samesɔn ɔɔoleni, ziilei tɔɔn, ziila é zɔebei zɔɔɔ ɔɔolu. Naa ɔɔa é keeni ti zieuŋgi naa laasei pɔeni ga En-Gakɔlee, naa ná-zieuŋgi, toɔa de ná zaagaza Leyi.

²⁰ Samesɔn ɔɔni ga tukpɔɔjaaleve nui Izelaye yooi zu, Filiseti nuiti ta-zieuŋgi zu kona ɔɔufelegɔ (20) laawu.

16

Samesɔn ná-fai Gaza taazuve

¹ Samesɔn liini Gaza taazuve, é koloɔolo anzanui ta ɔɔaani ná, é leeni naa ná-pelei wu. ² Ti ɔɔni Gaza nuiti ma: «Samesɔn zeelive taazuve.» Ti nu ɔɔulazuve kpein makeni kpidi, ti da maaɔun taa zifidave. Anɔe naa ve, ti ɔɔaleini kpidi jɔeɔein, ti deve ga ti paa sobui.

³ Samesɔn yeini laani dɔin eyɔsu kua zaamai. Kua zaamai, é wuzegeni, é taai ma zifigi ma ɔɔo seveiti soni ta daamasa felegɔiti, é kpo sɔɔɔgi va, é ti pɔ pu ɔɔoma, é li ga tiye gize unmave Geebelɔn letemave.

Dalila Samesɔn yaava vai

⁴ Tago zuɔoozaai ma, Samesɔn anzanui ta neeni ve, nii daa ɔɔni ga Dalila, é ɔɔni zeini Sɔleke nemɔi zu. ⁵ Filiseti nuiti ta-ɔɔundifiti ti liini naa ɔɔ be, ti ɔɔe ma: «Neenɔso deɔe, é kwɔe

ve ná-zεbe wolai zeɟezu ná, ta velei ga zobo sɔɔɔ da ma, gá gilizu, gi vɔni ma, gi ɟilagilagi ɟa wali ɟaei waagila ungila (1 100) fe è ya.»

⁶ Dalila ɟeni Samesɔn ma: «Nà è maanɛnɛzɔ, ve dá-zεbe wolai zeɟezu ná, soma è ná le ga ze, ta leeni ɟa nu a è ɟili la, nu vɔni è ma.»

⁷ Samesɔn gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Ni nu a ɟilina ga kile galu niine lofela, niiti ti la de vɔni, zebei ɟa ɟula zèa, nà ɟe nɔ eɟe nui mɔtaiti kevele.»

⁸ Filiseti nuiti ta-ɟundigiti ti vaani ga kile galu niine lofelaiti Dalila vɔ, niiti ti la ɟeni de vɔni. E gilini ga naati. ⁹ Kele ti nuiti dɔɔɟuni koba pelei wu. Anzanui ɟeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» E kile galui naati suleveveni eɟe nɔ geze vuɔe ga ɟala abu ɟa. Ná-zεbei zeɟezuve la ɟeni ɟweeni.

¹⁰ Dalila ɟeni Samesɔn ma: «Wεε, è gàaboloɟazu, zεɛiti ka è ti woga mà. Niizu nà è maanɛnɛzɔ, soma è naa le ga ze, nii nu ɟa è ɟili la.»

¹¹ E ɟeni ma: «Ni ta ɟilina ga galu vɔɔɔ niineiti, ti la de botii ɟeeni ga tiye, zebei ɟa ɟula zèa, nà ɟe nɔ eɟe nui mɔtaiti kevele.»

¹² Dalila galu vɔɔɔ niineiti seɟeni, é gili ga tiye. Naa voluma, é ɟe ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» Nuiti ma ti ɟeni loni koba pelewuɔe. Kele galuiti ti ɟeni zeei va, é ti leveniga eɟe geze ɟaali ɟila nɔ.

¹³ Dalila ɟeni Samesɔn ma: «Zaɔɟaza da gàaboloɟazu, zεɛiti nɔ ɟa è ti wosu mà. Deɛ ga ze, nii nu ɟa è ɟili la.»

Samesɔn ɟeni ma: «Ni dá nɔn kpaɟa lofelaiti felena geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului, nà vala ná-zεbei ma, nà ɟe eɟevelei nuɔusei mɔtaiti ti la.»

¹⁴ Keai ma niizu, Dalila nɔn kpaɟa lofelaiti feleni geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului. E ɟeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɟula ná-ɲiimenii zu, é kpako guluiti tɔɔɟulani.

¹⁵ Dalila ɟeni ma: «Da zoo ɟale è ɟe mà: «Gè è neɛve ve.» E la laani dà! Wεε, ná zeizu ɟea sava, è da gàaboloɟa, è la keeni, è va dá-zεbe wolai zeɟezuve le ga ze.» ¹⁶ Tei folo-o-folo é ɟeni kpɔɔɔzu, é da zeli lo ma ga daawooiti, saa wɔin soni.

¹⁷ E ɟoozu vai pe boni ma, é ɟe ma: «Kpeka la de vɔɔɟuni nɔungi va, tɔzei gè yeni dèe ɟoozu, gè ɟaliva GALA ma. Ni nɔungi a wona, nà vala ná-zεbei ma, nà ɟe eɟevelei nuɔusei mɔtaiti ti la.»

¹⁸ Dalila kaai ma ga é ɟoozu vai pe boga ma, é wooleveni, ti Filiseti nuiti ta-ɟundigiti toli, é ɟe ti ma: «À vaana niizu, mazɔɔ è ɟoozu vai pe boga mà.» Filiseti nuiti ta-ɟundigiti ti liini pɔ be, ga waliiti ya. ¹⁹ E Samesɔn laani ɟɔɟɔi ma, naa ɲi, naa volu é zunui ta lolini, naa nɔundeɟa velea lofelaiti teve ga. Pele ɟana è tɔzeini la ga vɔniga ma, tɔzei ná-zεbei ɟulani zea.

²⁰ E ɟeni ma: «Filiseti nuiti ta ta è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɟula ná-ɲiimenii zu, é ɟe ɔɔɔ ma: «Nà ɟulazu, eɟevelei gè keai la mɔungiti su, gè ɔɔɔ vie!» E la ɟeni kwεε ga Gɔɔɔ GALAGI zeɟea polu.

²¹ Filiseti nuiti ti soni, ti gaazuɟεze felegɔiti kulani su. Ti yeini la Gaza, ti gili ga kɔlu ɔɔi yɔɔɔɔi, ti pili kasoi ɟa, é da molo ziɟa ɟɔtui lati.

Samesɔn ná-potokulai ta saa vai

²² Anεε naa ve, nɔungi buyega voluma, nɔundeɟai tɔzeini ga lea nɔungi ma. ²³ Tama, Filiseti nuiti ta-ɟundigiti ti ɟaaleni ba, ga ti zalaɟa wola ɟula ta-ɟalagi Dagon ve, ti ɟoozune. Ti ɟeni ɟεεzɔ: «Gá-ɟalagi gi zili nui Samesɔn la gi yeezu.»

²⁴ Siεgi zu nuɔuseiti ti kaani la, ti ɟoozunεeni, ti ta-ɟalagi maamuse, ti ɟe ma:

«Gá-ɟalagi gi zili nui la gi yeezu,
toɟa é ɟeni gá-yooi ɟoloɟolosu,
é da gá-nu mɔnmɔingiti paa.»

²⁵ Tɛi ti wola ɔ́oozunɛɛni, ti ɔ́ɛni ma: «À Samesɔ́n loli, é va é ɔ́aogi wo gi ve!» Ti Samesɔ́n lolini, é ɔ́ɔ́la kasoi ɔ́a, é da ɔ́aogi wo ti ɔ́aazu. Ti toni pɛlei ma bɛdɛgiti zɔ́ɔ́zuvɛ.

²⁶ Samesɔ́n ɔ́ɛni zunu loungoi ma, nii é ɔ́ɛni sosu zee va: «Lo tùɔ́ɔ́, è zèe vɛɛ kpɛdɛgiti ba, niiti pɛlei zeini ti ɔ́a, gè yeeve ti vɛ.»

²⁷ Pɛlɛ wolai naa laaveni ga nuɓusei, zunuiti ta anzanuiti, Filiseti nuiti ta-ɔ́undigɔ́iti kpein ti ɔ́ɛni ná. Seizeibosuvɛ pɛlɛ ɔ́ɔ́mavɛ, miná pɛ ka naa laaveni, nu waasavagɔ́ (3 000) ɔ́a é ɔ́ɛni ná, zunuiti ta anzanuiti, ti ɔ́ɛni wɛlɛzu Samesɔ́n va, é da ɔ́aogi wo. ²⁸ Samesɔ́n woogɔ́ɔ́lani ɔ́ooɔ́ɔ́ GALAGI ma, é ɔ́ɛ ma: «Màligɔ́i, ɔ́ooɔ́ɔ́ GALAGI! Nà è maanɛɛnɛzu, ɔ́ɔ́zɛ sù, ee, GALA, zɛbɛi ve bè, niizu, naa ɔ́ɛ ɔ́ɔ́la kpe nɔ́, gè gàazuɔ́ɛzɛ felegɔ́i vaa vɔ́tokula Filiseti nuiti ma!»

²⁹ Samesɔ́n yeeveeni zaamazu bɛdɛ felegɔ́iti bɛ, pɛlei ɔ́ɛni zeini ga, é vɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ ti va, zɔ́i ɔ́ɛni zeezazuvɛ, zɔ́i ɔ́ɛ kɔ́vɛzuvɛ. ³⁰ Naa vɔ́lu é ɔ́ɛni ma: «Gi za vɔ́ɔ́ma gá Filiseti nuiti!» E ti laavilini ga zɛbɛi pɛ, pɛlei woloni Filiseti nuiti ta-ɔ́undigɔ́iti ma, ta bɛbɛi, nii é ɔ́ɛni ná. Nii é paani saazuvɛ, naa mɔ́inni é leve keai ma vulua gele va.

³¹ Kɛɛɔ́ɛleaiti ta ná-nuiti kpein, ti yeini, ti ma vɔ́omai zɛɔ́ɛ, ti lii la, ga ti maagɔ́lu Sɔ́leya ta Esetawɔ́le ti yɔ́ɔ́zuvɛ, kɛɛɔ́ɛ Manoa ná-kabayɛɔ́ɛi zu. E ɔ́ɛni ga tukpɔ́gaaleve nui Izelayɛle yooi zu kona vɔ́uufelegɔ́ (20) laawu.

17

Mika ná-zalaɔ́a ɔ́ulazuvɛ

¹ Zunui ta ɔ́ɛni zeini Efelayime ɔ́ɔ́zɛ yooi zu, daaseigi ɔ́ɛni ga Mika. ² E ɔ́ɛni dee ma: «È-ɔ́i ka su ga ti wali ɔ́aɛi waagila ungila (1 100) unmani è ya, è unma nui voovooni gàazu. Nà ɔ́a gè walii naa ɔ́ɔ́lani è ya, toɔ́a pò bɛ.»

Dee ɔ́ɛni ma: «ɔ́ooɔ́ɔ́ GALAGI tuya loo dɔ́un zunui vɛ!»

³ E wali ɔ́aɛi waagila ungilagi (1 100) veeni dee ya, naa ɔ́ɛni ma: «Nà niima wali ɔ́aɛi veezu ɔ́ooɔ́ɔ́ GALAGI vɛ ga nà bɔ́ɔ́ɔ́i zeei, é ɔ́ɛ dɔ́un zunui vɛ, ga vololibai ta kɔ́ɔ́ɔ́ ganigi é ga kɔ́lui gaawuungai. Zekana gè feezu la è ya vɔ́lu.»

⁴ E wali ɔ́aɛi veeni dee ya. Dee wali ɔ́aɛi unfelegɔ́i (200) zɛɔ́ɛni, é fe kɔ́lu ɔ́aawuun nui ya. Naa vololibai ta kɔ́ɔ́ɔ́ ganigi bɛtɛni ga kɔ́lu ɔ́aawuungai. Ti ti vɔ́uuni Mika ná-pɛlei wu.

⁵ Mika naa, ada zɔ́bɔ́ni ná-pɛlei wu, vɛ é ɔ́ɛni nɔ́kɔ́su ná ti wu. E zalaɔ́a ɔ́ɔ́la zɛɔ́ɛi ta pɛlɛ wu zalei taɔ́iligaa bɛtɛni, é ná-doun zunui ta zeɔ́i ga ná-zalaɔ́a ɔ́ɔ́la nui.

Mika ná-zalaɔ́a ɔ́ɔ́la nui

⁶ Naama zɛɔ́ɛi zu, masa ge la ɔ́ɛni Izelayɛle unda. Eɛɛ ge ɔ́ɛni naa nɔ́ ɔ́ɛɛzu, nii pagai gaazu. ⁷ Zunu loungoi ta ɔ́ɛni Beteleyɛme laai zu, Zuda yooi zu, Zuda ná-bolodai zu. E ɔ́ɛni ga Leevi nui ta, é ɔ́ɛni seikɔ́ɔ́mai zu. ⁸ Zunui naa zɛɔ́ɛni Beteleyɛme taazuvɛ, Zuda yooi zu, é li zeizu adavɛ ta, vɛ a zeɔ́i ná. E yeini zɛɛzu pelei zu, é zeeli Efelayime ɔ́ɔ́zɛ yooi zu, eyɛsu é zeeli Mika ná-pɛlei wu.

⁹ Mika ɔ́ɛni ma: «Da zɛɔ́ɛzu mini?»

E googaaɔ́vɔ́tɛni, é ɔ́ɛ ma: «Nà ga Leevi nui, Beteleyɛme, Zuda yooi zu, nà liizu gè zeɔ́i vɛ nà zoo zeizu ná.»

¹⁰ Mika ɔ́ɛni ma: «Ye pò bɛ, è ɔ́ɛ ga kèɛ, ta zalaɔ́a ɔ́ɔ́la nui bè, nà wali ɔ́aɛ puugɔ́ ve è ya kona gilagi laawu, é bɔ́ seɔ́ɛiti ba, ta daamianigi.»

Leevi nui ná-botii lɔ́zeini. ¹¹ E vaani bu ɔ́ana, é ye zunui naa vɔ́ bɛ, naa balaa yeezeini bu, é deve ga ná-doun zunui ta. ¹² Mika Leevi nui zeini zalaɔ́a ɔ́ɔ́la wotii unda, zunu loungoi naa ɔ́ɛni ga ná-zalaɔ́a ɔ́ɔ́la nui. E naa laazuvɛɛni ná-pɛlei wu. ¹³ Mika ɔ́ɛni ma: «Niizu, gè kwɛɛga ga ɔ́ooɔ́ɔ́ GALAGI ɔ́a faanɛɛ ɔ́ɛ bè, tɔ́zei Leevi nui nii ɔ́a bà ga zalaɔ́a ɔ́ɔ́la nui.»

18

Zou ɔaizie vai Dan mavofodaiti be

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɔeni Izelayele unda. Dan mavofodaiti ti ɔeni zou ɔaiziezu, ve ta zeini ná. Mazɔɔ eyesu naama ziegi zu zeeli, ti la ɔeni de zou zɔɔɔni Izelayele veleyegei zɔiti saama. ² Dan mavofodaiti ti zunu ɔezeɔze dɔɔlugɔ ɔulani bɔɔɔ zaama, ti zefe Sɔleya ta Esetawɔle, ti li ti zoi ve, ti ziezi su. Ti ɔeni ti ma: «À li, wo zoi zuve.»

Ti zeelini Efelayime ɔize yooi zu, eyesu ti li Mika ná-pelei wu, ti ɔi ná. ³ Ti maɔɔɔaai ma Mika ná-pelei va, ti Leevi zunu loungoi wooi vaɔɔɔlabai ɔweeni, ti ɔale ma, ti ɔe ma: «Be ɔa paai ga de ve? Leeni ɔa è keezu ve? Leeni vaa zu è yesu ve?»

⁴ Nii kpein Mika keeni be, è naati boni ti ma, è ɔe ti ma: «Toɔa ɔa sàla, gè ɔea ga ná-zalaɔa ɔula nui.»

⁵ Názu ɔa ti ɔeni ma la: «Gá è maanenɔzu, GALA gaazaɔa de, gi kwe ni siei gi tɔzeida, toɔa zoloo.»

⁶ Zalaɔa ɔula nui ti woɔaavoteni, è ɔe ti ma: «À li ziileigi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo va, siei zu wo tɔzeizu.»

⁷ Zunu lɔɔlugɔ naati ti liini, ti zeeli Layise. Ti nuɔuseiti kaani ti zeini ná, ti laai bɔɔɔ la, ga Sidɔn nuiti kevele, ti yiileidai kitogi zu. Nu nɔpe ge la ɔeni ti bɔɔzu ti-maɔɔoolii zu, baa è va zeini ta unda. Ti maɔɔoozani Sidɔn nuiti ba, kpɔfaama la ɔeni ti yɔɔɔzu ta nu nɔpe.

⁸ Zunu lɔɔlugɔ naati ti ɔaleni ma, ti li ti-ɔeeleaiti pɔ be Sɔleya ta Esetawɔle, naati ti ɔeni ti ma: «Lee vaa ɔa siei ma?»

⁹ Ti ɔeni ti ma: «À wuzefe! Ade le ti laalɔɔma, mazɔɔ gi zoi ɔaave, gola vage. Toɔa ɔale! Wa zeini nɔ, wo la faa wosu! A mina ɔe ga dɔɔve nui. A pele zo, wo li wo zoi naa zo! ¹⁰ Wa zeelina náve, wa nuɔuseiti ka ná, ti laai bɔɔɔ la. Zou ve gola wɔɔɔai, GALA ge fea wo ya, ada ve nu la valaga ani nɔpe ma ná, anii nii kpein nɔ è etei zu.»

¹¹ Zunu undɔzita (600), Dan mavofodaiti su, naati ka ti ta-ɔɔɔ zɔɔlaiti segeni, ti zefe Sɔleya ta Esetawɔle. ¹² Ti leeni, ti kɔɔɔɔai vu Kiliyate-Yeyalime voluve, Zuda yooi zu. Naa ɔa è ba, naama adave laasei peai ga Maɔanee-Dan, zaɔɔza (nii poluve ga «Dan ná-kɔɔɔai»). ¹³ Ti zefeni miná, ti li Efelayime ɔize yooi zu, eyesu ti zeeli Mika ná-pelei wu.

¹⁴ Zunu lɔɔlugɔ niiti ti liini Layise yooi zuve, naati ti ɔeni ti-wɔɔlaiti ma: «Wo suɔwe nei baa, ga zalaɔa ɔula zefe ɔa pelei nii ta wu, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, ta kɔɔɔ ganigi taɔili, nii è ga kɔlu ɔaawuungai? A naa leve, nii wa ke.» ¹⁵ Ti ɔaleni ma miná, ti le Leevi zunu loungoi ná-pelei wu, Mika ná-pelei wu, ti tuɔɔgi wo. ¹⁶ Názu niina, Dan mavofodaiti, nu undɔzitai (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya, ti ɔeele beɔai kɔɔɔ vai ma, naati ti ɔeni loni pelave. ¹⁷ Zunu lɔɔlugɔ niiti ti liini zoi zuve, naati ti leeni, ti vololibai zefe, ta zalaɔa ɔula zefe, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi, nii è ɔeni ga kɔlu ɔaawuungai. Zalaɔa ɔula nui ɔeni loni pelave ta nu undɔzita (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya.

¹⁸ Zalaɔa ɔula nui zɔiti kaai ma, ti le Mika ná-pelei wu, ti vololibai zefe, ta zalaɔa ɔula zefe, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi è ga kɔlu ɔaawuungai, è ɔeni ti ma: «Leeni ɔa wo keezu miná?»

¹⁹ Ti goɔaavoteni, ti ɔe ma: «Maɔe kpɔ! Yeeve la, è vile gi volu, ɔe ga ɔeeɔgi gi ve, ta zalaɔa ɔula nui. Fizɔge è ma nei baa, è ɔe ga zalaɔa ɔula nui zunu ɔilagi nɔ ve, baa è ɔe ga zalaɔa ɔula nui bolodai ve, ta peleyegei ve, Izelayele yooi zu?»

²⁰ Zalaɔa ɔula nui wola ɔoozune naama vai zu. E zalaɔa ɔula zefe zefeni, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, è vile nuɔuseiti saama.

²¹ Ti pele zoni, ti ɔa li, ti doungoiti toni luɔɔ, ta toganiiti, ta kasɔiti.

²² Ti maɔɔoozaai ma Mika ná-pelei va, Mika zeinɔɔɔiti ti bɔɔɔ lolini, ti vile Dan ná-nuiti polu. ²³ Ti ɔeni kpeei loozu Dan ná-nuiti polu, naati ti ɔaleni ma, ti ɔe Mika ma: «Leeni ɔa keai, è toligi wosu ɔana?»

²⁴ E ti wooɔaavoteni, é ɔɛ ti ma: «Nà-galagiti gè ti βeteni, wo ti zedɛa, é vee zalaɔa ɔula nui va, wo lia ga tiye, lee ɔili ka niina zegai zèa, wa gaazaɔa mà vaa zu?»

²⁵ Dan ná-nuiti ti gooɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Mina gi woizuɔɔɔ! Tanisu gi zaama, nui tanigaa yiiɔaawana, ti loo è ma. Toɔa ɔɛ ga è undaavili faa, wa da-veleyeɔei.» ²⁶ Dan ná-nuiti ti pele zoni, ti da li. Mika kaai ma ga ta-zobogi wɔɔɔve nɔnɔi va, é ɔaleni ma, é li ná-pelei wu.

Dan mavofodaiti ti zeii vai Layise

²⁷ Nii kpein Mika kɔɛteni, zekana Dan ná-nuiti ti naati seɔeni la, ti li ga tiye, é vee zalaɔa ɔula nui va, é ɔeni zea. Naa voluma, ti laaleeni Layise wu, ti nuɔuseiti paa, niiti ti ɔaaleni, ti laai ɔɔɔ la, ti zeini ziileigi zu, naa volu ti abui loni taai va. ²⁸ Nu nɔpe ge la ɔeni vaani, é va ɔɔ ti va, mazɔɔ ti maɔɔoozani Sidɔn yooi va, kɔɔfaama la ɔeni ti yɔɔzu ta nu nɔpe, ná ɔeni nemei zu, nii é Bete-Logɔbe.

Dan ná-nuiti ti taai loni volu, ti zeii ná. ²⁹ Ti taai laasei pɛeni ga Dan, ti-memewola Dan laaseigi, Izelaye ná-doun zunui, kee mɔungi daaseigi ɔeni ga Layise. ³⁰ Dan ná-nuiti ti vololibai naa ɔaalni ná, ti Zonatan zeii ga zalaɔa ɔula nui, Dan mavofodaiti be, nii é ɔeni ga Gelesome ná-doun zunui, Moize ná-dounloin. Naa mavofodaiti ka ti ɔeni naama wotii ma, eyesu ti li ga tiye duɔlai zu. ³¹ Vololibai nii Mika kɔɛteni, ti naa makeni, GALA pelei nii é ɔeni Silo, naa ná-yeeɔɔɔalal kpein daawu.

19

Gibeaa laaveaiti ta-vaa ɔni

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɔeni Izelaye unda. Leevi nui ta ɔeni ná, é ɔeni zeini Efelayime ɔize yooi ɔaabelazuve, é anzai ta zedɛni Beteleyeme Zuda yooi zu, nii é la vuluni ga zɔiti kevele. ² Kee anzanui naa ɔɔɔ lɔni kologologi zu, é zedɛni pɔ be, é ɔale ma keeɔe vɔ be Beteleyeme, é keeni ná ga alu naanigo. ³ Sinigi wuzedɛni, é li pɔ be, é va ɔɔe pɔ, é ziila, é lii la. Ná-botigɛ zunu loungoi ɔeni ba, ta soovale felegɔ. Anzanu loungoi naa leeni keeɔe ná-pelei wu, siegi zu keeɔe zunui ɔaani la, é yeezeini bu ga koozunɛ.

⁴ Nekoi, anzanu loungoi keeɔe, naa yeevilini su, é ye naa vɔ be, é ke ná ga folo savago. Ti da daamii wo, ti da ɔɔle, ti da ɔni ná. ⁵ Foloji naanisiɛi, ti wuzedɛni ga sobuzobui, Leevi nui ɔevele βeteni ga é li. Kee anzanu loungoi keeɔe ɔeni nekoi ma: «Ani go mi, è zebe zɔɔɔ, wa li niina.»

⁶ Ti zeini, ti daamii wo, ti ɔɔle vɔɔma ti felegɔ. Naa volu anzanu loungoi keeɔe ɔeni anza zinigi ma: «Deve, è ɔni ve, è yiilei.» ⁷ Anza zinigi wuzedɛni ga é li, kee nekoi ɔilini ma, é kpidi ɔila keeni ná mɔnɔ. ⁸ Foloji lɔlusieɛi, é wuzedɛni ga sobuzobui ga é li. Anzanui keeɔe ɔeni ma: «Nà è maanɛnɛzu, ani go mi, wo naa maaɔun, foloi gaayei.» Ti felegɔ pe ti daamii woni.

⁹ Anza zinigi wuzedɛni, ga ti li ta anzai nii é la ɔeni fuluni ga zɔiti kevele, ta ná-botigɛ zunu loungoi, kee anzai keeɔe ɔeni ma: «Wele foloi gaayei, woza lia, à ɔni ve, foloi lia. A ɔni ve, è yiiɔaalei, lina wa wuzedɛni ga sobuzobui, wo vile pelei zu, è li da-laazu.» ¹⁰ Anza zinigi la ɔeni pɔ ga é va ɔni ná, é wuzedɛni, é li. E zeelini Yeebuse ɔakalave, nii é ga Zeeluzalame, ta soovale felegɔiti ti maɔɔilii, ta anzai nii é la ɔeni vuluni ga zɔiti kevele.

¹¹ Siegi zu ti zeelini la Yeebuse, foloi wola liini niina. Botigɛ zunu loungoi ɔeni maligii ma: «Ade li, de lati Yeebuse nuiti ta-laai tei ma, ade ɔni ná.»

¹² Maligii gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ba-o, ade la laazu zii ɔiligiti ta-laazu, ve Izelaye nu la ná, ada ɔiizu Gibeaa.» ¹³ E ɔeni mɔnɔ ná-botigɛ zunu loungoi ma: «Ade li, de maabuɔa nuuma adaveti ta va, Gibeaa ɔaa Lama, de ɔni ná.» ¹⁴ Ti yeni ziezɛ eyesu foloi da, siegi zu ti maabuɔani la Gibeaa va, nii é Benzamen yooi zu. ¹⁵ Ti latini eyesu ti zeeli miná, ti ɔni Gibeaa. Leevi nui leeni, é lo taa zaava. Nu nɔpe ge la ɔeni suzoni, é va daazuve ná-pelei wu, ga é ɔni ná.

¹⁶ Gaabelasu, kɛwola ɔlɔi ta ɔaani kpɔkɔi, ɛ zɛɛ boti ɔɛɛzuve kpalagave, zunui naa ɔeni ga Efelayime ɔize yooi zu nui ta, ɛ ɔeni zeini Giɓea, keɛ nɔve nuiti ti ɔeni ga Benzamen nuiti. ¹⁷ E ɔaazuwuzɛɛni, ɛ wɛɛin ɔa taa zaamave. Kɛwolai ɔeni ma: «Da liizu mini? Da zɛɛzu mini?»

¹⁸ E gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Gá zɛɛzu Beteleyeme Zuda yooi zu, gá liizu Efelayime ɔize yooi ɔaabelazuve, miná ɔa gè zɔlɔni ná. Pàave, gè zɛɛ Beteleyeme Zuda yooi zu, ná liizu Gooɔɔ GALAGI ná-pelei wu, keɛ nu nɔpe ge la ná, nii ɛ yeezeizu bù. ¹⁹ Tama, tufai ɔa gi ya soovalegiti kɔnɔ fai zu, ta bului ɔalaa, ta dɔɔi, gi ve ga ànzai ta ná-botigɛ nui, gi ɔede la ani nɔpe ba.»

²⁰ Kɛwolai ɔeni ma naazu: «Ziileigi ɔe ɛ ve! Gè minazɛɛga ga ɛ-maavai pe, ɛ la nia taa zaamave.» ²¹ E ti lɛɛni ná-pelei wu, ɛ tufai ve soovalegiti zea. Siɛveaiti ti ɔɔɔiti maagbani, naa ɔolu ti daamii wo, ti ɔɔle.

²² Siɛgi zu ti ɔeni ɔoozunɛɛzu la, taazuve zunuiti, nu nakaiti, ti ɔaani ti ɔaku pelei ma, ti da daa zigá, ti da ɔe kɛwola ɔlɔi ma, peɛ keɛ nui: «Zunui ɔula, nii tɛai ɛ ɔɔ be, gi ɔede ɔula la!»

²³ Peɛ keɛ nui ɔulani, ɛ li ti ɔɔ be, ɛ ɔe ti ma: «Ba-o, kɛɛleaiti, à mina faa nɔu ɔe, ná wo maanɛɛɛzu, tɔzei zunui nii ɔa ga mà wɛɛn, à mina tɔɔɔ ɔologolo faa ɔe. ²⁴ Wɛɛ dɔun anzanui ɔa, kpeaai, ta zunui anzai, ná ɔulazu ga naati. A loo naati ma, wo naa ɔe nii wo wɔinni wo ke. Keɛ à mina tɔɔɔ ɔologolo faa wolai naa ɔe ga zunui nii.»

²⁵ Zunui naati ti la ɔeni woiloni goo ma. Názu ɔa Leevi nui anzai zoni la, ɛ kula eteave. Ti ɔuuni ma, ti ɔoova ma, ɛ zo kpidi ma eyɛsu sobui, naa ɔolu sobuzobui ti yeebe ba.

²⁶ Sobui, anzanui naa ɔaani, ɛ loo zunui naa ná-pelelave, ve sinigi ɔeni ná, eyɛsu woza ɔala.

²⁷ Sobui sinigi wuzɛɛni, ɛ pelei laalao, ɛ ɔula, ɛ va li ná-siɛi ma. Keɛ anzanui naa, ɛ ga anzai nii ɛ la ɔeni fuluni ga zɔiti kevele, ɛ naa ɔaani laani nu lɛɛzuve pelei wu, zeeiti peai kpofalagi ma. ²⁸ E ɔeni ma: «Wuzɛɛ, de li!» Keɛ gooɔaavote ge la ɔeni veeni. Sinigi seɛni, ɛ peɛ soovalegi gila kɔma, ɛ vile pelei zu, ɛ da li ná-taazu.

²⁹ Seeliai ma ná-pelei wu, ɛ boɔai zɛɛni, ɛ anzai leveleve, ɛ ke ga ma bulukpulu puugo maazu felegɔ (12), ɛ teveni Izelaye yooi zu ná pe. ³⁰ Niiti kpein ti naa ɔaani, ti ɔeni ma: «Nii ɔeɔala vaa nɔpe ge la de ɔɛni, nu la de ta ɔaani, kaipa Izelaye nuiti ti lɛɛni, ti ɔula Ezipete yooi ɔa, eyɛsu zaagaza. A ɔisiɛ su, wo ɔɔɔ ɔa, wo deve wo!»

20

Izelaye nuiti ti devei wo fai

Benzamen nuiti daalɔɔma

¹ Izelaye nuiti kpein ti ɔaani, ɛ zo Dan ɛ li Beel-Seeɓa, eyɛsu Galaade yooi zu, bebei ɔaalɛni ba Gooɔɔ GALAGI ɔakala eɔe nu ɔila nɔ Misepa. ² Nuɓuseiti ta-ɔundigɔiti kpein, ti ga Izelaye wolodamaiti, ti ɔeni GALA ná-nuɓuseiti ta-maaboɔgi zu, zunui waaunnaanigɔ (400 000) ɔeni ná, niiti ti ɔeni ziezu ɔɔɔa, boɔa zɔkpɔi ɔeni ti ya. ³ Benzamen nuiti ti menini ga Izelaye nuiti ti lɛɛni Misepa. Izelaye nuiti ti ɔeni ma: «Ulei faa nɔi nii ɔaai la, à naa wo lɛɛ gi ma.»

⁴ Leevi nui nii ti anzai ɔaani, naa ɔeni ti ma: «Ànzai nii ɛ la ɔeni vuluni ga zɔiti kevele, gá naa ɔa gi ɔaani Giɓea Benzamen yooi zu, ga gi ni ná. ⁵ Taaveaiti ti laalɛni nɔun bu. Kpidii, ti pelei maalatini, ve gè ɔeni ná, ti ɔe ti pàa. Ti vileni ànzai ɔolu, ti ye laazu la eyɛsu ti paa. ⁶ Gè ma ɔoomai zɛɛni, gè teveleve, gè sei su puu maazu fele (12), gè teve Izelaye yooi zu ná pe. Tɔzei namaba vai ɛ ga tɔɔɔ ɔologologi niima zii ɔea Izelaye yooi zu. ⁷ Wɛɛ, Izelaye nuiti wo kpein ka, wo ɔaalɛai ba, à unpilena, wo faa ɔila deve!»

⁸ Nuɓusei kpein ge wuzɛɛni sɔ gilagi zu, ti ɔe ma: «Nu ɔila kpalaa ge la ɔalesu ma ná-sege ɔotai wu, nu ɔila kpalaa ge la liizu ná-pelei wu. ⁹ Wɛɛ nii ade keɛzu niina ga Giɓea nuiti, ada kpakutoomai ɔɛɛzu, ade kwɛɛ nii da ke ga tiye. ¹⁰ Izelaye wolodai kpein su,

ada nu puugɔ zefezu nu ungilagi (100) zu, ta nu ungila (100) nu waagilagi (1 000) zu, ta nu waagila (1 000) nu waapuugɔi (10 000) zu, ta liizu ti daamiani gaizie nubuseiti be, naa ɔa a ke ta ɔalena ma, ade Gibeaa zo, nii ɛ Benzamen yooi zu, egevelei ta-ɔamaba vaa ɔoi la, ti keai Izelayele yooi zu.» ¹¹ Zekana Izelayele zunuiti kpein ti ɔaalɛni ba la taai laalɔɔɔma, ege zunu ɔila kpe no.

¹² Izelayele wolodaiti ti zunuiti teveni Benzamen nɔ-peleyegei ma, ti ɔe ma: «Namaba vai, nii ɔoudai, naa ɔeeve ɔale wo zaama? ¹³ Gaamago no, su mina ɔooza, a nu ɔakaiti fe gi ya, niiti ti Gibeaa, gi ti undaavili, gi faa ɔoi ɔula Izelayele zaama ɔana!»

Benzamen nuiti ti la ɔeni keeni, ti va woilo ti-ɔeeleaiti goo ma, Izelayele nuiti. ¹⁴ Benzamen nuiti ti zefeni ta-laa wolaiti su, ti ɔaale ba Gibeaa, ti va li ga kooi Izelayele laalɔɔɔma. ¹⁵ Benzamen nuiti gaaluni ma volo na, ti ɔeni ga, zunu waavuufele maazu lozita (26 000), niiti boɔa zokpɔi ɔeni ti ya, Gibeaa taaveaiti ti la naama ɔaalugi zu, tozei naati tiegi ɔeni ga nu undafela (700), ti ga kooɔɔ no ɔezegzegiti. ¹⁶ Naama ɔooɔɔ nuiti saama, kove nui ɔeni ti zaama ga nu undafela (700), naati kpein ti ɔeni zoosu ti kotui vili ga felevelegi, ti la voola nu undega ɔila kpegi va. ¹⁷ Ti Izelayele nuiti gaaluni balaa, ti ɔeni ga nu waaunnaangɔ (400 000), niiti boɔa zokpɔi ti ya, ti ga kooɔɔ nuiti, Benzamen nuiti ti la naama ɔaalugi zu.

Kooi ɔoo vai

Benzamen nuiti daalɔɔɔma

¹⁸ Izelayele nuiti ti wuzefeni, ti le Beetele, ti GALA gaazaɔa, ti ɔe ma: «Gi zaama be ɔa a le de mounpa, ɛ Benzamen nuiti sakpe?»

ɔooɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Zuda nuiti ka ta le ti tozei.»

¹⁹ Geelaalaoni no feya, Izelayele nuiti ti wuzefeni ti ta-ɔooɔaɔai vu Gibeaa ɔobave. ²⁰ Ti ɔulani, ti li ga ti kooi ve Benzamen nuiti ba, ti boɔɔ zeini su, ti lo Gibeaa laawu. ²¹ Benzamen nuiti ti ɔulani Gibeaa, ti Izelayele nui vaani kooɔɔzuvu naama volo na ga nu waavuufele maazu fele (22 000). ²² Nubuseiti, Izelayele nuiti, ti boɔɔ inoɔoɔni, ti ɔeeve beteni kooɔɔ vai ma monɔ ga niine naama adave no, ve ti ɔeni vuuni na folo moungi. ²³ Izelayele nuiti ti leeni, ti wolo ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu, eyesu kpokoi zeeli. Ti ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ti ɔe ma: «Gi maaneve nei gi koo laale Benzamen nuiti bu, gi-ɔeeleaiti?»

ɔooɔɔ GALAGI ɔeni ti ma: «A li ti laalɔɔɔma.»

²⁴ Poluma zobui, Izelayele nuiti ti laaleeni Benzamen nuiti bu volu, na zeizu velesiei. ²⁵ Na zeizu velesiei naa, Benzamen nuiti ti ɔulani Gibeaa, ti ti laaɔomi, ti nu waapuugɔ maazu losava (18 000) vaani Izelayele ɔooɔɔ nuiti ba, kooɔɔzuvu, ti zoogai boɔa zokpɔi vilisu.

²⁶ Izelayele nuiti kpein, ti ma vebaiti ti leeni Beetele. Ti yeni zeini na, ɔooɔɔ GALAGI ɔakala, ti da wolo, ti zugi zo eyesu kpokoi, ti gala zalaɔaiti kula, ta ziilei zalaɔaiti ɔooɔɔ GALAGI ɔakala. ²⁷ Ti ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani monɔ. Naama ziegi zu, minaa ɔa ɔooɔɔ GALAGI na-minazege kesui ɔeni na. ²⁸ Eleazaal na-doun zunui, Finease, nii ɛ ga Aalon na-dounloin, naa ɔa ɛ ɔeni botii zu naama ɔonagi. Ti ɔe ma: «Gi maaneve gi li monɔ, gi gi-ɔeeleaiti sakpe, Benzamen mavofodaiti, baa gi looɔɔ?»

ɔooɔɔ GALAGI ɔeni ti ma: «A li, mazolo lina, na zobo feezu wo ve, wo pile solo ti ma.»

²⁹ Izelayele nuiti, ti zunuiti seini dooɔfuzu Gibeaa maagoolii zu. ³⁰ Naa volu, ti liini, ti laale Benzamen nuiti bu na foloi zavasiei. Ti boɔɔ zeini su kooɔɔ vai ma Gibeaa luɔɔ, egevelei ma moun felegi ɔeni la. ³¹ Benzamen nuiti ti ɔulani kooɔɔ vai ma, ti beni boɔɔ va, ti yeebeteve taai va. Ti tozeini ga nuiti paa nubuseiti saama, egevelei no ti keeni la mounngiti su, pelei naati su, nii gilagi leezu ga Beetele vele, gilagi da li ga Gibeaa vele balaaɔai zu. Izelayele zunui ti paani, ɛ ɔeni ga nu vuusavagɔ (30).

³² Benzamen nuiti ti ɔeni ɔeezu ma: «Ade voniga ti ma ga moungi no ɔeevelei.»

Kele Izelayele nuiti ti ɔeni ɔeezu: «Ade vela ti va, de ti beteve taai va, de li ga tiye pelei zu.»

³³ Izelayele zunui kpein ge zefeni losuɔeti, ti bɔ́ɔ́ ɔ́evele beɛ Baale-Tamaal. Izelayele ná-nuiti ti lɔ́ɔ́funi, naati ti zefeni Maalee-Geeba, ve ti ɔ́eni ná. ³⁴ Kɔ́ɔ́ɔ́ nu ɔ́ezeɔ́eze waapuugo (10 000), niiti zeelobai woni ga tiye Izelayele zaama, naati ti zeelini Gíbea ɔ́akalave. Kɔ́ɔ́i wola bɔ́ini, keɛ Benzamen nuiti ti la ɔ́eni kwɛɛ ga maanɔ́ɔ́i ɔ́a vaazu ti ɔ́. ³⁵ ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI Benzamen nuiti sakpeni Izelayele ve, naama voloi, Izelayele zunu waavuufelegɔ́ maazu lɔ́lugɔ́ ungi (25 100) paani, ti pe ti zoogai kɔ́i ɔ́oɔ́zu ga boɔ́a zɔ́kpɔ́i.

³⁶ Benzamen nuiti ti kwɛɛni ga Izelayele nuiti ti pile sɔ́lɔ́ga ti ma. Izelayele zunuiti ti keɛni, eɔ́e ta ɔ́e velazu Benzamen nuiti ba, keɛ ti-ɔ́igi ɔ́eni ta-ɔ́oɔ́ɔ́ nuiti ba, niiti ti lɔ́ɔ́funi Gíbea ɔ́obave. ³⁷ Názu ɔ́a nui naati ti lɔ́ɔ́funi, ti ɔ́ulani la, ti loo Gíbea zu, ti vaza taazuve, ti nuiti undaavili. ³⁸ Ti zolooni ma ta Izelayele ɔ́oɔ́ɔ́ nui zɔ́iti, ga ti abui lo, ma luului wuzegɛ taazuve, é da le geezuve. ³⁹ Izelayele zunuiti ti ɔ́aavoteni volu ti ma, ga kɔ́ɔ́ɔ́i. Benzamen nuiti ti nu vuusavago (30) ɔ́eɔ́ala vaani niina ti va, naa maavele ma, ti ɔ́eni ɔ́eezu ma: «Ti voluazoga, ti da vela ade va, eɔ́evelei é ɔ́eni la kɔ́ɔ́ɔ́ volo mɔ́ungi zu.»

⁴⁰ Gaamanɔ́, duulu wolai tɔ́zeini ga wuzegɛa taazuve. Benzamen nuiti ti latini, ti ka ga abuzogi ɔ́a ta-laai va, ma abuzogi da le geezuve. ⁴¹ Názu ɔ́a Izelayele zunuiti ti ɔ́aleni ma la Benzamen nuiti daalɔ́ɔ́ma, naati ti wola zuluani. Mazɔ́lɔ́ ti undaaviligi ɔ́aani, nii é ɔ́eni ti luɔ́. ⁴² Ti voluaveni Izelayele zunuiti ba, ti da li ga tevebai zu vele. Keɛ kɔ́i la ɔ́eni buɔ́eni ti maazu, niiti ti zefeni taazu vele, naati ti ɔ́eni ti vaazu, tɔ́zei ti ɔ́eni ti yɔ́ɔ́zu. ⁴³ Izelayele nuiti ti Benzamen nuiti maalatini, ti vileni ti volu, ti da ti vaa, ve kpein ti ɔ́eni ɔ́eezu ti looɔ́ ná, eyɛsu Gíbea letemave, folo ɔ́ulazu vele. ⁴⁴ Ti Benzamen zunu waapuugo maazu lɔ́sava (18 000) vaani, ti pe ti ga kɔ́ɔ́ɔ́ nu ɔ́ezeɔ́ezeɔ́giti. ⁴⁵ Niiti ti yeni vulua, naati ti bizeni, ti li tevebai zu, Limon fasai ɔ́ pele, ti nu waadɔ́lugɔ́ (5 000) vaani naati saama pele zu, ti vile ti volu, eyɛsu ti zeeli Gidome, ti nu waafelegɔ́ (2 000) vaa ti va miná.

⁴⁶ Benzamen nui lieɔ́i é zaani, é ɔ́eni ga zunu waavuufele maazu lɔ́lu (25 000), ti pe ti ga kɔ́ɔ́ɔ́ nu ɔ́ezeɔ́ezeɔ́giti. ⁴⁷ Zunu undɔ́zita (600), niiti ti voluaveni, ti vela ti li tevebai zu, Limon fasai ɔ́ pele, naati ti yeni miná eyɛsu alu naanigo. ⁴⁸ Naa voluma, Izelayele nuiti ti ɔ́aavoteni Benzamen nuiti daalɔ́ɔ́ma, ti da zunuiti paa ga boɔ́a zɔ́kpɔ́i taaiti su, ta toganiiti, ta niiti kpein nɔ́ ti ɔ́eni ti ɔ́aazu luɔ́. Ti abui loni taaiti kpein ba, ma yooi zu, niiti ti ti ɔ́aani.

21

Benzamen mavofodai vuu vai su volu

¹ Zunuiti ti ɔ́onani Misepa ga ti la mɔ́ ti-loun anzanu vea Benzamen nu ve ga vulu.

² Nuɔ́useiti ti vaani Beetele, ti yeni zeini ná GALA kakala eyɛsu kpɔ́kɔ́i. Ti yeni zɔ́ngɔ́zu, ti da wɔ́lɔ́ gola, ³ ti da ɔ́e ma: «Leeni vaa zu, ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, niima vaa ɔ́ou zii ɔ́eai Izelayele? Leeni vaa zu Izelayele valagai za ná-bolodai gila ma?»

⁴ Poluma zobui, nuɔ́useiti kpein ti wuzegɛni ga sobuzobui, ti zalaɔ́a ɔ́ulazuve loni náve. Ti gala zalaɔ́aiti kulani ta ziilei zalaɔ́aiti. ⁵ Naa volu, Izelayele nuiti ti ɔ́eni bɔ́ɔ́ ma: «Izelayele wolodai kpein su, ma begele ɔ́a é laade zaama, gaalebai zu, ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI ɔ́aazu?» Mazɔ́lɔ́ ti konai woni naama nui laalɔ́ɔ́ma, nii é la vaani ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI ɔ́akala Misepa, é woni ga ta naama nui vaa.

⁶ Izelayele nuiti ti-ɔ́eloin Benzamen ná-fai ma maawɔ́in ti zoni, ti da ɔ́e ma: «Za, bolodai gila kpetevea Izelayele va. ⁷ Leeni ɔ́a ada ke ti ve, nii a ke niiti ti yeɔ́gai vulua, naati ti anza zɔ́lɔ́? Tɔ́zei de ɔ́onani ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI ve, ga de la de-loun anzanuiti ta vea ti ya ga anza.»

⁸ Ti ɔ́eni ma: «Nui ta ɔ́a ná nei baa, Izelayele ná-bolodaiti saama, nii é la leɛni Misepa, ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI ɔ́akala?» Ti kaani ga Yaɔ́eese nii é Galaade, naa ná-nu ɔ́ila kpalaa ge la ɔ́eni vaani kɔ́laɔ́ai zu, ta maaɔ́gi zu. ⁹ Ti nuɔ́useiti gaalugai ma, Yaɔ́eese nii é Galaade, ti la ɔ́eni naa ná-nu ɔ́ila kpalaa kaani.

¹⁰ Nuɓuseiti ti kɔɔɔɔ nu waapuugo maazu felegɔ (12 000) leveni, ti devei ve ti ya, ti ɔɔ ti ma: «À li Galaade yooi zu, wo Yaɓeese laaveaiti pe paa, anzanuiti pe ta doungoiti. ¹¹ Wɛle velei wa ke la, à zunuiti kpein suwuɔgaaleve, ta anzanui kpein niiti ti zunu vaa ɔwɛɛ.» ¹² Kɔɔɔɔ nui naati ti anzalopo ɓea unnaanigo (400) ɔaani Yaɓeese taaveaiti saama, Galaade yooi zu, niiti zunu la ɔɔni de vɔɔɔɔni ti va. Ti liini ga tiye, Silo kɔɔlaɔɔai zu, Kanaan yooi zu.

¹³ Nuɓuseiti kpein ti keelaiti teveni Benzamen nuiti ma, niiti ti laɔɔɔɔni Limon fasai ma, nii a ke ti yɔɔɔɔzuɓete, ziileigi ɔɔ ti zaama. ¹⁴ Benzamen nuiti ti ɔɔaleni ma. Ti anzanuiti feeni ti ya, niiti ti la ɔɔni ti vaani Yaɓeese, Galaade yooi zu, keɛle é la ɔɔni kula ɔɔɔni ti va.

¹⁵ Benzamen nuiti maawɔin nuɓuseiti soni, tɔɔzei ɔɔɔɔ GALAGI zeɔɔe naka wɔɔni Izelayele wolodamaiti saama. ¹⁶ Beɓei ma ɔɔnɔɔɔni ti ɔɔni ma: «Ada ke ɔɔale, de va anzanu zɔɔɔ zɔɔiti be, ti yegai vulua, tɔɔzei Benzamen anzanuiti kpein undaaviligɛ?» ¹⁷ Ti ɔɔni ma mɔɔnɔ: «Niiti ti yegai vulua Benzamen nuiti saama, naati ti ta-voganiiti make, naa ɔa a ke bolodai ta ɔa mina vala ba Izelayele zu. ¹⁸ Keɛle ade la zooga de va de-loun anzanui ta ve ti ve ga anza.» Mazɔɔɔ Izelayele nuiti ti konai woni, ti ɔɔ ti ma: «Naama nui ɔɔtove, nii a anza ve Benzamen nui ta ya!» ¹⁹ Ti ɔɔni ma: «Wɛle kona-o-kona ɔɔɔɔ GALAGI ná-fetii ɔa da ɔɔla Silo, nii é Beetele lekɔɔemave nu ɔɔvezuve, é lo pelei naa va folo ɔɔlazulu velei, nii é zeɔɔezu Beetele é da li Sikeme, ta Lebɔna lekɔɔemave nu yeezazuve.»

²⁰ Naa volu, ti niima levei veeni Benzamen nuiti zea, ti ɔɔ ti ma: «À li wo laɔɔɔ ná, leezen beleti su. ²¹ Siɛgi zu wo Silo anzalopoitii kaazu la, ti da kuai wo, ti da lati, wa ɔɔla leezen belei zu, wo ɔɔlagilagi ɔa anzalopo ɔɔla so ɔɔɔ ve ga anza, wo li ga tiye Benzamen yooi zu. ²² Ni ti-ɔɔɔni, ɓaa ti-ɔɔɔaiti, ta vaana ti ɓaazaɔa gi vɔ be, gá ɔɔ ti ma: «A gi maawɔinɔa, mazɔɔɔ gi la anzanu zɔɔɔni ti ve kɔɔi zu. Wa laade wo va fe ti ya, ni wa ɔɔni de, wa la ɔɔ ga sɔba nu.» »

²³ Zekana Benzamen zunuiti ti keɛni la, ti anzanuiti seɔɔni ga ti-lieɔi, é ɔɔla anzalopoitii saama, niiti ti ɔɔni kuai wosu Silo, naa volu ti li ga tiye. Ti ta-laaiti to volu, ti zeii ná, ta-voganiiti saama ti ɔɔlagilagi pe. ²⁴ Naama ziɛgi nɔ zu, Izelayele nui zɔɔiti ti liini ta-wolodaiti su, ta-veleyeɔeiti bu, ti ɔɔlagilagi ti zeii ta-voganiiti unda.

²⁵ Naama ziɛgi zu, masa ge la ɔɔni Izelayele unda. Eɛe ge ɔɔni naa nɔ ɔɔɔzu, nii pagai gaazu.

Lute Ná-Sευει Lute ná-sευει lózei velei

Be ɟa é ga sευει nii ɟe nui: Nu la kwεε.

Sευει nii zu bεε ma ungi: GALA ná-zaalai ta ná-gaazumaawɔingɟai ɟa naati kɔnɔ fe, niiti ti ɟigi losu ba.

Sευει nii ɟe ziegɟi: Kona waagila kona ungi (1 100) siegi zu, Yesu Kilista zɔlɔɔ siegi yeelugɔ.

Lute ná-fai zie velei ɟa de ɟigi loozu tukpɔɟaaleve nuiti ta-ziegɟi zu, ti ɟeai ma Izelayele nuɓuseiti untugɔ.

Sευει nii ɟe ungi ta ɟa ga, é dεε eɟεvelei anzanu ɟili ge vaani la, é zεi GALA ná-nuɓuseiti saama. Naa maaɓele ma, sευει nii ɟaa: Lute ná-woogεɟiladai maaɓakpasu, nii nu ɟa vokɔɟɔ ma, é lo sinigi ná-pεleyeɟei va, é veε Izelayele ná-GALAGI va. Togɟa naa ɟεvelei lεezu, eɟεvelei GALA ge Moabe nui Lute mœin veeni la, ná-woogεɟiladai vaa zu. Lute ta deemœin Naomi ti maanɔɟni mœungi ti ɟeni ga maawɔin nuiti, keɟe ti ɟulani naa zu, ti ɟe ziileigi zu ta undaanεεi. Sευει nii zu vai zuɟula ve ga pagɔ, togɟa lɔɟɔ vagɔ wosu, é lo woogεɟiladai va ga nuɓuseiti zɔɟɔzu nεεɓei maaɓele, ta é vɛle GALA ná-kitogi va é nui zu.

Boaze ɟεvele βεteni ga é Lute unmoɔ, tɔzei ba: Elimeeleke nii é ɟeni ga ná-nu bɔɔɔɔgi, zobo ge la ɟeni bε, é va unmoɔ. Boaze ɟa ga Kilista ma voogi, nii paai naa laazeelizu, nii tigi la zooni é va ke: E nuiti unmoɔni.

Lute ná-doun zunui zɔlɔɔ fai ɟa ga sευει nii zu vai ma βiingi: Doin naa ɟa é ɟeni ga masagi Davide keεɟe wolai, togɟa ga keεɟe wolaiti ti ta.

Lute Moabe anzanui ɟa Yesu Kilista bɔɟɔi mavofodai zaama. (Matiyo 1:5)

Elimeeleke ná-pεleyeɟei ná-maanɔɟ vai

¹ Tukpɔɟaaleve nuiti ta-ziegɟi zu, pului looni Izelayele nuiti ta-yooi zu. Beteleyεme laai é Zuda yooi zu, naama zunui ta liini ta anzai ta ná-doun zunui felegɔiti, ga ti lago zεi Moabe yooi zu. ² Zunui naa laaseigi ɟeni ga Elimeeleke, anzai laaseigi ɟeni ga Naomi, ta ná-doun zunui felegɔiti daaseigiti ti ɟeni ga Maalon ta Kiliyon. Ti ɟeni ga Efelata nuiti, Beteleyεme laai zu Zuda yooi zu. Ti zeeliai ma Moabe yooi zu, ti zeizuve βεteni ná. ³ Naomi zinigi Elimeeleke zaani, anzanui ɟila ko yeni niina ná, ta ná-doun zunui felegɔiti. ⁴ Ti Moabe anzanuiti seini. Gilagi laaseigi ɟeni ga Wɔɔlepa, felesiei laaseigi ɟe ga Lute. Ti zeini ná kona puugɔ laawu. ⁵ Maalon ta Kiliyon ti zaani balaa ti felegɔ pe. Naomi yeni ná, balagai ná-doun felegɔiti ma ta sinigi.

Lute ta Naomi ti lii vai Beteleyεme

⁶ E yeni Moabe yooi zu, é meni ga Gɔogɔ GALAGI undaanεε laa ná-nuɓuseiti bε, é daamianigi vea ti ya. E wuzegeni, tɔ-o, ná-doun anzaiti-yo, ga ti zεɟe Moabe yooi zu. ⁷ Ti zegeni ti-zeizuve, ta ná-doun anza felegɔiti, ti vɛle pelei ma, ga ti ɟale ma Zuda yooi zu. ⁸ Naomi ɟeni naazu ná-doun anza felegɔiti ma: «À ɟale ma, εεε ge li dee ná-pεlei wu. Gɔogɔ GALAGI faabɔɟɔ ɟe wo ve, velei wo kea la wo-zinigiti bε, niiti ti zaai, ta wo kea la ná balaa bε. ⁹ Gɔogɔ GALAGI wo ɟilagilagi zeivele βεte zini pelei wu, wa ɟe bu!» E ti nεnɛni. Ti tɔzeini ga wɔlɔa. ¹⁰ Ti ɟeni ma: «Ba-o, ada liizu vɔɔma ɟa-nuɓuseiti pɔ bε.»

¹¹ Naomi ɟeni ti ma: «À ɟale ma, doun anzanuiti! Lee vaa zu wa vɛle pòlu? Doun zunua ta kòozu mɔnɔ baa, ta ɟe ga wo-zinigiti? ¹² A ɟale ma, doun anzanuiti. A li! Mazɔlɔɔ gòla vɔlɔve na, gè va zεi zini bε. Anεε balaa ná ɟεεzu ma: «Kito ka bε, ga za βidii, gè ve zini bε ga

gè zunu lounḡa zóló,»¹³ wa naati maaḡoun ga ti wóló, wa ḡe wo zeí vai va zini be naazu ḡaa? Ba-o, doun anzanuiti! Mazóló ná-kpólóí wólóúe wónáí va, ta mónó ḡóḡó GALAGI yeewuzegéúe dàalóḡma.»

¹⁴ Ti wólóni mónó. Wólépa deemón nēnēni, ti bali ma, keḡe Lute ḡilini ba. ¹⁵ Naomi ḡeni Lute ma: «Pete, è-zeebáí ḡalega ma ná-nubuseiti pó ta ná-galagiti. ḡale ma, è vilé è-zeebáí volu.»

¹⁶ Keḡe Lute ḡeni ma: «Mina bóí dà ga gè zefé è volu, ga gè ḡe è va! Úe dá li ná, ná li miná, ve dá zeí ná, ná zeí miná. Da-nubuseiti ta ḡe ga ná-nubuseiti, dá-ḡALAGI ḡa ḡe ga ná-GALAGI. ¹⁷ Úe dá za ná, ná za miná, màḡulu ná. ḡóḡó GALAGI sò ná-ziiḡaawanai pe su, ni ani ḡili ka kpètevena è va, é ḡula saai volu!» ¹⁸ Naomi kaai ma ga wóinúe ga ti li úóma, é zeni kana niina.

¹⁹ Ti felegó ti zieni úóma, eyesu ti zeeli Beteleyeme. Sieḡi zu ti læni la Beteleyeme, taai kpein ge búseni ti maavele ma, anzanuiti ti ḡeni ḡeezu ma: «Naomi ḡa nei ḡaa?» ²⁰ E ḡeni ti ma-o: «À mina mó tòli ga Naomi,* keni Mala.† Mazóló Zebéi-Pe-Maliḡii eteai ḡaa mà. ²¹ Diiзуe, zèei laavega ḡeni de, ḡóḡó GALAGI vaa ga ze zèapakai. Lee vaa zu wa tòli ga Naomi? Tózei ḡóḡó GALAGI voluavega bà, Zebéi-Pe-Maliḡii màanóḡa.»

²² Zekana Naomi ta ná-doun anzai Lute, Moabe nui, ti vaani la, ti zefé Moabe yooi zu. Ti zeelini Beteleyeme, moloi nii daa ga wólézeḡi, naa leve vai lózeidai nó kpein.

2

Lute molo ḡpḡḡi yeve vai Boaze ná-kpalagave

¹ Naomi zinigi ná-nui ta ḡeni ná. E ḡeni ga zobobe nu kpetai, Elimeelke ná-peleyeḡei wu, daaseigi ḡeni ga Boaze. ² Moabe nui Lute ḡeni Naomi ma: «Nà è maanēnezú ga è va bu, gè li molo ḡpḡ gaiziezúe kpalagave, naama nui wosúe, nii a màawóinḡa.» E ḡeni ma: «Li, doun anzanu.»

³ E liini molo ḡpḡ gaiziezúe kpalagi ta zu, molo leve nuiti pogi zu. E zolooni nó kpein ga kpalagi naa ḡeni ga Boaze nónáí, nii é ḡeni ga Elimeelke ná-peleyeḡei wu nui.

⁴ Ná tago keai ma, Boaze vaani, é zefé Beteleyeme, é ḡe molo leve nuiti ma: «ḡóḡó GALAGI ḡe wo va!» Ti goḡḡaavoteni, ti ḡe ma: «ḡóḡó GALAGI tuya loo è ve!»

⁵ Boaze ḡeni ná-botigé zunui ma, nii é ḡeni welezú molo leve nuiti ma: «Anzanu lounḡoi nii ḡa ga be ná-doun?» ⁶ Botigé zunui é ḡeni welezú molo leve nuiti ma, naa goḡḡaavoteni, é ḡe ma: «Moabe anzanu lounḡoi ta ve, nii ti vaai ta Naomi, ti zefé Moabe yooi zu. ⁷ E boge mà ga gè va bu, é dá molo ḡpḡḡi gaizie, molo ḡiliiti zḡḡzu, molo leve nuiti polu velei, é dá ti ḡaale ba. Paa yee ma za sobui, toḡa loni nó eyesu niizu, é lago looḡoge nó kotai wu.»

⁸ Boaze ḡeni Lute ma: «Woilo, doun anzanu, mina li molo ḡpḡ gaiziezú kpalala kili su, mina màḡooza ve va, ye ná-botigé anzanuiti ba. ⁹ Wele ve moloi levezú ná kpalagi zu, è li ti volu. Gè ná-botigé zunuiti tēneḡe ga ti mina vóḡu è va. Sieḡi zu kpóle wóin è zosu da, dá li zie liḡiiti pó be, è bóle ga nii botigé zunuiti ta saḡa.» ¹⁰ E vileni niibigá zoi ma, é nókó, é ḡe ma: «Gè zaalai zólóḡe ḡale è ḡaazu, ga è ḡeezu mà bebe, nēi gè ga ween anzanui?»

¹¹ Boaze goḡḡaavoteni, é ḡe ma: «Ti naa kpein boge mà, nii è kea è-leemón ve, è-zinigi zaa voluma, velei è zeféai la è-ḡee ta è-leeni ba, ta zoi è zólóḡai su, ga è va nubuseiti pó, niiti è la ḡea ti ḡwee pólomazu. ¹² ḡóḡó GALAGI naa ḡe è ve, nii è kea. ḡóḡó GALAGI, Izelaye ná-GALAGI, nii è vaa, è lóḡu kovegi wu, naa è ḡónókula ga gola.» ¹³ Lute ḡeni ma: «Ee, Màliḡii, gè zaalai zólóḡa è ḡaazu! Mazóló è ḡaanēnea, ta è bóea pò, è ziiila, nēi, gè ga dá-wotigé anzanui. Anēe naa ve, ndun, gè la ga dá-wotigé anzanuiti gila kpalaa kevele.»

¹⁴ Daamii zieḡi zu, Boaze ḡeni ma: «Maabúḡa, è daamii wo, dá-bulu búḡai ló guulu dabai wu.» E zeini molo leve nuiti kobave. Boaze ani ḡae ḡeegai veeni zea. E miini, é yiḡo, é

* **1:20** Naomi: daaseigi nii polúe ga «koozunēe anzanui.» † **1:20** Mala: daaseigi nii polúe ga «ziiḡóló anzanui.»

mətai make. ¹⁵ Naa volu é wuzegfeni posuyevéi ma. Boaze niima levei veeni ná-botigé zunuiti zea, é gɛ ti ma: «À yeezei bu ga é posuyevéi gɛ balaa molo giliiti zɔɔzɔ. A mina kpɔlɔ. ¹⁶ Anɛɛ wa ma gɔpɔgi tanigaa gɔla ma giliiti ba, ga wo zɛ ná, é zɛvɛ, wo mina zelilo ma.»

¹⁷ E posuyevéi gɛɛni kpalagavɛ eyɛsu kpɔkɔi. E naa lofani, nii é zɛvɛni. E kilo vuusavagɔ (30) bɔlɔ gila daaveni ga molo gɔamagi nii daa ga wɔɔlezegi. ¹⁸ Nii é zɛvɛni, é naa zɛgɛni, é lii la taa zu, é dɛɛni ga deemɔɔn. E ná-daamianigi mətai balaa gɔlani, é ti ve zea. ¹⁹ Deemɔɔn gɛni ma: «Mini gɔ è posuyevéi gɛai ná za? Mini gɔ è botii gɛai ná za? Tuya gɔ naa vɛ, zɔi é è zɛsɛbogai!» E naa kpein sugɔlani deemɔɔn ma, nii kpein é zieni su. Naa volu, é gɛni ma: «Zunui nii gè botii gɛai pɔ bɛ, daa gɔ ga Boaze.» ²⁰ Naomi gɛni ná-doun anzai ma: «Gɔɔgɔ GALAGI tuya loo naama nui vɛ, teigi é maawɔingɔi gɛɛzu naati bɛ, ti vulua, ta naati bɛ, niiti ti zaai!» Naomi gɛni ma mɔnɔ: «Zunui naa gɔ ga da-nu gɛtegɛte, toɔa ga naati ti ta, niiti ti-losuvɛ ga ti de unmɔɔ.»

²¹ Moaɓe nui Lute ta laani ma, é gɛ ma: «Kɛvɛ mà balaa: «Yɛ ná-botigé nuiti ba, eyɛsu ti bɛ ga ná-moloi leve.» » ²² Naomi gɛni ná-doun anzai Lute ma: «Naa vagɛ, dɔun anzanu, ga è gɛ ná-botigé anzanuiti ba, naa gɔ a kɛ nu mina è bɔlɔ kpalagi tagɛli su.»

²³ Naazu, é yɛni Boaze ná-botigé anzanuiti ba, é da posuyevéi gɛ, eyɛsu moloi nii daa ga wɔɔlezegi ta moloi nii daa ga beleegi, naati ti leve vaiti kpein ti bɛ. Naa pɛ su é gɛɛni deemɔɔn vɔ bɛ.

3

Lute ná-maanɛɛni

¹ Yeeta Lute deemɔɔn Naomi gɛni ma: «Dɔun anzanu, ná pɔ gè è zeivele bɛtɛ, naa gɔ a kɛ è gɛ undaanɛi zu. ² E kwɛɛni ga Boaze nii è gɛa ná-botigé anzanuiti ba, naa gɔ ga da-nui ta. Tama za kpɔkɔi, toɔa liizu moloi gɔavɛɛzu, ná-molo lofazuve. ³ Maagba, è gɔlɔ maku nɛɛnɛgi zie bɔɔɔ ma, è da-zɛgɛ vagɔiti too, è yɛi molo lofazuve. Mina bɔɔɔ lɛɛ la, eyɛsu é bɛ ga daamii wo, é bɔɔle. ⁴ Siɛgi zu é liizu la, é la, ná vɛtɛ, vɛ é laazu ná. Naa volu maabuɔa ba, è segei tago wuzɛgɛ kɔɔɔiti ma, è la. Tɔ bɔɔɔgo, toɔa naa wo è ma, nii maanɛai ga è kɛ.» ⁵ Lute googɔavɔteni, é gɛ ma: «Nà naa kpein kɛ, nii è boga mà.»

⁶ E yeini molo lofazuve, é naa kpein kɛɛni, nii deemɔɔn deveni ma. ⁷ Boaze laamiini, é bɔɔle, koozunɛɛni ziimavɛ. E liini, é la molo giliiti poluvɛ. Lute vaani naazu vaavaa, é segei zɛgɛ kɔɔɔiti ma, é la. ⁸ Kua zaamai, zunui naa wuunni kami, é lati, é ka ga anzanui ta gɔ laani kɔɔɔiti bu. ⁹ E gɛ ma: «Bɛ gɔ ga dɛ?» Naa googɔavɔteni, é gɛ ma: «Nà vɛ, Lute vɛ, da-wotigé anzanui. Baa màazu, mazɔlɔ vɛlei è la ga gi bɔɔɔ nu, unmɔɔ fai ma losuvɛ veevɛ è ya nɔun tetema.»

¹⁰ E gɛni ma: «Gɔɔgɔ GALAGI tuya loo è vɛ, dɔun anzanu! Faa gɔabelagi nii gɔ da-woogɛgɛladai lɛɛzu mɔnɔ, é leve ma mɔungi va, mazɔlɔ è la nu niineiti gaizieni, balá nua, baa kpɛtɛ nua. ¹¹ Niizu, dɔun anzanu, mina lua nɛgɛlein. Nà naa kpein kɛ è vɛ, nii è bosu, mazɔlɔ nubuse pɛ ge sugwɛɛ ga da ga anzanu zɔbelama. ¹² Gaamai vɛ ga unmɔɔ fai ma losuvɛ gɔ zèa, kɛɛ tagɛli ka ná, nii é nɔun tuɔɔ. ¹³ Ni vɛ. Lina, ni toɔa pɔ é unmɔɔ fai ma losuvɛ gɛ è vɛ, é kɛ. Kɛɛ ni é la nɛɛni bɛ ga é kɛ è vɛ, gè gɔna Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, nɔun, ná kɛ è vɛ. Yɛ laani eyɛsu sobu.»

¹⁴ E yɛni laani kɔɔɔiti bu eyɛsu sobui. E wuzegfeni ga kpidiɔidigi, nu la dɛ zooga è va nu maabɛɛgaga gɔ. Mazɔlɔ Boaze gɛni ma: «Maa la nɛɛni ga nu va sugwɛɛ ga anzanu lɛvɛ molo lofazuve.» ¹⁵ E gɛni ma: «Da-zɛgɛ wolai zuvie, è so.» E soni. Naa su lɔzita gɔɔɔni moloi zu, é pu su, é daale bu. Naa volu é lɛɛni taa zu.

¹⁶ Lute vaani deemɔɔn vɔ bɛ. Naomi gɛni ma: «Da vɛ baa, dɔun anzanu?» Lute naa kpein sugɔlani, nii zunui naa kɛɛni bɛ. ¹⁷ E gɛni ma: «É su lɔzita veevɛ bɛ moloi zu, é gɛ mà: «E la lia ga yeapaka è-leemɔɔn vɔ bɛ.» » ¹⁸ Naomi gɛni ma: «Yɛ vɛ, è yiilei, dɔun anzanu,

eyesu è kwεε velei niima vai vaazu besu da, mazólóó zunui nii la doogó nǎpe boga jεgεlein, keni a niima vai gaabelana za.»

4

Lute vulu vai Boaze ve

¹ Boaze liini taa zigfidave, é zeí ná. Petε, zoi unmoó fai ma losuve gfeni zea, nii Boaze ná-fai woni, naa vaani, é da leve. Boaze gfeni ma: «Uaa lee ve, zeí lee ve.» Naa vaani, é zeí. ² Boaze nu puugo zεgfeni taa gεwolaiti saama, é gfeni ti ma: «À zeí lee ve.» Ti zeini. ³ Naa volu é gfeni naama nui ma, nii unmoó fai ma losuve gfeni zea: «È sufwεeni ga Naomi va, é zεge Moabe yooi zu. Toǵa pǎ é zou buǵai vǎdi, nii é ga ade-gεeloin Elimeeleke nǎnǎi. ⁴ Gè gisieve ga gè naa wo è ma, ga è geya taa veaiti gaazu, ta nà-nubuseiti ta-gεwolaiti gaazu. Ni da pǎ è unmoó, unmoó. Ni è la unmoósu, dεε ga ze, gè gε kwεε, mazólóó da gǵa mǎunpa ma losuve è ya. Nà gǵa é zèa dǎun è voluma.» E googǵaavoteni, é gε ma: «Nà pǎ gè zoi unmoó.»

⁵ Boaze gfeni ma: «Foloi è zoi geyazu la Naomi ma, da Moabe nui Lute balaagi zeí naama zεgi zu, nii é ga poanzai, nii a ke vofoda gε sinigi va, nii saai, niiti ta ná-poganii zεge.»

⁶ Zoi unmoó fai ma losuve gfeni zea, naa googǵaavote, é gε ma: «Ni naa ve, gè gεlea unmoó tosuve va, gè mina va nà-poganii gǵologǵolu. Unmoó fai ma losuve zεge ga dǎnǎ, mazólóó gè la zooga gè va unmoó.»

⁷ Izelayele nuiti saama mǎungi, faa nǎpe a la gēna gǵilia ba, é lo unmoó faa va, baa anii maavalibo faa va, gilagi bēna ná-savalagi gǵula gǵǵǵi gǵa, é fe zoi ya, naa bēna gε ga poogi Izelayele nuiti bε ga naama vai bεtea. ⁸ Zoi unmoó fai ma losuve gfeni zea, naa gfeni Boaze ma: «Zoi geya bǵǵǵ ve,» é ná-savalagi gǵulani gǵǵǵa.

⁹ Boaze gfeni naazu kewolaiti ta nubuseiti kpein ma: «Wo gēa ga zeeleiti za, ga nii kpein é gēa ga Elimeeleke nǎnǎ ta Kiliyon, naa vεε Maalon va, gè naati pε geyaa Naomi ma. ¹⁰ Gè Moabe nui Lute zeida balaa, é gε ga ànza, nii é gfeni ga Maalon anzai, ga nii saai naa laaseigi mina jεele ná-poganii zaama, naa gǵa a ke nii saai naa laaseigi ye gǵ kεεgεleaiti saama, sólóó taa zigfidave. Wo gēa ga ma zeeleiti za.»

¹¹ Nubusei niiti kpein ti gfeni taa zigfidave ta kewolaiti, ti gfeni ma: «Gá ga naama zeeleiti! Anzanui é lee zu da-velei wu, Gǵogǵ GALAGI ke ga Zakǎbe anzaiti Lasele ta Leani kevele, niiti ti felegǵiti ti Izelayele veleyeǵei logai! Da bǵǵǵi balaa, tuyai gε è ma Efelata, ta è lǵǵ zólóó Beteleyeme! ¹² Vofodai nii Gǵogǵ GALAGI fee zu è ya ga anzanu loungoi nii maavele, é da-veleyeǵei gε ga Peelese ná-peleyeǵei gεvele, nii Tamaal sólóóni Zuda ve!»

¹³ Boaze Lute zεgfeni, é ke ga anza, é daani volu. Gǵogǵ GALAGI vaani bu Lute kogi zεge, é doun zunu zólóó. ¹⁴ Anzanuiti ti gfeni Naomi ma: «Mamagi gǵa Gǵogǵ GALAGI ve, nii é la vaani bu, è va vala za peleyeǵei make nui ma, GALA ge ke daaseigi wǎólóó Izelayele nuiti saama faan! ¹⁵ Doin nii gǵa è-yenvui niine, é è make da vǎlózagana, mazólóó è-loun anzai nii è nǎi bε, ta fizǵgai è ve zunu loun lǎfela va, naa gǵa é sólóǵgai.» ¹⁶ Naomi doin zεgfeni, é pεε yii la. Tǎ gǵa é kulani su. ¹⁷ Anzanuiti ti gfeni ga seijnǵǵiti, naati ti gε ma: «Doun zunu zólóǵga Naomi ve!» Ti daasei pεeni ga Wǎbεde. Toǵa é gfeni ga Izayi kεεgε, é gε ga Davide kεεgεwola.

Davide memεwolaiti

¹⁸ Peelese mavofodaiti ta ga: Peelese Gεselon zólóóni, ¹⁹ Gεselon Lame zólóó, Lame Aminadaǵe zólóó, ²⁰ Aminadaǵe Naason zólóó, Naason Salema zólóó, ²¹ Salema Boaze zólóó, Boaze Wǎbεde zólóó, ²² Wǎbεde Izayi zólóó, ta Izayi Davide zólóó.

Samiyele Ná-Sευε Məungi SAMIYELE NA-FAI

(1:1–7:17)

Ane lii vai GALA sei vεlei wu Silo

¹ Efelayime zunui ta ɣeni Lama, Sɔfe ɣovii ma, Efelayime ɣize yooi zu. Daaseigi ɣeni ga Elekana. E ɣeni ga Yelɔɣame ná-doun zunui, kεwola ɣeni ga Tɔɣu ná-doun zunui Eliyu. Tɔɣu naa, keεɣe ɣeni ga Sufe. ² Anza felegɔ ɣa Elekana seini. Ma məungi laa ɣeni ga Ane, felesiei laa ɣe ga Penina, dointi ti ɣeni Penina ve, keke ta la ɣeni Ane ve.

³ Kona-o-kona Elekana bena zeɣe ná-taazuve, é li Silo, é nɔkɔ ɢooɣɔ GALAGI wu, Fai-Pε-Maliɣii. Eli ná-doun zunu felegɔiti, ɢɔfeni ta Finease, naati ti ɣeni ga ɢooɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti Silo taazuve. ⁴ Zalaɣai ɣula laa ɣilagila, Elekana ve, é bena ma zuai ta ɣaaɣwe Penina ta ná-dointi ba. ⁵ Keke Ane nɔnoi bena wɔlɔ ga seizu felegɔ, tɔɔzei Ane wola neeni Elekana ve, anεε ni GALA ge la ɣeni doun veeni naa ve. ⁶ Sinianzai Penina la ɣeni looɣosu ga gaazu unfe seɣeai, mazɔlɔ ɢooɣɔ GALAGI la ɣeni doun veeni be. ⁷ Kona-o-kona, naa nɔ ɣa ti ɣeni daawu. Penina da Ane yiiɔlɔ, teε laa ɣilagila ɢooɣɔ GALAGI ze vεlei wu.

Ti yeni naazu konagi ta, Ane tɔɔzei ga é da wɔlɔ, é da ɣele daami wo fai va. ⁸ Sinigi Elekana gaazaɣani, é ɣe ma: «Ane, lee vaa zu è wɔlɔzu, è da ɣele daamianigi va? Toɣa ɣale, è ɔɔɣɔ maawɔinzu? Nà ɣila gè la vizɔni doun puugɔ va è ve ɔaa?»

Ane ná-GALA maanεenεi

⁹ Ti daamii wogai ma, ti ɔɔle Silo, Ane wuzegeni, é li zalaɣa ɣulazu velei, zalaɣa ɣula nui Eli ɣeni zeini ná-kpɔkpɔgi ɣa, ɢooɣɔ GALAGI ze vεlei laave. ¹⁰ Tɔɔzei ziiɔlɔla ɣeni de koozu gola, é ɢooɣɔ GALAGI maanεenεni, é da wɔlɔ gola. ¹¹ E minazegɣegi woni, é ɣe: «Ee, ɢooɣɔ GALAGI, Fai-Pε-Maliɣii! Ni da ná-kpɔlɔi vetena, è gaaazumaawɔingɣa, ni è la yeemani mà, ni da doun zunu veena bè, nà fe è ve, ɢooɣɔ GALAGI, sii ma voloi pε su, kpeka la wɔɣua nɔundɣai ta kpelei va eyesu pε.»

¹² Tei Ane lebbini ɢooɣɔ GALAGI valizu, Eli ɣeni dakɔlɔgiti niikpi pelei zumɔsu. ¹³ E ɣeni naa lakɔlɔgiti kaazu, ti da niikpi, keke nu la ɣeni woo nɔpe menisu, mazɔlɔ Ane ɣeni GALA falizu yiimaave. Eli ɣisieni ga dɔɔi ɣa é Ane zogai. ¹⁴ Eli ɣeni Ane ma: «Da ɣulazu niima ɣevelei zu yeelε? Li, è da-lɔɔi ɣula ɣaazu ada ɣili pele.»

¹⁵ Ane gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, maliɣii, dɔɔ lei é va ɣe bà, gè la dɔɔ ɔleni, ɔaa gaazulati gani nɔpe. Keke zii ɣa é ɔlɔzu kɔozu. Nà ve ga gè nà-ziiɔlɔi le ga ɢooɣɔ GALAGI. ¹⁶ Mina pète ga anzanu nakai, ziiɔlɔ latevegai ɣa é kea gè lebiga ná-GALA falii zu.»

¹⁷ Eli gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ni naa ve, li, ziiɣeigi ɣe è ve, Izelayele ná-GALAGI è woogaaavote, nii è falia ma, é naa ve è ya!»

¹⁸ Ane Eli woogaaavoteni, é ɣe ma: «Da-nubɔɣɔlai zoo é ye bà.» Naa woga voluma Ane ve, é liini, é daamii wo, gaazuve ze ga pagɔ. ¹⁹ Poluma zobui, kpidiɔidigi, Elekana ta ná-peleyeɣe pε ti liini, ti nɔkɔ ɢooɣɔ GALAGI wu, naa voluma, ti ɣaleni ma, ti li ta-laazu Lama.

Elekana beɣeni anzai Ane ma, ɢooɣɔ GALAGI ge naa maawɔingɣaani. ²⁰ Ane kogi zegeni naama ɣonagi nɔ laawu, é zunu loun zɔlɔ, é ɣe ma: «Doin nii laa ɣa ga Samiyele, mazɔlɔ gè falive ɢooɣɔ GALAGI ma.»

Ane ná-doin ɣalivaa vai GALA ma

²¹ Naa voluma, Elekana ta ná-peleyeɣe pε ti ɣeni liizu mɔnɔ Silo, ga ti naama zalaɣai ɣula, nii ta da kula kona-o-kona, ɢooɣɔ GALAGI ve, ta é ná-minazegɣegi laazeeli, nii é keeni.

²² Kεε Ane la ɣeni uileni ti volu naama ziei zu, é ɣeni sinigi ma: «Nà naa maabɔunsu, eyesu doin laaɣula niimii va, naazu nà lii la niina Silo, gè fe Ɔooɣɔ GALAGI ve, nii a ke doin tei ge ye Ɔooɣɔ GALAGI ya, sii ma voloi pe su.»

²³ Sinigi Elekana ɣeni ma: «Ke eɣevelei è devea la, naa maabɔun eyesu è doin laaɣula niimii va. Ɔooɣɔ GALAGI ge ke, nii é minazeɣea la, naa laazeeli.» Ane yeni ná, é da niimii ve doungoi ya, eyesu naa laaɣula niimii va.

²⁴ Doin laaɣulaai ma niimii va, dee Ane seɣeni, é lii la Silo, anεε ni doungoi laida ɣeni de de. E kona savago nike zinei zeɣeni, é veε bulu vukɔi kilo vuusavago (30) va, ta kɔlɔ woole ɣila daavegai ga dɔɔi. ²⁵ Ti nikei vaani, ti kula ga zalaɣai, naa voluma, ti liini ga doungoi Eli vɔ. ²⁶ Ane ɣeni ma: «Ee, mɔliɣii, è-ɣi ka naa zu nei baa, ga anzanui ta vaani, é da Ɔooɣɔ GALAGI vali è ɣobave? GALA ka kàazu, eɣevelei è vulua la ga ɣite, gaamazu nà ɣeni de. ²⁷ Wele, doin nii ɣa gè ɣeni falizu GALA ma. Tama Ɔooɣɔ GALAGI fea zèa. ²⁸ Nà balaagi, nà pɔ ga gè kaliva Ɔooɣɔ GALAGI ma, toɣa ga nɔnɔ sii ma voloi pe su.» Ti nɔkɔni ná Ɔooɣɔ GALAGI wu.

2

Ane ná-mama guyei

¹ Ane GALA falini ɣani:

«Zii laavege ga koozunεei, Ɔooɣɔ GALAGI zaalai zu.

Gè unbuzegɛi zɔlɔɔga Ɔooɣɔ GALAGI zaalai zu,
nà zoo niina gè bɔε, gè sili nuiti gooɣaavote,
kòozunεεve, tɔɔzei GALA ge bɔga bà.

² Ɔooɣɔ GALAGI ɣeɣala la ná, tɔ ɣila kpe ka ɲadegai.

E ɣula tɔun polu, gala kili ge la ná,
gala kili ge la ná, é va ɣe ga fasai, ga ɣɔnɔ ma ƆALAGI ɣevele.

³ A wa-waso kpɔɛiti kpelana mu pele zu,
ta poomu gooiti ti ɣea ɣulazu wo-laaveti.
Mazɔlɔ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa ga GALAGI, nii é fai pe kwεε,
toɣa é nuɔuseiti ta-ɣεεwotiiti buɲegi ɣɔɣɔsu.

⁴ Kɔɔɣuluɔa wolaiti ta-ɣilegiti ti ɣaleɣalea,
kele zebesulala nuiti ti zebei zɔlɔɔga.

⁵ Zɔiti ti yiɣoa ɣea de, naati ta laamiani gaiziezu.

Kεε niiti mu pului ɣea ti ma, ti la mɔ beɔeni ga ti boti ɣe pe, ti va ɣɔnɔ sɔlɔ.
Doun zɔlɔɔtala anzanui doun lafela zɔlɔɔga, zɔi ma doin ɣea mɔinni zea, naa maaloga.

⁶ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa a da paai wo, é lati, é zenvui ve,
tɔ ɣa a da nui yenvui yei ɣɔvealaazu,
tɔ nɔ ɣa balaa a da nui yenvui ɣula ɣɔvealaazu.

⁷ Ɔooɣɔ GALAGI ɣila kpe ka a da baladai ve,
é kpeɛi balaa fe.

Tɔ ɣa a da nui maayei,
kele toɣa da nui unbuzegɛ balaa.

⁸ Toɣa da bala nui wuzegɛ, é kula fufiligi zu,
é zeɲaka nui wuzegɛ, é kula kpogagi zu,
é seizu ve ti ya, seizumaanεεgiti saama,
é unfema losuve ve ti ya.

Zooi ma beɔegiti, ta ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔ,
tiya ɣa é eteai zeini ti ma.

⁹ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa da baa ná-woogɛɣila nuiti maazu, ti-ziezuve pe.

Kele faa n̄ou ḡe nuiti undaa ḡa vili kpidii zu,
mazɔɔ nu n̄ope ge la v̄oniga faa ma, ga tɔ bɔḡoi zeb̄ei.

¹⁰ Zɔiti ti wuzeḡezu Ḡooḡo GALAGI laalɔḡoma,
ti kpein ti zu ḡa ḡologolo.

Ḡooḡo GALAGI ḡa yesu geeḡol̄ogi zu, é bain ga tiye, eḡe geebad̄e lugi.

Toḡa eteai lukp̄oḡaaleve, é zeeli zou bela ga naa p̄e.

Toḡa zobogi ve ná-masagi ya,

nii é gul̄oi ziaai ma, é ta v̄ee s̄eb̄ei va.»

¹¹ Naa p̄e poluma, Elekana ḡaleni ma, ná-taazu Lama, kele zunu lounḡoi Samiyele yeni Silo, é da botii ḡe Ḡooḡo GALAGI v̄e, zalaḡa ḡula nui Eli ḡobave.

Eli ná-dointi ta-vai

¹² Eli ná-doun zunuiti ti ḡeni ga nu n̄akaiti, ti la ḡeni unfesu Ḡooḡo GALAGI ma. ¹³ W̄ele, ti zie velei ḡeni ga nii, nii ti ḡeni keezu ga beb̄ei: nu n̄ope é vaazu ga zalaḡai kula vai ma, zalaḡa ḡula nui ná-botiḡe nui ḡeni liizu, naama nui v̄o be, siegi zu zalaḡa zuai ḡeezu la abui ḡa, é da ḡili, a ḡena lia sua zɔɔ mit̄e wolai ḡa zea, nii niigai ga ga savaḡo. ¹⁴ E bena mit̄e wolai l̄o aninakai zu, nii é ga diḡii, ba p̄olo liḡii, ni naa laade kokoi, nii n̄ope mit̄e naa a l̄ona ba, naa ḡa é ga zalaḡa ḡula nui n̄on̄oi. Naa ḡa ti ḡeni keezu ga Izelayele nuiti kpein, niiti ti ḡeni vaazu Silo zalaḡa ḡula vai ma. ¹⁵ Yeeta bena ḡele ḡite, ti va ḡe ti zalaḡa zuai ma wul̄biti gala, zalaḡa ḡula nui ná-botiḡe nui bena va, naama nui v̄o be, é ḡe ma: «Zalaḡa ḡula nui ná-m̄o suai ve, mazɔɔ é la vaazu giliai ta zosu, ma undui n̄o ḡa é p̄o.»

¹⁶ Ni zunui nii ti ná-zalaḡai ḡulazu, naa a ḡena ma: «Zena de, gi be ga ma wul̄oi ḡala, da va niina, nii n̄ope é p̄o, è naa zeḡe,» zalaḡa ḡula nui ná-botiḡe nui bena ḡe ma: «Ba, keni è fe niizu, è la na keeni, n̄a ta zeḡe ga zeeḡaabaai.»

¹⁷ Niima zunu lounḡoiti s̄ogi wola n̄ouni, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, t̄ozei vebeanii niiti nuiti ti ḡeni feezu Ḡooḡo GALAGI v̄e, zunu lounḡoi niiti ti ḡeni naa ḡeezu ga fuun gani.

¹⁸ Kele dounḡoi Samiyele ḡeni ná-botii ḡeezu Ḡooḡo GALAGI v̄e, k̄oba zeḡei ḡeni ga zalaḡa ḡula zeḡei.

Samiyele ta s̄ol̄o nuiti

¹⁹ Kona kula laa ḡilagila, Samiyele dee bena seḡe maav̄onigi b̄ete be, ta la ḡena lia ta sinigi Silo, zalaḡa ḡula vai ma, é ḡeni liizu ga naama zeḡei ná-doin v̄o. ²⁰ Eli tuya looni Elekana ta anzai v̄e, é ḡe ti ma: «Ḡooḡo GALAGI va bu ga é doun ḡiligaa zɔɔ è-anzai nii va, niiti ta ḡe ga Samiyele votogi, nii é fea Ḡooḡo GALAGI v̄e.» Naa voluma, ti ḡaleni ma ta-laazu. ²¹ Ḡooḡo GALAGI Ane maaw̄inḡaani, polu ḡe ga Ane zunu loun savaḡo, ta anzanu loun feleḡo ḡiligaa zɔɔni volu. Naama ziegi zu Samiyele ḡeni ba, é da w̄ol̄o, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu.

Eli ta ná-dointi

²² Eli v̄ol̄ozaḡani niina ga gola. E ná-doun zunuiti sie velei ma woo m̄enini, é vile Izelayele nuiti ba, é m̄enini ga ná-doun zunuiti ta v̄ol̄o laazu ga anzanuiti, niiti ti ḡaal̄eezu ba GALA daaḡomi seḡe velei laave. ²³ Eli ḡeni ná-doun zunuiti ma: «Leeni ḡa ḡe m̄enisu, é vile wo va? Ēse p̄e ka wo-l̄oḡo n̄oi wosu, t̄ozei wo zie velei la v̄ani. Leeni vaa zu wo naa ḡeezu? ²⁴ D̄oun zunuiti, à yeeḡula naazu, nii ḡe m̄enisu é vile wo va, naa la v̄ani. Wa Ḡooḡo GALAGI ná-nubuseiti diizu t̄o koloḡologiti ma. ²⁵ Ni nui ta a koto ḡeena b̄ola nubusei ta laalɔḡoma, GALA ka é ga tukp̄oḡaaleve nui naazu, kele z̄oi é kotoi ḡeezu, Ḡooḡo GALAGI b̄oḡoi laalɔḡoma, be ḡa a naama nui maavaawo?» Eli nii kpein boni, kele ná-doun zunuiti ti la ḡeni keeni, ti va ti-ḡee wooi zo, t̄ozei Ḡooḡo GALAGI deveni niina ga ti za.

²⁶ Samiyele ma zunu lounḡoi ḡeni w̄ol̄ozu, é da GALA ta nubuseiti ziilaa.

*Nimizai é zeini
Eli ná-péleyeḡei ma*

²⁷ Yeeta GALA goo wo nui ta vaani, é ḡe Eli ma: «Woilo niima nii GALA ge bosu è ma: «E sugḡwee kala, ga è-memewolani keai ma Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-pélei wu ga duḡiti, ḡe bḡḡo læni ga tiye, tiya-o, ta-veleyeḡeiti-yo. ²⁸ Izelayele veleyeḡei kpein saama, è-memewola Aabn ḡa ḡe yiimazeḡeni la, ga é ḡe ga ná-zalaḡa ḡula nui. E da lo ná-zalaḡa ḡulazuve, é da ná-zalaḡaiti daazeeli mà, é da ani maku neenegiti gala bè, ta é da ḡaazaḡa. ḡe ti-laamiizu veeni, tḡ-o, mavofodai-o, zalaḡa zuaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti vaazu la. ²⁹ Toḡa ḡale mu, wo beleyeḡulazu ná-zalaḡaiti ta ná-vebeaniiti ba, nii ḡe ma levei veai, ga é da ḡe ná-pélei wu? Lee vaa zu è è-loun zunuiti fizḡsu bà? Wo da bḡḡo ḡonḡkula ga zalaḡa zuai vasuḡeti, niiti ná-nuḡuseiti, Izelayele nuiti, ti vaazu la pò?»

³⁰ « «Naa ḡa é ba, tei é ḡea ḡana, nèi ḡe ga Izelayele ná-GALAGI, ḡoi ḡa é ga nii: ḡe minazeḡeni è ve, da-o, da-veleyeḡeiti-yo, ta è-memewolani tḡnḡ ma veleyeḡei balaa, ga wa ḡa wo ga ná-botigḡe nuiti yeenḡpe eyesu ḡo. Kele, nḡun ná, ḡḡḡḡ GALAGI, ná bosu è ma ga minazeḡeḡi naa li poun. Mazḡḡḡ ná da ḡaazu unfegi ve naati be, niiti ti dèbizu, kele niiti ti bèlèlalazu, unfegi ḡa da yei ga tiye. ³¹ Su la ḡooza, ná vaazu da-veleyeḡeiti, ta è-memewola nḡnḡ ma veleyeḡeiti zuvikei ḡulazu ti ya, naa ḡa a ke, nu vḡḡzaḡa nḡpe ge mina mḡ ḡe da-veleyeḡeiti wu. ³² Da wele, è è zili nui ḡa, é da ḡaaḡa sèi velei ma. Fai pe ka ḡe ga pagḡ Izelayele veleyeḡeiti ve, naama zieḡi zu nu la mḡ kewola vḡḡ nḡpe kaa, da-velei wu. ³³ Naa pe ge ḡee va, ná vaazu è-mavofodai gila makḡsu, ná-zalaḡa ḡulazuve ḡobave, nii a ke é da nimiza bḡḡo ma, ga toloi ta kitevei. Názu ma, da-veleyeḡeiti wu nui mḡtaiti kpein ta za, ti-ma niinelai zu.

³⁴ « «Nii é vaazu ḡeezu ga è-loun felegḡiti, ḡofeni, ta Finease, naa ḡa é ḡeezu ga poogi è ve, ga nii ḡe bosu gaamai ve, tḡzei, ti felegḡe pe ta zaazu folo ḡila kpe. ³⁵ Naa vḡluma, ná yiimazeḡe ga zalaḡa ḡula nu bḡḡo ve, ḡe sei, nii a ḡe ga lada nu, toḡa zie ga ná-kisieiti, ta zḡimai vaiti. Ná mavofodai beḡe ba, nii a ye ná ḡo, é ḡe ga zalaḡa ḡula nui, masagi ḡoba, nii ḡe yiimazeḡezu la, ḡe ḡubḡi zie ma. ³⁶ Zai a ye vulua è-mavofodai zu, naa ḡa va zalaḡa ḡula nui naa vḡ be, é vile niibiḡa kakala, nii a ke é va wali ḡilagi zḡḡḡ, baa bulu buḡa ḡila ko. Toḡa zalaḡa ḡula nui naa maanene, é ḡe ma: Soma, è boti ve zèa, zalaḡa ḡulazuve, nii a ke ḡe bulu buḡa go zḡḡḡ ga kḡnḡgi.» »

3

Samiyele loli fai GALA be

¹ Zunu lounḡoi Samiyele ḡeni ḡḡḡḡ GALAGI ná-botii ḡeezu, Eli ḡobave. Naama zieḡi zu, ḡḡḡḡ GALAGI la ḡeni bḡeni nuiti pḡ, valafala, ti la mḡ ḡeni ná-kulakelema vaiti sḡḡḡsu valafala.

² E ḡeni ga kpidii ta, zalaḡa ḡula nui Eli ḡeni laani daazuve, naama zieḡi zu Eli ḡaazuḡeti maabidini niina. E la mḡ ḡeni wozaḡaazu fḡn. ³ Samiyele balaa ḡeni GALA sei velei wu, é ḡeni laani minazeḡe kesui ḡobave, naazu GALA ná-fitinai da zo de. ⁴ Naama zieḡi zu, ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini, Samiyele ḡe ma: «Nà ḡaa!»

⁵ Samiyele bizeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligḡe.»

Eli ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «ḡè la toli boni, ḡale ma, è li, è la.» Samiyele liini, é la volu.

⁶ ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini volu. Samiyele wuzegeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligḡe.»

Eli ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Dḡun zunu! ḡè la toli boni, li, è la.»

⁷ Samiyele ma ge la ḡeni de ḡḡḡḡ GALAGI ḡwee, tḡzei kaipa naa la ḡeni de bḡeni tḡ bḡḡi vḡ.

⁸ ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini volu, ná zeizu zavasiḡi. Samiyele ḡaleni ma Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligḡe.»

Eli gaagaani niina ga Gooḡo GALAGI ḡa é doungoi lolisu. ⁹ Eli ḡeni Samiyele ma naazu: «Liina, è la, ni da toli kili menina, da ḡe ma: «Bœna, Gooḡo GALAGI, da-wotigē nui woilogē.» » Samiyele liini, é la daazuve.

¹⁰ Gooḡo GALAGI vaani, é lo kobave, é toli ga ma mœungiti kevele, é ḡe ma: «Samiyele! Samiyele!»

Samiyele gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Bœna, mazɔɔ nēi gè ga da-wotigē nui gòilogē.»

¹¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Nà vaazu faa laazu Izelayele nubuseiti ma, nu-o-nu a ma wooi menina, daa ḡa vɔ. ¹² Naama voloi, maanḡɔi nii kpein gè deveai Eli ta ná-peleyeḡei ve, nà ti pe daazeeli, gè la gila kpalaa zega voluzu. ¹³ Gè deuve la ga, nà ná-peleyeḡei veelalazu eyesu ḡo, mazɔɔ é ḡea suḡwee ga ná-dointi ta bēlɔlazu, kele é la keeni, é va naati maḡolo. ¹⁴ Naa ḡa é ba, gè ḡona Eli ná-peleyeḡei ve, gè ḡe ma: «Zalaḡai baa vebeaniiti ti la zooga ti va Eli ná-peleyeḡei ná-kotoi gba eyesu pe.» »

¹⁵ Samiyele yeni laani eyesu geelaalao. Naa voluma, é wuzegeni, é GALA sei vɛlei ma vɛlɛlaveti daalao. Kele nii GALA ge boni ma, é ḡeni luazu ga é va naa wo Eli ma. ¹⁶ Kele Eli tolini, é ḡe ma: «Samiyele, doun zunui!»

Doungoi gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡaa.»

¹⁷ Eli ḡe ma: «Lee ḡa Gooḡo GALAGI bogai è ma? Mina tanɔpe dœḡu bà. GALA ka è zo ná-ziiḡaawanai pe su, ni da gila kpalaa dœḡuna bà!» ¹⁸ Samiyele daani ma kpe, é ti pe daazeeli ma, é la ḡeni tanɔpe dœḡuni Eli va. Eli ḡeni ma: «Tɔ ḡa é ga Gooḡo GALAGI, é naa ḡe, nii pagai gaazu.»

¹⁹ Samiyele ḡeni wɔɔɔzu, Gooḡo GALAGI ḡeni ba yeenɔpe, wooi ḡilagilagi kpein é ḡeni bosu, Gooḡo GALAGI laaseigi zu, ti pe daa ḡeni zeelizu. ²⁰ Naa ḡa é keeni, Izelayele kpein, é lœzei Dan, é zeeli Beel-Seeba, ti pe ti kwœeni, ga Samiyele ḡa ga Gooḡo GALAGI ná-keelai. ²¹ Gooḡo GALAGI la ḡeni beni ḡula vai va kelema Silo, mazɔɔ miná ḡa é ḡeni bœḡo leezu ná ga Samiyele, é da daawooi lee la.

4

¹ Samiyele ḡeni naama wooi laazeelizu Izelayele pe ma, nii é ḡeni sɔɔsu Gooḡo GALAGI ya.

Minazeḡe kesui zeḡe vai

Filiseti nuiti be

Izelayele nuiti ti ḡulani ga ti Filiseti nuiti daaḡomi ga kœi, Izelayele ná-kœuvebei vuuni Eben-Ezeel. Filiseti nuiti ti tœni vu Afeke taazuve. ² Filiseti nuiti ti lopele beeni kœḡo vai ma, ti kœi lœzeini ta Izelayele nuiti. Kœi bœini ga gola, Filiseti nuiti ti zeelini Izelayele nuiti ma, ti nu waanaanigɔ (4 000) ḡeḡala vaani ti zaama, kœḡozuve. ³ Zœiti ti velani, naati ti ḡalegai ma ma kœlaḡai zu, Izelayele lotuḡoiti ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu ga: «Lee vaa zu Gooḡo GALAGI ade yegana Filiseti nuiti ti da vœni ade ma?» Ti ḡeni bœḡo ma: «Ade li Silo, ade va ga GALA ná-minazeḡe kesui. Naa a ḡena ade zaama, toḡa ade ḡizo ade zili nuiti zeei ma.»

⁴ Ti numaa leveni Silo, Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡalama, Fai-Pe-Maliḡii, nii é zeini seelubeinti unda. Zalaḡa ḡula nui Eli ná-doun zunu felegœiti ḡœfeni ta Finease ti yeni minazeḡe kesui volu, ti va.

⁵ Ti zeelii ma ga minazeḡe kesui kœlaḡai zu, Izelayele ḡœuvebei woḡulani ga kœozunœi, eyesu zooi bali ti wu, ve ti ḡeni ná. ⁶ Filiseti nuiti ti zœngɔ wooi naa menigai ma, ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu, ti da ḡe ma: «Kpee wolai nii voluve ḡa ga leeni, Ebulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu?» Ti menini ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡa ti vaai la Izelayele ná-kœlaḡai zu. ⁷ Ti wola luani, ti da ḡe bœḡo ma: «Ade maanḡɔa, tœzei GALA ge va Ebulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu, é la ḡea ḡana pœlœma. ⁸ Ade maanḡɔa-o! Bœ ḡa a ade ḡula zebœsu ḡalagi niiti zea? Galagi teiti ka ti maanḡɔi ma zii mœinmœin seini Ezipete nuiti ma, tevebai zu. ⁹ A

zasulo! Filiseti nuiti, wo ɔe ga zunu bɔɔbɔɔɔ! Wo mina va lɔɔzu duɔlai zu, Eɔulu nuiti zea, eɔevelei ti ɔea la wo ya duɔlai zu, naa ɔa é ba, à zunuyai ɔena, wo kɔɔi ɔɔ.»

¹⁰ Filiseti nuiti ti kɔɔi lɔɔzeini, ti vɔnini Izelayele ma, eɔe pe ge ɔa bize ga lɔɔɔua ná-seɔe ɔotai wu. Ti vɔnini Izelayele ma ga gola, nu waavuuɔavagɔ (30 000) ɔa é zaani Izelayele va.

¹¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni, Eli ná-doun zunu felegɔiti ma, ɔɔfeni ta Finease, naati ti za kɔɔi zu.

Eli ta ná-doun anzai ti zaa vai

¹² Naama volo ɔilagi nɔ, zunu ɔila ge bizeni, é ɔula kɔɔlaɔɔai zu, é ɔeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta, é vaani Silo, ná-seɔeiti balivaliai ga, fufiligi nɔungi pe unma, ziiɔɔɔi maavele ma. ¹³ Teai ma taazuve, Eli ɔeni zeini ná-kpɔkpɔgi ɔa, pele ɔɔbave, é ɔa maabɔungi wo, tɔɔzei zii ɔeni zoolɔzu ga GALA ná-minazeɔe kesui ma vai. Zunui tei paai ma, é nuuma wooi wo taazuve, nuɔuseiti pe ti kpei ɔulani bu.

¹⁴ Eli naama beei menigai ma, é gaazaɔɔagi woni, ga: «Lee ma bee ɔa é loozu?»

Zunui tei ge vaani, ga é naama vai laazeeli Eli ma. ¹⁵ Naama ziegi zu, Eli zii ma voloi ɔeni ga kona vuutaavuu maazu lɔsava (98), gaazuɔɔoleni niina. ¹⁶ Zunui ɔeni Eli ma: «Pèlave, gè zeɔe kɔɔɔɔzuve za nɔ.»

Eli ɔeni ma: «Leeni ɔa keai, doun zunu?»

¹⁷ Keelai gooɔavoteni, é ɔe ma: «Izelayele bizaɔ Filiseti nuiti ba, gi loove bu ga gola. E-loun zunu felegɔiti saave vɔɔ kɔɔi zu, ɔɔfeni ta Finease. GALA ná-minazeɔe kesui balaagi zeɔe Filiseti nuiti be.» ¹⁸ Siegi zu keelai bɔeni la, é vile minazeɔe kesui va, Eli ɔulani ná-kpɔkpɔgi ɔa, é buɔe bɔɔ maazu, é loo kpogi ɔɔbave, kpɔɔoi woloni, é za. Mazɔɔɔ, Eli vɔɔɔaɔɔani niina, é wuini bɔɔ ma balaa. Eli Izelayele lukpɔɔaaleveni kona vuunaanigɔ (40) laawu.

¹⁹ Ná-doin, Finease anzai ɔɔgi ɔaawɔɔni niina. E menigai ma, ga ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔe, naa vɔluma, keemɔɔin ta sinigi ti zaa, anzanui nii zeini ɔɔɔvɔlu, é doin zɔɔɔ, tɔɔzei koozu wanai soni gaamanɔ. ²⁰ Tei é ɔeninina zaazu, anzanui niiti ti ɔeni koba, naati ti ɔeni ma: «Mina lua, mazɔɔɔ è zunu loun zɔɔɔga.» Kele é la vɔɔ ɔeni woiloni naa ma, é va ta zeɔe ba ti ve. ²¹ E doin laasei peeni ga I-Kaɔɔde (nii poluve ga «lebiya la mɔ ná»). Mazɔɔɔ é ɔeni ma: «GALA ná-lebiyai zeɔea Izelayele va.» Keai ma naa wosu, é ɔisieni, é vile GALA ná-minazeɔe kesui va, nii Filiseti nuiti ti seɔeni, ta keemɔɔin ta sinigi ti zaa vai. ²² E woɔɔulani, é ɔe ma: «Ungo, lebiyai ɔula Izelayele va, mazɔɔɔ Izelayele zili nuiti ti lia ga GALA ná-minazeɔe kesui.»

5

Minazeɔe kesui vai

Filiseti nuiti pɔ be

¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni Eɔen-Ezeel, ti lii la Asedɔde taazuve. ² Ti teeni ta-ɔalagi Dagon ná-pelei wu, ti da maaniini saɔai naa ɔɔbave. ³ Asedɔde nuiti ti wuzegeni sobuzobui, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai zoi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave. Ti buzeɔeni, ti to tosuve. ⁴ Poluma zobui mɔnɔ, ti wuzegeni kpidiɔidigi, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai mɔnɔ zoi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave, nɔungi ta zee felegɔiti teveai ba, ti vazagai kpofalagi maazu, kpusei nɔ ɔa é yeni ná niina. ⁵ Naa ɔa é kea, Dagon ná-zalaɔa ɔula nuiti, ta niiti kpein ti leezu Dagon ná-pelei wu Asedɔde, ti la ɔa ga zie kpofalagi ma, zaɔɔa.

⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ná-zebeli leeni ga Asedɔde nuiti, é dualuagi lɔni ti zu, é puzeɔulagi veeni ti va, Asedɔde ta ná-zoi pe su. ⁷ Asedɔde nuiti ti naama vai ɔaai ma, é ɔa ɔe ga tiye, ti ɔeni ma: «Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɔe kesui la lebiga ada-laazuve, mazɔɔɔ zeei ná-zebeli ɔa ade laalɔɔma, ada-o, ada-ɔalagi Dagon-o.»

⁸ Ti Filiseti ɣundiɣiiti tolini Asedode taazuvɛ, ti ti ɣaazaɣa, ti ɣɛ ma: «Lee ɣa ada ke ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui nii?»

Naati ti ti woogaaɔoteni, ti ɣeni ti ma: «Kenii Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui leve Gate.» Ti liini ga GALA ná-minazeɣe kesui miná. ⁹ Kele ti lia vɔluma la, Gooɣɔ GALAGI wuzegeni Gate taai laalɔɣma. Dualua golai lɔni ti pe su, puzɛɣulagi ti zoni, é lɔzei doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ.

¹⁰ Gaamago nɔ, ti GALA ná-minazeɣe kesui ɣulani naa va, ti lii la Ekelɔn. Kele ti zeeliai ma la Ekelɔn, Ekelɔn nuiti ti kpee wolai looni, ti ɣɛ ma: «Ti va ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui ada-laazuvɛ, nii a ke ade za, adeya-o, ada-nubuseiti-o!» ¹¹ Tiya balaa, ti Filiseti ɣundiɣiiti tolini, ti ɣɛ ti ma: «À Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣaaɣale ma ná-zooi zu, ni naa laade, gi kpein gá vaazu zaazu, giya-o, gá-nubuseiti-o!» Mazɔlɔɔ nuiti ti ɣeni zaazu ga duɔi taazuvɛ ná pe. Mazɔlɔɔ GALA ge ná-zɛbei leeni ga tiye gola. ¹² Nui niiti saai a la voola ti va, puzɛɣulagi ɣa é bena naati so, naa maavele ma, taai zu nubuseiti kpain gooi leeni geɣɔlɔgi zu.

6

GALA ná-minazeɣe kesui ɣaaɣale ma vai Izelayele yooi zu

¹ Gooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui keeni ga alu dɔfela Filiseti nuiti ta-yooi zu. ² Filiseti nuiti, ti ta-zalaɣa ɣula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti gaaleeni ba, ti ɣɛ ti ma: «Leeni ɣa gá ke ga Gooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui? A pele le ga giye, nii gá leve da, gi daazeeli ná-zooi zu.»

³ Naati ti ti woogaaɔoteni, ti ɣɛ ma: «Ni wa Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui levesu ná-zooi zu, à mina ma nakai nɔ leve. Kenii wo faazubete zalaɣaa ɣula be. Wa naa ɣeena, wa ɣede, wa kwɛɛ leeni vaa zu é wuzegɛzu wo laalɔɣma sienɔpe.»

⁴ Filiseti nuiti ti ti ɣaazaɣani vɔlu ga: «Faazubete zalaɣai ma zii begele ɣa gá kula?»

Zalaɣa ɣula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti ti ti woogaaɔoteni, ga: «À zanu sɔla lɔlugɔ beɛ, é ɣɛ ga puzɛɣulagi vaagɔlabai, ta zanu sɔla lɔlugɔ, nii é ɣɛɛzu ga inɛgiti baaɣulabai, naa ɣa é zoloosu Filiseti ɣundiɣi lɔlugɔiti tieɣoi ma, mazɔlɔɔ kpakɔ ɣilagi nɔ ɣa seeliai wo ma, wa-o, wa-ɣundiɣiiti-yo. ⁵ A wa-vuzɛɣulagiti ta inɛgiti baaɣulabaiti kpete, niiti ti faa zuɣologologi ɣɛɛzu zooi zu, wo zɛba wo lebiyai ve Izelayele ná-GALAGI ve, tanisu toɣa ná-ziiɣaawanai ye ná, é bosu wo laalɔɣma, wa-o, wa-ɣalagiti-yo, ta wa-yooi. ⁶ A mina ɣikpa ga Falaɣɔn ta Ezipete nuiti kevele. Wo ɣize su, ga GALAGI nii ɣa é naati kpɔlɔni ga kevele mɔinmɔin, eyesu naati ti be Izelayele va, é ɣula duɔlai zu.

⁷ «À wotolo niinei beɛna, wo nike zaa felegɔ zeɣe, niiti ti-ma yivoiti ti jiiimii ɔlezu, nike zaai niiti unbawului laade laani ti unma kaipa. Wo ti ɣili wotoloi va, kele wo li ga ti-ma yivoiti togani make pelei wu. ⁸ A Gooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, wo da wotoloi zu, wo zɛba wo kesui taɣili seɣe, wo zanu sɔlaiti pu su, niiti wo ti ɣulaai ga wa-vaa zubeɛ zalaɣai, Gooɣɔ GALAGI ve, à naama ɣesui la minazeɣe kesui ɣoba, wotoloi zu, wo be wotoloi va, é da li. ⁹ Wa losu, wo da wele nikeiti ba. Ni ta liina ga Izelayele yooi zu vele, kwɛpelema velei, ve vele Beɛte-Seemese ná, wa kwɛɛ naazu, ga Izelayele ná-GALAGI ɣa é maanɔɣoi niiti seida ade ma. Kele, ni ti la liini ga naa vele, ada ɣɛ ma naazu: «Tɔ laade zee va ɣɛ ade va, kele niima vai vaave nɔ ɔɔɣ ve.» »

¹⁰ Filiseti nuiti ti ziɛni ga naama lenɛ gooi. Ti koima nike felegɔi zɛgeni, ti ti ɣili wotoloi va, ti nike yivoiti te togani make pelei wu. ¹¹ Ti Gooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui laani wotoloi zu, ta kesui nii zanu sɔlaiti ti su, puzɛɣulagi ta inɛgiti baaɣulabai. ¹² Nike zaaiti ti liini ga Beɛte-Seemese vele, ti lete nɔ tein, ti da li ga bainga, ti la ɣeni zɛgeni pelei va, ti va li ga yeezazu vele, baa ɣvɛzu vele. Filiseti ɣundiɣiiti ti yɛni ti vɔlu, eyesu ti zeeli Beɛte-Seemese ɣwɛpelema ve.

¹³ Bete-Seemese nuiti ti gfeni neme wolai zu, molo levezuve. Ti minazege kesui gaai ma, ti wola goozuneni. ¹⁴ Wotoloi zeelini Bete-Seemese nui, Zozuwe ná-kpalagi zu, wotoloi loni katu wolai jobave. Nuiti ti wotoloi ma wuluiti teveleveni, ti balivali, ti zeba ti nike felegaiti ke ga gala zalaɗai Gooɗɗo GALAGI ve. ¹⁵ Leevi nuiti ti Gooɗɗo GALAGI ná-minazege kesui gfulani wotoloi zu, ta kesui nii zanu soolaiti ti gfeni su, ti ti la katu wolai maazu. Naama volo gɗilagi na, Bete-Seemese nuiti ti gala zalaɗaiti kulani Gooɗɗo GALAGI ve, ta zalaɗai taɗiligaa. ¹⁶ Siegi zu Filiseti gundiɗiiti ti miná gaai ma la, ti gfuleni ma naama voloi na Ekelon.

¹⁷ Filiseti nuiti ti faazuβete zalaɗai gfulani Gooɗɗo GALAGI ve. Zanu soola loolugo gfeni de, nii é gfeni ga ta-βuzegfulagi vaaɗulabai, é zoloo ta-laa wola loolugoi niiti tiegɗi ma: Asedode, Gaza, Asekalon, Gate, ta Ekelon. ¹⁸ Inegiti baaɗulabaiti balaa ti gfeni ná, naa balaa zolooni taai naati ma, niiti Filiseti gundiɗi loolugaiti ti zeini ti unda, é lozei taa wolaiti ma, niiti siɗigi ti ma, é li taa goiti pa, niiti siɗi ge la ti ma. Katu wolai nii Leevi nuiti ti Gooɗɗo GALAGI ná-minazege kesui laani ma, Bete-Seemese nui Zozuwe ná-kpalagi zu, naa ga de ná, zaaɗaza, ga niima vaiti ma zeelei.

¹⁹ Gooɗɗo GALAGI yeeβene Bete-Seemese nuiti ma, nu vuulβela (70) ga é zaani ti zaama, mazoloo ti weleni minazege kesui zu. Bebei kpein ge naama zaa wobi woni, tozei Gooɗɗo GALAGI vooɗuni ti va gola. ²⁰ Bete-Seemese nuiti ti gfeni ma: «Be ga a zoo é lo Gooɗɗo GALAGI gaazu, GALA ɗadegai nii? Be vooɗa ga ada zoo ade ná-minazege kesui leve ná, nii a ke é zega ade va be?» ²¹ Ti keelaiti teveni Kiliyate-Yeyalime nuiti ma, ti ge ti ma: «Filiseti nuiti ti Gooɗɗo GALAGI ná-minazege kesui gaafalega ma, à va, wo sege, wo lii la wa-laazuve.»

7

¹ Kiliyate-Yeyalime nuiti ti vaani, ti Gooɗɗo GALAGI ná-minazege kesui zega, ti lii la, ti te Abinadabe ná-pelei wu, gizei ma. Ti yiimazegeni ga ná-doun zunui Eleazaal, ga é da make Gooɗɗo GALAGI ná-minazege kesui va.

Izelayele nuiti paa vai volu

Gooɗɗo GALAGI va

² E lozei minazege kesui va voloi ma Kiliyate-Yeyalime, suɗoozani gola, kona vuufelego (20) leveni niina. Naazu Izelayele nuiti kpein ti gfeni balakpalasu, mazoloo woin gfeni ti ma, ga ti va volu Gooɗɗo GALAGI va. ³ Samiyele gfeni Izelayele velayegei pe ma: «Ni wa galesu ma Gooɗɗo GALAGI ma ga wo-yii pe, à gala kiligiti kula boɗo zaama, ta saleiti ti-laa ga Asetaatee, wo gili Gooɗɗo GALAGI va ga wo-yii pe, wo to gila kpe debi, naazu toɗa wo gizo, é wo gula Filiseti nuiti zea.» ⁴ Izelayele nuiti ti Baaleni ta Asetaateiti kpein kulani boɗo zaama, ti la ma gfeni ani gili nope debini, keni Gooɗɗo GALAGI gila kpe na.

⁵ Samiyele gfeni ti ma: «À Izelayele nuiti kpein gaale ba Misepa, ge Gooɗɗo GALAGI maanenε wa-vaa zu.»

⁶ Ti gaaleeni ba Misepa, ti da ziei zaɗa, ti da pu ya zoi ma, Gooɗɗo GALAGI gaazu. Ti zugi zoni naama voloi, ti laani zo ga ga ta-ɗotoiti, ti ge ma: «Gi kotoi gea Gooɗɗo GALAGI laalɗoma.» Misepa ga Samiyele gfeni ná ga Izelayele ná-tukpoɗaaleve nui.

Izelayele vɗani fai Filiseti nuiti ma

⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini da ga Izelayele gaaleεve ba Misepa, ta-gundiɗi loolugaiti ti deveni ga ti va ti kooi veε Izelayele va. Izelayele nuiti ti ma wooi menigai ma, ti luani ga gola Filiseti nuiti ba. ⁸ Ti gfeni Samiyele ma: «Mina maage kpo, è da woofula ade ve Gooɗɗo GALAGI ma, ada-GALAGI, nii a ke é ade gizo Filiseti nuiti ma.» ⁹ Samiyele baala zivoi zegeni, nii é gfeni de niimii bolezu, é kula ga gala zalaɗai Gooɗɗo GALAGI ve. Naa volumna, é Gooɗɗo GALAGI maanenεni Izelayele ve, Gooɗɗo GALAGI googaavoteni.

¹⁰ Sięgi zu Samiyele ęeni gala zalaęai ęulazu la, Filiseti nuiti ti maabuęani Izelayele va, ga ti kooi ve ba. Kele naama volo na, ęooęo GALAGI geebađe lu golai vilini ti zaama, e ti be, ti voluazo. Izelayele nuiti ti vonini ti ma. ¹¹ Izelayele nuiti ti ęulani Misepa va, ti vile Filiseti nuiti polu, ti da ti be, ti da ti vaa, ti yeni Filiseti nuiti polu, eyesu ti zeeli Bete-Kaal taa ęoęowuve.

¹² Samiyele wooęulani, e ęe ma: «ęooęo GALAGI boęe ade va, eyesu ade zeeli ve.» E kotu wola ęila seęeni, naazu e kpađo Misepani zooęozuve, ta Seen, e daaseigi ve ga Eben-Ezeel (nii poluve ga «kpaba ęotui»). ¹³ Filiseti nuiti gaazu unfegi zeęeni naazu pa, ti la mo ęeni buđeni ta-ęwęepelemauve maazu, ti va vili Izelayele yooi zu vele. Mazođo ęooęo GALAGI yeewuzęeni ti laalooęoma Samiyele zii ma voloi pe daawu. ¹⁴ Izelayele laa wolaiti kpein, niiti ti ęeni Filiseti nuiti zea, naati kpein, ti ęaaęaleni ma volu, ti zeeli Izelayele ya, e zo Ekelon, e li Gate, e ve naa maaooolii ma yooi pe ba, ti ęulani ti ya. Ziileigi ęeni Izelayele nuiti zooęozu ta Amool nuiti.

¹⁵ Samiyele ęeni ga tukpaęaaleve nui, sii ma voloi pe daawu, Izelayele yooi zu. ¹⁶ Kona-o-kona, Samiyele bena leve zoi zu, e tozei Beetele, e li Gilegale, e zeeli Misepa, e da Izelayele nuiti tukpaęaaleve, naama laaiti su. ¹⁷ Naa pe poluma, e bena ęale ma Lama, ve na-pelei ęeni na, minaa ęa e bena Izelayele nuiti tukpaęaaleve na. Na no ęa e zalaęa ęulazuve beteni na ęooęo GALAGI ve.

MASA FAI LooZEI UELEI

8

(8:1–12:25)

Masa gaizie vai Izelayele ve

¹ Samiyele voloozaęagai ma, e na-doun zunuiti seini votogi zu, tukpaęaaleve vai ma, Izelayele yooi zu. ² Na-doun zunu moungi laaseigi ęeni ga Zowele, felesiei laaseigi ęe ga Ađiya. Ti zeini Beel-Seeba, ga ti da tukpaęaaleve minaa. ³ Kele ti la ęeni vileni ti-ęee Samiyele zie velei volu. Tei walii na-nebei ęeni ti-yiimauve ga gola, ti ęeni lobeaniiti sosu, ti da tukpai ęaaleve ga telebotalai.

⁴ Naa ęa e keeni, Izelayele ęundięiiti kpein ti maaboni Lama, Samiyele vo be. ⁵ Ti ęeni Samiyele ma: «Da ęaa, e voloozaęagai, tama e-lointi ti la ziezu ga pagoo, ga e ęevele. Naa ęa e ba, masa seina gi unda, nii a ęe gi levezu, eęevelei e ęeezu la zooma yooiti su.»

⁶ Naama wooi wanani Samiyele ma, ga ti ęee vai ma: «Masa sei gi unda, nii a ęe gi levezu.» Samiyele ęooęo GALAGI valini. ⁷ ęooęo GALAGI Samiyele wooęaavoteni, e ęe ma: «Woilo Izelayele nuiti gooi ma, nii ti maaoaazaaęaboga, yeezei naa wu. Mazođo da laade ti va ęe ęelezu e va, na ęa ti ęelezu ba, ga ge mina mo ęe ga masagi ti unda. ⁸ Nii ti keezu ga de, naa no ęa ti keezu ga ze kaite, e lozei voloi ge ti ęulani la Ezipete yooi va, duolai zu, ta da ęele ba, ti da gala kiligiti debi. ⁹ Naa ęa e ba, nii ti boga naa ęe ti ve, kele ti lenę ga gola, e naati deę ga tiye, nii kpein a ęe ga masagi zogiti.»

¹⁰ Samiyele liini, e ęooęo GALAGI wooi pe daazeeli bebei ma, niiti ti ęeni ęeezu ma, e masa sei ti unda. ¹¹ Samiyele ęeni ti ma: «A woilo fai niiti ma, niiti ti ęeezu ga masagi zogi: mounpa, toęa wo-loun zunuiti seęe, e ti ęe ga na-salavusuiti. Ti ęe ga na-kooęo wotolo bize nuiti, baa na-sooiti kpize nuiti, baa niiti ti ziezu to boęoi na-wotoloi ęakalave. ¹² Toęa yiimazeęe ga tanigaa, e ti ęe ga nu waagilagilagiti ta-ęundięiiti, e tanigaa ęe ga nu vuulooludoolugiti ta-ęundięiiti salavusuiti saama. Toęa tanigaa ęe ga na-wozawoli nuiti, zoi ti ęe ga na-molo leve nuiti. Toęa taęiligaa zeęe, e ti ęe ga ęain bo nuiti, ti da kooęo zoolaiti gain, ta ma wotoloi va zoolaiti. ¹³ Toęa wo-loun anzanuiti seęe, e tanigaa ęe ga gulo maku neene kpete nuiti, baa daaęoli wo nuiti, baa bulu bete nuiti. ¹⁴ Toęa wabalagiti seęe, ta wa-leezen beleiti, ta wa-wolive bele vopagiti, e ti ve na-botige nu wolaiti zea. ¹⁵ Toęa puusiei ęula wa-ani zuwuiti ba, ta wa-leezen beleiti, e ti ve na-nu wolaiti

zea, ta ná-botigē nu wolaiti. ¹⁶ Toḡa wa-wotigē nuiti, zunuiti ta anzanuiti seḡe, naa bō wa-nu niineiti ba, niiti ti ga zebesu geleiti, ta wa-zoovalegiti, ti da botii ḡe be. ¹⁷ Toḡa waloganiiiti ma vuusiēiti seḡe, wa bōḡōi, wa ḡe ga ná-duōiti. ¹⁸ Naama voloi, wa kpeei loo ga wa-masagi laabōḡōi, nii wo yiimazeḡeai la, keḡe Ḣōḡōḡ GALAGI la woiloga wo-wooi ma.»

¹⁹ Izelayele nuiti ti la ḡeni keeni, ti va Samiyele wooi zo, ti ḡeni ma: «Ḣá vaa ḡana! Gi ḡe masagi ḡe nō gi unda, ²⁰ naa ḡa a ke, ḡá balaa gi ḡe ga zōoma yooiti kevele, ḡá-masagi da gi lukpōḡaaleve, é da lo ḡá-ḡōvbeḡeiti tuḡō, gi da kōōi ḡō vōoma.»

²¹ Samiyele begai ma ga Izelayele nuiti ta-bōēi naati meni, é ti pe daazeelini Ḣōḡōḡ GALAGI ma. ²² Ḣōḡōḡ GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Yeezei naa wu, nii ti maḡaazaḡaboga è ma, masagi zei ti unda.»

Naa voluma, Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «Ese pe ge liina ná-taazu.»

9

Sayile soovale saaiti gaizie vai

¹ Zunui ta ḡeni Benzamen mavofodai zu, nii daa ḡeni ga Kise, Abiyele ná-doun zunui ḡeni de, Abiyele keeḡe ḡeni ga Selōl, Selōl keeḡe ḡe ga Bekolate, Bekolate keeḡe ḡe ga Afia, Afia balaa ḡeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta ná-doun zunu. Kise ḡeni ga zebesu nu.

² Zunu loun ḡila ge ḡeni Kise nii ya, nii daaseigi ḡeni ga Sayile, zunu loungo vāpa ge ḡeni de. Izelayele nuiti saama, tanōpe ge la ḡeni zeelini su pagi zu, é ḡoozani é leve ti pe ba.

³ Yeeta, Kise ná-soovale saaiti ti looni ya, é da ḡe ná-doin Sayile ma: «Botigē nui gila seḡe, wo li, wo soovale saaiti gaizie.» ⁴ Sayile ta ná-botigē nui ti Efelayime ḡize yooi zubizeni, ti leve miná va, ti li ga Salisa yooi zu vele, ti la soovale saaiti kaani. Ti liini mōnō ga Saalime yooi zu vele, ta Benzamen yooi zu vele, keḡe ti la ti ḡaani pe.

⁵ Ti zeelīai ma Sufe yooi zu, Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «De ḡale ma taazu, ni naa laade, keḡe ḡa vāazu yeemazu soovale saaiti fai ma, é yiizoolē ga deye.»

⁶ Ná-botigē nui ḡeni ma: «GALA goo wo nui ta ḡa taai nii zu é de luḡō, tōḡōi wola ḡulave, nii nōpe é bosu, naa ḡa da vilesu. De li, de gaazaḡa, baḡō toḡa de lii vele le da-zie niizu.»

⁷ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Ungo, keḡe leeni ḡa de liizu la zunui tōna pō? Daamianigi beḡa da-bōlōiti su, vebeani ḡili ge la de ya, nii da fe GALA goo wo nui ya. Leeni ḡa é de ya?»

⁸ Ná-botigē nui ḡeni ma: «Wali ḡila ka de zēa, nā naa ve GALA goo wo nui ya, é pelei le ga deye, nii da zie la.»

⁹ (Mōungi, Izelayele nuiti pō be, ta la ḡena lia GALA gaazaḡasu, ti bēna ḡe bōḡō ma: «À va, ade li wozaḡaa nui vō be.» Mazōlōō nii daaseigi ga «GALA goo wo nui» za, naa laa ḡeni ga «wozaḡaa nui.»)

¹⁰ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Gaama ḡa è ya, de liina.» Ti liini ga taai naa zu vele, ve GALA goo wo nui ḡeni ná. ¹¹ Ti ḡeai ma taa ḡizei leezu, ti ḡomini ga anzalopoiti, ti da gizei yei zie zaḡazuve, ti naati gaazaḡani, ti ḡe ma: «Wozaḡaa nui ḡa nei taazuve?»

¹² Anzalopoiti ti ti woḡaavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, paa ḡa feya wo luḡō, paave za ḡa-laazuve, tōzei taai kpein ka za zalaḡa ḡulazu, zalaḡa ḡula adave ma. A li fala. ¹³ Wa vāazu kaazu, wa leena nō feya taazuve, é va ḡe é li zalaḡa ḡula adave daamii vai ma. A liina fala, wa ka, tōzei nuḡuseiti ti la daami woga tōun polu, mazōlōō toḡa tuyai loo zalaḡai ma pe, niiti ti loligai, naati ti va daami wo.»

Sayile lii vai

Samiyele vō be Lama

¹⁴ Ti liini taazuve, nu leezuve taai zu, Samiyele da ḡula ga ti vō pelei, é va li zalaḡa ḡula adave.

¹⁵ Tama Sayile va ḡe é va, folo ḡila ge yēni naa luḡō, Ḣōḡōḡ GALAGI niima vai le ga Samiyele. ¹⁶ E ḡe ma: «Lina, niima yeḡeḡalāi nō zu, nā zunui ta levesu è ma, é ḡula Benzamen yooi zu. Da ḡulōi zie ma, è ke ga masagi nā-nuḡuseiti unda, Izelayele nuiti.

Toḡa ti unmo, é ti ḡula Filiseti nuiti zea. Mazolo gè nà-nuiti ta-boloi ḡaa, gè ti bain gooi meniga.»

¹⁷ Samiyele Sayile ḡaai ma, Ḡooḡo GALAGI ḡeni ma: «Zunui nii ḡa gè ḡeni ná-fai wosu è ma, nii ḡa é masadai ḡeezu nà-nubuseiti unda.»

¹⁸ Sayile maabuḡani Samiyele va, nu leezuve taazuve, é ḡe ma: «Wozagaa nui ná-pelei le ga ze.»

¹⁹ Samiyele gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡa gè ga wozagaa nui, lo tũḡo, de li zalaḡa ḡula adave. Ada laamiizu uoma za, lina sobu, nà bena ga da-ḡidaavili faiti kpein suḡula è ma, nà be niina è va, è da li. ²⁰ Nii é ga soovale saaiti, ti loai ya ma volo zavasie ḡa, mina mo yiizoolé ga naati, mazolo ti naati kaave na. Kéle é bude naa maazu, ani vagoi niiti kpein ti Izelayele yooi zu, naati ta ga be nono? Da laade baa? Da-o, è-ḡee ná-peleyeḡei-yo?»

²¹ Sayile gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Lee vaa zu è naa wosu mà? Nèi gè ga Benzamen mavofodai zu nui ta no, nii gaaloidai Izelayele wolodai kpein su. Kèe ná-pelei lei é va loi Benzamen wolodamai kpein saama baa?»

²² Samiyele leeni ga Sayile, ta ná-botigé nui, daamii wo pelei wu, é seizu vago ve ti ya velelave, naama nu vuusavagoti (30) saama, niiti ti lolini daamii wo fai ma. ²³ Samiyele ḡeni daḡoli wo nui ma: «Da ga suai gè ḡea feeni è ya, ga è make ba ye.»

²⁴ Daḡoli wo nui sua balai zegeni, é ve baalobai pe ba, é vaa la, é da Sayile ḡakala. Samiyele ḡeni Sayile ma naazu: «Nii ḡa gè ḡea makeni è ve, siegi zu gè nuiti toligai ma la daamii vai ma, toḡa ná, miina.» Zekana é ḡeeni la Sayile ta Samiyele ti daamii woni uoma naama voloi. ²⁵ Naa voluma, ti zegeni zalaḡa ḡula adave, ti yei ga taazu vele. Samiyele ta Sayile ti liini, ti ze dooḡo bosuve, pelei maazuve, ti da yepé.

Samiyele gulbi zie vai Sayile ma

²⁶ Poluma zobui, Sayileni ta ná-botigé nui ti wuzegéai ma, Samiyele Sayile lolini dooḡo bosuve pelei maazuve, é ḡe ma: «De liina, gè è vu ga pele.» Sayileni ti vileni pelei ma ta Samiyele, ti da li. ²⁷ Ti zeeliai ma taai ḡwemave, Samiyele ḡeni Sayile ma: «Bo da-wotigé nui ma, é leve velelave.» Naa liini ga velela vele. Samiyele ḡeni Sayile ma: «Lo deé, nii Ḡooḡo GALAGI bogai, gè naa le ga de.»

10

¹ Samiyele ná-gulo woolei laalaoni, nii é ḡeni zea. E gulbi vuuni Sayile nungi ma. E neeneni ga daave komagai, é ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI gulbi ziaa è ma, è va ḡe ga ná-nubuseiti ta-lotuḡoi. ² Za, da balina ma, da liizu, è ḡula zunu felego ma Lasele ná-kabai ḡobave, Selesa Benzamen yooi zu, ta vaazu ḡeezu è ma: «Soovale saai niiti è ḡea liini ti ḡaiziezu, ti ti ḡaa. E-ḡee la mo yiizoolézu ga naati, wa-yiizolei ḡa è ma niina, é da boḡo ḡaazaḡa ga: Toḡa ke ḡale, é va ná-doun zunui ḡa?»

³ «Da zegeni miná, da lago liizu poun, è zeeli gulu wolai ma, é Taḡool. Wa ḡomisu miná, wa zunu savago, ti da li Beetele GALA debi vai ma, boli yivo savagoi ḡa ma mungi ya, bulu savagoi zoni felesiei ya, kolo woole ḡila ge zoni savasiei ya, daavegai ga dooi. ⁴ Ta vaazu laaliizu è ma, ti bulu felego ve è ve, yeezei bu.

⁵ «Naa voluma da zeelizu Gibea-Eløyime, ve Filiseti nuiti ta-ḡundigii gila ge zeini ná. Da ḡena lea taazuve, wa ḡomisu wa GALA goo wo nuiti ma bulugi, ti da zeḡe zalaḡa ḡula adave, geingein gani gein nuiti ti ti luḡo, ti da kónigi ḡein, ta papai, ta tamadegiti, ti da koolei ve. GALA goo wo nui naati, ti da GALA ná-kulakelema vaiti bo. ⁶ Ḡooḡo GALAGI ná-Zenvui ḡa yeizu è ma, da balaagi, è da GALA ná-kulakelema vaiti bo ga ti ḡevele, da valibosu, è ḡe ga nu niine. ⁷ Niima vaiti kpein daa ḡa zeelina, da kwéé naazu ga GALA ka è va. Naazu nii maaneai ga è ke, naa ḡe.

⁸ «Naa pe poluma da tosu da tũḡo, è li Gilegale, nà vaazu, gè è ḡa ná, gala zalaḡaiti kula vai ma, ta ziilei zalaḡaiti. Da maaḡo unsu ná folo lofela laawu, eyesu gè va, gè naa le ga de, nii maaneai ga è ke.»

⁹ Sayile voluaveni nɔ feya Samiyele va, é ɗa li, GALA ge zii maavaliboni, nii kpein Samiyele boni ma, ti pe daazeelini naama voloi nɔ. ¹⁰ Seeliai ma Gíbea, GALA goo wo nu bulugi daaɗomini, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa é vili ti zaama, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo. ¹¹ Zɔiti kpein ti ɗeni kwɛɛ kaite, ti kaai ma, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, GALA goo wo nuiti saama, ti ɗeni ɓɔɗɔ ɗaazaɗasu, ga: «Leeni ɗa keai ga Kise ná-doun zunui? Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama ɓaa?»

¹² Naama nui ta ɗeni ma: «Be ɗa mu é ga ta-ɗalamɔin?» Miná ɗa faalaalii naa zɔɔni ná, ga: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama ɓaa?» ¹³ Sayile begai ma ga GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, é liini zalaɗa ɗula adave.

¹⁴ Sayile keeɗe keeɗeloin ɗeni ma: «Mini ɗa wo ɗea liini ná, wa ɗa-wotigɛ nui?»

E ɗeni keeɗe keeɗeloin ma: «Gi ɗea liini soovale saaiti gaiziezu, keɛ gi la ti ɗaani, naa ɗa é kea, gi lia, gi Samiyele ɗaazaɗa.»

¹⁵ Keeɗe keeɗeloin ɗeni ma: «Leeni ɗa mu Samiyele boga wo ma?»

¹⁶ Sayile gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Keeɗe nɔ gi ma, soovale saaiti kaave na.» Keɛ Sayile la ɗeni keeni, é va naa wo keeɗe keeɗeloin ma, nii Samiyele boni, é vile masa fai va.

Sayile zai vai ga masagi Izelayele unda

¹⁷ Samiyele Izelayele nuɓuseiti pe tolini ɗooɗɔ GALAGI ɗaazu Misepa, ¹⁸ é ɗe ti ma: «ɗooɗɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɗaa: «Ná ɗa gè Izelayele ɗulani Ezipete yooi zu, gè ɗe la. Gè wo unɓɔ, gè wo ɗula Ezipete nuiti zea, ta zɔɔma masa zooiti, niiti ti ɗeni wo wɔinzegezu.» ¹⁹ Wa ɗa za, wo ɗelezu wa-GALAGI va, tama ka é wo ɗizoni wa-yiibɔɔi yeedɗalalai, ta wa-maanɔɗɔ voloiti su. Wo ɗe nɔun ma: «Masa sei gi unda.» Naa ɗa é ba, à ɗaale ba ɗooɗɔ GALAGI ɗakala ga bolodama velei, ta peleyeɗe velei.»

²⁰ Samiyele Izelayele nuiti teveni ga bolodama velei, Benzamen ná-bolodamaiti ka zeelobai woni ga tiye. ²¹ Samiyele Benzamen ná-bolodamaiti teveni ga peleyeɗe velei, ziimazeɗegi zolooni Mateli ná-peleyeɗei ma, naati saama, Kise ná-doun zunui Sayile ɗa ziimazeɗegi zolooni ma. Ti gaizieni, keɛ ti la kaani. ²² Ti ɗooɗɔ GALAGI ɗaazaɗani volu, ti ɗe ma: «Zunui taɗili kana ɓaa, nii paai ve?»

ɗooɗɔ GALAGI ti woɗaavoteni, é ɗe ti ma: «À weɛ, ɗooɗuɓe kasɔiti poluɓe.»

²³ Ti bizeni, ti li, ti vaa la, é lo bebei zaama, gaagoozani ti pe ba. ²⁴ Samiyele ɗeni bebei pe ma: «À weɛ, zunui tei ka ɗooɗɔ GALAGI yiimazeɗeni la, keɗala nɔpe ge la wo zaama.»

Ti pe ti woɗulani, ti ɗa ɗe ma: «Masagi lebi ɗe ke faan!»

²⁵ Naa voluma, Samiyele daani ma kpe é naa ɗe ga tiye, niiti maaneai ti ɗe ga masagi laamiizuɓe ta tosuɓe, é lati, é seɓe, é da ɗooɗɔ GALAGI lebizuɓe. Kpegai ma, é nuɓuseiti pe gaagalen ma, ese ge li ná-taazu. ²⁶ Sayile balaa ge ɗaleni ma ná-taazu, Gíbea, sɔbelama nui tanigaa ti vileni polu, niiti GALA ge puuni ti yiima, ga ti ɗili tɔun ba. ²⁷ Anɛɛ naa ve, nu ɗakai tanigaa ti ɗeni ná, ti ɗa ɗe ma: «Lee ma ɓɔba ɗa nii a zoo keezu ade ve?» Ti ɗeni belelalazu, ti la ɗeni vebeani nɔpe feeni be. Keɛ Sayile la ɗeni faa woni.

11

Sayile vɔni fai Amɔn nuiti ma

¹ Amɔn nuiti ta-masagi Naɗase vaani ga ná-kooɓebei, é Yaɓeese taai zai keɛ su, nii é Galaade yooi zu. Yaɓeese nuiti ti ɗeni Naɗase ma: «Ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, gá ɗolo è ve.»

² Keɛ Naɗase ti woɗaavoteni, ga: «Ni wa pɔ ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, keeni wo va bu, gè wo yeezazu vele ɗaazuɗezegiti kula su, wo ɗilagilagi pe, gè unfegi ɓu Izelayele nuiti pe gaazu ga naa.»

³ Yaɓeese ɗewolaiti ti ɗeni Naɗase ma: «ɗooɗɔ ɗila ku ve gi ve, gi keelaiti teɓe Izelayele yooi zu ná pe. Ni nu nɔpe ge la zɔɔni, nii a kpɔba ve gi ve, gá ɓɔɗɔ ve è ya naazu.»

⁴ Keelaiti ti zeelini Giḃea, Sayile ná-taazuve, ti naama vai pe bo taazuve nui pe ma. Beḃei pe ge wɔlɔni. ⁵ Naa zolooni nɔ Sayile da zeḡe kpalagave ga ná-nikeiti. E gaazaḡagi woni, é ḡe ma: «Lee ḡa keai ga nubuseiti ti wɔlɔzu?» Ti Yabeese nuiti daawooi laazeelini ma.

⁶ Naama wooiti menigai ma Sayile ve, GALA Zenvui yeini ma, ziiḡaawanani ga gola. ⁷ Sayile nike felegɔ zoni, é ti vaa, é subulukpulu, é fe keelaiti zea, é ti leve Izelayele yooi zu ná pe, é vali ti ma ga: «Nu nɔpe é la keeni, é va li kɔɔḡɔzuve Sayile ta Samiyele volu, zekana ma nui ná-nikeiti ta bulukpulu da.» GALA maapeigi yeini Izelayele nuiti pe ma, ti lua gola, ti ḡulani, ti da li ná, eḡe nu ḡila nɔ. ⁸ Sayile ti ḡaaluni Beezke. Izelayele wolodamai zɔiti ti ḡeni ga nu waaunsavagɔ (300 000), Zuda wolodamaiti ti ḡe ga nu waauusavagɔ (30 000).

⁹ Ti ḡeni Yabeese ḡeelaiti ma: «À li, wo ḡe Yabeese nuiti ma, Galaade yooi zu: «Lina, wa unmoḡi zɔlɔ, siḡi zu foloi gaalɔsu da.» » Keelaiti ti liini, ti naama wooi wo Yabeese nuiti ma, é ḡeni ga koozunee wola ti ve. ¹⁰ Ti ḡeni Amɔn nuiti ma: «Lina ḡá bɔḡɔ ve wo ya, nii nɔpe wo pɔ, wo naa ḡe ga giye.»

¹¹ Poluma voloi, Sayile ná-kɔuveḃei ḡaagwɛeni su ga savagɔ. Ti lɔni Amɔn nuiti ta-ḡɔlaḡai zu ga gosui, ti yeini naati paazu, eyesu folo gaalɔgai. Zɔiti ti la ḡeni zaani, naati ti vazani ga gilagila, ti tanɔpe ti la ḡeni volu fele.

¹² Izelayele nuiti ti ḡeni Samiyele ma: «Beni ka ti ḡeni ḡeezu ma: «Sayile la masadai ḡea gi unda?» A ti ve gi ya, gi ti vaa.»

¹³ Kele Sayile ḡeni ti ma: «À mina nu nɔpe paa za ḡeḡala foloi, mazɔlɔ ḡoḡɔ GALAGI fonifaamai vea ade ve za, Izelayele nuiti.»

¹⁴ Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «À va, ade li Gilegale, ade laa la Sayile ná-masadai maazu, ade maabakpa.» ¹⁵ Beḃei pe ge ḡaalɛeni ba Gilegale. Ti bo ḡoḡɔ GALAGI ḡaazu, ti maabakpa, ga Sayile ḡa ga masagi. Ti ziilei zalaḡaiti kulani ḡoḡɔ GALAGI ve. Sayile ta Izelayele nuiti pe ti wola ḡoozunɛeni.

12

Samiyele ná-falima bɛɛiti

¹ Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «Wo kaa, ḡe woiloga wo-woo ma, nii wo ḡea pɔ, ḡe naa pe kea wo ve, ḡe masagi zeida wo unda. ² Za vɔluma, masagi nii ḡa a da lo wo luḡɔ niina. Nɔun ḡe lo ga wo luḡɔ, é lɔzei mà loungo yee ma, é zeeli za ma. ḡe vɔlɔzaḡa ga, nɔundɛḡaiti ti ḡolea, dɔinti balaa kana ti wo zaama. ³ Nà losu za wo ḡaazu, ḡe wo ḡaazaḡa, à ḡoḡaavote, ḡoḡɔ GALAGI ḡaazu, ta masagi nii é gulɔi ziaai ma. Wo zaama, be ḡa ḡe ná-nike, baa ná-soovale kula zea? Be ḡa ḡe mɔnea, baa ḡe suziḡaa, wafuun? Be ḡa é lobɛani vea zèa, nii a ke ḡe ḡaazu vee ma, ná-faaḡaazagiti ma? A bo deɛ mà, ni nà ḡe ani nɔpe kulani nu ya telebotala maazu, nà ti pe gaagale ma.»

⁴ Ti goḡaavoteni ga: «È la gi mɔneni, è va gi zuziḡa fuun, è la balaa lobɛani nɔpe kulani nu ya.»

⁵ Samiyele ḡeni ti ma volu: «ḡoḡɔ GALAGI, ta wa-masagi, ta ga zeelei, ga wo la sɔ kaani bà, nii wa peelala su.»

Ti ḡeni ma: «Ungo, zekana é la.»

⁶ Samiyele ḡeni nubuseiti ma, mɔnɔ: «ḡoḡɔ GALAGI ḡa é yiimazegeni ga Moize ta Aalɔnni ga ti wo-memewolani kula Ezipete yooi zu. ⁷ Naa ḡa é ba, à ḡaalɛna ba ḡoḡɔ GALAGI ḡakala, ḡe wo ḡitoo naama vaa wolaiti su, niiti é ti ḡea wo ḡizo faa zu, wa-o, wo-memewolani-yo.

⁸ «Zakɔbe ta ná-nubuseiti, ti liai ma Ezipete yooi zu, kpɔlɔi yeini zeizu ti ma, ti ḡoḡɔ GALAGI lolini, ga é bɔ ti va, naa ḡa é keeni ḡoḡɔ GALAGI Moize ta Aalɔnni teveni, ti ti ḡula Ezipete yooi va, ti va ga tiye, ti ze zoi nii zu, ve ade ná za. ⁹ Kele wo-memewolani ti ḡelɛni ḡoḡɔ GALAGI va, ta-GALAGI. Naa ḡa é keeni, ḡoḡɔ GALAGI yeebeni ti va la, ti lɔ

Gasool góogfulubai Sisela yeezu, ta Filiseti nuiti, ta Moaþe masagi, niiti ti kooi veeni ti va. ¹⁰ Ti woodulani manoo Góogfo GALAGI ma, ti la zo ga ga ta-gotoiti, ti gfe ma: «Góogfo GALAGI, gá ga saba nu, mazoloo gi gfelea è va, gi da koofo ganigiti debi, Baaleni, ta Asetateiti. Kele gi unmao niizu, è gi gula gi zili nuiti zea, naa a gfeena, gá è lebi.» ¹¹ Naa voluma, Góogfo GALAGI Zeedeyon leveni, é Bedan leve, ta Zefetee, é gaabela ga ze, na Samiyele, ga é wo gizo wo zili nuiti ma, niiti ti gfeni wo-maagoolii zu, naa ga é kea, wo zeini ziileigi zu zoi zu.

¹² «Wo Amon nuiti ta-masagi Naqase gaa ma, é da va kooi veezu wo va, wo gfeni ma: «Masa sei gi unda.» Wo naa gfe, egfe Góogfo GALAGI lei, é va gfe ga wa-masagi. ¹³ Wa-masagi gaa mu, egfevelei wo yiimazegea la da, ta wo maagaazaqaboga da ma. Góogfo GALAGI ga é seida wo unda. ¹⁴ E lozei za ma, ni wa Góogfo GALAGI lebina, wo botii gfe be, wo golo be, ni wo la wuzegeni ná-togiti daalofoma, ni wa-o, wa-masagi-yo, wa vilena Góogfo GALAGI volu, fai pe ka gfe ga pagoo. ¹⁵ Kele ni wo la woiloni gooi ma, wa wuzegena ná-deveiti daalofoma, Góogfo GALAGI ga yeewuzegfe wo laalofoma ga gola, egfevelei é keeni la ga wo-memewolani.

¹⁶ «À ye losuветi, wo laavoo vaa wolai ga, nii Góogfo GALAGI vaazu keezu wo gaazu. ¹⁷ Fogoi lei ade va gfe su baa? Na Góogfo GALAGI valizu, é yeebe geebadei va, ta tonai, ti va, wo kwee ga naati ga faa nou wola ga wo kea Góogfo GALAGI gaazu, ga wo masa gaizie bofo ve.»

¹⁸ Samiyele Góogfo GALAGI valini, naama voloi Góogfo GALAGI tonai vuuni, é geebadeiti too. Izelayele nuiti pe ti luani Góogfo GALAGI va, ta Samiyele. ¹⁹ Ti pe ti gfeni Samiyele ma: «Da-GALAGI maanene gi ve, nii é ga Góogfo GALAGI, nii a ke gi mina za, mazoloo gá-gotoi zaiti pe poluma, gi ta laa ma, ga gi masa gaizie bofo ve.»

²⁰ Samiyele gfeni ti ma: «À mina lua. Wa ga wo niima vaa noi gfea, kele à mina voluave Góogfo GALAGI va, kele à debi ga wo-yii pe. ²¹ Wa voluavena ba, naa volu ga ga wo vile koofo ganigiti polu, niiti zobo ge la ti ve, ti va bo nu va, baa ti va nu gizo, mazoloo ta ga fuun ganiiti. ²² Neve Góogfo GALAGI ve, ga é wo gfe ga ná-nubuseiti, naa ga é ba, é la gfelea wo va, mazoloo tofa po ga lebiyai ve daasei golai ve. ²³ Niima é ga ndun tetegi, GALA ge kizo naama foto wolai gfee vai ma, toun daalofoma, ga ge va be maanenei wosu wo ve. Na yesu wo galasu ga pelei pagai, ta solegai. ²⁴ Wa ma, à lua Góogfo GALAGI va, wo debi gaamai zu, ga wo-yii pe. Mazoloo à gize faa wolaiti su, é ti gfei wo gaazu. ²⁵ Kele ni wa faa noi gfeena, wo undaa ga vili, wa-o, wa-masagi-yo.»

SAYILE NA-MASADAI

13

(13:1–31:13)

Izelayele baka fai

Filiseti nuiti daalofoma

¹ Sayile ná-konagi gfeni ga puusavago (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigo maazu felego (42) ga é keeni masadai zu, Izelayele unda.

² Sayile yeeloni salavusu waasavago (3 000) va, Izelayele nuiti saama, nu waafelegoi (2 000) yeni koba Mikemase ta Beetele gize yooi zu, mota waagilagi (1 000) vileni ná-doun zunui Zonatan volu, ti li, ti ze Gibeá, Benzamen yooi zu. Sayile nubusei motaiti gaagaleni ma, ese ge li ná-pelei wu.

³ Yeeta, Zonatan Filiseti nuiti ta-goolagai zoni, nii é gfeni Geeba. Naama wooi zeelini Filiseti nuiti ma. Sayile gfeni ti puuugi ve Izelayele yooi zu ná pe, mazoloo é gfeni bosu, é da gfe ma: «Keeni Ebulu nuiti pe ti sugwee.» ⁴ Izelayele nuiti pe ti menini ga Sayile Filiseti nuiti ta-goolagai zoge, naa maavele ma, Izelayele woinzegea Filiseti nuiti ma. Izelayele góovebei pe ge gaaleeni ba Sayile goba, Gilegale.

⁵ Filiseti nuiti balaa, ti ta-ḡḡḡbebei ḡaalɛeni ba, ga ti kɔɔi vɛɛ Izelayele va. Kɔɔḡḡ wotolo waasavagɔ (3 000) ḡa é ḡeni ti ya, soo bize zalaḡusu waadɔzita (6 000), salavusuiti ti mɔin, é ḡe kpolodɛi laavɛ naḡaegi. Ti tɔnɔ ma ḡḡḡlaḡai vuuni Mikemase, folo ḡulazu velei Bete-Aven letemavɛ. ⁶ Izelayele nuiti ti kaai ma ga faaḡaagi ḡa ti daawu, mazɔlɔ ti zili nuiti ti ti ḡatani, ti ḡeni laḡfuzu pugiti su, pɛtugiti su, zɛḡeiti su, kɔtu yɛḡeiti su, ta zɛyɛḡeiti su niiti ti zuvɔai. ⁷ Eḡulu nuiti saama, tanigaa ti Zuludɛn maalevesuvɛ budɛni, ga ti li, ti laḡḡu Gade ta Galaade yooi zu.

Naazu Sayile ḡeni dɛ Gilegale, ná-kɔɔbebei koba, ti da bali ga dualuagi. ⁸ Folo lafela laawu, ti ḡeni Samiyele ḡɔunsu, mazɔlɔ é boni ga toḡa vaazu. Kele é la ḡeni dɛ vaani Gilegale, kɔɔḡḡ nuiti ti tɔzeini ga ti da vaza, ti da zɛḡe Sayile ḡoba.

Sayile ná-faaḡaazagi

⁹ Sayile ḡeni ti ma: «À va ga zalaḡa loganiiti pɔ, gala zalaḡaiti, ta ziilei zalaḡaiti.» Tɔ ḡḡḡai é gala zalaḡai ḡulani. ¹⁰ Kpesuvɛ ga kula, Samiyele da zeeli ná. Sayile liini, é daaḡomi, é tuɔɔ.

¹¹ Samiyele ḡeni ma: «Lee ḡa è keai?»

Sayile ḡoḡaavoteni, é ḡe ma: «Siɛgi zu gè kaa la, ga ná-kɔɔḡḡ nuiti ta ta zɛḡe kɔba, da ma, è la vaani fala toligi ma, nii bogai, Filiseti nuiti ma gaalɛai na ba Mikemase, ¹² gè ḡeni ma: «Filiseti nuiti ta vaazu ti loo gi ma Gilegale, aisa gi va ḡḡḡḡ GALAGI maanɛɛɛ!» Naa ḡa é kea, gè ḡɛelala vaa ḡɛa, gè gala zalaḡai ḡula.»

¹³ Samiyele ḡeni Sayile ma: «È ḡimalala vaa ḡɛuvɛ, è la ḡoloni devei naa vɛ, nii ḡḡḡḡ GALAGI, da-GALAGI feai è ya. Ni è ná-devei zoni, é ḡɛa vaazu bu da-veleyɛḡe yɛ masadai zu eyɛsu ḡḡ, Izelayele unda. ¹⁴ Kele tei è la ḡoloni ḡḡḡḡ GALAGI ná-deveiti bɛ, da-masadai la yɛga ná ḡḡ. ḡḡḡḡ GALAGI devea ga é ziima nui ḡaizɛ, é naa zeii ná-nubusɛiti unda, Izelayele nuiti.»

Kɔɔḡḡ nuiti ti ḡevele bɛtɛ vai

¹⁵ Naa voluma, Samiyele zɛḡeni koba Gilegale, é li Gibeaa, Benzamɛn yooi zu. Sayile ná-kɔɔḡḡ nuiti gaaluni, niiti ti ḡeni koba, ti ḡe ga nu undɔzita (600). ¹⁶ Sayile ta ná-doun zunui Zonatan, ta ta-ḡḡḡḡ nuiti, niiti ti ḡeni ti va Geeḡa, Benzamɛn yooi zu, ti lopele bɛtɛni kɔɔḡḡ vai ma, naazu Filiseti nuiti balaa, ti lopele bɛtɛa Mikemase. ¹⁷ Faa zuḡologolo kɔɔbebei ḡulani Filiseti nuiti ta-ḡḡḡlaḡai zu, ti ḡaaḡwɛ su ga savagɔ, ma mɔungiti ti Wɔfela velei zoni, Suale yooi zu vele. ¹⁸ Felesɛiti ti li ga Bete-ḡolon vele, savasiɛiti ti li ga kwɛpelema velei nii é liizu ga pɛtugi zu vele, nii daa ga Sebɔyime vɛtugi, tevebai vɔ pelei.

¹⁹ Naama zɛɛgi zu, ḡain bo nu nɔpɛ ge la ḡeni Izelayele yooi zu ná tanɔpɛ, mazɔlɔ Filiseti nuiti ti ḡeni ma: «Ade pele bɛsa Eḡulu nuiti tuḡḡ, ga ti mina boḡa zɔkpɔ baa kpɛɛn bɛtɛ ḡḡḡ vɛ.» ²⁰ Keni, Izelayele nuiti pɛ ti bɛna li Filiseti nuiti pɔ bɛ, ga ti ta-wozawoli nɛkɛiti ta-ḡaliiti gaali, ta zoovɛiti, naa vɛɛ zɛḡe wɔḡ ḡɔluiti ba, ta kɔtu wolo ḡɔluiti. ²¹ Siɛgi zu wozawoli nɛkɛiti ta-ḡaliiti, ta kɔtu wolo ḡɔluiti, ta gaazava kɔluiti, ta zoovɛiti, ti-ḡaa a la zaana, baa togani makɛ nuiti ta-ḡɔlu ḡaazobagi zokpai zɔle fai zu, keni ti li Filiseti nuiti pɔ bɛ.

²² Kɔɔḡḡ voloi zeelɛi ma, boḡa zɔkpɔ nɔpɛ ge la nu nɔpɛ zea, anɛɛ kpɛɛin, keni Sayile ta Zonatan ni ḡa ta ḡeni ti ya.

²³ Filiseti ḡḡḡbebei gila ge vaani, é gize yɔḡḡzu velei zo Mikemase ḡobavɛ.

14

Zonatan kɔɔi vɛɛ vai Filiseti nuiti ta-ḡḡḡlaḡai gila ba

¹ Yeeta, Sayile ná-doun zunui Zonatan ḡeni ná-kɔɔḡḡ zɔla zɛḡe nui ma: «Va, de li Filiseti ḡḡḡbebei nii vɔ bɛ, nii é kwɛpelegi volu velei.» Kele Zonatan la ḡeni faa woni kɛɛḡɛ ma.

ḡeni keeḡe wooi menini, siegi zu naa ḡeni foovooi loozu la bebei laalḡḡoma. Kpakui é ḡeni zoni zea, é naa lḡni kḡin gulḡi ḡa, é dḡ la, gaamago gaazuzeini ga pagḡ. ²⁸ Kḡḡḡ nui gila ge ḡeni ma: «È-ḡee foovooi loove ga: Zḡi a daami wona za, naama nui voovooe. Toḡa é kea, ese pe suvikei ḡulaai.»

²⁹ Zonatan ḡeni ma: «Kèe ḡa é kpḡḡi zeida bebei ma. A welena, velei gè zebai zḡḡga la, kḡin gulḡi nii ta ḡḡmḡgai ma bè. ³⁰ Ni kḡḡḡ nuiti pe ti daami woni za, ga aniiti ti zogai kḡḡi zu, ade ḡea Filiseti nuiti paazu, é leve nii va keai.»

³¹ Naama voloi Izelayele vḡnini Filiseti nuiti ma, ti ye ti volu ti zeḡe Mikemase, ti zeeli Ayalon. Ti zovikei pe ge ḡulani niina ti ya. ³² Ti looni ani naati su ti zogai kḡḡi zu. Ti baalagiti ta nikeiti ta nike yivoiti soni, ti ti vaa náve nḡ, ti da suai veē ma ḡamai va, ti da mi.

³³ Nui ta vaani, é ḡe Sayile ma: «Nuḡuseiti ta ga kotoi ḡe ḡḡḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ta suai veēzu ma ḡamai va, ti da mi.»

Sayile bairini ga tiye, é ḡe ti ma: «Wa ga woovalada nuiti! A kḡtu wolai ta ḡilikili fala, wo vaa la ve. ³⁴ Naa voluma, à leve ga boga ese pe ma, ga ti ḡaale ba pḡ be, ese ga ḡena vaa, é va ga ná-nikei, baa ná-baalagi, ve ḡa maanai ga ti ta-loganiiti kḡdaaleve ná, ta da mi niina, naa ḡa a ke, ti mina kotoi naa ma zii ḡe ḡḡḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ga ti da suai veē ma ḡamai va, ti da mi.» Naama bḡkḡi, ese pe ge vaani ga ná-toganii, ti kḡdaaleve miná. ³⁵ Sayile zalaḡa ḡulazuve beḡeni miná ḡḡḡḡ GALAGI ve. Naa ḡa é ḡeni ga ma mḡungi, nii é kḡḡeni ḡḡḡḡ GALAGI lebi vaa ma.

³⁶ Sayile ḡe ma: «Ade li za bidii, ade loo Filiseti nuiti su, eyesu geelaalao, ade ti-ḡḡligiti seḡe ga zeeḡaabaai, ade mina be nu ḡila kḡalaa ba, zenvui va ye su.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii neai è ve, naa ḡe.»

Kele zalaḡa ḡula nui ḡe ma: «Ade ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazaḡa de.»

³⁷ Sayile ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazaḡani, é ḡe ma: «Nà zoo nei gè yei Filiseti nuiti polu? Nà liina, da ke nei baa, è ti lḡ gi yeezu, gi vḡni ti ma?» Kele GALA ge la ḡeni gooḡaavoteni naama voloi.

³⁸ Sayile Izelayele ḡundigḡiiti pe gaaleeni ba, é ḡe ti ma: «À faiti buuveḡe ga pagḡ, wo ḡe kwēe kotoi nii keai za. ³⁹ Gè ḡonaa ḡḡḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, Izelayele ná-unmḡḡ GALAGI, ga: Zḡi é niima vaa ḡḡi ḡeai, keḡni é za, anee balaa dḡun zunui Zonatan ve.» Kele bebei zaama, nu nḡpe ge la ḡeni gooḡaavoteni.

⁴⁰ Sayile da ḡe ti ma: «Wo pe à lo ga vepema ḡila pele, nà-o, dḡun zunui Zonatan-o, gi lo ga vepema ḡila pelei, gi felegḡ.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii nḡpe è pḡ, naa ḡe.»

⁴¹ Sayile ḡeni ḡḡḡḡ GALAGI ma: «Izelayele ná-GALAGI! Gaamai ḡula keḡema.» GALA ná-gooḡaavotegi é feeni, naa Sayile ta Zonatan zoni, faa zeḡe nuḡuseiti ba niina. ⁴² Sayile devei veeni, ga kḡakutoomai ḡe ti yḡḡzu ta ná-doun zunui Zonatan. Naa ḡeai ma, Zonatan ḡa é zoni.

⁴³ Sayile ḡeni Zonatan ma: «Nii è keai, bo deē mà.»

Zonatan ḡeni ma: «Gè kḡin gulḡi tago ḡḡḡḡge ga tukḡḡi bogi, nii é ḡea zèa. Nà ḡaa, kèvele beḡeve ga gè za.»

⁴⁴ Sayile ḡe ma: «È gaamai woga, keḡni è za, Zonatan. GALA ge sḡ ná-ziiḡaawanai pe su, ni è la zaani.»

⁴⁵ Kḡḡḡ nuiti ti ḡeni Sayile ma: «È ḡe ma lee? Zonatan za! Naa li poun! Nii é ḡea ga zaḡui, é zobogi ve Izelayele ve sili nuiti ma. Gi ḡonaa ḡḡḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, ga gi la vaa bu pe, ga nḡundeḡai gila kḡalaa ge va loo zooi ma, mazḡḡḡ, nii é keai za, é naa ḡeeve GALA ná-kḡḡbai zu.» Naa ḡa é keeni kḡḡḡḡ nuiti ti Zonatan ḡizoni da saai ma.

⁴⁶ Sayile la mḡ ḡeni vileni Filiseti nuiti polu, naati ti ḡaleni ma ta-yooi zu.

Sayile ná-fḡnifaamaiti sili nuiti ma

⁴⁷ Sayile masadai zolobogai ma Izelayele unda, é kooi veeni sili nuiti pe ba, ti gñeni maagoolii zu, Moabe nuiti, Amón nuiti, Edome nuiti, Soba yooi zu masadaiti, ta Filiseti nuiti. Naama gñoi pe su, é gñeni vonisu sili nuiti ma. ⁴⁸ E ná-zebesulai læeni, siégi zu é vonini da Amaleke nuiti ma, é Izelayele gñula naati zea, niiti kpein ti gñeni zeağoligiti segezu ga zeeğaaɓaai.

⁴⁹ Sayile zunu lounɗa zoloboni, ti-laaseigiti ti gñeni ga: Zonatan, Yisevi, ta Malekisua. E doun anzanu felego zoloboni balaa, ma mounɗi laa gñeni ga Meelaabe, felesiei laa gñe ga Mikale. ⁵⁰ Sayile anzai laa gñeni ga, Ayinoame, Ayimaase ná-doun anzanui gñeni de. Sayile ná-kooğuluba wolai laa gñeni ga, Abeneel, Neel ná-doun zunui, Neel naa gñeni ga, Sayile keeɗe degei. ⁵¹ Toozei, Kise nii é ga Sayile keeɗe, naati ta Neel gñe ti gñeni gñe ma, ti-gñe laa gñeni ga, Abiyele.

⁵² Siégi kpein Sayile keeni masadai zu, kooi gñeni no ti yooğzu ta Filiseti nuiti ga zeeğaaɓaa. Naa gñe é keeni, Sayile a la zunui ta gñana, é ga zebesu nu, ɓaa é ga ziiloo nu, é gñeni naa zeegezu, é do ná-kooɓogi zaama.

15

GALA keɗe vai Sayile va

¹ Yeeta, Samiyele gñeni Sayile ma: «Nà gñe Gooğo GALAGI tɛbeni, ga gè gulɔi zie è ma, è gñe ga Izelayele ná-masagi, niiti ti ga ná-nuiti. Woilo naa ma, nii é pɔ gè bo è ma. ² Gooğo GALAGI Fai-Pe-Maliğii wooi gñaa: «Ki ka su ga Izelayele zeegezuve Ezipete yooi zu, Amaleke nuiti ti pele besani tuğo. ³ Naa gñe é ba, li, è vala ti va, è ti-yeağoligiti pe kona GALA ma. Nii kpein é ga fuluani, naati pe suwuğaaɓe, è mina gaazumaawoingaa nɔpe ke, toozei zunuiti ma, é li anzanuiti pɔ, ta doungoiti, naa veɛ niimiɓolegiti pe ba, nikiiti balaa, ta baalagiti, nɔmeiti, ta soovalegiti.» »

⁴ Sayile ná-kooɓebei gñalaeni ba, é ti gñalu Telayime taazuve. Izelayele wolodai zoiti ta-gooğo nuiti ti gñeni ga nu waaunfelego (200 000), Zuda wolodai zu geleiti ti gñeni ga, nu waapuugo (10 000). ⁵ Sayile loni ti luğo, eyesu ti zeeli Amaleke nuiti ta-laai gɔbave, é zeba é nuiti pile, ti loogu, ti pelei ɓoun, ti luğo nemei zu. ⁶ Sayile gñeni Ken nuiti ma: «À mina ye Amaleke nuiti saama, à maagooza ti va. Gè la pɔ ga nii gè seizu ti ma, wa va wɔno zoloo su, mazoloo, wo gñeni ga woogɗila nu Izelayele nuiti be, ti zeegezuve Ezipete yooi zu.» Ken nuiti ti gñulani Amaleke nuiti saama.

⁷ Sayile Amaleke nuiti paa vai loozeini Gaviila, é ye ti volu, ti zeeli Suul, taai nii é Ezipete gɔbave, folo gñulazu vele. ⁸ Sayile Amaleke nuiti ta-masagi Agage zoni ga ma vului, é nuɓusei mɔtaiti suwuğaaɓe ga boɗa zokpɔi. ⁹ Keɗe Sayile ta ná-kooğo nuiti ti Agage yeni vulua, ta togani ɔagɔiti, niiti ti zoni kooi zu, baalagiti, nikiiti, boliiti, togani niiti ti wola wulɔai, ta baala zivoiti, ti la gñeni keeni, ti va naati suwuğaaɓe. Keɗe zoiti ti la gñeni vani, tosu la ti va, naati ka ti ti zuwuğaaɓe.

¹⁰ Gooğo GALAGI ɓeni Samiyele ɔo, é gñe ma: ¹¹ «Gè nimizaa ɓoğo ma, ziimazege vai zu ga Sayile, ga gè ke ga masagi, mazoloo é voluavega bà, nà-devei nii gè fea zea, é la ziɛni ga naa.» Samiyele yiiɓoloni koozu, kpiddii negelein, é gñeni Gooğo GALAGI maanenɛzu.

¹² Poluma zobui, Samiyele wuzegeni ga sobuzobui, é li é Sayile gñe. E yeni pelei zu, é meni ga Sayile læeni Kaalemele gizei ma, ga é gizesu ani vile ná, naa voluma, é gñaleni ma, é yei ga Gilegale vele.

¹³ Samiyele zeeliai ma Sayile ma, naa daagomini, é gñe ma: «Gooğo GALAGI tuya loo è ve! Devei nii Gooğo GALAGI feai zèa, gè kea.»

¹⁴ Samiyele gñeni ma: «Mini gñe baalagiti kpain gooi zeegezu ná, nii gè menisu, ta nikiiti kpain gooi, é loozu goɗizu?»

¹⁵ Sayile ɣeni ma: «Kɔɔɔɔ nui ti ka ti yiimazeɣeai ga baalagiti ta nikiiti ma vapagiti, ti zeɣe ga tiye Amaleke nui ti pɔ be, ga ti va ɣe ga zalaɣai, da-GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI ve. Gi mɔtaiti suwuɣaaleve neɣelɛin.»

¹⁶ Samiyele ɣeni Sayile ma: «Ɔwe mina! Naa kula ɣea su. Be gè naa wo è ma, nii Ɔɔɔɔ GALAGI dɛeni ga ze kpidii tevegai.»

Sayile ɣeni ma: «Awa, bɔena.»

¹⁷ Samiyele ɣeni ma: «Siɛgi zu è la ɣeni bɔɔɔ ɣaazu la ga sɔbelama nu, názu ɣa è ɣea la ga masagi Izelayele wolodamaiti unda, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa é gulɔi zie è ma, è ɣe ga masagi Izelayele unda. ¹⁸ Tama Ɔɔɔɔ GALAGI è zie velei lea, é devei ve è ya, ga è li, è Amaleke nui ti suwuɣaaleve, kotoba nui naati, è kɔɔi veɛ ti va, eyesu è ti zuɣoloɣolo. ¹⁹ Lee vaa zu è la ɣoloni Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ve? Lee vaa zu è Ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣeezu, è da aniiti seɣe, niiti ti zogai kɔɔi zu?»

²⁰ Sayile ɣeni Samiyele ma: «Nà ma, kòlouve Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ve, nii é fea zèa, nii é tevegai kèevai ma, gè naa ɣeeve, gè ɣale ma ga Agage, Amaleke nui ti ta-masagi, gè nui mɔtaiti suwuɣaaleve Ɔɔɔɔ GALAGI ve. ²¹ Kele kɔɔɔ nui ti ka ti baalagiti ta nikiiti ma vapagiti seɣeai, anii naati su ti zogai kɔɔi zu, niiti maaneɔ ɣeni de ga maɣɣei veɛ ti va Ɔɔɔɔ GALAGI ve, ti naati seɣeve ga ti va ɣe ga zalaɣai Gilegale Ɔɔɔɔ GALAGI ve, nii é ga da-GALAGI.»

Woozogi vizɔge zalaɣai va

²² Samiyele gooɣaavoteni, é ɣeni ma:

«Ɔɔɔɔ GALAGI wainve nei ga zalaɣaiti ta gala zalaɣaiti, eɣevelei waindai la ga nu ɣolo daawooi ve?

Wɛle, woozogi vizɔge zalaɣaiti ba, koloi vizɔge é leve baala sineiti ma wulɔi va.

²³ Mazɔɔɔ zai é kololalai ɣeezu, naa ɣouve eɣevelei ungaizie wo fai la.

Bɔɔmaayeilalai ɣouve, ta ga ɣevelei nɔ ta ani ɣɔɔ vai.

Tɛi è Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi viliga ya, tɔ balaa é è viliga ya, é masadai ɣula è ya.»

²⁴ Sayile kpɔei zeɣeni, é ɣe Samiyele ma: «Gè kotoi ɣea, mazɔɔɔ gè Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɣoloɣologa, ta dɔnɔ ma lenɛ gooiti, è ti veai zèa. Gè sumɔga dualuagi ma, ga gè mina kɔɔɔ nui ti ziɣaawana, gè woiloga naa ma, nii ti maɣaazaɣaboga mà. ²⁵ Nii gè è maaneɛnezu la, naa ɣa ga, è soma è nà-kotoi nii zuvaaye, è va, de li, gè nɔkɔ Ɔɔɔɔ GALAGI wu.»

²⁶ Samiyele gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, de la liizu vɔɔma, mazɔɔɔ è Ɔɔɔɔ GALAGI ná-deveiti daavilige, naa ɣa é kea, tɔ balaa é è laaviliga, é masadai ɣula è ya Izelayele unda.»

²⁷ Tɛi Samiyele ɣeni voluavesu, ga é ɣale ma, Sayile soni ná-seɣei lakɔlɔgi va, é vali ga, ma buɣai ye zea. ²⁸ Samiyele ɣeni ma: «Dele ɣana Ɔɔɔɔ GALAGI Izelayele masadai valizu ga la, é kula è ya za, é fe taɣili zea, nii fizɔgai è va. ²⁹ Suɣweɛ ga Maliɣii nii é ga Izelayele ná-lebiyai, é la zee woga, é la nimiza bɔɔɔ ma ga nuɔusei ɣevele.»

³⁰ Sayile ɣeni ma volu: «Gè kotoi ɣeeve, kele anɛ naa ve, soma è unfema ve zèa nà-nuɔuseiti ta-ɣundiɣiiti gaazu, ta Izelayele nui ti pe gaazu. Soma è vile pòlu, de li, gè nɔkɔ da-GALAGI wu, nii é ga Ɔɔɔɔ GALAGI.» ³¹ Samiyele vileni Sayile volu, ti li, Sayile nɔkɔ Ɔɔɔɔ GALAGI wu.

³² Samiyele ɣeni ti ma: «À va ga Amaleke masagi Agage pò.» Agage ɣeni vaazu koozunɛai, é da ɣisiɛ ga saai ɣa na a buɛ maazu. ³³ Kele Samiyele ɣeni Agage ma: «Da-woɣa zɔkpɔi ɣa é anzanui ma mɔinmɔin balani ti-lointi ma, naa maavele ma, da balaa è-lee ɣa vala è ma za.» Samiyele Agage vaani Gilegale, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu.

³⁴ Naa voluma, Samiyele gʻaleni ma Lama, Sayile balaa ge gʻaleni ma ná-taazu Gíbea. ³⁵ Samiyele la mɔ gʻeni gʻaleni ma volu, é va li Sayile gʻa vaa ma, eyesu saa voloi zeeli. Kele Sayile ma yiizooléi gʻeni ma, mazɔlɔɔ Gooɔɔ GALAGI gʻeleni niina Sayile va, é gʻe Sayile mina mɔ gʻe ga masagi.

16

GALA ge yiimazege vai ga Davide ga masa niinei

¹ Gooɔɔ GALAGI gʻeni Samiyele ma: «Da yesu wɔlɔzu, eyesu yeelɛ, Sayile ná-faa zu? Nɔun gè gʻelɛa ba, nii a ke gè Izelayele masadai gʻula zea. Da-wulɔ minɛi laave, è li Beteleyeme taazuwe. Nà è levesu Izayi ná-pelei wu, mazɔlɔɔ gè yiimazegeve ga ná-doun zunui gila, ga é gʻe ga masagi.» ² Samiyele gʻeni ma: «Naa gʻa zoo é gʻe gʻale? Sayile a menina, toɔa pàa.» Gooɔɔ GALAGI gʻeni ma: «Nike bokpa gila sege, è lii la, da gʻeezu ma: «Pàave zalaɔa gʻulazu Gooɔɔ GALAGI ve.» ³ Da Izayi loli zalaɔa gʻulazuwe. Nii gè pɔ ga è ke, nà naa le ga de niina. Nui nii gè deezu ga de, naa gʻa è gulɔi ziezu ma bè.»

⁴ Samiyele gʻoloni Gooɔɔ GALAGI wooi ve, é liini Beteleyeme. Taa gʻewolaiti ti Samiyele gʻaai ma, ti yiizooleni, ti gaazaɔa, ti gʻe ma: «È vaa ungi gʻa ga faa vago baa?» ⁵ Samiyele gʻeni ti ma: «Ungo, pàave zalaɔa gʻulazu Gooɔɔ GALAGI ve. A bɔɔɔ nadena zalaɔa gʻula vai ma, wa va niina pɔ pelei.» Samiyele Izayi ta ná-dointi tolini ga ti bɔɔɔ nade, ti va zalaɔa gʻulazuwe.

⁶ Naati paai ma, Samiyele Eliabe gʻaani, é da gʻe bɔɔɔ ma: «Tanisu nii gʻa Gooɔɔ GALAGI yiimazegeai la.» ⁷ Kele Gooɔɔ GALAGI gʻeni Samiyele ma: «È gʻaazu mina gʻula kpusei ta kooza velei va, mazɔlɔɔ gè la yiimazegeni la. Gè la faiti petesu ga egevelei nuiti ti kaazu la. Nuɔusei belagi gʻa nɔ ga nii é kaazu ga gʻaazuwe, kele nɔun, nà da wele nui yiimave.»

⁸ Naa voluma, Izayi Abinadabe lolini, é deɛ ga Samiyele, kele Samiyele gʻeni ma: «Gooɔɔ GALAGI la yiimazegeni ga nii balaa.» ⁹ Naa voluma, é vaani ga Sama. Samiyele gʻeni ma volu: «Gooɔɔ GALAGI la yiimazegeni ga nii balaa.» ¹⁰ Izayi ná-doun lofela leeni ga Samiyele gʻana nɔ, kele Samiyele gʻeni ma: «Gooɔɔ GALAGI la yiimazegeni ga nii tanɔpe.» ¹¹ Samiyele Izayi gʻaazaɔani, é gʻe ma: «È-loun zunuiti tie ka ná baa?» Izayi gʻeni ma: «Ti-ma loungoi gʻa dɔɔɔi zu, é da baalagiti make.» Samiyele gʻeni ma: «Nu leve, ti toli, é va, tɔzei ade la zalaɔa laamii lɔzeizu polu, keni a vaana.»

¹² Izayi nu leveni, ti Davide loli, é va. Davide gʻeni ga zunu loungoi, é gʻeni ga kpɔi nu, gaazuɔezeti seidai su ga pagɔ, dɔɔɔi balaa ga pagɔ. Gooɔɔ GALAGI gʻeni Samiyele ma: «Tɔ gʻaa, wuzegɛ, è gulɔi zie ma.» ¹³ Samiyele gulɔ minɛi zegeni, é gulɔi zie Davide nɔungi ma, keɛɛɛlɔinti gaazu. Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Davide ma naama voloi, é yeni ba gʻo. Samiyele begai ma, é gʻaleni ma Lama.

GALA Zenvui zegɛ vai Sayile va

¹⁴ Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui zegeni Sayile va, zenvu nɔi ta levega gʻeni de Gooɔɔ GALAGI ve, naa da nɔungi zegɛ ma. ¹⁵ Sayile ná-botigɛ nuiti ti gʻeni ma: «Gi sugweɛ ga GALA ge zenvu nɔi ta levega, nii é dɔungi zegɛzu ma. ¹⁶ Naa gʻa é ba, ni da devei veena nɔ gi ya, gʻa nu gʻaiziezu, nii soogai kɔnigi gʻeinsu, naa gʻa a ke, siɛgi zu zenvu nɔi a dɔungi zegena ma, geingɛin gani gɛin nui gʻa kɔnigi gʻein, naazu dɔungi zu gʻa la ga pagɔ.»

¹⁷ Sayile gʻeni ti ma: «Zèe gʻa bu, à geingɛin gani gɛin nu gʻaiziena bè, wo vaa la pɔ.» ¹⁸ Ná-botigɛ nui gila ge kpɔei zegeni, é gʻe ma: «Gè zunu loungoi ta gʻaave Beteleyeme taazuwe, Izayi ná-dointi saama, soogɛ kɔnigi gʻeinsu. Toɔa ga kɔɔɔ nu wola, é budɛ naa maazu, soogɛ bɔɛzu ga pagɔ, pagɛ gola, Gooɔɔ GALAGI gʻa ba.»

¹⁹ Sayile keelaiti teveni Izayi ma ga ti gʻe ma: «Masagi gʻe è Davide leve ma, è-loin nii é baalagiti makesu.» ²⁰ Izayi bului tanigaa zegeni, ta kɔlɔ woole gʻila, nii dɔɔi su, ta boli yiivo gʻila, é ma gʻasɔi la soovalegi volu, ná-doin Davide li ga tiye Sayile vɔ. ²¹ Davide zeelini nɔ

feya Sayile υο βε, é ló naa ná-botii zu. Davide ná-fai nε vele ma Sayile υε, é segeni, é kε ga ná-kóogó zóolaiti sege nui. ²² Sayile keela leveni Izayi ma, é gε ma: «È-loin Davide ná-fai wola nεευε βè, βε é yε kòba, é da boti gε βè.» ²³ E lózei naama voloi ma, zεννυ ηοι GALA ge gfeni tevesu, naa a la Sayile nóungi zεgεna ma, Davide βena kónigi zεge, é da gεin. Sayile nóungi zu gfeni laazu ga pagó, é lago vizó, zεννυ ηοι maagóoza ba.

17

Goliath malimasakεei leve fai

Izelayele nuiti ma

¹ Filiseti nuiti ti ta-góobógiti gaalεeni ba, ti va kóoi loo. Ti bóogó gfaalεeni ba Soko, Zuda yooi zu. Ti ta-góolaqai vuuni Efese-Damime, Soko ta Azeeka ti yóogózuυε. ² Sayile ta Izelayele góobógiti balaa ti bóogó gfaalεeni ba. Ti ta-góolaqai vu Ela υetugi zu, ti lopele βεteni kóogó vai ma, Filiseti nuiti daalóogóma. ³ Naa gεai ma, Filiseti nuiti ti gfeni gize gila ma, Izelayele nuiti balaa ti gε gizei taqili ma, zóola velei, pεtugi gε ti yóogózu.

⁴ Filiseti nuiti ta-góogfuluóbai gila ge gfulani ti zaama. Gate taazuυε nu gfeni de, daaseigi gfeni ga Goliath, soligi gfeni ga, metεle savagó. ⁵ Maagilia gfeni de ga kólu bói bóológi, kólu zεgei nii é ga kaka make gelei, naa balaa gfeni ga kólu bóigi, buηegi gfeni ga kilo vuulózita (60). ⁶ Kpekazuυeti makega gfeni de ga kólu bói kokologiti, kpeεn goi é gfeni zεleni kpaki poluυε, naa balaa gfeni ga kólu bóigi. ⁷ Ná-kpeεn wolai ma wului baagóni, ege sege vele nui ná-gba gului, nii a da segei vu ma, kpeεin ma mεengi wuηegi gfeni ga kilo lófela. Ná-kóogó zεpε sege nui gfeni loni tugó.

⁸ Filiseti nui loni Izelayele góogó nuiti daawu, é gε ti ma: «Lee vaa zu wo lopele βεtεzu kóogó vai ma? Nòun ná ga Filiseti nui, wa ma, wa ga Sayile ná-duóiti. A nu gila kula, é va gi kóoi gó gá tó. ⁹ Ni a vónina mà, é pàa, gá gε ga wa-luóiti, kele ni ná gá ga vóni ma, gè paa, wa gε ga gá-luóiti. ¹⁰ Za, gè malimasakεei levea ga Izelayele góobógi! A nu gila kula, gi kó gá tó.» ¹¹ Siεgi zu Sayile ta ná-kóobógi ti Filiseti nui naa wooi mεnini da, ti zasubalini, ti wola lua.

Davide lii vai Izelayele góolaqai zu

¹² Davide gfeni ga Efelata veleyegei wu nu, Izayi ná-doun zunui gila, nii é gfeni zeini Beteleyeme, Zuda yooi zu, doun zunu lósava gá é gfeni zea. Sayile ná-siεgi zu, Izayi υóobóqani niina ga gola. ¹³ Izayi ná-doun zunu moun savagóiti ti vileni Sayile volu kóogózuυε. Ma moun gi laa gfeni ga Eliabe, felesiei laa gfeni ga Abinadabe, savasiei laa gfeni ga Sama. ¹⁴ Davide gá é gfeni ga doungoi ti pε su. Diε savagóiti ti vileni Sayile volu kóogózuυε. ¹⁵ Davide gfeni liizu kóolaqai zu, é da gále ma Beteleyeme, keεgε ná-baalagiti make fai zu. ¹⁶ Sobu gilagila, kpókó gilagila, Filiseti nui gfeni losu Izelayele laawu. E kεeni ga folo vuunaanigó (40).

¹⁷ Názu gá Izayi gfeni la ná-doun zunui Davide ma: «Kilo vuusavagó (30) zεge, ani gae gεegai zu, è lii la, ta bulu puugó, è ti ve è-lieni zea, kóolaqai zu. ¹⁸ Folomaze puugó niiti balaa sege, è li, è fe ta-góobó gfundigii ya, nii é nu waagila (1 000) unda. Li, è ka, ni è-lieni kedεge, da gεna vaa, ti sabaliva ve è ya, è vaa la pò. ¹⁹ Da ti gáazu Sayile υο βε, ta Izelayele góobógi pε, Ela υetugi zu. Ta kóoi gá, ta Filiseti nuiti.»

²⁰ Poluma zobui, Davide wuzεgeni ga sobuzobui, é keεgε ná-baalagiti kaliva nu gili ma, ga naa da ti make. Kasóii nii maanεeni ga é lii la, é naa zεgfeni, egevelei keεgε boni ma la. Davide zeelini nó kpein, siεgi zu kóobεbei gfeni lopele βεtεzu la kóogó vai ma, ta ti da kóobεei loo. ²¹ Izelayele nuiti ti lopele βεteni, Filiseti nuiti ti lopele βεte, kóogó vai ma. ²² Davide ná-kasóiti kalivaani kasó make nui ma, é li ga kóogózu velei, é dieni tuυó. ²³ Davide gεai ma bóεzu dieni pó, é kaani ga, zunu gila ka gfulazu Filiseti nuiti saama, daa ga Goliath, Gate nu gfeni de, é da ma bóε gilagii nó wo. Davide gooi mεnini. ²⁴ Izelayele góogó nuiti kpein ti kaai ma, ti wola luani, ti vela. ²⁵ Ti da gε bóogó ma: «Wa zunui nii gáazu? Toqá na va mónó,

ga é Izelayele voomu, zai nɔpɛ a zoo é zunui nii vaa, masagi ɔa naavolo mɔinmɔin fe ma nui ya, é ná-doun anzanui ve be ga vului, naa volu é ma nui keeɔe ná-peleyeɔei ɔula mului zu, Izelayele yooi zu.»

²⁶ Davide zunuiti gaazaɔani, niiti ti ɔeni koba, é ɔe ti ma: «Leeni ɔa ta fe naama nui ya, nii a zoo é Filiseti nui nii vaa, é unfe kasɔi zeɔe Izelayele unma? Filiseti nui nii ɔa ga leeni, tatipelevolulala nui tei, a zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔgi voomu?» ²⁷ Ti Davide woɔɔaavoteni, ga minazeɔe gooi nii bogai naama nui vaa ma, nii a zoo é paa.

²⁸ Diɛ Eliabe goomenini, ti da yepe ta zunuiti. E yiigaawanani, é ɔe Davide ma: «Lee ɔa è vaai keezu ve? Be ɔa è baala kpulu koi yeɔai zea, tevebai zu? Gè da-wasogi ɔwee, ta kibɔɔlmai, nii è è-yiimave. E vaave ga è kɔɔɔzuve ɔa.»

²⁹ Davide diɛ ɔaazaɔani, é ɔe ma: «Leeni ɔa gè kea ga faa ɔai? Gaazaɔa nɔ ɔa gè boga.» ³⁰ Davide voluaveni diɛ va, é gaazaɔagi wo ga kɔɔɔ nui taɔili, é ma ɔaazaɔa gilagi nɔ woni, ga nu mɔinmɔin, ti da goɔɔaavote gilagi nɔ ve zea.

Davide ɔɔɔ ɔula vai ga ti kɔ ta Gɔliate

³¹ Davide ɔɔe wooi zeelini eɛe pe ma, Sayile ɔɔɔi balaa mɛnini, é Davide lolini. ³² Davide ɔeni Sayile ma: «Maliɔii, nu nɔpɛ ge mina ɔɔɔ iɔteve Filiseti nui tei ná-faa zu, nɛi gè ga da-wotiɔe nui, ná liizu, gi kɔ gá tɔ.»

³³ Sayile ɔeni Davide ma: «Ba! E la zooga liizu laalezu Filiseti nui nii wu, mazɔɔɔ da ga zunu lounɔ nɔ, tama toɔa ga kɔɔɔ nu kaite ma lounɔ zie su.» ³⁴ Davide ɔeni Sayile ma: «Siegi zu nɛi gè ga da-wotiɔe nui, ná la ɔena kɛe ná-baala kpulugiti makesu la, zalai ɔaa file zuai ta a la vaana ga é togani gila kula baala kpulugi zaama, ³⁵ gè ɔena vile polu, gè toganii naa ɔula daave. Ni zalai ɔaa file zuai a la ɔalena ma, é laale bù, gè ɔena so kɔma leɔai va, gè ye doɔazu, gè paa. ³⁶ Uele ɔana gè zalai ta file zuai ma mɔinmɔin paani la. Zekana nɔ gè keezu la ga Filiseti nui nii, tatipelevolulala nui tei, mazɔɔɔ é zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔgi voomuga. ³⁷ Gɔɔɔ GALAGI nii é kula zalai ta file zuai zaingiti zea, naa ɔa zoo é kula Filiseti nui tei zea.»

Sayile ɔeni Davide ma: «Liina, Gɔɔɔ GALAGI ye è va.» ³⁸ Naa woga volumna, Sayile Davide maɔilini ga tɔ ɔɔɔi ná-kɔɔɔ zɔɔlaiti, é kɔlu ɔai ɔɔɔgi lɔ unba, é kaka make kɔlu zeɔei loo kɔba. ³⁹ Kɔɔɔ maɔili zɔɔlai naati poluma, Davide Sayile ná-boɔa zɔkpɔi ɔilini zaama, é ɔe é zie la, keɛe é la ɔeni zooni é va zie. Tɔzei, é la ɔeni naa ma pɔlɔma. E ɔeni Sayile ma, naazu: «Gè la zooga gè va zie ga niiti pe, gè la ma pɔlɔma.» Davide ti kpein kula ɔɔɔ ma. ⁴⁰ E ná-tukpɔi zegeni, é yei kɔtudei ɔɔave, é yiimazeɔe ga kɔtu lɔɔlugo náve, niiti ti maaloungai, é ti lɔ ná-ɔɔlɔi zu, é ná-feleveɔe zeɔe, é li Filiseti nui laalɔɔma.

Davide vɔni fai Gɔliate ma

⁴¹ Filiseti nui ta ná-kɔɔɔ zepe seɔe nui balaa, nii é ɔeni tuɔɔ, ti ɔeni maabuɔazu Davide va, vaavaa. ⁴² Filiseti nui wɛleni ga pagɔ, é Davide ɔai ma, é leɔeni su, mazɔɔɔ zunu lounɔ ɔaazui ɔeni ba, é ga kpɔi nu, pagai, dɔtɔai. ⁴³ Filiseti nui ɔainni ga Davide, é ɔe ma: «Da kàazu ga gile ɔaa, è vaazu dàalɔɔma ga kpakuiti?» Kpegai ma ga Davide voovo, ná-galagiti kpein daaseigi zu, ⁴⁴ é ɔeni Davide ma: «Da ve, gè è-ma zuai ve wɔniiti zea, ta dɔɔ zuaiti, ga ti-ɔɔnɔgi.»

⁴⁵ Davide goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Dɔun da vaazu dàalɔɔma ga boɔa zɔkpɔi, ta kpein, naa ve kpein goi va, keɛe nɔun ná vaazu è laalɔɔma Gɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, Fai-Pe-Maliɔii, Izelayele ɔɔɔɔgi ná-GALAGI, nii è poomugai. ⁴⁶ Za, Gɔɔɔ GALAGI zaalai zu, ná vɔnisu è ma, gè è vaa, gè dɔungi leve è va. Foloji va ɔe é li za, ná Filiseti ɔɔveɔeiti ma voomaiti keezu ga wɔniiti, ta dɔɔ zuaiti kɔnɔgi. Naazu etea pe ka kwee ga GALA ka Izelayele ve. ⁴⁷ Bebei nii pe ka kwee ga Gɔɔɔ GALAGI ɔa da nu ɔizo, boɔa zɔkpɔi vaa la ba, ɔaa kpein. Mazɔɔɔ, Gɔɔɔ GALAGI ɔa po ge ga kɔi, toɔa wo lɔzu za gi yeezu.»

⁴⁸ Gaamago nɔ, Filiseti nui tɔɔzeini ga ɖeɓele βetea, é va maaɓuɖa Davide va. Davide suvileni ga biza kooɖɔzube, é da li Filiseti nui laagomi su. ⁴⁹ Davide yeelɔni ná-bɔlɔi zu, é kɔtu ɖila seɖe, é pili ga ná-feleɓeleɖe. Kɔtui li nɔ, é vile Filiseti nui lovalave, é lo nɔungi zu, Filiseti nui ɖula unga, é laave zooli ma. ⁵⁰ Davide vɔni pelei ɖana Filiseti nui ma, boɖa zɔkpɔ la ɖeni zea, keni ná-feleɓeleɖe nɔ, ta kɔtu ɖila kpe naa nɔ ɖa é Filiseti nui zɔɔni la, é paa. ⁵¹ Davide bizeni, é zeeli Filiseti nui ma, é naa ná-boɖa zɔkpɔi ɖula ma laɖagi zu, é nɔungi leve ba. Filiseti nuiti ti kaai ma ga, ta-ɖooɖufuluɓai zaa, ti velani.

⁵² Izelayele ta Zuda ɖooɖɔ nuiti ti vileni Filiseti nuiti polu, ti da koo beei loo, ti yeni Filiseti nuiti kpɛɛzu, eyesu ti zeeli pɛtugi ɖobave, ta Ekelɔn taa zigidave. Filiseti nui niiti ti ti vaani, naati ma vooɓi vazani Saalayime vele ma, eyesu é zeeli Gate ta Ekelɔn. ⁵³ Izelayele nuiti ti zefeni Filiseti nuiti polu, ti ɖale ma naati ta-ɖooɖaɖai zu, ti da naati zeaɖɔligiti seɖe. ⁵⁴ Davide Filiseti nui nɔungi zefeni, é lii la Zeeluzalame. Kεε é naa ná-kooɖɔ zoolaiti puuni ná-seɖe ɖotai wu.

⁵⁵ Siɛgi zu Sayile Davide ɖaani la, é da li Filiseti nui laalɔɖoma, é ná-kooɖufuluɓai Aβeneel ɖaazaɖani, é ɖe ma: «Zunu loungoi nii ɖa ga βe ná-doun zunu?» Aβeneel ɖeni ma: «Ee, masagi, GALA ka kàazu, eɖeɓelei è vulua la ga ɖite, gaamazu gè la naama vai ɖwee.» ⁵⁶ Masagi ɖeni ma: «Gaazaɖa bo, è ɖe zunu loungoi nii keeɖe ɖwee.» ⁵⁷ Davide ɖaleɖai ma ma, kpegai ma ga Filiseti nui vaa, Aβeneel loni tuɖɔ, ti li Sayile vɔ βe. Filiseti nui nɔungi ɖeni de zoni Davide ya. ⁵⁸ Sayile Davide ɖaazaɖani, é ɖe ma: «Doungo, βe doun zunu ɖa ga de?» Davide gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Nà ga da-wotiɖe nui Izayi ná-doun zunui, Beteleyeme nui.»

18

Zonatan ná-neɓei é vile Davide va

¹ Davide βegai ma ga βɔe Sayile vɔ, Zonatan ɖilini Davide va ziimave. E Davide neeni ve, eɖe tɔ βooɖi. ² Naama voloi, Sayile la ɖeni βeni Davide va, é va li keeɖe vɔ βe, é Davide makeni ɖoba. ³ Zonatan ta Davide ti minazeɖe boni yooɖɔzu, tɔɔzei Zonatan Davide neeni ve, eɖe tɔ βooɖi. ⁴ E ná-seɖe wolai ɖulani ɖoba, é fe Davide ve, naa vee ná-kooɖɔ zeɖeiti ba, é ná-boɖa zɔkpɔi ta ná-kilegiti feeni Davide ve, ta ná-saamaɖiligi. ⁵ Ue nɔpe Sayile a la Davide leve ná kooɓave, Davide ɖeni vɔnisu naa ma, naa ɖa é keeni, Sayile pileni da ná-kooɖɔ nuiti unda. Davide ná-fai wola neeni beɓei ve, ta Sayile ná-botigɛ nu wolaiti.

Sayile toloi ɖula vai ga Davide

⁶ Davide βegai ma ga Filiseti nui vaa, ti ɖaleɖai ma ma, ti zeɖe kooɖɔzube, anzanuiti ti ɖulani Izelayele laaiti pe su, ti masagi Sayile laagomi, ti da kuai wo, ti da guyei loo, ga koozune woo wolai, ti da tamadegiti ta geingein ganigi taɖiligaani gein. ⁷ Ti pe ti ɖeni guyei loozu vooɓa ga koozuneɛi, ti da ɖe ma: «Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge vɔni nu waaɓuupuugiti ma!»

⁸ Sayile naama vai zefeni ga faa ɓɔu, é yiiɖaawana ga gola, é da ɖisiɛ ga: «Ta waa seizu vɔupuugiti feezu Davide ya, ti da waa seizu ɖilagilagiti fe zèa. Masadai nɔ ɖa é la de zea.» ⁹ E lɔzei naama voloi ma, Sayile ɖeni welezu Davide va niina ga toloi.

¹⁰ Poluma voloi, GALA ge zenvu ɓɔi gila teveni, é lo Sayile zu, é tɔɔzei ga é da kulakelɛma vaiti bo ná-pelei wu. Davide ɖeni ná-kɔnigi ɖeinsu, eɖeɓelei é ɖeni keezu la zooɓa voloiti su. Sayile ná-kpɛein ɖeni zoni zea. ¹¹ Sayile ná-kpɛein vilini, é da ɖe βooɖɔ ma: «Nà sɔɔzu, gè kpadɔ pelei va.» Kεε ná zeizu ɖeni fele, Davide da zeɖe tuɖɔ.

¹² Sayile luani Davide va, mazɔlɔɔ Gooɖɔ GALAGI ɖeni Davide vɔlu, keε é zeɖea tɔun polu. ¹³ Naa ɖa é keeni, Sayile Davide maaɖoozani la βooɖɔ va, é sei salaɓusu waagila (1 000) unda. Davide ta ná-salaɓusuiti, ti βena li kooɖɔzubeɛti. ¹⁴ Ue nɔpe Davide a la li ná, é ɖeni

zobogi zólóosu fai pɛ su, mazóló Góogó GALAGI ɣeni polu. ¹⁵ Sayile naama vónifaama wolaiti kaai ma, ta vɛeni ná-duai va. ¹⁶ Kɛɛ Davide ná-fai wola nɛeni Izelayele vɛ, ta Zuda nuɓuseiti pɛ bɛ, mazóló toɣa é ɣeni losu ti luɣɔ ta-ɣóogó vaiti su.

Davide Mikale vulu vai

¹⁷ Yeeta, Sayile ɣeni Davide ma: «Wɔin ɣa mà ga gè dòn anzanu mɔungi Meelaɓe ve è vɛ ga vului, ni da ɣena bè ga kooɣfuluɓa wola, è da lo Góogó GALAGI ná-kóiti tuɣɔ.» Naa wosu vɛ bɛ, é ɣeni ɣisiɛzu ga: «Nà ɓóɣɔi gè la paazu, Filiseti nuiti ka ti paazu.» ¹⁸ Davide gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Nà ga leeni, ɓaa tosu vɛ begele ɣa é kɛɛ vɛlei va, Izelayele yooi zu, gè ɣɛ ga masagi nɛkoi?» ¹⁹ Kɛɛ siegi zeelii ma, ga Sayile ná-doun anzanui Meelaɓe ve Davide ya ga anzai, kɛɛɣɛ tatini, é fe Meɣɔla nui Adeliyɛle ya ga vului.

²⁰ Sayile ná-doun anzanui velesiei, nii daa ɣeni ga Mikale, naa Davide nɛeni vɛ. Sayile menigai ma, koozunɛeni ga gola. ²¹ Mazóló é ɣeni ɣɛɛzu ɓóɣɔ ma: «Nà feezu bɛ ga vului, nii a kɛ, é ɣɛ bɛ ga balii, Filiseti nuiti ti paa.» Sayile ɣeni Davide ma volu: «Da zoo è ɣɛ ga nɛkoi niina.»

²² Sayile ɣeni ná-botigɛ nu wolaiti ma, ti ɓɛ Davide vɔ ga pagɔ, ti ɣɛ ma: «Da-vai nɛa masagi ta ná-nuɓuseiti bɛ. Va bu za ga è ɣɛ ga masagi nɛkoi.» ²³ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti liini, ti naama wooiti daazeeli Davide ma. Kɛɛ Davide ti woogaaavoteni ga: «Toɣa wo ɣaazu ga faa go ɓaa, ga nɔn gè ɣɛ ga masagi nɛkoi? Nà ga bala nu nɔ, ta tosu wola la bà.»

²⁴ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti liini, ti Davide ná-gooɣaavotegi laazeeli Sayile ma. ²⁵ Sayile ɣeni ti ma: «À ɣɛ Davide ma: «Masagi la vulu zɔngɔ ɣaiziezu ná-doun anzanui vaa zu. Nii nɔ wɔin ma, naa ɣa é ga, zunu ani laayɔɓɔ ungi (100), Filiseti nuiti saama, naa ɣa é ɣɛɛzu ga ná-wanaɣulai sili nuiti ba.» » Sayile naa woni, nii a kɛ, é Davide undaavili Filiseti nuiti zea.

²⁶ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti vaani, ti naa wo Davide ma. Naama wooi Davide ɛnɛkɛni, nii a kɛ, é ɣɛ ga masagi nɛkoi. Kui nii masagi toni, naa va ɣɛ é zeeli, ²⁷ Davide ta ná-kóogó nuiti ti liini ti Filiseti nu unfelegɔ (200) va, ti naati ta-zunu aniiti daayɔɓogiti teve. Davide vaani ga ti pɛ gaavɔnigai, é fe masagi ya, nii a kɛ, é ɣɛ ga naa nɛkoi. Sayile ná-doun anzanui Mikale veeni Davide vɛ ga anza. ²⁸ Sayile gaɗɗaai ma ga Góogó GALAGI ɣa Davide va, ta Davide nɛɛvɛ tɔ ɓóɣɔi ná-doun anzanui Mikale vɛ, ²⁹ Sayile ná-dualuagi wóɓɓni, é lo Davide va, é ɣeni naa wɔinzeɣezu niina nɔ yeenɔpɛ.

³⁰ Naama ziegi zu, Filiseti ɣundiɣiiti ti ɣeni liizu ga kooi, Izelayele nuiti daalɔɣma. Kɛɛ ti lii laa ɣilagila ga kooi, Davide ɓena zobo sɔɓɔ gola, é leve Sayile ná-kóogófulubaiti pɛ ba. Naa ɣa é kɛɛni, tɔɣɔi ɣulani gola.

19

Zonatan Davide maalobo fai

¹ Sayile ɓɛni ná-doun zunui Zonatan vɔ, ta ná-botigɛ nu wolaiti, ga ti Davide va. Kɛɛ Sayile ná-doun zunui Zonatan Davide nɛeni vɛ ga gola. ² E Davide ɣoba vaa woni, é ɣɛ ma: «Kɛɛ Sayile ɣa pɔ ga é è va. Naa ɣa é ba, wele ɓóɣɔ ma, lina sobu, mina ɣula keɛma, ɓóɣu. ³ Gá kɛɛ, gá vaazu ɣulazu, gi ziezie kpalagi naazu, vɛ è ɓóɣuai ná. Nà ɓɛzu kɛɛ vɔ ga da-vai, gè kisu vai ɣwɛɛ, é vile è va, gè va, gè bo è ma.»

⁴ Zonatan ɣeni Davide maamuse ɓɛiti bosu kɛɛɣɛ Sayile ɣoba, é ɣɛ ma: «Masagi mina ɓóɣɔ ɣɛ ga sɓa nu ná-botigɛ nui Davide ná-faa zu, mazóló é la faa ɣaazani è ma. Kɛɛ ná-botii pɛ kɛɛvɛ ga undaane è vɛ. ⁵ E ɣikulani zenvui zu, é li, é Filiseti nui va, naa ɣeni ga unɓɔ faa wola, nii Góogó GALAGI kɛɛni Izelayele pɛ bɛ. Da ɓóɣɔi è miná ɣaani, è ɣoozunɛ naama vai zu. Lee vaa zu mu da li ɓóɣɔ ɓóɣu kotoi naama zii zu, ga è sɔbalala nui ma jamai vu, lee vaa zu da Davide va nɔ fuun?»

⁶ Sayile woiloni Zonatan ná-kpɔɛiti ma, é gɛ ma: «Gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga Davide la zaa.» ⁷ Zonatan Davide lolini, é naama bɔɛiti pɛ bo ma, é lo Davide luɔɔ, é lii la Sayile vɔ bɛ. Davide ná-botii lɔɔzeini Sayile vɔ bɛ ga mɔungi gɛvele.

Davide gizo fai anzai Mikale ve

⁸ Tɛi kɔɔi lɔɔzeini volu, Davide liini, é kɔɔi vɛɛ Filiseti nuiti ba, é vɔni ti ma ga gola, naati ti vela ba.

⁹ Zenvu jɔi nii Gɔɔgɔ GALAGI tevɛni, naa lɔɔni Sayile zu, é gɛni zeini ná-pɛlei wu, ná-kpɛɛin zoni zea. Davide gɛni zeini, é da kɔnigi gɛin. ¹⁰ Sayile gɛni pɔ ga é Davide zɔ, é kpadɔ pɛlei va ga ná-kpɛɛin. Kɛɛ Davide lekɛni kpɛɛin luɔɔ, kpɛɛin bɔdɔ pɛlei va. Davide bizeni, é vela. Ma bidii nɔ, ¹¹ Sayile keelaiti tevɛni Davide ná-pɛlɛlavɛ, ga ti ná makɛ, ti va paa sobui. Kɛɛ Davide anzai Mikale boni ma, é gɛ ma: «Ni è la velani za bidii, lina, è zaa.»

¹² E kulani fenɛtɛlei laavɛ, é ze. Davide velani, é li. Pele gana é gɔlani la. ¹³ Naa vɔluma, Mikale pɛɛ wu zalei zɛgɛni, é da betɛi zu. E boli gɔlɔi zɛgɛ, é dɔ unba, é segei vɛɛ ma.

¹⁴ Siɛgi zu Sayile keelaiti tevɛni da, ga ti Davide zo, é gɛni ti ma: «É la gɛdɛni.» ¹⁵ Sayile ti gaagɛlani ma, ga ti Davide vɛtɛ. E gɛni ti ma: «À zɛ ná-betɛi zu, wo vaa la pò, nii a kɛ gè paa.» ¹⁶ Keelaiti ti gɛlani ma volu, wɛɛ, pɛɛ wu zalei ga é gɛni laani betɛi zu, boli gɔlɔi laani unbu.

¹⁷ Sayile gɛni Mikale ma: «Lee vaa zu è yàavaai gani, è bɛ sili nui va, é vela?» Mikale gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Tɔ ga keai mà: <Zɛna, gè li. Ni naa laade, nà è vaazu.> »

Davide vela vai Samiyele vɔ bɛ

¹⁸ Davide vela vɛlei gana, é li Samiyele vɔ bɛ Lama. Nii pɛ Sayile kɛɛni, é naati pɛ boni Samiyele ma. Naa vɔluma, ti felegɔ ti liini, ti ze. Nayɔtɛ. ¹⁹ Nuiti ti liini ti gɛ Sayile ma: «Wɛɛ, Davide gɛ Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ.» ²⁰ Sayile nuiti tevɛni ga ti Davide zo. Kɛɛ ti liai ma, ti GALA goo wo nu bulugi gɛani, ti da kulakɛɛma vaiti bo, Samiyele loni ti luɔɔ, GALA Zenvui yeini ti ma, tiya balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²¹ Sayile menigai ma, é taɔiligaa leveni mɔnɔ, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. Sayile taɔiligaa leveni ná zeizu zavasiɛi, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²² Sayile bɔɔɔi liini Lama. Seeliai ma zɛyɛgɛ wolai ma, nii é Seeku taazuɔvɛ, é gaazaɔgɛi woni, é gɛ ma: «Mini gɛ Samiyele ta Davide ti ná?» Ti gooɔaavoteni, ti gɛ ma: «Ta Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ.» ²³ Diizuɔvɛ miná, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa pɛlei zu, é gɛni kulakɛɛma vaiti bosu, é da li, eyesu é zeeli Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ. ²⁴ Seeliai ma, é segei gɔlani gɔba tɔ balaa, é da kulakɛɛma vaiti bo, tɔ balaa Samiyele gaa zu. E looni sugili, maanakai yeini laani zooi ma, naama voloi, ta ma bidii. Naa gɛ é kea, ti gɛni ma: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?»

20

Davide ta Zonatan ta-woolaamai

¹ Davide velani, é zɛgɛ Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ. E liini, é Zonatan gaaazaɔa, é gɛ ma: «Leeni gɛ gè kea? Nà-faaɔaazagɛi gɛ ga leeni, kotoi bɛgele gɛ gè kea è-gɛɛ laalɔɔgɔma, é gɛɛzu é pàa?» ² Zonatan gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Naa li poun! E la zaa. Kɛɛ la dɛ faa nɔpɛ kɛɛni, ni é la boni mà. Lee vaa zu mu kɛɛ nii lɔɔguzɔ bà? Faa nɔpɛ ge la naazu.» ³ Davide gɛni ma: «Nà gɔnazɔ è vɛ ga è-gɛɛ kwɛɛni ga bɔɔlai gɛ ga dɛ, toɔa gɛ gɛsiɛni nɔ ga: <Kɛni Zonatan mina faa gɔwɛɛ niima vai zu, ni naa laade, zii gɛ bɔbɔ.> Kɛɛ gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma, dɛi è vulua, nà bosu è ma ga kɔɔɔ lo daa gila nɔ gɛ é gi yɔɔɔzu gá saai.»

⁴ Zonatan gɛni Davide ma: «Nii nɔpɛ è pɔ, bo mà, nà kɛ è vɛ.» ⁵ Davide gɛni ma: «Lina gɛ é ga alu niinɛi ma vɛtii, maanɛɛvɛ gè daami wo masagi ná-tabalii gɛ. Kɛɛ va bu, gè li, gè lɔɔɔu dɔbɔi zu, eyesu foloi zavasiɛi kpɔkɔ. ⁶ Ni è-gɛɛ a kaana ga gè la ná, da gɛ ma: <Davide maanɛɛnɛvɛ ga gè bɛ ba, é li fala ná-taazu Beteleyɛme. Mazɔlɔɔ ná-pɛɛyɛgɛi pɛ ka zalaɔai

gʉlazu, nii ta ɗa kula kona-o-kona.» ⁷ Ni a ɗena ma: «Naa vage,» naazu ziileigi ɗa bè ɗa-wotiɗe nui. Kele, ni a yiiɗaawanana, kwεε ga é devea ga é paa. ⁸ Da woogɗɗiladai le ga ze naazu, nɛi gè ga ɗa-wotiɗe nui, mazɔɔ de minazeɗea ɓɔɗɔ ve ga nεεbei, Gooɗɔ GALAGI laaseigi zu. Ni nà ɗe ga sɔba nu faa nɔpe su, paa ɗa ɓɔɗɔi, kele mina li ga ze è-ɗεε vɔ.»

⁹ Zonatan ɗeni ma: «Naama ɗigi maagooza bà poun! Ni nà kwεena ga kèe ɗa pɔ é faa ɗou ɗe ga ɗe, nà bo è ma.» ¹⁰ Davide ɗeni Zonatan ma: «Ni è-ɗεε ɗa è woogaaavotena ga ɗouɗa, ɓe ɗa è tevesu ga é bo mà?» ¹¹ Zonatan ɗeni Davide ma: «Oa, de li ɗɔɗɔi zu.» Ti felegɔ ti liini ɗɔɗɔi zu.

¹² Zonatan ɗeni ma: «Gè minazeɗea Gooɗɔ GALAGI laaseigi zu, Izelayele ná-GALAGI, ga lina, ɓaa lina a levena, niima yeedɗɗalal ma, nà kèe ɗoozu ɗaazaɗasu, gè ná-kisiɛiti kwεε. Ni ná-kisiɛiti page, é vile è va, naazu nà bo è ma. ¹³ Kele, ni kèe ɗa pɔ é faa ɗou ɗe ga ɗe, gè la kɛeni, gè va bo è ma, Gooɗɔ GALAGI sò ná-ziiɗaawanai pe su. Nà ɓe è va, è li ziileigi zu. Gooɗɔ GALAGI ɗe è va, eɗevelei é ɗeni la kèe va. ¹⁴ Ni nà de vulua, zie bè ga Gooɗɔ GALAGI ná-woogɗɗiladai, nii a ke gè mina za. ¹⁵ Da-woogɗɗiladai mina zeɗe māvofodaiti ba, anεε ɓalaa, Gooɗɔ GALAGI ɗa è zili nuiti pe kulazu eteai zu.»

¹⁶ Zonatan minazeɗegi ɗeni ti yɔɗɔzu ta Davide ná-peleyeɗei. Kpegai ma, é ɗe ma: «Ni ɗa minazeɗegi nii ɗologolona, Gooɗɔ GALAGI ɗa è loɗa ga è zili nuiti ta-ɓakɔi.»

¹⁷ Naa vɔluma Zonatan ɗeni Davide ma, é ɗona ga toɗa nεε ve eyesu ɗɔ. Mazɔɔ Zonatan Davide nεeni ve eɗe tɔ ɓɔɗɔi.

¹⁸ Zonatan ɗeni ma: «Lina, ta kwεesu ga è la vaani alu niinei ma vetii zu, tɔzei è-zeizuve ɗakai ɗa ɗεεzu lee. ¹⁹ Lina a levena, li ve è loɗfuni ná, siegi zu niima vaiti pe tɔzeini la, ɗa loɗɗu Ezele ɗɔtui ɗobave. ²⁰ Nà kilɛgi vilisu sava kɔtui vɔ pelei, gè ɗa tete anii ta ma. ²¹ Naa vɔluma, nà nà-botidɗe zunu loungoï levesu, ga è ti zeɗe. Ni nà ɗena ma: «Wele, kilɛ kaeiti ta è vɔlu velei, ɗale ma, è ti zeɗe,» naazu, da zoo vaazu, mazɔɔ fai pe page è luɗɔ. Gè ɗonaa Gooɗɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa nɔpe ge la ná, nii ɗa lua ba. ²² Kele ni nà ɗena zunu loungoï ma: «Li poun, kilɛ kaeiti maagoozave è va,» naazu, li, mazɔɔ Gooɗɔ GALAGI ɗa é pɔ ga è li. ²³ Wooi ɗana de giliai ba, ɓɔɗɔ yɔɗɔzu, ɗa-o, nà-o, Gooɗɔ GALAGI va bu, de ye woogɗɗiladai zu, eyesu ɗɔ.»

Sayile deve vai ga é Davide va

²⁴ Davide liini, é loɗɗu ɗɔɗɔi zu. Alu niinei ma vetii ɗula yeei, kpɔkɔi, masagi liini, é ze tabalii ɗakala daami wosuve. ²⁵ Masagi zeini seizuve, ve a ɗa ɗe ná pɔɔma, é voluzei pelei va, Zonatan zeini é ɗaavote ma, Abenεel zeini Sayile ɗoba, kele Davide seizuve ɗakai ɗeni de. ²⁶ Sayile la ɗeni faa nɔpe boni naama voloi, é ɗeni ɗisiɛzu ga naa ɗa ɗe kɔzɔba vai ta ɗeni kazemazu. ²⁷ Kele, fetii ma voloi velesiei, Sayile Davide seizuve ɗakai ɗaai ma mɔnɔ, é Zonatan ɗaazaɗani, é ɗe ma: «Toɗa ɗale gè la Davide ɗaazu daami wosuve, wogi, ta za?»

²⁸ Zonatan googaaavoteni, é ɗe ma: «Davide gɔla maanεεnεve ga gè ɓe ba, é li Beteleyeme. ²⁹ Kεεve mà: «Nà è maanεεnεzu, yeebe bà, gè li. Mazɔɔ, gá zalaɗa ɗulazu peleyeɗei wu, gá-laazu, ɗiε tɔligε ma vai ma. Naa ɗa é ba, va bu bè, gè li gè ɗaazula nà-nuiti ma.» Naa ɗa é kea, Davide la feti laamii woni è vɔ ɓe.»

³⁰ Sayile wola yiiɗaawanani Zonatan ma, é ɗe ma: «Da ga tuva vele ɗou anzanui ta kololala anzanui ná-doun zunui. Gè suɗwεε ga è Izayi ná-doun zunui ɗea ga è-wɔlai, ɗa-unfe kana, è-lee ná-unfe ge ɗe lee. ³¹ Kele, woilo nii ma, gè bosu è ma: ni nu laali nuu ɗa vulua, è la ɗea ziilei su pe, è la masadai zɔɔga eyesu pe. Naa ɗa é ba, nu leve naa luɗɔ, ti so, ti vaa la pɔ, keni é za.»

³² Zonatan keeɗe Sayile woogaaavoteni, é ɗe ma: «Lee vaa zu é zaazu? Lee ɗa é kea?» ³³ Sayile ná-kpεein vilini ga é Zonatan zɔ. Zonatan gaazaani naazu ga keeɗe deveve ga é Davide vaa. ³⁴ E wuzɗeni ga ziiɗaawanai, é la daami woni naama voloi. Tɔzei zii ɗeni zoolɛzu ga Davide ná-faa, keeɗe ɗeni poomusu ga gola.

Davideni ti vali vai ta Zonatan

³⁵ Poluma zobui, Zonatan liini dɔɔɔi zu, ve ti zolooni ná ma, ta Davide. Botigɛ zunu loungo ɣila ge ɣeni polu. ³⁶ E ɣeni naa ma: «Bize, è li, kilɛ kaeiti gè ti vilisu, è ti yeve.» Botigɛ zunu loungoi bizeni, Zonatan kilɛ kae ɣila pilini, é kpude naa maazu. ³⁷ Zunu loungoi maabuɣaai ma, kilɛ kaei baɔɔzuvɛ va, Zonatan ɣeni ma: «Kilɛ kaei maagoozavɛ è va. ³⁸ Li ga suvilɛ, mina ye miná!» Zonatan ná-botigɛ zunu loungoi mɛɛinti gaalɛni ba, é li ga tiye maligii vɔ. ³⁹ Zunu loungoi la ɣeni faa nɔpɛ gaagaaani, keni Zonatanni ta Davide ɣa ti ɣeni gaagaaazu yɔɣɔzu. ⁴⁰ Zonatan ná-kilɛgi, ta ná-mɛɛinti feeni ná-botigɛ zunu loungoi ya, é ɣɛ ma: «Li ga tiye taazu.»

⁴¹ Zunu loungoi liai ma, Davide ɣulani dɔɔɣuzuvɛ kɔtu zigigi voluvɛ, é nɔkɔ ná zeizu ɣɛ sava, Zonatan ɣakala, é unpilɛ zooi ma. Ti felegɔ ti bɔɣɔ nɛɛnɛni, ti lɛbi wɔɔzu, Davide bɔɔbɔ ge wola wɔɔni. ⁴² Naa voluma, Zonatan ɣeni Davide ma: «Li ziileigi zu. ɢize bɔɔla vai ma minazɛgegi zu, de felegɔ de boga yɔɣɔzu, ɢooɣɔ GALAGI laaseigi zu, de ɣɛ ma: «ɢooɣɔ GALAGI va bu, de ye woogɛɣiladai zu, eyɛsu ɣɔ, da-o, nà-o, ta de-mavofodaiti!» »

21

¹ Davide wuzɛgeni, é li, Zonatan balaa ge ɣale ma, é lɛ taazu.

Davide vela vai Ayimeeleke vɔ bɛ

² Davide liini Nɔbe, zalaɣa ɣula nui Ayimeeleke vɔ bɛ. Naa kaai ma, é daagomini ga kpalii, é gaazaɣa, é ɣɛ ma: «Lee vaa zu da ɣila è vaazu, nu nɔpɛ ge la è volu?» ³ Davide gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Masagi tɛvege keela ma, é ɣɛ: «Nu nɔpɛ ge mina faa ɣwɛɛ niima vai zu, nii gè è levesu ma, ta devei nii gè feezu è ya.» Naa ɣa é kea, gè ada lea ga nà-nubuseiti ga gi ɣomi ná. ⁴ Daamiani kpɛgele ɣa é è ya ɣani? Bulu lɔɔlugɔ ve zèa, baa nii nɔpɛ da sɔɔɔ.»

⁵ Zalaɣa ɣula nui gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Bulu ɣili ge la zèa, keni nii makegai ɢooɣɔ GALAGI vɛ. Da zoo ti zɛgezu, è li ga tiye da-nuiti bɛ, ni ti la anzanu vaa ɣɛɛni niizuvɛ.»

⁶ Davide gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Siɛnɔpɛ su gi nii ɣɛɣala vai ta ma la, tɔ ka gi ma, é vile anzanu vai va. Ni gá ɣɛna lia kɔɔɣɔzuvɛ ta nɔ, nà-siɛpoluiti pɛ ta-ɣɔɣɔ zɔɔlaiti pɛ ɲadegɛ, toɣa buɔɔ naa maazu, niima ziei zu.» ⁷ Zalaɣa ɣula nui bulu ɲadegai naati feeni Davide ya, mazɔɔ taɣili ge la ɣeni ná. Bului naati fea ɣeni de ɢooɣɔ GALAGI vɛ, naa voluma ti ti ɣulani zalaɣa ɣula labalii ɣa, ti maavalibo fai zu ga ma niinei.

⁸ Naama voloi, Sayile ná-botigɛ nui ta ɣeni ɢooɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuvɛ, ga é fai ta ɣaaɣula ba, ti yɔɣɔzu ta GALA. E ɣeni ga Edome nu, daa ga Dɔwɛge, tɔ ɣa é ɣeni ga Sayile ná-baala make nuiti ta-ɣundigii. ⁹ Davide zalaɣa ɣula nui Ayimeeleke gaazaɣani volu, é ɣɛ ma: «Kpɛɛin la è ya, baa boɣa zɔkpɔ? Masagi ná-keela ziegi nii ɣɛvɛ ga gaazuvilɛ vaa, tɔ ɣa é kea gè la ná maazɔɔni, gè va nà-boɣa zɔkpɔi zɛge, baa kɔɔɣɔ zɔɔlai taɣili.» ¹⁰ Zalaɣa ɣula nui gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Filiseti nui ɢɔliate ná-boɣa zɔkpɔi ɣa é vɛ, nii è paani Ela pɛtugi zu. Maavelevege seɣei ta zu, toɣa laani zalaɣa ɣula zɛgei voluvɛ. Ni da pɔ ga è sege, sege, tɔɔzei taɣili ge la gi ya vɛ, keni tɔ nɔ.» Davide ɣeni ma: «Fe zèa, tɔɔzei keɣala la ná.»

Davide lii vai Filiseti nuiti pɔ bɛ Gate

¹¹ Davide wuzɛgeni, é vela Sayile va, naama voloi nɔ. E liini Akise vɔ bɛ, Gate masagi. ¹² Akise ná-botigɛ nu wolaiti ti ɣeni ma: «Davide la ga nii baa, zooi ma masagi? Nii lei ti ɣeni guyei loozu bɛ, ti da kuai wo, ti da ɣɛ ma:

«Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma,
Davide ma ge vɔni nu waavuupuugiti ma?» »

¹³ Davide naama woosti seɣeni ga sɔbelama vaa, é wola lua Gate masagi Akise va.

¹⁴ Davide bɔɣɔ ɣɛɛni ga bologɔ nui Filiseti nuiti gaazu, é da zeevozebaiti ke kpogiti ma,

é da bé daadé nagi va, naa da yei kpéleí gá. ¹⁵ Akise gfeni ná-botigé nu wolaiti ma: «Wa kaazu wa bóǵǵi ga zunui tei nǵungi zéǵea ma! Lee vaa zu wo vaazu la pò? ¹⁶ Boloǵa nu vala ka é mà ǵaa, wo vaazu ga niima gelei ga é da bologá vaiti ké gáazu? Wa gísiezu ga nii gá léezu ná-peleí wu ǵaa?»

22

Davide gée vai ga kǵo lotuǵǵi

¹ Davide zéǵeni miná, é li, é lǵǵu Adulame vugi zu. Kéǵǵelointi ta ná-peleyeǵei wu nuiti pé ti ménigai ma, ti liini pǵ bé. ² Naa voluma, maanǵǵo nuiti pé, ta niiti kuyei gfeni ti ma, ta niiti ti gǵoozu la gfeni néeni, naati pé ti gǵaaléeni ba Davide gǵoba, é gǵe ga ta-gundigǵi. Ti gfeni ga nu unnaanigǵo (400) gǵǵala.

³ Davide zéǵeni miná, é li Misepee, Moaǵe yooi zu. E gfeni Moaǵe masagi ma: «Nà è maanénézu, ga kèeni ta dèe ti va, ti zeí vé, eyesu gè da sò peleí gá, Gǵoǵǵo GALAGI vé.»

⁴ Davide liini ga kéǵǵe ta dee, Moaǵe masagi ná-koizuvé. Ti yéni miná siǵi naa pé su Davide kéeni dǵǵui zu.

⁵ Yeeta, GALA goo wo nui Gade gfeni Davide ma: «Gula dǵǵui nii zu, gǵale ma, é li Zuda yooi zu.» Naazu Davide liini, é lǵ Géelete lǵǵi zu.

Sayile Ayimeeleke vaa vai ta ná-peleyeǵei wu nuiti

⁶ Sayile gfeni Gíǵea, é zeini gizei ma, tamalise wului ma niinigi wu, ná-kpéin zoni zea, ná-botigé nuiti kakugai ma. E ménini ga ti Davide ta ná-nuiti kaavé. ⁷ E gfeni ná-botigé nuiti ma: «Benzamén nuiti, à woilo gǵoi ma! Wa gísiezu ga Izayi ná-doun zunui nuu gá kpalagiti fe wo pé zea, ta leezen béleiti? Wa gísiezu ga toǵa wo zeí nu ungilagilagiti unda, ta nu waagilagilagiti unda ǵaa? ⁸ Lee vaa zu mu, wo pé wo yaavai lǵǵu mà? Mazǵǵo wo tanǵpé ge la boni mà ga dǵoun zunui ti, ta Izayi ná-doun zunui, Davide, ti minazéǵeni yǵǵǵu. Wo tanǵpé ge la yiizooléni ga é va dée ga ze, ga dǵoun zunui gá ná-botigé nui laavilisu mà, nii a ké é bali lé tǵǵǵo, eǵévelei ade kaazu la za.»

⁹ Edǵme nui Dǵwéǵe, nii é gfeni Sayile ná-botigé nu wolaiti saama, naa Sayile woǵǵaavoteni, é gǵe ma: «Gè Izayi ná-doun zunui gǵaavé, é va Nǵǵe, Ayitube ná-doun zunui Ayimeeleke vǵ bé. ¹⁰ Ayimeeleke Gǵoǵǵo GALAGI gǵaazaǵǵe Davide vé, é daamianigiti fe zea, é Filiseti nui Gǵoliate ná-boǵa zǵkpǵi ve zea.»

¹¹ Masagi nuiti teveni, ga ti va ga Ayitube ná-doun zunui Ayimeeleke, nii é gfeni ga zalaǵa gǵula nui, ta ná-peleyeǵei wu nuiti pé, ti ga zalaǵa gǵula nuiti Nǵǵe. Ti pé ti vaani, ti bóǵǵo lé ga masagi. ¹² Sayile gfeni ma: «Woilo ga pagǵo, Ayitube ná-doun zunui!» Naa goǵǵaavoteni, é gǵe ma: «Gǵoi logé, màligǵi.»

¹³ Sayile gǵe ma: «Lee vaa zu wa Izayi ná-doun zunui wo woyai lǵǵu mà? Lee vaa zu é bului ta boǵa zǵkpǵi veai zea, é Gǵoǵǵo GALAGI gǵaazaǵa bé, nii a ké, é wuzéǵe dàalǵǵoma, é bali lé tǵǵǵo, eǵévelei é kéezu la za?» ¹⁴ Ayimeeleke masagi woǵǵaavoteni, é gǵe ma: «Dawotigé nuiti saama, bé gá é ga woǵǵéǵila nu, ga Davide gǵevele? E ga è-nékoí, é ga è make nui, naa pé poluma tǵ léí unfema wolai va gǵe zea dá-veleí wu ǵaa? ¹⁵ Ma mǵoun ge la ga nuu ǵalaa, gè va gǵe GALA gaazaǵasu bé. Kéle naa li poun! Gè la gísieni kaipa ga gè woya lǵ é ma. Tǵ gá é ba, mina niima gǵasǵi la únma, ǵaa ná-peleyeǵei wu nubuseíti unma, mazǵǵo gè la faa nǵpé kwéé niima vai zu.»

¹⁶ Masagi gfeni ma: «Ayimeeleke, da zaazu, wa dá-peleyeǵei wu nuiti pé.»

¹⁷ Naa voluma masagi gfeni make nuiti ma, ti gfeni kobavé: «À li, wo Gǵoǵǵo GALAGI ná-zalaǵa gǵula nuiti paa, mazǵǵo tiya ǵalaa ti bóǵe Davide va, ti gǵea kwéeni ga toǵa velazu, ti la boni mà.» Kéle, masagi ná-botigé nuiti ti la gfeni kéeni, ti va yeevǵǵu Gǵoǵǵo GALAGI ná-zalaǵa gǵula nuiti ba. ¹⁸ Masagi gǵe véle gána Dǵwéǵe ma: «Li, è zalaǵa gǵula nuiti paa.» Edǵme nui Dǵwéǵe gá é latini, é zalaǵa gǵula nuiti paa. Naama voloi, zunu vuulǵsava

maazu laalugɔ (85) ɔa ɛ paani, niiti zalaɔa ɔula zefei ɔeni ti ɔɔba. ¹⁹ E Nɔbe nuiti paani mɔnɔ ga boɔa zɔkpɔi, zalaɔa ɔula nuiti ta-laazuwe. E tɔzeini zunuiti ma, ɛ li anzanuiti, ta doungoiti pɔ, naa veɛ niimiɔlegiti ba, ta balaa nikeiti, ta soovalegiti, ta baalagiti, ɛ ti pe paani.

²⁰ Keni Aɔiataal, nii ɛ ɔeni ga Ayimeeleke nɔ-doun zunui, ɛ ga Ayituɔe nɔ-doun loin, naa ɔila kpe nɔ ɔa ɛ zooni ɛ vela, ɛ li Davide vɔ be. ²¹ Aɔiataal boni Davide ma ga Sayile ɔooɔɔ GALAGI nɔ-zalaɔa ɔula nuiti paave. ²² Davide ɔeni Aɔiataal ma: «Gɛ gaɔaani ga Edɔme nui Dɔwege ɔa li nɔ ti, ɛ niima vaiti daazeeli Sayile ma, tɔzei ɛ ɔeni Nɔbe naama voloi. Da-veleyefei wu nuiti saa vai ma ungi ɔa ɛ ga ze. ²³ Naa ɔa ɛ ba, ye kɔba, mina lua, mazɔɔ zɔi ɛ zɛnvui ɔaiziezu, toɔa da balaa ɛ-yɛnvui ɔaiziezu. Kele ni da kɔba, nɔ ɛ make ga pagɔ.»

23

Davide Keyila taai unmoɔ vai

¹ Ti vaani, ti ɔe Davide ma: «Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea Keyila taai wu, ti da moloji unma molo loɔazuwe.» ² Davide ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ɛ ɔe ma: «Nɔ zoo nei gɛ li, gɛ kɔɔi veɛ Filiseti nui niiti ba?» ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Ungo, li, da vɔnisu ti ma, ɛ Keyila taai ɔula ti ya.»

³ Kele Davide nɔ-nuiti ti ɔeni ma: «Zuda yooi zu mu ka gi nɔ dualuagi zu, gɔ liina laalezu Filiseti nuiti bu Keyila, ta la vea dualuagi va ba?»

⁴ Davide ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani volu, ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavote, ɛ ɔe ma: «Wuzefe, ɛ li Keyila, mazɔɔ nɔ Filiseti nuiti dɔɔzu ɛ yeezu.»

⁵ Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti ti da li Keyila, ti kɔɔi veɛ Filiseti nuiti ba, ti naati ta-logani bulugi zo, ti vɔni naati ma ga gola. Uele ɔana Davide Keyila nuiti unmoɔni da. ⁶ Siegi zu Ayimeeleke nɔ-doun zunui, Aɔiataal ɔeni velazu la Davide vɔ be Keyila, ɛ liini ga zalaɔa ɔula zefei ya, ti ɔeni ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔasu da.

⁷ Ti liini, ti ɔe Sayile ma: «Davide ɔa Keyila.» Sayile ɔe ma: «GALA ge dɔa zeezu, mazɔɔ ɛ ɔooɔɔ la bali ɔa, ga dii vai ɛ le taai naa zu, kpogi da, ta pilisuiti.»

⁸ Sayile nɔ-nuiti pe gaaleeni ba, ga ti li, ti Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti sei kele su, Keyila taazuwe. ⁹ Davide suɔweeni ga Sayile maabotevea, ɛ ɔeni zalaɔa ɔula nui Aɔiataal ma: «Da ga zalaɔa ɔula zefei.» ¹⁰ Davide ɔeni ma: «ɔooɔɔ GALAGI, Izelayele nɔ-GALAGI, gɛ meniga ga Sayile ɔa fevele betezu ga ɛ va, ɛ Keyila taai ɔologolo nɔun maavele ma. ¹¹ Keyila ɔundigiti ta vaazu feezu zea ba? Tɔun ka vaazu ga ɔite, egevelei gɛ menigai da, nei gɛ ga da-wotige nui? ɔooɔɔ GALAGI, Izelayele nɔ-GALAGI, zoo ɛ naa le ga ze.» ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Ungo, toɔa vaazu.»

¹² Davide ɔeni ma volu: «Sayile ɔa vaana, Keyila ɔundigiti ta vaazu gi levesu pɔ ba, nɔ-o, nɔ-nuiti-yo?» ɔooɔɔ GALAGI ɔe ma: «Ta wo levesu pɔ.»

¹³ Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti ti ɔulani Keyila taai va. Ti ɔeni ga nu undɔzita (600) ɔefala, ti li ve ta zoo ti li nɔ. Sayile menigai ma ga Davide ɔulaa taai va, ɛ nɔ-kooɔɔgi ɔaɔaleni ma.

Zonatan nɔ-daalimai

¹⁴ Davide zeelini Zife tevebai zu, ɛ ze gize ɔakamave nɔ zelegai. Sayile ɔeni ɔaiziezu folo-o-folo, kele GALA ge la ɔeni feeni zea.

¹⁵ Davide suɔweeni ga Sayile vilega polu, ga ɛ paa. E yeni ɔoolesa, Zife tevebai zu. ¹⁶ Nɔzu ɔa Sayile nɔ-doun zunui Zonatan wuzefeni la, ɛ vile pelei ma, ga ɛ li ɔoolesa, ɛ Davide ipɔɔɔ GALA nɔ-fai zu. ¹⁷ E ɔe ma: «Mina lua, mazɔɔ kɛe Sayile, yee la zeelia ɛ ma pe. Da masadai ɔeezu Izelayele unda, nɔun gɛ ɔe ga da-zeikobai. Kele ɔooɔi suɔwee ga zekana ɛ ɔeezu la.» ¹⁸ Ti felegɔ ti minazefegi ɔeeni yooɔzu, ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. Davide yeni ɔoolesa, Zonatan ɔale ma nɔ-taazu.

Sayile voola vai Davide va

¹⁹ Zife nui tanigaa ti liini Giḃea, Sayile vɔ be, ti gɛ ma: «Davide lɔɔɣuɛ gi zaama, dɔɔɣuɛ Gɔɔlesa, ada zɛɛgiti Gakila gize ma, teɛɛbai zu lɛkɛmaɛ nu yeezazuɛ. ²⁰ Ee, masagi, ni da pɔ ga è Davide zo, va nɔ, gá fe è ya.»

²¹ Sayile ti woɔɣaavoteni, é gɛ ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo vɛ, wɔi màawɔin wo zogai. ²² Nà wo maanɛɛɛɛzu, à li dɛ, wo teɛsuɛti kwɛɛ, bɛ gá é kaa? Mazɔlɔɔ gè mɛnigɛ ga kelegɛlegɛ gola. ²³ A faiti buuɛɛ, wo dɔɔɣuzɛti kwɛɛ, naa vɔluma wo va, wo ma gáamai wo mà. Nà yɛ wo vɔlu, naazu ade li. Ni toɣa zooi zu, nà gaizie Zuda yooi ma zokogi pɛ su.» ²⁴ Zife nuiti ti toni da Sayile luɣɔ, ti da li Zife. Naazu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti, ti gɛni Maon teɛɛbai zu, Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi zu, nii é teɛɛbai zu lɛkɛmaɛ nu yeezazuɛ.

²⁵ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti liini gaiziezu. Davide mɛnigai ma, é yeini, é zɛi fasa gizeiti saama, Maon teɛɛbai zu. Sayile mɛnigai ma, é vɛlɛni Davide vɔlu teɛɛbai zu. ²⁶ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛni ziezu gize gɛkamɛɛ gilazu vɛlei, Davide ta nɔnɔiti ti da zie zɔɔla vɛlei. Davide gɛni vɛlazu ga suvile Sayile va. Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛnina zeelizu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ma, ti va ti maɔɣaku, ti ti zo, ²⁷ eyɛsu keela zeeli Sayile ma, é gɛ ma: «Va fala! Filiseti nuiti ti kɔɔi vɛa zooi va.» ²⁸ Sayile gɛlɛni ma ga vɔlu vɛlei, é zɛgɛ Davide vɔlu, é li, é Filiseti nuiti daɔgomi, ga kɔɔi. Naa gá é kɛɛni ti miná laasei pɛɛni ga Zeeɣaaɣwɛ Vasai.

24

Davide gɛlɛ vai Sayile vaa vai va

¹ Davide zɛgɛni miná, é li, é zɛi En-Geedi, adaɛti náti maazɔlɔɔsu baai. ² Sayile gɛlegai ma ma, é zɛgɛ Filiseti nuiti polu, é mɛnini ga Davide gá En-Geedi yooi ma leɛɛbai zu. ³ E yeeloni nu waasaɔagɔ (3 000) va, niiti ti ga salaɔusu gɛzɛgɛzɛgiti Izelayɛle yooi ná pɛ su. Tɔ-o, naati-yo, ti li Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti gaiziezu, eyɛsu ti zeeli Dɔɔɔ Woliiti Ta-Vasaiti ma.

⁴ E zeelini baala sasai ma, nii é gɛni pele gɔbavɛ, pugi ta gɛni miná. Sayile lɔɔni pugi naa zu, ga é lɔ dɔɔɔ zu. Davide ta ná-nuiti ti gɛni pugi naa bɔmavɛ.

⁵ Davide ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛni ma: «Pɛɛ yeegɛgalai gá nii Gɔɔɣɔ GALAGI ma minazɛgɛ boni, ga é è zili nui lɔ è yeezu, nii a kɛ nii nɛai è vɛ, è naa gɛ la.» Davide wuzɛgɛni, é li, é Sayile ná-segei laavɛ ta leɛ ba, Sayile la looni ga naa. ⁶ Davide naa gɛai ma, zii doɣani, tɔɔzei é Sayile ná-segei wolai ta leɛni ba. ⁷ E gɛ ná-kɔɔɣɔ nuiti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI màkɛ, ga gè mina nii gɛgala vai ta gɛ eyɛsu pɛ, gè va yeeloo màligii ma, nii Gɔɔɣɔ GALAGI gulɔi ziaai ma, mazɔlɔɔ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gulɔi ziaa ma.»

⁸ Davide ná-kɔɔɣɔ nuiti suzoni ga naama wooi, é la kɛɛni, naati ti va vala Sayile va. Sayile wuzɛgɛni, é gɛla pugi zu, é da li.

⁹ Naa vɔluma, Davide wuzɛgɛni, é gɛla pugi zu, é vɛlɛ Sayile vɔlu, é da toli, é gɛ ma: «Ee, masagi! Màligii!» Sayile wɛlɛni vɔlu, Davide vɛlɛni niibigá, é unpilɛ zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁰ Davide gɛni Sayile ma: «Lee vaa zu è woilosu naati goo ma, niiti ti gɛɛzu è ma: «Davide gá pɔ é faa nɔu gɛ ga dɛ?» ¹¹ Da bɔɣɔi è naa gaa za ga è-gaazugɛzeiti, ga Gɔɔɣɔ GALAGI gɛa za è lɔɔni zèezu, pugi zu. Ti gɛa gɛni mà, gè è vaa, kɛlɛ gè è yɛgɛ ná, gè gɛ ma: «Gè la yeeloozu màligii ma, mazɔlɔɔ toɣa Gɔɔɣɔ GALAGI yiimazɛgɛai la, nii é gulɔi ziaai ma.» ¹² Ee, kɛɛ, wɛlɛna da-zɛgɛ wolai lakɔlɔgi va, é zèa. Ni gè da-zɛgɛ wolai lakɔlɔgi ta leɛba ba, kɛlɛ gè la è vaani, gaagá ga naa ga sili vaa la kɛsu, ba buzɛgɛ daalɔɣɔma vaa, gè la balaa koto gɛɛni è laalɔɣɔma. Dɔun ka è gáiziezu ga è pàa. ¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gɛɛzu ga tukpɔɣaaleve nui de yɔɣɔzu, da-o, nà-o. Gɔɔɣɔ GALAGI gá nɔnɔi vɔtokula è ma, kɛlɛ nɔun gè la yeevɔɔɣuzɛ è va. ¹⁴ Eɣɛvɛlei faalaalii vɔlɔmai bosu la ga: «Sujɔu nuiti nɔ gá sujɔi gá da gɛla ti zu.» Kɛlɛ, nɔun, zèei la gɛa è laalɔɣɔma. ¹⁵ Bɛ gá mu Izelayɛle masagi liizu daalɔɣɔma ga kɔɔi? Bɛ gá

è vilésu polu? Gile voomai, koe fáfó goi nò. ¹⁶ Góogó GALAGI gá telebodai gɛ, tó gá é gɛɛzu ga tukpɔ́gaaleve nui de yɔ́gɔ́zu, dá-o, ná-o, togá málalobo, togá tukpɔ́i lo bè, é kùla è ya.»

¹⁷ Davide begai ma ga naama bɔ́ɛiti bo Sayile ma, Sayile gaazaɗani, é gɛ ma: «Dòun zunu Davide, dá bɔ́gɔ́bɔ́gɔ́ ka gè è woomɛnisu nɛi baa?» Sayile tɔ́zeini ga é dá wɔ́lɔ́ gola. ¹⁸ Naa voluma, é gɛni Davide ma: «È lelebogɛ, é leve nòun ba, mazɔ́lɔ́ è nu bɔ́gɔ́lɔ́i gɛa bè, nòun gè faa nɔ́i gɛ ga de. ¹⁹ E nu bɔ́gɔ́lɔ́i gɛla kelɛma za, nii è kɛɛzu bè, tɔ́zei Góogó GALAGI gɛa fèeni è ya, kelɛ è la pàani. ²⁰ Ni nui ta a gɛlana sili nui viliba, togá dá zɛ ná, é li bɔ́gɔ́ yeema baa? Nii è kɛa bè za, Góogó GALAGI bɔ́gɔ́i naama gɛlanumai ve è ya. ²¹ Gè kwɛɛga niina ga, dá gɛɛzu ga masagi, Izelayɛle masadai gá zɛi ga pagɔ́ è yeezu. ²² Gónana bè, Góogó GALAGI laaseigi zu, ga è la mávofodai gáalevea, naa voluma, è la kɛɛ vɛlɛi laaseigi balega.»

²³ Davide gónani Sayile vɛ. Sayile gɛleni ma ná-taazu, Davide balaa ta ná-kɔ́gɔ́ nuiti ti gale ma ti-lɔ́gɔ́zuvɛ.

25

¹ Naama zɛigi zu Samiyele zaani. Izelayɛle nuiti pɛ ti gáalɛni ba, ti ná-saa wɔ́lɔ́i wo, ti maagɛluni ná-taazuvɛ Lama.

*Nabale faanɛ wuuɗwɛɛtalai
gɛɛ vai ga Davide*

Naa voluma, Davide vilɛni pelei ma, é li ga Palan tevebai zu vɛle. ² Zunui ta gɛni Maon, é ga kpɛɛ nu wola, kɔ́ligiti ti gɛni Kaalemele taa goi zu. Baalagi gɛni zea ga waasavagɔ́ (3 000), bolii gɛ zea ga waagila (1 000). Niima zɛigi zu é gɛni Kaalemele, é dá ná-baalagiti maaleɗai leve. ³ Zunui nii gɛni ga Kalɛbe mavofodai zu nui ta, daa gɛni ga Nabale, anzai laa gɛ ga Aɓigayile. E gɛni ga gɛma anzanu, pagai balaa, kelɛ sinigi ná-fai baani, sunu.

⁴ Davide mɛnini tevebai zu ga Nabale gá ná-baalagiti maaleɗai levezu. ⁵ E yeeloni zunu loungo puugɔ́ va, ná-nuiti saama, é gɛ ti ma: «À li Kaalemele, wo Nabale luɔ́ bè. ⁶ Wo gɛ ma: «E-zii zuɗooza! Ziileigi gɛ è vɛ, dá-o, dá-vɛleyeɗe-yo, ta nii pɛ é ga dóno. ⁷ Gè mɛnigɛ ga dá dá-vaalagiti maaleɗai levezu. Tama dá-vaala make nuiti ti gɛa gi va, gi la faa nɔ́u gɛɛni ga tiye, ti la valani ani nɔ́pɛ ma, yeeɗɛɗalɔ́i naa pɛ su, nii ti kɛa Kaalemele. ⁸ Ti gáazaɗa ma, ta zoo ti bo è ma. Naa gá é ba, yeezei ná-zunu loungoiti bu ga pagɔ́, tɔ́zei gi vaa gi zoloo fɛti voloi ma. Naa maavele ma, nii nɔ́pɛ é è ya, naa ve gi ya, gɛi gi ga dá-wotigɛ nuiti, gá è-loun zunui Davide.» »

⁹ Davide ná-zunu loungoiti seeliai ma, ti naama woiti pɛ daazeelini Nabale ma, Davide laaseigi zu. Naa voluma ti maagɛ kpɔ́. ¹⁰ Nabale ti woogaaɔ́oteni, é gɛ ti ma: «Bɛ gá é ga Davide? Bɛ gá é ga Izayi ná-doun zunui? Niizu botigɛ nu mɔ́inmɔ́in ka velazu, ti zɛɗɛ ta-luɔ́ kɛɛɗɛiti pɔ́ bɛ. ¹¹ Nòun gè ná-bului, ta ná-zɛi zɛɗɛ, ta ná-suai, nii gè kɛvele bɛɛɛi ná-baala maaleɗa leve nuiti bɛ, gè fe naama nuiti zea, niiti gè la ti-zɛɗɛzu gɛwɛɛ?»

¹² Davide ná-zunu loungoiti ti voluazoni, ti gale ma, ti Nabale ná-kpɔ́ɛiti pɛ daazeeli Davide ma. ¹³ Davide gɛni naazu ná-kɔ́gɔ́ nuiti ma: «Wo gɛlagilagi pɛ ge ná-boɗa zɔ́kpɔ́i gɛli zaama.» Davide ta ná-nuiti pɛ ti ta-woɗa zɔ́kpɔ́iti gilini zaama. Nu unnaanigɔ́ (400) gá é vilɛni polu, nu unfelegɔ́ (200) yɛ kasɔ́iti koba.

*Aɓigayile bɔ́ fai Davide va
ga ná-gɛmalai*

¹⁴ Nabale ná-botigɛ nu gɛla ge liini, é naama vaiti pɛ daazeeli Nabale anzai Aɓigayile ma, é gɛ ma: «Davide keelaiti tevege, ti zɛɗɛ tevebai zu, ga ti gá-galamɔ́in luɔ́, kelɛ é la yeezeini ti wu ga pagɔ́. ¹⁵ Nui naati ma, ti gɛni ga nu vagɔ́ gi vɛ, ti la faa nɔ́u nɔ́pɛ kɛɛni ga giye, ani nɔ́pɛ ge la gɛlani gi ya, yeeɗɛɗalɔ́i naa pɛ su, nii gi kɛɛni ti gɔ́ba. ¹⁶ Kpidii vɛɛ folo va, ti gɛa gi ma ga sigigi, yeeɗɛɗalɔ́i naa pɛ su, nii gi kɛɛni ti gɔ́ba, gi dá baalagiti kɔ́nɔ́kula. ¹⁷ Naa gá é ba, gɛsiɛ naazu ga pagɔ́, nii dá kɛ, mazɔ́lɔ́ ni è la faa gɛɛni, maanɔ́gɔ́i gá é vaazu gá-galamɔ́in vɔ́, ta ná-peleyeɗe. Tó ma, togá ga nu naka, nu la zooga faa nɔ́pɛ bosu ma.»

¹⁸ Aḅigayile suvilēni, é ḅulu unfelego (200) zeḅe, kolo woole felego ddoi zu, baala ddoi lugo niiti ti ḅevele ḅetea ḅeni de niina, kogo gani zu lolugo ani ḅae ḅeegai zu, leezen vdoi zeeḅe unḅila (100), ta kooleḅoole fdoi ma ḅuun ba unfelego (200), é ti pē daani soovalegiti koma. ¹⁹ E ḅe ná-botigē nūiti ma: «À lo tūgo, nà wo volu.» Sinigi Nabale la ḅeni faa nōpē kwēē naama vaiti su.

²⁰ E ḅeni zeini ná-soovalegi ḅoma, é da yei, gizei ḅeni gaazu luḅo. Naazu ma Davide ta ná-kōgo nūiti ti da va ga pō pelei, gaamago é ḅogo ḅaani naati kakala.

²¹ Naazu Davide ḅegai ga ḅe ḅogo ma: «Gè nii ḅoligiti makeḅe nō fuun teḅebai zu, ga ta mina loo ya, é nà-faa vagoi zuloa ga faa ḅoi. ²² GALA ge sō ná-ziiḅaawanai pē su, ni é zo za ma, é li lina vō, nà zunu ḅila kpalaa zē ná vulua Nabale ná-pelei wu.»

²³ Aḅigayile Davide ḅaai ma, é ḅulani ná-soovalegi ḅoma ga suvilē, é ḅaazuyei zoi ma, é noko Davide ḅogowu. ²⁴ Naa voluma é looni kogowu, é ḅe ma: «Māliḅii, va bu ga niima vaa ḅoi pē ge ḅe ga unma ḅaso! Va bu, nēi gē ga da-wotigē anzanui, gē ḅōē è vō, woilo ḅōo ma. ²⁵ Māliḅii, mina wēle nu ḅakai Nabale va, mazolo daaseigi sogē ḅēzēḅēzē: daa ḅa ga Nabale, poluḅe ga nu ḅakai, tama ḅele ḅana é ziezū la. Nēi gē ga da-wotigē anzanui, gē la zunu lounḅoiti kaani, niiti è ti leveni. ²⁶ Kele gē ḅonaa ḅōogo GALAGI ma, nii é vulua, ta da ḅalaa ma ḅei è vulua, ga ḅōogo GALAGI ḅa é pele ḅesaga è luḅo ga è mina lo nu vaa vaa zu, ḅaa è va potokulai ḅe ḅogo vē. Māliḅii è zili nūiti pē ti ḅe ga Nabale ḅevele. ²⁷ Yeezei vebēanii nii wu, gē vaa la, è gaḅwē zunu lounḅoiti ba, niiti ti è volu, māliḅii. ²⁸ Soma è nà-faa ḅoi zuvaayē ḅē, nēi gē ga da-wotigē anzanui. Dāvūe da ga ḅōogo GALAGI ḅa masadai veezu è ya, da-o, da-ḅēyēḅei-yo, mazolo māliḅii da losu ḅēzū ḅōogo GALAGI ná-kōgo vaiti su. Ni nu a wēlēna è zie ḅelei va, è-zii ma voloiti su, nu la è ḅa ga sōba nu. ²⁹ Ni nūi ta a vilēna è volu ga é è vaa, ḅōogo GALAGI da-GALAGI ḅa māliḅii è-yenvui make ḅoba, nii a kē è yē fulu nūiti saama. Kele toḅa è zili nūi yenvui vili ya poun, eḅe fēlēvēle ka ani vili ya. ³⁰ Siegi zu ḅōogo GALAGI ḅesu la ga faa vagoi naati pē kē è vē, niiti é minazeḅeai ga tiye è vē, é è ḅe ga Izelayele ná-totugoi, ³¹ māliḅii è-yii la ḅoloa è ḅōozu, ḅaa è va nimiza ḅogo ma ga è va ḅe nu vaani nō fuun, ḅaa è va potokulai ḅe ḅogo vē. Siegi zu ḅōogo GALAGI ḅesu la ga faa vagoi ḅe è vē, māliḅii, ḅize sū, nēi gē ga da-wotigē anzanui.»

³² Davide ḅeni Aḅigayile ma: «Mamagi ḅa ḅōogo GALAGI vē, Izelayele ná-GALAGI, nii é leḅega za dāḅomisū. ³³ Tuya ḅa è ma da-ḅimala vagoi ma vaa zu, tuya ḅa è ma ḅalaa è pele ḅesa fai zu tūgo ga gē mina nu vaa, gē mina potokulai ḅe ḅogo vē. ³⁴ Gaamazu gē ḅonaa ḅōogo GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, nii é vulua, ga é pele ḅesage tūgo ga gē mina faa ḅoi ḅe ga ḅe. Ni naa laade, ni è la ḅeni dāḅomini fala, é zo niizu ma, é li lina sobui vō, zunu ḅila kpalaa ge la mō ḅeni yēga vulua Nabale ná-pelei wu.» ³⁵ Davide yeezeini vebēanii wu, nii Aḅigayile vaani la pō, é ḅe naa ma: «ḅale ma, è li da-ḅelei wu, ziiḅigi ḅe è vē. Gè è woomēniga, gē yeezei bu, eḅevelei è bogai la mā.»

Davide Aḅigayile zeḅe vai ga anza

³⁶ Aḅigayile zeelīai ma, é kaani ga Nabale ḅa fetii ḅulazu eḅe masa. Gola ḅōozunēeni, ddoi sogai, é la ḅeni faa nōpē boni naa ma, eysesu sobui. ³⁷ Kele sobui, Nabale ná-ddoi ḅulaa ma gaazu, anzai naama vaiti pē boni ma, niiti ti leḅegai. Nabale yii doḅani, suvidi. ³⁸ Folo puugo leḅegai ma, ḅōogo GALAGI doḅani, é za.

³⁹ Davide mēnigai ma ga Nabale zaa, é ḅeni ma: «Mamagi ḅa ḅōogo GALAGI vē, nii é māaloboga, siegi zu Nabale ḅeni pōomusu la. Mamagi ḅa ḅe, é pele ḅesaga tūgo, ga gē mina faa ḅoi ḅe. Tō ḅa é Nabale ná-faa ḅoi ḅaso la tō ḅogo unma.»

Naa voluma, Davide keela leveni Aḅigayile ma ga naa ḅe ga anzai. ⁴⁰ Ti zeelini Aḅigayile vō ḅe Kaalemēle, ti ḅe ma: «Davide gi leḅegē è vō ḅe, mazolo toḅa pō ga è ḅe ga anza.» ⁴¹ E wuzēḅeni gaamanō, é noko zoi ma, é ḅe ma: «Kēvele ḅēḅē, ga gē ḅe ga duoi, gē da māliḅii ná-botigē nūiti kōḅoiti maḅba.» ⁴² Naa voluma é wuzēḅeni, é zē soovalegi ḅoma, é vilē

pelei ma ta Davide ná-keelaiti, ná-botifé anzanu loolugɔ ɔa é maazaani. Uele ɔana é ɔeeni la ga Davide anzai.

⁴³ Tɛi Davide Zizeleyele nui Ayinoame zɛgeni, ti felegɔ ti ɔeni ga Davide anzaiti.

⁴⁴ Mikale nii é ɔeni ga Davide anza mɔungi, naa keɛɛɛ Sayile feeni Paleti ve ga vului, Layise ná-doun zunui, nii é ɔeni ga Galime nui.

26

Davide ɔele vai volu

Sayile vaa vai va

¹ Zife nuiti ti liini Gibeá, ti ɔe Sayile ma: «Davide looɔvɔe Gákila ɔize ma, tevebai ɔobave.»

² Sayile liini Zife tevebai zu, ga é Davide ɔaizie. Nu waasavagɔ (3 000) ɔa é ɔeni polu, niiti ti ga salavusu ɔezɛɔezɛgiti Izelayele yooi ná pe su. ³ E ná-kooɔaɔai vuuni Gákila ɔize ma, tevebai ɔobave pele laave. Naama ziegi zu Davide ɔeni niizu tevebai zu. E menigai ma ga Sayile vilɛge polu, é da ɔaizie tevebai zu, ⁴ é nenɛgiti teveni dooɔguzu, é kwɛeni naazu ga Sayile vaa ga ɔite.

⁵ Davide wuzɛgeni, é vile pelei ma, é zeelini ve Sayile ná-kooɔɔgi vuuni ná, é wele ga pagɔ, é Sayileni daazuve ɔa, ta ná-kooɔfuluɔai Abenɛel, Nɛel ná-doun zunui. Sayile ɔeni laani kooɔaɔai zaamave, ná-salavusuiti ti laani maɔfoolii zu.

⁶ Davide ɔete nui Ayimeeleke lolini, ta Abisayi, Seluya ná-doun zunui, Zoabe keɛɛɔloin, é ti ɔaazaɔani, é ɔe ti ma: «Wo zaama, ɔa be ɔa gi liizu Sayile vo be, kooɔaɔai zu?» Abisayi ɔe ma: «Nɔun, kɛvele ɔeteve ga de li.»

⁷ Davide ta Abisayi ti looni kooɔvebei zaama ga kpidii, ti Sayile ɔaani laani zaamazuve, kooɔaɔai zu, ná-kpɛɛin baɔɔai unbuave zooi ma. Abenɛel ta salavusuiti ti laani maɔfoolii zu.

⁸ Abisayi ɔe Davide ma: «GALA ge è zili nui laa za è yeezu. Va bu gè so ga kpɛɛin, ná ɔe ɔila nɔ, felesie vaa la ba.»

⁹ Kele Davide ɔeni Abisayi ma: «Mina paa! Mazoɔo be ɔa a yeeloo naama nui ma, nii GALA ge yiimazeɔeai la, é gulɔi ziaai ma, ma nui ɔe ga soɔbalala nu? ¹⁰ Gè ɔonaa ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga ɔooɔɔ GALAGI boɔɔi ɔa é nii yenvui zɛɔezu ga saai, baá é undaavili kooi zu. ¹¹ ɔooɔɔ GALAGI kizo naa ma, gè va yeevooɔɔ naama nui va, nii é gulɔi ziaai ma. Kpɛɛin nɔ zɛɔe, nii é unbuave, ta zie woolei, de li.»

¹² Davide kpɛɛin ta zie woolei zɛgeni, niiti ti ɔeni Sayile unbuave, ti da li. Nu nope ge la ti ɔaani, nu la looni ga ná, tanope ge la balaa wuunni, ti pe ti ɔeni niizu, mazoɔo ɔooɔɔ GALAGI niimɛni wolai leveni ga tiye.

¹³ Davide petugi maaleveni, é lo gize unmaave ɔoozama, ti yooɔzu ɔooza ta Sayile ná-kooɔaɔai. ¹⁴ E toozeini ga woogula Nɛel ná-doun zunui Abenɛel ma ta ná-kooɔvebei, é ɔe ma: «Abenɛel, è la ɔooɔaavotesu?» Abenɛel ɔeni ma: «Be ɔa ga de, dei è baínsu masagi woizu?»

¹⁵ Davide kpɔei zɛgeni volu, é ɔe Abenɛel ma: «Da ga zunu ɔiteɔite, è ɔeɔala nope ge la Izelayele, lee vaa zu mu è la masagi makeni, è-maliɔii? Mazoɔo nuɔuseiti saama nui ta vaave, ga é è-maliɔii da-masagi vaa. ¹⁶ Nii è keai, é la vani. Gè ɔonaa ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga wo maanɛuve ga wo za, mazoɔo wo la masagi makeni, wo-maliɔii, nii ɔooɔɔ GALAGI gulɔi ziaai ma. Welena! Mini ɔa masagi ná-kpɛɛin ta ná-zie woolei ti ná, niiti ti ɔea unbuave?»

¹⁷ Sayile Davide wooi ɔwɛeni, é ɔe ma: «Doon zunu Davide, è-wooi ɔa gè menisu baá?» Davide gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ungo, masagi maliɔii, ɔooi ɔa è menisu.» ¹⁸ E ɔeni ma: «Lee vaa zu maliɔii vilɛsu polu, nɛi gè ga ná-botifé nui? Lee ɔa gè kea? Faa no begele ɔa é ga soɔgi? ¹⁹ Niizu, maliɔii, soma é woilo ɔooi ma, nɛi gè ga ná-botifé nui: Ni ɔooɔɔ GALAGI ɔa é è laavilisu mà, naazu é soma é yeezei zalaɔa ɔila bu, naa ziilei, kele ni nuiti ka ti è laavilisu mà, ɔooɔɔ GALAGI ɔa ma nuiti foovo, mazoɔo ta kpɛɛezu ga ti kula zooi

va za, nii Gooḡo GALAGI feai ná-nuḡuseiti zea ga tṅṅ, keeue eḡe ta ḡe ḡeezu mà: «Li, è gala kiligiti dēbi.»²⁰ Kee, ee! Mà ḡamai mina vu kae Gooḡo GALAGI ḡaazu ḡṅpoluma, mazṅṅ Izelayele masagi liiḡe ga kṅṅi koe fṅṅ go nṅ laalḡṅma, eḡe ta ḡe kakalo kḡeezu gizeiti ma.»

²¹ Sayile ḡainni, é ḡe ma: «Gè kotoi ḡea. ḡale ma è va, dṅun zunu Davide, mazṅṅ gè la mṅ faa ḡṅu nṅpe kea ga de, tṅzei zṅnvui vizṅga za è ḡaazu. ḡimalala vaa ḡa gè keai, gè faaḡaaza golai ḡea.»²² Davide gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Masagi, da-ḡein ḡa é ve, da-wotiḡe nui gila ge va é seḡe.»²³ Gooḡo GALAGI ḡa ee pe ná-telebodai, ta ná-woḡeḡfiladai zulṅṅṅi ve zea, mazṅṅ Gooḡo GALAGI ḡea è veeni zèa za, kee gè la vaani bu, gè va yeevṅṅḡu naa va, nii ná-gulṅi ziaai ma. ²⁴ Eḡevelei è-yṅnvui vizṅga la ḡaazu za, nṅ ḡalaa zṅnvui vizṅ ḡana kae Gooḡo GALAGI ḡaazu, é kṅla kidaaviligi pe su.»²⁵ Sayile ḡeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI tuya loo è ve, dṅun zunu Davide. Da vaazu faa wola mṅinmṅin keezu, nii nṅpe da tṅzei, ti pe su ḡa nee.» Naa vṅluma Davide liini ga vṅ pelei, Sayile ḡalaa ge li ná-taazu.

27

Davide laḡḡu vai vṅlu Filiseti nuiti pṅ be

¹ Davide ḡisieni, é ḡe ḡṅḡ ma: «Yeeta Sayile ḡa vaazu vṅnisu mà, é pṅa. Nii pagai ga gè ke, naa ḡa ga gè vela, gè li, gè laḡḡu Filiseti nuiti ta-yooi zu, nii a ke Sayile looḡo ḡaiziḡu Izelayele yooi zu, naazu kṅla ḡana zea.»² Davide wuzegeni, ta nu undṅzitai (600) niiti ti ḡeni ba, ti li Maoke ná-doun zunui Akise vṅ be, Gate masagi. ³ Davide ta ná-kṅḡḡo nuiti ti liini, ti ze Gate masagi Akise ḡoba, ee pe ta ná-peleyeḡei, Davide ḡalaa, anza felegṅiti ti ḡeni zea, Ayinoame Zizeleyele nui, ta Kaalemḡe nui Aḡigayile poanzai, nii Naḡale zeni. ⁴ Ti liini, ti naa laazeeli Sayile ma, ga Davide vela, é li Gate. Sayile looḡoni Davide ḡaiziḡe vai va.

⁵ Davide ḡeni Akise ma: «Ni da ke è faaḡḡḡ ḡe bè, seizu ve zèa dṅḡḡu laai ta zu, ve nṅ li, gè ze ná. Mazṅṅ é la ga faa vṅḡḡ ga nḡi gè ga da-wotiḡe nui, gè ze è ḡoba, masa taai zu.»⁶ Naama voloi nṅ Akise Sikelage laai veeni zea. Tṅ ḡa é kea Sikelage ḡeni la ga Zuda masagiti tṅṅ eyesu za. ⁷ Davide keeni Filiseti yooi zu ga kona gila, alu naanigṅ.

⁸ Davide ta ná-kṅḡḡo nuiti ti ḡeni liizu, ti da kṅṅi veḡ Gesuul nuiti ba, ta Giileze nuiti, ta Amaleke nuiti, nuḡusei niiti ti ḡeni zooi naazu kaite Suul letegi, é zeeli Ezipete yooi ḡḡepelemave. ⁹ Davide ḡeni naama yooi zuḡoloḡolosu, é la ḡeni zunu ḡaa anzanu yesu vulua. E ḡeni vaazu ga baalagiti, boliiti, nikeiti, soovalegiti, ḡṅmeiti, ta seḡeiti, a la ḡalena ma, é ḡeni liizu Akise vṅ be. ¹⁰ Akise ḡena Davide ḡaazaḡa, é ḡe ma: «ḡeni ka za wo kṅṅi veai ti va?» Davide ḡeni gooḡaavotesu, é ḡe ma: «Zuda yooi lekḡemave nu yeezazuve,» ḡaa «Yelaameyele yooi lekḡemave nu yeezazuve,» ḡaa «Ken yooi lekḡemave nu yeezazuve.»¹¹ Davide la ḡeni nu nṅpe zesu vulua, é ḡeni ga zunu, ḡaa anzanu, é va lii la Gate vṅ, mazṅṅ é ḡeni ḡeezu ḡṅḡ ma: «Ti mina poluvaawo bo ga sḡḡi ḡa nii ḡaa nii.» Naa nṅ ḡa Davide ḡeni keezu, yeeḡeḡalai pe daawu, nii é keeni Filiseti nuiti ta-yooi zu. ¹² Akise laani Davide la ga gola, é da ḡe ḡṅḡ ma: «Davide ḡṅḡ wṅinzeḡea ná-nuiti ma, Izelayele nuiti, toḡa yesu bṅ ḡṅ, é da botii ḡe bè.»

28

¹ Naama ziḡi zu Filiseti nuiti ti ta-ḡṅḡvebei ḡaalḡeni ba, ga ti kṅṅi veḡ Izelayele va. Akise ḡeni Davide ma: «Keeni è kwee ga da-o, da-nuiti-yo, wa ḡeezu gi vṅ pelei kṅṅi nii zu.»

² Davide ḡeni Akise ma: «Naa vṅḡe, da vaazu kaazu, nḡi gè ga da-wotiḡe nui, nii gè vaazu keezu.» Akise ḡeni Davide ma vṅlu: «Gè è zeḡea ga màke nui, eyesu ḡṅ.»

Sayile lii vai ḡṅve laawooleve anzanui ta vṅ be

³ Ná laa yɔɔɔzu, Samiyele zaani, Izelayele pɛ ge ná-saa wɔlɔi wo, ti maagfulu ná-taazuve Lama. Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti pɛ kulani Izelayele yooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma.

⁴ Filiseti nuiti ti gaaɛɛni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔɔai vu Suneme. Sayile Izelayele pɛ gaalɛɛni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔɔai vu Gileboa. ⁵ Sayile Filiseti nuiti ta-ɔɔlaɔɔɔai ɔɔaai ma, dualuagi soni, sasuɔalini gola. ⁶ Sayile Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔaazaɔɔani, keɛ Gɔɔɔɔ GALAGI la keɛni, é va gooɔaavote, ga segiti, ɔɔa gaazaɔɔa sɔɔlaiti, ɔɔa GALA goo wo nuiti maavele. ⁷ Sayile ɔɔeni ná-botigɛ nuiti ma: «À anzanui ta ɔɔaizie bè, nii a zoo é gɔvɛiti daawooleve, gè li pɔ bɛ, gè gaazaɔɔa.» Ná-botigɛ nu wolaiti ti ɔɔeni ma: «Anzanui ta ɔɔa En-Dɔɔl, nii a ɔɔa gɔvɛiti gaazaɔɔa.»

⁸ Sayile ɔɔɔɔ maavaliboni, é seɛe ɔɔiligaa loo ɔɔɔa, é zunu felegɔ vile volu, ti li En-Dɔɔl, ti zeelini anzanui vɔ bɛ ga kpiddi, Sayile ɔɔe ma: «Nà pɔ ga é velela vele vaiti bo bè, ga é gɔvɛi ta laawooleve bè, nii gè ɔɔɛɛzu, é toli.»

⁹ Anzanui ɔɔeni ma: «È suɔwɛɛ sɔ ga Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti kulave zooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, ɔɔa ɔɔɛɛzu é balii le tũɔɔ ɔɔa? Sàa vai ɔɔa é pɔ ɔɔa?»

¹⁰ Sayile ɔɔonani Gɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, é ɔɔe ma: «Gè ɔɔonaa Gɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa ɔɔu nɔpɛ ge la ɔɔula niima vai zu, é va zeeli é ma.»

¹¹ Anzanui ɔɔeni ma: «Bɛ ɔɔa é ɔɔɛɛzu gè toli é vɛ?» Sayile ɔɔe ma: «Samiyele loli bè.» ¹² Siegi zu anzanui Samiyele ɔɔaani la, é wola ɔɔainni, é ɔɔe Sayile ma: «Lee vaa zu é yaavazu? Da ɔɔa é ga Sayile.»

¹³ Masagi ɔɔeni ma: «Mina lua, keɛ ɔɔeɛle ɔɔa é kaazu?» Anzanui ɔɔe ma: «Galagi ta ma zii ɔɔa gè kaazu, é ɔɔa ɔɔula zooi wu.»

¹⁴ Sayile ɔɔe ma: «Kevelei ɔɔa ɔɔale?» Anzanui gooɔaavoteni, é ɔɔe ma: «Ke wola vɔlɔi ve de, é leɛɛzu, maavelevelegai ga seɛe.» Sayile kwɛɛni ga Samiyele ve, é unpilɛni zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁵ Samiyele ɔɔeni Sayile ma: «Lee vaa zu é ná-doogɔgi zuɔolɔɔolɔɔgai? Lee vaa zu é tɔlisu?» Sayile gooɔaavoteni, é ɔɔe ma: «Nà ziiɔɔɔ wolai zu, Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea bù, Gɔɔɔɔ GALAGI ma ge zeɛa bà, é la gɔɔaavoteni ga GALA goo wo nuiti ɔɔa segiti maavele. Gè é loligɛ ga nii ná ke, é naa le ga ze.»

¹⁶ Samiyele ɔɔe ma: «Lee vaa zu mu é tɔlisu, ni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeɛa é va, é ɔɔe ga é zili nui? ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI naa laazeelia, nii é ɔɔeni gè bo é ma. E masadai ɔɔulaa é ya, é fe é ɔɔoba nui ta ya, Davide ya. ¹⁸ Tei é la keɛni, é va ɔɔolo Gɔɔɔɔ GALAGI ná-devei vɛ, velei é ɔɔeni ɔɔɛɛzu, é yeevɛe la Amaleke nuiti ma, ná-ziiɔɔaawanai zu, é la naa ɔɔeɛni. Naa ɔɔa é kea, Gɔɔɔɔ GALAGI é zosu la ɔɔani za. ¹⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔa vɔlɔ wo loɔzu Filiseti nuiti zeezu, ɔɔa-o, Izelayele nuiti-yo. Da-o, è-lointi-yo, wa vaazu pɔ pelei lina, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔa Izelayele ɔɔoovebei pɛ ɔɔa Filiseti nuiti zeezu.»

²⁰ Gaamago Sayile yɛni loni, é loo zooi ma, mazɔlɔ é wola luani Samiyele laawooi va. Naa volu, tei é la ɔɔeni daami woni foloi, ta kpiddi, zebe la mɔ ɔɔeni zea.

²¹ Anzanui vaani Sayile ɔɔoba, é ka ga naa wola luave, é ɔɔeni Sayile ma: «Pete, nèi gè ga ɔɔa-wotigɛ anzanui, gè woiloga è-woo ma, gè ɔɔikula zenvui zu, gè naa ɔɔe, nii é boga mà.

²² Da ɔɔalaa woilona, ɔɔa-wotigɛ anzanui wooi ma: bɛ gè bulu buɔa ɔɔila kevele ɔɔe è vɛ, é mi, nii a ke é zebe zɔlɔ, é wuzegɛ, é vile pelei ma, é ɔɔa li.»

²³ Sayile ɔɔelɛni, é ɔɔe ma: «Gè la daami wosu.» Keɛ ná-botigɛ nuiti, ta anzanui, ti ɔɔaini da, Sayile ma ge woilo ti-woo ma. E wuzegɛni zooi ma, é ze betei zu.

²⁴ Anzanui nike ɔɔokpagi vaani, nii é ɔɔeni zea, é ɔɔa make, é bulu vukɔi zeɛe, é gaayɔ, é kpɛte ga buluiti, nii leve la su. ²⁵ Anzanui daamianigi naati feeni Sayile ta ná-botigɛ nuiti zea. Ti ɔɔegai ma ga daamii wo, ti wuzegɛni, ti li ma ɔɔidi naa nɔ.

29

Filiseti nuiti ti Davide ɔɔaɔale vai ma

¹¹ Ti Ezipete zunui ta g̃aani d̃ɔɔi zu, ti so, ti lii la Davide ɔɔ. Ti bului veeni zea, é mi, ti ziei ve zea, é b̃ɔɔle, ¹² ti kooleg̃oolegi ma waa ṽɔɔi ta veeni zea, ta zeeɲe feleg̃o leezen ṽɔɔi zu. Kpegai ma ga daamii wo, é zeb̃e z̃ɔɔɔni, maz̃ɔɔ é keeni ga folo savag̃o, ta kp̃idi savag̃o, é la daami wosu, é la b̃ɔɔlezu.

¹³ Davide gaazaɣani, é g̃e ma: «Be ná-nu g̃a ga de? Mini g̃a è zegezu ná?» E goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Nà ga Ezipete zunu loungo, Amaleke zunui ta ná-duɔ g̃a ga ze, folo savag̃o g̃a ná-duɔ keeg̃ei t̃ɔai ya, maz̃ɔɔ g̃e la g̃edeni. ¹⁴ K̃ɔɔi g̃a gi liai gi too, Kel̃ete yooi zu lek̃p̃emave nu yeezazuve, Zuda yooi, ta Kal̃ebe yooi lek̃p̃emave nu yeezazuve, gi abui loge balaa Sikelage va.»

¹⁵ Davide gaazaɣani, é g̃e ma: «Da ke è lo t̃uɣ̃ɔ, de zeeli k̃ɔɔb̃ɔgi naa ma?» Ezipete zunu loungoi g̃eni Davide ma: «G̃ona bè GALA daaseigi zu, ga è la p̃aa, ta è la f̃eà ná-duɔ keeg̃ei ya, naa a g̃eena, nà lo è luɣ̃ɔ, de zeeli ti ma.»

Davide zie vai Amaleke nuiti bu

¹⁶ E loni Davide luɣ̃ɔ, ti zeeli Amaleke nui naati ma, ti vazagai naama you ỹɔɣ̃ɔzube, ti da daamii ta kp̃ɔɔlei wo, ti da fetii g̃ula, koozuñei maavele ma, é l̃ɔzei naama ani m̃oinm̃oingi vaa va, nii ti soni k̃ɔɔi zu, Filiseti yooi, ta Zuda yooi zu. ¹⁷ Davide k̃ɔɔi ṽeeni ti va gosui, é ye ti vaazu, eỹesu poluma voloi kp̃ɔk̃ɔi. Tañɔpe ge la g̃ulani zea, keeni zunu loungo unnaanig̃ɔiti (400), niiti ti zeini ɲ̃ɔmeiti k̃ɔma, ti ṽela. ¹⁸ Davide naati pe unm̃ɔni, niiti Amaleke nuiti ti ti zefeni, é anza feleg̃ɔiti balaa unm̃ɔni. ¹⁹ Ti la g̃eni ṽalani nu g̃ila kp̃alaa ma, doungoa zu, kp̃akologaa zu, zunu loungo, b̃aa anzanu loungo, nii pe é zoni k̃ɔɔi zu, ti la ṽalani gilazu balaa ma. Nii pe ti kulani ti ya, Davide g̃aleni ma ga ti pe. ²⁰ Davide togani ṽeleveleg̃iti, ta ma baazagiti soni, nui niiti ti g̃eni loni togani bulugi naati tuɣ̃ɔ, ti g̃eni g̃eezu ma: «À ka, nii g̃a Davide sogai k̃ɔɔi zu.»

K̃ɔɔzoganii gaag̃we vai

²¹ Davide zeelini nu unfeleg̃ɔiti (200) ma, niiti ti b̃ɔɔni, ti la g̃eni zooni ti va ṽile polu, ti ỹeni Bez̃ɔɔl k̃atudei ɔɔ be. Naati ti vaani Davide laag̃omis̃u, ta nui niiti ti g̃eni polu. Davide maabuɣani ti va, é ti luɔɔ. ²² Nui niiti ti g̃eni Davide ṽolu, nu ɲ̃ɔiti ta nu ɲ̃akai tanigaa ti g̃eni ti zaama, ti da g̃e ma: «Tei ti la ade maazaani k̃ɔɔɣ̃ɔzube, nii pe ade sogai k̃ɔɔi zu, t̃ɔñɔ la ba, keeni ti-anzaiti, ta ti-lointi ñɔ g̃a ta ve ti ya, ti da li.» ²³ Kele Davide g̃eni ti ma: «K̃ẽl̃ointi, à mina naa g̃e, ga nii G̃ooɣ̃ GALAGI feai ade ya, maz̃ɔɔ é ade makega, é naati d̃ɔ ade yeezu, niiti ti laaleai ade wu. ²⁴ Be g̃a é woilosu wo-woo ma niima vai zu? Z̃ɔi diai k̃ɔɔɣ̃ɔzube, ta nii zegai kas̃ɔiti koba, t̃ɔñɔi g̃a g̃eezu ga g̃evele, ti gaag̃we ỹɔɣ̃ɔzu ṽɔma.» ²⁵ Vele g̃ana è g̃eeni la, é l̃ɔzei naama voloi ma, é li ga naa luɣ̃ɔ ṽelei, ti naa g̃eeni ga t̃ɔgi, ta devei Izelaye yooi zu, zaag̃aza t̃ɔgi naa g̃a ná.

²⁶ Davide liai ma Sikelage, aniiti ti zogai k̃ɔɔi zu, é naati gaag̃weeni, é ta leve b̃ɔɔlaiti ma, Zuda g̃undig̃iiti, é g̃e ti ma: «Wo-zabai g̃aa, kulaai anii naati su, ti zogai k̃ɔɔi zu, nii k̃ɔai G̃ooɣ̃ GALAGI zili nuiti daal̃ɔɣ̃ma.» ²⁷ Vele g̃ana é keeni la Beetele geleiti be, é ta leve Lam̃ote g̃undig̃iiti ma ti lek̃p̃emave nu yeezazuve yooi zu, é ta leve Yatiil g̃undig̃iiti ma. ²⁸ E ta leve Al̃ɔweel g̃undig̃iiti ma, ta Sifem̃ote g̃undig̃iiti, é ta leve Esetemoa g̃undig̃iiti ma. ²⁹ E ta leve Lakale g̃undig̃iiti ma, é ta leve Yelaameyele laa wolaiti su g̃undig̃iiti ma, ta Ken laa wolaiti su g̃undig̃iiti ma. ³⁰ E ta leve G̃ɔlema g̃undig̃iiti ma, ta B̃ɔɔl-Asan g̃undig̃iiti, é ta leve Atake g̃undig̃iiti ma. ³¹ E ta leve Geebel̃on g̃undig̃iiti ma, ta ṽe k̃pein Davide ta ná-k̃ɔɔɣ̃ɔ nuiti ti leveni ná.

31

Sayile zaa vai

(1 D̃ɔɔb̃ Sevei 10:1-12)

¹ Filiseti nuiti ti k̃ɔɔi ṽeeni Izelaye nuiti ba. Izelaye nuiti ti ṽelani ti va, ti-ma m̃oinm̃oin ge zaani ti zaama, Gileboa gizei ma. ² Filiseti nuiti ti g̃aavoteni ga g̃iteɣ̃ite

Sayile ma, ta ná-doun zunuiti. Ti ná-doun zunuiti paani: Zonatan, Abinadaḅe, naa vee Malekisua va. ³ Kooi ḡaavoteni Sayile nō ma niina. Kile pili nuiti ti kaani, é wola lua.

⁴ Sayile ḡeni ná-kooḡo zoolā zeḡe nui ma: «Da-woḡa zokpōi ḡula ma laḡagi zu, é pāa, nii a ke tatipelevolulala nui niiti ti mina va pāazu, ti va ḡaaḡula mā.» Kele naa la ḡeni keeni, tōzei é ḡeni ḡalizu ga dualuagi. Sayile ḡoḡoi da ná-boḡa zokpōi zeḡe, é lo ga. ⁵ Ná-kooḡo zoolā zeḡe nui kaai ma ga é zaa, tō ḡalaa é lōni nōnō ma woḡa zokpōi ḡa, ti pe ti za.

⁶ Uele ḡana Sayile ta ná-doun zunu savagōiti ti zaani la folo ḡila kpegi, ta ná-kooḡo zoolā zeḡe nui, é vee ná-kooḡo nuiti ba. ⁷ Izelayele nui niiti ti ḡeni petugi volu vele, ta zōiti ti ḡeni Zuludēn volu vele zōma ḡakei ma, ti kaai ma ga Izelayele ḡōvobei vela, ta Sayile vee ná-dointi ba, ti za, tiya ḡalaa ti ḡulani ta-laaiti su, ti vela. Filiseti nuiti ti vaani, ti ze naama laaiti su.

⁸ Poluma voloi Filiseti nuiti ti vaani kōo lōḡoi zu, nii a ke ti poomaiti kōligiti seḡe. Ti Sayile ta ná-doun zunu savagōiti ma voomaiti kaani Gileḡoa ḡizei ma. ⁹ Ti Sayile nōungi leveni ba, ti ná-kooḡo zoolaiti seḡe. Naa volu ti ta-vōnifaamai ma wooi laazeeli Filiseti yooi ná pe su, daazeeli nubuseiti ma ta ta-ḡōḡo ganigiti ta-veleiti bu. ¹⁰ Ti Sayile ná-kooḡo zoolaiti daani Asetaateiti ta-velei wu, ti ma voomai zele Bete-San zidḡi va.

¹¹ Siḡi zu Galaade yooi zu Yaḡeese laaveaiti, ti naa menini da, nii Filiseti nuiti ti keai ga Sayile, ¹² kooḡo nu ḡezegzegiti ti va, naati ti vilēni pelei ma, ti ni piin ziezū, ti va, ti Sayile ma voomai ḡula Bete-San zidḡi va, ti ná-doun zunu savagōiti ma voomaiti seḡe ḡalaa, ti li ga tiye Yaḡeese, ti ti ḡala miná. ¹³ Ti ti-ma ḡaeiti seḡeni, ti naati maagulu, tamalise wului wu, nii é Yaḡeese. Naa voluma, ti zugi zoni folo lōfela laawu.

Samiyele Ná-Sευει Velesiεi DAVIDE NA-MASADAI

Sayile ta Zonatan ti zaa vai wo fai Davide ma

¹ Sayile gɛnina zaani, siεgi zu Davide gɛaleni ma la, é va, é zεi Sikelage, kpegai ma ga vɔni Amaleke nuiti ma. E folo felegɔ gɛeni Sikelage. ² Foloi zavasiεi, zunui ta gɛulani Sayile ná-kɔɔlagai zu, é va, kɔba zegeiti balivaliai ga, fufiligi vuuni nɔungi ma. Seeliai ma Davide gɔba, é looni zooi ma, é nɔkɔ Davide gɔgɔwu.

³ Davide gaazaɣani, é gɛ ma: «Mini gɛa è zegezu ná?» E gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Pèlavε, gè zege Izelayele ná-kɔɔlagai zu.» ⁴ Davide gɛni ma: «Lee gɛa keai? Nà è maanεεnzε, bo dεε mà.» Naa gɛni ma: «Izelayele gɔvεbeεi bizaa kɔɔi va, ti zunu mɔinmɔin paa ti zaama. Sayile bɔgɔi ta Zonatan ti zaa.»

⁵ Davide zunu loungoi naa gɛazaɣani, nii é gɛni poluvaawogi wosu, é gɛ ma: «È kwεεgε gale ga Sayile ta ná-doun zunui Zonatan ti zaa?» ⁶ Zunu loungoi gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Solooge nɔ kpein ga gè gɛa Gileboa gizei ma, gè Sayile gɛa, é da zεε ga ná-kpεεin ma ungi, kɔɔgɔ wotoloiti ta soo bizε zalavusuiti ti da maabuɣa ba. ⁷ E wεleni volu, é kà, é tòli, gè gɛ ma: «Yoo, masagi.» ⁸ E gɛazaɣani, é gɛ mà: «Bε gɛa ga dε?» Gè gɛ ma: «Nà ga Amaleke nu.» ⁹ E gɛni mà: «Maabuɣa bà, è pàa. Mazɔlɔɔ gaazulatigi sɔga, anεε ni zenvui gɛa dε sù.» ¹⁰ Gè maabuɣani ba, gè paa, mazɔlɔɔ gè kaani ga é la mɔ yenvua ná-tooi volu ma. Naa voluma gè masa bɔɔlɔgi gɛla unma, gè balai gɛla zeei va. Tiya gaa, pàavε ga tiye màliɣii vɔ.»

¹¹ Davide gɔba zegeiti soni, é ti balivali ga. Koba nuiti pε ti ta-zegeiti balivalini ga ga kevele. ¹² Ti saa wɔlɔi woni, ti bɔgɔ maawɔin, ti zugi zo eyesu kpɔkɔ, Sayile ta Zonatan ta-vaa zu, naa vεε Gɔɔgɔ GALAGI ná-kɔvεbeεi va, ta Izelayele nuiti pε ta-vaa zu, niiti ti zaani kɔɔi zu.

¹³ Davide zunu loungoi gɛazaɣani volu, nii é poluvaawogi woni ma, é gɛ ma: «Mini nu gɛa ga dε?» Naa gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Kεε gɛa ga Amaleke zunui ta, nii paai seikɔgɔmai ma zooi nii zu.» ¹⁴ Davide gɛni ma volu: «Lee vaa zu è la luani, è yeemaalega, è naama nui vaa, nii Gɔɔgɔ GALAGI yiimazegeai la, é gulɔi ziaai ma?»

¹⁵ Davide ná-kɔɔgɔ nui gila tolini, é gɛ ma: «Va, è paa.» Kɔɔgɔ nui Amaleke nui naa vaani. ¹⁶ Davide gɛni ma: «È zaa vai ma ungi gɛa ga da bɔgɔi, mazɔlɔɔ da bɔgɔ gɛa è bɔgɔ maalɔa, siεgi zu è gɛa la ma: «Nà gɛa gè naama nui vaa, nii Gɔɔgɔ GALAGI yiimazegeai la, é gulɔi ziaai ma.»»

Saa wɔlɔ wuyei Davide tooni Sayile ta Zonatan ma

¹⁷ Davide saa wɔlɔ wuyei nii bεtεni, é too Sayile ta Zonatan ma. ¹⁸ E devei veeni ga ti Zuda mavofodaiti pε kala ga ma guyei. Guyei vε daa ga «Kilegi.» Σευεε «Telebo nui ná-σευει» zu.

¹⁹ Izelayele, da-gɔɔgɔ nu wolaiti ti zaa, da-gizeiti ma!
Toɣa gale kɔɔgɔlulɔba wolaiti toai?

²⁰ A mina ma wooi laazeeli Gate,
ma wooi mina wo Asekáln koi yɔgɔzuvεti,
nii a ke Filiseti anzanu loungoiti ti mina gɔozunε,
nii a ke tatipεεvolulala nuiti ti-loun anzanuiti ti mina guyei loo,
ti va da kuai wo.

²¹ Eε, Gileboa gizeiti, duβu mina mɔ vu wo ma, ta tona,
tii nɔpε gε mina mɔ gɛ wo-gakamavεti, é va da bεtε.

Mazɔlɔ ná ɔa baafulaai ná kɔɔɔɔ nuiti ta-ɔɔɔɔ zepɛgiti ma,
Sayile ná-kɔɔɔɔ zepɛgi, nii gulɔi la mɔ ziaa ma eyesu pɛ.

²² Zonatan ná-kilegi la ɔɛa ɔulazu volu, aisa é va sili nuiti paa,
é la ɔɛa zepɛzu kɔɔɔɔɔɔiti sɛbei lugɔ,
Sayile ná-boga zɔkpɔi la ɔɛa ɔaaɔalesu ma,
keni a la losuve ɔɛena.

²³ Sayile ta Zonatan ti ɔɛa nɛeni nuiti bɛ, ti-zii ma voloi pɛ su,
ti la balaa ɔaaɔwɛɛni saai zu.
Ti zivileni, é leve kɔɔɔɔiti ba,
ti ɔaaɔa, é leve zalaiti ba.

²⁴ Izelayele anzanu loungoiti, à wɔlɔ Sayile ná-faa zu,
nii é ɔɛa seɔe ɔiingiti toozu wo ɔɔba, ti vagai,
é ɔɛa zanu sɔɔlaiti gilizu wa-zepɛiti ba.

²⁵ Toɔa ɔale kɔɔɔɔluba wolaiti toai kɔɔi zaama?
Naa ɔɛɛve ɔale, Zonatan zaai gize unmauve?

²⁶ Zii ɔa ɔɔɔɔzu kɔɔɔɔ ɔa-vaa zu, Zonatan,
kɛɛloin, bɔɔla vagɔi nii gola ɔɛa nɛeni bɛ.
Da-wɔɔla vai wola ɔɛa vɔni nɔun bɛ,
é va é leve anzanui ná-nɛɛbei va.

²⁷ Toɔa ɔale kɔɔɔɔluba wolaiti toai?
Toɔa ɔale kɔɔɔɔ nu wolai niiti undaaviligai?

2

Davide zei vai ga Zuda masagi Geebelɔn

¹ Naama vaiti poluma, Davide ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ga ni toɔa zoo liizu, é zei Zuda laa wolai gila su. ɔɔɔɔ GALAGI ɔoɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ungo, ɔa zoo liizu.» Davide ɔɛ ma: «Taai ma ɔɛgele zu?» ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ ma: «Geebelɔn.»

² Davide liini zeizu miná ta anza felegɔiti, Zizeleyele nui Ayinoame, ta Aɔigayile, poanzai nii Kaalemɛle nui Naɔale zeni. ³ E liini balaa ga ná-kɔɔɔɔ nuiti pɛ, ta ta-veleyeɔɛiti, ti li, ti zei Geebelɔn maɔɔoolii zu laaiti su. ⁴ Zuda nuiti ti vaani miná, ti gulɔi zie Davide ma ga é ɔɛ ga Zuda masagi.

Davide mɛnini ga Yabeese nui niiti ti Galaade, ti Sayile maɔɔuluvɛ. ⁵ Davide keelaiti teveni ti ma, é ɔɛ ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI tuya loo wo ve, tɔɔzei woɔɔɔɔɔiladai naa va, nii wo kea wo-maliɔii Sayile ve, ga wo maɔɔulua. ⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ balaa zoo é nuɔɔɔɔlai ta woɔɔɔɔiladai ɔɛ wo ve. Nà wa-nuɔɔɔɔlai ɔɔɔɔala ɔɛ wo ve. ⁷ A zɛbɛzeɔe, wo ɔɛ ga ɔaaɔaa nu wolaiti. Wo-maliɔii Sayile zaa, keɛ à sugwɛɛ ga Zuda nuiti ti gulɔi zievɛ mà, ga gè ɔɛ ga ta-masagi.»

Isebaale zei vai ga Izelayele masagi

⁸ Naama ziegi zu, Sayile ná-kɔɔɔɔluba, Nɛel ná-doun zunui Aɔenɛel liini ga Sayile ná-doun zunui Isebaale Maɔanayime taazuve. ⁹ E liini, é dɛɛ ga naa ɔa é ga masagi Galaade, Asuul, Zizeleyele, Efelayime, ta Benzamen yooiti unda, subuɔa zu Izelayele yooi kpein. ¹⁰ Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-konagi ɔɛni ga puunaanigo (40), siegi zu é zeini la ga Izelayele masagi. Kona felegɔ ɔa é keɛni masadai zu. Keɛ Zuda wolodamaiti ti ɔilini Davide va. ¹¹ Davide masadai ɔɛeni Zuda wolodai unda kona dɔfela, alu dɔzita laawu Geebelɔn.

Tetele kɔɔi Zuda ta Izelayele yɔɔɔɔ

¹² Nεel ná-doun zunui Aβenεel ta Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-kooǵo nuiti ti zegeni Maǵanayime, ti da li ga Gaβaǵon vele. ¹³ Seluya ná-doun zunui Zoabe ta Davide ná-kooǵo nuiti balaa ti vileni pelei ma, ti zeizu felego pe ti ǵomi kpoigi ǵobave nii é Gaβaǵon, ti lopele βete, zaiti ti lo zie voluve, zaiti balaa ti lo zie voluve.

¹⁴ Aβenεel ǵeni Zoabe ma: «Nà pǵ ga da-zunu loungoi tanigaa ta nǵnǵi tanigaa ti kǵ ga gilagila.» Zoabe ǵeni ma: «Zèe ǵa bu.» ¹⁵ Kooǵo nu puugo maazu felego (12) ǵulani Benzamen ma wolodamaiti saama, ta Sayile ná-doun zunui Isebaale letegi, salausu puugo maazu felego (12) ǵula Davide ná-kooǵo nuiti saama. ¹⁶ Kooǵo nui ǵilagilagi zili nu zoni nǵungi va, é boǵa zǵkpǵi lo ko kakamave, eyesu ti pe ti loo uǵoma. Ti Gaβaǵon ǵobave miná laasei peeni ga Boǵa Zǵkpǵ Balagi. ¹⁷ Kooi wuzegeni ti yǵǵo zu, é boi. Davide ná-nuiti ti ziεni Aβenεel ta Izelayele nuiti bu naama voloi.

¹⁸ Seluya ná-doun zunu savago ǵeni salaususiti saama: Zoabe, Aβisayi, ta Azayele. Azayele vegani boǵo ma, é bize, eǵe dopai é dǵboi zu. ¹⁹ E vileni Aβenεel volu, é da kpe. E vileni naa volu, é la zegeni polu, é va li ga yeezazu vele baa ǵovezu vele. ²⁰ Aβenεel ungi latini, é gaazaǵagi wo, é ǵe ma: «Azayele, da ǵa è pǵlu?» Azayele ǵe ma: «Ungo, nà ve.»

²¹ Aβenεel ǵeni ma: «Li ga yeezai, baa ǵovei, è vile salausu zunu loungoi nii gila polu, è ná-kooǵo zǵlaiti kula zea.» Kele Azayele la ǵeni keeni, é va zeǵe polu. ²² Aβenεel ǵeni ma volu: «Zeǵe pǵlu, lee vaa zu è dǵizu è vaa vai ma? Nà zoo ǵale gè wele è-liε Zoabe ǵaazu?»

²³ Kele Azayele la ǵeni keeni, é va zeǵe polu. Aβenεel ná-kpeεin ma ungi lo Azayele ǵogi zu, é ǵula ga polu vele. E looni gaama, é za ná nǵ. Nu nǵpe a la zeelina ve Azayele zaai ná, keni a la lo.

²⁴ Zoabe ta Aβisayi ti vileni nǵ Aβenεel volu, foloi daazuve kpein ti da zeeli Ama ǵizei ma, Giya letemave, Gaβaǵon tevebai zu vele. ²⁵ Benzamen nuiti ti ǵaalεni ba, ti βun boǵo ma Aβenεel ǵobave, ti gize unma ve zo. ²⁶ Aβenεel da woǵula Zoabe ma, é ǵe ma: «Ade la looǵoga kooi ǵoozu boǵo laalǵoma ga boǵa zǵkpǵi? E la gaǵaazu ga niima vaiti gaabelagi ǵa ga faa nǵu? Lee ǵa è maaβǵunsu, è va bo da-nuiti ma ga ti zeǵe ti-ǵεlǵointi polu?» ²⁷ Zoabe goǵaavoteni, é ǵe ma: «Gè ǵonaa Ǵooǵo GALAGI ma, nii é vulua, ni è la ǵeni boeni ǵana, nà-nuiti ti ǵea yesu wo βεezu eyesu lina sobu.» ²⁸ Zoabe puuugi veeni, kǵovebei pe ge loni, ti looǵo kooi va ta Izelayele nuiti kpeε vai va.

²⁹ Aβenεel ta ná-kooǵo nuiti ti ziεni naama βidii neǵelein, Zuluden ma vetu nεmei zu, ti zeeli Zuluden ma, ti kpude, ti Bitelon maaleve, ti zeeli Maǵanayime.

³⁰ Zoabe zeǵeai ma Aβenεel volu, é ná-kǵovebeiti pe gaalεni ba. E ǵula Azayele volu, nu puugo maazu taavuugo (19) ǵiligaa ǵa ti la ǵeni boeni toligi ma, Davide ná-nuiti saama. ³¹ Kele Davide ná-nuiti ti nu unsavago nu vuulǵozita (360) vaani Benzamen nuiti ta Aβenεel ná-nuiti saama. ³² Ti liini ga Azayele ma voomai, ti maǵulu keeǵe ná-kabai zu Beteleyeme. Zoabe ta ná-kooǵo nuiti ti niini piin ziezu, ti zeeli Ǵeeβelǵn geelaalaosuε.

3

¹ Kooi leβini Sayile ná-peleyeǵei ta Davide ná-peleyeǵei yǵǵo zu, kele Davide ná-peleyeǵei zebei ǵeni liizu ga wǵǵa, Sayile ná-peleyeǵei zebei da li ga veleveleǵa.

Davide ná-doun zunuiti ti zǵboi Ǵeeβelǵn

² Davide doun zunua zǵboi Ǵeeβelǵn. Ma mǵungi laa ǵeni ga Amenǵn, Zizeleyele nui Ayinoame ná-doun zunui. ³ Felesiei laa ǵe ga Kileyabe, Aβigayile ná-doun zunui, Kaalemεle nui Naβale ná-poanzai. Savasiei laa ǵeni ga Aβesalǵme, Maaka ná-doun zunui, Gesuul masagi Talemayi ná-doun anzanui. ⁴ Naanisiei laa ǵe ga Adǵniya, Ǵagite ná-doun zunui. Dǵlusiei laa ǵeni ga Sefatiya, Aβitale ná-doun zunui, ⁵ ta dǵzitasiei laa ǵe ga Yiteleyame, Davide anzai Egela ná-doun zunui. Davide ná-doun zunuiti kana, ti zǵboi be Ǵeeβelǵn.

Aβenεel ǵili vai Davide va

⁶ Kooi g̃eai ma Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei ta Davide ná-p̃el̃eyeg̃ei ỹog̃ozu, Aβeñel losuβe maabakpani Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei wu. ⁷ Anzai g̃eni Sayile ya, nii é la vuluni ga z̃oiti kevele, daa ga Lisepa, Aya ná-doun anzanui. Isebaale da zeli lo Aβeñel ma, é g̃e ma: «Lee vaa zu é laai k̃e anzai g̃oba?» ⁸ Naama wooiti ti wola wanani Aβeñel ma, é g̃e Isebaale ma: «Da k̃aazu ga gile, nii é botii g̃eazu Zuda βe ba? Kaite na woog̃e g̃iladai g̃eazu è-g̃e Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei βe, naa βe k̃e g̃elointi ba, ta b̃olaiti. Gè la vaani bu, è va loo Davide yeezu. Da g̃a è faag̃aaza daazu unma za, anzanui nii maavele ma. ⁹ GALA ge sò ná-zii g̃aawanaiti p̃e su, ni gè la losuβe k̃ein k̃eeni, naa laazeeli vai zu, nii G̃oog̃o GALAGI minazegea la Davide βe, é konai wo maazu, ¹⁰ é g̃e to g̃a Izelayele ta Zuda masadai g̃ulazu Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei ya, é fe Davide ya, é l̃ozei Dan, é li Beel-Seeba.» ¹¹ Isebaale la g̃eni zooni é va goog̃aavote ga woo g̃ila kpalaa, maz̃ol̃o é g̃eni wola luazu ba.

¹² Aβeñel keelaiti teβeni Davide ma, é g̃e ma: «βe g̃ili ka ñoño ga z̃oiti nii? De minazege ke ỹog̃ozu, na z̃o gè b̃o è va, gè Izelayele p̃e tati è ma.» ¹³ Davide g̃eni ma: «Zèe g̃a bu, da minazege b̃og̃o ỹog̃ozu, k̃e faa g̃ila k̃e maazu: da g̃ena vaa, k̃eni è va d̃e ga Sayile ná-doun anzanui Mikale.» ¹⁴ Naama ziegi zu, Davide keelaiti teβeni Sayile ná-doun zunui Isebaale ma, é g̃e ma: «Anzai Mikale ve zèa, nii gè fuluai ga Filiseti nuiti ta-zunu ani laaỹob̃o ungilagi (100).»

¹⁵ Isebaale Mikale zeg̃eni sinigi Paletiyele ṽo βe, Layise ná-doun zunui. ¹⁶ Paletiyele vil̃eni polu, é da w̃ol̃o, é ỹeni polu, ti zeeli Ba g̃ulime. Ti zeel̃iai ma niina, Aβeñel g̃eni ma: «Galena ma, è li.» E g̃aleni ma.

¹⁷ Aβeñel b̃oeni Izelayele g̃ewolaiti p̃o, é g̃e ti ma: «Kaite w̃oin g̃ea wo ma ga Davide g̃e ga wa-masagi. ¹⁸ Yee g̃e galai zeelia, wo naama g̃e wotiiti ke. Maz̃ol̃o G̃oog̃o GALAGI minazegeβe, é g̃e ma: «Nà-boti g̃e nui Davide g̃a gè nà-nuiti Izelayele nuiti unm̃oosu ga maavele, gè ti g̃ula Filiseti nuiti zea, ta ti zili nuiti p̃e zea.» »

¹⁹ Aβeñel b̃oeni g̃ana ño Benzamen mavofodai ṽo. Naa ṽoluma é liini Geebel̃on, é naama vaiti daazeeli Davide ma, nii ti zolooni ma ta Izelayele nui m̃otaiti, naa βe Benzamen mavofodai zu nuiti ba. ²⁰ E zeelini Davide ṽo βe Geebel̃on, ta zunu ṽuufeleg̃oiti (20), niiti ti maazaani. Davide daami wola g̃evele βeteni ti p̃e βe. ²¹ Aβeñel g̃eni Davide ma: «Nà liizu, gè Izelayele nuiti p̃e gaale ba da-zobogi wu, m̃aligi masagi, minazegegi g̃a g̃e wo ỹog̃ozu, da masadai g̃e, velei ñope è p̃o la.» Naa ṽoluma Davide yeeβeni Aβeñel va, é li ziileigi zu.

Zoaβe Aβeñel vaa vai

²² Su la goozani, Zoaβe ta Davide ná-nuiti ti da unkula, ti zeg̃e k̃omave ta. Ti vaani ga ani m̃ainm̃oin, niiti ti ti zoni k̃ooi zu. Aβeñel la m̃o g̃eni Davide ṽo βe Geebel̃on, maz̃ol̃o Davide βeni ba, é li ziileigi zu. ²³ Siegi zu Zoaβe ta ná-siepoluiti ti zeelini la, ti g̃eni ma: «Ñeel ná-doun zunui Aβeñel g̃ea vaani masagi ṽo βe, naama ge βe ba, é li ziilei su.» ²⁴ Zoaβe liini masagi ṽo βe, é g̃e ma: «Lee g̃a è keai? Aβeñel ṽaave è ṽo βe, d̃oun è ze ná, é li b̃og̃o yeema. ²⁵ E Ñeel ná-doun zunui Aβeñel g̃w̃e s̃o! Ni paave è ṽo βe, naa g̃a ño ga è yaava, é è lii veleit̃i ta è vaa veleit̃i k̃w̃e, naa ṽoluma é naa p̃e k̃w̃e, nii è k̃eazu.»

²⁶ Zoaβe g̃ulani masagi ṽo βe, é keelaiti teβe Aβeñel ṽolu. Ti Aβeñel g̃aa g̃aleni ma, é zeg̃e zieyeg̃ei ṽo βe z̃oligo, nii é Sila. Davide g̃w̃e faa la g̃eni naa zu. ²⁷ Aβeñel g̃alegai ma ma Geebel̃on, Zoaβe liini la d̃oog̃uz̃u, taai ma zig̃idave goozu velei, eg̃e a g̃e d̃oog̃uz̃u vaa wosu naa ma. Ti zeel̃iai ma miná, Zoaβe bog̃ai l̃oeni Aβeñel g̃ogi zu, é paa, nii a ke é deg̃ei Azayele vaa vai ṽotokula.

²⁸ Davide naama wooi menigai ma, nii keai, é g̃eni ma: «Nà-o, nà-masadai-yo gi-zo ge la Ñeel ná-doun zunui Aβeñel zaa vai zu G̃oog̃o GALAGI g̃aazu eỹesu g̃o. ²⁹ Ma g̃as̃o p̃e ka laazu Zoaβe ta ná-p̃el̃eyeg̃ei unma! Mavofodai zu mina vala p̃e ga: kalaj̃a kole nu, ba ge nu, ba nui a g̃e z̃eβ̃esu ga tukp̃oi, é da zie, ba nui a za ga bog̃a z̃okp̃oi, ba nui daamianigi a

6e valasu zea.» ³⁰ Zoabe ta defei Abisayi ti Abenēel vaani, mazōō é ti-legei Azayele vaani Gabagōn gōoi zu.

³¹ Davide gēni Zoabe ta kōōgō nuiti pē ma, ti gēni polu: «À wo gōba zefēiti bali ga, wo bōgō maagili ga saa wōb wo segei, wo Abenēel ná-saa wōbi wo.» Davide gēni ziezū pooma gēsui volu velei. ³² Ti Abenēel maagfuluni Geebelōn, Davide kpeei gūlani bu. Eyēsu nuḅuseiti pē ti gēni koba, ti da wōb. ³³ Masagi saa wōb wuyei nii looni Abenēel ma, é gē ma:

«Lee vaa zu è zaai, Abenēel, ga nu ḅakaiti saa velei?

³⁴ E-yeeiti su la gēa gīlini,
yōlōgō la gēa è-gōgōiti su,
kēle è-ma ḅoomai looḅe,
egē nui nii toosu nuiti ti valaai ba.»

Nuḅuseiti pē ti tōozeini ga wōba volu. ³⁵ Naa ḅoluma ēse pē ge bōini Davide la ga é daami wo, siēgi zu foloi gēni ná la de, kēle é konai nii woni, é gē ma: «GALA ge sò ná-ziiḡaawanai pē su, ni ná ḅulu ḅuḡa gīla kpalaa miina, ḅaa gē daamiani nōpe mi, foloi va gē é da.» ³⁶ Nuḅuseiti pē ti faa gḡēeni, é lo naa va, ti va bu, egēvelei ti gēni vaazu la masagi gēē vai pē bu. ³⁷ Kōōḅeḅeiti pē ta Izelayele pē ge kwēeni naama voloi ga masagi zō ge la Nēel ná-doun zunui Abenēel ná-saa vai zu.

³⁸ Masagi gēni ná-botigē nuiti ma: «Wo sugḡē nei ḅaa, ga masa gila ta é ga nu wola gīla, naa gā toai za Izelayele? ³⁹ Masa gulōi zieḅe mà, kēle zēḅe wola la de zēa. Seluya ná-doun zunui niiti ma, ta ga zēḅesu nu wolaiti. Gōōgō GALAGI bōgōi faa ḅou gē nui zala, é zoloo ná-faa ḅoi ma.»

4

Isebaale zaa vai

¹ Siēgi zu Sayile ná-doun zunui Isebaale mēnini la ga Abenēel zaa Geebelōn, zēḅei gūlani zea, ta dualuagi Izelayele nuiti pē soni. ² Zunu felegō gēni Isebaale ná-devei wu, ti ga kōōbō kundigīiti, gilagi laa gēni ga Baana, zoi laa ga Leekaḅe, ti-gēē gēni ga Benzamēn nui Limon, Beelōte taazuḅe nu gēni de. (Beelōte gēni ga Benzamēn nuiti po. ³ Beelōte nuiti ti ḅelani, ti li, ti zei Gitayime, ti-mavofodaiti ta de miná zaaḡaza.)

⁴ Zunu loun gīla ge gēni Sayile ná-doun zunui Zonatan ḅe, kōgō felegōi pē maaleḡefegai. Zizeleyele gōoi ma ziegi zu, kona dōlugō gā é gēni zea. Sayile ta Zonatan ti zaa wooi vaai ma, doun zo anzanui seḡeni, é ḅela la, é ye gaazuvilei zu, é too, naa gōgō felegōiti ti gūla bu. Daa gēni ga Mefibaale.

⁵ Beelōte nui Limon ná-doun zunu felegōiti Leekaḅe ta Baana ti lēni Isebaale ná-pelei wu folo gaalḡai, naa gēni laani folo ḅiimēnii zu. ⁶ Ti lēni pēle gōozuḅe egē ta gē molo zefezu, ti bogai ḅu kogi zu. Naa volu Leekaḅe ta kēḡḡeloin Baana ti ḅelani, ti li. ⁷ Ti lēni pēle gōozuḅe, siēgi zu é gēni laani la, é da loogō ná-betei zu daa ḅelei wu, ti paa. Ti nōungi leveni ba, ti bize la, ti ḅi piin ziezū Zuludēn ma ḅetu nēmei zu. ⁸ Ti liini ga Isebaale nōungi masagi Davide ḅō Geebelōn, ti gē ma: «Sayile ná-doun zunui Isebaale nōungi gā, è zili nui Sayile nii é gēa è ḡaiziezū ga é è vaa. Gōōgō GALAGI mālīgīi masagi nōnōi ḅotokulaa Sayile ta mavofodaiti ma za.»

⁹ Davide Beelōte nui Limon ná-doun zunu felegōiti goōḡaavoteni, Leekaḅe ta Baana, é gē ti ma: «Gē ḡonaa Gōōgō GALAGI ma, nii é vulua, nii é ùnmōḡai, é kùla kidaaviligiti pē su, ¹⁰ zoi é vaani pō Sikelage, é Sayile zaa vai wo mà, é gēni kaazu ga woo niine vaḡō gā é daazeelizu mà, gē gēni ti so, ti paa, naa gā é gēni ga ná-woo niine vaḡōi zulōnōgi, nii gē feeni zea. ¹¹ Siēgi zu mu faa ḅou gē nuiti wo sōbalala nui vaazu la ná-pelei wu, daazuḅe, gē la ma ḅamai maḡaazaḡaboga wo ma ḅaa, nii é wo-yeeiti ma? Nà wo gūlazu zoi va!»

¹² Gaamago Davide devei veeni ná-nuiti zea, ti ti vaa, naa voluma ti ti-yeeiti ta ti-ḡḡḡḡiti teve ti va, ti ti zele Geebelon kpoigi ḡḡḡḡ. Ti Isebaale nɔungi zedgeni, ti maagulu Abenel ná-kabai zu Geebelon.

5

Izelayele masagi Davide (1 Dɔlɔ Sevei 11:1-3)

¹ Izelayele wolodamai zɔiti pe ti vaani Davide vɔ be Geebelon, ti ge ma: «Ada ga zii gila, ta nama gila. ² Kaite Sayile ná-masadai ma ziegi zu gi unda, da ga è geni losu Izelayele ná-kɔiti tuḡḡ. Ḡḡḡḡ GALAGI minazegeni è ve, é ge ma: «Da ga è geezu ga ná-nubusei Izelayele maabe nui, è ge ga ná-totuḡḡi.» » ³ Izelayele ge wolaiti pe ti vaani masagi Davide vɔ be Geebelon. Miná ga ti minazege keeni ná yḡḡḡḡ zu Ḡḡḡḡ GALAGI gaazu. Ti gulɔ zienu ma, kee vai zu ga Izelayele pe ma masagi.

⁴ Davide ná-konagi geni ga puusavagɔ (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigɔ (40) ga é keeni masadai zu. ⁵ E kona dɔfela ta alu dɔzita geni Geebelon, Zuda wolodamaiti unda, é ke ga kona vuusavagɔ maazu savagɔ (33) masadai zu Zeeluzalɛme, Zuda ta Izelayele wolodamaiti pe unda.

Zeeluzalɛme zo fai (1 Dɔlɔ Sevei 11:4-9; 14:1-2)

⁶ Masagi ta ná-kɔḡḡḡḡ nuiti ti liini Zeeluzalɛme laalḡḡḡḡma, nii a ke ti kɔi ve Yeebuse nuiti ba, niiti ti geni zeini naama yooi zu. Naati ti geni Davide ma: «È la lea taai nii zu pe! Mazɔlɔ anee gaazuḡḡḡḡle nuiti ta dekpu nuiti ta è laavili.» Naa volu geni ga Davide la lea taazuve pe. ⁷ Kee Davide Siyon zoni, taai nii makegai ga sigi gaagoozagiti, ti ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.»

⁸ Naama voloi, Davide geni ná-kɔḡḡḡḡ nuiti ma: «Zoi é pɔ é zie Yeebuse nuiti bu, é leve nɔ ga zie yei velei, é zoi wu, toḡḡa zeeli ti ma, dekpu nui ta gaazuḡḡḡḡle nui niiti wɔinzegeve ma.» Miná ga faalaalii naa zedgeni ná ga: «Gaazuḡḡḡḡle nui ta dekpu nui ti la lea pelei wu.» ⁹ Davide zeini taazuve, é ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.» E ta bɔni taai zebɛi va ga peleitɛ ta sigigiti, niiti é ti loni maagoolii zu. ¹⁰ Davide zebɛi geni liizu ga wɔlɔba, tama Ḡḡḡḡ GALAGI Fai-Pɛ-Maliḡḡi geni ba.

Tiil masagi Gilame ná-keelaiti (1 Dɔlɔ Sevei 14:1-2)

¹¹ Tiil masagi Gilame keelaiti teveni Davide ma, é se dele guluiti teve ma, ta pe le maalee nuiti, naa ve kɔtu zaḡḡa nuiti ba. Ti masa pelei loni Davide ve. ¹² Davide kwɛeni naazu ga Ḡḡḡḡ GALAGI tɔun toga ga Izelayele masagi, ta é geni ná-masadai gaawɔlɔzu, ná-nubuseiti maavele ma, Izelayele nuiti.

Davide ná-doun zunuiti *ti zɔlɔni Zeeluzalɛme* (1 Dɔlɔ Sevei 3:5-9; 14:3-7)

¹³ Davide zedgai ma Geebelon, é li zeizu Zeeluzalɛme, é anza ḡḡḡḡaa vuluni, ta é tanigaa zei, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele. E doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔni naati ba. ¹⁴ Davide ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti zɔlɔni Zeeluzalɛme: Samua, Sɔbaɔbe, Natan, Salɔmɔn, ¹⁵ Yiɔbaal, Elisua, Neefɛge, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ta Elifeelɛte.

Davide ná-fɔnifaamaiti Filiseti nuiti ma (1 Dɔlɔ Sevei 14:8-16)

¹⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini la ga ti Davide zeida ga Izelayele masagi, ti guloi zie ma, ti laeni gaizie vai ma. Davide ma wooi menini, e yei koolagai zu. ¹⁸ Filiseti nuiti ti vaani ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ¹⁹ Davide Goofo GALAGI gaazaani, e fe ma: «Na zoo nei ge li Filiseti nuiti daalofoma? Da ti lo nei zeezu baa?» Goofo GALAGI goofaavoteni, e fe ma: «Li, toozei zege ma nape ge la ba, na Filiseti nuiti doozu e yeezu.»

²⁰ Davide zeelini Baale-Pelasime, e voni ti ma minaa. Davide geni ma: «Goofo GALAGI zege wove sili nuiti ta-goofo va tugo, egevelei ziei a da kaagai golo la.» Naa ga e keeni, ti na laasei peeni ga Baale-Pelasime (nii poluve ga «Maligii nii e zege wove».) ²¹ Filiseti nuiti ti ta-goofo ganigiti tooni ya minaa, Davide ta na-koofo nuiti ti naati sege.

²² Filiseti nuiti ti galeni ma volu ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ²³ Davide Goofo GALAGI gaazaani volu. Naa goofaavoteni, e fe ma: «Mina ti laagomi. Gula ga ti volu velei, da zeelizu ti ma guluiti tetemave. ²⁴ Siegi zu e nu gofo lugi menisu da guluiti saama, zuvile, e va, mazolo nazu ga ge losu da e lugo, nii a ke ge voni Filiseti nuiti ma.» ²⁵ Davide naa geni, nii Goofo GALAGI boni ma. E vonini Filiseti nuiti ma, e da ti be, e zo Geeba, e zeeli Geezel.

6

Davide lii vai ga minazege kesui Zeeluzalme (1 Dolo Sevei 13:1-14)

¹ Davide Izelayele gofo nu vapagiti gaaleni ba volu, ti fe ga nu waavuusavago (30 000). ² Naa voluma, e vileni pelei ma ta naama goovebeiti pe, ti da li Baalee-Zuda ga ti va ga GALA na-minazege kesui, nii Goofo GALAGI laaseigi maalolisu ma, Fai-Pe-Maligii, e zeini seelubeinti unda. ³ Ti minazege kesui gulani Abinadaabe na-pelei wu gize unmave, ti da wotolo niinei zu. Abinadaabe na-doun zunuiti Uza ta Ayiyo ga ti geni loni wotoloi lugo. ⁴ Ti minazege kesui zegeni Abinadaabe na-pelei wu gize unmave, ti da lii la. Ayiyo geni ziezu wotoloi lugo. ⁵ Davide ta Izelayele nuiti pe ti geni goozuneezu Goofo GALAGI gaazu, ti da geingein ganigi ma ziiti pe gein, niiti ti becai ga sipele gului, naa ve konigiti ba, ta papaiti, tamadegiti, sekeiti, ta kotegiti.

⁶ Ti zeelii ma Nakon na-molo lofazuve, nikeiti ti buneni, ti geni feezu, ti GALA na-minazege kesui loo. Uza yeemaaleni, e so. ⁷ Goofo GALAGI yigaawanani Uza ma, e dogo nave no, toozei na-faagaazagi va. Uza zaani minaa, GALA na-minazege kesui jobave.

⁸ Davide yigaawanani, mazolo Goofo GALAGI nii gefala lofai woni ga Uza. Na laasei ge veeni ga Pelese-Uza (nii poluve ga «e gulave Uza ma»), naama laaseigi ga de e ba zaagaza. ⁹ Naama voloi Davide wola luani Goofo GALAGI va, e da bofo gaazaaga ga: «Na zoo fale ge le ga Goofo GALAGI na-minazege kesui po be?» ¹⁰ Davide la geni vaani bu, e va li ga Goofo GALAGI na-minazege kesui po be, Davide na-taa wolai zu. Ti liini la Gate nui Wobede-Edome na-pelei wu. ¹¹ Goofo GALAGI na-minazege kesui yeni na alu savago laawu. Goofo GALAGI tuya looni Gate nui Wobede-Edome ve ta na-peleyegei pe.

Minazege kesui zeeli vai Zeeluzalme (1 Dolo Sevei 15:25--16:3)

¹² E woni Davide ma ga Goofo GALAGI tuya loove Wobede-Edome na-peleyegei ve ta nonaiti pe, GALA na-minazege kesui maavele ma. Nazuve Davide liini, e GALA na-minazege kesui zege Wobede-Edome na-pelei wu, e lii la Davide na-taa wolai zu, koozunee wolai zaama. ¹³ Minazege kesui zege nuiti ti koofo lo dozita cai ma, Davide nike zine wola gila ta nike bokpa gila kulani ga zalaagai. ¹⁴ Davide geni kuai wosu ga zebei pe Goofo GALAGI gaazu, maagilii na ga geze zegei, kulaai ga zalaaga gula nuiti ta-zegei.

¹⁵ Uele gana Davide ta Izelayele nuiti pe ti liini la ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui Zeeluzaleme, ga koozunε wooiti ta puvu fεε wooiti.

¹⁶ Tεi Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡeni lεεzu Davide ná-taa wolai zu, Sayile ná-doun anzanui Mikale loni, é da wεle fenεtεle laave. E masagi Davide ḡaani, é da vili, é da kuai wo Gooḡo GALAGI ḡaazu. E Davide vεlevεleni yiimaυε.

¹⁷ Ti vaani ga GALA ná-minazeḡe kesui, ti da seḡe ḡotai wu, nii Davide toni bε. Davide gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kulani Gooḡo GALAGI υε. ¹⁸ Davide beḡai ma ga zalaḡai naati kula, é tuya looni nuḡuseiti bε, Gooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii laaseigi zu. ¹⁹ E zεba é daamianigi ḡaaḡwε Izelayele nuiti pe ba, zunuiti ta anzanuiti, εεε gilagilagi ḡulu ḡilagila solḡoni, ta sua mḡgai, é υεε leezen vḡoi ma ḡuun gilagila ba. Naa voluma, εεε pe ge ḡaleni ma ná-pelei wu.

²⁰ Davide ḡaleni ma ná-pelei wu ga é tuya loo ná-pele wu nuiti bε. Sayile ná-doun anzanui Mikale daaḡomini, é ḡe ma: «Ee! Gaamazu Izelayele masagi lebiya zḡḡḡe za, é ḡḡba ḡakai ḡulaυε ná-botigε nuiti ta-wotigε anzanuiti gaazu, eḡe zunu ḡakai ta nḡ!»

²¹ Davide Mikale woḡaaυoteni, é ḡe ma: «Gooḡo GALAGI ḡa ge ná-koozunεεi ḡulaai gaazu, nii é yiimazeḡeai ga ze, é è-ḡεε ye ná, ta ná-peleyeḡei pe, é kε ga ná-nuḡuseiti Izelayele nuiti ta-lotugḡoi. Nà koozunεεi ḡula de volu, deḡi vai ma. ²² Nà de ḡḡḡ vεlevεlesu volu, é leve nii va keai, ge ḡḡḡmaaye. Kele naa pe ge ḡεε va, lebiyai ḡa ve bε, botigε anzanui naati zea, niiti è vaazu ti ma.» ²³ Sayile ná-doun anzanui Mikale la ḡeni doun zḡḡoni, eyεsu é za.

7

GALA ná-minazeḡeḡi Davide mavofodaiti bε (1 Dḡḡ Sevei 17:1-15)

¹ Tεi masagi Davide zeini ná-pelei wu, ta Gooḡo GALAGI dooḡo feeni zea, é kula sili nuiti pe zea, niiti ti ḡeni maagoolii zu, ² é ḡeni GALA goo wo nui Natan ma: «Wεle! Nà ḡiizu masa pelei wu, nii togai ga seḡele gului, GALA ná-minazeḡe kesui ma ge da ḡi seḡe vεle wu.» ³ Natan masagi woḡaaυoteni, é ḡe ma: «Li, nii nḡpe é è yiima, è ke, mazḡḡ Gooḡo GALAGI ḡa è va.»

⁴ Kele naama ḡidii, Gooḡo GALAGI ḡḡeni Natan υḡ ḡani: ⁵ «Li, è ḡe ná-botigε nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI wooi ḡaa: Da ḡa è ḡεεzu è pele lo bε, υε ná zeini ná? ⁶ E lḡzei Izelayele nuiti kula yee ma bε Ezipete yooi zu, é zeeli za ma, seizu la ga pele wu, ge ḡeni ti va seḡe vεlei wu, GALA daaḡomi seḡe vεlei wu. ⁷ Yeḡeḡalalai nii pe ge keeni Izelayele nuiti polu, ge ḡeni totugḡoiti seizu, kele ti zaama ḡe ḡa ge ḡeni ma: Lee vaa zu wo la pele losu bε ga seḡele gului?»

⁸ «Peḡe, nii ḡa è liizu niina, è bo ná-botigε nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: Nà ḡa ge è zεḡeni baala makesuυε tufa letεiti su, ge è ḡe ga ná-nuḡuseiti Izelayele nuiti ta-lotugḡoi. ⁹ Nii pe è yeeυua bu, zεḡe è va naati pe su, ge è zili nuiti pe suwuḡaaleυe. Nà lebiya laasei feezu è ya, ga etea nu wolaiti tḡnḡi ḡευele. ¹⁰ Nà seizu veezu ná-nuḡusei Izelayele nuiti zea, υε ta zeini ná, ti la luaa ani nḡpe ba, telebotala nuiti ti la mḡ tḡzeida ga ti va da ti ḡḡḡ ga ma mḡungi zu ḡευele, ¹¹ eḡευelei tukḡḡaaleυe nuiti ta-ziegi ḡeni la, niiti ge ti zeini ná-nuḡusei Izelayele nuiti unda. Nà dooḡogi veezu è ya, ge è unmḡḡ è zili nuiti ma. Naa voluma, nḡun ná, Gooḡo GALAGI, ná dεεzu ga de ga da-υεleyeḡei ḡa ḡεεzu ga masa peleyeḡei.

¹² «Siεgi zu è lii voloi zeelizu la è-mεmεwolani pḡ, ná è-mavofodai ta ḡḡḡḡḡ sei ga è-υotogi masadai zu, ge ná-masadai ze. ¹³ Tḡ ḡa é vaazu pele losu bε, ná ḡaa ná-masa kpḡkpḡgi maazu eyεsu ḡḡ. ¹⁴ Nà ḡḡḡi ná ḡe bε ga ḡεεḡei, tḡun ge ḡe bε ga doun zunu. Ni a

faa n̄ou ḡeena, n̄a maaḡolo, egevelei doun keeɣei a da ná-doin maaḡolo la. ¹⁵ Kele gè la n̄a-nub̄oḡolai maaḡoozaa ba pe, egevelei gè maaḡoozani la Sayile va, nii gè dikpini, gè è vile ga potogi. ¹⁶ Da-veleyeɣei ta da-masadaï ta zeï ga paḡo ḡaazu eyesu ḡo, da-masa kp̄okp̄ogi la niikpiga eyesu ḡo.»

¹⁷ Natan liini, é niima b̄oeti pe ta ma ḡulakel̄emaiti pe daazeeli ga paḡo Davide ma.

Davide ná-maan̄eɣei
(1 D̄ob̄o Sevei 7:16-27)

¹⁸ Naa ḡeai ma, Davide liini, é zeï Ḡooɣ̄o GALAGI ḡaazu, é GALA fali ḡani: «M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, n̄a ga leeni, n̄a-peleyeɣei balaa ka ga leeni, è liizu dàazeelizu, ve gè ná? ¹⁹ E la m̄o naa ḡaani ga faa wola, M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, è minazeɣea volu b̄e, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui, ga velela vele vaiti ti maaḡoozaai, é vile n̄a-masa peleyeɣei va. M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, velei ḡana da da nub̄usei zo da nei? ²⁰ Lee ḡili ka n̄a bo è ma, é veɣe nii va? M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, da b̄oḡoï è kw̄eɣe, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui. ²¹ Da-minazeɣegi ta da-leveiti maavele ḡa é kea, è niima vaa wolaiti kea, è lati, è ti ḡula b̄e kel̄ema, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui.

²² «Ee, M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, è w̄ool̄ove! Nu n̄ope ge la ga è ḡevele, gaamazu gala kili n̄ope ge la ná, é ḡula è volu, egevelei n̄o gi menigai la ga gi-woiyeɣeiti. ²³ Eteai zu, zii b̄egele ḡa é ga da-nuiti Izelayele nuiti kevele, nii è liai, è ti un̄m̄o, ti ḡe ga da-nub̄useiti, ta è b̄oḡo w̄ool̄o? E la zii ḡiligi tanigaa b̄eeni b̄aa ta ta-ḡalagiti da-nub̄useiti tuɣ̄o, niiti è ti un̄m̄oɣ̄ai, è ti ḡula Ezipete yooi va. ²⁴ E da-nub̄usei Izelayele nuiti seida ga ti ḡe ga da-nub̄useiti eyesu ḡo. Da ma, Ḡooɣ̄o GALAGI, è ḡea ga ta-GALAGI.

²⁵ «Niizu niina, M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, soma kae, è b̄aa da-minazeɣegi maazu, nii kea b̄e, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui, ta n̄a-masa peleyeɣei ve. Ke, egevelei è boga la. ²⁶ Naazu da lebiyai z̄ol̄o eyesu ḡo, ta nuiti ti ḡe ma: «Ḡooɣ̄o GALAGI, Fai-Pe-Maliɣ̄ii ḡa é ga Izelayele ná-GALAGI!» N̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui Davide, n̄a-masa peleyeɣei mina niikpi pe è ḡaazu. ²⁷ Maz̄ol̄o, ee, Ḡooɣ̄o GALAGI Fai-Pe-Maliɣ̄ii, Izelayele ná-GALAGI, da b̄oḡoï ḡa è dea ga ze, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui, ga da masa peleyeɣei losu b̄e, naa ḡa é kea gè gaab̄aa z̄ol̄oɣ̄a, gè niima maan̄eɣe wooi laazeeli è ma.

²⁸ «Niizu niina, M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, da ḡa è ga GALA, è-laawooiti ta ga gaamai, da ma ka è minazeɣea b̄e ga undaan̄eï nii, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui. ²⁹ Soma mu niina, è tuya loo n̄a-masa peleyeɣei ma, nii a ke é ye ná ḡo è ḡaazu. Maz̄ol̄o, M̄aliɣ̄ii, Ḡooɣ̄o GALAGI, da ḡa è minazeɣea, da-luyai maavele n̄o ḡa a ke, n̄eï gè ga da-wotiɣ̄e nui, n̄a-masa peleyeɣei tuya z̄ol̄o.»

8

Davide zobo z̄ol̄o fai
z̄oama ziiti ma, ti maaḡoolii zu
(1 D̄ob̄o Sevei 18:1-13)

¹ Naa voluma Davide v̄onini Filiseti nuiti ma, é ti ḡaazu unfe seɣe, é ta-ḡaabaai ḡula ti ya.

² E v̄onini balaa Moabe nuiti ma. Niiti é ti zoni, é ti laani z̄ooi ma, é ti ḡaaḡwe su ga seizu savaḡo ga galui. Nu zeizu savaḡoï zaama, é seizu feleḡoiti paani, é seizu ḡilagi ye vulua. Moabe nuiti ti ḡoloni Davide ve, ti da mului zala ma.

³ Naa voluma Davide v̄onini S̄oba masagi Ḡadadeez̄eel ma, Leɣ̄oɣ̄e ná-doun zunui, siegi zu é ḡeni liizu la ga ná-masadaï zeida volu zie wolai Ufelate maave. ⁴ Davide soo bize zalavusu waagila und̄ofela (1 700) zoni, ta sie k̄oḡo zalaavusu waavuufeleḡo (20 000). E wotolo bize zoo ungila (100) makeni. E m̄otaiti k̄oḡo volu pataiti teveni.

⁵ Siili yooi zu nuiti ti ḡeni Damase, naati ti vaani b̄osu S̄oba masagi Ḡadadeez̄eel va. Davide nu waavuufeleḡo maazu feleḡo (22 000) vaani ti va. ⁶ Naa voluma, Davide kundif̄iiti seini Damase yooi zu Siili nuiti saama. Siili nuiti ti ḡoloni Davide ve, ti da mului

zala ma. Gooḡḡ GALAGI ḡeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ḡeni liizu ná ga kooi. ⁷ Davide zanu kooḡḡ zepɛgiti seḡeni, niiti ti ḡeni Gadaḡeezeel ná-salavusuiti zea, é li ga tiye Zeeluzalɛme. ⁸ Davide kolu bɔi mɔinmɔin seḡeni masagi Gadaḡeezeel ná-taa wolaiti su, Beeta ta Beelbtayi.

⁹ Siɛgi zu Gamate masagi Tɔyi mɛnini da ga Davide vɔnige Gadaḡeezeel ná-kooḡbeiti pe ma, ¹⁰ é ná-doun zunui Yolame leveni Davide ma ga é tuvo, ta é mama fala vai zu Gadaḡeezeel va, é vɔni ma, tɔzei Tɔyi ta Gadaḡeezeel ti ḡeni kooi ḡa nɔ ḡɔ. Yolame liizuve, é liini ga soalai ma zii pe, niiti ti ḡeni ga walii, zanugi, ta kolu bɔigi. ¹¹ Masagi Davide ti veeni Gooḡḡ GALAGI ve, eḡvelei é keeni la niina ga walii ta zanugi, nii é kulani zɔma zii ḡiligiti zea, niiti é vɔnini ti ma: ¹² Edome nuiti, Moabe nuiti, Amɔn nuiti, Filiseti nuiti, ta Amaleke nuiti, ta nii kpein é soni kooi zu, é kula Sɔba masagi Gadaḡeezeel ya, Leḡɔbe ná-doun zunui.

¹³ Davide loḡḡi mɔta ḡulani, siɛgi zu é ḡaleni la ma, fɔnigai ma Edome nu waapuugo maazu lɔsavai (18 000) ma, Kpolo Uɛtugi zu. ¹⁴ Naa voluma, é kundigiiiti seini Edome yooi ná pe su. Edome nuiti pe ti ḡoloni Davide ve. Gooḡḡ GALAGI ḡeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ḡeni liizu ná ga kooi.

*Davide ná-botigɛ nu wolaiti daaseigiti
(1 Dɔbɔ Sevei 18:14-17)*

¹⁵ Davide masadai ḡeeni Izelayele pe unda, é ḡeni tukpɔi ḡaalevezu ga soledai ná-nuḡuseiti pe be. ¹⁶ Seluya ná-doun zunui Zoabe ḡa é ḡeni ná-kooḡbeiti unda, Ayilude ná-doun zunui Zɔzafate ḡe ga seve make nui, ¹⁷ Ayituḡe ná-doun zunui Sadake, ta Aḡiataal ná-doun zunui Ayimeeleke ti ḡe ga zalaḡa ḡula nuiti, Selaya ḡe ga seve ḡe nui. ¹⁸ Yeḡɔyada ná-doun zunui Benayaḡu ḡa é ḡeni Kelete nuiti ta Peelete nuiti unda, niiti ti ḡeni ga masa make nuiti. Davide ná-doun zunuiti ti ḡeni ga zalaḡa ḡula nuiti.

9

Davide yeezei vai

Zonatan ná-doun zunui Mefiḡaale wu

¹ Davide gaazaḡagi woni, é ḡe ma: «Sayile ná-pele wu nui ta yeḡe nei vulua? Nà pɔ ḡe woogɛḡilada ḡe be, Zonatan maavele ma.» ² Sayile ná-peleyeḡei wu botigɛ nui gila ge ḡeni ná, daa ga Siḡa. Ti vaani la masagi vo be. Davide gaazaḡani, é ḡe ma: «Da ḡa è ga Siḡa?» E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡa ḡe ga Siḡa, da-wotigɛ nui.» ³ Masagi da gaazaḡa, é ḡe ma: «Nu vulu nɔpe ge la yeni Sayile ná-peleyeḡei wu, nii nà zie be ga GALA ná-woogɛḡiladai?» Siḡa gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Zonatan ná-doun zunui gila ka de ná, nii kooḡḡ felego pe maaleḡefegai.» ⁴ Masagi ḡeni ma: «Mini ḡa é ná?» Siḡa gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Toḡa Lodeḡaal, Makiil ná-pelei wu, Amiyele ná-doun zunui.» ⁵ Masagi Davide nu leveni, ti li, ti seḡe Lodeḡaal, Amiyele ná-doun zunui Makiil ná-pelei wu.

⁶ Siɛgi zu Sayile ná-dounloin, é ga Zonatan ná-doun zunui Mefiḡaale zeelini la Davide ḡakala, é nɔkɔni masagi wu. Davide tolini, é ḡe ma: «Mefiḡaale!» Naa ḡe ma: «Wele nà va, da-wotigɛ nui.» ⁷ Davide ḡeni ma: «Mina lua. Nà woogɛḡilada ḡeezu è ve, è-ḡee Zonatan maavele ma. Nà è-ḡewola Sayile ná-zooi pe feezu volu é ya, da bɔḡḡi da ḡe laamiizu nà-taḡalii ḡa folo-o-folo.» ⁸ Mefiḡaale nɔkɔni, é ḡe ma: «Masagi, lee vaa zu è yiizoolɛzu ga ze, nɛi ḡe la vizɔni gile voomai va?»

⁹ Masagi Siḡa lolini, Sayile ná-botigɛ nui, é ḡe ma: «Nii kpein é ḡea ga Sayile ta ná-peleyeḡei nɔnɔ, ḡe ti pe fea è-maliḡii ná-dounloin ya. ¹⁰ Da ve-o, è-loun zunuiti be-o, da-wotigɛ nuiti be-o, wa ḡeezu tii ḡeezu be. Nii wa sɔlɔna, wo vaa la, naa ḡa é ḡeezu ga è-maliḡii ná-peleyeḡei ḡɔnɔgi. Mefiḡaale bɔḡḡi ḡa ḡeezu laamiizu nà-taḡalii ḡa folo-o-folo.» Siḡa ma, zunu loun puugo maazu loḡugɔ (15) ḡa é ḡeni zea, ta botigɛ nu vuufelegɔ (20). ¹¹ Siḡa ḡeni masagi ma: «Nii kpein maliḡii masagi bogai mà, nɛi ḡe ga da-wotigɛ nui, nà

ti pe keezu.» Mefibaale ma ge geni daami wosu masagi ná-tabalii ga, ege masagi ná-doin ta. ¹² Zunu loun gila ge geni Mefibaale ya, nii daa geni ga Mika. Siba ná-pele wu nuiti pe ti geni botii geezu Mefibaale ve. ¹³ Mefibaale yeni Zeeluzalame, é da laami masagi ná-tabalii ga. Kogfo felegaiti pe maalegefeni.

10

Amón masagi Davide ná-keelaiti unfe fai (1 Dolo Sevei 19:1-5)

¹ Naa volumna Amón masagi zaani, ná-doun zunui Ganun zeipotogi zu ga masagi. ² Davide geni ma: «Nà woogefilada geezu Ganun ve, egevelei keege Nagase woogefiladai geni la bè.» Davide ná-botige nui tanigaa leveni ga ti bena fe be keege zaa vai zu. Siegi zu Davide ná-botige nuiti ti zeelini la Amón yooi zu, ³ Amón lotugaiti ti geni ta-masagi Ganun ma: «Da kaazu ga è-gee ná-lebiya ga é keezu Davide gaanene nua levesu la è ma baa? Taai gwee fai ta pete fai laade baa, nii a ke ti va kologolo yeeta?»

⁴ Ganun Davide ná-keelaiti soni, ti ti-beleiti gilazuve ti bo, ti ti goba zefaiti tevega, é zo bu, é le ti-zaamave letemave, ti be ti va, ti da li. ⁵ Davide menini nii keai. E keela leveni ti lugfo, mazoboo naati ti wola unfeni. E ge ti ma: «À ye Zeeliko eyesu wo-beleiti ti le volu, wa va niina.»

Davide voni fai Amón ta Siili nuiti ma (1 Dolo Sevei 19:6-19)

⁶ Amón nuiti ti kaani ga ti bogfo wainzegea Davide ma. Ti salavusuiti gaizieni zou giligaa zu: salavusu waavuufelago (20 000) Siili nuiti saama ti Bete-Legobe, ta Soba, salavusu waagila (1 000) Maaka masagi vo be, ta salavusu waapuugo maazu felago (12 000) Tobe vo pelei. ⁷ Davide menigai ma, é Zoabe leveni ti laalofoma, ta Izelayele gaoobeiti pe.

⁸ Amón nuiti ti julani, ti lo kogfo vai ma, ta-laa wolai laave. Siili zalavusuiti, niiti ti zegeni Soba ta Legobe ta Tobe, é ve Maaka zalavusuiti ba, naati pe ti geni loni ye koo lobi zu. ⁹ Zoabe kaai ma ga kogfozuve ga fele voma, velelave ta voluzu velei, é yeeloni kogfo nu gefegezegiti ba, é ti vile Siili nuiti daawu kogfo vai ma. ¹⁰ E kooobei motai ma lotugolai galivaani kegefeloin Abisayi ma, naati ti lo Amón nuiti daawu kogfo vai ma. ¹¹ Zoabe geni kegefeloin Abisayi ma: «Ni Siili nuiti zeevi ka moinna ma, da va, é bo ba. Ni Amón nuiti zeevi ka moinna è ma, na va, ge bo è va. ¹² Zebzege, ade kooi go, de da-nubuseiti maalobo, ta da-GALAGI ná-taaiti. Gogfo GALAGI naa ge, nii pagai gaazu!»

¹³ Zoabe ta ná-kooobei ti lopele beteni kogfo vai ma, Siili nuiti daalofoma, naati ti velani ba. ¹⁴ Amón nuiti ti kaai ma ga Siili nuiti ti vela, tiya balaa ti velani Abisayi va, ti li ta-laazu. Zoabe zegeni Amón nuiti polu, é gale ma Zeeluzalame.

¹⁵ Siili nuiti ti kaai ma ga Izelayele nuiti ti voniga ti ma, ti ta-gaoobei pe gaaleni ba. ¹⁶ Masagi Gadadeezel keela leveni, ga ti Siili nui zaiti gaale ba, niiti ti zie wolai Ufelate volu velei. Gadadeezel ná-kogfulubai Sobake loni ti lugfo, ti zeeli Geelame.

¹⁷ Davide faa gwegai ma su, é Izelayele gogfo nuiti pe gaaleni ba, ti Zuluden bude, ti li Geelame. Siili nuiti ti gevele beteni ga ti vala Davide va, ti kooi lozeini. ¹⁸ Kele ti velani Izelayele nuiti ba. Davide kogfo wotolo undofela (700) zu zalavusuiti paani, ta soo bize zalavusu waavuunaanigo (40 000). Zeezelini balaa ta-gogfulubai Sobake ma, naa za nave. ¹⁹ Tei masagi niiti kpein ti boni Gadadeezel va, ti kaani ga Izelayele ziaa ti wu, ti ziileigi gaizieni yogfozu ta Izelayele, ti golo Izelayele ve. Naa volumna Siili nuiti ti geni luazu ga ti va li bosu Amón nuiti ba.

11

Davide ta Bate-Seeba ta-vai

12

GALA goo wo nui Natan zelilo fai Davide ma

¹ Gooḡo GALAGI Natan leveni Davide ma. E liini pɔ be, é gɛ ma: «Zunu felego ɣeni taai ta zu, zɔi ga kpete nu, bɔlai ga bala nu. ² Nikeiti ta baalagiti ti moinni kpete nui ya. ³ Baala saa yivo ɣila kpe nɔ ɣa é ɣeni bala nui ya, nii é geyani, é da to, naa ɣeni baagɔzu pɔ be ná-dointi koba. E ɣeni zunui ná-daamianigi miizu, é da bɔle ná-ziawɔi zu, é da la zeeloko zu, é ɣeni zea ege ná-doun anzanu. ⁴ Yeeta ween ɣulani kpete nui ma, kele toun ge la ɣeni pɔ ga é va ná-toganii ta zege, baalagiti baa nikeiti saama, é va gili ma weein ve ga kɔnɔgi. E liini, é bala nui ná-baala saa yivoi zo, é kpete ga ma weein ɣonɔgi.»

⁵ Davide wola yiigaawanani naama zunui ma, é gɛ Natan ma: «Gè ɣonaa Gooḡo GALAGI ma, nii é vulua, ga nui nii é naama vai ɣea, maaneve ga é za. ⁶ Baala zivoi é segeai, toga naama veda naanigɔi ve, mazɔlɔ é la gaazumaawɔingaa ɣeni.»

⁷ Natan ɣeni Davide ma naazu: «Da ɣa é ga zunui naa! Gooḡo GALAGI Izelayele ná-GALAGI wooi ɣaa: «Nà ɣa gè gulɔ ziaa è ma ga é gɛ ga Izelayele masagi, gè è ɣula Sayile ya. ⁸ Gè è-maligi Sayile ná-pelei lɔ è yeezu, gè anzaiti pu è yeezu, gè è zai ga Izelayele ta Zuda unda ga masagi. Ni naa pe ge ɣea ga faa go, kɛvele betea ɣea de ga gè vɛɛani ɣiligaa la ma. ⁹ Lee vaa zu mu è dàawooi vɛvɛlesu, è da wànama vai gɛ? E Gete nui Ilii vaave ga boɣa zɔkpɔi, è anzai zege, è ke ga dɔnɔ, to bɔɣɔi ma è paa ga Amɔn nuiti ta-woɣa zɔkpɔi. ¹⁰ Naa ɣa é ba, toomai la mɔ zegea da-velei va pe, mazɔlɔ è pɛvɛlega, è Gete nui Ilii anzai zege ga dɔnɔ.» ¹¹ Gooḡo GALAGI wooi ɣaa: «Nà vaazu ga maanɔɣɔi è vɔ, è ɣula da-veleyeɣei nɔ wu, nà è bɔɣɔ anzaiti segezu è ɣaazu, gè ti ve nu ɣili zea, é la ga tiye ese pe gaazu. ¹² Doun è dɔnɔi ɣeeve dɔɣufuzu, nɔn nà nii ɣeezu Izelayele pe gaazu, folo wolai.» »

¹³ Davide ɣeni Natan ma: «Gè kotoi ɣea Gooḡo GALAGI laalɔɣoma.» Natan ɣeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI da-ɣotoi maavaayega, è la mɔ zaazu. ¹⁴ Kele tei niima vai maavele ma, è yegeɣalɔi vea Gooḡo GALAGI zili nuiti zea ga ti woo nɔi wo ma, doin sɔlɔɣai è ve, toga za.»

Davide ná-faaɣaazagi ma zalai

¹⁵ Natan ɣaleni ma ná-koizu. Gooḡo GALAGI seebe wolai vilini dounɣoi ma, nii Ilii anzai sɔlɔni Davide ve. ¹⁶ Davide GALA maaneɛɛni dounɣoi ve. E zugi zoni, é ni piin laani zoi ma. ¹⁷ Ná-pelei wu wotiɣe nu wolaiti ti looɣoni ba ga é wuzegɛ, kele é ɣɛleni, é la keeni, ti va laami vɔma.

¹⁸ Folo lɔfela vɔluma, dounɣoi zaani. Davide ná-botigɛ nuiti ti la ɣeni zoosu ti va bo ma, mazɔlɔ ti ɣeni ɣeezu bɔɣɔ ma: «Dounɣoi ɣeai ma vulua, é la woiloni ade-woo ma. Ada zoo ɣale, ade gɛ ma, dounɣoi zaa? Toga faa nɔu gɛ ga bɔɣɔ.» ¹⁹ Davide kaani ga ná-botigɛ nuiti ta bɔezu laa wu. E gaɣaani ga dounɣoi zaa. E ti ɣaazaɣani, é gɛ ma: «Dounɣoi zaa baa?» Ti gɛ ma: «É zaa.»

²⁰ Naazu Davide wuzegɛni zoi ma, é maagba, é gulɔ maku neɛɛgi zie bɔɣɔ ma, é ná-segei maavalibo, é li Gooḡo GALAGI ná-pelei wu, é nɔkɔ ná. Naa vɔluma é liini ná-koizu, é gɛ ti daamianigi ve zea, é laami. ²¹ Ná-botigɛ nuiti ti gaazaɣani, ti gɛ ma: «Nii è keai, naa vɔlube ɣa ga leeni? Siegi zu dounɣoi ɣea la vulua, è zugi zoge, è da wɔlɔ. Tei é zaa, è wuzegɛ, è da laami.» ²² E ti woɣaavoteni, é gɛ ma: «Siegi zu dounɣoi ɣea la de vulua, gè ɣea zugi zosu, gè da wɔlɔ, mazɔlɔ gè ɣea ɣeezu ma: «Be ɣa é kwɛɛ ni Gooḡo GALAGI la màawɔingaa, é va dounɣoi yenvui ye su?» ²³ Ni é zaa, lee vaa zu nà li zu sosu? Naama zobo ka bè, gè zenvui vu su? Nɔn nà liizu pɔ pelei, kele toun ge la mɔ vaazu ga pɔ pelei.»

Salɔmɔn zɔlɔ fai

²⁴ Davide maabugani anzai Bate-Seeba va, é gaanɛɛɛ, é laani koba, naa doun zunu ɣili sɔlɔ be vɔlu, é daasei peɛ ga Salɔmɔn. Gooḡo GALAGI dounɣoi naa neeni ve, ²⁵ é naa

laeni ga Davide ga GALA goo wo nui Natan maavele. Naama neɛbei maavele ma, doungoi laaseigi vɛeni ga, Yedidia (nii poluve ga «Gooɔ GALAGI neɛɲɔɔɔ»).

Davide Amɔn nuiti ta-laa wolai
Laɓa zo fai

(1 Dɔɔ Sevei 20:1-3)

²⁶ Naama ziegi zu kooɔfuluɓai Zoabe laaleeni Amɔn nuiti ta-laa wolai Laɓa wu, ɛ masa koizuve zoni. ²⁷ Nazu ɔa ɛ keelaiti teveni la Davide ma, ɛ ɔe ma: «Gɛ laalea Laɓa wu, gɛ buu vele ɔoizuve zoga vɔɔ, ve zie makesuve na. ²⁸ Kooɔvebei mɔtai ɔaaleena ba mu, ɛ va, ɛ taai ze keɛ su da ɔɔɔɔ, ɛ so. Gɛ la pɔ ga gɛ so, ma lebiyai pe ge va va pɔ.» ²⁹ Davide kooɔvebei mɔtai pe gaaleeni ba, ɛ li, ɛ laale Laɓa wu, ɛ naa zo. ³⁰ Davide masa ɔɔɔɔgi zɛgeni, nii ɛ ɔeni ta-masagi unma. ɔɔɔɔgi naa ɔeni ga zanu tetelegi, buɲegi ɔeni ga kilo vuusavago (30), kɔtu zɔngɔ ɔaagi ɔila ge ba. Ti dɔɔni Davide unma. E ɔulani taai naa zu ga ani mɔinmɔin, niiti ɛ ti zoni kooi zu. ³¹ Nubusei niiti ti ɔeni zeini na, ɛ naa tanigaa ɔeeni ga sii zie nuiti, kɔtu ɔolo nuiti, gulu vɔ nuiti, ɛ tanigaa ɔe ga biliki loɔa nuiti. Uele ɔana ɛ keeni la ga nubuseiti pe, niiti ti ɔeni Amɔn laaiti su. Naa vɔluma, Davide ta kooɔvebeiti pe ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme.

13

Amenɔn ta Tamaal ta-vai

¹ Naa vɔluma, peɛe nii ɛ ɔeeni, zeela ɔila ge ɔeni Davide na-doun zunui Aɓesalɔme ya, pagai ga gola, daa ga Tamaal. Davide na-doun zunui Amenɔn wɔinni la. ² Amenɔn zeeɓeni ga ziiɔɔɔ, ɛ vile na-seelai Tamaal va, nii wɔin ɔeni ma. E ɔeni Amenɔn ɔaazu ga fai maayikiai, ga ɛ va maabuɔa naa va, mazɔɔɔ naa la ɔeni de zunu vaa ɔweɛ. ³ Amenɔn ɔɔɔɔ la ta ɔeni na, gola ɔeleɔeleɔai, daa ga Yɔnadaɓe, Davide keeɔɔloin Simea na-doun zunui ɔeni de. ⁴ E ɔeni Amenɔn ma: «Lee vaa zu ɔei ɛ ga masa doin, ɛ ɔɔɔɔ maawɔinzu ɔani sobu-o-sobu? E la pɔ ɛ va bo ma?» Amenɔn gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Tamaal ɔa wɔin ma, keɔloin Aɓesalɔme na-seelai.» ⁵ Yɔnadaɓe ɔe ma: «La betei zu, ɛ ɔɔɔɔ ɔe ga seeɓe nui. Siegi zu ɛ-ɔee a vaana la, da ɔe ma: «Va bu, na-seelai Tamaal va, ɛ daamii ve zɛa, ɛ kpɛte gaazu, tɔ ɔɔɔɔ ɛ fe zɛa, gɛ mi.» »

⁶ Amenɔn laani, ɛ ɔɔɔɔ ɔe ga seeɓe nui. Masagi liini weɛzu ma, Amenɔn ɔe masagi ma: «Na ɛ maaneɛɛzu, soma na-seelai Tamaal va, ɛ deɔe buun felegɔ ɔete gaazu, tɔ ɔɔɔɔ ɛ ti ve zɛa, gɛ ti mi.» ⁷ Davide keela leveni Tamaal ma na-pelei wu, ɛ ɔe ma: «Li ɛ-liɛ Amenɔn na-pelei wu, ɛ kɔnɔ gili.»

⁸ Tamaal liini die Amenɔn vɔ be, ɛ ka laani, ɛ bulu vukɔi yeɓeni, ɛ gaayo, ɛ deɔe buun felegɔ ɔete die ɔaazu, ɛ gili. ⁹ E ma ligii zege, ɛ daaloka gaazu. Keɛ Amenɔn ɔelɛni daami va. E ɔe ma: «À nuiti kula na-pelei wu!» Eɛe pe ge ɔulani na-pelei wu. ¹⁰ Amenɔn ɔeni niina Tamaal ma: «Vaana ga deɔe buungiti daa velei wu, miná ɔa ɛ ti veezu na zɛa da ɔɔɔɔ, gɛ ti mi.» Tamaal liini ga deɔe buungiti, ɛ ti ɔetɛni die Amenɔn ve, naa laa velei wu. ¹¹ Siegi zu ɛ ɔeni feezu la zɛa, Amenɔn soni, ɛ ɔe ma: «Va, de la, zeela!» ¹² Tamaal ɔe ma: «Ba, diɛ, mina vu ma! Naa la da ga ɔe Izelayɛle. Mina unfetala vai naa ɔe!» ¹³ Naa ɔea vɔluma, mini ɔa na li na ga na-unfegi? Da ɔalaa, da ɔɔɔɔ ɔula naazu ga unfetala nu Izelayɛle. Lee vaa zu ɛ la lia, ɛ bo masagi ma? E la ɔelea fee vai va ɛ ve.» ¹⁴ Keɛ Amenɔn la ɔeni keeni, ɛ va woilo goo ma, ɛ soni ga maabaai, ɛ vu ma, ɛ laa la.

¹⁵ Naa ɔeai ma, maayo ge zɛgeni Amenɔn ve, ɛ naa wɔinzeɔeni ga gola, ɛ leve naa na-neɛbei va, nii ɛ ɔeni ziima. E ɔeni naa ma: «Wuzɛɔena ve, ɛ li!» ¹⁶ Tamaal ɔeni ma: «Ba! Mina kpɛ ɔana, naa ɔa ɔe ga faa ɲɔu wola, ɛ leve nii va, ɛ keai ga ze niina.» Keɛ ɛ la keeni mɔnɔ, ɛ va woilo goo ma. ¹⁷ E na-botigɛ zunu loungoi lolini, ɛ ɔe ma: «Anzanu loungoi nii ɔula ma pelei wu, ɛ pelei vilisu ga polu velei.» ¹⁸ Botigɛ zunu loungoi kulani eteave, ɛ pelei vilisu ga polu velei.

Sege vapagi ta gɛni Tamaal gɔba, pɔnɛai, naama zɛgei ma zii gɔ masagi nɔ-doun anzanuiti ti bɛna too gɔba, niiti ti la dɛ zunu vaa gɔwɛɛ. ¹⁹ Tamaal zuvui vuuni nɔungi ma, ɛ nɔ-sege vɔnɛgi vali ga, nii ɛ gɛni kɔba, ɛ yeela unma, ɛ da li ga wɔla.

²⁰ Kɛɛgɛloin Aɛsalɔme gɛni ma: «È-gɛɛloin Amenɔn vuuvɛ ɛ ma baa? Nii gɛ bosu ɛ ma niina, zeela, maagɛ kpɔ, da-zeelai vɛ. Mina naama vai zɛge yii vɔ.» Tamaal yɛni niina diɛ Aɛsalɔme nɔ-pelei wu, ege anzanui nii sinigi gɛɛɛɛ ba.

²¹ Masagi Davide naama vaiti mɛnini, ɛ wola yiiɛaawana. ²² Aɛsalɔme la gɛni faa nɔpɛ boni Amenɔn ma. E naa wɔinzegeɛni, mazɔlɔ naa vuuni nɔ-seelai Tamaal ma.

Aɛsalɔme potokulai gɛɛ vai nɔ-seelai vɛ

²³ Kona felegɔ vɔluma, baala maaleɛa leve nuiti ti gɛni Aɛsalɔme ya Baale-Gasɔl, Efelayime gɔbavɛ. E masagi nɔ-doun zunuiti pɛ tolini nɔ. ²⁴ E liini masagi vɔ bɛ, ɛ gɛ ma: «È kwɛɛni ga nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui nɔ nɔ-baalagiti maaleɛai levezu. Masagi soma tɔ-o, nɔ-botigɛ nuiti-yo, wo va pɔ bɛ, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui.» ²⁵ Kɛɛ masagi gɛni ma: «Ba-o, doun zunu, gi pɛ gi la vaazu, naa gɔ gɛ ga kasɔ wola ɛ unma.» Aɛsalɔme bɔini da, kɛɛ masagi gɛɛni toligi va, ɛ tuya looni nɔ bɛ.

²⁶ Aɛsalɔme gɛni ma: «Ni ɛ la mɔ kɛɛni ɛ va va, va bu kɛɛloin Amenɔn li, ɛ gi maaza.» Masagi gɛni ma: «Lee vaa zu ɛ liizu, wo maazaasu?» ²⁷ Aɛsalɔme nɔ-kpɔidai maavele ma, masagi bɛni Amenɔn va, ti li ta masagi nɔ-doun zunuiti pɛ.

²⁸ Aɛsalɔme devei veeni nɔ-botigɛ nuiti zea, ɛ gɛ ti ma: «Wa Amenɔn gɛana feya koozunɛai ga dɔɔi, ta nɔ gɛna wo ma: «A Amenɔn loɛa,» nɔzu wa paa niina. A mina lua, nɔ gɔ gɛ devei veai wo ya. A zɛbɛzɛge, wo gɛaɛa.» ²⁹ Aɛsalɔme nɔ-botigɛ nuiti ti nɔ-devei zoni, ti Amenɔn va. Gaamago masagi nɔ-doun zunui zɔiti ti wuzɛgeɛni daami wosuvɛ, ɛɛ ge ɛ nɔ-soovale fuului gɔma, ɛ vela.

³⁰ Ti yɛni pelei ma, Davide mɛni ga Aɛsalɔme masagi nɔ-doun zunuiti pɛ paavɛ, gila kpalaɛ ge la gɔlani. ³¹ Masagi wuzɛgeɛni, ɛ nɔ-segeiti balivali ga, ɛ la zoi ma. Nɔ-botigɛ nu wolaiti pɛ ti gɛni loni koba, ta-zegeiti balivaliai ga.

³² Davide kɛɛgɛloin Simea nɔ-doun zunui Yɔnadabɛ kpɔɛi zɛgeɛni, ɛ gɛ ma: «Mɔliɛii masagi mina gɛsiɛ ga masagi nɔ-doun zunuiti pɛ ka ti zaai, Amenɔn gɛla ka saai. Kaite yɛi ɛ vuuni la nɔ-seelai Tamaal ma, Aɛsalɔme gɛni gɛɛzu, toɛa paazu. ³³ Mɔliɛii masagi mina niima vai zɛge mu yii vɔ, ɛ va da gɛsiɛ ga nɔ-doun zunuiti pɛ ka ti zaai. Amenɔn gɛla nɔ gɛ saai.»

³⁴ Aɛsalɔme bɔgɔi velavɛ.

Siɛgi zu ada maabɛ nui wɛɛni la gɔozama, ɛ nu mɔinmɔin golai gɛani, ti da va ga polu velei, gize gɔkamavɛ. ³⁵ Yɔnadabɛ gɛni masagi ma: «Wɛɛna masagi nɔ-doun zunuiti ba, ti vaazu, egevelei nɔ gɛ gɛa bosu la ɛ ma, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui.» ³⁶ Kpɛsuvɛ ga bɔɛ, masagi nɔ-doun zunuiti ti unkulani. Ti pɛ ti wɔlɔni ga gola, masagi balaa ta nɔ-botigɛ nuiti ti wɔlɔni gola.

³⁷ Aɛsalɔme velani, ɛ li Gesuul masagi Talemayi vɔ bɛ, Amiyude nɔ-doun zunui. Davide gɛni nɔ-doun zunui zaa wɔlɔni wosu folo-o-folo. ³⁸ Aɛsalɔme yɛni pela velei zu Gesuul, ɛ kɛ ga kona savagɔ. ³⁹ Masagi Davide loogɔni Aɛsalɔme bɛɛ vai va, mazɔlɔ gaanɛnɛa gɛni de niina Amenɔn zaa vai zu.

14

Aɛsalɔme gɛla ma vai Zeeluzalɛme

¹ Seluya nɔ-doun zunui Zoabɛ kaani ga masagi yiimaalɛida Aɛsalɔme letɛgi. ² E keela leveni Tekoa, ti va ga anzanui ta, nii gola zoogai faa bɛtɛzu, ɛ gɛ ma: «Bɔgɔ gɛ ege da gɛ saa wɔlɔ wosu, ɛ saa wɔlɔ zɛgei loo gɔba, mina gulɔ maku nɛɛnɛ siɛ bɔgɔ ma, gɛazuvɛ gɛ ege

anzanui nii é ná-nui ta zaa wóló wosu kaite. ³ Da li niina masagi vó bε, nii gè bosu è ma, è naa wo ma.» Zoabe naa λeni la, nii maaneni é bo masagi ma.

⁴ Tekoa anzanui liini masagi vó bε, é nókó bu, é gε ma: «Ee, masagi, kízo.» ⁵ Masagi gfeni ma: «Leeni gá è pò?» E gfeni ma: «Masagi! Nà ga poanzai, sìnigi zaa. ⁶ Doun zunu felegó gá é gεa zèa, nèi gè ga da-wotigε anzanui. Ti felegó ti kóoni dóbói zu, nu la ná, é va ti gaaǵwε, zóì da bóolai loǵa, é paa. ⁷ Pεleyeǵei pε buzeǵe vele gána dàalóǵoma, ti gε mà: «Zóì é bóolai vaai, fe, gi paa, tózei é kεεǵeloin vaave. Vele gána gá pogani zeǵe nui undaavili da gaama.» Ta naa gεena, ta nà-kito gaabelagi gologolosu naazu. Sìnigi laaseigi ta mavofodai gá pεεε zóoi gá.»

⁸ Masagi gfeni anzanui ma: «Li da-laazu, nà deveiti feezu da-vaa zu.» ⁹ Tekoa anzanui gfeni ma: «Màligii masagi, niima vaaǵaazagi ye ga giye, gá nà-pεleyeǵei, masagi gε ga sóbalala nu, ta mavofodaiti, niima vai zu.» ¹⁰ Masagi gfeni ma: «Ni nu nǵpε ka zeli lona è ma niima vai zu, vaa la pò, toǵa è ye ná.»

¹¹ Anzanui kpǵei zεǵeni volu, é gε ma: «Masagi soma, é minazeǵe bè Góoǵó GALAGI laaseigi zu, ga potokula nui mina ta vεε nà-maanóǵóì va, ga é va zóì vaa, nii zεǵai zèa.» Masagi gooǵaavoteni, é gε ma: «Gè gónaa Góoǵó GALAGI ma, nii é vulua, ga è-loin unma undεǵai gila kpalaa ge la loa zóoi ma.»

¹² Anzanui gfeni ma: «Da va bu nei, màligii masagi, gè faa gili bo de è ma, nèi gè ga da-wotigε anzanui?» Masagi gε ma: «Bóena.» ¹³ Anzanui kpǵei zεǵeni volu, é gε ma: «Lee vaa zu mu è gisiei gána, é lo GALA ná-nubuseiti ba? Mazólóó wooi niiti maavele ma, è ti wogai feya, masagi, è bóǵó gfwεεge ga sóba nu, mazólóó è la Abesalóme gaaǵaleni ma, nii è kpǵai. ¹⁴ Yeeta ade pε ada zaazu, eǵe ziei puai ya zóoi ma, nu la zooga zεvezu. GALA ge la da ga zεnvu gúla nu ya, keε toǵa da pelei gáizie ga nii kpǵai, é mina ye pela velei zu. ¹⁵ Da kaana, páai gè bóε è vó, toǵa ga nubuseiti kevelei gá, é màaluai, gè gε bóǵó ma: «Nà liizu, gè bóε masagi vó, tanisu toǵa zie ga nà-tεnε gooi, nèi gè ga ná-botigε anzanui. ¹⁶ Tanisu toǵa ke é baa màazu, nèi gè ga ná-botigε anzanui, zunui naa laalóǵoma, nii é gεa pò é gi laazeǵe etea, gá doun zunui, ga é gi gúla nubuseiti saama, niiti GALA ge yimazeǵeai ga tiye ga ti gε ga nǵnǵ.» ¹⁷ Kèεve bóǵó ma: «Màligii masagi laawooi gá gε ga ziilei kpǵε bè.» Mazólóó màligii masagi gεεve eǵe GALA ná-geezuǵelai ga é faa vagoi ta faa pǵi yǵǵózuǵula. Góoǵó GALAGI da-GALAGI ye è va.»

¹⁸ Masagi gfeni anzanui ma: «Nà balaa, nii gè è gaaazaǵasu ma, mina tanǵpε dǵoǵu bà.» Anzanui gε ma: «Màligii masagi, bóena.» ¹⁹ Masagi kpǵei zεǵeni volu, é gε ma: «Zoabe lei é va gε volu niima vai pε su?» Anzanui gε ma: «Ee, màligii masagi, GALA ka káazu, eǵevelei è vulua la ga gite, nii kpein màligii masagi boga, nu la zooga zeǵezu ba, è va li ga yeeza baa gǵvezu vele. Ti pε ka ga gaamai, da-wotigε nui Zoabe gá é tεvega, ga gè bóε è vó. Nii kpein maanai ga gè bo, nèi gè ga da-wotigε anzanui, tǵ gá é ti pε pua dà. ²⁰ Ni da-wotigε nui Zoabe naa gεa, toǵa pǵ é niima vai gúla ga kevelei taǵili. Keε gǵigi gá màligii ya, eǵe GALA ná-geezuǵelai. Nii kpein é gεεzu zóoi zu, é ti pε kwεε.»

²¹ Masagi liini, é gε Zoabe ma: «Nii è boga, gè vaa bu. Liina, è va ga zunu loungoi Abesalóme vε.» ²² Zoabe nókóni masagi wu, é gε ma: «GALA ge tuya loo è vε, masagi! Gè kwεεga ga è yiilaave mà, tózei è naa gεa, nii gè bogai è ma, nèi gè ga da-wotigε nui.» ²³ Zoabe wuzεǵeni, é li Gesuul, é Abesalóme zeǵe ná, é vaa la Zeeluzaléme.

²⁴ Masagi gfeni ma: «Abesalóme mina zeeli pò bε, é li ná-pεlei wu.» Abesalóme liini ná-pεlei wu, é la gaaazulaani masagi ma.

Davideni ta Abesalóme ti yǵǵózubεte vai

²⁵ Izelayele yooi zu, Abesalóme gεǵala la gfeni ná pagi zu, é zo kǵǵóave, é le unmauve, ná pε paga gfeni de. ²⁶ Konagi besu gílagila, é gfeni nǵungí wosu, mazólóó nǵun deǵai gfeni wuizu ma. Ti bena nǵun deǵai gǵǵó, é gε ga, kilo felegó ta tukpε (2,5), eǵevelei masagi ná-kǵǵógiti

ti la. ²⁷ Aβesalome zunu loun savagɔ zɔlɔni, ta anzanu loun gɔla, nii é gɛni ga anzanu vapa gola, daa gɛni ga Tamaal.

²⁸ Aβesalome keɛni ga kona felegɔ Zeeluzalɛme, é la liini masagi gɔkala. ²⁹ Yeeta é Zoabe lolini ga é naa leve masagi vɔ be, keɛ Zoabe la gɛni keɛni, é va li pɔ be toligi ma. Aβesalome tolini ná velesiei zu, keɛ Zoabe la gɛni keɛni. ³⁰ Názu gɔ Aβesalome gɛni la ná-botigɛ nuiti ma: «À wɛɛ! Zoabe ná-kpalagi gɔ nɔnɔi goba. A li, wo abui vili ba.» Aβesalome ná-botigɛ nuiti ti abui vilini Zoabe ná-kpalagi va. ³¹ Zoabe wuzegeni, é li Aβesalome vɔ be, é gaazaɣa, é gɛ ma: «Lee vaa zu da-wotigɛ nuiti ti abui logai ná-kpalagi va?» ³² Aβesalome gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Gè è loligɛ, è la keɛni, è va va. Gè gɛa gɛɛzu, gè è leve, è masagi gɔazaɣa, è gɛ ma: «Lee vaa zu sɛgeai Gesuul, gè va? Maanɛni nɔ gè ye ná.» Nà pɔ niina ga gè gɛ masagi gɔkala niizu, ni ná ga sɔba nu, é pàa!» ³³ Zoabe liini masagi vɔ be, é naa ná-doin laawooiti pɛ daazeeli ma. Masagi Aβesalome lolini. Diai ma, é nɔkɔ masagi wu. Masagi Aβesalome neɛni ga daave komagai.

15

Aβesalome wuzegɛ vai

Davide laalɔɣma

¹ Naa vɔluma Aβesalome kɔɔɣɔ wotolo gɔla ta sooiti gaizieni bɔɣɔ vɛ, ta nu vɔvɔlɔgɔ (50), niiti ti gɛni bizezu ná-wotoloi gɔkala. ² E gɛni wuzegɛzu ga sobuzobui, é lo pele gɔbave. Nu nɔpɛ a la gɛna lia masagi vɔ be tukpɔɣaaleve vai ma, Aβesalome gɛni gaazaɣasu, é gɛ ma: «Da ga taa begele zu nu?» Naa a la gɛna ma: «Nà ga Izelayele wolodai zu nui ta.» ³ Naazu Aβesalome gɛni gɛɛzu ma: «È lii ungi vage, keɛ nu nɔpɛ ge la masagi vɔ be, a woilo è-woo ma.» ⁴ E βena gɛ ma vɔlu: «Ee, ni ná gɔ gè gɛni tukpɔɣaalevezu zooi nii zu, niiti kpein kpɔɛ baa goomaɣaali ti yɔɣɔzu, ta la gɛ vaazu pɔ, ná ma, ná la gɛ ta-lukpɔi gɔalevezu ga telebodai.» ⁵ Ni nui ta a la maabuɣana ga é nɔkɔ be, é gɛni yeemaalesu ma, é so, é buzegɛ, é neɛne. ⁶ Zekana Aβesalome gɛni keɛzu la ga nui pɛ nɔ a gɛ liizu masagi vɔ be tukpɔi gɔaleve vaa ma, naa gɔ é yeni keɛzu, é neɛ Izelayele nuiti be.

⁷ Kona naanigɔ vɔluma, Aβesalome gɛni masagi ma: «Va bu, gè li Gɛɛbelɔn, gè minazegɛgi laazeeli, nii gè kea Gɔɔɣɔ GALAGI vɛ. ⁸ Mazɔlɔ nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè minazegɛ keɛni, siegi zu gè gɛni la Gesuul, Siili yooi zu. Gè gɛni ma: «Ni Gɔɔɣɔ GALAGI a gaaɣalena ma Zeeluzalɛme, ná zalaɣa gɔla be.» ⁹ Masagi gɛni ma: «Li, ziileigi gɛ è vɛ.» Aβesalome liini Gɛɛbelɔn.

¹⁰ Keai ma miná, é keelaiti tevɛni Izelayele wolodaiti pɛ ma, é gɛ ti ma: «Siegi zu wa puu fɛɛ wooi mɛnina la, wa gɛ ma: «Aβesalome gɛa ga masagi Gɛɛbelɔn.» ¹¹ Nu unfelegɔi (200) niiti Aβesalome ti lolini, ti zegɛ Zeeluzalɛme, ti vile polu ladalai zu, ti la gɛni faa nɔpɛ kwɛɛ ná-kisie zu. ¹² Keai ma zalaɣai gɔlazu, é nu levɛni Gilo taazuve ga ti Gilo nui Ayitɔfele loli, é gɛni ga Davide ná-tɛne bo nui. Woyai zɛbei wola wɔlɔni, ta nubusei gɛni liizu ga mɔinda Aβesalome vɔlu.

Davide vela vai

¹³ Nui ta vaani, é gɛ Davide ma: «Izelayele nuiti ti gɔavotega Aβesalome ma.» ¹⁴ Davide gɛni ná-botigɛ nuiti ma, niiti kpein ti gɛni koba Zeeluzalɛme: «À wuzegɛ, ade vela, mazɔlɔ ade gɔla gɛleɣele kili ge la ná Aβesalome ya. A suvile, wo li, ni naa laade, toɣa zuvilezu ga é zeeli ade ma, é faa nɔu gɛ ga adeye, ta é le taazuve ga boɣa zɔkpɔi, é da nuiti paa.» ¹⁵ Masagi ná-botigɛ nuiti ti gɛni ma: «Masagi, nii nɔpɛ è devezu, gá è yeema.»

¹⁶ Masagi ta ná-peleyegɛi pɛ ti vilɛni gɔɣɔa, ti vela, keɛ é anza puugɔ yeni ná, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, ga ti da wɛɛ koi ma. ¹⁷ Masagi gɔlazuve taai va ta nubuseiti pɛ, ti lago loni pele gɔabelagi gɔbave. ¹⁸ Ná-botigɛ nuiti kpein ti gɛni levesu koba, ta tɔ bɔɣɔi make nuiti niiti ti gɛni ga Keɛte nuiti ta Peelɛte nuiti, naa vɛɛ Gate nu undɔzitaiti (600) ba, niiti ti zegɛni Gate, ti vile masagi vɔlu, ti da lo tuɣɔ.

¹⁹ Masagi g̃eni Gate nui Itayi ma: «Lee vaa zu da balaa è vilesu gi volu? Gale ma, è li, è ye masa niinei goba, mazoloo da ga w̃en ve, ti è g̃ulaai da-yooi va. ²⁰ E vaave pò be su la de g̃oozani, nà è vilesu g̃ale m̃onò g̃og̃oma za gi volu? Gè la de ṽolò kw̃ee mini g̃a gè liizu ná. Gale ma, è li wa è-g̃eelointi. G̃ooḡ GALAGI zoo é nuḡog̃olai ta woog̃eg̃iladai g̃e è ve.»
²¹ Itayi masagi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Gè g̃onaa G̃ooḡ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma dei è vulua, ga ve ñope m̃aliḡii masagi è liizu ná, nà è volu, saai zu baa z̃envui zu.»
²² Davide goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Naa vage. Levena mu velevave.» Gate nui Itayi leveni velevave ta ná-nuḡuseiti p̃e, é ṽee ta-veleyegeiti ba. ²³ Bebei levesuve, nuḡuseiti p̃e ti g̃eni w̃olozu. Masagi Seedel̃on vetugi budeni, ta polu nuiti p̃e. Ti tevbai zu velei zoni.

Davide woog̃eg̃ila botig̃e nuiti z̃e fai Zeeluzal̃eme

²⁴ Zalaḡa g̃ula nuiti Sad̃oke ta Abiataal balaa ti g̃eni ná, ta Leevi nui niiti ti g̃eni GALA ná-minazeḡe kesui z̃eḡezu. Naati ti minazeḡe kesui laani zooi ma, eyesu nuḡusei p̃e ge be ga g̃ula taai va. ²⁵ Masagi g̃eni Sad̃oke ma: «Gale ma ga GALA ná-minazeḡe kesui taazu. Ni G̃ooḡ GALAGI g̃a p̃o é faaḡog̃o g̃e b̃e, toḡa va ga ze volu, é va bu gè ná-minazeḡe kesui g̃a, ta seizuve. ²⁶ Kele ni a g̃eena mà: «Ziima nu la m̃o ga de,» naazu é sò velei é p̃o la.»
²⁷ Masagi g̃eni zalaḡa g̃ula nui Sad̃oke ma volu: «Da wozag̃aazu? Gale ma, é li taazu ziileigi zu, woloun feleg̃oiti ti wo maaza, è-loin Ayimaase, ta Abiataal ná-doin Zonatan. ²⁸ Ñoun nà maaḡungi wosu g̃og̃ozu tevbai zu, zie maalevesuve g̃obave, eyesu gè wo-laag̃eela zoloo.»
²⁹ Sad̃oke ta Abiataal ti g̃aleni ma ga GALA ná-minazeḡe kesui Zeeluzal̃eme, ti ye ná.

³⁰ Davide g̃eni Wolive g̃izei l̃ezzu, é da w̃olò, é seḡei ṽeai ñoungi ma, é g̃eni z̃iezu ga k̃og̃oa jakai. Zoiti p̃e ti g̃eni polu, ti seḡeiti p̃eeni t̃oungiti ma balaa, ti da le ga w̃olò. ³¹ Ti vaani, ti g̃e Davide ma: «Ayit̃ofele g̃a woya gili nuiti saama, niiti ti Abesal̃ome volu.» Davide g̃eni ma: «Ee, G̃ooḡ GALAGI, Ayit̃ofele ná-tene gooiti sup̃aka g̃ula.»

³² Davide zeel̃iai ma gize unmave, ve nu ñok̃osu ná GALA bu, Aaleke nui G̃usayi g̃ulani ga polu velei, k̃oba z̃eḡei val̃iai ga, fufiligi ñoungi ma. ³³ Davide g̃eni ma: «Ni da vil̃ena p̃olu, da g̃eezu ga k̃àsò. ³⁴ Kele ni da g̃alena ma taazu, è g̃e Abesal̃ome ma: «Ee, masagi, nà ga da-wotig̃e nui, gè botii g̃ea è-g̃ee ve eyesu za zeeli, niizu niina da g̃a gè botii g̃eezu è ve,» naazu da zoo è pele besa b̃e Ayit̃ofele ná-tene gooiti tuḡo. ³⁵ Zalaḡa g̃ula nuiti Sad̃oke ta Abiataal ta g̃eezu è va. Nii ñope da m̃enina masagi ná-p̃el̃ei wu, da li, è bo ti ma. ³⁶ Ti-loun feleg̃oiti ta ná, Sad̃oke ná-doun zunui Ayimaase ta Abiataal ná-doun zunui Zonatan. Woi ñope wo m̃enisu, naati ka wa vali ti ma, ti va, ti bo mà.»
³⁷ Davide b̃olai G̃usayi g̃aleni ma naazu taazu, siḡi zu Abesal̃ome g̃eni l̃ezzu la Zeeluzal̃eme.

16

Davide ta Mefib̃aale ná-botig̃e nui Sib̃a

¹ Davide lago leveni ño gize unmave va, é Mefib̃aale ná-botig̃e nui Sib̃a g̃a, é vaazu daag̃omis̃u ga soovale feleg̃o ti maag̃il̃iai ta ti g̃asog̃il̃iai ga bulu unfeleg̃o (200), ta leezen ṽoo buun ungila (100), naa ṽee gulu waa ungila (100) kil̃i ba, ta k̃olò woole g̃ila d̃ooi zu.
² Masagi gaazag̃ani, é g̃e ma: «Lee g̃a è p̃o è ke ga nii p̃e?» Sib̃a goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Soovalegiti ta ga masagi ná-p̃eleyegei ñonò, ti da ze ti g̃oma, bului ta gulu waaiti ti g̃e ga g̃oñogi buzeḡe niinegiti be, d̃ooi g̃e ga kp̃ool̃e dei naati be, ta b̃olò tevbai zu.»
³ Masagi g̃eni ma volu: «Mini g̃a mu da-g̃alam̃oin ná-doun zunui ná?» Sib̃a masagi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Zeg̃e Zeeluzal̃eme, mazoloo é g̃ea g̃eezu b̃og̃o ma: «Izelayele veleyegei g̃a k̃èe ná-masadai ve z̃ea niina.»
⁴ Masagi g̃eni Sib̃a ma naazu: «Ni zekana é la, nii p̃e é ga Mefib̃aale ñonò, gè ti p̃e fea è ya.» Sib̃a g̃eni ma: «Nà ñok̃osu è g̃og̃owu. Da-vaab̃og̃oi zoo é ye bà, m̃aliḡii.»

Simeyi Davide voovoo vai

⁵ Masagi Davide zeeliani ma Baɓfulime, zunui ta ɗulani taa goi naa zu, é ga Sayile ná-pelleyeɓei wu nui ta. Zunui naa laaseigi ɗeni ga Simeyi, é ga Geela ná-doun zunui. E ɗeni vaazu ga Davide voova, ⁶ é da kɔtuiti pili Davide ta ná-botigɛ nui ma, anɛɛ ni nuɓuseiti ta salavusuiti ti ɗakuni naa ma, kɔvɛzu velei ta zeezazu velei. ⁷ Simeyi ɗeni woogulazu, é da Davide voovo, é da ɗe ma: «Leve, leve, nu vaa nui, nu jakai!» ⁸ Ɔooɗo GALAGI Sayile ná-pelleyeɓei ma namai laa è unma, Sayile nii è masadai ɗeezu potogi zu. Ɔooɗo GALAGI masadai ɗula è ya, é fe è-loin Aɓesalɔme ya. Wele da va za, è maawɔindai, eɗevelei soloogai la è ma, mazɔɔ da ga nu vaa nui.»

⁹ Názu ɗa Seluya ná-doun zunui Aɓisayi ɗeni la masagi ma: «Lee vaa zu nu ɗa gile voo mai nii ye ná, é da málígii masagi voovo? Va bu gè li, gè nɔungi leve ba.» ¹⁰ Masagi gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Wɔnɔi ɗa naa zu ga leeni, Seluya ná-doun zunuiti? Mazɔɔ ni Ɔooɗo GALAGI ɗa keai ma é fɔovo, ɓe ɗa a zelilo ma?» ¹¹ Naa voluma Davide ɗeni Aɓisayi ta ná-botigɛ nui pe ma: «Ni dɔun zunui nii gè solɔogai ná ɓoɗɔi, naa ɗa ɗeezu é pàa, Benzamen nui nii la kea, é va leve naa va ɓaa? A ze ná dɔin, é foovooi loo, mazɔɔ Ɔooɗo GALAGI ɗa é boga ma. ¹² Tanisu Ɔooɗo GALAGI ɗa ná-maanɔɗɔi vɛtesu, é za voovooi lati ga tuyai.»

¹³ Davide ta ná-nuiti ti ɗeni liizu nɔ, Simeyi ɓalaa ɗeni ziezu Davide ɗobave gize ɗakamave, é da foovooi loo, ta é da kɔtui ta fufiligiti pili. ¹⁴ Gaaɓelagi, masagi ta polu nuiti ti zeelini, ti wola ɓɔɓai. Miná ɗa ti loogoni ná.

Aɓesalɔme zeeli vai Zeeluzalɔme

¹⁵ Aɓesalɔme ta Izelayele nuɓuseiti pe ti leeni Zeeluzalɔme, Ayitɔfele ɗeni ba. ¹⁶ Siegi zu Davide ɓɔɓai Aaleke nui Ɔusayi zeelini la Aɓesalɔme ɗobave, é ɗeni ma: «Masagi lebi ɗeke, é lebi ɗeke faan!» ¹⁷ Aɓesalɔme ɗeni Ɔusayi ma: «Da-woogɛɗiladai pe kana, é vile è-wɔɓai va? Toɗa ɗale, è la vileni polu?» ¹⁸ Ɔusayi gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Ba, nui nii Ɔooɗo GALAGI ta nuɓusei niiti, naa vɛe kooɗo nuiti pe ba, ti yiimazeɗeai la, naa ɗa gè vilesu polu, gè ye koba. ¹⁹ Tɔun vɔɓ, nui ma zii pe tei ná da botii ɗe ɓe. ɓɔɓai ná-doun zunui la ga ɗe ɓaa? Uelei nɔ gè ɗea la ga è-ɗee ná-botigɛ nui, zenɔ ɗana gè botii ɗeezu la è vɛ.»

²⁰ Aɓesalɔme ɗeni Ayitɔfele ma: «À da tenɛgi wo vɔɔma. Ada ke ɗale?» ²¹ Ayitɔfele gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Li, è la ga è-ɗee anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, é ti yɛgai masa pelei wu, ga ti da make. Izelayele pe ka kwɛɛ naazu ga è leɗea è-ɗee zu, naazu niiti pe ti è volu, ta zɛɓe zɔɔɔ.» ²² Ti seɗe ɗotai loni Aɓesalɔme vɛ, dooɗo bosuve ná ɓeteai pelei maazu, miná ɗa é laani ná ga keeɗe anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, Izelayele nuiti pe gaazu.

²³ Naama ziegi zu kuɗe ɗeni Ayitɔfele ná-tenɛ gooiti pe ba, eɗe nu ɗa GALA ɓoɗɔi ɗaazaɗa, zekana ná-tenɛ gooiti pe ti ɗeni la Davide vɛ ta Aɓesalɔme ɓalaa ɓe.

17

Ɔusayi Ayitɔfele ná-tenɛ gooi maaɗaali vai

¹ Ayitɔfele ɗeni Aɓesalɔme ma: «Be gè yeelo nu waapuugo maazu felegɔ (12 000) va, gè vile Davide volu za ɓidii nɔ. ² Ná zeelizu ma siegi zu kpɔɓai la, zɛɓe la mɔ zea. Ná faa zupui vilisu pɔ ɓe. Niiti kpein ti polu, naati ti ɓize, gè masagi ɗila nɔ vaa. ³ Naa voluma gè ɗale ma ga nuɓuseiti pe. Mazɔɔ ni zunui naa a zaana, nii è gaiziezu, nuɓuseiti pe ta ɗale ma è vɔ. Ti zeii zeii zu.» ⁴ Naama wooi zooloni Aɓesalɔme ta Izelayele nu wolaiti pe ma.

⁵ Aɓesalɔme ɗeni ma: «Aaleke nui Ɔusayi loli dɛɛ, ade tɔ ɓalaa goomeni.» ⁶ Ɔusayi leai ma Aɓesalɔme vɔ ɓe, Aɓesalɔme gaazaɗani, é ɗe ma: «Wele nii ɗa Ayitɔfele boga, gi naa ɗe, nii é bogai, ɓaa ɗigi taɗili ka è vɛ?» ⁷ Ɔusayi Aɓesalɔme woogaaavoteni, é ɗe ma: «Niima gelei zu, Ayitɔfele ná-tenɛ gooi la vani.» ⁸ Ɔusayi ɗeni ma: «È è-ɗee ɗwee sɔ ta ná-nuiti! Ta ga zɛɓesu zalavusuiti, ti vileve eɗe zuluɓui, nii ma yiivoi ɗulaai zea dɔɔi zu. E-ɗee ɗa ga kooɗo

nui, é la vaazu kpidii g̃eezu nubuseiti saama. ⁹ De b̃eazu g̃ani, toɔa g̃e laɔɔfua k̃atu yegei ta zu, b̃aa ade taɔili. Ni t̃o g̃a zeina ga da-g̃ooɔɔ nui tanigaa ti zaana ti ya, ma wooi ga meni é wo ga: «Abesalome ná-nuiti ti loa bu.» ¹⁰ Naazu, anee zebesuu zalavusui, niiti zala yii ti g̃oozu, naati pe ta g̃e iɔtevei zu. Mazoloo Izelayele pe ge kwee ga è-g̃ee g̃a ga kooɔɔfuluɔba wolai, ta kooɔɔ nu wolaiti ta ba. ¹¹ Na p̃o ga Izelayele nuiti pe ti g̃aale ba è g̃oba, é lazei Dan, é zeeli Beel-Seeba, da-g̃ooɔɔvei g̃a main eg̃e kpolod̃ei laave ma naɔaegi. Da b̃ooɔɔi è lo ti luɔɔ kooɔɔzuve. ¹² Ada zeelizu Davide ma ade ta, ve d̃ooɔɔuai ná, ade loo ma, eg̃evelei ñodai a da ve la zoi ma. T̃o-o, ná-siepoluiti-yo, tanope ge la g̃ula ade ya. ¹³ Ni a laɔɔfuna taai ta zu, Izelayele nuiti pe ta va ga galuiti, ade taai naa meen petugi zu, é kobave, eyesu k̃atu g̃ila kpalaa ge mina mo g̃e ná.»

¹⁴ Abesalome ta Izelayele nuiti pe ti g̃eni ma: «Aaleke nui Gusayi ná-tenegi vizoge, é leve Ayitofele ñonoi va.» Mazoloo G̃ooɔɔ GALAGI deveni ga é Ayitofele ná-teneg̃e pagoi loo bu, nii a ke é va ga maanooɔɔi Abesalome ma.

Davide Zuluden bude vai

¹⁵ Gusayi liini zalaɔa g̃ula nuiti Sadake ta Abiataal ṽo be, é Ayitofele ná-teneg̃e gooi laazeeli ti ma, ta nii t̃o b̃ooɔɔi é bogai Abesalome ta Izelayele nu wolaiti pe ma. ¹⁶ E g̃eni ti ma volu: «À nu leve fala Davide ma, é bo ma ga, é mina ni za tevebai zu zie maalevesuve g̃obave, kele é Zuluden bude, é li poun, nii a ke ti mina za ta ná-siepoluiti.»

¹⁷ Zonatan ta Ayimaase ti g̃eni En-Loge, botige anzanui gila ge g̃eni liizu, é da keela wooi wo ti ma, nii maaneeni ga ti li, ti bo Davide ma. Mazoloo ti maa la g̃eni neeni ga ti le taazuve, naa g̃a a ke nu mina ti g̃a. ¹⁸ Kele zunu loungo g̃ila ge ti g̃aani, é li, é bo Abesalome ma. Keela feleg̃oiti ti liini ga gaazuvile, ti liini, ti le Baɔulime zunui ta ná-pele wu. Zieyeg̃e g̃eni ná-koizuve, ti laɔɔfuni zeg̃ei naa zu. ¹⁹ Pele deei sege wolai zegeni, é pee zeg̃ei la, é ani g̃ae zig̃ai vuuni ma, nu nape ge la bena gaaga ga ani g̃a ná.

²⁰ Abesalome ná-keelaiti ti vaani anzanui naa ṽo be, ti g̃e ma: «Mini g̃a Ayimaase ta Zonatan ti ná?» Anzanui ti woɔgaavoteni, é g̃e ma: «Ti ziei budea.» Ti naati gaizieni, kele ti la g̃eni Ayimaase ta Zonatan g̃aani. Ti galeni ma Zeeluzaleme.

²¹ Ti liai ma, Ayimaase ta Zonatan ti g̃ulani zieyeg̃ei zu, ti li, ti keela wooi wo Davide ma. Ti Ayitofele ná-teneg̃e gooi laazeelini Davide ma, nii é boni daalooɔma. Naa voluma ti g̃eni ma: «À wuzeg̃e, wo ziei bude ga suvile.» ²² Davide ta nui niiti kpein ti g̃eni polu, ti Zuluden budeni. Geelaalaosuve kaani ga ti pe ti levega.

²³ Ayitofele kaai ma ga ná-teneg̃e gooi la zoni, é leeni ná-soovalegi g̃oma, é li ná-taazu. Kpegai ma ga vali ná-pele wu nuiti ma, é b̃ooɔɔ zeleni, é za, ti maag̃ulu keeg̃e ná-kabai zu.

Davide zeeli vai Maɔanayime

²⁴ Davide zeelini Maɔanayime. Abesalome ta Izelayele g̃ooɔɔɔ nuiti pe ti Zuluden budeni. ²⁵ Abesalome Amasa g̃eeni ga ná-kooɔɔfuluɔbai, Zoabe votogi zu. Amasa t̃ona ge g̃eni ga Izelayele zunui ta ná-doun zunu, nii daa g̃eni ga Yitela. Amasa dee laa g̃eni ga Abigayile, Naɔase ná-doun anzanui, nii é g̃eni ga Zoabe dee Seluya baazeelai. ²⁶ Izelayele nuiti ta Abesalome ti ta-g̃ooɔɔlaɔgai vuuni Galaade yooi zu.

²⁷ Davide zeelilai ma Maɔanayime, zunui tanigaa ti daag̃omini: Naɔase ná-doun zunui Soɔbi, é ga Laba nui, Am̃on nuiti ta-laa wolai, ta Lodebaal nui Amiyele ná-doun zunui Makiil, naa ve Baalezilayi va, Logelime nui Galaade yooi zu. ²⁸ Zunui niiti ti vaani ga daama aniiti, ta anipakaiti, ta dig̃iiti, ti va ga moloi nii é ga beleegi ta woolezegi, ti va ga bulu vukoi, ta ani g̃ae geegaiti, ti va ga t̃ooɔɔ baazagiti ta ma velevelegi. ²⁹ Ti vaani moño ga k̃oin guloi, ta nike niimi dei ma wuloi, naa ve folomazegi va, ta baalagiti. Ti naati pe feeni Davide ta ná-nubuseiti zea, nii a ke ti laami, mazoloo ti g̃eni g̃eezu b̃ooɔɔ ma: «Numai niiti ti b̃olaa ga siei ti boga tevebai zu, pului ta kpoole woin g̃ana ti ma.»

18

Abesalome ná-kòobebei loo vai bu

¹ Davide kòòfò nuiti gaaluni, niiti ti ɣeni polu. E nu waagilagila kundigiiti ta nu ungilagila kundigiiti seini ti unda. ² Davide kòobebei ɣaafwɛɛni su sava, é ma mɔungi ve Zoabe ya, é felesiei ve Zoabe keɛɣɛloin Abisayi ya, Seluya ná-doun zunui, é savasiei ve Gate nui Itayi ya. E zɛba é ɣɛ tɔ bɔɣɔi toɣa vilɛsu ti volu kòòfòzuvɛ. ³ Kɛɛ kòòfò nuiti ti ɣeni ma: «Kpele-o, è la vilɛsu gi volu! Mazɔlɔɔ ni gá velana, é la ɣɛa ga faa biin gi zili nuiti gaazu, anɛɛ balaa gi ɣilazuvɛ pɛ ka zaazu, ti la naa ɣɛa ga faa biin. Kɛɛ da ɣila, è ɣɛvɛvɛ eɣɛ nu waapuugɔ (10 000) gi zaama. E ɣula naa volu balaa, fizɔɣɛ ga è yɛ taazuvɛ, è da kpɔbai leve gi ma.» ⁴ Masagi ɣeni ti ma: «Nà naa ɣɛɛzu, nii pagai wo ɣaazu.» Masagi loni taa zigɣidavɛ ɣobavɛ, siɛgi zu kòobebei ɣeni ɣulazu la, nu ungilagilagiti ta nu waagilagilagiti. ⁵ Masagi devei veeni nu savagɔi niiti zea, Zoabe, Abisayi, ta Itayi, é ɣɛ ti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à mina faa ɲɔu ɣɛ ga zunu lounɣoi Abesalome.» Bɛbei pɛ ge masagi woomɛnini, é da devei naa ve kòobebei ma ɣundigiiti zea, é vilɛ Abesalome va.

⁶ Kòobebei lɔɔni dɔbɔi va ga ti Izelayele nuiti daaɣomi ga kɔɔi. Ti kɔɔi lɔɔni ga, Efelayime lɔbɔi zu. ⁷ Davide ná-kòòbɔgi vɔnini Izelayele gelei ma ga gola, nu waavuufɛlegɔ (20 000) ɣa ti paani Izelayele va. ⁸ Kòòfò nuiti ti vazani ma zou ɣɛɛgi naa zu. Naama voloi nui liegi é zaani dɔbɔi zu, naa mɔinni, é leve niiti ba, boɣa zɔkpɔi ti vaani.

Zoabe Abesalome vaa vai

⁹ Abesalome wɛɛni, é bɔɣɔ ɣa Davide ná-nuiti kakala. E bizeni ná-soovale fuului ɣɔma, naa li, é lɔ sɛne gulu wola ta ma bɔvɔi zu. Abesalome nɔungi batani gulu bekegiti zɔɣɔzuvɛ, é yɛni zɛɛni geɛɣɔlɔgi ta zɔɔi yɔɣɔzuvɛ, ná-soovale fuului ɣula bu, é da li. ¹⁰ Kòòfò nui ɣila ge kaani, é li, é bo Zoabe ma. E ɣɛ ma: «Gè Abesalome ɣaavɛ zɛɛni sɛne gului va.» ¹¹ Zoabe ɣeni ma: «È kaavɛ! Leeni vaa zu è la paani návɛ nɔ? Nà la wali ɣae puugɔ ve è ya ta saamaɣili gila.» ¹² Kɛɛ kòòfò nui gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Ba-o, anɛɛ ni wali ɣae waagila (1 000) ka da la kɔɣɔ, è fe zɛa, gè la kea, gè va yeelo masagi ná-doun zunui ma, mazɔlɔɔ gi goomɛnini, é fali nii wo wo ma, da-o, Abisayi-yo, ta Itayi, é ɣɛ wo ma: «A dama ga nu nɔpɛ ge mina faa ɲɔu ɣɛ ga zunu lounɣoi Abesalome.» ¹³ Tɔ vɔlɔ ni gè ɣikulani zɛnvui zu, gè paa ná, gè kɛ eɣɛ faa la ɣula su, masagi a la mɛni nɔ, mazɔlɔɔ faa la da ga lɔɣɣu ba, da bɔɣɔi balaa è la bɛna màavaawo.» ¹⁴ Zoabe ɣeni ma: «Gè la nà-yeɛɣɛɣalɔi ɣolɔɣolɔsu è ma!» E kpaku ɣaazɔba savagɔ zɛɣeni, é li, Abesalome yɛnvui su dɛ zɛɛni gului va, é ti badɔ naa yii va. ¹⁵ Zunu lounɣo puugɔi niiti ti ɣeni Zoabe ná-kòòfò zɔlɔaiti seɣezu, naati ti ɣakuni Abesalome ma, ti mɔta va.

¹⁶ Zoabe puuvugi vɛɛni ga ti looɣɔ kɔɔi va. Ná-kòobebei ɣaleni ma, ti zɛɣɛ Izelayele nuiti polu. ¹⁷ Ti Abesalome zɛɣeni, ti pili zɛɣɛ boma ɣooza golai ta zu, ti kɔtu zigɣi golai lo maazu. Názu Izelayele nuiti ɛsɛ ge da li vɔ da.

¹⁸ Abesalome ɣɛai ma vulua, é kɔtu ɣila kpadɔni Masagi Ná-Pɛtugi zu ga ɣizɛsui, mazɔlɔɔ é ɣeni ɣɛɛzu bɔɣɔ ma: «Zunu loun la bɛ, nii tɔɣɔi ɣa yɛ ba eyɛsu ɣɔ.» E tɔ bɔɣɔi daaseigi vɛɛni ɣizɛsu ɣɔtui naa va, zaagaza daa ɣa ga «Abesalome ná-ɣizɛsu ɣɔtui.»

Davide Abesalome zaa vai mɛni fai

¹⁹ Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase ɣeni Zoabe ma: «Va bu, gè li, gè niima woo niine vɔgɔi laazeeli masagi ma, ga ɣooɣɔ GALAGI ná-gaamai vea zea, é unmɔɔga, é kula sili nuiti zea.» ²⁰ Zoabe ɣeni ma: «È la zooga ɣɛɛzu ga woo niine vɔgɔ laazeeli nu za, da zoo ɣɛɛzu la yɛɛ ɣili, kɛɛ za è la zooga liizu niima wooi wosu, mazɔlɔɔ masagi ná-doun zunui zaavɛ.» ²¹ Zoabe ɣeni Etiyɔpi zunui gila ma: «Nii è kaai, li, è naa wo masagi ma.» Zunui naa nɔkɔni Zoabe ɣɔɣɔwu, é wuzɛɣɛ, é li ga kpizɛi. ²² Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase kpɔɛi zɛɣeni volu, é ɣɛ Zoabe ma: «Nii a ɣulana su, naa ɣula su! Kɛɛ bɛ bà, gè bizɛ Etiyɔpi zunui volu.» Zoabe gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Lee bizɛ ɣa è pɔ è bo, bɔɛ? Da-undaanɛ nɔpɛ ge la nii ɣɛɣala woo laazeeli vai zu.» ²³ Ayimaase ɣeni ma volu: «Nii a ɣulana su, naa ɣula su!

Kele nà pò gè bize.» Zoabe da gɛ ma niina: «Bizena mu.» Ayimaase bizeni, é li ga Zuludɛn ma nɛmɛi zu vele, é leve Etiyopi zunui va.

²⁴ Davide gɛni zeini taai ma zifidave goozu vele. Taai maaɓe nui lɛni sigigi ga, é wele zeemaalegi zu, é zunu gila ka, é da va ga kpizei. ²⁵ Taai maaɓe nui woofulani, é daazeeli masagi ma. Masagi gɛni ma: «Ni tɔ gila be, toɗa vaazu ga woo niina vago.» Zunui naa gɛni maaɓufazu ga kpizei. ²⁶ Taai maaɓe nui wɛleni mɔnɔ, é zunu gili ka, é da va ga biza, é woofulani sigida make nui ma, é gɛ ma: «Wele zunu gili ba, é vaazu ga biza tɔ gila.» Masagi gɛni ma: «Tɔ balaa toɗa vaazu ga woo niine vago.» ²⁷ Taai maaɓe nui gɛni ma: «Nà kaazu ga ma mɔungi bize vele gɛɛve eɗe Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase.» Masagi gɛ ma: «Nu vago ve, toɗa vaazu ga woo niine vago.»

²⁸ Ayimaase maaɓufani masagi va, é gɛ ma: «Fai pe ka zizu ga pagɔ!» E nɔkɔni masagi wu, é gɛ ma: «Mamagi ga Gooɗɔ GALAGI ve, da-GALAGI, nii é va bu, è vɔni naati ma, niiti ti gɛa wuzegeni mɔligii masagi laalɔɗɔma.» ²⁹ Masagi gaazaɗani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Abesalɔme gɛdege faa la ba?» Ayimaase googaavoteni, é gɛ ma: «Siegɛ zu Zoabe gɛa tɛvesu la è vɔ be ga botigɛ nui taɗili vɔɔma, gɛ gɛa nuiti kaazu, ti da wola gɛ unga wuulee, kele gè la kwɛɛ lee ma vaa wuulee be.» ³⁰ Masagi gɛni ma: «Ziɛ su, è lo ve.» Ayimaase zieni su, é da maaɓungi wo.

³¹ Etiyopi zunui unkulani názuve, é gɛ ma: «Woo niine vago ga gè vaazu daazeelizu mɔligii masagi ma, mazɔɔɔ Gooɗɔ GALAGI da-gaamai vea è ya, é è unmooga, é è gula è zili nuiti zea.» ³² Masagi gaazaɗani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Abesalɔme gɛdege faa la ba?» Etiyopi zunui googaavoteni, é gɛ ma: «Nii seelii zunu loungoi naa ma, é zeeli faan mɔligii masagi zili nuiti ma, ta niiti ti wuzegɛzu daalɔɗɔma.»

19

Davide ná-doun zunui zaa wɔɔɔi

¹ Masagi bɔlɔni ziimave naazu, é lɛzu ga wɔɔa peɛ gaagoozagi wu sigidave, é da gɛ ma: «Ee, dɔun zunui, Abesalɔme, dɔun zunui! Ee, dɔun zunui, Abesalɔme! Ni nɔun gè zaani nɔ è-ɔotogi zu! Ee, Abesalɔme, dɔun zunui, dɔun zunui!»

² Ti liini, ti gɛ Zoabe ma: «Masagi ga wɔɔzu, é da bɔɗɔ maawɔin Abesalɔme ná-faa zu.» ³ Naama voloi ma vɔnifaamai ma goozunɛi latini ga saa wɔɔi nubusei pe be, mazɔɔɔ ti mɛnini ga masagi gaazuɗilive ná-doun zunui zaa vai zu. ⁴ Ma volo gɛlagi nɔ, kooɗɔ nuiti pe ti lɛni taazuve ga dɔɔɗui, eɗe kooɗɔ nuiti ti velaai kooi va, ti da unfe. ⁵ Masagi segei vɛni gaazu, é da gɛ nɔ ma: «Ee, dɔun zunui Abesalɔme! Ee, Abesalɔme dɔun zunui, dɔun zunui!»

⁶ Zoabe lɛni pò be peɛi wu, é gɛ ma: «È unfegi yeida za ga da-gɔɔɗɔ nuiti, niiti ti wo-yenvuiti kizoga, da-o, è-loun zunuiti ta è-loun anzanuiti-yo, naa vɛɛ è-anzaiti pe ba. ⁷ Niiti ti è wɔinzegezu, naati ka è ti nɛɛzu ve, è naati wɔinzege, niiti ti è nɛɛzu ve. E dea za ga da-gɔɔvebei ma gundigii ta da-gɔɔɗɔ nuiti, naati zenvui la ga ani nɔpe è gaazu. Gè kwɛɛga niina ga ni Abesalɔme yɛni vulua, gi pe gi za, naa a la nɛɛ è ve. ⁸ Wuzegɛ niina, è gula mu, è bɔɛ da-gɔɔɗɔ nuiti pò ga iɗɔɔɔ wootti. Mazɔɔɔ gè gɔnaa Gooɗɔ GALAGI ma ga ni è la gɛlani, nu nɔpe ge la yege è va za bidii. Naa ga ɗɔu è ma, é leve maanɔɗɔi pe ba, niiti ti zeelii è ma, é zo da-loungo zie su ma, é zeeli za ma.» ⁹ Masagi gɛlani naazu, é zeɛ sigidave. Ti daazeelini kooɗɔ nuiti pe ma ga masagi ɗanu, é zeini sigidave. Ti pe ti gaalɛni ba koba.

Davide fale ma vai Zeeluzalɛme

Abesalɔme ná-kooɗɔ nuiti ti velani, ɛɛ ge li ná-peɛ wu. ¹⁰ Izelayeɛ vɛɛyegɛi pe bu nuiti ti gɛni gɛɛzu bɔɗɔ ma: «Masagi ga é ade unmooga ade zili nuiti ma, ma un ge da ma ga, tɔ ga é ade unmooga Filiseti nuiti ma. Kele niizu Abesalɔme maavele ma, é velaa, é gula zooi

va. ¹¹ Aβesalōme nii ade gulɔi ziaa ma, ga é ɔɛ ga ada-masagi, naa zaa kɔɔi zu. Leeni ɔa mu wo maabɔunsu, Davide loli fai zu, é va zeɪ vɔlu ga masagi?»

¹² Nii é ɔɛni wosu Izelayele yooi zu ná pɛ, Davide mɛnini, é wooleve ga ti bo zalaɔa ɔula nuiti ma, Sadake ta Aβiataal, ti ɔɛ ti ma: «À li, wo ɔɛ Zuda wolodai ma ɔundigɔiti ma: «Lee vaa zu wo ɔɛɛzu ga gaabela wo vaa vai zu ga masagi seizuve? ¹³ Wa ga masagi keɛɔɔelointi, wo ɔɛ ga zii ɔila, ta ɔama ɔila. Leeni vaa zu mu wa ɔɛ ga nu ɔaabela wo vaa vai zu ga masagi?» ¹⁴ A ɔɛ Amasa ma: «Da ga zii ɔila, ta ɔama ɔila. GALA ge sò ná-ziiɔaawanai pɛ su, ni gè la é ɔɛeni ga kɔɔɔfuluɔbai Zoabe vɔtogi zu.» » ¹⁵ Naa maavele ma, Davide Zuda nuiti pɛ kigi ɔaavoteni bɔɔɔ ma eɔɛ nu ɔila nɔ. Ti ɔɛni masagi ma naazu: «Gale ma, é va, wa da-wotiɔɛ nuiti.»

Davide Simeyi maavaayɛ fai

¹⁶ Masagi ɔaleni ma vɔlu, é zeeli Zuludɛn laave. Zuda nuiti pɛ ti liini ga kpizeɪ Gilegale, ga ti masagi laaɔomi, é ziei leve. ¹⁷ Geela ná-doun zunui Simeyi, Benzamɛn nui nii é ɔɛni ga Baɔfulime nui, naa vilɛni Zuda nuiti polu, ti li masagi laaɔomisu. ¹⁸ Ta Benzamɛn nu waagila (1 000) ka ti liini. Sayile ná-pɛɔyɛɔɔɔi wu botiɔɛ nui Siβa liini βalaa, ta ná-doun zunu puugɔ maazu lɔɔlugɔiti (15), naa vɛɛ ná-botiɔɛ nu vɔuufelegɔ (20) va. Ti pɛ ti yeini ga gaazuvileɪ Zuludɛn laave masagi laaɔomisu. ¹⁹ Naama zie su, bebei ɔa ziei leve ga masagi ná-pɛɔyɛɔɔɔi, ta é naa ɔɛ, nii nɛai masagi ve. Masagi Zuludɛn levegai ma, Geela ná-doun zunui Simeyi looni masagi ɔɔɔɔwu, ²⁰ é ɔɛ ma: «Màliɔii masagi mina sò ga ná-faaɔaazagi, é mina ɔize su ga foloi é ɔɛni ɔulazu la Zeeluzalɛme va, gè faa ɔɔu ɔɛeni la, é va naa make yii ma. ²¹ Mazɔɔɔ nɛi gè ga da-wotiɔɛ nui, gè sugwɛɛ ga gè koto ɔɛɛve, ná ɔa gè ga nu mɔungi Zozɛfe mavofodaiti saama, gè va, gè màliɔii masagi laaɔomi.»

²² Seluya ná-doun zunui Aβisayi ɔɛni ma naazu: «Simeyi maa la nɛɛni, é va za βaa? Teigi é masagi voovoai, nii ɔɔɔɔ GALAGI gulɔi ziaai ma?» ²³ Davide ɔoɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Lee ɔa é ade yɔɔɔzu, Seluya ná-doun zunuiti, wa-o, ná-o? Wo liizu bɔɔɔ ɔɛɛzu ga sili nuiti kevele. Za ɔa nɛi ga ku, nii nu ɔa Izelayele nui ta vaa ma? Ladalai la zèa za βaa ga ná masadai ɔɛɛzu de Izelayele unda?» ²⁴ Masagi latini Simeyi ma, é ɔɔnani bɛ, é ɔɛ ma: «È la zaa.»

Mefiβaale woozuɔula fai Davide ve

²⁵ Sayile ná-doun loin Mefiβaale βalaa ge liini masagi laaɔomisu. E lɔɔzeɪ naa ɔula voloi ma Zeeluzalɛme va, é zeeli naa ɔale ma voloi ma, Mefiβaale la ɔɛni ɔaabaani kɔɔɔiti ma, é la βɛɛi woni, é la ná-seɔɔɔi gbani βalaa. ²⁶ Seeliai ma masagi vɔ bɛ, naa gaazaɔani, é ɔɛ ma: «Mefiβaale, leeni vaa zu è la vilɛni pɔlu?»

²⁷ E masagi wooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ee, màliɔii masagi, ná-botiɔɛ nui ɔa é yàavaai, ni naa laade, gè ɔɛni ma: «Nà ná-soovalegi ɔɛvele βɛɛɛzu, gè zeɪ kɔma, gè vile masagi vɔlu, mazɔɔɔ ná ga maaleɔɔɔ nu.» ²⁸ Kele ná-botiɔɛ nui vaa è vɔ bɛ, é zɛɛi vɛɛ mà. Kele màliɔii masagi, ɔa ga eɔɔ GALA ná-geezuɔɔɔɔ. Nii nɔpɛ soloogai è ɔaazu, naa ɔɛ. ²⁹ Kèwola Sayile ná-pɛɔyɛɔɔɔi wu nui tanɔpɛ ge la ɔɛa ani ɔili maabɔunsu è ya keni saai, kele anɛɛ naa ve, è yeezeɪve nɔun bu, gè ɔɛ naati saama, niiti ti daami wosu da-laβalii ɔa. Zobogi βɛgele ɔa é bè ga gè kpɔba ɔili fali màliɔii masagi ma?»

³⁰ Masagi ɔoɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Da-bɔɛzuɔula mɔinmɔingi yɛ ná kana, gè deveve ga wo Sayile ná-zooiti gaagwɛ va, wa Siβa.» ³¹ Mefiβaale ɔɛni masagi ma: «Siβa ti pɛ seɔɔ vɔɔ ve. Tei nɔ màliɔii masagi ɔalesu ma ga vago, naa ɔa gè ɔɛa pɔ.»

Davide Baalezilayi mɛɛin vee vai

³² Galaade nui Baalezilayi βalaa zɛɔɔni Lɔgelime, é va masagi vɔuzu ga pele Zuludɛn zielave, ta é vali naa ma zielave. ³³ Kona vɔulɔsava (80) ɔɛwola vɔɔ ɔɛni de. Tɔ ɔa é ɔɛni masagi βɛɛma vai pɛ gaagɔlazu ba, naa ɔɛai ma Maɔanayime, tɔzeɪ é ɔɛni ga kpɛɛ nu

wola. ³⁴ Masagi gɛni Baalezilayi ma: «Oile pòlu, de ziei budɛ, de li Zeeluzalɛme, nà è bɛdɛma vai pɛ gaagɔla ba pò bɛ.»

³⁵ Kɛɛ Baalezilayi gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Sii ma gɔnagi yɛga voluzu ga dielegɔ, gè vilɛsu è volu, de li Zeeluzalɛme? ³⁶ Kona vuulɔsava (80) ɣa é zèa, gè la mɔ zoosu gè va ani vagɔi ta ani ɲɔi yɔɣɔzɔɣɔla. Nèi gè ga da-wotigɛ nui, gè la vɔlɔ zoosu gè va naati ta-nɛɛi yɔɣɔzɔɣɔla, niiti gè ti miizu, ta niiti gè ti bɔlezu. Gè la zoosu balaa gè va guye loo zunuiti ta guye loo anzanuiti goo vaaɣulaba ɣa. Lee vaa zu nà li gɛɛzu ga màligii masagi unma ɣaso? ³⁷ Nà Zuludɛn budɛzu nɔ, de lago li. Gè la gɛte kwɛɛ lee vaa zu masagi da li mɛɛin veezu ɣani. ³⁸ Va bu, nèi gè ga da-wotigɛ nui, gè ɣale ma nà-pelei wu, gè za nà-taazu, kɛɛ ta dèe ta-ɣabaiti koba. Wɛɛ da-wotigɛ nui Kimeɣame va, toɣa yɛsu è volu, nii nɔpɛ è pɔ è kɛ bɛ ga ma vagɔ, naa gɛ bɛ.» ³⁹ Masagi gɛni ma: «Zèe ɣa bu, bɛ Kimeɣame vile pòlu, nii nɔpɛ è pɔ, nà kɛ bɛ. Nii nɔpɛ wɔin è ma, nà kɛ è vɛ.»

⁴⁰ ɛsɛ pɛ ge Zuludɛn budɛai ma, masagi balaa kpudɛai ma, é Baalezilayi nɛɛnɛni ga daavɛ komagai, é tuya loo bɛ. Naa vɔluma Baalezilayi ɣaleni ma ná-taazu. ⁴¹ Masagi liini ga Gilegale vele, Kimeɣame gɛni polu. Zuda ɣɔvɛbɛi pɛ, ta Izelayɛle ɣɔvɛbɛ ɣilazuvɛ pɛ ge gɛni ná, siɛgi zu masagi gɛni Zuludɛn budɛzu la.

Maaɣaalii lɔ vai Zuda ta Izelayɛle yɔɣɔzu

⁴² Kɛɛ Izelayɛle nuiti ti maabuɣani masagi va, ti gɛ ma: «Lee vaa zu gi-gɛɛlɔinti Zuda nuiti ti vaai, ti è zeɣe dɔɔɣuzu, ti Zuludɛn budɛ ga de, da-o, da-vɛɛyɛɣei-yo, ta nubusɛi niiti pɛ ti ɣɛa è volu?» ⁴³ Zuda nuiti ti ti wooɣaavoteni, ti gɛ ma: «Gá-o, masagi-yo, gi bɔge é leve wo va. Toɣa ɣale wo yiiɣaawanazu naazu? Gi zɛɛ ka bogai masagi va baa? Baa vɛɛani bɛgele ɣa é fea gi ya?» ⁴⁴ Izelayɛle nuiti ti gɛni ma: «Masagi ɣa ga gɔnɔ ná zeizu gɛ puu, é leve wo va, gi leve ɣa Davide bɔɣɔi ma, é leve wo va. Toɣa ɣale mu, wo gi vɛɛlɛlazɔ ɣani? Gɛi gi ɣɛa ga nu mɔungi, gi gɛ ma: «Ade va ga ada-masagi.» » Kɛɛ Zuda nuiti ta-wooɣaavotegi yɛɣaabaani, é leve Izelayɛle nuiti tɔnɔi va.

20

Seeba baka fai Davide laalɔɣma

¹ Nu ɲakai ta gɛni návɛ, daa ga Seeba, é gɛni ga Benzamɛn nui, Bikeli ná-doun zunui. E puugɛi vɛɛni, é wooɣula, é gɛ ma: «Faa la ade yɔɣɔzu ada Davide, ade la bɔni faa nɔpɛ ma ada Izayi ná-doun zunui. Adei de ga Izelayɛle nuiti, ɛsɛ pɛ ge li ná-peɛle wu!» ² Izelayɛle nui zɔiti pɛ ti zɛɣeni Davide va, ti vile Bikeli ná-doun zunui Seeba volu. Kɛni Zuda nuiti nɔ ɣa ti yɛni ta-masagi va, ti yɛni polu, ti zeɣe Zuludɛn zɛlavɛ, eyɛsu ti zeeli Zeeluzalɛme.

³ Davide zeelɛi ma masa pelei wu, é anza puugɛiti gaizɛni, niiti ti la vuluni ga zɔiti kɛvele, niiti é ti yɛni ga ti da wɛɛ kɔii ma. E ti vuuni peɛle ɣila bu, vɛ ná makɛgai ga pagɔ. E gɛni ti bɛdɛma vaiti pɛ gaagɔlazɔ ba, kɛɛ é la mɔ gɛni laani ti ɣoba pɛ. Naati ti yɛni peɛle laaɣulugai wu eyɛsu ti zaa voloi zeeli, ti ta-eteai zɛɛ eɣe poanzaiti.

Zoabe Amasa vaa vai

⁴ Masagi gɛni Amasa ma: «Gè folo savagɔ vea è ya, è Zuda ɣɔvɛbɛi pɛ toli bɛ, wo va vɛ.» ⁵ Amasa masagi ná-devei laazeelini, kɛɛ kui leveni, nii masagi toni.

⁶ Davide gɛni Aɣisayi ma: «Bikeli ná-doun zunui Seeba ɲɔudɛ, é leve Aɣesalɔme va niina. Liina mu, é lo masa makɛ kɔvɛbɛi luɣɔ, wo vile polu, é mina lɔɣuzɔ zɔlɔ taa wolai ta zu, nii siɣigi ma, vɛ ade yee la zeelia ma ná.» ⁷ Aɣisayi liini ga Zoabe ná-kɔvɛbɛi, ta Kɛɛte nuiti, naa vɛɛ Peeɛte geleiti ba, ta kɔɣulubɛa ɣiteiti. Ti zɛɣeni Zeeluzalɛme, ti li Bikeli ná-doun zunui Seeba zosuvɛ.

⁸ Ti zeelɛi ma kɔtu wolai ma, nii é Gaɣaɣɔn, ti Amasa ɣaani, é da va ga ti vɔ pelei. Zoabe saamaɣiligi ta ɣilini ná-seɣei maazu, boɣa zɔkpɔi gɛni ma laɣagi zu, giliai saamaɣiligi va. Siɛgi zu Zoabe gɛni maabuɣazu la Amasa va, boɣai looni. ⁹ Zoabe gɛni Amasa ma: «È

gɛdɛgɛ, kɛɛloun?» E Amasa bɛɛi zoni ga zeezai, ɛ nɛnɛ ga daavɛ komagai. ¹⁰ Amasa la ɣɛni boɣa zɔkpɔi ɣaani ga pagɔ, nii ɛ ɣɛni Zoabe ɣɔvɛi ɣa. Naa zɛba ɛ boɣai lɔ kogi zu, ɛ koozu zɔɔlaiti pu zɔɔi ma. Amasa zaani gaamanɔ, Zoabe la mɔ ɣɛni boɣai vuuni ba, nɔ va ɣɛ fele. Naa vɔluma Zoabe ta kɛɛɣɛloin Aɔisayi ti pele zoni, ti vilɛ Bikeli nɔ-doun zunui Seeba ɣaizie vai ma.

¹¹ Zoabe nɔ-kɔɔɣɔ nui gila ge ɣɛni loni Amasa ma vɔomai ɣobavɛ, ɛ ɔa ɣɛ ma: «Zɔiti kpein ti Zoabe ta Davide vɔ, naati ti vilɛ Zoabe vɔlu.» ¹² Amasa maagɔkɔni ma namai zu pele ɣɛzei zu. Kɔɔɣɔ nui naa kaai ma ga kɔɔvɛbei pɛ ka vaazu, ti ɔa lo, ɛ Amasa ma vɔomai zegeni pelei zu, ɛ ɔa kpalagi ta zu, ɛ segei vɛɛ ma. ¹³ Poomai zɛgeai ma pelei zu, kɔɔɣɔ nuiti pɛ ti leveni, ti vilɛ Zoabe vɔlu, Bikeli nɔ-doun zunui Seeba ɣaizie vai ma.

Seeba nɔ-fai ɣaabelasuvɛ

¹⁴ Ti Izelayele yooi nɔ pɛ subizeni, ti li ga Aɔɛle-Bɛte-Maaka vɛle. Beel nuiti pɛ ti ɣaalɛni ba, ti vilɛ Zoabe vɔlu. ¹⁵ Zoabe ta nɔ-kɔɔvɛbei ti zeelini Aɔɛle-Bɛte-Maaka taai ma, ti sei kelɛ su. Ti sigigi loni taai laalɔɣɔma, ɛ zeeli taai ma zigigi ɣɛɣala. Nuɔusei niiti ti ɣɛni Zoabe vɔlu, naati ti tɔzeini ga sigigi wuɣula, nii a ke ɛ va ɣolo.

¹⁶ Anzanui ta ɣɛni nɔ, ɛ ga ɣima nu, naa yeni taazuvɛ, ɛ bain, ɛ ɣɛ ma: «À woilo dɛɛ! A bo Zoabe ma, ɛ soma ɛ maabuɣa vɛ, nɔ pɔ gɛ bɔɛ pɔ.» ¹⁷ Zoabe maabuɣani, anzanui ɣɛ ma: «Da ɣa ɛ ga Zoabe?» E ɣɛ ma: «Eyei, nɔ vɛ.» Anzanui ɣɛ ma: «Woilo ɣoɔ ma, nɛi gɛ ga ɔa-wotigɛ nui.» Zoabe ɣɛ ma: «Gɔdiloge.» ¹⁸ Anzanui ɣɛ ma: «Mɔungi ti ɣɛni ɣɛɛzu ma: «A li, wo gaazaɣa bo Aɔɛle, naama vai ɣa ɣaaɣula ba.» ¹⁹ Gɔ naama nuiti saama, niiti ti yiileidai, ta ti ga woɔɣɛɣila nuiti Izelayele. Da ma, ɔoun, ɔa pɔ ɛ taai naa ɣologolo, nii ɛ Izelayele ga taa biin gola! Lee vaa zu ɛ pɔ ɛ Gɔɔɣɔ GALAGI nɔnɔi ɣologolo?»

²⁰ Zoabe ɣɛni ma: «Naa li poun! Gɛ la vaani taa ɣologolo faa ma, baa gɛ ani nɔpɛ sugologolo. ²¹ Naama vaa laade. Kelɛ Efelayime ɣize yooi zu zunui ta ɣa nɔ, daa ga Seeba, Bikeli nɔ-doun zunui vɛ. Naa ɣa ɛ wuzɛgeai masagi Davide laalɔɣɔma. A tɔ ɣila nɔ ve zɛa, gɛ maagooza taai va.» Anzanui ɣɛ Zoabe ma: «Naa zolooga! Gɔ nɔungi vili niina ɛ ma sigigi vɔlu vɛlei.»

²² Anzanui liini, ɛ bɔɛ seipɔɣɔiti pɔ ga ɣimalai. Ti Bikeli nɔ-doun zunui Seeba nɔungi leveni ba, ti pili Zoabe ma. Zoabe puɔugi vɛɛni, ɛɛɛ pɛ ge vaza, ti zɛɣɛ sigigi ma, ti ɣale ma ta-vɛɛiti bu. Zoabe ɣaleni ma masagi vɔ bɛ Zeeluzalɛme.

Davide nɔ-botigɛ nu wolaiti daaseigiti

²³ Zoabe ɣɛni Izelayele ɣɔvɛbeiti pɛ unda. Yɛɣoyada nɔ-doun zunui Benaya ɣa ɛ ɣɛni Kelɛte nuiti ta Peeɛte nuiti unda. ²⁴ Adɔlame ɣa ɛ ɣɛni pɔɔtɔ wotiiti unda. Ayilude nɔ-doun zunui Zɔzafate ɣɛni ga sevɛ make nui. ²⁵ Seva ɣɛni ga sevɛ ɣɛ nui, Sadɔke ta Aɔiataal ti ɣɛ ga zalaɣa ɣula nuiti. ²⁶ Yayiil nui Iila ɣɛni balaa ga zalaɣa ɣula nui Davide vɛ.

21

Kona savagɔ vului loo vai

¹ Davide nɔ-siegi zu, pului looni, ɛ ke ga kona savagɔ. Davide Gɔɔɣɔ GALAGI ɣaazaɣani, naa gooɣaavote, ɛ ɣɛ ma: «Sayile maavele vɛ, ta nɔ-peɛyɛgei, ɛ ga nama vu vɛɛyɛgei, mazɔɔɔ ɛ Gaɔaɣɔn nuiti paani. ² Masagi Gaɔaɣɔn nuiti tolini. Ti la ɣɛni ga Izelayele nu, kelɛ Amɔɔɔl nuiti mɔtaiti ge ɣɛni de. Izelayele nuiti ti minazɛɣeni ti vɛ ga ti la naati pa, kelɛ anɛɛ naa vɛ, Sayile nɔ-gaabaai ɛ ɣɛni zɛa Izelayele nuiti ta Zuda nuiti bɛ, ɛ ɣɛni ɣɛɛzu, ɛ ti zuwuɣaaleve. ³ Davide ɣɛni Gaɔaɣɔn nuiti ma: «Lee ɣa nɔ ke wo vɛ? Lee ɣa nɔ kula ga zalaɣai niima ɣoto gba vai zu, nii a ke wo tuya loo Gɔɔɣɔ GALAGI nɔ-nuɔuseiti bɛ?»

⁴ Gaɔaɣɔn nuiti ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Kpɔɛi ɛ gi yɔɣɔzu gɔ Sayile ta nɔ-peɛyɛgei, su la bɛtɛa ga walii baa zanugi, gɔ lei balaa gɔ Izelayele nui tanɔpɛ paa.» Masagi ɣɛni ti ma: «Lee ɣa mu wo pɔ gɛ ke wo vɛ?» ⁵ Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Tɛi zunui nii ɣɛa ɣɛɛzu, ɛ gi

undaavili, ta é gi zuwuɗaaleve Izelayele yooi ná pɛ su, ⁶ gi ɓedei ɗa mavofodai zu zunu ɓofela va, gi ti zeɛ gului va Gooɗo GALAGI ɗaazu, Sayile nii Gooɗo GALAGI yiimazegeni la, naa ná-taazuve Gibeá.» Masagi ɗeni ma: «Nà ti ɓazu wo yeezu.»

⁷ Masagi Zonatan ná-doun zunui Mefiɓaale yeni ná, tɔzei minazegegi va, ti keeni yooɗu ta Sayile ná-doun zunui Zonatan, Gooɗo GALAGI ɗaazu. ⁸ Keɛ masagi Aya ná-doun anzanui Lisepa ná-doun zunu felegaiti soni, niiti é ti zolɓoni Sayile ve, Aalemɔni ta Mefiɓaale, ta Sayile ná-doun anzanui Meelaɓe ná-doun zunu ɓolugaiti, é ti zolɓoni Meɗɓa nui Baalezilayi ná-doun zunui Adeliyee ve. ⁹ E ti ve Gaɓaɗɓon nuiti zea, ti ti zeɛ gize unmauve Gooɗo GALAGI ɗaazu. Ti nu ɓofela pɛ ti zaani ɔɔma. Ti zaani nɔ é zoloo moloi nii daa ga wɔlezegi, naa leve volo mɔungi ma.

¹⁰ Aya ná-doun anzanui Lisepa saa wɔɓ wo segei zegeni, é pɛɛ wu fasai ma, molo leve volo mɔungi, eyesu tonai vu ti ma, é ɗeni wɔniiti kpɛɛzu poomaiti ma foloi, é ɗa dɔɔ zuaiti kpɛ kpidii. ¹¹ Ti liini, ti naa wo Davide ma, nii Aya ná-doun anzanui Lisepa keeni, Sayile anzaai nii é la ɗeni vuluni ga zaiti kevele. ¹² Davide liini naazu, é Sayile ma ɗaaiti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaaiti maavali Yaɓeese nuiti ma, Galaade yooi zu. Mazalɔɔ naati ka ti ti-ma ɔomaiti segeni Bete-San taa zaamave, ve Filiseti nuiti ti ti zelani ná, siegi zu ti vɔnini la Sayile ma Gileɓoa. ¹³ Ti zegeni miná ga Sayile ma ɗaaiti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaaiti, ti va ga tiye, ti kpɔ zaiti ba, ti zelani. ¹⁴ Ti liini, ti Sayile ma ɗaaiti ta Zonatan ma ɗaaiti maagulu Sayile keɛɗe Kise ná-kabai zu, Seela, Benzamen yooi zu. Ti masagi ná-deveiti pɛ daazeelini. Naa voluma GALA ge zooi maawɔnɗaani.

Kooi niiti ti ɗoni

Filiseti nuiti daalɗɗoma

(1 Dɔɓ Sevei 20:4-8)

¹⁵ Kooi tɔzeini mɔnɔ Filiseti nuiti ta Izelayele yooɗu. Davide ta ná-kooɗo nuiti ti liini, ti vala Filiseti nuiti ba. Davide ɓalɓa ɗeni de niina. ¹⁶ Lafa mavofodai zu nui nii daa ɗeni ga Yisebi-Benɔde ɗeni ɗɛɛzu, é Davide vaa. Boɗa zɔkpɔ niinei ɗeni keelave, kpɛɛin é ɗeni zea, ma mɛengi ɗeni ga kɔlu ɓoigi, buɗegi ga kilo savago ɗɛɗala. ¹⁷ Keɛ Seluya ná-doun zunui Aɓisayi vaani, é ɓɔ Davide va, é Filiseti nui va. Davide ná-kooɗo nuiti ti ɗeni ma naazu: «È la mɔ vilega gi volu kooɗuɔuve, naa ɗa a ke Izelayele ná-lanboi mina za.»

¹⁸ Kooi taɗili su mɔnɔ, Filiseti nuiti daalɗɗoma Gɔbe, Gusa nui Siɓekayi Safe vaani, naa ɓalaa ɗeni ga Lafa mavofodai ta. ¹⁹ Naa volu kooi taɗili su mɔnɔ Filiseti nuiti daalɗɗoma Gɔbe, Beteleyeme nui Yaalee-Wɔlegime ná-doun zunui Eleganan Gate nui Gɔliate vaani, nii ná-kpɛɛin ma wului wɔɓoni, eɗe sege veɛ nui ná-gba gului. ²⁰ Kooi taɗili su mɔnɔ Gate, zunui ta ɗeni ná, koozaai, zeeɓegaiti ta kooɗoɓegaiti ti ga dɔzitaɗzita, ti pɛ kpɔga ɗe ga puufeɛ maazu naani (24). E ɗeni ga Lafa mavofodai ta tɔ ɓalaa. ²¹ E malimasakeɛi leveni ga Izelayele nuiti, Davide keɛɗeloin Simea ná-doun zunui Zonatan paani. ²² Lafa mavofoda naanigai niiti ti zolɓoni Gate, ti pɛ ti zaani Davide ta ná-kooɗo nuiti zeezu.

22

Davide ná-guyei

(Guyeiti 18)

¹ Davide niima wuyei looni Gooɗo GALAGI ve, siegi zu naa unmaɔni da, é kula sili nuiti kpɛin zeezu, ma un ge la ma mɛɛ ga Sayile. ² E ɗeni ma:

«Gooɗo GALAGI ɗa ga ná-fasai, ná-siɗigi, unmaɔ nui,

³ GALAGI nii é ga ná-fasai, ve gè ɓooɗu ná,

ná-kooɗo zeɓegi, zobogi nii é kizosu,

ná-siɗi gaagoozagi, dɔɗuɗuɗu,

kizo nui, nii é kizosu tosu nuiti ma.

⁴ Mamagi ɗa Gooɗo GALAGI ve!

Siɛgi zu gè tolini da, gè vieni, gè ɖula sili nuiti kpein zea.

⁵ Mazɔlɔ saai ma ɖe lakpatakpagiti ti màaɔlɔni,
é ɖa màalua, eɖeɖelei kɔtuɖei la, é faa zuɖologologi ɖeezu.

⁶ Gɔvealaazu ɖaluiti ti veleveleni mà,
saai ná-tumɔiti ti ɖe tũɖɔ, ti ɖa màalua.

⁷ Nà-kidaaviligi zu, gè woɖfulani Gɔoɖɔ GALAGI ma,
gè woɖfulani nà-GALAGI ma,
é yeɖi ná-masa peɖei wu, é gɔmɛni,
nà-kpee wooi looni goizu.

⁸ Naazu, zooi ɔalini, é niikpi,
geɖɔlɔgi ma wuulaagiti ti ɔalini,
ti niikpini ná-ziiɖaawanai maavele ma.

⁹ Duului ɖa ɖulazu sokpayeɖeiti su,
abui nii é galai wosu, naa ɖa ɖula daave,
ga tiɖilekai é ɖa ɖala.

¹⁰ E geɖɔlɔgi ziɛni su, é yei,
tonaɔiin gaadɖiligai kɔɖɔi wu.

¹¹ E lɛɛni seelubɛin ɖɔma, é ɖa ɖove,
é ɖula keɖema fiɖei ɖovegiti kɔma.

¹² E ɔɔɖɔ maaveleveleni ga kpidii, é lɔɔɖu su,
fiɖe wolai ma ɔidii zu, tonaɔiin gaadɖiligai zu.

¹³ Wozakalagi, nii é ɖeni tuɖɔ,
abulekaiti ti ɖeni zosu ba.

¹⁴ Gɔoɖɔ GALAGI ɖa zikɔzu geɖɔlɔgi zu,
GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa wooi ɖa ɖulazu.

¹⁵ E mɛɛinti pilini ga é sili nuiti suvaza,
é mainmainti pilini, nii a ke ti voluazo.

¹⁶ Kpoloɖei ɔomave ɖulani keɖema,
eteai ma wuulaagiti maa ɖe kala,
ga Gɔoɖɔ GALAGI ná-kpaazaɖai maavele,
ta sokpayeɖeiti su viɖei!

¹⁷ E yeemaaleni, é ye geezuve, é nɔn so,
é mɛɛn, é kɔla ziɛ wolaiti ga.

¹⁸ E kɔlani sili nu wolai ya,
niiti ti wɔinzegezu, tama ti zuɔaai nɔn ba.

¹⁹ Ti wuzɛɖeni dɔalɔɖɔma nà-kidaavili foloi,
keɖe Gɔoɖɔ GALAGI ɖa é loni pɔlu.

²⁰ E kɔlani faaɔaagi zu,
é kɔlani, mazɔlɔ nɛɛve be.

²¹ Gɔoɖɔ GALAGI vaani bu, é sɔ eɖeɖelei nà-telebodai la,
é keɛni bè, eɖeɖelei zɛeiti ɖade peɖei la,

²² mazɔlɔ gè Gɔoɖɔ GALAGI ná-peleiti sogɛ,
gè la maagoozani nà-GALAGI va, ga faa ɖɔu ɖee vaa maavele.

²³ Gàazu ɖa ná-tɔgiti ba yeenɔpe,
gè la zɛgezu ná-deveiti ba.

²⁴ Gè ɖeni ga ziimai ɖe nui,

gè ɓɔɓɔ zoni ga gè mina faaɗaaza gola ɗɛ.

25 Ɔɔɔɓɔ GALAGI sàlani nà-telebo fai maavele ma, eɗɛvelei nɔ̀un ɲadegai la tɔ̀un gaazu.

26 Zɔ̀i é è ɓɛ ga woɔɗɛɗɗila nui, ɗa ɗɛ naa ɓɛ ga woɔɗɛɗɗila nui, zɔ̀i peelalazu la ba, peelalazu la è ɓa naa letema.

27 Zɔ̀i ɲadegai, ɗa ɗa-ɲadedai lɛɛzu ga naa, niiti ti ga yaava nuiti, ɗa ɗa-ɗimalai lɛɛzu ga naati.

28 Da maanɔ̀ɓɔ nuiti kizosu, ɗa wɛɛzu gaazulɛɛ nuiti ba, è ti maayei.

29 Da ɗa è ga nà-wozakalagi, ee, Ɔɔɔɓɔ GALAGI! Ɔɔɔɓɔ GALAGI ɗa nà-kpidii zu ɗɛ kala.

30 Ni ɗa bà, nà vili salavusu ɓulugi zaama, ni nà-GALAGI ɗa bà, nà vili gè ɓudɛ sigiigi maazu.

31 GALA ná-peleiti daazeeliɓɛ, Ɔɔɔɓɔ GALAGI laawooi ɗoleɓɛ. GALA ka ga kɔɔɓɔ zɛɓɛgi naati kpein ɓɛ, niiti ti ɓɔɓɓuzɔ̀ tɔ̀un polu.

32 Mazɔ̀ɓɔ ɓɛ ɗa é ga GALA, ni Ɔɔɔɓɔ GALAGI laade? Ɓɛ ɗa é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

33 GALA ka é ga nà-siɗi gaagɔozagi, nii zeeɗaabaai, é nà-pelei ɓɛɛ ga pagɔ.

34 Toɗa kɔ̀ɗɔiti kɛɛzu, eɗɛ dopai ɗɔ̀ɗɔiti, é tò ada ɗaagɔozagiti.

35 Toɗa é màalɛɛzu ga kɔɔɓɔ vai, kilɛgi é ga kɔ̀lu ɓɔigi kpili fai ɓaai, zèeiti ta mɛɛin vilisu ga naa.

36 Unmɔ̀agi è bosu ga ze, naa ɗa é ga nà-kɔɔɓɔ zɛɓɛgi, ɗa-ɓɔɓaiti ta sɛ̀ɓɛɓɔzu.

37 E-zaalai zu, nà ziezu valafala, kɔ̀ɗɔiti ti la liizu ga.

38 Nà vilɛsu sili nuiti polu, gè ti zugologolo, gè la ɗalega ma, ni gè la ti-ma zuwu ɗaaleɓeni.

39 Gè ti-ma zuwu ɗaaleɓeni, gè ti ɓali ga, ti la mɔ̀ wuzɛɗea, ti loo kɔ̀ɗɔ wu.

40 Da sàamaɗilizu ga zɛɓɛi kɔɔɓɔ vai ma, ɗa sili nuiti toozu bu bɛ.

41 Da sili nuiti kpɛɛzu tùɗɔ, nà wɔ̀inzeɗe nuiti kologolo.

42 Ti kpɔ̀ba nu ɗaiziaa, ti la ɓɔ̀ɓɔni, ni ta Ɔɔɔɓɔ GALAGI lolina, naa la ti woɔɗaavotesu!

43 Nà ti ɗɛɛzu ga zooi ma vufiligi, gè ti wolowolo, gè zie ti zu, eɗɛ pele zu ɓalavalai.

44 E kùla nà-nuɓuseiti ta-ɓaka fai laawu, è màkɛga ga zii ɗiligiti ta-ɗundiɗii. Nuɓuseiti gè la ti ɗwɛɛ, naati ta botii ɗɛɛzu bɛ.

45 Wɛɛinti ta ɓaazu, ti ɗa tɛ̀ su. Nà ti levena nɔ̀ feya, ti ɗolo bɛ̀ gaamanɔ̀.

⁴⁶ Wεεinti ta iṅotevei zu,
ti zasu ḏa bali, ta ḡena ḡulaa ta-zigigi zu.

⁴⁷ Ḡooḡo GALAGI ḡa vulua! Mamagi ḡa be, toḡa é ga ná-fasai!
Ese pe ge ná-GALAGI maamuse, ná-kizo fasai.

⁴⁸ GALAGI é zobo feezu bè, gè nònò uotokula,
é ziiti kolozu bè,

⁴⁹ ḏa kùlazu sili nuiti zea.
Da sèizu wḏinzeḡe nuiti unda,
é kùla nu ṅaiti zea!

⁵⁰ Naa ḡa é ba, ná è maamuse zii ḡiligiti saama, ee, Ḡooḡo GALAGI!
Nà guyei loo è-laaseigi lēbi vaa ma.

⁵¹ Ḡooḡo GALAGI unṁṁṁ faa wolai ḡea ná-masagi ve.
Toḡa woḡeḡiladai ḡeezu naa ve, nii gulò ṅadegai ziaai ma,
nii é ga Davide, ta mavofodai, eyesu ḡo!»

23

Davide ná-woo ḡaabelagiti

¹ Davide ná-woo ḡaabelagiti kaa:

Davide bṁe wooi, Izayi ná-doun zunui,
tosu ba nu wolai bṁe wooi,
nii Zakṁbe ná-GALAGI yiimazeḡeai la, é gulò ziaai ma,
Izelayele yiima wuye loo nui.

² Ḡooḡo GALAGI ná-Zenvui bṁea ga màavele,
é daawooi vua dà.

³ Izelayele ná-GALAGI bṁea,
Izelayele ná-fasai ḡeni mà:
«Zoi é masadai ḡeezu nuiti unda ga telebogi,
ta é keezu GALA gaazuluabai zu,

⁴ kulave ga foloi, é ḡulazu sobui,
é volozu geezuve, ve tonabiin ge la ná,
ma zezei ta tonai ti ḏa tufai vṁnṁ zooi ma.»

⁵ Nà-peleyeḡei la ḡana baa GALA gaazu?

Toḡzei é ḡooḡo minazeḡe keevu bè,
é gaagula ba, é make ga pagṁ.

Toḡa vaazu ga ná-kizogi,
é zīima vaiti daazeeli.

⁶ Kele nu ṅakaiti kpein keevu eḡe ḡaingiti ti vilisu ya,
toḡzei nu la ti zeḡea ga yeṅnaka.

⁷ Zoi é pṁ é ti zeḡe,
keni é kṁlui baa kpeein ma wului zeḡe,
ti ḡala abui zu náve nṁ.»

Davide ná-kṁḡuluba wolaiti daaseigiti

(1 Dṁṁ Sevei 11:10-47)

⁸ Wele Davide ná-kṁḡuluba wolaiti daaseigiti ba: Ma ṁoungi ḡeni ga Yṁsebe-Baseeḡete,
Taakemṁn mavofodai, é ḡeni ga kṁḡuluba savagṁiti ta-lotuḡoi. Daa ḡeni balaa ga Esenee
nui Adino. Tṁ ḡa é nu undṁsava (800) vaani vṁṁma kṁḡo laa ḡila su.

⁹ Toun polumai ɣeni ga Dodo ná-doun zunui Elezaal, Aɣoa nui ta ná-doun loin. E ɣeni kɔɔɣfuluɓa savagɔiti saama, niiti ti yeni Davide va, siegi zu ti malimasakɛɛi leveni la ga Filiseti nuiti, naati gaalɛai ma ba kɔɔɣɔ vai ma, naazu Izelayele ɣɔɔvɛɛi da ɣula volu, ti da lɔɔɣu. ¹⁰ Kɛɛ Elezaal loni kpaan, é yeni Filiseti nuiti paazu, zeei ɓata boɣa zɔkpɔi va ga kpɔɓi. Naama voloi Ɔɔɔɣɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelayele ya, kɔɔvɛɛi maaɓuɣani Elezaal va nɔ ga ti poomaiti kɔligiti seɣe.

¹¹ Toun polumai ɣeni ga Sama, Ɔalaal nui Agee ná-doun zunui. Filiseti nuiti ti ɣaalɛɛni ba Leyi. Tɔɣɔ ɓelei ta ɣeni návɛ, Izelayele nuiti ti ɣeni velazu Filiseti nuiti ba. ¹² Kɛɛ Sama loni kpalagi zaama, é ná zo volu, é da Filiseti nuiti paa. Ɔɔɔɣɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelayele ya.

¹³ Yeeta molo levei lɔzeizuvɛ, kɔɔɣfuluɓa vuusavagɔiti (30) saama, nu savagɔ yeini Davide ɣoba Adulame vugi zu, siegi zu Filiseti ɣɔɔɓɔgi gila ge ɣeni ɣaalɛɛzu la ba Lefayime vɛtugi zu. ¹⁴ Davide ɣeni názu ná-dɔɔɣu wosuvɛ, siegi zu Filiseti ɣɔɔɓɔgi gila ge zeini la Beteleyeme. ¹⁵ Ani wɔin ta Davide zoni nɔ sa, é ɣe ma: «Be ɣa a va bè ga Beteleyeme taa loavɛ ma dayeɣei zu ɗei ta pɔ, gè kpɔle?» ¹⁶ Kɔɔɣfuluɓa savagɔiti ti lɔni Filiseti ɣɔɔlaɣai zu, ti ziei zaɣa zিয়েɣei zu, é Beteleyeme taa loavɛ. Ti vaani la, ti fe Davide ya, kɛɛ é la ɣeni kɛɛni, é va kpɔle. E feeni Ɔɔɔɣɔ GALAGI vɛ, é pu ya zooi ma. ¹⁷ E ɣeni ma: «Ɔɔɔɣɔ GALAGI kizo nii ɣeɣala vai ɣeɛ vai ma! Kulavɛ eɣe nà ɣe naama nuiti ma ɲamai ɓɔlezu, niiti ti ɣikulaai ti-yenvuiti su, ti li.» E ɣɛɛni kpɔle vai va.

Lɔɣɔ ɣula faa wolai ɣana kɔɔɣfuluɓa wola savagɔi naati ti kɛɛni.

¹⁸ Zoabe kɛɛɣɛloin Aɓisayi, Seluya ná-doun zunui ɣa é ɣeni ga nu savagɔiti ta-ɣundigii. Tɔ ɣa é nu unsavagɔ (300) vaani ga ná-kpɛɛin. E lɔɣɔ zɔɓɓni naazu nu savagɔiti saama. ¹⁹ Tɔɣɔ ɣulani ti savagɔ zaama, é ɣe ga ta-ɣundigii, kɛɛ é la ɣeni zeelini nu savagɔ mɔungiti su.

²⁰ Benayaɣu, Yegɔyada ná-doun zunui, é ɣeni ga kɔɔɣfuluɓa wolai ta ná-dounloun, nii é ɣeni ga Kabeseyele nu, é lɔɣɔɣula faa wolaiti kɛɛni. Benayaɣu naa ɣa é Moabe ɣɔɔɣfuluɓa wola felegɔ vaani. Tɔ ɣa ɓalaa, kɔɔɛ vukɔi yeni vuuzu foloi ta, é yeini zিয়েɣei ɓomavɛ, é zalai va. ²¹ Tɔ ɣa mɔnɔ é Ezipete nui ta vaani, nii gola maayikini, kpɛɛin zoni zea. Tukpɔ nɔ ɣa é ɣeni zoni Benayaɣu ya, é vili Ezipete nui naa ma, é naa ná-kpɛɛin ɣula zea, é paa la. ²² Lɔɣɔ ɣula faa wolaiti kana Benayaɣu kɛɛni, Yegɔyada ná-doun zunui, é lɔɣɔ wola zɔɓɓni kɔɔɣfuluɓa wola savagɔ ɣiligi niiti saama. ²³ E lɛbiya wola zɔɓɓni nu vuusavagɔiti (30) pɛ ba, kɛɛ é la ɣeni zeelini nu savagɔ mɔungiti su. Davide seini tɔ ɓɔɣɔi make zalavusuiti unda.

²⁴ Niiti ɓalaa ti ɣeni nu vuusavagɔiti (30) saama: Zoabe kɛɛɣɛloin Azayele, Beteleyeme nui Dodo ná-doun zunui Eleganan, ²⁵ Sama ta Elika, Ɔalɔde nu felegɔiti, ²⁶ Peelɛte nui Geelɛse, Tekoa nui Ikeese ná-doun zunui Iila, ²⁷ Anatɔte nui Aɓiyɛɛɛl, Ɔusa nui Meɓunayi, ²⁸ Aɣoa nui Salemon, Netɔfa nui Maɣalayi, ²⁹ Netɔfa nui Baana ná-doun zunui Geelɛɓe, Liɓayi ná-doun zunui Itayi, Giɓea nui Benzamen yooi zu, ³⁰ Pilaton nui Benayaɣu, Naɣalee-Gaase nui Ɔidayi, ³¹ Alaɓa nui Aɓi-Aleɓon, Baaleɣume nui Azemavɛte, ³² Saaleɓon nui Eliaɓa, Benee-Yasen, Zonatan, ³³ Ɔalaal nui Sama, Alaal nui Salaal ná-doun zunui Ayiame, ³⁴ Aɣasebayi ná-doun zunui Elifeelɛte, Maaka zunui ta dounloun ɣeni de, Gilo nui Ayitɔfele ná-doun zunui Eliame, ³⁵ Kaalemele nui Ɔeselayi, Alaɓe nui Paalayi, ³⁶ Soɓa nui Natan ná-doun zunui Yigeyale, Gade nui Bani, ³⁷ Amɔn nui Seelɛke, Beelɔte nui Naalayi, nii é ɣeni Seluya ná-doun zunui Zoabe ná-kɔɔɣɔ zɔɔlaiti seɣezu, ³⁸ Iila ta Galɛɓe, Yeetɛɛl nu felegɔiti, ³⁹ ta Ɔete nui Ilii.

Ti pɛ kpɔga ɣeni ga nu vuusava maazu lɔfela (37).

24

Davide Izelayele nuiti daaseigiti seve vai (1 Dɔɔ Sevei 21:1-26)

¹ Yeeta Gɔɔɔɔ GALAGI yiɔɔaawanani mɔnɔ Izelayele nuiti ma, é Davide li ti laalɔɔɔma ga, é Izelayele ta Zuda nuiti daaseigiti seve. ² Masagi ɔeni naazu ná-kɔɔɔfuluɔbai Zoabe ma, nii é ɔeni koba: «Leve Izelayele yooi ná pɛ su, é zo Dan, é li Beel-Seeba, nuɔuseiti daaseigi zewe, nii a ke gè ti-liegɔi ɔwee.» ³ Zoabe ɔeni ma: «Da-GALAGI é ga Gɔɔɔɔ GALAGI, naa ke é nuɔusei mɔin su ga seizu ungila (100), ta mɔligii masagi ka ga ɔaazu! Kele leeni ve mɔligii masagi pɔ ga é naa ɔɛɔala vai ɔe?»

⁴ Kele masagi la zegeni wooi volu, nii é boni Zoabe ta kɔɔvebei ma ɔundigiiti ma. Ti vileni pelei ma ga ti li, ti Izelayele nuiti daaseigiti seve. ⁵ Ti Zuluden buɔeni, ti vu Alɔweel, taa wolai yeezazuve nii é Gade nemɛi zaama, Yazeeɔ ɔobave. ⁶ Ti zegeni miná, ti li Galaade ɔovi ma ta Taatime-Gɔdesi yooi. Ti zesu, ti li ga Dan-Yaan vele eyesu ti zeeli Sidɔn. ⁷ Ti zeelini Tiil taa wolai zu sigigi ma, naa volu ti liini Geeve ta Kanaan laa wolaiti pɛ su. Gaabelagi zu, ti zeeli Beel-Seeba, Zuda yooi zu lekpeɔave nu yeezazuve. ⁸ Uele ɔana ti zooi ná pɛ subizeni la, alu taavuugɔ folo vuufelegɔ (20) laawu, ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme. ⁹ Zoabe daasei sevei ma voluvaawogi woni masagi ma: Izelayele ɔeni ga zunu waaundɔsava (800 000), niiti ta zoo liizu kɔɔ ma, Zuda geleiti ti ɔeni ga zunu waaundɔlugɔ (500 000).

¹⁰ Gaamago Davide gaɔɔaani ga toɔa ga sɔba nu, mazɔɔ é nuɔuseiti daaseigiti seveni. E ɔeni Gɔɔɔɔ GALAGI ma: «Gè faaɔaaza gola ɔea ga nii ɔee vai! Naa ɔa é ba, Gɔɔɔɔ GALAGI, sùvaaye ga ná-faa ɔoi kae, nɛi gè ga ɔa-wotiɔe nui, mazɔɔ gè kweeni ga gè nii ɔeeve eɔe ɔimalala nu.»

¹¹ Davide wuzeeɔai ma poluma zobui, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni GALA goo wo nui Gade vɔ, nii é ɔeni Davide ɔoba, é ɔe ma: ¹² «Li, é ɔe Davide ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Ná faa savagɔi niiti gila seizu é ma, yiimazeɔe ga gila, gè sei é ma.» » ¹³ Gade liini Davide vɔ be, é keela wooi wo ma, é ɔe ma: «Leeni ɔa é pɔ ga gè sei é ma: Kona ɔafela pului ɔe ɔa-yooi zu? Baa alu savagɔ é ɔa bize é zili nuiti ba, ti wuzeeɔezu é laalɔɔɔma? Ni naa laade, ɔafɔi va ɔa-yooi zu folo savagɔ laawu? Gisie su ga pagɔ, é yiimazeɔe, é naa wo mà, nii ná li, gè bo tève nui ma.» ¹⁴ Davide Gade woɔaavoteni, é ɔe ma: «Ziiɔɔɔ wolai ɔa gè su! Ade loo Gɔɔɔɔ GALAGI yeezu, mazɔɔ ná-gaazumaawɔingɔi zuwɔɔɔve, kele gè mina loo nuiti zeezu!»

¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔafɔ zeebei leveni Izelayele yooi zu, ma yee zobui nɔ eyesu é zeeli kui ma tevei ba. E tɔzei Dan, é zeeli Beel-Seeba, é zunu waaɔuulɔfela (70 000) vaa. ¹⁶ Tei geezuɔeelai ɔeni yeemaalesu Zeeluzalɛme ma ga é kologolo, Gɔɔɔɔ GALAGI nimizani ɔafɔ ma ga naama vaa ɔoi. E ɔeni geezuɔeelai ma, nii é ɔeni faa zuɔologologi ɔeezu nuɔuseiti saama: «Yeei lɛna ba, naa kula ɔea su.» Geezuɔeelai ɔeni niina Yeebuse nui Alavena ná-molo loɔazuve ɔobave.

¹⁷ Davide geezuɔeelai ɔai ma, é ɔa nuɔuseiti paa, é ɔeni Gɔɔɔɔ GALAGI ma: «Ná ɔa gè kotoi ɔeai, ná ɔa gè faaɔaazagi ɔeai. Kele nuɔusei niiti, leeni ɔa ti kea? Dɔɔa mu, ná gila, ná-o, ná-peleyeɔe-yo.»

¹⁸ Naama voloi nɔ, Gade liini Davide vɔ be, é ɔe ma: «Wuzeeɔe, é li Yeebuse nui Alavena ná-molo loɔazuve, é zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gɔɔɔɔ GALAGI ve.» ¹⁹ Davide liini ná, eɔevelei Gɔɔɔɔ GALAGI valini la Gade ma ga é bo ma. ²⁰ Alavena ɔaazuwuzegeni, é masagi ɔa ta ná-botiɔe nuiti, ti ɔa va. E liini naazu, é nɔkɔ masagi ɔafɔwu. ²¹ E gaazaɔa, é ɔe ma: «Toɔa ɔale, mɔligii masagi, é vaazu pɔ, nɛi gè ga ɔa-wotiɔe nui?» Davide ɔe ma: «Gè vaa, gè molo loɔazuve ve ɔeya é ma, gè zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii a ke ɔafɔi nii maagooza nuɔuseiti ba.»

²² Alavena gɛni Davide ma: «Molo loɣazuɓe zeɣe. Zalaɣai nii è pɔ è kula, è naa ɣula. Nikɛiti ka gala zalaɣai vai zu, wotoloi ma wuluiti ta nikɛiti gili wuluiti ta ɣe ga kovii. ²³ Ee, masagi, gè ti pɛ fea è ya. Ɔooɣɔ GALAGI é ga da-ƆALAGI, naa yeezei kae è wu ga pagɔ.»

²⁴ Kele masagi gɛni Alavena ma: «Ba-o, nà geyazu è ma ga songɔi ɣiteɣitegi. Gè la gala zalaɣa ɣulazu nà-GALAGI Ɔooɣɔ GALAGI ɓe, nii gè la bɔɔni ma.» Davide molo loɣazuɓe ɣeyani ta nikɛiti ga wali ɣae ɓuulɔɔlugɔ (50). ²⁵ E zalaɣa ɣulazuɓe beteni miná Ɔooɣɔ GALAGI ɓe, é gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kula. Názu ɣa Ɔooɣɔ GALAGI zoi maawɔingani la, ɔɔfoi maagooza Izelayele va.

TENE Faalaaliiti SEVEI lɔzeigi

Tene Faalaaliiti ma zɛvei ɔa ga ɔima zɛvei ta. ɔima zɛvei naa ta ɔa ɛ ga Zɔbe nɔnɔi, ta Tenɛbo Nui nɔnɔi. Bɔɔɔzu ɔeni ga Salɔmɔn nɔnɔi (1:10; 10:1; 25:1), ɔima nu zɛbeɛ golai Izelayele nui. ɔooɔɔ GALAGI ɔimalai veeni zea ye (1Ma 5:9-13). Keɛ ɔima nui taɔiligaa ti ɔeni nɔ, Izelayele ɔuɔui zu. Naati ti losu ɔeeni sevei nii ɔee vai va (22:17; 24:23), Aguul ta Lemuwele ɔɔɔɔ (30:1; 31:1).

Kidafaawui ma ungi ta ɔima nuiti ta-ɔalagiti ti ɔeni ga «ɔimalai,» naa ɔa ga gaamai, nii koleai ga wooi ma mɔinmɔin: Faaɔaɔgai, kelegelegi, kisie vagɔi, faaɔwegi, nu zie vele vagɔi (1:1-5). ɔimalai nii ɔa ga zɛnvui zu ɔimalai, kalagi nu a zie la.

Niima zɛvei zu, ɔimalai nii ɔa lɛzu «tene faalaaliiti» su. Naa zɛve su tago ga kevele felegɔ, ti ziezɛ vɔɔma, ti da ɔooɔ laavokooɔ, ti da ɔooɔ laazeeli, ɔaa ti da ɔe ɔooɔ laalooɔma. Zekana faalaalii ma mɔinmɔin ge la, ɛ zo gaafweesu 10 ɛ li 31 zu. Keɛ tanisu, ma lotodai tanigaa zuɔoozave (ɛ zo gaafweesu 1 ɛ li 9; 31:10-31).

Tɔzeizuve nɔ ɔa sevei nii woo biingi veai naa, nii ɛ nɔ-kala gooi pe unda: Solooge ga nu lua ɔooɔ GALAGI va (1:7; 3:7; 8:13; 9:10; 22:4; 31:30; naa ɔeɔalaiti). Naama ɔimalai ɔa losu eteai zu faiti kpein ba: Nuɔuseiti ta-ɔaamaai, faazeikpasui, tɔnɔba vaiti, vulu vai, botige vai, ta naa ɔeɔalaiti.

Baalobazu mɔungi zu (ɛ zo gaafweesu 1 ɛ li 9 zu), sevei ɔe nui ɔa nɔ-kalagi veezu, ege doun kegeɛi ɛ nɔ-doun zunui ɔalasu (1:10; 2:1; 4:1; ta naa ɔeɔalaiti), mazoo vele ɔana ɔooɔ GALAGI naati kalasu da, niiti ɛ ti neai ve (3:12). ɔimalai, pokooɔgai nuɔusei ma (1:20; 8:1; 9:1), nii ɛ zɛnvui ma ɔeela wooi laazeelizu (3:16, 18, 22), ɛ ɔe Titigi laalooɔma (9:13), nii ɛ nuiti tɛzu ga, ɛ ti li kotoi ɔee vai ma, naama voogi ɔooɔi ɔa ɛ ga kologolo anzanui (2:15; gaafweesu 5). Mazoo nui ɔooɔ ɔimala la zea, kenɛ ɛ fali (2:3, 4). GALA ka a da fe (2:6), nɔ-Zɛnvui vɔ (1:23).

Sevei vaalobazuve velesieɛi (ɛ zo gaafweesu 10 ɛ li 31) ɔaa ɔa belazu ga anzanu vagɔi nɔ-fai, nii sulogai, ɔimalai ma ɔitoosui (31:10-31).

SEVEI lɔzeigi ta SEVE ungi

¹ Salɔmɔn ɛ ɔeni ga Davide nɔ-doun zunui, ta Izelayele masagi, naa nɔ-tene faalaaliiti:*

² Ti ɔe ungi ɔa ga ti nu ɔala ga ɔimalai, ti nu ɔevele beɛɛ,
ɛ kpɔeiti gaafɔ, niiti ti woni ga kelegelegi.

³ Ti nui ɔala ga sie veleɛi nɔ-eteai zu, kelegelegi vɔ,
ɛ lelebo, ɛ zɔle, ɛ zoloo su.

⁴ Ti ɔi pagɔi ve naati zea, niiti ti la de faa mɔinmɔin kwɛeni,
ti faaɔwegi ta kidafaawui ve zunu loungoiti zea.

⁵ ɔima nui woilo, toɔa ta ɔo nɔ-soofaalai va,
zɔi kelegelegai, naa ɔa zie vele vagɔi zoloo.

⁶ Ta zoo ti tene faalaalii ma lɔofuzu vai tanigaani kwɛɛ,
ta ɔima nuiti daawooiti ma lɔofuzu vaiti poluɛti.

⁷ ɔooɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa ɛ ga faaɔwegi lɔzeizuve,†
faaɔaɔaalala nui ɔa da ɔimalai velevele ta kalagi.

Dama ga zunu loungo nɔiti

* **1:1** Faalaali laaseigi, ta Salɔmɔn laaseigi ma vaa zu, wele sevei lɔzeizuve. † **1:7** Wele ɛti: 9:10; 15:33; 31:30; Zɔb 28:28; Guy 111:10.

⁸ Dòun zunu, woilo, è dama ga faafwēgi, è sàlòòsu è-ḡē ya, mina è-lee ná-tēne gooiti da ḡoba.

⁹ Mazòlò ta ḡē ga masa bòlò pagòì è unba, ta ḡē ga kòbu ani vagoì è ḡòbu.

¹⁰ Dòun zunu, ni faa ḡòu ḡē nuiti ta pò, ti è ḡaazule, mina yeezei bu.

¹¹ Ta ḡēna ma: «Dile gi volu!

Ade li de nuiti tevesuve maabòun, de ta vaa, de laale nui ta wu lein nò,‡ anee ni é la faa ḡaazani.

¹² De ti-ma vului bòle, eḡevelei ḡòvealaazu a da ke la, ti ḡēle ḡēḡēin ga naati kevele, niiti ti yeizu kabai zu.

¹³ Ade ti-ḡòli pagòiti seḡe, de da-veleiti buulaave da.

¹⁴ Da dònò zòlòòsu gi vò, ada bòsu wali bòlò ḡilagi ma ade pe!»

¹⁵ Dòun zunu, mina vile ti volu, è va zie ga ta-velei, maafòoza ta-velei va.

¹⁶ Mazòlò ti-ḡòḡòiti suvilève faa ḡòu ḡē vai zu, ti zuvilève ḡamai vuu zu.

¹⁷ Mazòlò toḡa ga fuun faa, wònii da tumòì ḡa, é da zeì tuḡò.

¹⁸ Kele tiya bòḡòì ḡa ti yaavai zeizu bòḡò luḡò, tiya bòḡòì ti-yenvui ḡa ti balii laazu tuḡò.

¹⁹ Zekana naati gaabelazuve la, niiti ti ta-ḡetei wosu ga kakama vaiti su, tònò ḡòì ḡa da sàlòò nui undaavili.

Gimalai ḡa toligi wosu ta tenegi

²⁰ Gimalai ḡa kpeei loozu taazuve peleiti su, toḡa woḡfulazu maabò bosuveti.

²¹ E toligi wo maabò bosuve, é ná-keela wooi wo taa loave, é ḡē:§

²² «Gimalala nuiti, wa ḡimalala vaiti neezu ve, eyesu yeele? Neefulasu nuiti, wo-yiimai ḡa ḡēezu ga neefulasui, eyesu yeele? Faafaaḡaalala nuiti, wa yesu faafwēgi wainzeḡezu, eyesu yeele?

²³ A woilo ná-tēne gooiti ma! Wēle ná ná-keleḡeḡeḡe ve wo ya, ná dàawooiti deḡ ga woye.

²⁴ Tòzei ḡè wo lolini, wo ḡēle, tòzei ḡè yeeleteni, nu nòpe ge la ma wēle woni,

²⁵ wo ná-tēne gooiti kpein pilini ya, wo la vaani ná-zelilomaiti bu,

²⁶ naa ḡa é ba, ná balaagi, ná wo ḡē, siḡi zu maanòḡòì vaazu wo vò, ná neefula wo zu, siḡi zu kidaaviligi zeelizu la wo ma,

²⁷ siḡi zu kidaaviligi vaazu la wo vò, eḡe fiile wolai, siḡi zu maanòḡòì zeelizu la wo ma, eḡe tòngòlò fiilei, siḡi zu koozuviligi ta kidaaviligi vaazu la wo vò.

²⁸ Naazu, ta woḡula mà, ḡè la ti woḡaavotega,

‡ **1:11** lein nò: Boge Ebulu wooi zu ga: fuun nò, 6aa fai un ge la ba. (31:23; Lut 4:11; Zòḡ 29:7). § **1:21** Faawo bo nuiti ti ḡena zeì taa loave

ta gàizie, ti la kàa.*

²⁹ Toḡa ɣe ɣana, tɔzei ti faagwɛgi wɔinzeɣeɣe,
ti la yiimazeɣeni ga Gɔoɣo GALAGI ɣaazuluabai,

³⁰ tɔzei ti la vaani nà-tene gooiti bu,
ti laabeeluni ga nà-zelilomaiti,

³¹ ti zie velei ma lɔnɔgi ɣa a ɣe ga ti-ɣɔnɔgi,
ti bɔɣo lene gooiti ta ɣe ga ti-laamianigi, eyesu mɔtai ye.

³² Mazɔlɔ ɣimalala nui ná-kakagi ɣa da paa,
faagaaɣaalala nui ná-ziizoolɛlalai ga bɔɣo, naa ɣa a da too ya.

³³ Kɛɛ zɔi a woilo ɣooi ma, naa ɣa ze gaaneɛi zu,
é ná-eteai zie ziileigi zu, é la luaa maanɔɣoi va.»

2

ɣimalai ɣa ga ani biingi dɔɣuui

¹ Dòun zunu, ni da dàawooiti sona,
ni da nà-deveiti makeɛna è-yiimave,

² ni da woilona ɣimalai ma,
è è-yii ve kelegelegi ya,

³ ungo, ni da woogulana faagaaɣai ma,
ni da kelegelegi ɣaiziena,

⁴ ni da gaiziena ga walii ɣevele,
ni da daana ma kpe, è gaizie ga naavolo ɣevele,*

⁵ názu ɣa è Gɔoɣo GALAGI ɣaazuluabai ɣwɛɛsu da,
ɣa zoo è GALA kwɛɛ.

⁶ Mazɔlɔ Gɔoɣo GALAGI ɣa a da ɣimalai ve,
daawooi ɣa a da faagwɛgi ta kelegelegi ve.

⁷ Toḡa undaanɛɛ vai makeɛsu sɔle nuiti be.
Eɣe kɔɔɣo zɛpegi, toḡa naati makeɛ, niiti ti ziezɔ telebodai zu.

⁸ Niiti ti ta-eteai ziezɔ ga sɔledai, toḡa bɔ naati ba.
Niiti ti be ga woogɛɣila nuiti, toḡa baa naati ta-velei maazu.

⁹ Da zoo è faiti zɔɣɔzuɣa, telebodai, ta sɔle fai, ta faagaamai,
è pele vaɣɔiti kpein kwɛɛ.

¹⁰ Mazɔlɔ ɣimalai ɣa va é ze è-yiimave,
faagwɛgi ɣa ɣe ga è yiima vaiti.

¹¹ Kidafaawui ɣa è makeɛ,
kelegelegi ɣa baa è maazu,

¹² ga ti è unmɔɔ, ti è ɣula pele ɲɔiti su,
ta nu ɲɔiti ta-yaava bɔɛiti,

¹³ niiti ti ɣɛɛzu gaama velei va,
ti da zie ga pelei subidiai.

¹⁴ Ti-yiimai ga faa ɲɔu ɣɛɛ vai,
ti ɣoozunɛɛzu ga ti lɔ woya vai zu.

¹⁵ Ti zie veleitɛ maaɣegai,
ta-veleitɛ suzeivɛ.

¹⁶ Naazu, da ɣizo wɛɛnzie anzanui ná-tegai ma,
é ga koloɣolo anzanui woo nɛɛnɛgiti ti da,†

¹⁷ nii keleai sinigi va, é ɣeni zea ma niine yeei,
é yeema ná-vulu minazeɣegi ma, nii é boni ná-GALAGI laaseigi zu.‡

* **1:28** Wɛɛ vɛti: Zel 11:11; Mis 3:4. * **2:4** Wɛɛ vɛti: 3:14-16; 8:11; 16:16; Zɔɔ 28:12-19; TbN 7:11; 9:16-18. † **2:16**
Wɛɛ vɛti: 5:3, 20; 7:5. ‡ **2:17** Wɛɛ vɛ: Mal 2:14-16.

18 Mazɔlɔɔ maalaavena saai ɔɔ pelei, ɔɔ ná ga seizuɔɔ,
sɛ velei ɔa liizu la ɔɔvealaazu. §

19 Niiti kpein ti liizu ɔɔ be, taɔila kpalaa ge la ɔalega ma ɔolu, é ɔa ɔa,
taɔila kpalaa ge la zenɔu velei ɔaa.

20 Yiimazeɔe ga nu ɔagɔiti sɛ velei,
ziɛ ga telebo nuiti sɛ velei.

21 Mazɔlɔɔ sole nuiti ta zeɪ zɔoi* zu,
gaama nuiti ta ye zeini ná.

22 Kele nu ɔɔiti tɔɔ ɔa ɔula ná,
woovele nuiti ta ɔula ná ɔa.

3

Nu ɔito GALA ba

1 Dòun zunu, mina yeema ná-kala gooiti ma,
make ná-deveiti ma è-yiimave.

2 Mazɔlɔɔ ta ta ɔili da-voloi lieɔiti su, ta è-zii ma ɔonagiti,
ti undaanɛɛi ve è ɔɔ.

3 Mina ɔala woogɛɔɔladai ma, ta gaamai,
ti ɔili ɔɔbu, è ti zeɔe è-yiimave.

4 Naazu, da zaalai zɔlɔɔ GALA ta nuɔuseiti zea,
è ɔɔɔ ɔagɔi zɔlɔɔ, è leve ga ɔima nui.

5 ɔaliva ɔɔɔɔ GALAGI ma ga è-yiimave pe,
mina ɔoluzei è ɔɔɔ ɔelegelegi ɔa.

6 Ziimai ɔaizɛ è-ɔeɔvaiti kpein su,
toɔa è ziɛ vele ɔagɔiti deɛ ga de.

7 Mina ɔɔɔ zeɔe ga ɔima nu,
lua ɔɔɔ GALAGI ɔa, è maagɔoza faa ɔɔi ɔa.*

8 Toɔa ɔe ga keɔɔɔɔ è-ɔusei ɔɔ,
ta è-ɔaeiti niine vai.

9 ɔɔɔ GALAGI lebi, ga è zɔlɔɔ gani ɔagɔiti,
ta è zɔlɔɔ gani ma mɔungiti kpein.

10 Naazu, da-molo ɔotaiti daa ɔa ve gola,
da-lɔɔ liɔiti daa ɔa ve ga dɔɔ niineiti.

11 Dòun zunu, mina ɔeɔ ɔɔɔ GALAGI ná-maagɔloi ɔa,
mina ná-zelilomai veɔveɔe. †

12 Mazɔlɔɔ nii ɔɔɔ GALAGI neai ɔɔ, naa ɔa a da zeli lo ma,
eɔvelei doun keɔɔɔ a da ke la ná-doun zunui ɔɔ, nii neai be.

ɔimalai ta undaanɛɛi

13 Undaanɛɛ nu ɔa ga naama zunui, nii é ɔigi zɔlɔɔgai,
zunui nii é ga kidafaawu nui!

14 Mazɔlɔɔ kulanumai é ɔlɔɔsu, naa vizɔge walii nɔnɔi ɔa,
ná-tɔnɔgi vizɔge zanu kitei ɔa.

§ 2:18 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: ná-pelei maalaavena ga saai ɔɔ pelei. * 2:21 zɔoi: Naa ɔa ga minazeɔe zɔoi.

Wele veti: Zen 17:8; Guy 37:29. † 3:7 Boge mɔnɔ Wɔl 12:16 zu. † 3:11 Niima wooyi boge mɔnɔ Eɔu 12:5-6 zu. Wele ɔalaa veti: Zɔɔ 5:17, 1Kɔ 11:32.

15 Fizɔge é leve kɔtu zɔngɔ baagi pe ba,
è yiima anii tanɔpe ge la vizɔga ga tɔun kevele.‡

16 Sii zuɔfoozai ɔa ɔimalai yeezai ɔa,
kɔvei ɔa, naavoloi ta lebiyai ɔa é miná.

17 Peleiti é nu vilɛsu ti va, naati page,
ná-peleiti kpein ta ɔomisɔ undaanɛɛi vɔ be.

18 Toɔa ga zenvu wului§ naati be, niiti ti sosu kpe,
niiti ti makɛsu ma, naati undaanɛɛve.*

19 Ɔɔɔɔ GALAGI ná-ɔimalai ɔa é zoi beteni la,
ná-kelegelegi ɔa é geeɔɔɔlogi beteni la.

20 Ná-ɔimalai vɔ, zou wu deiti kulavɛ, ti la zoi ma,
tonaɔiingiti ti da tonai vu.

21 Dɔun zunu, ɔili kelegelegi va, ta kidafaawui,
mina zeɔe ti volu eyɛsu ɔɔ.

22 Mazɔɔɔ ta ɔe ga zenvu vagɔi è ya,
da ɔe naazu ga zaalamai.

23 Naazu, è-ɔi su ɔa ɔala, è da li ga lii vele,
è-ɔɔɔɔi la ziga.

24 Ni da laana, maagili la ɔea è ma,
da-niimenii ɔaaɔaanɛ.

25 E la luaa kulafiliba vaaɔa ba,
baa faa zuɔɔɔɔlogi nii a zeɛ nu ɔɔiti ma.

26 Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔe ga da-ɔitogi,
toɔa balii kpein seɔe è luɔɔ.

27 Siɛnɔpe su zobogi è ve la,
mina ɔeɛ, è va be ɔɔsu naati ba, niiti ti ɔalaai.

28 Mina ɔe è-zeɛɔɔɔɔi ma:
«Li è va volu, lina, na fe!»
Tama anii è ya, nii da fe zea.

29 Mina faa ɔɔu betɛ ɔisu, è-zeɛɔɔɔɔi laalɔɔɔma,
nii tɔun ka zeini kpe è ɔɔa.

30 Mina nu nɔpe sakpe wafuun,
ni é la faa ɔɔu nɔpe keeni ga de.

31 Mina ɔaazuɔula toosu nuiti ba,
è mina vokɔɔɔ ti zie velei ma.

32 Mazɔɔɔ yaava nuiti maayoseɔe Ɔɔɔɔ GALAGI ve,
keɛ toɔa da ɔoɔzu vai le ga naati niiti ti zɔlegai.

33 Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa da nu ɔɔi ná-peɛyeɔeɔi voovo,
naazu ma, toɔa da tuya loo telebo nuiti seizuve ve.

34 Toɔa da ɔeɔula ɔeɔulasu nuiti su,
keɛ toɔa da ɔaazu vagɔi lo ɔɔɔmaayeɛi nuiti ba.†

35 Lebiyai ɔa a ɔe ga ɔima nuiti tɔɔi,

‡ 3:15 Wele ve: 2:4. § 3:18 zenvu wului: Wele veti: 11:30; Zen 2:9. * 3:18 undaanɛɛve: Boge ná tanigaa ga sii zuɔfoozai. Wele veti: 4:10, 13; 9:11; 13:14; TbN 7:12. † 3:34 Boge mɔɔ, ga geleke woo zee vɔlɔmai, veti: Zak 4:6; 1Pi 5:5.

kele faaḡaḡaalala nuiti tənɔi ḡa ḡe ga unfegi.

4

Doun keeḡei nà-tene gooiti

¹ Dòun zunuiti, à woilo ḡeeḡe lenε gooiti ma,
à woilo ga pagɔ, wo kelegelegi ḡwεε.

² Nà kala pagɔ veezu wo ya,
à mina nà-kala gooiti pili ya.

³ Gè ḡeni kèε ya, ga doun zunu ḡilagi,
dèe nèeni ve gola, eḡe doun zunu ḡila kpegi.

⁴ Kèε ḡeni kàlasu, é ḡa ḡe mà:
«Dàawooiti so ga è-yii pe,
nà-deveiti so, ḡa zenvui wo.

⁵ Ḡimalai ḡaizie, ta kelegelegi,
mina yeema dàawooiti ma, mina zeḡe ti va.

⁶ Mina ḡele ḡimalai va, toḡa bɔ è va,
nεε ve, toḡa baa è maazu.

⁷ Wεε ḡimalai lɔzeigi va: Ḡimalai ḡaizie,
kelegelegi ḡaizie ga è zɔlɔ ganii kpein.*

⁸ Bɔlɔ, toḡa è wuzegε,
ni ḡa ḡilina ba, toḡa ḡe ga lɛbiya è ve.

⁹ Toḡa bɔlɔ pagɔi lɔ è unba,
é è maḡili ga masa bɔlɔ maayikiai.»

¹⁰ Woilo dòun zunu, dàawooiti gaḡa,
naazu, ḡa è-zii zuḡooza.†

¹¹ Gè è ḡalagε ga ḡimalai ma velei,
gè lo è luḡɔ telebo peleiti su.

¹² Ni ḡa ḡena ziaa ḡana, è-ḡɔḡɔ zu la ḡataga,
ni ḡa ḡena biza, è-ḡɔḡɔi la zifaa.‡

¹³ Ḡili kpaan è maḡolo vai va, nii è sɔlɔḡai, mina too ya,
ye ḡilini ba, mazɔlɔ naa ḡa è-yenvui su.

¹⁴ Mina zie ga nu nɔiti ta-velei,
mina vile naati kevelei volu, niiti ti faa nɔi ḡεεzu.

¹⁵ Maḡooza ta-velei va, mina zie la,
zeḡe ba, è zie ye.

¹⁶ Mazɔlɔ faa nɔu ḡe nui naati, ti la nia, ni ti la faa nɔi ḡεeni,
ta vala niimenii ma, ni ti la nui ta looni.

¹⁷ Mazɔlɔ ti-ḡɔnɔgi ḡa ga faa nɔi,
ta-bɔle lɔi ḡa ga sunulai.

¹⁸ Telebo nuiti ta-velei ḡεεve eḡe, geelaalaosu wozakalagi,
nii ma wozakalagi ḡaa yesu wɔlɔzu, eyesu foloi te.

¹⁹ Faa nɔu ḡe nuiti ta-velei ḡεεve eḡe kpidii,
ti la ti ḡɔḡɔziḡa ani ḡwεε.

²⁰ Dòun zunu, woilo dàawooiti ma,
woilo ga pagɔ kpɔε woiti ma.

* **4:7** Wεε Yesu ná-faalaalii va, é bogai Mat 13:45-46 zu. † **4:10** Wεε ve: 3:18. ‡ **4:12** Wεε veti: 3:23; 4:19; 10:9; Guy 18:37; Eza 40:30-31.

- 21 Mina yeema ti ma,
kele make ti ma è-yiimave.
22 Mazoloo niiti ti yeezeizu ti wu, ta va ga zenvui naati po,
ti kedeyai ve ti-busei ya.
23 Make è-yii ma, é leve anii pe ba,
mazoloo tofa zenvui wo fai ma ungi su.
24 Mina be è-laave va, é va da zεiti bo,
mina è-lakologiti ze ná, ti va da yaava boεiti bo.
25 Gaazulo gakala velel va,
wele gkalave ga pagō.
26 Pelei zubeεe, ve è ziezū ná,
pelei è laai da, zie ga naa.
27 E mina zεge ba, è va li ga yeezazu velel, 6aa gōvezu velel,
gōgōgūla faa jou gεe vai zu.

5

Wεenziεgi ga da nui vaa

- 1 Doun zunu, woilo ga pagō nà-gimala wooi ma,
woilo nà-kelefele gooitī ma,
2 naa ga a ke, è zoo kidafaawui la,
faagwεgi ga gε è-laawooiti su.
3 Mazoloo wεenziε anzanui laawooiti neεve ege kōin gulōi,
ti vage ege siema wulōi.*
4 Kele ná-fai gaabelazuve gaa ga da wana ga nu, ege siinziin ganigi, nii wanaai,†
gaalive ege bofa zōkpōi, nii gaaveε fele.
5 Siε velel ga da li ga nui saai vō pelel,
kōgōiti ta da zeeli gōvealaazu.
6 E la da ga yiizoolε ga, é zie ga zenvu velel,
è la sugwεε ga tofa ziezū ga kaka peleiti.
7 Niizu degemu, doun zunu, woilo gōoi ma,
mina gεle dāawooiti ba,
8 Maagōoza naama anzanui ma zii va,
mina maabuğa ná-pelelave va,
9 naa ga a ke, è mina è gaazu unfegi lo zunu gīli zeezu,
da-eteai mina lo zunu jou‡ yeezu.
10 Ni naa laade, è-moolεzuve ga gε ga wεinti daamiizu,
da-wotii zulōnōgi ga gε ga pele gīli bu ani,
11 naa ga a ke, è mina li balasu, da-eteai gaabelazuve,
siεgi zu è-busei kpein suyōkōgai na la,
12 è mina gε ma:
«Leeni vaa zu gè maagōloi wōinzegefi?
Leeni vaa zu tenεgi la gēni zoni zii ma?
13 Leeni vaa zu gè la gēni woiloni nà-kalamōinti gooitī ma?
Gè la woiloni naati gooi ma, niiti ti kālani?
14 Ná tago nō, gè va gε maanōgōi zu,

* 5:3 Wele vεti: 2:16; 7:6-27; 22:14. † 5:4 siinziin ganigi nii wanaai: Abisente, tufa wanawanagi, é gēni ga faa wanai (TSV 29:17; Zεl 9:14; Amō 6:12) 6aa kotoi ná-ani vili koozui voogi (Gāl 3:15; Kul 8:10-11). ‡ 5:9 Anza zinigi (6:34-35) ga zoo è gε ma, kēni tōgi zeī è ma (Lev 20:10; TSV 22:22). Wele 6alaa vεti: Ezk 16:35-40; Zan 8:5.

nuḅuseiti ta-maaḅogi zaama.Ṣ»

E-anzai nɛɛ ve

15 E-anzai ɢɛɛve eɢe zeɢe ɗɛi.

Bɔɔle ga zeɢe ɗɛi naa!*

16 Mina è yiima vai yɛ ná, é va ɗa yei taazuve peleiti su, eɢe ziei, é va ɗa vaza maaḅo bosu wolaiti.

17 E yiima vaiti ti ɢɛ ga ɗa ɢila kpe nɔ ɗɔnɔ!

Ti mina ɢɛ ga wo ɓoma wa anzanu ɢiligiti.

18 Ɔoozunɛ yeenɔpɛ su, wo eteai zie vɔ, wa anzanui naa, nii è yimazegeni la, è-ma nu niinelai zu.

19 E-anzai ná-fai ɢaanɛɛve, ná-fai vage eɢe dopai.

Kpusei ɗa-ɢoozunɛɛi laazeeli yeenɔpɛ.

Ɔoozunɛ sienɔpɛ su ná-nɛɛbei zu.

20 Dòun zunu, leeni vaa zu è ɢaazuɢulazu nu ɢili anza va?

Leeni vaa zu ɗa ziilei gaizie naama anzanui ya, nii é la ga ɗɔnɔ?

21 Ɔooɢo GALAGI ɢa nui kpein sie velei zumɔsu.

Toɢa ɛɛɛwotii vetɛsu.

22 Faa nɔu ɢɛ nui ɢa ɗa zo, tɔ ɓoɢoi ná-faaɢaaza golai nɔ zu,

toɢa ɗa zo, ga tɔ ɓoɢoi ná-kotoi va ɢaluiti nɔ.

23 Undaa ɢa vili, tɔɔzei é la zooni ɓoɢo zosu,

ná-boloɢai ɢa a ɗa paa.

6

Zeelaga vai

1 Dòun zunu, ni è ɓoɢo ɢɛɛve ga zeelagai è-wɔɔlai ta maagɣuye vai zu,

ni è minazegeni è-zeijnɔɢoi ve,*

2 ni è ɓoɢo ɢilia ga è-laawooiti,

ni è ɓoɢo ɢɛa ga kasoɢa nu ga è-laawooiti maavele,

3 naa ma, nii ɗa ke dònun zunu, ɓoɢo vie,

tɔɔzei è loa è-zeijnɔɢoi yeezaama,

li è ɓoɢomaayei be, è ɓoi ɗa ga maanɛɛnei.

4 Mina va bu, niimenii va lo è-ɢaazu,

ɓaa è-ɢaazuɢolɔgiti ti va pɛɛ ma mɛɛ.

5 Ɔoɢo vie ga dopai ɢɛvele, é ɢulazu dosoiti zea,

eɢvelei wɔnii a ɗa ke la, é ɢula wɔni zo nui ná-tumɔi zu.

Naka nui ná-fai

6 Ɖɛi è ga naka nui, li lɛɛ pupuiti pɔ be, è ti vetɛ,

ti zie veleiti sumɔ, è ɢigi zɔɔɔ.

7 Ta-welema nu la ná,

ta-ɢalamɔn la ná, ta-ɢundigɪ la ná,

8 ta ɗa ti-ɢɔnɔgi ɓete, foɢo undaɢulazuve,

ti ti-laamianigi ɢaale ba molo leve ziegi zu.

9 Naka nui, ɗa yesu laani, eyesu yeele?

Siɛgi ɓeɢele ɢa è wuzegɛzu la, è ɢula ɗa-niimenii zu?

Ṣ 5:14 Nii voluve ɢa ga zɔngɔ zelebai ta unfegi kelemave kpaun (6:33), eyesu é ná-faaɢaaza golai zulɔnɔgi zɔɔɔ (Lev 20:10). * 5:15 Naa ɢa ga: «anzanui nii è yimazegeni la, è-ma nu niinelai zu» (5:18). * 6:1 Zeelaga vai wola ɢeni Izelaye nui saama, nii a ke ti ɓaa ta-naavoloiti maazu, ni kuye zeɢe nui la kuyei ɢulani, zeelagai ɢa é ɓena kula, é ɓena kpɔunmai leve ga koligi ta, ɓaa ná-nui ta (Zen 43:9; 44:32; Eza 38:14; Guy 119:122). Naa ɢɛɢala vai ɢa Tene Faalaalii Zevɛi pɔ, é ɗogi zeɪ ma (11:15; 17:18; 20:16; 22:26; 27:13).

10 E lago ni, è lago g̃aazuve ma,
 è yeeiti da b̃oḡo ma, è lago zaamale,†
 11 kele naama ziegi zu, baladai g̃a g̃ula è viliba eḡe siezie nui,
 nimizai zeeli è ma eḡe k̃oḡo nui.

Yaava nui ná-fai

12 Nu nakai g̃a ga telebotala nui,
 toḡa a da li ga zee b̃oḡiti boga,
 13 é da g̃aazuve loo ma, é da g̃oḡiti gaaloḡa,
 é da poogiti ke ga yeebeḡaiti,
 14 yaava g̃isiei ño g̃a é ziimave,
 faa ñoi ño g̃a a da g̃isie su yeeñope,
 é da kp̃oleve vai ḡe.
 15 Naa g̃a é ba, koloḡolo fai g̃a ḡe ga kulafilibai,
 naa g̃a ba ḡila ño, é ḡoloḡolo, ma zale la ná.‡

Nii G̃oḡo GALAGI w̃inzeḡezu

16 Faa l̃ozita g̃a ná, nii beḡfulaai G̃oḡo GALAGI ve,
 toḡa ṽoḡo ga d̃ofela, niiti ti ga maḡneei:
 17 gaazulee g̃aazui, zee wo neḡi,
 nui s̃o ge la ba, nuiti ti naa ma namai vuuzu ga ti-yeeiti,
 18 nu yii nii é g̃isiezu telebotala vaiti su,
 nu g̃oḡiti ti zuvilaai b̃izezu faa ñou ḡeezuve,
 19 zee zeelei, é zee zeele wooi wosu,
 ta z̃oi é kp̃oi levezu ḡeeḡelointi z̃oḡzu.

W̃enziegi zakpe pelei

20 D̃oun zunu, ḡize è-ḡee ná-deveiti su,
 mina è-lee ná-tene gooiti too ya!
 21 Make ti ma yeeñope è-yiimave,
 ti zele ḡabu.
 22 Ta lo è luḡo da-ziei zu,
 ti è make è-laazuve,
 ti yepe è ṽo, da wuunna.
 23 Maz̃oḡo devei g̃a ga lanboi,
 kalagi ḡe ga wozakalagi,
 zelilogi ta maḡoloi, ta ga pelei é lo zenvui va.
 24 Ta è make w̃enzie anzanui zie velei ma,
 ta è-zeiḡoḡoi anzai ná-kp̃e neeneḡi ma. §
 25 Mina g̃aazuḡula ná-pagi va è-yiimave,
 mina b̃oḡo ye ná, é va è zeḡe ga gaazuḡoḡogiti.
 26 Maz̃oḡo koloḡolo anzanui maavele ma, da vala da-bulu buḡai ño ma,
 kele anzanui é zini be, da ḡe è vala è-yenvui pe ma.
 27 Nu g̃a zoo nei é abui l̃o ná-zuvai zu,
 é la ná-seḡeiti kpein gala baa?
 28 Nu g̃a zoo nei é zie abulekai g̃a,
 é la k̃oḡiti gala baa?
 29 Zeño ḡana é la, ga naama nui nii é ṽilesu seiḡoḡoi anzai volu,
 a ṽoḡuna ba, salalalai la yeḡa.
 30 Nu la unma nui veleviliga, nii é unmai wosu ga é kogi zulaave,

† 6:10 Wele ve: 24:33-34. ‡ 6:15 Wele veti: 1:26; 24:22; Z̃oḡ 34:20. § 6:24 Wele 5:3 zu, ta sugulazuve.

tɔ̀zei ani la zea, nii a mi.

³¹ Anɛɛ naa ve, ni ta sona, maanɛɛve é potogi ve ga seizu lofela, ani vagoi kpein é ná-pelei wu, toɟa naa pe fe.*

³² Kele zoi é wɛɛenziɛgi ɟɛɛzu anzanui vɔ, naa valage faaɟaagai ma, da naa ɟɛɛna, da boɟo ɟologolosu, da boɟoi.

³³ Toɟa kpɔ̀loi zɔ̀lɔ̀ ta baagulamai, ná-unfegi la bega eyɛsu ɟɔ.

³⁴ Mazɔ̀lɔ̀ toloi ɟa da anzazinigi yiiɟula, é la maawainɟa ɟea, yeei é potokulai ɟɛɛzu la.

³⁵ E la unmoɔ gani nɔ̀pe soga, é la vaa bu ɲeglein, anɛɛ ni da lobeani moimoin tevesu.

7

Wɛɛnzo anzanui ɟa da zunu loungoi ɟaka

¹ Dòun zunu, mina yeema dàawooiti ma, ná-deveiti make.

² Ni da pɔ̀ è zenvui wo, ná-deveiti so, è make ná-kala gooiti ma, eɟe è-ɟaazuleegi.

³ Ti lo yeebeɟaiti ba, eɟe balaɟaegiti, ti zɛve yiimave.

⁴ Gimalai leve ga è-vaazeelai,* è kelegelegi leve ga è-wɔ̀lɔ̀lai,

⁵ ga ti è ɟizo wɛɛenziɛ anzanui ma, ta è-zeiɲɔ̀ɟoi anzai ná-tega boe nɛɛɛgiti ma.

⁶ Foloji ta, gè ɟeni loni ná-fenetelei laave,† gè da wele eteave.

⁷ Gè buzeɟe niinɛgiti kaani, ti la de faa pe poluɟwee, ti zaama, zunu loungoi ta ɟeni ná, balagai ɟigi ma.

⁸ E ɟeni zizu taazuve pelei zu, adave tona ve naama anzanui ta ɟeni loni ná, é liini ga naa ná-pelei vɔ pelei.

⁹ E ɟeni ga fitili peezuve, foloi liini niina, kpidi tɔ̀zeini niina ga vea.

¹⁰ Kele wele, anzanui daagomini, maagiliai eɟe koloɟolo anzanu, yaava ɟigi be.

¹¹ E da zongo, su la zoga, koɟɔiti ti la yege loni kpe ada ɟila.

¹² Taa zaamave veleiti su, ta ada wolaiti, adave pe ka é ná-balii laazu ná.

¹³ E zunu loungoi zo, é nɛɛɛ, é ɟaazulo gaazuve va, é ɟe ma:

¹⁴ «Ziilei zalaɟaiti ka gè ɟea ti ɟulazu, za nɔ̀ ɟa gè ná-minazɛɟegi laazeeliai la.‡

¹⁵ Wele nii ɟa é kea gè ɟula, gè va è laagomisu,

* **6:31** Nii voluve ɟa ga keni ma nu potogi ve. Tɔ̀gi ná-devei ɟeni ga ma nu potogi ve ga ma veeda felego, baa naanigo, baa ni gola zu ɟa baagona, ma nu ma veeda loolugoi ve (Egz 22:1-16). * **7:4** baazeelai: Nɛɛbe wooi ɟa ga nii, to ɟa é naa leezu nii é lolisu ga «nɛɛbe anzanui,» Guye Vagoi zu (GyU 4:9-10, 12; 5:1). † **7:6** Fenetelei laave: Fɔ̀vɔ zooti su feneteleti daalaoga ɟeni de, kolu ansa velevelegiti ti vileni ti la, é da ta ɟula foloi ma zezeiti da. Nui a ɟena pelei wu, toɟa nu vete, kele nu la yege etea velei, é va ma nu vete. ‡ **7:14** Nui nii ti ná-zalaɟai ɟulazu, naa bena zalaɟa zuai ɟilazuve mi ta ná-peleyeɟei (Lev 7:12-15), folo moungi ta felesiei (Lev 7:15-16). Zunu loungoi nii lolige naama laamii wosuve.

gè g̃ea p̃ò gè è g̃a, gè è g̃aa.

¹⁶ Gè nà-betei g̃aaβetea, ga dasuzeg̃ei suvuai,
ta geze zeg̃ei é ga Ezipete gelei. §

¹⁷ Gè dàazuve makugi ñea ga,
miilegi, ta al̃w̃egi ta kañlegi.

¹⁸ Ua de l̃o ziimađ̃ei zu, eỹesu sobui zeeli,
de l̃o β̃ođ̃oyiimai ma ñeβ̃ei zu.

¹⁹ Maz̃l̃o s̃inigi la ve, p̃elei wu,
d̃iive sie g̃ooza ma.

²⁰ E wali m̃ainm̃ain segeve ya,
keni alugi a zeina gize la, é va va.»

²¹ E ṽonini ma ga ná-kelegelegi,
é m̃enni ga ná-woo ñeñegiti.

²² Gaamago ño, é vil̃eni anzanui naa volu,
eg̃e ñikei ti liizu la paazuve,
eg̃e bolođ̃a nui, ti gilizu ga, ti maag̃olo,

²³ eỹesu m̃ein s̃o zii va,
eg̃e w̃onii é g̃aazuvilezu ga é vili tum̃oi zu,
é la iñinesu ga z̃envui, é faabaagi laawu.

²⁴ D̃oun zunuiti, niizu niina, à woilo g̃oi ma!
A dama ga dàawooiti!

²⁵ Wo-yii mina valibo, é va vil̃e anzanui niima zii volu!
A mina g̃aka, wo va vil̃e ná-pelei va!

²⁶ Maz̃l̃o ná-nu maawanaiti m̃ainve, niiti ti zaai,
ta niiti é ti undaaviligai, ti g̃eni ga z̃ebes̃u nu wolaiti.

²⁷ Ná-pelei g̃a é ga g̃ovealaazu velei,
nii é yeizu saai zeizuve.

8

Gimalai g̃a woog̃ulazu

¹ A woilo, g̃imalai g̃a toligi wosu,
kelegelegi g̃a woog̃ulazu.*

² Tođ̃a loni ada g̃aađ̃oozagiti maazuve pele g̃obave,
pele zađ̃alaṽeti.

³ Taa loave, sig̃i daaṽeti,
nu l̃ezuve taazuve, tođ̃a woog̃ulazu:

⁴ «Nuiti, wa g̃a gè woog̃ulazu wo ma,
nuβ̃useiti, wa g̃a gè β̃ez̃u wo ṽo.

⁵ W̃aiti wo la de faa m̃ainm̃ain kw̃enni, à kidafaawui maag̃oli,
faag̃aag̃aalala nuiti, à g̃e ga kelegele nuiti.

⁶ A woilo dee, maz̃l̃o faa biin ka gè bosu wo ma,
telebo kp̃eiti ka ti g̃ulazu dàave.

⁷ Maz̃l̃o gaama β̃eiti ka gè ti wosu,
m̃aaj̃eie g̃a ga z̃ee β̃eiti.

⁸ D̃aawooiti kpein s̃olege,
tañpe su la zeini, baa é va g̃e ga z̃ee β̃e, baa yaava β̃e.

§ 7:16 Ezipete g̃ezei wola g̃eni g̃aiz̃ezu, s̃ong̃oi wola baani (Eza 19:9; Ezk 27:7). E g̃eni ga kp̃etei ma voogi (31:22).

* 8:1 W̃ele ve: 1:20.

9 Ti pe gaadfalage naama nui ve, nii kelegelegai,
ti gòle naama nui ve, nii kalagai.

10 Nà-kalagi gè bosu ga woye, à naa woin gè, é leve walii va,
faagwègi vizoge zanugi va, anee zanu kitei.

11 Mazoloo gimalai vizoge kabu yolofò vagòiti ba,
ani vagò nòpe ge la zooga vokofosu toun ma.†

12 Nòun nà, nà ga gimalai, sèizuve ga ga kidafaawui,
sòoge faagwègi ta kidafaawui zolòosu.

13 Goofo GALAGI gaazuluabai ga é ga, è zili ga faa noi.
Niiti gè ti woinzegezu, ta ga,
gaazuleei, wasogi, faa nou velei, ta zee wo daave.

14 Tene goo vagòiti, ta kidafaawui ta ga nònò,
nà ga gè ga kelegelegi, zobogi ga ga nònò.

15 Masagiti ta masadai geezu nòun sabui zu,
kundiñiti ti togiti sei, niiti ti zolegai.

16 Sabui zu ga kundiñiti ti kundiñilai geezu la,
ta seizumaanee giti ti pe ta ga tukpofaaleve nuiti ti zolegai.

17 Nòun nà, naati kpein neeve bè, niiti ti nèezu ve,
niiti ti gàizezu, naati ta pète.

18 Naavoloi ta lebiyai ta ga nòun nònò,
ta undaaneei ta ani vagòiti ti yesu ná gò.

19 Nà-tòngi vizoge, é leve zanugi va, anee zanu kitei,
kulanumai gè feezu naa baagove walii va.

20 Nà ziezu telebo pelei zu,
pìlege sole peleiti ba,

21 gè va ani vagò ve naati be, niiti ti nèai ve,
gè ta-veleiti buulaave ga naavoloi.

22 Gè gèni Goofo GALAGI ya,‡ kaite ná-botiiti tòzeizuve,
aisa ná-boti mòngiti tanòpe ge va gè.

23 Gè zeini kaite wòlwòlò,
aisa eteai va bete.

24 Siégi zu gè zòlòni da, kpolodèi la gèni de ná,
baa zieungiti, zieiti ti va da gùla ti zu.

25 Gè zòlòni pe, aisa gizeiti ti va bete,
aisa gize bufegiti ti va gùla,

26 GALA ge la gèni de zoi beteni, ta zou yagòzuveti,
anee eteai ma vufili mòngi.

27 Gè gèni ná niina, siégi zu é geegòlògi zeini su la,
é kwegi la, é tati zie wolai ma.

28 Siégi zu é tonabiingiti seini su la geezuve,
é zebèi ve zieungiti be, ti da gùla ga keejaabaai.

29 Siégi zu é kpolodèi gwègi laani la, zieiti ti mina bude maazu,
siégi zu é eteai ma wuulaagi gazaavini da,

30 gè gèni koba, egè ná-botigè fundigì,
gè gèni ziilaazu folo-o-folo,
gè gèni kuai wosu gaazu yeenòpe,

† 8:11 Wèle ve: 2:4. ‡ 8:22 Tati peleiti tagili balaa ka ga niiti: Goofo GALAGI yimazegeni ga ze, Goofo GALAGI gèyani,
Goofo GALAGI sòlòni, baa Goofo GALAGI kpèteni.

31 gè ða kuai wo ná-etea βεταί zu,
gè ða nà-ziilaai zóló núbuseiti saama.

32 Niizu ðoun zunuiti, à woilo gòoi ma,
wa ðe ga undaanεε nuiti, ni wa ziena ga nà-peleiti!

33 A woilo nà-kala gooiti ma,
wa ðe ga ðima nuiti.

A mina da ðoba pe!

34 Undaanεε nu ða ga naati, niiti ti woilosu gòo ma,
niiti ti losu nà-pelelave folo-o-folo,
ti ðaaáazu nà-pelelave ma!

35 Mazóló zoi a kà, naa zenvui zólóga,
é Góogó GALAGI ná-kpábai zólóga.

36 Kεε zoi nape é la ðoloni bè, naa ða βóðó βólózu,
niiti kpein ti wðinzegezu, saai neεve naati be.»

9

Gimalai ða toligi wosu

1 Gimalai ná-pelei loni,
é ma βede ðafelaiti saðani.

2 E toganiiti paani, é ðoi ðevele βεε,*
é taβalii ðaáβεteni.

3 E ná-botiðe anzanuiti teveni toli bosuve,
ti leeni adaveti, ða ðe ná, è zεε taai maazu, ti ða ðe:

4 «Wòiti wo la ðe faa moinmoin kwεε, à vaa leε ve.»
E boni naati ma, niiti ti la ðelegefeleni, é ðe:

5 «À va, à nà-bului ta mi,
à ðoi βóle, nii gè supuai.

6 A ðele nuiti ta-ziepolui va, niiti ti la ðe faa moinmoin kwεε, wa zenvui wo.
A zie ga kelegele pelei!

7 Zoi a zeli lo waso nui ma, naa ða ða belelalai zóló,
zoi a nu ðoi maáfolo, naa ða ða poomugi zóló.

8 Mina ðeðulasu nui zógi wo ma, mazóló toða è woinzege,
kεε ðima nui zógi wo ma, toða è neε ve.

9 Ungo, ðima nui lene, ta ða βó ná-ðimalai va.
Telebo nui ðala, ta ða βó ná-faaðwεgi va.

10 Gimalai lázeigi† ða é ga Góogó GALAGI ðaazuluabai,
é GALA Nadegai ðwεε, é ga kidafaawui.‡

11 Mazóló ðoun nà, ðimalai, sàbu zu,
è-zii ma voloiti su ða ðooza,
è-zii ma ðonagiti suðooza.§

12 Ni ða ga ðima nu, ða suðulanumai zóló,
ni ða ga waso nu, ða ðila kpe ka ða sulónogi zóló.»

Titigi ða toligi wosu

13 Titigi ða ga eðe anzanui é zóngózu,

* 9:2 Folo ðulazu vele yooiti su, ti βena ðoi zupu ga ani maku neεnegiti, nii a ke ti ta veε ná-neεi va (Eza 5:22). † 9:10
Wεε 1:7 zu, ta suðulazuve. ‡ 9:10 E GALA Nadegai ðwεε: Tanigaa ta bosu ga: nu ðadegaiti ta-vaagwεgi. § 9:11
Wεε ve: 3:18.

é la faa gaaɗaazu, é la faa gʷɛɛ.
 14 Toɗa zeini ná-pelelave,
 seizuve ɗa ga adaveti ti zeleɗai taai maazu.
 15 E da teve nuiti toli,
 niiti ti liizu ga pele zakpai,
 16 «Zoi é la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɗale ma, é va ve!»
 Zoi balagai ɗigi ma, é ɗe naa ma:
 17 «Ziei unmaai neɛ ve,
 daamianigi é miizu dɔɔɗufuzu, naa neɛ ve!»
 18 Ti la suɗwɛɛ ga ta ta li laazu ɗɔvɛiti ma,
 niiti anzanui naa ti lolisu, naati ta niina ɗɔvealaazu.

Tene gooi ma ziiti

10

¹ Salɔmɔn ná-tene faalaaliiti.

ɓima loun zunui ɗa da ɗe ga keɛɗe ná-koozunɛɛi,
 faaɗaɗaalala loun zunui ɗe ga dee ná-ziizoolɛi.
² Naavoloi sɔlɔ pelei ɗɔudai, é la faa vaa eyesu pe,
 keɛ nii é ná-eteai ziezɔ telebogi zu, naa ɗa da ɗizo saai ma.
³ ɓooɗɔ GALAGI la telebo nui yegana, é va ɓɔɓɔ ga pului,
 keɛ toɗa ɗele nu ɗɔi yiima vaiti ba.
⁴ Zoi é la yeevea faa va, naa ɗa da ɗe ga bala nu,
 keɛ zeemavebogi ɗa da nu ɓete.
⁵ Nii é ani ɗaalɛɛzu ba, foɗo undaɗfulazuve, naa ɗa ga doun zunui, nii keɛɗeɗegai,
 keɛ zoi é niizu molo leve ziezɔ zu, doun zunui ɗa ga naa, nii ɓaa ɗa ɗula ma.
⁶ Tuyaiti ta vuuni telebo nui unmaɛ,
 keɛ nu ɗɔi laawooiti ta da tooma vai maalɔɗu.
⁷ Telebo nui ná-kizesui ɗa da ɗe ga tuyai taɗiligaani be,
 keɛ zeemai ɗa da wo nu ɗɔiti daaseigi ma.
⁸ Zoi ɗigi ma ziimave, naa ɗa da deveiti so,
 keɛ nui é kpɛɛzuɗula ɗakaiti bosu, naa ɗa da ɓooɗɔ loo ya.
⁹ Zoi é ziezɔ soledai zu, naa ɗa ziezɔ ziileigi zu,
 keɛ zoi é ziezɔ ga pele zuzeigiti, naa volu ɗa ɗula.
¹⁰ Nii é gaamai ɓooɗu ɓoolaiti ba,* naa ɗa ti ɓɔɓɔzu,
 keɛ zoi é zeli losu ti ma gaamai zu, naa ɗa vaazu ga ziileigi.†
¹¹ Telebo nui laawooiti ta ga zenvu deungi,‡
 keɛ nu ɗɔi laawooiti ta da tooma vai maalɔɗu.
¹² Wɔinzeɗemai ɗa da sakpegi ɗaazo,
 keɛ neɛbei ɗa da faaɗaazagi pe suvaaye.§
¹³ Keɛɗele nui laawooi ɗa da ɗe ga ɓima ɓɛi,
 keɛ faaɗaɗaalala nui voluve nɔnɔi ɗa ga kpakɔi.
¹⁴ ɓima nuiti ta da faaɗwɛgi ɗaale ba,
 keɛ siegi zu faaɗaɗaalala nui ɓɛɛzu la, maanɔɗɔi maa la mɔ ɗoozani ba.
¹⁵ Kpɛɛ nui yeaɗɗligi ɗa be ga taa wolai sigigi ma,
 keɛ bala nui ná-maawɔin ɗa da koloɗolo.
¹⁶ Telebo nui ná-tɔnɔgi ɗa da lo tuɗɔ, é zenvui wo,

* **10:10** nii é gaamai ɓooɗu ɓoolaiti ba: Eɓulu wooi zu, naa ɗa ga: zoi é gaazu gilagi veɛzu ma. † **10:10** keɛ zoi é zeli...ziileigi: Ule ɗana é la geɛke woo zeeɛ ɔlɔmai zu. Puuzu ɓɔsavai ɗaabelasuve ɗa Eɓulu woo zeeɛi bogai ve volu.

‡ **10:11** Weɛ ve: 3:18. § **10:12** Boge mɔnɔ veti: Zak 5:20; 1Pi 4:8.

kele nu noi zolooigi ga da ge ga faa nou ge anii.

17 Zoi e woilosu tene gooi ma, naa zenvu velei zefea,
kele zoi e gefezu zelilomai va, naa bofo loa ya.

18 Wooveledai gana, da wainzefemai boofuna,
zoi e levesu ga tofo gologologi fea, naa ga ga gimalala nui.

19 Zoi e kpaei zufulazu gola, e la bega to kologologi feezu,
kele zoi a laave zo, naa ga ga zunui, nii gi pagoi ma.

20 Telebo nui laawooiti ta ga walii padegai,
kele tosu la faa nou ge nuiti ta-gisiei va.

21 Telebo nui laawooiti ta da bo nubuse mainmain ba,
kele gimalala nuiti ta da za, tozei ti valage faagagai ma.

22 Goofo GALAGI laa luyai ga a da kulagaaneezui ve,
e la koozuwili faa nape pilega polu.*

23 Faa noi gee vai ga ga gago faa gimalala nui ya,
efevelei gimalai gee vai la ga gago faa gima nui ya.

24 Nii nu noi luazu ba, naa ga a da soloo,
kele nii telebo nuiti ta wain ge, naa ga da ve ti ya.

25 Siegi zu tongolo fiilei levesu da, nu noi ga da neele!
Kele telebo nui ga loni ani ma, nii e na eyesu fo.

26 Efevelei ani bodai a da ke la ga nu niigai,
duului balaa ga vuuna nu gaazuve a da ke la,
zekana naka nui la, naati be niiti ti tevesu.

27 Goofo GALAGI gaazuluabai ga da nui na-eteai zufoosa,
kele faa nou ge nui na-konagiti su ga da bufa.†

28 Telebo nui na-maaboongi volu ga ge ga koozuneei,
kele faa nou ge nuiti ta-gitigi ga gologolo.

29 Goofo GALAGI na-pelei ga ga sigigi woofegila nuiti maagoolii zu,
kele tofa ga naati kologolo sabu, niiti ti faa noi feezu.

30 Telebo nui la niikpiga eyesu pe,
kele faa nou ge nuiti ti la yega zoi zu.

31 Telebo nui laave ga da gimalai wo,
kele yaava nuiti negi ga leve ga.

32 Telebo nui lakolagiti ti nubofolai gwee,
kele faa nou ge nuiti daave yaava.

11

1 Goofo GALAGI maapei ga ga zee gogo bo ganiiti,
kele kiloiti ti laazeelii, naati neeve be.*

2 Wasogi volu anii ga e ga wainzefemai,
kele gimalai ga loni bofo maayei nuiti kobave.

3 Ladalai ga loni sole nuiti tufo,
kele yaava nuiti ta-woyai ga da lati, e ti gologolo.

4 Naavoloi la levea ga ani nape, tukpogaave voloi,
keni telebodai gee vai no ga a nu gizo saai ma.

5 Telebo nui na-ladalai ga da na-eteai zole,
kele faa nou ge nui bofo vaa noi ga a da too.

6 Telebo nui na-solegi ga da kizo faabaagiti ma,

* **10:22** Tati pelei tagili balaa ka ga nii: Nuusei na-kpali la zooga tanape kposu ba. † **10:27** Wele veti: 11:31; 13:21; 14:26-27; 19:23. * **11:1** Wele veti: 16:11; 20:10, 23; Lev 19:36; Amos 8:5; Mis 6:9-12.

kele woovele nuiti koozu gisiei ga da ge ga balii, ti gɔ la.

⁷ Siégi zu nu nɔi zaazu la, ná-kitogi pe ge gologologa, ná-kitogi é gɛni ga naavoloi, naa loa ya.

⁸ Telebo nui ga gɔla kidaaviligi zu, faa nɔu ge nui vile potogi zu.

⁹ Nui é gɛlezu GALA ba, naa ga da zɔiti kologolo ga daawooiti, kele telebo nuiti gɛmalai vɔ, ta gɛzo.

¹⁰ Siégi zu telebo nuiti undaanɛzu la, taai kpein koozu ga da ne, siégi zu faa nɔu ge nuiti undaavilisu da, nuiti ta da woogɔla ga koozunɛi.

¹¹ Sɔle nuiti daa luyai ga da va ga bɔgɔzɔlɔgi ta-laazuve. Kele faa nɔu ge nuiti daa bɔei ga da kologolo.

¹² Zɔi é seɪnɔgɔi vɛlevilisu, naa la ga faagaaɔaa nu, kele nui nii é faa gaagaaazu, naa ga da maage kpɔ.

¹³ Fama wo nui ga da dɔɔgɔzu vaiti kula keɛma, kele sɔbelama nui ga da ti make gɔozu.

¹⁴ Siégi zu totugɔ bagɔ la zɔoi ve la, nubuseiti ta da loo bu, kele kizogi ga da zɔlɔ tene bo nu mɔinmɔingiti zea.

¹⁵ Zɔi é yeelaazu wɛɛn maaguyei ga, toga baa ma, kele zɔi é gɛlezu zeelaga† vai va, naa ga ge ziileigi zu.

¹⁶ Anzanu vagɔi ga da lebiyai zɔlɔ, suba zunuiti ti naavoloi zɔlɔ.

¹⁷ Zunui é nubɔgɔlai gɛɛzu, naa ga keɛzu bɔgɔ nɔ ve, kele sunɔu zunui ga bɔgɔ maanɔgɔzu.

¹⁸ Faa nɔu ge nui ga da yaava lɔnɔgi gɛizie, kele zɔi é telebodai gɛɛzu, naa ga da zala gɛitei zɔlɔ.

¹⁹ Zekana, telebodai gɛabelazuve ga ga zenvui, kele zɔi é vilesu faa nɔi volu, naa ga saai laagomisu.

²⁰ Gɔogɔ GALAGI la wɔinni ga naati, niiti ti-yiimave laavegai ga yaavai, kele toga losu naati polu, niiti ti ziezɔ ga sɔledai.

²¹ Gaamazu, faa nɔu ge nuiti salalalai la yega, kele telebo nuiti ti-mavofodaiti ta gɛzo.

²² Anzanui nii pagai, kele balagai gɛgi ma, keɛve ege zanu balaɔaegi piligai boigi zokpai va.‡

²³ Telebo nuiti wɔinma vaa gɛla kpegi nɔ ga faa vagɔi.

Nii nɔ faa nɔu ge nuiti ta zoo ti gɛto ba, naa ga nɔ ga GALA ná-ziiɔaawanai.

²⁴ Tanigaa ta da faanɛi ge gola, tama ti da wola bɛte.

Tanigaa ma ti da gɛkpa naavoloi ma gola, tama ti da vala.

²⁵ Faanɛe ge nui ga da sɔlɔgi wo gola, zɔi a nu gɔ ga kpɔledɛi, tɔ balaa ka kpɔledɛi zɔlɔ.

²⁶ Nubuseiti ta da molo make nui voovo, zɔi é gɛɛzu, é va pɔdi ga daabaai, kele ta da tuya loo naa ve, nii é liizu la ga é pɔdi.

²⁷ Zɔi é faa vagɔi gɛɛ vai gɛiziezɔ, naa ga da undaanɛi zɔlɔ, kele zɔi é faa nɔi gɛiziezɔ, faa nɔi ga da zeeli naa ma.

²⁸ Zɔi a voluzei ná-naavoloi va, naa ga loo bu, kele telebo nuiti gaa ga wɔlɔ ege gulu wola, nii gaalaagi mɔindai.

²⁹ Zɔi a googaaavazagi lɔna ná-peleyegei wu, toga subɔnɔgi zɔlɔ ga fiile wolai, faagaaɔaalala nui ga ge ga gɛma nui ná-duɔi.§

† **11:15** Zeelaga: Wele 6:1 zu, ta sugulazuve. ‡ **11:22** Folo gɔlazu vele yooi zu anzanuiti ti bɛna zanu balaɔaegi vili gɛna ti-zokpaiti ba (Zen 24:47; Ezk 16:12). § **11:29** Tɔzei kuyeiti ba, é ti zɛgeai nɔ, é la gɛdaani bu. Wele vɛti: 14:9; 22:7.

³⁰ Telebo nui ná-kεεwotiiti ta ga zenvu wului,*
 gima nui gá da nui taḡiligaa vile pele va.

³¹ Ni telebo nui gá zalai zólósu gaamanó eteai zu,
 koleve balaa ga, faa n̄ou gε nui ta kotoba nui, ta ti-zalai zóló!†

12

¹ Zoi n̄eai be ga maagfólo, faagwεgi w̄oin gá naa ma,
 keke zoi zelilomai gáawanazu la, naa la gεlegeleni.

² Nu vaḡoi gá da Ḡooḡo GALAGI ná-undaan̄eai zóló,
 keke Ḡooḡo GALAGI gá da naama nui veelala, nii é kisiε n̄oiti bosu.

³ Sun̄ou vai la da ga nui losu βetea,
 keke zoi sólegai naa ló la ḡulaa.

⁴ Ziiló anzanui gá da sinigi n̄oungi wuzεge,
 keke anzanui é unfetala vai gεεzu, toḡa sinigi va ga kae wana zeeβei.

⁵ Telebo nuiti ta-ḡisiεiti ta faa zóle faiti n̄o va,
 keke faa n̄ou gε nuiti siε velei gá n̄o ga yaavai.

⁶ Faa n̄ou gε nuiti daawooiti ta ga baliiti ti nui vaazu,
 keke telebo nuiti daawooiti ta da ti ḡizo.

⁷ Faa n̄ou gε nuiti ta lokana, ti la m̄o gεa ná!
 Keke telebo nuiti ta-velei gá ye loni kpaan.

⁸ Nui gá da maamusei zóló, é zoloo ná-kisiε vaḡoiti ma,
 keke zoi kigi la zoleni, naa w̄oin gá zεge.

⁹ Fizoge nu gε ga nui zobo ge la be, botiḡe nu ḡila n̄o gε è ya,
 è va gε ga nui toḡoi ḡulaa, keke é valasu k̄on̄ogi ma.

¹⁰ Telebo nui gá da ḡaaba ná-toganiiti ma,
 keke faa n̄ou gε nuiti koozu vai gá ga gaazumaav̄oi n̄o.

¹¹ Zoi é ná-tii gεεzu, naa gá daamianigi zóló ga b̄óló,
 keke zoi é vilesu gaavalaba vaiti polu, naa valage ḡigi ma.

¹² Nu n̄oi ḡaazu gá da ḡula faa n̄ou gε nuiti daamiizuve va,
 keke telebo nuiti ma zapei gá a da gwaa wo.

¹³ Faa n̄ou gε nui gá da ḡo ga t̄o β̄oḡoi ná-zεεiti ma valii,
 keke sóle nui gá da ḡula faabaagiti kpein su.

¹⁴ Nui laawooi v̄o, toḡa zoo é undaan̄ε wola ḡaale ba,
 eḡevelei nu a da ná-botii ma zalai zóló da.

¹⁵ Ḡimalala nui ná-pelei zolege t̄o β̄oḡoi ḡaazu,
 keke ḡima nui gá da woilo z̄oiti tene gooi ma.

¹⁶ Ḡimalala nui gá da ná-ziiḡaawanai ḡula kelema gaamago n̄o,
 keke ḡima nui gá da ná-daazuḡoli vaiti buub̄ole.

¹⁷ Nui é gaamai ḡulazu kelema, naa gá telebo fai lεεzu,
 keke zεε zeelei gá da yaavai gε.

¹⁸ Kp̄εzuga ḡula n̄akaiti ta da maawanai wo eḡe boḡa z̄okp̄oi,
 keke ḡima nuiti daawooi gá da va ga ked̄eyai.

¹⁹ Gaama nui gá ye ná ḡo,
 keke zoi é zεei wosu, naa la lεbiga.

²⁰ Niiti ti faa n̄oiti kp̄εtεzu, naati ziimav̄eti daavege ga yaava vaiti,
 niiti ti nuiti tenesu ga faa vaḡoi, naati ta da koozun̄eai zóló naa zu.

²¹ Maan̄oḡo n̄ope ge la zeelia telebo nui ma,
 keke kp̄ol̄oi gá da gε faa n̄ou gε nuiti unma.

* **11:30** zenvu wului: Wele v̄eti: 3:18; Zen 2:9. † **11:31** Wele v̄e: 10:27. Niima woiti boge m̄on̄o, gεleke woo zεve zólomai zu, 1Pi 4:18 zu.

- 22 Gooḡo GALAGI la woinni ga zee wo nuiti,
kele toḡa gaama wo nuiti polu.
- 23 Gima nui la da ga ná-faaḡwēgi zulea,
kele ḡimalala nui ḡa da zeze ga ná-faaḡaḡaalalai.
- 24 Niiti ti botii ḡeezu gola, naati ta da lo faa wolaiti untuḡo,
kele naka nuiti ta da lo duolai zu.
- 25 Ziizolei a ḡena nui yiimave, toḡa da vo,
kele iḡodoo boei ḡa da nui ḡoozune.
- 26 Telebo nui ḡa da ḡe ga velela vago boolaiti be,
kele faa ḡou ḡe nuiti sie velei ḡa da ti ḡaka.
- 27 Sua be nui nii dooveai, naa la sua zolooḡa, e va gee.
Faa vagoi, nii pagai ti pe ba nubusei ná-faa zu, naa ḡa ga e ḡe ga botiḡe nu.
- 28 Ue telebodai ḡeezu ná, miná ḡa zenvui ná,*
naama velei ḡa nu ḡizosu saai ma.

13

- 1 Gima loun zunui ḡa da ḡize maḡoloi zu, keeḡe bogai la,
kele waso doun zunui la da ga woiloga zeliloma ḡila kpalaa ma.
- 2 Da zoo e ani vagoiti soloo ga nu laawooiti maavele,
kele faa ḡou ḡe nuiti ta-etea ziei ḡa ga toomai.
- 3 Zoi a dama ga daawooiti, naa ḡa zenvui makesu,
zoi e kpoei wola zuḡulazu, e la ḡidaazu bu, naa ḡa da boḡo loo ya.
- 4 E la faa vaa doove nui ma, gaazu va ḡula ani va,
kele botiḡe nu wolai ḡa da naa zoloo, nii woin ma.
- 5 Telebo nui ḡa da zee boeiti woinzeḡe,
kele nu ḡoi ḡa da unfe fai ḡe, ta toḡo ḡologolo fai.
- 6 Zoi e sie velei zolegai, telebodai ḡa da naa make,
kele faa ḡoi kotoba nuiti ti keezu, naa ḡa a da ti undaavili.
- 7 Tanigaa ta keezu eḡe ta bete, tama ani nope ge la ti ya,
tanigaa ti boḡo ḡe eḡe bala nu, kele anii ti ya ga gola.
- 8 Tanisu naavolo nui ḡa da ani zala, e va zenvui unmo,
kele bala nu la woiloga zeliloma ma.
- 9 Telebo nui ḡa volozu, eḡe wozakalagi gola volozu,
kele faa ḡou ḡe nui ḡeeve eḡe lanboi, nii e zaazu.
- 10 Sakpegi kpein ka ḡulazu wasogi zu,
ḡimalai ḡa naati zea, niiti ti woilosu tenegiti ma.
- 11 Naavoloi nii solooḡai ga wuugi, gaa ḡa da vala ba,
kele nii solooḡai vaa, vaa, naa ḡaa ḡa da woolo.
- 12 Nui ná-kitogi a ḡologolona, toḡa da ziiolo,
kele nui yiima vai a ḡeena, naa ḡeeve eḡe zenvu wului.*
- 13 Zoi a wooi velevilina, naa ḡa subologomo,
kele zoi a devei zona, naa ḡa ma zalai zoloo.
- 14 Gima nui ná-kalagi ḡa ga zenvu deungi,†
toḡa da kaka faiti kpude nu maazu, niiti ta ḡe ga nu zaa vaa.
- 15 Kevele vagoi ḡa da zaalai la nu ma,
kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va.‡
- 16 Gima nu la faa ḡea, ni e la ḡigaizieni su,

* 12:28 Wele veti: 3:18; 10:11. * 13:12 zenvu wului: Wele veti: 3:18; Zen 2:9. † 13:14 zenvu deungi: Wele ve: 3:18.

‡ 13:15 Kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: Kele yaava nuiti ta-velei zie la baave.

keɛ ɢimalala nuiti ta ɗa ta-ɢimalala vaiti sule.
 17 Keelai ɲɔɗɗai, naa ɢa ɗa lo maanɔɗɗi zu,
 keɛ gooleve nui solegai, naa ɢa ɗa faiti subete.
 18 Baladai ta unfegi ɢa naama nui luɗɗo, nii ɛ ɢelezu maagoloi va,
 keɛ zoi a va tene gooiti bu, naa ɢa lebiyai zoloo.
 19 Toɗa ga faa bagɔ nui wɔɪnma vai laazeeli,
 keɛ ɢimalala nuiti ti la wɔɪnni ga ti yeeɗula faa ɲɔɪ zu.
 20 Nui ɛ ziezu ɢima nuiti polu, toɗa ɗa ɢe ga ɢima nu,
 keɛ zoi ɛ zeizeisu ɢimalala nuiti koba, naa ɢa faabaagi zoloo.
 21 Maanɔɗɗi ɢa kotoba nuiti polu,
 undaanɛɛi ɢa ɗa telebo nui zala.‡
 22 Zunu bagɔi ɢa ɗa poganii ye na mavofodaiti be,
 keɛ kotoba nui na-salooɗgiti makege ga telebo nuiti tonoo.
 23 Bala nui na-woza wogai zu ɢa a ɗa ɗɔnɔgi zoloo na, ga boolba,
 keɛ telebotalai ɢa ɗa ɗɔnɔgi ɗologolo.
 24 Zoi ɛ ɢelezu na-doun zunui loɗa vai va, naa la neeni be,
 zoi ɛ neezu ve, naa la ineinega maagoloi vai va.
 25 Telebo nui ɢa ɗa daami wo, ziila,
 keɛ faa ɲɔu ɢe nuiti koozu ɲakai ɢa ɗa ye de.

14

1 ɢima anzanui na-peleyeɗei loni,
 keɛ ɢimalala gelei nonoi woloni to boɗɗi.
 2 Zoi ɛ ziezu telebodai zu, naa ɢa ɗa zie ɢooɗɗo GALAGI ɗaazuluabai zu,
 keɛ zoi ɛ ziezu ga yaava veleiti, naa ɢa ɗa pelevele.
 3 ɢimalala nui ɢa ɗa maagoloi zoloo ga daawooiti maavele,
 ɢima nuiti ti-lakolɗgiti ta ɗa ti make.
 4 Ue woza woli nike la na, daamianigi ɢa daamii ɲakai zu,
 keɛ nike zinei zuvikei ɢa a ɗa tonoo golai ve.
 5 Zeelei solegai, ɛ la zee woga pe,
 keɛ zee zeelei ɢa ɗa zee boeiti bo.
 6 Anee ni neeɗulasu nui ɢa ɢimalai ɗaizie, ɛ la salooɗga,
 keɛ kidafaawu nui ɢa ɗa faaɗweegi zoloo yooɗe no.
 7 Maagooza faaɗaɗaɗaalala nui va,
 mazoloo ɛ la ɗi gila kpalaa fea e ve.
 8 Kidafaawu nui ɢa ɗa sie velel vete, toozei toɗa ga ɢima nui,*
 faaɗaɗaɗaalala nuiti ta ɗa loo ya ta-ɢimalalai bo.
 9 ɢimalala nuiti ta ɗa neeɗula zɔɗɔzubete vai zu,
 keɛ undaanɛɛi ɢa ɗa ɢe soɛ nuiti saama.†
 10 Eɛe no ɢa ɛ na-ziizoolɛi ɗwee, ta na-koozunɛɛi,
 nu ɗili ge la zooga ɛ va nonoo zoloo naa zu.
 11 Faa ɲɔu ɢe nuiti ta-velei ɢa wolo,
 keɛ soɛ nuiti ta-zeɗe ɗotai ɗaa ɢa woolo.‡
 12 Nu mɔɪnmɔɪn ka ɗisiɛzu ga pelei ti ma page,
 keɛ tonun, ta pelei ma, nii gaabelasu, ɛ liizu ga tiye, ɛ ti lo saai zu.
 13 Neɛi ɢa zoo ɛ ziizoolɛi ɗaazumaalooɗu,
 koozunɛɛi ɢa zoo ɛ ɗaabela ga ziizoolɛi.

§ 13:21 Wele ve: 10:27. * 14:8 Tati pelei taɗili balaa ka ga nii: Kidafaawu nui na-ɢimalai ɢa ɗa bo ba, ɛ sie velel vete. † 14:9 Tati pelei taɗili balaa ka ga niiti: keɛ ɗi pagɔi ɢa soɛ nuiti be, ɗaakele soɛ nuiti ta po ti undaanɛɛi zoloo. ‡ 14:11 Wele ve: 3:33.

- 14 Kɔzɔba nui ɔa da nɔ-kɛɛwotiiti ma ɔfulanumai zɔlɔɔ,
 kɛɛ nu vɔɔɔi ɔa ɔfoozune nɔnɔ ma zie veleiti ma ɔfulanumai zu. §
- 15 Nui nii ɛ la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, toɔa da la naati kpein da, niiti ti wosu ma,
 kɛɛ kidafaawu nui ɔa da zie ga kelegele.
- 16 Gima nui ɔa da lua faa nɔi va, ɛ voluave,
 kɛɛ ɔɔimalala nui ɔa da yiiɔaawana, ɛ ke, tɔɔzei daave ɔɔɔɔ la.
- 17 Ziiɔula nui ɔa da ɔɔimalala vaiti ke,
 nui kigaizie nɔi ziimaave, toɔa da wɔinzeɔemai maaloli ɔɔɔɔ ma.
- 18 Nuiti ti la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naati ta-voganii ɔa ɛ ga ɔɔimalalai,
 kɛɛ kidafaawu nuiti ta-masa ɔɔɔɔɔi ɔa ɛ ga faaɔwɛɔi.
- 19 Nu nɔiti ta da unmaayei nu vɔɔɔiti be,
 faa nɔu ɔe nuiti ɔalaa ta da ke ɔana nɔ telebo nuiti ta-velelavɛ.
- 20 Bala nui la neeni nu nɔpe be, anɛɛ seinoɔɔiti,
 kɛɛ kpetɛ nui wɔɔlaiti mɔinve gola.
- 21 Zɔi ɛ seinoɔɔi wɔinzeɔezu, naa ɔa koto ɔɛɛzu,
 kɛɛ undaaneɛ nu ɔa ga naa, nii ɛ maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaazu.
- 22 Niiti ti ɔisizu faa nɔi zu, naati ta kaka pelei ma,
 kɛɛ niiti ti ɔisizu faa vɔɔɔi zu, naati ta keɛzu nuɔɔɔɔlai ta gaamai zu.
- 23 Botii kpein ka kulanumai ba,
 kɛɛ pului ɔa kɔɔɛzuɔula wafuungi volu.
- 24 Gima nuiti ta-masa ɔɔɔɔɔi ɔa ɛ ga ta-naavoloi,
 ɔɔimalala nuiti ta-vaaɔaaɔaalalai ɔa ɛ ga ta-litigi.
- 25 Gaama wo zeele ɔa da zenvuiti kizo,
 kɛɛ zee wo zeele ɔa ga yaava nu.
- 26 Zɔi ɛ luazu ɔɔɔɔɔ GALAGI va, naa ɔa kito gola zɔlɔɔ,
 nɔ-doun zunuiti ti dɔɔɔɔzu zɔlɔɔ pɔ be.*
- 27 ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa ɛ ga zenvu deungi,
 toɔa nu ɔizo saai nɔ-baliiti ma.
- 28 Nuɔusei nɔ-mɔin ɔa ɛ ga masagi nɔ-lebiyai,
 kɛɛ nuɔuseiti maavele vai ɔa da kundigii ɔolɔɔɔlo.
- 29 Zɔi zii la ɔula fala, naa ɔa nɔ-ɔɔimala wolai leɛzu,
 kɛɛ ziiɔula nui ɔa da nɔ-ɔɔimalalai zule.
- 30 Ziileigi ɔa ɛ ga kɔusei nɔ-sii zuɔɔɔɔɔi,
 kɛɛ toloi ɔa ɛ ga seebe ma ɔaeiti su.
- 31 Nu a bala nui maanɔɔɔna, ɛ Kpetɛ Nui veleveleɔa,
 kɛɛ nu a maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaana, ɛ ti Beɛɛ nui lebiya.
- 32 Faa nɔu ɔe nui nɔ-yaavai ɔa da toka,
 kɛɛ kitogi ɔa da ɔe telebo nui ya, eyɛsu saai.
- 33 ɔɔimalai ɔa da ze kelegele nui yiimaave,
 naa ɔwɛɛɔe ɔalaa ɔɔimalala nuiti saama.
- 34 Telebodai ɔe vai ɔa da zoi wɔɔɔɔ,
 kɛɛ kotoi ɔa ga nuɔuseiti kpein unfe faa.
- 35 Masagi nɔ-unfemai ɔa da ɔe botiɔe nui naati be, niiti ti botii ɔeɛzu be ga ɔɔimalai,
 kɛɛ zɔi ɛ unfe fai ɔeɛzu, nɔ-ziiɔaawanai ɔa da zeeli naa ma.

15

1 Goɔfaavote pagɔi ɔa da ziiɔulagi ɔaayei,

§ 14:14 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kɛɛ nu vɔɔɔi ɔevele vizɔɔe nɔnɔi va, ɔaakele nu vɔɔɔi ɔevele ɔaɔfoozave nɔnɔi va.
 * 14:26 Wele ve: 10:27.

kele nu maawana boei ga da kpoei zuwoblo.

² Zoi e kalagi wosu ga gimalai, toga da kala wain ge nu ma, kele gimalala nui ga da gimalala vaiti no wo.

³ Goofo GALAGI gaazuve ga adave pe, e da nu noiti ta nu vagoti sumo.

⁴ Nu laawoo vagoti keeve ege zenvu wulu wolai, kele faa no ge nagi ga da ziiologologi ge.

⁵ Gimalala nui ga da keege na-tene gooti pelevele, kele zoi e yeezeizu zelilomai wu, naa ga bofo leezu ga gima nu.

⁶ Naavolo mainmain ka e telebo nui na-pelei wu, kele nii kpein nu noi sobosu, toga da ge ga ziizolei ma ungi.

⁷ Gima nuiti daawooi ga da faafwagi vaza, kele faagaagalala nuiti ziimave la gana.

⁸ Goofo GALAGI maamei ga ga faa no ge nuiti ta-zalagaiti, kele sole nuiti ta-GALA maanene woorti neeve be.

⁹ Goofo GALAGI maamei ga ga faa no ge nui zie velei, kele naama nui neeve be, nii e vilesu telebodai volu.

¹⁰ Zoi e zezezu faa vagi volu, faa wola ga la ma ga maafolo, zoi e zelilomai wainzegezu, naa undaa ga vili.

¹¹ Goofo GALAGI govealaazu ta undaavili zezezagai, zu vaiti kpein kwee, nubuseiti zii fwee fai ga ga leeni toun be!

¹² Waso nui neebe vaa la ga nu zeli lo ma, e la da ga li gima nuiti po be.

¹³ Koozuneei ga da nu gaazuve volo, kele ziiboli ga da nu gaalei.

¹⁴ Kelegele nui ga da gaaba faa maafoli vai ma yeenope, kele gimalala nui fonagi ga da ge ga gimalala vaiti no.

¹⁵ Maanofa nui zii ma voloi kpein nove, kele zoi undaneai, naa ga da ge feti gula vai laawu no fo.

¹⁶ Fizoge nu da ani go no zobo, e ge ga Goofo GALAGI gaazuluaba nu, e va li naavolo wola sobosu, nii ziiboli polu.

¹⁷ Fizoge nu tufa wuulugi ma laamii wo, kpeteai neebe zu, e va li nika wulai miizu, ni wainzegemai ga na.

¹⁸ Zii gula nui ga da kpoeiti suwoblo, kele zoi zii gaa la wana fala, naa ga da sakpegiti gaayei.

¹⁹ Naka nui na-pelei geeve ege gain sasai, kele sole nuiti ta-velei gaa ga soli.

²⁰ Gima loun zunui ga da keege goozune, kele faagaagalala zunui ga da dee velevili.

²¹ Gimalalai ga ga koozuneei naama nui ve, nii balagai faagaagai ma, kele zunui kelegelegai, toga da zie soledai zu.

²² Faa mainmain ka da gazavi, ti la zolooga tozei gaazafatalai va, kele ti zu ga da bete, ni tenbo nua ta na.

²³ Koozune vaa ve zunui ve, siegi zu e bofo woofaavotegi veezu la, ziilei faa ve, ni kpoei a wona ga bo yeedefala!

²⁴ Kelegele nui ga da zie ga pelei, nii e leezu geezuve zenvui vo be, naa ga kizosu govealaazu ma, nii e buu velei.

²⁵ Goofo GALAGI ga da waso nuiti ta-velei gologolo, kele toga da baa poanzai foligiti maazu.

- 26 Gooḡo GALAGI maanḡei ḡa ga kisie nḡiti,
kele kpḡe vagoiti ka a da va ti wu.
- 27 Zḡi é wḡinni vele-o-vele, é beḡe, toḡa da ná-pelḡyegḡei lo kpḡoi zu,
kele zḡi é lobeanii wḡinzeḡezu, naa zii zu ḡa ḡooza.
- 28 Telebo nui ḡa da ḡḡigaizie, aisa é va gooḡaavotegi ve,
kele faa nḡu ḡe nuiti ta da faa nḡi vaza ga laave.
- 29 Gooḡo GALAGI maagḡoozave faa nḡu ḡe nuiti ba,
kele toḡa da woilo telebo nuiti ta-maanḡeḡe woiti ma.
- 30 Nuḡoḡolai ma ḡaazuve ḡa da koozunḡei ve,
nui a woo niine vagoi menina, toḡa da inḡo, é zeeli ma ḡaeiti ma.
- 31 Zḡi é woilosu tene gooiti ma, ta ḡo ba etea ziei zu,
naa zeizu ḡa ḡima nuiti saama.
- 32 Zḡi é ḡeḡezu ga zḡii mina lo ma, naa ḡa ḡoḡo veleveḡesu,
kele zḡi é woilosu tene gooiti ma, naa ḡa ḡi pagḡiti sḡoḡo.
- 33 Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai ḡa da nu ḡala ga ḡimalai,*
aisa nu va lebiya zḡoḡo, keni é ḡoḡomaayei pe.†

16

- 1 Nuiti ta da ta-vaiti seikpasu,
kele Gooḡo GALAGI ḡa woo ḡaabelagi zea.
- 2 Eḡe pe ka da ḡisie ga nii kpein é keḡzu page,
kele Gooḡo GALAGI ḡa é de-ḡeḡvaiti ma ungi ma lukpḡi ḡaalevezu.
- 3 Da-vaiti pe ze Gooḡo GALAGI yeezu,
da-vaa zeikpasuiti su ḡa beḡe.
- 4 Ani kpein kpḡe ungi ḡa ná, Gooḡo GALAGI ve,
anḡe faa nḡu ḡe nuiti, ta ná maanḡoḡo voloi ve.
- 5 Waso nuiti maayo ge la Gooḡo GALAGI ve,
koleve ga ti zalalalai la yega.
- 6 Faaḡaaza golai ḡa da gba ga nuḡoḡolai ta gaamai,
Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai vo, nu ḡa da maagḡooza faa nḡi va.
- 7 Nui zie velei a neḡna Gooḡo GALAGI ve,
toḡa da ti yḡḡozubḡe ta sili nuiti.
- 8 Fizḡe ani goi nu sḡoḡosu, é zḡoḡo telebodai zu,
é va sḡoḡo golai wo, yaavai zu.
- 9 Nui ḡa da faa zeikpasui ḡe,
kele Gooḡo GALAGI ḡa lo kḡḡoḡolu pe.
- 10 Masagi a ḡena ḡoḡa, daawooi ḡa ga GALA gooi,
a ḡena tukpḡi ḡaalevea, daave mina wooveleda ḡe.
- 11 Gooḡo GALAGI wḡinve ga kiloiti ti laazeelii,
toḡa devezu, velei kḡḡo ganiiti maanḡai ti ḡe la.*
- 12 Faa nḡu ḡe vai maayoseḡeḡe masagiti be,
mazḡoḡo telebodai ḡeai ḡa a da ná-zobogi maawui.
- 13 Masagi wḡinve ga naati, niiti ti-laawooiti sḡegai,
naati neḡve be, niiti ti ḡoḡezu ga gaamai.
- 14 Siḡi zu masagi yiḡaawanazu la, ná-ziiḡulagi ḡeḡve eḡe saa ḡeelai,
kele ḡima nui ḡa zoo é gaabḡe.
- 15 Siḡi zu masagi ḡaazulo pelei vasu da, naa ḡa é ga zenvui,

* 15:33 Weḡe 1:7 zu, ta sugḡulazuve. † 15:33 Weḡe ve: 18:12. * 16:11 Weḡe 11:1 zu, ta sugḡulazuve.

ná-nuɔɔɔɔlai ɔɔɔɔ eɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ lonabiingi.†

16 ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ, keɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ!

17 ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ-ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ.

18 ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ.

19 ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ.

20 ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ.

21 ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ, keɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ.

22 ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ.

23 ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ, ɔɔɔ-ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ.

24 ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ.

25 ɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ.

26 ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ-ɔɔɔɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ.

27 ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ.

28 ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ.

29 ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔɔ.

30 ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ.

31 ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ.

32 ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ.

33 ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ.

17

1 ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ.

2 ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ.

3 ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ, ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔ.

4 ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ, ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ.

† 16:15 ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ. ɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ (TSV 11:14).

‡ 16:16 ɔɔɔ ɔɔ: 2:4. § 16:20 ɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ: ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔ, ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔ.

- ⁵ Da neɛɛfulana bala nui zu, Kpete Nui ɔa è unfesu, zoi é ɔoozuneezu seinoɔɔi ná-maanɔɔɔ vai zu, salalalai la yega.
- ⁶ Nu ɔɔɔiti ta-ɔbiya wɔɔlogi ɔa é ga ti-lounlonti, lonti ma zaalai ɔa é ga ti zɔɔɔ nuiti.
- ⁷ Nu woozuɔɔzei la zolooni faaɔaɔaɔalala nui ma, zekana nɔ, zeei la zolooni la kundigii ma.
- ⁸ Tanigaa ta da ɔisie ga, lobeanii ɔa ɔe ti ve ga undaaneei, naa ɔa ta ɔɔɔ zɔɔɔ su, ta-vai pe su.
- ⁹ Zoi é pɔ é nee nuiti be, naa ɔa da tɔ koloɔlogiti suvaaye, niiti ti ɔeai la, tɔzei da ɔena suɔulaa kenein, naa ɔa da è-wɔɔlaiti maɔɔooza è va.
- ¹⁰ Zeliloma ɔilagi ɔa da faa vaa kelegele nui ma, é leve kpako ne ungi (100) ba, ta faaɔaɔaɔalala nui loɔa la.
- ¹¹ Nu noii ɔa da buzege daalɔɔma vai nɔ ɔaizie, keelai é la maawɔingɔa ɔea, naa ɔa da leve daalɔɔma.
- ¹² Nu ɔomi ga file zua leei, nii ná-zivoiti kulaai zea, naa vizoge, è va ɔomi ga faaɔaɔaɔalala nui é ná-titidai zu.*
- ¹³ Ni nu a faa vagoi zalana ga faa noii, maanɔɔɔi la zegea maala pe.
- ¹⁴ Sakpegi ɔɔzei, naa ɔa é ga è ziei luɔɔolosuve laavie, zege ná, aisa kpɔei va leve.
- ¹⁵ Nii é losu faa noii ɔe nui volu, ta zoi é telebo nui veelalazu, ti felegɔ pe ti maayosegeve ɔooɔɔ GALAGI ve.
- ¹⁶ Walii a ɔena ɔimalala nui ya, leeni ɔa a ke la? Toɔa zoo é ɔimalai ɔeya la ɔaa? Kele ɔi pagɔ la zea.
- ¹⁷ ɔɔla nui ɔa da neebai ɔe yeenɔpe. ɔeeɔeloin ɔa da kpɔbai ɔe, faabaagi a vaana.†
- ¹⁸ Keni nui balagai ɔigi ma, naa ɔa a da minazege, é ɔɔɔ ɔe ga zeelagai, nu ɔiligi ná-kuyei zala vai zu.‡
- ¹⁹ Nui kpɔeba vai neai be, tɔ koloɔlogi neeve be. Zoi kibɔɔlɔmai su, naa woinve ga é ɔɔɔ ɔologolo.
- ²⁰ Nui yaavai ziimave, é la undaane zɔɔɔga, zoi é ga ne felegi, naa ɔa lo nimizai zu.
- ²¹ Zoi é faaɔaɔaɔalala loun zunui zɔɔɔsu, ziizoolai ɔa da ɔe ma. ɔimalala loun zunui, keeɔe ɔoozu la ga ne.
- ²² Ziilaai ɔa ga kedeya zaɔu wola, kele kitevei ɔa da nui zupegi be.
- ²³ Yaava nui ɔa da lobeanii zo, ti dɔɔɔfu segei wu, nii a ke é tukpɔi maave.
- ²⁴ ɔimalai maabuɔave kelegele nui va, kele ɔimalala nui ɔaazuve ɔa liizu faiti pɔ, niiti é la zooga é va ti zɔɔɔ.
- ²⁵ Faaɔaɔaɔalala loun zunui keeɔe ɔa da ɔe ziiɔɔɔi zu, é ɔe ga ziiɔɔɔlogi naa ve, nii é ɔɔɔga.
- ²⁶ E la zolooni, nu va fuun gani ɔula ɔɔbalala nui ya, toɔa ga telebotala vaa, è va unfema nui loɔa.
- ²⁷ Nui nii é ziaa faa moimoin su, naa ɔa da dama, é mina ɔɔe ga gola, kelegele nui ɔa da yeeɔeɔalalai zege, é da ɔisie.

* 17:12 Wele veti: 2Sa 17:8; Wɔz 13:8. † 17:17 Tati pelei tagili ɔalaa ka ga nii: ɔeeɔeloin ta ɔa da zɔɔɔ faabaagi ma voloi vaa zu. ‡ 17:18 Wele 6:1 zu, ta suɔulazuve.

28 Gimalala nui balaa a da leve ga gima nu, ni toga zoo maagɛsu kpɔ. Zoi ɛ laaɟulusu, naa ɟa ɛ ga zunui nii kelegelegai.

18

1 Nui nii kpalai ga ɟakalave nɔ, toga da maagooza zɔiti ba, toga da yiɟaawana, gima vai kpein daalɔɟɔma.

2 Gimalala nui yiima vaa la ga faaɟaaɟaa vai, keni ná-kisieiiti sule vai.

3 Siegi zu nu ɲɔi vaazu la, wɔinzeɟemai ɟa da vile polu, ti va. Unfeɟi ɟa da vile baaɟulamai volu.

4 Nui bɔɛ wooiti ti da, ta ga ziei buuzeidai gola, gimalai ma deungi ɟa ga kɔtudei, ɛ zulusu.

5 Maa la neeni, nu va lo faa ɲɔu ɟe nui volu, ɛ va telebo nui veelala ná-gaamai zu.

6 Gimalala nui ná-kpɔɛiti ta da sakpegi loo, daawooi ɟa da doɟai maaloli ma.

7 Gimalala nui a ɟena bɔɛa, toga da bɔɟɔ ɟologolo fai ɟe, kpɔɟɔ wooiti ta da ɟe ga baliiti, ɛ ɟɔ ga tiye.

8 Zɔɟɔzuziɛ nui ná-kpɔɛiti keɛve eɟe ani ɲemigiti, ta da yei ti zeeli nu ɟoozuve.

9 Zoi ɛ ná-botige vai maagɔnɔɔsu, ta ga ani ɟila, ta zoi ɛ kologolosu.

10 Gɔɔɟɔ GALAGI ɟa ga sigi golai, telebo nui ɟa da bize, ɛ li ná, ɛ ɟe ziileigi zu.

11 Kpete nui ná-naavoloi ɟa ɛ ga ná-taa wolai, toga da ɟigaizie ga toga ga sigigi, nii a zoo tɔun makɛsu.

12 Siegi zu wasogi nui yiimave laavesu da, kologolo geei zeelia. Aisa ɛ va unfemai zɔɔɔ, keni ɛ zoo bɔɟɔmaayeizu.*

13 Zoi ɛ gooɟaavotegi veezu, aisa ɛ va woilo kpɔɛi ma, ɛ wosu, toga ná-gimalalai ɟula keɛma, ɛ zɔngɔ zele bɔɟɔ va.

14 Kisiɛ vagɔi ɟa zobo fe nui ve, ɛ zie seebei wu, keɛ kisiɛ vagɔi a valibona ga iɲɔtevei, be ɟa a pu su volu?

15 Kelegele nui wɔinve ga ɛ faaɟweɟi zɔɔɔ, gima nui ɟa da ɟaaba ga ɛ woilo kpɔɛiti ma, ta nu ɟala.

16 Faanɛi ɟa da peleiti daalao, ɛ nu laazeeli nu wolaiti ma.†

17 Nu mɔungi ɛ baazaɟazu, toga da ɟe eɟe toga gaamai zea, eyɛsu tukpɔɲɔɟɔi va ɛ gooiti sakpe.

18 Kpakutoomai ɟa da sakpegi be, toga da balaa nu wolaiti seɟe unga.

19 Nu zeeli vai baave ɟeeɟeloin ma, nii maawanaai, ɛ leve taa wolai va, nii sigigi ma. Kpɔɛi ɟeeve eɟe sigigi laave ma zɔɟɔgiti.

20 Eɛɛ ka da daawooiti ma lɔnɔgiti kɔɟɔ, ɛ yiɟo ga tiye, toga yiɟo ga niiti, dakɔɔgiti ti ti veai.

21 Saai ta zenvui ta zoo zɔɔɔsu nui neɟi zabui zu. Zoi kpɔɛzuɟulai neai be, keni ɛ va subolo ɟɔmɔ fai wu.

22 Nui a anzai zɔɔɔna, ɛ undaanɛi zɔɔɔga, faanɛɛ ɟa naa, ɛ sɔɔɔgai Gɔɔɟɔ GALAGI ya.

23 Bala nui ɟa da bɔɛ ga maanɛne wooi,

* 18:12 Wele ve: 15:33. † 18:16 Wele ve: 17:8.

kpεte nui gooɔaavotegi wo ga zeeɔaabaai.

²⁴ Nui nii bɔɔlai mɔindai, ta polu kpɔɔ vai ma, keɛ nu wɔɔla ɔitei ɔa da ɔili ɛ va, ɛ leve ɛ-ɔɛloin va.

19

¹ Fizɔge nu ɔe ga bala nu, ɛ eteai zie ladalai zu, ɛ va ɔe ga faaɔaɔaalala nui, nii zeai.

² E la vizɔni nu nɔpe ma, ɛ va vala faaɔweɔi ma, zɔi ɛ ɔɔɔzuvilezu, toɔa da faaɔazagi ɔe.

³ Nui ná-ɔimalalai ɔa da ná-pelei ɔaavala ba, ɛ da yiiɔaawana ɔɔɔɔ GALAGI ma niina.

⁴ Naavoloi ɔa da nui wɔɔlai mɔin gola, keɛ bala nui bɔɔlai ɔa da ɔe ba.

⁵ Zeɛ zeelei zalalalai la yeɔa, doɔai la voolaa naa va, nii ɛ zeɛi vazasu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka da sɔbelama nui maamuse gaazu, ɛɛ ka pɔ ɛ ɔe ga naa bɔɔlai, nii ɛ faanɛi ɔɛɛzu.

⁷ Bala nui la neeni keɛɔɔlointi be, ɔaa mu ná-siepoluiti, naati ta da maɔɔooza ba.

Sieɔi zu ɛ wɔinni la ga ɛ ɔɔe ti vɔ, ti la mɔ koba.

⁸ E kigaiziei maɔɔli, da naa ɔɛɛzu da ɔɔɔi da-undaanɛi vaa ma, da ɔilina ɔimalai va, da undaanɛi zɔɔɔ.

⁹ Zeɛ zeelei zalalalai la yeɔa, zɔi ɛ zeɛi vazasu, naa ɔa ɔɔɔ loozu ya.

¹⁰ E la vizɔni ɔimalala nui ma, ɛ va eteai zie gaane zu, sɔnaga duɔi va ɔe ga kundigɔiti deve nu.

¹¹ Nui ná-ɔimalai ɔa a da vɔni da ná-ziiɔulagi ma, toɔa be ga lebiya, ɛ ná-faawanamaiti suvaaye.

¹² Masagi ná-ziiɔulagi maayikiɔe eɔe zalai zikɔ wooi, keɛ ná-faanɛi ɔɛɛve eɔe nɔɔagi, nii ɛ tufai ɔa.

¹³ Faaɔaɔaalala loun zunui ɔa ga keɛɔe ná-nimizai.

Kpɔeleve anzanui ɔɛɛve eɔe zie goi, nii ɛ vilɛsu peinpein maa la levezu.

¹⁴ Nu ɔa zoo ɛ pelei ta anii kpɛin sɔɔɔ ga pogani ɛ-ɔɛni zea, keɛ ɔɔɔɔ GALAGI ɔila kpe nɔ ɔa a zoo, ɛ ɔima anzanui ve nu ya.

¹⁵ Dɔɔveɛi ɔa da nui wui ɔɔɔ ma, zɔi nakaai, pului ɔa so.

¹⁶ Nii ɛ devei zosu, naa ɔa ɔaazu zenvui maazu, zɔi ɛ la ɔaabaazu sie veleɛi ma, naa ɔa za.

¹⁷ Zɔi a bala nui maawɔingɔa, lɔdɔ kana ɛ feezu ɔɔɔɔ GALAGI ya, naa ɔa naa ve zea, nii maanɛi ga ɛ sɔɔɔ.

¹⁸ E-loun zunui maɔɔolo gelegele, sieɔi zu kitogi ná la de,* keɛ mina wɔin ga paa vaa.

¹⁹ Nui ziiɔulazu, kɛni ti ani ɔula zea.

Ni ti la ani ɔulani zea, ti zobo fea be ga ɛ tɔzei volu.†

²⁰ Woilo tene gooiti ma, va zeliɔmai wu, gaabelasu, da ɔe ga ɔima nu.

²¹ Nui ɔa da faa mɔinmɔin kevele ɔete ná-kisiei zu,

* **19:18** sieɔi zu kitogi ná la de: Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: mazɔɔɔ kito ka de ná. † **19:19** ti zobo fea be ga ɛ tɔzei volu: Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga niiti: ta tɔzei volu, ɔaa ta ta ɔɔ baa vai va.

kele Goofo GALAGI ná-devei ga daa a da zeeli.

²² Nii nubusei po nui ná-fai zu, naa ga é ga woogefiladai, kele tama, bala nui vizoge woovalada nui va.

²³ Goofo GALAGI gaazuluabai ga da bo nu va, è zenvui wo,‡ anii pe ge ge è ya, è kpidiiti sie, maanofa la zeelia è ma.

²⁴ Naka nui ga da yeelo baqa gokoi zu, kele doo vai daave, naa baa.

²⁵ Siegi zu ti waso nui lofazu la, zoi é la de faa moimoin kwenni, naa ga da gi soloo, zelii lo kelegele nui ma, toga faagwengi zoloo.

²⁶ Zoi é keege zopele nouzu, é dee be, naa ga ga doun zunui é unfe fai gezu, ta baagfulama vai.

²⁷ Doun zunu, da bena woilosu kala gooi ma, da voluave faagwe kpoeiti ba.

²⁸ Zeele noi ga da tukpogaaleve vai gaavala ba, faa nou ge nuiti daave ga da telebotalai mi.

²⁹ Tukpoi gevele beveve ga é loo negfulasu nuiti ma, dofa bakoi ga ga faagaaalala nuiti polu zaamave nono.

20

¹ Dooi ga ga negfulasu anii, kpole anii é nu gaazulatisu, toga ga zolema anii, nu-o-nu é bofo loozu ya su, naa la zooga é va ge ga gima nu.

² Masagi a yiigaawanana, maa ga da yiki ege zalai ziko wooi, dei da masagi ná-ziiigaawanai gaazuleena, è-yenvui ga faabaagi laawu.

³ Nu maagooza sakpegi va, naa ga ga lebiya vaa. Keni gimalala nui ga a da woizuolo, é lo su.

⁴ Doove nui la ge keni, é va wozai woli ma yeedegalai, ani la gea ná, nii a teve molo levei zu.

⁵ Kiseiti ti nubusei yiimave, ta ga ziei buzeidai, kelegele nui ga soogai ta zagazu.

⁶ Nu moimoin ka da ná-woogefiladai zule, kele mini ga sobelama nui a ga ná?

⁷ Telebo nui ga zizu ná-saledai zu, undaanee vaa wola ga naa, ná-dointi be, a zefena naa.

⁸ Siegi zu masagi zeizu la tukpogaalevezuve, toga da faa noi yofozuga, ga wele laa gilagi no.

⁹ Be ga a zoo é ge ma: «Ziimave goleavena, ge padega koto la mo ba?»

¹⁰ Nu kiloi ta kofa ganii ma zii felegaiti sege, é va nuiti yaava, naa ga ga Goofo GALAGI maapei ba vaa.*

¹¹ Zunu loungoi ga da bofo gevele le ga ná-keewotiiti, nu ka ni soki ga va, é zole.

¹² Nu woiegei é faa menisu, nu gaazuve é wozagaazu, Goofo GALAGI ga é ti gilagilagi pe kpetea.

¹³ Mina niimenii wola nee ve, è mina gaabela baladai zu. Wuzefe ga sobuzobui, da daamiani soloo, è bolo ba.

¹⁴ Ani geya nui ga da ge ma: «É la vani! E la vani!» Kele a zefena ná, é bofo maamuse ga anii naa zoloo fai.

¹⁵ Zanugi ma vaa la baani, kobo ani vagoi moimove,

‡ 19:23 Wele ve: 10:27. * 20:10 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve.

kελε anii nii fizɔgai ti pε ba, naa ɔa ε ga, nu laawooi ε faafwεgi veezu.

¹⁶ Ni nui ta a bɔɔɔ ɔena ga zeelaga ε vɔ bε, ε vile nui ta nά-kuye vaa va, nii ε la kwεε, nά-segei zege ga kpounmai, nui naa nά-faa zu, nii ε la kwεε.

¹⁷ Daamianigi unmaai, mounpa toɔa da nεε, kεle naa volu, toɔa da ɔe ga kɔtui, ε nui laave laave.

¹⁸ Faiti ti ɔazavisu, ti laa ɔa da zeeli ga tene pagɔiti maavele. Da ɔena lia kɔmave, gaalugi wo, ε faiti kpεε.

¹⁹ Zɔi ε fama bɔei vazasu, naa ɔa dɔɔɔfuzu vaiti kulazu. A mina bɔ faa ma, wa nuiti ti kpɔezugula nakaiti bosu.

²⁰ Zɔi a kεεɔe voovo ta dee,[†] zii ɔa loo, eɔe lanboi ε zaazu kpidi bɔii zu.

²¹ Poganii sɔbɔɔgai ga gaazuvilei mounpagi zu, tuya la ɔea ma naa volu.

²² Mina ɔe ma: «Nά nɔnɔ vɔtokula!» Gito Gɔɔɔɔ GALAGI va, toɔa ε ɔizo.

²³ Gɔɔɔɔ GALAGI maɔne ɔa ga kɔɔɔ ganii daa la zeelini, ε la vaa zεε ɔiloi wu.[‡]

²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ε losu nui lugɔ nά-eteai zu. Nubusei ɔa zoo ɔale ε pelei ɔwεε, nii ε ziezɔ la?

²⁵ Polu la vani nui ma, ε va ani ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve ga gaazuvilei, baa ε minazege pε, ε va leɔa ɔigaizie su.[§]

²⁶ Gima masagi ɔa da faa ɔou ɔe nuiti so, ε faa la ti ma, maawɔingɔa la su.

²⁷ Nui nά-faagaaga ɔigi ɔa ga lanboi, nii Gɔɔɔɔ GALAGI feai, toɔa ε nui yiimave vaiti pε feɔfelefeɔfelesu.

²⁸ Nubɔɔɔɔlai ta woɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔa a da masagi make, nά-nubɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔa ε nά-masa kpɔkpɔgi zei vele bεtezu la.

²⁹ Zεbei ɔa ε ga buzege niinegiti ta-vadai, kεwola vɔbɔiti ta-unfemai ɔa ε ga undeɔa ɔolegi.

³⁰ Maawana valai ɔa ga faa ɔoi ɔede salei, zekana ε la, doɔai ɔa da zeeli kisieiti ma, niiti ti lɔɔɔuai.

21

¹ Masagi yii ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI yeezu, eɔe ziei ε yeizu, ε da lii la, ve nɔpe nά neai bε.*

² Eεε ka da ɔisie, ga nii kpein ε kεεzu page, kεle Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ε de ɔεε vaiti ma ungi ma lukpɔi ɔaalevezu.

³ Nui a telebo fai ta sɔle fai ɔεena, naa ɔa fizɔgai Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, ε leve zalaɔaiti ba.

⁴ Gaazulei ta waso zenvui, faa ɔou ɔe nuiti ta-eteai kpein ka ga kotoi.

⁵ Zɔi ε ɔaaɔaazu, ε faazeikpasuiti ke, naa zɔbɔɔgi zu ɔa wɔɔɔ, kεle zɔi ε faiti kεεzu ga gaazuɔadii, naa ɔa li ε lɔ pului zu.

⁶ Niiti ti ta-betei zɔbɔsu zεei zu, ta ga faagaagaalala nuiti ti bizεzu, ti lɔ saai zu.

⁷ Faa ɔou ɔe nuiti ta-zupɔi ɔa da li ga tiye,

[†] **20:20** Faa ɔou wola ɔa ga nii tɔ ge zeini ma kpaan, zoi a la kologolo, ti bena naa va (Egz 21:17; Lev 20:9; TSV 27:16).

[‡] **20:23** Wele 11:1 zu, ta sugulazuve. **§ 20:25** Wele ve: TbN 5:3-5. * **21:1** Pete velei ε keeni la ga Neɔukadenεzaal (Dan 4:28-29, 32) ta Siluse (Eza 45:1-3; Esd 6:22). Wele veti: 16:1, 9; 19:21; 20:24.

mazɔɔ ti la vaani bu, ti va ladalai ɔɛ.

⁸ Namaba nuiti ta da vile pele ɔɔngugi volu, keɛ lada nuiti sie velei zolege.

⁹ Fizoge nu zeii fiile zosuɔe sokogi zu pele ɔɔmave, wo va li ɔɔsu zeizu ma, wa kpɔleɔve anzanui.

¹⁰ Faa ɔɔu ɔɛ nui yiimai ɔa ga faa ɔɔu ɔɛɛ vai, anɛɛ ɔɔɔlai ɔɔɔi, ɛ la loga maazu.

¹¹ Maagolo bakɔi a zeelina waso nui ma, zɔi ɛ la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa balaa ɔa da ɔi sɔɔɔ,

da ɔima nui ɔalana, toɔa da faaɔweɔgi zɔɔɔ.

¹² Telebo nui† ɔa da ɔida naa kpein bu, nii ɛ ɔɛɛzu faa ɔɔu ɔɛ nuiti ta-velei wu, siegi zu ti lɔɔzu la maanɔɔi zu.

¹³ Nui nii ɛ la woilosu maawɔin nui na-kpee wooi ma, to ɔɔɔi ɔa kpeei loo, ɛ la gooɔaavote sɔɔɔga.

¹⁴ Faanɛɛi ɛ ɔɛɛzu dɔɔɔfuzu, naa ɔa da ziiɔaawanai ɔaayei.

Lobeanii ɛ levesu dɔɔɔfuzu, naa ɔa da ziiɔula golai ɔaayei.‡

¹⁵ Toɔa ga koozune vaa telebo nui ve, sɔle fai a ɔena ɔea, keɛ naa ɔa ga nimiza vai faa ɔɔu ɔɛ nui ve.

¹⁶ Nui nii ɛ zɔɔɔzu ɔi pagɔi ma velei va, na-dooɔo bosuɔe ɔa ɔɛɛzu ga ɔɔveiti ta-maaɔɔgi zu.

¹⁷ Zɔi ɔɔɔyiimai neai be, toɔa kpalai ɔweɛ, zɔi ɛ ɔɔɔ veai dɔɔi ya, ta etea ɔaazuɔulapɔi, ɛ la betea eyesu pe.

¹⁸ Faa ɔɔu ɔɛ nui ɔa ɛ ga telebo nui unmaɔ ganii, yaava nui ɔɛ ga sɔle nuiti tɔnɔi.

¹⁹ Fizoge nu zeii zooi ta zu naa vɔai, ɛ mina zeii kpɔleɔve anzanui ɔoba, ziiɔaawanaai.

²⁰ ɔima nui zeizuɔe, nu ɔa da ani naavolo vagoiti ka na, ta gulo makegaiti, faaɔaɔaalala nui ɔa da naati suvaza, niiti ti zea.

²¹ Zɔi ɛ ɔaabaazu, ɛ ɔɛ ga telebo nu, ta woogɔɔɔilada nu, sii zu ɔa ɔooza, toɔa zo ga telebodai ta unfemai.

²² ɔima nui ɔa laalɛna taa wolai wu, nii salavusu ɔɛzeɔɔɔegiti ti maabɛɛzu, ɛ sigigi loka, nii taai ɔitogai ba.

²³ Zɔi ɛ baazu daave maazu ta negi, naa ɔa ɔɔɔ ɔizo kidaavili faa mɔinmɔin ma.

²⁴ Neɔɔɔulasu nui ɔa ga waso nui, ta gaazuleɛ nui, nii waso datevɔgai diizu faiti keɛ vai ma.

²⁵ Naka nui ɔa da za, tɔzei ziima vaiti daa la zeelizu, mazɔɔ ɛ la pɔ ɛ va yeevɛɛ fai nɔpe ba.

²⁶ Yeenɔpe, toɔa gaazuɔulapɔi laawu, keɛ telebo nui ɔa da ti pe kwɛɛ, ɛ la ta makega ɔɔɔ ve.

²⁷ Faa ɔɔu ɔɛ nuiti ta-zalaɔai ɔa ga ziimazie ganii, sɔnaga ta vaana kulazu ga kisie ɔi.

²⁸ Zee zeelei undaa ɔa vili, keɛ zɔi ɛ gaamai wosu, nii ɛ menini, zobo ka naa ve sienɔpe su ɛ ɔɔɔ.

²⁹ Faa ɔɔu ɔɛ nui ɔa da ɔɔɔ ɔula ga lada nu, keɛ sɔle nui ɔa da ɔaaba sie velei ma.

³⁰ Nubusei na-ɔimalai, ta na-keleɔleɔgi ta na-kisiei, naati tanɔpe ge la zooga, ɛ va li ɔooɔo GALAGI yiimai laalɔɔma.

† 21:12 telebo nui: Tati pelei taɔili balaa ka ga nii: telebo GALAGI. ‡ 21:14 Wele veti: 17:8, 23.

31 Ta da sooiti maagfili kooḡo voloi laalooḡoma,
kele pile sɔlo fai ḡa ḡooḡo GALAGI yeezu.

22

1 Toḡoḡulagi vizoge naavolo wolaiti ba,
è unfe zɔiti ma, naa vizoge, é leve walii va ta zanugi.

2 Kpete nui ta bala nui ti boḡe faa ḡila ma:
ḡooḡo GALAGI ḡa é ti felego pe kpetea.

3 ḡima nui ḡa da maanooḡi ḡa é vaazu, é lekpe tuḡo,
kele nui é la de faa moinmoin kwee, naa ḡa da zie ná ḡobave, é ma boḡi zolo.

4 Boḡomaayei ta ḡooḡo GALAGI ḡaazuluabai ma ḡulanumai ḡa ga,
kulagaanezui, ta unfemai, ta sii zuḡoozai.

5 Yaava vele, ḡaingiti ka ti su, ta baliiti, maanei nu maagooza ba,
ni è-yenvui woin ḡa è ma.

6 Doungoi ḡala ga pelei maanei é zie la,*
anee siegi zu é voozaḡasu da, é la zeḡea ba.

7 Kpete nui ḡa da zei, bala nui unda.

Kuye zeḡe nui ḡa ga duoi, kuye vee nui ya.

8 Zoi a telebotalai vaza, toḡa teve ga maanooḡi,
ná-zobogi ḡa ḡologolo, nii é toomai ḡeezu la.

9 Nui é nuḡooḡolai ḡeezu seiḡooḡiiti be, toḡa tuyai zolo,
tozei ta bosu ná-daamianigi ma ta bala nui.

10 Neegulasu nui be, kpei ḡa be,
goomaagfaaliiti ta poomugiti ta be.

11 Ni nu woinve é ḡe ga masagi neeḡooḡi,
keni kisie vagoti ti nee be, ta neene kpeiiti.

12 ḡooḡo GALAGI ḡa welezu faagwegi ma,
kele toḡa da yaava nui ná-kisieiti supu.

13 Naka nui ḡe: «Zalai ḡa loni eteave,
é mina lia bálizu ga pelei zu taa zaamave!»

14 Weenzi anzanuiti daave ḡa ga zeḡezaḡai suḡoozaai,
nui ḡooḡo GALAGI yigfaawanazu ma, naa ḡa loo su.†

15 ḡimalalai ḡilive doungoi yii va,
maagolo bakoi ḡa maagooza ba.

16 Zoi é bala nui laazooḡolizu, é va tɔno sɔlo ba,
ta zoi é vebeaniiti feezu kpete nui ve, naati gaabelazuve ḡa ḡe ga baladai.

ḡima nuiti daawooiti

17 Dama, è woilo ga pagoo ḡima nuiti gooi ma,
yiilaalao faagwegi luḡo, gè feezu è ya.

18 Mazolo fizoge è ti make ḡisu,
è ḡevele beḡe yeenope, è da ti zuḡula.

19 Woinve ga è ḡito ḡooḡo GALAGI va,
naa ḡa é ba, za, na è ḡalasu, da balaagi.

20 Gè la tene gooiti ta kidafaawu vaiti seveni è ma,
ná zeizu va ḡe ga puusavago (30),‡ baa?

21 Naati ta kala kitei ve è ya, soloogai kitogi ma.

* 22:6 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: doungoi maagolo ga sie vele, baa doungoi maagolo ná-eteai bozei ziegi zu.

† 22:14 Wele veti: 2:16; 5:3, 5; 6:24; 7:5. ‡ 22:20 puusavago: Nii wola la ḡoleni Eḡulu wooi zu. Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: mounpa, baa niiti ti wola vagai.

Ni nui ta a è levena, gaamai g̃aiziezu,
da zoo è faa gaamaiti bo ma, kisufala.

²² Mina lo bala nui ná-zobotalai ma, è va maavo,
mina maawoin nui maanog̃o tukpog̃aalevezuve.

²³ Tɔɔzei G̃oog̃o GALAGI g̃a ti maalobo,
tog̃a naama nuiti zenvui g̃ula ti ya, niiti ti zɔiti zeag̃oligiti kulazu ti ya.

²⁴ Mina ziiḡaawanawana nu zeizei,
mina ziiḡula nu ḡe ga ziepolunog̃o,

²⁵ è va li b̃og̃o maag̃olozu ga sie velei,
è va bali la b̃og̃o lug̃o da-eteai zu.

²⁶ Mina ḡe naati saama, niiti ta ḡe ga zeelagaiti,
ziingao faa zu, ta kuye zeḡe vaa zu. §

²⁷ Mazɔlɔɔ ni ani la è ya, è va sala,
ta è b̃og̃o vetei g̃ula è ya, è laazu ga.

²⁸ Mina kwεpelema vɔlɔzag̃agi zeḡe daazu,
nii è-mεmεwolani ti daani.

²⁹ Ni da zunui ta ḡaana ḡigi ma ná-botii zu,
tog̃a zoo é botii ḡe masagiti bε,
é mina ye naati saama, niiti ti la ga sɔbelama nu.

23

¹ Ni da ḡena zeini daami wosuve taḡali g̃a,
wa unfema nui ta, dama ga ná-fai.*

² Ta g̃ula da-vului la,
ni è ḡulukpuge.

³ Mina daamiani pag̃ɔiti nɔ vete,
tanisu ta feezu è ya kisie n̄oi maazu.

⁴ Mina b̃og̃o b̃olɔ ga è bεte vai,
ḡele vɔlɔ ma ḡisiei va. †

⁵ E ḡeezu nɔ, è ḡaazulo naavoloi va, toun é bega ga n̄eele,
mazɔlɔɔ tog̃a kovegiti tosu b̃og̃o va, é ḡove, é li ḡoozama, eḡe koj̄ei é geezuve.

⁶ A mina b̃o daamiani ma, wa nui é ga ziiḡodog̃o nui,
è ḡaazu mina g̃ula daamiani pag̃ɔiti ba.

⁷ Mazɔlɔɔ nui ve kpegai na ga deve, é ḡe ma: «Laami, è b̃oole.»
Kele gaamai zu, é la è vɔ ziimave.

⁸ Da unpili ga ma buḡai è miai,
woo n̄εnεgiti è ti wogai, ti la mɔ faa vaa.

⁹ Mina b̃ɔe faag̃aag̃aalala nui vɔ,
tog̃a è b̃ɔe woo vag̃ɔiti baag̃ula.

¹⁰ Mina kwεpelema vɔlɔzag̃agi maavalibo,

§ 22:26 Wele 6:1 zu, ta sufulazuve. * 23:1 dama ga ná-fai: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: dama ga nii è è-ḡakalave.

† 23:4 Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: ḡe ga keleḡele nu è kwεpelezu.

è va wain ga è podointi ta-yooi zeje.‡

11 Tɔɔzei ti maalobo nu wola ga ná,
GALA bɔɔɔi ga ti maalobo è laalɔɔma.

12 Yiilɔɔ maagɔloi wu, è sɔlɔɔsu,
è woilo faagwɛgi ma galagi ma, é wosu ga de.

13 Mina inɛinɛ ga è-loin maagɔlo vai,
anɛɛ ni da dogazu ga kpakɔ ɲɛ tieɔ, é la zaa.

14 Naa ga zoo é kaka faiti kpudɛ maazu,
niiti ta la ge ga undaavili faa.

15 Dɔun zunu, ni da gɪlina gɪmalai va ga è-yii pɛ,
nà koozunɛɛ wola zɔlɔɔ naa zu.

16 Siɛgi zu è bɔɛzu la ga gaamai,
toɔa bɛ ga koozunɛɛ wola.

17 Mina gaazugula faa ɲɔu ge nuiti ba,
kele yeenɔpe golo Gɔɔɔ GALAGI Ɂɛ.

18 Mazɔlɔɔ da velela velel zɔlɔɔ,
da-gɪtogi la gɪlogɪloga.

19 Woilo gɔo ma ga pagɔ, dɔun zunu, è ge ga gɪma nu,
è yiivilɛ sɔle pelei va.

20 Mina vilɛ dɔɔ bɔle nuiti polu,
baa naati niiti ti bɔɔ veezu daamii nɛɛnɛgiti zea.

21 Mazɔlɔɔ dɔɔ bɔle nuiti, ta gɪlukpu nuiti, ta da gaabela nimizai zu,
ɲiimɛni wo nuiti balaa, ná tago vena, ti bɔɔ maagɪli ga seje zaɔaiti.

22 Woilo è-geɛ wooi ma, nii é è zɔlɔɔga,
mina è-lee velɛvelɛ, siɛgi zu é vɔlɔzaɔasɔ da.

23 Gaamai gaizie, ta gɪmalai, ta kalagi, ta faawuuzumɔgi,
mina ti zuɔologɔlo.

24 Telebo nui keɛge ga da ge koozunɛɛi zu gɔ,
undaanɛɛ nu ga ga naa, nii é gɪma loun zunui zɔlɔɔsu.

25 E-geɛ ta è-lee ti goozunɛ è ma,
naama undaanɛɛi ge ga anzanui naa nɔnɔ, nii é è zɔlɔɔga eteai zu.

26 Dɔun zunu, la nɔun da,
è siɛ velel wuuzumɔ.

27 Mazɔlɔɔ kologɔlo anzanui ga ga zɛgezaɔai suɔoozaai,
wɛɛnzie anzanui ga ga kɔlɔyɛgei sulɔidai. §

28 Toɔa da pele bɔungi wo, ege toosu nu,
toɔa da zunu mɔinmɔin ke ga woovalada nu.

29 Bɛ ga é kpeei loozu ga: «Ee, dèe, mɔanɔɔa»?

Bɛ ga kpɔɛ wafuungiti ti losu ba, maa da wana un ge la ba?

Bɛ ga gaazugezeiti kpɔidai su?

30 Naati, niiti ti lebisu dɔɔ bɔlezuɁɛ,
tei ti dɔɔ zupuiti kpɔlezu.*

‡ 23:10 Welɛ Ɂɛti: 15:25; 22:28; TSV 19:14. § 23:27 Welɛ Ɂɛ: 5:5. * 23:30 Welɛ 9:2 zu, ta suɔulazuɁɛ.

31 Mina wεε dɔɔi va pelei va,
 é nesu, é da volo vεεlei zu, é da yei vaa.
 32 Toɔa da gaabela ga, é nui ni eɔe kaalii,
 é nu wo eɔe kpokpo ganii ma wanai ba.
 33 E-ɔaazuve ɔa faa ɔiligiti ka,
 è-ɔigi ta è-laawooiti ta zupu.†
 34 Toɔa ɔe è ɔisu, eɔe da ɔe laani kpoloɔei zaamave,
 eɔe bato zu nui, é zeleni ga ma wului, fiile wolai da niikpi.
 35 E da ɔe ma: «Ta dɔɔazu, gaa la wanazu ga ze,
 ti pooleni ga kpakɔi, gè la gaaɔaani!
 Nà wuunsu yeelε? Keni gè ani zɔɔɔ, nii nà kpɔle mɔnɔ!»

24

1 Mina ɔaazuɔula faa ɔɔu ɔe nuiti ba,
 mina wɔin ga ta-ziepolui.
 2 Mazɔɔ ta-ɔisiei ɔa nɔ ga ti suɔoloɔolo,
 ti da bɔe, é vile faa ɔɔi va, ti vaazu keezu.
 3 Pelei ɔa da lo ga ɔimalai,
 kelegelegi ɔa a da sapezie.
 4 Faagweɔi ɔa a da buuveiti daave ga
 ani vagoiti ti vizogai.
 5 Zunui ɔigi ma, toɔa ga zunui suzeelii,
 zɔi faagweɔi zea, ta ɔa da bɔ sebei va.
 6 Mazɔɔ faazeikpasu vagoi ɔa da zoo è kɔɔi ɔɔ la,
 tene bo nuiti ta-mɔin ɔa kizogi a da zɔɔɔ su.
 7 ɔimalala nui la zooga é va ɔima vaiti gaagɔ.
 Naa ɔa é ba, keni é da maagɔe kpɔ, ta ɔena taa vaiti devea.
 8 Zɔi ná-kisiei ga é faa ɔɔi ɔe,
 naa laa ɔa ɔe ga tɔɔɔ ɔoloɔolo kalamɔin.
 9 ɔimalala nui ná-kidafaawui ɔa ga kotoi,
 ɔeɔɔulasu nui maayoseɔe nubesiti be.
 10 Da ipotevena kpɔbi ma ziegi zu,
 è-zεbei maa ɔa velevele!
 11 Naati unmɔɔ, niiti ti liizu ga tiye ga ti ti lɔ saai zu,
 naati kizo, niiti ti liizu ga tiye kazemazu, ga ti ti vaa.
 12 Mina ɔe ma: «Ee, gè la ɔea sugwee!»
 GALA nii é fai pe kwεε, nii é ɔεεzu è-yiimave,
 naa la zɔɔɔzuɔwee baa?
 Ungo, zɔi é è-yenvui makesu, naa kwεε,
 toɔa εε gilagilagi zala, eɔevelei ná-keewotiiti ti la.
 13 Dɔun zunu, kɔin gulɔi ɔɔmɔ, mazɔɔ kɔin gulɔi vage,
 ma ɔemigi ɔa nee è-laave.

† 23:33 Wεε ve: 6:10-11.

14 Gítoosú, ga gímalai vage da-eteai ma vaa ma.
Ni da zooná è zie la, da zoo è goozune velela velei,
da-gítogi la gologologa.

15 Mina woya lo telebo nui ná-pelei ma, ga faa nou,
mina seizuve gologolo.

16 Mazoloo anee ni telebo nui loo la ga geezu lofela, toga wuzegé,
kele faa nou ge nuiti su ga da bezegéle ga maanogoi.

17 Mina goozune ni è zili nui a loona,
ni a loona kpobi zu, mina kua wo ga koozune.

18 Goofo GALAGI ga naa ga ga wanama vaa,
é la mo yiigaawana ma.

19 Mina yiigaawana naati ta-vaa zu, niiti ti faa noi geezu,
mina gaazufula faa nou ge nuiti ba.

20 Mazoloo kulanuma la naati tufo, niiti ti faa noi geezu,
ti-yenvui ga za ege lanboi.

21 Doun zunu, unfe Goofo GALAGI ma ta masagi.
Mina vookpo naati ba, niiti ti po ga ti fai pe falibo.*

22 Mazoloo ti gologolo fai ga gula ti viliba,
be ga é kpobi gwee, nii Goofo GALAGI ta masagi, vaazu seizu ti ma?

Gima nuiti ta-lenegi taqiligaa

23 Wele nii ga gima nuiti ti boga mono.

Topolui ga ga faa noi tukpoi gaalevezuve.

24 Ni tukpogaaleve nui a gena faa nou ge nui ma:

«So ge la è va,»

nubuseiti ta foovo, ziiti ti yiigaawana ma.

25 Kele tama zaiti ti faa nou ge nui veelalazu,
naati ta ge gaane zu, tuya ga loo ti ve, é ge ga ta-undane.

26 Goofaavotegi é veezu ga gaamai,
naa ga ga botalalai ma voogi.

27 Aisa è va da-velei lo,
keni è etea vele wotiiti ke de,
è da-balagi gevele bete, é zoloo molo levei ma.

28 Mina zeele woo wo fuun è-zeijnogoi laalofoma,
mina nu yaava ga è-laawooi.

29 Mina ge ma: «Na sosu, egevelei é soni da,
na seizu zunu tei zea, egevelei é keni la ga ze.»

30 Ge leveni naka nui ta ná-kpala kpelamave,
gímalala nui ná-leezen bele laave.

31 Wele, kpolo gaingiti ta gui noiti ti geni vonosu ná pe,
sigigi é geni ma ga sasai, naa woloni.

* 24:21 niiti ti po ga ti fai pe falibo: Tati pelei taqili balaa ka ga nii: niiti ti ga lofo ba nuiti.

³² Gè naa g̃aai ma, gè t̃ãzeini ga g̃igaizie,
nii gè p̃et̃eni, g̃igi gè s̃al̃oni naa ma, é g̃eni ga:

³³ è l̃ago j̃i ño, è l̃ago g̃aazuvee ma f̃oin ño,
è zaamale, è yeeiti da b̃oḡo ma.

³⁴ Naama ziegi zu, baladai g̃a na va è ṽo, eg̃e nui é g̃ulazu è viliba,
maanḡoḡi g̃ula è viliba eg̃e toosu nui.

Sal̃m̃on ná-t̃ene faalaalii taḡiligaani

25

¹ Wel̃e Sal̃m̃on ná-t̃ene faalaalii tanigaani ba m̃oño, niiti Zuda masagi Ezeekias̃e ná-nuiti ti ti g̃aal̃eni ba.*

² Ada GALA d̃ebizu t̃ãzei d̃oḡfuzu vaiti ba, é ti g̃eezu,
ada masagiti d̃ebizu siegi zu ti ta-wotiiti kulazu la kel̃ema.

³ Ade la kw̃ee, geei wuzeg̃eve é g̃we mini, b̃aa mini g̃a z̃ooi b̃omave g̃wegai ná.
Ade la zooga, de va masagiti ta-g̃is̃ieiti kw̃ee balaa.

⁴ Ni nu a wali g̃aei ma ñoḡoiti kulana ba,
g̃ain bo nui g̃a k̃pet̃e ga anij̃aka.

⁵ Ni nu a faa j̃ou g̃e nuiti k̃p̃ena masagi maag̃oolii zu,
toḡa ná-zobogi w̃oḡo, a g̃ena telebodai g̃ea.

⁶ Mina b̃oḡo w̃oḡo masagi g̃aazu,
mina ze i nu wolaiti seizuve.†

⁷ Maz̃oḡo fiz̃og̃e ti g̃e ma: «Va è ze i unfema zeizuve,»
ti va li è unfesu nu wolaiti gaazu.

⁸ Nii da ka, naa mina g̃e ga zaḡu, è va suvile ga nu loliga tukp̃oḡaalevezu.
Ni nui naa b̃ae velei a è unfena, leeni g̃a da ke?

⁹ Ni k̃p̃ae a g̃ena wo ỹoḡozu wa è-z̃eij̃oḡo, a gaaḡula ba wa t̃o,
kel̃e mina taḡili ná-d̃oḡfuzu vaa g̃ula kel̃ezu.

¹⁰ T̃ãzei a menina, toḡa è ṽoomu,
è-l̃oḡo g̃a g̃olog̃olo eyesu g̃o.‡

¹¹ K̃p̃oei maab̃eteai ga pag̃o, naa wola ṽage,
eg̃e zanu s̃ol̃ai, maag̃iliai ga wali g̃aei.

¹² Z̃oi é woilosu g̃ima nui ná-t̃ene gooi ma ga pag̃o,
toḡa be ga zanu balaḡaegi g̃evele, ta zanu kitei ma g̃oḡu anigi.

¹³ Molo leve voloi ma liegi zu, zie lei g̃a da g̃e ga nu yiilei ganii.
Zekana, goog̃eg̃ila keelai a zeg̃ena ná-s̃ie i ma, toḡa da malig̃ii yiilei.

¹⁴ Nui é wasosu ga faanee g̃ee vai, tama é la k̃eezu,
kulave ga tonai, nii é maaluai, kel̃e é la vaazu.

¹⁵ Maab̃oḡung̃i g̃a nu a da ṽoni da kundig̃ii ma,
woo ñeeñegi balaa g̃a da nu g̃aei wolo.

¹⁶ Da k̃oin gul̃o g̃aana, k̃om̃o ño ga è-ma lieḡo,
maz̃oḡo ni da gola g̃om̃ona, da unpili da.

¹⁷ Mina da ga laali è-z̃eij̃oḡo ma valafala, ni naa laade,
toḡa b̃oḡo ga da-vai, è w̃oinzeḡe ma.

¹⁸ Nui a z̃ee zeele wooi wona, seij̃oḡo laal̃oḡoma,
gaawanave gulu bak̃o wolai ná-d̃oḡai va, ta boḡa z̃ok̃p̃oi, ta m̃eeñ g̃aaz̃oḡagi.

¹⁹ E ḡito yaava nui va, kidaavili foloi,
k̃eeve eg̃e da g̃e daami wosu ga è-niigai, é niik̃pisu, b̃aa è zizi è-g̃oḡo ma, é balizu.

* **25:1** Wel̃e sevei l̃oḡeizuve. † **25:6** Wel̃e ve: Luk 14:8-10. ‡ **25:10** Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: è la m̃o zooga è va pele leve maawoin woiti tuḡo.

- 20 E guyei loo nui ve, nii ziizoolɛzu,
kɛɛve ege da ge ná-segei gɔlazu kɔba kɔle voloi, ɔaa è zie ɔodai vu sege ɔaei ma.
- 21 Ni pului ɔa è zili nui ma, daamianigi ve zea, é mi,
ni kpɔle wɔin ɔa ma, ziei ve zea, é ɔɔle. §
- 22 Mazɔɔ abulekaiti kana è puuzu unmauve,
Gɔɔɔ GALAGI ɔa è ɔɔnɔ fe.
- 23 Lɛkpɛmauve nu ɔuvezu vele viilei ɔa da va ga tonai,
kpɔezugɔla mɔinmɔingi ɔa da va ga zɔiti ta-yiigaaawanai.
- 24 Fizɔge nu zeii fiile zosuve sokogi zu pele ɔmave,
wo va li ɔɔsu zeizu ma, wa kpɔleɛve anzanui.
- 25 Keela woo vagoi é vaazu, é zege ɔoozama,
naa ɔɛve ege zie lei, nii da fe nui ya, kpɔle wɔin ma gola.
- 26 Telebo nui é ɔɔɔ yɛsu ná, faa ɔɔu ge nui ɔaazumaayiki ma,
naa ɔɛve ege zieungi kpɔɔai, ɔaa zeide goi kɔzɔai.
- 27 E la vani ga nu kɔin gulɔi ɔmɔ ga gola,
ɔaa è va lɛbiyai ɔaizie ɔɔɔ ve ga gola.*
- 28 Taa wolai maagɔkɔ zobo ge la ná,
zekana zunui la, nii é la zooga vɔnisu ná-ziiigaaawanai ma.

26

- 1 Lɛbiyai wola la zolooni ɔimalala nui ma,
eɔvelei kɔle vukɔi, naa la zolooni da fogoi ma, ta tonai nii é vaazu molo leve ziegi zu.*
- 2 Foovooi nii un ge la ba, é la faa vaa,
kɛɛve ege soologi é ɔovesu, ɔaa sevezevegoi é ɔovesu, ti la zeizu.
- 3 Kpakɔi ɔeteve sooi laalɔɔma, kalafei ge ga soovalegi nɔnɔ,
kpakɔi ge ga ɔimalala nui zaamave nɔnɔ.
- 4 Mina ɔimalala nui woogaaovote ga ná-ɔimalalai ɔevele,
è va ge ga tɔun kevele da ɔɔɔi.
- 5 ɔimalala nui woogaaovote, é zoloo ná-ɔimalalai ma,
a va ɔisie ga toga ga ɔima nu.
- 6 Zɔi é keela woo ɔalivaazu ɔimalala nui ma,
naa ɔa ɔɔɔiti tevezu ga, ta toga gaazuvile vaa mɔinmɔin sei luɔɔ.
- 7 Uelei megele nui ɔɔɔiti ti zu la yɔɔge,
vele ɔana zɛbe la la faalaalii ya, nii ɔimalala nui bosu.
- 8 ɔimalala nui maamuse vai ɔɛve ege
nu a va li kɔtui ɔilizu felevelegi va.
- 9 Gaingi é zoni dɔɔzo nui ya,
vele ɔana faalaalii la ɔimalala nui laave.
- 10 Uelei kpɛɛin vili nui la, é nuɔusei kpɛin maawanazu,
pele ɔana naama nui la, nii é ɔimalala nui zegezu botige vai ma, ɔaa teveteve nuiti.
- 11 Eɔvelei gilei a da ɔale da ma, ná-unpiligi ma, †
zekana é la ga ɔimalala nui, é ɔalesu ma ná-ɔimalalai ma.
- 12 Da nu ɔaana daai da ga gola gelegelege,
ɔimalala nui ná-fai ɔa vizɔ ná-fai va.
- 13 Naka nui ɔa da ge ma: «Zalai ɔa pelei zu,
sua ɔoi ɔa ziezu taazuve pelei zu!»
- 14 Eɔvelei kpogi a da lati da ná-sanieleiti ga,

§ 25:21 Boge mɔnɔ Wɔl 12:20 zu. * 25:27 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kele nu faa ɔiingiti kala, naa ɔa fizɔgai.

* 26:1 E zo Gaibogi ma, é li Latagi vɔ, tona maane la da ga vu Izelaye yooi zu. † 26:11 Boge mɔnɔ 2Pi 2:22 zu.

zekana naka nui a da lati da ná-betei zu.

¹⁵ Naka nui ga da yeelo daami aniyakai zu,
kele toga da ka ga kpolo vaa wola ve, é va do laave.

¹⁶ Naka nui laave bogó la ga figi ga ma,
é leve zunu lofela va, niiti ta zoo ti googaavote fe ga kelegelegi.

¹⁷ E bogó vili kpaei ga, nii é la loni è va,
keve ege gilei a ye levesu, è so goii va.

¹⁸ Ege titi nui é abulevegiti pilisu,
ta meinti é da nuiti paa bogó maagoolii zu,

¹⁹ pele gana zunui naa la, nii é seijogó yaavazu,
naa voluma, é ge ma: «Soleya vaa no ve.»

²⁰ Kovi valagi ga da abui za,
siegi zu ne fele ge la ná la, kpaei gaa ga da yei.

²¹ Tigii ga da abulekai ve, kovii abui gaazo,
kpaeleve zunui ga da kpaei gaazule.

²² Famai geve ege daamiani neengi,
toga da yei, eyesu é zeeli nui yiimave.

²³ Wali gaei peai peni maazu,
vele gana kpe neengiti ti la, ti nui yiimave ma vaa joti maaloguzu.

²⁴ Nui wainzegemai daavegai, toga da maalogú ga laawoiti,
é da yaavaiti kpete goozu.

²⁵ Ni a gena kpe vagoti boga, mina la da,
mazolo ná-kisiti sulaavege ga faa joi.

²⁶ Kelegelege gola ná-wainzegemai bogú vai zu,
kele nubusei pe ge bega ga ná-sujoi gwee.

²⁷ Zoi a zefei wo, to bogó ga loo su,
zoi a kotui gilakilina, toga loo to bogó no ma volu.

²⁸ E nui ta maawana ga zeevema, naa ga ga è zili la.

Wooveledai ma boei wo fai ga da va ga faa zugologologi.

27

¹ Mina gomazei ga nii a ge lina,

mazolo è la naa gwee, nii é geezu za.*

² E-laave mina è maamuse, nu giliti ze ná, ti ke.

Nu giliti naa ge, da bogó è-laave mina ke.

³ Kotui wuive, jagaei wujegi wui,
kele zijaawanai gimalala nui buzegezu, naa wuive ti felego pe ba.

⁴ Zijaawanai juve, zifulagi geegaaba,
kele be ga a lo toloi lugó?

⁵ Fizoge è zeli lo nui ma kelei zu,
è va maage kpo bolla vai ma.

⁶ Nu wolai ná-zelilomai, ga ná-woogegiladai leezu,
nu zili nui è neene vai, naa ga ga yaava vaa no.

⁷ Zigo nui ga da gele koin guloi va,
pulu nui ga da ani wanai ga ga jemige.

⁸ Siezie nui maa ga goozana seizuve va,
keve ege wonii maagoozaai ná-dagagi va.

⁹ Guloi ta gulo maku neengi, ta da nu yigaane,
bolla vai ná-gaane ga da koozuneei ve nu ya, é leve da bogó enekegi va.

* 27:1 Wele ve: Zak 4:13-16.

- 10 Mina beteve è-wòlaiti ba, ta è-ḡεε bòlaiti.
Ni da ḡena faabaagi zu, mina bize, è va li è-ḡεεloin vò be,
mazòlò siε moinmoin su, è-zeijnòḡoi maabuḡaai è va, naa vizòḡe é leve è-ḡεεloin va,
maaḡoozaai è va.
- 11 Ziε ga ḡimalai doun zunu, z̄imave laa ḡa ve ga koozunεei,
nà zoo ḡè naati gooḡaavote, niiti ti vaazu mà.
- 12 Ḡima nui a faabaagi ḡaana, é da va, toḡa da lòḡu.
Nui nii é la de faa moinmoin kwεε, naa ḡa da li nò ga yiima velei, eyesu é suboloi ḡomò.
- 13 Ni nui ta a bòḡo ḡena ga zeelaga è vò be, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwεε,
ná-seḡei zeḡe ga kpounmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwεε.
- 14 Ni nui ta a tuya loona seijnòḡoi ve, é woḡgula la sobuzobui,
toḡa leve be ga foovooi.
- 15 Kpòeveve anzanui ḡεεve eḡe ziei, é vilesu peinpein,
maa la levezu tonai va voloi.
- 16 Da woinna ga è gaabe, keεve eḡe da ḡe fiilei zosu ga yeei,
ḡaa è guloi vu yeave ga è make.
- 17 Kòlui ḡa da kòlui ḡaali,
nui ḡigi ḡaazu ḡa da zeḡe ma, seijnòḡoi ná-siepolui vò.
- 18 Zoi é welezu kooleḡoole gului ma, toḡa ma waai ta mi,
zoi é maligii makesu, toḡa lebiya zòlò.
- 19 Uelei nu bòḡo ḡaazuve ḡaazu la ziei wu,
vele ḡana nu ḡigi a da è-vaagulabai leε la.
- 20 Ḡavealaazu ta undaavili zeḡezaḡai ti zulaa la vega,
zekana é la, nuḡusei yiimai laa la zeelia pe.
- 21 Zanugi ta wali ḡaeiti, ta da vete abui ḡa,
kele nui lukpoi ḡaa ḡa levezu, é zoloo daaseigi ma.
- 22 Anεε ni da ḡimalala nui zigazu kodai zu ga etei, eḡevelei nu a da kpazii ziga la,
è la zooga è va ná-titigi ḡula ba.

- 23 Da-loganiiti gilagilagi ḡevelei ḡwεε ga pagò,
ḡaaba gola da-logani bulugiti ma.
- 24 Mazòlò kpetei la zeeyεga ma eyesu ḡo,
masa bòlòḡi la yeḡa nu unba yeenòpe.
- 25 Siegi zu è tufa vòai levezu la,† tufa undui ḡa da wuzεḡe,
gizeiti ma lufaiti gaa ḡa le ba,
- 26 da-vaalagiti maaleḡaiti ta ḡe ga è maagili zòlaiti,
boliiti ta ḡe ga da-balagi ḡeya aniiti,
- 27 boliiti ta-jiimi dei maanεεve, é kula ḡe ga è-laamianigi,
wa da-veleyeḡei, ta da-wotigε anzanuiti maavaiti.

28

- 1 Faa ḡou ḡe nui ḡa da bize, anεε ni nu la kpεεzu,
kitogi ḡa telebo nuiti zea, eḡe zala bokpagi.
- 2 Siegi zu kpakagi la zooi zu, kundigila ḡaizie nuiti ta da moin.
Kele kundigii a zeina, kelegelegai é ḡala, faiti ta da zie ga pagò.
- 3 Zunui é ga bala nui, é maawoin nuiti maanòḡozu,
toḡa ga faa zuḡologolo tonai, é pului loozu.
- 4 Niiti ti ḡelezu GALA ná-tòḡi va, naati ta da faa ḡou ḡe nuiti maamuse,
kele niiti ti ḡolozu tòḡi ve, naati ta da laale ti wu.

† 27:25 E zo Ḡainbogi ma, é li Aḡui vò.

- 5 Niiti ti bɔɔɔ veezu faa nɔi ya, naati ti la sɔle fai tanɔpe gaagɔazu, keɛ niiti ti bɔɔɔ ɔilizu Gooɔɔ GALAGI va, naati ta da faiti pe gaagɔ.
- 6 Fizɔge nu ɔe ga bala nui, e da zie soledai zu, e va li ɔeezu ga kpete nui, nii sie velei ga wooveledai.
- 7 Zoi e ɔolozu GALA na-tɔgi ve, doun zunu ɔana kelegelagai, keɛ zoi e vilesu tuva vele nɔu nuiti polu, naa ɔa da va ga unfegi keeɔe va.
- 8 Zoi e na-sɔbɔgi maamɔinzu ga talama walii, nii datevegai,* naa ɔa sɔbɔgi ɔaalɛzu ba naa ve, nii a maawɔin nuiti maawɔingɔa.
- 9 Ni nu a voluavena, ga e mina woilo GALA na-tɔ gooi ma, na-GALA falii wɔin ɔa zefe GALA ma.
- 10 Zoi e telebo nuiti kakasu, e ti vile pele nɔi ma, toɔa loo zefei zu, nii e bɔai. Keɛ niiti ti ziezu ga soledai, undaanɛi ɔa naati tuɔɔ.
- 11 Kpete nui gelegelege bɔɔɔ nɔ ɔaazu, keɛ bala nui kelegelagai, naa ɔa zoo e poluɔula.
- 12 Siegi zu telebo nuiti ti kundigilai zɔbɔsu da, lebiya ɔa da ɔe lee ese pe be. Keɛ siegi zu nu nɔiti ti wuzegezu la, ese ka da bɔɔɔ.
- 13 Zoi e na-tɔ kologologiti dɔɔɔguzu, naa la ɔula bɔɔɔ numa, keɛ GALA ka da naa zuvaaye, zoi e laazu zɔ ga e ɔele ti va.
- 14 Undaanɛe nu ɔa ga naama nui, nii yeenɔpe e luazu faa nɔi ɔee vai va, keɛ zoi e ɔikpaazu, e da faa nɔi ɔe, naa ɔa lo maanɔɔi zu.
- 15 Velei zalai la, e zikɔzu, ta file zuai pului ma, vele ɔana faa nɔu ɔe nui la, nii e masadai ɔeezu nubuseiti unda, ti valagai.
- 16 Kundigii a valana ɔigi ma, toɔa da telebotalai wola ɔe, keɛ zoi e ɔelezu kakama ani mii vai va, toɔa da lebi kundigilai zu.
- 17 Nui nii nu vaa vai ziimave, toɔa da bize ga lia na-kabayefei va pelei, nu nɔpe ge mina pele besa tuɔɔ.
- 18 Nu-o-nu nii sie velei zɔlegai, naa ɔa kizogi zɔbɔ, keɛ soletala nui, e pele zubili felegɔi ziezu, toɔa loo gila su.
- 19 Zoi a tii ɔeezu na-zooi ma, naa ɔa laamianigi zɔbɔ, keɛ zoi e vilesu fuun faiti polu, naa ɔnɔgi ɔa ɔe ga daanɔɔwogi.
- 20 Nui e ga lada nui, zee laa ɔa ve ga tuyai, keɛ zoi e wɔinni e bete ga gaazuvilei, maanɔɔi la voola ba.
- 21 E la vizɔni ga nu zeelɔzɔɔzui ɔe nubuseiti zɔɔzu, anee naa ve, nui ɔa zoosu e faa nɔi ɔe bulu buɔai zɔbɔ fai zu.
- 22 Zunui e ga gaazuɔulapɔ nui, toɔa da kpetei ɔaizie ga gaazuvilei, toɔa da yeema ga baladai ɔa vaazu pɔ.
- 23 Zoi e zelii losu sejnɔɔi ma, gaabelasu naa ɔa da na-faanɛi wuugwee, e leve zoi va e maamusei wosu ga nɛgi.
- 24 Nu-o-nu e kaazu ga faa nɔu laade, ga e keeɔe ta dee maavo, e la vizɔni toosu nu va.
- 25 Zunui nii sɔbɔgi la ziileida, toɔa da kpɔei wuzege, keɛ zoi e bɔɔɔ ɔalivaazu Gooɔɔ GALAGI ma, toɔa ɔe anii pe su nɔ yaɔaba.
- 26 Dei e laazu da-ɔigaizieiti nɔ la, da ga ɔimalala nu, keɛ zoi e ziezu ga ɔimalai, faabaagiti ta voola ba.
- 27 Zoi e faanɛi ɔeezu bala nuiti be, e la yege kpala zu, keɛ zoi e ɔaazuvɛezu ma, sejnɔɔi na-kpɔlɔi luɔɔ, toɔa foovoo mɔinmɔin sɔbɔ.
- 28 Siegi zu faa nɔu ɔe nuiti ti zeizu la kundigilai zu, ese pe ka da bɔɔɔ,

* 28:8 GALA ge tɔgi zeini naama vai ma. Wele veti: Eɔz 22:45; Lev 25:35-37; TSV 23:20-21; Ezk 22:12.

kele siegi zu ti loozu bu la, telebo nui ma moinmoin ka da gfula kelema.

29

¹ Zunui nii maanai ga zeli lo ma, e da gogi baa ga, toga gologolo ga kulafilibai, sosu la gaa.

² Telebo nui ta moinna, nubuseiti koozu ga da ne, kele nu naiti ta zeina kundigilai zu, nubuseiti ta da kpalagi wo.

³ Zoi e po ga e zie ga gimalai, naa ga da keegge goozune, kele zoi e vilesu kologolo anzanuiti polu, naa ga da na-naavoloiti kologolo.

⁴ Masagi ga da na-zooi bete, siegi zu e zizu la ga telebodai, kele a lobeanii maalolina, toga naa gologolo.

⁵ Nui e boolaiti teezu su, toga balii laazu kogoi wu.

⁶ Faa nou ge nui ta da ge ga kasoga nui, tiya bogoi ta-lo kologologiti faa zu, sole nui ta da pile soso, ti goozune.

⁷ Telebo nui naa gwee, nii maanai e ge bala nui ta be, kele naama gi ge la faa nou ge nui ma.

⁸ Neequlasu nui ta da kpe abui vili taa wolai zu, kele gima nui ta da ziiqaawanai gaayei.

⁹ Ni gima nui ta gimalala nui ta gena tukpoi ma, gimalala nui yiiqaawana, baa e neei wo, e la boba.*

¹⁰ Nama vuu nui ta da telebo nui woinzege, kele sole nui ta da baa zenvui maazu.

¹¹ Gimalala nui ga da na-ziiqaawana vaiti kpein kula kelema, kele gima nui ga da bogoi zo, e la nonaiti kula kelema.

¹² Siegi zu kundigii woilosu da zee boeiti ma, niiti ti botii geezu zeewu, naati pe ta da ge ga woovalada nui.

¹³ Bala nui ta maanogoi nui, ti boge faa gila ma: Goooi GALAGI gaazuve veeve ti felego pe be, ga ti da wele la.

¹⁴ Masagi nii e zobobelala nui ta-lukpoi gaalevezu ga gaamai, na-masadai ga da ye zea go.

¹⁵ Kpakoi ta zelilomai, ta da gimalai ve, kele zunu loungoi pilegai bogoi yeema, toga da dee unfe.

¹⁶ Siegi zu nu naiti ti moinzu la, to kologologi zu ga da wolo, kele telebo nui ta ge ga ta-loobui ma zeelei.

¹⁷ Ni da e-loun zunui maagolona, e la e yizoolo vaa gea, kele toga e yiilei ga gola.

¹⁸ Siegi zu GALA ge la kulakelema wosu da, nubuseiti ta da etei zie faazupui zu. Undaanee nu ga ga naama nui, nii naazu, e golozu GALA na-togi ve.

¹⁹ Nu la da ga botige nui maagolo ga kpeezugulai, mazolo anee ni toga naa gaagaaazu, nii e wosu ma, e la goloa negeloin.

²⁰ Da nu gaana, e da boe, e la gigaizizu, nu ga gito gimalala nui va, e leve toun ba.

²¹ Ni nu a botige nui laanena na-nu niinelai zu, toga gaabela ga kololalai.†

²² Ziiqula nui ga da kpei leve, zoi ziiqulazu valafala, naa ga da to kologologiti ke.

²³ Wasogi ga da nui maayei,

* **29:9** Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: toga la no yiiqaawana, baa e nee, tama nu la bega pe. † **29:21** Tati pelei tagili balaa ka ga nii: toga gaabela ga e bogoi vete ga pele wu loun zunui gila.

kele boḡomaayeei ḡa ḡa nui woḡo.

²⁴ Zoi é yeezeizu unma nui wu, naa ḡa ḡa boḡo nimiza, toḡzei é foovooi ḡwee, é naama nui laaloḡoma, nii é ḡelezu ga é mina va, é va zeele wooi wo.[‡]

²⁵ Da ḡena lua nuiti ba, toḡa ga balii, kele zoi é ḡalivaazu Ḡooḡo GALAGI ma, naa yiileibe.

²⁶ Ma moinmoin ka ná, ti da kpobai ḡaizie ta-ḡundigii ya,^S kele ese maalobo fai ḡa Ḡooḡo GALAGI ya.

²⁷ Telebotala nuiti woin ḡa ḡa zeḡe telebo nuiti ma, soḡe nuiti maayoseḡebe faa noi ḡe nuiti be.

Aguul ná-kpɔɛiti

30

¹ Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. * Zunui nii ná-deve wooiti ti Itiyele ná-faa ma. Itiyele ná-faa ma, ta Ukale.

² Gaama ve, ná ga ḡimalala nui, gè leve nuḡuseiti kpein ba, nuḡuse ḡeleḡelegi la zèa.

³ Gè la ḡimalai ḡalani, gè la GALA Nadegai ná-faaḡweḡi ḡwee.[†]

⁴ Be ḡa é leeni geegologi zu, GALA pɔ be, é zeḡe ná, é yei?

Be ḡa é fiilei zoga, é ye zea?

Be ḡa é zieiti pua ná-seḡei la?

Be ḡa é zoi ḡwegiti kpein daa?

Daasei ka be, ná-doun zunui laasei ka be?

Bo dee, ni è kwee!

⁵ GALA daawooi ḡilagilagi pe ka ga gaamai.

Toḡa ga kooḡo zepɛgi naati be, niiti ti loḡfuzu bu.

⁶ Mina tanɔpe da daawooiti ma, ni naa laade, toḡa è loḡa, è vete ga zee nu.

⁷ Ḡooḡo GALAGI, ná faa felego valizu è ma, naati ke bè, aisa ná-eteai va be:

⁸ màke, gè mina kpɔe naka wo, baa zeeiti, mina kè ga bala nu, baa kpɛte nu wola.

Naa ve zèa nɔ, nii fizogai mà, gè eteai zie.

⁹ Mazoloo anii pe ga vooḡana zèa, ná va lia ḡelezu è va, gè va ḡe ma: «Be ḡa é ga Ḡooḡo GALAGI?»

Baa mu, maanogoi a boina dà, gè boḡo ḡe ga unma nu, gè baagula ná-GALAGI ma ḡana.

¹⁰ Mina va botigɛ nu ma, maliḡii ḡaazu.

E mina è voovo, da-vaagaaazagi ma ḡasoi ḡa la è unma.

[‡] 29:24 Maanenei é wosu foovooi ba keḡemave kpaun, ga ti soḡa nui ḡula keḡema. Wele vɛti: Lev 5:1; TḡN 17:2.

^S 29:26 ti da kpobai ḡaizie ta-ḡundigii ya: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: ti pɔ ga totuḡoi ti-wooi meni baa totuḡoi yeezei ti wu. * 30:1 Tanisu Aguul ḡeni ga ḡima nui ta, eḡevelei Etan ta Geeman ti ḡeni la (1Ma 5:11). Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: Masa nui Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. Ni naa ve tama, Aguul ḡeni mu ga Isemayeḡe mavofodai gila. Wele ve: Zen 25:13-14. † 30:3 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: kele gè nuiti ta-vaagweḡi ḡwee, baa tama gè la nu padegaiti ta-vaagweḡi ḡwee.

11 Nui tanigaa ta ná, ta da ti-g̃ee g̃oto,
ti la tuya loa ti-lee ve.

12 Nui tanigaa ta ná, ti ɔɔɔ gaazu ga ti ɲadegɛ,
tama, ti la gbani, ti va g̃ula ta-g̃ɔzɔba vaiti su.

13 Nui tanigaa ta ná, ti gaazuleai,
ti da wele nui pe ba fawuu.

14 Nui tanigaa ta ná, ti-ɲiigaiti ti ga boɟa zɔkpɔiti,
ti-balo g̃aeiti ti ga boɟaiti, ti da maanɔɔɔ nuiti mi,
ti va ɲeele, ti g̃ula eteai zu,
ti va bala nuiti suwuɟaaleve, ti g̃ula nuɓuseiti saama.

15 Moolɛi ná-doun anzanuiti ti fele, ti-laasei ka ga: Fe! Fe!
Ani savagɔ ɟa ná, ti-yii la leida eyesu pe,
eyesu pe ti la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

16 Gɔvealaazu, doun zɔɔɔtala anzanui,
zooi, nii zie la ga kpɔle wɔinzeɟe ma,
kele ti-naanisiei ɟa ná balaa, abui, nii é la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

17 Nui gaazuɟezɛiti é ɲeeɟulazu la keeɟe zu, é da woozotalai ɟe ga dee,
kɔtudei ma ɟalawɔniiti ta ti g̃ula su, kog̃e yivoiti ti ti mi.‡

18 Faa savagɔ ɟa ge la de gaɟaani,
kpudeai màazu:

19 kog̃ei ɟove pelei geezuve,
kaalii ɓokpo pelei fasai ma,
ɓatoi ná-pelei kpoloɔɔi zaamave.
Kele naanisiei balaa ɟa ná:
zunui zie velei é lo anzalopoi va.

20 Wele velei weenzo anzanui a da ke la:
a yiima vaiti keena ziilei, é laama ve bale,
é ɟe: «Gè la faa ɲɔu nɔpe keeni.»

21 Faa savagɔ ɟa ná,
niiti ta da eteai ɲiikpi, é la ziaa bu:

22 duɔi a zeina ga masagi,
ɟimalala nui a zobo sɔɔɔna, é da ɟɔnɔgi zɔɔɔ,
23 anzanui kelebai wogai da, naa a zeina zini be.
Kele naanisiei balaa ɟa ná:
duɔ anzanui é zeizu duɔ dee ɔotogi zu.

24 Sua naanigɔ ɟa ná eteai zu, ti wola loɔɔai gola,
anee naa ve, ti wola ɟiɟe dageleve:

25 pupuiti, zebe nɔpe ge la ti va,
kele ta da ti-ɟɔnɔgi ɟevele ɓete fogoi,

26 fasa woliiti, § zebe la ti va,
kele ta da ti-ɔuuzuve ɓete fasaiti su,

27 kotogiti, masa ge la ti unda,

‡ 30:17 Nii voluve ɟa ga faanee wuuɟweɔtala loun zunui ma ɔoomai la kaba zɔɔɔga, toɟa ye ná file wɔniiti be. § 30:26 fasa woliiti: Naati ta ga tufa mi zua goiti, ta da moin volu gizeiti ma. Wele balaa veti: Lev 11:5; Guy 104:18.

ta da ɓɔɔɓ zɛi su, ti ma ɓulugi da ɓula,
 28 kooloiti, niiti nu a da ti zo nɔ ga yeei,
 ta da lo masagiti ta-masa peleti bu.

29 Fuluani savagɔ ɓa ná,
 ti zie velei, ta ti maanɛɛ velei ga pete gani:
 30 zalai, nii ziilɓai é leve suaiti pe ba,
 é la ɓula volu nu nɔpe be,
 31 tɛɛ zinei,* nii a da ɓaalɔ kɔɓɔvolu valagiti ga, ɓaa mu boli zinei.
 Kɛɛ naanisiɛi ɓalaa ɓa ná:
 masagi é loni ná-kɔɔvebei untuɓɔ, ti da li.

32 Ni è ɓeni ga ɓimalala nui, è da waso,
 ɓaa ni è ɓeni kigaizie ɓoiti bosu,†
 za voluma, ɓɔɔɓ zo.
 33 Mazɔɔɔ nɔnɔi loɓaai ɓa nu a da gulɔi zɔɔɔ da,
 sokpa loɓai ɓa ɓamai a da ɓula su,
 ziiɓaawanai ɓaazuleai ɓa kpɔɛi a da ɓula su.

Tɛnɛgi é veeni masagi ya

31

1 Masagi Lemuwele* laawooiti. Kalagiti dee ti woni da.

2 Lee ɓa ná bo è ma, dɔun zunu?
 Lee ɓa ná bo è ma, kòozu loin?
 Lee ɓa ná bo è ma, dɔun zunu, gè minazɛɓeni ga gè sɔɔɔ?
 3 Mina è-zuvikei ve anzanuiti zea,†
 ta da-veleti, naati zea, niiti ta da masagiti kaka.

4 E la zolooni masagiti ma, Lemuwele,
 é la zolooni masagiti ma, ga ti va dɔɔi ɓɔle,
 ɓaa naati, niiti ti kundigilai ɓɛɛzu, ti va gaazulati gani ɓɔle.‡
 5 Mazɔɔɔ a ti zona, ti mina yeema tɔgi laawooiti ma,
 ta ti mina maawɔin nuiti ta-ɓaamai maavalibo.
 6 Nu gaazulati kpɔle anii ve naa ya, nii undaa vaazu vilisu,
 ta dɔɔi ve maawɔin nui ya.
 7 E kpɔle, é yeema ná-baladai ma,
 é mina ɓiɓoo ná-maanɔɓi zu.

8 Laalao è ɓɔɛ, è naati maalobo, niiti ti la zooga ti va ɓɔɛ,
 è naati kpein maalogi wo, niiti kɛɛɓai wogai ga tiye.
 9 Laalao è ɓɔɛ, è tukpɔi ɓaaleve ga telebodai,
 è maanɔɓi nui maalobo ta bala nui.

Anzanu zɔɓelamai ná-fai

10 Undaanɛɛ nu ɓa ga naa, nii a anzanu zɔɓelamai zɔɔɔ,

* **30:31** tɛɛ zinei: Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga niiti: sooi, zaɓei. † **30:32** Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga nii: ni è tɔɔzeida ga kigaiziei woga. * **31:1** Lemuwele: Nu la masagi nii ɓwɛɛ. Masagi Lemuwele laawooiti, kalagi niiti dee...: Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga nii: Masa masagi Lemuwele laawooiti, niiti dee... Ni naa ve tama, Lemuwele ɓeni mu ga Isemayele mavofodai gila. Wele 30:1 zu, ta suɓulazuɓe. † **31:3** Nii ɓa ɓɔɛzu, é vile anza velei wu anzanu mɔinmɔingiti ba masa pelei wu, niiti ta la zoo ti masagi zɛɓe sie vele va. Wele veti: 5:9-11; 1Ma 11:1; Neɓ 13:26. ‡ **31:4** Wele veti: 16:10, 12; Guy 72:1-4; TbN 10:16-17.

tosuve wɔɔɔɔve kɔbu ani vagoiti songoi va.

11 Sinigi laave da,

ani vago nɔpe ge la valaga ná-pelei wu.

12 E la da ga kazemazu vaa nɔpe ke ga sinigi,

keni faa vagoi nɔ, sii ma voloiti pe su.

13 Toɔa da baala deɔai ɔaizie ta gezei,

é da boti ɔe ga zeeiti ga koozuneei.

14 Eɔe yaago batoi,

toɔa da zeɔe ga ɔnɔgi ɔoozama.

15 Toɔa da wuzeɔe ga kpidiɔidigi,

é daamianigi ve ná-peleyeɔei ya,

é ná-deveiti fe ná-botie anzanuiti zea.

16 E ɔisie kpalagi ta zu, é geya,

é leezen belei leve ba, ga ná-botii zulɔnɔgi.

17 Toɔa da botii ɔe ga suvikei pe,

zea la valaga ɔɔ.

18 Toɔa peɔesu ga zeavaiti su ɔa beɔezu,

toɔa da ɔaazuɔa, é da botii ɔe kpidi, abu zezei ɔa.

19 Toɔa da kenagi zo ga yeei, é da gezei bali,

é kena kpakui zo ga yeebeɔaiti.

20 Zeei maaleɔe maanɔɔɔ nuiti ta-ɔɔba vai ma,

toɔa ga faanee ɔe nu bala nuiti be.

21 E la lua kɔɔe va, é vile ná-pelei va,

tɔɔzei seɔe vagoiti ta ti pe zea.

22 Toɔa da dasuzeɔeiti kpeɔe tɔ ɔɔɔi,

geze ɔi seɔeiti ta[§] zea.

23 Sinigi ɔa ga seizumaaneeɔi ee pe ge kwee, ti da unfe ma,

tiya ɔa ta da zeɔi taa vaawo bosuveiti.

24 Toɔa da seɔeiti feɔe, é da ti vɔdi,

é da saamaɔɔligiti fe yaagoiti zea.

25 Zebei ta unfemai, ta be ga maagili zɔɔlai,

toɔa da nee laa ɔakama, a ɔena ɔisiaa velela vele vaiti su.

26 Toɔa da ɔɔe ga ɔimalai,

sooge kalagi wosu ga woogeeɔiladai.

27 Toɔa da wele fai kpein ma, é ziezɔ ná-peleyeɔei wu,

é la looɔoga botii va.

28 Ná-dointi ta da wuzeɔe, ti va ti da maamuse.

Maamuse vai ɔa da ɔe ga guyei sinigi la.

29 E ɔe ma: «Anzanui mɔinve, ti-losuveiti ɔɔɔai,

kele ɔun da, è buɔeve ti pe maazu.»

30 Zaalai ɔa ga yaava ani, padai ɔa da leve,

kele anzanui é luazu ɔooɔ GALAGI va, naa ɔa maanɔai ga é maamusei zɔɔɔ.

31 A kpɔɔzɔve ma lɔnɔgi ve zea!

Wo maamuse vaiti bo, taazuve negelein é vile keewotiiti pe ba!

§ 31:22 geze ɔi seɔeiti ta: Seɔe zongo ɔaaɔaagiti keni ga tiye, ti ɔeni ga zobodai ma voogi. Wele vɔti: 7:16; Zen 41:42.

Misee Ná-Sευει Sευει Ιωζεigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti g̃eni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é n̄n̄n̄ ma wotii g̃eeni gaamai zu, é zo kona und̄ofela puunaanig̃oi (740) ma, é zeeli kona und̄ofelai (700) ma, aisa Yesu Kilista va z̄ol̄ol̄ eteai zu. Uelei n̄o Ezayi k̄eeni la, é b̄oeni Zuda masadai zu nūbuseiti p̄o, sīegi zu naati ti g̃eni la kp̄œi maazu ta Asiili yooi zu zalāusuiti.

Misee b̄oeni goomeni nuiti p̄e p̄o, ga ta-yooi, m̄oun ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzal̄eme, toga vaazu zosu, efg̃evelei é g̃eeni la ga Samali, Izelayele ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona und̄ofela puufeleg̃o maazu feleg̃oi (722) ma, é zeeli kona und̄ofela puufeleg̃o maazu g̃ilagi (721) ma, aisa Yesu va z̄ol̄ol̄ eteai zu. E ti looni g̃izu ga, faabaagi é vaazu, faa j̄oiti ti ti g̃eeni, naa z̄uboloi g̃ana ti vaazu k̄m̄osu, m̄oun ge la ma m̄ee ga telebotala vaiti ti ti g̃eezu ga b̄ofo.

GALA goo wo nui g̃a p̄o ga, GALA ge faiti daazale, naa g̃ea ga ti vil̄ega laawu ta nu wolaiti, ta nūbuseiti ta-g̃undiḡi wolaiti, ta zobobe nu wolaiti, ta totuḡoiti, ta tukp̄oḡaaleve nuiti, ta zalaḡa g̃ula nuiti. E sakpegi wuzeg̃eni balaa GALA goo wo nuiti daal̄oḡoma, niiti ti g̃eni nūbuseiti kakasu ga minazeg̃e kp̄œiti, ti da g̃e ma, zobo ge la m̄o ná, faa n̄p̄e ge va valibo niima vaiti su.

Misee ná-t̄en̄e gooiti maavele ma, toga p̄o ga z̄oiti ti woilosu gooi ma, ti g̃igaiz̄ie ti ziimazeg̃e pag̃o wo, ti g̃olo n̄o GALA ziimai v̄e, ti unfemai wo, ti z̄oiti n̄ee v̄e (6:8). Naama len̄e gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai vil̄eni polu, GALA ge vaazu k̄eezu ga niine, velela velei ná-nūbuseiti b̄e.

Misee ná-s̄ev̄ei g̃oḡolog̃e keela woo feleg̃o ma, ti vil̄esu b̄ofo volu, ti da g̃omi: GALA ka bosu ga toga vaazu ná-nūbuseiti tukp̄oḡaalevezu, é ti maag̃olo (gaag̃wes̄u 1 é zeeli gaag̃wes̄u 3 ma, gaag̃wes̄u 6:1 é zeeli gaag̃wes̄u 7:7 ma), kele é minazeg̃eni b̄e balaa, ga toga kizo (gaag̃wes̄u 4 é zeeli 5 ma, gaag̃wes̄u 7:8 é li gaag̃wes̄u 20), é ti vu su volu, é ti l̄o kundiḡi wu, nii a g̃ula Davide mavofodai zu (gaag̃wes̄u 5:1-4a).

¹ Wooiti ka ga niiti G̃ooḡo GALAGI ti laazeelini M̄olees̄ete nui Misee ma, Zuda masa savag̃oiti ta-yeeḡeg̃alaiti, Ȳotame, ta Ag̃aze ta Ezeekias̄e. Kulak̄el̄emai naati ti vil̄eni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzal̄eme.

GALA ná-tukp̄oḡaaleveai Izelayele laal̄oḡoma

² Nūbuseiti p̄e à woilo!

Zooi ta w̄oiti wo zooi g̃a, à g̃ida bu!

Malig̃ii G̃ooḡo GALAGI g̃a ȳesu seizu j̄adegai,
é zeele wooi wo wo laal̄oḡoma!

³ Wel̄e Malig̃ii g̃ana g̃ula seizuv̄e,
é yei, é da g̃oḡoz̄ie zalaḡa g̃ula adāv̄eti su.

⁴ Gizeiti ti da b̄use k̄oḡowu,
p̄etugiti sulaa da lao,
eg̃e kedoi g̃aa g̃a g̃e wuunsu abui g̃a,
eg̃e z̄ie a g̃e gizei yeizu.

⁵ Naa p̄e ka ga Zak̄obe mavofodaiti ta-l̄o kolog̃ologi,
Izelayele v̄el̄eyeg̃ei ná-kotoi maavele ma.
B̄e g̃a é Zak̄obe liizu t̄o kolog̃ologi ma?
Ná-taa wolai Samali laade b̄aa?
B̄e g̃a é Zuda liizu ani g̃o vaiti ma?

Zeeluzalɛme laade ɓaa?

⁶ Maligii ɗeni ma: «Naa ma, na Samali ɗɛɛzu ga kotu zigigi doɓɓi zu, ti da leezen belei la ma, na na-kɔtuiti kilikili, ti la nɛmɛi zu, gɛ kpale na, ma wuulaagiti ti maagala.

⁷ Na-kooɗo gani kɛɛɛaiti su ɗa ɗaleɗale, na-tono noiti pe ti ɗala.

Na-vololiba zaɗaaiti, gɛ naati subulukpulu, toozei naati ti beɛni ga na-kologologi ma ɗulanumai, ta vaazu ɗɛɛzu ga kologologi taɗiligaa ma ɗulanumai.»

GALA goo wo nui na-gɔɓi

⁸ Naa ɗa e keɛzu gɛ ɗaaleizu, gɛ da wɔɓɓ, gɛ da zie ga ɗɔɗɔa nakai, kɔba nakai, gɛ da kpeei loo eɗe kovei, gɛ da kpalagi wo eɗe saa wɔnigi.

⁹ Mazɔɓɓ maanɔɗɓi seeliai Samali ma, e la ɗulaa su pe. E zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzalɛme taa zigidaɗe, ɗe na-nubuseiti ti zeini na.

¹⁰ A mina daazeeli Gate taazuɗe, a mina wɔɓɓ! Beɛ-Leafela nuiti a ɗilikili fufiligi zu!

¹¹ Safiiɓ nuiti, a leve ga ɗɔba nakai ta wa-unfegi! Saanan nuiti ti la zoosu ti va ɗula taa va.

Gɔɓi ɗa wosu Beɛ-ɗayesele taazuɗe, kpɔba zobo ge la ma na.

¹² Malɔte taaveaiti sasu ɗa balizu ta-ɗulanumaiti ma vaa zu. Mazɔɓɓ nimiza vai ɗooɗo GALAGI tevegai e zeelia Zeeluzalɛme taa zigidaɗe ma.

¹³ Lakise laaveaiti, a wa-ɗooɗo wotoloiti ta sooiti keɗele beɛ. Wo wokɔɗoni Izelaye na-woovaladai ma, wo Zeeluzalɛme la to kologogiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nubuseiti a bali ma wa Molesete-Gate nuiti. Akeziɓe taa wolai la ɗea ga kula faa zu ani Izelaye nubuseiti ta-masagiti be.

¹⁵ Maligii ɗa wo laazu nu niine yeezu Maleesa nuiti. Izelaye ɗundigiiti ti-laɗo ɗulaai, ta velazuɗe ɗaizie Adulame ugi zu.

¹⁶ A wɔungiti bo, wo ti buye ma, Zeeluzalɛme taaveaiti, kpaanagi ɗe wo unma, eɗe duai noongi, a wo yiima lointi ta-wɔɓɓi wo, mazɔɓɓ ta liizu ga tiye duɔlai zu, ti maagooza wo va.

2

Tooma nuiti

¹ Maanɔɗo ɗa naati tuɗo, niiti ti telebotala vai ɗeɗele beɛɛzu, ti da ɗisie faa no zu, ta ɗena laani kpidii! Geelaa a laona, ti vile keɛ vai volu, siegi zu ma zobogi ti ɗe la.

² Ti da gaazuɗula kpalagiti ba, ti da ti zeɗe, ta peɗiti, ti da ti zeɗe.

Ti da loo nuiti ma, ti da ta-ɗele wu zoɔlaiti seɗe,

ti da ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa ɔa é ba, Ɔooɔ GALAGI wooi ɔaa:
«Nà maanɔɔi ɔevele ɔetezu niima nu ziiti daalɔɔma,
wo la zooga wo va ɔɔgi ɔula bu,
wa ɔena ziaa, keni wo wɔungi vile,
mazɔlɔ yeedeɔɔalai é vaazu toɔa ga nimiza ziegi.»

⁴ Naama volo ná, ta wo laalɔ guyei zu,
ti da maawɔin wuyei loo wo ma ga:
«Giya ɔa gi ɔologologai metu!
Gá-nubuseiti ti valaga ta-yooiti ma!
Zɔiti ta gi ɔeezu gá-balagaveti,
ti da ti ɔaaɔwe ɔɔɔ va!
Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵ Tama, wo tanɔpe ge la mɔ nɔnɔ zɔlɔɔga zooi zu,
nii Ɔooɔ GALAGI ná-nubuseiti ti gaagweezu.

Zɔiti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶ Ta zee ɔɔei wosu, ti da ɔe ma:
«À mina zee ɔɔei wo fuun.
Nu mina zee ɔɔei wo ga naama zii, ga:
Baaɔulama vai la zeɔea ma!

⁷ Anee naa ve, leeni ɔa é wosu Zakɔbe ná-nubuseiti saama?
Ɔooɔ GALAGI yiiɔaawana fala ɔaa?
Ná-faa ɔevele ɔa nei ɔaa?»
GALA ge ɔe ma: «Dàawooiti ti la zolooni ga pagɔ,
naama nui ve, nii é telebodai ɔeezu ɔaa?

⁸ Kele wogi mɔnɔ, wo nà-nubuseiti keeni ga wo zili nuiti.
Wa seɔe wolai ɔulazu seɔewuzeɔeiti maazu,
naati kɔba ti levesu wo ɔoba ziileigi zu, ti da zeɔe kɔmave.

⁹ Wa nà-nubuseiti ti-anzaiti kpeezu ti zaama,
wo ti ɔula ti yiima veleiti bu,
lebiya voganii gè feai ti ya,
wa naa ɔulazu ti ya, ti la sɔlɔɔga pe.

¹⁰ A wuzeɔe! A liina!
Mazɔlɔ niima yooi la ga dooɔo bosu,
tɔzei ná-kɔzɔi maavele ma, toɔa vaazu ɔologolosu ga gola.

¹¹ Nui ta a vaana, é da kpize nakai wo,
é da zee ɔɔeiti bo, ga:
«Nà bosu wo ma,
wa vaazu dɔɔi zɔlɔɔsu ta gaazulati ganiiti.»
Zee ɔɔe wo nui naa ɔa soloogai niima nubuseiti ma!»

GALA ka Izelaye nu vului mɔtaiti gaale ba

¹² «Nà vaazu wo pe wo ɔaalɔezu ba, Zakɔbe mavofodaiti,
nà vaazu wo ɔaalɔezu ba, Izelaye nu vului mɔtaiti,
nà wo ɔaale ba, eɔe baalagiti ti sasa ɔilagi zu,
eɔe baala kpulugiti ti laamiizu ada ɔila.
Nu ɔa ɔe bebe wolai zɔngɔ wooi menisu.»

¹³ Zɔi é pelei ɔulazu, naa ɔa lo ti luɔɔ.
Ta pelei ɔula, ti ɔaaba,
ti leve sigidave, ti ɔula ga naa vele.

Ta-masagi ɔa lo ti luɔɔ,
 Ɔooɔɔ GALAGI ɔa a ɔe ti untuɔɔ.

3

Izelayele ɔundigɔiti ta-lo pele ɔai

¹ Ɔe ɔe ma:

«À woilo, Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wɔi wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wo-losuve la ga wo va zie ga soledai ɔaa?

² Wa ɔelezu faa vagoi va,
 faa ɔai ɔa neai wo ve,
 wa nuiti kɔlɔgi ɔulazu ti ma,
 wo ti ma zuai ɔula ti-ɔaeiti ma.»

³ Ti-laamianigi ɔa nɔnɔ ga nà-nuɔuseiti ma zuai.

Ta ti-ɔlɔgi ɔulazu ti ma,
 ti ti-ɔaeiti galeɔale.

Ti ti zuɔulukpulu,
 eɔe suai, nu gilizu kɔlu liɔii zu.

⁴ Naa ɔa é ba, ta woɔɔulana Ɔooɔɔ GALAGI ma ga é ɔo ti va,
 Maligɔii la ti woɔɔaavotega pe,
 kele toɔa voluave ti va,
 tozei faa ɔai va, ti keeni.

GALA goo wo nuiti ti Izelayele yaavazu

⁵ Ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔaa, é ga nii,
 GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
 niiti ti ná-nuɔuseiti kakasu, é ɔe ma:

«Ni ta ani lɔna ti-la,
 ta da ɔe ma naazu fai pe ge zolooga,
 kele ta da kɔi vee naati ba,
 zoiti ti la ani lɔni ti-la.

⁶ Wa ɔe niina kpidii zu,
 wo la mɔ kulakelama ɔaa!
 Uelela vele vaiti bo fai bega!

Kpidii ɔa vee niina wo ma, eɔe foloi a daana,
 foloi zu ɔa ɔidi wo ve.»

⁷ Zoiti ti faiti bosu ma yeeluɔɔ, ɔaa ɔa ɔula ti ma,
 adɔbe nuiti ta unfe!

Ti pe ta ɔaazulɔɔɔ,
 mazɔlɔ GALA ge la ti woɔɔaavotega pe.

⁸ Kele nɔun, daavege ga gaabaai ta Ɔooɔɔ GALAGI ná-Zenvui,
 ta soledai, ta zebai,
 ga ge Zakɔbe mavofodai ná-to kologologiti dee la,
 ta ge Izelayele ná-kotoi lee la.

Zeeluzalame ɔologolo fai

⁹ A woilo degemu nii ma,
 Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wɔi wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wa sole fai wɔinzegezu,
 wo telebodai maave.

¹⁰ Wa Siyɔn losu ga nu vaai,
wo Zeeluzalɛme lo ga sunɔi.

¹¹ Ta-ɣundigɔiti ta tukpɔi ɣaalevezu lobɛanii maazu.

Kɛni ti ta-zalaɣa ɣula nuiti sala pɛ, ti va nuiti kala ga tɔ gooi.

Kɛni ti ta-GALA goo wo nuiti sala pɛ ga walii, ti va velela vele vaa wo.

Ti da voluzei Ɔɔɔɣɔ GALAGI va, ti da ɣɛ ma:

«Ɔɔɔɣɔ GALAGI la gi zaama ba?»

Da ma, maanɔɣɔ nɔpɛ ge la zeelia gi ma.»

¹² Naa ɣa é ba, wo maavele ma,

Siyɔn ɣa woli, eɣɛ kpalagi,

Zeeluzalɛme ɣa ɣɛ ga kɔtu zigigi,

dɔɔɔi ɣa GALA pɛlei ma ɣizei maabɔɔle.

4

GALA ka masadai ɣɛ Siyɔn

¹ Yeeɣɛɣala ɣaabɛlagiti ta zeelina,

Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-Pɛlei ma ɣizei ɣaa ɣa ɣooza, é lo gizeiti pɛ maazu,

toɣa lo gize goiti pɛ maazu,

nuɔuse vɛbɛi ɣa ɣɛ liizu pɔ bɛ.

² Zii ɣiligiti ta ɣɛ liizu ná, ti da ɣɛ ma:

«À va ade le Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-gize ma,

Zakɔɔɛ ná-GALAGI ná-Pɛlei wu,

naa ɣa a kɛ, é ná-peleiti dɛɛ ga adeye,

ade va zie ga ná-peleiti.»

Mazɔɔɔ Siyɔn ɣa tɔgi a zeɣɛ ná,

ta Ɔɔɔɣɔ GALAGI laawooi ɣa zɔɔɔ Zeeluzalɛme nɔ.

³ Toɣa zaamazu logi wo nuɔuse mɔinmɔin zɔɣɔzu,

toɣa ɣɛ ga zii wolaiti ta-lukpɔɣaaleve nui, anɛɛ zɔiti ti maagoozaai.

Ta ta-ɣɔɔɣɔ woɣa zɔkpɔiti kɛ ga kaliiti,

ti ta-ɔɛinti kɛ ga molo leve woɣaiti.

Zii la mɔ valaa zii va,

nu la mɔ kɔɔɣɔ vaa ma ɣala boga.

⁴ Ɛɛ ka ná-leezen be le la ziileigi zu, ta ná-kooleɣoole gulu belei,

nu nɔpɛ ge la bɔɔla maalua mɔnɔ,

mazɔɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii, ɣa é boga.

⁵ Zɔɔma nuɔuseiti ta ziezɔ ta-ɣalagiti daaseigi zu,

kɛle giya ma, ɣá ye ziezɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ada-GALAGI laaseigi zu, eyɛsu ɣɔ.

GALA ka ná-baala kpulugi ɣaale ba

⁶ Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣaa:

«Naama volo ná, nà nà-baalagiti gaale ba,

zɔiti ti maaleɣɛɣagai, ta zɔiti ti zuvazagai,

niiti gè ti zopele nɔuni.

⁷ Zɔiti ti maaleɣɛɣagai, nà naa mɔtaiti make,

zɔiti ti maagoozani, gè naati kɛ ga zii wola.

Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa masadai ɣɛ ti unda, Siyɔn gize ma,

é zo názuve ma, eyɛsu ɣɔ.

⁸ Da ve, Zeeluzalɛme ɣizei, è welezu nuɔuseiti ma,

eɣɛ baala make nui é wele baala kpulugi ma,

ɔa ga va ɔa-masadai zɔɔɔsu volu, nii é ɣɛni è ya mɔungi.

Zeeluzalɛme ɔa ɔe volu ga masadai ma laa wolai.»

Zeeluzalɛme ná-voluɔfulai ta unmoɔ fai

⁹ Lee ɔee ɔa wo toozu niizu, niizu Zeeluzalɛme nubuseiti?

Masa ge la mo wo ve ɔaa?

Wo lenɛ nui zaa ɔaa,

tabai wo zosu ɔani, eɔe anzanu a ɔe doun zolɔosu?

¹⁰ Siyɔn laaveaiti, à ɔɔɔɔ zubiili ga tabai,

wo kpalagi wo, eɔe anzanui é doin zolɔosu!

Mazolɔɔ wa ɔulazu taai va,

wo zeii dɔɔɔ wolai zu,

wa liizu, eyɛsu wo zeeli Babilɔne.

Kɛɛ miná ɔa wa unmoɔgi zolɔɔ ná,

ɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo ɔeya volu,

é wo ɔula wo zili nuiti zea.

¹¹ Kɛɛ niizuve, zii moimoin ge ɔaalea ba wo laalɔɔma,

ti da ɔe ma:

«Baɔɔula faan wa-laai ma!

Ade Siyɔn taai tei koloɔolosuve ɔa!»

¹² Kɛɛ ti la ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔwee,

ti la kisu vaiti gaɔɔaazu,

ti la kwee ga é ti ɔaaleeve ba,

eɔe molo ɔiliiti, é ti vu ti-logɔazuve.

¹³ Siyɔn nuiti, à wuzeɔe, wo moloi loɔa!

Nà minei losu wo va, é ga kɔlui,

gè wo-volokagi ɔe eɔe kɔlu ɔɔigi,

wa nubuse moimoin deeve ɔɔɔɔwu,

wa ti-yeaɔɔligi kpein ke ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ,

ta-naavoloi kpein ka ɔe ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, eteai pe Maligii.

¹⁴ Kɛɛ niizu, à wa-ɔɔɔɔ nuiti gaale ba, Siyɔn nuiti!

Ta ga ade zeii kɛɛ su,

ti Izelayele ná-kundiɔii loɔa gaazuve ga tukpɔi.

5

Masagi ɔa zolɔɔ Beteleyɛme

¹ Da ve, Beteleyɛme Efelata,

ɔei é ga taa goi Zuda laa wolaiti saama,

é vɔ be ɔa nu ɔulazu ná bè,

zɔi a zeii Izelayele nubuseiti unda,

nii ná-fai lozeizuve ɔulaai wɔlwɔlɔi ma ziegi zu,

yeeɔeɔalaiti ti levegai kaite.

² Naa ɔa é ba, ɔɔɔɔ GALAGI ɔa de a ɔaazuzeeɔe ná-nubuseiti ba,

eyɛsu naama yeei zeeli, yeei anzanui naa,

nii maaneai é doin zolɔɔ, naa sɔlɔɔ.

Keeɔeɔleai mɔtaiti ti yesu duɔlai zu,

naati ti va volu, ti vu Izelayele nui zɔiti ma.

³ Tɔun ka zeii ga pagɔ,

é lo ná-baala kpulugiti tuɔɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI ná-zobogi,

ga ɔɔɔɔ GALAGI maariagi, nii é ga ná-GALAGI.

Ná-nubuseiti ta zenvui wo ziileigi zu,

mazɔlɔ ɛsɛ pɛ ka bɔlɔ adavɛ pɛ,
 eyɛsu zou bɛla ga ná pɛ.
 4 Naa ɔa ɔɛ ga ziileigi!

Siɛgi zu Asiili nuiti ta vaa la, ti lo gá-yooi zu,
 ti lo gá-vɛɛ vagoiti bu,
 gá totuɔiti ta kundiɔi mɔinmɔin teve ti laalɔɔma.

5 Ta-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti sabui zu,
 ta-zobogi ɔa ɔɛ Asiili yooi ma, Nimelɔde yooi.
 Tɔ bɔɔi toɔa gi ɔula Asiili nuiti zeezu,
 siɛgi zu ta gá-you ɔwɛpelemavɛ maazuɔudɛna la, ti lo gá-yooi zu.

Izelayɛle nuɔuseiti ti zii ɔiligiti su

6 Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ta ɔɛ eɔɛ nɔda pagɔi ɔɔɔɔ GALAGI tevesu,
 ba eɔɛ sabalagi é vuuzu tufai ɔa,
 zee la laani nu nɔpɛ ma,
 ki ge la loni nuɔuse va.

7 Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye ziiti saama,
 nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ti zu ɔa baa, eɔɛ zalai é dɔbɔ zuaiti saama,
 baa eɔɛ zala bɔkpagi é toganiiti saama.
 Siɛgi zu é levesu da, é da ɔɔɔɔlo ti ma, é da ti vali ga,
 nu nɔpɛ ge la kulaa zea.

8 A yeevɛɛ wo-bɔɛnɔɔiti ma,
 ta mɔnɔ wo zili nuiti pɛ ti ɔɔɔɔlo!

GALA ka ná-nuɔuseiti nade

9 ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa:

«Naama volo ná,
 ná wa-ɔɔɔɔ zɔɔiti pɛ kula zɔɔi va,
 gè wa-ɔɔɔɔ wotoloiti pɛ koloɔlo.

10 Nà wa-yooi ma laa wolaiti pɛ koloɔlo,
 gè ada biingiti suvaza, vɛti wo voluzeidai naati ba.

11 Nà zoɔo vaiti pɛ kula wo zaama,
 ungaizie nu nɔpɛ ge la mɔ ɔɛa wo yeema.

12 Nà kɔɔɔ ganigiti kula wo zaama,
 gulu zaɔaaiti ta kɔtu zigigiti,
 wo la mɔ nɔkɔga ani nɔpɛ bu, nii wo kpɛɛai ga yeei.

13 Nà wa-zale ɔɔ wuluiti tɔɔfula,
 gè wa-laaiti koloɔlo.

14 Nà potokulai ɔɛ zii ɔiligiti ma, ti la ɔloni bè,
 ga ziiɔaawanai ta ziiɔulagi.»

6

Tukpɔi é Maligii ta ná-nuɔuseiti zɔɔzu

1 A woilo degɛmu naa ma, nii ɔɔɔɔ GALAGI bosu:
 Wuzɛɔɛ, è lukpɔ gizeiti kakala,
 gize goiti ti è-wooi meni!

2 A woilo, wa vɛ, gizeiti, ɔɔɔɔ GALAGI ná-tukpɔɔaaleveai ma,
 wa balaa zɔɔi wu bɛdɛgiti ti la niikpiga pɛ!

Mazɔlɔ tukpɔi ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI ta nà-nubuseiti zɔɔɔzu,
kpɔei ɔa ti yɔɔɔzu ta Izelayele nuiti.

³ Maligii ɔe ma: «Nà-nubuseiti, leeni ɔa gè keai ga woye?
Leeni ɔa gè wo bɔlɔni la?

A gòoi ɔaavote dɛe!

⁴ Tɔzei gè wo ɔulani Ezipete yooi va, wo va ve!

Gè wo unmɔɔni, gè wo ɔula duɔlai zu!

Gè Moize ta Aalɔn ta Miliyameni toni wo luɔɔ!

⁵ Nà-nubuseiti, à ɔize su ga,

Moabe masagi Balake faa ɔɔi leveni wo laalɔɔma,

wo ɔize naa zu, nii Beyɔɔl nà-doun zunui Balaame gooɔaavoteni da.

Gè yɛni wo va, é zo Sitime é li Gilegale,

wo kɛewotiiti kaani, niiti ti zɔlegai,

nèi gè ga Gɔɔɔɔ GALAGI.»

Nii Gɔɔɔɔ GALAGI pɔ ga nubusei da ke

⁶ Leeni ɔa nà li gè lo da, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu,
siɛgi zu gè liizu nɔkɔsu da tɔun bu, GALAGI é Anii-Pɛ-Unda?

Gala zalaɔaiti ka nà li ga tiye pɔ baa,

ti ga kona gila nika yivoiti?

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeezei nei, baala sine bulugiti bu?

Baa gulɔi ma boigi la eɔe zie wolaiti?

Baa gè dɔun mɔungi ve nà-tɔ kologologiti faa zu,

nii a ke é nà-kotoiti suvaaye?

⁸ Ee, ɔa ve nui, ti è ɔalage ga tuva vele vagoi,

ta nii Gɔɔɔɔ GALAGI wɔinni ga è ke,

toɔa ga è zie ga sɔledai,

woɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nɛɛ è ve, è ɔa zie la,

è zie ga pagɔ unmaaye zu, ga ɔa-GALAGI yiima vele.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa bɔɛzu taa wolai vɔ,

ɔimalai ɔa ga nu unfe daaseigi ma:

«À woilo zeli ma, é losu wo ma, wo maɔɔolo vai zu,

wo woilo naa wooi ma, zɔi é devei wosu!

¹⁰ Nà zoo nei gè va bu ga faa ɔɔu ɔe nuiti

ti ta-veleiti buulaave ga naavoloi sɔlɔɔgai yaavai zu?

Ta zɛɛ ɔɔɔɔ bo ganiiti, ti la kula ɔɛɛni su, naati wɔin la mà?

¹¹ Gè la zeliɔa naati ma baa,

zɔiti ti zɛɛ ɔɔɔɔ ganiiti seɔezu ta-bɔlɔi zu,

ti ɔa nuiti yaava la?

¹² Taai tei su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,

taaveai teiti ta ɔa zɛi wo, yaava nɛgi ɔa é ti-la.

¹³ Naa ɔa é ba, nà wo zopele ɔɔuzu eyɛsu wo zeeɔe,

gè wo ɔologolo wa-ɔotoiti faa zu.

¹⁴ Wa daami wo, wo la yiɔa,

pului la zeɔea wo ma.

Zɔi wa make, naa la makega.

Zɔi wa baa maazu,

nà naa ɔologolo ga kɔi.

15 Wa faza, keɛ wo la tevea.
 Wa wolive wulɔi βete, wo la wo-maavaa ɔɛa ga ta,
 wa dɔɔ βoigi βete, keɛ wo la ma lɔi ta pa kpɔlea.
 16 Wa ziezɔ ga pele nɔi masagi Wɔmeli deeni,
 ta Akabe nɔ-peleyeɔei zie velei ɔa wo ziezɔ la.
 Naa ɔa ɛ ba, nɔ vaazu ga wa-laai ɔologolo sabui.
 Nɔ wo ɔe ga neɔɔɔɔɔɔ anii,
 nɔ-nubuseiti ta-unfegi ma ɔasɔi ɔa la wo unma.»

7

GALA keelai wɔlɔ vai nubuseiti ta-yaava vai zu

1 Ee! Mɔanɔɔɔa! Gè ɔɛa ga naama nui,
 ɛ vaazu gulu waa ɔulazuve, ti bega vɔluma ga ti ɔula ga,
 eɔe zɔi ɛ gulu waa ɔɔɔɔgiti gaiziezɔ kula nuiti polu velei.
 Keɛ leezen ɔila kpala ge la nɔ, nu a mi,
 kooleɔoole gwaa ma neene gila kpala,
 nii ɔɔla wɔindai ma.
 2 Woɔɔɔɔɔɔɔɔ nuiti ti bega zɔoi ɔa,
 sɔle nu nɔpe ge la mɔ nɔ.
 Nu vaa ɔisiei nɔ ɔa ɛ ti pe ziimave,
 ti da βɔɔɔ ɔaaveene, ti ɔilagilagiti pe.
 3 Ti ɔelegelege faa nɔi ɔeezu, ti yee la ɔulaa su.
 Kundigiti ta tukpɔɔaaveve nuiti ta lobeanii ɔulazu nuiti zea ga maabaai,
 nu wolaiti ti da ti yiima vai wo ti ma,
 ti pe ta zoloosu faa ɔila ma.
 4 Zɔi pagai ti zaama, naa ɔeeve eɔe ɔaingiti ti ɔaalɛai ba,
 ti zaama, zɔi sɔlegai ti pe ba, naa nɔu ɛ leve ɔaingi ma lɔβɔɔɔɔɔɔ va.

Wɛɛ, wo zala voloi ɔana va,
 nii wo make nuiti ti boni, GALA goo wo nuiti.
 Niizu, wa niina kitevei zu.

5 Mina la ɛ-wɔɔla la,
 mina vɔluzei ɛ-neɔɔɔɔɔɔ va.
 Dama, ɛ mina laalao ɛ βɔɔɔ anza ɔaazu.
 6 Mazɔɔɔ doun zunui ɔa keeɔe wɔinzeeɔe,
 doun anzanui wuzeeɔe dee laalɔɔɔma,
 leemɔin nɔ-doun anza wuzeeɔe daalɔɔɔma,
 ɛɛ sili nui ɔa ɔe ga tɔ βɔɔɔ nɔ-peleyeɔei wu nuiti.

Nu la GALA nɔ-maawɔingai la

7 Nɔun nɔ, nɔ wɛɛzu ga ɔɔɔɔ GALAGI vɔ pelei,
 nɔ ɔitosu nɔ-kizo GALAGI va,
 nɔ-GALAGI ɔa ɔɔɔɔavote.
 8 Sili nui, mina ɔoozunɛ nɔ-faa zu!
 Mazɔɔɔ ni nɔ loona, nɔ wuzeeɔe vɔlu.
 Ni nɔ zeini kpidii zu,
 ɔɔɔɔ GALAGI ɔa bɛ ga wozakalagi.
 9 Nɔ va ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-ziiɔaawanai wu,
 tɔzei gè kotoi ɔeeni daalɔɔɔma.
 Keɛ yeeta toɔa mɔalogi wo,
 ɛ ɔula ga ze, ɛ tɔ wozakalagi ɔa,

nà ná-telebodai ma g̃εεwotii g̃a.

¹⁰ Toḡa g̃ε sili nuiti gaazu, unfegi lɔ ti g̃aazu,
teiti ti g̃eni g̃εεzu mà:

«Mini g̃a deḡemu ḡa-ḠALAGI, Ḡooḡo GALAGI ná?»

Ta ti l̃εεve ḡoḡowu, eḡe taazuve valavalai, nà ti vete!

¹¹ Wele, naama voloi g̃ana va,
yeei wa-laa wolai ma zigigiti ti losu da.

Wele, naama volo ná,
ta g̃a bɔ wa-yooi va, kwεmaveti.

¹² Naama volo ná, nuiti ta va è vɔ be,
ti zeḡe Asiili yooi zu, ti zeḡe Ezipete yooi zu,
ti zeḡe z̃ie wolai ma,
ti zeḡe kpolodei ma ná pε,
ti zeḡe gizeiti ma.

¹³ Zooi m̃ota zu g̃a wo, gaa nuiti maaεele ma,
naa g̃a g̃ε ga ta-g̃εεwoti ñoit̃i ma zalai.

¹⁴ Lo ḡa-nuḡuseiti untuḡo ga ḡa-lukp̃oi,
baala kpulugiti be ti ga ḡñoi,
ti ya g̃ila be ti zeini d̃ɔb̃oi zu, Kaalem̃ele gizei ma!
Ti zoo ti laami Basan lufa l̃εteiti su, ta Galaade gizei ma,
eḡεvelei é g̃eni la, m̃oungi ma voloiti su!

¹⁵ Eḡe foloi è gi ḡulani la Ezipete yooi va,
laaṽɔ vaiti ke gi ve.

¹⁶ Zii ḡiligiti ta ti vete, ti wola unfe,
añεε zobogi pε ka ti ya.

Ta yeeṽεε la, ti laaṽɔ vai ma,
ti-woizuṽeti ta b̃ɔlɔ.

¹⁷ Ta fufiligi ḡ̃m̃o eḡe kaalii,
eḡe kpokpo aniiti ti zooi g̃a.
Ta ḡula ga duai ti-l̃ooḡuzuṽeti,
ti va ga sasubalii Ḡooḡo GALAGI ṽɔ, g̃á-ḠALAGI,
ta lua ḡa-zobogi va.

¹⁸ GALA, be g̃a é ga è g̃εvele,
a zoo é faaḡaaza golai be, é t̃ɔ koloḡologi zuvaaye,
ḡa-nuḡusei m̃otaiti be, ti ga ḡa-nuiti?

Dei è la ḡa ga ye ziiḡaawanai zu eỹesu ḡo,
maz̃ɔl̃ɔ è-yiimai g̃a ga è woḡεḡiladai g̃ε.

¹⁹ Da gi maaw̃inḡaazu m̃ño,
è la g̃á-vaḡaaza golaiti p̃εtega,
ḡa g̃á-ḡotoiti kpein pili ya kpolodei ma valii zu.

²⁰ Ungo, ḡa ḡa-woḡεḡiladai ḡula kelema Zak̃obe mavofodaiti be.

E è-zaalai ḡula kelema Abalaame mavofodaiti be,
eḡεvelei è ma minazeḡegi woni da kaite w̃ɔl̃w̃ɔl̃ɔi gi-m̃εm̃εwolani be.

Naḡuume Ná-Sεvεi Wooi lɔɔzeigi

Naḡuume ná-sεvεi ḡa Ninive wolo vai wosu ma yeelugɔ, Asiili nuiti ta-masadai ma laa wolai, nii Izelayεle ḡeni duɔlai ti ya. E zεvεni Tεβese zɔ siεgi laawu Asiili nuiti bε kona undɔzita puulɔzita maazu savagɔ (663) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu, ta Ninive wolo ziegi laawu Babilɔne nuiti bε kona undɔzita puugɔ maazu felegɔ (612) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu.

Faa wola zeizu savagɔ ḡa è niima zεvεi zu: Faa mɔungi ḡa faiti pε dεεzu é ti zu ḡε kala, ta é GALA ná-zobogi λε, é masadai ḡεεzu la kpetεaniiti kpein unda, ta é eteai lukpɔḡaalevezu la (1:2-8). Fai velesiei ḡa zobogi naa ḡula velei λεεzu kelema naama ziegi zu ḡundigilai zie velei zu, Naḡuume ná-foloi zu, Ninive taa wolai naa ḡologolo fai zu, nii é ḡulani naa zu, naa ḡeni ga Zuda nuiti fie fai (1:9-2:3). Fai savasiei ḡa Ninive zugologolo pelei λεεzu, ta zobogi nu a pokɔḡɔ ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ḡeni nɔ ga, é Ninive ḡologolo fai nɔ laazeeli. Kele Naḡuume ḡa náve ḡologolo fai λεεzu ga, keεve ga GALA ná-tukpɔḡaaleveai. Taa wolai, wasogi ta nu vaai ta kologologi su, Ninive ḡa ga nuβusei ná-zobogi, kpetεai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Naḡuume ná-sεvεi ḡa λεεzu ga adeye, é vile niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii pε deveve ga gaavala ba.

Tukpɔ vai Ninive laai laalɔḡma

¹ Keela wooi ḡa ga nii, é wosu Ninive * ma. Naḡuume Elekɔse nui ná-kulakεlema zεvεi.

² Ḣɔḡɔ GALAGI ḡa ga GALAGI nii toloai ta potokula nui. Toḡa nɔnɔi vɔtokulazu, ná-ziiḡaawanai maayikiεve gola, toḡa da nɔnɔi vɔtokula sakpeɲɔḡɔiti ma, toḡa da ná-ziiḡaawanai zei yiima sili nuiti daalɔḡma.

³ Ḣɔḡɔ GALAGI yii la da ga ḡula fala, ná-zobogi zuwɔlɔve, kele é la da ga faa ɲɔu ḡε nui zalalalai ye ga. Fiile wolai ḡa da lokoleve, siεgi zu é levesu da. Tonaḡiingiti ka ti ga kɔḡɔa vufiligiti.

⁴ Toḡa da zeli lo kpolɔɔɛi ma, é fɔ su, toḡa da zie wolaiti pε fɔ su.

Basan ta Kaalemele lufaiti ti bɔikpɔi, Liḡan lufa vuaiti ti voolo. †

⁵ Siεgi zu é wuzεḡεzu la, gizeiti ta da bali, gize goiti ti da ɲiikpi, eteai zasu ḡa da bali gaazu, eteai é bɔ gaa anii pε ba.

⁶ Be ḡa a zoo é lo tuḡɔ ná-ziiḡaawanai zu?

Be ḡa a ye loni tuḡɔ, zii a ḡulana?

Ná-ziiḡulagi ḡa da ḡε eḡε abui tevegai, anεε kɔtu wolaiti ta da vuka tuḡɔ.

⁷ Ḣɔḡɔ GALAGI vage,

* **1:1** Ninive ḡeni ga Asiili yooi ma masa taa wolai. † **1:4** Basan, ta gulu beleititi ti Kaalemele gizei ma, é vεε Liḡan ḡizeiti ba, mináti ka aniiti ti βena wola βεε ná, naama yooi yɔḡɔzuvε.

toɔa ga nu laɔɔfuzu kidaavili foloi.
 Toɔa da ba naati maazu, zɔiti ti laɔɔfuzu pɔ be.
 8 Toɔa Ninive ɔolooɔo metu ga zievegi é vuuzu ya,
 é sili nuiti daavili kpidii zu.

Nii ɔa wosu Zuda ma

9 Leeni ɔa wo ɔisizu su ɔooɔo GALAGI laalooɔo?
 Toɔa é faa zuɔooɔoɔo ɔai metu,
 kidaaviligi vaala la ɔea fele!
 10 Ti ɔeeve eɔe kpɔvɔi zu ɔaingiti ti velevelegai baɔo ma,
 ti dooi baazu eyesu é ti zo.
 Ta ɔala metu eɔe tufa vɔi.

Nii ɔa wosu Ninive ma

11 E vɔ be ɔa nu zeɔai ná,
 nii é ɔeni ɔisizu faa nɔi zu ɔooɔo GALAGI laalooɔo,
 é da nu naka ɔisiei wo.

Nii ɔa wosu Zuda ma

12 ɔooɔo GALAGI wooi ɔaa:
 «Anee ni wo zili nuiti mɔinve, ti zuɔa,
 ta neee, gila kpala ge la yega ná.
 Anee ni gè wo unfeni,
 gè la mɔ naa taɔili kea pe.
 13 Nà wo viesu niina,
 gè wo ɔula wo zili nuiti ta-luɔlai zu,
 gè wa-yɔooɔoiti galeɔale, ti vie wo ma.»

Nii ɔa wosu Ninive masagi ma

14 Wee nii ɔa ɔooɔo GALAGI deveai è laalooɔo:
 «È la è-mavofoda zɔooɔo, è-laaseigi va ve ti va,
 nà da-ɔooɔo ganigiti ti ga gului ba kɔlu ɔaawuungaiti kula da-ɔalagi ná-pele wu,
 gè ti ɔooɔo.
 Nà da-ɔabayeei be,
 mazoo nɔun gaazu, wo la mɔ ga ani nɔe.»

2

Nii ɔa wosu Zuda ma

1 A wee keelai va, é gizeiti ma,
 é da va ga woo niine vagoi,
 é ziilei fai laazeelizu.*
 Zuda nuiti, à GALA fai ma vetiiti kevele be,
 wo wa-minazefegiti daazeeli GALA be!
 Mazoo nu nakai la mɔ ziaa wo zaama pe,
 é ɔooɔoɔo metu.

Ninive wolo vai ma ɔulakeimai

2 E ɔooɔo nui ɔana va è laalooɔo.
 Da-ada biingiti make!
 Gaaba, è wee peleiti ma,
 zaamaɔili, è ɔaaba ga zebai pe!
 3 Mazoo ɔooɔo GALAGI ɔa Zakobe mavofodaiti ta-lebiyai veezu ti ya volu,

* 2:1 Wee ve: Eza 52:7.

é Izelayele ná-bòólòlài ve zea volu.
Toosu nuiti ti ti ǵaavalani ba,
ti ta-leezen belei ǵologolo.

⁴ Ani bòiǵi ǵa siaai kòǵǵo nuiti ta-ǵòǵǵo zepɛgiti ma,
ta-zalavusuiti maǵǵilive ga seǵe bòiǵiti.
Siɛǵi zu ti ǵevele bɛɛɛai la kòǵǵo vai ma,
kòǵǵo wotoloiti kpɔive eǵe abui,
kpɛɛinti ti ǵa bali.

⁵ Kòǵǵo wotoloiti ti ǵa bize taazuve ga ziiǵaawanai,
ti ǵa bize adaveti,
ǵa ti ǵa nò ga sòmǵiti ti ǵaazogai,
ti ǵa bize mini-o-mini eǵe mainmain.

⁶ Ninive masagi ǵa ná-kòǵǵulubaiti tolisu,
kɛɛ ta ziezu, ti zu ǵa bali.
Ti zo nuiti ta bizezu ga lia sigǵi vò bɛ,
bòǵǵo maalobosuve bɛɛɛve miná.

⁷ Zie wolai lugǵozosuve laave vieni,
masa pelei woloni!

⁸ Ti anzanu masagi maanakai vilɛga, ti lia la,
ná-botidɛ anzanuiti ta kpalagi wosu eǵe poopogiti,
ta-yiiòòlòlò zu, ta ǵekegiti sulogazu.

⁹ Ninive ǵeni ga zie make digǵi wolai,
kɛɛ zie pe ge vua ya, é ǵula su.
«À lo, wa ve! A lo, wa ve!» Kpɛɛi ǵana é loozu,
kɛɛɛ pela nui tanɔpe ge la ǵaleni ma.

¹⁰ A ná-waliiti zɛve, à ná-zanugiti zɛve!
Taai ná-naavoloi la bega pe,
ani vagoi letele ka é vuuni ná.

¹¹ Tooma vai, nama vuu vai, ta nu vaa vai!
Nuiti inɔteveve ti-yiimave,
ti-niibiiti su ǵa bali,
ti lɔɔzulevea, ti-ǵaazuve ti maavala.

Fanimai woga ga zalai

¹² Leeni ǵa keai ga zalai ná-zɛǵei?
Uɛ zala yivoiti ti ǵeni ǵnɔǵi zòòosu ná,
nu nɔpe ge la ǵeni ti bòòzu ná,
zala zinei a la liina ti-ǵnɔ gaiziezuve.

¹³ Zala zinei ǵeni suai zosu ma yivoiti bɛ,
é ǵa tanigaa ǵdaaleve zala zaaiti bɛ,
é ná-zɛǵei laave su ga daamianigi,
é sulaave ga suaiti, é ti valivaliai ga.

¹⁴ Ǵòǵǵo GALAGI Fai-Pɛ-Maliǵii wooi ǵaa:
«Wɛɛ, ná ǵa gè è laalòǵma,
ná ǵa-ǵòǵǵo wotoloiti kɛɛzu ga zuvui,
ǵa-zala yivoiti kpɛin ta za kòòmave.
Toomai è kɛɛzu eteai zu, ná ǵa gè naa besu,
nu la mò ǵa-ǵeelaiti goomeniga.»

3

Maanogɔ ɔa nama vuu laai ve

¹ Maanogɔ ɔa nama vuu laai ve,
nii é masadaí ɔɛɛzu yaavai maazu,
é ná-kpɛtɛi wosu ga toomai,
yeenɔpɛ toɔa toomai ɔɛɛzu!

² Kpakɔi lugi ɔa é menisu ná,
wotoloiti kɔɔɔ lugi ta sooiti tugi,
kɔɔɔ wotoloiti tugi ná.

³ Soo bize nuiti ti da kɔɔi loo,
boɔa zɔkpɔiti ti da niikpi,
mɛɛinti ti da mainmain zaɔa.
Nu maawanai laawɔɔla,
nu vuomai ɔɛ adave pɛ nɔ,
nu la zooga gaalusu,
nu da zie poomaiti ma nɔ ɔɔ!

⁴ Naa pɛ ge ɔɛɛni tɔzei kologolo anzanui ná-kologologi va,
ná-pagi lɔɔɔ ɔɔlaai, gola zoogai sale vai la.
E ɔɛni nuɔuseiti ta zii ɔɔligiti maamiizu,
ga ná-kologologi ta ná-sale vaiti maavele.

⁵ ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa:
«Wele, ná ɔa gè è laalɔɔma,
ná da-lookɔbai ɔɔlazu è ɔɔba, gè pɛɛ è ɔaazu,
gè è-maɔnakai le ga zii ɔɔligiti,
zɔɔma masa zooiti ti baɔɔɔla è ma.

⁶ Ná kava luulai vilisu è ma,
gè unfegi yei ga de,
gè è ɔɛ ga pɛtɛ ganii.

⁷ Nu nɔpɛ a è ɔaana, toɔa vela è va,
é ɔɛ ma: «Ninive ɔɔlogologa.
Be ɔa a maawɔinɔa?»
Mini ɔa ná gaanɛɛɛ nua zɔɔɔ ná è ve?»

⁸ E vizɔ ka bogai Tɛɛese * va ɔaa,
taa wolai é ɔɛni vuuni zie wolai Nile ma bekegiti zɔɔɔzuve,
ziei ɔakuni ma, zie wolai da make,
naa ɔɛ ma ga sigigi?

⁹ Etiyɔpi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
ta-zobogi volu la ɔɛni ɔɔlaa.
Pute nuiti ta Libi nuiti, ta naati ka ti yeezoni.

¹⁰ Anɛɛ naa ve, tɔ balaagi liini duɔlai zu,
ungo, ti soni ga duɔi, ti lii la,
ná-doungoiti balaa, ti ti vaani taazuve ná pɛ.
Nuiti ti zeizumaanɛɛni, ti naati seɔeni ga kpakutoomai,
ná-kundiɔi wolaiti kpein, ti yɔɔɔɔi loni ti va.

¹¹ Da balaagi, da-laɔai ɔa è zo eɔe dɔɔi, da lɔɔɔ.
Da balaagi, da lɔɔɔzu ɔaizie,
è va ɔɔla è zili nuiti zea.

* 3:8 Tɛɛese ɔɛni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asilli masagi Asuuleɔanipale kologoloni.

Ninive ná-zobotalai é va bɔɔɔ gula

¹² E-voluzeizuveti pe ti ɔ́e ga kooleɔfoole gului, nii ma waai ga yɔɔɔyɔɔɔ.

Nu a ma wului niikpina nɔ feya,
ti vu ya naama nui laave, zɔi é wɔinni é mi.

¹³ Da-zalaususuiti pete,
anzanuiti nɔ ɔ́ana ti è ya,
da-yooi laaveti daalaoga gola è zili nuiti tuɔɔ,
abui ta-zɔɔɔgiti gala.

¹⁴ Ziei zaɔa bɔɔɔ ve, tɔɔzei da ga va zeizu kee su,
ta bɔ è maalobo fai va.
Pene vɔlɔiti kpete, è biliki loɔazuveti to!

¹⁵ Kee da zaazu, è ɔ́ala abui zu,
ba è za kɔɔi zu.
Da ɔ́ologolo eɔe daaiti, niiti koto zivoiti ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nubuseiti ti buunni va eɔe koto zivoiti,
ti buunni va eɔe koto kpulugiti.

¹⁶ Da-yaagɔiti ti mɔinni, ti leve geezube zomideɔaiti ba.
Eɔe koto zivoiti ti anii pe miizu, ti ɔ́ove.

¹⁷ E maazuvete nuiti ta ɔ́e eɔe kotogiti,
da-wotiɔe nuiti ti ɔ́e eɔe koto kpulugiti,
ti vuuzu gulu veevele koiti ga, kɔɔe ziegi zu.
Foloi a ɔ́ulana, ti zeɔe ná, nu la mɔ ti ɔ́aa.
Nu la mɔ kwee, ve ti liai ná.

¹⁸ Asiili masagi, da-ɔ́undiɔiti ti nia,
ti la wuunga eyesu ɔ́ɔ.
Da-ɔ́ɔɔfulubaiti ti la mɔ niikpisu neɔeɔein!
Da-nubuseiti ti vazaga gizeiti ma,
nu nɔpe ge la ti ɔ́aalɔɔzu ba.

¹⁹ Da-nimizai zo kelegele kili ge la ná!
Palai loa è va, nii é la valoia pe!
Fai nii seidai è ma, zɔiti pe ti menisu,
ta yealɔɔazu nɔ è ma.
Be ɔ́a è-zɔ nɔi ta la zeelini ma, è ɔ́eni keeɔzu yeenɔpe?

A6akuke Ná-Sευει Wooi lóozeizuυε

A6akuke ná-sευει ɢa GALA goo wo nui ɢaazulo pelei lεεzu ga adeye, faa6aagi ma yeedεɢalai zu, nui υe é nu ɢiligiti ta-666i z666su, é ɢa zeli lo faa ɢ66i ma, é wooɢula GALA ma, ta é ɢoozune, siεgi zu é ná-gooɢaavotegi z666su da. Niima zευει ɢεeni kona und66zitai (600), aisa Yesu Kilista va z666 eteai zu, naama ziεgi zu ɢa Babil66ne nuiti ti zeini la folo ɢulazu υelei ɢoba yooiti unda, názu ɢa Izelaye nυbuseiti ti ɢeni 666ɢ ɢaazaɢasu da, ziizoolai zu, ga, ta-eteai ɢa vaazu ɢεεzu ɢale, ta ti y666zuυe ɢa vaazu ɢεεzu ɢale ta GALA.

GALA ge daawoo wo nui wooɢaavoteni, é keela woo υe zea, n666 ma ziεgi zu nuiti ta-vaa ma, ta yeedεɢalai zu nυbuseiti pε ta vaa ma, è ɢε ga wooɢεɢila nu GALA bε, naa ɢa a zobogi υe è υe è eteai ziε (2:4) è maab66ungi wo ga ladalai, eyεsu GALA ge losυe ɢε (Gaaɢwεsu 3).

Woza a 6aana, siε m66inm66in su, nu ɢa ɢa A6akuke ná-sευει maaloli, nii a kε è naama ɢitogi z666. P66le ná-tεnεgi é boni ga GALA ná-nυbuse m66ungiti, nui ná-wooɢεɢiladai é υilε GALA ba, naa ɢa é kidaaleυei lεεzu Yesu Kilista ná-GALA ma (W66l 1:17, Gal 3:11, E66u 10:38 υετε 6alaagi).

¹ Keela wooi ɢa ga nii, GALA ge dεeni ga GALA goo wo nui A6akuke.

GALA goo wo nui GALA toli fai ga é 66 ba

² Nà yεsu è lolisu eyεsu siεgi 6εgele zeeli,

ɢ666ɢ GALAGI, ga è kɢ66bai ɢε?

E la woilosu ɢ66oi ma.

Nà kpeei loozu ga: «É 66ida!»

E la unm666gi wosu?

³ Leeni vaa zu è telebotala vaiti pε dεεzu ga ze?

Leeni vaa zu è vaazu bu, è ɢε ga maan666 vai υετε nu?

Toomai ta nυbuse maan666 vai n66 ɢa gè kaazu m66aɢoolii zu,

sakpegi ta kɢ66ε vaiti n66 ɢa ti ɢεεzu adave pε.

⁴ Naa maavele ma, nu la m66 ziεzu ga t66gi,

s66le faa la m66 ziεzu.

Maz666 faa ɢ66u ɢε nuiti ti la vaazu bu, telebo nuiti ti va boti ɢε,

tukɢ66iti ti ɢaaleυezu, ta leυezu yaavai maazu.

GALA ná-gooɢaavotegi

⁵ Maligii ɢε ma: «À ɢaazulo dεε zii ɢiligiti ba,

wo laa ɢa v66 ga duai.

Maz666 wa yεsu vulua, wo naa ɢa, nii é vaazu ɢεεzu,

fai naa é ɢεεzu, nu a la bona wo ma, wo la 6ena la da.

⁶ Nà vaazu ga Babil66ne nuiti,

sυɢ66u nυbuseiti, ti ziliai,

ti 6izεzu eteai zu

ga boa yooiti kula ti ya.

⁷ Ti maayikivε, ti maalua,

tiya 666ɢ ɢa ti ti yiima vai leυezu ga ta-zobogi.

⁸ Ta-zooiti kɢizευε, é leυe k66ii va,

ta-ɢiigi ɢaawanavε, é leυe zulu66uiti t66n66i va, ti nu 6εεzu kɢidii.

Ta-zoo 6izε nuiti ti ɢ666a loɢa, ti zεɢε ɢoozama, ti va,

ti ɢove eɢε k66ei, é loozu ná-daamianigi ma.

⁹ Nuɓusei naati pe ta vaazu tooma vai nɔ ma,
 ti ɗaazulogai nɔ ti-ɗakalave va,
 ti da duɔiti gaale ba eɗe naɗaegi,
¹⁰ ti da neɗɗula masagiti su,
 ti da kundigiti ne.
 Ada biin ge la ti ɗaazu ga faa,
 ta pɔɔi ziditona sigigi va, ti le ga ti naati so,
¹¹ ti leve eɗe fiile wolai, ti li ná taɗili,
 ti ɗe ga soba nui, ta-zebei ɗa ti keezu ga ta-ɗalagi.»

GALA goo wo nui wooɗula vai GALA ma volu

¹² Kele kaite wɔɔwɔɔ, da ɗa è ga ɗooɗo GALAGI,
 da ga na-GALAGI, naɗegai, gi la zaa!
 ɗooɗo GALAGI, na-fasai é makesu,
 è yiimazegea ga gi zili nui niiti, è zobogi ve ti ya,
 è ɗe ti tukpɔi la gi unma.
¹³ E-ɗaazuɔeti naɗege gola,
 è va va bu ga è faa na ɗa,
 è la zooga zeizu kpe, è da wele nimiza vai va.
 Leeni vaa zu è welezu nɔ, è la faa naɓe bosu,
 naa zu, nii yaava nuiti ti bosu?
 Leeni vaa zu è maɗesu kpɔ,
 siegi zu nu naiti ti zɔiti kologolosu da,
 tama naati salegai ti va?
¹⁴ Da nuɓuseiti sosu, eɗe kpolodei wu ɗaleiti,
 eɗe ani vulu goiti ti-ma un ge la ná.
¹⁵ Mazɔɔo Babilone nuiti ta nuiti sosu,
 eɗe kalei kalagi sosu,
 ti va ga tiye ta-lumɔi zu,
 ti ti vu ɔoɗo ma ta-zeemai zu.
 Naazu ta ɗoozuneezu, ti naɗai ɗula.
¹⁶ Ti da zalaɗai ɗula ta-lumɔiti be,
 ti ani maku neɗɗegiti gala ta-zeemaiti be,
 mazɔɔo naati sabui zu, ta zoo ti laami,
 daamianigi maɓin ti ya, gola nee.
¹⁷ Ti ye nɔ ta-lumɔiti suwosu,
 ti da zii ɗiligiti paa, maawɔɓɗa la su?

2

Telebo nui ɗa zie na-kidaalevei zu

¹ Nɔun na yesu na-ada makesuɔe,
 ge loni sigigi ɗa,
 ga ge kwee nii GALA ge bosu ma,
 ta velei na na-kpee woiti gaavote da.
² ɗooɗo GALAGI ɗooɗaavoteni, ga niima woiti:
 «Nii ge deezu ga de, naa zeɔe,
 yeevoze ba kokologiti ma,
 naa ɗa a ke nuiti ti da kala ga pagɔ.
³ Yeeɗeɗalal la de zeelini
 ga kulakelamai tei daa va zeeli,

kεε toɟa na maaɓuɟa keeyeei va,
 é la valiboga pe.
 Sulɛbi pa, maaɓɔun,
 mazɔlɔɔ daa ɟa zeeli nɔ ti,
 é la zeɟea ma pe.

⁴ Nui daavegai ga wasogi, é la zɔlega ziimaave,
 keε telebo nui ɟa zie ga ná-kidaalevei maavele.

⁵ Gaamazu, dɔɔi yaavave,
 gaazuleε nui la da ga zeida kpe,
 toɟa da ɟɔdayeɟei zuwɔlɔ eɟe ɟɔvealaazu.
 Zii la leida eɟe saai.
 E da li nɔ ga zooiti soga,
 é da nuɓuseiti pe gaale ba ɓɔɟɔ ma.»

Nimizai ɟa gaazumaavɔɔ nuiti tuɟɔ

⁶ Nuɓuseiti ti zogai,
 ti pe ta vaazu ɲεεɟulasu ɓɔei wosu ti laalɔɟɔma, ta faalaalii,
 ti da ɟe ma: «Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 zɔi é aniiti gaaleεzu ba, tama nɔnɔ laade!
 E da ta ɓɔ maɟuyeye ɟasɔiti ba!
 Da yeεsu naa ɟa, eyεsu yeelε?»

⁷ Zɔiti wo kuyei veeni ti ma, ti la wuzεɟea gaamanɔ?
 Niiti ta ɟe ɓadɔzu wo ma, ti la wuzεɟea ɓaa?
 Tiya ɓalaa, ta loo wo ma!

⁸ Tɔɔzei wo looni zii mɔinmɔin ma,
 nuɓusei mɔtaiti pe ta loo wo ma,
 tɔɔzei nuɓusei ɲamai va wo puuzu,
 faa zuɟologologi zu wo keεzu ga zooiti,
 ta taa wolaiti, ta ta-laaveaiti!

Nimizai ɟa woovalada nuiti tuɟɔ

⁹ Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 zɔi é kakama anii ɟaaleεzu ba ná-peleyeɟei ve,
 nii a ke é zeε pe unda,
 ga maanɔɟɔ mina zeeli ma.

¹⁰ Da-veleyeɟei ná-unfe fai ɟa na è deveai,
 è nuɓusei ma mɔinmɔin kologoloni,
 è valaga da-eteai ma.

¹¹ Mazɔlɔɔ sigigi zu ɟɔtuiti ta kpeei loo,
 pelei unsuve wuluiti ti daazo.

Nimizai ɟa tooma nuiti tuɟɔ

¹² Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 é ɲamai vuuzu, é taai lo da,
 é taai vuuzu ga faaɟaaza golai.

¹³ Siεgi zu nuɓuseiti ti botii ɟεεzu la,
 naama aniiti faa zu ti ɟalazu abui ɟa,
 ziiti ti da ɓɔɟɔ ɓɔlɔ wafuun,
 naa la ga ɓɔɟɔ GALAGI ná-devei ɓaa,
 nii é ga Fai-Pε-Maliɟii?

¹⁴ Mazɔlɔɔ etea nuɓusei pe ka ɓɔɟɔ GALAGI ná-lebiyai ɟwεε ga pagɔ,
 eɟevelei ziei kpoloɟei ɓomave zulaavegai da.

Nimizai ɔa naama nui luɔɔ, zɔi ɛ dɔɔi losu seɪnɔɔɔi la

15 Nimizai ɔa naama nui luɔɔ,
 zɔi ɛ dɔɔi losu seɪnɔɔɔi la,
 keai eɔe anivebei, ɛ so,
 ɛ bɔɔɔ maanakai ɔula, ti da ka!
 16 Lebiyai da sɔlɔɔ, naa ɔa valibo ga ɛ maaboo,
 da bɔɔɔ balaagi, dɔɔi bɔle, ɛ ɔabei ɔula!
 Da-voloi ɔa zeelizu,
 ɛ bɔɔle ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-ziiɔaawana daawɔi.
 Da-lebiyai ɔa valibo ga ɛ unfegai.
 17 Faa zuɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɛ ɔeɛni Liban,
 naa voto ka ɔula ɛ ma.
 Suaiti undaavili fai ɔa la ɛ unma, ga ɛ ɛ leve.
 Mazɔlɔɔ ɛ nubuseiti namai vuuni,
 ɛ tooma vaiti keɛni zooi laalɔɔɔma,
 ta nɔ-taa wolai, ta su nubuseiti.

Nimizai ɔa kɔɔɔɔ gani kɔɔ nuiti tuɔɔ

18 Leeni ɔa kɔɔɔɔ ganigi paazu, nii neɛliɔi nui kpetezu?
 Baa kɔlu ɔaawuungai kpeteai ga salei,
 ɛ losu nuiti tuɔɔ zee vaiti su?
 Mazɔlɔɔ zɔi ɛ kpetezu, naa ɔa bɔɔɔ ɔalivaazu nɔ-kpeteanii ma,
 kɔɔɔɔ ganigi ɛ la bɔezu.
 19 Nimizai ɔa naama nui luɔɔ,
 ɛ ɔeezu gulu buɔai ma:
 «Gaazuzegɛ ma!»
 E ɔeezu kɔtui ma, ɛ la bɔezu: «Wuzegɛ!»
 Ta zoo nei ti nu ɔala baa?
 Pɛte deɛ, zanugi ta wali ɔaei zɛleni ba,
 keɛ zenvu viile ɔila kpalaa ge la su.
 20 ɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔ ɔa zeini nɔ-peɛ nadegai wu.
 Eteai pe ge maagɛ kpɔ, tɔun gaazu!

3*GALA guyei*

1 GALA goo wo nui A6akuke nɔ-GALA falii, ɛ ga maawɔin wuyei.

2 ɔɔɔɔ GALAGI, gɛ naa menini, nii ɛ keɛni,
 gɛ luani da-ɔeeɔwotii va, ee, ɔɔɔɔ GALAGI.
 Da-ɔeeɔwotiiti ti vile su gi ɔaazu!
 Ti ɔula keɛma konagiti daawu!
 Keɛ da-yiiɔaawanai zu, ɔize da-maawɔinɔai zu.
 3 GALA paave ɛ zegɛ Teeman,
 GALA Nadegai vaave ɛ zegɛ Palan ɔizeiti ma.

Nɔ-maayikii ɔa veɛni geɔɔɔɔɔɔɔɔ ma,
 nɔ-lebiyai eteai laaveɛ.

4 Keɛve eɔe wozakalagi ma voloi,
 ma zezeiti ti da volo, ɛ ɔula zeave,
 nɔ-zobogi ma lɔɔɔfuzu vai ɔana!

5 Dɔfɔ zeebei ɔa kakala velei, ɛ da li,

Lo!

kɔlɔ kpadima zeeɓe ɗa kɔɗɔ ɔogiti su.

⁶ Siɛgi zu a lona da, zooi ɗa niikpi,
siɛgi zu é welezu la, zii ɗiligiti sasu ɗa ɓali,
gize wɔlɔwɔlɔgiti ti ɓuse,
kaite ɗize nɛmɛiti ti vuka,
ɔeti ti ɗeni mɔungi ga peleiti, é da zie la.

⁷ Gè Kusan nuiti ta-zegɛ ɗotaiti kaa, ti ɗaavalagai ba,
Madiyan yooi ma ɔelɛiti suɓezegɛlega.

⁸ Ee, Ɔɔɔɗɔ GALAGI, è yiiɗaawanawe zie wolaiti ma ɓaa?
E yiiɗulawe ti laalɔɗɔma, è yiiɗaawana kpolodɛi ma ɓaa?
E losu kɔɗɗɔ wotoloiti su,
ma zooiti ti liizu ga de pile sɔlɔɔsuwe?

⁹ E da-ɗɔɗɔ ɗilegi ɓetea,
da-mɛɛinti ta ga minazegɛgiti, è ti woni.

Lo!

Da zooi ɔalizu su ga zie wolaiti.

¹⁰ Gizeiti ta è ɗaana, ta da ɓali,
sabalagi da zooi yeɓe,
kpolodɛ wolai da zikɔ,
é da ma lakpatakpagi le geezuwe.

¹¹ Foloi ta alugi ti ye loni losuwe,
da-mɛɛinti ti ziezɔ ta-wozakalagi ɗakala,
ta da-ɓeɛin é volozu ma wozakalagi ɗakala.

¹² Da eteai zuɓizezu ga ziiɗulagi,
è ziiti deɛve ga ziiɗaawanai.

¹³ Da ɔaazu da-nuɓuseiti ta-ɓɔba vai ma,
è ɓɔ da-masagi ɔa è seidai.
Da faa ɲɔu ɗe nui ná-pelei ungi levezu ga,
è koloɗolo, è peɛ su mɛɛ.

Lo!

¹⁴ Da gi zili nuiti ta-ɗundigiiiti tɔungiti kpotasu ga ti ɓɔɗɔ mɛɛinti.

Ti ɗeni eɗe fiile wolai,
ti yeizu gi ma ga ti gi zuvaza,
ti da koozunɛɛ ɓeei loo,
ti ɗevele ɓeteai ga zɔi maanɔɗɔai,
ti koloɗolo dɔɗɗuzu.

¹⁵ E pelei laa da-zooiti be kpolodɛi wu,
zie wolai wu é zulusu.

¹⁶ Gè naama wooi mɛnini,
gè ɗe unga wuulee.
Dakɔlɔgiti ti da ɓali,
mà ɗaeiti su da ɗe yɔɗɗe,
gè ye ná, gè da ɓali.
Kele maanɛɛve ga gè zeɛi kpe,
gè kidaavili foloi maaɓɔun,
foloi é ɔaazu gi zili nuiti daalɔɗɔma.

¹⁷ Kooleɗoole gului la mɔ waa pe,
leezen beleɛi la mɔ gwaa woga pe,
wolive wului waa vai ɗa da nuiti kaka,
nu tii ɗe ɔe, é la ani nɔpe sɔlɔɔga ná.

Baalagiti ta boliiti gaa ɔa uala ba ta-zasaiti su,
nike zasa la ma ɔea na.

¹⁸ Kele ndun na, na ɔozunεεzu ɔoɔɔ GALAGI maavele ma,
ziimave laave ga koozunεεi, na-GALAGI maavele ma, e kizosu.

¹⁹ Maligii ɔoɔɔ GALAGI ɔa e ga na-zobogi,
toɔa kɔɔɔiti feɔasu bu, ga dopai nonɔiti kevele,
e zie ga ze gize wolaiti ma.

Guye loo ɔundigii nonɔi ve. E loozu ga konigiti.

Sofoni Ná-Sευει Wooi lɔɔzeizuυε

GALA goo wo nui Sofoni, ná-tενε gooi woni kona undɔzita (600) aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eteai zu, aisa Aɓakuke va ná-tενεgi wo. Siegi zu é ɣeni tενεgi wosu da, masagi Zɔziase la ɣeni de GALA fi ma valibo fai zeini kpasu (2Ma 23:1-28) ta Zuda masadai ɣeni faazupui laawu ma yeeɣeɣalai. GALA keelai ɣa naati gooɣaavotesu, zɔiti ti ɣisizu ga GALA maavaa ɣa nei nuɓuseiti ba, ta faiti ta nei ɣeezu zeema? Toɣa GALA tosuυe leezu faa mɔinmɔin su: GALA ka va é Zuda nuiti ta Zeeluzalεme nuiti tukpɔɣaaleυe (1:1--2:3), toɣa Zuda maagoolii ma nuɓuseiti koloɣolo (2:4-15), naa vɔluma, toɣa Zeeluzalεme niine vɔlu, kpega vɔluma ga faa ɲai ma zapei pe tɔɣula, é nuɓuseiti ze naa, ti ga unmaayei nuiti, ti valagai, nii a ke, ti nuɓusei pe sie velei maavalibo (3:1-20).

Sofoni ɣa bosu é kole, ga GALA ná-nuɓuseiti ti la zooga ti yɔɣɔzuυe va ɣole ta GALA, ni naama nuɓuseiti ti la ɣulani ná mεtu, niiti ti ti ya ɓɔɣɔi nɔ ta-lɔnɔgi ɣaizizu, é leve GALAGI nɔnɔi va. Kele toɣa zeele wooi wosu ga, GALA ka ɣaabaazu ye naati ma, niiti ti zoi zu ga ɓɔɣmaayei nuɓuseiti (2:3; 3:12).

¹ Wooi niiti ka ɢooɣɔ GALAGI ti woni Sofoni ma, Zuda masagi Zɔziase, Amon ná-doun zunui, ná-yeeɣeɣalai zu. Sofoni ɣeni ga Kusi ná-doun zunui, naa keeɣe ɣe ga Gedalia, naa keeɣe ɣe ga Amalia, naa keeɣe ɣe ga Ezeekiase.

Eteai pe tukpɔɣaaleυe vai

² ɢooɣɔ GALAGI wooi ɣaa:

«Nà vaazu anii kpein suwuɣaaleυezu, niiti ti yenvuzu eteai zu.

³ Nà nuɓusei pe koloɣolosu ta suaiti, gè wɔniiti pe koloɣolo ta kaleiti pe, gè naa ɣoloɣolo, nii é nu ɲaiti kɔɣɔzigazu. Nà nu vului ma zuwu ɣaaleυezu eteai zu.»

ɢooɣɔ GALAGI wooi ɣana.

Fai é kooɣɔ gani koo nuiti daalɔɣma

⁴ «Nà yeewuzegezu Zuda nuɓuseiti daalɔɣma, Zeeluzalεme nuiti kpein daalɔɣma, gè Baale lɛbi nui mɔtaiti pe suwuɣaaleυe adave tɔna ba, ta zɔiti ti botii ɣeezu be, ti pe vɔɔma ta zalaɣa ɣula nuiti.

⁵ Nà naati pe koloɣolo, niiti ti leezu pe ɣmaυe, ti da nɔkɔ ná aniiti pe bu, ti volo zu geeɣɔlɔgi zu, ta zɔiti ti nɔkɔsu bù, ti da ɣona mà, nèi gè ga ɢooɣɔ GALAGI, ti lati ti da minazegegiti bo ta-ɣalagi Mɔlɔke υe.

⁶ Nà naati koloɣolo, zɔiti ti vɔluavegai bà, nèi gè ga ɢooɣɔ GALAGI, ta zɔiti ti la gàizizu, ti la wɔinni ti va nà-kpɔba zɔlɔ, ɓa ti va gàazaɣa.»

Fai é nu wolaiti daalɔɣma

⁷ A maagɛ kpɔ, Maligii ɢooɣɔ GALAGI ɣaazu, mazɔlɔ ɢooɣɔ GALAGI ná-foloi maabuɣaa! Mazɔlɔ ɢooɣɔ GALAGI zalaɣai ɣevele ɓeteυe,

é naati gba, zóiti é ti loligai.

⁸ Góogó GALAGI gɛ ma: «Tama, nà-zalaɗa ɗula voloi,
nà laale kundigiiiti bu, ta masa dointi,
ta niiti kpein ti wɛɛinti ta-maaɗilii ma zii wosu.

⁹ Naama volo ná, nà vɔɔɗu naati ba,
zóiti ti buɗɛzu GALA sei vɛlei ma bofalagi maazu, eɗe zii ɗiligiti,
ti ti-maliɗii ná-pelei wuulaave ga naavoloi, solɔɔgai toomai zu ta yaavai.»

Fai é wosu yaaɗoiti daalɔɗma

¹⁰ Góogó GALAGI wooi ɗaa:

«Tama, naama volo ná,
ta kpee woo wolai meni Kale zigidaave,
ta zɔngɔ wooi Koi Niinei zu vele,
ta ani ɗolo lu golai gizeiti ma.

¹¹ A kpeei loo, Buu Uele Goizu nuiti,
mazɔlɔɔ yaaɗoiti pɛ ta zaazu,
wali ɗaizie nuiti pɛ ti zuwuɗaa ɗa levezu.»

Fai é wosu kibɔlɔma nuiti daalɔɗma

¹² «Naa zu, nà Zeeluzalɛme zuvɛɗɛɗɛɗɛɗɛ ga fitinai,
nà vɔɔɗu zunuiti pɛ ba,
ti zeini su kpɛ, eɗe dɔɔi buuveai,
ti da bo yiimave ga:

«Góogó GALAGI la faa nɔpɛ kea,
ma vago baa ma ɲɔu!»

¹³ Toosui ɗa wo ga ta-naavoloiti,
ta-veleiti ta ɗologolo.
Ta peleiti to, keɛ ti la ɲia ti wu,
ti leezen beleiti da, keɛ ti la ma lɔɔi ta bolea.»

Góogó GALAGI ná-foloi

¹⁴ Góogó GALAGI ná-folo wolai maabuɗaa,
maabuɗaa, gaazuvileve é da va,
kpee ɲai ɗa é loozu Góogó GALAGI ná-foloi,
salavusui ziilogai ti pɛ ba, naa boɗɔi ɗa kpee wolai loo.

¹⁵ Toɗa gɛ ga ziiɗaawana voloi,
kidaavili foloi ta koozuviligi,
faa zuɗologolo foloi ta faaɗaavalabai.
Foloi naa ɗa gɛ ga kpidii, é gɛ ga kpidi boii,
foloi naa ɗa gɛ ga tonabiingi ta bumugi.

¹⁶ Naama volo ná, salavusuiti ta puuugi ve,
ti kɔɔ beei loo taa wolaiti daalɔɗma sigigi ti ma,
ta ti zu vele ɗaagoozagiti daalɔɗma.

¹⁷ «Nà nuɓuseiti dɔ kidaaviligi zu,
ta zie eɗe gaazuɗole nuiti, ti da yeevee mɛmɛ,
mazɔlɔɔ ti kotoi ɗɛa daalɔɗma, nɛi gè ga Góogó GALAGI.
Ti-ma ɲamai ɗa vu adave pɛ eɗe fufiligi,
ti-ma voomaiti ta luula eɗe kavai.»

¹⁸ Ta-waliiti ta zanugi ti ti ya
naati ti la zooga ti va ti ɗizo
Góogó GALAGI ná-ziiɗaawana voloi.

Ná-ziiḡaawana abui ḡa eteai pε kologolo.
Gaamazu, naa maa ḡa yiki,
toḡa eteai zu nuḡuseiti pε suwuḡaaleve.

2

Toligi é wosu ḡoḡmaayei vai zu

¹ A ḡaale ba, wo maaḡo,
wɔi wo ga zii, unfe ge la wo ma,
² aisa deve zevei va ḡula,
foloi va leve eḡe molo ḡooloi,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana va zeeli wo ma,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi va zeeli!

³ A ḡooḡo GALAGI ḡaizie, wɔi wo ga ḡoḡmaayei nuiti zoi zu,
wo ḡolozu ná-deveiti be!
A telebodai ḡaizie ta ḡoḡmaayei.
Tanisu toḡa wo ye ná ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi.

Nimizai ḡa folo liizu vele nuiti tuḡo

⁴ Kulaai ḡa wo Gaza va tete,
Asekalɔn ḡologolo,
Asedɔde nuiti ti ḡe ná, ga folo gaalɔgai kpekpe,
Ekelɔn nuiti ti ḡula ná va.
⁵ Maanɔḡai ḡa wo ve, Kelɔte nuiti, kpolodei ḡoba zeii wo nuiti!
GALA ná-tukpɔi ḡa wo laalɔḡama, é ḡe ma:
«Kanaan, é ga Filiseti nuiti ta-yooi,
ná è ḡologolosu, nu vulu nɔpe la mɔ ḡea ná.
⁶ Da-yooi, kpolodei laave,
miná ḡa valibo ga togani laamiizuve,
zoi baala make nuiti ta ḡe bizezu su,
ti da baalagiti ta-zasai lo ná.»
⁷ Kpolodei laave tɔna ka ḡe ga Zuda nuḡusei mɔtɔiti tɔnɔ.
Ta ḡe liizu ga ta-loganiiti ná, ti da laami.
Kpɔkɔi, ti da looḡo Asekalɔn veleitɔ bu,
mazɔlɔ ḡooḡo GALAGI, ta-ḡALAGI ḡa ti maalobo,
é ta-vai valibo ga pagɔ.

Nimizai ḡa folo ḡulazu vele nuiti tuḡo

⁸ «ḡe Moabe nuiti ta-voomu gooiti menini,
ta woo nɔi Amɔn nuiti ti boni,
ti baagɔlani ná-nuḡuseiti ma,
ti da ta-yooi zuwɔlɔ ga naati ta-yooi, ti ḡeni seḡezu.»
⁹ ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii Izelayele ná-GALAGI wooi ḡaa:
«Naa ḡa é ba, eḡevelei ḡe vulua la ga ḡite,
Moabe ḡa ḡe ga Sɔdɔme ḡevele,
Amɔn nuiti ti ḡe ga ḡomɔl ḡevele,
tufa nɔi letele nɔ ḡa a ḡe vɔnɔsu náve,
kpolo ḡula yeḡei nɔ ḡe ná, zoi ḡologolo metu eyesu ḡo.
Ná-nuḡusei mɔtɔiti ta loo ti zu,
ná-zoi zu nuiti ta ye ná, naati ta naa zeḡe ga tɔnɔ.»
¹⁰ Naa ḡa zeelizu ti ma ga ta-wasogi ma zalai,

tɔɔzei ti baafulani Gɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɔii, ná-nubuseiti ma,
ti ta-vaiti gaawɔɔɔ, naati ti loo bu.

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ná-maayikii le ga tiye,
mazɔɔɔ toɔa eteai ná-galagiti kpein koloɔɔlo.
Naazu, anɛɛ zii niiti ti maagoozaai,
ti pɛ ta lebiyai ve be,
ɛɛ gilagilagi ɔa naa ɔe tɔ boɔɔi zeizuve.

Nimizai ɔa lekpeɛma veleɪ nu yeezazuve nuiti tuɔɔ

¹² Etiyɔpi nubuseiti balaa,
nà-boɔa zɔkpɔi ɔa ti zubota.

Nimizai ɔa lekpeɛma veleɪ nu ɔvvezuve nuiti tuɔɔ

¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeewuzeɔe
nu ɔvvezu vele yooi laalɔɔma,
toɔa Asiili undaavili,
é Ninive ɔoloɔlo,
naa ɔe ga zou vɔɔi eɔe tevebai.

¹⁴ Taai vuuzuve ɔa, toganiiti ta ɔe vɛɛzu ná,
ta suai ma ziiti kpein,
buungiti ta devɛiti ta ɔe zɛɛsu ma beɔɔgiti ba kpidii.
Nu da wɔniiti goomeni peɛiti ma veneteɛiti da,
nu ɔa yesu kpofalagi nɔ ma, è peɛi wuuɔoloɔlogai ɔa,
seɔe dakaiti ta ɔula ná.

¹⁵ Wele leɛ taa wolai va, koozunɛɛi ɔeni su,
su nubuseiti ti ɔeni kaazu ga ta zeini ziileigi zu,
ti da ɔisie ga ti ɔeɔala la ná.
E woloa, é ɔea ga dɔɔɔ zuaiti peɛzuve!
Zɔiti dɔin ti levesu ná
ta foei vɛɛzu, ti yeevɛɛ la.

3

Nimizai ɔa Zeeluzalɛme nuiti tuɔɔ

¹ Nimizai ɔa kololala laai ve, kɔzɔai,
é ga nu vaa laai!

² E la woiloni toligi ma,
é la vaazu maagoloi wu,
é la boɔɔ ɔalivaazu Gɔɔɔɔ GALAGI ma,
é la voluzeizu ná-GALAGI va.

³ Ná-kundiɔiiti ti ná
ta ga zalaiti ti zikɔzu,
ná-tukpɔɔaaleve nuiti ta ga zuluɔuiti ti kpegi wosu kpidii,
ti la tanɔpe makesu, ti va mi sobui.

⁴ Ta-GALA goo wo nuiti ti la ga totuɔɔ vagɔ,
ta ga yaava nuiti.
Ta-zalaɔa ɔula nuiti ti la unfema veezu aniiti be ti veai GALA be,
ta ná-tɔgiti koloɔolosu.

⁵ Anɛɛ naa ve, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ná, taazuve,
é da boɔɔ le ga telebo nu ve,
é la faa nɔu nɔpe keɛzu.

Sobu-o-sobu, zefema la ba, toɟa ná-tukpɔiti gaalevezu.
Kɛɛ faa nɔu ɟɛ nui la da ga unfe pɛ.

⁶ «Gè ziiti suwuɟaalevea,
gè ti-velesuɔeti suɟologolo.
Gè koi yɔɟɔzuɔeti kologologa,
nu nɔpɛ ge la mɔ ziezú náti.
Ta-laa wolaiti sunakai ɟɛ de,
nu ɟila kpalaa ge la mɔ zeini ná.

⁷ Kɛɛ gè ɟɛni ma:
«Da unfe mà, è tɛnɛ gooi zo,
naa ɟa a kɛ, è-zeizuɔe mina ɟologolo.»
Gè ti loɟani sie mɔinmɔin su,
kɛɛ ti ɟɛni ɟaazuvilezu ga faa nɔi ɟɛa,
ti-ɟɛɛvai pɛ su.»

⁸ Gɔɔɟɔ GALAGI wooi ɟaa: «Naa ɟa é ba, à màaɔun,
ungo, à naama voloi màaɔun,
yeei gè vaazu wuzegɛzu la kɔɔzoganii vaa zu.
Gè devea ga gè ziiti ta masadaiti gaale ba,
ga gè nà-ziiɟaawana wolai ze ti ma.
Eteai pɛ ka ɟala ga nà-ziiɟaawana abui.»

Tukpɔi ɟaawaaiti

⁹ «Naazu nà nuɔuseiti maavalibo,
nà ti-lakɔlogiti nade,
ta fàli, nɛi gè ga Gɔɔɟɔ GALAGI,
ti pɛ ta dèbi ga yiimavɛ pɛ.

¹⁰ Anɛɛ Etiyɔpi de wolai volu vele nuu,
dèbi nui, niiti gè ti vazani,
ta va pò ga ta-veɛaniiti.

¹¹ Naama volo ná, nà-nuɔuseiti,
wo la mɔ unfega ga wo luva veleiti faa,
kotoi niiti wo ti ɟɛni dàalɔɟoma.
Nà naati pɛ kula wo zaama,
zɔiti ti laavegai ga wasogi,
wa be niina waso fai va nà-gize nadegai ma.

¹² Nà nuɔuseiti make wo zaama,
ti ga ɔɔɟomaayei nuiti ta ti valagai,
ta ɟɛ velesu Gɔɔɟɔ GALAGI volu.

¹³ Izelayele nuɔusei mɔtaiti ta ɟɛ vulua,
ti la mɔ telebotala vaa nɔpɛ kɛa,
ti la mɔ zɛɛ nɔpɛ boga,
ti la mɔ yaava vaa nɔpɛ kɛa ga ti-laave.
Ta zoo ti daami wo, ti niimɛni vɔɟi wo,
nu nɔpɛ ge la ti maalua.»

Minazefegi Siyɔn vɛ

¹⁴ Ee, Siyɔn nuɔuseiti, à vuka ga koozunɛi!
Ee, Izelayele nuiti, à ɟɔkɔ ga koozunɛi!
Ee, Zeeluzalɛme nuɔuseiti, à ɟoozunɛ ga wo-yiimavɛ pɛ!

¹⁵ Gɔɔɟɔ GALAGI peelala vai ma ɟasɔi zefɛa wo unma,

é wo zili nuiti kpɛa wo ʋolu.
 Izelayɛle ná-masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo zaama,
 maa la mɔ nɛɛni wo ʋa lua maanɔɔɔ ʋa.

¹⁶ Naama volo ná, ta ɔɛ Zeeluzalɛme ma:

«À mina lua, Siyɔn nubuseiti,
 wo iɲɔ ge mina leve pa!

¹⁷ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa wo zaama,
 ga kɔɔɔɔ ɔulubai é wo ɔizosu.
 Toɔa wo ɔaanɛɛɛzu ga ná-nɛɛbei,
 toɔa koozune wuyei loo wa-vaa zu.»

¹⁸ Maligii ɔɛ ma: «Nà maanɔɔɔ vaiti kpe wa-ʋeti voloiti ba,
 niiti ti ɔɛa wo unma ga kasɔi ta zɛlilomai.

¹⁹ Wɛɛ, naama zɛɛgi zu, nà ʋɔɔɔ naati pɛ ba,
 niiti ti wo zopele ɲɔuni.

Nà naati balɔ, niiti ti lɛkpuzu,
 zɔiti ti loai ya, gè naati gaalɛ ba.

Nà wo ɔɛ ga unfema nuiti,
 wo-lɔɔɔi ɔula zooiti pɛ su,
 ʋeti unfegi zeelini wo ma náti.

²⁰ Naama zɛɛgi zu, nà ʋa ga woye ʋolu,
 siɛgi zu gè wo ɔaalɛzu ba la ʋolu,
 nà wo-laaseigi wɔɔɔ, lɛbiyai ɔɛ wo ʋɛ
 eteai zu nubuseiti pɛ saama.

Nà naa ɔɛ siɛgi zu,
 gè wa-vaiti maavalibosu da, wa ɔɔɔi wo ɔaazu.»
 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa é boga.

Azee Ná-Sευει Wooi lóozeigi

Niima zευει ɔa GALA goo wo nui Azee losuve lεezu GALA sei vεlei lo fai zu Zeeluzalame, Zuifuiti galegai ma ma ti ɔula duolai zu Babilone, ve ti ɔeni ná kona undozitai (600) lóozeizuve. E woo moinmoin feeve ade ya, niiti GALA ge ti woni kona undoolugo puufelego (520) ma, aisa Yesu Kilista va zoloo.

Zuifui moungetti ti vaani ti ɔula duolai zu, kona undoolugo puusavago maazu lóovai (538) ma, aisa Yesu Kilista va zoloo, naati ka ti maaneni ti GALA sei vεlei lo volu nii Babilone nuiti ti goloni kona undoolugo puulóovai maazu lófelai (587) ma, ti iɔo ge leveni fala. Naa ɔa é keeni GALA ná-keelai nuβuseiti ta-ɔundigiti maanenezu ga ti botii lózei volu. Naama wotii lózei volu kona undoolugo puufelego (520) ma. Azee ɔa naati iɔodoozu zoiti pe ti woilosu gooi ma, ga nuβuseiti ta-valadai, ta aniiti kpetelalai, naa lózeive GALA sei vεlei kologologai, é ye ná no (1:1-14), é boni ti ma ga, GALA sei vεle niinei ná-pagi ta ná-lebiyai ɔa budezu zoi nonoi maazu nii é woloni (2:1-9), naa lo fai ɔa ɔe ga zaβu, kózaba vai be, ta baladai nii GALA ná-nuβuseiti ti saama (2:10-20). Zolobabele zou zεve ɔundigiti, Davide mavofodai, GALA ge minazeɔe gola ɔeeni naa ve, velela vεlei ma vaa zu (2:20-23).

GALA sei vεlei ma maaboungi, ɔa va, lebiyai ɔe be, é leve ma moungetti va, é zoloozu GALA zea, ga ná-botige nui maavele, é yimazegezu la, naa ɔa é vaazu Izelayele nuβuseiti kevelei lεezu ti ɔula vóluma duolai zu. Azee ná-tene gooitii maavele ma, é iɔodoo veeni ná-yeedeɔalalai zu nuβuseiti be, ti ɔula iɔotevei zu, ti bogo ve botii ya, tózei faa niineiti ba GALA ge kpetezu.

GALA sei vεlei lo fai volu ma yeedeɔalalai

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔona felesiei ma alu dozitasiei ma volo moungetti ma, ɔooɔo GALAGI bóeni GALA goo wo nui Azee vo, ga é daazeeli Zuda you zεve ɔundigiti Zolobabele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔula ɔundigiti wolai Zozuwe ma, Yewosadake ná-doun zunui, é ɔe ti ma: ² ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «Niima nuiti ta ɔeezu ma: «Yeedeɔalalai la de zeelini, ga ɔooɔo GALAGI ze vεlei va lo volu.» »

³ ɔooɔo GALAGI laawooi laazeelini ti ma, GALA goo wo nui Azee ya, é ɔe ti ma: ⁴ «Yeedeɔalalai ɔa nei wo ve ba, wo ze wa-vele vagoti bu, ti maanai, tama GALA sei vεlei kologologai?»

⁵ Naa ɔa é ba, ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagoo, fai é laazu wo ma. ⁶ Wo ani moinmoin fazaga, kele tago no ɔa wo soloozu, wa daami wosu, é la kula ɔeezu ga woye, wa boolezu, kele é la wo yiileizu, wa bogo maagilizu, die ge la zeida wo ma, botige nui zalai ɔa ɔeezu, ege a ɔe vuuzu boloo zaɔai zu.»

⁷ ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagoo, fai é laazu wo ma. ⁸ A le gizeiti ma, wo va ga guluiti, wo sei vεlei lo. Naazu koozu ɔa nee miná, ná lebiyai zoloo.» ɔooɔo GALAGI ɔa é boga. ⁹ «Wo ɔigi loni ani moinmoin ba, kele tago no ɔa wo solooni wa-balagaveti. Nágoi ɔa wo vaani la wa-veleiti bu, kele ge laa viilei vuuni ma, gaavala ba. Leeni vaa zu?» ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «Tózei sei vεlei vai va, kologologai, tama wo pe wa ɔaaɔazu wa-veleiti no ma. ¹⁰ Naa ɔa é keezu, geedeɔo la keezu, é va duβui ve, zoi la vaazu bu, ani a va vóno. ¹¹ Ná ɔa ge foonoogi maaloliga zoi ma, ta gizeiti ma, ta kpalagiti ma, ta leezen beleiti, ta wolive beleiti, ta ziinziin ganigiti kpein zoi ma, ta nuβuseiti ta suaiti pe, é ɔokula nuβuseiti ta-wotiiti pe ma.»

¹² Zolɔbabele, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pe, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu, naati pe ti Ɔooɗɔ GALAGI, ta-ƆALAGI wooi zefeni ga gaamai, niigi GALA goo wo nui Azee boni ti ma. Keela wooi Ɔooɗɔ GALAGI ta-ƆALAGI feeni zea, é naa ɗaabelani ga pagɔ, nuɓuseiti ti luani Ɔooɗɔ GALAGI va. ¹³ Naa voluma, Azee, Ɔooɗɔ GALAGI ná-keelai é teveni, é Ɔooɗɔ GALAGI wooi woni ti ma, é ɗe ti ma: «Nà ya, nà wo va!» Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗana. ¹⁴ Ɔooɗɔ GALAGI zebe niine veeni Zuda you zewe ɗundiɗii Zolɔbabele ve, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ve, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pe be, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu. Ti pe ti liini Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii zeɪ veɪe wu, ti botii lozei, ¹⁵ naa ɗeeni, masagi Daliiyuse ná-konagi velesiei ma alu dozitasiei ma folo uuufelego maazu naanigoi (24) ma.

2

GALA sei veɪe niinei ná-pagi

¹ Masagi Daliiyuse ná-masadai ma ɗona felesiei ma alugi lofelasiei ma volo uuufelego maazu ɗilagi (21) ma, Ɔooɗɔ GALAGI laawooi laazeelini ga GALA goo wo nui Azee maavele, é ɗe ma: ² «Nii ɗa ɗa bo Zuda you zewe ɗundiɗii Zolɔbabele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ma, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓuseiti mɔtaiti pe ma, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu, ɗe ti ma: ³ «Be ɗa é wo zaama, é niima ƆALA sei veɪe tei kaani ná-pada mɔungi zu? Wa petesu ɗale niizu? E la mo wo ɗaazu ga ani nɔpe niizu, keɪe?» ⁴ Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «Niizu, zebzeɗe, Zolɔbabele. Zebzeɗe, zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui.» Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «A zebzeɗe, wa ve, zoi zu nuɓuseiti pe.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii wooi ɗaa: «A boɗo ve botii ya, mazolo nà wo va. ⁵ Ge naama minazefegi ɗeeni wo ve, siegi zu wo ɗulani la Ezipete yooi va. Nà-Zenvui ɗa wo zaama, à mina lua negelein!»

⁶ Mazolo Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii wooi ɗaa: «Naa voluma mɔno, su la mo ɗoozazu geegolagi bali ta zoi, ta kpolodei ta zoiiti. ⁷ Nà zii ɗiligiti pe keezu unga wuulee, ta-naavoloiti pe ta va ve, nà niima ƆALA sei veɪe laave ga padai.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga. ⁸ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii wooi ɗaa: «Walii kpein ka ga nɔno, zanugi kpein ka ga nɔno. ⁹ Naazu, niima ƆALA sei veɪe niinei ɗa va, é ɗa volo, é leve ma mɔungi va.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga. «Nà ziileigi zeɪ miná.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii wooi ɗana.»

Tuyai ma minazefegi bogai nuɓuseiti be, ti ɗozoi

¹⁰ Masagi Daliiyuse ná-masadai ma ɗona felesiei, ma alu taavuusiei ma volo uuufelego maazu naanisiei (24) ma, Ɔooɗɔ GALAGI boeni GALA goo wo nui Azee va, é ɗe ma: ¹¹ «Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii wooi ɗaa: «Zalaɗa ɗula nuiti gaazaɗa, ti ɗi fe é ve niima vaiti su: ¹² Ni zalaɗa zua ɗadagai ta a ɗena nui ta ná-sege la, segei naa a vooɗuna bului va, ba ɗonagi ta, ba dooi, ba guloi, ba daamiani nɔpe no, naama anii ɗa ɗade niina baa?» » Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ba-o.» ¹³ Azee ti ɗaazaɗani mɔno, é ɗe ti ma: «Ni nui ta a ɗozona, tozei é vooɗuni nu vooɗuni ta va, ni a vooɗuna daamianigi tanope ba, naa ɗa ɗozo niina baa?» Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ungo, toɗa ɗozo.» ¹⁴ Názu ɗa Azee kpɔei zefeni la, é ɗe ti ma: «Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «Deɗemu zekana niima nuɓuseiti ti la, zekana zii nii la gaazu, zekana ta-woti zulonagi kpein ge la, nii ti feezu be ɗana, kozeve.»

¹⁵ Niizu, à ɗida lee bu ga pagɔ, nii é vaazu ɗeezu, é zo za ma, é li. Aisa wo va katuiti da boɗo maazu, Ɔooɗɔ GALAGI zeɪ veɪe lo fai zu, ¹⁶ leeni ɗa é ɗeeni ga woye? Ni nui ɗigi ɗana panisu uuufelego (20) va ná-kpalagi zu, puugoi no ɗa é solɔsu ná. Ni nui ɗigi ɗana litele uuulɔlugɔ (50) va ná-dooi va be, puufelegoi (20) no ɗa é solɔsu ná. ¹⁷ Ge vooɗuni wo va, ge wa-wotiiti pe ma lonɔ fai ɗaavala ba, ga siinziin ganigiti ta-zeebeiti, ta sakotuiti, keɪe wo

la zefeni yee ma, wo va va pò.» Góogó GALAGI wooi gána. ¹⁸ «Za ga ga alugi laavuusiéi ma volo uuufelegó maazu naanisiéi (24), yeei Góogó GALAGI zeí vélei lo fai lózeini la. Niizu, à gída léé bu ga pagó, nii é vaazu géézú, é zo za ma, é li. ¹⁹ Kébéé ani zuwu nópe ge la mó wo ya kotaiti su, kélé? Leezen bélei, ta koolegóole guluiti, ta gelenade guluiti ta wolive wuluiti, tanópe ge la gwaa woni, jégléin. Kéle é zo za voloi ma, ná ná-tuyai zuwólózu wo vé.» »

Minazefegi é woni Zóóbábele vé, Maligíi yimazefeni la

²⁰ Ma volo naa nó, alugi ma volo uuufelegó maazu naanigó (24) ma, Góogó GALAGI bóeni mánó Azee vó, ná zeizu velesiéi zu, é gfeni ma: ²¹ «Bóé Zóóbábele vó, Zuda you zévé gundigíi, è gfe ma: «Ná vaazu geególógi jiiikipisu ta zoi. ²² Ná vaazu masagiti tokasu, gè zii gíligiti ta-masadaiti ma zobogiti kologólo, gè kóogó wotoloiti daave ta ti bíze nuiti, sooiti ta za, ti góma nuiti ti bóogó va.» ²³ Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gaa: «Kéle naama volo ná, ná boti galivaazu è ma, ná-botigé nui, Zóóbábele, déi è ga Seyaletiyéle ná-doun zunui.» Góogó GALAGI wooi gána. «Gè yimazefea ga de, gè è gfe ga ná-balaqáegi, nii nu ga da poogi gfe la.» Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gána.»

Zakali Ná-Sεvεi Sεvεi lɔɔzei velei

Nu a la zo Zakali ná-sεvεi laasei pεε ga kito sεvεi. Toɔa dεεzu ɔεzεɔεze velegi Izelayele nuɔuseiti ta-ɔitogi laazeelini la wɔɔwɔɔi zu. Sεvεi nii ɔaafwεεvesu ga seizu felegɔ niiti ti la ɔni.

Ma mɔungi é zo ɔaafwεsu 1 ma é zeeli ɔaafwεsu 8 ma, naati sεvεve é lɔɔzei kona undɔɔlugɔ puufelegɔ (520) ma, é yei undɔɔlugɔ puugɔ maazu lɔsavai (518) ma, aisa Yesu va zɔɔɔ. Ti ɔeni botii ɔεεzu vɔɔma yeeɔɔɔala ɔila su ta GALA goo wo nui Azee. Naama GALA gooiti ta ga kulakεlemaiti. Izelayele ná-kito mɔungi ɔeni ga naazu GALA sei vele wolai lo fai, ta Zeeluzalεme vile fai tosu ɔiteɔitegi zu, kundigii Zɔɔɔaɔεεle, ta zalaɔa ɔula nui Zozuwe ɔa ti ɔeni naama vaiti untuɔɔ.

Felesiei ɔeni ga yeeɔɔɔalai maabɔun fai, siegi zu GALA ge vaazu masadai ɔεεzu la zooi ɔa ná pε.

Zakali ná-sεvεi ɔaabelazu velei, é zo ɔaafwεsu 9 ma é zeeli 14 ma, ti zεvεai zɔiti poluma lago poun, naati ta laabakpasu gola faa wola mɔun felegɔi naati ma.

Maliɔii ná-toligi é bosu ga Izelayele nuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔonagi velesiei, ma alu dɔsavasiei ma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, Ido ná-doun zunui balaa ɔeni de, é ɔe ma: ² ɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaawanani wo-mεmεwolani ma. ³ ɔe ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa: A ɔale ma wo va pɔ, ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana. Nà balaa nà ɔale ma wo vɔ. ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii ɔa é boga. ⁴ A mina ɔe ga wo-mεmεwolani kevele, niiti GALA goo wo nu mɔungiti ti ɔeni ɔεεzu ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔa é ga nii: A zege wo zie vele ɔiti ta wo-zɔ ɔiti polu.» Kele ti la ɔeni keeni, ti va woilo ɔɔo ma, ti la ɔɔo zoni, ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana. ⁵ Mini ɔa za wo-mεmεwolani ti ná? GALA goo wo nuiti balaa ti yege vulua eyesu ɔɔ ɔaa? ⁶ Kele tama, dɔawooiti, ta nà-deveiti ɔe ti veeni nà-botiɔe nuiti, GALA goo wo nuiti zea, naati ti wo-mεmεwolani kɔɔɔzumεenni. Ti ti zie velei maavaliboni, ti ɔe ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii gi zogε velei é deveni la, é zoloo gi zie veleiti ta gi-zɔgiti ma.» »

Kulakεlemai ma mɔungi: Soo bulugi

⁷ Masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma, alu puugɔ maazu ɔilasiei (11) daa ga Seebate, naa ná-folo vuufele maazu naanigɔi (24) ma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, é ga Ido ná-doun zunui balaa: ⁸ Naama bidii ɔe kulakεlemai ta ɔaani. ɔe zunu ɔila kaani zeini soo maabɔikpɔigi ɔoma, é ɔeni loni milete guluiti saama pεtu kpomave. Soo maabɔikpɔigiti, ta soo maaleiteigiti, ta soo ɔolegiti ti ɔeni loni polu velei. ⁹ ɔe gaazaɔani, ɔe ɔe ma: «Maliɔii, lee ma zoo ɔa ga niiti?» Geezuɔeelai nii é ɔeni ɔεεzu pɔ, naa ɔeni mɔ: «Nà vaazu ti-vaagɔlabai leεzu ga de.» ¹⁰ Zunui nii é ɔeni loni miletegiti saama, naa ɔe ma: «Niiti ka ɔɔɔɔ GALAGI ti levegai ga ti eteai zubize.» ¹¹ Sooɔize nuiti ti vɔluvaawoni ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ma, é ɔeni loni miletegiti saama, ti ɔe ma: «Gi bega ga eteai zubize, gi kaave ga ziileigi, ta doogogi ɔa ná.»

¹² ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔe ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii, wele, é ɔea ga kona vuulɔfela (70), é yiigaawanai Zeeluzalεme, ta Zuda laa wolaiti ma. Keni yeε é va ti maawinɔa?» ¹³ ɔɔɔɔ GALAGI iɔɔɔɔ ɔεiti ta gaanεεε ɔεiti boni naazu geezuɔeelai ma, nii é ɔeni ɔεεzu pɔ.

¹⁴ Geezuḡeelai nii é ḡeni b̄ezu p̄ò, naa devei veeni zèa ga gè niima ḡeela wooi laazeeli ga: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: «Ziimave laaveḡe ga n̄εbei, Zeeluzaleme ta Siȳon gizei ta-vaa zu. ¹⁵ Kele gola yiiḡaawanave zoi naati ma, ti zeii vele b̄eteai ga paḡo. Maz̄l̄b̄o gè lago yiiḡaawanave n̄o n̄a-nubuseiti ma, kele tiya mu ti ta b̄oga naati ta-maan̄ḡoi va.» ¹⁶ Naa ḡa é ba, Ḡooḡo GALAGI wooi ḡaa: «N̄a ḡalesu ma, gè Zeeluzaleme ḡaazumaaw̄inḡa, n̄a-pelei ḡa lo ná volu, pelei lo nui ná-k̄ḡo galui ḡa la Zeeluzaleme ma.» Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana.»

¹⁷ Geezuḡeelai ḡeni m̄a: «Nii wo volu, è ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: N̄a-taa wolaiti ta ta-ḡulagaan̄ezui z̄l̄b̄o volu, n̄a Siȳon ḡaan̄εne, gè yimazeḡe volu ga Zeeluzaleme.» »

2

Kulak̄el̄mai velesi: M̄ineiti ta ḡain bo nuiti

¹ Gè ḡaazuwuzeḡeni, gè min̄e naaniḡo ḡaani kulak̄el̄mai taḡili su. ² Gè ḡeni geezuḡeelai ma, é ḡeni b̄ezu p̄ò: «M̄inei niiti ta ga leeni?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe m̄a: «M̄inei niiti ka ti Zuda zuvazagai, naa v̄ε Izelayele ta Zeeluzaleme va.»

³ Ḡooḡo GALAGI ḡain bo nu naaniḡo leeni ga ze. ⁴ Gè ḡeni ma: «Leeni ḡa ti vaazu keezu?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe m̄a: «Ḡain bo nui niiti paave ga ti zii ḡiligi naati kp̄l̄o, ti ti-min̄eiti suḡale, teigiti ti-min̄eiti buzeḡeai Zuda yooi laal̄ḡoma ga ti su nubuseiti suvaza. Min̄eiti ka ti Zuda ta Zeeluzaleme nubuseiti suvazagai ga kevele n̄ou, nu n̄ape ge la m̄o ḡea zosu unbuzeḡezu.»

Kulak̄el̄mai z̄avasi: K̄ḡo galui

⁵ Gè ḡaazuwuzeḡeni, gè zunu ḡila ka, k̄ḡo galui zoni zea. ⁶ Gè ḡe ma: «Mini ḡa è liizu ná?» E ḡe m̄a: «N̄a liizu Zeeluzaleme ḡḡḡasu, gè sakpai, ta kogi ḡw̄εε.»

⁷ Geezuḡeelai nii é ḡeni b̄ezu p̄ò, naa maab̄ḡani geezuḡeelai taḡili ba, nii é ḡeni daaḡomis̄u. ⁸ E ḡeni naa ma: «Bize, è b̄oe zunu loungoi nu v̄o, è ḡe ma: «Zeeluzaleme ḡa ḡeezu ga taai, siḡi n̄ape ge la m̄o ḡea ma, t̄oẄzei nubuseiti ta toganiiti m̄oin velei va, niiti ti ḡeezu ná.» ⁹ Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana: «N̄a b̄ḡoi ḡa gè ḡeezu maḡoolii zu eḡe abu ziḡigi, gè ḡe ma taazuve ga ná-lebiyai.» »

Kula zou va nuiti toli fai volu

¹⁰ Ee! Ee! A vela!

Wo ḡula lek̄p̄ema velei nu ḡv̄ezuve yooi tei ba ga suvile!

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

Maz̄l̄b̄o gè wo zuvazaḡe geeḡl̄ogi wu v̄epema naaniḡoi pe,

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹¹ Ee, Siȳon nubuseiti, à vela,

w̄oi wo zeini Babil̄one taazuve.

¹² Maz̄l̄b̄o Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa:

Teigi é t̄ev̄egai ga ná-zobogi,

zoi naati daal̄ḡoma niiti ti loai wo ma, é ḡe ma:

«Z̄oi n̄ape é v̄oḡf̄uzu wo va,

naama nui v̄oḡf̄ua ḡ̄azuleegi va.

¹³ W̄εε, n̄a yeewuzeḡezu zoi naati daal̄ḡoma,

ta latisu ti ḡe ga ta-lūiti zeezu ani.»

Wa kw̄εε naazu ga Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii t̄ev̄eḡe.

¹⁴ «Wa ve de, Siȳon nubuseiti, à ḡoozun̄e!

Wo woḡf̄ula ga koozun̄ei,

maz̄l̄b̄o n̄a ga va gè zeii wo zaama,

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹⁵ Naama volo ná, zii ḡiligi ma moinmoin ka va,
ti ḡili Ḡooḡo GALAGI va.

Ta ḡe ga nà-nubuseiti,
nà zeii wo zaama.»

Wa kwεε naazu ga Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ḡa é tèvegai wo ma.

¹⁶ Ḡooḡo GALAGI ḡa Zuda zeḡe volu ga nənəi, zou ḡadegai zu.
E yiimazeḡe volu ga Zeeluzalεme.

¹⁷ Eteai pε ge maḡe kpə mu Ḡooḡo GALAGI ḡaazu!
Mazəbə toḡa na ḡula ga suvile sei vele ḡadegai wu.

3

Kulakεlεmai naanisiei: Zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai Zozuwe

¹ E zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai Zozuwe leeni ga ze, é loni Ḡooḡo GALAGI ná-geezuḡeelai ḡakala, Setana ḡeni loni Zozuwe yeezazu velei, é da maalə. ² Ḡooḡo GALAGI ná-geezuḡeelai ḡeni Setana ma: «Ḡooḡo GALAGI zelilo è ma faan, Setana! Gaamazu Ḡooḡo GALAGI zelilo è ma, teigi é yiimazeḡeai ga Zeeluzalεme! Zunui nii la ga kovilevegi kulaai abui ḡa ba?»

³ Zozuwe ḡeni loni geezuḡeelai ḡakala, maḡiliai ga seḡe nəḡəiti. ⁴ Naa ḡeni nuiti ma, ti ḡeni loni koba: «À seḡe nəḡəiti kula kəba.» Naa volumna é ḡeni Zozuwe ma: «Wele gè da-vaḡaaza golai zeḡea è va, nà è maḡilizu ga seḡe vāpagiti.» ⁵ Gè ḡeni ma: «Ti bəbə pagəi lə unba.» Tama ti bəbə pagəi ləni unba, ti maḡili ga seḡe ḡadegaiti. Miná ḡa Ḡooḡo GALAGI ná-geezuḡeelai ḡeni loni ná.

⁶ Ḡooḡo GALAGI ná-geezuḡeelai niima zeele wooi woni Zozuwe ma, é ḡe ma: ⁷ Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: «Ni da ziena ga ziima veleiti, è nà-deveiti so, da ḡe ga tukpəḡaaleve nui nà-pelei wu, da ḡe welezu ma ḡoizuve pε ma, nà pele vie è luḡə. Da ḡe ve, naati saama, ti botii ḡeezu bə.»

⁸ A woilo, zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai, Zozuwe, wa è-wəolaiti ti zeini è ḡoba, təzei wo pε wa ga poogi, mazəbə nà vaazu ga nà-botigε nui nii daaseigi ga: Ma Uənəgi. ⁹ Wele gè kətu ḡila pilega Zozuwe luḡə. Kətu ḡila kpegi naa ḡaazuve ḡa ba ga dafela. Nà bəḡəi ḡa gè sevei ḡeezu ma. Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana: Nà zoi nii ná-kotoi zeḡe ba ga folo ḡila nə. ¹⁰ Naama volo ná, wo ḡilagilagi kpein wa ḡe bəḡə lolisu wa-leezen beleiti ta kooleḡoole guluiti bu, wo da ḡoozune ná ziileigi zu.» Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana.

4

Kulakεlεmai bəlusiei: Fitina zeii anii ta wolive wulu felegəi

¹ Geezuḡeelai nii é ḡeni bəezu pə, naa vaani volu, é māləḡa, velei nu a da niiməni nui maaləḡa la. ² E ḡeni mà: «Leeni ḡa è kaazu?» Gè ḡooḡaavoteni, gè ḡe ma: «Fitina zeii anii ḡa gè kaazu é ga zanugi nə ḡeḡeləin, fitina ləfela ḡa é zeini ga. Gulə anijakai zeini ti maazuve, səvε ləfelaiti togai ba, gulə ziezū ti zu, é zeeli fitinaiti su. ³ Wolive wulu felegə ḡa loni gulə anijakai ḡobave, ḡilagi ḡa zeezazuve, zəi ḡe ga kəvεzu velei.» ⁴ Gè geezuḡeelai ḡaazaḡani volu, nii é ḡeni bəezu pə, gè ḡe ma: «Məliḡii, nii voluve ḡa ga leeni?» ⁵ Geezuḡeelai é ḡeni bəezu pə, é ḡaazaḡani é ḡe mà: «È la naa voluve ḡwεε?» Gè ḡe ma: «Ungo Məliḡii, gè la poluḡwεε.» ⁶ E ḡooḡaavoteni, é ḡe mà: «Ḡooḡo GALAGI wooi ḡa é bosu Zəbəbəle ma: E la niima wotii ḡea ga zobogi ta ḡaabaai, keni nà-zenvui zεbei zu. Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ḡa é boga.»

⁷ Da ga leeni kae, gize wolai?

Da valibusu è ḡe ga nemei Zəbəbəle luḡə.

Toḡa kōtu ḡiingi ḡula è zu,
maamuse wooi zaama, ti ḡa ḡe ma:
<Tuya ḡōtui! Tuya ḡōtui!> »

⁸ Ḡōḡḡ GALAGI ḡōeni pḡ volu, é ḡe mà:
⁹ «Zḡḡḡḡḡḡ yeeiti ka ti niima wuulaagi laa,
tiya ma nḡ ḡa ti pelei nii lo fai ḡaaḡelazu.»

Naa ḡa ḡeena wa kwεε naazu ga Ḡōḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ḡa é tèvega wo ma.
¹⁰ «Ḡeni ka mu ti botii ḡōzeizuve ḡoi vaaḡulaai?
Ti maa ḡeni nεeni ga ti ḡōozune,
sieḡi zu ti kōtu zaḡa ḡḡlui ḡaani la zoni Zḡḡḡḡḡḡ ya.

Kōtu ḡaazu ḡḡfelaiti ta ga Ḡōḡḡ GALAGI ḡaazuḡεzεḡiti, ti welezu fai pe ma, ti ḡeεzu zōoi ḡa.»

¹¹ Ḡè ḡaazaḡani volu, ḡè ḡe ma: «Wolive wulu felegḡi nuuti poluve ḡa ga leeni, ti lōni fitina zeii yeezazuve ta kḡvezuve?» ¹² Ḡè ḡe ma mḡnḡ: «Wolive wulu beke felegḡi nuuti poluve ḡa ga lee, ti lōni zanu sḡḡve felegḡiti koba, niiti ḡulḡ ḡelei ziezu ti zu?» ¹³ E ḡeni mà: «È la ti voluḡweε?» Ḡè ḡe ma: «Ungo Mḡliḡii, ḡè la ti voluḡweeni.» ¹⁴ E poluleeni ga ze, é ḡe mà: «Zunu felegḡiti kana niiti ḡulḡi ziaai ti ma, ti losu eteai pe Maliḡii ḡakala.»

5

Kulakeḡmai ḡzitasiei: Seve biligi é ḡovesu

¹ Ḡè ḡaazuwuzegeni volu, ḡè seve biligi ḡa, é ḡa ḡove. ² Geezuḡeelai ḡe mà: «Leeni ḡa è kaazu?» Ḡè ḡe ma: «Seve biligi ḡa ḡè kaazu, é ḡa ḡove, sakpai ḡa ga meḡeε puugḡ, kōḡi ga meḡeε ḡḡlugḡ.» ³ E ḡeni mà: «Sevei naa ḡa maanḡḡ vai zεveai su, nii é vaaazu zeelizu zōoi ḡḡḡkḡḡma ná pe. Bogε su ga unma nui pe ḡe ḡe, ti ḡula zōoi nii va, zḡiti ḡalaa ti zεε zeele wooiti bosu, ta ḡe, ti ḡula ve va. ⁴ Ḡōḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana: Nà ḡḡḡ ḡa ḡè vaaazu ga maanḡḡi naa, nii a ke é le unma nui ná-pelei wu, ta zḡi é konai wosu ga ḡḡaseiḡi zεei maazu. Foovooi ḡa le é zεi ta-velei wu, é pelei pe kologolo, é peε dakai va ta kōtuiti.»

Kulakeḡmai ḡḡfelasiei: Anzanui ḡeni zeini kpḡḡḡi zu

⁵ Geezuḡeelai é ḡeni ḡōezu pḡ, é ḡeni mà: «Ungi wuzegε è wele naa va, nii é ḡulazu munu.» ⁶ Ḡè ḡeni ma: «Ḡegele ve?» E ḡōḡḡaavoteni, é ḡe mà: «Kpḡḡḡi ve, é ḡulazu.» E ḡe mà mḡnḡ: «Kpḡḡḡi nuu ḡa é ga nuḡuseiti koozu ḡisiei zōoi zu ná pe.» ⁷ Naama zieḡi zu kḡlui nii é ḡeni ga kpḡḡḡi ma lakulugi, naa wuzegeni da, anzanu ḡila ka é ḡeni zeini kpḡḡḡi zu. ⁸ Geezuḡeelai ḡeni mà: «Anzanui nuu ḡa é ga sunḡulai ma vooḡi.» Naa vōluma é zḡḡni naa va, é yei kpḡḡḡi zu volu, é ḡaḡulu ma.

⁹ Ḡè ḡaazuwuzegeni volu, ḡè anzanu felegḡ ḡa, fiilei zεidai ti wu, ti ḡa ḡove, koveḡi ḡeni ti va, eḡe wḡni daa ga sigḡḡε. Ti kpḡḡḡi zεḡeni, ti leε la fiilei zu. ¹⁰ Ḡè geezuḡeelai ḡaazaḡani, é ḡeni ḡōezu pḡ, ḡè ḡe ma: «Mini ḡa ti liizu ga kpḡḡḡi ná?» ¹¹ E ḡe mà: «Ta liizu la Ḡabilone yooi zu, ti kḡḡ velei lo. A ḡevele ḡeḡena ta sei niina kḡḡ ḡōtui maazu.»

6

Kulakeḡmai ḡsavasiei: Wotolo naanigḡiti

¹ Ḡè ḡaazuwuzegeni. ḡè soo wotolo naanigḡ ḡa, ti ḡa ḡula kḡlu ḡḡi gize felegḡiti zḡḡzuvε. ² Soo maabḡikpḡḡḡiti ka ti ḡeni ma mḡungi va, soo leiḡiti ti ḡe felesiei va. ³ Soo ḡoleḡiti ti ḡe savasiei va, soo vḡnεḡiti ti zḡḡaai ti ḡeni naanisiei va. ⁴ Ḡè geezuḡeelai ḡaazaḡani, é ḡeni ḡōezu pḡ, ḡè ḡe ma: «Mḡliḡii, lee zoo ḡa ga nuuti?» ⁵ E ḡōḡḡaavoteni, é ḡe mà: «Fiile naanigḡiti be, ti ḡea lōni eteai Maliḡii ḡobave, ti ḡulazu ná niina, ti ḡa li.» ⁶ Soo leiḡi niiti

ti ɣeni wotoloi gilagi va, naati ti liini ga lekpeɱave nu ɣovezu velei yooi zu, naa volu soo ɣolegiti balaa ti ɣulani, soo vɔnɛgiti ti liini ga lekpeɱave nu yeezazu velei yooi zu. ⁷ Soo zuɔaagiti pe ti ɣulani, wɔin wola ɣeni ti ma ga ti eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subize. E ɣeni ti ma: «À liina wo eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subize.» Tama ti eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subizeni. ⁸ E tɔlini, é ɣe mà: «Welena zɔiti ti liizu lekpeɱa velei nu ɣovezuve, naati ta ziileigi ve Zènvui ve naama yooi zu.»

Masa bɔɔlɔgi lɔ vai zalaɣa ɣula nui Zozuwe unma

⁹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni pɔ ɣani: ¹⁰ «Yeezei kula zou va nuiti ta-veɛaniiti bu, nii Ɔɛledayi, ta Tɔbiya ta Yedaya ti vaai la. Liina za nɔ Sofoni ná-doun zunui Zɔziase ná-pelei wu, ve nui niiti ti laayeidai ná, ti zeɣeai ma Babilɔne. ¹¹ Da walii ta zanugi zeɣezu, è ti ɔete ga masa bɔɔlɔgi, è dɔ zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai Zozuwe unma, Yewɔsadake ná-doun zunui. ¹² Ɔɛ ma: «Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa:

Zunui ta ɣa ve,
daaseigi ga Ma Uɔnɔgi,

toɣa vɔnɔ ve é ná,

é Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei lo.

¹³ Tɔ ɔɔɣɔ ɔa ka é tosu volu.

Maa ɣa ɣili ga masa sɔɔlaiti,

é masadai ɣe ná-masa kpɔkpɔgi zu.

Toɣa ɣe ga zalaɣa ɣula nui balaa ná-masa kpɔkpɔgi ɣa.

Goolaama vagɔi ɣa ɣe boti felegɔi naati zɔɣɔzu.»

¹⁴ Masa bɔɔlɔgi ɣa makesu Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei wu, é ɣe ga ɣizesu anii Ɔeɛeme vaa ma, ta Tɔbiya ta Yedaya, naa veɛ Sofoni ná-doun zunui ná-nubɔɣɔlai va.»

¹⁵ Numaa ta ɣe zeɣezu ɣoozama, ti da va, kpɔbai wosu Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei lo fai zu. Wa kwɛɛ naazu ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɣa é tɛvegai wo ma. Naa ɣa ɣe nɔ ti, ni wa ɣolona Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ve, wa-ƆALAGI.

7

Zu so kuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɣonagi naanisiei ma, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Zakali vɔ, alugi laavuusiei daa ga Kiseɛve naa ma volo naanigɔi ma. ² Beetele nubuseiti ti Saleɛɛɛl ta Leegeme-Meelɛkeni teveni, é ɔo numaa va, ga ti Ɔɔɔɣɔ GALAGI maanɛne, ³ ti zeeli zalaɣa ɣula nuiti pɔ ɔe, niiti ti botii ɣɛɛzu Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii ná-pelei wu, ta GALA goo wo nuiti pɔ ɔe, ti naati gaazaɣa, ga: «Gá yesu ɣɔlɔi nɔ ɣa ɣɔ, ɣi da zugi zo konagi ma alugi laɔlusiei ma, velei ɣi ɣea keɛzu la pɔlɔma?»

⁴ Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɔɔeni pɔ naazu, é ɣe mà: ⁵ «Ɔɛ zooi zu nubuseiti pe ma, ta zalaɣa ɣula nuiti: «Wo kea ga kona vuulɔfela (70), wo da zugi zo, wo da ɔɔɣɔ maawɔin konagi ma alugi laɔlusiei ta dɔfelasiei ma, keɛ wo la naa ɣɛeni bè. ⁶ Wo ɣeni daami wosu, ta kpɔlei, wo-ɣogiti sulaave fai nɔ ma.» »

⁷ Niima woo ɣilagiti nɔ lei Ɔɔɔɣɔ GALAGI ti vuuni GALA goo wo nu mɔungiti da, ti bo siegi zu nubuseiti ti ɣeni zeini la ziileigi zu Zeeluzalɛme, ta taaiti ti maɔɣoolii zu, ta siegi zu balaa lekpeɱa velei nu yeezazuve yooi zu, ta zielave ma nɛmeiti ti laaveni da ga nubuseiti.

⁸ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Zakali vɔ ɣani: ⁹ «Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: A da tukpɔiti gaaleve ga gaamai, wo ɣilagilagi pe ge da nubɔɣɔlai ta gaazumaawɔingɔi ɣe ɔɔlai ve. ¹⁰ A mina da ga poanzaiti, ta podointi suziɣa, ta seikɔɣɔma nuiti, ta niiti kpein ti kpalaite su. Wo tanɔpe ge mina faa nɔu ɔete ɔɔlaiti daalɔɣɔma.» ¹¹ Keɛ ti la ɣeni keɛni, ti va woilo naama woiti ma, ti bakani, ti ti-woiyegɛiti daaɣulu ga ti mina faa meni. ¹² Ti ɣikpaani kpaan eɣe diamai, nii a ke ti mina yeezei Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ná-tɔgiti,

ta daawooiti bu, niiti ná-Zenvui gfeni bosu GALA goo wo nu mǎungiti ma. Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wola yiiǵaawanani naazu. ¹³ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii gε ma: «Tɛi gè ti lolini, ti la woiloni gòo ma, tiya ɓalaa ta tòlina, gè la woiloga ti-woo ma. ¹⁴ Gè ti vazani zii giligiti saama, niiti ti la gfeni ti gfwεε kaipa. Ti ta-yooi zuɲakai ye ga volu velei, ve nu nɔpe ge la mǎ gfeni lεεzu ná, é va ɗa yei. Ti zou vɔpɔgi valiboni ga tevebai.»

8

Zeeluzalɛme lo fai volu

¹ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii ɓɛni gani: ² Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: «Siyɔn nεεve bɛ, ma yii wola gɗa bɛ, gaamazɔ, nà gɗalazu su ga ná-maayogi.

³ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nà galesu ma Siyɔn, sèizuvε gɗa gε ga Zeeluzalɛme. Zeeluzalɛme gɗa loli ga ⟨Wooǵεǵila taai,⟩ ta gε Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii ná-gizei ma ⟨Gize ɲadegai.⟩

⁴ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nu vǎlɔzɔǵagiti ta zeizu mǎnɔ Zeeluzalɛme, zunuiti ta anzanuiti ta ze i koi zaamaveti, εεε pε ná-tukpǎ zea, tǎɔzei ma nu ná-konagi mǎin velei va.

⁵ Zeeluzalɛme koi zaamaveti daa gɗa ve ga zunu loungoiti ta anzanu loungoiti, ti ɗa gɗaǵo.

⁶ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Ni nuɓusei mǎtaiti ta kaazu ga niima vaiti ti la zooga gεεzu niima voloiti su, anǵε nei nà ɓalaagi nà ḡisiεzu ga naati ti la zooga gεεzu? Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gana.

⁷ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nà nà-nuɓuseiti kizosu, gè ti gɗula folo gɗulazu vele yooi ta folo liizu vele yooiti su.

⁸ Nà va ga tiye ti gɗula ná, ti ze i Zeeluzalɛme. Ta gε ga nà-nuɓuseiti, gè gε ga ta-GALAGI, nà masadai gε ti unda ga wooǵεǵiladai ta telebogi.

⁹ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: A zεbεzeǵe, wǎigi wo niima wooiti mɛnisu niizu, nii GALA goo wo nuiti ti gfeni bosu, siεgi zu GALA sei velei ma wuulaagiti ti gfeni laazu la, GALA pɛlei naa lo fai zu.

¹⁰ Mazǎlǎ, aisa naama voloiti ti va zeeli, nuɓuseiti ta toganiiti ti la gfeni ta-wotii ma zala zǎlǎsu. Siε wo nui niiti ti gfeni lεεzu, ti ɗa yei, naati ti gfeni nǎ ga ti zili nuiti tǎnɔ, mazǎlǎ gè yeebeni nuiti ba,

ti da wuzefje bɔɔɔ laalɔɔɔma.

¹¹ Kεε niizu niina, gè la mɔ nuβusei mɔtai zosu ga velei gè ɔeni kεεzu la mɔungi.

Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana.

¹² Mazɔɔɔ, nà ziileigi vaza wo zaama, eɔe ani zuwui.

Leezen belei ɔa gaawaai ve,

zooi ɔa ba lɔnɔgi ve,

geeɔɔɔlɔgi ɔa be tonai va, é vu ga gola.

Nà niima vaaɔɔɔɔɔi pe kεεzu

nà-nuβusei mɔtaii be.

¹³ Ee, Zuda ta Izelayele veleyeɔeiti,

mɔungi wo ɔeni zii ɔiligiti saama,

ga nuβuseiti ti voovoai, naati ma voogi.

Uele nɔ ɔana gè wo ɔizosu da,

wo ɔe ga tuya deungi.

Naa ɔa é ba mu, à mina lua, à zεβεzeɔe volu.

¹⁴ Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Siεgi zu gè devea la ga gè wo bɔɔɔ,

tɔɔzei wo-mεmεwolani ti ziiɔaawanani,

gè la ɔeni zεɔeni ɔɔoi volu.

¹⁵ Niizu niina, gè zeɔea naama levei volu,

nà faa vagɔi ɔεεzu niina Zeeluzalεme ve,

ta Zuda nuβuseiti pe be.

A mina lua mu.

¹⁶ Pεte vele ɔa wa faiti kεε la: Eεe pe ge da gaamai wo bɔɔlai ma, tukpɔɔɔaaleve nuiti ti da tukpɔɔɔaaleve ga telebogi, tukpɔɔɔaalevei nii ziileigi a zɔɔɔ su. ¹⁷ Wo tanɔpe ge mina faa ɔɔu beɔe yimave bɔɔlaiti daalɔɔɔma, à mina da ga ɔona ga zεεi, tɔɔzei naama vai tanɔpe beɔe la bε.» Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana.

Zu so foloiti ta valibo ga feti voloiti

¹⁸ Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii bɔeni pɔ, é ɔe mà: ¹⁹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa: «Zugi nii wo sosu, alugi naanisiei, dɔalusiei, dɔfelasiei ta puusiei konagi zu, ta valibo ga koozune voloi, ta feti voloiti Zuda nuβuseiti be.

Naa ma, à gaamai ta ziileigi neε ve.

²⁰ Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Zou ɔili su nuβuseiti,

ta taa wolaiti su zei wo nu mɔinmɔin ga ta va mɔnɔ.

²¹ Taa wolaiti su nuβuseiti ta li ti ɔe taɔiligaa ma:

«Ade li de Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii maanεεε, de gaizie. Nà balaagi nà liizu.»

²² Uele ɔana nuβuse mɔinmɔin, ta zeeɔaaɔaa yooiti,

ta vaa la Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii ɔaiziezu la, ti maanεεε.

²³ Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Naama voloiti nu puugɔ ti tanɔpe ti la ga zii ɔila ta ɔaale ba,

ti Zuifu ɔila so ná-seɔei lakɔɔlɔgi va,

ti ɔe ma: «Gá vilesu wo volu,

mazɔɔɔ gi menige ga GALA ka wo va.» »

9

Izelayele ɔoba yooiti tukpɔɔɔaaleve vai ta ti ɔizo fai

¹ Ḡooḡo GALAGI ná-keela wooi.

Daawooi Ḡadelake yooi zoga,
é ḡwε Damase taazuve.

Mazóló nu vului pε ka ga Ḡooḡo GALAGI nónó,
velei nó Izelayεle wolodaiti pε ti la.

² E Ḡamate balaa zoga,
niiti ti zeidai la ta Damase,
é zeeli Tiil, ta Sidón ma,
niiti ti wola ḡoozufeleei.

³ Tiil siḡi gaḡooza toga bḡḡo ve,
é walii ḡaalea ba eḡe fufiligi,
é zanugi ḡaale ba eḡe koi yḡḡozu valavalai.

⁴ Kele Maligii ḡa ti pε kula zea,
toḡa ná-siḡigiti toka kpolodei wu,
toḡa ḡala ga abui.

⁵ Asekalón ḡa naa ḡa, é lua,
Gaza balaa zu ḡa bali ga duai,
Ekelón balaa ka ḡe ḡana nó,
tḡzei kitosuve ḡa ḡula zea.
Masa ge la mḡ ḡea Gaza,
nu vulu nḡpe ge la mḡ ḡea Asekalón.

⁶ Nu zupuiti ta zei Asedḡde.
Nà Filiseti nuiti ta-wasogi zuḡologolo.

⁷ Nà ḡamasu zuai ḡula ti-la,
ḡe kḡḡḡo gani kḡ laamianigiti kula ti-ḡiiga yḡḡozuветi.
Ta-nubusei mḡtai ḡa ḡe ga ḡá-GALAGI nónó.
Toḡa losu zóló Zuda wolodamaiti saama,
Ekelón nuiti balaa ti ḡe ga Yeebuse nuiti kevele.

⁸ Nà ḡe nà-zooi maḡḡoolii zu,
ḡe make kḡḡḡogiti daalḡḡma, ti levesu,
suḡḡu nui tanḡpe ge la mḡ nà-nubuseiti kḡóló,
mazóló ḡáazu ḡa ḡe ti va niina.

Ziilei masagi vaa vai

⁹ Ee, Siyón nubusei, ḡḡkḡ ga koozunεei!
Ee, Zeeluzalεme nubusei, wooḡula ga koozunεei!
Wele ḡa-masagi va, é vaazu è vḡ,
teleboge, pile sḡólḡdai veeve be,
toḡa ga bḡḡḡmaayei nu, é zeini soovalegi ḡḡma,
soovale saai ma yivoi ḡḡma.

¹⁰ Nà kḡḡḡo wotoloiti kulazu Efelayime va,
ḡe kḡḡḡo zooiti kula Zeeluzalεme va,
kilεgi nii kḡi ḡḡazu la, naa zu ḡa ḡaleḡale.
Masagi naa ḡa ziileigi lḡ zii ḡiligiti saama,
ná-masadaí ḡa zo kpolodei zḡi ma, é zei zḡi va,
é zo zie wolai Efelata ma, é li zou bela ga.

Duḡiti unḡḡo fai

¹¹ Dḡun ḡḡnḡi, minazeḡḡegi maavele ma,
é de yḡḡozu, nii keai ga ḡamai maavele,

nà ða-luɔiti unmɔɔsu,
 gè ti ɖula zeɖei zu, nii zie la su.
 12 Kasoɖa nuiti wɔiti kitogi wo ve,
 à ɖale ma wa-laazu zigɔ gaagɔozagi zu!
 Nà nii wosu za ga:
 Nà wo ɖaazumaawɔinɖa ga seizu felegɔ.

13 Mazɔlɔɔ gè Zuda ɖea ga nà-kilegi,
 gè Efelayime ɖe ga ná-mɛɛin.
 Ee, Siyɔn, nà è-loun zunuiti tevesu,
 ti vala ðɔnɔ ma loun zunuiti ba Yavan,
 nà è ɖe ga kɔɔɖɔ woɖa zɔkpɔi.
 14 Gɔɔɖɔ GALAGI ɖa ɖula keɛma ti maazu,
 ná-mɛɛin ɖa bize eɖe mainmain.

Maliɖii Gɔɔɖɔ GALAGI puɔugi ve,
 toɖa vaazu lekpeɛma velei nu yeezazu lonavifigi wu.
 15 Gɔɔɖɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɖii ɖa ba ná-nuiti maazu.
 Ta daami wo, ti felevɛle kɔtuiti golowolo.

Ta bɔɔle, ti ða zɔngɔ,
 eɖe ðɔɔ ɖa ti zo,
 ti laa ɖa ve eɖe nama vaza anijakai,
 ti maa ɖa bɔɔle eɖe zalaɖa ɖulazuve ma woizuɔeti.
 16 Ta-GALAGI, Gɔɔɖɔ GALAGI, ɖa ná-nubuseiti kizo naama voloi,
 eɖevelei nɔ baala make nui,
 a ða ná-baala kpulugi ɖizo da,
 ti ða volo ná-zooi zu,
 velei kɔtu zɔngɔ baabaagiti ta ða volo la.

17 Ee, ti wola undaa ɖa ne!
 Ee, ta vapa ga gola!
 Moloi ɖa zɛbei ve zunu loungoiti zea,
 ðɔɔ niinei zɛbei ve anzalopoiti zea.

10

Tosu nɔpe ge la kɔɔɖɔ ganigiti ba

1 A Gɔɔɖɔ GALAGI vali ga
 é yeeɖeɖala mɔungi ma lonai vu.
 Tɔ ɖa a ða sabalagiti pu,
 toɖa tonai ve ga poovama,
 toɖa ɛɛ gilagilagi ná-kpalaga aniiti kpeɛ.
 2 Mazɔlɔɔ peɛ wu zaleiti ta wo woɖaavotesu ga zɛɛi,
 gɔve ɖaazaɖa beaiti ti ða zɛɛ ɖula keɛmaiti ka,
 kezesulala ze gooiti ka ti suɖulazu,
 yaava ɖaanɛɛnei ɖa ti bosu.
 Naa ɖa é kea nubuseiti ti lia poun maanɔɖɔi zu,
 eɖe baala kpulugiti make nu la ti ve.

Kula zou va niinei

3 «Baala make nuiti ka zɔiɖaawanaai ti ma,
 boli zineiti ka gè ti loɖazu.
 Mazɔlɔɔ Gɔɔɖɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɖii ɖa ɖaabaazu tɔ bɔɖɔi ná-baala kpulugi ma,
 nii é ga Zuda veɛyeɖei.

Toɔa ti ɔɛɛzu ga ná-ɛbiya zoi,
 é liizu la kooɔzuvɛ.

⁴Tɔ ɔa kundigi ma zii pɛ ka ɔula su,
 ti ɔɛai eɔe kɔtu ɔiingi,
 eɔe seɔe ɔotai ma zuzo kɔluti,
 eɔe kooɔɔ ɔilɛgi.

⁵Ta ɔe eɔe kooɔfulubaiti, ta kooi ɔɔ,
 ti da koi yooɔzu valavalai ɔaayo ga ɔɔɔɔi,
 mazɔɔɔ ɔooɔɔ GALAGI ɔa ɔɛɛzu ti va.
 Unfegi ɔa yei ga ti zili nuiti, ti sooiti kɔma.

⁶Nà Zuda vɛɛyeɔeɔi zɛbɛɔ,
 gè Zozefe ná-pɛɛyeɔeɔi ɔizo.
 Nà ti zeɛ vɛɛ ɔete volu ga niine,
 tɔɔzeɛ nà ti maawoingɔ,
 eɔe vɔɔ kaipa gè la ɔeni ɔɛɛni ti va.
 Mazɔɔɔ nà ɔa gè ga ɔooɔɔ GALAGI, ta-ɔALAGI,
 nà ta-maanɛɛɛ woointi gaavote.

⁷Zɛɛɛi ɔa ɔe Efelayime nuiti ba eɔe kooɔfulubaiti,
 ti laa ɔa ve ga koozunɛɛi, eɔe ta dɔɔ ɔɔɛ.
 Siɛgi zu ti-lointi ta miná ɔaa la, ti ɔoozu ɔa nɛ,
 ti ɔoozu ɔa nɛ ga ɔooɔɔ GALAGI maavele.

⁸Nà ti loli ga foe wooi ti ɔaale ba,
 mazɔɔɔ gè ti unmooɔga.
 Ta moin ga mounɔi ɔeɛvele.

⁹Gè ti zuvazage zooɔma ziiti saama,
 zooti su ti maoozoaai,
 ti-ɔi ka loo sù miná,
 ta ye ná ta ti-lointi,
 naa vɔluma ti ɔale ma, ti va.

¹⁰Nà ti ɔula Ezipete yooi zu, ta Asiili yooi zu,
 gè va ga tiye Galaade, ta Liɔan yooi zu,
 kɛɛ miná ɔalaa ge la kula ɔea ti va.

¹¹Izelayeɛ nuiti ta kidaavili kpolodeɛi ɔudɛ,
 ɔooɔɔ GALAGI ɔa kpolodeɛi ma lakpatakpagi loɔa,
 zie wolai Nile ɔa vɔ, é zeeli kpoma.
 Asiili ná-wasogi zu ɔa ɔale,
 Ezipete ná-masa tukpɔi ɔa ɔula zea.

¹²Nà ɔooɔɔi, ɔooɔɔ GALAGI,
 nà zɛɛɛi ve Izelayeɛ nuiti bɛ,
 ti zie ga ziimai.»

ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔana.

11

GALA zobobɛ nuiti koloɔolo fai

¹Liɔan, da-laaiti daalao,
 abui va é da-sedeɛle guluiti gala.

²Sipeɛle guluiti, à ɔalakpala ɔoozu,
 tɔɔzeɛ seɛdelegi loa bu,
 mazɔɔɔ gulu maanɛɛɛgiti ti vooɔga.

A balakpala Basan sene guluiti,
mazɔlɔ goya wolai ɣoloa,
nii nu nɔpɛ ge la ɣɛa lɔzu ba!

³ Nu ɣa baala make nuiti kpala gooi mɛnisu,
mazɔlɔ tufa letɛi ti ɣɛa wokomaalɛzu la naa ɣologologa.
Nu ɣa zalaiti sikɔ wooi mɛnisu balaa,
mazɔlɔ Zuluden ma lɔbɔ biili wolai,
ti ɣɛa wokomaalɛzu la naa ɣoloa.

Baala make nu zeizu felegɔiti

⁴ Nà-GALAGI, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Ɔɛ ga baalagi tɛiti make nui, niiti ti leveai na saai ma. ⁵ Teigiti ti ti ɣeyazu, ti da ti vaa wafuun, ti vɔdi nuiti ti da ɣɛ ma: «Mamagi ɣa Ɔɔɔɣɔ GALAGI vɛ, mazɔlɔ gɛ bɛtɛa!» Ti make nu bɔɣɔiti ti la vɔlɔ ti maawɔingfaazu.» ⁶ Nɔn nà, Ɔɔɔɣɔ GALAGI, ɣɔoi ɣaa: «Gè la mɔ zoi nii zu nuɔuseiti maawɔingfaa pɛ. Mazɔlɔ nà nuiti zesu bɔɣɔ yeezu, tanigaa ti da ti-waiti suziɣa, gè ti ye ta-masagiti zeezu. Ta-masagiti ta zoi ɣologolo, kɛɛ gè la nu nɔpɛ kula ti ya.»

⁷ Gè tɔzeini ga baalagi naati makega, niiti ti leveai na saai ma, ma un ge da ma mɛɛ ga zɔiti ti maawɔinni baala kpulugi zaama. Gè baala make tukpɔ felegɔ vaagɛɛni bɔɣɔ vɛ. Gè ma mɔungi laasei pɛɛ ga «Zaalai,» gè felesiei laasei pɛ ga «Gilibai.» Gè zɛba gè da ɣaaɓa baalagiti ma. ⁸ Alu gilagi laawu, gè make nu savagɔiti kpɛɛni. Naa volumna, zii la ɣɛni lɔni baalagiti bu, tiya balaagi wɔnzɛge ti ma. ⁹ Gè ɣɛni baalagiti ma: «Gè la mɔ wo ɣɔnɔkula pɛ! Zoi é zaazu, naa za! Zoi ta ɣɛ paazu, naa bɔɣɔ ye ná, ti paa! Zɔiti ta ye vulua, naati ti da bɔɣɔ mi yɔɣɔzu.» ¹⁰ Gè nà-tukpɔi zoni, nii daa ga «Zaalai,» gè galeɣale, naa ɣɛ ga nà-minazɛɣegi ɣologologa, nii é ɣɛa gi yɔɣɔzu gá ziiti pɛ. ¹¹ Minazɛɣegi naa ɣologoloni naama voloi nɔ. Baalagi niiti ti wola maawɔindai, ti ɣɛni welezu bà, naati ti kwɛɛni ga, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa é bɔɛzu ga niima vaiti maavele. ¹² Gè ɣɛni ti ma: «Ni wa kaana ga soloo faa vɛ, a sàlai ve zèa, ɓa wo zɛ ná.» Ti wali ɣae vuusavagɔi (30) ɣaaluni, ti fe ga sàlai. ¹³ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni mà: «Walii é ti ɣaazu ga ma vagɔi, naa vili ya digi lo nui ma, nii ti kaai ga nɔn sɔngɔi.» Gè wali ɣae vuusavagɔi (30) zɛɣeni, gè pili ya digi lo nui ma, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-pɛlei wu. ¹⁴ Naa volumna gè nà-tukpɔi velesiei «Gilibai» ɣaleɣaleni, naa ɣɛ ga kɛɛɣɛlounlai ɣologologa Zuda ta Izelayele yɔɣɔzu.

¹⁵ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni mà: «Bɔɣɔ maaɣili niina ga baala make nui ná-sɔlaiti, nii é ɣɛɛzu ga ɣimalala nui. ¹⁶ Mazɔlɔ nà baala make nu ɣila buzeɣezu zoi nii zu, nii é la yiizoolɛa ga baalagiti, ti ɣɛɛzu ti za, é la baala goiti gaiziaa, nii maawanaai é la naa valoa, nii kɛɛɣgai é la naa ɣɔnɔkula. Kɔnɔgi ɣa ɣɛ ga togani niiti ti wulɔai naati ma zuaiti, é da ti-volokagiti balivali.»

¹⁷ Maanɔɣɔ ɣa ɣimalala vaala make nui vɛ,
é ɣɛɛzu ná-baala kpulugi va!
Teigi boɣa zɔkpɔi zeei zu vikɛi ɣologolosu,
ta é zeezazu vele ɣaazuɣɛzɛgi wolo su!
Zeei za ma faan, ta zeezazu vele ɣaazuɣɛzɛgi za su faan!

12

Masagi ná-zobo sɔlɔda ɣaabelagi

¹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-keela wooi daazeeliai Izelayele ma.
Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣa,
teigi é geɛɣlɔgi zɛɣgai, é zoi la,
é lati é nu vului yenvui bɛtɛ su:

² «Nà Zeeluzalame g̃εεzu ga gaazulati d̃oo ṽeɛɛi, nuβuseiti p̃e b̃e, ti maafoolii zu. Uele ño ɣana é g̃εεzu la ga Zuda, siegi zu Zeeluzalame zeizu la k̃eɛ su. ³ Naama volo ná, nà Zeeluzalame losu g̃bigi nuβuseiti p̃e tuɣ̃o, eɣ̃e k̃otu wolai nii nu ño p̃e ge la zooga buzeɣ̃e. Z̃oi ño p̃e a g̃e é buzeɣ̃e, naa ɣa b̃oɣ̃o maawana. Názu eteai zu yooiti k̃pein ta b̃osu, ti wuzeɣ̃e daalɣ̃oma. ⁴ G̃ooɣ̃o GALAGI wooi ɣana: Naama volo ná, nà ta-zooiti doɣ̃a ga dualuagi, g̃e ta-zoo b̃ize nuiti doɣ̃a ga titigi. K̃eɛ nà b̃aa Zuda nuβuseiti maazu, g̃e zii ɣiligiti ta-zooiti gaazuɣ̃ole. ⁵ Zuda ɣundig̃iiti ta g̃e bosu yiimave ga: «Zeeluzalame nuiti ta ta-z̃eb̃ei z̃ol̃osu ta-GALAGI, G̃ooɣ̃o GALAGI ya, Fai-P̃e-Maliɣ̃ii.» ⁶ Naama volo ná, nà Zuda ɣundig̃iiti k̃e ga abu b̃oi golai nii é d̃ob̃oi va, g̃e ti g̃e ga s̃om̃o abui, é zosu molo ɣiliiti ba, ta ti-maafoolii zu nuβuseiti p̃e gala metu ṽepemave p̃e. K̃eɛ Zeeluzalame ze i wo nuiti ta ỹe ti-zeizuṽe ño ziileigi zu.

⁷ G̃ooɣ̃o GALAGI ɣa t̃oozeizu d̃e ga Zuda nuβuseiti kizoga, naa ɣa a k̃e Davide mavofodaiti, ta Zeeluzalame nuiti ti mina waso, ti va ka ga ti viz̃oge Zuda nuβusei m̃otaiti ba. ⁸ Naama volo ná, G̃ooɣ̃o GALAGI ɣa Zeeluzalame ze i wo nuiti make, z̃oi sebei wola ṽeɛɛi ti zaama, naa ɣa z̃eb̃ei z̃ol̃o ga Davide ɣevele, Davide ná-p̃eɣ̃eɣ̃e ɣa g̃e ti ṽe eɣ̃e GALA, eɣ̃e ṽol̃o G̃ooɣ̃o GALAGI ná-geezuɣ̃eɛlai nii é z̃iezu ti luɣ̃o. ⁹ Naama volo ná, z̃ooi niiti p̃e ta wuzeɣ̃e Zeeluzalame laalɣ̃oma, nà ti p̃e kologolo.»

Saa w̃ol̃oi é wosu z̃ooi zu ná p̃e

¹⁰ «Nà maaw̃inɣa ỹenvui, ta maañeɛɛ ỹenvui yei Davide ná-p̃eɣ̃eɣ̃e ma, ta Zeeluzalame nuiti ma. Ta ɣaazulo ñun ba, ñè ti b̃òni. Ta w̃ol̃o ná-faa zu, eɣ̃evele nu a w̃ol̃o la gila loin zaazuṽe. Ta b̃oɣ̃o maaw̃in ga gaawana, eɣ̃e nu a ṽala ná-doun m̃oungi ma. ¹¹ Naama volo ná, saa w̃ol̃oi ɣa w̃ol̃o Zeeluzalame, eɣ̃evelei é g̃eɛni la Gadadelimon, Megido ṽetugi zu. ¹² Saa w̃ol̃oi ɣa wo z̃ooi zu ná p̃e, p̃eɣ̃eɣ̃e ɣilagilagi ɣa vu ỹe: Davide mavofodaiti ta-ṽeɣ̃eɣ̃e ɣa vu ỹe, ma anzaiti ti vu ỹe, Natan ñoñoit̃i ti vu ỹe, ma anzaiti ti vu ỹe, ¹³ Leevi ñoñoit̃i ti vu ỹe, ma anzaiti ti vu ỹe, Simeyi ñoñoit̃i ti vu ỹe, ma anzaiti ti vu ỹe, ¹⁴ z̃ooma ṽeɣ̃eɣ̃eiti ti vu ỹe ga gilagila, anzanuiti balaa ti vu ỹe ga gilagila.»

13

K̃ooɣ̃o gani k̃oo nuiti tukp̃oɣ̃aaleve vai

¹ Naama volo ná, z̃ieungi laa ɣa lao Davide ná-p̃eɣ̃eɣ̃e ṽe ta Zeeluzalame nuiti b̃e, é ta-ɣ̃otoiti ta ta-ɣ̃oz̃oba vaiti gba.

² G̃ooɣ̃o GALAGI Fai-P̃e-Maliɣ̃ii wooi ɣaa: «Naama volo ná, nà k̃ooɣ̃o ganigiti folo z̃ooi va, nu ño p̃e ge la m̃o ti-laasei boga. Nà ma ɣala goo wo nuiti balaa kula z̃ooi va, ta k̃oz̃oba ɣ̃is̃ieiti p̃e. ³ Naazu, z̃oi ño p̃e é g̃εεzu GALA goo wosu, s̃ol̃o k̃eɛɣ̃e, ta s̃ol̃o deei ta g̃e ma: «E la m̃o ỹega vulua maz̃ol̃o z̃eɛ ɣala gooi ɣa è bosu G̃ooɣ̃o GALAGI l̃oɣ̃i zu.» S̃ol̃o nuiti b̃oɣ̃o ɣa naazu ti b̃oozu, siegi zu é g̃εεzu GALA gooi wosu da. ⁴ Naama volo ná, ma ɣala goo wo nuiti ti p̃e ti laa ɣa ve ga unfegi, siegi zu ti gala gooi wosu da, ti s̃ol̃osu ta-ɣ̃ulakeɛmaiti su. Ti la m̃o k̃eɛ p̃e, ti va sua leɣ̃a zeɣ̃e wolai ta loo ɣ̃oba, ti va da nuiti yaava. ⁵ Ti ɣilagilagi a da g̃e ma: «G̃è la ga GALA goo w̃o nu, nà ga tii g̃e nu ño, tii g̃e yooiti ta z̃èa kaite mà nu niine z̃iesu.» ⁶ Ni ta gaazaɣ̃ana, ti g̃e ma: «E palai niiti s̃ol̃oge ɣale, ti è-ɣ̃ol̃ogi ma?» Toɣ̃a ti woog̃aavote, é g̃e ma: «G̃è ti z̃ol̃oge ñeɣ̃oɣ̃iiti ta-ṽeɛi wu.» »

Minaz̃eɣ̃eɣ̃e niine vai volu

⁷ G̃ooɣ̃o GALAGI Fai-P̃e-Maliɣ̃ii wooi ɣaa:
«Boɣ̃a z̃okp̃oi wuzeɣ̃e nà-baala make nui laalɣ̃oma,
ñeɣ̃oɣ̃i laalɣ̃oma!
Baala make nui loɣ̃a,
baalagiti ti z̃uvaza,
nà ma goiti balaa doɣ̃a.

⁸ Zooni zu nuḅuseiti gaa ḡa ḡwesu sava,
seizu felegoi ḡa za, ti undaavili,
kele seizu ḡilagi ḡa ye vulua zooni zu.

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

⁹ Nà seizu ḡilagi naa lo abui zu,
gè gaawun koooi ḡula ba,
velei nu a da walii ḡaawun da koooi ḡula ba,
nà noḡoi ḡula ba,
velei nu a da zanugi ma ḡoooi ḡula la ba.

Naazu ta fàli, gè ti wooḡaavote.

Nà ti loli ga: «Nà-nuḅuseiti.»

Tiya ma, ta ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI ḡa é ga gá-GALAGI!» »

14

Ḡooḡo GALAGI ná-foloi ta neḡi ḡaabelagi

¹ Wele Ḡooḡo GALAGI ná-foloi va é vaazu, foloi nii ta ḡe aniiti gaaḡwεεzu la da-zigigi ḡoozu, niiti ti zogai kooi zu è vo be. ² Nà zii ḡiligiti pe gaale ba, ti kooi vala Zeeluzalεme va. Taai ḡa zo, toomai ḡa ḡe peleiti bu, pumai da ḡe ga anzanuiti, nuḅusei ḡilazuve pe ka li duolai zu, kele nuḅusei mōta goi ḡa ye taazuve. ³ Naa voluma Ḡooḡo GALAGI ḡa va é kooi ḡo zii ḡiligi naati daalooḡoma, velei a da kee la kooḡo voloiti su. ⁴ Naama volo ná, toḡa lo Wolive ḡizei ma, nii é Zeeluzalεme ḡobave folo ḡulazu velei. Wolive ḡizei ḡa vali sakpa ma, é zo folo ḡulazu velei é li folo liizu velei, petu golai ḡe ti yoḡo zu, ḡizei ḡilazuve ḡa likpi ga lekpe ma velei nu ḡovezuve, ḡilazuve likpi ga lekpe ma velei nu yeezazuve. ⁵ Wa vela, wo li ga petugi zu velei, nii é nà-gizeiti zoḡozuve, mazolo petugi naa ḡa li é ze Asale va. Wa vela velei wo ḡeni velazu la zou balii va, Zuda masagi Wōziase ná-siegi zu. Naa voluma nà-GALAGI, Ḡooḡo GALAGI ḡa va niina, ta ná-geezuḡeela naḡegaiti pe.

⁶ Naama volo ná, wozakala ge la mo ḡea ná, kooe la mo ḡea ná, ta ziebun ge la mo ḡea ná. ⁷ Foloi naa ḡila kpe no ḡa é nono ma, Ḡooḡo GALAGI ḡa é kwεε, folo la mo ḡea ná, ba kpidi, anεε kpokoi wozakalagi ḡa volo.

⁸ Naama volo ná, zenvu su deungi laa ḡa lao Zeeluzalεme, é da yei, ma dei ḡilazuve ḡa yei ga folo ḡulazu vele bolodei vo pelei, ḡilazuve yei ga folo liizu vele bolodei vo pelei, vele ḡana a ḡe la fogoi ta samai. ⁹ Ḡooḡo GALAGI ḡa masadai ḡe eteai pe unda. Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡila kpe no ḡa a ḡe boḡo ḡaazu, to ḡila kpe no ḡa toḡoi a ḡula balaa.

¹⁰ Zooni naa pe ka valibo ga nemei, é zo Geeba é li Limon, Zeeluzalεme lekpe ma velei nu yeezazuve. Zeeluzalεme gaa ḡa ḡooza koba laaiti pe ba, taai zu ḡa wolo, é zo Benzamen sigidave, é zeeli sigida volomai ma, é li Zokosu sigidave, é zo mono Gananeyle vele ḡaaḡooza golai ma, é zeeli masagi ná-kooelave. ¹¹ Sei ḡa wo taazuve, ani la mo ḡea ná nii foovoi, Zeeluzalεme ḡa ze ziileigi zu.

¹² Wele maanoḡoi niiti ka Ḡooḡo GALAGI a ti ze nuḅusei naati ma, niiti ti kooi ḡoi Zeeluzalεme laalooḡoma. Ta ye vulua ti-ḡolgi luula ti ma, ti-ḡaazuḡeεgiti ti luula ti-ḡaazuḡokogiti su, ti-negiti ti luula ti-laaḡoozuve. ¹³ Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡa ti ḡe unga wuulee, ta ḡe boḡo zigazu ga ti-yeebuinti, ti do ga kili ga kakanepi. ¹⁴ Zuda nuiti ta voope Zeeluzalεme neḡi va, ta naavoloi ḡula ti-maaḡoolii zu zii ḡiligiti zea, ta zanugi gaale ba, naa veε walii va, naa bo seḡe moimoin ba. ¹⁵ Maanoḡoi nii no a zeeli nuḅuseiti ma, naa ḡeḡalai no ḡa a zeeli zii ḡiligiti ta-loganiiti ma, ta ḡe kooḡozuve, sooiti, soovale fuuluiti, soovalegiti, ta noḡeiti.

¹⁶ Naazu zii ḡiligi niiti kpein ti kooi valaai Zeeluzalεme va, ta-nuḅusei mōtai niiti ta ye vulua naati ta da le kona-o-kona, ti noko masagi wu, Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii, ta ti kota vetii ḡula. ¹⁷ Kele ni eteai zu yooi gila kpalaa ka ḡelena leezu Zeeluzalεme, é va noko

masagi wu, G'ooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii, naama yooi la mɔ tona zɔlɔɔga. ¹⁸ Ni Ezipete nuiti ta ḡelena lεεzu Zeeluzalεme, ti va kota vetii ḡula, maanɔḡɔi nii G'ooḡo GALAGI daazu zii ḡiligi zɔiti ma, ti la lεeni feti ḡulazuve, naa ḡeḡalai nɔ ḡa a zeɪ ti ma. ¹⁹ Naa ḡa a ḡe ga Ezipete ta zii ḡiligi zɔiti ta-ḡakɔi a zeeli ti ma, tɛiti ti la lεeni kota veti ḡulazuve.

²⁰ Naama volo ná, ta sevei ḡe sooiti kɔbu lalagiti ma, ti ḡe ma: «Makeḡe G'ooḡo GALAGI ve.» G'ooḡo GALAGI ná-pelei wu liḡiiti ta nade, eḡe nama vaza anɪnakaiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ²¹ Zeeluzalεme, ta Zuda liḡiiti kpein ta ve G'ooḡo GALAGI ve, Fai-Pε-Maliḡii, niiti kpein ta ḡe vaazu zalaḡa ḡula vai ma, naati ta ḡa ma liḡiiti seḡe, ti ḡa zalaḡa zuai ḡili ti zu. Naama volo ná, yaaḡo nɔpe ge la mɔ ḡea G'ooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ná-pelei wu.

Malasi Ná-sevei

Ebulu wooi zu Malasi laaseigi voluve ɔa ga «nà-keelai.» Naama laaseigi ɔila nɔ ɔa sevei gaagwesu savagɔi zu, puuzu ɔilagi zu, é dɛɛzu ga: Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai ɔa é vaazu é ná-pelei bɛɛ.

Ti ɔeni ɔɛɛzu balaagi GALA goo wo nuiti ta zalaɔa ɔula nuiti ma: «GALA Keelaiti» (2:7, ta Azee 1:13 zu). Naa ɔa é keɛzu, tanigaa ti ɔɛɛzu Malasi laaseigi ɔa ga daaseigi ta ti pɛɛni ba, keɛ nu la ɔeni nɔnɔ ma laasei kitei ɔwɛɛ.

Malasi ná-sevei ɔɛɛni kona undɔɔlugɔi ma ɔaagwesu mɔungi ma ziegiti su, Yesu Klista zɔɔɔ foloi yeelugɔ. Siagizu, Izelayele nuiti ti vaai ma la ta-yooi zu, ti zeɔe zou ɔiligiti su vɛti ti ɔeni naati pela velei zu, ti ɔaaleini, ti iɔɔ ge leve, Malasi ná-GALA goo wo wotii ɔɛɛni Zuda nuiti saama, GALA sei velei lo fai volu, ta GALA dɛbi velei ma wotiiti ti lɔɔzeini volu, Pɛls masadai ma ziegi zu. (Mal 1:7, 8, 12-14; 3:10) Fai tanigaani ti wogai Sevei zu, ti ɔɛɛve nɔ eɔe Esedelase ta Neemi nii ta-voloi nɔ. Vulu vaiti ti ɔeni keɛzu ta kidaalevelala nuiti, ta ti zɔɔɔganii ma vuusieiti kulalalai. Esedelase ta Neemi ti deveiti boni naama vaiti daalɔɔma. (Esd. 10:3; Nee. 13:23-27; 13:1-3).

Tɔɔzei ba ga nuɔuseiti ti la ɔeni GALA ná-minazegɛgiti daazeelii ɔaani fala, ti ɔigiti maagoozaa ɔeni de Ɔooɔɔ GALAGI va. Zuda nuiti ti ɔeni ziezu ga GALA ná-pelei, keɛ ti la ɔeni ma leveiti sosu ga pagɔ.

Zɛnvu su GALAGI ɔwɛɛ fai la ɔeni ti yiima ga ɔiteɔite. Zalaɔa ɔula nuiti ti la mɔ ɔeni ziezu ta-wotii wu, Izelayele nuiti balaa ti la ɔeni luazu GALA ná-tɔgi va. GALA keelai ná-kisieɔi zu, naama vaiti maavele ma ti ɔeni ɔɛɛzu, keni é wuzeɔe é zalaɔa ɔula nuiti iɔɔɔ, ta é bo Izelayele nuɔuseiti ma ga keni ti valibo ti-yiimavɛti. É bɛna GALA ná-nɛɛɛɛi ma vai loo ti ɔigiti su, é bo ti ma ga: «GALA ná-tukpɔɔaalevei ta paa voloi maabugaa. (Mal. 2:17-3:5; 3:13-24). Malasi ɔa Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai vaa vai wosu (3:1), nii é ga: Eli niinei (3:23, 24). Naa ɔa vaazu Maligii bɔɔɔgoi lugɔ, nii é ga: Minazegɛgi ma ɔeelai nuiti ti maabɔunsu ga ɔiteɔitegi (3:1). Anɛɛ kitogi kpein ge ɔeni ná, Izelayele nuɔuseiti ti vaai ma ti zeɔe zou ɔiligiti su, ti zeɔe ta-yooi zu, ti ɔeɛvele la ɔeni de bɛɛni, keni nii é ga Eli niinei, naa vaa é nuɔuseiti kigi ɔeɛvele bɛɛ ta-GALAGI laaɔomi fai zu. Yesu Klista ɔa é ga: Minazegɛ niinei ma ɔeelai, naa laaɔomi fai ɔa é daazeelizu ade ma, é ade loli ma mɔnɔ za.

Nuɔuseiti ta-vaane wuuɔwɛɛtalai

¹ Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai wooi, é boni Izelayele nuiti ma, é ɔula Malasi la.

² Ɔooɔɔ GALAGI ɔe ma: «Nɔun, gɛ wo nɛɛve vɛ. Keɛ wa gaaɔaɔasu, wo da ɔe ma: «Lee ɔa gá kwɛɛ ba ga é gi nɛɛve vɛ?» » Ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavotegi veeve, é ɔe ma: «Ezawu la ɔeni ga Zakɔbe keɛɔeloin baa? Anɛɛ naa vɛ, gɛ yiimazegɛve ga Zakɔbe, ³ gɛ Ezawu likpi. Gɛ ná-gize yooi ɔea ga fuagi, gɛ ná-poganiiti kwɛa koveiti ma teɛɛbai zu.» ⁴ Ezawu mavofodai, Edɔme, ɔa zoo, é ɔe ma: «Gi ɔolooɔloga, keɛ gá ada woloaiti tosu volu.» Keɛ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maligii ɔe ma: «Ti náti to, ná náti toka nɔ, ta-yooi ɔa loli ga zooi nii faa ɔɔi masadai ɔɛɛzu su, ta nuɔuseiti niiti Ɔooɔɔ GALAGI ti laalɔɔma yeenɔɛ. ⁵ Izelayele nuɔuseiti, wo-ɔaazuve ɔa naati pɛ ka, wo da ɔe ma: «Ɔooɔɔ GALAGI wɔɔɔve Izelayele ná-zou ɔwɛpelegiti pɛ polu veleiti!» »

Lebiyai nii maanɛai é ve Ɔooɔɔ GALAGI vɛ

⁶ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maligii ɔa é nii wosu zalaɔa ɔula nuiti ma: «Doin ɔa da keɛɔe lebi, botigɛ nui balaa maligii lebi. Ni ná ga ɔeɔeɔe, lebiyai bɛgele ɔa é veezu bè? Ni ná ga maligii, unfemai bɛgele ɔa é bè? Wa daaseigi veɛvilisu. Keɛ wa gaaɔaɔasu, wo da ɔe ma: «Leeni ɔa gi è-laaseigi veɛvilisu da?» ⁷ Wa vaazu ga kɔɔba laamianigiti ná-zalaɔa ɔulazuɛti. Keɛ

wa gàazaɗasɗu, wo da ɗe ma: «Leeni ɗa gi è ɗɔzɔa la?» Wo ɗee vai zu ma: «Gooɗɔ GALAGI ná-tabalii ɗa ga fuun gani.»⁸ Siegi zu wo vaazu la wo gaazuɗole logani ɗula ga zalaɗai, faa ɗu la ga naa ɓaa? Siegi zu wo vaazu la ga dekpɔ gelei ta seeɓe geleti, faa ɗu la ga naa ɓaa? Naa ve lee da-you ɗundigii ya! Toɗa yeezei nei è wu, é è zuzo ga pagɔ?» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.⁹ «Niima ziegi zu, à kooɗɔ mu ga wo màanɛɛɛɛ, nɛi gè ga wa-GALAGI, nii a ke gè nà-nubuseiti wo maawɔinɗa! Naati fea voluma, wa kaazu ga nà wo zuzo ga pagɔ ɓaa?» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.¹⁰ «Fizooɗe mu ga wo zaama, nu ɗila ge sèi velei ma bogiti daaɗulu, nii a ke wo mina abui ɗaazo wafuun nà-zalaɗa ɗulazuve.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗe ma: «Ziima nɔpe ge la ga woye, gè la yeezeizu wa-veɓani nɔpe bu.¹¹ Mazɔɔ tɔɗɔi wɔɔɔve zii ɗiligiti saama, é zo folo ɗulazu, é li folo liizu. Mini-o-mini, ta ani maku neɛɛgiti galazu dɛbi vai ma, ti da va ga veɓani ɗadegaiti, mazɔɔ tɔɗɔi wola ɗa wɔɔɔ zii ɗiligiti saama.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.¹² «Kele woun, wa bɛlɛlalazu, wa ɗena ɗea ma: «Maliɗii ná-tabalii ɗɔzɔve, daamianigi é zɔɔsu gaa, kulanuma nɔpe ge la naa va.» »¹³ Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗe ma: «Wa laabeluzu ga ze, wo da ɗe ma: «Booɗɔ ɓɔɔ vaa ɗa ga nii!» Wo da va ga toganii niiti ti unmaai, niiti ti lekɔpuzu, ɓa ti zeeɓezu, veɓaniiti kana wo ti veezu! Wa kaazu ga nà yeezei nei naati bu ɓaa?» Gooɗɔ GALAGI ɗa é boga.¹⁴ «Foovooi ɗa yaava nui ve, nii togani zine vagɔi ta zea ná-togani bulugi zu, é minazegɛai la GALA ɓe, é naa ye ná, é zɛba é va ga taɗili nii daa la zeelini, é naa ɗe ga zalaɗai Maliɗii ve! Mazɔɔ nà ga masa gola, dàaseigi maayikiai zii ɗiligiti saama.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.

2

Zalaɗa ɗula nuiti tɛɛ fai

¹ «Zalaɗa ɗula nuiti, devei ɗa niizu é veezu wo ya.»² Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗe ma: «Ni wo la woiloni, wo va so ga ɗigi, wo va dàaseigi lebi, nà wo voovoozu, gè wa-undaanɛɛiti maavalibo ga maanooɗi. Ungo, nà wo-laa luyaiti maavalibo ga foovooi, tɔɔzei wo tanooɗe ge la segeni ga yii, é va dɛbi.

³ Nà wo-mavofodai ɗologolosu. Nà togani ɓooiti fazasu wo-ɗaazuve, suaiti wo ti ɗulazu ga zalaɗai wa-veɓi voloiti su, wo veɛ ma ɓooiti ba, ti wo laavili etea velei.⁴ Wa kwɛɛ naazu ga gè devei nii veeve wo ya, naa ɗa a ke naama minazegɛgi yeɓa ɗɔ, nii gè segeni Leevi mavofodai ve.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.⁵ «Minazegɛgi naa maavele ma, gè zɛnvui ta undaanɛɛi veeve ti ve. Gè ti veeni zea, nii a ke é unfe mà, tama é unfeni mà, sasu da ɓali gàazu.⁶ E ɗeni kalagi wosu ga gaamai, telebotala vaa la ɗeni dakooɗigiti su ɗegɛɛin. E ɗeni ziezu pɔ ziileigi zu ta soledai. E nu ma moinmoin segeni faaɗaaza golai volu.⁷ Mazɔɔ zalaɗa ɗula nui ɗa da make faaɗweigi ma, tɔ ɗa ta da tɔgi maɗaazaɗabo ma, tɔɔzei toɗa ga Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ná-keelai.⁸ Kele woun wa, wo ɗakaga, wo zɛɗe pele vagɔi va, wa-ɗala bo pelei ɗea ga ma moinmoin too zaɓui. Gaama zu wo Leevi ná-minazegɛgi ɗologologa.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɗii ɗa é boga.⁹ «Nà Izelayeɛe nubuseiti kpein buzeɗezu wo laalooɗoma, ga ti wo velevili, ti wo velevele, tɔɔzei wo la ziezu ga ziima, wa zeelooɗɔzui ɗeezu, wa ɗena nuiti kalaga ga tɔgi.»

GALA ná-tɔgi ɗologolo pele felegɔi

¹⁰ Ade-ɗee la ɗila nɔ ɓaa? GALA gilagi nɔ laade, é va ade ɓete ɓaa? Leeni vaa zu ade ɓooɗɔ yaavazu, de da de-memewolani ta-minazegɛgi ɗologolo?¹¹ Zuda nuiti ti woovaladai ɗea, ti da kooɗɔ vai ɗe, Izelayeɛe yooi ta Zeeluzalɛme. Zuda nuiti ti seizu ɗadegai ɗɔzɔa, ve ná neai Gooɗɔ GALAGI ve, ga ti lii velei, ti da zii ɗili anzaiti fulu, ti da nɔkɔ kooɗɔ ganigiti bu.¹² Zunui nii é naa ɗeezu, Gooɗɔ GALAGI ɗa ma zuwu ɗaaleve Zakooɗe ná-peɛyeɗe wu. Naama nui doun la mɔ ɗea zea, ɓa mavofoda, ɓa nu nɔpe nii a ɗe zalaɗaiti kulazu Gooɗɔ GALAGI, Fai-Pe-Maliɗii ve.

¹³ Wελε, faaɗaazagi taɗili ba, nii wo keezu mɔnɔ: Wa Ɔooɗo GALAGI ná-zalaɗa ɗulazuve maaɓɔlesu ga wo-ɗaazudeiti, naa veε ɗɔlɔiti ta kpalagiti ba, tɔzei Ɔooɗo GALAGI la mɔ welezu wa-zalaɗaiti ba, ta é la yeezeizu wa-veɛaniiti bu. ¹⁴ Wo ɗa gaazaɗagi wo ga: «Leeni vaa zu naa ɗeezu?» Tɔzei Ɔooɗo GALAGI ɗeni ga zeelei wo ɗilagilagi wo yɔɗo zu wa wo-anzaiti, niiti wo ti zeini wa-zunu loungo ziegi zu, niiti wo ɗeai ti ve ga woɔalada nuiti, anεε ni ti ɗeeve ga wa-ziepolu nuiti ta wa-minazeɗe anzaiti. ¹⁵ Ɔooɗo GALAGI la wo felego wo ɗeeni ga kpuse ɗila ta zenvu ɗila wa to? Lee ɗa é ga naama ɓosu vai voluve? E la ga wo-mavofodai zɔlɔ nɔ ɓaa, nii GALA ge feezu? A dama ga ɓoɗo, wa va ɗele anzanui va, nii wo seidai wa-zunu loungo ziegi zu! ¹⁶ Ɔooɗo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɗe ma: «Anza ɗele ba vai maayo ge la bε. Zoí é ɗelezu anzai va, kulave eɗe nui, nii é ná-seɗei zulaavesu ga ɗamai, a ɗena toosu vaiti kea.» Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗa é boga. A dama ga wo-yenvui, wo mina ɗe ga woɔalada nu!

Maliɗii ɗa ná-keelai levesu

¹⁷ Wa Ɔooɗo GALAGI ɓoɓo zu ga wa-ɓeezuɗulaiti. Kele wa gaazaɗagi wo su, wo ɗa ɗe ma: «Leeni ɗa gi kpɔlo zu la?» Wa kpɔlo zu, wa ɗena ɗe ma: «Nu-o-nu nii é faa ɗai volu, naa ɗa pagai Ɔooɗo GALAGI ɗaazu, toɗa losu naama nuiti polu.» Baa mu: «Telebo GALAGI ɗa mini?»

3

¹ Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà ná-keelai levesu, ga é pelei ɓete tũɗo. Maliɗii nii wo kpɔnsu, naa ɗa va, é le gaamanɔ GALA sei velei wu, ve ná ga nɔnɔi. Minazeɗegi ma ɗeelai wo wɔin ɗeezu, wele, to ɗa é vaazu.»

² Kele ɓe ɗa a zie paa voloi wu? Be ɗa a ye lo kɔɗa, siegi zu é ɗulazu la kelema? Mazɔlɔ kulave ga ɗain bo nui ná-abui, eɗe seɗeɗe zeeɗaabaai. ³ Toɗa ze ga ɗain bo nui ɗevele, nii a ɗa kɔlui ɓai, é gaawun, é wali ɗaei ɗade. Toɗa Leevi mavofodai ɗade, eɗevelei nu a ɗa zanugi ta walii ɗade da. Naazu ta ɗe ga Ɔooɗo GALAGI nɔnɔiti, ti ɗe ga nuiti ti vaazu ga veɛaniiti, eɗevelei é la togi zu. ⁴ Ɔooɗo GALAGI ɗa yeezei naazu Zuda nuiti ta Zeeluzalame nuiti ta-veɛaniiti bu, eɗevelei zooma voloiti ti ɗeni la, kona mɔungiti su.

⁵ Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà vaazu wo zaama, nii a ke gè wo lukpo. Gè zuvile ga gè zoɗoiti ta wεenzo nuiti peelala, ta niiti ti zεe ɗonaiti bosu, ta niiti ti la botiɗe nuiti salai veezu. Nà ɗe ɓalaa naati daalɔɗoma, niiti ti la luazu bà, ti poanzaiti ta podointi kpɔlo zu, naa veε seikɔɗoma nuiti ba.»

Puusieiti ta GALA kɔiti ta-vai

⁶ «Nà ɗa gè ga Ɔooɗo GALAGI, gè la zeɗea ɗevele ma pe! Naa maavele ɗa é keeni, wɔi wo ga Zakɔbe mavofodaiti, wo ma zuwui ɗaa la leveni. ⁷ Kaite wo-mεmεwolani ta-ziegi su, wo voluaveni ná-deveiti ba, wo la ɗoloni ti ve. A ɗale ma pò, ná ɗale ma wo ɔɔ.» Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗa é boga. «Kele wa gaaazaɗasu, wo ɗa ɗe ma: «Gá ɗale ma è ɔɔ ɗale?» ⁸ Nà wo woɗaavotesu ga nii: Nu ɗa zoo nei é GALA unma? Mazɔlɔ wa ùnmazu. Kele wa gaaazaɗasu, wo ɗa ɗe ma: «Gi è unma ve ɗale?» Wa ùnmazu, siegi zu wo ɗelezu la wa-uuusieiti ta wa-GALA kɔiti feezu la. ⁹ Foovooi zeelive wo ma, mazɔlɔ ná ɗa wo pe wo ùnmazu, wɔi wo ga nubuseiti. ¹⁰ A va mu ga wa-uuusieiti kpein naavolo makesuve GALA sei velei wu, naa ɗa a ke, daamianigi mina vala ná-pelei wu.» Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «À pòluɗula le ga naama velei, wa pe, ni gè la geeɗolɔgi ma velelaveti daalaoni wo ve, gè va tuya loo wo ve, é ɔoova ma.» ¹¹ Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà kotogiti koloɗolo wo ve. Ti la mɔ wa-yooi ɗaawaaiti koloɗologa pe. Ta wa-leezen ɓeleiti ta ye waazu ɗo wa-ɓalaɗaiti su.» ¹² Ɔooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Zii ɗiligiti kpein ta ɗe wo ma undaanεε nuiti, mazɔlɔ wa ɗe zou neai zu.»

GALA ka ná-telebodai leezu

¹³ G̃ooḡo GALAGI ḡe ma: «Wa b̃el̃el̃ala b̃ẽzuḡfulaiti bosu d̃aal̃oḡma. Kele wa g̃aazaḡasu, wo da ḡe ma: «Lee b̃oḡb̃oḡ ka gi bogai d̃oun è laal̃oḡma?» ¹⁴ Wa ḡeezu ma: «Nu ḡa botii ḡeezu GALA b̃e ño fuun. Gi ná-deveiti soga, gi b̃oḡ maaw̃in, nii a ke gi G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ná-kp̃obai z̃ol̃o, kele lee ḡulanuma ḡa gi s̃ol̃oḡai naa zu? ¹⁵ Naa ḡa é ba, gi ḡida bu ga waso nuiti ka ti ga undaañe nuiti. Ungo! Nuiti ti faa ñoi volu, naati ka ti kulagaañeezu zu. Añe ni ta GALA suḡoḡsu, faa ñope ge la ti va, ta ḡulazu su.» »

¹⁶ Kele, niiti ti G̃ooḡo GALAGI ṽe ga woḡḡeḡila nuiti, naati ti woolaani ma ga pag̃o, G̃ooḡo GALAGI ḡidaani ti b̃e woointi bu, é ti woom̃eni. Sevei ḡeeni ga ḡizesui G̃ooḡo GALAGI ḡaazu, naati ta-vaa zu, niiti ti b̃e ga woḡḡeḡila nuiti, ti da d̃ebi. ¹⁷ G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡe ma: «Yeei ñope ḡè vaazu ña-zobogi ḡulazu la kelema, naama nuḡuseiti ta ḡe ga ññoiti, ta ña-nu ḡiteḡiteḡiti, ña ti ḡaazumaaw̃inḡa, eḡevelei doun keeḡe a da ná-doun zunui ḡaazumaaw̃inḡa la, nii é botii ḡeezu b̃e. ¹⁸ Wa wele naazu, wo ka m̃oño ga z̃oḡzu ḡa telebo nuiti ta nu ñoiti ba, ta z̃oḡzu ḡa naati ba ti botii ḡeezu GALA b̃e, ta niiti ti la botii ḡeezu b̃e.» ¹⁹ G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡe ma: «Foloi ta ḡa vaazu, toḡa ḡe eḡe abu b̃oi golai, nii kp̃adiai. Naama volo ná, waso nuiti kpein, ta niiti ti ga faa ñou ḡe nuiti, ta ḡala abui zu, eḡevelei molo b̃aḡai a da ḡala la, ma laagi, b̃aa ma zapei tañope ge la yeḡa ná. ²⁰ Kele, w̃oiti wo b̃è ga woḡḡeḡila nuiti, telebo foloi ḡa ḡulazu kelema wo ṽe, ma zezei ḡa va ga ked̃egi. Naazu wa da ḡula, wo da le, wo da vili ga koozuñei, eḡevelei ñike yivoiti ta ḡena ḡulaa la sasai zu. ²¹ Voloi ḡè ña-zeeḡaabaai keezu la, wa zie faa ñou ḡe nuiti ma, ti ḡe ga zuvui wo ḡoḡwu.» G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡa é boga.

Eli vaa vai volu

²² «À ḡize Moize ná-t̃oḡi ta deveiti su, ña-bot̃iḡe nui nii ḡè ti veeni zea G̃ool̃eḡe gize ma, Izelayele nuḡuseiti kpein b̃e.

²³ A wele: Nà GALA goo wo nui Eli levesu wo ma, aisa G̃ooḡo GALAGI ná-foloi va zeeli, naama volo wolai nii maayikiai. ²⁴ Toḡa doun keeḡeiti z̃oḡz̃ub̃ete ta ti-lointi, é lointi z̃oḡz̃ub̃ete ta ti-ḡeeni, naa ḡa a ke ḡè mina va ḡè va faa ñou la z̃ooi ma, é va ḡolog̃olo.»

Keelaiti Kεεwotiiti Sevei lɔzeizube ma woo mɔungiti

Keelaiti kεεwotiiti ma zεvei ɔa ɛ ga Woo niine vagoi zavasiɛi ma lodai. Nu ɔila kpegi ɔa ɛ seve felegoii niiti keai, daaseigi ɔa ga Luke, ɛ ɔeni ga dɔɔɔtɔlɔi ta Pɔle zierɔɔɔi. Tosu wola ɔa nά-seveiti ba Minazefɛ niinei zu, mazɔlɔ toɔa ɛ Egilisii lɔzei velei zεvai.

Sie mɔinmɔin su, sevei nii ɔeni lolisu ga «Zenvu Nadegai ɔεεwotiiti,» tɔzei nά zeizu mɔinve puulɔlugɔ (50) ma, ɛ da bɔe ɛ vile Zenvu Nadegai va. Luke ɔfai ma nά-Woo niine vagoi zεvezu, ɛ belani nɔ naama vaiti ba, niiti Yesu ti ɔeni eteai zu. Kele ɛ lɔzei niina Yesu le ziegi ma geefɔlɔgi zu, Yesu ɔevelei maavaliboge nά-kaladopoiti saama: Nu la mɔ kaa ga kpusei ma ɔaazugezegiti. Ule ɔana Egilisii nά-yeefɔɔalalɔ lɔzeizu la ga keelaiti kεεwotiiti ma zεvei: Yesu ɔa nά-kaladopoiti saama ga nά-Zenvui maavele, nii ɛ zεbei veezu nά-kaladopoiti zea. Fai niiti ti zεvai keelaiti kεεwotiiti zεvei zu, ta pelei laalaosu Egilisii nά-botii lugɔ feai zea ga ɛ ke yeefɔɔalalɔ pe su, nii ɛ ga: Yesu nά-Woo niine vagoi laazeeli vai nuɔusei pe ma, eyesu zou bela ga.

Zenvu Nadegai ma minazefɛgi wo fai keelaiti be

¹ Teyofile: Nά-seve mɔungu zu, gɛ naati pe suɔulani, niiti Yesu ti ɔeni, ta kalagi niiti, ɛ ɔeni ti wosu, mɔunpa, ² eyesu naama voloi zeeli, yeei ɛ leni la geefɔlɔgi zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea ga Zenvu Nadegai maavele, niiti ɛ yimazefeni ga tiye. ³ Nά-kpɔlɔi voluma, naati nɔ ɔa ɛ bɔɔɔ leni ga tiye poo mɔinmɔin su ga toɔa vulua. Folo vuunaanigɔ (40) laawu, ɛ ɔeni ɔulazu kelema ti ve, ɛ da bɔe ti vɔ, ɛ vile GALA nά-masadaɔi va.

⁴ Yeeta, ti ɔfai ma daamii wosu vɔɔma, ɛ niima levei woni ga tiye, ɛ ɔe ti ma: «À mina maafɔoza Zeeluzalɛme va, kele à Kεε nά-minazefɛgi maabɔun, nii kulaai dà, gɛ bo wo ma. ⁵ Mazɔlɔ Zan batizei woni ga ziei, kele wɔun, su la mɔ ɔooza, wa batize ga Zenvu Nadegai.»

Yesu le velei geefɔlɔgi zu

⁶ Teigiti ti ɔaaleni ba, ti gaazaɔani, ti ɔe ma: «Màliɔii, naama ziegi zu ɔa ɛ Izelaye masadaɔi zeizu la volu baa?» ⁷ E ti woɔaavoteni, ɛ ɔe ti ma: «Wo bεde la ba ga wo siegiti ta yeefɔɔalalɔi kwεε, niiti Kεε ti leveai ba, tɔ bɔɔɔi nά-zobogi zu. ⁸ Kele siegi zu Zenvu Nadegai yeizu la wo ma, wa zεbei zɔlɔ, wo ɔe ga nά-zeeleiti Zeeluzalɛme taazuve, Zudee yooi zu nά pe, Samali yooi zu balaa, eyesu zou bela ga.»

⁹ Yesu begai ma ga naama bɔeiti bo, ti ɔaazuyeni ba, ɛ le geefɔlɔgi zu vele, naa voluma tonabiingi dɔɔɔuni ti va. ¹⁰ Tei ti-ɔaazuve ɔeni nɔ geezuve, siegi zu Yesu ɔeni liizu la, zunu felegɔ ɔulani kelema ti ve, ti maafiliai ga sege ɔolegiti, ¹¹ ti ɔe keelaiti ma: «Galilee nuiti, lee vaa zu wo losu, wo da wele geezuve? Yesu nii buzeɔeai wo zaama, ɛ le geefɔlɔgi zu, toɔa va volu mɔnɔ, eɔevelei wo kaai la, ɛ da le geefɔlɔgi zu.»

¹² Ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme, ti zeɔe Wolive ɔizei ma, nii ɛ Zeeluzalɛme ɔoba, ti yɔɔzu ɔoozai ga kilo ɔila. ¹³ Siegi zu ti ɔaleni la ma taazuve, ti leni geezu velei wu, ve ti bena zeɔi nά. Teiti ti ɔeni nά ti laaseigiti kaa: Piyεε, Zan, Zake, Andelee, Filipe, Tomase, Baatelemi, Matiyo, Alefee nά-doun zunui Zake, Simɔn nii ɛ ɔeni ga Zou Maalobo Nui ta, naa veε Zake nά-doun zunui Zude va. ¹⁴ Ti pe ti bena ɔaalɛ ba, ti bɔni ɔi gila ma, ti ɔaaba GALA falii ma, naa veε anzanui tanigaa va, ta Yesu dee Maali, ta deɔeiti.

Zudase maavalibogi ɔaizε vai

¹⁵ Naama voloiti su, Piyεε wuzefeni keefɔloun ungila puufelegoiti (120) saama, ɛ ɔe ti ma: ¹⁶ «Kεεleaiti, keni GALA sevei zu wooi a la vile su, nii Zenvu Nadegai boni ɛ ɔula Davide la, ɛ bɔeni ma yeelugɔ, ɛ vile Zudase va, nii ɛ loni Yesu zo nuiti tuɔɔ. ¹⁷ E ɔeni ga ade ta, ɛ nɔnɔ zɔlɔ ada-woti ɔilagi nii zu.» ¹⁸ (Kpegai ma ga zou ɔila geya ga telebotala walii, nii

ti feai zea, é looni gɔgi ma, kogi vali su, koozu zɔlaiti pɛ ti vaza. ¹⁹ Zeeluzalɛme nuiti pɛ ti faa gɔwɛni su, naa gɔ́ é kɛa ti naama yooi laasei pɛai ga Akeledama, ti-laawooi zu nii poluɓe ga «Nama ba yooi»). ²⁰ «Tama, sɛvɛvɛ GALA sɛvɛi ma wuye zɛvɛi zu ga:

⟨Seizuvɛ naka yɛ,

é vala nuɓuseiti ma ná!⟩

Naa volu sɛvɛai mɔnɔ ga:

⟨Tagili ge zeipotogi zu!⟩

²¹ Kɛni mu, nu gɔ́la ge vɛɛ ade va, zɔiti saama, niiti ti gɛa ade va, naama ziegi pɛ su ade gɛni lɔɔzu la, ade da gɔ́la ada Maligii Yesu, ²² é zo Zan ná-batizei wo siegi ma, é zeeli tɛɛ voloi ma geeɔɔlɔgi zu, naama nui gɛ ga zeelei ta, é vile buzege vai va, é gɔ́la saai ya.»

²³ Ti nu felegɔ́ lɛeni: Zozefe nii daa gɛni ga Balasaɓase, daasei kili ge gɛni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴ Naa voluma, ti GALA falini gɛni, ti gɛ ma: «Màliqii, dɛi è nui pɛ ziimave gɔwɛɛ, nu felegɔ́ niiti saama, naa lɛ ga giye, nii è yiimazegeai la, ²⁵ nii a kɛ é Zudase losuɓe zege, keela wotii nii zu, vɛ Zudase ná nakai yɛgai, é li ga liizu vele.» ²⁶ Ti kpakutoomai gɛeni, kpakui looni Matiyase ma, é vɛɛ niina keela puugɔ́ maazu gɔ́lagi (11) zɔiti ba.

2

Zenvu Nadegai vaa vai

¹ Pantekote voloi zeelii ma, ti pɛ ti gɔ́alɛa gɛni de ba ada gɔ́la. ² Gaamago, zɔngɔ́ wolai zɛgɛni geezuɓe, ege fiile wola, é pɛlei wu ná pɛ daave, vɛ ti gɛni zeini ná. ³ Nɛgiti, ti gɔ́laai ga abu zogi, ti gɔ́lani ti vɛ keɛma, ti gɔ́agɔ́wɛ ma, ti zeiti ti gɔ́lagilagiti unma. ⁴ Naati pɛ ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔ́zei ga ti da bɔɛ zii woo gɔ́ligiti su, egevelei Zenvu Nadegai gɛni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵ Naama ziegiti su, Zuifui tanigaa ti gɛni nii wosu Zeeluzalɛme, ti gɛni ga GALA gaazuluaba nuiti ti zɛgeai eteai zu ná pɛ. ⁶ Naama wooi ziaai ma, ti ma vɛbe wolai vaani, ti wola laavɔ́ni, tɔ́zei ti pɛ ge gɛni ti woomɛnisu ti bɔ́ɔ wootti su. ⁷ Ti laavɔ́ni, ti da gɛ ma: «Nui niiti ti bɔ́ɔzu gɛni, kɛbɛ ti pɛ ta ga Galilee nu, kɛlɛ? ⁸ E leve gale mu, ade pɛ ade ti woomɛnisu ade bɔ́ɔ wootti su? ⁹ Adei de ga, Paate nuiti, ta Mɛde, Elame, Meezɔ́pɔ́tami, Zudee, Kapadɔ́se, Pɔ́n, Azi gɔ́vii, ¹⁰ Filizi, Panfili, Ezipete, naa vɛɛ Silene lugi zu va Libi yooi zu, ta zɔiti ti zɛgeai Wolɔ́me, ¹¹ Kelɛte ta Aalaɓi: Zuifuiti be-o ɓaa wɛɛinti be-o, niiti ti vilegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade pɛ, ada ti woomɛnisu ade bɔ́ɔ wootti su, ti da GALA ná-kɛɛwoti wolaiti bo.» ¹² Ti pɛ ti laavɔ́ni, tanigaa ti gɛ unga wuulee, ti da gɛ bɔ́ɔ ma: «Niima vai voluɓe gɔ́ ga lee?» ¹³ Tagiligaa ti gɛni gɛɛzu ma: «Dɔ́ɔ nɛɛnɛgi gɔ́ é ti zogai!»

Piyɛle GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴ Piyɛle wuzɛgɛni é lo, keela puugɔ́ maazu gɔ́lagi (11) zɔiti saama, é woogɔ́lani, é gɛ ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta wɔ́igi wo nii wosu Zeeluzalɛme, wo niima vaiti gaagɔ́, niiti ti gɛɛzu. ¹⁵ Dɔ́ lei é va gɛ niima nuiti ba, egevelei wo gɔ́isiezu la, folo liegi kpaazuɓe nɔ gɔ́ dɛ ade su. ¹⁶ Kɛlɛ nii GALA goo wo nui Zowɛle boni, naa gɔ́ é gɛɛzu gɛni. E gɛni ma:

¹⁷ ⟨GALA ge gɛ ma: Folo gɔ́abelagiti su,

nà nà-Zenvui yeizu nuɓusei pɛ ma.

Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooti bo,

wa-wuzege niinɛgiti ta kulakɛɛmaiti ka,

wa-gɛwola vɔ́lɔiti ta segiti bo.

¹⁸ Ungo, naama voloiti su, nà nà-Zenvui yei nà-botigɛ zunuiti ta nà-botigɛ anzanuiti ma, ti da GALA gooi wo.

¹⁹ Nà maaɓɛle vaiti kɛ geeɔɔlɔgi zu, ta poogiti zoi ma, namai ta abui gɔ́ gɛ ná, naa vɛɛ abu luului ma lonaɓiingi va.

²⁰ Foloi gɔ́ vote ga kpidii,

alugi ɓɔ́i ege namai,

aisa Góogó GALAGI ná-foloi va zeeli,
folo wolai, nii maayikiai.

²¹ Naazu zoi nɔpɛ a woogfula Maliq̄ii ma, GALA ka kizo.»

²² A woilo niima woosti ma, woi wo ga Izelayele nuiti, wa bógó wo kwɛeni ga GALA ge yeezeini Yesu Nazalɛte nui wu wo gaazu, mazóló GALA ge ɣeni laavó vaiti, maabɛle vaiti ta laavó voogiti keezu ga toun maavele wo zaama. ²³ Zunui naa ɣwɛeni wo ma, é zoloo GALA ná-devei ta ná-seikpasui ma, nii é keeni ma yeelugó kaite, wo paave siégi zu wo zega la tó koloǵolo nuiti zea, ti kpadó saa wului ma. ²⁴ GALA ge buzeɣevɛ volu, é kula saai ma zoolɛiti su, mazóló naa la ɣeni zolooga ga saai va make ba ná-zobogi wu. ²⁵ Davide niima wooi woni, é vilɛ Yesu va, é ɣɛ ma:

«Gáazu logɛ Góogó GALAGI va yeenɔpɛ, mazóló toǵa kóbaɛ,
nii a ke gè mina niikpi eyɛsu pɛ.

²⁶ Naa ɣa é ba, zii ɣaanɛa, gòoiti daavege ga koozunɛi,
kpùsei bógó ɣa loogosu, makegai kitoḡi zu.

²⁷ Mazóló è la ɣɛɛa bà, gè va ye gɔvɛalaazu,

è la vaa bu nɛi gè ga da-wotii ɣɛ nui, gè ga woogɛɣila nu, gè va luula kabayegei zu.

²⁸ E zɛnvu vɛlei ɛa ga ze,

da nɔn daave ga koozunɛi è ɣɛɛ vai zu kòba.»

²⁹ Kèelointi, zobogi veeɛ bè ga gè ɣɛ wo ma: Ade-mɛmɛwola Davide zaave, maagfulu, ná-kabai balaa ka ade zaama zaaḡaza. ³⁰ Kɛɛ é ɣeni ga GALA goo wo nui, ta é ɣeni kwɛeni ga GALA ge minazɛɣeni bɛ, é ɣona ga mavofodai ta ɣa zɛi ná-masa kpɔkpɔgi ɣa. ³¹ Kilista wuzɛge vai, é ɣula saai ya, naa ɣa Davide kaani ma yeelugó, naama wooi ɣa é boni ga: «GALA ge la ɣɛɛa bà, gè va ye gɔvɛalaazu, é la vaa bu, kpùsei va luula kabayegei zu.»

³² GALA ge Yesu nii wuzɛɣevɛ, é kula saai ya, gi pɛ gá ga naama zeeleiti. ³³ Buzeɣevɛ, é zɛi GALA zeezazuɛ, é Zɛnvu Nadagai zóló keɛɣɛ ya, nii ma minazɛɣegi woni, naa ɣa é feai, eɣevɛlei wo mɛnisu da, ta wo kaazu la. ³⁴ Mazóló Davide la ɛɛni geeɣóloḡi zu, keɛ tó bógó bogɛ ga:

«Maliq̄ii GALA ge ɣeni Málìq̄ii ma: Zɛi zèezazuɛ,

³⁵ eyɛsu gè è zili nuiti ke ga da-ɣóǵoloma anii.»

³⁶ Izelayele vɛleyegei pɛ maanɛɛɛɛ ti kwɛɛ, ti la da, ga Yesu nii wo kpadóni saa wului ma, naa ɣa GALA ge keai ga Maliq̄ii ta Kilista.»

Kidaaleve nu mɔungiti

³⁷ Ti naama woosti mɛnigai ma, é ti yiizoni ga gola, ti ɣeni Piyɛɛ ta keelai zóiti ma: «Gi-ɣɛɛlointi, gá ke ɣale mu?» ³⁸ Piyɛɛ ti wooḡaavoteni, é ɣɛ ti ma: «À wo zɛ vɛlei maavalibo, wo ɣilagilagi pɛ ge batize Yesu Kilista laaseigi zu, nii a ke wo zuvaaye ga wa-ɣotoiti, wa Zɛnvu Nadagai zóló ga faanɛɛ. ³⁹ Mazóló minazɛɣegi ɣa ga wónó, wa wo-lointi, ta naati tónó niiti ti maaḡoozaai, naati pɛ de-Maliq̄ii da-GALAGI vaazu ti lolisu.» ⁴⁰ Piyɛɛ ɣeni zeele wooi wosu ti ma wooi taɣiligaa zu, é da ti iɣóó, é da ɣɛ ti ma: «À bógó ɣula tukpɔi laawu, nii é vaazu zeelizu yamani ɣóii nii zu nuɔuseiti ma.»

⁴¹ Zóiti ti yeezeini gooi wu, naati ti batizeni, naama voloi nu waasavagó (3 000) ɣɛɣala ɣa é vɛɛni kidaaleve nuiti ba. ⁴² Ti ɣeni woilosu yeenɔpɛ kalagi ma, nii keelaiti ti ɣeni feezu, ti ɣɛ kpɔfaamai zu, ti da daamii wo, ta ti da GALA falii wo vóoma. ⁴³ Dualuagi ɣeni ɛɛ pɛ su, mazóló GALA ge ɣeni maabɛle vaiti ta laavó voogiti keezu ga gola ga keelaiti maavele.

⁴⁴ Kidaaleve nuiti pɛ ti ɣilini va, ti-ɣóligiti ti ɣɛ su ɣila kpe. ⁴⁵ Ti ɣeni ta-yooiti ta ti-ɣóligiti pɔdizu, ti va ga ma walii, ti gaaḡwɛ ɛɛ ba, é zoloo ma nu bɛdɛma vai ma. ⁴⁶ Ti pɛ ti ɣeni ɣaalɛɛzu ba folo-o-folo GALA sei vɛlei wu, ti ɣeni búlui ɣaleɣalezu ta-vɛleiti bu, ti daamii wo koozunɛi zu, ta zii vágólai zu. ⁴⁷ Ti ɣeni GALA maamusezu, naa vóluma ta-vai ɣeni nuɔusei pɛ ziilaazu. Folo-o-folo Maliq̄ii ɣeni ta bósu kidaaleve nuiti ma bógó va ga niiti é ɣeni ti ɣizosu.

3

Međeλε nui gėde fai

¹ Yeeta, Piyεle ta Zan ti gėni lεezu GALA sei vεlei wu, GALA falii ma zięgi zu kpoko volo lεlei zavasiei ma. ² E zolooni no ga ti vaai ga međeλε nui ta, nii ε zolooni ga međeλεgi. Folo gılagila ti gėni vaazu la, ti da GALA sei vεlei ma vεlelavε naa laaseigi ga: «Pεlela Uagoi,» nii a ke ε da faabogɔ maavali naama nuiti ma, ti lεezu GALA sei vεlei wu. ³ E Piyεle ta Zan gaa ma, ti da lε nά, ε faabogɔ maavalini ti ma. ⁴ Piyεle ta Zan ti gaazuloni ba, Piyεle gε ma: «Wεle lεε gi va!» ⁵ E gaazuloni ti va, ε da gısiε ga naati ta ani veezu zea. ⁶ Kele Piyεle gėni ma: «Wali la zεa, ba zanu, kele nii ε zεa, na naa veezu ε ya, naa ga ε ga: Nazalete nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuzεge, ε zię!» ⁷ E soni zeezai va, ε buzege. Gaamago no, kogɔiti ta tεε gainti ti zuloni kpe, ⁸ ε vili kpulu, ε wuzεge, ε da zię. E vileni ti volu, ti lε GALA sei vεlei wu, ε da zię, ε da vili, ta ε da GALA maamuse. ⁹ Bebei pe ge kaani, ε da zię, ε da GALA maamuse. ¹⁰ Nuɔuseiti ti gėni gwεesu gaazu ba, ga to ga ε gėni zeizu GALA sei vεlei laave naa laaseigi ga: «Pεlela Uagoi,» ε da falii wo. Fai nii ε gėni zunui naa ve, ε gėni ga laavoo va, ta kulafilibai nuiti be.

Kpaei Piyεle sufulani GALA sei vεlei wu

¹¹ To bogoi mu ge la mo gėni zεgezu Piyεle ta Zan volu. Bebei bizeni, ti va, ti gaaε ba ti ma seizei bosuve, nά laa ga «Salmon nά-seizei bo kotai.» ¹² Piyεle minά gaa ma, ε gėni nuɔuseiti ma: «Izelayeε nuiti, lee vaa zu niima vai wo laavoozu? Lee vaa zu wo gaazulosu gi va, ege gά ga gά zunui nii wuzεge, ε da zię, ga gά-zεbei baa gi gili vεlei GALA ba? ¹³ Ade-mεmεwolani Abalaame, Izaake, ta Zakobe ta-GALAGI ga ε lebiyai veeni nά-botigε nui Yesu ve. Pilate gėni po ga ε pile, kele woun, wo dooni yeeloozu, wo gεle ba. ¹⁴ Woun, wo geleni Telebo Nui va, nii padegai, wo gε ti yeebe nu vaa nui va wo ve. ¹⁵ Zoi ε zenvui unda, wo naa vaani, kele GALA ge buzegeni, ε kula saai ya, gά ga naama zeeleiti. ¹⁶ Tei goun, gi gidaaεveai Yesu ma, naa ga ε kea, daaseigi naa nά-zεbei zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kwεε. Kidaaεvei Yesu ma, naa ga ε zunui nii gėdega kpezεkele, egevelei wo pe wo kaazu la.

¹⁷ Naa pe poluma, keelointi, faagwetalai ga wo naa gεai la, wa wa-gundigiti. ¹⁸ Kele kaite, GALA ge boni ε gula GALA goo wo nuiti pe da ma yee luɔo, ga nά-nui nii ε ga Kilista naa ga bolo, naa ga ε daazeelii gani. ¹⁹ A wo zię vεlei maavalibo mu, wo lati volu GALA ma, nii a ke wa-gotoiti bale tεε. ²⁰ Naazu doogɔ yeegegalaiti ta va, ti zege Maligii vo be, naa voluma ε naa leve wo ma, nii ε deveni ma yeeluɔo wo ve, nii ε ga Yesu Kilista. ²¹ Naa laa yagoozu, toga de yesu geeɔobgi zu, eyesu eteai pe ge gε ga ma niine, egevelei GALA ge boni la kaite wolowolo, ε gula GALA goo wo nu padegaiti da.

²² Toozei Moize gėni ma: «Maligii, wa-GALAGI ga GALA goo wo nui ta wuzεgezu wo ve ga ndun kevele, wo-gεleaiti saama. A woilo goo ma fai pe su! ²³ Kele ni nui ta a gεlena, ga ε mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui gula nά-nuɔuseiti saama ga saai.» ²⁴ GALA goo wo nui niiti kpein ti boei, ε loozei Samiyεle ma, ε zeeli naati pe ma, ti vaai toun poluma, ti pe ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵ Wa ga, wo ga GALA goo wo nuiti ta-voganii zege nuiti, wo gε ga minazεgegi ma gulanumai zoloo nuiti, nii GALA ge keeni ade-mεmεwolani be, siegi zu ε gėni la Abalaame ma: «Pεleyegeiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zoloo ε-mavofodai maavele ma.» ²⁶ Wa ga mounpa GALA ge nά-botigε nui wuzεgeai ma, ε tevegai wo ma, nii a ke ε tuya loo wo ve, ga ε wo gılagilagi pe sege nά-telebotala vεlei ma.»

4

Piyεle ta Zan ti lo fai tukpagaave nu wolaiti kakalave

¹ Siegi zu Piyεle ta Zan ti gėni de boezu la nuɔuseiti po, zalaɔa gula nuiti ti vaani, ta GALA sei vεlei maabeε gundigii, naa veε Saduseyiinti ba. ² Ti wola yiigaawanaa gėni de, toozei

ti naati kaani, ti da nubuseiti kala ga tei Yesu wuzegaei, é gfula saai ya, gɔvɛiti balaa ta wuzegɛ, ti gfula saai ya. ³ Ti yeevɛeni ti ma, ti ti vili kasoɪ gɔ eyɛsu poluma zobui, tɔɔzei kpɔkɔɪ gɛni de niina. ⁴ Anɛɛ naa vɛ, nu mɔɪnmɔɪn ge gɪdaalevɛni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi ma, kidaalevɛ nui liegɔɪ a laazeeli nu waadɔɔlugɔ (5 000) zu.

⁵ Poluma zobui, ta-gundigɪiti, ta totugɔiti, ta tɔ kalamɔinti, ti gfaalɛni ba Zeeluzalɛme. ⁶ Zalaɔa gfula gundigɪ wolai Ane bɔgɔɪ gɛni ti zaama, ta Kayife, ta Zan, ta Alɛgezandele, naa vɛɛ zalaɔa gfula gundigɪ wolai ná-peleyegɛi wu nuiti pɛ ba. ⁷ Ti vaani ga Piyɛɛ ta Zan, ti naati to gɔkala, ti ti gaaazaɔa, ti gɛ ti ma: «Bɛ ná-zɛbɛ ba bɛ laasei ka wo niima vai gɛai la?» ⁸ Naazu tei Piyɛɛ laaveni ga Zɛnvu Nadegai, é gɛni ti ma: «À woilo nii ma, wɔi wo ga nubuseiti ta-gundigɪiti, ta totugɔiti. ⁹ Tɛi wo gi gaaazaɔasɔ za faa vagɔɪ ma, nii kɛai seebɛ nu gɪla bɛ, wo gɛ gi dɛɛ, vɛlei baloai la, ¹⁰ wo pɛ à kwɛɛ, Izelayɛle nuiti pɛ ti kwɛɛ balaa, ga Nazalɛte nui Yesu Kilista, nii wo kpadɔni saa wului ma, GALA ge buzegɛ, é kula saai ya, naama vɛle gɔ zunui nii gɛdɛgai da, é loni wo gɔkala. ¹¹ Tɔ gɔ é ga:

«Kɔtɔi nii pɛɛ lo nuiti wo gɛɛɛɛ ba,
tama tɔ gɔ kɛai ga kɔtu biingi.»

¹² Yesu gɪla nɔ gɔ kizogɪ gɔ zoo zɔɔɔsɔ sabui zu, mazɔɔɔ GALA ge la nu gɪli nɔpɛ daasei feeni etɛai zu nuiti saama, nii da zoo gɪzɔsɔ ga tɔun maavele.»

¹³ Ti laavɔɔni gola siɛgi zu ti Piyɛɛ ta Zan gɔani la, ti da bɔɛ ga ladalai, mazɔɔɔ ti gɛni kwɛɛni balaa ga naati ta ga kalatala nuiti. Ti kwɛɛni ga naati ta ga Yesu zɛɛɔgɔ vɔɔmaiti. ¹⁴ Kɛɛ tei ti gɛni zunui gɛdɛgai gɔazulonɪ ti gɔba, ti la gɛni zooni ti va faa nɔpɛ bo ga googaaɔvɔte. ¹⁵ Ti gɛni ti ma naazu, ti gfula tukpɔgɔaalevɛ vɛɛɛi wu, ti tɔɔzei ga ti da bɔgɔ gaaazaɔa kpɔgi zu, ¹⁶ ti da gɛ ma: «Leeni gɔ ada kɛ ga zunui niiti? Tɔɔzei Zeeluzalɛme nuiti pɛ ti kwɛɛni ga ti laavɔɔ vaa wolai nii gfulavɛ kɛɛɛma, nii ade la zooga ade va maaɔaali. ¹⁷ Kɛɛ kɛni ade peɛ leve tugɔ ga su mina baagɔ nubuseiti saama, ade tɔ sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina mɔ bɔɛ daaseigi naa zu nu nɔpɛ gaazu.»

¹⁸ Ti naati tolini vɔlu, ti tɔgi zɛi ti ma, ti gɛ ma: «Eyɛsu pɛ wo mina mɔ bɔɛ, ba wo va kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹ Kɛɛ Piyɛɛ ta Zan ti gɛni ti ma: «Bɛgele gɔ soloogai GALA gaazu, gi gɔlo wo vɛ, ba gi gɔlo GALA bɛ? Wa bɔgɔɪ à naama lukpɔgɔaalevɛna! ²⁰ Kɛɛ gɔun, gi la zooga gi va laaɔulu naa ma, nii gi kaai ta gi mɛnigai.» ²¹ Ti naati maaluanɪ vɔlu, ti bɛ ti va. Ti la gɛni naati nimiza vɛle nɔpɛ kaani, mazɔɔɔ nubuseiti pɛ ti gɛni GALA dɛbizu, tɔɔzei laavɔɔ vai naa va, nii é gɛɛni. ²² Mazɔɔɔ zunui nii é gɛdɛni ga laavɔɔ vɔogɪ, sɔɔɔ konagi a la leve puunaanigɔ (40) va.

Kidaalevɛ nuiti ta-GALA falii

²³ Ti ti vɛɛgɔɪ ma, Piyɛɛ ta Zan ti liini ti-wɔɔlɛiti pɔ bɛ, ti naama vaiti pɛ sugula ti ma, niiti zalaɔa gfula gundigɪiti ta totugɔiti ti boni ti ma. ²⁴ Siɛgi zu ti naama vaiti mɛnini da, ti pɛ ti zoolooni faa gɪla ma, ti woogfula GALA ma, ti gɛ ma: «Màligɪi, da gɔ é geegɔɔlogɪ ta zooli bɛtɛa, naa vɛɛ kpolodɛi va, ta ti zu aniiti pɛ, ²⁵ da nɔ gɔ é niima wooi vɔuni ga da-Yɛnvu Nadegai maavele, da-wotigɛ nui gi-mɛmɛwola Davide laavɛ, é gɛ ma:

«Leeni vaa zu zii gɪligiti ti gɛɛni unga wuulee?

Leeni vaa zu ziiti pɛ ti kisɛɛɛɛ pakaiti boni?

²⁶ Zou masagiti ti kɔɔi bɛtɛni,
kundiɔiti ti yaavai bɛtɛ Maligɪi laalɔgɔma,
ta ná-zunui nii é gulo nadegai ziaai ma.»

²⁷ Gaamazɔ, Elɔde ta Pɔnse Pilate, naa vɛɛ Izelayɛle nubuseiti ta zii gɪligiti ba, ti pɛ ti gfaalɛni ba taai nii zu, da-wotigɛ nu nadegai Yesu laalɔgɔma, nii é gulo nadegai ziaai ma, ²⁸ ti naama vai laazeelivɛ nɔ, nii é deveni ma yeelugɔ, da-zobogɪ ta è-yiimai zu. ²⁹ Niima zɛgi zu, Maligɪi, woilo ta-maalua bɔɛiti ma, ti bosu, va bu gɛi gi ga da-wotigɛ nuiti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰ Da-zobogɪ gfula kɛɛɛma, naa gɔ a kɛ kɛdɛgi da wo, laavɔɔ vɔogiti ta maabɛɛ vaiti ti da gɛ da-wotigɛ nu nadegai Yesu laaseigi zu.»

³¹ Ti ɓegai ma ga GALA fali, ɓe ti ɗeni ná gaalebai zu, miná ɓalini, ti pe ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔzei ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaaleve nuiti ta-ɗilibai

³² Zɔiti kpein ti ɗeni ga kidaaleve nuiti, ti ɗilini ɓɔɗɔ va ɗi gila ta zenvu ɗila su. Nu nɔpe ge la ɗeni zeaɗɗoli seɗezu ga tɔ ɗila nɔnɔ, keɛ ti pe ti ɓoni ti-ɗɔligiti ma. ³³ Keelaiti ti ɗeni zeele wooi wosu ga zeɓe wolai ga Maligii Yesu wuzedeɓe, é ɗula saai ya. GALA ná-zaalai ɗeni botii ɗeezu ti pe ba ga zeɓe wolai. ³⁴ Ti zaama, nu nɔpe ge la ɗeni ɓalani ani nɔpe ma, tɔzei zɔiti kpein zɔiti ɓa peleti ti ɗeni ti ya, ti ɗeni pɔdizu, ti va ga ma zɔngɔi, ³⁵ ti fe keelaiti zea, ti gaagwe ese pe ba, egevelei ma nu maavai la. ³⁶ Leevi mavofodai ta ɗeni ná, daaseigi ga Zozefe, é ɗeni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei peeni ga Balanabase, (nii poluwe ga «nu ijɔdɔɔ nui»). ³⁷ Zooi ta ɗeni zea, é pɔdini, é va ga ma zɔngɔi, é fe keelaiti zea.

5

Ananiase ta Safila ta-vai

¹ Keɛ zunui ta ɗeni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti-ɗɔligi ta ɓɔdini. ² Naa ɓoluma, ta anzai ti zolooni ma ga ti ma zɔngɔi ɗilazuwe make ya, é va ga mɔtai, é fe keelaiti zea. ³ Keɛ Piyele ɗeni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiimave laavegai? E zou zɔngɔi ɗilazuwe make, è zeei wo Zenvu Nadegai ma. ⁴ E va ɗe è zooi ɓodi, da lei ɗɔnɔ va ɗea de? Pɔdia ɓoluma ɓalaa, ma zɔngɔi la ɗea è yeema ɓaa? E lewege ɗale mu, è nii ɗeɗala vai ɓete yiimave? Nuiti tei è va zeei wo ti ma, GALA ka è zeei wogai ma.» ⁵ Ananiase naama ɓɔeiti menigai ma, é looni, é za. Zɔiti kpein ti naama wooi menini, ti pe ti luani. ⁶ Zunu loungoiti ti wuzedeɓi, ti maaveleve, ti lii la, ti maagulu.

⁷ Leɛ savago ɗeɗala lewegai ma, anzai ɓaani, keɛ é la ɗeni kweeni, nii keai. ⁸ Piyele gaazaɗani, é ɗe ma: «Gaamai wo mà, anɗe nei nuuma walii lieɗi ɗa, wo zooi ɓɔdiai la?» E naa woogaaɓoteni, é ɗe ma: «Ungo, naa ɗa pɔdiai la.» ⁹ Piyele ɗeni ma naazu: «Lee vaa zu wo zolooɗi ma, ga wo Maligii ná-Zenvu zuɗɗɔ? Weɛ, zɔiti ti liai ti è-zinigi maagulu, ta peɓelave, ta liizu ga de da ɓalaa.» ¹⁰ Gaamanɔ, é looni Piyele ɗeɗɔwu, é za. Zunu loungoiti ti leeni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maagulu sinigi ɗɔɓave. ¹¹ Naama vai dualuagi lɔni Egilii pe su, ta zɔiti ti naama wooi menini.

Laavɔ vai niiti keelaiti ti ɗeni keezu

¹² Keelaiti ti ɗeni laavɔ ɓoogiti ta maabele vai ma mɔinmɔin keezu nuɓuseiti saama. Kidaaleve nuiti pe ti bena ɗaale ba GALA sei velei ma zeizei ɓosuve, ɓe ná laa ga «Salɔmɔn ná-seizei bo kotai.» ¹³ Nu ɗili nɔpe ge la ɗeni ɓeezu ti va, keɛ ta-vai wola neeni nuɓusei ɓe. ¹⁴ Ti maa ɗeni liizu ga mɔinda ga kidaaleve nu niineiti, zinaa ɓee anzaa va, niiti ti ɗeni ɓɔɗɔ veezu Maligii ya. ¹⁵ Nuiti ti ɗeni liizu ɓɔɓ ga seeɓe nuiti koi yɔɗɔzu veleti su, ti da ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa ɗa a ke Piyele a ɗena levega, ma niinigi ɓee ɓalaa tanigaa ma. ¹⁶ Nuɓuse mɔinmɔin ge ɗeni zeɗezu ɓalaa Zeeluzalame ɗɔɓa laa goiti su, ti da va ga seeɓe nuiti, ta niiti kɔzɔɓa yenvuiti ti ɗeni ti zu, tama ti pe ti ɗeni ɓalozu.

Keelaiti so fai volu, ta ti unmaɔ fai

¹⁷ Naazu, zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai wuzedeɓi ga tolo ɓoovamai, ta koba nuiti pe, niiti ti ga Saduseyiinti ta-ɓɔgi. ¹⁸ Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zigɗi golai zu. ¹⁹ Keɛ kpidii, Maligii ná-geezugeelai gila ge ɓaani, é kaso zigɗi ma ɓogiti daalao, é ti ɗula, é ɗe ti ma: ²⁰ «À li, wo lo GALA sei velei wu, wo zenvu niinei ma ɓɔe pe daazeeli nuɓusei ma.» ²¹ Keelaiti ti ɗoloni naama wooi ɓe, sobuzobui nɔ ɗeni de, ti li GALA sei velei wu, ti tɔzei ga kalagi woga.

Zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai ta ba nuiti ti ɓaani, ti tukpɔɗaaleve nu wolaiti gaale ba ta Izelayele ɗewolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kaso ɗa, ti va ga tiye. ²² Keɛ salaɓusuiti ti liini kaso zigɗi zu, ti la ti ɗaani. Ti ɗaleni ma, ti va, ti ɓoluvaawo kundigiiiti

ma, ²³ ti ɗe ma: «Gi kaso zigigi ɗaave piligai su kpe, kaso vele make nuiti ti loni ti-losuɓeti peɓelaweti, keɓe siɓi zu gi peɓeti daalaogai da, gi la nu nɓe kaani bu.» ²⁴ Siɓi zu GALA sei vele maabe ɗundiɗii ta zalaɗa ɗula ɗundiɗiiti ti naa menini da, ti ɗidaavilini ga keelaiti ta-vai, ti da ɓoɗo ɗaazaɗa ga vele fai nii ɗaa vaazu belazu la. ²⁵ Nui ta vaani, e ɗe ti ma: «À woilo de! Zunui niiti wo ti vilini kasoi ɗa, tiya ɗanu, ti loni GALA sei vele wu, ti da nuɓuseiti kala.»

²⁶ GALA sei vele maabe ɗundiɗii ta polu nuiti ti liini naazu, ti va volu ga keelaiti, keɓe ti la ɗeni keeni ga maaba vaa, tozei ti ɗeni luazu ga nuɓusei mina ye ti zoɓu ga kotuiti, ti va za. ²⁷ Ti vaai ma ga tiye, ti naati toni tukpɗaaleve nu wolaiti kakala. Zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai ti ɗaazaɗani, ²⁸ e ɗe ti ma: «Gi to toge wo ma kpaan ga wo mina mo kala bo zunui tona daaseigi zu, keɓe weɓe, wo Zeeluzalame laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa po ga wo zunui naa ma jamai la gi unma mu baa?» ²⁹ Keɓe Piyele ta keelai zoiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Keɓi nu ɗolo GALA be, e leve nuiti ba. ³⁰ Ade-memewolani ta-GALAGI ɗa e Yesu wuzegɗeai, e kula saai ya, nii wo kpadoni saa wului ma, wo paa. ³¹ To ma ka GALA ge buzegɗeai, e sei yeezazuɓe, e ke ga Totuɗo ta Kizo Nui, nii a ke Izelayele nuiti ti ti zie vele maavalibo, ta-ɗotoiti suvaaye. ³² Ga ga naama vaiti ma zeeleiti, naa veɓe Zenvu Nadegai balaa ba, nii GALA ge feai naati zea, niiti ti ɗolozu be.»

³³ Naama woiti meni fai wanani ti ma ga gola, ti ɗeni ga ti keelaiti pa. ³⁴ Keɓe Falizien gila ge buzegɗeni kundii saama, daaseigi ɗeni ga Gamaliyele, e ɗeni po ga to kalamoin, nii nuɓuseiti ti ɗeni wola unfesu ma, e devei veeni ga ti keelaiti kula de eteave. ³⁵ Naa volumna, e ɗeni ti ma: «Izelayele nuiti, a dama ga naama vai, nii wo ɗeezu wo ke ga zunui niiti. ³⁶ Su la de goozani, Tudase wuzegɗeni, e da ɓoɗo ɗe ga nu biin, nu unnaanigo (400) ɗegala vileni polu. Keɓe ti paani, naa volumna zoiti kpein ti vileni polu, naati ti vazani, gila kpalaa ge la ye ni na. ³⁷ Toon poluma, Galilee nui Zudase wuzegɗeni daasei seve ziegi zu, e nu moimoin mɛenni, ti vile polu. Keɓe to balaa, ti paani, polu nuiti pe ti vaza. ³⁸ Nii niina ge bosu wo ma, naa ɗa ga, a mina yeevili niima nuiti ta-vai zu, a ti ye na, ti li. Ni nuɓuseiti ka ti niima vaa zeikpasui, baa ma ɗeeṣwotiiti keezu, su ɗa ɗologolo. ³⁹ Keɓe ni GALA ka e keezu, wo la zooga wo va ti ɗologolo. A dama, wo mina va kooi ɗoozu GALA daalɗoma.»

Kundiɗiiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini volu, ti naati doɗa ga kpakoi, ti to sei ti ma kpaan ga ti mina mo ɓe Yesu laaseigi zu, naa volumna ti beni ti va, ti li. ⁴¹ Naati ti zegɗeni tukpɗaaleve nu wolaiti kakala ga koozunɛi, soloo fai zu ti ma ga ti neɗɗulasui zoɓo Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei vele wu ta koizuweti, ti la ɗeni ɓoɓu ga kalagi woga, ta Woo Niine Uagoi laazeelii ga Yesu ɗa e ga Kilista.

6

Zeelobai wo fai ga totuɗo nu lofela

¹ Naama ziegi zu, tei kaladopoiti ti ɗeni moizu gola, ti zaama Zuifui niiti ti Geleke wooi wosu, naati ti ɗeni unsuyelii losu ga Ebulu nuiti, mazoo folo ɗilagila konogi ɗaagwe ziegi zu, ti la ɗeni ta-voanzaiti daazobosu ga pagoo. ² Keela puugo maazu felegoiti (12) ti kaladopoiti pe gaaleeni ba, ti ɗe ti ma: «E la zolooni ga gi GALA daawooi laazeeli vai ye na, ɗono gaagwe vai zu. ³ Naa ɗa e ba, keeleaiti, a yeelo nu lofela va wo zaama, niiti loɗo vago ti va, ti laavegai ga Zenvu Nadegai ta ɗimalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ Goun, ga ɗaabaazu GALA falii ta GALA daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani bebei yii ɗa ga pagoo. Ti yeeloni Etiyeni va, zunui nii daaveni ga kidaalevei ta Zenvu Nadegai, naa volumna Filipe ta Polokool, Nikenool ta Timon, Paalemeenase ta Antiyose nui Nikola, nii e looni moingi Zuifuiti ta-GALA pelei ma. ⁶ Ti ti leeni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii ɗe, ti yeelaani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ɗeni woɓu, kaladopoiti ti da moin Zeeluzalame, zalaɗa ɗula nui ma moimoin ge ɗeni ɗidaalevezu balaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiyeni zɔɔ vai

⁸ Etiyeni nii GALA ná-zaalai ta ná-zɛbɛi ɣɛni ba ga gola, é ɣɛni maabɛle vaiti ta laavɔɔ voogiti kɛɛzu nuɓuseiti saama. ⁹ Kɛɛ nui tanigaa ti wuzɛɣɛni daalɔɣɔma, tanigaa ti zɛɣɛni GALA dɛbi vɛlɛi wu, nii daaseigi ga «Duɔi niiti ti unmɔɔgai,» naa tanigaa ti ɣɛni ga Silene Zuifuiti ta Alɛgezandili vɛaiti, naa vɛɛ Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiyeni maagaalini, ¹⁰ kɛɛ ti la ɣɛni ziezɔ bu, tɔɔzei é ɣɛni ɔɔɛzu ga ɣigi, nii Zenvu Nadegai ɣɛni feezu zea. ¹¹ Ti veleni nuiti su, ti da ɣɛ ma: «Gi goomenige, é da woo ɲɔi wo Moize ta GALA daalɔɣɔma.» ¹² Vele ɣana ti vuutugi leɓeni la nuɓuseiti saama, ta totuɣɔiti, naa vɛɛ tɔ kalamɔinti ba, naa vɔluma ti liini, ti so ga maabaai, ti vaa la tukpɔɣaaleɓe nu wolaiti pɔ. ¹³ Ti zɛɛ zeeleiti kulani, ti da ɣɛ ma: «Zunui nii ɣa woo ɲɔi wosu nɔ ɣɔ ada ɲadegai ta tɔgi laalɔɣɔma. ¹⁴ Mazɔɔɔ gi goomenige, é da ɣɛ ma, Nazalɛte nui Yesu ɣa adɛ vɛ ɣoloɣolosu, ta é faa vɔɔmaiti maavalibo, niiti Moize ti lɛai ga adeye.» ¹⁵ Zɔiti kpein ti ɣɛni zeini tukpɔɣaaleɓezuvɛ, ti ɣaazuloga ɣɛni de Etiyeni va, ti pɛtɛni ga gaazuvɛ ɣɛɛvɛ eɣɛ geezuɣɛelai.

7

Etiyeni ná-kpɔɛzɔfulai

¹ Zalaɣa ɣɔla ɣundiɣi wolai ɣɛni ma: «Gaama ɣa nuu nei ti bosu?» ² Etiyeni googaavoteni, é ɣɛ ma: «À woilo mà, wɔi wo ga kɛɛni ta kɛɛleaiti! Lɛbiya GALAGI ɣɔlani kɛɛma ade-mɛmɛwola Abalaame vɛ, siɛgi zu é ɣɛni la Meezɔpɔtami, aisa é va li, é zɛi Galan. ³ E ɣɛni ma: «Zɛɣɛ da-yooi zu, da-woladai zu, li zooi naa zu, vɛ gɛ ná lɛɛzu ga dɛ.» ⁴ Názu ɣa é ɣɔla la Kaledɛe yooi va, é li é zɛi Galan. Miná ɣa é yɛni ná, kɛɛɣɛ zaai ma, GALA ge ɓudɛ la zooi nii zu, vɛ wo zeini ná za. ⁵ E la ɣɛni ada nɔpɛ feeni zea naama yooi zu, anɛɛ kɔɣɔ lo daa ɣila kɛɣala you, kɛɛ é minazɛɣɛni bɛ ga toɣa zooi naa veezu bɛ, ta mavofodaiti bɛ tɔun poluma, naazu doun nɔpɛ ge la ɣɛni dɛ zea. ⁶ A woilo dɛɛ naa ma, nii GALA ge boni ma: «Sugwɛɛ ga è-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zooi taɣili su, ta ɣɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɲɔu kona unnaanigɔ (400) laawu. ⁷ Kɛɛ ná zii naa lukpɔɣaaleɓe, nii ta duɔlai ɣɛ zeezu, naa vɔluma, ta ɣɔla, ti va, ti dɛbi vɛ.» ⁸ Naa vɔluma, GALA ge minazɛɣɛgi bɛtɛni ti yɔɣɔzu ta Abalaame, é tatipɛɛvɔlɔi ɣɛ ga ma voogi. Naa ɣa é kɛɛni, é Izaake zɔɔɔgai ma, é tatini pɛɛvɔlu foloi lɔsavasiɛi ma, Izaake balaa kɛɛni ɣana nɔ ga Zakɔbe, Zakɔbe balaa kɛ ɣana nɔ ga ade-mɛmɛwola puugɔ maazu felegɔiti (12).

⁹ Ade-mɛmɛwolani ti toloi ɣɔlani ga Zozɛfe, ti pɔdi ga ti lii la Ezipete yooi zu. Kɛɛ GALA ge ɣɛni ba, ¹⁰ é kula ná-maanɔɣɔi pɛ su. GALA ge ɣigi veeni zea, é zaala zɔɔɔ Ezipete masagi Falaɣɔn ɣaazu, naa sei ga kundii Ezipete yooi ta ná-pɛɛyɛɣɛi unda. ¹¹ Pului looni Ezipete yooi zu ná pɛ ta Kanaan yooi balaa su, kpɔɔi wola wɔɔɔni, ade-mɛmɛwolani ti la ɣɛni ɣɔnɔ sɔɔɔsu. ¹² Zakɔbe mɛnigai ma ga moloji ɣa Ezipete yooi zu, é ade-mɛmɛwolani tɛveni ná mɔunpa. ¹³ Ti zɛɛ laa velesiɛi zu, Zozɛfe ɔɔɣɔ lɛɛni ga kɛɛɣɛlɔinti, Falaɣɔn Zozɛfe ɣɔlazuvɛ ɣwɛɛni. ¹⁴ Naa vɔluma, Zozɛfe valini ga ti va ga kɛɛɣɛ Zakɔbe, ta ná-pɛɛyɛɣɛi pɛ, ti pɛ kpɔga ɣɛni ga nu vuulɔfela maazu lɔɔlugɔ (75). ¹⁵ Zakɔbe liini Ezipete, é yɛ ná, é za, ade-mɛmɛwolani balaa ti za. ¹⁶ Ti liini ga ti-ma vɔomaiti Sikɛme, ti ti maagulu Abalaame ná-kabamavɛ, nii é geyani ga walii Amɔɔl ná-doun zunuiti ma Sikɛme.

¹⁷ Tei yɛɛɣɣalɔi maa ɣɛni ɓuɣazu ga GALA ná-minazɛɣɛgi laazeeli, nii é kɛɛni Abalaame vɛ, ada-nuɓuseiti ti mɔinni, ti ɓuɣu Ezipete yooi zu, ¹⁸ eyɛsu masagi taɣili ge wuzɛɣɛ Ezipete yooi zu, nii é la ɣɛni Zozɛfe ɣwɛɛ. ¹⁹ Masagi naa zeini ada-nuɓuseiti ga, é da ade-mɛmɛwolani kpɔɔ, eyɛsu é ɣɛ naati ma, ti da ta-loun ɲɛgiti kula pɛɛi va, ti da za.

²⁰ Naama zɛɛgi zu ɣa Moize zɔɔɔga da, gola va GALA gaazu. E kɛɛni ga alu savagɔ, ti da kɔnɔkula kɛɛɣɛ vɛlɛi wu. ²¹ Siɛgi zu ti kulani la pɛɛi va, Falaɣɔn ná-doun anzanui seɣɛni,

Mini ɔa ná a ɔe ga sèizuve?

⁵⁰ Nà lei gè va naama aniiti pε kpeɛe ɓaa?»

⁵¹ Ee, suvɔɔ nuiti, niiti ti-yiimave, ta ti-woiyegɛiti daaɔfulugai! Wa Zenvu Nadegai zakpesu yeenɔpe! Wo ɔulave ga wo-memewolani. ⁵² GALA goo wo nui ɓe ɔa, wo-memewolani ti la kpɔlɔni? Ti naati paani vɔɔ, niiti ti ɔeni Telebo Nui vaa vai wosu ma yeelugɔ, nii wo yaavaai, wo pa. ⁵³ Wɔigi wo GALA ná-tɔgi zɔɔɔgai ga geezuɔeelaiti maavele, keɛ wo la keeni wo va ɔolo ɓe.»

Etiyeni zɔɔ vai ga kɔtuiti

⁵⁴ Ti naama woiti menigai ma, é wanani ti ma ga gola, ti ɔa niigai zie ga Etiyeni laalɔɔma. ⁵⁵ Keɛ tɛi Etiyeni mu daavega ɔeni de ga Zenvu Nadegai, é ɔaazuwuzegɛni geeɔɔlɔgi zu vele, é GALA ná-lebiyai ɔaani, ta é Yesu ɔa loni GALA zeezazuve. ⁵⁶ E ɔeni ma: «Nà geeɔɔlɔgi laalaogai ɔaazu, ta Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazuve.» ⁵⁷ Názu ɔa ti kpeei looni la, ti ɔa ti-woiyegɛiti daaɔfulu, ti ɓize vɔɔma daalɔɔma. ⁵⁸ Ti kpeeni, ti kula taai va, ti ɔa sɔ ga kɔtuiti. Naama zeeleiti ti ɔeni ta-zegɛiti feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi ɔeni ga Sɔle. ⁵⁹ Siɛgi zu ti ɔeni Etiyeni zɔɔzu la, é ɔeni GALA falizu, é ɔa ɔe ma: «Màliɔii Yesu, yeezei zenvui wu.» ⁶⁰ Naa vɔluma, é vileni niibii ɔa, é ɓain ga woo wola, é ɔe ma: «Màliɔii, mina niima ɔotoi la ti unma.» E naa wogai ma, é zaani.

8

¹ Sɔle vaani bu, ti Etiyeni va.

Wɔinzeɔfemai ta kidaaleve nuiti faza fai

Naama voloi nɔ, wɔinzeɔfema wolai laaleeni Zeeluzalɛme Egilisii wu. E ɔula keelaiti polu, kidaaleve nuiti pε ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ² GALA gaazuluaba nuiti ti Etiyeni maɔfuluni, ti wola wɔɔ ná-faa zu. ³ Keɛ Sɔle mu ge ɔeni Egilisi nuiti kpɔɔzu, é ɔeni lɛezu pɛleiti bu, é ɔa kidaaleve nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é ɔa ti vili kaso ɔa.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴ Zɔiti ti vazani, naati ti ɔeni liizu adeti, ti ɔa Woo Niine Uagɔi laazeeli. ⁵ Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶ ɓɛɓei pε ge woiloni ga pagɔ Filipe wooi ma, siɛgi zu ti ɔeni gooi menisu da, ti ɔa laavɔɔ vaiti ka, niiti é ɔeni ti ɔeezu. ⁷ Mazɔɔ kɔzɔba yenvui ma mɔinmɔin ge ɔeni ɔulazu ine su nuiti su, ti ɔa kpeei loo ga gola, naa vɔluma mɛɔɔle nuiti ta maaleɔɔɔ nui ma mɔinmɔin ge ɔeni vɔlozu. ⁸ Koozunɛ wolai ɔeni taa wolai naa zu.

⁹ Kaite zunui ta ɔeni taai naa zu, daaseigi ga Simɔn, é ɔeni molikula fai ɔeezu, é Samali nuɓuseiti pε daavɔɔni, é ɔeni ɓɔɔ lɛezu ga toɔa ga nu wola. ¹⁰ Eɛe pε, é zo doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ, ti ɔeni woilosu goo ma ga pagɔ, ti ɔa ɔe ma: «Zunui nii ɔa é ga GALA ná-zɛɓei, nii daaseigi ga «Zɛɓe Wolai.» » ¹¹ Ti wola ɓatani ba, mazɔɔ é leɓini gola ti laavɔɔzu ga ná-molikula faiti. ¹² Keɛ siɛgi zu ti ɔidaaleveni la Filipe laawooi ma, nii é ɔeni GALA ná-masadai ta Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niine Uagɔi laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti ɓatizeni. ¹³ Simɔn ɓɔɔɔi ɓalaa ɔidaaleveni. Kpegai ma ga ɓatize, é la mɔ ɔeni zeɔezu Filipe vɔlu. Daa ɔeni vɔɔzu ga maabele vaiti ta laavɔɔ vai, niiti Filipe ɔeni ti ɔeezu.

¹⁴ Keelaiti ti ɔeni Zeeluzalɛme, ti menigai ma ga Samali nuiti ti yeezeiɔa GALA daawooi wu, ti Piyɛle ta Zan leveni ti ma. ¹⁵ Naati ti zeeliai ma ná, ti GALA falini ti ve, nii a ke ti Zenvu Nadegai zɔɔ. ¹⁶ Mazɔɔ Zenvu Nadegai la ɔeni de yeini ti tanɔpe ma, ti ɓatizeni nɔ Maligii Yesu laaseigi zu. ¹⁷ Piyɛle ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔɔ.

¹⁸ Simɔn kaai ma ga kidaaleve nuiti ta Zenvu Nadegai zɔɔsu siɛgi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piyɛleni ta Zan ma. ¹⁹ E ɔeni ti ma: «À ma zɛɓei ve ɓè, ga zɔi nɔpe ná yeela ma, ma nu Zenvu Nadegai zɔɔ.» ²⁰ Keɛ Piyɛle ɔeni ma: «Da walii ye é va, wo li undaaviligi zu, tɔzei ɔa ɔisizu ga GALA ná-veɓanii ɔa zɔɔsu ga walii. ²¹ Dɔnɔ ta è-vɔɔda nɔpe ge la niima vai zu, mazɔɔ è-yii la zɔleni GALA gaazu. ²² Nimiza mu ga é ɔoozu

ḡisie ɲoi, Maligii maanenɛ, nii a ke ni soloo faa ve, é è zuvaaye ga kisiɛi, nii é è-yiimave.
²³ Mazɔɔɔ velei gè kaazu la, è laavege ga faa wanai, ta da ga faa ɲoi ná-duɔi.» ²⁴ Simɔn ḡeni ma: «Wa bɔḡɔi à Maligii maanenɛ bè, nii a ke nii kpein wo bogai, naa tanɔpe ge mina zeeli mà.»

²⁵ Piyɛɛ ta Zan ti begai ma ga zeele wooi wo, ta ti Maligii laawooi laazeeli, ti ḡaleni ma Zeeluzalɛme, ti da li ga Woo Niine Uagɔi laazeeli Samali nuiti ta-laa go mɔinmɔin su.

Filipe ta Etiyopi ḡundiḡi wolai

²⁶ Yeeta, Maligii ná-geezuḡeelai gila ge bɔeni Filipe vɔ, é ḡe ma: «Wuzede, è li ga lekpeɛma velei nu yeezazuve, pelei naa zu nii é zegezu Zeeluzalɛme, é yei Gaza velei, nii é tevebai zu.» ²⁷ Filipe liini gaamanɔ. Ná-pelei zu, é zunu zeeḡagai gila kaani, Etiyopi nu ḡeni de. E ḡeni ga kundigii wola, Etiyopi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui ḡeni de. E vaani Zeeluzalɛme GALA dɛbizu. ²⁸ E ḡeni ḡalesu ma, é zeini ná-soo wotoloi zu, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-sevei ḡala. ²⁹ Zenvu Nadegai ḡeni Filipe ma: «Maabuḡa soo wotoloi nuu va.» ³⁰ Filipe bizeni, é Etiyopi zunui woomeni, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-sevei ḡala. E ḡeni naa ma: «Nii é kalasu, da gaagaaazu nei?»

³¹ Zunui gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà gaagaa ḡale, ni nu la suḡulani mà?» E Filipe lolini ga naa ɛ, é ze i koba wotoloi zu. ³² Uɛ é ḡeni ná ḡalasu, é zɛveni ná ga:

«É la ḡeni woo ɲe gila kpalaa boni,
 eḡe baalagi ti liizu la paazuve,
 eḡe baala zivoi é loni maaleḡa leve nui ḡakala.

³³ Ná-bɔḡɔmaayeii zu, ti ná-tukpɔi ḡaaleveni ga telebotalai,
 be ḡa a keeḡalazuveti dɛɛ?
 Mazɔɔɔ zenvui ḡulani zea.»

³⁴ Etiyopi zunui Filipe ḡaazaḡani, é ḡe ma: «Nà è maanenɛzu, be ḡa GALA goo wo nui vaazu ma? Tɔ bɔḡɔi ve, baa nu ḡili be?» ³⁵ Filipe kpɔɛi zɛḡeni naazu, é tɔzei naama zɛvei zu wooi ma, é Yesu ná-Woo Niine Uagɔi laazeeli ma. ³⁶ Ti yɛni liizu, ti zeeli ade ta, ve ziei ḡeni ná, kundigii ḡeni Filipe ma: «Wele ziei va. Lee ḡa é pele levesu tũḡɔ, gè va batize?»

³⁷ Filipe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Ni da ḡidaalevena ga è-yiimave pe, da zoo batizesu.» Zunui ḡe ma: «Gè ḡidaalevea ga Yesu Kilista ḡa é ga GALA Doun Zunui.» ³⁸ Etiyopi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti felegɔ ti vileni ziei wu, Filipe kpatize. ³⁹ Sieḡi zu ti ḡulani la ziei wu, Maligii ná-Zenvui Filipe zɛḡeni. Etiyopi zunui la mɔ ḡeni Filipe ḡaani, kele é liini ga koozunɛi. ⁴⁰ Filipe wɛleni nɔ, é bɔḡɔ ḡa Azɔte, naa vɔluma, taa wolai niiti kpein é ḡeni levesu ti zu, é Woo Niine Uagɔi laazeelini naati pe, eyɛsu é zeeli Seezalee.

9

Sɔle ḡidaaleve vai

¹ Naama ziesu, Sɔle ḡeni ba nɔ, é da maalua vaiti ta nu vaa vai wo Maligii ná-kaladopoiti daalɔḡma. E liini zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai vɔ be, ² é sevea ḡaizie zea, tevegai Damase GALA dɛbi velei wu nuiti ma, ga ni a nu nɔpe kaana, zunu baa anzanu, é kidaaleve vele niinei naa ma, é gili, é vaa la Zeeluzalɛme.

³ Keai ma pelei zu, é da li, maabuḡaai ma Damase va, gaamago nɔ wozakalagi ta ḡulani geeḡɔlɔḡi zu, é da volo maagoolii zu. ⁴ E looni zooi ma, é wooi ta menini, é da toli, é da ḡe ma: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu?» ⁵ E ḡeni naa ma: «Be ḡa ga de, M̀aligii?» Naa ḡe ma: «Nà ḡa gè ga Yesu, nii è wɔinzegezu. ⁶ Kele wuzede, è ɛ taa zu, ta naa wo è ma, nii da ke.» ⁷ Sieḡɔḡɔiti ti loni, ti laavɔ kpaan, ti la zooni ti va woo ḡila kpalaa bo, ti ḡeni wooi menisu, kele ti la ḡeni nu nɔpe kaazu. ⁸ Sɔle wuzɛḡeni zooi ma, gaazuzɛḡeni ma, kele é la ḡeni wozaḡaazu. Ti soni zeei va, ti lii la Damase. ⁹ E keeni ga folo savagɔ, é la wozaḡaazu, é la laamiizu, é la bɔolezu.

¹⁰ Tama kaladopoi ta ɣeni Damase, daaseigi ga Ananiase. Maligii tolini, é ɣe ma: «Ananiase!» E goodaavote, é ɣe ma: «Nà ɣaa, Màligii!» ¹¹ Maligii ɣeni ma: «Wuzegé, è li ga koiyogózu velei nii daaseigi ga «Solegai,» è wéle Zudase ná-pelei wu ga zunui nii daa ga Sòle, Taalese nui, mazóló toɣa GALA falizu. ¹² Tama é zunui ta ɣaave kulakelamai zu, daaseigi ga Ananiase, é da le pelei wu ga é yeela ma, nii a ke gaazuve zegé ma.» ¹³ Ananiase ɣeni ma: «Màligii, gè meniga nu moinmoin da, ga zunui naa faa ɲou moinmoin kea ga d-nuiti Zeeluzaléme taazuve. ¹⁴ Naa voluma, zalaɣa ɣula ɣundigiiiti ta-zobogi ɣa zea ve, nii a ke é naati gili, zóiti nɔpe a ti ɣa, ti da woogula GALA ma è-laaseigi zu.» ¹⁵ Kéle Maligii ɣeni ma: «Li, tózei zunui nuu ɣa ga anɪnakai nii gè yimazegeai la, nii a ke é dàaseigi ɣula keléma zii ɣiligiti be, ta masagiti, naa ve Izelayele nuɔuseiti ba. ¹⁶ Nà bóɣɔi, nà vaazu dεεzu la, velei é vaazu bóɔzu la bè.»

¹⁷ Ananiase liini, seeliai ma pelei wu, é yeelaani Sòle ma, é ɣe ma: «Kèloun Sòle, Maligii Yesu, nii kulaai è ve keléma pelei zu, nii è vaai la, naa ɣa é tèvegai ga è-ɣaazuve zegé ma, ta è laave ga Zenvu Nadegai.» ¹⁸ Gaamago nɔ, é ɣe ni ege ani ɣalaiti ta ɣula Sòle ɣaazuve, ti loo, gaazuve zegé ma. E wuzegeni, é batize. ¹⁹ E daamii wogai ma, é zebéi zólóni. E foloi tanigaa ɣe ni kaladopoiti ba, niiti ti ɣeni Damase. ²⁰ E tózeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA debi veleit bu, é da ɣe ma: «Yesu ɣa é ga GALA Doun Zunui.» ²¹ Zóiti pe ti ɣeni goomenisu, ti laavóni, ti da bóɣɔ ɣaazaɣa ga: «Nii lei é ɣea naama nuiti woinzegezu Zeeluzaléme, niiti ti GALA tolisu daaseigi nii zu? Kébe, paa ungi ɣa nɔ ga é naama nuiti gili, é li ga tiye zalaɣa ɣula ɣundigiiiti pɔ, kéle?» ²² Kéle folo-o-folo Sòle ná-kala gooi zebéi ɣeni baagózu: Zuifui niiti ti ɣeni Damase, ti la mɔ ɣeni kwεe nii ta bo, tózei é ɣeni dεεzu ga tiye ga Yesu ɣa é ga Kilista.

²³ Yeedegala zúgoza tevegai ma, Zuifuiti ti bóɣɔ leveni ga ti paa. ²⁴ Sòle faa ɣwεeni ta-yaava vai zu. Ti ɣeni wélezu vóló taa zigídaveti ma, folo veε kpidi va, nii a ke ti paa. ²⁵ Kéle, ná-kaladopoiti ti segeni ga kpidii, ti da kpólógi zu, ti ze ga sigigi volu velei.

Sòle ɣeni Zeeluzaléme

²⁶ Sòle zeeliai ma Zeeluzaléme, é kóɣni ga é vɔ pεε kaladopoiti ba, kéle ti pe ti ɣeni luazu ba, ti la ɣeni laani da ga é ɣea ga kaladopoi ta. ²⁷ Balanabase sege vele ɣana, é lii la keelaiti pɔ be. E naa kpein sugulani ti ma, velei Maligii bóɣɔ léni la ga Sòle pelei zu, é bóε pɔ, ta velei Sòle GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Maligii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸ E zo naazu ma niina, ta naati ti ɣeni lézu, ti da yei Zeeluzaléme taazuve, é da GALA daawooi laazeeli ga ladalai Maligii laaseigi zu. ²⁹ Zuifui niiti ti Géleke wooi wosu, ta naati ti ɣeni yepezu, ti da bóɣɔ maagaaali, kéle naati ti ɣeni paa gelegele gaiziezu. ³⁰ Kidaaleve nuiti ti naa zúɣwεegai ma, ti liini la Seezalee, ti teve Taalese.

³¹ Ziileigi ɣeni Zudee Egilisii pe su, ta Galilee, naa veε Samali va, é ɣeni wólózu kidaalevei zu, é da zie bóɣɔmaayei zu Maligii ve, gaa ɣeni wólózu ga nui liegɔi, nii é ɣeni veεzu ba ga Zenvu Nadegai ná-kpɔbai.

Enee valo vai

³² Tεi Piyéle ɣeni levesu zóoi zu ná pe, é zeelini balaa kidaaleve nuiti pɔ be, niiti ti ɣeni Lida taazuve. ³³ E zunui ta ɣaani ná, daa ga Enee, é laani seebe vetéi ɣa kaite kona dɔsava laawu ga kólósama zeebe. ³⁴ Piyéle ɣeni ma: «Enee, Yesu Kilista é valo! Wuzegé, da bóɣɔi è da-vetéi le ba.» E wuzegeni gaamago. ³⁵ Lida ta Salɔn nemei zu nuiti pe ti miná ɣaai ma, ti ɣidaaleveni Maligii ma.

Dólókase wuzegé vai, é ɣula saai ya

³⁶ Kidaaleve anzanu ɣila ge ɣeni Zópee, daa ga Tabita, (nii poluve ga «Dólókase»), é ɣeni botii vago moinmoin kéεzu, é da faabóɣɔiti ke. ³⁷ Naama ziegi zu, é zeebeni, é za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu velei ta wu. ³⁸ Zópee ɣaladopoiti ti menigai ma ga Piyéle ɣa ti ɣobave laai zu Lida, ti zunu felegó leveni polu, ti ɣe ma: «Soma, è va fala gi vɔ be.»

³⁹ Piyεle wuzεgeni, ε vιle ti volu, ti li. Ti zeeliai ma, ti lεeni la geezu vεlei wu. Poanzaiti pε ti maaβuβani ba, ti da wolo, ti βeni seβε goiti ta tookoba wolaiti dεεzu la, niiti Doloβkase βeni ti βetezu ti vε, siεgi zu naa βeni la ti va. ⁴⁰ Piyεle εse pε kulani eteave, ε GALA fali. Naa voluma, ε βaavoteni poomai ma, ε βε ma: «Tabita, wuzεβε!» Naa βaazuzεgeni ma, ε Piyεle βa, ε zεba ε zei. ⁴¹ Piyεle yeelaani zea, ε buzeβε, naa voluma ε kidaaleve nuiti ta poanzaiti tolini, ε dεε ga tiye, ε vulua. ⁴² Zopee nuβuseiti pε ti naa mεnini, ma moinmoin ge βidaaleve Maligii ma. ⁴³ Piyεle yeeβεβala go βεeni Zopee kolo βete nui ta vο βε, nii daa ga Simon.

10

Kulakεlemai Koleneye sοbani Seezalee

¹ Zunui ta βeni Seezalee, daaseigi ga Koleneye, ε βeni salavusu bulu gila maazu, nii ε zεgeni Itali. ² Zunui naa ta nά-peleyεβei ti βeni ga GALA gaazuluaba nua, ε βeni faaβoβo moinmoin keezu nuβuseiti βε, ε βeni GALA falizu sienope su. ³ Yeeta, kpoko volo yeeβεβalai zavasiεi ma, ε GALA nά-geezuβeelai gila kaani, kulaai kelema kpezekele, ε da le nά-pelei wu, naa tolini, ε βε ma: «Koleneye!» ⁴ E βaazuloni naa va, dualuagi soni, ε βε ma: «Toga βale, Maligii?» Naa βε ma: «Da-GALA faliiti, ta da-vaaboβoiti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵ Keelaiti tevena βani βani nο Zopee, ti Simon loli, nii daasei peai ga Piyεle. ⁶ Kolo βete nui Simon nά-pelei wu βa ε niizu nά, kpolodei laave.» ⁷ Geezuβeelai nii ε βeni βoεzu pο, naa liini nο feya, Koleneye nά-botiβε nu felego loli, ta GALA gaazuluaba zalavusui gila, nii ε botii βεεzu toun ba. ⁸ Kpegai ma ga fai pε sugula ti ma, ε ti leveni Zopee.

Kulakεlemai Piyεle sοbani Zopee

⁹ Polumai, tei ti βeni pelei ma, ti maa da βuβa Zopee va, Piyεle lεeni pele βomave ga folo bekpegi, nά βeteai ga dooβo bosuve, ga ε GALA fali. ¹⁰ Pului soni, ε βeni pο ga ε daamii wo. Siεgi zu ti βeni βonogi βetezu la βε, sugilini. ¹¹ E geeβoβo laalaogai βaani, ε ani ta βaani eβε seβε wolai toko logai seki naanigoi pε ga, ε da yei zooli ma. ¹² βoβo naani suaiti ti βeni su, ta kpokpo suaiti, naa vεε woniiti ba. ¹³ Wooi ta zeelini ma, ε βε ma: «Piyεle, wuzεβε, ε ta vaa, ε mi!» ¹⁴ Kele Piyεle βeni ma: «Ba-o, Maligii, tοzei kaipa ge la de to ma ani βa kozoβa ani miini.» ¹⁵ Wooi naa βeni ma volu nά velesiεi: «Nii GALA ge βεεzu ma βadeβε, mina naa vete ga kozoβa ani.» ¹⁶ Naama vai zeini ma ga seizu savago, naa voluma, anii naa βaafaleni ma geeβoβo zu.

¹⁷ Siεgi zu Piyεle βoozuvilini da ga ε kulakεlemai naa voluve βwεε, gaamago Koleneye nά-keelaiti ε ti leveni, ti gaazaβagiti boni, ti va kwεε vε Simon nά-pelei nά, naati ti loni siβidave. ¹⁸ Ti toligi woni, ta ti da gaazaβagi wo, ni Simon laazuve βa nά, nii daasei peai ga Piyεle. ¹⁹ Tei Piyεle βeni βisiezu kulakεlemai voluve zu, Zenvu Nadagai βeni ma: «Wεle, zunu savago vaave, ti da ε βaizie. ²⁰ Wuzεβε, ε yei, mina ineine, a li vooβa wa tiye, tοzei nά βa ge ti levegai.» ²¹ Piyεle yeini, ε βε zunui naati ma: «Wεle nά va, nά βa wo gαiziezu, lee βa ε ga wo vaa ungi vε?» ²² Ti gooβaavoteni, ti βε ma: «Salavusu βundigii daa ga Koleneye, ε ga zunui nii teleβogai, ta ε luazu GALA ba, nii Zuifuiti pε ti tοβo vagoi wosu, naa βa GALA ge nά-geezuβeela βadegai gila teβegai ma, ε βε, ε ε loli nά-pelei wu, nii a ke ε ε woomeni.» ²³ Piyεle ti lεeni pelei wu, ε ti laazuve.

Poluma zobui ε wuzεgeni, ε vιle ti volu, ti li. Zopee βidaaleve nuiti tanigaa ti vileni polu, ti maaza. ²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. Koleneye βeni ti βounsu, ε nά-nuiti ta βoβa wanawanagiti tolini nά-pelei wu. ²⁵ Siεgi zu Piyεle lεeni la pelei wu, Koleneye daaβomini, ε loo kοβoβu, ε noko bu. ²⁶ Kele Piyεle buzeβeni, ε βε ma: «Wuzεβε, tοzei nά balaa, nά ga nui ga ε βevele.» ²⁷ Ti yeini yepezu, ti le pelei wu, ti nu moinmoin kaani, ti βaalai ba. ²⁸ E βeni ti ma: «Wo kwεeni ga to ka Zuifuiti ma, ga ti mina βo faa nape ma ta zii giligiti, βa ti va le naati ta-vele wu. Kele GALA ge dεεve ga ze ga maa la neeni, nu va βε nui tanope ma kozoβa nu, βa βadetala nu. ²⁹ Naa βa ε kea, siεgi zu wo keela levega da ma, ge va, ge la maβaali nape

kɛɛni su. Kɛɛ nà wo ɣaazaɣasu, lee ɣa wo tòligai ma?» ³⁰ Kɛɛnɛye ɣeni ma: «Ma volo naanisɛi ɣa ga za, niima yeedɛɣalai nɔ zu, gɛ ɣeni GALA falizu nà-pelei wu kpɔkɔ volo yeedɛɣalai zavasɛi ma. Zunui ɣila ge vaani, é lo kàkala, kɔba zedɛi ɣoleai é da volo, ³¹ é ɣɛ mà: «Kɛɛnɛye, da-GALA falii ɣaavotega, GALA ki ka da-vaabɔɣɔiti su. ³² Keelaiti tevɛna ɣani ɣani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei pɛai ga Piyɛɛ. Kɔbɔ bɛɛɛ nui Simɔn nà-pelei wu ɣa é niizu ná, kpolodɛi laavɛ.» ³³ Gaamago nɔ, gɛ keelaiti tevɛ è ma, è laaɣomi fai zu, da ma, è solooge ga è va fala. Uɛ niina gi pɛ ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Maligii è leveai ma.»

Piyɛɛ ná-kpɔɛi é boni Kɛɛnɛye vɔ bɛ

³⁴ Piyɛɛ kpɔɛi zedɛni naazu, é ɣɛ ma: «Gaamazu, gɛ kwɛɛga niina ga GALA ge la zeelɔɣɔɣu ɣɛɛzu nuiti ba, ³⁵ kɛɛ zii pɛ saama, zoi nɔpɛ é luazu ba, ta é telebodai ɣɛɛzu, naama nui nɛvɛ bɛ. ³⁶ Wo daawooi ɣwɛɛni, nii é tevɛgai Izelayele nuiti ma, é ziiɛi Goo Niine Uagɔi laazeeli ti ma ga Yesu Kilista maavele, tama ka é ga ɛɛ pɛ Maligii. ³⁷ Wo kwɛɛni nii é ɣɛni dɛ Galilee, naa vɔluma Zudee yooi zu ná pɛ, Zan daazeelii ma bebɛi ma ga ti batizei. ³⁸ Wo kwɛɛni vɛlei GALA ge Zɛnvu Nadagai yeini la Nazalɛte nui Yesu ma, ta é zebɛi ve zea. Wo kwɛɛni balaa vɛlei Yesu ɣeni levesu da zoi zu, é da faa vagoi ɣɛ, é da naama nuiti pɛ balo, niiti ti ɣeni Inɛgi ná-zobogi wu, tɔɔzei GALA ge ɣeni ba. ³⁹ Nii kpɛin é kɛai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzalɛme, giya ɣa gi ga naama zeeleiti. Ti kpadɔni saa wului ma, ti paa. ⁴⁰ GALA ge buzedɛni, é kula saai ya foloi zavasɛi, é zobogi ve zea ga é ɔɔɣɔ lɛ ga nuiti. ⁴¹ Kɛɛ nui pɛ ge la ɣeni de, kɛni zɔiti niiti GALA ge yiimazedɛni ga tiye kaite, ga ti ɣɛ ga zeeleiti, gá ya, gei gi daamii ta kpɔɛi woni vɔɔma gá tiye, GALA kpegai ma ga buzedɛ, é kula saai ya. ⁴² Naa vɔluma, Yesu devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nuɔvɛiti ma, gi zeele wooi wo ga tɔ ɣa GALA ge yeelogai ba, ga é ɣɛ ga nu vɔluti ta ɣɔvɛiti ta-lukpɔɣaaleve nui. ⁴³ GALA goo wo nuiti pɛ ta naama zeele wooi wosu ná-faa zu, ga zoi nɔpɛ a ɣidaalevɛna Yesu ma, naama nui ná-kotoi zuvaa ɣa ye ga tɔun daaseigi maavele.»

Zɛnvu Nadagai yei vai zii ɣiligiti ma

⁴⁴ Siegi zu Piyɛɛ ɣeni dɛ naama woiti bosu da, Zɛnvu Nadagai yeini nuiti pɛ ma, niiti ti ɣeni woilosu. ⁴⁵ Kidaaleve nui niiti pɛ ti ɣeni ga Zuifuiti ti yeini Piyɛɛ vɔlu ti va, ti laavɔɔni ga Zɛnvu Nadagai yei vai zii ɣiligiti balaa ma. ⁴⁶ Mazɔɔɔ ti ɣeni naati goomenisu, ti da ɔɔɛ zii woo ɣiligiti su, ti da GALA dɛbi. ⁴⁷ Piyɛɛ kpɔɛi zedɛni vɔlu, é ɣɛ ma: «Nu ɣa ɣɛɛ nɛi naama nuiti kpatizesu ziei wu, niiti ti Zɛnvu Nadagai zɔɔɔgai ga ade ɣɛvɛle baa?» ⁴⁸ E devei veeni, ti naati kpatize Yesu Kilista laaseigi zu. Ti maanɛɛni ga é ye ti ɣoba foloi tanigaa laawu.

11

Piyɛɛ ná-poluvaawogi Zeeluzalɛme Egilisii zu

¹ Keelaiti ta kidaaleve nui niiti ti ɣeni Zudee yooi zu, ti mɛnini ga zii ɣiligiti balaa, ti yeezeivɛ GALA daawooi wu. ² Siegi zu Piyɛɛ lɛɛni la Zeeluzalɛme, kidaaleve nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ɣɛ ma: ³ «È leve ɣale, è liai, è lɛ zii ɣiligiti ta-vɛɛi wu, naa vɔluma wo laami vɔɔma wa tiye.»

⁴ Piyɛɛ tɔɔzeini naazu ga faiti suɣula ti ma ga gilagila, é ɣeni ti ma: ⁵ «Gɛ ɣeni Zɔpee taazuɔvɛ, gɛ yeini GALA falizu sùɣili, gɛ kulakɛɛmai ta zɔɔɔni. Ani ta zedɛni geeɣɔɔgi zu, eɣɛ seɣɛ wola toko logai seki naanigɔi pɛ ga, é da yei, eyɛsu é zeeli mà. ⁶ Gɛ suvɛɛni ga pagɔ, gɛ ɣɔɣɔ naani suaiti kaani, ta dɔɔɔ zuaityi, naa vɛɛ kpokpo suaiti ta wɔniiti ba. ⁷ Gɛ woo ɣila mɛnini balaa, é da ɣɛ mà: «Wuzedɛ, Piyɛɛ, è ta vaa, è mi.» ⁸ Kɛɛ gɛ ɣeni ma: «Ba-o, Maligii, tɔɔzei kaipa kɔzɔba ani ba tɔ ma ani la dɛ lɔɔni dàavɛ.» ⁹ Wooi woni mà vɔlu ná velesɛi zu, é ɣula geezuɔvɛ, é ɣɛ mà: «Nii GALA ge ɣɛɛzu ma nadegɛ, mina naa vɛɛ ga kɔzɔba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu savagɔ, naa vɔluma, ti pɛ ge ɣaafaleni ma

geeḡlɔgi zu. ¹¹ Gaamago nɔ, zunu savagɔ unkulani, ti zeḡe Seezalee, ti va tɔlisu, ti loni sigɔdave, ve gi ḡeni ná. ¹² Zenvu Nadegai ḡeni mà, gè vile ti volu gi li, gè mina ineine. Wele keeloun lɔzitaiti ba, niiti ti màazani, gi li, gi le Koleneye ná-pelei wu. ¹³ Naa balaa boni gi ma, velei é kulakelamai zɔlɔni la, geezuḡelai loni, é da ḡe ma: «Keela leve Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyele. ¹⁴ Toḡa naa le ga de, velei da ḡizo da, wa da-vele wu nuiti.» ¹⁵ Siēgi zu gè kpɔezuḡulai lɔzeini la, Zenvu Nadegai yeini ti ma, velei é yeini la ade ma mɔungi. ¹⁶ Naama ziegi zu, kigi looni Maligii laawooi nii zu ga: «Mazɔlɔ Zan batizei woni ga ziei, kele wɔun, wa batize ga Zenvu Nadegai.» ¹⁷ Ni tama GALA ge vebani ḡilagi naa nɔ vea ti ya, nii feai ada balaa zea, adei de ḡidaaleveai Maligii Yesu Kilista ma, nɔun nà ga leeni, nà li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaaleini, ti lɔbiyai ve GALA be, ti da ḡe ma: «GALA ge va bu ga zii ḡiligiti balaa ti ti zie velei maavalibo, nii a ke ti zenvui zɔlɔ!»

Antiyɔse Egilisii lɔzei velei

¹⁹ Wɔinzeḡemai vaai ma eyesu ti Etiyeni va, kidaaleve nui zɔiti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini fɔ Fenisi, ta Sipele, naa vee Antiyɔse va, kele ti la ḡeni GALA daawooi laazeelizu zii ḡili nɔpe ma, keni Zuifuiti nɔ. ²⁰ Anee naa ve, ti zaama nui tanigaa, niiti ti zeḡeni Sipele ta Silene, ti li Antiyɔse, naati ti bɔeni balaa zii ḡiligiti pɔ, ti Maligii Yesu ná-Woo Niine Uagɔi laazeeli ti ma. ²¹ Maligii ḡeni ti va, nu mɔinmɔin ge laani ti-laawooi la, ti ḡaavote Maligii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzalɔme Egilisii zu nuiti ma, ti Balanabase leveni fɔ Antiyɔse. ²³ Naa zeelii ma, é peteni velei GALA ná-zaalai ḡeni botii ḡeezu la, koozuneeeni gola. E kidaaleve nuiti ipɔdɔni ga ti ḡe ga woḡḡḡila nu Maligii ve, ta ti ḡili ba ga ti-yiimave pe. ²⁴ Mazɔlɔ Balanabase ḡeni ga nu vagɔ, nii daavegai ga Zenvu Nadegai ta kidaalevei. Nu mɔinmɔin ge zɔlɔni, ti bɔḡ ve Maligii ya. ²⁵ Naa voluma, Balanabase liini Taalese, é Sɔle laaḡomi. ²⁶ E naa ḡaani ná, ti ye volu, ti va Antiyɔse. Ti kona gila keeni miná, ti da gaalebai wo vɔɔma ta Egilisii, ta ti da nu mɔinmɔin kala. Antiyɔse ḡa kaladopoiti ti-laasei ge veeeni ná mounpa ga keletieinti.

²⁷ Naama ziegi zu, GALA goo wo nuiti ti zeḡeni Zeeluzalɔme, ti yei Antiyɔse. ²⁸ Ti ḡila ge ḡeni ná, nii daaseigi ḡeni ga Agaḡuse. Zenvu Nadegai loni tuḡɔ, é wuzeḡe, é bo ga pulu wolai ḡa loozu eteai zu ná pe. Pului naama ge looni Wɔlɔme masagi Kelode ná-siēgi zu. ²⁹ Kaladopoiti ti deveni ti zoloo ma ga nii nɔpegi ma zobogi ese be, ma nu ke ga kpɔbai kidaaleve nuiti be, niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰ Naa ḡa ti keeni, ti fe Balanabase ta Sɔle ya, naati ti teve totuḡiti pɔ.

12

Piyele ḡula vai kaso ḡa

¹ Naama ziegi zu, masagi Elɔde yeeveeni Egilisii zu nui tanigaa ma. ² E Zan keeḡḡloin Zake vaani ga boḡa zɔkpɔi. ³ Tei é kaani ga naa wola neeni Zuifuiti be, é Piyele balaa soni, feti ziegi zu, siēgi zu ta da bului mi la, nii leve la su. ⁴ E naa zogai ma, é pili kaso ḡa, é kalivaani salavusu naanigɔ zeizu naanigɔ ma, ga ti da wele ma. Ná-kisiei ḡeni ga é naa ná-tukpɔi ḡaaleve, siēgi zu Pake fetii levesu da. ⁵ Piyele makega ḡeni de kaso ḡa, Egilisi nuiti ti la ḡeni looḡosu GALA falii va be.

⁶ Yeei Elɔde deveni la ga geelaa ḡa laona nɔ feya, é naa ná-tukpɔi ḡaaleve kelezu, naama yee bidii, Piyele ḡeni laani, é da ni salavusu felegɔ yḡḡzu, kaso make nuiti ti loni kaso velei laave. ⁷ Gaamanɔ, Maligii ná-geezuḡelai gila ge ḡulani kelema, kaso velei wu ḡalani kpoke, ve Piyele ḡeni ná. Geezuḡelai yeeloni Piyele betɔagave, é maaloḡa, é ḡe ma: «Wuzeḡe fala!» Yɔlɔḡiti ti vieni Piyele yeeti ba, ti loo. ⁸ Geezuḡelai ḡe ma: «Da-zaamaḡiligi ḡili zaama, è da-zavalagiti dɔ ḡḡḡa!» Piyele naa ḡeeni. Geezuḡelai ḡe ma: «Da-zeḡe wolai loo ḡaba, è vile pɔlu.» ⁹ Piyele ḡulani kaso velei wu, é vile polu, é la ḡeni laani da ga nii

geezuđeelai kεεzu, ɣite vaa ve, é ɣeni ɣisiεzu ga kulakelema nɔ ɣa é kaazu. ¹⁰ Siεgi zu ti leveni la kaso make nuiti seizu mɔungi ta felesiei va, ti zeelini kɔlu bogi ma, nii daalaosu ga taazu velei. Naa laalaoni bɔɣɔ ve ti luɣɔ, ti ɣulani ti vile koi yɔɣɔzu velei gila ma, ti da li. Gaamago, geezuđeelai ɣeeleni koba.

¹¹ Piyεle naama vaiti gaaɣaani niina, é ɣe ma: «Gaamazu, gè kwεε niina ga Maligii ná-geezuđeelai levege ga é kula Elɔde yeezu, ta naa pe su, nii Zuifui nubuseiti ki ge ɣea ba, é lo nɔun ba.» ¹² E ɣidaai ma faiti bu, é sakpani Zan nii daasei peai ga Maleke naa dee Maali ná-pelei wu, ve nu mɔinmɔin ge ɣaalεeni ba ná, ti da GALA fali. ¹³ Siεgi zu é sigigi ma bogi laalogani la, botiɣe anzanui ta ɣeni ná, daaseigi ga Lɔɔde, naa maabuɣani kpogi va ga é woilo. ¹⁴ E ɣwεεsu ɣaani Piyεle wooi va, koozune velei ma, é la ɣite sigigi laalaoni, é bizeni, é li ɣεεzu ti ma, Piyεle ɣa é sigidave. ¹⁵ Ti ɣeni ma: «È litige!» Kεε é ti ɣisugalani ga gaamai ve. Ti ɣeni ma: «Ná-geezuđeelai ve mu.» ¹⁶ Naazu Piyεle ɣeni ba nɔ, é da pelei laaloɣa. Ti pelei laalaogai ma, ti laavɔni ga kaa vai. ¹⁷ E yee ɣεeni ti ma bebe ga ti maagɣe kpɔ, é zεba é naa zuɣula ti ma, velei Maligii kulaai la kasoi ɣa, naa voluma, é ɣeni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaaleve nui zɔiti.» Naa voluma, é liini ga ada ɣili pele.

¹⁸ Poluma zobui, salavusuiti ti wola ɣeni unga wuulee naama vai zu, nii é ɣeni ga Piyεle. ¹⁹ Elɔde numaa vileni ga ti Piyεle ɣaizie, kεε ti la kaani. E kaso make nuiti gaazagani, é devei ve ga ti naati paa. Naa voluma, é zεgeni Zudee yooi zu, é li zeizu Seezalee.

Masagi Elɔde zaa vai

²⁰ Kpɔei ɣeni Elɔdeni zɔɣɔzu ta Tiil nuiti, naa veε Sidɔn nuiti ba. Naati seizu felegɔ ti zolooni faa ɣila ma, ti voluzeigi ɣe ga Belasetuse, masagi nii velei wu lotuɣɔi. Naa voluma ti liini ga ti ziileigi maavali masagi ma, tɔɔzei ti-ɣɔnɔgi pe ge ɣeni zεɣezu masagi ná-zooi nɔ zu. ²¹ Naama voloi zeelii ma, Elɔde bɔɣɔ maagilini ga masa seɣei, é zeí ná-masa kpɔkpɔgi ɣa, é da masa kpɔε wolai wo ti ma. ²² Nubuseiti ti ɣeni maamusezu, ti da ɣe ma: «Nu woo la ga nuu, galagi ta woo ve de!» ²³ Gaamago nɔ, Maligii ná-geezuđeelai gila ge Elɔde loɣani, kpenti ti kpudεgi zumiini, é za, mazɔɔ é la ɣeni lebiya veeni GALA be.

²⁴ Kεε GALA daawooi ɣaa ɣeni wɔɔɔzu.

²⁵ Balanabase ta Sɔle ti begai ma ga ta-wotii ɣe Zeeluzalεme, ti ɣaleni ma. Ti liizuve, ti liini ga Zan, nii daasei peai ga Maleke.

13

Balanabase ta Sɔle leve fai keela ziegi ma

¹ GALA goo wo nuiti, ta kalamɔn wolai niiti ka ti ɣeni Antiyɔse Egilisii zu: Balanabase, Simiyɔn nii daaseigi velesiei ga ma Leigi, Lusiyuse Silene nui, Manayen nii ta masagi Elɔde ti wɔɔɔni vɔɔma, ta Sɔle. ² Yeeta, ti ɣeai ma Maligii lebizu vɔɔma, ti da zugi zo, Zenvu Nadegai ɣeni ti ma: «À Balanabase ta Sɔle ɣula bɔɣɔ zaama bè ye, naama wotii vaa zu, nii gè ti loligai ma.» ³ Ti begai ma ga zugi zo, ti GALA fali, ti yeelaani ti ma, ti be ti va, ti li.

Balanabase ta Sɔle ti lii vai Sipele

⁴ Zenvu Nadegai Balanabase ta Sɔle levegai ma, ti liini Selusi, ti le batoi zu miná, ti li Sipele. ⁵ Ti zeelii ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti ta-GALA debi veleiti bu. Zan-Maleke ɣa é ɣeni ga ta-bɔba nui. ⁶ Naa voluma, siεgi zu ti beni la ga zie zaama yooi maaleve, ti zeeli Pafɔse. Ti molikula nui ta ɣaani ná, Zuifui ta ɣeni de, é ga zεε ɣala goo wo nui, daaseigi ga Baal-Yesu. ⁷ E ɣeni kundigii Seleziyuse Pɔluse va, zunui naa ɣeni ga faaɣwe nu wola. Naama zunui Balanabase ta Sɔle lolini, é deε ga wɔin ɣa ma ga é GALA daawooi meni. ⁸ Kεε molikula nui Elimase (tɔɔzei daaseigi ɣana Geleke wooi zu), naa ɣeni ti laalɔɣma, é ɣeni pɔ ga é pele leve kundigii luɣɔ ga a va ɣidaaleve Yesu ma. ⁹ Naazu, Zenvu Nadegai Sɔle laaveni, nii daaseigi balaa ga Pɔle, naa ɣaazulo ba, ¹⁰ é ɣe ma: «Ee, da ve, deí è laavegai ga kelegele ɣai ma zii pe ta yaavai, Inεgi ná-doun zunui, telebodai pe

sili nui! E la 666 6aa, ga Maligii ná-pele zolegiti segea kevele ma? ¹¹ Niizu niina, Maligii ga yeevooɣufuzu è va, è gaazuɣole, yeeɣeɣala go laawu è la gaazulaa foloi ma.» Gaamago na, kpidii veeni Elimase gaazuveiti ma, é da nuiti gaizie memε ga ti pelei lee la. ¹² Kundigii naama vai gaai ma, nii keai, é gidaaleveni, maz66 daav66ni ga Maligii ná-kalagi.

P6le ta Balanabase ti lii vai Antiy6se Pisidi ɣovii ma

¹³ P6le ta sieɣ66iti ti leeni batoi zu Paf6se, ti li Peleze Panfili ɣovii ma. Zan-Maleke zegeni ti volu, é gale ma Zeeluzalεme. ¹⁴ T6n6i, ti zegeni Peleze, ti li ga luɣ6, ti zeeli Antiy6se Pisidi ɣovii ma. Doog6 foloi, ti leeni GALA debi velei wu, ti ze. ¹⁵ Ti begai ma ga GALA ná-t6gi ta GALA goo wo nuiti ta-zεveiti su wooi tanigaa g6la, GALA debi velei ma ɣundigiiiti ti nu leveni ti ma, é gε ti ma: «Gi-ɣεeleaiti, ni tεnε goo g6a wo la nubuseiti faa ma, à bona.»

¹⁶ P6le wuzegeni naazu, é yee gε 6ε6ε ga ti maagε kp6, é gε ti ma: «Izelayεle nuiti ta w6igiti wo luazu GALA ba, à woilo g6o ma. ¹⁷ Izelayεle nubusei niiti ta-GALAGI g6a é yimazegeni ga ade-mεmεwolani, é ti gaaw666 siegi zu ti g6eni zeini la Ezipete yooi zu. E ti ɣulani ná va ga ná-zεbe wolai. ¹⁸ E yeezeini ti wu kona vuunaanig6 (40) gεg6la laawu te6ebai zu. ¹⁹ Kpegai ma ga zii l6fela ɣolog6lo Kanaan yooi zu, é naati ta-yooi veeni ade-mεmεwolani zea ga t6n6, ²⁰ kona unnaanig6 puul66lug6 (450) laawu. Naa voluma, é tukp6gaaleve nuiti fe ti ya, eyεsu é zeeli GALA goo wo nui Samiyεle ma. ²¹ Naa voluma, w6in g6eni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise ná-doun zunui S6le zeini ti unda kona vuunaanig6 (40) laawu, é g6eni ga Benzamεn ná-bolodamai zu nui ta. ²² GALA kpegai ma ga gεle S6le va, é Davide veeni ti ya ga masagi, é niima wooi woni naa ná-faa zu, é gε ma: «Gè Izayi ná-doun zunui Davide g6aave, ziima nui nii é vaazu ziima vaiti pε keεzu.» ²³ Eɣεvelei GALA ge minazegeni la, Davide naa mavofodai zu g6a é Yesu ɣulaa ná ga Izelayεle Gizo Nui. ²⁴ Aisa Yesu va z666, Zan g6eni GALA daawooi laazeelizu Izelayεle nubuseiti pε ma ga ti ti zie velei maavalibo, ti batize. ²⁵ Zan g6eai ma ná-botii g6aabelasu, é g6eni ma: «Nà lei gè va gε ga naa, nii wo ɣisiezu su. Kele taɣili ka vaazu n6un poluma, nii gè la v66 kula g6eni su ga gè va ná-savalagiti daavie.»

²⁶ Kεεleaiti, wo g6eni ga Abalaame mavofodai ta, 6a w6iti wo luazu GALA ba, ade ya g6a kizo kp6ei nii levgai ade ma. ²⁷ T66zei Zeeluzalεme ze wo nuiti ta ta-ɣundigiiiti ti la Yesu ná-fai g6aag6ani, naa veε GALA goo wo nuiti gooi va, nii é g6lasu doog6 foloi pε. Ti peelalaa ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pileni su. ²⁸ Anεε ni ti la g6eni s6 kaani ba, nii nu a nu vaa su, ti g6eni Pilate ma, é Yesu va. ²⁹ Ti begai ma ga naama vaiti pε daazeeli, niiti ti zεveai ná-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰ Kele GALA ge buzegeni, é kula saai ya. ³¹ Folo m6inm6in daawu, é 66g6 leeni ga niiti ti yeni ba, ti zege Galilee, ti li Zeeluzalεme, ti g6eai niina ga ná-zeeleiti nubuseiti koba.

³² Giya 66g6i balaa, g6a naama Woo Niine Uag6i laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minazegegi woni ade-mεmεwolani bε, ³³ GALA ge naa laazeelia ade ve, adεiti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuzεge vai, é ɣula saai ya, eɣεvelei seveai la GALA seveai ma wuyei velesiei zu ga:

«Da ga d6un zunui,
gè è z666ge za.»

³⁴ GALA ge buzεge vai, é kula saai ya, é mina m6 g6ale ma, é va luula, naa g6a é boni ga:
«Nà faa jadegaiti ke wo ve,
niiti ti maa la valiboga pε,
nii gè minazegeni la Davide ve.»

³⁵ Naa g6a é keai é bogai la ná taɣili ga:

«E la vaa bu da-wotii gε nui,
é ga woogεgila nui, é va luula kabayεgei zu.»

³⁶ Tama Davide begai ma ga botii gε GALA bε ná-yeeɣeɣalai zu, é zaani, é li memεwolani p6, é luula. ³⁷ Kele z6i GALA ge buzεgeai, é ɣula saai ya, naa la luulani.

³⁸ Kεεlounti, à sugwεε mu ga Yesu maavele gα kotoi zuvaaye fai laazeelizu la wo ma. ³⁹ Zoi nape é gidaalevezu ma, naama nui ná-kotoi zegea ba, nii Moize ná-tagi la gēni zooga kεεzu wo ve. ⁴⁰ A dama ga bōgō mu, naa gα a ke nii bogai GALA goo wo nuiti ta-zεveiti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹ «Woi wo ga nubuseiti ti laavegai ga maayo bala bei, à wεε, wo laa gα vō, wo-ma zuwu gαaleve.

Mazōlō nà vaazu fai ta gεεzu wa-yeegegālai, naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la gēni la da.» »

⁴² Bεbei gēai ma gūlazu, ti naati maanēneni ga ti bōe volu, é vile naama vaa gīlagi nō va, doogō foloi nii é vaazu. ⁴³ Gaalebai voluma, Zuifui ma mōinmōin ta zii gīligi niiti ti latigai, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ti vilēni Pōle ta Balanabase volu. Naati ti gēni bōezu ti vō, ti da ti ijōdō ga ti gīli kpaan GALA ná-zaalai va.

⁴⁴ Poluma loogō foloi, nu gα gē ma, taazuve nubusei pε ka nō é gαalēni ba GALA daawooi mēni fai zu. ⁴⁵ Zuifuiti ti bεbei gāai ma, ti laaveni ga toloi. Nii Pōle gēni bosu, ti da naa maagaali ga woo jōiti. ⁴⁶ Pōle ta Balanabase ti bōeni ti vō ga ladalai, ti gē ti ma: «Wa gα mōunpa GALA daawooi maa gēa nēni, é wo wo ma. Kεε tēi wo gēlezu ba, ta wo bōgō levezu ga wo la zolooni gōogō zenvui ma, naa maavele ma, bε gi gāavote zii gīligiti ma. ⁴⁷ Tōzei naama levei gα Maligīi feai gi ya, é gē ma:

«Gè è loga, è gē ga ziiti ta-wozakalagi, è kizo fai gūla kelema eyesu zou bela ga.» »

⁴⁸ Zii gīligiti ti naama wooi mēnigai ma, ti gōozunēni gola, ti da Maligīi lebi daawooi vaa zu. Niiti kpein gōogō zenvui gēvele bēteni ti ma vaa ma, naati ti gīdaaleveni. ⁴⁹ Maligīi laawooi gāa gēni wōlōzu naama yooi zu ná pε. ⁵⁰ Kεε Zuifuiti ti lōni tosuba anzanuiti unsu niiti ti latini, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ta taazuve zeizumaanēgiti, ti wōinzegeimai vilēni Pōle ta Balanabase volu, ti naati kpε ta-yooi zu. ⁵¹ Naati felegō ti ti gōgōa vūfiligi bukpunēni ti laalōgōma, ti li Ikoniyume. ⁵² Kaladopoiti mu, ti laaveni ga koozunēi ta Zenvu Nadagai.

14

Pōle ta Balanabase ti gēni Ikoniyume

¹ Pōle ta Balanabase ti gēai ma Ikoniyume, ti lēni miná balaa Zuifuiti ta-GALA debi vεlei wu, ti yēni bōezu ga kεvelei ta, Zuifui ma mōinmōin ta Gεlekii ma mōinmōin ti gīdaaleve. ² Kεε Zuifuiti ti gīkpaai, naati ti lōni zii gīligiti unsu, ti naati daavili ga ti faa jōu gē ga kidaaleve nuiti. ³ Anēē naa ve, Pōle ta Balanabase ti lēbini Ikoniyume, ti gēni bōezu ga ladalai, tōzei ti laani Maligīi la, naama ge gēni ná-zaala wooi ma gāamai gūlazu kelema ga laavō vaiti ta maabele vaiti, nii é ma zobogi veeni ti ve ga ti da ke. ⁴ Taazuve nubusei gāagwēeni su fele, gilazuve gēni Zuifuiti polu, gilazuve gē keelaiti polu. ⁵ Tēi zii gīligiti ta Zuifuiti é vεe ta-gundigīiti ba, ti gēni gēvele bētezu ga ti Pōle ta Balanabase maanōgō, ti va ti zōō ga kōtuiti, ⁶ naati ti sugwεεgai ma, ti velani ti li Likaoni gōvii ma: Lisetele, Delebe, ta ti-maagoolii zu. ⁷ Ti Woo Niine Vagōi laazeelini miná.

Pōle ta Balanabase ti gēni Lisetele

⁸ Mεgēle zunui ta gēni zeini Lisetele taazuve, nii é zōlōni ga mεgēlegi, kaipa é la gēni de zooni é va zie. ⁹ E gēni woilosu Pōle woo ma. Naa wēleni ba, é ka ga kidaalevei gα zea ga é valo, ¹⁰ Pōle woogūlani, é gē ma: «Wuzegē, è lo è-gōgōiti ga!» Zunui vilini kpulu kōgōiti ga, é tōzei ga é da zie. ¹¹ Tēi bεbei naa gāani, nii Pōle gēni kεεzu, ti gēni bainsu ga woo wola Likaoni wooi zu, ti da gē ma: «Galagiti ti nubuse gōlogi zegea, ti yei gi zaama.» ¹² Ti Balanabase laasei pēeni ga Zuuse, ti Pōle laasei pēe ga Gεelemese, tōzei naa gα kpōei gēni da. ¹³ Galagi nii daa ga Zuuse, naama zalaḡa gūla nui ná-gala pelei gēni taa loave, é vaani

ga nike zinεiti ta tufa leβeβegaiti taa zigidaυe. Ta bebei ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga zalaƒai Balanabase ta Pōle υe.

¹⁴ Keela felegaiti ti naa menigai ma, ti ta-zegeiti balini ga ƒoba, ti biεe bebei υo pelei, ti bain ga tiye, ti ƒe ma: ¹⁵ «Lee vaa zu wo naa ƒeezu? Gá balaa gá nɔ ga nuβusei ga wo ƒeβe, gi υaave Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, ga wo βeteβe ƒimalala vai naati ba, wo lati zenvu su GALAGI ma, nii é geeƒɔlɔgi, ta zooi ta kpolodei βetea ta ti zu aniiti. ¹⁶ Yeeƒeƒalalai niiti ti leβegai, é zii ƒilagilagiti pe zεge ná, εε ge da zie ga yiima βe. ¹⁷ Anεε naa υe, é la βeni βɔƒɔ leezu ga tiye ga ná-faabɔƒɔiti maavele, niiti é ti ƒeezu, tɔɔzei tɔ ƒa é tonai ta ani βete yeeƒeƒalalaiti tevesu wo ma, é da ƒɔnɔgi ve wo ya, ta é koozunεei lɔ wo-yiimavei.» ¹⁸ Anεε balaa keelaiti ti naama woiti boni, keε é ƒeni ga faa baaba gola, ti va pele leve bebei luƒɔ ga naati ti mina zalaƒai ƒula ti υe.

¹⁹ Naa voluma, Zuifuiti ti zεƒeni Antiyɔse ta Ikoniyume, ti va ti bebei unsu leve. Ti Pōle zɔɔni ga kɔtuiti, ti kpokpo, ti kula taai va, tɔɔzei ti ƒeni ƒisiεzu ga é za. ²⁰ Keε siegi zu kaladopoiti ti ƒaalεeni ba la koba, é wuzεƒeni é le taazuυe, poluma zobui ta Balanabase ti liini Deleβε.

Ti ƒale ma vai Antiyɔse

²¹ Siegi zu Pōle ta Balanabase ti βeni la ga Woo Niine Uagɔi laazeeli Deleβε, ti kaladopo mɔinmɔin sɔlɔni ná, ti ƒaleni ma Lisetele ta Ikoniyume, ti gaabela Antiyɔse. ²² Ti ƒeni kaladopoiti iɔɔɔzu, ti da ti lenε ga ti ye kidaalevei zu, ti da ƒe naati ma: «Keni ade kpɔlɔ mɔinmɔin sɔlɔ pe, ade va lɔ GALA ná-masadaɪ zu.» ²³ Ti yeeloni totuƒɔiti ba Egilisii ƒilagilagi pe su, ta la βena ga GALA fali ti zugi zo, ti ƒeni naati kalivaazu Maligii ma, nii ti ƒidaaleveai ma.

²⁴ Naa voluma, ti leveni Pisidi ƒovii ma, ti zeeli Panfli. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini Peleze, naa voluma ti li Atali. ²⁶ Ti zεƒeai ma miná, ti leeni βatoi zu, ti li Antiyɔse, υe ti ƒalivaani ná GALA ná-zaalai ma, botii naama vaa zu, nii ti βeni ga ke. ²⁷ Ti zeelii ma, ti Egilisii zu nuiti pe gaalεeni ba, ti voluvaawo ti ma ga nii pe GALA ge keai ga ti maavele, ta vele naa kidaalevei ma velei laalaogai la zii ƒiligiti tuƒɔ. ²⁸ Ti ku ƒeeni ná fele kaladopoiti saama.

15

Maabɔgi nii é ƒeeni Zeeluzalεme

¹ Zunui tanigaa ti zεƒeni Zudee yooi zu, ti va Antiyɔse, ti da kidaaleve nuiti kala, ti da ƒe ti ma: «Ni wo la latini peβvolu, eƒeβelei seβeai la Moize ná-tɔgi zu, wo la zooga ƒizosu.»

² Naa ƒaabelani ga maafaaali baaba golai ti yɔƒɔzu ta Pōle naa υee Balanabase va. Naa voluma, ti deveni ga Pōle ta Balanabase naa υee taƒiligaa va ti le Zeeluzalεme, ti naama vai yɔƒɔzule ga keelaiti ta Egilisi lotuƒɔiti. ³ Antiyɔse Egilisii ti leveni, ti liini ti leve ga Fenisi ta Samali vele, ti da naa zuƒula, velei zii ƒiligiti ti ƒidaaleveai la. Naama woiti ti ƒeni ga koozunε vaa wola kidaaleve nuiti βe. ⁴ Ti zeelii ma Zeeluzalεme, Egilisii nuiti ti ti laaƒomini ta keelaiti naa υee totuƒɔiti ba, ti voluvaawoni naati ma ga nii pe GALA ge keeni ga ti maavele. ⁵ Falizieinti saama, niiti ti ƒidaaleveni, naa tanigaa ti wuzεƒeni, ti ƒe ma: «Keni zii ƒiligiti ti lati peβvolu, é ti leve ga ti ƒolo Moize ná-tɔgi υe.»

⁶ Keelaiti ta totuƒɔiti ti ƒaalεeni ba, ti naama vai wuυβete ga pagɔ. ⁷ Kpɔezuƒula wolai begai ma, Piyεle wuzεƒeni, é ƒe ti ma: «Kεεleaiti, wo kwεeni ga kaite GALA ge yiimazεƒeni ga ze wo zaama, nii a ke gè Woo Niine Uagɔi laazeeli zii ƒiligiti ma, ti ƒidaaleve. ⁸ GALA nii é nu yiimave ƒwεε, naa βɔƒɔi ma zeele wooi woga ga é yeezeida ti wu, tɔɔzei é Zenvu Nadegai vea tiya ga ade ƒeβe, ⁹ é la zeeƒaagwεεzu ƒeeni ade yɔƒɔzu ada tiye, tɔɔzei é ti-yiimavei naδεge ga ta-ƒidaalevei maavele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA suƒɔƒɔsu, ga wo unbawului naa la kaladopoiti kpɔβɔƒa, nii ada ade-mεmεwolani ade la ziεni seƒe vai wu? ¹¹ Keε adɔun, Maligii Yesu zaalai ƒa ade ƒidaaleveai la ga ade ƒizogε ga ti ƒeβe.»

¹² Bεbei pe ge maafeni kpɔ, ti woilo Balanabase ta Pɔle woo ma, ti da naa zuɣula, velei GALA ge ɣeni laavɔɔ vaiti ta maabele vaiti keezu la ga ti maavele zii ɣiligiti saama. ¹³ Ti begai ma ga bɔe, Zake kpɔei zefeni, e ɣe ma: «Kεeleaiti, a woilo deε goɔ ma! ¹⁴ Simɔn naa zuɣulaa ade ma, velei tɔzeizu mɔunpa GALA ge yiimazefeni la zii ɣiligiti saama ga zii ɣila, nii a ɣe ga nɔnɔ. ¹⁵ Naama vai balaa zolooge GALA goo wo nuiti daawooi ma, tɔzei seveve ga:

¹⁶ «Naa volumna na ɣale ma volu,
Davide na-pelei nii goloai, na gaalo volu,
veti nati kologologi, ge minati kpete volu.

Nà to volu,

¹⁷ naa ɣa a ke, nubusei motaiti ti Maligii ɣaizie,
ta zii ɣiligi niiti kpein ti ɣeai ga nɔnɔ.

Naa ɣa Maligii bogai,

¹⁸ nii e na-faazeikpasuiti kulaai kelema kaite wolɔwolɔ.» »

¹⁹ Zake ɣeni mɔnɔ ti ma: «Naa ɣa e ba, na kaazu ga fizoge ga ade mina faaba kpete zii ɣiligiti tuɣɔ, niiti ti ɣidaalevezu GALA ma, ²⁰ kele ade sevei leve ti ma ga ti bɔɣɔ maape ga kɔɣɔ ganigiti ta-ɣɔzɔba vaiti, kologologi, ta ti mina sua mi nii ma nama la vuuni, naa veε namai va. ²¹ Tɔzei kaite wolɔwolɔ ziegiti su, nuiti ta taa ɣilagilagiti su ti da Moize na-tagi ɣala, ta toɣa ɣalasu dooɣo foloiti pe GALA debi veleiti bu.»

Devei niiti ti zefeni ta sevei e leveni kidaaleve nuiti ma

²² Naama ziegi zu, keelaiti ta totuɣɔiti, naa veε Egilisii zu nuiti pe ba ti zooloni ma, ga ti nui tanigaa ɣula bɔɣɔ zaama, ti ti vile Pɔle ta Balanabaseni polu, ti li Antiyɔse. Ti yeeloni Zude va, nii e lolisu ga Balasabase, ta Silase, ti felegɔ ti ɣeni ga nuiti, niiti unfema wola ɣeni ti ve kidaaleve nuiti saama. ²³ Ti sevei veeni ti ya, nii su wooi ɣeni ga nii: «Wo-ɣeeloointi, ti ga keelaiti ta totuɣɔiti ta wo luɔsu, wɔiti wo la ga Zuifua, wo Antiyɔse taazuve, naa veε Siili ta Silisi ɣoviiti ba. ²⁴ Gi menige ga gi zaama, nui tanigaa ti vaave wo vɔ be, ti wo yiiɔɔ, ti wo niikpi ga ta-bɔezuɣulai. Gá lei gi va naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi pe gi zolooge ma ga gi yeelo nua va, gi ti veε gi-neεnɔɣɔiti Balanabase ta Pɔle va, ti va wo vɔ be, ²⁶ niiti ti ɣikula ti-yenvuiti su ade-Maligii Yesu Kilista laaseigi vaa zu. ²⁷ Naa ɣa e kea, gi Zude ta Silase levega wo ma, ga ti va ti niima ɣeela woo laazeeli wo ma ga laawoo. ²⁸ Neεve Zenvu Nadagai ve, ta gá bɔɣɔi gi ve, ga nu mina kasɔ nape da wo unma, keni nii maalaasu la ná. ²⁹ Naa ɣa e ga, keni wo mina da ga suaiti mi, niiti ti ɣulaai ga zalaɣai kɔɣɔ ganigiti be, ta namai, naa veε sua voomaiti ba, wo bɔɣɔ maape balaa ga kologologi. Wa naati keena, faa vago ve wo ve. Ade ɣaana mɔnɔ!»

³⁰ Ti yeebeni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiyɔse, ti kidaaleve nu bɔgi pe gaale ba, ti sevei ve ti ya. ³¹ Sevei ɣalagai ma, ti wola ɣoozunεeni, tɔzei iɣɔɔ wooi va e ɣeni su. ³² Tei Zude ta Silase ti ɣeni ga GALA goo wo nuiti, ti lebini bɔezu kidaaleve nuiti pɔ, ti da naati tene, ta ti da ti iɣɔɔ. ³³ Ti ku ɣεeni ná fele, naa volumna ɣeεɣeeloointi ti yeebeni ti va ga ziileigi, ti ɣale ma naama nuiti pɔ, niiti ti valini ti ma. ³⁴ [Anεε naa ve, e neeni Silase ve ga e ye ná.] ³⁵ Pɔle ta Balanabase ti yeni Antiyɔse, naa veε nu mɔinmɔin ba, ti kalagi wo, ta ti da Maligii ná-Woo Niine Uagɔi laazeeli.

Pɔle ta Silase lii vai keela ziegi velesiei ma

³⁶ Ku ɣεeni fele, naa volumna Pɔle ɣeni Balanabase ma: «De ɣale ma vogi zu, de li de kidaaleve nuiti ka, ve pe de levega ná, de Maligi laawooi laazeeli, de ka mini ɣeɣala ɣa ti ná kidaalevei zu.» ³⁷ Balanabase ɣeni pɔ, e Zan vile ti volu, nii daasei peai ga Maleke, ³⁸ kele Pɔle kaani ga e la vizoni ga ti va naa vile volu, nii e zefeni ti volu sie mɔungi zu Panfili zɔli, e la ɣεeni ti va ta-wotii zu. ³⁹ Naama maɣaalii baani ti yɔɣɔzu, eyesu ti bali ma. Balanabase Maleke zefeni, ti le batoi zu, ti li Sipele. ⁴⁰ Pɔle ma ge yiimazege ga Silase,

kidaaleve nui ti ti ɗalivaani Maligii ná-zaalai ma, ti da li. ⁴¹ Ti leveni Siili yooi zu ta Silisi, ti da Egilisiiti ijɔɔɔ.

16

Timotee vile fai Pɔle ta Silase volu

¹ Naa voluma, Pɔle zeelini Dɛleɓe, ta Lisetele. Kidaaleve nui ta ɗeni miná, daaseigi ga Timotee, dee ɗeni ga Zuifu anzanui ta kidaaleveai Kilista ma, kɛɛɗe ɗeni ga Gelekii ta. ² Kidaaleve nui niiti ti ɗeni Lisetele ta Ikoniyume, naati ti ɗeni zeele woo vago wosu, é lo Timotee va. ³ Wɔin ɗeni Pɔle ma ga é naa ɗe ga zieɗɔɔ, é naa zegeni, ti tati pɛlevolu, tɔɔzei Zuifuiti ta-vai va, niiti ti ɗeni naama adeti, mazɔɔɔ ti pɛ ti ɗeni kwɛeni ga kɛɛɗe ɗeni ga Gelekii. ⁴ Taai niiti é ɗeni levesu ti zu, é ɗeni deveiti bosu nui ma, niiti keelaiti ta totuɗɔiti ti ti zegeni Zeeluzalɛme, naa ɗa a kɛ ti ɗolo naama leveiti be. ⁵ Egilisiiti seɓe ɗeni ɔɔzu kidaalevei zu, ta da veɛ ti va folo-o-folo.

Pɔle loli fai Maseedɔine

⁶ Ti Filizi ta Galate yooi maaleveni, tɔɔzei Zenvu Nadegai pele leveni ti luɗɔ ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷ Ti zeelii ma Misi yooi ɗobave, ti ɗeni pɔ ga ti li Bitini, keɛ Yesu ná-Zenvui la ɗeni vaani bu. ⁸ Ti Misi yooi maaleveni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹ Kpidii Pɔle kulakɛɛmai ta zɔɔɔni, é Maseedɔine zunu ɗila kaani loni, naa da maanɛɛɛ, é da ɗe ma: «Soma kae, é leve Maseedɔine, é ɔɔ gi va!» ¹⁰ Pɔle ná-kulakɛɛmai naa maavele ma, gi pele ɗaizieni gaamago ga gi li Maseedɔine, mazɔɔɔ gi kwɛeni ga naa maavele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niine Uagɔi laazeeli ná.

Lidi ɗidaaleve vai Filipe taazuve

¹¹ Gi ɛeni batɔi zu Toloase, gi li Samɔtelase zie zaama yooi vɔ pelei, poluma zobui gi li ga Neyapɔlise vele. ¹² Gi zeɗe miná, gi li fɔ Filipe taazuve, nii é ɗeni ga Wɔɔɔme laai ta, é ɗeni ga Maseedɔine ɗovi mɔungi ma laai ta. Gi ku felegɔ ɗeni naama laai zu. ¹³ Doogɔ folo gi ɗulani taai va, gi li zie wolai laave, é ɗeni gi ɗisu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizuve ta ɗaa ná. Tei gi zeini, gi ɔɔeni anzanuiti pɔ, niiti ti ɗaalea ɗeni de ba. ¹⁴ Anzanu ɗila ge ɗeni ná, nii é ɗeni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é ɗeni ga seɗe ɔɔi pɔdi nui, ta ná-taazuve ɗeni ga Tiyatiil. E ɗeni woilosu ga pagɔ, Maligii ziilaalaoni, nii a kɛ é naati meni, nii Pɔle ɗeni bosu. ¹⁵ Tei ta ná-pele wu nui ti batizeni, é gi maanɛɛɛni, é ɗe gi ma: «Ni wo kwɛeni ga gè ɗidaalevea ga ɗite Maligii ma, à soma wo le ná-pelei wu, wo zeí ná.» E ɔɔini gi la gola ga keni gi naa ɗe.

Filipe ɗaso zifigi zu vai

¹⁶ Yeeta, gi ɗeni liizu GALA falizuve, duɔ anzanu ɗila ge gi laaɗomini, nii adɔɓɛɛ yenvui ɗeni su, ná-adɔɓɛɛ vaiti maavele ma, ná-duɔ kɛɛɗeiti ti ɗeni kulanuma wola zɔɔɔsu. ¹⁷ E vileni gi volu, gá-o, Pɔle-o, é da bain, é da ɗe ma: «GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa ná-botigɛ nui ka ga zunui niiti, ti vaave kizo pelei ɛɛzu ga woye.» ¹⁸ E ɗeni naa ɗɛɛzu folo mɔinmɔin daawu. Pɔle ɔɔɔai ma ga naa, é latini, é ɗe zenvu ɗɔi ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, ná é levezu ga é ɗula anzanui nii zu.» Gaamago é ɗulani anzanui zu.

¹⁹ Siegi zu ná-duɔ kɛɛɗeiti ti kaani la ga kito ge la mɔ ti ve, ti va ani mɔinmɔin ɔɔɔ ga maavele, ti Pɔle ta Silase zoni, ti naati kpokpo taa zaamave tukpɔɗaaleve nui pɔ be. ²⁰ Ti naati teveni Wɔɔɔme nui, niiti ti ɗeni ga tukpɔɗaaleve nui, ti ɗe ti ma: «Zunui niiti ka ti faa yaɗabagi viliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la nɛeni ga adei de ga Wɔɔɔme nui ade va va bu, ɔaa ade va kɛ.» ²² Beɓei balaa wuzegeni ti laalɔɗma. Tukpɔɗaaleve nui ti ta-zegɛiti kulaai ma ti ɗɔba, ti devei veeni ga ti naati doɗa ga kpakɔi. ²³ Ti begai ma ga ti loɗa ga kpakɔ ɗe mɔinmɔin, ti naati pilini kaso ɗa, ti kaso make nui leve ga é da wola wele ti ma. ²⁴ Tei naama levei veeni kaso make nui ya, é ti vilini kaso velei ɗoozu vele nuu, é ti-ɗɔɗɔiti dɔ kpeɗɔi ɗa.

²⁵ Kua zaamai Pōle ta Silase ti gēni GALA falizu, ti da GALA dēbi wuyeyiti too, kasoga nui zōiti ti gēni ti woomenisu. ²⁶ Gaamago, zou bali wolai gēni, é kaso vellei ma wuulaagiti niikpi, kpogiti daalaoni nō vōoma, yōlōgōiti ti vieni kasoga nuiti pē ba. ²⁷ Kaso velle make nui wuungai ma, é ka ga kaso vellei ma bogiti daalaoge, é ná-boga zōkpōi gūlani ma lafagi zu, é gēni liizu bōgō vaazu niina, tōzei é gīsieni ga kasoga nuiti pē ti vela. ²⁸ Kεε Pōle bairini ga woo wola, é gē ma: «Mina faa nōu nōpe kε ga bōgō, gi pē gá vε.» ²⁹ Kaso velle make nui wozakalagi maalolini, é lēni ga suvile, é da bali, é looni Pōle ta Silase gōgōwu, ³⁰ é gūla ga tiye eteave, é gē ti ma: «Kēni, ná kε gale, gē va gizo?» ³¹ Pōle ta Silase ti googaavoteni, ti gē ma: «Gidaaleve Maligii Yesu ma, da gizo wa da-velleyegei wu nuiti.» ³² Ti Maligii laawooi woni ma, ta ná-peleyegei wu nuiti pē. ³³ Naama yeegefalalai nō kpidii, kaso velle make nui liini ga Pōle ta Silase, é ta-valaiti gaagba, naa volumna ti batizeni gaamanō ta ná-peleyegei wu nuiti pē. ³⁴ E lēni ga tiye ná-pelei wu, é daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-peleyegei wu nuiti pē ti goozunēni, ti gidaaleve vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukpōgaaleve nuiti ti salavusuiti teveni kaso velle make nui ma, ti gē ma: «Yeebe zunui niiti ba, ti li.» ³⁶ Kaso velle make nui naama wooi laazeelini Pōle ma, é gē ma: «Tukpōgaaleve nuiti ti keela levege mā, ti gē gē wo vile, naa maavele ma à gūla, wo li ziileigi zu.» ³⁷ Kεε Pōle gēni ti ma: «Gei gi ga Wōlōme nuiti, ti la gá-veelala lēni, ti gi lofa kelemave, ti gi vili kasoi gā. Ta pō niina ga ti gi gūla dōoguzu? Gi la naa gēa pē! Keni tiya bōgō ti va, ti gi gūla ti!» ³⁸ Salavusuiti ti liini ti naama woiti bo tukpōgaaleve nuiti ma. Naati ti wola luani, ti menigai ma ga ta ga Wōlōme nuiti. ³⁹ Ti liini ti pee ve Pōle ta Silase vε, ti naati maanēne ga ti gūla ta-laai va. ⁴⁰ Pōle ta Silase ti gūlaai ma kasoi gā, ti lēni Lidi ná-pelei wu. Ti gēgefōlōinti kaai ma, ti naati ipōdōni, naa volumna ti da li.

17

Pōle ta Silase ti lii vai Tesalōnike

¹ Pōle ta Silase ti leveni Anfipōli ta Apōlōni, ti zeeli Tesalōnike, vε Zuifuiti ta-GALA dēbi vellei ta gēni ná. ² E lēni bu, egēvelei a da kε la pōlōma, doogō folo savago laawu Pōle gēni liizu, é da bōe ti vō ga GALA sevei zu vaiti. ³ E gēni sugulazu ti ma, é dεε ga tiye ga keni Kilista a la bōb, é za, naa volumna é wuzefe, é gūla saai ya, é gē ti ma: «Yesu nii gē ná-fai wosu wo ma, naa gā é ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti gidaaleveni ti zaama, ti vεε Pōle ta Silase va, ta Gēlekii ma mōinmōin niiti ti gēni luazu GALA ba, naa vεε tosuba anzanui ma mōinmōin ba.

⁵ Kεε toloi Zuifuiti ziimave laaveni, ti nu pakai tanigaa zēgēni bēbei zaama, ti ti gāale ba, ti vuutugi vili taai zu. Ti liini ti Zazōn ná-pele laa gale, ti da Pōle ta Silase gāizie ga ti li ga tiye bēbei vō. ⁶ Tēi ti la gēni ti gāani, ti Zazōn ta kidaaleve nui tanigaa zōni, ti li ga tiye tukpōgaaleve nuiti kakala, ti da bain, ti da gē ma: «Niima zunuiti ka ti eteai pē kēai unga wuulee, tiya gā ti vaai vε. ⁷ Zazōn gā é yeezeidai ti wu. Ti pē ta faiti kεεzu masagi Seezaal ná-deveiti daalōgōma, ti gē masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama woiti ti bēbei yigūlani ba ta tukpōgaaleve nuiti, ⁹ naati ti la gēni kēni, ti va yeebe Zazōn ta zōiti ba, keni ti kpōunma ani gūlani ti ya pē.

Pōle ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii vεeni nō feya, kidaaleve nuiti ti Pōle ta Silase leveni Beelee. Ti zeelii ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA dēbi vellei wu. ¹¹ Naati koozu gīsiei vāni, é leve Tesalōnike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga goozunεε vele, folo-o-folo ti gēni GALA seveiti fēgēlefēgēlesu, ti pēte ni nii ti bogai ti ma gaamai vε. ¹² Ma mōinmōin ge gidaaleveni ti zaama, naa volumna Gēlekiiti saama, tosuba anzanuiti ta zunui ma mōinmōin ti gidaaleveni. ¹³ Kεε Tesalōnike Zuifuiti ti kwεεgai ma ga Pōle gā GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti vāni ná ga ti bēbei gāazulε, ti vuutugi vili ti zaama. ¹⁴ Kidaaleve nuiti ti Pōle leveni ga kpolōdei laa vellei, kεε Silase ta Timotee ti yēni taazuve. ¹⁵ Zōiti ti liini Pōle

maazaasu, ti liini la fɔ Atene. Ti galesuue ma, Pɔle valini ti ma ga Silase ta Timotee ti li pɔ be fala.

Pɔle gɛai ma Atene

¹⁶ Siegi zu Pɔle gɛni sieɲɔɲɔiti kpɔunsu da Atene, zii gɛni ɔɔɔzu, tɔɔzei ɛ kaani ga taai naa wola laavege ga kɔɔɲɔ ganigiti. ¹⁷ E gɛni ɔɔɔzu Zuifuiti pɔ, GALA deɓi velei wu, ta zii gɛligiti pɔ, niiti ti vɛlegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma, naa vɔluma folo-o-folo ɛ gɛni ɔɔɔzu nuiti pe pɔ, niiti ti gɛni vaazu ete zaamave. ¹⁸ Faaɲwe nui tanigaa, niiti ti ga Epikuliɛinti ta Sitoisiɛinti, ti tɔɔzeini ga ɔɔɔa pɔ. Tanigaa ti da gɛ ma: «Lee ma ɔɔɔzuɲula ɲaka ga zunui nii bosu?» Zɔiti ti da gɛ ma: «Da ka ga toɲa gala kiligaa ta-vaa laazeelizu.» Tɔɔzei ti gɛni Pɔle woomɛnisu, ɛ da Yesu na-Woo Niine Dagɔi laazeeli, ta buzege vai, ɛ gɲula saai ya. ¹⁹ Ti li vele gɲana la Aleyɔpaze nuiti kakala, ti gɛ ma: «Gá zoo nei gi faa gɲwee ɔaa, ɛ vɛle kala niinei naa va, nii ɛ bosu ga giye? ²⁰ Tɔɔzei gá fai tanigaa mɛnisu ɛ-la, niiti kaipa gi la de ta mɛnini. Tɔ gá ɛ ba, gá pɔ gi naati polugɲwee.» ²¹ Tama Atene nuiti pe ta weɛinti ti gɛni ti zaama, ti gɛni ta-yeegɛgɲalai pe keɛzu nɔ ga ti da faa niinei bo ɔɔɲɔ ma, ta ti da mɛni.

²² Pɔle wuzegɛni naazu Aleyɔpaze nuiti saama, ɛ gɛ ma: «Atene nuiti, gɛ peɛ ga wo pe wa ga gala pele zie nu wolaiti, kevelei pe ma. ²³ Tɔɔzei zɛge levesu taazuve, gɛ da wa-gɔɔɲɔ ganigiti ka, eyɛsu gɛ ná ta gaa ve seveai ná ga: «Galagi nii nu la kwɛɛ, naa nɔnɔi ga.» Nii wo debizu, wo la kwɛɛ, naa gá gɛ ná-fai laazeelizu wo ma. ²⁴ GALAGI nii ɛ eteai ta su aniiti pe kpɛɛa, tɛigi ɛ ga geeɲɔlogi ta zooi ti-Maligii, seizu la gala pelei naa wu, nii nuiti ti togai ga yeei. ²⁵ Kpɛɛ la ba ɔalaa ga nuiti ti ani ve be, ege a vala ani ta ma zii nɔpe ma, tɔɔzei toɲa ɛ zenvui ta zenvu viilei veezu nuɓuseiti pe zea, naa veɛ ani mɔtaiti pe ba. ²⁶ E etea nuɓusei pe kpɛɛve ga nu gɲila kpegi mavofodai nɔ, nii a ke ti ze zoi gá ná pe. E yeegɛgɲalaiti teveni ba, ɛ nuiti ti ze yooiti kwɛgiti da, ²⁷ nii a ke ni toɲa zoo gɛɛzu nuiti ti ye gɛɛzu tiɲili tiɲili ti GALA gaizie ti ka. Tama tɔun maa la gɔozani de tanɔpe ba. ²⁸ Tɔɔzei:

«Tɔun maavele zu, zenvui gá de ya, de da ɲiikpi, ta da vulua.»

Egɛvelei wa-vaa gɲwee nui tanigaa ti bogai la ga:

«Ada ga mavofodaiti.»

²⁹ Naa gá ɛ ba, tɛi ade ga GALA mavofodaiti, ade mina gɲisɛ ga GALA kulave ga kɔɔɲɔ ganigiti niiti ɲɛliɲi gɛ nuiti, ti ti ɔɛɛai ga zanugi, ɔaa walii, ɔaa kɔtui, ga ti gɔozu gelegelegiti. ³⁰ GALA ge nuɓuseiti ta-gɲimalala yeegɛgɲalai naati zɛga ná, keɛ niizu toɲa nuiti pe devezu adave pe ga ti ti zie velei maavalibo. ³¹ Tɔɔzei ɛ yeegɛgɲala levea ba, siegi zu ɛ vaazu nuɓusei pe tukpɔgaavezu la ga telebodai, zunu gɲila kpegi maavele, nii ɛ yimazegeai la, ɛ naama vooɲi gɲula keɛma ɛɛ pe be ga ɛ naa wuzegɛ, ɛ kula saai ya.»

³² Ti naama wooi mɛnigai ma ga gɔvɛiti buzege vai saai ya, tanigaa ti gɛni ɲɛɲɲulasui gɛɛzu la, taɲiligaa ti da gɛ ma: «Gá ɛ woomɛni yee gɲili, ɛ lo naama vaiti ba.» ³³ Uele gɲana Pɔle gɲilani la ti zaama. ³⁴ Anɛɛ naa ve, ti zaama tanigaa ti gɲidaaveɛni, ti gɲili Pɔle va, naati tanigaa ti gɛni ga Denise, nii ɛ gɛni ga Aleyɔpaze nui gɲila, ta anzanu gɲila nii daaseigi gɛni ga Damalise, ta taɲiligaa.

18

Pɔle gɛni Kɔlente

¹ Naa vɔluma, Pɔle zegɛni Atene, ɛ li Kɔlente. ² E Zuifu gɲila peɛɛni ná, daaseigi ga Akilase, ɛ gɛni ga Pɔn nu, ta anzai Pelisile ti vaani nɔ feya ti zɛge Itali, tɔɔzei masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti pe ti maagooza Wolɔme va. Pɔle gɲilini ti va, ³ tɛi ɲɛliɲi gɲilagi nɔ gá ɛ gɛni ti pe ti ya ga sege gɲota ɔɛɛ vai, ɛ yɛni ti vɔ be, ti da boti gɛ vɔɔma. ⁴ Dooɲɔ foloi gɲilagilagi pe Pɔle gɛni ɔɔɔzu Zuifuiti ta zii gɛligiti pɔ, GALA deɓi velei wu, ɛ gɛni gaaɔaazu ga ɛ ti lati.

⁵ Siegi zu Silase ta Timotee ti vaani la, ti zɛge Maseedɔine, Pɔle ɔɔɲɔ veeni GALA daawooi laazeeli vai nɔ ya niina, ɛ gɛni deɛzu ga Zuifuiti ga Yesu gá ɛ ga Kilista. ⁶ Keɛ tɛi Zuifuiti ti gɛni maagaaɲizu ga woo ɲɔiti, ɛ ná-segeiti subukpunɛni, ɛ gɛ ti ma: «Wo ma

namai ga la niina wo unma, wa-vaa nape ge la mo ndun unma, be niina ge gaavote zii giligiti ma.» ⁷ E zegeni miná, é li zunui ta ná-pelei wu, nii é geni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi geni ga Titiyuse Zusetuse, ná-pelei geni GALA debi velei jobave. ⁸ Anee naa ve, GALA debi velei ma gundigii, nii daa geni ga Kilisepuse, naa gidaaleveni Maligii ma, ta ná-pele wu nuiti pe. Kolente nui ma moimoin balaa, niiti ti geni Pole woomenisu, ti gidaaleveni, ti batizei zoloo.

⁹ Yeeta kpidii, Maligii geni Pole ma kulakelamai zu: «Mina lua pe, boe mina maage kro, ¹⁰ toozei ndun ná é va, nu nape ge la voojua é va, é va faa jou ge ga de, mazoloo ná-nubusei wola moimve taai nii zu.» ¹¹ Pole keeni Kolente ga kona gila ta tukpe (1,5), é da nuiti kala ga GALA daawooi.

¹² Siegi zu Galiyon geni la ga Akayi masagi, Zuifuiti pe ti zolooni faa gila ma, ti wuzegé Pole laalofoma, ti liini la tukpogaalevezuve, ¹³ ti ge ma: «Zunui nii ga é nuiti tatisu, é GALA debi velei tagili deezu ga nuiti, nii é la zolooni tagi ma.» ¹⁴ Pole genina geezu é boe, eyesu Galiyon kroei zege, é ge ma: «Ee, Zuifuiti! E ga é geni ga telebotala va ba faa jou va, ná la woilo wo-woo ma, velei maanai é ge la, ¹⁵ kele tei é ga maagaali no, é vile woosti ta daaseigiti ba, naa ve wo bofo logiti ba, wa-vaa gana. Ge la po ga ge ge ga naama lukpogaaleve nu.» ¹⁶ E ti beeni, ti zege tukpogaalevezuve. ¹⁷ Ti pe ti Ssetene zoni naazu, nii é geni ga GALA debi velei ma gundigii, ti da doja tukpogaalevezuve jakala. Kele Galiyon maavaa la geni naa zu.

Pole fale fai ma volu Antiyose

¹⁸ Pole ku geeni fele Kolente, naa voluma é valini kidaaleve nuiti ma, é le batoi zu, dii vai zu Siili vele, ta Pelisile naa ve Akilase va. Aisa é va zege ná, é nungi buyeni ma bato losuve Sankelee, toozei é minazegé keeni. ¹⁹ Siegi zu ti zeelini la Efze, Pole sienogoti zeni miná. E keeni GALA debi velei wu, é da boe Zuifuiti, ²⁰ naati ti maaneneni ga é yeegefala go ge ti va, kele é la geni vaani naa wu. ²¹ Anee naa ve, segezuve ná, é geni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, ná de galesu ma wo vo be.» E keeni batoi zu Efze. ²² E julani batoi zu Seezalee, é zege miná é le Zeeluzalame, é laali Egilisi zu nuiti ma, naa voluma é yeini Antiyose.

Pole lii vai keela ziegi zavasiei ma

²³ E ku geai ma fele miná, é galeni ma volu, é da leveteve Galate ta Filizi, é da kaladopoiti ipodo.

²⁴ Zuifui ta vaani Efze, é geni ga Algezandili nu, daaseigi geni ga Apolose. Zunui naa geni ga kpezufula nu wola, kalagai gola GALA sevei zu. ²⁵ E galani ga Maligii ná-pelei ma vai, zebéi geni ba, é da nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, kele Zan ná-batizei no ga é geni kweeni. ²⁶ E toozeini ga boea ga ladalai GALA debi velei wu, kele siegi zu Pelisile ta Akilase ti goomenini da, ti segeni ti maabuja bofo va, ti GALA ná-pelei lee la ga pagoo. ²⁷ Tei é deveni ga é li ga Akayi vele, kidaaleve nuiti ti ipodoo. Ti sevei geeni kaladopoiti ma ga naati ti yeezei bu ga pagoo. Seeliai ma miná, é geni ga kroba nu wola naati be, niiti ti gidaaleveni GALA ná-zaalai zabui zu. ²⁸ Toozei é geni Zuifuiti ta-boeti polulaazu no kpaun kelei zu, é da dege ga tiye GALA seveiti su ga Yesu ga é ga Kilista.

19

Pole zeeli vai Efze

¹ Siegi zu Apolose geni la Kolente, Pole leveni ga maazu vele yooi zu vele, é zeeli Efze. E kaladopoi tanigaa gaani ná, ² é ti gaazaqa, é ge ti ma: «Siegi zu wo gidaalevea la, wo Zenvu Nadegai zolooni?» Kele naati ti googaavoteni, ti ge ma: «Toun kaipa gi la de volo menini ga Zenvu Nadega ga ná.» ³ E geni ti ma: «Batizei ma begele ga mu wo soloojai?» Ti ge ma: «Zan ná-batizei.» ⁴ Pole kroei zegeni volu, é ge ma: «Batizei nii Zan geni keezu, naa geni ga nuiti sie vele maavalibo fai, é geni geezu nuiti ma, ti gidaaleve naama nui ma, nii é vaazu toun poluma, naa ga é ga Yesu.» ⁵ Ti naama wooi menigai ma, ti batizei zolooni Maligii Yesu

laaseigi zu. ⁶ Pōle yeelaai ma ti ma, ti Zenvu Nadegai zóló, ti tózei ga bóea zii woo giligiti su, ta ti da GALA gooi wo. ⁷ Ti pe kpóga gēni ga nu puugó maazu felegó (12) gēgala.

Tenēgi Pōle boni Efēze

⁸ Pōle gēni lēezu GALA dēbi vėlai wu alu savagó laawu, é da bóe ladalai zu Zuifuiti pó ga GALA ná-masadai ma vai, é gēni gaaáaazu ga é naati tati, niiti é gēni bóezu ti vó. ⁹ Kéle tei tanigaa ti gīgi baani, ti la kéeni, ti va maavalibo, toun ti da kpóe jōiti bo kidaaleve vele niinei ma, bēbei gaaazu, Pōle zegēni ti gōba. E gēni liizu ga kaladopoiti, folo-o-folo é da ti gāla Tilanuse ná-kala bosuve. ¹⁰ E yēni naa gēezu, eyesu é gē ga kona felegó, naa maavele ma nuiti kpein ti gēni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii giligiti, ti pe ti Maligii laawooi menini.

Seva ná-doun zunu lōfelaiti

¹¹ GALA ge gēni laavó vaiti kéezu ga Pōle maavele, niiti ti la gēni gēezu póloma. ¹² Eyesu ti da Pōle ná-maabale segeiti ba ná-sege maazu zēgeiti pésee nūiti ma, ti da gēde, zenvu jōiti ti da gūla ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti gēni levetevesu ga ti da inēgiti kpe nuiti su, ti sugógnōni ga ti da Maligii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti zenvu jōiti ti gēni ti zu, ti da gē ma: «Nà wo levezu Yesu laaseigi zu, nii Pōle ná-fai laazeelizu!» ¹⁴ Zōiti ti gēni niima vaiti kéezu, ti gēni ga Seva ná-doun zunu lōfelaiti, nii é gēni ga Zuifuiti ta-zalaḡa gūla gūndigii gila. ¹⁵ zenvu jōi ti woogaaavoteni, é gē ti ma: «Gè Yesu gūwēeni, gè kwēeni balaa zōi é ga Pōle, kéle woun, wa ga bēni?» ¹⁶ Gaamanó, zunui nii zenvu jōi gēni su, naa valani ti va, é vōni ti ma, é ti loḡa gēzegēze, eyesu ti vela ga ti-maajakaiti, ti maawanaai. ¹⁷ E se pe ge naama vai gūwēeni, Zuifuiti ta zii giligiti niiti ti gēni nii wosu Efēze taazuve, dualuagi lōni ti pe su, naa gēni ga zaḡu Maligii Yesu laaseigi lēbiya zóló. ¹⁸ Zōiti pe ti gidaaleveni, naati ma mōinmōin ti gēni vaazu, ti da lo zó ga ga nii pe ti keai. ¹⁹ Niiti pe ti molikula faiti kéeni, naati ti vaani ga ta-zēveiti, ti gāla ese pe gaazu. Ti naama zōngōi gāaluni, é gē ga wali gae waavuulólugó (50 000).

²⁰ Uele gāna Maligii laawooi wo fai zu gēni wólózu la ga gaaḡaai, Maligii bóḡōi ná-zēbei zaḡui zu.

Duutugi é leveni Efēze ta Pōle zēge vai ná

²¹ Naama vaiti kpegai ma, Pōle deveni ga é li Zeeluzalēme, é leve ga Maseedōine ta Akayi vele. E gēni gēezu ma: «Siēgi zu gè zeelizu la Zeeluzalēme, kēni balaa gè gāazula Wólōme ma.» ²² E ná-kpóba nu felegó leveni Maseedōine, Timótee ta Eelasete, tó bóḡōi é yēni de Azi yooi zu.

²³ Naama yēgēgālai zu ḡa kpóe wolai leveni la, é lo kidaaleve vele niinei va. ²⁴ Zanu kpēte nui ta gēni ná, daaseigi ga Deemeetiliyuse, é gēni anzanu ḡalagi Aaleteemise ná-pēlei maaniini koiti kpētezu ga wali ḡolegi, é gēni naavolo wola gāalēezu ba kōḡḡo gani naama jēeligi gē nuiti bē. ²⁵ E naati gaalēeni ba ta zōi niiti ti gēni jēeligi ḡilagi gēezu, é gē ti ma: «Wo pe wo kwēeni ga ada-gūlanumai ḡa niima wotii nō zu, ²⁶ kéle wa menisu ta wa pētēsu nii Pōle kéezu, Efēze taazuve ta Azi yooi zu ná pe, é nu mōinmōin tatiga, é da gē ti ma, ḡalagi niiti pe nuiti ti kpētai bóḡḡo vē, naa tanōpe ge la ga gāla. ²⁷ Naama vai ḡa vaazu baagūlazulu ada-wotii ma, é belegūla anzanu ḡala ḡolai Aaleteemise ná-pēlei va, naa vóluma toḡa vāla lēbiya wolai ma, nii é zea, teigi nuiti ti nōkōsu bē Azi yooi zu ta etēai pe su.»

²⁸ Naama woiti menigai ma ti vē, ti wola yigāawanani, ti da bain, ti da gē ma: «Efēze nuiti ta-ḡalagi Aaleteemise wólóvē!» ²⁹ Taai zu ná pe ge gēni nō wuulee, ti pe ti liini vōoma ga kpizēi naama adavē, ná ga maabó bosuve, ti li ga Pōle zięḡḡo felegóiti Maseedōine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ Pōle gēni pó é bóḡḡo lē ga bēbei, kéle kaladopoiti ti la gēni kéeni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa vóló, niiti ti gēni ga bóólaiti, naati ti wooleveni ma, ti gē ma, é mina li maabó bosuve. ³² E se pe ge gēni bāinsu ga vėlai é pó la, tózei faa wuuleegi wola wólóni bēbei zaama, nui bóólózu ti la vóló gēni kwēeni lee vaa zu ti gāalēai ba.

³³ Nui tanigaa ti ma vai zuɔfulani Alεgezandele ma, nii Zuifuiti ti ɔeni daavilisu velelavε. Alεgezandele yee ɔeni ti ma beβε, ε ɔeni pɔ ga ε goozuɔfula bo bebei ɔaazu. ³⁴ Kele ti kwεεgai ma ga toɔa ga Zuifui ta, ti pe ti ɔeni bainsu lele felegɔ laawu, ti da ɔe ma: «Efeze nuiti ta-ɔalagi Aaleteemise wɔɔlavε!»

³⁵ Gaabelagi zu, taa zεve ɔe nui zooni ε bebei ɔaabε, ε ɔeni ti ma: «Efeze nuiti, be ɔa ε la kwεε ga Efeze taai ɔa ga Aaleteemise wolai nά-pelei makesuve, ta maaniinigi nii ε ɔulani geegɔlogi zu, ε loo? ³⁶ Tei nu nɔpe ge la zooga zeɔezu naa ɔa, wo maaneve wo maagε kpɔ, wo mina kazemazu vaa nɔpe ke. ³⁷ Tɔzei wo va ga zunui niiti, tama ti la faa ɔologoloni gala pelei ma, ti la woo ɔu woni ada-anzanu ɔalagi ma. ³⁸ Ni nui tanɔpe sɔ ka Deemeetiliyuse ve ta nά-ɔeeligfi ɔeɔɔɔɔiti be, tukpɔɔaaleve voloiti ta nά, tukpɔɔaaleve nuiti ta nά, ti va ti ta-baazaɔai la. ³⁹ Kele ni faa ɔiligaa ta wo ɔisu, naati gaagɔ ɔula ba gaaleba ɔitei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii tevegai, ni ade la daani ma, toɔa la ade unma, ti ade veelala, eɔe ada ɔe ga gaazuleε vea, tɔzei gi woozuɔfulasu nɔpe ge la nά, nii a ɔe ga kpɔgi nii ma ungi.» ⁴¹ Siegi zu ε beni la ga naama woiti bo, ε bebei ɔaagalen ma.

20

Pɔle lii vai Toloase

¹ Siegi zu zɔngɔi beni la, Pɔle kaladopoiti tolini, ε ti lenε. Naa voluma ε valini ti ma, ε pele zo, ε da li ga Maseedɔine vele. ² E naama yooi zu ziεni, ε da tεnε mɔinmɔin bo ga kidaaleve nuiti. Naa voluma ε liini Geleki yooi zu, ³ ε yeni minά alu savagɔ laawu. E ɔevele beteni niina ga ε le batoi zu, ε li Siili, eyesu ε faa ɔwεesu ga Zuifuiti ti yaavai ɔilive ma. Naa maavele ma, ε deveni ga ε ɔale ma Maseedɔine vele. ⁴ Sieɔɔɔɔiti daaseigiti kaa: Beelee nui Piiluse nά-doun zunui Sopatεel, Tesalɔnike nu felegɔi Alisetaake ta Sekɔnduse, naa veε Delebe nui Gaiyuse va, ta Timɔtee, naa voluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵ Naati ti toni da gi luɔɔ, ti li ti da gi boun Toloase. ⁶ Gɔnɔi, siegi zu bului nii leve la su naama veti voloiti ti beni la, gi leeni batoi zu Filipe taazuve, gi ke ga folo lɔɔlugɔ ziei ɔa, gi li gi ti ɔa Toloase, gi ke minά ga dɔɔɔɔ ɔila.

Etikuse wuzeɔe vai, ε ɔula saai ya Toloase

⁷ Dɔɔɔɔi ma volo mɔungi, gi ɔaalea ɔeni de ba ga gi bului ɔaagwe bɔɔɔ va. Tei Pɔle maaneeni ga ε li poluma zobui, ε ɔeni bɔezu gaalebai zu nuiti pɔ, ε nά-kpɔei zuɔoozani, eyesu kua zaamai zeeli. ⁸ Lanboi wola mɔinni geezu velei wu, ve gi ɔeni nά gaalebai zu. ⁹ Zunu loungoi ta ɔeni zeini fenεtelei laave, daaseigi ga Etikuse, tei Pɔle ɔeni nά-kpɔei wola zuɔoozazu, ɔiimenii leveni la ga gola, ε ɔula geezu velei zavasiei zu, ε loo zoi ma. Ti buzeɔeni, kele ε zaani niina. ¹⁰ Kele siegi zu Pɔle vileni da, ε maaveeni zunu loungoi ma, ε sege ε da yeezu, ε ɔe ti ma: «À mina yiizoolε, toɔa vulua!» ¹¹ Pɔle leai ma volu geezu velei wu, ε bului ɔaleɔaleni, ε daamii wo. Naa voluma, ε yeni kpɔezuɔfulai ɔa eyesu wozai sege ma, ε zεba ε da li. ¹² Ti vaani ga zunu loungoi, ε vulua, naa ɔeni ga εε pe iɔɔɔɔ va.

Pɔle lii vai Mile

¹³ Goun, gi toni da Pɔle luɔɔ batoi zu, gi li Asɔse, minά ɔa maaneeni ga gi Pɔle zeɔe nά, eɔevelei tɔ bɔɔɔi ε deveni la, mazɔlɔ kenι a la leve ga sie kɔɔɔa velei. ¹⁴ Seeliai ma gi ma Asɔse, gi seɔeni batoi zu, gi li Mitilene. ¹⁵ Gi zeɔe minά, gi ye kpolodei ɔa poluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa volu voloi, gi zeeli Samɔse, naa voluma voloi gi leɔa zeeli Mile. ¹⁶ Pɔle deveni ga ε leve Efeze ɔoba, naa ɔa a ke ε mina bɔɔɔ ma volo li Azi yooi zu, tɔzei ε ɔeni zuvilezu ga ε li Zeeluzalεme, ni a la zoo ɔεezu nά Pantekote voloi.

Pɔle nά-falima woiti Efeze lotuɔɔiti ma

¹⁷ Kele Pɔle yeni Mile, ε keela leve Egilisi lotuɔɔiti tuɔɔ Efeze ga ti va. ¹⁸ Siegi zu naati ti vaani la pɔ be, ε ɔeni ti ma: «Yeεɔeɔalal kpein ge kea wo va, wa bɔɔɔi wo kwεeni velei

gè g̃ea ziezū la, é lɔ̃zei folo mɔ̃ungi ma, yee gè vileni la Azi yooi ma. ¹⁹ Gè botii g̃eeve Malig̃ii ve bɔ̃g̃maayeeii zu naa veε gɔ̃lɔi ta kpɔ̃lɔiti ba, niiti ti g̃eni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti maavele ma. ²⁰ Wo kwεeni balaa ga gè la faa nɔ̃pe dɔ̃ɔ̃g̃uni wo va, keke gè naa pe daazeelini wo ma, ta gè wo g̃ala kekei zu, ta wa-veleiti bu ga nii kpein soloogai wo ma. ²¹ Gè g̃eni Zuifuiti ta zii g̃iligiti tolistu yeenɔ̃pe ga ti ti zie velei maavalibo, é vile GALA ba, ta ti g̃idaaleve ade-Malig̃ii Yesu Kilista ma.

²² Niima ziegi zu nà g̃a gè liizu Zeeluzalɛme, Zenvu Nadegai g̃a é g̃e, keni gè li. Nɔ̃un, gè la kwεeni nii é kpɔ̃unsu ná. ²³ Keke taai kpein gè levesu su, Zenvu Nadegai g̃a dεezu ga ze, é bo mà ga kasoi ta maanɔ̃g̃iti ta kpɔ̃unsu. ²⁴ Keke nɔ̃un zenvui la g̃àazu ga ani nɔ̃pe, gè la petesu ga sɔ̃belama ani nɔ̃pe, nii mà yizoolai ma, naa g̃a ga gè kpizei g̃aabela ta botii, nii gè sɔ̃lɔ̃gai Malig̃ii Yesu ya, nii é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niine Ug̃ai laazeeli.

²⁵ Gè kwεeni niina ga wɔi kpein gè g̃ea levesu wo zaama, ga GALA ná-masada ma wooi laazeelia wo ma, wo tanɔ̃pe ge la mɔ̃ nɔ̃un petega. ²⁶ Naa g̃a é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tanɔ̃pe ma jamai ma g̃oto la bà. ²⁷ Tɔ̃zei gè la GALA ziima vai tanɔ̃pe dɔ̃ɔ̃g̃uni wo va, gè ti pe dεeve ga woye. ²⁸ Naa g̃a é ba, à make bɔ̃g̃ ma, ta GALA ná-baala kpulugi pe ma, nii Zenvu Nadegai wo zeidai unda ga wo make. A g̃aaba GALA ná-Egilisii ma, nii é geyaa ga tɔ̃ bɔ̃g̃i ná-Doun zunui ma jamai. ²⁹ Gè kwεeni ga siegi zu gè liizu la, zuluɔ̃u vileiti ta lɔ̃ wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maawɔ̃ing̃a. ³⁰ Wa bɔ̃g̃i wo zaama, nui tanigaa ta wuzeg̃ezu, ti da zεε bɔ̃eiti bo, nii a ke ti kaladopoiti tati ga ti vɔ̃ pelei. ³¹ A weke bɔ̃g̃ ma mu, wo g̃ize su ga kona savagɔ̃ laawu, gè la bɔ̃lɔni folo veε kpidi va ga wo g̃ilagilagi pe tenega yeeta vɔ̃lɔ ga gɔ̃lɔi.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi g̃a GALA be ga é wo wɔ̃lɔ kidaalevei zu, ta é tuyai loo wo ve, nii é makegai nu nadegaiti pe be. ³³ G̃àazu la g̃ulani nu nɔ̃pe ná-wali ba zanu, ba nu ná-seg̃ea va. ³⁴ A weke z̃eeti ba, wa bɔ̃g̃i wo kwεeni ga niiti ka ti màavaiti gaag̃ulaai ba, ta zɔ̃iti balaa ti g̃ea pɔ̃lu. ³⁵ Gè dεeve ga woye kevelei pe su ga vele g̃ana wo maañai wo botii g̃e la, nii wo bɔ̃su da zεbesulala nuiti ba, wo g̃ize balaa Malig̃i bɔ̃g̃i wooi zu, nii é boni ga: «Undaañεε g̃a faañεε g̃e nui ve, é leve naa va, nii é sɔ̃lɔ̃su.» »

³⁶ Siegi zu é beni la ga naama wooiti bo, é vileni niibig̃a ga ti GALA fali vɔ̃oma. ³⁷ Ti pe ti veleveleni Pɔ̃le g̃ɔ̃bu, ti da wola wɔ̃lɔ, ti da ñεñε. ³⁸ Pɔ̃le wooi é boni ti ma ga: «Wo la mɔ̃ g̃àazuve vetega,» naa g̃a é ti wola yizooleni. Ti liini ti pu ga pele batoi vɔ̃ be.

21

Pɔ̃le l̃εε vai Zeeluzalɛme

¹ Gi zeg̃eai ma ti g̃oba, gi l̃eni batoi zu, gi sakpa Kɔ̃se, naa vɔ̃luma voloi gi zeeli Lɔ̃ɔde, gi zeg̃e miná gi li Patala. ² Tei gi batoi ta g̃aani miná, é da kpolod̃ei maaleve ga Fenisi vele, gi l̃eni su, gi da li. ³ Gi zeelii ma Sipele g̃obave, gi zeni ga g̃ɔ̃vezu velei, gi li ga Siili vele. Gi loni Tiil, tɔ̃zei miná g̃a batoi maañeni ga é laayei ná ná-kasoi wu. ⁴ Gi kaladopoiti kaani miná, gi yeni ti g̃oba dɔ̃ɔ̃g̃ g̃ila daawu. Zenvu Nadegai puuni naati ziima ga ti Pɔ̃le l̃eñε ga é mina l̃ε Zeeluzalɛme. ⁵ Keke naama voloiti tevegai ma, gi pele zoni, ti pe ti gi ṽuuni ga pele, ta ti-anzaiti é veε ti-lointi ba, eyesu gi g̃ula taai va, gi vileni niibig̃a kpolod̃ei laave ga gi GALA fali. ⁶ Naa vɔ̃luma, gi valini bɔ̃g̃ ma ga tiye, g̃oun gi l̃ε batoi zu, tiya ma, ti g̃ale ma ta-laazu.

⁷ Gi kpolod̃e g̃a ziei g̃aabelani ga gi zeg̃e Tiil gi li Petɔ̃leemayise, gi laali kidaaleve nuiti ma miná, gi folo g̃ila ke ti va. ⁸ Gi zeg̃e ná poluma voloi, gi zeelini Seezalee. Gi l̃eni woo niine vag̃ laazeeli nui Filipe ná-pelei wu, é g̃eni ga nu lɔ̃felaiti gila, niiti zeelobai woni ga tiye. Gi yeni ná-pelei wu. ⁹ Anza lopo naanig̃o g̃eni zea, ti la d̃ε zunu vaa g̃wεε, naati ti g̃eni GALA gooi wosu.

¹⁰ Tei gi ku g̃eni ná fele, GALA goo wo nui ta zeg̃eni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Agaɔ̃use. ¹¹ E vaani gi vɔ̃ be, é Pɔ̃le ná-saama g̃iligi zeg̃e, é g̃ɔ̃g̃iti ta z̃eeti su g̃ili, é g̃e ma: «Zenvu Nadegai g̃e: «Zunui nii ñɔ̃ñ ga saama g̃iligi nii, vele g̃a Zuifuiti ti vaazu gilizu la

Zeeluzalεme, ti fe zii g̃iligiti zea.» » ¹² Gi naama wooi m̃enigai ma ga taai naa zu nuiti, gi P̃ole maañeñeni ga é mina λ Zeeluzalεme. ¹³ Kελ P̃ole gi wooɔ̃aaυoteni, é g̃ε ma: «Lee g̃ana wo k̃εzu, wo da w̃ol̃, wo da zii g̃olog̃olo? Ñun, k̃εvele β̃εteυe g̃ili vai ño laade, k̃εle g̃è za balaa Zeeluzalεme Malig̃ii Yesu laaseigi υe.» ¹⁴ Tei gi la g̃eni zoosu gi va ná-kisiei lati, gi la m̃o g̃eni daani kpaangbali, gi g̃eni ma ño: «Malig̃ii yiimai zoo, é g̃ε!»

¹⁵ Naama voloiti teυegai ma, gi g̃á-g̃εvele β̃εteni, gi λ Zeeluzalεme. ¹⁶ Kaladopoi tanigaa ti zegeni Seezalee, ti υile gi υolu, ti li ti gi laazuυeε Sipele nui ta ná-p̃elei wu, daaseigi ga Menas̃n, zunui naa g̃eni ga kidaaleυe nu υ̃l̃ma.

P̃ole ta Zake ti g̃omi fai

¹⁷ Siεgi zu gi zeelini la Zeeluzalεme, kidaaleυe nuiti ti gi laaɔ̃omini ga koozuñεi. ¹⁸ Poluma voloi, P̃ole υ̃εni gi va, gi li Zake υ̃ β̃ε, totuɔ̃iti gaalea g̃eni de ba balaa ná. ¹⁹ P̃ole ti luυ̃ni, naa υoluma é t̃õzei ga naa zuɔ̃fulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge k̃eai zii g̃iligiti saama ga ná-botii maavele. ²⁰ Ti β̃egai ma ga goom̃eni, ti λbiyai veeni GALA β̃ε. Naa υoluma, ti g̃eni ma: «K̃ε̃loun, è p̃εtega, nu waa m̃ainm̃ain ge g̃idaaleυea Zuifuiti saama, ti p̃ε ti zεβ̃ezeg̃eυe t̃ogi zo fai zu ga gola. ²¹ Tama ti m̃enige ga Zuifuiti niiti ti zii g̃iligiti saama, da naati p̃ε kalasu ga ti β̃eteυe Moize ná-t̃ogiti ba, da g̃εzu ti ma ti mina m̃o ti-lointi tati p̃εleυolu, naa υoluma ti mina m̃o υok̃oɔ̃ faa υ̃l̃m̃aiti ma. ²² Toɔ̃a g̃ε g̃ale mu? T̃õzei zeg̃e ma ñp̃ε ge la ba, ta υaazu m̃enisu ga è υaaũε. ²³ Naa g̃a é ba, nii gi bosu è ma, naa g̃ε. Zunu naanig̃o g̃a gi zaama, niiti ti minazeg̃e k̃eai, ²⁴ ti zeg̃e wo β̃oɔ̃ɔ̃ ñade υ̃õma wa tiye, è ti-maavaiti p̃ε sege ga g̃as̃o, naa g̃a a k̃ε ti t̃ungiti kpuye. Naazu ε̃ε p̃ε ka kw̃εε ga z̃εi g̃a ti bogai ti ma da-vaa zu, k̃εle da balaa g̃a ga t̃o so nui ta. ²⁵ Nii é ga zii g̃iligiti t̃oñi, niiti ti g̃idaaleυeai, gi seυei leυeg̃e ti ma ga ti mina da ga suaiti mi, niiti ti g̃ulaai ga zalaɔ̃ai k̃õoɔ̃ ganigiti β̃ε, ta ñamai, naa υ̃ε suaiti ba ti ma ñama la υuuni, ti β̃oɔ̃ɔ̃ maap̃ε balaa ga kolog̃ologi.» ²⁶ Poluma voloi P̃ole zunui naati segeni, ti β̃oɔ̃ɔ̃ ñade ta naati, naa υoluma ti λ GALA sei υ̃elei wu. E kui λ ga tiye voloi ta-ñade fai g̃aaβ̃elazu la, yei zalaɔ̃ai maañeai la, é g̃ula ti g̃ilagilagi υe.

P̃ole zo fai GALA sei υ̃elei wu

²⁷ Folo λ̃felasiei g̃aaβ̃elazuυe g̃eai ma zeelizu, Azi yooi zu Zuifuiti ti P̃ole g̃aai ma GALA sei υ̃elei wu, ti β̃eβ̃ei p̃ε buzeg̃eni daal̃oɔ̃ma, ti so, ²⁸ ti da k̃p̃eei loo, ti da g̃ε ma: «Izelaye le nuiti, à β̃o gi va! Wele, zunui nii g̃a é ε̃ε p̃ε kalasu adaũε p̃ε Izelaye le nuβ̃useiti daal̃oɔ̃ma, ta Moize ná-t̃ogi ta GALA sei υ̃elei laal̃oɔ̃ma, é lea ga υ̃ol̃ zii g̃iligiti GALA sei υ̃elei wu, ti ada ñadegai nii g̃õz̃o!» ²⁹ Ti g̃eni naa wosu, t̃õzei m̃ounpa ti Ef̃eze nui Tolofime g̃aani P̃ole υolu taazuυe, ti g̃eni kaazu ga t̃ευe ga naa GALA sei υ̃elei wu. ³⁰ Taazuυe naa p̃ε ge g̃eni gaama wuulee, nuβ̃useiti ti da g̃ula adeti p̃ε ga kpizei, ti da va, ti P̃ole zoni, ti kula GALA sei υ̃elei wu, ti kpogiti daaɔ̃ulu gaamaño. ³¹ Ti g̃eni g̃εzu, ti P̃ole va, eỹesu ma wooi zeeli W̃ol̃me salaũusu bulugiti unda g̃õoɔ̃fulubai ma ga Zeeluzalεme taazuυe g̃a wuulee. ³² Gaamago ño, é salaũusuiti ta ta-g̃undig̃iiti segeni, ti li β̃eβ̃ei υ̃o pelei ga kpizei. Ti k̃õoɔ̃fulubai g̃aai ma ta salaũusuiti, ti β̃eni P̃ole loɔ̃a vai va. ³³ K̃õoɔ̃fulubai maab̃ugani P̃ole va, é so, é devei ve ga ti gili ga ỹol̃oɔ̃ feleg̃o. Naa υoluma, é ti g̃aazaɔ̃ani ga toɔ̃a ga β̃ε, ta leeni g̃a é k̃eai. ³⁴ Kελ β̃eβ̃ei zaama ε̃ε p̃ε ge g̃eni ñoño wosu, ti da β̃ain, ti woo la liini ga faa g̃ila. Tei k̃õoɔ̃fulubai la g̃eni faa ñp̃ε gaag̃aazu naama vaa zupui zaama, é devei veeni ga ti lii la k̃õlaɔ̃ai zu. ³⁵ Siεgi zu P̃ole g̃eni la nu λ̃εzuυe, k̃eni salaũusuiti ti segeni, t̃õzei β̃eβ̃ei ná-ziiɔ̃ulai va, ³⁶ maz̃ol̃o β̃eβ̃ei g̃eni polu, ti da β̃ain, ti da g̃ε ma: «À paa!»

P̃ole β̃oε vai β̃eβ̃ei υ̃o

³⁷ Siεgi zu ti g̃eni P̃ole λ̃εzu la k̃õlaɔ̃ai zu, é k̃õoɔ̃fulubai g̃aazaɔ̃ani, é g̃ε ma: «Da k̃ε g̃è β̃oε è υ̃o baa?» Naa g̃ε ma: «È Geleke wooi g̃w̃εε mu baa? ³⁸ Da lei è va g̃ε mu ga Ezipete nui naa, nii é υuutugi leυeai feya, é li ga nu vaa nu waanaanig̃o (4 000) teυebai zu?» ³⁹ P̃ole g̃ε ma: «Ba-o, ñun, nà ga Zuifu g̃iteg̃ite, s̃al̃õge Taalese, Silisi yooi zu, nà ga s̃obelama laa wolai

naa zu nu. Nà è maanɛɛɛzu, va bu, gè bɔɛ nuɓuseiti pɔ.» ⁴⁰ Tɛi kɔɔfulubai vaani bu, Pɔle yɛni loni nu lɛɛzuɓɛ, é yee gɛ bɛbɛ nuɓuseiti ma ga ti maagɛ kpɔ. Naa lɛini tɔɔntɔɔn, Pɔle tɔɔzei ga bɔɛa ti ɔ Alame wooi zu, é gɛ ti ma:

22

¹ «Kɛɛni ta kɛɛleaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-goozuɗulagi.» ² Naa mɔta lɛini volu tɔɔntɔɔn, siɛgi zu ti mɛnini la ga Pɔle gɛ bɔɛzu ti ɔ Alame wooi zu. Pɔle gɛni ti ma: ³ «Nɔn, nà ga Zuifui ta, sɔlɔɔgɛ Taalese, Silisi yooi zu, kɛɛ gè kulasui wogɛ taa wolai nii zu, gè kalagi zɔlɔ Gamaliyɛle yeezu, nii a kɛ gè vilɛ gi-mɛmɛwolani ta-lɔgi gɔwɛɛgai volu ga gɛteɗite. Sɛbɛzɛgɛni gola GALA ná-fai zu, eɗɛvelei wo la za. ⁴ Gè kidaaleve vele niinei nii ma nuiti wɔinzege eysesu saai da zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè da ti vili kasoi gɛ. ⁵ Zalaɗa gɛla gɛndigɛ wolai ta totuɗiti pɛ ta zoo gɛɛzu ga nà-zeele. Gè falima zɛveiti sɔlɔni vɔlɔ ti ya, ga é ve ade-gɛɛlointi Zuifuiti zea, siɛgi zu gè gɛni liizu la Damase ga gè naama gɛdaaleve nuiti gili, gè va ga tiye Zeeluzalɛme, nii a kɛ gè faa ze ti ma.

⁶ Tɛi gè gɛni pelei ma, màaɓuɗazuɓɛ Damase va, folo gaalɔgai ma zɛgi zu, gaamago wozakala golai ta gɛlani geɗɔlɔgi zu, é da volo màaɗoolii zu.» ⁷ Gè looni zooi ma, gè wooi ta mɛnini, é da gɛ mà: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu?» ⁸ Gè gɛni ma: «Bɛ gɛ ga de, Màliɗii?» E gɛ mà: «Nà gɛ gè ga Nazalɛte nui Yesu, nii è wɔinzegezu.» ⁹ Siɛɗɔɗiti ti wozakalagi gɛani, kɛɛ ti la gɛni naama nui woomenisu, nii é gɛni bɔɛzu pɔ. ¹⁰ Gè gɛni ma: «Màliɗii, lee gɛ nà kɛ?» Màliɗii gɛ mà: «Wuzege, è li Damase, ta naa pɛ bo è ma, nii maanɛai ga è kɛ.» ¹¹ Tɛi wozakalagi naa ma voloi gàazuɗoleni, siɛɗɔɗiti ti sɔni zèei va, ti li ga ze Damase.

¹² Zunui ta gɛni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu gɛni de, é gɛloni GALA ná-tɔgi ɓɛ. Zuifuiti kpein ti Damase ti gɛni tɔɗɔ vagɔi wosu. ¹³ É vaani, é gɛ mà: «Kɛɛloun Sɔle, wozaga volu!» Gaamago nɔ, gàazuɓɛ zɛgɛni ma, gè wɛɛ ba. ¹⁴ E gɛni mà: «Ade-mɛmɛwolani ta-GALAGI yeeloge è va kaite ma yeeluɗɔ ga è ziimai gɔwɛɛ, è Telebo Nui ɓɛɛ, ta è daawooiti mɛni. ¹⁵ Da gɛɛzu ga ná-zeelei nuɓuseiti pɛ gaazu, é vilɛ naama vai va, nii è kaai ta è mɛnigai. ¹⁶ Lee vaa zu mu è nekɛsu? Wuzege, è batize, da-gotoiti ti gba è va, è bɔɗɔ gɛliva Màliɗii ma.»

¹⁷ Naa voluma, siɛgi zu gè vaani la volu Zeeluzalɛme, yeeta gè gɛni GALA falizu GALA sei ɓɛɛi wu sùgɛli. ¹⁸ Gè wɛɛni, gè Màliɗii gɛ, é da gɛ mà: «Suvile, è gɛla Zeeluzalɛme va, tɔɔzei nuɓusei niiti ti zeini ná, ti la woiloga pɛ da-zeele wooi ma, é vilɛ nɔn ba.» ¹⁹ Gè goodaavoteni, gè gɛ ma: «Màliɗii, ti pɛ ti sugɔwɛɛni ga gè gɛa liizu GALA dɛbi ɓɛɛiti bu, gè da naama nuiti pili kasoi gɛ, ta gè da ti loɗa, niiti ti gɛdaaleveai è ma. ²⁰ Anɛɛ balaa siɛgi zu ti gɛni da-zeelei Etiyeni vaazu la, nà bɔɗɔi gè gɛni ná, gè vaani bu, nà gɛ gè gɛni makɛsu ma nu ɔaa nuiti ta-zɛgeiti ba.» ²¹ Naazu Màliɗii gɛni mà: «Li, nà è levesu gɔozama poun zii gɛliliti pɔ bɛ.» »

Pɔle vili fai kasoi gɛ

²² Ti woiloni goo ma, eysesu é naama wooi wo. Kɛɛ naa voluma ti woɗulani, ti gɛ ma: «À nii gɛɗala nui vaa! Maa la nɛɛni ga wo va ze vulua!» ²³ Ti gɛni kpeei loozu, ti da ta-zɛgeiti pili ya, ti da fufiligi wuzege geezuɓɛ. ²⁴ Kɔɔfulubai devei veeni ga ti lɛ ga Pɔle kɔɔlaɗai zu, ti gaazaɗa ga kpakɔi, nii a kɛ ti kwɛɛ lee vaa zu nuiti ti bainsu gani tɔn daalɔɗma. ²⁵ Tɛi ti gɛni gilizu ga ti va doɗa, Pɔle salavusu gɛndigɛi gaaɗani, é gɛ ma: «Zobo feeɓɛ wo ya ga Wɔlɔme nu loɗa, nii ná-tukpɔi gaa la de vɔlɔ leveni?» ²⁶ Salavusu gɛndigɛi naa mɛnigai ma, é liini é gɛ kɔɔfulubai ma: «Lee gɛ è vaazu kɛɛzu? Zunui nii gɛ ga Wɔlɔme nu.» ²⁷ Kɔɔfulubai vaani, é gɛ Pɔle ma: «Bo mà, da ga Wɔlɔme nu gɛteɗite?» Pɔle gɛ ma: «Ungo.» ²⁸ Kɔɔfulubai gɛ ma: «Wali wola gɛ nɔn gè kula, gè va gɛ ga Wɔlɔme nu.» Pɔle gɛ ma: «Nɔn, sɔlɔɔgɛ su.» ²⁹ Zaiti ti gɛni gaazaɗasu ga kpakɔi, naati ti bɛni ba. Kɔɔfulubai wola luani, é kwɛɛgai ma ga Pɔle gɛ ga Wɔlɔme nu, tama é naa gɛliai ga yɔlɔɗiti.

Pøle gfeni tukpøgfaaleve nuiti kakala

³⁰ Poluma zobui, tei kooḡfulubai gfeni pø ga é naama vai ḡwεε ḡiteḡite, nii Zuifuiti ti Pøle veelalazu su, é fieni, é devei ve ga zalaḡa ḡula ḡundiḡiiti ta tukpøgfaaleve nu wolaiti pe ti ḡaale ba. Naa voluma é devei veeni ga ti yei ga Pøle, é naa vileni ti zaama.

23

¹ Pøle weleni tukpøgfaaleve nu wolaiti pe ba, é ḡe ti ma: «Kèeleaiti, siεve GALA gaazu ga kisiε vaḡoi eyesu za voloi.» ² Kele zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea, niiti ti gfeni Pøle ḡoba, ga ti naa loḡa daave. ³ Naama zieḡi zu Pøle gfeni ma: «GALA ka è loḡa, sigi kolegi! Da zeini ga è nà-tukpøi ḡaaleve ga tōgi, è zeba è da devei ve tōgi laalḡōma ga ti dōḡa!» ⁴ Zōiti ti gfeni ná, naati ti gfeni Pøle ma: «Da GALA ná-zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai voomusu!» ⁵ Pøle gfeni ti ma: «Kèeleaiti, ḡè la ḡea kwεε ga zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai ve, tōzei seveve GALA sevei zu ga: «Mina woo ḡou wo da-nubuseiti ta-ḡundiḡi ma.»»

⁶ Tei Pøle kwεeni ga kpøgi ḡilazuve ḡa ga Saduseyeinti, ḡilazuve ḡe ga Falizieinti, é woḡulani tukpøgfaaleve nu wolaiti saama, é ḡe ma: «Kèeleaiti, nà ga Falizien, Faliziein ta ná-doun zunu ḡa ga ze, kitogi é zèa ḡoveiti buzeḡe vai zu saai ya, naa maavele ḡa za tükpøgfaalevezu la.» ⁷ E naama wooi wogai ma, maaḡaali lōni Falizieinti ta Saduseyeinti zōḡōzu, bebei ḡaaḡwεeni su fele. ⁸ Tōzei Saduseyeinti ti gfeni bosu ga ḡoveiti ti la wuzegēa saai ya, geezueela la ná, ta zenvu la ná, Falizieinti ma ti laave naama vaiti pe da. ⁹ Kpøe wolai leveni, Falizieinti pø pele tō kalamōin tanigaa ti wuzegēni, ti maaḡaali vili su, ti ḡe ma: «Gi la zunui nii zō ḡou nōpe kaazu. Be ḡa é kwεε ni zenvui ta ḡa kpøei pø, ḡa geezueelai ta ḡa kpøei pø?» ¹⁰ Kpøei zuwōlōni, kooḡfulubai gfeni luazu ga nuiti ti mina Pøle vaa, é devei veeni salavusu bulu gila zea ga ti yei ti Pøle ḡula ti zaama, ti lεε la kōlaḡai zu.

¹¹ Naama yee bidii, Maliḡi ḡulani kelema Pøle ve, é ḡe ma: «Zebzeḡe, è ḡea ga nà-zeelei Zeeluzalēme, keni balaa è ḡe ga nà-zeelei Wolōme taazuve.»

Zuifuiti ta-yaavai Pøle laalḡōma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuifuiti tanigaa ti yaavai ḡilini, ti ḡona ga tanōpe ge mina daami wo ḡa kpøle, keni ta Pøle vaana pe. ¹³ Zōiti ti naama yaavai βetēni, ti mōinni nu vuunaanigō (40) ma. ¹⁴ Ti liini zalaḡa ḡula ḡundiḡiiti pø be ta totuḡōiti, ti ḡe ti ma: «Gi minazeḡeve, gi ḡona ga gi la ani nōpe pokōḡḡa, ni gi la de Pøle vaani. ¹⁵ Wa balaa mu, à zoloo faa ḡila ma wa tukpøgfaaleve nu wolaiti, wo ḡōe kooḡfulubai vō, ga é va ga Pøle wo vō, eḡe wa ḡe ná-fai wuuvetesu ga pagō. ḡoun, gi ḡevele βetēve naama zie su ga é va ḡe é zeeli, gi paa.»

¹⁶ Kele Pøle daabei yaavai naa zuḡwεeni, é liini kōlaḡai zu, é suḡula Pøle ma. ¹⁷ Pøle salavusu ḡundiḡi gila tolini, é ḡe ma: «Li ga zunu loungoi nii kooḡfulubai vō be, faa ḡa kisu ga é bo naa ma.» ¹⁸ Salavusu ḡundiḡi naa liini ga zunu loungoi kooḡfulubai vō be, é ḡe ma: «Kasoḡa nui Pøle ḡe ḡè va ga zunu loungoi nii è vō, faa ḡa kisu ga é bo è ma.» ¹⁹ Kooḡfulubai zunu loungoi zoni zeei va, é lii la, ti maagelesa ge leve, é ḡe ma: «Lee ḡa è pø ga è bo mà?» ²⁰ Naa gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Zuifuiti ti zolooge ma ga ti va è vō be ga è Pøle leve tukpøgfaaleve nu wolaiti pø lina, eḡe ta ḡe ná-fai wuuvetesu ga pagō. ²¹ Kele mina woilo ti-woo ma, tōzei tanigaa ta ti zaama ta mōin nu vuunaanigō (40) ma, niiti ti minazeḡeai, ti ḡona ga ti la daami woga ḡa kpøle, ni ti la de Pøle vaani, ti ḡevele βetēve na, da nō ḡa niina, ti è ḡounsu ga è va bu.» ²² Kooḡfulubai beni zunu loungoi va, é li, kele é naa laa maaḡakpani, é ḡe ma: «Mina bo nu nōpe ma ga è vaave è niima vai wo mà.»

Ti Pøle leve fai masagi Felikise ma

²³ Naa voluma, kooḡfulubai ná-salavusu ḡundiḡi felegō lolini, é ḡe ti ma: «À salavusu unfelegō (200) ḡevele βete, ta soo bizε zalavusu vuulōfela (70), naa vee kpøen vili nu

unfelego (200) va, za bidii no lelei laavuusi ei ma, wo li Seezalee. ²⁴ Keni balaa wo sooiti faage Pole ve, naa ga a ke e zeeli zou zewe gundigii Felikise ma ga pagoo.»

²⁵ Na-sevei zu wooi gaa, nii e keeni: ²⁶ «Kelode Lisiyase ga e na-tuvoo gooi laazeelizu na-nu vago wolai zou zewe gundigii Felikise ma. ²⁷ Zuifuiti ti zunui tei soni, nii ge tevesu e ma, ti ghenina paazu, eyesu ge zoloo na ma, ga salavusui bulugiti ti kula ti ya, ge kwegai ma ga toga ga Wolome nu. ²⁸ Tei ge gheni po ga ge so ungi gwewe, ge liini la ta-lukpogaaaleve nu wolaiti kakala. ²⁹ Ge peteni ga ta peelalazu, e vile ta-logi ma vaiti ba, kele e gula naa volu, e la faa gili kologoloni, nii nu a paa su, ba nu a gili ma vaa zu. ³⁰ Kele nui ta goi vaa ga yaavai gilive ma ga ti paa. Naa ga e kea, ge la na maabunsu, ge tevega e ma, ge maaloo nuiti deve ga ti va e vo be, ti baaza ga na.»

³¹ Tei salavusuiti ti naama levei zoloni, ti Pole zegeni ga kpidii, eyesu ti zeeli Antipatili. ³² Poluma zobui, ti galeni ma koolagai zu, ti ze soo bize zalavusuiti zea, ti li ta naati. ³³ Ti zeelii ma Seezalee, naati ti sevei veeni zou zewe gundigii ya, ti Pole lee la. ³⁴ Siegi zu e beni la ga sevei gala, e Pole gaazafani naa zefezuve ma. Tei e kweeeni ga naa zefewe Silisi govii ma, ³⁵ e gheni naa ma: «Na e woomeni, siegi zu e maaloo nuiti ti vaazu la.» E devei veeni ga ti make naa va Elode na-masa pelei wu.

24

Pole maaloo vai zou zewe gundigii Felikise ma

¹ Folo loolugo volu ma, zala ga gula gundigi wolai Ananiase, ta totugaiti, naa ve laavaawo gila ba daaseigi ga Teletule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou zewe gundigii Felikise vo be, ti baaza ga ma ga Pole laalogo. ² Ti naa lolini, Teletule na-kpoozuguulai lozeini gani: «Ee, ga-nu vagoi Felikise, e zaala ga gi ziilei daazeelii zu la, ta falibo pagoi niiti ti zoi zu, gi naati soloo ga ga da-gima wotii maavele. ³ La da ga yeegefala pe su, ta ade pe gi da-vaa bogoi wuugwe. ⁴ Kele gi la po ga gi e lebi zeini ada gilagi, naa ga e ba, soma da-nu vagoi zu, e woilo gi-woo ma yeegefala bugako laawu. ⁵ Gi kaave ga zunui nii ga ga debulusa nu wola nubusiti saama, toga kpoei loozu Zuifuiti pe zogozu eteai zu na pe, toga e ga Nazalate galabo nuiti ta-lotugoi. ⁶ E gaabaani volo ga e GALA sei velei gozo, tama gi so. [Gi gheni po ga gi na-tukpoi gaaleve, egevelei ga-logi la. ⁷ Kele koozulubai Lisiyase vaani ga maabaai, e kula gi ya, ⁸ e devei ve ga gi va, gi ga-baazagai la e vo be.] Da bogoi gaaza ga, e naama vaiti kwee niiti gi ti-ma baazagai wosu e ma ga daalogo.» ⁹ Zuifuiti ti vaani bu, ti ge ma zekana niima vaiti ti la.

Pole na-goozuguulagi

¹⁰ Zou zewe gundigii yeleteni Pole ma ga e boe, Pole kpoei zegeni, e ge ma: «Ge kweeeni ga kaite da ga e tukpogaaalevezu ga-yooi zu, naa maavele ma na vaazu na-goozuguulagi wosu e ma ladalai pe su. ¹¹ Da bogoi da zoo e polugula ga e la de leveni folo puugo maazu felego (12) va, ge keeni Zeeluzalame GALA debi vai ma. ¹² Nu la kaani GALA sei velei wu, ba GALA debi veleit bu, ba taazuve gi va da maagaali ge ga nu, ge va nubusiti buzefe kpoeleve vaa ma. ¹³ Niima nuiti ti la zooga ti va gaama gila kpalaa dee naama vaiti su, niiti ti maaloozu ti zu. ¹⁴ Nii ge kweeeni naa ga ga, na gi-memewolani ta-GALAGI lebizu ga kidaaleve vele niinei, nii ti geezu ma, gaagwe velei. Noun, daave naa pe da, nii sevei togi zu ta GALA goo wo nuiti ta-zeveti su. ¹⁵ Kitogi ga zea, e lo GALA ba, naama gitogi ga balaa ga tonoo, ga goviti ta wuzefe saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶ Naa ga e ba, na gaabaazu kele yeenope ga peelalazu nape ge mina ge ba na-kisie zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷ Naa volu kona mainmain tevegai ma, paave ga ge faabogoi ge na-zou zu nuiti be, ta ge zala ga gula, ge fe GALA be. ¹⁸ Nazu ga ti kaani la GALA sei velei ma goizuve, kpegai ma ga na-nade fai pe ke, bebe la gheni koba, zongo la gheni na. ¹⁹ Kele Zuifu tanigaa ti zefei Azi, naati ka ti va ti pete, tiya mu ka volo maa gea neeni ga ti va ti baaza ga e ma, ni faa ga ti gisu noun daalogo ma. ²⁰ Ni naa laade, zaiti ti ve, naati ti deena nii nape ti kaai ga peelalazuve,

siegi zu gè feni la tukpɔɣaaleve nu wolaiti kakala. ²¹ Keni, ni ti yiiɣaawanave mà, tɔzei naama wooi va gè boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa gɔvɛiti buzeɣe vai va saai ya, naa maavele ɣa za tukpɔɣaalevezu la wo ɣakala.» »

²² Tɛi Felikise bɔɣɔi faa ɣiteɣite kwεε é vile kidaaleve vele niinei va, é ku loni ma dε, é ɣe ti ma: «Siegi zu kɔɔɣfulubai Lisiyase vaazu la, nà da-vai wuuβete niina.» ²³ E devei veeni salaβusu ɣundiɣii ya ga é make Pɔle ma kasoi ɣa, keε é mina da ga naa wola bata, ta é mina pele leve naa ná-nui tanɔpe tuɣɔ ga ti va faa ɣe βε.

²⁴ Ku ɣεeni fele naa βoluma, Felikise vaani ta anzai Dulisile, nii é feni ga Zuifui ta. E nu leveni ga ti va ga Pɔle, é woiloni naa woo ma, é vile kidaalevei va Yesu Kilista ma. ²⁵ Keε tɛi Pɔle feni bɔezu, é vile telebodai va, ta bɔɣɔzɔgi, naa vεε tukpɔi va é vaazu, Felikise luani gola, é ɣe Pɔle ma: «Gula volu dε, voloi nà yeedɣɣala vago zɔlɔ da, nà è loli niina.» ²⁶ E ki feni ba ga Pɔle ɣa wali veezu zea, naa ɣa é keeni é feni naa lolisu da valafala, é da yepe pɔ.

²⁷ Ti yeni naa zu kona felegɔ leve, naa βoluma ti Felikise maavalibo ga Pɔlisyuse Fεsetuse. Tɛi Felikise feni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣe, é Pɔle yeni kasoi ɣa.

25

Pɔle wooɣula vai masagi Seezaal ma

¹ Siegi zu Fεsetuse folo savagɔi feni la zoi unda, é zεgeni Seezalee, é lε Zeeluzalεme.

² Zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti vaani pɔ, ti baazaɣa ma ga Pɔle laalɔɣɔ.

³ Ti gola maanεnεni ga naa ɣe ga faabɔɣɔ wola ti vε, é Pɔle leve ti ma Zeeluzalεme. Ti yaavai zeini Pɔle luɣɔ ga ti paa pelei zu. ⁴ Fεsetuse ti wooɣaavoteni ga Pɔle ɣa kasoi ɣa Seezalee, naa βoluma tɔ bɔɣɔi toɣa ɣalesu ma fala. ⁵ E feni ti ma: «Zɔiti ti ga nu βiingiti wo zaama, naati ti vile pɔlu, gi li, ni zunui nii faa ɣologolo keεve, ti maabaazaɣa la.»

⁶ Fεsetuse folo lɔsava ba folo puugɔ nɔ ɣεeni ti va Zeeluzalεme, é yei volu Seezalee. Poluma voloi, é zeini tukpɔɣaalevezuβε, é devei ve ga ti va ga Pɔle. ⁷ Siegi zu naa vaani la, Zuifui niiti ti zεgeni Zeeluzalεme ti yei Seezalee, naati ti ɣakuni ma, ti da maalɔ ga faaba golaiti, nii tiya bɔɣɔi ti la feni zooga gaama ɣεzεɣεε bo su. ⁸ Pɔle woozuɣulani, é ɣe ma: «Gè la faa nɔpe gaazani Zuifuiti ta-lɔgi ma, ta GALA sei velei ma, anεε masagi Seezaal balaa ma.» ⁹ Tɛi Fεsetuse feni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣe, é feni Pɔle ma: «Da pɔ ga è li Zeeluzalεme, ade pe ade ye ná da-lukpɔi ɣaaleve gàazu, é lo niima vai va?» ¹⁰ Pɔle gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, nà loni vε masagi ná-tukpɔɣaalevezuβε, vε ɣa nà-tukpɔi ɣaalevezu ná. Gè la telebotala vaa nɔpe keeni ga Zuifuiti, eɣevele da bɔɣɔi è naa ɣwεeni la. ¹¹ Ni nà ga sɔba nu, baa ni gè faa ɣologologe, nii soloogai saai ma, gè la ɣeleni nɔun saa vai va, keε ni gaama nɔpe ge la niiti ta-baazaɣai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu nɔpe zea ga é nɔun fe ti ya. Nà wooɣulazu masagi Seezaal ma, gè suɣula ma.» ¹² Siegi zu Fεsetuse ta nu wolaiti ti beni la ga un pεε bɔɣɔ va, é Pɔle wooɣaavoteni, é ɣe ma: «È wooɣulaa Seezaal ma, naa ɣa é ba, keeni niina è li nɔ ti Seezaal ɣakala.»

Pɔle lo fai Agelipa ta Belenise ɣakala

¹³ Ku ɣεeni fele, naa βoluma masagi Agelipa ta Belenise ti vaani laaliizu Fεsetuse ma, Seezalee. ¹⁴ Tɛi é feni ku ɣεezu ná fele, Fεsetuse Pɔle ná-fai lεeni ga masagi, é ɣe ma: «Felikise zunui ɣila zεge vε kasoi ɣa. ¹⁵ Siegi zu gè liini la Zeeluzalεme, zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-lotugɔiti ti baazaɣani ga daalɔɣɔ, ti ɣe gè ná-saa vai leve. ¹⁶ Gè feni ti ma: «Wɔlɔme nuiti ti la da ga nui zaa vai levea nɔ, ni ti la ma nui loni maalɔ nuiti kakala, ti va lukpɔ ta naati é woozuɣula.» ¹⁷ Naa ɣa é keeni ti vaani vε, gè la ku ɣili toni ma, poluma zobui nɔ gè zeini tukpɔɣaalevezuβε, gè devei veeni ga ti va ga zunui naa. ¹⁸ Gè feni ɣisiezu ga kpɔεnɔɣɔiti ta vaazu maalɔzu ga faaɣaaza golaiti, keε naa la ɣεeni. ¹⁹ Nii baagi é feni ti yɔɣɔzu, naa feni nɔ ga fai tanigaa ti vilegai ta-ɣala pelei va, ta zunu ɣila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama Pɔle ɣεezu ma toɣa vulua. ²⁰ Gè peteni ga gè la zooga deve nɔpe seɣezu naa ɣεɣala vai zu, naa ɣa é keeni, gè Pɔle ɣaazaɣani, ni toɣa pɔ ga é li

Zeeluzalame, ti ná-tukpɔi ɔaaleve miná. ²¹ Kele Pɔle wooɔfulani niina masa golai ma, é naa ɔwɛɛ faa loo ná-fai zu, gè deveve ga ti make ba kasoi ɔa eyesu gè teve Seezaal ma.» ²² Agelipa ɔeni Fesetuse ma: «Nà balaa ná pɔ gè zunui naa woomeni.» Naa ɔe ma: «Lina ɔa goomeni.»

²³ Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti læni tukpɔɔaaleve velel wu læbiya wolai zaama, kooɔfulubaiti ta taazuve nu wolaiti ti ɔeni ti volu. Fesetuse devei veeni ti va ga Pɔle. ²⁴ Naama ziegi zu Fesetuse ɔeni ma: «Masagi Agelipa ta wɔigi pe wo gi ɔoba, zunui nii é wo ɔakala, nii ɔa Zuifuiti ti ma vebe wolai vaani, ti baazaɔa mà ga daalɔɔ Zeeluzalame ta taai nii zu, ti ɔa bain, ti ɔe zunui nii maa la mɔ nɛeni, é va ye vulua. ²⁵ Nɔun gè kaave ga é la faa ɔaazani, nii nu a paa su, kele tei tɔ bɔɔi é wooɔfula masa golai ma, gè ɔisieve ga solooge ga gè teve naa ma. ²⁶ Kele tama faa ɔiteɔite ge la ná, nii ná seve ná-faa zu masa golai ma, naa ɔa é kea gè toliga wo ɔakala, kele ɔa ɔiteɔite è ɔakala, masagi Agelipa, naa ɔa a ke ada bena ga gaazaɔa, gè ɔe kwɛɛ nii gè vaazu sevezu. ²⁷ Tɔzei toɔa bè ga kelegeletala va ga gè kasooɔa nu leve, ni gè la soɔi ɔfulani kelema, nii é laani unma.»

26

Pɔle ná-goozuɔulagi masagi Agelipa ɔaazu

¹ Agelipa ɔeni Pɔle ma: «Kpɔi ɔa é ya, ɔa zoo è woozuɔula.» Pɔle yeemaaleni, é woozuɔula, é ɔe ma: ² «Ee, masagi Agelipa, ɔola undaanɛve ga gè woozuɔula è ɔaazu, é vile naama vaiti pe ba, nii Zuifuiti ti daazu unma. ³ Tɔzei ɔa bɔɔi è Zuifuiti kee vaa volomaiti kwɛɛ kala, ta ta-bɔezuɔulaiti. Nà è maanɛnɛzu soma kae, è yiilɔ, è woilo ɔo ma.

⁴ Zuifuiti pe ti sie velel ɔwɛɛ, kaite kèai ma ga buzege niinegi ná-nubuseiti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzalame taazuve. ⁵ Kaite ti kwèeni, tiya bɔɔi ni ta pɔ ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gè ná-eteai ɔeve é zoloo kpɔgi naa ma, nii ná-fai wola baai ada-GALA pelei ma, naa ɔa é ga Falizieinti ta-bɔgi. ⁶ Niima ziegi zu ti va ga ze tukpɔɔaalevezuve, tɔzei kitogi naa va, nii é zèa minazegegi zu, nii GALA ge keeni ade-memɛwolani be, ⁷ ada-woloda puugɔ maazu felegɔiti (12) pe kitoge naa laazeeli vai va, ti ɔa GALA debi ma vaa zu kpidi veɛ folo va. Ee, masagi Agelipa, naama ɔitogi maavele ɔa Zuifuiti ti màalɔzu su! ⁸ Toɔa ɔale mu! Wo la laani ɔa ɔa GALA ka zoo é zenvui ve ɔveiti zea volu?

⁹ Nɔun ná bɔɔi gè ɔisieni de ga keeni gè leve ga pele goi ma zii pe, gè wuzegɛ Yesu Nazalɛte nui laaseigi laalɔɔma. ¹⁰ Naa ɔa gè keeni Zeeluzalame, zobogi nii gè solɔni zalaɔa ɔula ɔundiɔiti zea, gè lo naa ma, gè ɔa kidaaleve nui ma moinmoin pili kasoi ɔa. Ni a la ɔena ga ti zaa vai leve vai, gè ɔeni vɔpɛɛzu ba ga ti maanɛve ga ti za. ¹¹ Gè ɔeni levesu sie moinmoin su GALA debi veleiti pe bu, ga gè ɔeni faa zeizu ti ma, gè ɔi ti la ga ti ɔele ta-ɔidaalevei va, ná-ziiɔulai lateve pele ma ti laalɔɔma, gè ɔeni liizu gè ɔa ti zo wɛen laaiti su.

¹² Naa ɔa gè yeeni su yeeta, zalaɔa ɔula ɔundiɔiti ti valini mà ga ta-zobogi gè li Damase. ¹³ Ee, masagi, gè yeeni pelei zu, folo bekpegi gè wozakalagi ɔa, é zegɛ geeɔɔlɔgi zu, é ɔa volo gi-maagoolii zu ga sieɔɔɔiti, ma zezei lewegai foloi nɔnɔi va. ¹⁴ Gi pe gi looni zooi ma, gè wooi ta menini, é ɔa bɔe pɔ Alame wooi zu, é ɔa ɔe mà: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu? Da bɔɔi maawanazu ga ɔa bɔɔi lɔna ani ɔaazooɔagiti ga.» ¹⁵ Gè ɔeni ma: «Be ɔa ga de, Màliɔii?» Maliɔii ɔe mà: «Nà ɔa gè ga Yesu, nii è wɔinzegezu. ¹⁶ Kele wuzegɛ, è lo ɔɔɔiti ga, mazɔɔ gè ɔulaa è ve kelema, nii a ke gè è ɔe ga ná-botigɛ nui, è ɔa zeele wooi wo nuiti ma ga è kaaɛ, ta è naama vaiti bo ti ma, niiti gè vaazu ti læzu ga de mɔnɔ. ¹⁷ Nà è unmɔ Zuifuiti ma ta zii ɔiligiti, niiti gè è levesu ti zaama. ¹⁸ Nà è levesu, nii a ke è ti-ɔaazuɛti sege ma, è ti ɔula kpidi zu, ti va wozakalagi ɔa, è ti ɔula Setana ná-zobogi wu, ti va GALA pɔ, nii a ke ti zuvaaye ga ta-ɔotoiti ta ti tɔnɔ zɔɔɔ vɔma, ta niiti ti ɔadegai ga kidaalevei maavele nɔun ma.»

19 Masagi Agelipa, naa ɔa é kεeni, gè la zooni gè va ɔle kulakelɛmai naa zu vai va, nii gè sɔlɔni, é ɔula geegɔlɔgi zu. 20 Kele gè tɔzeini de, gè daazeeli Damase nuiti ma, naa voluma Zeeluzalɛme nuiti, naa ɔa é zeelini Zudee yooi zu nuiti pe ma, gaabɛla ga zii ɔiligiti, gè ɔeni ɔεεzu ti ma, keni ti zie velei maavalibo, ti ɔidaaleve GALA ma, ta ti kεεwotiiti ke niiti ti zoloogai maavalibogi ma keai ta-eteai zu. 21 Naa maavele ɔa é kea Zuifuiti ti sɔgai GALA sei velei wu, ti ɔe ti paa. 22 Kele GALA kpaave nɔun maazu, é yega su za zeeli zaagaza, na ve mu, gè da zeele wooi wo bolomadɔɔiti ta seizumaanεεgiti ma. Niima gè bosu, naa la ga faa ɔili nɔpe, keni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga daa ɔa zeeli. 23 Naa ɔa é kεeni Kilista a la bɔlɔ, ta é ɔe ga nu mɔungi ɔvɛiti saama, é wuzegɛ, naa voluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli de Zuifuiti ma, é leɔa zeeli zii ɔiligiti balaa ma.»

Masagi Agelipa ɔisu vai

24 Tei é ɔeni bɔεzu ɔanu, Fεsetuse bainni la, é ɔe ma: «È litige, Pɔle! Da-vaagwe golai ɔana é bolɔɔa!» 25 Pɔle googaaavoteni, é ɔe ma: «Ba-o, na-nu vagɔ wolai Fεsetuse, gè la litini. Wooi niiti gè ti wosu, ta ga gaama bɔei, gè ti woge balaa ga ɔimalai. 26 Tɔun vɔlɔ masagi Agelipa bɔɔi niima vaiti sugweε, naa ɔa é kεεzu gè la bɔεzu pɔ ga inεine, daave da ga niima vai tanɔpe ge la ɔεeni zeemazu, tɔzei ti la ɔεeni ga dɔɔɔfuzu va. 27 Masagi Agelipa, è laave nei GALA goo wo nuiti gooitida? Nɔun, kisugalage ga è laave ti la.» 28 Agelipa ɔeni Pɔle ma: «Da-ɔisiei zu, su la mɔ goozani, è kè ga keletien!» 29 Pɔle ɔe ma: «Subuɔani ba sugoozani, na GALA falizu ga da ɔila nɔ laade, kele zɔiti pe ti ɔoi menisu za, wo pe wo ɔe ga kèvele, é ɔula gili ɔalui niiti polu!»

30 Naa wogai ma, masagi ve-o, zou zεve ɔundiqii ve-o, Belenise ve-o ta zɔiti pe ti sei woni ti ɔoba, ti pe ti wuzegeni. 31 Siεgi zu ti ɔeni ɔulazu la, ti ɔeni ɔεεzu bɔɔ ma: «Zunui nii la faa nɔpe kεeni nu a paa ma vaa zu, ba é va vili kasoɔa ma vaa zu.» 32 Agelipa ɔeni Fεsetuse ma: «Ni zunui nii la ɔeni woɔɔulani masagi Seezaal ma, nu a la yeebe ba.»

27

Pɔle lii vai Wɔlɔme

1 Tei ti ɔeni ga deve ga gi le batoi zu, gi li Itali yooi zu, ti Pɔle ta kasoɔa nui taɔiligaa veeni masagi Oguste ná-salavusu bulu kundiqii ta ya, nii daaseigi ɔeni ga Zuliuse. 2 Gi lɛeni Adɛlamite batoi gila su, nii é ɔeni levesu bato losuɔeti Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake ɔeni gi va, Maseedɔine yooi zu nu ɔeni de, ná-taazuve ga Tesalɔnike. 3 Poluma voloi gi zeelini Sidɔn. Tei Zuliuse ɔeni ga nu bɔɔ Pɔle ve, é vaani bu ga naa li bɔlɔlɔiti pɔ be, é kpɔba zɔlɔ ti ya. 4 Gi zegeni miná, gi da zie ga Sipele ɔake ɔobu velei, tɔzei fiilei ɔeni gi laagomisu. 5 Siεgi zu gi Silisi ta Panfili bolodɛi budeni la, gi zeelini Miila, Lisi yooi zu. 6 Salavusu ɔundiqii Alεgezandili batoi gila kaani miná, é da li Itali, é gi le naa zu. 7 Folo mɔinmɔin daawu gá-batoi la ɔeni ziezuz valafala, gi wola bɔlɔni, gi va zeeli Kenide taai ɔobave. Tei fiilei la ɔeni kεεzu gi va li miná velei, gi leveni ga Salemonee vele, gi leve Kelete ɔake ɔobu velei. 8 Gi leveni naama ɔake ɔobuve ga kpalai nɔ, eyεsu gi zeeli adave ta naa laasei ge ga «Bato losu vagɔi,» Lasee taai ɔobave.

9 Yeedεɔala mɔinmɔin ge leveni ɔana, bato zu ziei ɔeni liizu ga wola baa, tɔzei zugi ma ziegileveni niina. Naa ɔa é kεeni, Pɔle ɔeni ti ma: 10 «Bɔlɔlɔiti, na kaazu ga ni ada ɔena ade siei nii wo nɔ ti, faa zugɔlogɔlo mɔinmɔin ka ɔεεzu ga batoi ta sugasɔi, kele ada balaa ade undaa ɔa ɔe é vili.» 11 Kele salavusu ɔundiqii laani bato bize nui ta bato kεε nui la, é leve Pɔle wooi va, é ɔeni bosu. 12 Naa voluma tei bato losuve la ɔeni vani ga nu samai leve ná, nuɔusei bɔlɔzuz zolooni ma ga gi zegɛ ná, ni toɔa zoo ɔεεzu gi zeeli Fenikise, Kelete bato losuve nii gaavotegai lekpeɛma nu yeezazuve folo liizu velei ma, ta lekpeɛma nu ɔuvezuve folo liizu velei ma, nii a ke gi samai leve miná.

Fiile wolai lokoleve vai kpolodɛi ɔa

¹³ Lεkpεma nu yeezazu vele viile goi vaani fεε, ti g̃isieni ga ti yiima vai laazeelia ti ve, ti kolu g̃apɔgi g̃ulani ziei wu, ti li ga zie zaama yooi Kelete g̃oba vele. ¹⁴ Kεε su la g̃eni g̃oozani, fiile n̄oi nii daaseigi ga «Wulakilɔn,» naa lokoleveni zie zaama laai maazu. ¹⁵ Fiilei batoi zegeni ya, naa la g̃eni zobo sɔlɔni fiilei ma, gi bɔgɔ yeni zea, é da li ga giye. ¹⁶ Gi leveni zie zaama you goi ta g̃oba, daaseigi ga Keloda. Tei é g̃eni gi tago maalɔg̃uzu, gi g̃aabaani kele gi kein koi mazɔlɔ. ¹⁷ Ti tɛai ma batoi zu, ti kpɔba vele g̃aizieni, ti batoi zaama g̃ili ga galuiti. Tei ti g̃eni luazu ga é mina vili na g̃ae munemunegi zu, ti fiile zuzo segei yeini, naa g̃a é keeni ti bɔgɔ yeni fiilei ya, é da li ga giye. ¹⁸ Poluma voloi, tei fiilei g̃eni batoi wo la niikpisu, ti ná-kasɔi g̃ilazu vilini ya kpolodei wu. ¹⁹ Foloi zavasiei, ti batoi bize zɔlaiti pilini ya kpolodei wu ga ti bɔgɔ yeeiti. ²⁰ Folo m̄ainm̄ain daawu nu la m̄o g̃eni foloi ta somideg̃aiti kaazu. Fiilei g̃eni liizu ga zee g̃aaba n̄o kenein, gaabelasu kito n̄ope ge la m̄o g̃eni gi ve, ga g̃a ye vulua.

²¹ Su g̃oozani niina gi la daami wosu, Pɔle wuzegeni nu buseiti saama, é g̃e ma: «Wo pεtega, b̄ɔlaiti, ga maaneni ga wo woilo ḡo ma, ade mina zεge Kelete, naazu ade g̃ea g̃izosu niima maanog̃oi ta faa zu g̃olog̃ologi nii ma. ²² Kεε ná wo lenesu niizu ga wo zεbezege, wo tanope ge la valaga zenvui ma, keni batoi n̄o g̃a é g̃olog̃olosu. ²³ Za kpidii GALAGI nii ḡe zea ta ḡe dεbizu, naa ná-geezugeelai gila maabu g̃ave b̄a, ²⁴ é g̃e m̄a: «Pɔle, mina lua, t̄ozei keni é lo feya Seezaal g̃aazu, t̄o vɔlɔ ka GALA ge è-zie n̄og̃oit̄i pε kaliva é ma, tanope ge la zaa.» ²⁵ Naa g̃a é ba, à zεbezege mu, b̄oaiti, t̄ozei n̄un daave GALA da, ga vele bogai la m̄a, zekana é g̃eezu la. ²⁶ Kεε keni de ade vili ya zie zaama laai gila su.»

²⁷ Nii g̃eni ga kpidi puugɔ maazu naanisiei (14), fiile wolai da li n̄o ga giye Meeditelanee bolodei g̃a, kua zaamai bato bize nuiti ti ga g̃aani ga gi maabu g̃a kakei ta va. ²⁸ Ti kɔgɔ galui vilini ziei wu, ti ka ga bu g̃oozave ga metele vuusavago maazu lɔfela (37). Gi va lago li poun, ti pili m̄nɔ, ti ka ga metele vuufelegɔ maazu lɔsava (28). ²⁹ Kεε tei ti g̃eni luazu ga batoi mina lo g̃a k̄tuiti ba, ti kolu g̃apɔ naanigɔ vilini batoi boga vele, ti bala ga wozai se gema vai. ³⁰ Tei bato bize nuiti ti g̃eni p̄o ga ti vela, ti g̃ula batoi zu, ti kein koi vileni ziei g̃a, ege ta g̃e liizu poun ga ti kolu g̃apɔgiti pili velela vele. ³¹ Pɔle g̃eni salavusu g̃undig̃ii ma ta salavusuiti: «Ni niima nuiti ti la yeni batoi zu, wo la m̄o g̃izoga.» ³² Salavusuiti ti kein koi ma galuiti teveleveni naazu, ti be ba, é loo bu.

³³ Wozai sege ma la yɔg̃ɔzu, Pɔle g̃eni nu buseiti pε tenesu ga ti daamii wo, é g̃e ti ma: «Za g̃a ga folo puugɔ maazu naanisiei (14) wo da maab̄ung̃i wo, wo la de daamii n̄ope boni. ³⁴ Ná wo maanenezu defemu ga wo daamii wo niina. Naa wola zolooge wo ma, nii a ke wo g̃ula ve, naa vɔluma à la dà: Wo tanope undeg̃ai g̃ila kpalaa ge loa ya.» ³⁵ E naa wogai ma, é bului zegeni, é mamagi ve GALA be ti pε gaazu, é gale g̃ale, naa vɔluma é t̄ozei ga mia. ³⁶ Z̄oit̄i pε ti zεbeze g̃eni, ti t̄ozei ga daamii woga. ³⁷ Gei kpein gi g̃eni batoi zu, gi g̃eni ga nu unfelegɔ puulɔfela maazu l̄zita (276). ³⁸ Ti daamii wogai ma, ti baa kpe, ti ta g̃ulani batoi g̃asɔi ma, moloi da ga beleegi, ti da naa vili kpolodei wu.

³⁹ Siegi zu woza se g̃eni la ma, ti la g̃wεesu g̃aani kakei va, ti weleni, ti zie bekegi ta vete ta ma na g̃aegi, ti g̃eni g̃eezu, ni ta zoo ti z̄o batoi va miná vele. ⁴⁰ Ti kolu g̃apɔgiti ma galuiti teveleveni, ti naati zε ziei wu, ti yeebe gaamago bato bize aniiti ba. Ti fiile zuzo segei wuzegeni, ti tε, ti da li ga kakei ma vele. ⁴¹ Kεε ti zig̃ani na g̃ae sig̃igi gila ba, nii kpolodei ma veinfein feleg̃oi gaalɛai ba yɔg̃ɔzu, ti bata ná. Velelave batani ba kpe é la g̃eni niikpisu, voluzuve da g̃ale g̃ale ga kpolodei ná-zee g̃aabaai.

⁴² Salavusuiti ti zooloni ma ga ti kasog̃a nuiti pε paa, naa g̃a a ke ta mina ye lasesu, é va vela. ⁴³ Kεε tei salavusu g̃undig̃ii g̃eni p̄o ga é Pɔle g̃izo, é la g̃eni vaani bu, ti va naama vai g̃e. E devei veeni ga z̄oit̄i pε ti zoogai lasesu, naati ti vili ziei g̃a m̄ounpa, ti kakei mazɔlɔ. ⁴⁴ E g̃e z̄oit̄i ti ze gulu zεveiti ma, ba batoi ma bulukpulg̃iti ma. Vele g̃ana εε pε ge kakei maazɔlɔni la ga pagɔ.

28

Pōle ɣɛai ma zɛ zaama yooi zu daa ga Malete

¹ Gi ɣɔlaai ma faabaagi laawu, gi kwɛɛni ga zɛ zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ² Ná nuiti ti yeezeini gi wu ga pagɔ, ti abu wolai ɣaazoni, ti gi pɛ toli ga gi ɣɔɔɛ, tɔɔzei tonai ta kɔɔɛi ɣa é ɣɛni vaazu ga gola. ³ Pōle kpatagalagi ta ɣaalɛni ba ga é pu abui ɣa, kɛɛ abui liegi maavele ma, pɛɣaali ɣɔla ge ɣɔlani su, é so zeei va. ⁴ Ná nuiti ti kaalii ɣaai ma zelɛni Pōle yeei va, ti ɣɛni ɣɛɛzu bɔɣɔ ma: «Gaama zu zunui nii ɣa ɣɛ ga nu vaa nui ta, kulaa nɔ ɣa feya faa bɔii zu kpoloɔɛi wu, gaamanɔ ada-ɣalagi ná-tukpɔi la vaani bu, é va yɛ vulua.» ⁵ Kɛɛ Pōle kaalii vɔbɛni abui zu, é la vɔɔɔ ma zoolɛ nɔpɛ gaagaani. ⁶ Naama nuiti ti ɣɛni ná maabɔunsu, é ɣɛni ti ɣɔsu ga ti Pōle ɣa zeei ve, ba é loo é za gaamanɔ. Tei ti lɛbini maabɔungi naa zu, ti la faa ɣɔu nɔpɛ kaani, é va ɣɛ ga Pōle, ti-ɣɔi valiboni, ti ɔa ɣɛ ma: «Galagi ta ve de.»

⁷ Ná ɣɔbaɔvɛ zɛ zaama yooi naa ma nu wola mɔungi daaseigi ga Pubiliuse ná-kpeleiti ti ɣɛni ná. E yeezeini gi wu ga nɛɛnɛgi, é gi laazuvɛɛ folo savagɔ laawu. ⁸ Pubiliuse kɛɛɣɛ ɣɛni zeebɛzu, kɔɔkpadimai ta kelɛndɛgi ɣa é ɣɛni ba. Pōle lɛɛni pɔ bɛ, é GALA fali bɛ, é yeela ma, é balo. ⁹ Naa vɔluma, seebɛ nui niiti kpein ti ɣɛni zɛ zaama laai zu, ti vaani balaa, tama ti pɛ ti valoni. ¹⁰ Ti unfema wola veeni gi vɛ, gi liizuvɛ nii pɛ é ɣɛni ga gi bɛdɛma ani, ti naa pɛ feeni gi vɛ.

Pōle zeeli vai Wɔɔɔme

¹¹ Alu savagɔ leveni pɛ gi va lɛ Alɛgezandili batoɔi gila su, nii é samai ɣɛni zɛ zaama laai zu, batoɔi naa laaseigi vɔluvɛ ɣɛni ga «Gala felegɔiti ti ga yoogiti.» ¹² Gi zeelini Silakuse taazuvɛ, gi kɛ miná ga folo savagɔ. ¹³ Gi zɛɣɛni miná, gi ɔa li ga kake ɣɔbu velei, eyɛsu gi zeeli Legio. Poluma voloi lɛkpɛma velei nu yeezazuvɛ viilei lokoleveni, gi kɛɛni ga folo felegɔ gi va zeeli Puzɔle. ¹⁴ Gi kidaaleɔvɛ nuiti tanigaa ɣaani miná, ti gi maanɛɛnɛni ga gi ɔɔɔɔ ɣɔla kɛ ti va. Uele ɣana gi zeelini la Wɔɔɔme. ¹⁵ Wɔɔɔme ɣɔdaaleɔvɛ nuiti ti gi-maawoo mɛnini, ti vilɛ pele ma gi laaɣomisɔ eyɛsu ti va adavɛ ná laa ga Apiyuse Lɔɔɣɔi, ta vɛ ná laa ga Wɛɛn Laazu Uele Savagɔi. Siɛgi zu Pōle ti ɣaani la, é GALA mamani, naa vɔluma iɣɔ ge lɔni.

¹⁶ Siɛgi zu gi zeelini la Wɔɔɔme, ti vaani bu ga Pōle yɛ bɔɣɔ vɛɛ wu, salavusui gila ge ɔa wɛɛ ma.

¹⁷ Folo savagɔ levɛgai ma, Pōle Zuifuiti ta-lotugɔiti tolini ga ti ɣɔmi ta naati. Siɛgi zu naati ti vaani la pɔ bɛ, é ɣɛni ti ma: «Kɛɛleaiti, gɛ la faa ɣɔɔɣɔloni ada-nubuseiti ma, gɛ la ade-mɛmɛwolani ta-vaa vɔɔɔmai ta ɣɔɔɣɔloni balaa. Anɛɛ naa vɛ, ti sɔni, ti pɔli kasoi ɣa Zeeluzalɛme, ti kɔla miná, ti fɛ Wɔɔɔme nuiti zea. ¹⁸ Naati ti bɛgai ma ga ná-faiti buuvɛɛ, ti ɣɛni ɣɛɛzu, ti pɔlɛ, tɔɔzei ti la ɣɛni nɔnɔ sɔ kaani, nii soloogai nu va vaa ma. ¹⁹ Kɛɛ tei Zuifuiti ti la ɣɛni vaazu naa wu, kɛɛ ɣɛɛɣɛle ge la ɣɛni ná kɛni gɛ woɔɣɔlani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga wɔin ɣa mɔ ga gɛ ná-nubuseiti maalɔ. ²⁰ Naa ɣa é kɛa gɛ toligi wogai la ga ade ɣa, ade yɛpɛ é vilɛ naama vai va, tɔɔzei Izelayɛle ná-kitogi maavele ɣa za gɛ yɔɔɣɔi nii zu la.»

²¹ Zuifuiti ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Gi la sɛvɛ zɔɔɔni, é va zɛɣɛ Zudee yooi zu ɔa-vaa zu, gi-ɣɛɛloin gila kpalaa ge la vaani, é va ɔa-vaa ɣɔu wo gi ma. ²² Kɛɛ wɔin ɣa gi ma ga ɔa bɔɣɔi é ɔa-ɣɔisɛi lɛ ga giye. Nii é ga kalagi naa é vɔɔpɛai ba, gi kwɛɛni ga ade pɛ nuiti ta wuzɛɣɛzu daalɔɣɔma ga gola.»

²³ Ti ku ɣɔli toni ga ti ɣɔmi. Naama voloi zeelii ma, ti vaani pɔ bɛ, ti mɔin, é leve ma mɔungi va. E zo sobui ma eyɛsu kpɔkɔi zeeli, Pōle bɔɛni ti vɔ, é ná-kalagi wo pelei lɛ ga tiye: E GALA ná-masadaɔ ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-tɔgi zu woiti seɣɛni ta GALA goo wo nuiti ta-bɔɛiti, é ɣaaba kele ga é ti-ɣɔi lati, é lo Yesu ná-fai va. ²⁴ Tanigaa ti laani gooi la, zɔiti ti la kɛɛni pɛ ti va la da. ²⁵ Siɛgi zu ti ɣɛni zɛɣɛzu la Pōle vɔ bɛ, tiya letele ti la ɣɛni zooloni faa ɣɔla ma, Pōle niima ɣɔisɛ ɣɔlɔgi woni ti ma, é ɣɛ ma: «Gaama ɣɛni

Zenvu Nadegai ya, siēgi zu é ǵeni bǝezu la wo-memewolani pǝ ga GALA goo wo nui Ezayi maavele, é ǵeni ti ma:

²⁶ «Li, è ǵe niima nubuseiti ma:

wa la woilo nǝ,
kele wo la faa ǵaaǵaa pe.

Wa la wele nǝ,
kele wo la wozaǵaa pe.

²⁷ Tǝzei niima nubuseiti ti ǵea ga kigaaza nuiti,

ti bǝǵǝ woizubǝba, ti yeevee ǵaazu,

naa ǵa a ke ti ǵaazu mina wozaǵa,

ti-woiyegēiti ti mina faa meni,

ti-yii mina faa ǵaǵa,

ti va ǵale ma pǝ,

nii a ke gè va ti ǵede.» »

²⁸ Pǝle ǵeni ti ma volu: «À kwεε mu ga kizo fai nii GALA ge fea, daa ǵana zeelizu zii ǵiligiti ma, naati mu ta woilo ma.» ²⁹ [Pǝle naama wooi wogai ma, maaǵaali wolai yeni Zuifuiti zǝǵǝzu, ti da li.]

³⁰ Pǝle keeni ga kona felegǝ pelei naa wu, nii é seǵeni. E ǵeni yeezeizu nuiti pe bu ná, niiti ti ǵeni vaazu pǝ ga ti ka. ³¹ E ǵeni GALA ná-masadai ma vai laazeelizu, é da kalagi wo, é vile Maligii Yesu Kilista ná-fai va ladalai zu, faa nǝpe ge la ǵeni kpeteveni naa va.